This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

F08973

*Purchased from
the Income of the
Anna Vickers Crawford
Memorial Fund*

*Stanford University
Libraries*

PA 3937
A2
1796
v. 4

Athenaeus

ISAACI CASAUBONI
ANIMADVERSIONUM
IN
ATHENAEI
DEIPNOSOPHISTAS
LIBRI QUINDECIM

ACCEDUNT

VIRORUM DOCTORUM EMENDATIONES

ADNOTATIONES VEL EDITAE VEL INEDITAE

TOMUS I.

ANIMADV. IS. CASAUB. LIBR. I — V CONTINENS.

LIPSIAE
IN BIBLIOPOLIO SCHÄFERIANO
MDCCXCVI.

MEH

ΑΘΗΝΑΙΟΥ
ΔΕΙΠΝΟΣΟΦΙΣΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΑ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑ

ATHENAEI
DEIPNOSOPHISTARUM
LIBRI QUINDECIM

AD
EDITIONEM LUGDUNENSEM POSTREMAM
EMENDATIUS EXPRESSI

ACCEDUNT
VILLEBRUNII INTERPRETATIO GALLICA ET NOTAE
ITEMQUE ISAACI CASAUBONI ANIMADVERSIONES
INTEGRAE

CURAVIT
VIRORUM DOCTORUM EMENDATIONES
ADNOTATIONES VEL EDITAS VEL INEDITAS
ADJECIT INDICES NOVOS CONFECIT

GODOFREDUS HENRICUS SCHÄFER
AA. LL. M.

PARS III.
IS. CASAUBONI ANIMADVERSIONES
VIRORUMQUE DOCTORUM EMENDATIONES
ADNOTATIONES VEL EDITAS VEL INEDITAS
CONTINENS.

LIPSIAE
IN BIBLIOPOLIO SCHÄFERIANO
MDCCXCVI.

HENRICO IV.

CHRISTIANISSIMO GALLIARUM REGI ET NAVARRAE.

Animadversiones nostras in Athenaeum, Graecorum fere doctissimum scriptorem, ausus sum, Rex Christianissime, Majestati tuae consecrare. Ut auderem, multa me, praeter eximiam lenitatem tuam omnibus cognitam, impulerunt. Opus est laboriosissimum: Tu non principum modo, sed prope dixerim mortalium, qui sunt, qui unquam fuerunt, laboris patientissimus, amantissimus. Ad lucem et rerum et morum antiquorum scriptum est: Tua Majestas quanti cognitionem antiquitatis penderet, cum aliis claris testimoniis saepe, tum insigni nuper palam fecit, cum me viris amplissimis, qui tuum consilium participant, de hoc studio notum Lutetiam accivit, liberali stipendio donavit, marcentem ad spem meliorum erexit. Emendationem denique opus nostrum profitetur auctoris magni, a vetustate miris modis deformati: Tua Majestas pace domi forisque parta, virtute Dei, tua invicta dextera, in eam nunc curam toto pectore incumbit, ut, quicquid in Regno tuo superiorum temporum licentia depravavit, emendet, reformet, instauret. Hae sunt cogitationes, quae coelestem animum tuum dies noctes-

que exercent. Et merito, Rex maxime. Pater enim patriae et diceris consentientibus omnibus omnium ordinum vocibus, et es re vera. Nam quis ille paterfamilias, cui suorum liberorum fortunae majori sint curae, quam tuorum tibi subditorum? Cui vero homini privato ita nota sunt domus suae negotia, ut tibi omnes Regni tui, maximae, minimae partes? Et jam tu quidem, magne Rex, in ordinatione Reipublicae tantum paucis annis promovisti, quantum vix multis fortasse lustris alius: nondum tamen, licet tot fessus praeliis, tot inclytus victoriis, ad otium et quietem, ut natura fert hominum, converteris. Quin difficiliora in dies, majora, et meliora, moliris, aggrederis, exsequeris. Ibit igitur in annales, Rex potentissime, unum te a multis retro seculis exstitisse, cujus mens ignea pari cura ac felicitate belli munia et pacis artes atque ornamenta coleret. O laudem etiam melioribus seculis, nedum isto ferreo et magnarum animarum sterilissimo raram atque inusitatam! Nec mirum: diversissima enim est ad utramque sectam via: dissimilis natura mentium: discrepantes pacis bellique rationes. Non replicabo ambitiose veterum aut recentium temporum monumenta, ut dicto faciam fidem. Sed profecto ita est: cum omnia evolverimus, vix Principum millesimus quisque invenietur, domi militiaeque juxta bonus. Enituit aliquis in bello? at obsolevit idem in pace. Alius in ista excelluit? at bellandi idem imperitus. Tua majestas res olim dissociabiles, prudentiam civilem et militaris rei scientiam, miscuit, ac novo exemplo temperavit. Sed bellicas laudes tuas aeternitate dignissimas tacere malo quam attaminare. Magnitudo quidem rerum a te gestarum ea est, ut celeberrimus quisque ingenio ad prodendam fortitudinis tuae memoriam sine gratia aut ambitione, bonae tantum conscientiae pretio, pelliciatur. Clementiam vero tuam, propriam et peculiarem tibi virtutem, silentio transire nefas ingens ducimus. Nam cujus miraculi est, bellatorem tantum, armis et praeliis innutritum, stillam cruoris humani nullam un-

quam nisi in acie fudisse? ibi quoque vel infensissimis hostium, herbam modo porrigerent, semper lubentissime pepercisse? vitam cum multis hominum millibus dederis, nemini unquam exprobrasse? ea denique moderatione constanter usum, facile ut omnibus appareat, oblivionem te belli civilis malle quam gloriam? Quamobrem, magne heros tantae virtutis, hoc a Deo praemium tulisti, ut nutans et prope jam collapsum tuum et majorum tuorum Regnum in suam sedem restitueres, stabilires, et altioribus in posterum radicibus (quantum quidem humanis consiliis potest provideri) fundares. Quid dicam de fama nominis tui, qua orbem terrarum universum dudum implesti? Narrant rerum Romanarum auctores, Augustum principem divinitus ad maxima electum, post Janum clausum, mira lenitate et aequitate imperantem, moderationis hujus fama Parthos, veteres Romanorum hostes, ita cepisse, ut signa militaria, quae M. Crasso et M. Antonio ademerant, reposcenti redderent. Quid posteri de tua majestate, Rex augustissime, dicturi sunt? cujus fama tantum apud potentissimum Hispaniarum regem, Philippum illum tot regnorum eversorem, valuit, ut non signorum inutilium, sed urbium munitissimarum redditione tuam amicitiam sibi suisque judicaverit redimendam. Nam quod pro magno in iisdem legimus historiis, nationes exteras amicitiam Augusti expetentes, legatos undique Romam misisse: quis miretur adeo, qui sciat, qua magnificentia, quo comitatu magnus Allobrogum dynasta, admiratione tuarum virtutum excitus, usque inde e finibus Italiae et Alpium radicibus ad Regiam tuam nuper sit profectus? Dies me deficiat, imo et annus, si decora sigillatim tua recensere instituam. Sed enim, Rex maxime, tot palmis, tot lauris, tot coronis unus adhuc ut accedat titulus, OBSERVATAS, ET PRISTINO SPLENDORI RESTITUTAS MUSAS, omnes, qui literarum puritatem amamus, vota assidue facimus, et ab indulgentia tua petimus, expetimus, ac (*si fas dicere: sed fas*) exigimus. Miserare, o Pacis et Innocentiae

magne vindex, amicissimas pacis et innocentissimas divas. Patieris princeps benignissimus, jacere aeternum tuam illam Academiam, clarissimum quondam non solum Galliarum, sed totius Europae lumen? Patieris, doctissimos viros, qui se illi suamque operam addixerunt, opem tuam diutius desiderare? Patieris, ut ventura secula, postquam ingentes illas substructionum moles, et nitentia marmore auroque radiata palatia, quaeque in Urbe, quaeque alibi, tot simul locis regiis plane impensis a Majestate tua excitantur, fuerint mirata, caussam spretae a te Academiae tuae possint requirere? Ne hoc Deus immortalis sirit. Illum nos, Rex invictissime, ut quam diutissime Majestatem tuam salvam atque incolumen praestet, utque tua omnia consilia fortunet, et ad gratum sibi, gloriosum tibi, utilem tuis finem dirigat, supplices quanta maxima possumus pietate oramus, obsecramus, obtestamur. Exaudi, Deus OPT. MAX., et sidus hoc, quod praecipitato in profundum ac demerso in tenebras orbi Gallico refulsit, velis perlucere. Scripsi Lugduni, in aedibus viri tuae Majestati addictissimi, Merici de Vicq, veteris Musarum nostrarum hospitis. A. d. XVII. Kal. Augusti, ᴐIↃIↃC.

Majestati tuae, vel antiqua Soldurriorum lege,
devotissimus
IS. CASAUBONUS.

JACOBUS LECTIUS
ISAACO CASAUBONO V. CL.
suas in Athenaeum Animadversiones evulganti.

Euge alius dites Arabas miretur et Indos,
Et sua qui arboribus depectunt vellera, Seras:
Alcinoique ingentis opes, hortosque beatos,
Ilicet, atque tuas ostentet, Mysia, messes:
Aut ubi bis pleno fundit se copia cornu,
Bis segetes supplent sulci, bis pampinus uvas,
Bisque arbos sua poma. Tui nos, magne Casaubon,
Ingenii miramur opes, foetusque beatos
Divitis ingenii, quod lampadis instar Eoae
Prodigit in varios late sua munera tractus,
Immittitque in culta novas Heliconia vires.
Nunc fidus lingua monstras interprete ductor
Et maria, et terras omnes, coelumque profundum.
Nunc magis atque magis Latiae monumenta Minervae,
Aut ea, quae Graji cecinerunt plurima vates,
Eripis e latebris, et amico lumine comples.

Nunc, bene quae depicta, manu meliore repingens
Moribus absterres pravis mortalia corda,
Incendisque bonus verae virtutis amore.
Hic quoque, Cecropia cui nomen ab urbe decorum,
Plenior et multa tersus ferrugine frontem,
Muneris ecce tui est, superas quod prodit in auras.
Singula quid referam? libeat modo vera fateri,
Et tibi Athenaeum et totas debemus Athenas.

CL. V. IS. CASAUBONO.

Quamvis decore sat refulgeat suo
Tranquilla virtus, quam nec aura gloriae
Ventosa tollit, nec repulsa deprimit
Veris ovantem et acquiescentem bonis:
Illam tamen procatur atque ambit volens
Secunda fama, calcar indolis bonae:
Comisque laus, ut umbra corpori comes,
Viros adulat, qui vel artibus togae,
Vel Martiali floruere adorea.
Nam pauca gens selecta, queis nudum decus
Patescit, omni conscientiae student,
Rectique amore limitem rectum secant:
Plerosque laudum blanda siren allicit,
Ut arduae virtutis insistant iter,
Quod aspero labore vallavit Deus,
Ne gratuito tanta sors obtingeret
Qua segnibus reique nullae qua viris.
Hoc ducta sensu providens antiquitas
Contigua fana destinavit cultui
Virtutis atque Honoris. Hos enim decet
Clarere fama, ornari honore, laudibus
Ad astra ferri, quos benigna vi lacit,
Vulgoque ademptos consecrat Virtus sibi.

Quod si quis unquam munere hoc dignus fuit,
Tu es unus ille, flos virum CASAUBONE,
Cujus nec altam spem repressit temporum
Morumque sidus pestilens menti bonae:
Nec tardius cultura coepta seduli
Votum coloni flore lusit irrito.
Quin ut malo invalescit ardor, et diu
Dilata surgit laetius foecunditas:
Sic vividae virtutis acer impetus
Favore coeli fretus invium nihil
Invenit. Ast amore peruico moras
Perrupit omnes. Dura per discrimina
Sic crevit olim robur invicti Herculis.
Sic altius radice comprehendit solum
Pulsata ventis arbor et saevo Jove.
Rubiginosus deterit ferrum situs,
Torpere inusu quod recondito sinas.
Ignava virtus obsolescit, et gravi
Senet veterno: namque per cuniculos
Obrepit astu blandiens inertia,
Sensimque diae mentis occupat Larem,
Primo pedatu invisa, dein voti potens,
Quidquid viri est in homine, mancupat sibi.
Quae pestis in te fraudulenter aut palam
Grassata sensit artis impotentiam.
Quippe ejus omnes et dolos et impetus
Elusit atque elisit indoles tua,
Nil humile spirans, nec rudis certaminum.
Ergo Dei virtute provisum est tibi,
Ne possit unquam nomen emori tuum.
Tibi nitentem e transmarinis floribus
Plectit corollam Lucius: te civica
Tranquillus ornat arte servatus tua.
Te Sicelis Thalia rustice procax
Ipsaque formae negligentia decens
Patrante ocello figit, et malo petit.
Te laude multa clarat ille, cui dedit

Laus multa nomen: te Theophrasti lepos,
Te cura docti diligens Laërtii,
Straboque chartis cuncta terrarum sola
Permensus: et, quo clarius nullum viget
In literato nomen orbe, maximi
Regis magister, ipse major, si rudi
Vero movemur, non inanibus notis
Rerumque pompa. Sed citare singulos
Quid est necesse? Tota doctorum virum
Propago, quos eduxit Hellas artium
Nutrix bonarum, totus ille ordo pius
Te confitentur sospitatorem suum.
Gratoque laudes ore concinunt tuas,
Uno tenore quod tot inclytos simul
Herous orci e fauce, mortis e manu
Raptos in oras lucis evocaveris.
Nam pejus omni morte fatum, mortuam
Vitam exiebant, et sibi superstites
In hoc trahebant lucis ingratae moras,
Ut se viderent atque sentirent mori,
Perenniterque funus efferrent suum,
Lurore turpes, et vetustate obsiti,
Lacerique plagis ora servili modo.
Qualem nivosis Caucasi affixum jugis
Titana vates fabulantur, cui Jovis
Satelles immortale concidit jecur,
Dirisque nulla interquies datur malis.
At nunc ovantes munere ingenti tuo
Solare fulgur irretorto lumine
Contra obtuentur, et caput coelo efferunt
Sublime: quin et ore pleno nectaris
Ducunt liquorem, symbolasque conferunt
Mensis Sophorum. Macte ATHENAEI *labor,*
Cui nocte pulsa clarior dies redit,
Quam vere sudo solis emicat jubar.
Tua ista laus, vir erudite, qui simul
Facem extulisti mentis altae, protinus

Fugere nubes, priscus et fulsit nitor.
Foelix laborum, si quid auditu dabit
Vox nostra dignum, noscet aetas postera,
Quam nunc et olim prosecutus sim tuas
Honore dotes, hoc beatus unice,
Quod me favore duxeris dignum tuo
Quondam aemulum laboris atque industriae,
Dum res sinebat, et vigebat indoles
Amore laudis, atque doctrina calens.
Sed me gravis Fortuna transverso impetu
Plenis euntem passibus retro tulit:
Te spes et indefessus ardor candidam
Ad usque metam vexit illaeso gradu.

DOMINICUS BAUDIUS.

AD LECTOREM.

Vetus est eruditorum querela, candide Lector, mendis deformibus antiquorum scatere monumenta. Questi sunt et saepe et graviter de hoc studiorum malo accuratiores omnium aetatum philologi, historici, philosophi, medici, juris periti, et beati etiam Patres: atque uno verbo, sicut alibi clare ostendimus, quicunque fere apud Hebraeos, Graecos et Latinos ab annis retro bis mille amplius cum judicio pariter et amore veritatis in literarum studiis sunt versati. Nimirum ita res habet: hominis et omnium humanorum operum, qua corporis, qua ingenii, siremps lex est. Nascitur ille et denascitur: sexcentis interea valetudinis adversae incommodis aliisque casibus obnoxius. Scias, et in istis usu idem venire. Itaque cum ex infinita prope veterum scriptorum copia oppido pauci interitum effugere: tum horum plerique sic laceri, sic corrupti, sic mendis deturpati, vix ut ipsi in suis scriptis, si virgula, ut aiunt, divina huic luci fuerint reddidi, sese sint agnituri. *Tantum aevi longinqua valet mutare vetustas.* Misera profecto res, et sapientiae studiosis vel veris lacrymis deflenda. Unde enim nobis eruditio parabilis, unde cognitio disciplinarum, unde totius praeteriti temporis notitia, nisi ex libris antiquorum? Iis si utimur depravatis, quid superest aliud, nisi ut Ixioni similes umbram pro re, errorem pro scientia, falsum pro vero amplectamur? Ut plane ridiculi sint, qui, emendatone an inemendato libro utantur, sua nihil putant interesse. Isti sunt partim Democriti populares et Arcades βαλανηφάγοι, partim vitilitigatores literas perverse docti, divinae Critices (legitimam intelligo, non istam volgivagam et, ut loquitur Tertullianus, passivam) hostes et contemptores: quorum fatuitatem aut κακοήθειαν tot locis magnus Galenus tam acriter est insectatus. Nos autem in eo libro, quem accuratissima diligentia de Critica fecimus, plurimos in vitam errores ab hoc fonte manasse, vero vicimus. Sed studii hujus necessitatem Hebraeorum doctores verbo indicant, qui Legis divinae, (quanto igitur meliore jure humanorum scriptorum?) sepem esse Criticam non minus vere quam eleganter pro-

nunciant. Enimvero, Lector, ex omnibus illis, quorum ad nos scripta pervenerunt, nullius est, quantum equidem memoria repeto, qui a vetustate pejus aut crudelius fuerit acceptus, quam Naucratita ATHENAEUS: scriptor vere πολυμαθέστατος, vere undecunque doctissimus, et, ut paucis multa complectamur, Graecorum Varro aut Plinius. Hujus igitur tam eruditi auctoris luculentissima scripta priorum seculorum barbaries ita vexavit, ut nondum statuerim, magis gandendumne studiosis fuerit, non penitus illa intercidisse, an dolendum, quod sic affecta ad nos sint transmissa. Parum fuit, caput misero praecidisse et pedes: priores videlicet libros duos cum tertii principio et maxima ultima parte: adjecta est artuum aliquot luxatio: in ipsum denique truncum ita saevitum, ut soricina naenia confossiorem eum nobis reliquerint. En temporum illorum immanitatem, quibus omnis humanitas et meliores literae ignorabantur: nedum ut Critices hominibus illis ullus superesset sensus. Postea vero quam singulari Dei beneficio in Europam literae sunt postliminio reductae, serius quidem, sed tamen exstitere tandem cordati viri, qui Athenaei alius editione, alius versione, iter ad famam affectarent. Anno demum M. D. XIV. Aldus ille, cui vitam multi scriptores Graeci debent, e tenebris illum in lucem produxit, adjutus a Musuro Cretensi. Fatendum vero, quod negari non potest, viros solertissimos et doctissimos neque in exemplaribus nanciscendis felices fuisse, neque in editionis suae emendatione nimis accuratos. Et tamen Musuri diligentiam serio commendat Aldus. Quales igitur fuisse dicemus eos codices, quibus ille est usus, cum eorum comparatione Aldina editio emendatissima censeri mereretur? Secuta est post annos XX. Basiliensis editio. Hanc concinnarunt Jacobus Bedrotus et Christianus Herlinus, ambo, opinor, juvenes Germani: qui etsi librorum praesidio imparati, neque multo fortasse minus ab idonea eruditione, oneri subierunt viribus suis impari: vel solo tamen bene de literis merendi studio, qui posteritati ostendantur, non sunt indigni. Sed enim destitutum libris melioribus ad Aldini exemplaris emendationem accedere, hoc vero erat, sine navigio mare magnum velle transmittere. Quemadmodum autem horum conatus manu exaratorum inopia in nervum erupit; sic illum Venetum, qui ante omnes alios, (nam de Sanga Romano vereor ut credendum sit Paulo Jovio,) Latinum fecit Athenaeum,

Criticae imperitia toto opere plus quam pueriliter coëgit ineptire. Quamobrem, etsi erat ille vir non indoctus, quod alia ipsius testantur scripta, versio tamen edita ab eo est adeo nullius frugis aut tam exiguae, ut praeter egregiae voluntatis testimonium nihil penitus inde laudis reportarit. Non multo post provinciam eandem celeberrimi nominis in hac frequentissima urbe medicus, Jacobus Dalecampius, suscepit. Cui viro eruditissimo si tantum otii ad hanc ornandam Spartam quotidiana aegrorum imperia concessissent, quantum fuit in ipso φιλοπονίας et amoris erga literas: non dubitamus, et meliorem et accuratiorem interpretationem potuisse ab eo sperari. Etsi memoria tenemus, dixisse illum aliquando nobis, huic potissimum curae per annos paulo minus triginta omnia se temporum successiva donasse. Caeterum quam feliciter hoc negotium viro optimo successerit, ANIMADVERSIONUM nostrarum libri isti palam facient. Quod tamen opus, candide Lector, scibis non ea fine institutum a nobis, ut in versiones interpretum curiose inquireremus. Neque enim ii nos sumus, qui alieni nominis obtrectatione famam aucupemur. Apage hanc ab iis protervitatem, qui Virtuti sacramento dixerunt, quique verae laudi cupiunt litare. Equidem semper potius duxi mea peccata corrigere, quam aliena indagare. Sed nec Commentarios in Athenaeum scribere consilium nobis: vel quia propter abundantiam materiae in immensum erat opus excreturum: vel quia minus id esse necessarium, nec nimis difficile in hac literarum luce, semper judicavimus. Nobis, mi Lector, cum huic scriptioni manum admoliremur, hic praecipuus scopus ob oculos fuit, quae erant in Athenaeo obscuriora necdum cuiquam illustrata, ipsi iremus illustratum: quae vitio librariorum corrupta multa, quorum interpretibus ne suboluisse quidem videbamus, ipsi pro virili corrigeremus. Id vero inceptum quantis laboribus, quantis molestiis nobis constiterit, frustra tibi narrare instituam, nisi periculum ipse studii hujus fecisti. Porro cum emendandi veteres auctores duplex sit via, e libris scriptis, et ex ingenio: utramque nos viam in corrigendo Athenaeo institimus. Priorem quidem ante annos quatuor, cum impulsu optimi atque amicissimi Hieronymi Commelini eam editionem adornavimus, quae paulo ante immaturum et studiosis luctuosum illius viri obitum ex ipsius officina prodiit. Neque levis neque parum huic auctori utilis opera illa nostra ex-

ftitit. Collata enim editione Bafilienfi cum ea fcriptorun
codicum copia, quae tum erat ad manum, multa prim
publicavimus, antehac Graece edita nunquam. Plurim
item emendavimus in prioribus editionibus corruptiffimi
partim librorum fecuti auctoritatem, partim certas e
omnibus manifeftas rationes. Fuit praeterea animus edi
tioni illi breves Notas adjicere: et hoc amplius, omnium
auctorum, librorum et dramatum ab Athenaeo laudato
rum accuratam defcriptionem: quam dudum ad lucen
non Athenaei tantum (nihil enim ubique titulis librorun
et fabularum corruptius) paraveramus. Migratio noftr
ex Allobrogum finibus in Galliam eodem tempore infti
tuta, et ne illa tum a nobis adjicerentur, impediit, et u
aliquanto inemendatior ea editio prodiret, fuit in cauffa
Haec igitur nos jam ante e libris. At longe operofio
altera eft ratio, quam fumus hic fecuti. Priore illa oper
vulgatas editiones e veteribus libris auximus et emenda
vimus: poft riore hac et vulgatorum et manu etiam fcri
ptorum codicum lectionem ad rectae rationis obruffan
exegimus. Nam in fcriptis exemplaribus vel antiquiffima
manus *πολλὰ μὲν ἐσθλὰ, πολλὰ δὲ λυγρά.* Itaque in illi
tractandis judicio magno opus, magna eruditione, ne
mediocri ufu; quae tria Criticum illum *γόνιμον* perficiun
alibi nobis informandum. Qui autem codicum vetufta
tem, praefertim confentientium, recti argumentum e
normam ubique certam effe arbitrantur: audiant illi Criti
corum non minus quam medicorum principem Galenum:
qui in tertio de diffic. refpir., cum de Hippocratei loci
cujusdam vera lectione disputaret, *τίς τῶν παλαιῶν*, ait,
*βιβλιογράφων ἥμαρτεν. ἔπειθ' οὕτως ἔχον ἔφθασεν ἐκδο-
θῆναι τὸ βιβλίον· ἐφυλάχθη τε εἰκότως μέχρι δεῦρο τοῦτο
τὸ σφάλμα. Jam olim*, inquit, *librariorum aliquis locum
corrupit: deinde edito libro cum illo errore, non mirum, fer-
vatum effe mendum usque adhuc.* Cauffas poftea fervati
erroris tamdiu affert iftas: *τινῶν μὲν ὀλιγώρως ὁμιλούντων
τοῖς τῶν παλαιῶν βιβλίοις, ὡς μήτ', εἰ λείπει τι, μήτ', εἰ
δι' ἑτέρου γράμματος εἴρηται, γνωρίζειν, ἐνίων δὲ γνωρι-
ζόντων μὲν, ἀλλὰ προσθεῖναι τὸ λεῖπον οὐ τολμώντων.* Et
ita eft: librariorum culpa et doctorum incuria atque igna-
via factum, ut femel commiffa in antiquiffimis codicibus
peccata in omnia deinceps exemplaria propagarentur, ac
per multa fecula conftanter fervarentur. Plura alibi Ga-
lenus de genere ifto mendarum, quas Philemon, criticus
vetuftiffimus, appellat *τὰς ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἐμμεμενη-*

πολὰς ἡμαρτημένας γραφάς. Nihil ergo mirum, plenum esse hujus generis mendorum, quantum exstat hodie Athenaei exemplarium. Quae quidem e duobus inter se jam olim diversis omnia esse transfusa et descripta observavimus. Ab eorum altero manavit Aldinum illud, de quo diximus: cui per omnia fere simile est Palatinum, quod in Heidelbergensi bibliotheca illustrissimi Principis asservatur: item aliud, cujus nobis vir amplissimus, Regi ab intimis consiliis, Andreas Huraldus Mellaeus, copiam fecit. At longe istis tribus et aliis omnibus, quae ab eodem exemplo sunt orta, et emendatius et integrius illud est, quod in celebratissima Cardinalis Farnesii bibliotheca habetur. Ei libro acceptum ferre debes, quicquid in prioribus desideratum exhibet nostra editio. Multas autem voces, multas periodos integras, interdum etiam plures, singulis prope paginis adjecimus. Ut taceam de insigni fragmento libri ultimi, quod ante nos Gulielmus Canterus indidem nactus publicaverat. Parilem huic codicem etiam in Vaticana Romae servari, accepimus. Nostra editio Farnesianum fere exhibet, repraesentatum nobis a clarissimo viro, Henrico Stephano, qui ante annos ferme quinquaginta, cum Romae esset, accuratissime omnes varietates scripturae ad oram sui codicis adnotaverat. Idem fecerat paucis ante Stephanum annis et Benedictus Aegius Spoletinus, qui temporibus illis Romae inter peritissimos Graecarum literarum est habitus. Ejus etiam codicem vidimus nos inter alios neutiquam vulgares Petri Gelasii Hispani libros. Fecerunt idem postea et alii item multi. Itaque Farnesianas illas Notas passim reperias in eruditorum bibliothecis non solum Italorum, sed et Cisalpinorum. Habuit eas uterque interpres: habuit et vir eximius, Conradus Gesnerus, cujus librum doctissimi Gasparis Wolfii opera nacti sumus. Easdem et nobilissimus studiorumque nostrorum studiosissimus Marcus Velserus Augusta Vindelicorum ad nos misit, ab Andrea Schotto, altae eruditionis viro, secum communicatas. Haec igitur omnia exemplaria, sicut modo dicebamus, mendis inquinata sunt adeo vetustis, ut ante Eustathium et eo priorem Excerptorum auctorem, qui multas illarum retinent, sint natae: adeo non facilibus ad emendandum, ut eruditus vir, qui ante multa secula Epitomen illam confecit, fateatur ingenue, multa se, quod essent corrupta, missa facere. *τοῦτο*, ait ille non semel, *ἐπεὶ ἐσφαλται, οὐ μετέγραψα.* Non igitur hodie at-

que heri coepti sunt Athenaei codices depravati circumferri, verum ante annos quingentos et amplius. At qui non desunt, quibus, tantam esse mendarum, quae bonos auctores obsident, antiquitatem, aegre persuaseris. Sicut anno accidit: orto enim super mensam apud amplissimum et praestantissimum virum, Mericum de Vicq, sermone de illa paginarum aliquot transpositione, quam in omnibus libris commissam, neque auctori Epitomes, neque interpretibus animadversam, libro quarto primi observavimus: mirari, qui aderant, viri doctrina judicioque praestantes, et multa de auctoritate manu exaratorum disserere. Clara res tamen est, certisque argumentis a nobis probata. Inter antiquissimas veterum librorum corruptelas trajectiones sunt hujuscemodi. Jam olim critici antiquissimi, quorum exstant in Homerum et Hippocratem observationes, corruptos hoc vitii genere locos multos adnotarunt. Sed et aetatis nostrae docti viri similia peccata in multis libris deprehenderunt. Vel unus ille Hercules Musarum, Josephus Scaliger, quam multa apud Tibullum, Propertium et Manilium mire perturbata nitori pristino hac ratione restituit? qui etiam superioribus mensibus de illa Athenaei luxatione per literas nos monuit. At licet multo ante idem a nobis fuerat observatum: mirifice tamen vir incomparabilis hoc sui judicii indicio et delectavit nos, et in sententia confirmavit. Utinam et caeteris omnibus conjecturis nostris eadem ubique ἐνάργεια! At enim, candide Lector, cum in genere omni literarum, tum in studio maxime critico verissimum Galeni dictum: χαλεπὸν, ἄνθρωπον ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ κακῶς κρίναντα, τὰ δὲ ἀμελέστερον γράψαντα. Nos vero et homines sumus, et occupati: adeo quidem, ut temporis totius, quod ab instituto opere est lapsum, partem multo maximam frequentes ἀποδημίαι nobis surripuerint. Ut alia sileam studiorum nostrorum gravissima damna. Sed non morabor te pluribus: neque committam, ut aequitati tuae diffisus possim videri. Vale, candide Lector, et Prolegomena nostra, quibus de Athenaeo operisque hujus argumento prolixe actum est, nec non de convivatore Larensi et omnibus convivis, quia casu quodam edi nunc non sunt quita, brevi, cum Deo. Iterum vale. Lugduni Segusianorum.

ISAACI CASAUBONI
ANIMADVERSIONES
IN
ATHENAEI
DEIPNOSOPHISTAS.

ISAACI CASAUBONI
ANIMADVERSIONUM
IN
ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAS
LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Hypothesis percurritur. Auctor epitomes, ejusque antiquitas. παρεκβολαὶ, excerpta. *Abbreviatoris et Eustathii aliquot notati errores.* πατὴρ τῆς βίβλου. *Timocrates, cui opus inscriptum. Titulus operis,* Δειπνοσοφισταί. χρεῖαι, loci auctorum. ἡ ἐγκύκλιος παιδεία. γραμματικῶν οἱ χαριέστατοι. *Ulpianus* Κειτούκειτος. κεῖσθαι, κείμενον. ὥρα *pro diei parte.* ἱερὸς τὴν τέχνην καὶ τὰ ἤθη. *Galeni scripta philologica.* κατάλογος στρατιωτικός.

ARGUMENTUM hoc scripsit is, qui totius operis epitomen confecit: cujus tantum exstat editum, quantum de primis Athenaei libris hodie desideratur. Est in manibus nostris beneficio doctissimi, optimi, integerrimique viri David. Hoëschelii id opus integrum, primo libro excepto et secundi parte: tantum enim fere ab epitome Hoëscheliana abest a fronte praecisum, quantum exstat libris editis insertum. παρεκβολὰς auctor vocat alicubi laborem suum, nomine convenientissimo. Moris fuit studiosis hominibus, inter legendum veteres auctores excerpere, quaecunque ad institutum quisque suum facere judicabat. Ea sunt, quae Seneca *excerpta*, Graeci

ἐκλογὰς, vel χρηςομαθείας, aut σημειώσεις, itemque παρεκβολὰς dixerunt: qua de voce plura alio loco nobis erunt dicenda. Quis autem fuerit is, quandoque, et ubi vixerit, pro certo non ſcimus. Antiquum eſſe ſatis, hoc vero ſcimus: qui obſervatum habeamus, uſum ſaepe Euſtathium hac epitome, integro Athenaei codice neglecto. Colligimus ex eo, quod ſequi illum non raro lectionem videmus, quae in his excerptis, ſpreta ea, quae in contextu, longe interdum melior ac verior: imo falſam Athenaeo ſententiam illum affingere παρὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, locis aliquot deprehendimus. Ut cum, exempli gratia, ad Ἰλιάδ. λ. prolatis vocibus ὀψοφαγίςατος καὶ βλακίςατος,
p. 2. addit: ἃ δὴ λέγεται κεῖσθαι παρὰ Σοφοκλεῖ. Errat enim. Xenophontis quippe verba Sophocli tribuit. Apud Athenaeum l. VII. ſcriptum eſt: ἐγὼ δ' ἐκ ὢν ὀψοφαγίςατος· ἕτω γὰρ Ξενοφῶν ὠνόμασεν ἐν Ἀπομνημονεύμασι, γράφων ἕτως· Ὀψοφαγίςατός τε καὶ βλακίςατός ἐςιν. Non poterat planius ſignificari, Xenophontis eſſe, quae diximus, verba: quia tamen multa eo loco Sophoclis eſt mentio, aliud agens auctor epitomae iſta quoque Sophocli de ſuo eſt largitus, ſcribens in excerptis ſuis: ὀψοφαγίςατος καὶ βλακίςατός ἐςι, φησὶ Σοφοκλῆς. Hoc duce errat Euſtathius. Sic etiam fallitur, cum ſcribit ad Il. σ.: Ἀπολλόδωρος τὰς ἀκρατεῖς καὶ καταφερεῖς ἀλφηςὰς εἶπεν, ἐν τῷ, καταπυγοτέραν ἀλφηςῶν. Non meminerat Euſtathius, Apollodorum grammaticum fuiſſe, qui Sophronis Mimos libro commentario erat interpretatus. Ejus auctoritate utitur ſaepe Athenaeus. Libro autem VII. proverbium adfert natum ex Sophronis verbis, καταπυγοτέραν ἀλφηςᾶν· cujus interpretationem ex Apollodori commentariis ſubjicit. In verbis Athenaei nihil eſt obſcuri: etſi ab interpretibus quoque male ſunt accepta: Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Σώφρονος τῷ εἰς τὰς ἀνδρείας μίμας, προθεὶς τὸ, καταπυγοτέραν τ' ἀλφηςᾶν, φησὶν, ἰχθῦς τινες etc. Quae ita ſunt vertenda: *Apollodorus Athenienſis commentariorum in Sophronem libro III., ubi viriles ejus mimos interpretatur, praepoſitis poëtae verbis,* καταπυγοτέραν τ' ἀλφηςᾶν, *ſcribit* etc. Sed Euſtathium decepit epitomes hujus confector, qui ex hoc loco negligenter lecto ſcribit in libro Hoeſcheliano: τὰς ἀκρατεῖς καὶ καταφερεῖς ἀλφηςὰς καλᾶσιν, ὡς Ἀπολλόδωρος. Init. libri V. laudans Athenaeus veterem morem hoſpites convivio excipiendi, δοκεῖ γὰρ, ait, ἔχειν πρὸς φιλίαν τι ὁ οἶνος ἑλκυςικόν· recte, et vere. Euſtathius tamen legit πρὸς φιλοσοφίαν· omnino ἀπροσ-

ιονύσως et falſo: ſed ita invenerat in excerptis: nam et nos quoque in libro noſtro ita invenimus. Init. libri VIII. φαγησίαν ἑορτὴν appellat Euſtathius ex iisdem excerptis, quam membranae φαγήσια, magis ex uſu veterum Graecorum, vel monente Herodoto. Mitto dicere, quam p. 5. ſaepe in laudando hoc auctore aliis quam ipſius verbis utatur: quae nos in epitoma reperimus, ut locis non paucis lectorem monuimus. Si quis conjecturae locus eſt, putem, confectam Conſtantinopoli ante annos quingentos et amplius hanc epitomen ab aliquo grammatico: qualis fuit Hermolaus Byzantius, auctor eorum excerptorum, quae hodie pro Ἐθνικῶν Stephani libris in doctorum manibus verſantur. Enimvero quicunque fuerit eclogarius hic, neque eruditionis haud protritae teſtimonium illi denegare, neque excuſare interdum negligentiam poſſumus. Culpas hominis non paucas ſuis locis neceſſario indicabimus. Eruditionis vero multa paſſim in ejus verbis teſtimonia. Cujusmodi eſt, ut ad rem veniamus, initio iſtius hypotheſeos hoc: Ἀθήναιος μὲν ὁ τῆς βίβλου πατήρ. Eleganter *patrem* vocat, qui eſt auctor libri, et (ſi per veteres Latinos liceret) factor. Sed non habent Graeci cum omni ſua copia, quomodo auctorem graece dicant: nam et συγγραφεὺς, et ποιητὴς, non in univerſum de omni ſcriptione, ſed de certis generibus dicuntur: etſi non negamus, συγγραφεὺς pro *auctor* ſimpliciter cum aliis uſurpari, tum Galeno paſſim: verum aliter antiqui Graeci, et quicunque ſermonis diligentiores fuerunt. Propria igitur defectus voce, improprie, ſed eleganter πατὴρ βίβλου dixit. Quid differant κτίστης, ποιητὴς, δημιουργὸς, et πατὴρ, quid ποιεῖν et γεννᾶν, non eſt loci hujus explicare. *Sic* loqui amat et Galenus. Ut l. II. de cauſ. pulſ.: ὁ γάρ τοι πατὴρ τοῦ δόγματος ὁ θεῖος ἐκεῖνος Ἱπποκράτης. In iis de Hippocratis et Platonis ſcitis: ὁ Ζήνων πατήρ ἐστι τοῦ περὶ τῆς φωνῆς λόγου τοῦδε. Theodoritus in praef. l. de haereſ.: οἱ διαφόρων δογμάτων πατέρες ἐγένοντο. Ruffinus: *Rem majoris gloriae ſequitur, ut pater verbi ſit potius quam interpres.* Libanius de ſua fort.: τῷ δὲ οὐκ ἄλλως οἷόν τ' ἦν, μὴ τὰ τοιαῦτα πάσχειν, πατέρι πολλῶν λόγων γεγενημένῳ. Et in univerſum Graecis primus cujuscunque rei auctor dicitur πατήρ. Idem paulo poſt: πατὴρ γενόμενος τῆς τιμῆς· οὐ γὰρ ἦν, ὃν ἐμιμεῖτο. πάππον τῆς διδασκαλίας etiam legas in primo meth. ap. Gal., et γεννᾶν τέκνα pro libros ſcribere apud melliſſimum Syneſium: γεγεννηκότας δόγματα apud Theodoritum: νόμων πατέρας apud Leonem

Imperat.: et νομοθεσίαν ȣκ ἀδελφὴν ȣ̃σαν τῶν [sic] ȣ̓δὲ τῆς αὐτῆς ἀποκυηθεῖσαν φιλανθρωπίαι [sic], et similia his apud optimos scriptores. Addit eclogarius: ποιεῖται δὲ τὸν λόγον πρὸς Τιμοκράτη. In membranis aliquot scriptum est constanter et hic et aliis multis locis Echecratis nomen pro Timocrate. Credo, id eo factum, quia apud Platonem in Phaedone, cujus libri principium transtulit in sui initium Athenaeus, Echecrates loquitur, non Timocrates. Plures et meliores libri eum, cui auctor misit hoc opus, Timocratem vocant. Atheniensem hunc fuisse, suspicamur ex l. IX. principio: verum incerta res omnino est. Sequitur: Δειπνοσοφιςή; δὲ ταύτῃ τȣ̓́νομα. Ita membranae omnes: per-
p. 4. peram. Viros doctos, qui descripto hisce libris convivic interfuerunt, Δειπνοσοφιςὰς fuisse vocitatos, Athenaeus ait, qui etiam τραπεζορήτορας eos interdum nominat. Ergo etiam id opus, quo descripti sunt illorum sermones, Δειπνοσοφιςῶν λόγοι vel ἱςορία (sic aliquando Eustathius appellat), vel brevius Δειπνοσοφιςαὶ inscriptum est. Suidas: Ἀθήναιος ἔγραψε βιβλίον Δειπνοσοφιςάς. Scribe igitur cum eruditissimo Dalecampio Δειπνοσοφιςαὶ δὲ ταύτῃ Ubi ait, commemoratos hoc libro pisces καὶ τὰς τȣ́των χρείας, intelligit auctorum locos de unoquoque piscium ab Athenaeo prolatos: non, ut putarunt*), ipsorum piscium usum. Nihil enim hic ea de re: at χρεῖαι et χρήσεις apud philologos et grammaticos ipsae sunt auctorum ῥήσεις paulo aliter alii scriptores, qui pro sententia mores informante vocem hanc usurpant. Demetrius Phalereus: τι τοιαῦτα χρείας λαμβάνει τάξιν καὶ γνώμης. Inde rhetorum χρεῖαι. Si quis malit τὰς τȣ́των χρείας *eorum usum* au *utendi modum* interpretari, referemus ad ea, quae ex libris medicorum recitantur variis locis super cujusque cib natura, conditione atque usu. Placet tamen interpretatio altera: quam multi loci confirmant, ut cum l. IX. Ul pianum sic appellat Democritus: ȣ̓δενὸς μεταλαμβάνει εἴωθας τῶν παρασκευαζομένων, πρὶν μαθεῖν, εἰ ἡ χρῆσις μ εἴη τῶν ὀνομάτων παλαιά. Insit eclogarius: καὶ ἔςιν ἡ τ λόγȣ οἰκονομία, μίμημα τῆς τȣ̃ δείπνȣ πολυτελείας, καὶ ἡ τῆ βίβλȣ διασκευὴ, τῆς ἐν τῷ λόγῳ παρασκευῆς. Dalecampiu postrema verba emendavit, scripsitque τῆς ἐν τῷ δείπνι παρ. Videtur membrum antecedens confirmare eam emendationem. Ita fuerit, quae dicitur, ἐπιμονὴ, posita bi sententia eadem. Sed malo tueri librorum consensum, e

*) [Putavit Dalechampius.]

aliter interpretari, fervata lectione edita. Tria auctor ponit, δεῖπνον, λόγον, βίβλον· ait, λόγον, id eft fermones in convivio habitos, fuiffe convivii μίμημα· ut quidque enim menfae apponebatur, id erat deipnofophiftis novorum fermonum occafio. Qui autem fuerat fermonum ordo, idem ab Athenaeo fervatus in hujus operis contextu. Igitur ut coenae μίμημα et velut imago fermones fuere: fic fermonum funt hi libri. Non abeft, quin haec fit ab breviatoris mens et fcriptura: qui tamen videtur fenfiffe, non rem geftam, fed merum Athenaei figmentum hoc totum fuiffe convivium. Declarat mox particula δῆθεν neglecta interpretibus, cum fcribit: οἱ δ' ἐν τῷ δείπνῳ δῆθεν ἐπιδημήσαντες δειπνοσοφισαὶ ἦσαν. Separatur autem ἡ ἐγκύκλιος ἀπὸ τῆς ἄλλης παιδείας, hoc eft, philologia et humaniores literae a reliquis difciplinis. Sic illa funt accipienda, ut fufe alibi probamus. γραμματικῶν οἱ χαριέστατοι non funt *feftiviffimi grammaticorum*, quomodo vertere docti *): fed nobiliffimi quique et doctiffimi. Ariftotelem ifte imitatur, cujus in fcriptis οἱ χαρίεντες paffim τοῖς πολλοῖς opponuntur: ἤτοι, inquit Euftratius, τοῖς τυχοῦσι καὶ χυδαίοις οἱ χάριτός τινος μετέχοντες διὰ παιδεύσεως. Ita faepe apud philofophum. In quarto vero Polit. οἱ χαρίεντες dicuntur homines probi et frugi, qui nemini factam velint a fe injuriam. De Ulpiano loquens ait breviator: ὧν κατέτρεχε μετὰ καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι τι ἐφθέγγοντο. Haec vera eft lectio, non κατῆρχε, quod placet nonnullis. Toto opere inducitur Ulpianus et alios quidem, fed maxime Cynicos fuis interrogatiunculis vexans, crucemque illis figens, hoc eft, αὐτῶν κατατρέχων. Eft autem allufum ad ea, quae de Ulpiano ftomachabundus ait Cynulcus l. III. In iftis, ἔσχεν ὄνομα τῆ κυρίε διασημότερον, Aldina editio vocem κυρίε afterifco infignivit, ut mendi fufpectam: fruftra. Nomen intelligit, quod recens nato parentes indiderunt. L. IV.: σὺ δέ μοι δοκεῖς, ὦ Κύνελκε, (τέτῳ γὰρ χαίρεις τῷ ὀνόματι, ἐ λέγων, ὃ ἐκ γενετῆς σε ἡ μήτηρ κέκληκε). Similis fententia apud Libanium declam. VIII.: πολλάκις ὑμεῖς τὲτον ἀπὸ τῆς πράξεως ὠνομάζετε μᾶλλον, ἢ ὅπερ ὁ πατὴρ ὀνόματος ἔθετο. Idem de fua fort.: γέροντα γλώττης ἡδονῇ τῷ Νέστορι παριέμενον, καὶ αὐτὸ δὴ τὲτο καλέμενον μᾶλλον, ἢ ὅπερ ὁ πατήρ τε αὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ ἔθεντο. Pergit auctor, et ait de eodem: ἴσος ἀνὴρ νόμον εἶχε. Suidae codex, ἴδιον νόμον εἶχε

p. 5.

*) [literatorum feftiviffimi. *Dalech.*]

non otiosa voce auctior. Doctissimum vero et discendi studio flagrantissimum Ulpianum ait auctor fuisse Κειτούκειτον nominatum, quod moris haberet, appositorum nihil comedere, πρὶν εἰπεῖν, κεῖται ἢ οὐ κεῖται; Ita edidimus ex fide membranarum: ante editum fuit κεῖται ἢ τοῦ κεῖται, quae scriptura ad vocis Κειτούκειτος veriloquium explicandum minus quadrat. Sed jungamus censeo has duas lectiones, et scribamus: κεῖται ἢ οὐ κεῖται, καὶ τοῦ κεῖται; Est autem verbum κεῖσθαι eo sensu, quo hic sumitur, frequens in Graecorum interpretum libris. Dicunt enim κεῖσθαι παρὰ τῷ δεῖνι, quae in ejus scriptis leguntur. In Graecorum commentariis, ut Nicetae in Gregorium Theologum, aliorumque, κείμενον est praepositus textus ad interpretandum, ut fieri amat ab interpretibus. Inter exempla quaestionum Ulpiani ponitur haec: εἰ κεῖται ὥρα ἐπὶ τοῦ τῆς ἡμέρας μορίου, *an reperiatur in scriptis veterum Graecorum* ὥρα *pro diei parte.* Certum est, neque Platonis, Aristotelis, et aequalium saeculo, neque aliquanto post tempore has diei partes, quas horas vocamus, fuisse in usu. Quare vocabulum ὥρα in antiquorum illorum scriptis illa notione legi non potuit. Ideo Pollux l. I. voces recensens, quibus diei noctisque partes designantur, dictionis ὥρα non meminit. Sed mox scribit idem: ὥρα δὲ καὶ ἡμιώριον, ὡς Μένανδρος, ὠνομάζετο παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Et sane ita est: quod posterioribus Graecis Latinisque hora significat, id priores, qui gnomonum sciotericorum tantum usum habebant notum, σημεῖον et στοιχεῖον dixere, ut pluribus exponemus ad l. VI. Non nescimus, Batonem comicum in fabula Ἀνδροφόνῳ nominasse ὡρολόγιον, sed inter νέας κωμῳδίας poëtas fuit hic Bato, cujus verba: — ὥστε περιφέρειν Ὡρολόγιον δόξει τις, οὐχὶ λήκυθον. In sequente quaestione, εἰ μήτρα
p. 6. κεῖται ἐπὶ τῶν ἐδωδίμων βρωμάτων, malim, mutato numero, ἐπὶ τοῦ ἐδωδίμου βρώματος, vel ita potius, ἐπὶ τούτων ἐδωδίμων βρωμάτων. Daphnus Ephesius medicus, deipnosophistarum unus, abbreviatori dicitur ἱερὸς τὴν τέχνην, καὶ κατὰ τὰ ἤθη, τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λόγων οὐ παρέργως ἁπτόμενος, id est, *vir, sive artem ipsius spectes, sive mores, divinus.* Male vir eruditus [Dalech.]: *divinos honores ob artis suae peritiam meritus:* quasi esset idem ἱερὸς et ἀνιερωθείς, vel ἀποθεωθείς. Proprie dicitur ἱερὸς homo θεῷ ἀνακείμενος, ut apud Judaeos Levitae, qui etsi non erant omnes ἱερεῖς, erant tamen ἱεροί. Dicuntur etiam ἱεροὶ homines religione ipsa tuti, Latinis *sacrosancti;* quales olim ha-

biti populi quidam, ut Elei: quales item apud Romanos Tribuni plebis libera republ., postea Imperatores: apud omnes gentes legati et κήρυκες. Dio Chrysost.: πολὺ τῶν σπονδοφόρων καὶ τῶν κηρύκων ἱερώτερος. Sed et pro homine sancto atque excellentis virtutis accipitur. Eo sensu ἱερὸς τὴν τέχνην καὶ τὰ ἤθη Daphnus medicus hic dicitur, et Hippocrates l. IX. ἱερώτατος. Vetus scriptor apud Suidam de Jacobo medico vere Christiano, etsi aliter scribunt alii: nam Photii verba sunt de hoc et ipsius patre in excerptis ex Isidori vita: ἄμφω δὲ καὶ ὁ παῖς καὶ ὁ φὺς ἀσεβέε ἤστην, ex eorum, puto, sententia, qui magicas artes illis objiciebant, ἀσεβεῖς appellat, non Christianos, nisi scribendum εὐσεβέε· οἱ ἰατροί, inquit, διέβαλλον αὐτὸν ἀεὶ καὶ ἐλοιδόρουν οἷά τινα οὐκ ἰατρὸν, ἀλλὰ θεοφιλῆ τινα καὶ ἱερὸν, hoc est, ceu divinum aliquem virum, qui non arte homines sanaret, suaque industria, sed favore numinis. Sic Platonem vocat ἱερώτατον l. XV. Et Lucianus in Fugit. de eodem, ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος. Ejusdem successores in schola ἀνθρώπους ἱεροὺς καὶ φιλολόγους alius apud Suidam nuncupat. Dio Cocc. vocem latinam *sanctissimus* vertit ἱερὸς, ut ad Sueton. Domit. notabamus. Paulo aliter scriptor incertus in Suidae collectaneis, πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἱερώτατος ἐγεγόνει, de Antonio monachorum principe. Interpretes, qui post τέχνην distinguunt, et sequentia verba uno spiritu cum reliquis hujus periodi connectunt, suam sententiam nobis non probant. Atque haec eo sunt a nobis pluribus exposita, ne quis temere putet, pro ἱερὸς esse hoc loco ἰατρὸς τὴν τ. scribendum. Divinum virum Galenum scribit auctor edidisse prope infinita συγγράμματα φιλόσοφά τε καὶ ἰατρικά. Praetermittit scriptorum Galeni genus illud, quod maxime adfine est subjecto istius operis: quod quidem philosophicum proprie non est, ἰατρικὸν autem multo minus. Suspicabar, scriptum prius fuisse φιλόσοφά τε (vel φιλοσοφικὰ) καὶ φιλολογικὰ, καὶ ἰατρικά. Multa Galenum scripsisse ad philologiam pertinentia, ipse testis est nobis. Tales erant de dictionibus Atticis libri XLVIII. Nominum πολιτικῶν, quae apud Aristophanem, libri V. Quid autem appellet *civilia nomina*, declarat hic ejusdem Galeni locus e tertio comment. in Epid. Hippocr.: φαίνεται (Hippocrates) συνηθεστάτοις τε καὶ διὰ τοῦτο σαφέσι τοῖς ὀνόμασι κεχρημένος, ἃ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς ῥητορικοῖς πολιτικά. Eorum, quae apud Cratinum, libri II. De vocibus, quae sunt comicis propriae, liber singularis, et similia his alia. Enu- p. 7.

meratis convivis omnibus, quorum numerus fane magnus, ait breviator: καὶ ἦν ὁ κατάλογος ἔτος στρατιωτικὸς Φησὶ, μᾶλλον ἢ συμποτικός. Refpicit Archeftrati verfus de numero conviyarum. Sunto, ait ille, convivae quinque ad fummum, non plures: major numerus militum contuberniis quam conviviis magis convenit. Verba poëtae: — ἤδη γὰρ ἂν εἴη Μισθοφόρων ἁρπαξιβίων σκηνὴ στρατιωτῶν.

Caput Secundum.

Platonis imitatio. ἐπικυλίκειοι λόγοι, *et* ἐπὶ τῇ κύλικι λέγειν. *Proverbium:* Τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισ θεοὶ διδόασιν ἄμεινον. *Veterum circumlationes, et similis fuperftitionis ritus. Larenfis encomium.* κριτική τις καὶ Σωκρατικὴ ἐπιστήμη. *Socratis ars obftetricia.* δίγλωττος ἄνθρωπος, *et diverfarum linguarum peritia. Pandectae juris civilis Romanorum a Larenfi conditae. Error eclogarii. Pindarus* κατασεσιγασμένος. *Euclides vetus Athenienfium Archon. Indicatae et fublatae aliquot mendae.*

Recte monebat auctor epitomae in fine fuperioris hypothefis, Athenaeum in operis fui principio Platonem effe imitatum. Nam et prima verba manifefto prompta funt de illius Phaedone: et cum ἐπικυλικείων λόγων meminit graecum dicendi genus una voce expreffit, quo ufus Plato, λέγειν ἐπὶ τῇ κύλικι. Verba illius funt in Convivio ὅτως ὅτε τι λέγομεν ἐπὶ τῇ κύλικι, ὅτε τι ᾄδομεν. Alii fcriptores pro eo dixerunt ἐπὶ τοῦ ποτηρίου, ut Theophraftus et Plutarchus. In primae periodi fine fcribendum τοῖς ἑταίροις διεξῄεις, non τοῖς ἑτέροις· hoc quoque a Platone In eo, qui proxime fequitur, verfu, Τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἄμεινον, fcribunt multi veteres codd. Τρὶς δ' ἀποδεξαμένοισι. Quam παρχδιόρθωσιν non dubito ab illis profectam, qui veram fcripturam non intelligebant, pridem expofitam nobis ad Theophraftum. Omnino enim ad veterem circumferendi et luftrandi ritum alludit poëta hujus verficuli auctor, five is eft Callimachus five Eratofthenes. Proprie id fignificatur hac paroemia quod aliis verbis Cicero extulit, cum ait, *omnia levia cafura rebus divinis procuratis*, de Divin. l. II. Longius deinde proverbii ufus extendi coepit, et tunc quoque

usurpari, cum ad iterum subeundum exhaustum jam laborem hortari aliquem vellent. Sic hoc loco accipitur a Timocrate: eodem plane sensu, atque illud vulgo notum, δὶς καὶ τρὶς τὰ καλά. Verebatur enim ille, ne grave esset Athenaeo, longum adeo sermonem, narratum jam aliis, retexere, et, ut poëta ait, Αὖτις ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεύειν. Haec loci hujus mens, hic proverbii istius usus: quod etiam confirmat anus illa, quae apud Antiphanem, comicum, stimulans ipsa sese ad bibendum, Φέρε, inquit, μέχρι τριῶν γὰρ φασι τιμᾷν τοὺς θεούς. Ritui circumlationis, quae voce ἀπομάττεσθαι declaratur, similis fuit veterum illa superstitio, quae in XI. Geopon. legitur, tergendi oculos tribus rosarum calyculis: quod dixit ille auctor τρισὶ ῥόδων κάλυξιν ἀπομάξασθαι τὰ ὄμματα. Similia his multa, item alia apud veteres, parum iis observata, qui adeo absurdas versiculi hujus παροιμιώδους interpretationes sunt commenti. Proxima verba, Εἶτα εἰσβάλλει μετ' ὀλίγον εἰς τὸν τοῦ Λ. ἔπ., male tribuuntur ab interprete [Dalech.] Timocrati, quasi Athenaei essent, quod falsum est: sunt enim illius, qui haec excerpta excerpsit et contexuit suo filo. Sic extremo argumento, ἔτω γοῦν ἔρχεται. Larensem suum plena manu dilaudans Athenaeus, hoc etiam nomine facit illum mirabilem, quod inter disputandum de rebus obscuris cum suis sodalibus nihil temere, aut sine judicio quaereret, sed mira quaestionum serie de singulis cum critica quadam et Socratica scientia, ut qui maxime, interrogaret. Hoc sibi volunt ista verba: οὐκ ἀβασανίστως οὐδ' ἐκ τοῦ παρατυχόντος τὰς ζητήσεις ποιούμενος, ἀλλ', ὡς ἔνι μάλιστα, μετὰ κριτικῆς τινος καὶ Σωκρατικῆς ἐπιστήμης, ὡς πάντας θαυμάζειν τῶν ζητήσεων τὴν τήρησιν. Quaenam est ista quaeso scientia critica et Socratica? aut Socratem criticum quis fando accepit unquam? In eo libro, quem de critica fecimus, expositus est a nobis fuse hic locus: dicemus tamen hic aliquid declarandae auctoris sententiae. Nempe hoc significatur ab Athenaeo, fuisse in Larensi magnam dialecticae cognitionem, magnamque praeceptorum dialecticorum τριβὴν et usum. Ejus facultatis est, docere nos, πῶς δεῖ ἐρωτᾷν, inquit Philosophus VIII. Topic. Est quippe ejusdem artis, viam ad recte interrogandum munire, cujus est, praeire ad bene respondendum. Scientiam vocat improprie, quae non est ἐπιστήμη, sed δύναμις, aut τέχνη, ut docent nos humanae sapientiae promicondi peripatetici. Addit vero κριτικὴν, non

p. 8.

de illa utique sentiens critica, quae tot hodie passim rivales habet, unde critici dicti Eratosthenes, Aristarchus, Crates, aliique veterum: neque de illa etiam animae κριτικῇ facultate, quae luculentis verbis in extremo Posteriorum est a philosopho descripta: sed de ea, quam diximus, disputandi arte, cujus partem alteram Stoïci judicium faciebant et vocabant. Sic Lucianus de Sectis, γυμνασάμενόν γε, inquit, πρότερον, καὶ κριτικὴν τῶν τοιούτων δύναμιν πορισάμενον. Atque haec est illa ars obstetricia, sive μαιευτικὴ, quam in Socrate adeo praedicat Plato. Eo respexit Athenaeus, cum dialecticam vocaret Socraticam scientiam. Etiam apud dicendi magistros ge-
p. 9. nus orationis invenias, quam proprie Socraticam veteres dixerunt, quod esset per interrogationem concepta. Demetrius Phalereus: Τὸ δὲ ἰδίως καλούμενον εἶδος Σωκρατικὸν μεταρυθμίσειεν τοῦτο τὸ πρᾶγμα τὸ προειρημένον· εἰς ἐρώτησιν, id est, *Illa, quae proprie dicitur, Socratica dicendi ratio in interrogationem converteret sententiam, quam aliter alii conciperent.* Praeterea appellat Larensem auctor Asteropaeum et ambidextrum, quod utramque linguam, Graecam dico et Latinam, calleret, atque utravis posset uti. Magnum videlicet illis temporibus videbatur, duabus linguis posse loqui: quod in nescio quo habitum loco miraculi refert Galenus: δίγλωττός τις, inquit, ἐλέγετο πάλαι, καὶ θαῦμα τοῦτ' ἦν, ἄνθρωπος εἷς ἀκριβῶν διαλέκτους δύο· *bilinguis olim quidam dicebatur, eratque res miraculo mortalibus, homo unus duas exacte linguas tenens.* Haec Galenus in secundo de differ. puls. Quid obsecro dicturus, si patrum memoria revixisset, cum quidem cerneret, vel in una Lutetia quamplurimos omnium disciplinarum peritissimos viros non διγλώττους aut τριγλώττους, sed latine, graece, hebraïce, chaldaïce doctos? At enimvero tam immensum Dei O. M. donum, et peculiare seculi hujus decus, non jam neglectu, sed contemptu et ignavia καὶ ἀφιλοκαλίᾳ nostra ne brevi amittamus, cautio est. Postea enim quam docentium culpa discentium ingenia ad λογομαχίας et funestas disputationum ἀπεραντολογίας sunt traducta, prorsus, quod olim Laco dixit, ἔῤῥει τὰ καλά. Sed inutilium querelarum desinamus, et ad Larensis laudes redeamus. Ait Athenaeus: ἔτι δὲ νόμων συναγωγὴν, οὓς ἔτι διδάσκουσιν. Inest orationi vitium: deest enim verbum, sine quo non potest esse ὁ λόγος ἀρτίπους· puta, ποιῆσαι, aut aliud simile. Imo vero ita scribendum est, ἔτι δὲ νόμους συναγαγεῖν, et paulo post,

ἤδη καταϲεϲιγαϲμένυς· nam καταϲεϲιγαϲμένων in noſtram editionem e MSS. male irrepſit. Quae ſequuntur verba, ὡς ἔτι διδάσκυσι, Athenaei non eſſe, evincit particula ἔτι· neque enim ſic eſſet locutus de re paucis ante inſtituta annis. Sunt vero abbreviatoris, qui poſt Juſtiniani tempora natus, et in liberalibus quam juris civilis ſtudiis verſatior, putavit falſo, corpus legum, quae in utraque Roma et Beryti ipſius aetate docebantur, id ipſum eſſe, quod a Larenſi compoſitum ait Athenaeus. Nos non dubitamus, ſi quem Romanarum legum codicem Larenſis unquam compoſuit, delituiſſe eum in privatarum bibliothecarum, aut etiam fortaſſe propriae ipſius forulis. Nam ſi lucem vidiſſent illae pandectae, aut in juris ſcholas ſemel fuiſſent admiſſae, exſtaret haud dubie illius hodieque in jurisconſultorum libris aliqua mentio: ſicut perpetui edicti, quod a Salvio Juliano iisdem fere temporibus fuit compoſitum. Adrianus Turnebus, acerrimi judicii vir et profundae eruditionis, emendabat olim ἔτι δὲ νόμων συναγωγῆς· ingenioſiſſima conjectura: quam equidem neque probem, neque improbem temere, priusquam doctiorum ſuper ea fuerint habita comitia. Pindarum dixit Eupolis comicus καταϲεϲιγᾶσθαι, id eſt, non ſolitum legi, ſed ſilentio quaſi obrui a ſui temporis hominibus. Certum eſt, dictum hoc fuiſſe ab Eupolide, corruptam ſuorum hominum diſciplinam et vitam objurgante, quod mollia et laſciva aliorum poëtarum erotopaegnia Pindaricae Muſae, hoc eſt, foedam plumbi ſcoriam puro puto auro anteponerent. Euclides, qui inter antiquiſſimos ſuppellectilis librariae collectores nominatur, Archon fuit Athenis non multo poſt inſtitutum id genus magiſtratus. Is eſt enim, de quo exſtat proverbium πρὸ Εὐκλείδυ, vel ὑπὲρ Εὐκλείδην, quod nos multis exponimus et illuſtramus in noſtro de proverbiis libro. Lego deinde καὶ τὸν τὰ τύτυ διατηρήσαντα βιβλία Νηλέα, non τύτων. Unius enim, quod ſciam, Ariſtotelis bibliotheca a Theophraſto prius poſſeſſa, ipſius dein Theophraſti teſtamento ad Neleum pervenit. Nota hiſtoria ex Strabone. Plutarcho, Diogene. Diſcas ex Strabone. quomodo illud παρ' ὧ mox ſit capiendum, et quam ſit verum, emiſſe Ptolemaeum a Neleo aut ejus poſteris libros philoſophi.

p. 10.

CAPUT TERTIUM.

Indicantur errores aliquot qua librariorum, qua interpretum. ἑκατόμβη ὀ ψευδώνυμος. *Alcibiadis palmae Olympicae.* Λεώφρων. Χῖον κεράμιον: *vinum Chium: testa Attica.* παραβοηθεῖν. *Opum fructus maximus. Gellias Agrigentinus.* πυλωρεῖν *et* πολυωρεῖν, *prava lectio apud Eustathium.*

Exposita Larensis liberalitate, erga doctos munificentia, ait Athenaeus: Τοιούτους ἔδει καὶ τοὺς λοιποὺς εἶναι πλείους. Aut ego fallor, aut non est oratio ista Graeca. Scribo καὶ τῶν λοιπῶν. Potest et alia emendationis ratio iniri, mutata voce πλείους in πολίτας. Falluntur interpretes, cum putant *), haec, Τί μικρολογεῖς; ex aliquo poëta sumpta esse. Athenaei illa sunt: sequentia vero. Πλεῖτί τοι etc., summi vatum Ἰλιάδ. β. Conohem narrat auctor duabus maximis rebus ex animi sententia confectis ἑκατόμβην τῷ ὄντι θῦσαι καὶ ὀ ψευδωνύμως, vera hecatombe fecisse, non falso sic dicta. Intelligit centum boum sacrificium, non *centum pecudum*, ut visum interpretibus **): ea vero est, quam auctor falsam hecatomben appellat: at vera, ut vult ille, et grammatici etiam scribunt, ἐξ ἑκατὸν κυρίως βοῶν γίνεται, ex solis bubus, iisque centum numero constat. Sed neque de ratione vocis hujus inter grammaticos, neque de illius usu inter auctores constat. Propterea est illud additum, καὶ ὀ ψευδωνύμως. Exemplum hecatombae falso nomine sic dictae esto sacrificium, quod legimus aliquando fieri solitum ex centum ovibus et bove uno. Hesychius: Βούπρωρον· θυσία τις ἐξ ἑκατὸν προβάτων καὶ βοὸς ἑνός. Mox scribit auctor de Alcibiade, νικήσας ἅρματι πρῶτος καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος, ex sententia Thucydidis, non Euripidis, quem tamen in hac
p. 11. re videtur sequi. Scriptum est a Thucydide, Alcibiadem ex ludis circensibus Olympicae solennitatis palmam reportasse, primam, secundam, et quartam. Euripides, ut observat Plutarchus, tertiam dixit loco quartae. Sic Euripides in eo cantico, cujus meminit Athenaeus: Σὲ

*) [Putavit Dalechampius.] **) [Visum Dalechampio.]

δ' ἀείσομαι, ὦ Κλεινίου παῖ· Καλὸν ὁ νίκα· κάλλιστον, Ὃ μηδεὶς ἄλλος Ἑλλάνων, Ἅρματι πρῶτα δραμεῖν, Καὶ δεύτερα καὶ τρίτα. Leophronis nomen non Λεέφρων scribendum, sed Λεώφρων, ut Λεωπρέπης et Λεώκριτος, aliaque hominum Atheniensium ad hoc exemplum: aut Λαόφρων, ut Λαοσθένης. Leviculum hoc, illud non leve, quod jam dicemus. Narrat deipnosophista, Ionem Chium tragicum Athenis coronatum contra suos antagonistas ejusdem generis poëtas viritim cuique civium dedisse Χῖον κεράμειον, *fictile Chium*. Neque interpretibus *) neque aliis viris doctis, qui hunc locum tractarunt, ulla oborta mendi suspicio in his verbis. Ac fieri potest, ut recte habeant. Acrius tamen cogitanti mihi de auctoris mente videtur legendum Χίου κεράμιον, *vini Chii plenum fictile*, non Χῖον. Judicii hujus caussas habeo istas: primum quod inter rarae cujusdam munificentiae exempla recensetur haec Ionis divisio. Egregiam vero liberalitatem, testis Atheniensis donare, populum celsi animi, et altum adeo spirantem! Accedit eo, quod Chiarum figlinarum tam altum apud veteres scriptores silentium, quam frequens in eorum scriptis vini Chii habetur mentio. Quid, quod fictilium palma penes Athenienses fuit illis temporibus? Qua de re vide infra c. XXII. Itaque figulina Athenas ex Chio asportare, id vero fuisset, quod Attici scurrae dicebant, Noctuam Athenas. Χίου κεράμιον igitur, ut apud alios κάδος Χίου. Hedylus: Ἀλλὰ κάδοις Χίου με κατάβρεχε. Sed et Χῖον servari potest, manente ea, quam asserimus, sententia. Sic Χία κύλιξ apud Hermippum pro *Chii vini calyx*, et Κλεωναῖαι ὀξίδες apud Aristophanem, *aceti Cleonaei acetabula*, et Machon, Παρῆν ἔχων δύο Χῖα, Θάσια τέτταρα, nempe κεράμια. Atque ita recitantur verba Athenaei in Aristoph. scholiis, et apud Suidam non semel. In elegantissimis versibus Antiphanis de usu opum legitimo scripsimus παραβοηθεῖν ex libris pro περιβοηθεῖν, quod ante fuit: voce neque huic loco apta, neque usu recepta. τὸ παραβοηθεῖν elegans est et usu tritum verbum, de vicinis proprie usurpatum, qui mutuas sibi operas opemque praestant, ut quemque illorum premit necessitas. Postremorum versuum sententia neque in illis plene continetur, neque ab interpretibus recte est expressa **). Est autem haec. Si ma-

*) [Dalechamp. vertit *fictile Chium*.]

**) [Voluptatem enim potionis atque cibi Omnes ex aequo percipimus: at splendidis Quidem coenis non sedatur fames. *Dalech.*]

gnarum opum possessio nihil aliud earum dominis afferret commodi praeter illam, quae esu potuque percipitur, voluptatem: caussam esse nullam, cur divitias quisquam expetat. Nam illam, quam diximus, voluptatem
p. 12. divitum inopumque ex aequo esse communem, pariterque ab utrisque percipi. Quippe sedari famem non qualitate exquisitarum dapum, sed conveniente cujuscunque alimenti quantitate. Quid est igitur, dicat aliquis, cur ἐν τοῖς μάλιστα αἱρετοῖς omnium suffragiis divitiae censeantur? Nempe hoc, quod possessores suos liberales, velint modo, praestant et munificos. Ex superioribus Antiphanis versibus et sermone Athenaei hanc esse paret sententiam. Nae dignus erat hic locus, qui pluribus a nobis exponeretur: est enim illustris et plane philosophicus. Similia legas apud Senecam multa, et in Theocriti Charitibus: quae inde petant studiosi. Malim deinde ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Ἀκραγαντῖνος Γελλίας, non Τελλίας. Hic est ille mortalium munificentissimus Gellias, de cujus φιλοξενίᾳ et in omnes hospitalitate multa Diodorus Sic. l. XIII., nec pauciora Val. Max. l. IV. c. ult. Sic rescripserat olim in ora sui codicis et Nicolaus Sturio Belga, vir doctissimus. Caeterum quae hic narratur historia, paene ad verbum e l. XI. Timaei est desumpta. In ea historia nove dictum πάντας πυλωρῶν, pro *stare ad fores, ut omnes praetereuntes invites.* πυλωρεῖν est τῶν πυλῶν ὤραν ποιεῖν, *januae habere curam:* hic vero aliter, et, ut dixi, nove: imo, ut censeo, barbare. Assentior enim divino viro Adriano Turnebo, qui correxit olim πολυωρῶν, *omnes sua cura dignans et studio amplectens.* Bene, recte, ὑπέρευ! Eo verbo utitur Athenaeus et l. V.: ἐπολυώρει γὰρ αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος, καίπερ ὄντα τῷ βίῳ φαῦλον. Utitur et alibi eo verbo: id significat, praestare se liberalem et munificum erga aliquem. Aristeas, scriptor oppido antiquus: ὁ θεὸς πολυωρεῖ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, χορηγῶν αὐτοῖς χ' ὑγίειαν, κ' εὐαισθησίαν, καὶ τὰ λοιπά. Paene praetermiseram, quod praetermittendum tamen non est: Eustathium non semel aut iterum, sed saepius ex isto loco Telliam vocare istum virum, non Gelliam: ut scias, non hodie atque heri depravata esse Athenaei exemplaria.

CAPUT QUARTUM.

Clearchus Solensis. Emendantur Euripidis codices. πᾶν πέριξ φρονεῖν, λέγειν τὰ κύκλῳ. *Locus Ciceronis illustratus.* ἑλίττειν. *Euripidis* σιγματισμός. ὀνθύλευσις *sive* μονθύλευσις. βομβυθυλεύειν. ὡραῖον *et* ὁραῖον. *Charmi dicta exponuntur.* τὰ ἀπὸ τῶν στρωματοδέσμων γράμματα, στρωματόδεσμοι *et* στρωματεῖς. *Calliphanes* ὁ τοῦ Παραβρύκοντος. *Scyathus insula. Conchae Pelorides,* γύργαθοι ψηφισμάτων. *Alia nonnulla.*

Ex omnibus Aristotelis discipulis nullus omnino est, unico si forte excepto Theophrasto, quem veteres pluris videantur fecisse, quam Solensem Clearchum: quem quidem affirmat diserte Josephus condiscipulorum suorum οὐδενὸς γεγονέναι δεύτερον. De hoc viro auctor loquitur, cum ita scribit: Ὁ τρεχέδειπνός φησι σοφιστής, Κλέαρχός φησι. Postremum verbum culpa librariorum in prioribus editionibus praetermissum fecit, ut putarent interpretes *), Clearchum ab Athenaeo τρεχέδειπνον, ceu lautarum mensarum adseclam et gulae mancipium vocatum esse. Gratia magna scriptis codd., qui sapientissimum philosophum turpis calumniae exemerunt ignominia. Ita autem vertendum: *Sophista coenarum diligens adsectator ait, Clearchum narrare,* etc. Sunt verba breviatoris. Sophistam τρεχέδειπνον intelligo Theodorum Cynulcum, cujus voracitas et λιχνεία multis operis hujusce locis perstringuntur. Ait Athenaeus: εἰς μὲν τὸν ἰχθὺν, Ἥκω λιπὼν Αἰγαῖον ἁλμυρὸν βάθος. Est versus primus Troadum Euripidis. Ait: εἰς δὲ τὴν χορδὴν, Ἑλικτὰ, κοὐδὲν ὑγιές. Euripidis versus est ex Andromacha, ubi sic legitur: Ἑλικτὰ, κοὐδὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ πάντα πέριξ Φρονοῦντες· mendose dubio procul. Guilielmus Canterus, vir doctissimus, et, ni aliter esset superis visum, longiore vita dignissimus, emendabat ἀλλὰ πάντ' ἀπρίξ. Puto verius, quod venit nobis nunc primulum in mentem: — κοὐδὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ πᾶν πέριξ Φρονοῦντες. Idem significant ἑλικτὰ φρονεῖν, et πᾶν πέριξ φρονεῖν, habere consilia obliqua et curva, nec recta. Ita autem legisse in Euripide Plutarchum, postea observavimus. Locus est in l. de mal. Herod. 10.: τοῦτο ἄν τις εἴποι πρὸς αὐτὸν, δολερὰ μὲν τὰ ῥήματα, δολερὰ δὲ τὰ p. 13.

*) [Putavit Dalechampius.]

σχήματα τῶν Ἡροδότȣ λόγων, ἑλικτὰ καὶ ȣ̓δὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ πᾶν πέριξ. Usurpat iterum l. de comm. not. contra Stoicos, et iterum elegantissime contra eosdem Stoicos: ἐφ᾽ ȣ̃ς, ait, καὶ τὰ περὶ θεῶν καὶ θεότητος αὐτοῖς βιβλία συντέτακται, ἑλικτὰ καὶ ȣ̓δὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ πᾶν πέριξ ἐπαμπεχομένοις, καὶ ἀποκρυπτομένοις διὰ φόβον, ἃς ἔχȣσι δόξας. Cicero ad Atticum de Varrone: *Ego mallem ad illum scripsisses, mihi illum satisfacere, non quo faceret, sed ut faceret, mirabiliter enim moratus est, sicut nosti.* ἑλικτὰ καὶ ȣ̓δέν. Nullus in toto Cicerone magis perspicuus locus: quem tamen docti viri, qui eum librum interpretati sunt, omnes male coeperunt: non enim viderunt, de Varrone potissimum usurpatum esse a Tullio locum istum Euripidis, cum certum sit ex aliis earum epistolarum locis, de Varronis in se animo non aliter Tullium fuisse persuasum. Simile apud Aristotelem in Rhetoricis λέγειν τὰ κύκλῳ, ambagibus uti, neque rem dicere ipsam: apud Lycophronem ἑλικτὰ κωτίλλειν. isto versu: Ἑλικτὰ κωτίλλȣσα δυσφράστως ἔπη. Sic accipit τὸ ἑλίττειν Galenus non raro. L. VI. de dogm. Hipp. et Plat.: ἄνω καὶ κάτω τȣ̀ς λόγȣς ἑλίττειν, ἀποσαφεῖν δὲ ȣ̓δέν. In libro de miss. sangu. c. Eras.: οἱ δὲ περιέπλεον μὲν ἄνω κάτω τȣ̀ς λόγȣς ἑλίττοντες, ἐπέραινον δὲ ȣ̓δέν. Ait: εἰς δὲ τὴν ὠνθυλευμένην τευθίδα, Σοφή, σοφὴ σύ. Etsi non memineram initio, ex qua tragoedia esset hic versus, Euripidis tamen esse non dubitabam. Duo in his tribus voculis animadvertebam, poëtae illi admodum familiaria, ut testantur veteres etiam critici. Observant illi, εὐεπίφορον esse Euripidem ad vocem σοφὸν, eaque uti plurimum. Hoc igitur primum: deinde alterum, ὁ σιγμαστισμὸς, fatale optimi poëtae vitium: ut in Medea, Ἔσωσά σ᾽, ὡς ἴσασιν Ἑλλήνων ὅσοι· in Ione, Σὺ γȣ̃ν ἔσωσας τὸν σὸν, ὃν σῶσαί σ᾽ ἐχρῆν.
p. 14. Incidi postea in istum versum, percurrens ejus Andromacham: Σοφή, σοφὴ σύ· κατθανεῖν δ᾽ ὅμως σε δεῖ. Porro qualis ciborum paratura fuerit ὀνθύλευσις sive μονθύλευσις, (nam utrumque dicitur,) parum explicate docent nos Graeci grammatici. Hesychius ὠνθυλευμένον ἄρτυμα interpretatur τὸ διεσταγμένον, *condimentum olei* vel *aceti guttis irroratum.* Sed non displicet viri, et graecarum literarum, et naturae totius callentissimi, Conradi Gesneri conjectura, pro διεσταγμένον scribentis διασεσαγμένον. Quod si doctis probemus, erit ὠνθυλευμένη τευθὶς, quae Antiphani σακτὴ nominatur: eam interpretor *farctam*, et ὀνθυλεύειν *indere impensam* sive *farctum.* Mirum condimenti genus excogitavit

interpres [Dalechamp.], qui sic vertit: *loligo atramento suo perfusa.* Nobis neque sapit condimentum, neque placet commentum. Quid? putavit doctiss. vir, ὀνθυλεύειν proprium esse habentium atramentum verbum, puta loliginum aut sepiarum? Atqui σπλῆνα ὀπτὸν μεμονθυλευμένον reperimus lib. sequente, et νάρκην ὠνθυλευμένην, et ἄρνα σύμπικτον ὠνθυλευμένον libr. VIII., in XIV. γαστρίον ὠνθυλευμένον, et Schol. Aristoph. in Equit. καρύκην interpretatur κοιλίαν, ἣν νῦν μονθυλευτὴν καλοῦσι. L. autem VII. ὑπόσφαγμα σηπίης apud Hippocratem dicitur fuisse expositum a nonnullis τὸ μέλαν τῆς σηπίης· id Dalecampius probavit, et ad ὀνθύλευσιν retulit. Haud sane debuit: nam Athenaeus ipse improbat, et longe aliter explicat. Lege ejus verba, et compone sodes prolatum ibi locum Alexidis de sepiarum conditura cum alio, qui eodem libro affertur ex eodem poëta, de loliginum ὀνθυλεύσει· intelliges, non aliud esse ὀνθύλευσιν, quam id, quod diximus. Doctissimus criticorum Hesychius, cum verbum βομβυθυλεύειν interpretatur σὺν τῷ ὄνθῳ ἀρτύειν, duorum simul nos admonet: non aliud esse βομβυθυλεύειν, quam ὀνθυλεύειν, et hoc proprie significare cibos condire immixta ontho: quid autem per ὄνθον intellexerit is grammaticus, vellem nos docuisset. Non enim id, opinor, quod Homericus cum Ἰλιαδ. ψ. tum alibi. Verius censeo, originem dedisse huic voci coloris aliquam similitudinem inter condimentum ita vocatum et veram ὄνθον. Hesychii locum et mutilum et corruptum ita scribe: βομβυθυλεύματα, τὰ μαγειρικὰ ἀρτύματα περιττῶς κατεσκευασμένα· ἔνιοι τὸ σὺν τῷ ὄνθῳ ἀρτύειν. Ait: εἰς δὲ τὸ ἐν τοῖς ἰψητοῖς ὡραῖον· hoc est: cum in paropside pisciculis minutis plena inferretur salsamentum ὡραῖον. Ex l. III. discimus, et ὀραῖον et ὡραῖον genus aliquod salsamenti fuisse apud veteres: ut mirer interpretem [Dalechamp.] non necessario sine libris hoc loco rescribentem ὀραῖα. Subjectus versus Homeri est: Οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον, ταλαπείριε πρέσβυ; Facete ὄχλον vocat pisciculos, et minutos et viles, qui Graecis ἰψητοί. At vocabulo πρέσβυ innuitur non minus facete salsamentum factum e grandis cetis, et, quando capti sunt, vetulis. In omnibus libris postrema verba Homerici versus sunt omissa. Ego non dubito, integrum fuisse et pronunciatum, et ab auctore scriptum, eo, quem diximus, sensu. Ultimum p. 18. Charmi facetiarum exemplum est hoc. Illata anguilla, cui fuerat detracta cutis, dixit Charmus: Οὐ προκαλυπτο-

minantur. Falluntur, et qui aliter interpretantur *), et qui pro ἀδόξων volunt fcribi ἐνδόξων. Proxime fequentia etiam verba. invitis omnibus Mufis, tentata funt ab interprete [Dalechamp.], qui pro γυργάθες ψηφισμάτων φέροντες legit γίγαρτα. Fidem hominum, quis fando audivit, aut legit usquam *vinacia plebifcitorum?* Si quid effet mutandum, fcriberem ὁρμαθὲς ψηφ., fignata et dominante in ea re voce. Theophraftus: ἔχων ἐχῖνον ἐν τῷ προκολπίῳ, καὶ ὁρμαθὲς γραμματιδίων ἐν ταῖς χερσί. Sed nimis delicato palato fumus, fi non ferimus hic τὸ γυργάθες. Ita proprie dicuntur reticula, quibus ufi veteres in portando pane, et aliis id genus, ut dictum nobis alibi. At facetiffimus Ariftophanes geftare ait fuos
p. 17. cives ψηφισμάτων non ἐχίνες aut ὁρμαθὲς, verum γυργάθες, perftringens vel in univerfum Athenienfes, ut litibus et judiciis deditos nimis: quod nemo nefcit, qui hiftoriam Atticam non plane ignorat: vel privatim demagogos, qui in legibus et fenatusconfultis figendis ac refigendis erant toti. Porro exftat hic ipfe Ariftophanis locus apud Iul. Poll. l. X. c. XXXV., ubi tractans de vafis ad ufum fori, προσθετέον, ait, τέτοις καὶ γύργαθον καὶ θῶκες· Ἀριςοφάνες ἐν Δαιταλεῦσιν εἰπόντος, Ἢ μὴ δικῶν τε γύργαθος, ψηφισμάτων τε θῶκος. Archeftratus, ganeonum infamis lanifta, non malus alioquin poëta, dicitur auctori Συρακέσιος ἢ Γελῶος. Scripti habent γελοῖος· male, fed poteft etiam Γελαῖος fcribi. Vide Stephani Ἐθνικά. Hujus poëma non Γαςρονομία vel Δειπνολογία, ut hic, fed Γαςρολογία nuncupatur l. VII. ex Lycophrone de comoedia: fuit de cibis et gulae irritamentis.

CAPUT QUINTUM.

Platonis contubernium: σύσσιτοι, ὁμοσίπνοι, ὁμόκαπνοι *et* κοινόβιοι. *Jupiter* Ἀπόμυιος *in Elide, et facrificium Eleorum perdendis mufcis.* δέμας *pro*

*) [*Dalech.* vertit: ex vilibus conchis Peloridas (multum in ore habebant commendabantque).]

virili membro. Eustathii incogitantia. πλεκτὴ πυλύποδος. ἐθέλειν *pro* πεφυκέναι. ἐπιήρανος εἶναι. nervus *obscoena notione. Hieronymi locus.* ῥαφανίδωσις, *poena adulterii apud Athenienses.* κατέχειν *pro meminisse. Digiti* ἴδαιοι. *Locorum aliquot emendationes.*

Reprehendit Archestratum Athenaeus, auctorem ejus sententiae, quae summum convivarum numerum statuebat non ultra quinque: opponit hujus judicio auctoritatem Platonis, in cujus συσσιτίῳ octo et viginti ipsos ait fuisse. Hunc numerum probant membranae, et nos cum illis. συσσίτιον est contubernium, et hominum eadem quadra viventium coetus. Consortes ejusdem συσσιτίυ Charondas in legibus suis ὁμοσιπύυς, Epimenides Cretensis ὁμοκάπυς, Pythagoras κοινοβίυς dixere. Interpretes *) de convivio Platonis haec interpretati auctorem mendacii reum fecerunt, securi nimis tam de sua quam illius existimatione. In Platonis dialogo, cui e re Convivio est nomen inditum, plures decem aut duodecim conviyas posse numerari, pernego. Mox pro καὶ ἐπάγει membranae καὶ συνάγει· non probo, nisi aliud quid hic latet. Quae de Olympiacis muscis in Antiphanis versibus leguntur, planiora profecto essent, si apud auctorem ipsum, Athenaeum dico, nobis legerentur: eclogarius cum ista sic concideret, sui, opinor, aliquam, nostri non magnam rationem habuit. Sed obscuritatis alia accessit caussa, supinitas librariorum, qui omnia inquinarunt; nam in membranis non τὺς ἀκλήτυς, sed τοῖς ἀκλήτοις scriptum. Sequamur nos illam lucis scintillam, et ita corrigamus: Ἀεὶ δὲ, ὥσπερ Ὀλυμπιάσιν φασὶ ταῖς μυίαις ποιεῖν, Βοῦν τοῖς ἀκλήτοις προκατακόπτειν πανταχῦ. Proferebat ista apud poëtam patronus aliquis umbrarum et eorum, qui invocati veniunt ad convivia: neque alia sine nunc apud Athenaeum recitantur: quod ex praecedentibus manifestissimum. Ait igitur, bonum factum fore, si isti alieno sumptu alantur, fiatque illis, quod solet muscis Olympiae: hoc est, ut non prius ineantur ab iis, qui volunt una esse, convivia, quam in gratiam parasitorum p. 18.

*) [ignarus, in convivio Platonis fuisse octo et viginti. *Dalechamp.*]

bovem mactaverint. Hoc enim illud eſt, quod fieri ait muſcis Olympiae. Plinius l. XXIX. c. VI. de muſcis loquens: *Nullum animal minus docile exiſtimatur, minorisve intellectus: eo mirabilius eſt, Olympiae ſacro certamine nubes earum, immolato tauro deo, quem Myiodem vocant, extra territorium id abire.* Religionis originem narrat Pauſanias in Eliacis: traditum ab Hercule inſtitutum tenuiſſe Eleos, et Jovem cognomento Ἀπόμυιον coluiſſe, ἐλαύνοντα τῆς Ἠλείας Ὀλυμπίας τὰς μυίας. Alius deus Myiagrus ab iisdem Eleis cultus, referente eodem Plinio l. X. c. XXVIII., aut, ſi non eſt alius a Myiode Myiagrus, parum ſibi conſtat Plinius. Illud admodum ſuave, quod ſacrificium in honorem Jovis, muſcarum averruncatoris, fieri ſolitum ſic iſte interpretatur, quaſi in illarum gratiam fieret: vt eſſet muſcis, unde laute et daptice accipiantur. In Platonis comici proximo loco claudit hic verſus: Ἐπὶ θύννου; ἐκεῖν τῆς τελευτῆς πολύ. Scribe τελευταίας; vel παρὰ πολύ· notum eruditis genus dicendi. Sequente verſu ἐνταυθοῖ poſtulant hellenismus et lex metri pro ἐνταῦθα. Suadet mox Philoxenus, edi bulbos a convivis quam plurimos: deinde conſilii hujus rationem reddit, et utilitatem exponit: τὸ γὰρ δέμας ..... ἀνορθοῖ. In vacuo ſpacio deeſt vox, quam neque exarati manu codd. habent. Imitemur nos ſapientiſſimam naturam, quae pati vacuum non poteſt. Scribendum aio τὸ γὰρ δέμας ἔτος ἀνορθοῖ, vel ἀνδρὸς ἄν. Utere, inquit, bulbis multis: conducunt enim rationibus Veneris. Cave, credas, bulborum eſu corpus firmari, quod aiunt interpretes *). Facere ad Ἀφροδίσια ἔργα, quis neſcit? Sed Dalecampium fefellit vox δέμας, poëtice hic poſita pro viri natura. Conſuleret Euſtathium, cujus ſunt haec: οἱ σεμνότεροι δέμας τὸ αἰδοῖον καλοῦσι· καὶ κατῆρξεν εἰς τοῦτο Πλάτων ὁ κωμικὸς περὶ βολβοῦ, ὃς πολὺς ἐν Ἀθήναις φύεται, ὅτι τὸ δέμας ἀνορθοῖ· τοῦτ' ἔστι, τὸ αἰδοῖον ἐκτείνει. Haec ille, ubi vides ejus incogitantiam; tribuit enim Platoni Philoxeni verſus, quia illos Plato in una ſuarum comoediarum deſcripſerat. Scribo paulo poſt Πουλύποδος πλεκτὴν δ' ὂν ἐπεὶ λήψῃ κατὰ καιρόν· etſi poteſt ferri πλεκτή. Poëticum vocabulum eſt πλεκτὴ pro πλεκτάνη· et πλεκτὴ πολύποδος poëtica periphraſis eſt, *cirrus polypodis*, pro polypus. βίη Ἡρακλέους, Hercules: *ſententia Catonis*, Cato. De mullo canit Phi-

*) [Dalechamp. vertit: — *multos ede: corpora firmant.*]

loxenus: Τρίγλη δ' οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι. Negat, esse Veneri amicum. Studiosi lectionis Platonis agnoscunt genus dicendi Atticum, οὐκ ἐθέλει, id est, οὐ πέφυκε, *non ea est indoles illius et natura.* ἐπιήρανος εἶναι, *adjuvare, favere.* Homerus: ἐπίηρα φέρειν, vel ἦρα. Interpres accepit pro ἐπήβολος εἶναι, et νεῦρα *funem* interpretatur *). p. 19.
Tu cape, ut in illo Juvenalis, — *mensura incognita nervi:* et apud Hippocratem μωρὰ νεῦρα, quae non possunt ἐπαίρεσθαι· et in proverbio, Οὐδέν σ' ὀνήσει βολβὸς, ἂν μὴ νεῦρ' ἔχῃς. Ita interpretor in Theopompi comici versu ap. Polluc., Ἄπυυς, ἄνευρος, ἀσθενὴς, ἀνέντατος. Hinc Aristophani νευρῶσθαι pro στύειν. Eustathius: δοκεῖ καὶ ἡ τρίγλη ἄστυτις εἶναι, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ, οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι· ἤγουν ἐράστρια τοῦ κατ' ἄνθρωπον σπερματικοῦ νεύρου. Propter istam nervi significationem κακεμφάτως et comice loqui censet doctissimus Hieronymus. qui dicit cum Terentio *nervos intende.* Hoc nomine dat illi poenas Ruffinus Presbyter. Dixerat Ruffinus: *Quid tibi videtur? habesne ultra aliquid, quo nervos tuae loquacitatis intendas?* Excipit Hieronymus: *Et indignaris, si putide te loqui arguam? cum comoediarum turpitudines, et scortorum amatorumque ludicra ecclesiasticus scriptor assumas?* Totius reprehensionis cardo vertitur in ea notione vocis *nervus*, quam diximus. Auctor vitae Origenis: Φασὶν, αὐτὸν νεῦρον ἀποτετμηκέναι διὰ τὸ μὴ ἡδονῇ παρενοχλεῖσθαι. Igitur mullus quidem auctore Philoxeno Venerem nihil adjuvat: scorpius vero piscis etiam exstinguit penitus. Addit namque: Σκορπίος αὖ παύσει γε σοῦ τὸν πρωκτὸν ὑπελθών· id est, *scorpius* instar pessi *per anum subiens facile exstinguat in te* Venerem, sive νεύρου τάσιν, aut simile quid. Legibus Atheniensium adulteri ἐν ἔργῳ deprehensi poena fuit ῥαφανίδωσις. Raphani loco utebantur nonnunquam mugile pisce, interdum scorpione. De mugile notum illud Juvenalis: — *quosdam moechos et mugilis intrat.* Scorpione quoque abusos in eam rem veteres, colligimus ex hoc loco. Nam quid aliud dicamus significare ista, τὸν πρωκτὸν ὑπελθών; Virum eruditum [Dalech.], qui vertit *in ventrem delapsus*, pudeat facti, si reviviscat. Lepidissima sequitur jam historia ex Chrysippo descripta, in qua praeter illa, quae ex libris correximus, sunt nobis quaedam animadvertenda. Ἐγὼ κατέχω, inquit, τινὰ ὀψοφάγον. Dalec.: *Domi lurconem habeo.* Imo vero *me-*

*) [Dalechamp. vertit: *Jam mullus nullo vult sese fune ligari.*]

mini. Latini *repeto*, ut Sueton. et Plin. in ep. saepe,
item jurisconsulti passim: vel *teneo*, ut A. Gellius: vel
detineo, ut ad Herenn. l. III., *si formam ejus detinebimus*,
εἰ τὸ εἶδος αὐτῦ καθέξομεν, vel κρατήσομεν· nam et κρατῶ
idem, libro VII. κρατῶ καὶ τῆς λέξεως. At κατέχω usus et
Theophr. in editis nuper a nobis: καὶ τῶν Ὁμήρυ ἐπῶν
τῦτο ἓν μόνον κατέχειν. Lycophron Menedemo: Δεῖπνον
ὐδὲν τοιῦτον κατέχω δεδειπνηκώς. Infra l. VI.: ὐδὲ τὸν
ἀριθμὸν τῶν ᾀσμάτων κατέχειν. Sic accipiendum esse hic,
probant sequentia, ἔφασαν γὰρ αὐτόν. Ita igitur verten-
dum erat: *Memoria teneo, lurconem quendam fuisse, quem
tantum aberat ut aliorum puderet, quoties ingenio uteretur,
ut palam in balneis manum in calentem demittens aquam,
assuefaceret calidis, et os quoque calida collueret, eo videlicet*
p. 20. *fine, ut minus ipsi calidi cibi essent molesti. Solitum hunc
narrabant coquos clam demereri, ut omnia mensis quam cali-
dissima inferrent, ut cuncta solus ipse comederet, cum non
possent caeteri praeeuntem sequi.* Negatio hoc loco, ἐπὶ
τοσῦτον ἐκπεπτωκότα τῦ μὴ ἐντρέπεσθαι, sine damno sen-
tentiae, ut et alibi, potest abesse: ἐκπεπτωκὼς τῦ ἐντρέ-
πεσθαι, *alienus ab omni pudore, impudentissimus.* Illis
versibus, qui ex Crobylo huic narratiunculae subjungun-
tur, gloriatur helluo quidam, habere se πρὸς τὰ θερμὰ
τὺς δακτύλυς δήπυθεν ἰδαίυς. Scriptum erat ἰδάμυς, quae
vox graeca non est: vera lectio ex MSS. et Suida revo-
cata in suum locum. Is grammaticus τὸ ἰδαίυς exponit
ψυχρὺς, *frigidos.* An, quia putabat deriuatam ab Ἴδη
vocem, quod nomen est apud geographos Phrygii montis,
apud poëtas cujusvis? Certum est, alludere poëtam ad
Idaeos Dactylos, quorum nota industria et inventa. Sio
nominatos scribunt a strenuitate ministerii, quod matri
deum exhibebant: ὅτι καὶ οἱ τῆς χειρὸς δάκτυλοι τεχνῖταί
τε καὶ πάντων ἐργάται, Pollux inquit. Itaque digiti ἰδαῖοι
sunt exercitati et docti. Sunt c veteribus, qui tradant,
ferri metallum ab istis primum in Ida monte fuisse inven-
tum. Quid si igitur digitos ἰδαίυς hic *ferreos* interprete-
mur? Turnebum ita olim interpretatum esse, accepimus.
Scripsimus εἶθ' ἔτως ἀνκακάψαντα εὐωχεῖσθαι, fidem se-
cuti MSS. ἀνακάπτειν *deglutire.* Malim ἀνκακάπτοντα. Pri-
ores editiones et interpretes *) ἀνκακάμψαντα, *domum re-*

*) [— ipsumque alienas aedes ingressum, posteaquam cibos aliis coctos injectis, quae opus forent, condivisset, reverti consuevisse, ut cum illis epularetur. *Dalech.*]

versum, quod non damno. Vocem οἶνον paulo ante Suidas non habet, et quam bene inter ἡδύσματα vinum recenseatur, viderint οἱ περὶ ταῦτα δεινοί.

Caput Sextum.

Explicantur voces ἐλυτρῦν, περιπεταλῦν, γανῦν, κωνίζειν sive κονίζειν. Foculorum inventum ad opsoniorum in mensa calefactionem. Senecae locus. ἐσχαρίδες, arulae. *θαύματα. Cyclops Philoxeni. Apicii tres. Apiciana condimenta. Suidae peccata multa.* Subadjuvae.

Lepidissima historia est, quam refert ex Clearcho Athenaeus, de Pithyllo Liguritore: qui ut cibos quam ferventissimos posset vorare sine offensione linguae, non solum membraneo tegmine eam involvebat, sed hoc amplius crustam illi ceu loricam inducebat. Sic interpretamur τὸ προσελυτρῦν. Ac placebat initio scribi ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐλυτρῦν τὴν γλῶτταν. Sed vulgatam lectionem habet Suidas, et in Πίθυλλος, et in περιγλωττίς. Proprie ἔλυτρον est involucrum alicujus rei, aut theca, ut in Sympos. Plutarchi, κυλιχνίων ἀργυρῶν ξυλίνοις ἐγκειμένων ἐλύτροις. In serm. V. Stob. quidam populus narratur τὰ κεράμεα τῶν χρηστηρίων χρυσοῖς ἐλύτροις φυλάττειν, *in thecis aureis servare testacea vasa*, non *oracula*, ut inepte vertunt. At in hac narratione ἐλυτρῦν accipimus pro incrustare, sicut fit in figulinis vasis: Galli hoc dicunt *vernisser:* Graeci proprie περιπεταλῦν· accrescit enim tenuis operi crusta, quam πέταλον appellarunt: non semper enim laminam ea vox designat, interdum bracteam potius. Sanctissimus pater Chrysost. in eam Pauli Apost. ad Coloss.: ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς χρυσῦν ἔχει τὸ γένειον, τῶν περὶ ταῦτα δεινῶν, καθάπερ τῇ κρόκῃ, ὅτω καὶ ταῖς ἐκείνε θριξὶν ἐνειλισσόντων τὰ πέταλα τῦ χρυσῦ. p. 21. Videtur Persarum rex non veris laminis barbae pilos involvisse: verum bracteae aureae illitu aureum colorem barbae conciliasse. Interpres tamen Hervetus, vir eruditus, aliter accipit: de quo judicium esto lectorum: nam ab illo stat verbum ἐνειλισσόντων, laminae potius quam bracteae conveniens. Sed non desunt auctorum loci, ubi πέταλον de bracteis acci-

piendum necessario, non laminis. Inde est περιπεταλῦν dictum: quod verbum confundit Glossarii auctor cum alio affinis significationis, γανῦν. Sic ille: *stagno*, περιπεταλῶ, γανῶ, λιμνάζω. γανῶ, *stagno*, γανωτής, *stagnator*. Nescivit distinguere inter *stagno* et *stanno*: siquidem ita scripsit. Deinde aliud est περιπετάλωσις, figulinae, ut puto, vocabulum, aliud γάνωσις. Vasa aerea, sicut et fictilia, stanno illinebant, ut argenta viderentur. κασσιτέρῳ ἀλείφειν hoc dixerunt, et γανοῦν. Eustathius: Τὸ γανῦσθαι λαβῦσα ἐξ Ὁμήρε καὶ ἡ χυδαία γλῶσσα ἐπιλέγει αὐτὸ χαλκώμασιν, ἃ κασσίτερος ἀλείφων χρώζει πρὸς ἀργυρωμάτων ὑπόκρισιν· γεγανωμένα γὰρ καὶ αὐτὰ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν λέγεται. Sed aliam γανώσεως caussam affert Plin. l. XXIV.: *stannum*, ait, *illitum aereis vasis*, *saporem facit gratiorem*, *et compescit virus aeruginis*. Inventum est antiquissimum, etiam ante Homeri tempora. Eustath. ad Il. ψ.: Δηλοῖ δ' ἐν τέτῳ ἡ ἀμφιδίνησις τῦ κασσιτερίνε χεύματος τὸ γάνωμα, ὅπερ ἐπινενόηται πρὸς ἀργύρε ὑποκόρισμα. In libris medicorum legas saepe vasa γεγανωμένα vel ἀγάνωτα, et apud Dioscoridem κεκασσιτερωμένα. Fictilia vero antiqui κώνῳ, id est, pice liquida illinebant. Picationis caussam declarat Alexander in probl., ne liquorem infusum aestate exsudent: qui aliam caussam comminiscuntur, errant. Vasorum πισσωτῶν et ἀπισσώτων, et κωνιςῶν καὶ ἀκωνίςων frequenter medici meminere. In XI. Geopon. ἀκένιςα scriptum. In XII. scribo ἐν κεραμείοις ἀχρίςοις, *non illitis*: non, ut editum est, ἀχρήςοις. Reperio in libris Hebraeorum etiam כסף מצפה על-חרש *argentum testae illitum*: quo artificio hodie non est opus, cum incrustatione ea, quae fit martiae coctae oblitu, fictilia porcellanas aemulentur, quibus nullum ἀργύρωμα, si sapiam, praetulerim. Τὸ γανῦν venuste ad alia transferunt scriptores. Plutarchus epitheta vocat orationis γανώματα l. V. Sympos. loquens de Empedocle: ὐ καλλιγραφίας ἕνεκα τοῖς εὐπροσωποτάτοις τῶν ἐπιθέτων ὥσπερ ἀνθηροῖς χρώμασι τὰ πράγματα γανῦν εἰωθότος. Clemens Alex.: ἐπεισδυσάμενος τὸ γάνωμα τῆς δόξης· idem alibi: ἐν ᾧ ἐνεκεχάρακτο τὸ γάνωμα τῆς θεοσεβείας. Alexis in Πονήρᾳ de salsamenti paratura ἐπιγανῶσαι σιλφίῳ· alii poëtae ἀπαγλαΐζειν eodem sensu. Ut ad pensum redeamus: non solum Pithyllum, sed omnes gulae proceres ferventes cibi olim juvabant. Seneca epist. XCV.: *Quid? illa purulenta, et quae tantum non ab ipso igne in os transferuntur, judicas sine noxa in ipsis visceribus exstingui?* Ea

fine foculi sunt inventi, quibus in mensam pruna defertur. Seneca epist. LXXXV.: *Circa coenationem ejus tumultus coquorum est, ipsos cum obsoniis focos transferentium: hoc enim jam luxuria commenta est. Ne quis intepescat cibus, ne quid palato jam calloso parum ferveat, coenam culina prosequitur.* Sic loquitur, quasi ipsius aetate foculorum usus cepisset: quod non ita est: neque sic ejus verba accipienda. Apud Aristophanem Acharn. cupiens quidam conspectam anguillam posse statim vorare, *δμῶες*, ait, *ἐξενέγκατε τὴν ἐσχάραν μοι δεῦρο καὶ τὴν ῥιπίδα*, id est, *heus famuli, ex aedibus huc afferte foculum et flabellum.* Ait ibi graecus interpres, dici vulgo hoc genus *ἐσχάρας ἀρκλαν*, hoc est, *arulam.* Hesychius recte interpretatur *πυροφόρον σκεῦος*. Clemens quoque Alex. inter luxus instrumenta *ἐσχαρίδας ἀνθράκων* recenset. Potest de his intelligi versus Plauti in Capt.: *Laridum atque epulas foveri foculis ferventibus.* Meminit et Plutarchus in Crasso, sed in diverso usu, cujus aliud exemplum apud Tullium in ea pro domo sua. Mox Aristotelis locum sic melius vertas: *Qui in circulis conciones habent, totumque diem praestigias spectant, et cum iis sunt, qui e Phasi vel Borysthene huc appellunt: legerunt autem nihil quicquam, nisi forte Coenam Philoxeni, nec eam quidem totam* *). *τὰ θαύματα* esse praestigiatorum offucias et *θαυματοποιΐας*, deceptosque persaepe in ea voce fuisse interpretes, et Athenaei, et aliorum auctorum, monebamus in Comm. Theophrasti. Scribo autem cum Dalecampio: *πλὴν εἰ τὸ Φιλοξένου δεῖπνον, καὶ τοῦτο οὐχ ὅλον*, vel *οὐχ ὅλον οὐδὲ τοῦτο.* Ingeniosum fuit illud Philoxeni commentum, quod ex Phania hic describitur. In ea narratione non concoquo ista: *τὴν δέ ποτε ἠρωτημένην οὐκ ἀποκεκρίσθαι, διότι νεωτέρα ἁλοίη· διὸ μὴ παρακολουθεῖν.* Negat, pusillum hunc mullum Philoxeno responsum petenti voluisse dare. Quod verum esse negamus nos. Quid? nonne clara illius responsio videtur tibi inesse in his verbis, *διότι νεωτέρα ἁλοίη· διὸ μὴ παρακολουθεῖν*, et sequentibus? Mihi quidem videtur. Scripturus Philoxenus de amoribus Cyclopis et Galateae, mullillum sibi appositum de rebus Nelei, Galateae patris, interrogavit: is respondet tandem, se juvenem captum

*) [Idem et alicubi scripsit, eos, qui ad populum concionantur, diem totum absumere in orbis miraculis, dum cum iis fabulantur, qui e Borysthene vel Phasi reduces appulerunt, ipsi vero nihil eorum, quae literis prodita sunt, legunt aut discunt, nisi forte Philoxeni coenam, atque illam non totam. *Dalech.*]

esse: propterea interesse iis rebus non potuisse, neque ea scire, quae sciscitaretur Philoxenus: at illum alterum scire grandem natu mullum, qui Dionysio esset appositus: eum igitur interrogaret. Omnino sic sunt ista accipienda, tollendaque negatio ante ἀποκεκρίσθαι. Lego: τὴν δὲ πολλάκις ἠρωτημένην οἱ ἀποκεκρίσθαι, διότι νεωτέρα ἁλοίη. Non est hic τὸ διότι particula αἰτιατική. sed pro ὅτι accipitur, ut saepe. De Cyclope autem Philoxeni eadem Athenaeo Aelianus V. H. l. XII. c. XLIV. Scholiastes Aristoph. aliter in illa e Pluto: θρεττανελὸ τὸν Κύκλωπα μιμούμενος. Subjicit auctor excerptorum narrationi huic aliam non dissimilis ganeonis, aut etiam deterioris, Apicii. Tres Roma tulit Apicios, gulae studio omnes
p. 23. infames. Horum trium duos unicus Athenaeus nobis tradit. Primus is est, qui vixit cum Rutilio Rufo, qui nomen dedit anno u. DCXLIX. et aliquot annis post, adnitente vel occasionem certe praebente Apicio isto, in exilium est actus. Alter in majore fama et fuit vivus, et nunc quoque est, quam ut pluribus sit nobis indicandus. Sub Tiberio vixisse eum, narrat hic auctor, et consentiunt Seneca Consol. ad Albinam matrem et alibi. Plinius l. XIX. c. VIII. et Dio Nicaeus l. LVII. Fortasse hic est, de quo scripserat Appion grammaticus. cujus librum Περὶ τῆς Ἀπικίου τρυφῆς laudat noster in l. VII. Tertius. sicut et primus, Athenaeo soli memoriam nominis sui debet. Vixit sub Trajano, ut statim sequitur. Non enim possumus de lectione nostrorum librorum dubitare, cum Suidas in voce ὄστρεα non aliter eum describat. Errant, qui duos fuisse Apicios scribunt: vide ad l. IV. De nomine primi Apicii scribit auctor fuisse nominatas placentas Apicias, divisas in γένη πολλά, id est, *species*. In hoc potissimum delitiarum genere gulae proceres studium posuisse, alibi docemus. Caeterum placentas Apicianas alibi quam apud hunc l. XIV. legere adhuc non memini, sed condimenta. Tertullianus de anima: *Si ita judicabitur, nonne illa anima plus solatii quam supplicii relatura est, quod funus inter coquos preciosissimos invenit, quod condimentis Apicianis et Lurconianis humatur?* De Apicio loquens auctor meminit Minturnarum, et urbem Campaniae esse scribit: recte; ut notum ex Geographis. Olim tamen Κιντέροις hic fuit scriptum: itaque Suidam legisse certum est. Sed quam saepe isti cucullato grammatico depravati codices errandi ansam praebuerint, scimus nos, qui in ejus libris multas hoc genus culpas observavimus:

ut cum Φοιτάλμιος male apud Sophoclem legit pro φυτάλμιος· cum apud Pindarum Φρήμας δι' αἰθέρος pro ἐρήμας· apud Theocritum δῆτα κοιλιδιῶντες pro κυλοιδιόωντες· in veteri epigrammate ὑςίνοιο θέριςρα pro ὑαγίνοιο. Pari ſtupore, (cur enim non dicam ligonem ligonem?) σκώλια alibi legit et probavit pro ἀσκώλια, et ῥεβάδικβος pro σεβάδικβος, ſubadjuva. Nam ea voce uſi neceſſario et Graeci, ut Synefius ep. CXLV., quo putem reſpexiſſe Suidam, ſed vitioſo codice uſum. Subadjuvarum mentio in Notitia Imperii. Mitto nunc alia ſane quam multa generis hujus peccata Suidae, partim notata jam aliis, partim nobis alibi. Scribo ὁ δ' ἰδὼν ἐπύθετο, εἰ μείζως οὐκ ἔχουσι, reſtituta negatione, quae occaſione proxime praecedentis ſyllabae eſt omiſſa.

Caput Septimum.

Corriguntur aliquam multi loci. κωλῆν Ἀριςοξένειος. ἀποζέσαι, fervefacere. Myconii. χάλις, χαλίκρητον μέθυ, οἶνος κεκερασμένος ἄκρατος. Φαγεῖν ἄμαχος. παρὰ pro περὶ, et contra. Jamblichi mendae aliquot indicatae et ſublatae.

Tertullianus quidem antiquos philoſophos gloriae animalia vocabat, ſcite et vere nimis, ſi paucos admodum excipias: ſed et gulae animalia non minore appelles jure pleroſque eorum: Epicureos utique et Cyrenaïcos ſive Ariſtippeos. Talis ille fuit Ariſtoxenus, de quo Athenaeus: ἀφ' οὗ καὶ κωλήν τις καλεῖται Ἀριςόξενος, ἰδίως σκευαζόμενος. Legendum vero Ἀριςοξένειος. Nam alieniſſimum eſt ab auctoris mente, quod finxere interpretes *), quaſi fuerit Ariſtoxenus cognominatus Κωλήν. Hoc Athenaeus non dicit: ſed genus quoddam κωλήνων ſingulari modo, neſcio quo, paratorum, Ariſtoxeneum ab eo denominatum eſſe. κωλὴν Ἀριςοξένειος ſic dictus, ut πλακοῦς Φιλοξένειος, de quo fecit modo mentionem. Ubi Nicomedem auctor nominat, ſcribe Νικομήδει τῷ Βιθυνῶν βασιλεῖ, non τῷ Βιθυνῷ τῷ β., ex uſu linguae et melioribus Suidae libris. In tertio Euphronis comici verſuum, Ὀδὸν ἀπέχοντι πρῶτον ἡμερῶν ποτε, offendit me vox πρῶ- p. 24.

*) [Finxit Dalech.]

τον, et omnino, si quid judico, corrupta ea est. Corrigo sine dubio πρὸς ἄρκτον. Erat tum Nicomedes in Scythia, quae regio est ultra Pontum, versus aquilonem. Fuisse in Scythia, probat sequens versiculus: Περὶ τὴν Σκυθίαν ἔλυσε τὴν ἐπιθυμίαν. Ergo πρὸς ἄρκτον. Versu nono legit Dalecampius Ἀποζέσαν. Ego non video, cur necesse fuerit, oleum fervefieri, priusquam in sartaginem infunderetur: lego igitur, ut editum est, Ἀποζέσαι δ' ἔλαιον ἐπιχέας, id est, *Infuso oleo, ut ferveret in eo*, et coqueretur ista falso credita apua. ἀποζέσαι pro ὥστε ἐναποζέσαι, vel πρὸς τὸ ἐναπ., *ut inferveret* vel *infervefaceret*. Scripti quidam ἀποζέσας pro ἀποζεῖν ποιήσας, significatione τῦ Hiphil Hebraeorum: non probo. Myconii, quos sua vilitas nobiles fecit, melius per ο parvum scribuntur Μυκόνιοι, quam per ω magnum: etsi ita codices hoc loco et apud Zenob. ac Suid.: vide ad l. VIII. Archilochi locus, incipit a verbo Πολλὸν, non unde putavit Dalec. *). In eo scribendum Πολλὸν δὲ πίνων καὶ χαλίκρητον μέθυ, non μεθύων. Vinum etiam χάλιν vocant poëtae. Hipponax: Ὀλίγα φρονῦσιν οἱ χάλιν πεπωκότες. Ea ratione sic dictum vinum, qua Bacchus Λυαῖος, et poëtis λυσιμελής. Veteres Athenienses sic τὸν ἄκρατον vocasse, scribit Apollonii interpres: χαλίκρατον μέθυ, *temetum vino temperatum*, id est, meracum: et, ut elegantissime ait b. Johannes in Apocal., οἶνος κεκερασμένος ἄκρατος. Apollonius: Πῖνε χαλίκρητον λαρὸν μέθυ. Possumus minima mutatione senarios aliquot ex istis Archilochi constituere: quae fuit Turnebi sententia. Ita scribemus: Πολλὸν δὲ πίνων καὶ χαλίκρητον μέθυ, Ὧν ὅτε τιμὴν εἰσήνεγκας, ὅτε μὴν Κληθεὶς ἐσῆλθες, οἷα δὴ φίλος, ἀλλά σε Γαστὴρ νόον τε καὶ φρένας παρήγαγεν Ἐς ἀναιδίην. Eubulo comico ἄμαχοι dicuntur comedones et ventres: — εἰσὶν ἡμῖν τῶν κεκλημένων δύο Ἐπὶ δεῖπνον ἄμαχοι, duo, quos nulla vi aut copia ciborum expleveris, aut herbam porrigere coëgeris. Aelianus princip. Var.: καὶ πᾶν ὅ, τιῦν φαγεῖν ἄμαχοι· paulo aliter: nam Eubulus quantitatem ciborum spectavit, Aelianus magis qualitatem. In hoc versu bis ponendam esse vocem Φιλοκράτης, docuit in Lectionn. suis eruditiss. Muretus. Nos in ea libri primi editione, quam ὁ θαυμασιώτατος Turnebus ante editum illum a Mureto librum Lutetiae curavit, locum restitutum invenimus. Uter utri praeiverit, facile eruditi judicabunt, non solum ex ratione temporis, sed et morum ac scriptorum utrius-

p. 25.

*) [ab ὅτε μὴν κληθεὶς etc.]

que comparatione. Quartus verſuum Eubuli mutilus eſt: quintus vero ὑπέρμετρος. Nos ita cenſemus ſcribendum, audaciore quidem, ſed, ut ſpero, haud temeraria conjectura: Ἕνα γὰρ ἐκεῖνον ὄντα, ὡς ὄντας δύο λογίζομαι, νὴ Δία, μεγάλους, μᾶλλον δὲ τρεῖς. Ὃν φασι παρακληθέντα πρὸς φίλου τινός, Εἶπ. Verſus duo de non omittenda compotatione, in qua nihil a te exigatur, ſunt ἀδέσποτοι, ut plerique omnes proverbiales: dicuntur Chryſippi, quia ex ejus philoſophi libris ſumpti ſunt a deipnoſophiſta. In poſteriore ſcripſimus οὐ παρακλειττός, et judicium noſtrum et membranas ſecuti. Interpretes [Dalech.] probarunt οὐ περιληπτὸς cum prioribus editionibus. Negamus nos, περιλαμβάνειν κώθωνα eſſe graecum ſermonem, ſed opicograecum. Reſpicerent ſuperiorem verſum, et in eo hoc ipſum verbum. Fatalis vero graecorum librariorum error, παρὰ pro περὶ, aut contra ſcribentium, ſive potius notantium, nam e notis haec menda utplurimum. Sexcentos hujus operis locos hic error foedaverat: nec pauciores aliorum ſcriptorum. In unica libelli de vita Pythag. a Jamblicho ſcripti pagina aliquot monſtra nunc primulum obſervata nobis peperit παρὰ ſaepius ſcriptum pro περί. Adſcribam, quando in eum incidi ſermonem, unum aut alterum exemplum, quia inſignia ſunt. Sapienti viro Thymaridae a ſuis diſcedenti et jam navim ingreſſo dixit amicus: *Dent tibi, o Thymarida, dii, quae cupis.* Ille exclamans, *Bona verba*, ait, *quin potius velim ego, quae mihi cunque a diis contingent.* Divina plane oratio, et chriſtiano homine, ſi unum Deum agnoviſſet, digniſſima. Haec ita apud Jamblichum debent ſcribi; Καί τις ἤδη ἐπιβάντι τοῦ πλοίου εἶπεν, Ὅσα βούλει, παρὰ τῶν θεῶν, ὦ Θυμαρίδα, γένοιτό σοι· καὶ ὃς, Εὐφήμει, ἔφη· ἀλλὰ βουλοίμην μᾶλλον, ὅσα μοι παρὰ τῶν θεῶν γένηται. In edito nuper libro omnia ſic depravata, ut verae ſententiae non pes, non caput appareat. Ibidem bis περὶ Ὀρφεῖ pro παρὰ ſcriptum male: et mox περὶ τῶν Ὀρφικῶν, item male. Aliquanto poſt ait Jamblichus, hauſiſſe Pythagoram philoſophiae ſuae ἃ μὲν παρὰ τῶν Ὀρφικῶν, ἃ δὲ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ἃ δὲ περὶ Χαλκιδέων καὶ μάγων, ἃ δὲ περὶ τῆς τελευτῆς τῆς ἐν Ἐλευσῖνι γινομένης, ἐν Ἴβρῳ τε καὶ Σαμοθράκῃ. Hic quoque horrenda monſtra ſunt. Scribendum: ἃ δὲ παρὰ Χαλδαίων καὶ μάγων, ἃ δὲ παρὰ τῆς τελετῆς τῆς ἐν Ἐλευσῖνι γινομένης, ἐν Ἴμβρῳ τε, etc. Antiphanis ſequuntur verſus: Μακάριος ὁ βίος, ᾧ δεῖ μ' ἀεὶ καινὸν πόρον Εὑρίσκειν, ὡς μάσσημα ταῖς γνάθοις ἔχω.

p. 26. Locus mendi manifestus. In utroque versu laborat modulus metri: tum autem sententia absurda. Quaenam obsecro felicitas, subinde sollicitum esse de invenienda aliqua nova parandi victus ratione? Praeterea falsum est, id Antiphanem sensisse, qui contrarium potius voluit, ut ex praecedentibus clarum, et instituto ab auctore nostro sermone. Corrigo: *Μάκαρς ὁ βίος· ᾽ δεῖ μ᾽ ἀεὶ καινὸν πόρον Εὑρεῖν ποθ᾽, ὡς μάσημα ταῖς γνάθοις ἔχω.* Fortunam suam praedicat parasitus. *Beatam*, inquit, *vitam! nihil mihi opus, novam quot diebus rationem inire, qui habeam, quod edam.*

Caput Octavum.

Στεγανόμιον, pretium mansionis. *ἄκαπνα θύειν.* Homericae epulae *apud Plutarchum. Dioscoridis liber* Οἱ παρ᾽ Ὁμήρῳ νόμοι. *λαςχυροκάκκαβον βρῶμα· ἡμιλάςαυρος. Leges de non comedendis agnis et vitulis. ἄπεκτος ἀρήν. Φλέγμα ψυχῆς. Vinum cardiacorum. Mos veterum, ut hospites lavarent etiam pudicae virgines.*

Epitomae auctor cum haec sibi excerperet, omnem sermonum seriem et operis totius faciem ita corrupit, ut quid a quo, et quorsum dicatur, in illius excerptis nulla conjectura possis assequi. Omisit enim, quaecunque fere decori et nexus gratia, ut fieri amat in dialogorum textura, erant addita, tanquam vesti praetexta. Si quid ejusmodi non est omissum, scias, aut verbi alicujus venustatem, aut dicti novitatem fecisse, ut id excerperetur: quod nos cum aliis non paucis observavimus locis, tum in hisce, quae Antiphanis versus statim sequuntur. Ταῦτα οἴκοθεν ἔχων εἰς τὸ συμπόσιον ἦλθον, καὶ προμελετήσας, ἵνα κἀγὼ τὸ ςεγανόμιον κομίζων παραγένωμαι. Pronunciabat ista unus convivarum post longam et testimoniis antiquorum plenam orationem. *Haec*, ait, *domo ad hoc convivium attuli, jam ante meditatus, qui possem huc accedere cum parata mercede, quam hospiti meo darem.* ςεγανόμιον apud Atticos (nam alii aliter) ea dicitur merces, quam hospes ex hospitio discedens pendit stabulario. Latine

pretium manſionis. Apulejus: *Quin imus, et itineris matutini gratiam carpimus? ſumto ſarcinulam, et pretio manſionis ſtabulario perſoluto, capeſſimus viam.* Editum erat περιγένωμαι, peſſimo exemplo pro παραγένωμαι. Culpa librarii errorem genuit interpretis poſterioris [Dalech.]; nam miram, Natalem et legiſſe recte, et non male ſententiam expreſſiſſe. In editione Turnebi pro verſibus habentur haec omnia, et diſtinguuntur: magno profecto errore. Neque hoc dico, ut magni viri, quos veneror, maneis violem: μὴ τοῦτο φίλον Διὶ πατρὶ γένοιτο· ſed ut aequioribus utar doctis viris, ſiquando in tam longo opere ſomnus irrepens nos opprimat. Adjicitur ab eodem: ἄκαπνα γὰρ ἀοιδοὶ θύομεν. Vetus dictum eſt, cujus auctoritate factum ſuum tuetur iſte conviva, qui dixit modo, ſe pro ſymbola auctorum locos recitaſſe. *Jus namque eſt hoc,* inquit, *cantorum et poëtarum, ut ſacrificent ſine fumo,* hoc eſt, laute epulentur nullo ſuo ſumptu. θύειν hic potius τὸ εὐωχεῖσθαι, quam ſacrificandi actum ſignificat: quia rem ſacram convivium opiparum ſequebatur. ἄκαπνα quae dicantur proprie, docent nos et juriſconſulti. In hoc proverbio denotat ea vox τὸ ἀδάπανον· quia dapſilium epularum ſymbolum apud poëtas eſt ignis aut fumus: ut in hoc auctore ſaepe vides, et teſtatur dictum vetus in ſchol. Ariſtoph., τὸ πῦρ εὐωχίας σημεῖον. Sic igitur dictum iſtud παροιμιῶδες auctor noſter uſurpat; alii ſcriptores aliter. Leonidas. poëta epigrammatarius, verſiculos Caeſari offerens muneri, Καλλιόπης γὰρ, inquit, ἄκαπνον ἀεὶ θύος. Michaël Pſellus in epiſtolis pereruditis, quae lucem, opinor, necdum videre, loquens de ſolemnitate nuptiarum, cui admixta ſeveritas philoſophica: οὐ γὰρ ᾔδειν ταῖς Ἐλευσινίαις (nempe τελεταῖς, et fortaſſe addenda vox ea noſtro codici) μέλλων προσιέναι, καὶ μυστηρίοις ἀτεχνῶς ἀπαντήσεσθαι, καὶ ἄναυλον καὶ ἄχορδον ἑορτάσαι πανήγυριν, καὶ θύσαι ὅ φασιν ἄκαπνα. Solent fere ſingula in excerptis capita incipere a voce ὅτι, ut in epitome Strabonis nunquamnon, hic vero nonnunquam. Ait: Ὅτι τὸ μονοφαγεῖν ἐστιν ἐν χρήσει τοῖς παλαιοῖς. Cum iſta legas, non aliud arbitreris, niſi de uſu verbi μονοφαγεῖν monuiſſe Athenaeum. Ego tamen aliter cenſeo: puto enim, Athenaeum iſto ſane quam opportuno loco, (bona ſiquidem primi et ſecundi pars veterum mores circa menſam continent) de conſuetudine antiquorum egiſſe, qui ſoliti in ſuis conviviis ſuas ſinguli ſeparatim eſcas comedere, nec in commune convivari, verum

p. 27.

p. 26. Locus mendi manifestus. In utroque versu laborat mo dulus metri: tum autem sententia absurda. Quaenam obsecro felicitas, subinde sollicitum esse de inveniend aliqua nova parandi victus ratione? Praeterea falsum est id Antiphanem sensisse, qui contrarium potius voluit, ut ex praecedentibus clarum, et instituto ab auctore nostr sermone. Corrigo: Μάκαρς ὁ βίος· ὃ δεῖ μ' ἀεὶ καινὸ πόρον Εὑρεῖν ποθ', ὡς μάσσημα ταῖς γνάθοις ἔχω. Fortu nam suam praedicat parasitus. *Beatam, inquit, vitam nihil mihi opus, novam quot diebus rationem inire, qui ha beam, quod edam.*

CAPUT OCTAVUM.

Στεγανόμιον, pretium mansionis. ἄκαπνα θύειν. Ho mericae epulae *apud Plutarchum. Dioscoridis li ber* Οἱ παρ' Ὁμήρῳ νόμοι. λασταυροκάκκαβο βρῶμα· ἡμιλάσταυρος. *Leges de non comedend agnis et vitulis.* ἄπεκτος ἀρήν. Φλέγμα ψυχῆς *Vinum cardiacorum. Mos veterum, ut hospites la varent etiam pudicae virgines.*

Epitomae auctor cum haec sibi excerperet, omnem ser monum seriem et operis totius faciem ita corrupit, u quid a quo, et quorsum dicatur. in illius excerptis null conjectura possis assequi. Omisit enim, quaecunque fe re decori et nexus gratia, ut fieri amat in dialogorum textura, erant addita, tanquam vesti praetexta. Si qui ejusmodi non est omissum, scias, aut verbi alicujus ve nustatem, aut dicti novitatem fecisse, ut id excerperetur quod nos cum aliis non paucis observavimus locis, tu in hisce, quae Antiphanis versus statim sequuntur. Ταῦτ οἴκοθεν ἔχων εἰς τὸ συμπόσιον ἦλθον, καὶ προμελετήσας, ἵν κἀγὼ τὸ στεγανόμιον κομίζων παραγένωμαι. Pronunciab ista unus convivarum post longam et testimoniis antiquo rum plenam orationem. *Haec, ait, domo ad hoc convi vium attuli, jam ante meditatus, qui possem huc acceden tum parata mercede, quam hospiti meo darem.* στεγανόμι apud Atticos (nam alii aliter) ea dicitur merces, qua hospes ex hospitio discedens pendit stabulario. Latin

pretium mansionis. Apulejus: *Quin imus, et itineris matutini gratiam carpimus? sumo sarcinulam, et pretio mansionis stabulario persoluto, capessimus viam.* Editum erat περιγένωμαι, pessimo exemplo pro παραγένωμαι. Culpa librarii errorem genuit interpretis posterioris [Dalech.]; nam mirum, Natalem et legisse recte, et non male sententiam expressisse. In editione Turnebi pro versibus habentur haec omnia, et distinguuntur: magno profecto errore. Neque hoc dico, ut magni viri, quos veneror, maneis violem: μὴ τοῦτο φίλον Διὶ πατρὶ γένοιτο· sed ut aequioribus utar doctis viris, siquando in tam longo opere somnus irrepens nos opprimat. Adjicitur ab eodem: ἄκαπνα γὰρ ἀοιδοὶ θύομεν. Vetus dictum est, cujus auctoritate factum suum tuetur iste conviva, qui dixit modo, se pro symbola auctorum locos recitasse. *Jus namque est hoc*, inquit, *cantorum et poëtarum, ut sacrificent sine fumo*, hoc est, laute epulentur nullo suo sumptu. θύειν hic potius τὸ εὐωχεῖσθαι, quam sacrificandi actum significat: quia rem sacram convivium opiparum sequebatur. ἄκαπνα quae dicantur proprie, docent nos et jurisconsulti. In hoc proverbio denotat ea vox τὸ ἀδάπανον· quia dapsilium epularum symbolum apud poëtas est ignis aut fumus: ut in hoc auctore saepe vides, et testatur dictum vetus in schol. Aristoph., τὸ πῦρ εὐωχίας σημεῖον. Sic igitur dictum istud παροιμιῶδες auctor noster usurpat; alii scriptores aliter. Leonidas, poëta epigrammatarius, versiculos Caesari offerens muneri, Καλλιόπης γὰρ, inquit, ἄκαπνον ἀεὶ θύος. Michaël Psellus in epistolis pereruditis, quae lucem, opinor, necdum videre, loquens de solemnitate nuptiarum, cui admixta severitas philosophica: οὐ γὰρ ᾔδειν ταῖς Ἐλευσινίαις (nempe τελεταῖς, et fortasse addenda vox ea nostro codici) μέλλων προσιέναι, καὶ μυστηρίοις ἀτέχνως ἀπαντήσεσθαι, καὶ ἄναυλον καὶ ἄχορδον ἑορτάσαι πανήγυριν, καὶ θύσαι ὅ φασιν ἄκαπνα. Solent fere singula in excerptis capita incipere a voce ὅτι, ut in epitome Strabonis nunquamnon, hic vero nonnunquam. Ait: Ὅτι τὸ μονοφαγεῖν ἐστιν ἐν χρήσει τοῖς παλαιοῖς. Cum ista legas, non aliud arbitreris, nisi de usu verbi μονοφαγεῖν monuisse Athenaeum. Ego tamen aliter censeo: puto enim, Athenaeum isto sane quam opportuno loco, (bona siquidem primi et secundi pars veterum mores circa mensam continent) de consuetudine antiquorum egisse, qui soliti in suis conviviis suas singuli separatim escas comedere, nec in commune convivari, verum

p. 27.

ἰδίας μερίδας ἔχοντες. Talia fuere illa heroum apud poëtam convivia. Quam ob caussam Plutarchus Ὁμηρικὰς δαῖτας et Ὁμηρικὰ δεῖπνα agitari ab iis scribit, qui habent quisque suam sibi appositam μερίδα. Sunt alii codices magni ejus scriptoris, in quibus scriptum Ὀμβρικὰς et Ὀμβρικά· eamque γραφὴν doctissimi viri sunt interpretati: sed liquet mihi, alteram veram esse, hanc falsam. Nam Homericarum epularum eam esse omnium rationem, sciunt omnes, de iis autem loqui Plutarchum, satis ipse indicat, cum eadem convivia στρατιωτικὰ καὶ παρεμβολικά, *militaria et castrensia*, nominat. Ita igitur veteres: postea coepere in commune apponi cibi: in quo humanitas esse major visa est. Caeterum de vocibus μονοφαγεῖν et μονοφάγος libro II. cap. VII. Sustulimus paulo post inutilia verba, Περὶ τοῦ τῶν ἡρώων καθ' Ὅμηρον βίου, quae ista praecedebant, Ὅτι Ὅμηρος ὁρῶν, et caetera: et erant illa verba titulus sequentis sermonis, ex ora libri in contextum translatus. Sunt autem, quae disputantur hoc loco de heroum apud Homerum vita, sumpta ex Dioscoridis opere, cui erat index Οἱ παρ' Ὁμήρῳ νόμοι, id est, *De legibus et institutis, quae apud Homerum observantur.* Didici hoc, docente me Suida, qui in Ὅμηρος plurima ex Athenaeo descripsit: neque auctorem tacuit, unde haberet Athenaeus, quod fecit eclogarius. Hic est p. 28. Dioscorides Isocratis discipulus, ut paulo post dicitur: laudatur Athenaeo et Dioscorides ἐν Ἀπομνημονεύμασι, qui non est, opinor, alius. Legebatur ἐμφῦσαι πάλην αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς· et ita Suidas quoque: verius est πᾶσιν aut παισίν. Talia nonnulla observari possunt, si cui tantum fuerit otii, ut Athenaeum cum Suida contendat. Ait. Homerum omnibus carnes assas apponere, non coctas aliter. Plato III. de republ., Homerus, inquit, ἐπὶ στρατιαῖς ἐν ταῖς τῶν ἡρώων ἑστιάσεσιν οὔτε ἰχθύσιν αὐτοὺς ἑστιᾷ, καὶ ταῦτα ἐπὶ θαλάττῃ ἐν Ἑλλησπόντῳ ὄντας, οὔτε ἑφθοῖς κρέασιν, ἀλλὰ μόνον ὀπτοῖς. Menandri locum, ubi nominantur ὑποβινητιῶντα βρώματα, habes l. IV. non longe a principio, et iterum l. XII. Scribendum addito articulo: καὶ τὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς λασταυροκάκκαβον καλούμενον βρῶμα. Aliud παρὰ πολλοῖς, *a multis*: aliud παρὰ τοῖς πολλοῖς, *a vulgo*. Est sane infimae atque estricis plebis dictio λασταυροκάκκαβον, qua neque os suum, neque suas chartas inquinarent elegantiores. Nam Chrysippi τὸ συρφετῶδες ex Seneca novimus et Galeno. Locus autem sumptus est ex illius libris Περὶ καλοῦ καὶ ἡδονῆς. Etiam

λάσαυρος pro catillone plebeja vox. Critici veteres ob dictionem ἡμιλάσαυρος Menandrum exagitarunt, literarum ſubtilitati ſine aemulo genitum. De lege Athenienſium, qua vetabatur ἀρνὸς ἀπεκτῆτε eſus, conferendus auctoris hic locus cum alio l. IX., ubi ex eodem Philochoro et Androtione melius hac de re et plenius. ἄπεκτον ἄρνα cum recte eſſent interpretati *agnum intonſum:* mirum, cur addiderint *) ineptam appendicem, *impexumve.* Diverſo enim ſenſu uſurpatur τὸ πέκειν de pecude et de lana. ἄπεκτος agnus dicitur tenellus, anniculo minor, nondum πεκιχθεὶς, ut ait Theocritus, *cui nec vulſa neque tonſa lana eſt.* Lana ἄπεκτος, *non pectita, non carminata,* nec praeparata. Similis fuit huic legi Valentis conſtitutio, de qua Hieronymus contra Jovin. l. II. *Imperator Valens,* inquit, *nuper legem per orientem dederat, ne quis vitulorum carnibus veſceretur, utilitati agriculturae providens.* Nota etiam vetuſtiſſima lex de non mactando bove aratore, cujus et Graeci faciunt mentionem, et Varro in libris de r. r. Homerus, inquit auctor, facit homines numen colentes ἀπὸ τῆς διαίτης, *parte victus ſui:* iis, quibus veſcuntur ipſi. Graeci dicerent ταῖς τῶν δείπνων ἀπαρχαῖς. Libationum veterum ritus nemo ignorat. Interpr. [Dalech.]: *tenui frugalique victu deos colunt.* Deos miſellos! quando illis victum mortales ſuppeditabant, et demenſum admetiebantur. φλέγμα et φλεγμονὴν latiorem ſignificationem habere in libris Hippocratis aliorumque veterum, quam in recentiorum ſcriptis, ſaepiſſime docet Galenus. Athenaeus pro morbo ἁπλῶς uſurpat, ut cum ſcribit hoc loco, victu parco fieri homines ἀφλεγμάντες τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς, id eſt, *ſanos et corporibus et animis:* et paulo poſt, ὅτε φλεγμονὴν ὅτε ἀκρασίαν πεπονθότων τῶν εὖ βεβιωκότων. Quod ait de vino cardiacis propinari ſolito, cui ſit aliquid σιτῶδες immiſtum, veriſſimum eſt. Sic n. medici praecipiunt, ut Trallianus; cujus appo- p. 29. nam verba illuſtrando huic loco. Is l. XII. ſyncopes varia genera explicans, et earum curationes docens, praeſcribit ſaepius ἄρτον εἰς οἶνον κεκραμένον, *panem in vinum intinctum:* ſed tmemate eo, quod inſcribitur περὶ τῶν ἐπὶ φλεγμοναῖς πυρετώδεσι λειποθυμέντων, ita praecipit: οἶνε διδόναι, μάλιστα δὲ εἰς χόνδρον ἑφθὸν οἶνον ἐπιχέοντα προσφέρειν, εἰ δὲ καὶ ἄρτον ἀντὶ τῦ χόνδρε ἐπιδοίης, τὸ αὐτὸ δύναται. Ex his poteſt intelligi, quid ſignificet auctori

*) [Addidit Dalech.]

huic τὸ σιτῶδες. Cocali filiae cum vitae Minois insidiarentur, occasione publici moris usae sunt, ut eum interficerent. Advenientem de more lavantes, calidae loco picem ferventem infuderunt. Zenobius: Μίνω τῷ Κρητῶν βασιλεῖ αἱ Κωκάλε θυγατέρες ἐπέχεαν ζέεσαν πίσσαν. Recte colligit hinc Athenaeus, fuisse illis temporibus moris, ut virgines honestae pedes advenientium hospitum lavarent. Quare, cum apud Homerum similia inveniuntur, neque mirandum, neque succensendum maximo vatum. Deest aliquid post βεβιωκότων. Sententia auctoris hujusmodi lectionem flagitat: τῷ καὶ ποιεῖ σωφρόνως ἁπτομένας, quam ob caussam foeminas inducit Homerus hospites caste attrectantes.

Caput Nonum.

Homeri locus a Dioscoride emendatus. θεομηνία. Θετταλὸν σόφισμα, *sophista Thessalus.* πάλαισμα, *disputator, et id genus multa. Jentandi consuetudo.* διανηστίζεσθαι, *solvere jejunium*, ἀπονηστίζεσθαι. *Hesychii locus: fuisse illum Christianum. Mendae aliquot sublatae.*

Agamemnonis verba, quibus fatetur culpam admissam in velitatione cum Achille, proferebantur ab Athenaeo in hunc modum: Ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην φρεσὶ λευγαλέῃσι πιθήσας, Ἢ οἴνῳ μεθύων, ἤ μ' ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοί. Posteriorem horum versuum nulla hodie editio agnoscit, neque Ἰλιάδ. ι. neque ῥαψ. τ. Priorem leges in nono Iliad. atque ei geminum Iliad. τ.: Ἀλλ' ἐπεὶ ἀασάμην καί μευ φρένας ἐξέλετο Ζεύς. Ne Athenaei quidem temporibus aliter habuere vulgati codices Homeri. Ideo subjicit statim, cum ita locum poëtae profert, sequi se Dioscoridem, qui sic emendaverit. Lego ex libris, quibus olim usus Eustathius, εἰς τὴν αὐτὴν τιθεὶς πλάστιγγα τὴν μέθην τῇ θεομηνίᾳ, non τῇ μανίᾳ· perspicue enim illo versu, Ἢ οἴνῳ μεθύων, ἤ μ' ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοὶ, denotatur vis major, et ira numinis. Quod supra dicebamus, grammaticum hunc non res solum ἀξιομνημονεύτες excerpere, sed et elegantiores interdum loquendi modos: interpretibus nunquam

ejus venisse in mentem videtur. Itaque inobservantia hujus rei errant saepe graviter. Noli quaerere aliud exemplum, quam quod habetur hoc loco. Athenaei verba sunt: ταῦτα εἶπε τὸ Θετταλὸν σόφισμα. Placuit elegantia dictionis excerptori, et in eclogas suas retulit, adjecta etiam interpretatione: ὁ ἐκ Θετταλίας σοφιστής. παίζει δ' ἴσως πρὸς τὴν παροιμίαν ὁ Ἀθηναῖος *). Hoc vult: τὸ p. 30. Θετταλὸν σόφισμα nihil esse aliud, quam *sophista Thessalus*: ita autem videri locutum Athenaeum, ad vetus proverbium alludentem. Vetus enim fuit adagio. Θετταλὸν σόφισμα, *Thessalicum commentum*, apud Hesychium et paroemiographos. Myrtilum intelligi, certum tam ex libro III. extr., ubi Thessalus dicitur fuisse, quam ex simillimo huic alio libri VII. loco: σὺ δέ μοι εἰπέ, ὦ Θετταλὸν πάλαισμα, Μυρτίλε. Graecanicae genus est elegantiae, σόφισμα pro σοφιστής, πάλαισμα pro *luctatore et disputatore cauto*. Sic apud Lycophronem Paridis ψυχρὸν παραγκάλισμα Helena. Troilus τερπνὸν ἐναγκάλισμα συγγόνων. Mulier de gabalo pendens αἰώρημα. Aelianus epistola quadam: ἀργαλέος εἶ, καὶ τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἁλμυρὸν γειτόνημα, id est, γείτων. Sic b. Chrysostomus sanctissimum martyrem Babylam vocat idoli κακὸν γειτόνημα, *malum vicinum*. Basilius foeneratores κακὸν συνάντημα ἑορτῆς· hominem improbum et nemini utilem τὸ μηδὲν ὠφέλημα· vilem et abjectum πάτημα· Judaeum τὸ κόμμα Ἰουδαϊκόν· ut Philo eunuchum ἀνθρωπείου παράκομμα νομίσματος. Gregorius Theologus Sophronium suum τὸ ἡμέτερον σεμνολόγημα, *mea gloria*. Abydeus, scriptor antiquissimus, Darium Medum τὸ Ἀσσύριον αὔχημα. Beatissima virgo θεοτόκος in ea quae dicitur Jacobi Liturgia παρθένιον καύχημα, *gloriatio virginis*, id est, virgo gloriosissima. His scriptis occurrit nobis Eustathii locus, quem praeterire non debemus. Postquam exposuit pluribus antiquum proverbium Θετταλὸν σόφισμα, adjicit: σόφισμα δὲ φάναι τὸν ἐκ Θετταλίας σοφιστήν, ὡς παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ κεῖται, μετάληψίς ἐστι νοήματος εἰς νόημα ἕτερον παρὰ τὸ σύνηθες· καί εἰσι πολλὰ τοιαῦτα ζηλωτέα παρὰ τοῖς παλαιοῖς. ὁποῖον καὶ τό, σὺ δέ μοι εἰπέ, ὦ Θετταλὸν πάλαισμα, ἀντὶ τοῦ, ὦ Θετταλὲ ἐλεγκτικέ, μηθὲν πρὸς ὁμοιότητα τοῦ, Θετταλὸν πτόημα, καὶ σόφισμα, καὶ τῶν ὁμοίων. Sic in literis sacris Αἰγύπτου αὔχημα apud Isaiam, ἐξουθέ-

*) [Haec, inquit Thessalus sophista, Thessalorum commenta sunt. Ad hoc fortassis proverbium alludit Athenaeus. *Daleсh.*]

νημα λαῦ apud regium pſalten ore *τῶν* LXX., *ἱεράτευμα* pro *ἱερεῖς* apud LXX. Exodi XIX. 6. et Petrum Apoſt. In his et ſimilibus exemplis hujus formae nomina modo active, modo paſſive ſunt exponenda. Recte probat auctor. jentandi conſuetudinem fuiſſe apud veteres, ex Homeri loco Ὀδυσσ. π. Sed in ejus verſu magna incuria omiſſum id, quod maxime ad rem faciebat, *ἅμ' ἠοῖ.* Ita liber ille incipit: Τὼ δ' *αὖτ' ἐν κλισίῃς* Ὀ*δυσεὺς καὶ δῖος ὑφορβὸς* Ἐ*ντύνοντο ἄρισον, ἅμ' ἠοῖ κειαμένω πῦρ.* Locus, qui eſſe dicitur unicus in tota Iliade, exſtat ultimo libro: ſed eſt obſcura admodum jentaculi ex illo verſu probatio: clariſſima ex Antiphane, cujus verba ita concipimus: Ἄ*ρισον ἐν ὅσῳ ὁ μάγειρος ποιεῖ. εἶτ' ἐπάγει· Συνακρατίσασθαι πῶς ἔχεις μετ' ἐμῦ;* Id eſt, *Interea dum cocus prandium parat: et mox: De jentando mecum quid animi tibi eſt?* visne mecum jentare? Praetermiſit Athenaeus, quae inter utrumque verſum erant a poëta interjecta: quae ad prae-
p. 31. poſitum nihil faciebant. Fortaſſe illis deſcribebatur prandii apparatus. *πῶς ἔχεις ἀκρατίσασθαι, ἀντὶ τῦ, πρὸς τὸ ἀκρατ.* Idem comicus alibi: Π*ρὸς ἀμυγδαλᾶς δὲ πῶς ἔχεις; εἰρηνικῶς.* Canthari locum ita diſtinguo: Ο*ὐκῦν ἀκρατισώμεθ' αὐτῦ. μηδαμῶς.* Ἐ*ν* Ἰ*σθμῷ γὰρ ἀρισήσομεν. Ergo ibi jentemus. Nequaquam. In Iſthmo enim prandebimus.* Miram vero vocem *διανηςισμὸς* pro eo, quod dicimus nos Francoceltae plane ad verbum *desjuner.* Sed nobis ratio conſtat: eſt enim quaſi dejejunare pro jejunium ſolvere, ut *deonerare* et *dearmatus.* Saepe ita accipimus *τὴν de.* Graeci, quod ſciam, *τὴν διὰ* nunquam. *Jejunare* Graecis *νηςεύειν* et *νηςίζεσθαι· frangere jejunium ἀπονηςίζεσθαι.* Heſychius: *ἀπονηςίζεσθαι. ἀπὸ νηςείας ἐπὶ πρώτην ἐλθεῖν.* Scribebam *ἐπὶ ἐδωδήν·* ſed vulſit aurem magnus noſtrarum Muſarum *ἀρχιερεὺς,* qui in ſeptimo divini operis de emendat. temp. aliter interpretatur Heſychii verba, et ad ritus veteris eccleſiae chriſtianae refert: quod eo nobis probabilius videtur, quia doctiſſimum illum grammaticum ſcimus fuiſſe chriſtianum, contra quam ſit quibusdam viſum. Quis credat, alienum hominem a pietatis noſtrae ſacris tot locos utriusque foederis expoſiturum? Propterea Epiphanium bis laudat: Cyrillum ſemel. *υἱοθεσίαν* explicat *τὸ ἅγιον βάπτισμα·* meminit etiam Ἀ*ντιχρίςυ,* et Apoſtolorum aliquot nomina interpretatur. Chriſtianus igitur Heſychius. Proprie *διανηςισμὸς* eſt jejunii continuatio: *διανηςίζεσθαι* ad finem usque jejunare. Qui apud Graecos primi auctores hujus moris

fuere, facti invidiam verbo isto levatum iverunt: quasi non tam levi hoc cibo insititio jejunium frangerent, quam illud praestarent, ut ad praescriptum moribus aut religione jejunii finem possent durare. Aeschyli versus non sunt editi sine mendis: ne scripti quidem in membranis. Legebam: Καὶ ταξιάρχας καὶ στρατάρχας καὶ ἑκατον — τάρχας ἔταξα· σῖτον αὖ διώρισα. Ἄριστα, δεῖπνα, δόρπα θ' αἱρεῖσθαι τρίτα. Primum et secundum potes etiam sic concipere cum Josepho Scaligero: Καὶ ταξιάρχας καὶ στρατάρχας καὶ ταγοὺς Ἔταξα· σῖτον δ' εἰδέναι διώρισα. Eustathius: Δεῖπνον καὶ τὸ πρὸς ἑσπέραν ἐλέγετο, ὡς καὶ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ἑκάβῃ· καὶ ἁπλῶς δὲ πᾶσα τροφή· τὸ δὲ παρ' Αἰσχύλῳ, Ἄριστα, δεῖπνα, δόρπα θ' αἱρεῖσθαι τρία, ἢ μάλιστα τρίτα κατὰ τοὺς παλαιοὺς, κακῶς ῥηθῆναι κρίνουσιν οἱ παλαιοί.

Caput Decimum.

Locus poëtae de quarta τροφῇ. Athenaei inconstantia, μήποτε δέ. Mensae veterum, deque iis Homeri locus expensus. δαὶς cur ἐίση apud poëtam. Athenaei et Eustathii expensae sententiae. δαῖτα de solo homine dici: bruta non habere mores. μοῖραι. Caeclus Halieuticorum scriptor.

Solitos veteres quater de die cibum sumere, probat deipnosophista ex Homero. Homerum enim quartae τροφῆς facere mentionem, quando ait extrema ῥαψ. ρ. Eumaeum compellans Telemachus: — σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας. Sed de vocis δειελιήσας recta interpretatione non consentientibus criticis, tum in partes. *) Athenaeus isto loco ab iis stat, qui exposuerunt de cibo post coenam sumi solito, quam ille τροφὴν quartam vocat: possis latine dicere *comessationem*. Ita igitur hic Athenaeus: quo judicio, arguit locus, quem adscribam e libro V.: Γελοῖοί εἰσιν οἱ φάσκοντες, ὅτι καὶ τέσσαρας ἐλάμβανον τροφὰς, ἐπεὶ ὁ ποιητὴς ἔφη· — σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας· οὐ νοοῦντες, ὅτι δηλοῖ, τὸν δειλινὸν διατρίψας χρόνον. *Ridiculi sunt*, ait, *qui de quarto cibo istum Homeri locum accipiunt.* p. 32.

*) [Sic in exemplis Casaubonianis. Videntur nonnulla deesse.]

Enimvero quod bona pars nunc ſcribentium, id Athenaeus facit interdum: recitatorem, inquam, agit, non criticum. μήποτε δὲ cum dicunt Graecorum grammatici, nihil affirmant, ſed ſuas tantum dubitationes proponunt. Sic accipe haec: μήποτε δὲ καὶ συνωνυμεῖ τὸ ἄριςον τῷ δείπνῳ. Qui putabant, ſolitos quondam fuiſſe Graecos ſingulis convivis ſuam ſeparatim menſam apponere, quod de Germanis Tacitus ſcribit, teſtem ſuae ſententiae poëtam proferebant. In primo enim Ulyſſeae Mentae, qui procis et Telemacho parata coena ſupervenerat, menſa propria apponitur. Sed recte negat auctor, ſatis certum hujus moris teſtimonium eſſe iſtum locum, et cauſſam affert: δύναται γὰρ ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τῆς Τηλεμάχου τραπέζης δαίνυσθαι. Quae verba ſic interpretor: fieri poſſe, ut ea, quae dicitur Minervae ſive Mentori appoſita menſa, menſa eſſet Telemachi: illa nempe, unde ſumeret cibum Telemachus, quoties ſeparatus a procis, ſolus vel cum amicis veris coenaret. Homeri locus a nonnullis proferri ſolitus, ut probarent, finita coena menſas non fuiſſe ſublatas, ſic habet apud poëtam Ἰλιάδ. α.: — νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς Ἔσθων καὶ πίνων, ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα. Atque haec ſic interpretabantur: *modo a cibo ſumendo deſiſtiat: ab edendo inquam et bibendo, et erat adhuc menſa appoſita.* τὸ ἔτι adhaerere poſteriori membro volebant. Contra legi jubet Athenaeus Ἔσθων καὶ πίνων ἔτι, καὶ π. Utrovis modo legas, vera Athenaei, ſalſa aliorum ſententia. Deinceps tractans auctor de Homerico δαιτὸς epitheto ἐίσης, varias diverſorum criticorum ſententias ita perplexe et confuſe nobis proponit, ut ea explicare non ſit nullus labor. Primo loco affertur illorum opinio, qui ἐίσας τὰς δαῖτας ἀπὸ τῆς ἰσότητος dictas autumabant. ε in principio adjectum vacat, ut in ἐέλδωρ et aliis. Sequitur ſententia Zenodoti, hisce verbis expoſita: ἐκ τούτων ἐπείσθη Ζηνόδοτος, δαῖτα ἐίσην τὴν ἀγαθὴν λέγεσθαι. ἐπεὶ γὰρ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὴ ἀναγκαῖον ἦν, ἐπεκτείνας, φησὶν, εἴρηκεν ἐίσην. Utinam liceret mihi difficultatem horum verborum diſſimulare, invitum enim et alio properantem tricae grammaticales morantur: ſed interpretationem Athenaei ſemel profeſſus exedam, quod mihi intrivi. Superior ſententia ἐίσην δαῖτα interpretabatur ἴσην, *aequalem:* quod in partes aequales δαῖτα distribuerent. Hic dicit, Zenodotum expoſuiſſe ἀγαθήν· et ait, ἐκ τούτων ἐπείσθη, *his impulſus.* Illa quae ſunt? Nihil enim
p. 33. video in praecedentibus, quae Zenodotum eo impel-

lerent: aut ego artem συλλογιςικὴν non teneo. Sed erant, credo, alia in Athenaei oratione, quae nunc in excerptis nulla sunt. Hanc primum crucem fixit nobis iste eclogarius. Quid illa? ἐπεὶ γὰρ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὴ ἀναγκαῖον ἦν, ἐπεκτείνας, φησὶν, εἴρηκεν ἐίσην. Tarditatem ingenii mei necesse est confitear: nihil enim hic intelligo. Erat docendum, cur ἐίσην exposuisset Zenodotus ἀγαθήν· id ego ex istis verbis nullus disco. Deinde autem quae ista est ἐπέκτασις; Quia, inquies, pro ἴση dixit ἐίση. Ergo eadem Zenodoti interpretatio cum superiore: ergo male exponebat ἀγαθήν· nam aliud ἴσος, aliud ἀγαθός. His difficultatibus ut me liberarem, ita statuebam: voluisse Zenodotum dici δαῖτα ἐίσην, non quasi ἴσην, *aequalem*, sed quasi ἐήν, *bonam*. ἐΰς et ἐός voces sunt antiquae, idem significantes atque ἀγαθὸς, notae ex poëtis. Itaque legebam: ἐπεὶ γὰρ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὴ, ἀναγκαῖον ὂν, ἐπεκτείνας, φησὶν, εἴρηκεν ἐίσην, id est, *nam quia alimentum res est homini bona, facta productione, quia erat necesse, ait Zenodotus, dixit poëta* ἐίσην. Necessitatem intellige metricam: non illam στερρὰν θεὸν, quae ad durissima saepe trahit renitentes: grammatici dicere solent διὰ μέτρε ἀνάγκην. Emersisse videbar mihi, et emerseram profecto, nisi iterum demersisset Eustathius cum edita lectione consentiens, et de hoc loco ita scribens: Δαὶς ἐίση ἄλλως μὲν κοινότερον ἡ ἰσόμοιρος· κατὰ δὲ Ζηνόδοτον ἡ ἀγαθὴ, ὡς ἱςορεῖ καὶ Ἀθήναιος, λέγων, ὅτι, ἐπεὶ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὸν ἀναγκαῖον, ἐπεκτείνας εἴρηκεν ἐίσην. ἔνθα σημειῶσαι τὸ ἐπεκτείνας, ὡς τε Ζηνοδότε ἐπέκτασιν δοξάζοντος τὸ ἀντὶ τε ἴσην εἰπεῖν ἐίσην. Audebimus dicere, errasse etiam hic Eustathium, eo quod non Athenaeum ipsum, sed ejus suppofititium adhibuisset in consilium? Tertia est sententia derivantium ἐίσην ab εἶμι, *vado* vel *invado*: quia, inquiunt, primi illi agrestes homines, cum non abundarent alimentorum copia, sicunde apparuisset, quod ederent, ἀθρόον ἐπ' αὐτὴν ἰόντες βίᾳ ἥρπαζον, *impetu facto id rapiebant*. Etiam in conviviis antiquissimorum aliquid hujus feritatis. Jamblichus de vita Pythag.: τὸ ἀρχαῖον βαρβαρικῶς πάντες ἐπὶ ἕνα ἄρτον συνίεσαν οἱ φίλοι. Inde ἀπασθαλία dicta est, inquit Athenaeus, quasi ἄτη θαλίας. Lege Eustathium, qui hoc fuse prosequitur. Postremo ad primam reditur sententiam, et pluribus explicatur, quomodo dicatur δαὶς ἐίση, hoc est ἴση. Cum ait, καὶ τοῖς διαπίνεσιν ἄλεισα· καὶ γὰρ ταῦτα εἰς ἴσον χωρεντα ἐγί-

νετο· obſcure innuit verius quam indicat vocis ἄλεισον etymum. Curioſi harum λεπτολογιῶν penſiculatius iſta expendant: nam in prima ſyllaba non eſt nihil difficultatis. Multa Euſtathius et Etymologici auctor. Poſt iſta ſequitur Zenodoti reprehenſio, qui initio Iliadis ediderit οἰωνοῖσί τε δαῖτα. Inepte: cum δαὶς hominis ſit cibus, non brutorum pabulum. Quippe voci huic denotatio ineſt τῆς ἰσότητος, ut indicat τὸ ἔτυμον· ergo non convenit brutis, ſed ſoli homini: μόνε ἀνθρώπε χωρᾶντος τὸ ἴσον ἐκ
p. 34. τῆς προαιρετικῆς βίας, inquit Athenaeus. Vult dicere, non habere caetera animantia virtutis aut vitii intellectum: neque vel laudem propter προαίρεσιν bonam mereri poſſe, vel reprehenſionem ob malam. Quod veriſſimum eſt: non enim conſilio agunt bruta, ſed inſtinctu. Ideo ἤθη proprie non habent, ut ait philoſophus: et jure Plinius de apibus l. XI. c. V.: *quod maxime*, inquit, *mirum eſt*, *mores habent:* hoc eſt, honeſti atque inhoneſti notitiam. Haec ille de apibus, de quibus et Virgilius: — *totiusque ex ordine gentis Mores et ſtudia et populos et praelia dicam.* Caeterum in feras non cadere neque iram, neque beneficium, disputat etiam Seneca. Improprie loquitur Ariſtoteles, quando illis ἤθη attribuit in Hiſtoriis ſaepe: et Epiphanius quoque de brutis loquens: ἔςι δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς ἤθη διάφορα, τὴν πρόνοιαν τᾶ θεᾶ αἰνιττόμενα. Improprie etiam Homerus, ſi ita ſcripſit, ut placet Zenodoto. Quanquam in poëta minus fortaſſe mirum: nam pari ratione Hebraei טרף uſurpant pro אכל: cum ſit κυρίως טרף *pabulum ferae*, *rapina partum.* Mens igitur auctoris noſtri haec. Sed quid appellat προαιρετικὴν βίαν; Prorſus hoc dictum contradictionem implicat, ut loquuntur in ſcholis: nam quid magis contrarium quam προαίρεσις τῇ βίᾳ; Niſi ſi Latinos imitatus βίαν poſuit pro δυνάμει· ut cum vires animi dicimus pro facultatibus: ſed hoc in graeco ſermone quis ferat? Equidem eruditiſſimum ſcriptorem, Athenaeum dico, nunquam ita hanc periodum concepiſſe perſuaſiſſimum habeo. Doctiores veram lectionem quaerant. Conradus quidem Gesnerus ſcribebat ἐκ τᾶ προαιρετικᾶ βία. Quid ſi vero ita concinnemus? ἐκ τῆς προτέρας αὐτᾶ βίας, *loco prioris violentiae.* Hoc vult enim: homines initio ferarum more vitam egiſſe per rapinas et violentiam, poſtea manſuetam, aequabilem, et bonis politam moribus. Voculam ἐκ ita ſaepe accipere ſcriptores Atticos, alibi dicebamus. Concludit tandem hunc ſermonem Athenaeus, et ait, propter

expofitam modo caufam hominum alimentis fuiffe δαὶς nomen in commune inditum: fingulorum partibus μοῖρα. Homerus: Οἱ δ' ἤδη μοίρας ἔνεμον, κερόωντό τε οἶνον. Et alibi de Eumaeo: Καὶ τὰ μὲν ἑπταχὰ πάντα διεμοιρᾶτο δαΐζων· Τὴν μὲν ἴαν Νύμφῃσι, καὶ Ἑρμῇ, Μαιάδος υἷι, Θῆκεν ἐπευξάμενος, τὰς δ' ἄλλας νεῖμεν ἑκάστῳ. Coëgit me, ut haec exponerem, interpretum error, qui planiffimam auctoris fententiam recte interpretari non potuerunt. Caeclus Argivus, qui inter Halieuticorum fcriptores auctori nominatur, eft Cicilius Suidae: qui praetermiffum hodie in noftris codicibus Agathoclem Athracium in hoc albo tertium numerat. Inde, cenfeo, noftros libros emendemus.

Caput Undecimum.

Οἱ ἐν ἀξιώμασι κείμενοι, et οἱ ἀπὸ παιδείας ἀναγόμενοι. ἱερεῖα, omnes, quibus vefcimur, carnes. Proverbium ἄθυτα ἱερὰ κατεσθίει. πρὸς οἰωνὸν τίθεσθαι, vel οἰωνὸν ποιεῖσθαι. Superftitio veterum in factis dictisque. Variorum auctorum loci illuftrati: Athenaei aliquot emendati. p. 35.

Ait Athenaeus, pifccis olim effe habitos alimentum non conveniens τοῖς ἐν ἀξιώμασιν ἥρωσι κειμένοις, id eft, *heroibus in dignitate conftitutis*. Dalec. *) accepit pro κατακειμένοις· cui cave affentiaris. κεῖσθαι pro *menfae accumbere* purus putus barbarismus. Quid autem eft *cum dignitate accumbere?* Sed impulit virum doctum in errorem participium κειμένοις, parum ex ufu graece loquentium adjectum: nam absque ulla adjectione οἱ ἐν ἀξιώμασιν et οἱ ἐν τέλει paffim pro magiftratibus. Athenaeus genus hoc dicendi nove implevit. Sic cum viros doctos Graeci foleant τοὺς ἀπὸ παιδείας pari fermonis compendio nominare: meminimus tamen pro eo legere apud Sextum Empir. τοὺς ἀπὸ παιδείας ἀναγομένους. Sic cum τοὺς φιλοτίμους, honorum ac gloriae cupidos, Graeci τοὺς ἀπὸ δόξης dictitent: Chryfoftomus pleniore periphrafi τοὺς ἀπὸ δόξης ὄντας. Hom. XXVIII. in Acta: οἱ ἀπὸ δόξης ὄντες κενῆς

*) [vertens: — *cum gravitate et dignitate accumbentibus.*]

ἀμφοτέρων περιγεγόνασι. Obſervamus, graecos ſcriptores *ἱερεῖα* appellare non ſolum victimas, quae vere *ἱερεύονται*, et in ſacrificiorum uſum mactantur: verum omnia, quaecunque ad comedendum jugulantur, animalia. Satis conſtat tam ex ſacris quam aliis literis, primis temporibus, ignota hominibus carnium manducatione, tantum in honorem numinis mactari ſolitas hoſtias. Piguit poſtea mortales olerum et *τῆς ἀπύρε τροφῆς*· itaque cepere etiam ipſi carnibus veſci: ſed parce initio et fere nonniſi ſalitis. Juvenalis: *Sicci terga ſuis rara pendentia crate Moris erat quondam feſtis ſervare diebus. Et natalitium cognatis ponere lardum, Accedente nova, ſi quam dabat hoſtia, carne.* Nunquam autem ullum animal in proprios uſus mactabant, quin ejus aliquam partem deo conſecrarent adolendam. Qui ſecus facerent, proverbio notati: *ἄθυτα ἱερὰ κατεσθίει.* Quod de homine impio improboque ſolitum dici. Factum hinc. ut, quodcunque animal in cibum mactarent, *ἱερεῖον* vocarent. Sic Galenus carnem definit *τὴν ἐπὶ τῶν ἱερείων ἐσθιομένην*· quae deſcriptio, niſi ita, ut diximus, ſumas vocabulum *ἱερείων*, ridicula eſt. Xenophon Aſcenſ. Cyri l. IV.: *ἐνταῦθα εἶχον πάντα ἐπιτήδεια, ὅσα ἐςὶν ἀγαθὰ, ἱερεῖα, σῖτον, οἶνες παλαιές.* L. V.: *ὅθεν καταιόντες τινὲς καὶ ἱερεῖα ἐπώλεν ἡμῖν, καὶ ἄλλα, ὧν εἶχον.* L. VI.: *καὶ πλοῖον ἐξ Ἡρακλείας ἧκεν ἄλφιτα ἄγον, καὶ ἱερεῖα, καὶ οἶνον.* Theopompus: *τοσαῦτα δὲ κρέα τεταριχευμένα παντοδαπῶν ἱερείων, ὡς σωρὲς αὐτῶν γενέσθαι.* Polybius L. II.: *πλείςων ὑικῶν ἱερείων κοπτομένων ἐν Ἰταλίᾳ, διὰ τὰς ὑς τὰς ἰδίας βίες καὶ τὰς εἰς τὰ ςρατόπεδα παραθέσεις.* L. VI.: *αὐτός τε τὰς θεράποντας ςιςία, καὶ τοῖς φυλάττεσιν ἱερεῖα καὶ ςεφάνες, ἅμα δὲ τέτοις οἶνον ἐξαπέςειλε.* His in locis et aliis ſexcentis apud hiſtoricos ac medicos *ἱερεῖα* ſunt animantes, quarum veſcimur carnibus, non quod putant interpretes: qui fere inobſervantia hujus rei aut ſacrificia comminiſcuntur, quae nulla ſunt, aut alios errores errant non ferendos. Atqui non aliter veteres grammatici illud Homeri interpretantur, *ἐπεὶ ἐχ ἱερήϊον, ἐδὲ βοείην*, recteque notant iidem, *ἱερεῖα* dici *ἁπλῶς τὰ θρέμματα*, pecudes, et quaecunque eſui ſolent eſſe mortalibus. ſed ineptum eſt, quod adjiciunt iidem, haec *ἱερεῖα* ſic eſſe appellata *παρὰ τὸ ἵεσθαι τὴν ἑρέαν*· quaſi alia ſit vocis *ἱερεῖον* in ſacris origo, alia, cum *ἁπλῶς* pro comedendis carnibus ſumitur. Tanta ſaepe eſt in hoc genere hominum morum antiquorum ignoratio. Sic accipe, cum negat hoc loco Athenaeus, viſam antiquis parum convenientem heroïbus *τρο-*

φὴν τὴν τῶν νεογνῶν ἱερείων, id eſt, *tenerarum animantium carnes.* Verum non eſt, quod iſta vertens *) fingit Dalecampius, tenellos animalium pullos non mactari apud Homerum: mactantur enim, ſed ad ſacrificia, non ad heroum epulas. Ἰλιάδ. γ.: Οἴσετε δ' ἄρν', ἕτερον λευκὸν, ἑτέρην δὲ μέλαιναν. Non igitur ſatis fideliter expreſſa Athenaei ſententia; at vox ἱερεῖον hic quidem recte expreſſa: alibi non recte, ut l. IV. monemus. -L. VII.: εὐσηπτότερα τὰ νύκτωρ θυόμενα ἱερεῖα. Interpretes: *putreſcunt celerius, quae noctu mactantur hoſtiae.* Vertendum: *quae noctu mactantur animalia.* Galenus ζῶον et ἱερεῖον pro eodem uſurpat nullo diſcrimine, ut l. II. de temper.: ἀλλὰ καὶ εἰ νέον ἱερεῖον εἴτ' ἐσθίειν ἐθέλοις, εἴτ' ἀνατεμὼν σκοπεῖσθαι, μυξώδη μὲν καὶ πλαδαρὰν εὑρήσεις τὴν σάρκα· τὸ ὀςῶδες γένος ἅπαν ἄρτι πηγνυμένῳ τυρῷ ἐμφερές· ὥςε μηδὲ φαγεῖν ἡδέα δι' ὑπερβάλλουσαν ὑγρότητα τῶν νεογνῶν ζώων εἶναι τὰ σώματα. Ait deinde auctor: Ἑκάςῳ δὲ τῶν δαιτυμόνων παρ' Ὁμήρῳ παράκειται. Sed vitii locus ſuopte indicio manifeſtus: deeſt enim velut baſis, cui inſiſtat verbum παράκειται. Conabar aliter paulo implere, quod videbam deeſſe: nunc ſequor membranas, et ſcribo: παράκειται ποτήρια. παντὶ γ. Sequentia verba Athenaei, καὶ ταῦτα ἔπρασσον πρὸς οἰωνὸν τιθέμενοι, pluribus explicantur ab Euſtathio, cujus propterea locum huc transferemus: Ἰςέον, ὅτι τὸ ὅτω τοὺς κρατῆρας ἐπιςέφεσθαι, ὡς διὰ τοῦ ποτοῦ ἐπιςεφανοῦσθαι, καθά φησιν Ἀθήναιος, ἔπρασσον οἱ παλαιοὶ πρὸς οἰωνὸν, φησὶ, τιθέμενοι, τουτέςιν οἰωνιζόμενοι. ἦν δὲ ἴσως τὸ οἰώνισμα εἰς ἐντελὲς εὐδαιμονίας σύμβολον καὶ πληρέςατον. ὅπερ ἀπ' ἐναντίας τῇ κενεαγγίᾳ ἐςί. τὸ γὰρ, ὡς ἐῤῥέθη, ἐπιςεφὲς κύκλώματι ἔοικε σφαιροειδεῖ. τὰ δὲ τοιαῦτα σχήματα καὶ τέλειά ἐςι καὶ πολυχώρητα, καὶ διὰ τοῦτο προσφυῆ τῷ εἰρημένῳ οἰωνίσματι τῷ ἐπὶ βίῳ εὐδαίμονι. Quia putarunt veteres, et dicta et facta omen habere, id cavebant ſumma cura, ne in factis ſuis dictisve ineſſe aliquid ominoſum videretur. Quare multa ſunt in utraque lingua dicendi genera, multa item priſca ſunt inſtituta, quorum cauſſa aliunde quam ab hac ſuperſtitione peti non debet: quod facit recte hic Athenaeus, et Jamblichus rationem explicans ſymboli Pythagorici, Ἄρτον μὴ καταγνύναι, οἱ δὲ, inquit, ὅτι οὐ δεῖ οἰωνὸν ποιεῖσθαι τοιοῦτον, ἀρχόμενον καταγνύντα καὶ συντρίβοντα. p. 37. Ait, exiſtimaſſe quosdam, ideo Pythagoram vetuiſſe

*) [ὡς οὐδὲ — ἱερείων. *quemadmodum nec unquam tenellos animantium pullos mactant* (heroës). Dalech.]

panem frangere, quia omen res haberet, cum coenam inchoës, frangere aliquid et comminuere. B. Chrysostomus in epist. ad Hebr., postquam magnifice paupertatem dilaudasset, *τάχα τινὲς, inquit, καὶ οἰωνίζονται τῶν ἀκουόντων, ἐκ ἀπιςώτοσαυτὸ* [sic]· *τοσαύτη γὰρ τῶν χρημάτων ἡ τυραννὶς, ὡς μηδὲ μέχρι ῥημάτων αὐτῆς τὴν παραίτησιν φέρειν, ἀλλὰ κ' οἰωνίζεσθαι ταύτην.* Idem alio loco ejus commentarii: *τάχα τινὲς κ' οἰωνίζονται καὶ γελῶσι.* Significat Chrysostomus, vulgus imperitum sermones de re, quam detestabatur, cujusmodi est paupertas, mali ominis loco habuisse. Affinis et fere eadem superstitio est, quam observamus l. V. c. XII. *οἰωνίζεσθαι, πρὸς οἰωνὸ τίθεσθαι,* et *οἰωνὸν ποιεῖσθαι,* parum differunt. Vide et l. sequ. c. II. Locos Homeri ab Athenaeo hic allatos et expositos apud ipsum poëtam leges saepe paulo scriptos aliter: nam poëtae verbis sua vel substituit, vel inserit solens more suo Athenaeus. Atque hoc diligenter in hoc auctore est observandum. Quod ait, *καί τις δὲ δείδεκτ' Ἀχιλῆα,* respicit libri IX. locum, ubi Ulysses *Πλησάμενος οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα.* Caeterum interpretationes Athenaei Homericorum verborum aut dictorum descriptas saepe pluribus reperias in Eustathii Commentariis: lector studiosus conferat, nec poenitebit operae; nobis in his diutius haerere non est animus.

CAPUT DUODECIMUM.

Poëtae virtutis quondam magistri. διατριβὴν παρέχειν. Anagallis grammatica. ἀσέλγεια, et in ea voce Basilii mirum acumen. τραχηλισμοὶ pila ludentium. Φαινίνδα et ἐφετίνδα unde dicantur. Cos insula deorum patria. πέρας κάλλες, summa pulchritudo. ἀποδύεσθαι et συναποδύεσθαι.

Poëtas initio fuisse temperantiae atque omnium virtutum magistros, multi e veteribus scriptoribus testantur. Athenaeus quidem, *Σῶφρον δέ τι,* inquit, *τὸ τῶν ἀοιδῶν γένος, καὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπέχον.* Scholiastes quoque vetus Homeri *Ὀδυσσ. γ.* verbis paene iisdem: *τὸ ἀρχαῖον οἱ ἀοιδοὶ φιλοσόφων τάξιν ἐπεῖχον.* Multa in hanc sententiam Strabo l. I. *Γεωγρ.* et Quintilianus l. I. c. X. Pro-

pterea poëtae olim σοφοὶ et σοφισαὶ dicti. Pindarus Isthmi. ode V.: μελέταν δὲ σοφισαῖς Διὸς ἕκατι πρόσβαλλον σεβιζόμενοι. Enarrator illius: σοφισὰς καὶ σοφὸς ἔλεγον τὸς ποιητάς. Vide Clement. Alex. Strom. l. I. διατριβὴν παρέχειν ἡδεῖαν non est, quod putavit Dalec. *), sed oblectare aliquem, et facere, ut hilariter ac jucunde tempus transigat: passim apud Strabonem, Plutarchum et alios διατριβὴ pro τέρψις et ψυχαγωγία. Non multo post eodem sensu τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν προφέρων· potius, ut in membranis, προσφέρων. Interdum διατριβὴν παρέχειν significat, non, ut hoc loco, alium oblectare, sed risum alicujus tollere, et dictis urbanorum hominum facere se obnoxium. Plutarchus in Pericle: Οὐ μὴν ἔλαθεν ὁ Δάμων τῇ λύρᾳ παρακαλύμματι χρώμενος, ἀλλ' ὡς μεγαλοπράγμων καὶ φιλοτύραννος ἐξωστρακίσθη καὶ παρέσχε τοῖς κωμικοῖς διατριβήν· in Timoleonte: οἱ ἐν Ῥηγίῳ Καρχηδόνιοι χαλεπῶς φέροντες ἐν τῷ κατεστρατηγῆσθαι, διατριβὴν τοῖς Ῥηγίνοις παρεῖχον, εἰ Φοίνικες ὄντες ἐκ ἀρέσκοιντο τοῖς δι' ἀπάτης πραττομένοις· in Lucullo: Λεύκολλος παρὰ τὸν ποταμὸν ἐν πεδίῳ μεγάλῳ καταστρατοπεδεύσας, παντάπασιν μικρὸς ἐφάνη Τιγράνῃ, καὶ τοῖς κολακεύεσιν αὐτὸν διατριβὴν παρεῖχεν. Agallis, Corcyraea grammatica, cujus meminit mox Athenaeus, non aliter nominatur in manu exaratis libris: Suidae tamen Ἀνάγαλλις dicitur, ubi mendi suspicionem tollit series literarum. Fieri potest, ut anagallidi herbae fuerit cognominis; sicut Cicero ciceri, Piso piso, Lentulus lenti, Thermus θέρμῳ, alii aliis vel herbis vel leguminibus. Quemadmodum igitur planta haec aliis ἄγαλλις, aliis ἀνάγαλλις appellabatur, teste Hesychio, sic et mulier Agallis eadem et Anagallis. Scribendum mox, ut ne sit clauda oratio: Δικαίαρχος μὲν Σικυωνίες, Ἱππασος δὲ Λακεδαιμονίες ταύτην τε καὶ τὰ γυμνάσια πρώτες· supple φησὶν εὑρεῖν. Potest etiam sic: ταύτης τε καὶ τῶν γυμνασίων πρώτοις· nempe τὴν εὕρεσιν ἀνατίθησι. Prior emendatio placet magis. Juvenis ille, a quo divelli Chaerephanes non poterat, cum tamen alloqueretur eum nunquam, impudicus fuit et muliebria pati solitus: nam hoc significat ἀσελγής, non *petulantiam*, ut versum perinepte [a Dalech.]. Omnino ea voce defoedam aliquam et παρὰ φύσιν Venerem intelligi, constat satis: etsi, quid proprie sit ἀσέλγεια,

*) [— εἶτα — ἐπινοιῶν, — deinde suae consuetudinis ac praesentiae jucunditate ab improbis cogitationibus mentem averteret, *Dalech.*]

varie explicant antiqui grammatici: ex quorum libris et Strabonis duodecimo origo vocis nota est. At sanctissimus pater Basilius miram hujus dictionis etymologiam commentus est. Scribit enim in Ascet. ἐρωτήσει LXVII.: ὡς εἶναι τὴν ἀσέλγειαν διάθεσιν μὴ ἔχουσαν ἢ μὴ φέρουσαν ἄλγος ἀσκητικόν· ὥσπερ καὶ ἀκρασία ἐστὶν ἡ μὴ σχοῦσα κράτος κατὰ τῶν ἐνοχλουσῶν ἡδονῶν. Vult dici ἀσελγῆ quasi ἀαλγῆ eum, qui prae luxu et mollitie ferre nequeat ἄλγος ἀσκητικόν, id est, labores vitae asceticae, sive eorum, qui in stadio pietatis et virtutis se exercent. Miram plane notationem, sed quam praeter censentis auctoritatem nihil tueatur. Huic igitur ἀσελγεῖ juveni Chaerephanes παρηκολούθησεν, hoc est, illum adsectabatur, quod jure juvenis indignabatur: nam etsi erat impudicus, videri tamen honestus volebat, quod per Chaerephanem illi non licebat. Ulpianus l. LXX. ad edict. *Tenetur hoc edicto* de injuriis, *si quis eorum quem appellavit adsectatusve est.* Mox: *Adsectatur, qui tacitus frequenter sequitur: adsidua enim frequentia quasi praebet nonnullam infamiam.* Pilae lusum commendat auctor maxime propter τοὺς κατὰ τοὺς τραχηλισμοὺς ἰσχυρούς, id est, cervicis agitationes vehementes et crebras. Proprie artis palaestricae aut gymnasticae verbum est τραχηλίζειν· inde ad pilae lusum transfertur venuste. Galenus hoc explicat pluribus: ὅταν γάρ, inquit,

p. 39. συνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀποκωλύοντες ὑφαρπάσαι τὴν μεταξὺ διαπονῶσι, μέγιστον αὐτὸ καὶ σφοδρότατον καθίσταται, πολλοῖς μὲν τραχηλισμοῖς, πολλαῖς δ' ἀντιλήψεσι παλαιστικαῖς ἀναμεμιγμένον, ὥστε κεφαλὴν καὶ αὐχένα πονεῖσθαι τοῖς τραχηλισμοῖς. Falsa vero et absurda est vocis phaeninda, quae statim sequitur, notatio. Ita enim scriptum: ἐκαλεῖτο δὲ φαινίνδα ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων. Phaeninda, inquit, nomen invenit ἀπὸ τῆς ἀφέσεως. Quid hoc putidius? Nam quid simile unica litera excepta? Sed non ita fatuus Athenaeus, ut hoc saltem probabile putaret: non ita inconsultus, ut in literas referret. Lego: ἐκαλεῖτο δὲ ἐφετίνδα ἀπὸ τῆς ἀφέσεως (vel ἐφέσεως) τῶν σφ. Eustathius: ἐφετίνδα λέγεται παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ὅταν ἄλλῳ προδείξαντες τὴν σφαῖραν ἄλλῳ ἐφῶσιν. Scribit idem alio loco, φαινίνδα derivasse veteres ἀπὸ τῆς φενακίσεως· quod etsi videtur absurdum, quia tamen nihil tam a ratione alienum fingi potest, quod auctorem non invenerit, potest scribi: ἐκαλεῖτο δὲ φαινίνδα ἀπὸ τῆς φενακίσεως. Sequitur: ὅ, τε εὑρετὴς αὐτοῦ, ὥς φησιν Ἰόβας. Melius libri, qui scribunt ἢ ὅτι εὑρετὴς αὐτ. Est enim diversa

nominis notatio a superiore. In versu Antiphanis scribe Φαινίνδα παίζων ἦει ἐς Φαινεςίη, non ἦεις, propter metrum: neque ἐν, sed ἐς aut εἰς, ut ἐς διδασκάλε φοιτᾷν. At ponere ἐν pro εἰς, Dorum est, non Atticorum. Damoxenus, poëta comicus, cum ait mox de Co insula, θεὲς γὰρ φαίνεθ' ἡ νῆσος φέρειν, videtur deos appellare homines Coos, qui virtute sua coelum sibi aperuerunt. Sic propter Bacchum et Herculem dictae olim Thebae θεὲς φέρειν, ut est apud Dicaearchum. Con insulam magnos aliquot tulisse viros, testis historia. Cous quippe Hippocrates, qui vir, si quis unquam mortalium, veteri dicto fidem fecit: homo homini deus. Natus ibidem et Ptolemaeus Philadelphus, immortali memoria princeps dignissimus. Mox lego et suppleo, non ex libris, sed ex ingenii coniectura: — ἡ δὲ δὴ εὐρυθμία, Τό τ' ἦθος, ἥ τε τάξις, ἥ τε χάρις ὅση Ἐν τῷ τι πράττειν ἢ λέγειν ἐφαίνετο. Et quae mutamus in edita lectione, et quae de nostro adjicimus, speramus aequis lectoribus probatum iri. Legimus etiam Πέρας ἐςὶ κάλλες, ἄνδρες, non Πέρας ἔτι. Graeci ut summam pulchritudinem aut temperantiam denotent, ὅρος ἐςὶ κάλλες aut σωφροσύνης solent dicere: sic accipitur hic τὸ πέρας. De Ctesibio, sphaerista insigni, scribit Athenaeus: καὶ πολλοὶ συναπεδύοντο αὐτῷ, id est, et multi cum eo se exercebant, atque in pilae lusus certamen cum ipso descendebant. Etsi proprie ἀποδύεσθαι id significat, quod expressit Dalecampius *), tamen illae ambages sunt et inutiles et ineptae: nam a consequenti ἀποδύεσθαι est exercere se, συναποδύεσθαί τινι, *in arenam cum aliquo descendere*. Frequens verbum in ore Atticorum hominum.

Caput Decimum Tertium.

Emendati aut illustrati aliquot loci ex Homero. Saltationes Phaeacum. ληκεῖν. ὁπλοποιΐα. ὁμαςτῇ. Athenaei mos in describendis veterum auctorum locis. Xenodamus et Pindarus. Athenaei μνημονικὸν ἁμάρτημα. p. 40.

Quaecunque Athenaeus multis hujus libri paginis de moribus et institutis heroum Homericorum disputat, vi-

*) [*vestem exuere.*]

dentur omnia ex eo Dioscoridis libro desumpta, de quo cap. VIII. diximus. Sed quae fusius a primo auctore erant exposita, in pauca verba noster contraxit. Frustra vero ista legat, aut speret posse intelligere, cui notum probe Homeri utrumque poëma non fuerit. Quod cum neglectum sit, ut res arguit, ab interpretibus, mirari nemo debet, multa ipsos in hoc argumento et ignorasse et peccasse. Exemplo illa sunto, quae de variis saltationibus apud poëtam auctor hic commemorat. Ait igitur Athenaeus: Οἱ Φαίακες δὲ παρ' Ὁμήρῳ καὶ ἄνευ σφαίρας ὠρχοῦντο. Viris doctis, qui ista sunt ante nos interpretati *), nulla in istis verbis menda suboluit. Nobis latere ulcus videtur: nam cùm duorum generum saltationes Phaeacibus poëta tribuat, cum pila, et sine pila, non dubitamus, aut utriusque saltationis mentionem fecisse Athenaeum, aut, si alterius tantum, ejus potius, quae cum pila exercebatur. Nam quid novum aut mirum, saltasse Phaeacas absque pila? Quin tu potius, dicat aliquis, quod et difficilius, et rarius, et auditu jucundius, id narra: pila simul lusisse Phaeacas et saltasse. Quare ita scribimus: καὶ ἄνευ σφαίρας καὶ μετὰ σφαίρας ὠρχοῦντο. Emendationem confirmant sequentia verba, quae ad saltationem pertinent τὴν μετὰ σφαίρας. Ejus descriptionem habes apud summum vatem Ὀδυσσ. θ. Ibi reperies Ταρφέ' ἀμειβομένω, quae verba exponit hoc loco Athenaeus. Ibi est etiam vox ληκεῖν, de qua sic noster: ἄλλων ἐφεστώτων καὶ ἐπικροτούντων τοῖς λιχανοῖς δακτύλοις, ὃ φησι ληκεῖν· hoc est: *astantibus aliis, et digitis indicibus plausum cientibus, quod poëta dicit* ληκεῖν. Homerus: — κοῦροι δ' ἐπελήκεον ἄλλοι, Ἑστεῶτες κατ' ἀγῶνα· πολὺς ὑπὸ κόμπος ὀρώρει. Cur placeat auctori, ληκεῖν esse κροτεῖν τοῖς λιχανοῖς δακτύλοις, manus alterius indice digito, quem λιχανὸν vocant Graeci, palmam alterius tundere, neque video equidem caussam, neque puto ullam esse. Nam ληκεῖν Ionicum est pro λακεῖν. Hoc autem manifeste factitium verbum est, ut κτυπεῖν, δουπεῖν, ψοφεῖν, σμαραγεῖν, κελαρύζειν, φλοῖσβος, et alia multa. Monstri simile est, quod de verbo λιχάζειν fingit isto loco eruditiss. Dalecampius **). Subjicit auctor: καὶ ἐν τῇ ὁπλοποιΐᾳ δὲ παιδὸς κιθαρίζοντος

*) [Apud Homerum Phaeaces absque pilae lusu saltabant. *Dalech.*]

**) [— aliis adstantibus, et indicibus digitis applaudentibus, quod λιχάζειν vocat. *Dalech.*]

ἄλλοι ὁμαρτῇ μολπῇ τ' ὀρχηθμῷ τε ἔσκαιρον. Quae ita vertes: *et in armorum fabricatione puero citharam pulsante alii consertis manibus cum cantu et saltatione pedes agitabant.* Poëta sunt verba Ἰλιάδ. σ.: Τοῖσιν δ' ἐν μέσσοισι πάϊς φόρμιγγι λιγείῃ Ἱμερόεν κιθάριζε, λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδε Λεπταλέῃ φωνῇ· τοὶ δὲ ῥήσσοντες ὁμαρτῇ Μολπῇ τ' ἰΰγμῷ τε (Athenaeus legit ὀρχηθμῷ τε) ποσὶ σκαίροντες ἕποντο. Quis nescit, hanc istius rhapsodiae partem peculiari nomine Ὁπλοποιΐαν e re solitam appellari? Tamen interpretes *) longe aliter eam vocem accepere etiam paulo post, prorsus viris doctis indigno errore. In prioribus editionibus erat scriptum ἄλλοι δ' ἐν μανίᾳ, idque probatum interpretibus **). Nos ex ipso fonte scripsimus ἄλλοι ὁμαρτῇ. Miramur tamen, aliter in omnibus MSS. haberi. Sed non dubitamus, verum esse, quod jam nobis venit in mentem. Nam Athenaeum scripsisse censemus ἐν ἁρμονίᾳ· unde illa insana lectio ἐν μανίᾳ fluxit, posteaquam semel vocis ἁρμονία syllaba prima fuit deperdita et intercepta. Solet auctor, cum veterum poëtarum locos describit, obscuriores voces interdum omittere, aut notioribus commutare. Sic igitur pro ὁμαρτῇ, quam dictionem varie interpretantur veteres magistri, dixit ἐν ἁρμονίᾳ, aut σὺν ἁρμ., quo etiam modo explicat τὸ ὁμαρτῇ antiquus poëta scholiastes. Turnebi editio pro ἔσκαιρον legit εὐκαίρουν, *operam dabant.* Non assentior, et omnino rectum est, quod edidimus: usurpat enim poëta verba, ut indicavimus. Hyporchematicae poëseos et saltationis auctores duos fuisse Athenaeus scribit, Xenodamum et Pindarum: de utroque plura in l. de mus. Plutarchus, atque inter alia haec: ἄλλοι δὲ Ξενόδαμον ὑπορχημάτων ποιητὴν γεγονέναι φασί, καὶ οὐ παιάνων, καθάπερ Πρατίνας. καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Ξενοδάμου ἀπομνημονεύεται ᾆσμα, ὅ ἐστι φανερῶς ὑπόρχημα· κέχρηται δὲ τῷ γένει τῆς ποιήσεως ταύτης καὶ Πίνδαρος. Xenophontis locus prolixe ab auctore descriptus initio sexti Ἀναβ. legitur: non autem l. VII., quo tamen rejicit nos Athenaeus: nam convivium apud Seutham regem eo libro describitur. Sed de auctoris hujus memoria alio loco plura. Illud vere ab eo dictum ab interpretibus pessime acceptum: poëtam in Hoplopoeïa solemnitati nuptiarum tibias admovere. Sic poë-

p. 41.

*) [Dalech. vertit *bellicam saltationem.*]

**) [alii tanquam insanientes. *Dalech.*]

ta illa, quam ante diximus, rhapsodia: Κῆροι δ' ὀρχηστῆρες ἐδίνεον· ἐν δ' ἄρα τοῖσιν Αὐλοὶ φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον.

Caput Decimum Quartum.

Libationes super linguis: ἐπιλείβειν. Eratosthenis emendatio Homerici loci rejecta. Phaeaces diis chari. Mos inferendi matulas in triclinia, et capitibus illidendi. Plauti et Demosthenis loci illustrati. λακκοπρωκτία. ἀμίδος ὄνομα pro ἀμίς. Veterum αὐτοδιακονία. Homerus contra magni viri criminationem defensus. Λιταί.

Homerici heroës, ait Athenaeus, σπένδουσι καὶ ἐπὶ ταῖς γλώσσαις ἐκ τῶν δείπνων ἀπιόντες, id est, *soliti facere libationes super linguis, cum e convivio discederent.* Linguas intellige, quas Mercurio adolebant veteri instituto. Docti vertunt *) ἐπὶ γλώσσαις *ob linguae commercium:* neque enim meminerant verficuli istius maximi vatum: Γλώσσας δ' ἐν πυρὶ βάλλον, ἀνιστάμενοι δ' ἐπέλειβον. Quid est ἐπιλείβειν, nisi σπένδειν ἐπὶ γλώσσαις; Non probo Eratosthenis emendationem paulo post commemoratam Homerici hujus versus: Ἡ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ, κακότητος ἀπούσης. Probo, ut editum est in nostris libris hodie: Ἡ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κάτα δῆμον ἅπαντα. Eleganter et plane ὁμηρικῶς pro κατέχῃ δῆμον ἅπαντα. Phaeacas diis charos fuisse, ex Nausicrate auctor scribit. Poëta iste fuit comicus, non semel Athenaeo nominatus. Sed cur in hac re alius testimonio potius, quam Homerico utitur? Nam in VII. Ulyss. gloriatur Alcinous, non solum amicos, sed etiam cognatos diis esse Phaeacas suos: ἐπεί σφισιν ἐγγύθεν εἰμέν, inquit ille. In descriptione πεττείας procorum praeferunt libri quidam, non καὶ κλήρου μὲν τὸν λαχόντα, sed καὶ κληρουμένων τὸν λαχόντα. Alii καὶ κλήρῳ μὲν τὸν λαχόντα. Utrumque dicunt Graeci, et κλήρῳ λαχεῖν, et λαγχάνειν κληρούμενον. Deinde scribe ex Eustathii melioribus libris ἐκκρούσειε πρόσω τὴν ψῆφον Πηνελόπην. Et statim pro ἐντεῦθεν βάλλειν τὴν ἑτέραν scripti

p. 42.

*) [Vertit Dalechamp.]

quidam τὴν ἑαυτȢ. Turnebi editio τῇ ἑτέρᾳ. Deinde iterum ex Euſtathio ſcribe τὸν δ' Εὐρύμαχον πλείστας εἰληφέναι νίκας ταύτῃ τῇ παιδιᾷ. In editis deſideratur τὸ νίκας, vox prorſus neceſſaria. Durum eſt, quod ſequitur, καὶ εὔελπιν εἶναι τȢ γάμȢ, pro magna in ſpe eſſe, ducturum ſe Penelopen. Euſtathius ſic: εὔελπιν εἶναι, ἐπίδοξον ὄντα λαβεῖν τὴν βασίλειαν. Fuit ille Graecorum ſane quam turpis et deſoedus mos, quem tangit auctor hiſce verbis: ὡς καὶ τὰς ἀμίδας ἀλλήλοις περικαταγνύναι. Aderant illis convivantibus inter alia inſtrumenta perditi luxus etiam matulae. Has ſaepe, ubi incaluiſſent, in capita invicem ſibi illidebant, Tale illud Demoſthenis: ἐνεούρουν τε ἡμῖν καὶ τὰς ἀμίδας κατεῤῥήγνυον. Ita legitur hic locus apud Euſtathium. Eſt autem petitus ex ea ſummi oratoris, quae actionem injuriarum continet adverſus Cononem. Plautus Captiveis: — *niſi qui colaphos perpeti Potis paraſitus, frangique aulas in caput.* Propterea dicti alii paraſiti apud eundem feſtiviſſimum poëtam *duri capitones:* quae tamen verba doctiſſimi viri expoſuerunt longe aliter 'et plane mirifice. Mos autem inferendi in triclinia matulas a Sybaritis, gente infami et omnis generis luxus magiſtra, ortum habuit, narrante Athenaeo l. XII. Aeſchyli et Sophoclis deſcripti verſus hoc loco ea ſunt inter ſe ſimilitudine, ut alterum alterius inſtitiſſe veſtigiis, natu minorem videlicet grandioris, negari non poſſit. Quod mirum ei non videbitur, qui apud Clement. et Euſeb. τὰ περὶ κλοπῆς veterum Graeciae ſcriptorum legerit. In primo Sophocleo ἀμφὶ θυμȢ valet ἀμφ' ἐμοὶ, ut ex comparatione Aeſchylei conſtat. Mihi videbatur σκληρὰ φράσις, et genio Sophoclis Ȣ πρέπȢσα· ſed non aliter ſcriptum inveni apud Euſtathium 'Οδ. ρ. Noli vero putare, cum ſcribit Athenaeus, Εὔπολις τὸν πρῶτον εἰσηγησάμενον τὸ τῆς ἀμίδος ὄνομα ἐπιπλήττει, de nomine ἀμὶς loqui auctorem, et eo, qui primus id nomen excogitavit pro ἐράνῃ. Non de vocabulo, ſed de re ſenſit Eupolis: hoc eſt, de eo, qui primus inter pocula matulam popoſcit. Ita interpretor in ejus verſu: τίς εἶπεν ἀμίδα πάμπρωτος. 'Sic erit illud verum: Πολλήν γε λακκοπρωκτίαν ἐπίσαιθ' ἡμῖν ὥρων· ubi perperam editum ἐπίσταθ' ἡμ. pro ἐπίσαιτο. Sciat, inquit, ille, qui primus morem τȢ ἐπιπίνειν, hoc eſt, poſcendi majoribus poculis finita coena, et in triclinia matulas inferendi exemplum dedit, ſe inveniſſe et εἰς τὸν βίον invexiſſe magnam obſcoenitatem et turpitudinem. λακκοπρωκτίαν, facta ad Laconum nomen alluſione, dixit p. 43.

pro εὐρυπρωκτίαν. Quod notum quid ſit, et quibus competat proprie: hic non aliud, quam quod diximus, ſignificat. Ut redeam, unde ſum digreſſus, hoc ita verum, ſi Eupolidis reprehenſionem ſic accipiamus, ut ante diximus. At illi, qui nomen tantum ἀμίδος invenit primus, quae poteſt jure exprobrari εὐρυπρωκτία; Igitur in ſuperioribus Athenaei verbis τὸ τῆς ἀμίδος ὄνομα more Atticorum poſitum pro τὴν ἀμίδα· ſicut τὸ Θηβαίων ὄνομα apud Aeſchinem pro Thebani: *Romanum nomen* apud Livium pro Romani, et his ſimilia. Morem aſſidendi menſae, non accumbendi, ab Alexandro Magno fuiſſe aliquando uſurpatum, refert Athenaeus, et hiſtoriam addit: τετρακοσίους ἔν ποτε ἡγεμόνας ἑςιῶν ἐκάθισεν ἐπὶ δίφρων ἀργυρῶν, *quadringentos duces cum aliquando exciperet convivio, ſuper argenteis ſedilibus ſedere eos fecit.* Euſtathius numerum hic poſitum mire amplificat: λέγεται, ὡς καὶ Ἀλέξανδρός ποτε εἰς ἑξακισχιλίους ἡγεμόνας ἐκάθισεν ἐπὶ δίφρων ἀργυρῶν. Pro quadringentis ait ſex millia. Invenimus etiam nos in quibusdam MSS. loco vocis ἑςιῶν ſic, εἰς ϛζ, hoc eſt, *ſexies mille et ſeptem.* Demiror, unde haec tanta librorum diverſitas: nam mutatione magna opus, ut duae iſtae lectiones concilientur. Porro veriſſimum eſt, quod obſervat mox Athenaeus, vel potius Dioscorides, priſcos mortales ſibi ipſos miniſtraſſe, et, ut hic dicitur elegantiſſime, αὐτοδιακονίαν ἀσκῆσαι. Vellem iſtius veniſſet in mentem ſummo illi et judicio meo incomparabili viro, qui in Homeri criminatione hoc quoque inter alia ei objicit, quod Achillem inducat ſervilia ſaepe munera obeuntem. Enimvero ſi crimen hic ullum admiſſum, ſeculi, non poëtae, crimen eſt: ſunt enim poëtae τῶν ὄντων καὶ τῶν γιγνομένων μιμηταί. Ita autem vixiſſe tum homines, et ſacrae teſtantur literae, et vetus τῶν ἔξωθεν hiſtoria comprobat. De Achille vero hoc eo minus debet mirum videri, quia Theſſalus fuit, quam gentem antiquae ſimplicitatis tenacem fuiſſe, et ſupra caeteras adamaſſe exercuiſſeque τὴν αὐτοδιακονίαν, docent ſcriptores. Auctor anonymus, cujus exſtant de moribus ſermones quidam Dorici: Θεσσαλοῖσι καλὸν, τὼς ἵππως ἐκ τᾶς ἀγέλας λαβόντι, αὐτὼς δαμάσαι, καὶ τὼς ὀρέας, βῶς τε λαβόντι, αὐτὼς σφάξαι, καὶ ἐκδεῖραι, καὶ κατακόψαι· ἐν Σικελίᾳ δὲ αἰσχρὸν, καὶ δώλων ἔργα. *Apud Theſſalos honeſtum eſt, ſi quis equos vel mulos ex armento capiat, et domet ipſe: itemque ſi boves capiat aliquis, et mactet ipſe, atque excoriet, ſecetque in fruſta: quod facere turpe in Sicilia ha-*

betur, *et ministerium servile.* ἐν Λιταῖς dixit auctor, librum nonum Iliadis designans, cui nomen Λιταί. Interpretes tam fuere peregrini in literis, ut id nescirent *). Postremum Antiphanis versuum ita scribe: Οὕτω σερεόν τι πρᾶγμα θερμὸν ἔσθ᾽ ὕδωρ. p. 44.

Caput Decimum Quintum.

Plantae Venereae. Sandrocottus. *στυτικαὶ δυνάμεις. Contrarii effectus ejusdem plantae.* ὄρνεις, *gallinae. Salacitas ejus avis.* κάλλος, *unguentum. Coronarum Homerus non meminit.* Ἱστιαιεῖς καὶ Ὠρεῖται. *Stephani aliquot loci emendantur.* ψηφοκλέπται, *praestigiatores, et qualis fuerit* ψηφοπαιξία *antiquorum.*

Narrat Theophrastus, ait auctor, ἔτω τινὰς ὀχευτικὰς δυνάμεις εἶναι, ὡς καὶ μέχρις ἑβδομήκοντα συνεσιῶν ἐπιτελεῖν· hoc est: *eam esse cujusdam* herbae *facultatem vires in Venerem sufficiendi, ut septuageno coitu duret libido.* δυνάμεις vertit Dalecampius *medicamenta.* Sed Veneream herbam, de qua sentiebat Theophrastus, quis vocet *medicamentum?* quanquam φάρμακον recte dixeris. Ita enim Graeci nominant, Galeno auctore, πᾶν, ὅ, τι περ ἂν ᾖ ἀλλοιωτικὸν τῆς φύσεως. Vocis Latinae alia notio atque ratio. Sic dixit Chrysippus l. V. de honesto et voluptate δυνάμεις βρωτικὰς καὶ συνεσιαστικάς. Proprie δύναμις est facultas alicui rei indita: in his et similibus locis res ipsae vocantur δυνάμεις. Polybius l. VIII.: καὶ γὰρ ἦν ἡ δύναμις ἐ τῶν παρ᾽ αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀπολλυεσῶν. Scribit vero Theophrastus, eam herbam, cujus neque nomen, neque speciem posuit, ab Indo quodam fuisse in Graeciam allatam. In libris Indicarum navigationum aliquot herbarum simili virtute praeditarum historiam reperias, cujusmodi sunt amfiam (id est opium), agnacat, tambor sive betel, aliae. *Sandrocottus* is est, de quo Strabo, et nos olim ad illum: nam alii Androcottum indigetant: *Sandropycton* Dalec., nescio unde: nam aliter hoc nomen corruptum in prioribus editionibus: quarum mendam Na-

*) [Dalech. vertit *supplicationes publicas.*]

talis recte correxerat. Scribo autem ἀποτελεῖν τινας δυνάμεις στυτικὰς, non, ut hodie legitur in omnibus, στυπτικάς. Quo enim ista adstringentia? An quia τονωτικὰ sunt, quae adstringendi vim habent, ideo existimandum, ad Venerem proniores iis homines fieri? Nugae nugacissimae! Nam dubium non est, scripsisse Athenaeum δυνάμεις στυτικὰς, hoc est, *herbas natas aptas ad mutinum arrigendum*: id enim est στύειν· unde στύματα μισεῖν et ἄστυτος οἶκος alibi in his libris. Sic Theophrastus miraculosam illam herbam describit, vim illi tribuens, ἣ ἔφασαν τὸ αἰδοῖον τείνεσθαι, id est, στυτικήν. Appellat auctor, ut diximus, δυνάμεις res δυνάμει praeditas. Sic *virtus* apud medicos Latinos. Aurelianus Tard. l. IV.: *Si quisquam harum virtutum recusaverit usum.* Has, de quibus loquitur Athenaeus, virtutes nos herbas fuisse vel plantarum partes, puta radices, censemus. Ergo ait, hasce a Sandrocotto ex
p. 45. India missas δυνάμεις οἷς μὲν ὁρμὰς ἐμποιεῖν ὀρνίθων δίκην, οἷς δὲ καταπαύειν, *in aliis appetentiam Veneris excitasse, qualis est in gallis gallinaceis, in aliis Venerem inhibuisse.* ἐνεργειῶν contrariarum caussam in utendi modo puto fuisse positam. Nam et vinum modice sumptum animum exhilarat, omnesque vires corporis reficit: immodice potum amentiam inducit, et corporis robur exhaurit. ὀρνίθων δίκην Dalec. vertit *passerculorum more*. Velim scire, quis omnium Graecorum ὄρνεις appellarit ἁπλῶς, quos vellet passeres intelligi? At de genere gallinaceo eam vocem peculiari notione usurpari, omnes sciunt. Sed salacitatem passerum respiciens vir eruditus ita vertendum censuit: ceu vero non et gallinaceorum gallorum par esset salacitas: cujus rei testis quotidiana experientia, et Aristoteles etiam, qui in primo Histor. ἀφροδισιαστικὰ κατ' ἐξοχὴν animalia appellat τὸ τῶν περδίκων καὶ ἀλεκτρυόνων γένος. Unguentis illitum Parin ab Homero induci, probat auctor allato ejus versu ex Il. ῥαψ. γ. Sic enim poëta de Alexandro: Κεῖνος ὅγ' ἐν θαλάμῳ καὶ δινωτοῖσι λέχεσσι, Κάλλεΐ τε στίλβων καὶ εἵμασι. Athenaeus κάλλος hic putat unguentum significare: et alium affert locum poëtae, ubi dicitur de Venere, κάλλει τὰ πρόσωπα καθαίρει, h. e. *unguento faciem nitere facit.* Sic veteres critici exposuere apud Homerum: non *faciem purgat* simpliciter, ut sonant verba. Hesychius: κάλλει, τῷ μύρῳ τῷ τῆς Ἀφροδίτης Adi Eustathium. Coronarum poëta nusquam fecit ullam mentionem: neque in ullo ejus versu utriusque poëmatis στέφανος pro corona, aut στεφανοῦν in propria significatione

legitur. An igitur poëtae omniſcio coronarum uſus fuit incognitus? Minime, inquit Athenaeus: τῷ γὰρ ἐκ τῆς μεταφορᾶς ὁμοιώματι σημαίνεται, ὅτι ᾔδει τὸν ϛέφανον, id eſt, ſimilitudo rerum, de quibus metaphorice uſurpat Homerus τὸ ϛέφανος et ϛεφανῦν, arguit, non ignoraſſe illum, quid ſit corona, quod proprie ſignificat dictio ϛέφανος. Probum et validum argumentum: nam propria cujusque vocis ſignificatio natura prior eſt quam translatitia. *Aries* enim et *corvus* in uſu et notitia hominum ante verſata ſunt pro dominantibus verbis et certorum animalium appellationibus, quam in ſuos uſus ea mechanici accommodarunt. Eadem ratio caeterorum. Quando ſcribit Athenaeus Ἱϛιαιεῖς ἦν καὶ Ὠρεῖται, perinde loquitur, ut ſi quis dicat, Epidamnii et Dyrrhachini, aut Byzantii et Conſtantinopolitani. Quod dicendi genus cum inſolens ſit, ſcribebam Ἱϛιαιεῖς ἦν, οἱ καὶ Ὠρεῖται. Sed editam γραφὴν etiam Euſtathius agnoſcit: ſicut paulo ante οὐχ ὡς ὕϛερον editi ſcriptique codd. et Euſtath. pro οὐχ ὡς οἱ ὗς., ut legitur in comici ſcholiis, ubi deſcribitur ille locus. Hiſtiaea, vetus Euboeae oppidum, recentiore nomine dictum Oreum. Strabo: Ὠρεῖται μετωνομάσθησαν ὕϛερον οἱ Ἱϛιαιεῖς. In Stephani Gentilibus voce Ἱϛίαια ſcribe νῦν δὲ καλεῖται Ὠρεός, non, ut eſt perperam editum, Ὠρωπός. Apud Euſtathium haec Athenaei verba recitantem Ἑϛιαιεῖς ſcriptum, non Ἱϛ. Utroque modo ſcribi ſolitum id nomen, docet idem Il. ad Il. commentario. p. 46. De ea re ſic ſcribe Stephani verba, male vulgo concepta: Ἱϛιαιώτης ὁ τῆς Θετταλικῆς· ἡ δὲ τῆς Εὐβοίας διάφορος κατὰ τὴν γραφὴν καὶ διὰ τοῦ ι, καὶ διὰ τοῦ ε ψιλοῦ. Apage cenſuram Dalecampii ſuper hoc loco: apage illam abſurdiſſimam annotationem, qua nihil ineptius. Iſti igitur ſive Hiſtiaeenſes ſive Oritae, ut narratur hic, Θεοδώρου τοῦ ψηφοκλέπτου ἐν θεάτρῳ χαλκῆν εἰκόνα ἀνέθηκαν ψῆφον κρατοῦσαν. *Theodori ψηφοκλέπτου ſtatuam in theatro dedicarunt calculum tenentem.* Quid autem ſignificetur voce ψηφοκλέπτης, obvium cuivis non eſt. Natalis *ſuffragiorum absconditorem* Theodorum iſtum facit. Eſt vero ineptum et ridiculum, putare, habitum hunc honorem fuiſſe homini fide mala verſanti in re ſuffragiorum. Ideo locum pro corrupto habuit Dalec. ſcripſitque ψηφογλύπτου. Opponimus nos huic emendationi et MSS. omnium conſenſum, et Euſtathii auctoritatem: qui vulgatam lectionem absque dubio ullo agnoſcit ad VIII. Ὀδ. ραψ. Quin ipſi Euſtathio nomen hoc videtur fuiſſe obſcurum: ſcribit

enim eo loci: *τί δὲ δηλοῖ ὁ ψηφοκλέπτης, εἴσεταί τις εὑρὼν Σοφοκλέυς τὸ, Κλέπτης γὰρ αὐτῦ ψηφοποιὸς εὑρέθης.* Locus Sophoclis eſt in Ajace Lorario. Caeterum quaerentem, quid hic ſignificet *ψηφοκλέπτης*, nihil adjuvat ille verſiculus. Quare aliud agamus. *ψῆφοι* Graecis calculi dicuntur, queis olim praeſtigiatores uſi quidam, iis in totum ſimiles, quos hodie vocamus idiomate noſtro *joueurs de goubelets.* Solent iſti calculos aut globulos in menſa palam poſitos, deinde acetabulis opertos, tanta dexteritate movere loco transferreque, ut veritatis ignari ſpectatores aut verborum, quae interea funditant, efficacia, aut aliqua alia vi magica, non manibus praeſtigiatoris, fieri id ſibi perſuadeant. Graecis non fuiſſe incognitum ludicrum hoc, certum eſt. Suidas: *ψηφολόγοι εἰσὶν οἱ ψηφοπαῖκται· ψηφολογικοὶ ἦν οἱ πλανῶντες, καὶ ἀπατῶντες, ὥσπερ οἱ ψηφολόγοι τὺς ὀφθαλμὺς τῷ τάχει τῆς μεταθέσεως τῶν ψήφων ἀπατῶντες συναρπάζυσιν.* Noverunt et Romani. Gloſſarium vetus: *Praeſtigiator, ψηφοπαίκτης.* Alibi: *ψηφοπαιξία, praeſtigiae.* Seneca epiſt. XLV.: *Sic iſta ſine noxa decipiunt, quomodo praeſtigiatorum acetabula et calculi. in quibus me fallacia ipſa delectat.* Sextus Empir. Hyp. l. II.: *ὥσπερ ὐδ' ὅτι ἀληθῆ ἐςι τὰ ὑπὸ τῶν ψηφοπαικτῶν γενόμενα, συγκατατιθέμεθα.* Idem l. II. adv. dogm., *καθὰ*, ait, *οἱ ψηφοπαῖκται τὰς τῶν θεωμένων ὄψεις δι' ὀξυχειρίαν κλέπτυσιν, ὕτως οἱ ῥήτορες διὰ πανυργίαν τὰς τῶν δικαςῶν διανοίας ἀμαυρώσαντες, τῷ νόμῳ συγκλέπτυσι τὰς ψήφυς.* Noli igitur dubitare, *ψηφοκλέπτην* dici hic ab Athenaeo praeſtigiatorem hujus generis, quem vulgo *ψηφοπαίκτην* vocabant aut *ψηφολόγον*. Solent Graeci *κλέπτειν* uſurpare venuſtiſſime, quando raptim et clam factum eſſe aliquid ſignificant. Inde *κλοπαὶ πολέμων* apud Xenophontem, et *κλέπτειν ὄρη* apud eundem pro *montes clam hoſtibus occupare.* Sic in ſuperioribus Suidae verbis *συναρπάζειν* calculos, et apud Artemidorum in mentione harum offuciarum *ψήφυς κλέπτειν.* Sic ille l. III.:

p. 47. *ψηφοπαικτεῖν δοκεῖν ἐκ ἐπιςάμενον, πολλὰ ὠφεληθῆναι σημαίνει, παραλογιζόμενον καὶ ψευδόμενον, διὰ τὸ πολλὰς ψήφυς κλέπτειν, καὶ ταῦτα ἄλλοτε ἄλλως δεικνύειν.* Gregorius Naz. in orat. de Athanaſio: *ἀλλὰ ταὐτὸν ἦν, ψήφοις τε παίζειν, τὴν ὄψιν κλεπτέσαις τῷ τάχει τῆς μεταθέσεως.* Schol. ibi: *ὥσπερ οἱ ψηφοπαῖκται οἱ παρακρυόμενοι τὺς θεωμένυς, καὶ τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐξαπατῶντες τῇ εὐστροφίᾳ τῶν χειρῶν, καὶ τῷ τάχει τῆς κάμψεως τῶν δακτύλων, ὡς τὰ τοσαῦτα τῷ ἀριθμῷ τυχὸν μὴ τοσαῦτα εὑρίσκεσθαι.* Idem

in orat. altera, qua Juliani nomen profcripfit: ἐν τῶν ἐκείνε θαυμάζειν ἔχω. πολλὲς γὰρ τῶν ἑαυτῷ συνήθων τε καὶ γνωρίμων, ἐκ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν διατριβῶν μάλιστα, ἐκάλει μὲν κατὰ πᾶσαν σπεδὴν, ὡς δράσων θαυμάσια οἷα, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπτέρε, μεμνημένες τῶν ὑποσχέσεων· ἐπεὶ δὲ παρεῖεν, τῦτο ἐκεῖνο, αἱ τῶν ψήφων κλοπαὶ, καὶ τῶν ὄψεων ἀπάται· τὲς μὲν τόνδε τρόπον διαπαίζων, τὲς δὲ τόνδε. Idem orat. III. de pace ceu proverbium illa ufurpat, καὶ τὸ χαρίεν, ἡ τῶν ψήφων μετάθεσις, de iis, qui temere eundem modo pro orthodoxo, modo pro haeretico haberent, aut qui facile ipfi fidem mutarent. Ea namque fuit ecclefiae dei illis temporibus conditio. Propterea fcribit idem in orat. ad CL. epifcopos: σήμερον σύνθρονοι καὶ ὁμόδοξοι, ἂν ἔτω φέρωσιν ὑμᾶς οἱ ἄγοντες, αὔριον ἀντίθρονοι καὶ ἀντίδοξοι. Ibidem: ἐμβρόντητε καὶ πολύτροπε, εἴποι τις ἂν, καὶ πλάσμα τῦ πονηρῦ καὶ τῦ σοφιςῦ τῆς κακίας, ὅςις ποτε εἶ ὁ τῦτο πάσχων, ἢ τό γε ἀληθέςερον εἰπεῖν, ἀνοητότατε, ἐτός σοι χθὲς ἦν εὐσεβὴς, καὶ πῶς ἀσεβὴς σήμερον; Alludit et alibi facundiffimus ille fcriptor ad praeftigiatorum iftas fallacias: ut in ea de amore in pauperes: τὰ μὲν γὰρ ἐςι ῥευςὰ καὶ πρόσκαιρα, καὶ ὥσπερ ἐν παιδιᾶ ψήφων, ἄλλοτ' εἰς ἄλλες μεταῤῥιπτέμενα καὶ μετατιθέμενα. Et in pofteriore Julianea, de martyre loquens: καὶ πολλά σε τῆς ἀλεργίδος, καὶ τῶν λόγων καταγελάσας ὡς ψηφολογικῶν καὶ γελοίων, μετὰ πλείονος ἐξῆλθε τῆς παῤῥησίας. Auctor eft Julius Pollux, Lyfiam oratorem dixiffe ψηφοπαικτεῖν τὸ δίκαιον, translatione ducta a pfephopaectis, praeftigiatoribus: id autem fignificat *jus pervertere fubtilibus commentis*. Sed ipfa Pollucis verba fatius adfcribere: εἰ δὲ Λυσίε ὁ κατ' Ἀντικλέες λόγος, ἐν ᾧ γέγραπται, ψηφοπαικτεῖσι τὸ δίκαιον, εἴη ἂν καὶ ὁ ψηφοπαίκτης ἐν τέχνῃ· ὁ δὲ ὄνομα τῦτο εἴρηκέ τις τῶν νέων κωμῳδῶν, Εὔδοξος ἐν Ναυκλήρῳ (vel Ναυκλήρῳ) δράματι.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

Ποικίλον ἱμάτιον. Mos lacerandi veftes, quae confecrabantur. Error Athenaei aut librarii. ἡμίαμβοι et μιμίαμβοι. Matreae plani aenigma. Θηρίων vitia. Jocofae quaeftiones Matreae expofitae.

De ftatua cantori Cleoni Thebis publice pofita loquens

Athenaeus, φησὶν, inquit, Πολέμων, φεύγοντά τινα ȷ σίον εἰς τὸ ἱμάτιον κοῖλον ὂν ἐνθέσθαι. Videtur appel cavam vestem sinum, quem amiculum pondere ad stat pedes collectum faciebat. Nisi malis, duplicem fi vestem, eamque laceram: ut facile fuerit, pecuniam tus abdere. Fuit autem moris olim, consecrandam p. 48. mini alicui vestem findere, ne manibus furacibus ε obnoxia. Hesychius: οἱ ἀνατιθέντες ἱμάτια κατέσχ αὐτὰ, ἵνα μὴ ἀρθῶσι παρά τινων. Probabile est, fa tatum et in statuarum amiculis idem fuisse. Pecun autem, in sinu vestis hujus depositam, inventam ibi fu narrat auctor, συνοικιζομένης τῆς πόλεως μετὰ ἔτη τριά τα, cum urbs restauraretur post annos triginta. Sed aut gendum εἴκοσιν, aut negligenter hoc ab Athenaeo ȷ nuntiatum esse fatendum. Non enim XXX, sed XX tum annis jacuerunt Thebae, anno vicesimo ope Cas dri iterum conditae. Diodorus Sic.: εἰκοστῷ δ' ἔτει ὕστ Κάσσανδρος φιλοδοξῆσαι βουλόμενος, καὶ πείσας τοὺς Βοιω ἀνέστησε τὴν πόλιν τοῖς διασωζομένοις τῶν Θηβαίων. Mi branae et Eustathius librarios culpa absolvunt: itaque ı possumus nos Athenaeum, nisi lubet dicere, sentire I dorum *) de tempore, quo coepta est urbs restaur Athenaeum **) de tempore, quo operi tanto coronis imposita. Favet verbum, quo usus Athenaeus, συνο ζομένης, id est, cum denuo incolis frequentaretur. nius manifesto in hac historia alios auctores sequitur. S bit enim l. XXXIV. c. VIII.: *Leontius fecit Apollinem tharoedum, serpentemque ejus sagittis confici, qui Dirca appellatus est, quod, cum Thebae ab Alexandro caperent aurum a fugiente conditum sinu ejus celatum esset.* He dotus ὁ λογόμιμος videtur esse is, qui in Stobaei lib Herodes dicitur, auctor mimiamborum: de quo eti accipiunt doctissimi viri versus istos Terentiani Mauri Scazonte Hipponacteo loquentis: *Hoc mimiambos M tius dedit metro: Nam vatem eundem est Attico thymo ı ctum Pari lepore consecutus et metro.* Videtur, inqu ita esse. Nihil tamen ausim affirmare: nam apud S baeum constanter variis locis Herodes iste ἡμιάμβων, n autem μιμιάμβων auctor dicitur. Emendationem v eruditissimorum hominum μιμιάμβων pro ἡμιάμβων rest bentium suspectam facit, quod non Herodis solum ἡμι

*) [Athenaeum. *Edit. Lugd.*] **) [Diodorum. *E Lugd.*]

βυς laudant veteres, ſed etiam aliorum poëtarum, ut Cer-
cidae Stobaeus idem ſerm. LVI., Promathidae Athenaeus
l. VII. Suſpicamur, ἡμιάμβυς appellatos fuiſſe carminis
jambici genus breviſſimis verſibus conſtans. Meminit
etiam Demetrius Phal. ἡμιμέτρων, quos docti arbitrantur
eſſe μονομέτρυς alio nomine appellatos. Julius Poll. l. IV.
c. X. inter νόμων κιθαριστηρίων appellationes ponit μηνιάμ-
βυς et καριαμβίδας. An ibi quoque ἡμιάμβων nomen re-
ſtituendum? Nam quid μηνίαμβοι ſint, divinare non poſ-
ſum. Caeterum nihil iſta ad Herodotum logomimum:
quare alio transeamus. Matream Athenaeus τὸν Πλάνον.
Suidas Λαόπλανον, ex Athenaeo tamen, ut videtur. Aeni-
gma plani hujus ab auctore tale profertur: ἔλεγε θηρίον
τρέφειν, ὃ αὐτὸ ἑαυτὸ κατεσθίει. Et ait, quaeri ſolitum
adhuc aetate ſua, quaenam eſſet illa beſtia, de qua ſenſit
Matreas. Memini, Euſtathium aenigma hoc cum cura ex-
plicare, neque aliquid nobis in mentem venit iis me- p. 49.
lius, quae ſunt ab illo ſcripta. Itaque adſeram Euſtathii
verba: τὸ δὲ ἢ θυμὸν ἴσως, ἢ φθόνον δηλοῖ, ἢ λύπην, ἢ
καί τι κωμικώτερον ἐμπαθές. εἰλῆφθαι δὲ δοκεῖ ὁ ῥηθεὶς
τῦ Ματρέυ λόγος, ἢ ἐκ τῦ, ὃν θυμὸν κατέδων, ἢ ἐκ τῦ πολύ-
ποδος, ὅς ἑόν ποτε πόδα τένδει. Libidinem concitatam ap-
pellat Euſtathius honeſte κωμικὸν πάθος. De ea potiſſi-
mum Matream ſenſiſſe, arbitramur. Fera ergo erit τὸ
ζῦμα. Sed et caetera animi graviora πάθη, ut invidiam,
iram, odium et ſimilia his, recte dixeris feras ſe ipſas vo-
ranteis. Plato τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς μέρος appellat
ποικίλον καὶ πολυκέφαλον θηρίον. τὸ θυμοειδὲς leoni com-
parans, paulo aliter diſcipulus Platonis Ariſtoteles vitio-
ſitatis conſummatiſſimae genus θηριότητα et θηριαδίαν ap-
pellavit. Eloquentiſſimus et beatiſſimus Chryſoſtomus
vitia omnia θηρία et λέοντας. παρεστήκασιν, inquit in eam
d. Pauli ad Rom., ἡμῖν λέοντες, θυμοί, ἐπιθυμία, χαλε-
πὺς ἔχοντες ὀδόντας. Idem vir maximus alibi θηρίον τρέ-
φειν dixit pro vitium aliquod fovere, eique indulgere:
quod valde illuſtrando huic loco facit. Locus eſt hom.
XVII. in epiſt. ad Rom., ubi loquens de gloriae appeten-
tia: ὅτι δὲ δαπανηρότερον ὄντα καὶ πολυτελῆ τὸν ὕτω νοσῦντα,
καὶ ἅρπαγα, καὶ πλεονέκτην εἶναι ἀνάγκη, παντί πυ δῆλον·
ἵνα γὰρ ἔχῃ τῷ θηρίῳ παρέχειν τροφὴν, εἰς τὴν τῶν ἄλλων
ὑσίαν τὰς ἑαυτῶν ῥίπτει χεῖρας. Et in oratione περὶ τα-
πεινοφροσύνης, verba faciens de arrogantia, quam ipſe
ἀπόνοιαν appellat: ὅταν μέλλῃ ἐπεισιέναι τὸ θηρίον ὑμῖν, τό-

τε διὰ τῶν ῥημάτων, Φησὶν, ἀπόκλειε τὰς θύρας αὐτῷ. Noſter quoque l. VI. adulationem θηρίον χαλεπώτατον nuncupat. Salluſtius: *Avaritia bellua fera, immanis, intoleranda eſt.* Gregorius Nyſſenus in aurea oratione de profeſſione nominis Chriſtiani: εἰ δέ τις ἐμπαθὴς εἴη καὶ θηριώδης, ἄλλοτε πρὸς ἄλλα πάθη μεταμορφούμενος, καὶ πολλὰς ὑποδυόμενος θηρίων ἐν τῷ ἤθει μορφάς· θηρία γὰρ ἀντικρὺς ἐςιν ἰδεῖν ταῖς τῆς φύσεως ἡμῶν παρατροπαῖς ἐμμορφούμενα. Theodoretus in Θεοφιλεῖ de Theodoſio: λιτανείᾳ δὲ καὶ ὑμνῳδίᾳ χρώμενος ἀεὶ, τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἀλαζονείαν, τά τ' ἄλλα τῆς ψυχῆς θηρία κατεκοίμιζε. Non aliter ἀλληγορεῖται Promethei vincti, cujus jecur aquila depaſcitur, fabula. Petronius: *Cui vultur jecur intimum pererrat, Et pectus trahit, intimasque fibras, Non eſt, quem lepidi volunt poëtae, Sed cordis mala, livor atque luxus.* Matreae aenigmati ſimile eſt, quod in Gregorii Palamae aureolo libello queritur anima de corpore: οὐκ οἶδ' ὅπως ἐμαυτὴν λανθάνω θηρίον σε πονηρὸν ὑπὸ κόλπον θάλπουσα, καὶ πῶλον ὑβριςὴν ἐπὶ κακῷ τῷ ἐμαυτῆς πιαίνουσα. Additur de Matrea: ἐποίησε δὲ καὶ ζητήματα παρὰ τὰς Ἀριςοτέλους ἀπορίας. Id eſt: *compoſuit hic quaeſtiones ad Ariſtotelicas.* Vult dicere, quae cum Ariſtotelis problematis comparari poſſint. In Suida eſt περὶ pro παρά. Mendoſe: nam rectum eſt παρὰ τὰς Ἀρ. Sic loquitur Auſonius: *Et diſputator ad Cleanthem Stoicum.* Alibi: *Grammatice ad Scaurum atque Probum.* Harum quaeſtionum omnis et venu-
p. 50. ſtas et obſcuritas poſita in dictionum paralogiſmis. Primum problema eſt: διὰ τί ὁ ἥλιος δύνει μὲν, κολυμβᾷ δ' οὔ; Proprie δύνειν eſt in aquas ſe mergere: quod omnium maxime faciunt οἱ κολυμβῶντες· inde jocus. Sed alio ſenſu dicitur ſol δύνειν, cum ſe abdit infra horizontem, alio urinator, cum in piſcinam ſalit, flumen, aut mare. Ita erunt 4 termini, et proinde ὁ συλλογισμὸς vitioſus. II. quaeſtio: διὰ τί οἱ σπόγγοι συμπίνουσι μὲν, συγκωθωνίζονται δ' οὔ; Et hic quatuor inſunt termini: πίνειν enim in homine proprium, in ſpongia alienum, et a prima ſignificatione diverſum. Sic in tertia quaeſtione, διὰ τί τὰ τετράδραχμα καταλλάττεται μὲν, ὀργίζεται δ' οὔ; paralogiſmus eſt in verbo καταλλάττεσθαι, quod de aliis rebus uſurpatum ſimplicem mutationem ſignificat: ut cum in foro merces permutantur aut aliis mercibus aut pecunia: itemque apud trapezitas aut collybiſtas nummus nummo: de homine cum dicitur, diverſi generis mutationem denotat,

per quam de irato fit aliquis pacatus et mitis. Interpretes *) an haec sint assecuti, esto judicium aliorum. Omnino autem verbum καταλλάττεσθαι in interpretando retineri debuit: verti enim isto loco non potest nisi inepte.

Caput Decimum Septimum.

Pothinus neurospastus et Euryclides praestigiator quibus honoribus fuerint ab Atheniensibus affecti. Roma orbis compendium. Italica saltatio pantomimorum. Refutantur, qui putant, esse id Augusti inventum. Suidae error. Saltatio ὀγκώδης et πολύκοπος. Thamyris, Sophoclis drama. καθιέναι εἰς ἄςυ, vel εἰς Λήναια. Fabulam διατίθεσθαι. ὀρχεῖν.

Inter caeteros Graeciae populos, qui ludicris artibus plus tribuerunt honoris, quam liberalibus disciplinis, recensentur et Athenienses his verbis: Ἀθηναῖοι δὲ Ποθεινῷ τῷ νευροσπάςῳ τὴν σκηνὴν (vel σκευὴν, ut legitur in quibusdam: alibi dixit χορὸν δοῦναι· quod exposuimus non semel) ἔδωκαν, ἀφ' ἧς ἐνεθουσίων οἱ περὶ Εὐριπίδην. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Εὐριπίδην ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνέςησαν μετὰ τῶν περὶ Αἰσχύλον. In prioribus editionibus mutila haec erant et corrupta. Nos ita edidimus fide veterum membranarum: nisi quod posteriore loco non Εὐριπίδην habent illae, sed Εὐρυκλείδην· quae vera omnino est scriptura: vel Εὐκλείδην. Videtur enim hic ille esse Euclides ἐπὶ γελοίοις δόξαν εἰληφώς, de quo plura ex Lynceo narrantur l. VI. Duobus exemplis probat, vanas et supervacuas artes in summo etiam Athenis pretio fuisse. Alterum est, quod Potheino, qui sigillaria ostendere et circumferre solitus, scenam concesserint, in qua divinas suas tragoedias Euripides doceret, aut non multo ante docuisset. Erat enim indignum et turpe, praestigias ibi

*) [Quaestiones idem ad instar dubitationum Aristotelis et scripsit, et recitavit publice, hujusmodi: Quare sol, dum occidit, subeat Oceanum, non in eo urinetur ac natet? Quare spongiae compotent, non autem simul ad ebrietatem usque bibentes lasciviant? Quare denarius commutetur, non autem irascatur? *Daleb.*]

Athenienses spectare, unde solita audiri summi poë scripta. Specimen honoris fuisse in danda scena choro, declaratum est a nobis l. xiv. Simile huic alterum exemplum: ait enim, positam publice statu fuisse ab Atheniensibus Euryclidi in theatro, et quid
p. 51. ea parte, ubi erat statua Aeschyli, sapientissimi et r ximi poëtae. Clarum ex his, eosdem habitos Athe honores dignis et indignis, atque, ut ait poëta, ἐν τιμῇ ἠμὲν κακὸν ἠδὲ καὶ ἐσθλόν. Haec sententia est, h: mens Athenaei isto loco: sed male de nobis meritus vel ipse, vel, quod magis credo, auctor epitomes, ci celavit nos, quo artificio insipientis populi benevol tiam sibi Euryclides iste conciliasset. θαυματοποιὸν fuil non dubito: quo generali nomine species diversae a Διονύσου τεχνιτῶν continentur, ut dicebamus olim Theophrastum. Oenonas citharoedus cantasse dicitur scena ναυαγὸν Ὀδυσσέα σολοικίζοντα. Haec lectio vet quam fide bona restituimus. Edebatur ante καὶ Ναῦκον Ναυσικάᾳ Ὀδυσσέα σολοικίζοντα. Natalis legit nobiscu neque hic Nausicaae nomen agnoscit. Dalecampium ‹ miror equidem, qui vertit: *Ulyssem cum Nausicaa barb ac inepte colloquentem.* Ex Homero sumptum esse pa: horum νόμων κιθαριστηρίων argumentum: nihil autem : cundius aut ingeniosius fingi posse oratione ea, q regiam puellam naufragus Ulysses allatur, clarum c tumque est. Fortasse scribendum: καὶ ναυαγὸν Ὀδυσσ κελητίζοντα· videtur enim petita carminis hypothesis istis Homeri in descriptione naufragii Ulyssis: — αὐτ Ὀδυσσεὺς Ἀμφ' ἑνὶ δούρατι βαῖνε, κέληθ' ὡς ἵππον ἐλα νων. Post haec, quae sequuntur, ἀνιμῶν ἔλεγεν ἐκ στόματος, praeferunt membranae, τοιαῦτα ποιῶν ηὐδοκίμ καὶ ...... ὁ ἠθ ..... ἔνδοξ. In iisdem paulo mox pro ἄν τις σκοπεῖ πόῤῥω τοξεύοι, λέγων reperimus τοξεύων λ γοι. Est autem, quod sequitur, Polemonis sophist dictum de Roma, ut ex Galeno discimus. Eam urbe fuisse revera Athenaei temporibus, ut mox dicitur, ἐπ τομὴν τῆς οἰκουμένης, non urbem inquam, sed orbem pa vum, duplici ratione verum est. Nam et nationu omnium Romano imperio subjacentium (his finibus pl rique scriptores τὴν οἰκουμένην finiunt) inquilini fuere tu Romae: qua de re multa egregie in encomio Romae Ar stides, eo praesertim loco, ubi comparat urbem cu mari: et rerum omnium ingentem copiam ex univer Romano orbe solitam in urbem importari, testatur Gal

nus *περὶ ἀντιδότων* l. I.: *εἰς τὴν Ῥώμην*, inquit, *τὰ πανταχόθεν. ἥκει καλὰ διὰ παντὸς ἔτυς.* Lego paulo post: *τῦτον τὸν Βάθυλλόν φησιν Ἀρισόνικος καὶ Πυλάδην, ὗ ἔςι καὶ σύγγραμμα περὶ ὀρχήσεως, τὴν Ἰταλικὴν ὄρχησιν συςήσασθαι*, id est, *Aristonicus ait, cujus liber exstat de saltatione, Bathyllum et Pyladem Italicam saltationem composuisse.* Trajectio in auctoris verbis et librariis et interpretibus erroris ansam praebuit: nam liber de saltatione Aristonici fuit, opinor, non Pyladis: Pylades vero et Bathyllus duo fuerunt *τῆς τῶν παντομίμων ὀρχήσεως* auctores et inventores primi. Athenaeus Italicam vocat eam saltationem, quia Romae ab illis est inventa temporibus Augusti. Cave, assentiaris eruditissimis viris, qui infamis hujus inventi auctorem produnt Augustum ipsum. p. 52.
Suidas, scio, illis ita sentiendi auctor, cujus haec proferunt et recensent recte: *τὴν παντόμιμον ὄρχησιν ὁ Αὔγυςος ἐφεῦρε, Πυλάδυ καὶ Βαθύλλυ πρώτων αὐτὴν μετελθόντων.* Sed quis in re Romana Suidam putet testem idoneum, solum praesertim? Ego aio, imponere nobis Suidam, qui, ut paucula verba lucrifaceret, auctoris mentem pervertit, unde illa transscribebat. Is dubio procul est Zosimus: quod liquido apparebit, si utrumque scriptorem componas et contendas invicem. Atqui Zosimus non ab Augusto, sed temporibus Augusti originem habuisse scribit. *ἥ τε γὰρ*, inquit de Octavio loquens, *παντόμιμος ὄρχησις ἐν ἐκείνοις εἰσήχθη τοῖς χρόνοις, ὔπω πρότερον ὖσα, Πυλάδυ καὶ Βαθύλλυ πρῶτον αὐτὴν μετελθόντων.* Quod diximus de trajectione in Athenaei verbis, fortasse non omnibus probabimus: ac fieri potest, ut liber de saltatione hic commemoratus Pyladis fuerit, non, ut dicebamus, Aristonici: hoc igitur *κείσθω εἰς τὸ μέσον*· at *Πυλάδην* scribendum esse, non *Πυλάδης*, constanter affirmamus. Pyladis saltatio dicitur sic *ὀγκώδης*, ut apud magistros dicendi genus est orationis, quam *ὀγκώδη* vel *ὀγκηρὰν* appellant, cui inest, inquit Demetrius Phalereus, *πλάτος, μῆκος* et *πλάσμα*. Verum ista explicare pluribus non est hujus loci. Dicitur eadem saltatio *παθητικὴ τε καὶ πολύκοπος*, *plena affectuum et gestus plangentium probe exprimens.* Sic interpretor *πολύκοπος*, ut ad *κοπετὸς* plangentium fiat allusio. Quid si scribamus *πολύκομπος*; Sed non videtur necesse. De pantomimorum saltatione multa nos alibi. Thamyris appellatur hic Sophoclis fabula, quae semper alibi est Thamyras Athenaeo: aliis Thamyris. Vide illius poëtae fragmenta a

nobis collecta et digesta infra l. VII. Scribendum ὅτι τὴν Ναυσικάαν καθῆκε non, ut habent codd., ἔθηκε Fabulam καθιέναι est docere, vel εἰσάγειν, ut paulo ante Sic autem loquuntur Graeci. Syrianus in Hermog.: ἐρεῖ Ἀριστοφάνης, ὡς ἔθος ἐν τοῖς Διονυσίοις καθιέναι τὰ δράματα. Aristoph. scholiastes: διὰ Φιλωνίδου καὶ Καλλιστράτου καθίει τινὰ τῶν δραμάτων. Idem alibi: πρῶτον γὰρ δρᾶμα καθῆκε δι' ἑαυτοῦ τοὺς Ἱππέας. Ibid.: αἱ διδασκαλίαι ἴσως φέρουσι τοὺς Ἱππεῖς πρώτους ὑπ' αὐτοῦ καθιεμένους. Interdum dicunt καθιέναι εἰς ἄστυ vel εἰς Λήναια, *deferre in ludos astycos aut lenaicos.* In Avium argumento: ἐπὶ Χαβρίου τὸ δρᾶμα καθῆκεν εἰς ἄστυ διὰ Καλλίου· εἰς δὲ Λήναια τὸν Ἀμφιάρχον ἐδίδαξε διὰ Φιλωνίδου. Simile in Alcib. Plutarchi καθιέναι ἅρματα Ὀλυμπιάσι· nec multo aliter καθιέναι γνώμας in Concion. Aristoph. Quemadmodum autem poëtae, cum sua dramata committerent, dicebantur καθιέναι, vel διδάσκειν, vel ἀναφέρειν τὰ δράματα εἰς ὄρχησιν χοροῦ aut εἰς σκηνήν· sic histriones διατίθεσθαι, cum in scena gestus ederent. Paulo ante: καὶ γὰρ ὑπόρχημά τι τοῦτον διατίθεσθαι. L. XIV.: εἰ δέ τις ἀμέτρως διαθείη τὴν σχηματοποιΐαν. Junge his, quae scribimus l. VI. c. VII., ubi et hunc locum attingimus. Io-
p. 53. nis versus: Ἐκ τῶν ἀέλπτων μᾶλλον ὤρχησε φρένας, non aliter scribitur apud Eustathium. In eo notandum verbum ὀρχεῖν pro κινεῖν aut ἐρεθίζειν, vel ἐρεθίζεσθαι· ut sit ὤρχησε φρένας pro κατὰ φρένας, *commovit se animo.*

Caput Decimum Octavum.

Platonis locus exponitur. ἀναβάλλεσθαι *pro* περιβάλλεσθαι *de amictu.* ἐπιδέξια, *eleganter. Suidas notatur. Platonis et Artemidori loci correcti.* ἐπαρίστερα. περιβεβλῆσθαι. *Veterum in vestitu et incessu modestia. Multa in Athenaeo correcta et illustrata.*

Majorum instituta cum sui temporis moribus contendens Athenaeus illos ait ne in vestitu quidem fuisse negligentes, sed compositos ac modestos: quique secus agerent,

ab illis solitos irrideri. ἔμελε δὲ αὐτοῖς, inquit, καὶ τοῦ κοσμίως ἀναλαμβάνειν τὴν ἐσθῆτα, καὶ τοὺς μὴ τοῦτο ποιοῦντας ἔσκωπτον. Diogenes Laërt. in Zenone Stoïco: δεῖν τε ἔλεγε τοὺς νέους πάσῃ (malim ἐν πᾶσι) κοσμιότητι χρῆσθαι, καὶ πορείᾳ, καὶ σχήματι, καὶ περιβολῇ. In hanc sententiam laudatur ab Athenaeo Platonis elegantissimus locus. Insignis vero hic securitas interpretum, ne dicam aliquid gravius, hoc est verius. Nam quid de iis aut dicas, aut censeas, qui in divini philosophi verbis caecutire maluerunt, quam indicatum nominatim ab auctore locum inspicere? Plato igitur in Theaeteto comparans inter se hominem liberaliter eductum et eum, qui liberali cultu caruerit, notas, quibus dignosci queant, profert. Ait inter alia, bonum illum bonis prognatum, si ad servilia ministeria adhibeatur, ineptum et nihili futurum: alterius mores esse, τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα δυναμένου τορῶς τε καὶ ὀξέως διακονεῖν, ἀναβάλλεσθαι δὲ οὐκ ἐπισταμένου ἐπιδέξια ἐλευθέρως· *hominis, qui talia quidem prompte et celeriter noverit obire ministeria: caeterum qui dextre, et ut liberum decet, vestem componere nesciat.* Platonis interpretes, viri eruditissimi, vocem ἀναβάλλεσθαι aliter acceperunt. Sed potior apud me Athenaei sententia, qui ad amictum refert. Sic enim apud Lucianum de conscrib. histor. primum argumentum hominis non ingenui ab indumentis et cultu sumitur. ἐοίκασιν, ait, οἰκέτῃ νεοπλούτῳ ἄρτι τὰ τοῦ δεσπότου κληρονομήσαντι, ὃς οὔτε τὴν ἐσθῆτα οἶδεν, ὡς χρὴ, περιβαλέσθαι. Quod Luciano περιβαλέσθαι, Platoni ἀναβάλλεσθαι· quod esse ἀττικώτερον, critici observant. Lucianus de sectis, loquens de veteribus Stoïcis: ἑώρων αὐτοὺς κοσμίως βαδίζοντας ἀναβεβλημένους εὐσταλῶς. Et mox: ἄχρις ἂν εὐσταλὴς ἡ ἀναβολή.. Errat igitur Suidas, et reprobis usus est Athenaei codicibus, cum legit isto loco ἀναλαβέσθαι. Vise illum in ἀναλαμβάνειν. Pollux veram lectionem agnoscit l. II., cujus verba ex Platone emendabis: et Themistius orat. I., ubi habes integrum fere Platonis locum. ἐπιδέξια valet δεξιῶς, ut explicat recte Pindari schol. Olymp. Ode VI. Minus recte Platonis et Themistii editiones ἐπὶ δεξιά. At Suidas pessime duobus locis scribit ἐπιδεξιελευθέρως, p. 54. secutus codices inemendatos sine dubio: nam et nos in aliquot exemplaribus offendimus ἐπιδεξιελευθερίως. Plato in conv.: δοκεῖ γάρ μοι, χρῆναι ἕκαστον λόγον εἰπεῖν ἔπαινον Ἔρωτος ἐπιδέξια, ὡς ἂν δύνηται κάλλιστον. Hic et tribus aliis hujus libri locis ἐπιδέξια ἐπαινεῖν dixit Plato,

quomodo poëtae *ἐπιδέξια οἰνοχοεῖν*, quod veterum alii exposuerunt *dextre et eleganter*, alii *ordine, ducto a dextris principio*. In quarto de Republ. ſcribendum: *τὰς κεραμέας κατακλίναντες ἐπιδέξια πρὸς τὸ πῦρ. ad ignem in ſtratis commode et eleganter collocantes*. Contrarium τοῦ ἐπιδέξια ἀναβάλλεσθαι dicunt ἐπαρίστερα περιβεβλῆσθαι, *ſiniſtre et indecenter veſtem geſtare*. Artemidorus l. III. c. XXIV.: *ἐπαρίστερα περιβεβλῆσθαι, ἢ ὅπως ποτὲ γελοίως καὶ μὴ κοσμίως, πᾶσι πονηρόν*. Ita ſcribi debet iſte locus Artemidori. Ariſtophanes in Avib.: *Οὗτος, τί δρᾷς; ἐπαρίστερ' οὕτως ἀμπέχῃ; Οὐ μεταβαλεῖς θοιμάτιον ὧδ' ἐπιδέξια;* Non celabo τοὺς Φιλοπλάτωνας ſuſpicionem meam in ſuperiore loco ex Theaeteto. Lego enim, *ὃ ἀνεμέσητον εὐήθει δοκεῖν, καὶ οὐ δεινῷ εἶναι, ὅταν ἐς δουλικὰ ἐμπέσῃ διακονήματα*, non, ut vulgo, *καὶ οὐδενὶ εἶναι* quod etſi aliquam prae ſe fert venuſtatem, *κίβδηλον* tamen videtur *καὶ τοῦ πονηροῦ κόμματος*. Sequitur: *Σαπφὼ περὶ Ἀνδρομέδας σκώπτει*. Vix Athenaeum ſic locutum putem pro *Ἀνδρομέδαν σκώπτει*: ſed debemus, opinor, hunc atticiſmum et his ſimiles, quos facile obſervabit peritus linguae iſtius lector, horum excerptorum conſarcinatori. Sapphus autem verba. *τίς ἀγροιῶτίς τοι θέλγει νόον;* emendata nobis ex membranis et Euſtathio. Similis ejusdem poëtriae locus et, ut puto, iſti cohaerens, vel hic ipſe apud Maximum Tyr. ſerm. VIII. in comparatione Socratis et Sapphus. *κωμῳδεῖ*, inquit ille de Socrate, *σχῆμά που καὶ κατάκλισιν σοφιστοῦ· καὶ αὕτη, τίς δ' ἀγροιῶτιν ἐπεμμένα* (malim *ἐπιειμένα*, vel *ἐπαμμένα*, dorice pro *ἐφημμένα*) *στολήν*. Similis item alius locus Sapphonis, ubi *σκώπτει τὸν ἀγροῖκον*, ſed aliter apud Demetr. Phal. Ruſticitatis genus illud, quod notat Sappho iſtis verbis, *οὐκ ἐπισταμένη τὰ βράκε' ἕλκειν ἐπὶ τῶν σφυρῶν*, apud Theophraſti characteres exponebamus, cap. *περὶ ἀγροικίας*. Sequitur: *Φιλέταιρος ἢ Ἄμφις*. Ubi non temerariae dubitationi eſt locus, nam l. VII. laudatur Amphis *ἐν Φιλεταίρῳ·* quod ad haec verba Turnebus adnotaverat. Alibi citatur ambigue *Νικόστρατος ἢ Φιλέταιρος*. Initio hujus teſtimonii ſecuti ſumus ſcriptam lectionem, *Ἀμφίβαλλε στέρνοις φάρος*. Alii libri: *καλλιστέρνω φάρος οὐ καθήσεις, τάλαν;* Turnebo placebat *κάτω στερνῶν φ.*, propter ſequentia *ἄνω γόνατος*. Lego deinde *ὡς ἀπαιδεύτου μέμφεσθαι τὴν Ἀναξιμένους περιβολήν*, non, ut editum eſt, *ἀπαίδευτον*. Eſt enim duriuſculum *περιβολὴ ἀπαίδευτος*, *cultus ineruditus*. Proxima

verba, *Φέροντός τι τῦ τοιέτε καὶ πρὸς παιδείας ἐξέτασιν*, vertere debes *tanquam habeat illa res educationis aliquod specimen* *). *ἐξέτασις argumentum, specimen*: ut in Apologia Apuleji, *quasi ullum specimen morum sit, versibus* p. 55. *ludere*. Potes reddere Graece ad verbum: *ὡς Φέροντός τι πρὸς ἠθῶν ἐξέτασιν τῦ ἐρωτικὰ ποιεῖν ἔπη*. Hanc Athenaei mentem esse, attendenti sequentia clarum: simul ridiculum est putare, vestitum aliquid ad parandam disciplinarum cognitionem facere. Alexis poëta inter illiberalis ingenii notas incessum immodestum et incompositum primo loco statuit. *Ἓν γὰρ*, inquit, *νομίζω τῦτο τῶν ἀνελευθέρων Εἶναι, τὸ βαδίζειν ἀῤῥύθμως ἐν ταῖς ὁδοῖς*. Aristophanes in Nebulis de antiqua disciplina verba faciens: *Ἔδει βαδίζειν ἐν ταῖσιν ὁδοῖς εὐτάκτως*. Plutarchus et Porphyrius Περὶ ἀποχῆς in duobus constituunt *τὸ σεμνὸν τῦ καταςήματος*, id est, gravitatem illam, quae in gestu spectatur: *πορείᾳ εὐτάκτῳ καὶ βλέμματι καθεστηκότι, incessu modesto et vultu composito*. In Rhodiaca Dionis Chrysost. incessus inter non levia graecanicae institutionis indicia, non barbarae. Verba ejus de Rhodiis: *καὶ τὰ τοιαῦτα ὑμῶν ἔπαινε τυγχάνει καὶ γιγνώσκεται παρὰ πᾶσιν ἐχ ὡς μικρὰ, τὸ βάδισμα, ἡ κερὰ, τὸ μηδένα σοβεῖν διὰ τῆς πόλεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ διὰ τὴν ὑμετέραν συνήθειαν καὶ τὰς ἐπιδημῦντας ξένες καθεςῶτας πορεύεσθαι*. Atque hoc ille appellat *τὸ τῆς ἀρετῆς σχῆμα*. In epist. XVIII. Aristaeneti l. I. *τὸ προϊῦσαν νεύειν κάτω καὶ τεταγμένα βαδίζειν* argumentum est castae mulieris. Paulo aliter *βαδίζειν εὔρυθμα* apud Chrysostomum in V. caput epistolae ad Galatas. Deinde lego: — *ὃ μήτε πράττεται τέλος*, *Ἡμᾶς τε μηδὲν δόντας ἑτέρῳ δεῖ λαβεῖν*. Quis, inquit, tanta saevitate morum sit, ut, cujus rei nec merces ulla postulatur, nec praemium ullum, sed quam potest sibi quisque praestare, (hoc significat *δεῖ λαβεῖν*) eam negligat, cum sit et honesta ipsi, et aliis grata? Sequentem versum ita concipe: *Φέρει δὲ τῦτο τοῖσι χρωμένοισιν εὖ*, vel *Φέρει δὲ τοῖς μὲν χρωμένοισιν εὖ τόδε*.

*) [tanquam ad doctrinam comparandam id nonnihil conferat. *Dalecb.*]

Caput Undevicesimum.

Aeschyli Phryges ejusdem argumenti cum Ennii Lytris. Telesis vel Telesies. ἀγατὸν *pro* ἀγαϛόν. *Eumelus et Arctinus poëtae.* βιβλιακοὶ χαρακῖται. χάραξ *pro hasta vel stylo ad scribendum.* τάλαρος Μουσῶν. Quasillariae ancillae. λογοδιάῤῥοια· κυνολογεῖν *et similia. Ion fabula Eubuli.* ἀνακεῖσθαι· *Athenaei inconstantia. Tantali fabula.* θαλλὸν προσείειν. *Multa in Athenaeo emendata et illustrata.*

Probat auctor, Aeschylum suas docuisse ipsum fabulas, et in scena gestum egisse, quia sic loquentem Aristophanes illum inducat: τὰς Φρύγας οἶδα θεωρῶν, ὅτε τῷ Πριάμῳ συλλυσόμενοι τὸν παῖδα ἦλθον τεθνεῶτα, πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δεῦρο σχηματίσαντας. Vim argumenti, quo utitur Athenaeus, corrumpit vocis unius depravatio. οἶσθα enim legendum, non οἶδα. Quomodo enim dicat
p. 56. Aeschylus spectatos sibi inter spectatores sedenti saltantes Phrygas, si verum est, ipsum partes histrionis obiisse? Pugnant ista invicem ἀσπονδον μάχην, spectatorem esse, simul, et histrionem agere. Sensus est: Meministin', ait, Aeschylus, spectasse in scena Phrygas multiplices gestus agentes, quando Priamum comitati sunt venientem in castra Graecorum, ut filium Hectorem redimerent? Docuisse fabulam Phrygas Aeschylum, testimonio multorum veterum scimus. Ejus fabulae argumentum paucis, hisce verbis complexus est Athenaeus. Historiam ex Homero debuerant nosse interpretes. Hic enim est ille poëta, qui solitus dramata sua appellare μικρὰ τεμάχια ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν δείπνων. Igitur συλλυσόμενοι valet hic una cum Priamo λυσόμενοι. Priamus de se Ἰλ. ω.: — τοῦ νῦν, εἵνεχ' ἱκάνω νῆας Ἀχαιῶν Λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα. Tractaverat e Latinis idem argumentum poëta Ennius ea fabula, quam e re *Lutra*, id est, Λύτρα inscripserat. Scribendum καὶ Τέλεσις δὲ ἢ Τελέϛης· nam mutato accentu aliud sonat τελεϛὴς vox, ut diserte notatum Eustathio. Alteram hujus viri appellationem confirmat saltatio Τελεσιακή, a Telese sic dicta, ut scriptum l. XIV. Mox lege οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ, Θέσπις, Πρ., non Θεσπίας. Horatius: *Dicitur et plaustris vexisse poëmata Thespis.* Et ita omnes. Τροιζηνιακαὶ scribit Eustathius,

non Τροιζηνικαί. Verius etiam et venuſtius idem ἢ τῶν τις Ὁμηριδῶν, non τῶν Ὁμηρ. τις. In verſu ex hymno in Apoll. ſcribitur hodie ἀγατὸν κιθαρίζων, non, ut hic, χαρίεν· quae videtur eſſe interpretatio vocis ἀγατὸν, pro ἀγαςόν. Ut ἀδάματος pro ἀδάμαςος, et ſimilia his, quae alibi recenſuimus. Vel ſcribendum in noſtris libris ἀγανὸν, quod plane eſt χαρίεν. Eumelus et Arctinus, antiquiſſimi poëtarum Graecorum ambo, Corinthii ambo. Clemens Alex., Euſebius, alii. In Timonis verſu Βυβλιακοὶ χαρακῖται non inepte Dalec. *Pugnantes libris.* χαρακίζειν *ſudibus* vel *haſta pugnare.* Inde χαρακίτης, *velitator.* Sic κάμαξ, quod proprie idem eſt ac χάραξ, pro haſta ponunt poëtae. Leonidas: ἄκλαςοι δ' αἱ κλαδαραὶ κάμακες. Malim tamen exponere βυβλιακοὶ χαρακῖται *ſcriptores librarii*, ſive librorum. χάραξ pro ſtylo, ſicut χαράττειν pro ſcribere. In epigrammate: λεπτὸς τὰς ἐχάραξε δόναξ. Apud Euſtath. Βυβλιακῇ. Perperam. τάλαρος. Μυσέων, *quaſillus Muſarum*, periphraſis eſt venuſta Muſei Alexandrini, ubi fuit doctorum coenobium. Sic Latinis *quaſillariae* per εὐτελισμὸν dictae, quae in gynaecio conclusae vitam degerent tenebricoſam, penſa facientes. Tibullus: *preſſumque quaſillo Scortum.* Edebatur ante, ἕως ἂν τῆς λογοδηρίας ἀπαλλαγῶσι. Fecimus λογοδιαῤῥοίας ex MSS. codd. et Euſtathio, qui nobis ſaepe pro optimo MSS. fuit. Fruſtra autem iſta cum ſuperioribus conantur interpretes connectere *): non enim cohaerent, poſtquam omnem εἱρμὸν ſuſtulit breviator. Sunt autem Cynulci verba tam longam ſine potu orationem aſpernantis. Ideo ſequitur: ἔτω τούτοις, φησὶ, κυνολογήσασιν ἐδόθη πιεῖν. Mneſithei locum de Bacchi Ἰατρῦ cognomine habes libri secundi initio. Ibi aliquid nos de iſto loco. Non capio iſta verba ita ſcripta: ἀναγκάζεσθαι πίνειν, ἵνα πρὸ τῦ κυνὸς τὸν πνεύμονα ἔκλυτον φορῇ. Emendabamus ἄκλυτον vel ἄκλυςον ὐ φορῇ. Id eſt: *ne etiam ante caniculam pulmonem omni humore deſtitutum haberet.* Proba quidem, ſed caſſa veritate ſententia. Nam apud Plutarchum in VII. Sympoſ. ſcriptum ἔκλυρον, quae vera eſt lectio. Proprie dicitur ἔκλυρος nervus ad lyram ineptus, quod nimio humore madeat. Poëtae generaliter acceperunt de quacunque re humida. Heſychius enim explicat ἔνικμον καὶ ὑγρόν. Senſus eſt: ſolitum Protagoram jubere Calliam bibere, ut ſaltem ante caniculam et Sirii caumata pulmonem ha- p. 57.

*) [Connectit Dalech.]

beret humectum. Macrobii libri et noſtra etiam antiqua exemplaria ἔκλυτον, facili errore. In Antiphanis verſibus pulchra ineſt parodia loci hujus ex Antigone Sophoclea: Ὁρᾷς, παρὰ ῥείθροισι χειμάῤῥοις ὅσα Δένδρων ὑπείκει, κλῶνας ὡς ἐκσώζεται· Τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται. Recte Dalec. κυνολογήσασι *locutis de aeſtuoſa canicula.* Sic l. III. συκολογεῖν pro *loqui de ficis:* l. VII. ἰχθυολογεῖν *loqui de piſcibus:* et l. XI. κυλικηγορεῖν pro *loqui de calycibus* aut *poculis*, et οἰνολογεῖν in libri II. fragmentis. Sed puto factam ſimul alluſionem ad cynicorum cognomen: nam ubique de eſu et potu ſollicitus fingitur Cynulcus, et propter eam cauſam longorum ſermonum oſor atque interpellator. Mox Εὔβουλος· Σίκων ἐγὼ Βεβρεγμένος ἥκω. Laudatur in his libris ſaepe Eubuli fabula Ion. Quamobrem cenſeo ſcribendum Εὔβουλος Ἴωνι· ἐγὼ Βεβρεγμ. Apud Diphilum caſtigans aliquis eum, qui dixerat ἀνεκείμην pro *accumbebam*, *tu vero* ἀνάκεισο, inquit. Poteſt verti *eſto ſuſpenſus*, ut in templis donaria: nam id proprie eſt ἀνακεῖσθαι. Acuta et plena ſtomachi vox, ut admonet auctor. In verbis Ariſtotelis, ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ, id eſt, *epulis accumbentes in lecto ſub eadem veſte ſtragula.* Euripidis et Alexidis verba alienas ſedes invaſerunt, ſuis relictis: pertinent enim ad ea, quae de verbo ἀνακλίνειν paulo ante dicuntur. Viderunt hoc interpretes: ſcripti tamen editis conſonant. Scribe ἀπογεύονται μόνον, non μόνων. Ridiculum eſt, quod mox dicitur, δαῖτα θάλειαν, quam vocat Homerus, ϛοιχείων μεταθέσει δίαιταν εἶναι. Magis, quod ſequitur: τὸ δ' ἀπὸ τȣ̃ δαίσασθαι λέγειν, βιαιότερόν ἐϛι. Quae iſta eſt, Deus bone, grammatica? Sed jam didici, nihil in hoc genere mirari. Inconſtantiam notaſſe ſit ſatis: nam cum ſupra ſcripſiſſet, ἡ τροφὴ δαὶς ἐπὶ τῷ δαίεσθαι λέγεται: nunc religio nova hominem inceſſit, et ait, eſſe illud βιαιότερον, id eſt, *durius* vel *coactius.* Dalecampius contrariam ſententiam elicit ex Athenaei verbis *): incogitantia neſcio dicam, an conſulto conſilio, ut parceret alieno nomini ſui prodigus. Scribe ἐπὶ κυνηγέσια ἐξιᾶσιν, non κυνηγεσίᾳ· ſequitur enim καὶ ἐπὶ θήρας παντοίας. Illa, ὡς ὅτε πυργηδὸν σφέας αὐτὰς ἀρτύνεσιν, Homeri ſunt, non, ut putarunt [Dalech.],
p. 58. Athenaei. Ἰλ. μ.: Ὡς δ' ὅταν ἔν τε κύνεσσι καὶ ἀνδράσι θηρευτῇσι Κάπριος ἠὲ λέων ϛρέφεται σθένεϊ βλεμεαίνων, Οἱ

*) [Vertit: Eſt tamen probabilius, ἀπὸ τȣ̃ δαίεσθαι, id eſt, a diſpertiendo δαῖτα vocatam fuiſſe.]

δέ τε πυργηδὸν σφέας αὐτὰς ἀρτύναντες, Ἀντίοι ἵσανται, καὶ ἀκοντίζουσι θαμειὰς Αἰχμὰς ἐκ χειρῶν. Emendavimus ex Euſtathio ἀναχαλῶντες δὲ ταῖς ἐμβάσεσιν, et πρὸς τὸ μὴ ξηρανθέντος τοῦ ὕδατος pro ῥανθέντος. Perſpicue, vere: conſule medicorum libros. Rei ruſticae illam partem, quae impenditur hortis et λαχανείᾳ ſive cultui olerum, notam fuiſſe heroïcis temporibus, δῆλον, inquit Athenaeus, ἐκ τῶν παρὰ νείατον ὄρχον κοσμητῶν πρασιῶν· hoc eſt, paret ex illis eleganter digeſtis areis, quae fuiſſe dicuntur ſecundum ordinem ultimum vineae Alcinoi. Quem vocat τετράγυον ὄρχατον, dividit in tres partes, τὴν δενδροφόρον, τὴν ἀλωὴν ſive ἀμπελόφυτον, et τὴν λαχανηφόρον. De parte oleribus deſtinata canit: Ἔνθα δὲ κοσμηταὶ πρασιαὶ παρὰ νείατον ὄρχον Παντοῖαι πεφύασι. Doctiſſimus Dalecampius κοσμητὰς πρασιὰς et πράσα κεφαλωτὰ, quorum mentio apud Dioscoridem, putavit idem eſſe. Adeo verum eſt, quod ait ille, ἀνθρώπῳ φύντι οὐδὲν ἀπώμοτον. Ut doceat auctor, eſum fructuum, (quae ἀκρόδρυα Graecis) ante Troïca tempora fuiſſe mortalibus cognitum, affert in medium, quae de Tantali apud inferos ſupplicio finxerunt poëtae, poſtquam veritas eorum, quae initio conditi mundi acciderunt, (Dei beneficio et διὰ χειρῶν Moſis hodie nobis cognita) obſcurata eſt inter mortales, ac tantum non obruta penitus. Puto namque, figmentum illud poenae Tantali, ut quidem ab Homero exponitur, (nam Pindarus, Euripides, Alcaeus aliique poëtae aliter narrant,) veſtigium eſſe fugientis memoriae lapſus protoplaſti hominis et expulſionis ejus e paradiſo. De Adamo certe appoſitiſſime dixeris, quod Lyricus de Tantalo: καταπέψαι μέγαν ὄλβον οὐκ ἐδυνάσθη, κόρῳ δ' ἕλεν ἄταν ὑπέροπλον. Luit ergo miſer poenas, *et tibi, Tantale, nullae Deprenduntur aquae. quaeque imminet, effugit arbor.* Homerus tormentum intendit, plurimas fructiferarum arborum enumerans, quae βρίθουσαι καρποῖς illius capiti immineant, excitandae tantum orexi: Δένδρεα δ' ὑψιπέτηλα κατακρῆθεν χέε καρπὸν, Ὄχναι, καὶ ῥοιαὶ, καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι, Συκαῖ τε γλυκεραὶ, καὶ ἐλαῖαι τηλεθόωσαι. Horſum reſpiciens auctor, Τάνταλος οὖν, ait, οὐδὲ θανὼν ἀπηλλάττετο τῆς τούτων ἐπιθυμίας· εἴπερ ὁ κολάζων αὐτὸν θεὸς, προσιὼν, καθάπερ οἱ τὰ ἄλογα τῶν ζώων τοῖς θαλλοῖς ἄγοντες, τοῖς τοιούτοις καρποῖς, ἀποκρούεται αὐτὸν τῆς ἀπολαύσεως, ὅτε τῆς ἐλπίδος ἐγγὺς ἔλθοι. Protulimus locum integrum, quia opis noſtrae eget: laborat enim ab interpunctione, a lectione, ab interpre-

tatione. Legendum et diftinguendum eft: εἴπερ ὁ κολάζων αὐτὸν θεὸς, προσείων, (καθάπερ οἱ τὰ ἄλογα τῶν ζώων τοῖς θαλλοῖς ἄγοντες) τὰς τοιάτας καρπὰς, ἀποκρ. etc. Vertendum autem hoc modo: *fiquidem is, qui poenas ab eo exigit, deus, tales ei fructus objiciens, et ante ipfum jactans, (ut qui pecudes ducunt oftenfis virentibus frondibus) ne his fruatur, impedit.* Omnino fcribendum eft προσείων, non
p. 59. προσιών· quanquam idem error apud Platonem eo, quem Athenaeus imitatur, loco. Ita enim Plato: ὥσπερ οἱ τὰ πεινῶντα θρέμματα θαλλὸν ἤ τινα καρπὸν προσείοντες ἄγυσι. Sic legendum hic quoque, non προσιόντες. θαλλὸν vertunt *baculo* *): errore infanum magno: non enim de paftorali pedo hic agitur, fed de fronde, quam paftor manu tenens ac fubinde commovens fequenti pecori oftentat: qua ratione cupidum gregem minat ille, quo lubet cunque. Geftus pecudes minantis paftoris pulcherrime exprimitur voce προσείων, *ante et in oculis pecoris quatiens.* Quare ita fcribi debere utroque loco vero verius. Hefychius: προσείσας, προανακινήσας, καὶ οἷον ἀπαγγείλας, ἀπὸ τῶν περιαγόντων τὰ τετράποδα, ὅπη βύλονται· τοὺς γὰρ θαλλὰς σείοντες, ἐπεδίδοσαν. Lucianus verbo προδεικνύειν in ea re ufus: ἐδὲν κωλύσει σε τῆς ῥινὸς ἕλκεσθαι ὑφ' ἑκάςων, ἢ θαλλῷ προδειχθέντι ἀκολουθεῖν ὥσπερ τὰ πρόβατα. Pecudes et boves etiam θαλλῷ ali, id eft, fronde virente, adeo commune eft, ut non dubitaverit Hefychius θαλλὸν exponere βοὸς τροφὴν, five, ὃ ἐσθίεσιν οἱ βόες, *pabulum boum.* Sed et pecudum, ut caprarum, l. XIII.: θαλλὸν χιμαίρᾳ προσφέρον νεοσπάδα. Sic effe fcribendum hunc verfum, ibi docemus. Athenaeus eo in libro: θαλλῷ χαίρεσιν αἱ αἶγες· διόπερ ἐδ' εἰς ἀκρόπολιν ἄνεισι τὸ ζῶον. Aeneas Gaz. eleganter: τέτοις ἀπαρισκέπτως συνέπεσθε, καθάπερ πρὸς θαλλὸν τὰ θρέμματα, καὶ ἀλλήλοις συνήδεσθε κορυβαντιῶντες. Longus in Paftoralibus fuis φυλλάδα θάλλεσαν pro θαλλὸν folet dicere. Sequitur ftatim: Ὅτι δὲ καὶ ἰχθὺς ἥσθιον, Σαρπηδὼν δῆλον ποιεῖ, ὁμοιῶν τὴν ἅλωσιν πανάγρε δικτύε θήρᾳ. MSS. funt, qui legant τὴν ἅλωνα. Inepte. Locus Homeri eft in quinto Il., ubi Sarpedon ad Hectorem: Μήπως ὡς ἀψῖσι λίνε ἁλόντε πανάγρε. Imponam huic capiti finem, fi hoc unum dixero, Eubuli locum, qui paulo poft affertur, ita effe digerendum: funt enim fenarii integri tres: Ἄτοπόν γε, τὸν μὲν οἶνον εὐδοκιμεῖν ἀεὶ Παρὰ ταῖς ἑταίραις τὸν

*) [Vertit Dalech.]

παλαιὸν, ἄνδρα δὲ Μὴ τὸν παλαιὸν, ἀλλὰ τὸν νεώτερον. Quod si verum est, hos Eubuli versus ab Alexide ἀπαραλλάκτως pro suis esse usurpatos, possumus hoc exemplum iis adjicere, quae de furtis Graecorum scriptorum observantur Clementi Strom. l. VI. et Eusebio Προπαρασκευῆς l. X. Paulo ante scribe, Τιμοκλῆς· Χῖοι πολὺ ἄριστοι ἀνευρήκασιν ὀψαρτ., id est, *Chii, mortalium longe optimi, artem condiendi cibos invenerunt.*

Caput Vicesimum.

Sanguinis color naturalis. ἐνερευθὴς et ἐρευθὴς ut differant, et similia. Vinum vetus praestare ὕπνους ἀταράχους. κράσις pro aqua. κρᾶσι, vinum. παλαιοῦσθαι de vino. ἕξις.

Nemo dubitat, vinum bonum sanguinem bonum generare, et, ut loqui amat Galenus, χρηστοῦ αἵματος εἶναι γεννητικόν. Hoc ipsum significare voluit Athenaeus, cum vini veteris naturam his verbis explicaret: δύναμιν τοῖς σώμασιν ἐμποιεῖ, τὸ αἷμά τε ἐνερευθὲς καὶ εὐανάδοτον κατασκευάζει, καὶ τοὺς ὕπνους ἀταράχους παρέχει. Mirum potest videri, cur dicatur vinum vetustum sanguinem generare ἐνερευθῆ, id est, *rubrum*, ut vertunt docti *). Annon enim, quicunque sanguis in corpore generatur, is rubet? aut det mihi aliquis colorem alium sanguini convenientem κατὰ φύσιν ἔχοντι. Sciendum est, aliud Graecis esse ἐρευθὴς, aliud ἐνερευθής. Athenaeus sanguinem e vino vetere fieri ait non ἐρευθῆ, id est, *rubrum*, sed ἐνερευθῆ, id est, *rubenti affinem* sive *e flavo rubrum*. Remissam rubedinem auctor intelligit; quem esse colorem optimi sanguinis, sunt e medicis, qui scribant, ut Actuarius l. de urin. c. IV. Celsus contra sanguinem semper laudat, *qui rubet et pellucet*. Aristoteles in sano corpore ἐρυθρὸν, Avicenna rubeum esse pronuntiant. At ille medicus, unde haec descripta auctori nostro, cum Actuario sensit: id enim clarius meridiana luce ex istius vocis recta interpretatione. Porro verum esse, quod diximus de differentia vocum ἐρευθὴς et ἐνερευθὴς, neque aliter ista ex- p. 60.

*) [Vertit Dalech.]

poni debere, vel unus hic Dioscoridis locus evincat scribentis l. VII. de veneno araneorum: ὁ τόπος, ait, ἐνερευθὴς φαίνεται· quod statim ipse interpretatur μετρίως ὑπέρυθρος. Ut valde dilutam rubedinem necesse habeamus intelligere, quae non sit ἐρυθρὰ, sed ὑπέρυθρα, et id quoque μετρίως. Ideo ait Nicander vix in cute patere vulnus aranei: Τῦ δὲ καὶ ἐτήσαντος ἀνετήτῳ ἴκελος χρώς Μίμνει ὅμως. Ita semper accipere debes apud Dioscoridem, Galenum, et omnino ubicunque occurrit vox ἐνερευθής· quanquam pauci observarunt, quam vim particula ἐν habeat in hac dictione et similibus; non enim otiosa est, neque, ut multi putant, significationem intendit. sed minuit potius, et id significat, quod diximus. In secundo Galeni Θεραπευτικῆς Μεθόδυ ceu affines colores ponuntur ἐνερευθὴς et λευκὸς ἀκριβῶς. Ex Theone gymnasta scribit idem Ὑγιεινῶν l. II.: τὴν ὀλίγην τρῖψιν ἐνερευθῆ πρὸς ὀλίγον χρόνον τὴν ἐπιφάνειαν ποιεῖν, *modicam frictionem modice rubentem ad breve tempus cutem reddere.* ἐνερευθῆ, hoc est, ἐρευθός τι ἔχυσαν, ut loquitur Galenus alibi de re eadem. Dioscorides l. I.: ἐςι δὲ κάλλιςον τὸ καιόμενον λύκιον τὸ κατὰ τὴν σβέσιν τὸν ἀφρὸν ἐνερευθῆ ἔχον, ἔξωθεν μέλαν, διαιρεθὲν δὲ κιῤῥόν. L. III. de onosmate: ῥίζιον δὲ ὕπεςιν ὑπόμηκες, ἀσθενὲς, λεπτὸν, ἐνερευθὲς ἡσυχῆ. L. IV. sideritidis folia dicuntur ὑπόλευκα, ἐνερευθῆ, hoc est, medii coloris inter album et rubrum. Cicero Attico: *Angebar, quod Tyro* ἐνερευθέςερον *te sibi esse visum dixerat.* Sic accipe particulam hanc in omnibus similibus vocibus, ut ἔγκιῤῥος, ἐμπόρφυρος, ἔγχλωρος, item ἔμπικρος, ἔγχνοος, et similibus apud Dioscoridem. In Theophrasti libello de color. ἔμπυῤῥον et λευκόπυῤῥον ejusdem coloris appellationes esse invenias, ut scripsimus in nostro de coloribus commentario. Quod ait, vinum vetus praestare ὕπνυς ἀταράχυς, *somnos imperturbatos*, referen-
p. 61. dum ad insomnia: ut contrarium ejus intelligatur, quod vino novo attribuunt medici: nam τὸν νέον οἶνον esse δυσόνειρον, auctor Dioscorides. Inter morbi signa recenset Hippocrates τὸ δυσκοιτέειν καὶ ἐνυπνιάζεσθαι τεταραγμένα καὶ θορυβώδεα, in libro de vet. med. Accidit hoc cum aliis ex caussis, tum etiam interdum ex natura vini, quod biberis, ut patet ex superioribus. Eadem et ciborum quoque ratio: nam et illorum alii quietem vere quietam afferunt, alii insomniis et diris visis perturbant. Plutarchus VIII. Sympos.: Ὅτι δέ ἐςι τῶν βρωμάτων ἔνια δυσόνειρα καὶ ταρακτικὰ τῶν καθ' ὕπνον ὄψεων, μαρτυρίοις ἐχρῶντο

τοῖς τε κυάμοις καὶ τῇ κεφαλῇ τῦ πολύποδος. Laudat Homerus vinum ἐπιδεχόμενον ἱκανὴν κρᾶσιν, hoc eſt, *quod multum aquam ferre poteſt.* Hippocrates οἰνῶδες hoc vinum et πολυφόρον ſolet appellare. κρᾶσις in hoc loquendi genere pro aqua ſumitur. Hodie contra in idiotiſmo Graecorum κρᾶσι eſt vinum. Interpretes aliud hic dicunt, quam Athenaeus *). παλαιῦσθαι de vino dicitur duobus modis, vel cum diu aſſervatum eſt, quod κεχρονικὸς vocant, vel cum veteris vini qualitatem quoquo modo eſt aſſecutum. Galenus de antid. l. I.: Καλῦσιν οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ παλαιῦσθαι τὸ μεταβάλλειν ἑτοίμως εἰς τὴν τοιαύτην ποιότητα τῶν παλαιυμένων. Vires autem et calorem acquirere vinum ſeneſcendo, et ſcribitur hic, et notiſſimum eſt ex libris medicorum. Inde natum eſt vetus dictum, atque, ut loquitur Galenus, ὁ περιφερόμενος λόγος, πάντα τἄλλα γηρᾷ τῷ χρόνῳ πλὴν οἴνυ, ſive, ut in ſuos pedes haec verba cogamus, Ἅπαντα γηρᾷ τἄλλα πλὴν οἴνυ χρόνῳ. Quae de gigantum θεομαχίᾳ adnotantur ad verba Athenaei de fuga Dionyſii, eſſe ἀπροσδιόνυσα, fatebitur, qui meminerit, ex Homero eſſe haec interpretanda. In ſexto autem Iliadis Lycurgus eſt, non gigantes, qui Liberum patrem cogit praecipitare in pelagus. Vinum nigrum, inquit, μένει ἐν ταῖς ἕξεσι τῶν πινόντων πλεῖστον χρόνον. Hoc medici dicere ſolent: πλείονα τῷ σώματι διδωσι τροφήν. Eſt vero ἕξις iſto loco ipſa corporis ſubſtantia: ut l. II. προπίνειν δὲ ὕδωρ συμμετρον τῷ πλήθει, χάριν τῦ προαναληφθῆναι τῦτο εἰς τὴν ἕξιν: eodem libro dicitur cucurbita ὑγραντικὴ τῆς ἕξεως, pro quo Aëtius, τροφὴν τῷ σώματι δίδωσιν ὑγράν. Alibi Athenaeus ὄγκον pro eodem dixit. Vide l. III. c. V. Non, quicquid in corpus admittitur, ſtatim fit ἕξις, ſed id tantum, quod in alimentum cedit et partibus corporis aſſimilatur: eſt enim vera τροφὴ αὐξητικὸν τῆς ὀσίας. Ita ἕξιν accipiunt interdum medici diverſo ſenſu. ἡλικίαν καὶ ἕξιν in delectu militum ſpectaſſe Romanos, ſcribit Polybius: et Senecae quoque epiſt. XLVII. *habitus militaris* pro ſtatura et exteriore ſpecie. Terentio ac Ciceroni *habitudo corporis.*

*) [Dalech. vertit *aqua temperatum, quantum ſat eſt.*]

Caput Vicesimum Primum.

Galeni locus, de vino Surrentino. Vini ψαθυρότης *et* σκληρότης. *Vestinum vinum.* ἀπαρέγχυτος. πλήττειν τὴν κεφαλὴν, *et similia de vino. Petalinum* p. 62. *vinum. Sitalcas, regulus Thraciae, Perdiccas, rex Macedoniae, Athenienfibus et Lacedaemoniis dant verba. Corcyraei.* δίχα θυμὸν ἔχοντες. *Pagasae.*

Initio cum ista legerem, Περὶ Ἰταλικῶν οἴνων φησὶ παρὰ τούτῳ τῷ σοφιστῇ Γαληνός, existimabam, quae de vinis Italiae loquentem Galenum inducit Athenaeus, eadem esse cum iis, quae de illis vinis in Galeni scriptis variis locis leguntur: quod secus se habere, collatione utriusque auctoris postea deprehendi. Pauca enim reperias apud Galenum in nostris hodie libris, quae videri queat huc transtulisse Athenaeus: adeo pleraque omnia illius non solum exposita sunt aliter, sed etiam alia. Surrentinum vinum ait hic Galenus ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἄρχεσθαι γίνεσθαι πότιμον. In l. I. de antid. ista leguntur: Περὶ δὲ τοῦ Συρεντίνου τί δεῖ καὶ λέγειν; ἅπαντες γὰρ τοῦτ' ἤδη γιγνώσκουσιν, ὡς σχεδὸν πρὸ κ' ἐτῶν ἔτι ἐστὶν ἄπεπτος. ἀκμάζει δὲ τοσούτων ἐτῶν γιγνόμενος, ἐπὶ πολύ τε παραμένει πότιμος. Discrepantia est annorum quinque, imo fere sex propter vocem σχεδόν· nisi aliquis dicat, in Galeno fuisse olim scriptum πρὸ κέ ἐτῶν. De quo judicium esto penes eruditum lectorem. Vinum hoc Surrentinum ψαφαρὸν audaci translatione appellat auctor propter asperam ejus naturam et, ut sic dicam, intractabilem atque indomitam: cujus gratia *generosum acetum* a Tiberio, *nobilis vappa* a C. Caesare vocitari meruit. Proprie ψαφαρότης sive ψαθυρότης ad qualitates tactiles pertinet, et contraria est τῇ γλισχρότητι, *friabilitas lentori glutinoso.* Optimi scriptores transferunt ad liquida. ψαθυρὸν ὕδωρ, ἔλαιον δὲ γλίσχρον, et maris aquam ψαθυρὰν dici invenias ab Aristotele et Theophrasto. Similis metaphora in voce σκληρός· nam vino et aquae tribuitur σκληρότης saepe in his libris. Theophrastus in VI. de Caussis, postquam fecit mentionem quorundam odorum, quos appellat δριμεῖς καὶ σκληρούς, quasi excusans duritiem verbi, ἔστι γάρ τις, inquit, ὥσπερ καὶ οἴνου καὶ ἁπλῶς χυλοῦ σκληρότης καὶ ἰσχύς, οὕτω καὶ ὀσμῆς. Galenus de differ. pulf. l. III.: Οἶνον ἔφη σκληρόν τις ἐκ μεταφορᾶς ὀνομάζων,

καὶ Φωνὴν σκληρὰν, ἐπιτήδευμά τε καὶ βίον, ἔθος τ' αὖ καὶ νόμον. ἄνευόν τε καὶ ὕδωρ, ἤτοι τὸ ἀπηνὲς, ἢ τὸ δύσμικτον, ἢ τὸ δυσξύμβολον, ἢ τὸ ἀηδὲς, ἢ τὸ δυσκατέργαστον, ἢ τὸ δυσκαταγώνιστον, ἤ τι τοιοῦτον ἐκ μεταφορᾶς ὀνομάζων. τὸ δὲ σκληρὸν σῶμα τὸ κυρίως τε καὶ πρώτως λεγόμενον, ἀντίτυπόν τί ἐστι, καὶ κατ' οὐδὲν εἶκει τῷ πλησιάζοντι. τὸν αὐτὸν, οἶμαι, τρόπον ἄνθρωπον μὲν σκληρὸν λέγει τὸν μονότροπον καὶ δυσπειθῆ, καὶ πρὸς ἅπαν ἀντιτείνοντα· νόμον τε σκληρὸν καὶ δικαστὴν, οἷς μηδὲν μέτεστι συγγνώμης· οἶνον μέντοι σκληρὸν, ὅταν ἰσχυρὸς ᾖ τῇ ποιότητι, καὶ πλήττων βιαίως ἤτοι τὴν κεφαλὴν, ἢ τὴν αἴσθησιν τὴν γευστικήν· ὕδωρ δ' αὖ σκληρὸν, τὸ δυσκατέργαστόν τε καὶ βραδύπορον, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις μένειν. *Veliterninum* vinum appellavit Dalecampius, de quo scriptum in Graeco textu: ὁ Οὐέτερος δὲ ἡδὺς πινόμενος. In membranis reperio ὁ Οὐεστῖνος δέ. Vestini populus Italiae non obscurus. Vestinum igitur posthac id vinum dicatur: quamquam Dalecampii conjecturam stabiliunt quidam codd., in quibus scriptum ὁ Οὐέντερος. At pro ἀπαρέγχυτος rescribendum esse ἀπαράχυτος, verum non est. Scio, Galeni dictionem esse ἀπαράχυτος, sed nihil propterea mutandum: nam et παραχεῖσθαι dixerunt, et παρεγχεῖσθαι. Infra hoc libro: γλεύκει παρεγχεῖται περὶ τὰς πεντήκοντα εἰς θαλάσσης. Quod capiti nocet vinum, Graeci eleganter dicunt πλήττειν τὴν κεφαλὴν et πλῆξιν ἔχειν καὶ τόνον. Hippocrates ἅψιν φρενῶν, et ἅπτεσθαι κεφαλῆς καὶ γνώμης, quod explicat Galenus III. Comment. in l. de rat. vict. in acut. morb. Athenaeus etiam καθάπτεσθαι τῆς κεφαλῆς, et καθικνεῖσθαι· item ἀδικεῖν et παρενοχλεῖν. Basilius τύπτειν, duriuscule: σὺ δὲ καὶ παραμένεις τῷ οἴνῳ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν κεφαλὴν σου τύπτοντι. Inter Italica vina recensetur Mamertinum, de quo scribitur: καὶ φυόμενος ἐν Σικελίᾳ, καλεῖται Ἰωταλῖνος. Postremam vocem esse mendosam, nemo dubitat. Emendarunt Ἰταλικός. Vera lectio Πωταλῖνος. Plinius l. XIII. c. VI.: *Mamertina vina circa Messanam in Sicilia genita. Ex iis Potulana, ab auctore dicta.* Postremi versus Antiphanis, quibus locorum diversorum ἰδιώματα narrantur, corrupti et mutile scripti, sic a nobis integrantur, quam εὐστόχως, nescio: certe quidem non παρ' ἱστορίαν. Τυρὸς Σικελικὸς, ἐκ Συρακουσῶν σύες, Μύρον δ' ἐξ Ἀθηνῶν, ἐγχέλυς Βοιώτιαι. De caseo Siculo Aristophanes Vesp.: Τροφαλίδα τυροῦ Σικελὴν κατεδήδοκε. De Syracusarum suibus sive carnibus suillis Hermippus paulo post: Αἱ δὲ Συράκουσαι σῦς καὶ p. 63

τυρὸν παρέχεσι. Facetus nimis Hermippus, cum canit: Καὶ παρὰ Σιτάλκε ψώρας Λακεδαιμονίοισι. Alludit autem ad expeditionem aliquam Lacedaemoniorum in Thraciam, rogatu Sitalcae reguli susceptam: unde aliud nihil retulerint, quam scabiem et alia valetudinis incommoda, quae ἐκ κακεχίας nasci solent. Non minus urbane dictum, quod sequitur: Καὶ παρὰ Περδίκκε ψεύδη ναυσὶν πάνυ πολλαῖς. Peloponnesiaci belli temporibus Sitalcas partis Thraciae dynasta fuit, Perdiccas Macedoniae rex. Narrant autem historici, Perdiccam societate junctum fuisse cum Atheniensibus: quorum animos cum erexisset in spem magnam auxilii, in nervum conatus erupit. Eapropter ait poëta, Perdiccam misisse Athenas inaneis auxiliarii militis et mendaciis onustas naves. Ille quidem Athenienses non nominat: sed ita exponendum esse hunc versiculum, fatebitur, qui recens fuerit a lectione libri II. Thucydidis et l. XII. bibliothecae Diodori. Recte autem observat Eustathius, imitatione Homeri hoc esse dictum ab Hermippo. ὅρα, inquit, τὸ ψεύδεα ναυσὶ πάνυ πολλαῖς, παρεξεσθὲν ἐξ Ὁμήρε, φαμένε ἐν τοῖς ἑξῆς, δυνατὸν εἶναι ὀνείδεα μυθήσασθαι, ὅσα ἐδ᾽ ἂν ἑκατόνζυγος ναῦς ἄροιτο. Locus poëta est Ιλ. υ. Non dissimilis elegantiae illud in Nebulis: τῶν Ἑλλήνων εἶναί με λέγειν ἑκατὸν σαδίοισιν ἄρισον. Et in Ranis: μειράκια Εὐριπίδε πλεῖν ἢ

p. 64. σαδίῳ λαλίσερα. Alexis: κρείττων ἐκεῖνός ἐςιν ἡμέρας δρόμῳ. Sequentem versum ita laudat Eustathius: Αἱ δὲ Συράκουσαι σῖτον καὶ τυρὸν παρέχεσι. Vel σῖτον ἠδὲ τυρόν. Cogitemus sane. Sicilia enim frumenti fertilissima: sed metro levi mutatione consulendum foret. σῖτον ἠδὲ τυρόν. Optat deinde Hermippus, ut male pereant Corcyraei. Νεῦσιν ἐπὶ γλαφυραῖς, ὅτι δίχα θυμὸν ἔχεσι. Infarta syllaba scribendum: ὅτι δὴ δίχα θυμὸν ἔχεσι. Jocus est in pronunciatione vocis θυμὸν aut θύμον. Nam θύμος agrestis caepa, qua vescebantur pauperes, ut nautae miseri. Antiphanes: Οὐδεὶς κρεῶν παρόντων ἐσθίει θύμον. Potest igitur elici haec sententia. Male pereant Corcyraei, qui caepas illas agresteis, quae in ipsorum insula nascuntur optimae, sibi solis servant, neque alio transmittunt, sed in suis ipsi navibus edunt. Potest et ita exponi, si pronunties θυμὸν tono in posteriorem syllabam translato. Male sit Corcyraeis, qui cum caeteris Graecis tempore necessario consentire non solent. Alludit ad bellum Xerxis, quo tempore publica Graeciae salus prodita est a Corcyraeis: ut ex Herodoto explicat vere Eu-

ath. 'Οδ. ψ. Olim legabam ὅτι ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσι, quia
i factiones divisi neque se neque caeteros Graecos quie-
is esse sinunt. Lege Thucydidem et Diodorum de caus-
s conflati belli Peloponnesiaci, quo attritae opes Grae-
iae! Scripsimus ex MSS. Αἱ Παγασαὶ δοῦλας, non Τα-
γασαί. Nam ubi gentium visae Tagasae istae? At Pagasae
ppidum Phthiotidis Thessaliae, Ptolemaeo et aliis. Fuit
liquando urbs ea portu nobilis et emporio: indeque,
t videtur, peti solita mancipia Thracica, frontes inscri-
ta more gentis et literata. Διὸς βάλανοι sunt nuces Pon-
cae, de quibus in excerptis libri II. ἀμύγδαλα σιγαλόεντα,
nygdala magna et admirabilia, vel compuncta et parvis
raminibus distincta. Allusio facta ad Homericum acro-
leutium. Sequente autem versu ad istum 'Οδ. α: Μολπή
ὀρχηστύς τε· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα δαιτός.

Caput Vicesimum Secundum.

*ἕρπειν, ire. ἑρπετὰ, canes et alia animalia βαδι-
στικά. Sellae Thessalicae. γράμματα ἀλεξίλογα.
Carum vetus imperium in mare. Inventores one-
rariarum et rotae figulinae. κεράμια Cnidia. Chaly-
bonium vinum.* ὑποβρέχειν, subbibere. *ἐγγρά-
φειν τὴν οὐσίαν. γεῦμα, sive gustus rei vendendae.
Senecae locus. Psythium vinum.*

Canes vocat Pindarus ἑρπετὸν, quasi dicas animal βαδιστικόν.
iam ἕρπειν apud antiquissimos Graecos *ire* significat: quae
ignificatio vocis hujus remansit apud Doras, ut Theocri-
um, qui ita semper accipit: et Homerus quoque ἑρπετὰ pro
animalia posuit 'Οδ. δ. Etiam hominum genus ἑρπετὸν dici,
adnotatum Hesychio. De Lacaenis canibus omnes Graeci:
le capris Scyriis Strabo. In tertio Critiae versu scriptum
nveni κράτιστος, non κρατίστη. Quare sic fortasse corruptis-
ima lectio est emendanda: Εἶτα δ' ὄχος Σικελὸς, κάλλει
δαπάνῃ τε κράτιστος, *praestans, et ratione formae, et ratione*
imp-nsae. Aliter emendare non possum. Conjecturas p. 65
quorundam παρακεκινδυνευμένας odi semper. Sellae Thes-
alicae meminit Pollux l. X. c. XXVI.: κάλλιστοι οἱ Θετ-
ταλικοὶ δίφροι· διὸ καὶ ἡ Πυθία ἔφη, Θετταλὴ ποικιλ

διφρα. Lege eundem l. X. c. XI. et Hippocratem Περὶ ἄρθρων. Legendum Τυρσηνὴ δὲ κρατεῖ, non Τυρσηνήν. *Phiala Etrusca praestat.* Tuscanica opera etiam Plinius laudat l. XXXIV. De illo versu, Φοίνικες δ' εὗρον γράμματ' ἀλεξίλογα, haec Eustathius comment. in Ulyxeam XIV. extremo: Πρὸς ὁμοιότητα τῦ ἀλεξάνεμος χιτὼν ἀῤῥέθη καὶ νειὸς ἀλεξιάρη ἡ παρὰ Ἡσιόδῳ, καὶ ἀλεξίκακος, ὁ κατὰ μετάληψιν καὶ κηραμιώτης παρὰ Λυκόφρονι· ἔτι δὲ καὶ ὁ ἐν ἐπιγράμματι ἀλεξιβέλεμνος χιτὼν, ὅς ἐςι θώραξ πολεμικός. τοιαύτης δὲ συνθετικῆς δυνάμεως καὶ τὸ ἀλεξίλογον, οἷον, Φοίνικες δ' εὗρον γράμματ' ἀλεξίλογα. Explicat autem varie: ἢ τὰ ἀλέγοντα ἤγυν βοηθῦντα εἰς λόγον, *quibus utimur in sermonem:* vel, δι' ὧν ἀποσοβεῖται τὸ πλεῖω λέγειν, *quarum ope longiorum sermonum fit compendium:* haec quidem mira interpretatio est. Non deterius est, quod fingebamus nos: vocari literas ἀλεξιλόγυς propter vim orationis in sanandis animi perturbationibus. Notum illud: Ψυχῆς νοσύσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι. Vel quia per literas absentiae malis medemur: epistolis enim, ut eleganter ait Gregorius Theologus, σκιαγραφῦμεν τὴν τῶν ἀπόντων παρυσίαν. Cares poëta vocat ἁλὸς ταμίας, veterem illorum θαλαττοκρατίαν spectans, non mercaturae habita ratione: quae eam gentem, quod sciam, nobilem fecit nunquam. Maris imperium populi Graeciae atque Asiae alius alio tempore obtinuerunt, ut scimus ex Strabone et historicis. Cares, quo tempore Romam a se conditam regebat Romulus, principes maris mediterranei fuisse, Eusebius scriptum reliquit in Chronico. Φορτηγῶν sive onerariarum inventionem attribuit Plinius Hippo Tyrio. Rotae figulinae inventores dicuntur Critiae fuisse Athenienseis postremis hujus ῥήσεως versibus. Sed fallunt nos depravati codices. Nam sine controversia scribendum: Τὸν δὲ τροχῦ (non autem τροχὸν) γαίης τε καμίνυ τ' ἔκγονον εὗρε. Non dicit Critias, rotam figulorum ab Atheniensibus esse inventam: verum artem ipsam fingendi opera figlina, quae eleganter appellantur a poëta *soboles*, id est, *opus rotae, terrae et camini.* Sic in aenigmate, de quo l. X. c. XVII., olla dicitur τροχορυμασίτευκτον κύτος, πλαςὸν ἐκ γαίης. Et similia alibi. Vide l. II. c. XXIII. Plinius l. VII. c. LV.: *Figlinas Coraebus Atheniensis invenit.* κεράμια in Eubuli versu non sunt vasa figulina *) simpliciter, sed eorum species. Peculiari nomine sic dicta

*) [Sic vertit Dalech.]

erant dolia minora certae menfurae, transferendo vino apta, aut in ufum orcarum ad falfamenta. Cnidia haec ceramia (amphoras licet appelles: nam κεράμιον et ἀμφορεὺς tantundem capiebant) laudat Eubulus, non quamvis Cnidiam teftam. Chalybonium vinum Strabo, Hefychius, Euftathius nafci in Syria fcribunt: Athenaeus, fi conftat fides noftris libris, κἀν Δαμασκῷ τῆς Συρίας, *etiam Damafci in Syria.* Quafi effet illius vini regii prior alia patria, quam Damafcus: cujus urbis uvas hodieque in deliciis effe tota Europa fciunt omnes. Euftathius legit ἐν Δαμ., non κἀν. Eum fequerer, nifi alio traherent fequentia verba. In Suidae Collectaneis Καλυδώνιος per δ. Perperam. Diftinguendi Alexidis fenarii: — Θασίοις καὶ Λεσβίοις οἰναρίοις Τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν ὑποβρέχει μέρος, Καὶ νωγαλίζει. Elegans verbum ὑποβρέχειν pro ὑποπίνειν, *pitiffare*, et, ut Neronis verbum ufurpem, *fubbibere:* nam βρέχειν pro bibere ponebant, ut ante dictum. Longus Paftor. l. II.: καὶ οἷον δὴ γέροντες ὑποβεβρεγμένοι πρὸς ἀλλήλες πολλὰ ἔλεγον. Fingebat Alexis in quodam dramate, exiiffe Bacchi edictum, ne quis Lesbiorum alio quam Athenas vinum deferret vaenum: qui fecus faxit, illius bona univerfa Baccho facra funto. Sententiam hanc non invenias apud interpretes *), fed non animadverterunt, in primo verfu Λεσβίε vitio fcribi, cum poëta fine ullo dubio fcripfiffet: Ἡδὺς ὁ Βρόμιος, τὴν ἀτέλειαν Λεσβίοις Ποιῶν, τὸν οἶνον εἰσάγεσιν ἐνθάδε. *Bene*, inquit, *de nobis meretur Bacchus, qui immunitatem Lesbiis pollicetur, vinum Athenas deferentibus.* εἰσάγεσι verbum non eft, fed participium. ἐγγράφειν fori Athenienfium vox pro ζημιῦν, *mulctare* vel *deferre mulctandum:* hic praegnans vox eft, ut loquuntur grammatici, pro κελεύειν ἐγγράφειν. Nam proprie auctor legis non ἐγγράφει, fed dat delatori poteftatem τῦ ἐγγράφειν τὴν ἐσίαν ἱεράν· hoc eft, denuntiandi jus fifco acquifitum in ejus bona, qui legem migravit. Eubuli funt verfus: Οἶνον γάρ με Ψυθίων γεύσας ἡδὺν ἄκρατον, Διψῶντα λαβὼν ὄξει παίει πρὸς τὰ στήθη. Quorum eft fenfus: cum mihi vini Pfythii guftum praebuiffet, poftea acetum dedit, quod ftomachum graviter laefit. γεύειν τινὰ eft rei vendendae alicui praebere γεῦμα. Seneca in epiftolis *guftum dare.* Idem alibi vo-

*) [A. Propitius iftic Bacchus eft, cum Lesbium Viliffimo paretur. B. Ad nos advehunt, Vel cyathum in aliud oppidum fi quis furet, Mox deprehenfi bona facrata publico. *Dalech.*]

eat *exemplar*, ut Graeci δεῖγμα. Sine causa sollicitant quidam ista ejusdem initio primi de Clèmentia: *Principatus tuus ad gustum, quem dedisti, exigitur.* Rerum vaenalium solet proponi aut circumferri exemplar. Sed fieri saepe videas, ut alius gustus praebeatur, deinde alia merces tradatur. Id nunc conqueritur iste sibi apud cauponem contigisse: datum enim Psythium vinum quam optimum gustandum, deinde vero ὄξος, id est, crucium vinum sitienti esse propinatum. Ψύθιον vinum, sive, ut Plinius mavult, passum, unde ita dictum, alias quaeremus.

CAPUT VICESIMUM TERTIUM.

Aristophanis Thesmophoriazusae priores et posteriores. Thasium vinum Aristophani notum, contra quam sentit ejus scholiastes. Proverbium ἀῤ' οἴσει τρία; οἴμοι. Vinum ἁπαλὸν καὶ λευκόν. Μενδαίῳ
p. 67. ἐνουρεῖν. *σαπρίας οἶνος.* Percota *et* Porcopa. *Vestis Persarum δωροφορική· item γάμβρειος στολή.* Camantium, Artypsus, Sceptra. *Emendata et illustrata non pauca.*

Saepe olim factum, ut plures fabulas sub eodem nomine docerent comici iidem: saepe enim, quod argumentum negligentius vel infelicius primo tractaverant, sub incudem revocabant, et nova diligentia quasi recoctam atque emendatam veterem pro nova fabulam proferebant. διασκευὰς et ἐπιδιεσκευασμένα δράματα proprie istas fabulas vocabant, ut accurate docemus l. III. c. XXVI. Inde nata est illa distinctio fabularum ejusdem et auctoris et nominis in priores et posteriores. Sic Eupolidis πρότερον Αὐτόλυκον et δεύτερον Αὐτόλυκον passim invenias laudatum: Aristophanis priores et posteriores Nebulas: priores et posteriores Θεσμοφοριαζούσας. Priorum meminit Clemens Strom. l. VI. et Aul. Gellius l. XV. c. X., ex quo scimus, fabulam, quae hodie inter Aristophaneas exstat, inscripta Thesmophoriazusae, priorem esse, non posteriorem. Sed de appellatione harum fabularum diversum ab aliis sentiebat Demetrius Troezenius, qui drama prius Θεσμο-

φοριάζουσαι, *festum Cereris celebrantes*, posterius Θεσμοφοριάσασαι, *quae festum Cereris celebrarunt*, voluit inscribi. Videtur hic criticus existimasse, quam vulgo posteriores Thesmophoriazusas vocabant, novam plane fabulam fuisse, non prioris emendationem. Haec ideo diximus, quia male docti *) ista verba breviatoris ceperunt: Ὅτι Ἀριστοφάνης τὰς δευτέρας Θεσμοφοριαζούσας Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος Θεσμοφοριασάσας ἐπιγράφει, id est, *Aristophanis fabula posteriores Thesmophoriazusae inscribitur a Demetrio Troezenio Thesmophoriasasae*. Allatus ex illa fabula locus claram mentionem habet vini Thasii: neque est aliter interpretari poëtae verba, quod notandum adversus doctissimum ejus scholiasten, qui ad istum ex Acharnensibus versum, Οἱ δὲ Θασίαν ἀνακυκλῶσι λιπαράμπυκα, negat, de Thasio vino posse intelligi, quia nondum ea aetate in pretio esset Athenis vinum illud: quod falsum esse, hinc liquido constat, et ex alio ejusdem poëtae versiculo, Μηλοσφαγῆσαι Θάσιον οἴνου σαμνίον. Etiam in Concionantibus ait idem poëta: — πολὺ δ' ὑπερπέταιζεν αὖ Τούτων ἁπάντων τὰ Θάσι' ἀμφορείδια. In secundo versu Archestrati scribe meo periculo — πολιὸν σφόδρα κρᾶτα φοροῦντα, non, ut habent libri omnes, κρατοφεροῦντα. Poëtica licentia vetus vinum ait πολιὸν κρᾶτα φορεῖν, *caput canum gestare*. XIV. versum sic facile perfeceris: Οὐ προσέχω τὸν νοῦν αὐτοῖς τάδε μυθεύουσι, vel ὥς τις ταχυπειθής. Ephippi comici versiculos ita scribe: Κάρυα, ῥοιάς, φοίνικας, ἕτερα νώγαλα, Σταμνάριά τ' οἴνου μικρὰ τοῦ φοινικικοῦ, Ὠάρια, τοιαῦθ' ἕτερα πολλὰ παίγνια. Nihil hic ex conjectura aut ingenio motavimus, verum ex aliis ipsius Athenaei locis et Eustathio rectam lectionem restituimus. Pro Κάρυα legit Βότρυς Eustathius: sed vide p. 68. l. II., ubi haec alii poëtae tribuuntur. Scribo deinde: Φοινικικοῦ βίκος τις ὑπανεῴγνυτο. Vide l. XIV. Distingue in Cratini versu: Οἴμ', ὡς ἁπαλὸς καὶ λευκός. ἆρ' οἴσει τρία; Soliti Graeci multa aqua dilutum vinum bibere. Multa auctor l. X. de variis κράσεων generibus. Ut plurimum ita temperabant, ut crateri ter tantum aquae infunderent, quantum vini. Propterea de parum generoso vino frequens erat in ore potatorum, ἆρ' οἴσει τρία; Contra vinum generosum ita laudatur in Equit. Aristophanis:

*) [Aristophanis fabulam, cujus titulus est secundae Cerealia celebrantes, Demetrius Troezenius inscribendam putat secundae, quae Cerealia celebrarunt. *Dalech.*]

Ὡς ἡδὺς, ὦ Ζεῦ, καὶ τὰ τρία φέρων καλῶς. Quod cum in vino locum habeat proprie, videtur ad alia esse translatum παροιμιακῶς. Hesychius: ἆρ' οἴσει τρία, ἐπὶ οἴνου ἐλέγετο· ἐπεὶ τὸ πάλαι ἐκιρνᾶτο τρία ὕδατος λαμβάνων, τὸ δὲ τέταρτον οἴνου. Hodie scriptum in Hesychii codicibus ἀρῆσι τρία. Neque hoc tantum: sed praecedit etiam, ἀοὺς, τὰ λιβάδια. Nobis haec θαύματα videntur. Cratini versum ita debere accipi, ostendit praecedens vox οἰνίσκος. Non recte sentiunt, qui οἴμοι laetantis vocem hic esse adnotant: est enim mirantis potius et indignantis. Appellat ἁπαλὸν vinum, quod non est οἰνῶδες, ut loquitur Hippocrates, sed ὑδαρὲς, *languidum* et *elumbe*. Vocat etiam λευκὸν, non tam ut colorem indicet, quam ut vires ejus elevet: quia vina alba plus aquei habent quam rubra, et sunt ὀλιγοφορώτερα. In primo Hermippi versu ferenda non est emendatio interpretum, quae sententiam poëtae facit longe aliam. Μενδαίῳ μὲν ἐνουροῦσιν καὶ τοι θεοὶ αὐτοὶ Στρώμασιν ἐν μαλακοῖς. Scribunt Μενδαῖον, et deos fingunt Mendaeum vinum mejere. Quam haec aliena a poëtae mente! ἐνουρεῖν Μενδαίῳ interpretamur vinum Mendaeum tamdiu bibere, donec illud mejere cogaris. Quis nescit, strenuis potoribus hoc esse familiare? Ideo matulas in convivia intulerunt, ut diximus ante. Quid poterat dici ἐναργέστερον ad declarandam vini hujus praestantiam? Nam ipso nectare, qui deorum est potus, melius esse, non obscure declarat poëta. Septimo versui deest syllaba: Οὗ καὶ ἀπὸ στόματος στάμνων ἀνοιγομενάων. Scribe ὑπανοιγομ. σαπρίαν vulgo appellabant Graeci τὸ πρὸς τῷ τέλει, inquiunt grammatici, vinum, quod inibi est, ut desinat, paulatim exhausto dolio: in nostro idiotismo *vin bas*. Chrysostomus οἶνον σεσηπότα in comment. epist. ad Rom.: οὐδὲ γὰρ ὁ μεθύων οἶδε, πόση τοῦ σεσηπότος οἴνου ἡ βδελυγμία. Hermippus contra sic nominari ait vetus vinum et, ut scribit Eustathius, τὸν ἀνθοσμίαν. Eum lege Ὀδ. β. Mira in hac voce ἀκυρολογία et antiphrasis. Factum vinum ex uvis elaterio aspersis ait auctor fieri μαλακόν. Scribendum μαλακτικὸν cum viris doctis: nam aliud est vinum molle, quod opponitur duro, τῷ σκληρῷ· aliud, quod στυπτικῷ est contrarium, et alvum mollit ac liquat. *Percota* Straboni, Plutarcho, et in scholiis comici, quae hic cum π *Percopa*: utrumque recte. Adi Stephanum. Ubi fit Demarati mentio, locus est vitii manifestus, et sententia subobscura. Videtur dicere,
p. 69. exegisse Persam a Themistocle, ut veste uteretur Persica,

omadmodum a Demarato hoc ipſum ante exegerat: iecunque autem Demaratus in Perſide dono regis prius ſediſſet, ea fuiſſe data omnia Themiſtocli. Minima tatione ſcribo: ὡς καὶ Δημαράτῳ, δὺς τὰ πρότερον ῳ̃ ὑπάρχοντα. Qui meliore ingenio ſunt, proferant, od ſit melius. Inter alia Perſarum regia munera fuerit et veſtes: quas diverſae conditionis hominibus diver- pro eo honore, quem cuique delatum vellent, donare iti. Sic refert Aelianus, legatis datam veſtem, quae oprie δωροφορικὴ dicebatur, cujus et Heſychius memi. Ejus generis fuit γάμβριος ςολὴ, de qua Athenaeus er data Themiſtocli munera: καὶ ςολὴν γάμβριον προσ- ς. Nam fruſtra pro mendoſo habent quidam hunc lon: qui apud Suidam non aliter ſcribitur. Lege et mous diſtincta erant apud Perſas veſtimenta: alia fuit regi opria veſtis, alia regis cognatis conveniens, alia ejus neris et affinibus, alia amicis et proceribus. Is mos in aulam Imperatorum Orientis poſtea translatus: quod Codino Curopalata certo ſcimus, et exponetur a no-, σὺν Θεῷ εἰπεῖν, aliquando pluribus. στολὴν γάμβριον tur interpretare, ut apud Latinos ornamenta conſula-, praetoria, uxoria, et apud Lampridium in Alagalo ornamenta conjugii. Sic et συγγενικὸν ἄριςον exponi bere, l. II. docemus c. IX. *Camantium*, quae dicitur fuiſſe a e ſeptem urbibus Pytharcho donatis, nuſquam invenio: aeterea ſex, non ſeptem, hic nominantur. Numerum pleveris, et mendam codicibus, opinor, abſterſeris, ſi gas Ἀκαμάντιον, Τίον. Cujus emendationis partem exgitavit Turnebus, partem nos. Ille ſcribebat Ἀκαμάντιον, auctore Stephano, cujus ſunt verba: Ἀκαμάντιον πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας, Ἀκάμαντος κτίσμα τῦ ϛείας. Nos, ut numerum perficiamus ab auctore defitum, Ἀκαμάντιον, Τίον. Notae urbis in Paphlagonia men Tium vel Τίος. Artypſus, niſi fallor, quae Geoaphis Artymneſus, aut quae Artaca. Stephanus: Ἀρκη, πόλις Φρυγίων, ἄποικος Μιλησίων. *Sceptra*, quae is Scepſis et Palaeſcepſis. Priapum ſive Priepum cur mpſaceni inſtituerint colere, narrat Strabo in XIII. De gnomine Thriambi Varro l. V. de L. L. et Diodorus c. I. Scribe etiam Λεπαδῦσσαι, et Οἰνοαίων· nam ab ινόη gentile formatur Οἰνοαῖος, non Οἰνεεύς.

Caput Vicesimum Quartum.

Πέπων νεκταροςαγής. Ἡ καθόλε *Herodiani.* ἐν τῷ καθόλε, *in totum.* οἶνος κοκκύζει *vel* κοχύει. Βίβλινον μέθυ. Antifara *et* Tifara, *oppidum Thraciae.* Pollium *vinum.* Οἰνεντιάδης οἶνος. Δίνθις. Paryftium *vinum*, *imo* Caryftium. Ὀνογλίτας οἶνος. *Rhodiorum* αὐτίτης. Capnias *vinum. Locus Theophrasti emendatus.* εἰς θαλάσσης, ἐν Θάσιον, *et similia.* Myrtites *vinum.*

p. 70. Ὅτι Μιτυληναῖοι τὸν παρ' αὐτοῖς γλυκὺν οἶνον πρόδρομον καλῦσιν· ἄλλοι δὲ πρότροπον ἢ πρόδρομον. Vacant duae poftremae voces, fi quid judico, tollendae. ἀλλ' ἀνθοσμίᾳ καὶ πέπονι νεκταροςαγεῖ, *fed anthofmiam* vinum probant, *et uvam maturam, ex qua ftillet in torculari nectar merum.* ἔνιοι δ' ἐν τῇ καθόλε τὸν πρὸς παραμονὴν ἐπιτήδειον. Verba fonant: *quidam in* τῇ καθόλε (id libri nomen) πράμνειον *fcribunt dici omne vinum, quod fervari poteft.* Herodianum ἐν τῇ καθόλε laudant poëtarum interpretes. An de eo fentit Athenaeus? An verior lectio, quae apud Euftath. Il. λ., ἐν τῷ καθόλε, *in totum, generaliter?* Hoc verum. Οἶνος κοκκύζει τοῖς ὁδοιπόροις πιεῖν. Metri lex hanc fcripturam refutat. Scrib. Κοκκύζει οἶνος, aut fimplice κ Οἶνος κοκύζει. De caupona loquebatur fecundum viam pofita. ut fuit moris. Proftare ait in ea vinum optimum: quod vifum praetereuntibus facile eos ad bibendum proritat: αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος, ut ait poëta. κοκκύζειν fimpliciter pro ὀξέως φωνεῖν, ut exponit Hefychius. Si cui hoc durius dictum videatur, probet fortaffe is conjecturam noftram, κοχύζει aut κοχύει τε fcribendum effe, pro *fluit ubertim* five praefto adeft in magna copia. Ita dixit Pherecrates l. V. αὐτομάτους ποταμὲς ζωμῦ κοχυδεῖν. Similia apud poëtas alios. Ἐδεξιῦτο Βιβλίε μέθης ἐκπώματι. Corrigendum: Βιβλίνε μέθυος ἐκπώματι, *Biblini temeti poculo.* Verfui fupereft pes integer, fi jambicum fenarium effe volumus. Sed non dubium eft, veram lectionem effe, Ἐδεξιῦτο Βιβλίνε μ' ἐκπώματι, fublata voce μέθυος. Ὅτι παρέξω Λέσβιον, Χῖον, Πατ ✝ Θάσιον. Aiunt quidam, reperiffe in membranis Πεπαρήθιον, Θ. Peparethio vino an fit locus inter illa, quae hic nominantur. dubitabam. Nam id abominatur Hermippus, et hoftibus dari optat. Sed contra

Ariftophanes Pramnio, Chio et Thafio paulo fupra adjungit. At doctiffimus vir, Henricus Stephanus, compendium veteris codicis, quem Romae diligenter contulit cum editis, σαπρὸν fignificare exiftimabat. Effet generofum illud vinum, Hermippo σαπρίας dictum, de quo fuperiore capite. In Turnebi editione absque ulla mutili codicis nota fcriptum: Ὅτι παρέξω Λέσβιον, Χῖον, Πάσσαπρον, Θάσιν, B. Atque ille exiftimabat, πάσσαπρον, quafi *totum putre*, id vinum dici, quod alii σαπρίαν nominant. ἥν αὖθις Τισάρην καὶ Οἰσύμην προσαγορευθῆναι. Prima verba apud doctos ingenue mendum profitentur. Lego: ἣν Ἀντισάρην ἢ Τισάρην. Urbs fuit Thraciae, quam alii Tifaram, alii Antifaram dicebant. Ἀντισάρη καὶ αὐτὴ πόλις, (Datenorum videlicet, qui erant Thraces,) τινὲς δὲ Τισάρα γράφουσι. Verba funt Stephani de urb. Oefyma etiam Geographis inter Thraciae oppida. Νῆας δ' ἐκ Λήμν. Homeri eft Ἰλ. η. Notus verfus vel in fcholis Jurisconfultorum. καλούμενος Πόλλιος. Alii vocant Πολλαῖον. Julius Poll. I. VI. c. II.: καί πυ καὶ γλυκὺς καὶ Πολλαῖος, ἐςι μὲν ἐκ Συρακυσῶν, Πόλλις δ' αὐτὸν ὁ Ἀργεῖος πρῶτον (fcrib. πρῶτος) ἐπεσκεύασεν, ἀφ' ὃ καὶ τὔνομα· ἢ ἀπὸ τῦ Συρακυσίων βασιλέως Πόλιδος, ὡς Ἀριςοτέλης λέγει. p. 71. Haec Pollux. Πῖν' οἶνον τρυγίαν. Explicationem oraculi hujus lege apud Plutarchum in tmem. XIX. quaeft. Graecan. Οἶνον δ' Οἰνουντιάδην, ἢ Δένθιν, ἢ Παρύςιον, ἢ Ὀνογλιν, ἢ Σθαθμίταν, καὶ τὸν ἐκ Καρύςυ, ὅς ἐςι πλησίον Ἀμυκλίας. Multa nobis animadvertenda in his Alcmanis verbis. Οἰνουντιάδης οἶνος recte, qui natus Oenunte, ut explicat auctor. Sed Δένθιν qua ratione τὸν ἐκ Δενθιάδων, ut modo dixit? Analogia fcribendum arguit Δενθιαδίτην, fiquidem recte Athenaeus cenfet, de eo vino locutum Alcmanem. Hefychio auctore δένθις Laconicae linguae vox eft, quae vinum fignificat. Quare nihil mutemus: fed amplius cogitemus. Paryftium vinum neque explicatur Athenaeo, neque ego poffum de illo vel mu Lucilianum: fed locum cenfeo corruptum, et Καρύςιον legendum effe pro certo habeo. Affines literae κ et π in MSS. Quod autem fequitur, καὶ τὸν ἐκ Καρύςυ etc., non funt illa Alcmanis, fed Athenaei verba. Quia poterat non admonitûs lector exiftimare, Caryftium vinum, cujus hic meminit Alcman, a Caryfto, claro Euboeae loco, ficdictum, prudenter Athenaeus, defcriptis Alcmanis verbis, hanc admonitionem fubjungit. Itaque ponenda τελεία στιγμὴ poft nomen Σταθμίταν, quod eft poftremum verbo-

rum Alcmanis. Deinde legendum: *Καρύστιον λέγει τὸν ἐκ Καρύστου, ὅς ἐστι τόπος πλησίον.* Etsi per se clarum attendenti, sic constituendum esse hunc locum: proferemus tamen locum Strabonis, qui neminem sinat de eo dubitare. Verba illius sunt l. X.: *Κάρυστος δέ ἐστι καὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ τόπος τῆς Αἴγυος πρὸς Ἀρκαδίαν, ἀφ' οὗ Καρύστιον οἶνον Ἀλκμὰν εἴρηκε.* Legendum etiam *Ὀνογλίταν*, non *Ὀνογλιν.* Ut a Stathmis *Σταθμίτας*, ita *Ὀνογλίτας* ab Onoglis. *Πολύζηλος δὲ οἶνον αὐτίτην καλεῖ ἐν Ῥόδῳ.* Non docet nos, quod vini genus Rhodii *αὐτίτην* vocarint. Critici antiqui eam vocem exposuerunt multis modis: fortasse pro diversorum populorum vel scriptorum usu. Galenus apud Hippocratem *vinum hornum* interpretatur. *αὐτίτην*, ait, *τὸν αὐτοετίτην, τὸν ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους.* Alii *τὸν αὐτοῦ γεγενημένον, indigenam.* Alii *τὸν ἀπαράχυτον, cui nihil infusum aquae*, ab ea significatione vocis *αὐτὸς*, qua ponitur pro *μόνος*, ut Latinis *ipse* pro solus: qua ratione Aristoteles, ut ait Demetrius Phal., *αὐτίτην* nove dixit *τὸν μόνον αὐτὸν ὄντα. Πλάτων δ' ὁ κωμικὸς τὸν καπνίαν.* Capnias, si vocem spectes, fumosum est Latinis vinum: ut, *Nunc mihi fumosos veteris proferte Falernos Consulis.* Sed longe alia Graecae appellationis ratio: nam capnias vitis genus, cujus praeter Graecos etiam Plin. meminit. *ἄμφις δὲ οἶνος.* De hac voce suspicionem nostram, si lubet, lege l. III. c. XXI. *ὁ ἐκάλουν τρίμμα.* Hesychius: *τρίμμα, ὁ ἀρωματίζων. Πέμμα ἐν γάμοις γενόμενον, καὶ ἐν θεατρικοῖς ἀγῶσιν.* Deest una vox: scribe *ὁ ἀρωματίζων οἶνος.* Reliquae interpretationes nihil ad hunc locum. *τὰς δὲ γυναῖκας τεκνώσας ποιεῖ.* Non probo lectionem, quam reperi, e libris, ut aiunt, veteribus promptam;
p. 72. *τὰς δὲ γυναῖκας κυούσας ποιεῖ ἐξαμβλῶσαι.* Hanc probo unice, quam habent meliores libri omnes, *τεκνώσας.* Ita olim legisse Plinium constat, qui vertit *foecunditatem foeminis importat.* Neque Athenaei, sed Theophrasti potius emendandi codices, contra quam docti homines censuerunt: nam quae in ejus libris obtinet lectio, plane *ἀνερμάτιστος* et nullius auctoritatis pondere firmata est. *περὶ τὰς πεντήκοντα εἰς θαλάσσης.* Malim *παρά.* Deest mensurae nomen, ut saepe apud Graecos. Sic etiam apud Dionem Chrysost.: *τὸν οἰνόφλυγα ἓν Θάσιον κατέπλησε, vino deditum unus vini Thasii haustus liberalior repleverit.* Alibi leges *τρία κρέα* pro tribus carnium frustis, et similia multa. *Ἐὰν τις κεράσῃ.* Repetendum ex superioribus Theophrasti verbis, *τὸν οἶνον γίνεσθαι θαυ-*

μεσὸν τὴν ἡδονήν. Alioquin deſit aliquid. μυρτίτης δὲ ἢ μυῤῥίνης οἶνος κεῖται παρὰ Ποσειδίππῳ. Cum dicit ἢ μυῤῥίνης, indicat, Poſidippi locum varie lectum olim. *Myrtites* vinum ex Dioscoride, Plinio et aliis notum. μυῤῥίνην explicat Heſychius vinum, cui unguentum infuſum. Sed videtur Poſidippus nove hoc loco myrteum vinum, hoc eſt, τὸν μυρτίτην vel μυρσινίτην, appellaſſe μυῤῥίνην. Verum neque exſtat hodie Poſidippi fabula, neque ſatis de lectione conſtat, unde nihil poſſumus affirmare. *Murrina* Romanorum et ὁ ἐσμυρνισμένος οἶνος apud Marcum Evangel. aliud ſunt.

CAPUT VICESIMUM QUINTUM.

Ἑρμῆς, *ultimum poculum.* πότοι et καθημερινὴ χρῆσις. Cnidium *vinum.* ἄποιος *aqua.* *Mareoticum vinum.* Alexandria *pro territorio Alexandriae.* Plinthina *Aegypti.* αἱ ἀμέθυσοι. *braſſicae ebrietatis remedium.* ἐψεῖν βαλανεῖον. λῆρος δοκεῖ.

Non video, quorſum pertineant in tractatione de vinorum generibus et natura verba iſta: Καὶ Ἑρμῆς δὲ εἶδος πόσεως παρὰ Στράττιδι. Verum eſt, non ſolum a Strattide poëta, ſed vulgo olim a priſcis Graecis Ἑρμῆν fuiſſe appellatam τὴν τελευταίαν πόσιν, ut docet nos Pollux. Nam cum Mercurio poſtrema fieret libatio, etiam poculum illud, quod agmen cogebat, Mercurium vocabant. Poſtea mos ille mutavit, et Jupiter τέλειος in Mercurii locum aſcitus, auctore Athenaeo paulo ante. Atque haec quidem ita habuere: verum alieniſſimo loco haec poſita hic, ut multa ſaepe in iſto opere. Non adſcribitur autem hic locus Strattidis: quem reperies l. XI. in voce καδίσκος. Vide Animadv. ejus libri c. VI. In ſequentis diſtichi verſu altero ſcripſimus: Ἀλλά τι καὶ λέσχης οἶνος ἔχειν ἐθέλει. *Non ſolum*, inquit, *aqua temperari vinum debet, ſed etiam jocunda confabulatione condienda compotatio eſt.* Vulgo λεύχης· quam nihili vocem mutatam in veteribus varie offendimus. Ineptum eſt, quod placuit nonnullis, εὐχῆς aut λευκῆς· nam λέσχης omnino ſcribendum. Eadem ſententia apud Heſiodum in Melampo-

rum Alcmanis. Deinde legendum: Καρύςιον λέγει τι Καρύςν, ὅς ἐςι τόπος πλησ. Etsi per se clarum attend sic constituendum esse hunc locum: proferemus ta locum Strabonis, qui neminem sinat de eo dubi Verba illius sunt l. X.: Κάρυςος δέ ἐςι καὶ ἐν τῇ Λακω τόπος τῆς Αἴγυος πρὸς Ἀρκαδίαν, ἀφ' ἧ Καρύςιον ' Ἀλκμὰν εἴρηκε. Legendum etiam Ὀνογλίταν, non γλιν. Ut a Stathmis Σταθμίτας, ita Ὀνογλίτας ab Ono Πολύζηλος δὲ οἶνον αὐτίτην καλεῖ ἐν Ῥόδῳ. Non d nos, quod vini genus Rhodii αὐτίτην vocarint. Cr antiqui eam vocem exposuerunt multis modis: for pro diversorum populorum vel scriptorum usu. Gal apud Hippocratem *vinum bornum* interpretatur. αὐτί ait, τὸν αὐτοετίτην, τὸν ἐκ τῦ ἐνεςῶτος ἔτυς. Alii αὐτῦ γεγεννημένον, *indigenam*. Alii τὸν ἀπαράχυτον, *nibil infusum aquae*, ab ea significatione vocis αὐτὸς, ponitur pro μόνος, ut Latinis *ipse* pro solus: qua rati Aristoteles, ut ait Demetrius Phal., αὐτίτην nove dixit μόνον αὐτὸν ὄντα. Πλάτων δ' ὁ κωμικὸς τὸν καπνίαν. pnias, si vocem spectes, fumosum est Latinis vinum: *Nunc mibi fumosos veteris proferte Falernos Consulis.* longe alia Graecae appellationis ratio: nam capnias genus, cujus praeter Graecos etiam Plin. meminit. φις δὲ οἶνος. De hac voce suspicionem nostram, si lu lege l. III. c. XXI. ὁ ἐκάλυν τρίμμα. Hesychius: τ μα, ὁ ἀρωματίζων. Πόμα ἐν γάμοις γενόμενον, καὶ θεατρικοῖς ἀγῶσιν. Deest una vox: scribe ὁ ἀρωματί οἶνος. Reliquae interpretationes nihil ad hunc loc τὰς δὲ γυναῖκας τεκνέσας ποιεῖ. Non probo lection quam reperi, e libris, ut aiunt, veteribus prompt

p. 7a. τὰς δὲ γυναῖκας κυέσας ποιεῖ ἐξαμβλῶσαι. Hanc pr unice, quam habent meliores libri omnes, τεκνέ Ita olim legisse Plinium constat, qui vertit *foecundita foeminis importat.* Neque Athenaei, sed Theophrasti tius emendandi codices, contra quam docti homines c fuerunt: nam quae in ejus libris obtinet lectio, pl ἀνερμάτιςος et nullius auctoritatis pondere firmata περὶ τὰς πεντήκοντα εἰς θαλάσσης. Malim παρά. Dr mensurae nomen, ut saepe apud Graecos. Sic eti apud Dionem Chrysost.: τὸν οἰνόφλυγα ἓν Θάσιον κα πλῆσαι, *vino deditum unus vini Thasii* haustus liberal *repleverit.* Alibi leges τρία κρέα pro tribus carnium f stis, et similia multa. Ἐὰν τις κεράσῃ. Repetendum superioribus Theophrasti verbis, τὸν οἶνον γίνεσθαι θ

μετὰν τὴν ἡδονήν. Alioquin deſit aliquid. μυρτίτης δὲ ἢ μυῤῥίνης οἶνος κεῖται παρὰ Ποσειδίππῳ. Cum dicit ἢ μυῤῥίνης, indicat, Poſidippi locum varie lectum olim. *Myrtites* vinum ex Dioscoride, Plinio et aliis notum. μυῤῥίνην explicat Heſychius vinum, cui unguentum infuſum. Sed videtur Poſidippus nove hoc loco myrteum vinum, hoc eſt, τὸν μυρτίτην vel μυρσινίτην, appellaſſe μυῤῥίνην. Verum neque exſtat hodie Poſidippi fabula, neque ſatis de lectione conſtat, unde nihil poſſumus affirmare. *Murrina* Romanorum et ὁ ἐσμυρνισμένος οἶνος apud Marcum Evangel. aliud ſunt.

Caput Vicesimum Quintum.

Ἑρμῆς, *ultimum poculum.* πότοι et καθημερινὴ χρῆσις. Cnidium *vinum.* ἄπειος *aqua. Mareoticum vinum.* Alexandria *pro territorio Alexandriae.* Plinthina *Aegypti.* αἱ ἀμέθυσοι. *braſſicae ebrietatis remedium.* ἑψεῖν βαλανεῖον. λῆρος δοκεῖ.

Non video, quorſum pertineant in tractatione de vinorum generibus et natura verba iſta: Καὶ Ἑρμῆς δὲ εἶδος πόσεως παρὰ Στράττιδι. Verum eſt, non ſolum a Strattide poëta, ſed vulgo olim a priſcis Graecis Ἑρμῆν fuiſſe appellatam τὴν τελευταίαν πόσιν, ut docet nos Pollux. Nam cum Mercurio poſtrema fieret libatio, etiam poculum illud, quod agmen cogebat, Mercurium vocabant. Poſtea mos ille mutavit, et Jupiter τέλειος in Mercurii locum aſcitus, auctore Athenaeo paulo ante. Atque haec quidem ita habuere: verum alieniſſimo loco haec poſita hic, ut multa ſaepe in iſto opere. Non adſcribitur autem hic locus Strattidis: quem reperies l. XI. in voce καδίσκος. Vide Animadv. ejus libri c. VI. In ſequentis diſtichi verſu altero ſcripſimus: Ἀλλά τι καὶ λέσχης οἶνος ἔχειν ἐθέλει. *Non ſolum*, inquit, *aqua temperari vinum debet, ſed etiam jocunda confabulatione condienda compotatio eſt.* Vulgo λεύχης· quam nihili vocem mutatam in veteribus varie offendimus. Ineptum eſt, quod placuit nonnullis, εὐχῆς aut λευκῆς· nam λέσχης omnino ſcribendum. Eadem ſententia apud Heſiodum in Melampo-

dia: Ἡδὺ γὰρ ἐς' ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ Τέρπεσθαι
p. 73. μύθοισι. Scribendum etiam: Οὐ γὰρ ἀπόβλητον Διονύσιον, οὐδὲ γίγαρτον. *Nullum Bacchi munus*, sive *nulla uvae pars est aspernabilis*, *ne vinacea quidem*. Homerum imitatur poëta Ceus. Poëtae enim versus est: Οὐ γὰρ ἀπόβλητ' ἐςὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα. Vinum Rhodium insulanum, sive in ipsa insula genitum, non in opposita continente, scribit auctor et compotationibus esse aptum, et quotidiano usui. Distinguit πότες et τὴν καθημερινὴν χρῆσιν· aliud enim πότος, id est, compotatio, cujus finis voluptas: aliud usus vini ordinarius, cujus finis utilitas et valetudinis bonae conservatio. Etsi ne hic quidem voluptate caret: falluntur tamen, neque auctoris mentem capiunt, qui haec confundunt. Cnidium vinum appellarunt veteres non illud solum, quod in Cnidiorum vinetis gignebatur, cujus auctor meminit, sed etiam illud, quod Cnidii mercatores ex Aegypto petere et in alias regiones transferre soliti. Olympiodorus in I. Meteorol.: Ἰδὲ ἦν, ἡ ψύξις ποιεῖ θερμασίαν· ἀλλὰ μὴν καὶ τὐναντίον ἐν Αἰγύπτῳ τῇ ἔτω θερμοτάτῃ ψυχρὸς οἶνος ὁ Κνίδιος καλέμενος, διὰ τὴν ἀντιπερίςασιν. Ait clare, vinum, quod in Aegypto gignitur, vulgo Graecis appellatum fuisse Cnidium. Alexander Aphrodis. variis locis eam quaestionem tractans Aegyptium semper vocat. Scribendum mox: πλήσμιος, διὰ τὸ πολὺς εἶναι τῇ δυνάμει, non πολύ. Eruditi agnoscent atticismum in voce πολύς. In simili mox loco, εἰς τὸ διαπνεῦσαι τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, quaedam membranae scribunt τὸ παχὺ τῆς δ. Sane παχύτητα καὶ τὸ λιπαρὸν tribuunt vino Galenus, Athenaeus, alii. Contra paulo post τὰ ἀπιότατα τῶν ὑδάτων εὐθετεῖ in prioribus editionibus et scriptis quibusdam: ubi edidimus nos ἀποιότατα ex membranis. Optimam aquam constat intelligi: cui proprium ratione qualitatis τὸ ἄποιον et, ut loquitur Dioscorides, τὸ ἀμέτοχον οἵας δηποῦν ποιότητος. Cujusmodi sunt aqua, saliva hominis sani, oleum, cera, τὰ ἄχυρα· nam haec quoque ἄποια dicuntur Alexandro Aphrodiseo. Invenio in lib. Rabbinorum τὸ ἄποιον vocari ריר. *rir*: quanquam ea voce ut plurimum saliva illis significatur. Alioquin ἀπιότατον ὕδωρ possis tueri. et de purissima aqua interpretari, maximeque, ut sic dicam, defaecata. Ut ad vina redeamus, placebat Turnebo, εὔπνοος scribi, non εὔπνες, cum ait auctor: ὁ δὲ Ἀδριανὸς καλέμενος εὔπνες. Non displicet quidem magni viri conjectura: nam inter boni vini laudes et τὸ εὔπνουν censetur et τὸ εὐόνειρον, ut

mus ante c. XX. Sed alteram lectionem constanter libri retinent, non isto solum loco, verum et aliis multis, ubi similiter εὔπνουν, id est, *suaviter spi-* vinum dicitur. Sequitur: ὁ δὲ ἀπὸ Κιλικίας Ἀβά- λέμενος κοιλίας μόνον ἐςὶ μαλακτικός. De hoc vino is in commentariolo de bonis malisve succis: αὐςη- οἶνος ἅμα καὶ γλυκὺς ὁ Κιλίκιος, ὁ Ἀβάτης, ἀπὸ τὴν προσηγορίαν ἔχων. Male in IV. de simplic. facult. Ἀλβάτης. Alibi etiam deterius. De aquis arum vide l. sequ. c. V. Sophoclis locum profere- p. 74. qui sermonem de vinis Aegyptiis inchoabat. Quis erit e convivis, hodie sciri nequit ex his reliquiis. ntium fuisse liquet. Fortasse Athenaeus ipse, vel Plu- s, qui Alexandria oriundus. Sic igitur orditur quasi habundus, quod Aegyptiorum vinorum nulla ha- facta esset mentio. In primo versu scribe: Φεῦ! ι στγ., non Εὖ γλ. Mareoticum vinum dictum refert aeus ἀπὸ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κρήνης Μαρείας, καὶ ἐφ' αὐτὴν πόλεως ὁμωνύμου, ἣ πρότερον μὲν ἦν με- νῦν δὲ κώμη· παρείληφε μέντοι τὴν προσηγορίαν ι ἀπὸ Μάρωνος. Quid haec sibi velint ita scripta, ntelligo. Nam quid illud? παρείληφε λαβοῦσα. Scri- censeo: ἀπὸ τῆς ἐν Ἀ. κ. Μ., καὶ τῆς παρ' αὐτὴν ὁμωνύμου, ἣ πρότερον μὲν ἦν μεγίςη, νῦν δὲ κώμη ελείφθη, τὴν προσηγορίαν λαβοῦσα ἀπὸ Μ. Non mi- mutatione sanari poterat foede corruptus locus, qui planissimam sententiam continet. Praeivit nobis ad emendationem Eustathius Ὀδ. ι. Inde hausimus vo- καταλείφθη, in qua totius conjecturae nostrae car- ponimus. Nam doctissimis viris non assentimur, ut huic loco medicinam facerent, delendam censue- vocem παρείληφε, Eustathio reclamante, et quan- st manuscriptorum. Mariam fontem Athenaeus no- , lacum alii, si satis memini, omnes praeter Eusta- , qui Athenaei verbis loquitur. De eo lacu et Ma- o vino consule Strabonem. Hoc amplius tirones rent, Alexandriae nomine auctorem hic intelligere, rbem ipsam, sed ejus urbis territorium. Aliter illa ἐν Ἀλεξανδρείᾳ nunquam capias recte. Sic loqui hic scriptor. Vide l. II. c. V. In narratione e Theo- o scribe χαλκοῦς λέβητας τρεῖς, non χαλκεῖς. *Plin-* . oppidi Aegyptii nomen in libris chirographis scri- diverse invenimus: Πλιθίνη et Πλινθύνη, ut apud thium quoque. Rectum est Πλινθίνη. Stephanus:

Πλινθίνη πόλις τῆς Αἰγυπτίας, ἀπὸ τῆς Σαμαρείας. Lego: πόλις τις Αἰγυπτία, ἀπὸ τῆς ἐν Σαμαρείᾳ, id est, *Plinthine vocatur urbs quaedam Aegyptii, nomen habens ab illa, quae est in finibus Samariae.* Putavit Stephanus, Plinthinem Aegyptiam nomen habuisse ab urbe Libna, cujus sacra historia meminit Jos. c. X. et alibi. Sane לבנה est πλινθίνη, quasi dicas *Lateritia.* Vinolentiae Aegyptiorum argumentum est, inquit auctor, τὸ παρὰ μόνοις αὐτοῖς ὡς νόμιμον (malim ὂν νόμ.) ἐν τοῖς δείπνοις πρὸ πάντων ἐδεσμάτων κράμβας ἐσθίειν ἐφθὰς, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο παρασκευάζεσθαι, id est, *mos, quem soli servant, comedendi ante alios omnes cibos brassicas coctas, quas etiam hodie parari solent.* Minus recte ista interpretes *): quemadmodum et sequentia, καὶ πολλοὶ εἰς τὰς κατασκευαζομένας ἀμεθύστους προσλαμβάνουσι τὸ τῆς κράμβης σπέρμα. *Multi*, inquit, *cum remedia illa conficiunt, quibus impediri ebrietas solet, inferunt brassicae semen* **). ἀμεθύστους intellige συνθέσεις, ut saepe apud Galenum. Vulgo ἀμέθυστα vocabant. Basilius μέθης φάρμακα. οἱ δὲ, ait, καὶ
p. 75. μέθης συντιθέασι φάρμακα, οὐχὶ τοῦ μὴ παθεῖν τι δεινὸν ἀπὸ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ τοῦ μὴ διαλιπεῖν, μηχανώμενοι. Brassicam in amethystorum compositione locum habere, non mirum est, cum ipsa per se sit pro ebrietatis remedio. Cato de r. r. c. CLVI.: *Si voles in convivio multum bibere caenareque libenter, ante coenam esto crudam, quantum voles, ex aceto: et item ubi coenaveris, comesto aliqua V. folia, reddent te, quasi nihil ederis, biberisque: bibesque, quantum voles.* Eadem Varro ex Catone. Caussam quaerit philosophus istius occultae facultatis Probl. tmem. III. quaest. XVIII. Etiam in Geoponicorum l. VII. caput exstat de istis amethystis: ubi non est praetermissa brassica. Ex his licet intelligere, quid appellet auctor τὰς κατασκευαζομένας ἀμεθύστους. In Nicocharis verbis ἑψεῖν βαλανεῖον non concoquo. Noli dubitare, librariorum imperitiam monstrum illud lectionis edidisse. Scribendum adstipulantibus libris manualibus: ἑψήσομεν βαλάνιον. Quam vim habeant adversus crapulam glandes, non facile dixerim: habere aliquam, existimavit, qui ista loquebatur. Sed ri-

*) [Vinolentos Aegyptios fuisse, hoc ostendit, quod apud eos tantum in coenis statutum est, ante omnem cibum brassicam elixam comesse, et ad compotationes ita sese praeparare. *Dalech.*]

**) [Multi sane, ut ab ebrietate vindicentur, praesumunt brassicae semen. *Dalech.*]

diculi sumus, si omnium, quae apud comicos dicuntur, speramus caussam posse reddere. In extremo libro Amphidis comici verba sic scribuntur: — ἐξελαύνει γὰρ σφόδρα λήρυς, ὥστε τὰς ῥαφάνυς ὄντω δοκεῖν. Et versus et sententia claudunt. Lego et distinguo: — ἐξελαύνει γὰρ σφόδρα. Ὡς λῆρον εἶναι τὰς ῥαφάνυς οὕτως δοκεῖν, vel ὄντως. Graecorum proverbium est, cum duorum alterum alteri longe anteponunt: παιδιὰ φαίνοιτο ἂν εἶναι, vel λῆρος. Sic accipiendum est hoc loco. Tantum, ait, juvat tristis casus aliquis ad arcendam ebrietatem, ut prae eo brassicae videri queant nugae merae.

Πλινθίνη πόλις τῆς Αἰγυπτίας, ἀπὸ τῆς Σαμαρείας. Lego: πόλις τις Αἰγυπτία, ἀπὸ τῆς ἐν Σαμαρείᾳ, id est *Plinthine vocatur urbs quaedam Aegyptii*, nomen habens *ab illa, quae est in finibus Samariae.* Putavit Stephanus Plinthinem Aegyptiam nomen habuisse ab urbe Libna cujus sacra historia meminit Jos. c. X. et alibi. Sam לבנה est πλινθίνη, quasi dicas *Lateritia.* Vinolentiam Aegyptiorum argumentum est, inquit auctor, τὸ παρὰ μόνοις αὐτοῖς ὡς νόμιμον (malim ὂν νόμ.) ἐν τοῖς δείπνοις πρὸ πάντων ἐδεσμάτων κράμβας ἐσθίειν ἑφθάς, καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο παρασκευάζεσθαι, id est, *mos, quem soli servant, comedendi ante alios omnes cibos brassicas coctas, quae etiam hodie parari solent.* Minus recte ista interpretes *) quemadmodum et sequentia, καὶ πολλοὶ εἰς τὰς κατασκευαζομένας ἀμεθύστας προσλαμβάνουσι τὸ τῆς κράμβης σπέρμα *Multi*, inquit, *cum remedia illa conficiunt, quibus impedir ebrietas solet, inferunt brassicae semen* **). ἀμεθύστας intellige συνθέσεις, ut saepe apud Galenum. Vulgo ἀμέθυστα vocabant. Basilius μέθης φάρμακα. οἱ δὲ, ait, καὶ p. 75. μέθης συντιθέασι φάρμακα, οὐχὶ τοῦ μὴ παθεῖν τι δεινὸν ἀπὸ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ τοῦ μὴ διαλιπεῖν, μηχανώμενοι. Brassicam in amethystorum compositione locum habere, non mirum est, cum ipsa per se sit pro ebrietatis remedio Cato de r. r. c. CLVI.: *Si voles in convivio multum bibere caenareque libenter, ante coenam esto crudam, quantum voles ex aceto: et item ubi coenaveris, comesto aliqua V. folia: reddent te, quasi nihil ederis, biberisque: bibesque, quantum voles.* Eadem Varro ex Catone. Caussam quaerit philosophus istius occultae facultatis Probl. tmem. III quaest. XVIII. Etiam in Geoponicorum l. VII. caput exstat de istis amethystis: ubi non est praetermissa brassica. Ex his licet intelligere, quid appellet auctor τὰς κατασκευαζομένας ἀμεθύστους. In Nicocharis verbis ἑψεῖν βαλανεῖον non concoquo. Noli dubitare, librariorum imperitiam monstrum illud lectionis edidisse. Scribendum adstipulantibus libris manualibus: ἑψήσομεν βαλάνιον. Quam vim habeant adversus crapulam glandes, non facile dixerim: habere aliquam, existimavit, qui ista loquebatur. Sed ri-

*) [Vinolentos Aegyptios fuisse, hoc ostendit, quod apud eos tantum in coenis statutum est, ante omnem cibum brassicam elixam comesse, et ad compotationes ita sese praeparare *Dalech.*]

**) [Multi sane, ut ab ebrietate vindicentur, praesumunt brassicae semen. *Dalech.*]

diculi sumus, si omnium, quae apud comicos dicuntur, speramus caussam posse reddere. In extremo libro Amphidis comici verba sic scribuntur: — *ἐξελαύνει γὰρ σφόδρα λήρους, ὥστε τὰς ῥαφάνους οὕτω δοκεῖν.* Et versus et sententia claudunt. Lego et distinguo: — *ἐξελαύνει γὰρ σφόδρα. Ὡς λῆρον εἶναι τὰς ῥαφάνους οὕτως δοκεῖν*, vel *ὄντως*. Graecorum proverbium est, cum duorum alterum alteri longe anteponunt: *παιδιὰ φαίνοιτο ἂν εἶναι*, vel *λῆρος*. Sic accipiendum est hoc loco. Tantum, ait, juvat tristis casus aliquis ad arcendam ebrietatem, ut prae eo brassicae videri queant nugae merae.

ISAACI CASAUBONI
ANIMADVERSIONUM
IN
ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAS
LIBER SECUNDUS.

Caput Primum.

P. 77. Προσεπιμετρεῖν. Orestheus *Deucalionis filius. Cypriorum auctor. Stasinus.* εὑρείτης οἶνος. ἄδαμος. *Bacchi simulacrorum facies. Vini usus in ulcerum curationibus. Bacchus* Ὑγιάτης.

Expositis libro superiore vini generibus, initio II. de primo vini auctore et Graeco nomine οἶνος tractatur ab Athenaeo. Sed meminerit lector ejus, quod jam ante admonuimus: non res solum ἀξιομνημονεύτας et dignas observatu, verum etiam locutiones interdum elegantiores excerptas esse ab epitomae hujus auctore. Ejusmodi enim est in ipso libri hujus principio verbum προσεπιμετρεῖν. Delectatus siquidem hic grammaticus vocis ejus elegantia, adnotavit hanc phrasin, τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας προσεπιμετρεῖν τῷ ὕπνῳ· et interpretatum adjecit, ὕπνῳ διδόναι σχολήν. Sic non longe post ἀνατίθεσθαι pro *differe in aliud tempus* et excerpsit et exposuit: Ὅρα, inquit, τὸ ἀνατιθεμένων πάντων τὴν ζήτησιν ἤτοι ἀναβαλλομένων. Levia haec, sed vel eo nomine non praetereunda, quia eruditos viros fefellerunt. Orestheum nostri codices faciunt Deucalionis filium: quem, nisi fallor, Pausanias et Stephanus Lycaonis. Suspecta igitur nobis librorum fides. Praeterea quid est ἐπὶ βασιλέα; Ait enm: Ὀρεσθεὺς ὁ Δευκαλίωνος ἦλθεν εἰς Αἰτωλίαν ἐπὶ βασιλεία

ie historiae veteri, neque hellenismo consonat haec). Lego: Ὀρεσθεὺς ὁ τῦ Λυκάωνος ἦλθεν εἰς Αἰτωλίαν ἐπὶ βασιλείᾳ. *Orestheus, Lycaonis filius, in Aetoliam, ut ibi regnaret.* Deucalionis nomen tueri fortasse propter historiae fabularis incertitudinem. Verbi etymum habes in Etymol., quod magnum vocant veteres grammatici, pluribus expositum: item Eustath. VI. in Il. commentario. Inde est, qui hic ur, locus poëtae. Sequentes duo versus, Οἶνόν τοι, λαε, etc., cujus sint auctoris, non dicitur. In ora uorum codd. adscriptum est, testibus clarissimis viris, hano et Levinio, ὁ τῶν Κυπρίων τῦτο φησι ποιητής, ὃν εἴη. Cypriorum auctorem laudari sine nomine ienti Alex. et aliis veteribus, hodie omnibus notum: num tamen quidam appellant. Illius poëtae esse istos is, didiceramus jam ex Suida, qui locum Athenaei ribens, ὁ δὲ Κύπριος, ait, φησὶ ποιητής, Οἶνόν τοι,. M. im magna copia admissum in corpus εὐῤῥείτην vocavit oxenus Cytherius. Εὐῤῥείτας οἶνος πάμφωνος, *vinum fluens omnis generis voces ciet.* Sic saepe τὸ ῥεῖν non e simpliciter, sed ferri cum impetu significat. Demosthe- τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ λαμπρῷ ῥέοντι καθ' ἡμῶν. Et ίτης ἄνεμος apud poëtas, *ventus vehemens et* λαμπρός. Chius de vino: Ἄδαμον παῖδα, ταυρωπὸν, νέον ὠ νέον. Vi- r licentia poëtarum vino personam attribuere: vocat ἀδάμαστον, *puerum indomitum.* Persius: *indomitum quod umare Falernum sufficiat.* Sic scribendum, vel ἀδάμαστον ἄδαμον vix Graecum est. *Puerum* dicit, quia Bacchi ilacra puerili aut juvenili facie fingebantur. ταυρωπὸν pter vini robur aut ebriorum truculentiam. Eam n ob caussam Bacchum tauro fingebant similem, ut tur non multo post. In ultimo Ionis versu, Οἶνον ίπνυν, ἀνθρώπων πρύτανιν, malim ἀερσίνοον. Panya- le usu vini immodico: μή σ' ὕβρις ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν η. Accedit scripta lectio ἀερσίπνοον. Legenti mihi sithei hunc versum, Καὶ τοῖσιν ἑλκωθεῖσιν ὠφέλημ' , veniebat ejus in mentem, quod de vino simmiliter scorides scribit: οἱ παλαιοὶ οἶνοι πρὸς τραύματα καὶ γμονὰς ἐπιτήδειοι σὺν ἐρίοις οἰσυπηροῖς ἐπιτιθέμενοι ιντλῦνται ὠφελίμως πρὸς τὰ θηριώδη ἕλκη. Dubita- de istis verbis: ἡ δὲ Πυθία εἴρηκέ τισι. Διόνυσον Ὑγιά- καλεῖν, essentne ea Mnesitheo, an Athenaeo a nobis uenda. Eustathius illa usurpat pro suis, ut pleraque lia Athenaei: neque versum redolent utique nimis.

p. 78.

Sed dubitationem tollit auctor, scribens l. I.: Μνησίθεος Ἀθηναῖος Διόνυσον Ἰατρόν φησι τὴν Πυθίαν χρῆσαι τιμᾶν Ἀθηναίοις. Qui locus hunc explicat: nam de Atheniensibus nihil Mnesitheus. Ergo τισὶν εἴρηκεν, *Atheniensibus dixit*. Verius autem scripsisset ibi Athenaeus Διον. Ὑγιάτην φ. Nam ea voce Pythiam constat usam. Sextum et septimum Eubuli versum emenda et scribe: Οἴκαδε βαδίζουσ'. ὁ δὲ τέταρτος οὐκέτι Ἡμέτερός ἐστιν, ἀλλ' ὕβρεως· πέμπτος βοῆς. Et nonum initio: Ὁ δ' ὄγδοος κλήτορος.

CAPUT SECUNDUM.

Epicharmi illustris locus. ἐποικοδόμησις, *gradatio. Cyrenaeus poëta. Historia de Triere domo. Proverbium*, οἶνος καὶ ἀλήθεια. *Primum poculum quare Jovi servatori sacrum.* ἔρπις, *vinum*, ὄλπις, *trulla vinaria. Multa emendantur et illustrantur.*

Mutili sunt Graeci codices, qui illustrem Epicharmi istum locum sic scribunt: Ἐκ μὲν θυσίας θοίνη, ἐκ δὲ θοίνης πόσις ἐγένετο. Χαρίεν, ὥς γε μοι. ἐκ δὲ πόσιος κῶμος, ἐκ κώμου δὲ ἐγένετο θυανία· ἐκ δὲ θυανίας δίκη· ἐκ δὲ καταδίκης πέδαι τε καὶ σφάκελος καὶ ζημία. Deest integrum membrum. Scribe: ἐκ δὲ θυανίας δίκη· ἐκ δὲ δίκης καταδίκη· ἐκ δὲ κατ. Et ita etiam Dalecampius: melius, quam Suidas, quem, si lubet, vide in οἶνος. Hesychius non θυανία legisse videtur, sed συανία. Nam huc censeo pertinere ista illius: συανία, λοιδορία, καὶ ἡ διὰ χειρὸς μάχη. Est autem perillustris hic Epicharmi locus: cujus etiam Aristoteles meminit Metaph. l. III. ἔτι δὲ, inquit, παρὰ ταῦτα, ὡς Ἐπίχαρμος ποιεῖ τὴν ἐποικοδόμησιν· ἐκ τῆς διαβολῆς ἡ λοιδορία· ἐκ δὲ ταύτης ἡ μάχη. Appellat philosophus ἐποικοδόμησιν, quam rhetores κλίμακα vel κλιμακωτὸν σχῆμα, Cicero *gradationem*: cum aliud ex alio nectitur, et quasi per gradus a primo ad ultimum venitur. Eustathius: τὸ σχῆμα τοῦ ῥηθέντος χωρίου κλίμακα καὶ κλιμακωτὸν λέγουσιν οἱ παλαιοί· ἕτεροι δὲ ἐποικοδόμησιν. Themistius, non sine allusione ad verba praeceptoris, orat. I.: πολλὴ προσθήκη καὶ τῶν κακῶν ἐποι-

ποδόμησις. Ac videtur hic poëta ista figura admodum delectatus: quam ait Plutarchus degeneraffe imitatione prava fophiftarum in eam fpeciem fallaciae. quae in ipforum fcholis dicebatur ὁ αὐξόμενος λόγος. Plutarchi locus eft in Comment. de f. n. v. Epicharmeae gradationi fimillima eft apud Demofthenem in ea κατὰ Κόνωνος, ubi de actione injuriarum loquitur: μηδὲ κατὰ μικρὸν ὑπάγεσθαι ἐκ μὲν λοιδορίας εἰς πληγάς· ἐκ δὲ πληγῶν εἰς τραύματα· ἐκ δὲ τραυμάτων εἰς θάνατον. Bafilius in concione, quam habuit adverfus eos, qui irafcuntur, θυμὸς, inquit. ἐγείρει μάχην· μάχη δὲ γεννᾷ λοιδορίας· αἱ δὲ λοιδορίαι πληγάς· αἱ δὲ πληγαὶ τραύματα· ἐκ δὲ τραυμάτων πολλάκις θάνατος. Sic fere Chryfoftomus hom. XV. ad populum Antiochenum: πολλάκις ἀπὸ ῥημάτων καὶ γέλωτος λοιδορίαι καὶ ὕβρεις· ἀπὸ λοιδορίας καὶ ὕβρεως πληγαὶ καὶ τραύματα· ἀπὸ τραυμάτων καὶ πληγῶν σφαγαὶ καὶ φόνοι. Horatius eandem fententiam voluit exprimere, cum hos verfus fecit in ep. XIX. l. I.: *Ludus enim genuit trepidum certamen et iram: Ira truceis inimicitias et funebre bellum.* Similia his apud Ariftophanem, Hieronymum, Cedrenum et alios nobis obfervata: quae praetermittimus fcientes prudentes. Panyafis poëtae locum, ubi τὴν πρώτην πόσιν ἀπονέμει Χάρισιν, quod ait nofter, negligentia breviatoris an librarii praetermiffum, reperies inter fragmenta Athenaei nobis collecta. Hominem vino fuaviffimis verfibus affimilat comicus Alexis: quo loco fcribendum arbitramur, mutata diftinctione: Πολλή γ' ἀνάγκη καὶ τὸν ἄνδρ' ἀποζέσαι Πρώτιστον, ἀφρίσαι τε, κ' ἀνθῆσαι, πάλιν Σκληρὸν γενέσθαι. Vult, hominem effe vino fimilem: quod primo fervet ac fpumat: deinde floret, hoc eft, ἐν ἀκμῇ ἐστι τῷ πίνεσθαι· poftea fit vetus et minus gratum. Intellige autem de vino, quod παρήκμασεν, ut loquitur Alexis, et jam bibendo non eft. Nam alioquin certum p. 80. eft, quod alibi dicit poëta idem, οἶνον τὸν παλαιότατον σπουδάζομεν. Cyrenaeus mox poëta Callimachus non eft, ut fine tefte affirmant quidam. Eratofthenem effe, probo Hefychii teftimonio, cujus funt verba in ναρθηκιῶντες· τῷ νάρθηκι ἐχρῶντο πρὸς τὰς ἐκζωπυρώσεις τοῦ πυρός. ὅθεν καὶ τῷ Διονύσῳ ᾠκείωσαν αὐτὸν, διά τε τὰς ἐν ταῖς θοίναις τῶν δένδρων (lego δᾴδων) ἀφάς, καὶ διότι θερμός ἐστι τῇ φύσει ὁ οἶνος, ἢ πυρώδης. Οἶνος τῷ πυρὶ ἴσον ἔχει μένος. Ἐρατοσθένης. Hiftoria lepidiffima, quam ex Timaeo auctor commemorat, de domo, quam temulenti juvenes in triremem verfam credebant, inter para-

doxa philosophorum aut poëtarum figmenta censeri non debet. Est illa quidem mirabilis, sed quae tamen non excedat fidem veri. Nam obruti vino homines non solum duplices Thebas videre soliti, verum etiam, quae cernunt, moveri omnia et continue agitari putant. Ratio et caussa ejus φαντασίας est cerebri agitatio et perturbatio, quam patitur ab exhalationibus vini eo ascendentibus exitumque frustra quaerentibus. Cerebri igitur στροφὴ faciebat, ut triclinium commotum, στρεφόμενον, videre putarent. Inde oborta est animis adolescentium male sanorum navis in pelago agitatae species. Mediterraneis hominibus, qui, ut ait poëta, οὐκ ἴσασι θάλασσαν, hoc vix accidisset: istis insulanis, etiam post amissum rationis usum, ejus superest memoria, quod alias in mari erant experti. Idem usu venire etiam sobriis inter somniandum, nemo est, quin sciat, praeter Atlantes, degenerem humani ritus populum, neque insomnia visentem. Graecorum vetustum proverbium est, οἶνος καὶ ἀλήθεια, *vinum et veritas*. Subaudiendum est, una habitant, et in una sede morantur. Theocritus: Οἶνος, ὦ φίλε παῖ, λέγεται καὶ ἀλήθεια. Hebraei non minus rotunde: בבצםבבים בכום, *in calyce, in marsupio, in ira*. Subaudiendum, mores hominis noscuntur, vel prodit mores suos aliquis. Non dissimili proverbio apud alios: στολὴ καὶ βῆμα καὶ γέλως ἀνδρὸς τὰ περὶ αὐτοῦ ἀναγγέλλουσι. *Vestis, incessus, visus hominis mores illius arguunt.* Ita interpretandum in auctore nostro, ὅθεν, οἶνος καὶ ἀλήθεια, λέγεται. Quorum interpretationem adeo ridiculam sunt commenti interpretes *). De Bacchi tripodibus nuper diximus ad Suetonium. In versibus Antiphanis probo lectionem scriptam: Ἀμφότερα μηνύει γὰρ ἀπὸ τῶν βλευμάτων Καὶ τῶν λόγων ταῦθ'· ὥστε τ. ἀρν. Manca est una dictione haec sententia: προσεπιλέγειν δὲ τούτῳ τὸ τοῦ Διὸς σωτῆρος ὄνομα, διὰ .... καὶ μνήμης ἕνεκα τῶν πινόντων. Sarciri damnum acceptum potest, si scribas, διά τε τὸν οἰωνὸν καὶ μν. Instituerunt, ut vini temperati poculum, quod primum biberent, Jovi Servatori sacrarent, et ita vocarent. Quare? Ominis, inquit, boni gratia, et ut meminissent mortales, se hoc modo vinum bibentes servatum iri. Veteres in plerisque institutorum suorum rationem habuisse τοῦ οἰωνοῦ, ut et bonum omen captarent, et malum fugerent, admonebamus l. I. c. XI. Vir eruditissimus, Joannes Levinius,

p. 81.

*) [qua de caussa vinum veritatem appellarunt. Delech.]

ſcribendum cenſebat διδαχῆς καὶ μυ. Acute et feliciter. Eſto igitur judice me proba illius emendatio, noſtra rejicula. Alcaeus varios effectus vini, nunc potorem exhilarantis, nunc ad iram provocantis, his verbis indicat: Ἄλλοτε μὲν μελιχδέος, ἄλλοτε δ' ὀξυτέρε τριβόλων ἀῤῥητευμένος. Scripti codices: ἄλλοτε δ' ὀξ. τρ. ἀρητυμένοι. Vera lectio ἀρητυμένε. *Hauſto vino alias dulci mellis inſtar, alias acutiore tribulis et aſperiore.* Levinius ἀρυτόμενοι, *haurientes.* Memini legere in Heſychii Lexico: ἀρηρυγμένη, ἀπηντλημένε· quod pertinere ad iſtum Alcaei locum, aliquando ſuſpicabamur. Verſiculus Euripidis ſumptus eſt ex illius Bacchis fabula. In eo verſu εἰς κέρας θυμέμενοι ſic dictum, ut θυμαίνειν εἰς ἀέρα. Vetus poëta apud M. Tullium: Πολλὰ μάτην κεράεσσιν ἐς ἠέρα θυμαίνοντα. Anaxandridae locum de nectaris eſu et ambroſiae potu in legitimos jambicos poſſumus ita redigere, quod et Levinio probabatur: — τὸ νέκταρ ἐσθίω πάνυ Μάττων, διαπίνω τ' ἀμβροσίαν, καὶ τῷ Διὶ Διακονῶ, καὶ σεμνός εἰμ' ἑκάστοτε Ἥρᾳ λαλῶν καὶ Κύπριδι παρακαθήμενος. Dirige et iſtum Alexidis: Οὐδεὶς φιλοπότης ἄνθρωπός ἐστι κακός· curvus enim eſt. Scribe: Οὐδεὶς φ. ἐστὶν ἄνθρωπος κακός. Sed turpius et periculoſius eſt corruptus, qui praecedit, Sapphus verſus: Ἑρμᾶς δ' ἑλὼν ἔρπεν θεοῖς οἰνοχοήσων. Legendum eſt: Ἑρμᾶς δ' ἑλὼν ἔρπιν θεοῖς ᾠνοχόησεν, ex Euſtathio et libris vetuſtis. ἔρπις *vinum* ſignificat lingua Aegyptiorum, ſi criticis fidem habemus. ἔρπις, inquit Euſtathius, Αἰγυπτιςὶ ὁ οἶνος, καθὰ καὶ Λυκόφρων οἶδε. Lege, ſi eſt operae, quae Tzetzes ſcribit ad iſtum verſum Lycophronis: ἔρπιν τε ῥέζειν ἠδ' ἀλοιφαῖον λίπος. Hipponax: ὅπε τὸν ἔρπιν ὁ σκότος καπηλεύει. L. X. iterum laudat hunc Alcaei locum Athenaeus, et pro ἔρπιν ſcribit ὄλπιν, quod incogitantia factum putem, ſenſum attendente illo, non verba. ὄλπις enim οἰνοχόη, *trulla vinaria.* Locum Ibyci ſic Euſtathius: ὁ μελοποιὸς Ἴβυκος τὴν ἀμβροσίαν κατ' ἐπίτασιν ἐννεαπλασίονα γλυκύτητα ἔχειν οἶδε πρὸς τὸ μέλι· λέγων αὐτὸ ἐνν. etc.

Caput Tertium.

Demetrii Halicarn. epigramma. μέτωπον κιττῷ κεκρικωμένον. ὑπὲρ κρεωφαγίας *et* ὑπὸ κρεωφαγίας *quantum differant.* ἀνάγκα γλυκεῖα *apud Bacchylidem.* anancaeum *poculum apud Plautum.* ἀναγκαῖον πόμα *apud Platonem. Athenaeus memoria lapsus.* εὔφρων καρπὸς *Homero vinum: Hesiodo fruges.* Icaria *locus in Attica.* ψελλισμὸς, *primum temulentiae signum.* ἀλία *et* ἀλίζεσθαι. *Demosthenis locus emendatus.* τέλη μικρά. *Rejecta Athenaei expositio vocis* τέλος *apud poëtam.*

Incerti auctoris esse epigramma in Cratinum, declarant haec: ὁ ποιήσας τὸ εἰς Κρατῖνον ἐπίγραμμα. Ad oram p. 82. vetustiss. cod. erat adscriptum: τῦτο δὲ Δημητρίυ τῦ Ἁλικαρνασσέως φασὶν εἶναι. Quasi auctor hujus epigrammatis esset Demetrius Halicarnasseus. Quod legere memini etiam apud paroemiographos Graecos. In fine scribendum est: — εἶχε δὲ κιττῷ Μέτωπον, οἷα καὶ σὺ, κεκρικωμένον, *cinctum hederae corona tanquam κρίκῳ*, sive *annulo*. Non, ut editum est etiam in libro Graecorum epigrammatum, κιττῶν et κεκροκωμένον. Apud poëtarum regem duo versus integri sunt, qui hic in sesquiversum parum ἀρτίποδα rediguntur: Ἔσθοντες κρέα πολλὰ βοῶν ὀρθοκραιράων, Πίνοντες κρητῆρας ἐπιστεφέας οἴνοιο. Sic saepe duo aut plures Homerici in unum conflantur in istis libris. Horum versuum priorem censuit Aristarchus tollendum, quia, inquit auctor, ὑπὲρ κρεωφαγίας αὐχεῖν ποιεῖ τὰς Ἕλληνας, *eo versu de carnis esu Graecos facit gloriari.* Hoc sonat ista lectio omnium librorum: quos falsi omnes damnandos suspicamur, et scribendum ὑπὸ κρεωφ. Apud poëtam heroës non gloriantur de esu carnium et viscerationibus suis. Apage istam insaniam lurconibus, non heroïbus, convenientem! Sed soliti heroës, liberaliore convivio excepti et bene poti, de sua virtute multa praedicare, et mira de se promittere. ὑπὲρ in hac locutione rem notat, quam falso ostentator sibi tribuit: ὑπὸ caussam notat, unde oritur jactatio. Vide, quanta sit depravatio sententiae ex quantulo errore. Potest scribi etiam ἀπὸ, ut statim: ὁ γὰρ ἀπὸ πάσης εὐθυμίας τὸ καυχᾶσθαι. Si quis

vulgatum ὑπὲρ malit retinere, quae erat Josephi Scaligeri sententia, fruatur judicio. In primo versu Bacchylidis σευομένα κυλίκων habent etiam membranae antiquitatis venerandae. Non possum interpretari, nisi praepositionem ἐκ vel ἀπὸ adjicias. *O dulcis necessitas, quae venis et oreris e poculis!* Nam σευομένη nihil aliud, quam πορευομένη et ὁρμῶσα. Accedam lubens ad libros alios, ubi γενομένα. Sed eligant doctiores. ἀνάγκαν vocat mellitissimus poëta τὴν Φρενῶν ἔκστασιν, cum poto liberalius vino homo suae spontis non est, neque mentis sanae. Hanc necessitatem vocat γλυκεῖαν, quia erat aliud olim anancaeae potionis genus, cujus tristis necessitas. Plautus Rudente: — *perit potando, opinor. Neptunus magnis poculis hac nocte eum invitavit. Credo, hercle, anancaeo datum hoc, quod biberet* Alludit poëta vel ad sorbitionem cicutae, necessariam et fatalem sontibus in Graeciae aliquot urbibus, vel ad haustum illum e flumine Lethaeo, qui nemini mortalium non est necessarius. Plato l. X. de rep. locutus de Lethaeo campo: σκηνᾶσθαι ἐν σφᾶς ἤδη ἑσπέρας γινομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμὸν, ὃ τὸ ὕδωρ ἀγγεῖον ἐδὲν σέγει· μέτρον μὲν ἔν τι τῦ ὕδατος πᾶσιν ἀναγκαῖον εἶναι πιεῖν. Erat et aliud ἀναγκαῖον πόμα in legibus Atheniensium, de quo Plato l. VIII. de leg. Lapsus est auctor memoria, si putavit, istud hemistichium, εὔφρονα καρπὸν ἀρύρης, alius esse, ut ait, poëtae, quam Homeri. Non meminerat legisse Ἰλ. γ.: Κήρυκες δ᾽ ἀνὰ ἄςυ θεῶν φέρον ὅρκια πιςὰ, Ἄρνε δύω καὶ οἶνον, εὔφρονα καρπὸν ἀρύρης. p. 83. Hesiodus fruges, non vinum, appellat εὔφρονα καρπὸν, *gratum mortalibus fructum.* Locus Atticae, ubi dicitur inventa esse tragoedia, Icaria dicebatur. Itaque scribe ἐν Ἰκαρίᾳ τῆς Ἀττικῆς, non Ἰκαρίῳ. Stephanus: Ἰκαρία, δῆμος Αἰγηΐδος φυλῆς, ἀπὸ Ἰκαρίε τῦ πατρὸς Ἠριγόνης. Distingue verba Astydamantis auctore Levinio: — θνητοῖσι τὴν ἀκεσφόρον Λύπης ἔφηνεν οἰνομήτορ᾽ ἄμπελον. Antiphanis vero senarios hoc modo, transpositis dictionibus aliquot: Συνεχῶς γὰρ ἐμπιπλάμενος ἀμελὴς γίγνεται Ἄνθρωπος· ὑποπίνων δὲ πάνυ φροντιςικός. Is, qui apud Alexin comicum hos duos trochaïcos pronunciabat, Οὐ μεθύω τὴν φρόνησιν, ἀλλὰ τὸ τοιῦτον (vel τοσῦτον) μόνον, Τὸ διορίζεσθαι βεβαίως τῷ ςόματι τὰ γράμματα, hoc voluit, se vini potui tantisper indulgere, donec adhuc lingua non titubet, sed articulate voces possit proferre, nedum ut ad dementiam usque se ingurgitet. Linguae titubantia et ψελλισμὸς inter prima temulentiam

ſymptomata, ut etiam Plutarchus ait in Symp. Dalec. emendabat τῷ ὄμματι. Cui non poſſum ſuffragari. Lautiores epulas priſci Graeci θαλείας dixerunt, ὅτι θεῶν χάριν ἠλίζοντο καὶ συνήεσαν, *quia in honorem deum conveniebant ad convivia.* Non ferendi ſunt, qui ηὐλίζοντο hic corrigunt: id vero corrumpere eſt, non corrigere auctores. ἀλία Ionum proprie vox eſt pro conventu et concione, frequens apud Herodotum. Apud Demoſthenem in orat. pro cor. in vetere Byzantiorum decreto ἐντεαλία perperam ſcriptum pro ἐν τῇ ἀλίᾳ. Etſi autem ἀλίζεσθαι et συναλίζεσθαι generali notione congregari ſignificant ſine finis diſcrimine: fuere tamen, qui de convenientibus ad coenam condictam proprie putarent uſurpari. Ita uſus hic Athenaeus illa voce. Ita etiam accepit Novi Foederis Syrus interpres. cum συναλιζόμενος αὐτοῖς init. Act. verteret אכל עמהון לחמא. *comedens una panem.* τέλη μικρὰ in Euripidis verſu minores ſunt hoſtiae et minoris impenſae. Haec nominis ratio: alioquin τέλος pro hoſtia non dicitur: etſi ſcio, proditum eſſe contrarium ab antiquis grammaticis, qui omnes ſecuti ſunt auctoritatem Athenaei. aut illius, unde ipſe habet. Mihi vero et abſurdum videtur et ridiculum, quod ſcribitur hic ab auctore: τέλος ſignificare θυσίαν in eo, quem profert. Homeri loco, ex principio IX. l. Od. Atque ego mirari ſatis nequeo, tam φορτικὴν interpretationem tam erudito viro probari potuiſſe. Melius illi, qui τέλος in eo verſu accipiunt ut apud philoſophos, cum in morali diſciplina de finibus diſputatur. Etenim dubitari non poteſt, illud ultimum, quo omnia conſilia et vota noſtra referuntur, ea voce hic a poëta intelligi. Eſt ſane familiaris ionice ſcribentibus dictio τέλος, quae ſaepe nihil ſonat aliud. quam χρῆμα, *res.* τέλος θανάτου, *res mortis*, pro morte, ſaepe apud Homerum et Hippocratem: ut *res voluptatum* Plauto pro voluptates. Hoc
p. 84. etiam modo exponas recte οὐδὲν τέλος χαριέστερον *res nulla gratior.* Alexidis verſus imperfecte ſcriptos ita lege et concipe: Τοὺς εὐτυχοῦντας ἐπιφανῶς δεῖ ζῆν ἀεί, Φανεράν τε τὴν δόσιν τὴν τοῦ θεοῦ ποιεῖν. Ὁ γὰρ δεδωκὼς τ' ἀγαθὰ δαίμων, τὸν μὲν, ὧν Πεποίηκεν αὐτὸς, οἴεται χάριν τινὰ Ἔχειν ἑαυτῷ· τοὺς ἀποκρυπτομένους δὲ καὶ Πράττειν μετρίως φάσκ. — — —

Caput Quartum.

Vinum ex aqua φύεται. *Titaresius et Peneus.* πλατὺ ὕδωρ, *aqua salsa.* λιαρὸν *pro calido.* μετακέρασμα *et* μετάκερας, *aqua tepida.* δυοφερὰ ὕδατα. λίτρον *et* νίτρον. Pyraea, Tarrha, Pheta. *Multa corrupta emaculantur.*

Athenaei sunt, non autem poëtae ullius verba *) haec: Οὐ χαίρει τῷ πόματι ἐκ πρώτης ἐθισθεὶς ἀνατροφῆς ὑδροποτεῖν. Prorsa, inquam, est oratio, non vorsa, ut sine caussa quidam affirmant. In dialogi hujus textura de eo conviva ista dicebantur, qui sequentem de aquis disputationem erat habiturus. Eclogarius dictionis elegantiam adamavit et adnotavit. Non semper editae lectioni scriptam jure praetuleris: nam exempli gratia in multis chirographis legas: Οὔ τινι ἡμῶν ἐπῆλθε, περὶ ὑδάτων εἰπεῖν τι, ἀφ' ὧν καὶ ὁ οἶνος ἀφύεται, vel ἀρύεται· in aliis perspicue falso ὁ φύεται. Vera est nostra lectio: ἀφ' ὧν καὶ ὁ οἶνος φύεται. Multis modis ex aqua vinum gignitur: vel quia ex quatuor elementis constant omnia; vel quia in vino inesse quandam ὑδατώδη οὐσίαν nemo dubitat, et probat Galenus IV. de simpl. med.; vel denique, quod sine aqua coelesti non turgent uvae. Titaresius fluvius, ait, τῷ Πηνειῷ συμμίσγεται. Etsi verum est, quod dixerunt interpretes, Titaresium in Peneum influere: tamen neque auctoris sententiam expresserunt, neque veram lectionem viderunt. Scribe: ὃς τῷ Πηνειῷ οὐ μίσγεται, vel οὐ συμμίσγει. Homerus: Οὐδ' ὅγε Πηνειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίνῃ, Ἀλλά γέ μιν καθύπερθεν ἐπιῤῥέει ἠΰτ' ἔλαιον. Protagoras Cous fuit medicus antiquissimus. Hunc scribit auctor inter aquas laudabiles et sanitati conducibiles posuisse eam, quae abstergendi vim habet, non alio motum argumento, quam poëtae auctoritate ita canentis Ὀδ. ζ.: Καλὸν ὑπεκπρορέει μάλα περ ῥυπόωντα καθῆραι. Absurde faciunt, qui hunc versum illi medico attribuunt. πλατὺ ὕδωρ est *aqua salsa.* Athenaeus: διαστέλλει δὲ καὶ γλυκὺ ὕδωρ ἀπὸ πλατέος. Hesychius: πλατὺ ὕδωρ, τὸ ἁλμυρόν. Sic etiam Aristotelem memini locutum meteor. l. II.: ὅθεν μὲν οὖν ἡ γένεσις ἔνεστι τοῦ ἁλμυροῦ ἐν τῷ ὕδατι, εἴρηται· καὶ διὰ τοῦτο τά τε νότια ὕδατα πλατύτερα καὶ τὰ πρῶτα τῶν μετοπωρινῶν, hoc est, *salsiora.* Paulo post

*) [Pro poëtae verbis habuit Dalech.]

ipse se explicat: ἀνάγεται δὲ ἀεί τι μέρος αὐτῆς μετὰ τοῦ γλυκέος· ἀλλὰ ἔλαττον τοσούτῳ, ὅσον καὶ ἐν τῷ ὑομένῳ τὸ ἁλμυρὸν καὶ πλατὺ τοῦ γλυκέος ἔλαττον. Ibidem: ἐν Χαονίᾳ κρήνη τίς ἐστιν ὕδατος πλατυτέρου· ἀποῤῥεῖ δ' αὕτη εἰς ποταμὸν πλησίον γλυκύν. Fortasse usus hic vocis πλα-
p. 85. τὺς ab eorum interpretatione ortus est, qui apud Homerum πλατὺν Ἑλλήσποντον exponebant *salsum*: quos sequitur hic Athenaeus: non ita Eustathius, nec grammaticorum cohors tota. Adi scholia antiqua et Hesychium. Locus est Ἰλ. η. Qui sequitur de aqua dulci versus, fallit nos: est enim ex duobus compositus: Στῆσαν δ' ἐν λιμένι γλυκερῷ εὐεργέα νῆα· Ἄγχ' ὕδατος γλυκεροῖο. Ὀδ. μ. De duobus Scamandri fontibus canit poëta: Ἡ μέν τοι ὕδατι λιαρῷ ῥέει· ἀμφὶ δὲ καπνὸς Γίνεται ἐξ αὐτῆς, ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο. Putat auctor, satis probari, λιαρὸν *calidum* significare, non *tepidum*, ex eo, quod de fumo adjecit poëta: quoniam, inquit, non potest non esse calida aqua illius fontis, ex quo vapor ignis et ignitus fumus se efferant. Eustathio parum haec argumentatio probatur: nam fumus, ait, οὐχ ὁ αὐτόχρημα, ἀλλὰ τὸ οἱονεὶ τῆς ἀναθυμιάσεως. Ideo placet illi, ante vocem καπνὸς subintelligi debere similitudinis notam, ut in illo: *Nec verbum verbo curabis reddere, fidus interpres.* Sed σοφίζεται profecto Eustathius: nam Athenaei vera sententia est. Neque aliter gravissimus scriptor Strabo sensit, qui l. XIII. poëtae locum tractans λιαρὸν et ipse interpretatur θερμόν. Quid autem opus τὸ παραβολικὸν προσυπακούειν ἐπίῤῥημα, cum sequatur in proximo versu ὡσεὶ πυρός; μετακέρασμα medium est temperamentum inter calidum et frigidum, et, ut loquitur Plutarchus, ψυχροῦ καὶ θερμοῦ κοινώνημα. Athenienses, ut refert Athen.. μετάκερας appellarunt aquam tepidam. L. III. clara illius significationis exempla multa. Hic unum apponitur ex Eratosthene: ὑδαρὲς καὶ μετάκερας. Sed cum de aqua tantum dici vox μετάκερας videatur, quid vocat Eratosthenes ὑδαρές; Non enim, si vinum quoddam dici solet οἰνῶδες, ullam ideo aquam (quae quidem pura aqua sit nec medicamentosa) ὑδαρῆ recte dixeris. δνοφερὰ ὕδατα interpretatur Athenaeus ἀχρεῖα· sicut Latinis *atrum* in cujuscunque rei vituperatione. Non semel apud poëtam leges: ὥστε κρήνη μελάνυδρος Ἥτε κατ' αἰγίλιπος πέτρης δνοφερὸν χέει ὕδωρ. Poëtae interpretes aliter explicant. Eos lege per initia IX. rhapſ. Il. Etsi constat, eorum, quae dulcia sunt, multa alvum mollire: assentior tamen eruditissimo viro, qui

mendi fuſpecta habuit iſta verba: τὸ Νείλȣ ὕδωρ πολυγονώτατον καὶ γλυκύτατον· διὸ καὶ λύειν τὰς κοιλίας τῶν πινόντων. Nam ſi ideo alvum ſolvit aqua Nili, quia dulcis eſt, cur non omnia dulcia eandem vim habent? Transpoſitionem tamen illam verborum non probo, quae placuit Dalecampio. Lege: καὶ ὅτι λύει τὰς κοιλίας. Ita etiam deſcripſit Euſtathius IV. in Od. comment. Proxime ſcribunt manu exarati codd. μίξιν ἔχοντα λιτρώδη· ut ad Nilum referatur, non ad ὕδωρ. λίτρον aliud non eſt, ac νίτρον, etſi Galenus aphronitrum et aphrolitrum ſeparat in VIII. de facult. ſimpl. Euſtathii codices faciunt cum editis. Scribe ſtatim ὕδωρ γίνεσθαι παιδογόνον, non παιδογένιον. Malim vero addita voce ſcribi γυναιξὶ παιδογόνον. Nam ita Theophraſtus et ex eo Plinius. Quod ſequitur, ἐν Πύῤῥᾳ δὲ ἄγονον, id ita Plinius l. XXXI. c. I.: *E diverſo in Pyrnaea flumen, quod Aphrodiſium vocatur, ſteriles facit.* Legit Plinius apud Theophraſtum ἐν Πυραίᾳ, non ἐν Πύῤῥᾳ. Stephanus: Πυραία, μοῖρα Θετταλίας. De Tarrha, quod non unius oppidi nomen fuit, Stephanum licet conſulas. Reperi tamen in chirographis etiam hic ἐν Πύῤῥᾳ. Phetam ubi collocabimus? Φεραῖς forteaa aut Ἀφέταις ſcripſerat Theophraſtus. p. 86.

Caput Quintum.

Γνώμων pro clepſydra. Expenſa Athenaei ſententia de aqua Arethuſae fontis. ἀτέραμνον ὕδωρ. *Malarum aquarum ſpecies diverſae. Leves aquae. Crannonia aqua: rubra* τῆς ἐν Βαβυλῶνι λίμνης. Sicania. *Aqua Carthaginienſis.* Tragaſae. ἐν Λαρίσσῃ *pro ad Lariſſam.* πόλις *pro* χώρα. Carura *et* Menis pagus. Donylaeum. *Atticae aquae malae. Alia item nonnulla.*

Sine exemplo, quod equidem meminerim, γνώμονα pro horologiorum eo genere poſuit Athenaeus, quod horas fluxu aquae indicat. Gnomonice expoſita Vitruvio in IX. l. circa umbrarum rationem tota verſatur. Sed auctor ſpeciei nomen γενικῶς uſurpavit. Itaque τὸ ἐν τοῖς γνώμοσι ῥέον ὕδωρ eſt aqua fluens in horologiis, quae proprie

clepsydrae vocantur. Quod sequitur, *μόνον δ' ἀτέραμνον τῶν ἁλυκῶν τὸ τῆς Ἀρεθούσης*, totidem literis scribitur in membranis. Omnes librarios in fraudem optimi scriptoris isto loco dicas conjurasse. Nam si ita Athenaeus scripsit, parum suisse rerum naturae peritum, necessum est. Hippocrates in l. de aëre, aquis et locis veteres medicos falsa de aquis salsis pronuntiasse scribit: cum nescirent, inquit divinus senex, omnia *ἁλυκὰ* esse *ἀτέραμνα καὶ ἀνέψανα*. Hic primus est error, quem ista lectio insinuat. Jamvero aquam fontis Arethusae salsam esse falsum est. Dalecampius legendum censuit *τῶν οὐχ ἁλυκῶν*. Optime ille quidem: sed scrupulus hic alius oritur. Nam falsissimum est, Arethusae aquam *μόνην τῶν οὐχ ἁλυκῶν*, id est, *solam inter dulces*, esse *ἀτέραμνον* et difficile coqui. Quis nescit, multis locis fontes reperiri. quorum aqua et dulcis et *ἀτέραμνος* sit simul? Ipsa experientia, quae stultorum cluit magistra, coquos et omnium rerum imperitissimas ancillulas hoc docet quotidie. Galenus IV. comment. in VI. Epid., *τῶν λαιλαπωδῶν*, ait, *ἀκατεργάστων τε καὶ ἀμεταβλήτων ὄντων· ὁποῖα κατά τινας πηγὰς ὕδατα γίνεται, τὰ καλούμενα πρὸς τῶν ἀρχαίων ἀτεραμνώδη*. An dicemus, praecipuam quandam atque insignem *ἀτεραμνίην* Arethusanae aquae tribui? Non video, qui possit aliter constare huic dicto fides. Caeterum, quid proprie sit *ἀτέραμνον ὕδωρ*, declarat locus Vitruvii l. VIII., ubi de expertionibus et probationibus aquarum loquens, *Item*, ait, *si legumina in vas cum ea aqua conjecta, ad ignem posita, celeriter per-*
p. 87. *cocta fuerint, indicabunt, eam aquam esse bonam et salubrem.* Quae hoc non praestat aqua, scias, esse malam et *ἀτέραμνον*. Athenaeus paulo post: *μοχθηρὰ δέ ἐστι τὰ βραδέως τὰ ὄσπρια τήκοντα· τοιαῦτα δὲ τὰ νιτρώδη καὶ τὰ ἁλμυρά.* Qui locus et superiorem emendationem confirmat, et *πολυμαθέστατον* virum ea culpa liberat, cui fecerat depravatus codex affinem. Nolim confusas ab interpretibus tres malarum aquarum species distincte positas ab Athenaeo. *χείρω δ' ἐστὶ τὰ βαρυσταθμότερα, καὶ τὰ σκληρότερα, καὶ τὰ ψυχρότερα.* *Deteriores aquae sunt, quae multum pendunt, quae durae sunt, quaeque frigidiores.* Hae omnes aquae eandem ob caussam malae sunt. Athenaeus ait: *διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας*. Philosophus accuratior dixisset *τὴν αὐτὴν αἰτίαν*. Una enim est causa, non plures. Quae autem illa? quod difficile concoquantur. Cur difficilis sint cocturae, duas affert caussas: alteram duabus primis communem, quod multum terrae habeant admixtum; al-

teram tertiae speciei propriam, ipsum nempe frigus, quo nihil ventriculo inimicius. Sed et istas quoque γεώδεις esse ac propterea frigidas, paulo post dicitur. Ait praeterea: τὰ ταχὺ θερμαινόμενα κοῦφα καὶ ὑγιεινά· *quae cito calefiunt, et leves sunt aquae, et salubres.* Quod non in omnibus verum est. Plinius negans, aquae pluviae tantum inesse levitatem, quantam putarent quidam, *Pluviae aquae,* ait, *sordium inesse plurimum sentitur, citissimeque ideo calefit aqua.* Athenaeus auctorem habet Hippocratem, cui levioris aquae nota dicitur esse perpetua τὸ ταχέως θερμαίνεσθαι καὶ ταχέως ψύχεσθαι. V. Aphor. et Epid. l. II. c. II. Crannoniae aquae narratio planior esset, inserta voce, quae non abest, opinor, tantum, sed deest: ὃ θερμὸν διατηρεῖ τὸν οἶνον. Si non exstarent haec ad verbum translata apud Plinium, de vulgatae lectionis interpretatione poterat dubitari. Nunc dubium non est, utrumque scriptorem, Plinium dico et Athenaeum, ex eodem fonte historiam hanc hausisse. Plinii verba: *Crannone est fons calidus citra summum fervorem, qui in vinum additus, triduo calorem potionis custodit in vasis.* Aqua rubra τῆς ἐν Βαβυλῶνι λίμνης ejus lacus non est, qui Limne Asphaltis appellabatur, de quo Vitruvius l. VIII. c. III., sed alius, de quo Plinius l. XXI. c. V. Quae de colore vario aquarum fluvii Borysthenis narrantur, diligenter alibi excussimus. Ibi diximus, τὴν ἐν τοῖς βορείοις verti debere *flantibus aquilonibus*, non *in locis septentrionalibus* *). Lege Plinium et philosophum, qui sic loquitur saepissime, ut in Probl. tmem. XXIII. probl. IX., quod ad hanc quaestionem facit. De fonte Paphlagoniae Vitruvius: *Sunt autem etiam fontes, ut vino mixti: quemadmodum est unus Paphlagoniae, ex quo etiam sine vino potantes fiunt temulenti.* Sicania et communis est universae Siciliae appellatio, et peculiare nomen cujusdam particulae: sicut Asia et partem οἰκουμένης modo latius, modo angustius significat, et praeterea minimam Asiae minoris partem, unde Ἄσιος λειμὼν apud poëtam. De parva Sicania Athenaeus: ἁλμώδεις κρῆναι ἅμα τῷ ὀξεῖ ἐν Σικανοῖς τῆς Σικελίας. Non procul Agrigento fuisse istam Sicaniam, videtur ex Stephano constare. Aquae Carthaginensis historia ex Aristotelis libro sumpta est de mirac. aud., ubi verbis paene iisdem: Ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῶν Καρχηδονίων ὄρος εἶναι (λέγεται), ὃ καλεῖται Γώνιον. Mox: πρὸς δὴ p. 88.

*) [Ita vertit Dalech.]

τοῦτον τὸν τόπον κρήνην ἐλαίῳ ὄζειν εἶναι· τὴν δὲ ὀσμὴ ἔχειν τῷ κέδρου τοῖς ἀποπτίσμασιν (leg. ἀποπρίσμασιν) ὁμοίαι Vitruvius: *Item Carthaginis fons est, in quo natat insuper oleum, odore, ut in scobe citrea, quo oleo etiam pecora so lent ungi.* Omnes ab Aristotele sumpsisse, testatur So tion. Ἀριστοτέλης, inquit, ἱστορεῖ, κατὰ Καρχηδόνα κρή νην εἶναι ἐλαίῳ προσηνεστέραν. Sequens historia ex Alexan dri Magni descripta epist., ut indicat verbo ἐπέστειλε Athenaeus. Sotion obscurius: ἐν Πέρσαις φασὶν Ἀλε ξάνδρῳ φανῆναι κρήνην ἐλαίου πληρουμένην αὐτομάτως. De Alexandri epistolis vide l. XIV. cap. penult. Aquarum natura sua calidarum quaedam sunt, inquit auctor, dul ces. Poterat addere καὶ ἑψανά. Quaedam enim illarum opsonia percoquunt, ut in Bajano sinu Posidianae. Pliniu l. XXXII. c. II. Pagasas MSS. codd. nominant, quae in nostris Tragàsae. Ait enim: ὡς τὰ ἐν Αἰγαῖς τῆς Κιλι κίας, καὶ περὶ Τραγασὰς, τὰς ἐν τῇ Τρωϊκῇ Λαρίσσῃ Et Tragasas et Larissam non procul ab Ilio commemorant geographi. ἐν Λαρίσσῃ sic interpretari oportet, ut libro superiore c. XXV. exponebamus ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, *in agro Alexandrino*, vel pro ἐγγὺς Ἀλεξανδρείας, *ad Alexan driam.* Apud Dioscoridem et Galenum ἐν Δαμασκῷ, *in agro Damasceno.* Athenaeus eadem de re infra: ἐν τῇ Δαμασκηνῶν χώρᾳ. Pro eo auctor Etymologici: ἐν τῇ Δαμασκηνῶν πόλει. Inepte: nisi πόλιν acciperet pro χώρα, ut a tragicis interdum sumi observat Strabo l. VIII. Sed aliter hic Athenaeum puto scripsisse, et levissima muta tione lego τά τ' ἐν τῇ Τρωϊκῇ Λαρίσσῃ. Ita erunt diversae aquae, Tragasaea et Larissaea. Facit etiam mentionem Athenaeus aquarum τῶν ἐν Καρούροις, et τῶν περὶ Μηνὸς κώμην, ἥ ἐστι Φρυγίας. *Carura* satis nota in confinio Ca riae et Phrygiae. *Menis pagum* et interpretes et clarissi mi aetatis nostrae geographi verterunt in Μηνὴν, nescio quam. Tu illum vicum intellige, ubi fuit Μηνὸς Κάρου vel Καρὸς ἱερὸν, de quo Strabo in descriptione Phrygiae l. XII. Nisi malis illam intelligere κωμόπολιν, ubi Μηνὸς Φαρνάκου delubrum, de quo Geographus l. eod. *Dony laeum* nullum equidem ex veterum lectione habeo no tum. Scribe τὰ δὲ περὶ Δορύλαιον. Sic omnes veteres nominant. Lego cum MSS. περὶ Βαίας ἢ Βαίου λιμένα. De isto Bajo Strabonem consulere potes ac Servium. Atticae aquae l. I. improbatae sunt, et σκληραὶ dictae, hoc est, difficilis concoctionis, ut explicat Galenus. Recte igitur negat hic Athenaeus, se assentiri posse An-

siphani, qui etiam hujus laudis palmam tribuit Athenis. Audiamus Vitruvium, testem ἀδέκαστον. *Aquae species est, quae cum habeat non satis perlucidas venas, spuma, uti flos, natat in summo, colore similis vitri purpurei. Haec maxime considerantur Athenis. Ibi enim ex hujusmodi locis et fontibus et in Astu et ad portum Piraeeum ducti sunt salientes, e quibus bibit nemo propter eam caussam, sed in lavationibus et reliquis rebus utuntur. Bibunt autem ex puteis, et ita vitant eorum vitia.* Antiphanis locum habes etiam l. III. p. 89.

Caput Sextum.

Τὸ ὕδωρ ποταμοῦ σῶμα. *Judicium de aqua ex colore, Pythermus ἐν τοῖς Πειραιῶς τυραννήσασι. Lasyrtae plani historia.* παραγενέσθαι. Inna *locus, ubi Silenus a Mida captus.* Maedi *vicini Paeonibus.* Plistonicus. τὰ πέρατα τῶν ἀγγείων, *ora vasarum.*

Athenaei verba: Τὸ ὕδωρ ποταμοῦ σῶμά φησί που Εὔβουλος ὁ κωμῳδοποιὸς εἰρηκέναι Χαιρήμονα τὸν τραγικόν. Quare adeo insolens visum fuerit Eubulo genus loquendi, quo usus Chaeremon, caussam video nullam. Doctissimus quoque Strabo non multo aliter τὸ σῶμα τοῦ Νείλου dixit init. l. ult. Legas etiam apud Aristotelem, maris aquam esse μᾶλλον σῶμα ἢ τὸ πότιμον. Et in Meteor. τὸ ἀναθυμιώμενον ὑγρὸν dicitur esse ἀνέμου σῶμα. Idem alibi σῶμα πίστεως, ut Hermogenes τὸ σῶμα τοῦ λόγου. Similia his apud Romanorum facundissimos. Si cui placet subtilitas, dicere licet, comparatione aliarum rerum, quae sub tactus sensum cadunt, aquam corpus videri non habere. Propterea mere aqueis opponuntur τὰ σωματωθέντα, ea, quae excretione ejus. quod aqueum inerat, corpora sunt facta. Est enim σωμάτωσις ἔκκρισις τοῦ ὑδατώδους, ut docet Theophrastus l. VI. de causs. plant. Puto, esse verius, notari Eubulo battologiam potius in versu Chaeremonis, quam illud, quod sive Athenaeus sive eclogarius videntur existimasse. Fecerat Chaeremon: Ὕδωρ δὲ, ποταμοῦ σῶμα, διεπεράσαμεν. Sicut Aeschylum videmus dare Aristophani poenas, quod δὶς ταυτὸν εἶπε· sic Chaeremonem Eubulo.

Nam vel ὕδωρ dixiſſe, vel ποταμȣ͂ σῶμα, ad ſententiam
ſatis erat: non ſatis ad verſum. Hanc igitur metri ϛοιβὴν
ſive tibicinem irridet comicus. Illa quo pertineant, neſcio:
Καὶ ἡμῶν δὲ πᾶσα δύναμις ἐξ ὑδάτων ἄρδεται. Nam cum
praecedentibus verſibus nihil iis commune. Paulo poſt
cum ita ſcribitur: ἀφ' ἧς οἱ Μιλήσιοι περιῤῥάνασθαί φασι
τὸν ἥρωα, ὅτε ἀπέκτεινε Στράμβηλον, τὸν τῶν Λελέγων βα-
σιλέα· heros eſt Achilles, Strambelus Telamonis fuit fi-
lius, Ajacis frater, ab Achille occiſus. Hiſtoriam fuſe
perſequitur Parthenius Ἐρωτ c. XXVI. Ibi leges inter
caetera: Τράμβηλον δ' ȣ̓ πολὺ μετέπειτα τίσις ἐλάμβανε
ἐκ θεῶν. ἐπειδὴ γὰρ Ἀχιλλεὺς ἐκ τῆς Λέσβȣ πολλὴν λείαν
ἀποτεμόμενος ἤγαγεν, ȣ̓͂τος, ἐπαγομένων αὐτὸν τῶν ἐγχω-
ρίων βοηθὸν, συνίϛαται αὐτῷ. ἔνθα δὴ πληγεὶς εἰς τὰ ϛέρ-
να, παραχρῆμα πίπτει. ἀγάμενος δὲ τῆς ἀλκῆς αὐτὸν
Ἀχιλλεὺς, ἔτι ἔμπνȣν ἀνέκρινεν, ὅϛις τε ἦν, καὶ ὁπόθεν·
ἐπεὶ δὲ ἔγνω παῖδα Τελαμῶνος ὄντα, πολλὰ κατοδυρόμενος
ἐπὶ τῆς ἠϊόνος μέγα χῶμα ἔχωσε. τȣ͂το ἔτι νῦν ἡρῷον Τραμ-
p. 90. βήλȣ καλεῖται. Et Lycophron: Ἐλᾷ δὲ πάτρας τῆλε Τραμ-
βήλȣ κάσιν. Lege igitur etiam in Athenaeo Τράμβηλον
cum eruditiſſimo juvene, Ioanne Meurſio. qui ſuperiores
Parthenii et Lycophronis locos ſuggeſſit nobis. Clear-
chus, ut conjicimus ex Athenaei verbis, ſenſiſſe videtur
qualitatem aquae ex ejus colore poſſe cognoſci: optimam
eſſe eam, quae lactis inſtar albeſcat. Hippocrates quo-
que optimam pronuntiat τὴν γλυκεῖαν καὶ λευκήν. Is vi-
detur aquae naturalis color. Videtur, inquam: re enim
vera aliud eſt. Auctor libri luculenti de coloribus, quem
Theophraſtum eſſe cenſemus, ἀὴρ καὶ ὕδωρ καθ' ἑαυτὰ τῇ
φύσει λευκά. Idem philoſophus alibi contrarium videtur
ſentire. Sed haec viſio, ut juriſconſultorum vocem uſur-
pem, altioris eſt indaginis, quam ut philologico huic ſcri-
pto conveniat. In commentario noſtro de coloribus, ſi
Deus O. M. volet, accurate iſta explicabuntur. Sequun-
tur Eubuli verſus duo, quorum alterum viri docti non
agnoverunt, leviter ab Athenaeo deformatum. Utrum-
que adſcribam, ut erat conceptus a poëta: Ὁ μὲν οἶνος
ἡμῶν τῷ φρονεῖν ἐπισκοτεῖ· Ὕδωρ δὲ τȣ̀ς πίνοντας εὑρετικȣ̀ς
ποιεῖ. Non ſunt lege metri adſtricta haec: Τοσαῦτα ὥσπερ
οἱ ῥήτορες πρὸς ὕδωρ εἶπον, quomodo edita ſunt verſione
Dalecampii *). Sic autem ſcribe ex melioribus libris: Τ.
ὥσπ. οἱ ῥήτ., πρὸς ὕδωρ εἰπὼν, καὶ βραχὺ ἀναπαυσάμενος

*) [Tot ego, velut rhetores, ad aquam dixi. *Dalech.*]

ἔφη. Antiphanes ait: Οἴνῳ τὸν οἶνον ἐξελαύνειν. o prior Alcaeus: ἐκ κεφαλᾶς δ' ἀτέρα τὰν ἑτέραν κύ'είτω. Allusum est ad notissimum proverbium: *clavo truditur.* Enumerantur d·inceps abstemii ali- viri clari et insignes. In eo albo primum locum t Glauco, Atheniensium tyrannus. quem ex Py- o scribit auctor fuisse ὑδροπότην. Habemus igitur, Julio Caesari adjungamus, de quo notum est ver- M. Catonis: *Unum ex omnibus Caesarem ad evertentemp. sobrium accessisse.* Sic autem Athen.: Πύθερμος ς Πειραιῶς τυραννήσασι καταγράφει καὶ Γλαύκωνα την. Ego istos Piraeei tyrannos haud novi. Illos XXX. tyrannos, de quibus multa Xenophon, Plu- s, alii. Quid de hoc loco suspicer, non dicam, ιtus, acutum et eruditum lectorem advertisse. mox cum Eustathio ὐδενὸς ἧττον διακεῖσθαι σώματωμένως, non ἐῤῥωμενεςέρως. Non etiam placet: ; ὁ 'Αθηναῖος, ὃν ἐβίω χρόνον, *quo tempore vivebat.* epetitis literis fugitivis: ὅσον ἐβίω χρόνον, *quandiu* Lasyrtae plani historia, quod dolendum, corrupta Ait: ὐδὲ προσεδεῖτο ποτῦ, καθάπερ οἱ ἄλλοι.. Infe- ie interpretes verbum *egere* in hac sententia loca-): dicerent saltem *non indiguisse.* Id videntur a velle: mens tamen alia, nam revera et indigebat t utebatur potu; sed contrarium agyrta hic persua- oluit omnibus. Ille igitur ὐ προσεδεῖτο ποτῦ, id est, pus habebat. neque postulare solebat, sicut reliqui les. Notabis voculam ὐδὲ, quae mendi arguit se- a verba: ἔρον δὲ προΐετο. Lege, auctore me, ὐδ' ρ., vel quia praecessit ὐδὲ, vel quia sic fuit necesse, p. 91. num rite Lasyrtas iste ageret. Voluit enim de se quasi neque biberet, neque mejeret. Attendenti ba auctoris ita esse manifesto parebit. Ista autem, ςιν δ' αὐτῦ ἔχοντα, hanc sententiam arbitror conti- istos, qui Lasyrtam observabant, verum putasse, mejere nunquam, quod illum semper viderent τὴν ιὐτῦ ἔχοντα, id est, vesicam eodem semper in loco u habentem. Meliorem hac interpretationem isto- erborum excogitare non possum. Quid, si legas ίςιν δὲ αὐτῦ ἔχοντας ἀεί; Desunt fortasse aliqua ver- uae clades saepe nos in hoc opere habuit exercitos. morum verborum morbus κρείττων ἐςὶ τῆς ἐμῆς

Locavit Dalech.]

ἰατρικῆς. Dalecampii distinctio perplacet: nam sermo de Lasyrta finit in τέτε. Sequitur deinde versus Antiphanis: in quo legitimum verborum situm permutat more suo Athenaeus. Poëta sic ediderat: Τὸ γὰρ μεταλλάξαι διάφορα βρώματα Ἔσθ' ἡδύ. Elegantissimum est verbum παραγεύεσθαι in tertio versu: quo significatur gustare aliud atque aliud more fastidientium, sic ut in nullo acquiescas. Qui vix ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ψαύσαντες τε τῶν Μεσῶν λέβητος peritissimos se literarum Graecarum putant, veto sperare ullam ex hujus generis elegantiis voluptatem: quae mihi quidem prope unica assiduarum vigiliarum merces hactenus exstitit. Etiam in ultimo versu dictionum admissa transpositio. Scribendum enim: Καινὸ, παρέσχε διπλασίαν τὴν ἡδονήν. Colloquii inter Midam et Silenum habiti Athenaeus mox meminit, et praeter illum multi alii: ut Tertullianus de pallio, et contra Valentinianos, item libro de anima. Aelianus quoque Ποικίλης l. III. Respexit eo etiam Virgilius in Sileno: ex qua ecloga discas, quid haec sibi velint, ὅτε ἑλεῖν τὸν Σιληνὸν ὑπὸ μέθης ἠθέλησε. Fontem, ad quem captus Silenus, ex Bione appellat auctor Innam. Dalecampius emendat Οἴνην· plausibili admodum conjectura, nisi obstaret omnium librorum consensus. Ego alibi legere memini captum Silenum a Mida in hortis, quos haberet amoenissimos in Macedonia. Bion fontem Innam sive Oenam statuit μέσην Μήδων καὶ Παιόνων. Mirum vero, qui isti Medi Paeonibus vicini. Sed illudit nobis ignorantia librariorum: nam Μαίδων sine dubio erat scribendum. Non praetereundum est, quod mox legitur: Στάφυλός φησι, τὴν τε οἴνε κρᾶσιν Μελάμποδα πρῶτον εὑρεῖν. *Staphylus ait, Melampodem omnium primum invenisse vini temperamentum.* Quis, malum, iste Nigripes? Alii hoc inventum Staphylo, Sileni filio, adscribunt. Plinius l. VII. c. LVI. Ne hic quidem suspicionem meam pluribus indicabo: est enim incerta omnino. Plistonicus Appionis est cognomen, qui fuit insignis grammaticus, et, dum vixit, publicae famae tympanum, atque, ut Tiberio dictus est, mundi cymbalum. Fuit et Plistonicus medicus, Plinio in historia plantarum laudatus. τὰ πέρατα τῶν ἀγγείων paulo post sunt
p. 92. ora venarum, quibus alimenta suscipiunt. Galenus modo πέρατα, modo σόματα τῶν μεταλαμβανόντων τὴν τροφὴν ἀγγείων appellat. ἀγγεῖα in medicorum libris dicuntur venae et arteriae angustiore significatione. Unicum Galeni adscribam, qui isti lucem afferet magnam. Sic ille

[I]I. in l. Hippocr. περὶ ὀξέων commentario: ὁ οἶνος κατὰ ὸ ἧπαρ ἐξ εὐρέων ἀγγείων τῶν ἐπὶ ταῖς πύλαις εἰς στενὰ αρκγίνεται πέρατα τῶν ἐν τοῖς σιμοῖς αὐτῦ μέρεσι, καὶ ῶν ἐν τοῖς κυρτοῖς· καθ᾽ ἃ καὶ ἡ μετάληψις ἁπάντων ῶν ἀναδιδομένων εἰς ὅλον τὸ σῶμα γίνεται.

Caput Septimum.

[D]ulcedo ebrietati contraria. Carmanorum mos in firmanda amicitia. τέλος Φιλίας *vel* ὅρος *de perfecta amicitia. Indicium bonae malaeve aquae.* τὸ ἰῶδες, *macula. Amphiarai fons.* λόφοι γυηροὶ *apud Hippocratem. Aquae* τὸν οἶνον ὀλίγον Φέρειν οἷαι. *Aquam nutriendi vim habere.* βαςάζειν *pro* ἀναβαςάζειν. ὀξύπεινος.

[S]i quid in me judicii est, fallunt nos vulgati scriptique [c]odices, ista verba sic scribentes: ἐὰν δέ τις ἡμῶν τοῦτο δυσ[κό]λως ποιῇ, γλυκὺ ὕδωρ ἢ θερμὸν προλαμβανέτω. Dixit [m]odo Athenaeus, ad vitandam ebrietatem praebibendam [e]sse aquam. Nunc ait: ἐὰν δέ τις ἡμῶν τῦτο δυσκόλως [ποι]ῇ, id est, *si quis bibere aquam recuset.* Huic igitur quid [fa]ciendum suadet? Ut vulgata quidem lectio est, aquam [f]astidienti aquam propinat. Arbitror, vocem ὕδωρ ex [ha]c sententia esse exterminandam, aut isto saltem modo [le]ctionem concinnandam: γλυκὺν ἢ ὕδωρ θερμὸν προλαμ[β]ανέτω. Calidam vult ante bibi, aut vinum dulce. Ad[v]ersari dulcedinem ebrietati, nemo ignorat, qui sequen[ti]a verba, item Symposiaca Plut. et Macrobium legit. [C]armanorum mirum morem Athenaeus narrat, mutuum [sa]nguinem in compotationibus propinare solitorum, fir[m]andae amicitiae. Simile Scytharum institutum et ali[q]uot aliarum nationum norunt eruditi ex geographis, Lu[ci]ano, Valerio Maximo, aliis. *Nescio quid et sub Catili[na]e degustatum est,* ait Tertullianus in Apolog. Eleganter [p]ro Athen. τέλος Φιλίας νομίζοντας pro ἐντελῆ Φιλίαν. [S]ic accipiunt et vocem ὅρος· ut ὅρος Φιλίας pro perfectis[si]ma amicitia. Basilius in epistola ad Candidianum: ἵνα [ῃ] ὁ ἔσχατος ὅρος τῆς ἀσθενείας ἡμεῖς ὦμεν. Caeterum *[C]armanos* in hac narratione prior interpretes mutat in *Ger-*

manos, Scribe: εἰς τὸ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἀπὸ τῦ ποτῦ, non τὶ ἀπὸ τῦ ποτῦ, id est ipſum, quod mox dicit τὴν τῦ οἴνυ ἀναθυμίασιν. Indicium bonae aquae hoc ſtatuitur: εἰς χάλκεον ἢ ἀργύρεον ἄγγος ἐγχεόμενον ὐ ποιεῖ τὸ ἰῶδες. Vitruvius inter alia aquarum experimenta hoc quoque recenſet: *Item*, ait, *ſi fons novus fuerit foſſus, et in vas Corinthium ſive alterius generis, quod erit ex aere bono, ea aqua ſparſa maculam non fecerit, optima erit.* Plinius idem, ſed brevius: *Damnantur in primis fontes, ſi vaſa aerea inficiunt.* Animadverſione dignum eſt, Vitruvium ac Pli-
p. 93. nium vaſorum ex aere tantum facere in hac probatione aquae mentionem, Athenaeum etiam argenteorum: cum tamen aerugini ſive τῷ ἰῷ argentum non habeatur obnoxium, ut aes et ferrum. Propterea doctiſſimus Gesnerus olim emendabat χάλκεον ἢ σιδήρεον. Nobis contra librorum conſenſum nihil placet mutari, quod ullo colore defendi non inepte queat. Cur hic quicquam ſatagamus, cauſa non videtur idonea: nam ut ab ea, quae proprie aerugo vel rubigo in aere ac ferro dicitur, liberum ſit argentum, maculas tamen recipit: quod ex reliquiis vini aut aquae in imo ſcypho diutiuſcule aſſervatis ſaepe obſervavimus. τὸ ἰῶδες igitur hic erit, quod Vitruvio *macula*. Et ποιεῖν τὸ ἰῶδες, quod Plinio *inficere*. Aëtius iſtam malae aquae notam ex Rufo aliter proponit: improbat enim, ὅσα προσπήγνυνται τοῖς χαλκείοις λιθωδῶς, *quae in morem lapidum aereis vaſis adhaerent.* Putavi aliquando, ſcribendum eſſe ἰωδῶς. Sed manum abstineo, et Aëtium aliter interpretor. Locus proximus Hippocratis ex Epid. l. II. eſt deſcriptus. At verba deinceps allata, ubi καλεῖ τὸ χρηςὸν ὕδωρ πολύτιμον, non exſtant hodie in libris Hippocratis, quantum recordari poſſum. Interpres ne hic haereret, viam expeditiſſimam invenit, atque adeo ipſe ſibi fecit *). Aqua ex Amphiarao aut Amphiarato Graecis olim incognita: neque ullus eo nomine fons in veterum libris. At in agro Oropiorum fanum Amphiarai fuit, et fons non procul inde, qui dicebatur Amphiarai ſive Amphiaraeus. Ita interpretare τῦ ἐξ Ἀμφιαράυ ὕδατος, et mox τὸ ἐξ Ἀμφιαράυ, hoc eſt, *allata aqua ex fonte Amphiarai.* Eſt enim compendio dictum pro τὸ ἐκ τῆς κρήνης τῦ Ἀμφιαράυ. Meminit Pauſanias in Atticis et Corinthiacis. Omnium aquarum eas maxime probat Hippocrates,

*) [Idem autor (Hippocrates) libro de aquis optimam eſſe ſtatuit multum exercitatam et agitatam. *Dalech.*]

referente Athenaeo, ὅσα ἐκ μετεώρων χωρίων ῥεῖ καὶ ἐκ λόφων ξηρῶν. Mirum, quid appellet colles ſiccos vel aridos. Nam ſi arent, quomodo illinc manabit aqua? ſi venas habent aquarum, cur ſicci dicuntur? Magis mirum, non animadvertiſſe eruditiſſ. Dalecamp., ſcribendum eſſe ἐκ λόφων γεηρῶν ex ipſo Hippocrate, qui λόφυς γεηρὺς vocat, quos vulgo Graeci γηλόφυς et γεωλόφυς. Diſtinguunt medici aquam e colle terreo fluentem ab illa, quae de rupe: hanc aquam damnant, illam praeſtantiſſimam eſſe pronuntiant. Lege Oribaſium l. V. c. III. Aëtius quoque in optima aqua deſiderat τὸ διὰ πόρυ τινὸς ἢ γῆς καθαρᾶς διηθῆσθαι. Quae verba ipſe mutuatus eſt a Galeno Ὑγιεινῶν l. I. Propterea dicebat paullo ante Athenaeus, Homerum aquas improbaſſe τὰς ἐκ πετρῶν φερομένας, laudaſſe τὰς διὰ εὐκάρπυ καὶ πλείονος γῆς φερομένας. Denique non aliter viſum praeſtantiſſimis quibusque Graecorum Arabumve medicorum. Porro optimarum aquarum proprium ait eſſe Hippocrates, quod ſint τὸν οἶνον ὀλίγον φέρειν οἷαι. Aqua κατὰ φύσιν ἴχυσα nullum ſaporem, nullum verum colorem, nullam denique ποιότητα habet. Optima illa eſt, quae maxime talis et ἀποιότατος. Hanc ait Hippocrates τὸν οἶνον φέρειν ὀλίγον, hoc eſt, minimo infuſo vino recipere ποιότητα et ſaporem. Contrarium uſu venit in ea, quae natura ſua eſt ſaporata aut medicata: nam iſta ut ſuum amittat et vini aſſumat ſaporem, majore vini copia eſt opus. Pari ratione vina quaeque generoſiſſima ſunt πολυφορώτατα, id eſt, plurima opus habent aqua, ut naturam mutent et ſaporem amittant ἔμφυτον. Ita interpretamur divini ſenis verba: quorum mentem quia non aſſequebatur vir doctus, corrupta cenſuit, et ex libidine emendavit. An autem nutriendi vim habeat aqua, ut probare auctor conatur, an ſit tantum ὄχημα τροφῆς, philoſophis et medicis disputandum relinquimus. Avicennam aliosque multos τρόφιμον pronuntiare, certum eſt. Doctiſſimus Athenaeus jactatam in ſcholis ſapientum quaeſtionem non hic ſolum attigit, ſed etiam ſuperius, cum auctoritate magni vatis probat, aquam non ſolum nutriendi vim habere, ſed etiam eſſe τροφιμωτάτην. Narrationem de Abderita Democrito confer cum ea, quae apud Diogenem Laërtium. βαςαχθέντος τῦ μέλιτος venuſte pro ἀναβαςαχθέντος, *relato in ſuum locum*. Sic τίθεσθαι ὅπλα pro ἀποτίθεσθαι, *exuere*. De illis, Ὅρα τὸ ἀντιθεμένων, et quae ſequuntur, diximus c. I. ὀξύπεινος in verſu Diphili translate uſurpatur de eo, qui valde ali- p. 94

quid cupit. Ut apud M. Tullium ad Attic. l. II.: *sum in curiositate ὀξύπεινος· sed tamen facile patior, te id ad me συμπόσιον non scribere: praesentem audire malo.* Et l. IV. ep. 13.

CAPUT OCTAVUM.

Ἄγειν ὁλκήν. deprimere lancem. ἄξιον. *Ratio vivendi apud Athenienses adstricta. Veteres saepius de die cibum sumpsisse.* ἰδιῶται. μονοφαγεῖν *et* μονοσιτεῖν *ut differant.* ἀριστᾶν *apud Hippocratem pro bis de die comedere.* Philonides *comicus.* ἀπόσιτος. αὐτόσιτος. ἀναγκόσιτος. μειράκιον ὑποσκαφίσκαρτον.

Ἄγειν verbum aliquando fuit τῆς σταθμικῆς proprium. Sic ἄγειν ὁλκὴν aut μνᾶν dicunt pro ἕλκειν, *pendere.* M. Tullius *deprimere* hoc solet dicere, ut de fin. l. 5.: *Virtutis amplitudinem quasi in altera librae lance pone: terram mihi crede ea lanx et maria deprimet.* Et ita saepe alibi. Atqui videmus, lancem, ubi pondus est gravius, deprimi ipsam potius, quam alteram deprimere: sed, ut dixi, ita semper loquitur Cicero. καθέλκειν τὸν ζυγὸν Graeci dicunt de ea lance, quae gravior est. Chrysostomus in epist. ad Hebr.: κἂν τὸν κόσμον ἀντιστήσῃς ὅλον, (de vera virtute praeditis loquitur) ἐκείνους εὑρίσκω καθέλκοντας τὸν ζυγὸν καὶ τιμιωτέρους ὄντας. Quod autem a liberali venditore emerant cumulatiore mensura, id dicebant ἄξιον. Inde quicquid parvo emptum videbatur, ἄξιον appellarunt. Eubulus in iis versibus, quos laudat hic Athenaeus: ἀξιωτέ-
p. 95. ρους Παλλᾶσιν, ὡς ἔοικε, τοὺς ἄρτους ἐκεῖ. Id est, *minore pretio panes ibi vendunt:* non, ut vertunt, *praestantiores.* Istis versibus, Οὐ ῥᾷστα δὴ πεινῶσι Κεκροπιδῶν κόροι, Κάπτοντες αὔρας, ἐλπίδας σιτούμενοι, jocatur facetissimus Eubulus in tenuem Atheniensium victum. Ait, eos non vivere, sed esurire. Erat enim solum Atticum parum uber; ipsi denique parci; victus, qualis hominum pauperum: tota vitae ratio adstricta et diligens. Quis nescit, cur Atticam vocet Thucydides λεπτόγεων; Alciphron in epist.: Κρεῖττον ἀποπνιγῆναι ἐν Βοσπόρῳ καὶ Προποντίδος ναύπλωτον, ἢ καθή

μενον ἐπὶ ταῖς τῆς Ἀττικῆς ἐσχατιαῖς λιμῶδες καὶ αὐχμηρὸν ἐρυγγάνειν. Lucianus Fugit.: Οὗτοι δὲ οὐδὲν Ἀττικῆς πενίας δέονται, ἀλλ᾽ ἔνθα πολὺς χρυσὸς ἢ ἄργυρος ὀρύττεται, ἐκεῖ που ζητητέοι εἰσὶν ἡμῖν. Ideo Ariſtoteles in tenui cenſu τὸν Ἀττικὸν τρόπον τῆς οἰκονομίας laudat in Oecon. Tenuitatis victus, quo utebantur, teſtes Ariſtophanes et comici omnes: ſed inprimis inſignis eſt locus Lyncei Samii e Centauro fabula, quem habes l. IV. Scitum etiam illud, ἐλπίδας σιτούμενοι. Semper enim Athenienſes magna moliebantur, magnorum bonorum ſpe: fere ſemper, quod aiunt, εἰς νέωτα πλούσιοι. Libro priore obſervabatur, exſtare in veterum ſcriptorum monumentis verbum μονοφαγεῖν. Simile eſt, quod hic legitur: ὁ δὲ μονοσιτῶν κεῖται παρ᾽ Ἀλέξιδι. Nihil erat hic, quod jure mutatum vellent interpretes: quibus hoc fuit potius quaerendum, qua notione vocem μονοσιτῶν Alexis uſurparit. Dalecampio aſſentiri non poſſumus: neque dubitamus, talem eſſe totius loci ſenſum. Sed recitemus verba Alexidis: Ἐπὰν ἰδιώτην ἄνδρα μονοσιτοῦντ᾽ ἴδῃς, Ἢ μὴ ποθοῦντ᾽ ᾠδὰς ποιητὴν καὶ μέλη, Τὸν μὲν ἰδιώτην τοῦ βίου τὸν ἥμισυν Ἀπολωλεκέναι νόμιζε, τὸν δὲ τῆς τέχνης Τὴν ἡμίσειαν· ζῶσι δ᾽ ἀμφότεροι μόλις. Si e vulgo, inquit poëta, aliquem videris, qui ſemel de die ſumat cibum, aut poëtam, qui recitandis verſibus convivas non obtundat, ſtatuere debes, et poëtae artem ſuam ceſſiſſe infeliciter, et illum alterum bonorum ſuorum dimidium amiſiſſe: ambos denique vivere miſerrimos. Saepius de die cibum ſumere tam ſoliti veterum plerique, quam nos hodie: niſi quod parcius fere prandebant. Multi etiam coena tantum vel prandio erant contenti: ii nempe, qui vel ſtudio virtutis, vel amore literarum, aut propter valetudinem genium defraudabant ſuum. De his non ſentit poëta: verum de caeteris, quos ἰδιώτας vocat. Sic illam vocem accipio apud Hippocratem aut Polybum init. l. de rat. vict. ſal. Τοὺς ἰδιώτας, ait, ὧδε χρὴ διαιτᾶσθαι. Qui ſunt, quos vocat idiotas? Non me fugit, quantum verborum in eum locum doctiſſimus Galenus effundat. Sed arbitror, intelligi eos, qui more communi vitam degunt, neq peculiari aliqua ratione ſuae valetudini convenienter illam inſtituunt. Alibi vocat τὸ πλῆθος. Locus eſt in III. de diaeta: Ταῦτα μὲν παραινέω τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων, ὁκόσοισι ἐξ ἀνάγκης εἰκῇ τὸν βίον διατελέειν ἐστί, μηδ᾽ ὑπάρχει αὐτέοισι τῶν ἄλλων ἀμελήσαντας τῆς ἑαυτῶν ὑγιείης ἐπιμελεῖσθαι. Docti viri p. 96. idem ſignificare cenſuerunt μονοφαγεῖν et μονοσιτεῖν, ſed

falsi sunt opinione sua. *μονοφάγοι* sunt, qui soli comedunt, ut illi Aeginetae, de quibus Plutarchus in Graec. quaest. Hominibus, qui amicitiam cum nemine colerent, *μονοφαγίαν* pro magno convitio objiciebant. Alexis: Ἔῤῥ' ἐς κόρακας, μονοφάγε καὶ τοιχωρύχε. Quia, ut Seneca ait, *visceratio sine amico vita leonis ac lupi est:* et nullam vitam esse vitalem sine amico recte dicebat Philosophus. Hebraeorum in sententiam dictum est: או חברייא או מיתותא, quo optabiliorem mortem pronuntiant vita amicis destituta, quales Iobus habuit. Haec notio dictionis *μονοφάγος* et inde deducti verbi *μονοφαγεῖν*. Quod τὸ *μονοσιτεῖν* interpretamur *semel de die cibum sumere*, auctorem habemus Hippocratem, qui eo vocabulo aliter nunquam usus. Posteriores scriptores *μονόσιτος* et *μονοσιτεῖν* acceperunt pro *μονοφάγος* et *μονοφαγεῖν*. Inter capita criminationis, qua in Ioannem Chrysost. usi sunt ejus invidi, fuit etiam istud: ὅτι τὴν φιλοξενίαν ἀθετεῖ, μονοσιτίαν ἐπιτηδεύων, καὶ Κυκλώπων ζῶν βίον. At cur solus cibum sumeret pium illud pectus, caussae fuerunt ipsi multae et graves: quas, si operae est, lege apud Photium in iis, quae excerpsit e libro Georgii Episcopi Alexandrini de Chrysostomi vita variisque casibus. In libro de vict. rat. in acut. δὶς σιτέεσθαι τῆς ἡμέρης et *μονοσιτέειν* non semel opponuntur. Alibi apud divinum illum scriptorem τῷ *μονοσιτέειν* opponitur τὸ *ἀριστῆν*. Nam quia fere prandio potius quam coena abstinebant, qui semel comedebant, ideo magnus senex, miro usus verborum compendio, *ἀριστῆν* ponit pro bis de die vesci, et ἄριστον ἀντὶ ἀριστοδείπνου: De diaeta l. II.: ἄριστον τἀναντία διαπρήσσεται τῇ μονοσιτίῃ. L. III.: πρῶτον μὲν μονοσιτίῃσι χρὴ διάγειν, ἢν μὴ πάνυ ξηρὰν τις τὴν κοιλίην ἔχῃ· εἰ δὲ μὴ, μικρὸν ἀριστῆν, id est, *sin minus, bis fuerit cibus sumendus.* In l. de vet. med.: τοῖς πλείστοισι τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν διαφέρει, πότερον ἂν ἐπιτηδεύσωσιν, εἴτε μονοσιτέειν, εἴτε ἀριστῆν. Secundum Alexidis versum sic omnes libri scribunt: Ἡ μὴ ποθοῦντ' ᾠδὰς ποιητικὰς καὶ μέλη. Quam γραφὴν aio falsam, ineptam et ridiculam. O bono stomacho, qui tulere, interpretes! Modulos saltem consulerent. An vero aliquas illi cantiones norant non poëticas? Luce meridiana clarius, legendum esse ποιητήν. Poëtarum hunc esse morbum, ut obvios quosque recitatione suorum versuum enecent, beatos interpretes, si experientia magistra non didicerant! Quanquam ex Horatio et Martiale non poterant ignorare. Haec scripseram, cum a doctissimo Levinio sum admonitus, in

optimae fidei libris repertum sibi ποιητὰς pro ποιητικάς. Sive igitur hoc modo legas, sive ποιητὴν, vera est nostra interpretatio. Sequentia verba, Πλάτων· Οὐ μονοσιτῶν ἑκάστοτε, ἀλλὰ κἀνίοτε δειπνῶν δὶς τῆς ἡμέρας, debemus diligentiae doctissimi viri, Henrici Stephani, qui ex antiquissimis membranis illa descripsit. Eadem quoque Levinius in suis reperit. Iis confirmantur manifestissime, quae ante diximus de voce μονοσιτεῖν. In verbis Alexidis scribe οἰναρίοις, non οἰνάροις. Vide l. I. c. 22. et l. ejusd. c. 23. de iis, quae mox sub Antiphanis nomine describuntur: ibi tribuebantur Ephippo. Inde lector emendabit. Sequentia sic cape: *Vox* ἀπόσιτος *exstat apud Philonidem.* αὐτόσιτος *apud Crobylum:* παράσιτον αὐτόσιτον. Philonidem cur in Philochorum transformarit Dalecamp., demiror. Is vetus fuit apud Athenienseis fullo primum, deinde comicus poëta: non semel in his libris laudatus. ἀπόσιτος dictum, ut ἄπιχθυς, *qui pisce abstinet.* In Hippocrate et Galeno saepe ἀπόσιτος πάντων pro *alienus omnis cibi.* Cui opponitur ὁ εὔσιτος, *cibi avidus,* vel *quem cibus juvat,* ut loquitur Plautus. αὐτόσιτον varie exponunt critici. Hesychius: αὐτόσιτον, τὸν ἑαυτὸν τρέφοντα, ἢ τὸν σὺν ἑτέρῳ δειπνοῦντα, καὶ ἑαυτῷ φέροντα τὰ ἐπιτήδεια πρὸς τὸ δεῖπνον. Trium harum interpretationum secunda Crobyli isto loco videtur convenire. Sed de tam paucis verbis aliquid affirmare stultitiae proximum sit. ἀναγκόσιτον, ait auctor, dixit Crates. Cui potius, quam athletae, id verbi quadret, non video. Sic passim auctores ei hominum generi tribuunt βίαιον τροφὴν, et ἀναγκοφαγίαν, sive τὴν πρὸς ἀνάγκην ἐδωδὴν, ut Aristoteles, Clemens, Plutarchus, Galenus, qui etiam scribit alibi, athletas τροφὰς προσφέρεσθαι σὺν ἀνάγκῃ πολλάκις ἄχρι μέσων νυκτῶν. In Nicostrateo loco μειράκιον ὑποσκαφιόκαρτον interpretes fecerunt *) *valde obligatum fasciis.* De vocabulo κειρίαις aliquid nempe cogitarunt. Poëta vero intelligit *adolescentem tonso capite, eo genere tonsurae, quod* σκάφιον *dicebant.* σκάφιον esse εἶδος κουρᾶς, ex comicis scire debemus et grammaticis. Caeterum integram hujus loci sententiam parati sumus illi aperire, qui integrum Nicostrati drama nobis exhibuerit. Dura conditio, inquies. Nostra longe durior, si ex pauculis et saepe corruptis aut negligenter ab Athenaeo descriptis verbis integram semper poëtae sententiam divinare necesse habeamus. Qui in Latinis apud Nonium alios-

*) [Fecit Dalech.]

que tanto ſtudio iſtud praeſtare conantur, iis per m licet eſſe ingenioſis.

Caput Nonum.

Συναυλίαι. *Veſtium diſtinctio in* περιβολὴν *et* ὑποβολήν. Sardinia *ob tincturam celebrata.* Aceſas *et* Helicon *Salaminii.* ψακαστὰ μύρα. ἐντιμᾷν *et* ἐντιλᾷν. λιτὰ *vel* λῖτα. *Stragulorum* εὐάφεια. Prandium cognatorum *apud Perſas.*

Anaxandridae proferuntur verba: Τρίκλινον δ' εὐθέως συνήγετο, καὶ συναυλίαι γέροντι. Lego γεροντικαί, et συνάγεσθαι συναυλίαν γεροντικὴν interpretor *conveniſſe in unum plurium ſenum turbam.* συναυλία illud interdum ſignificat quod expreſſit Dalec. *), aliquando id, quod diximus nos Sed emendationem facit neceſſariam lex metri, quae etiam

p. 98. ſuadet, ita diſtinguamus: — τρίκλινον δ' εὐθέως Συνήγετο καὶ σ. γ. Sustulimus e proximis verbis negationem, cum legeretur ante οὐ περιβολῇ· quod fefellit interpretes. Platonis locus eſt in Polit., ubi cum velamenta corporis in duo genera diviſiſſet, σκεπάσματα et περικαλύμματα, poſtea ſententiam eandem aliis verbis repetens, διετέμομεν ἀπ' αὐτῆς, inquit, artem intelligens texendi veſteis, νῦν δὴ τὴν τῶν στρωμάτων σύνθεσιν, περιβολῇ χωρίζοντες καὶ ὑποβολῇ. Appellat ὑποβολὴν culcitram, et quicquid inſternendi aut incubandi cauſſa paratur, ut loquitur Ulpianus Juriſconſ., puta tapetes, tegetes, ſtoreas, erones, et alia hoc genus. περιβολὴν, quod ait Ulpianus parari injiciendi cauſſa: ut ſunt pallium, laena, et ſimilia veſtimenta ſtragula. Haec et alia multa hujus argumenti in hoc auctore pluribus explicamus in accuratiſſimo commentario de Lectis veterum: ſi modo ita Deo videatur, ut illum aliquando perpolitum edere poſſimus. Porro inter loca ob tincturam olim nobilia Sardiniam fuiſſe, fidem fecerit vel proverbium βάμμα Σαρδιανικὸν, de quo multa in ſcholiis Graeci comici et apud paroemiarum ſcriptores. Varro in Hercule Socratico: *Cubo in Sardinianis tapetibus,*

*) [Seni confeſtim ſtratum eſt triclinium. Convocati, qui tibia lyraque canerent. *Dalech.*]

inter chlamydas et purpurea amicula. Plato comicus ab Athenaeo hic laudatus: κἀν φοινικίσι Σαρδιανικαῖσι κοσμησάμενοι κατάκεινται. Dalecampius: *in ftragulis tinctis oftro Sardiano.* Puto, factam injuriam viro docto, et fcripfiffe illum *Sardiniano.* Illud κοσμησάμενοι parum arridet. Malim κοιμησόμενοι. Acefas et Helicon nobiles polymitarii Salaminii fuere, inquit auctor. Euftathius addit, ex ea Salamine, quae in Cypro fuit, non ea infula, quam cafus Xerxis fecit memorabilem. Ab his fine dubio originem habuit proverbium Graecum Zenobio recitatum: Ἀκεσέως καὶ Ἑλικῶνος ἔργα, *Acefei et Heliconis opera.* Ἀκεσεὺς eft, qui Athenaeo, Euftathio et aliis nominatur Ἀκεσᾶς. Quare mirum eft, de horum patria Zenobium diverfa adeo fcribere iis, quae Athenaeus et Euftathius prodiderunt. ὁ μὲν Ἀκεσεὺς, inquit, γένος ὢν Παταρεὺς, ὁ δὲ Ἑλικὼν Καρύστιος. ψακαστὰ μύρα vetuftioribus Graecis dicta unguenta, quae pofterioribus στακτὰ, inquit Euftathius Ἰλ. π., allatum hic fine dubio Ephippi locum refpiciens. στρουθωτὰ ἐλίγματα Sophroni tapetes funt, in queis expreffae avium imagines: ut ζωωτὰ, *belluata.* Sic recte veteres codices, non, ut vulgo. ἀντετιμημένα, pro *magni empta*, etfi non damnamus: veteris tamen conjecturae nondum nos poenitet, ἀντειλημμένα, *conferiata ftragula.* Eam vocem apud Ariftophanem legas non femel. Mox legiffe Euftathius videtur Ὅμηρος δὲ ὁ θαυμασιώτατος καὶ ἱερώτατος τῶν στρ. λῖτα fcribunt multi grammatici apud poëtam, et hic quoque pars vett. codd. Athenaeus circumflectit, tefte Euftathio. Eum confule et auctorem Etymologici. Sequitur: τὰ δὲ περιστρώματα ῥήγεα καλὰ, πορφύρεα, id eft, ftragulam veftem, quae injicitur, non fubfternitur, Homerus vocat ῥήγεα. Sic recte MSS. Alludit ad ifta fummi vatis Ἰλ. ω.: Δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ, Πορφύρε' ἐμβαλέειν. At vir optimus [Dalech.], qui περιστρώματα hic aulaea interpretatur, quae hodie lectis oppandi folent, errat. Nunquam conopea noftra Graeci appellarunt περιστρώματα· qua voce nihil hic aliud fignificatur, quam quod περιβολὴν ante appellari diximus. Verte ifta, ἵνα κόσμον ἔχῃ ἡ στρῶσις καὶ εὐαφείαν, *ut lectus et eleganter infterneretur et molliter.* εὐαφεία eft mollities, quae tactu deprehenditur. Graeci explicant τὸ εὐμάλακτον et τὸ εὐψηλάφητον. Alia notione Philoftratus in Icon. Menoeceo tribuit στέρνα εὐαφῆ. *pectus facile palpabile*, id eft, torofum atque elatum. Diceremus nos Francoceltae *une poictrine relevée.* Cum p. 99.

ita loquitur, τὸν ἐν Κρήτα Τιμαγόραν, ἢ τὸν ἐκ Γόρτυνος Ἔντιμον, indicat, parum liquido conftitiffe jam olim, quis et cujas ille Graecus fuerit, cui hic honos a Perfarum rege Artaxerxe eft habitus. Alii Timagoram Cretenfem appellabant: alii Entimum Gortynium. Diffentit ab utrisque Plutarchus in Pelopida: Timagoram quidem, fed Athenienfem nominat. Quemadmodum autem γάμβριον στολὴν l. I. interpretabamur veftem, quae proprie quidem generis regum Perficorum conveniebat, deinde etiam aliis, quos pari honore auctos rex volebat: fic ifto loco, καὶ ἐπὶ τὸ συγγενικὸν ἄριστον ἐκαλεῖτο ὁ Κρὴς ἔτος τὸν βασιλέα ψυχαγωγήσων, *prandium cognatorum* epulas exponimus, ad quas vocati primum quidem et προηγουμένως regum cognati, poftea vero etiam alii, quos tali honore princeps dignabatur. Proprium in aula Perfica locum atque ordinem multaque peculiaria jura obtinuiffe, quos συγγενεῖς Graeci, Curtius *cognatos* vocant, vel ex Paedia Xenophontis fatis certum. Sunt, qui exiftiment, honorariam tantum eam appellationem fuiffe, fine ulla rei veritate. Nos id falfum putamus; neque aliter rem habuiffe, quam uti diximus. Sic etiam accipimus apud Xenoph. I. παιδείας l. συγγενικὰ φιλήματα. Scribe τέτταρα, non τέτων τ. Expofitis honoribus, quibus affectus eft ab Artaxerxe Graecus Entimus, addit auctor: ἐφ' ᾧ οἱ Πέρσαι χαλεπῶς ἔφερον, ὡς τῆς τε τιμῆς δημευομένης, καὶ στρατείας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάλιν ἐσομένης. Duplicem affert rationem, cur proceribus Perfarum tantum honorem haberi Entimo non probaretur. Prior erat, quod eo pacto decus proprium cognatis regum vulgari inciperet: altera, quod ex ea re in fufpicionem venirent, habere in animo Artaxerxem, bellum Graecis denuo inferre, uti fecerant jam ante Darius et Xerxes. σκηνὴν οὐρανόροφον ἀνθίνην probe editi libri: male in fcriptis ὀρχνοφόρον. Dalecamp. ἰανθίνην, nefcio quare, et οὐρανόροφον fic interpretatur *), quafi legeret φατνωτὴν aut φατνωματικὴν, prope incredibili errore. Intelligit tabernaculum diverforum colorum, in tholi modo factum: nam tholi forma eft οὐρανοειδής. Propterea dicebat Dio l. 53., Pantheum,
p.100. quod Romae Agrippa condidit, θολοειδὲς ὂν τῷ οὐρανῷ προσεοικέναι. Alii fcriptores ut formam hujusmodi papilionum indicent, οὐρανίσκους appellant, ut alibi dicebamus. Talem fuiffe tabernaculorum figuram, quibus reges Per-

*) [tentorium lacunatum inftar regii tabernaculi.]

sarum utebantur, etiam Hesychius admonet. Πέρσαι, inquit, τὰς βασιλείους σκηνὰς καὶ αὐτὰς, ὧν τὰ καλύμματα κυκλοτερῆ, ὀρανὰς. Deest vox ἐκάλουν, aut similis. Hodie in idiotismo nostro ἀκύρως coelum lecti appellatur summum illius tegmen, etiamsi nihil in eo ὀρανοειδοῦς formae.

Caput Decimum.

Mensa τρίπους vel τράπεζα. Eubuli elegans locus. πεντηκοστολόγοι. Vectigal quinquagesimae *Athenis. Coronae κυλιστοὶ, volubiles. ἀπόθετα κοκκύμηλα. περιφορὰ pro περιφέρεια. Distinctio vocum κοκκυμηλέα, κοκκύμηλος et κοκκύμηλον. προῦμνον, προύμνη*, prunus. *μέλτυοι.*

E Cynicis, qui inter convivas erant, unus fuit, qui mensam appellaret non τράπεζαν, sed τρίποδα. Offensus ejus vocis insolentia, inquit auctor epitomae, δυσχεραίνει δὲ παρὰ τῷ σοφιστῇ Οὐλπιανὸς, καὶ λέγει· Τήμερον ἐγὼ πράγματα ἕξω ἐξ ἀπραξίας. Scribebatur ἐξ ἀπορίας. Sed ἀπραξίας et elegans et vera lectio est manu exaratorum, id est, *post cessationem*, vel *pro cessatione*. Aut ita accipe: *istius inertia negotium hodie creabit mibi*. Videtur mutuatus ex aliquo vetere poëta: nam integer erit versus trochaicus, si ita scribas: Τήμερον δ' ἐγὼ γὰρ ἕξω πράγματ' ἐξ ἀπραξίας. Est autem proverbium Graecorum, cujus meminit Suidas, πράγματ' ἐξ ἀπραξίας, monens, dici, quoties aliquid praeter opinionem aut spem contingit. Offenditur autem Ulpianus isto vocis τρίπους usu: quasi tripedibus ollis tantum, non mensis id nomen conveniret. Atqui scire licet, mensarum alias tres, alias quatuor pedes habuisse: illas proprie τρίποδας dici, has τραπέζας, quasi τετραπέζας. Usus, penes quem loquendi norma est, obtinuit, ut in totum mensae τράπεζαι vocarentur, relicta appellatione τρίποδος alterius generis utensili. Tamen eruditi scriptores, ut hic Athenaeus observat, etiam aliter sunt locuti. Pleraque Eubuli comici venustatis aliquid redolent: et saepe sunt subobscura, non raro depravata. Omnia haec istis censeo inesse: — τρίποδες ἦτοι πέντε σοὶ, Καὶ πέντε, πεντηκοστολόγος γενήσομαι. Venusta plane sententia: sed cujus umbra vix hodie paret. Lego: — τρίποδας

πέντε σοὶ, Κρέα πέντε, πεντηκοςολόγος γενήσομαι. Inducebat aliquem Eubulus, qui alteri traderet aut incoram recenseret quinque mensas et quinque apponendarum carnium frusta, fortasse etiam plures alias res, quae pari numero erant enumeratae, quas suo more praetermisit Athenaeus. Utut sit, repetita saepius vox πέντε occasionem jocandi praebuit ei, cui ista dicebantur. Ego, inquit ille, qui tot rerum pemptadas accipiam, πεντηκοςολόγος γενήσομαι. Proprie πεντηκοςολόγος dicitur publicanus, qui
p.101. vectigal quinquagesimae exercet. Meminit Demosthenes illius vectigalis in or. c. Mid. et in ea c. except. Lacriti, et oratores alii. Postrema verba Epicharmi sic scribebam: Οἰδίπες τύνη ποτ᾽ ὤν, αἰνίγματ᾽ ὁ νοεῖς; *tu, qui Oedipus alter eras, aenigmata non intelligis?* Paulo tamen aliter optimi libri: Οἰδίπες τοίνυν ποτ᾽ ἦν (melius ἦς), αἴνιγμά γε νοεῖς. *Ergo tu Oedipus es, aenigma enim intelligis.* Qui aiebat apud Antiphanem, Καὶ πόθεν ἐγὼ τρίπεν τράπεζαν λήψομαι; non hoc voluit, difficile esse tribus pedibus insistentem mensam invenire, sed nescire se, qui possit inveniri mensa quatuor pedum (id proprie est τράπεζα, ut diximus) tripes. Secundum versum Alexidis super Damascenis prunis allatum sic scribe: Νίκατρον ἐγώ. λέγ᾽ αὐτό. τὸν νῦν πρόσεχε δέ. Quartum ita expleo: Ἐδόκει Στεφανῦν γυμνὸς προσελθὼν ὡς ἐμὲ Στεφάνῳ κυλιςῷ. Veteres in coronas addebant non solum flores, sed etiam fructus, ut pruna, ficus et similia his. Atque hae sunt coronae, quas vocarunt κυλιςὺς ςεφάνυς· διὰ τὴν ἀδρότητα καὶ τὸ μέγεθος, inquiunt Graeci grammatici: quia videlicet propter firmitatem circuli κυλίεσθαι corona ac rotari poterat. Consule l. XV. Latine *volubilem* aut *rotatilem* coronam dixeris. Interpres *tortilem*: is vero est πλεκτὸς ςέφανος, non κυλιςός. Lego deinde: Ἑώρακας πώποτε εὖ ἐσκευασμένον Ἤνυςρον, ἢ ὀπτὸν σπλῆνα μεμονθυλευμένον. Loquebatur poëta de pugile, cui pugnis facies probe fuerat contusa. Eam foeditatem exprimere cupiens, variis hisce similibus ingeniose usus est. Lego cum Eustathio: τοιῦτον ἔχει τὸ πρόσωπον, non μέτωπον. Porro istis Alexidis locis alium addas licet ex l. IV., ubi ἀποθέτων κοκκυμήλων facit mentionem. Ea erant pruna Damascena sole siccata ad perennandum. βράβυλον dicit esse ἀκρόδρυον μικρότερον τῇ περιφορᾷ τῶν κοκκυμήλων. Si non fallimur, nove περιφορὰν posuit pro eo, quod est περιφέρεια. At δριμύτερον pro ςρυφνότερον usurpasse Athenaeum in hujus fructus descriptione, non arbitror. In saporum nomi-

ius peccare, et alium alius loco nominare, hominis est negligentissimi, et plane ἀφιλοσόφε. Ego non dubito, um doctissimum id dixisse, quod sentiebat: sensisse au- n, quod res erat, et arguebat experientia in ea pru- rum specie, quam intellexit appellatione βραβύλων. ieophrasti locus ita habet: ἐπιπολαιότατον δὲ Ͽραύπαλος, ἡ κοκκυμηλέα, καὶ σποδιάς· αὕτη δ' ἐςὶν ὥσπερ ἀγρία κκυμηλέα. Arborem istam semper philosophi et medici icant κοκκυμηλέαν, fructum κοκκύμηλον. Ut menda non detur carere, quod sequitur: Ἀραρὼς δὲ κοκκυμηλέαν λεῖ τὸ δένδρον, κοκκύμηλον δὲ τὸ ἀκρόδρυον. Qui ita quitur, clarum dat indicium, alios scriptores aliter has ices usurpasse, quod falsum est. Lege Theophrastum Dioscoridem. Observat Julius Poll. l. I., apud mediae tatis comicos, qualis fuit Araros hic, prunum arborem pellari κοκκύμηλον ἀρσενικῶς. Ex eo conjiciebamus, ripsisse Athenaeum: Ἀραρὼς τὸν κοκκύμηλον καλεῖ τὸ νδρον, τὸ κοκκύμηλον δὲ τὸ ἀκρόδρυον. Postea animad- p. 102. rtimus, non multo aliter esse in uno e MSS. Fructus ccymeleae testibus Aëtio et Aegineta πρῦμνον in Asia ilgo appellabatur, quanquam Galenus l. II. de vi alim. ῦμνα ait dicta suo tempore fructus τῶν ἀγριοκοκκυμήλων. tut sit, ab Asiatica voce originem habet Latinorum pru- s. πρύνη tamen etiam Theophrasto arboris nomen. una sive τὰ κοκκύμηλα dicuntur Diphilo Siphnio μέσως χυλα· Dioscoridi plane κακοςόμαχα· item Diphilo ὕκκριτα· aliis medicis non hoc solum, sed etiam κοιλίας ιλακτικά. Dioscorides, Galenus, Aëtius. Sed haec iter: hujus enim instituti non sunt. Fuerunt e Grae- s, qui fructum hunc μόλτυον appellarent. Hesychius: όλτυες, τὰ κοκκύμηλα.

Caput Undecimum.

ηςιῶδες quid apud Theophrastum aliquot locis. Pytho Byzantius *orator.* *Athenaeus* ῥήτωρ *dictus.* Γραικός, Graeculus. *Romanorum error de appellatione cerasorum.* Κερασῦς *urbis nomen, et similia.* *Fructus ex aqua sumpti.* Phryges *Hectoris*

πέντε σοὶ, Κρέα πέντε, πεντηκοςολόγος γενήσομαι. Ind
bat aliquem Eubulus, qui alteri traderet aut incoran
cenſeret quinque menſas et quinque apponendarum
nium fruſta, fortaſſe etiam plures alias res, quae pari
mero erant enumeratae, quas ſuo more praetermiſit A
naeus. Utut ſit, repetita ſaepius vox πέντε occaſio
jocandi praebuit ei, cui iſta dicebantur. Ego, in
ille, qui tot rerum pemptadas accipiam, πεντηκοςολ
γενήσομαι. Proprie πεντηκοςολόγος dicitur publicanus,
p.101. vectigal quinquageſimae exercet. Meminit Demoſthe
illius vectigalis in or. c. Mid. et in ea c. except. Lac
et oratores alii. Poſtrema verba Epicharmi ſic ſcribeb
Οἰδίπυς τύνη ποτ' ὤν, αἰνίγματ' ὐ νοεῖς; *tu, qui Oedipu*
ter eſſe, aenigmata non intelligis? Paulo tamen aliter o
mi libri: Οἰδίπυς τοίνυν ποτ' ἦν (melius ἦς), αἴνιγμα
νοεῖς. *Ergo tu Oedipus es, aenigma enim intelligis.*
aiebat apud Antiphanem, Καὶ πόθεν ἐγὼ τρίπυν τράπε
λήψομαι; non hoc voluit, difficile eſſe tribus pedibus
ſiſtentem menſam invenire, ſed neſcire ſe, qui poſſit
veniri menſa quatuor pedum (id proprie eſt τράπεζα,
diximus) tripes. Secundum verſum Alexidis ſuper
maſcenis prunis allatum ſic ſcribe: Νίκατρον ἐγώ. λέγ'
τό. τὸν νῦν πρόσεχε δέ. Quartum ita expleo: Ἐδόκει
Φανῦν γυμνὸς προσελθὼν ὡς ἐμὲ Στεφάνῳ κυλιςῷ. Vete
in coronas addebant non ſolum flores, ſed etiam fruct
ut pruna, ficus et ſimilia his. Atque hae ſunt coron
quas vocarunt κυλιςὺς ςεφάνυς· διὰ τὴν ἁδρότητα καὶ τὸ
γεθος, inquiunt Graeci grammatici: quia videlicet prop
firmitatem circuli κυλίεσθαι corona ac rotari poterat. C
ſule l. XV. Latine *volubilem* aut *rotatilem* coronam
xeris. Interpres *tortilem*: is vero eſt πλεκτὸς ςέφα
non κυλιςός. Lego deinde: Ἑώρακας πώποτε εὖ ἐσκε
ασμένον Ἤνυςρον, ἢ ὀπτὸν σπλῆνα μεμονθυλευμένον. I
quebatur poëta de pugile, cui pugnis facies probe fue
contuſa. Eam foeditatem exprimere cupiens, variis hi
ſimilibus ingenioſe uſus eſt. Lego cum Euſtathio: τε
τον ἔχει τὸ πρόσωπον, non μέτωπον. Porro iſtis Alexi
locis alium addas licet ex l. IV., ubi ἀποθέτων κοκκυ
λων facit mentionem. Ea erant pruna Damaſcena ſole
cata ad perennandum. βράβυλον dicit eſſe ἀκρόδρυον
πρότερον τῇ περιφορᾷ τῶν κοκκυμήλων. Si non fallim
nove περιφορὰν poſuit pro eo, quod eſt περιφέρεια.
δριμύτερον pro ςρυφνότερον uſurpaſſe Athenaeum in huj
fructus deſcriptione, non arbitror. In ſaporum no

ibus peccare, et alium alius loco nominare, hominis est t negligentissimi, et plane ἀφιλοσόφυ. Ego non dubito, irum doctissimum id dixisse, quod sentiebat: sensisse au- m, quod res erat, et arguebat experientia in ea pru- rum specie, quam intellexit appellatione βραβύλων. heophrasti locus ita habet: ἐπιπολαιότατον δὲ θραύπαλος, ἡ κοκκυμηλέα, καὶ σποδιάς· αὕτη δ' ἐςὶν ὥσπερ ἀγρία κκυμηλέα. Arborem istam semper philosophi et medici icant κοκκυμηλέαν, fructum κοκκύμηλον. Ut menda non deatur carere, quod sequitur: Ἄραρως δὲ κοκκυμηλέαν λεῖ τὸ δένδρον, κοκκύμηλον δὲ τὸ ἀκρόδρυον. Qui ita quitur, clarum dat indicium, alios scriptores aliter has ces usurpasse, quod falsum est. Lege Theophrastum Dioscoridem. Observat Julius Poll. l. I., apud mediae atis comicos, qualis fuit Araros hic, prunum arborem ellari κοκκύμηλον ἀρσενικῶς. Ex eo conjiciebamus, ipsisse Athenaeum: Ἄραρως τὸν κοκκύμηλον καλεῖ τὸ ρον, τὸ κοκκύμηλον δὲ τὸ ἀκρόδρυον. Postea animad- p. 102. timus, non multo aliter esse in uno e MSS. Fructus cymeleae testibus Aëtio et Aegineta πρῦμνον in Asia go appellabatur, quanquam Galenus l. II. de vi alim. ait dicta suo tempore fructus τῶν ἀγριοκοκκυμήλων. t sit, ab Asiatica voce originem habet Latinorum pru- . προύνη tamen etiam Theophrasto arboris nomen. a sive τὰ κοκκύμηλα dicuntur Diphilo Siphnio μέσως λα· Dioscoridi plane κακοςόμαχα· item Diphilo ρα· aliis medicis non hoc solum, sed etiam κοιλίας τικά. Dioscorides, Galenus, Aëtius. Sed haec r: hujus enim instituti non sunt. Fuerunt e Grae- qui fructum hunc μόλτυον appellarent. Hesychius: ς, τὰ κοκκύμηλα.

Caput Undecimum.

... quid apud Theophrastum aliquot locis. Py- ... o Byzantius *orator. Athenaeus* ῥήτωρ *dictus.* Γραικός, Graeculus. *Romanorum error de appel- tione cerasorum.* Κερασοῦς *urbis nomen, et simi- l. Fructus ex aqua sumpti.* Phryges *Hectoris*

πέντε σοὶ, Κρέα πέντε, πεντηκοςολόγος γενήσομαι. Ind bat aliquem Eubulus, qui alteri traderet aut incoran cenſeret quinque menſas et quinque apponendarum nium fruſta, fortaſſe etiam plures alias res, quae pari mero erant enumeratae, quas ſuo more praetermiſit A naeus. Utut ſit, repetita ſaepius vox πέντε occaſio jocandi praebuit ei, cui iſta dicebantur. Ego, in ille, qui tot rerum pemptadas accipiam, πεντηκοςολ γενήσομαι. Proprie πεντηκοςολόγος dicitur publicanus,
p.101. vectigal quinquageſimae exercet. Meminit Demoſthe illius vectigalis in or. c. Mid. et in ea c. except. Lac et oratores alii. Poſtrema verba Epicharmi ſic ſcribeb Οἰδίπυς τύνη ποτ' ὤν, αἰνίγματ' ὐ νοεῖς; *tu, qui Oedipus ter eris, aenigmata non intelligis?* Paulo tamen aliter o mi libri: Οἰδίπυς τοίνυν ποτ' ἦν (melius ἦς), αἴνιγμα νοεῖς. *Ergo tu Oedipus es, aenigma enim intelligis.* (aiebat apud Antiphanem, Καὶ πόθεν ἐγὼ τρίπυν τράπε λήψομαι; non hoc voluit, difficile eſſe tribus pedibus ſiſtentem menſam invenire, ſed neſcire ſe, qui poſſit veniri menſa quatuor pedum (id proprie eſt τράπεζα, diximus) tripes. Secundum verſum Alexidis ſuper mafcenis prunis allatum ſic ſcribe: Νίκατρον ἐγώ. λέγ' τό. τὸν νῦν πρόσεχε δέ. Quartum ita expleo: Ἐδόκει Φανῦν γυμνὸς προσελθὼν ὡς ἐμὲ Στεφάνῳ κυλιςῷ. Vete in coronas addebant non ſolum flores, ſed etiam fruct ut pruna, ficus et ſimilia his. Atque hae ſunt coron quas vocarunt κυλιςὺς ςεφάνυς· διὰ τὴν ἁδρότητα καὶ τὸ γεθος, inquiunt Graeci grammatici: quia videlicet prop firmitatem circuli κυλίεσθαι corona ac rotari poterat. C fule l. XV. Latine *volubilem* aut *rotatilem* coronam xeris. Interpres *tortilem:* is vero eſt πλεκτὸς ςέφαι non κυλιςός. Lego deinde: Ἑώρακας πώποτε εὖ ἐσκε σμένον Ἥνυςρον, ἢ ὀπτὸν σπλῆνα μεμονθυλευμένον. I quebatur poëta de pugile, cui pugnis facies probe fue contuſa. Eam foeditatem exprimere cupiens, variis hi ſimilibus ingenioſe uſus eſt. Lego cum Euſtathio: π τον ἔχει τὸ πρόσωπον, non μέτωπον. Porro iſtis Alexi locis alium addas licet ex l. IV., ubi ἀποθέτων κοκκυ λων facit mentionem. Ea erant pruna Damaſcena ſole i cata ad perennandum. βράβυλον dicit eſſe ἀκρόδρυον κρότερον τῇ περιφορᾷ τῶν κοκκυμήλων. Si non fallim nove περιφορὰν poſuit pro eo, quod eſt περιφέρεια. δριμύτερον pro ςρυφνότερον uſurpaſſe Athenaeum in huj fructus deſcriptione, non arbitror. In ſaporum no

us peccare, et alium alius loco nominare, hominis est negligentissimi, et plane ἀφιλοσόφυ. Ego non dubito, um doctissimum id dixisse, quod sentiebat: sensisse au- n, quod res erat, et arguebat experientia in ea pru- rum specie, quam intellexit appellatione βραβύλων. ieophrasti locus ita habet: ἐπιπολαιότατον δὲ θραύπαλος, ἡ κοκκυμηλέα, καὶ σποδιάς· αὕτη δ' ἐστιν ὥσπερ ἀγρία κκυμηλέα. Arborem istam semper philosophi et medici icant κοκκυμηλέαν, fructum κοκκύμηλον. Ut menda non deatur carere, quod sequitur: Ἀραρὼς δὲ κοκκυμηλέαν λεῖ τὸ δένδρον, κοκκύμηλον δὲ τὸ ἀκρόδρυον. Qui ita quitur, clarum dat indicium, alios scriptores aliter has ces usurpasse, quod falsum est. Lege Theophrastum Dioscoridem. Observat Julius Poll. l. I., apud mediae tatis comicos, qualis fuit Araros hic, prunum arborem pellari κοκκύμηλον ἀρσενικῶς. Ex eo conjiciebamus, ripsisse Athenaeum: Ἀραρὼς τὸν κοκκύμηλον καλεῖ τὸ νδρον, τὸ κοκκύμηλον δὲ τὸ ἀκρόδρυον. Postea animad- p.101. rtimus, non multo aliter esse in uno e MSS. Fructus ccymeleae testibus Aëtio et Aegineta πρῦμνον in Asia algo appellabatur, quanquam Galenus l. II. de vi alim. ῦμνα ait dicta suo tempore fructus τῶν ἀγριοκοκκυμήλων. tut sit, ab Asiatica voce originem habet Latinorum pru- s. πρύνη tamen etiam Theophrasto arboris nomen. una sive τὰ κοκκύμηλα dicuntur Diphilo Siphnio μέσως χυλα· Dioscoridi plane κακοςόμαχα· item Diphilo ὔκκριτα· aliis medicis non hoc solum, sed etiam κοιλίας λακτικά. Dioscorides, Galenus, Aëtius. Sed haec viter: hujus enim instituti non sunt. Fuerunt e Grae- s, qui fructum hunc μόλτυον appellarent. Hesychius: λτύες, τὰ κοκκύμηλα.

Caput Undecimum.

Πρειῶδες quid apud Theophrastum aliquot locis. Pytho Byzantius *orator.* *Athenaeus* ῥήτωρ *dictus.* Γραικός, Graeculus. *Romanorum error de appellatione cerasorum.* Κερασοῦς *urbis nomen, et similia.* *Fructus ex aqua sumpti.* Phryges *Hectoris*

fabula. Mora *ruborum.* *μῶρον et μόρον.* *Emendantur multa et illustrantur.*

Solet gravissimus philosophus, Theophrastus, in plantarum descriptione favis comparare flores quarundam, constantes ex multis minutioribus: item fructus ex multis quasi baccis racematim compositos. τὸ γὰρ κηρίον, ut b. Pater Chrysostomus loquitur, ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων σχημάτων ἀπαρτίζεται. L. III. c. 13. de sambuco scribit Theophrastus: τὸ δὲ ἄνθος λευκὸν ἐκ μικρῶν λευκῶν πολλῶν, ἐπὶ τῇ τοῦ μίσχου σχίσει κηριῶδες. L. IV. c. 10. fabam Aegyptiam scribit habere διαφύσεις ἔνδοθεν δι' ὅλης διειλημμένας, ὁμοίας τοῖς κηρίοις. Et caput illius, quod ille κωδίαν vocat, quia refert caput papaveris, assimilat σφηκίῳ περιφερεῖ, in cujus singulis cellis sint fabae singulae. L. III. c. 12., postquam dixit, sorborum fructus racemis provenire similes, addit: πολλὰ ἀπὸ τῆς αὐτῆς κορύνης, ὥστε εἶναι καθάπερ κηρίον. Eodem simili usus etiam Herodotus l. II. in plantae cujusdam descriptione: ὁ καρπὸς γίνεται κηρίῳ σφηκῶν ἰδέην ὁμοιότατος. Protulimus ista in medium, ut de vera lectione constaret istorum super cerasis allatorum ex Theophrasto verborum: ἄνθος λευκὸν, ἀπίῳ καὶ μεσπίλῃ ὅμοιον, ἐκ μικρῶν ἀνθῶν συγκείμενον, κηριῶδες. Ex iis, quae supra diximus, liquido constare arbitramur, recte hic legi κηριῶδες. Doctissimi tamen homines, cum in Theophrasti codicibus κηρῶδες hodie scriptum invenissent, Athenaeum ex depravatis libris Theophrasti censuerunt corrumpendum. Erat aequius, ex auctore nostro veram lectionem apud mellitissimum philosophum restitui. Tolle notatam particulam
p.103. post lacunam, et scribe τό τε γὰρ φέρον αὐτὰ δένδρον τοιοῦτον, καὶ ὁ κτλ. Diu est, cum ex conjectura sic emendaveram: admonitus sum postea ab eruditissimo Levinio ita scribi in membranis melioribus. Scribe etiam Τρώγουσι μύρτα. De Agene dramate l. XIII. plura. Python Byzantius orator ex Demosthene et Suida non ignotus doctis. Turbarunt interpretes sine caussa verba ista: Φησὶν ὁ παρὰ τῷ ῥήτορι Λαρήνσιος. Dicit ista auctor excerptorum, et, *Larensis*, inquit, *apud rhetorem ita loquitur.* ῥήτωρ est Athenaeus. Ille quidem philologus appelletur ex isto opere justius, quam rhetor, sed passim eclogae consarcinator et Eustathius aliique grammatici Athenaeum indigetant. In iis, quae Larensis

!, ſpiritum Romani hominis arguunt iſta: ὑμεῖς οἱ Γραι-
ί· quae Latine verti debent *vos Graeculi*. Apud ſcripto-
ı Graecos vocabulum Γραικὸς tantundem valet, quan-
n apud Latinos *Graeculus*. Sic apud Plutarchum in
cerone: Γραικὸς καὶ σχολαστικὸς, *Graeculus et ſcholaſti-*
. Item in illo veteri dicto in Chriſtianos jactato: ὁ
ικὸς ἐπιθέτης, *Graeculus impoſtor*. Lucullum ceraſos
mam primum invexiſſe e Ponto ad annum urbis D.
XXX., notum ex Plinii l. XV., Ammiani l. XXII. et
eronymi ad Euſtoch. epiſt. quadam. Sed falſum eſt,
od de ceraſorum appellatione disputat hic Larenſis. Pla-
: illi, ceraſorum nomen a Lucullo eſſe inventum et huic
mo tum primum impoſitum, quando ceraſos in Italiam
ulit. Tam abſurdam ſententiam Larenſi adſcribi ab
henaeo, mirarer, niſi viderem, ita vulgo Romanis
ſſe perſuaſum. Hieronymus, vir undecunque doctiſ-
ius: *Hoc genus pomi, Ponto et Armenia ſubjugatis, de*
aſunte primus Lucullus Romam pertulit. Unde et de pa-
ı *arbor nomen accepit*. Refellit hoc merito Athenaeus,
ceraſorum nomen multis ante Luculli aetatem ſaeculis
ſe Graecis cognitum, auctoritate Diphili probat. Cur
c potiſſimum in hanc rem teſtimonium denuntiarit,
cio. Erant enim ad manum Diphilo antiquiores, qui
aſorum meminiſſent. Sed illos fortaſſe non Athenaeus
etermiſit, verum iſte eclogarius. Nos amplius dici-
s, etiam in Italia ante Lucullum fuiſſe ceraſa, verum
va et inſipida, ac proinde nullo in pretio aut dignatio-
adeo quidem, ut ceraſum pro corni ſpecie vulgo ha-
ent. Nec ſane multum intereſt inter ceraſi ferum
tum nulloque mollitum cultu et corni. Obſcure hoc
icat Servius: *Hoc primum* (de ceraſo loquitur) *etiam*
Lucullum erat in Italia, ſed durum, et cornum voca-
r: quod poſtea, incepto nomine corno, ceraſum dictum
Sciendum etiam, ceraſorum appellationem ipſius
aſuntis urbis natalibus eſſe priorem et antiquiorem:
um ut Larenſis vera ſit ſententia. Κερασοῦς indubitan-
dicta ἀπὸ τῶν κεράσων, ut Ἀγνοῦς, Ἀναγυροῦς,
αθοῦς, Ῥαμνοῦς, Μυῤῥινοῦς, Σελινοῦς, Πυξοῦς, Μυρικοῦς, et
lia his ab aliis plantis locorum deducta nomina. In
ta ex Diphilo auctoritate ἐκ δὲ ψυχροῦ λαμβανόμενα
μαχα vertit Dalecamp. *ceraſa cum frigida ſumuntur*, p.104
nt ventriculo. Sane apud Galenum legere memini
ψυχρὰ ληφθέντα. Sed alia tamen Diphilo mens:
ne enim eſt idem λαμβάνειν ἐκ ψυχροῦ et ψυχρόν.

fabula. Mora *ruborum.* μῶρον et μόρον. *E*
dantur multa et illustrantur.

Solet gravissimus philosophus, Theophrastus, in
tarum descriptione favis comparare flores quarun
constantes ex multis minutioribus: item fructus ex
tis quasi baccis racematim compositos. τὸ γὰρ κηρίον,
Pater Chrysostomus loquitur, ἐκ πολλῶν καὶ διαφ
σχημάτων ἀπαρτίζεται. L. III. c. 13. de sambuco s
Theophrastus: τὸ δὲ ἄνθος λευκὸν ἐκ μικρῶν λ
πολλῶν, ἐπὶ τῇ τοῦ μίσχου σχίσει κηριῶδες. L. IV. c
fabam Aegyptiam scribit habere διαφύσεις ἔνδοθεν δι
διειλημμένας, ὁμοίας τοῖς κηρίοις. Et caput illius,
ille κωδίαν vocat, quia refert caput papaveris, assi
σφηκίῳ περιφερεῖ, in cujus singulis cellis sint fabae s
lae. L. III. c. 12., postquam dixit, sorborum fructı
cemis provenire similes, addit: πολλὰ ἀπὸ τῆς αὐτῆ
φύσεως, ὥστε εἶναι καθάπερ κηρίον. Eodem simili
etiam Herodotus l. II. in plantae cujusdam descripti
ὁ καρπὸς γίνεται κηρίῳ σφηκῶν ἰδέην ὁμοιότατος. P
limus ista in medium, ut de vera lectione constaret
rum super cerasis allatorum ex Theophrasto verbo
ἄνθος λευκὸν, ἀπίῳ καὶ μεσπίλῃ ὅμοιον, ἐκ μικρῶ
θῶν συγκείμενον, κηριῶδες. Ex iis, quae supra dixi
liquido constare arbitramur, recte hic legi κηριῶδες.
ctissimi tamen homines, cum in Theophrasti codi
κηρώδες hodie scriptum invenissent, Athenaeum e
pravatis libris Theophrasti censuerunt corrumpen
Erat aequius, ex auctore nostro veram lectionem
mellitissimum philosophum restitui. Tolle notatam
p.103. post lacunam, et scribe τό τε γὰρ φέρον αὐτὰ δένδρον
τον, καὶ ὁ κτλ. Diu est, cum ex conjectura sic em
veram: admonitus sum postea ab eruditissimo Le
ita scribi in membranis melioribus. Scribe etiam
γουσι μύρτα. De Agene dramate l. XIII. plura. P
Byzantius orator ex Demosthene et Suida non ig
doctis. Turbarunt interpretes sine caussa verba ista:
σὶν ὁ παρὰ τῷ ῥήτορι Λαρήνσιος. Dicit ista auctor
cerptorum, et, *Larensis*, inquit, *apud rhetorem in*
quitur. ῥήτωρ est Athenaeus. Ille quidem philol
appelletur ex isto opere justius, quam rhetor, sed
passim eclogae consarcinator et Eustathius aliique g
matici Athenaeum indigetant. In iis, quae Larensis

iritum Romani hominis arguunt ista: ὑμεῖς οἱ Γραι-
ıae Latine verti debent *vos Graeculi.* Apud scripto-
ıecos vocabulum Γραικὸς tantundem valet, quan-
ıud Latinos *Graeculus*. Sic apud Plutarchum in
ne: Γραικὸς καὶ σχολαστικὸς, *Graeculus et scholasti-*
tem in illo veteri dicto in Christianos jactato: ὁ
: ἐπιθέτης, *Graeculus impostor.* Lucullum cerasos
ı primum invexisse e Ponto ad annum urbis D.
X., notum ex Plinii l. XV., Ammiani l. XXII. et
ymi ad Eustoch. epist. quadam. Sed falsum est,
e cerasorum appellatione disputat hic Larensis. Pla-
cerasorum nomen a Lucullo esse inventum et huic
ım primum impositum, quando cerasos in Italiam
Tam absurdam sententiam Larensi adscribi ab
ıeo, mirarer, nisi viderem, ita vulgo Romanis
ersuasum. Hieronymus, vir undecunque doctis-
Hoc genus pomi, Ponto et Armenia subjugatis, de
ıte primus Lucullus Romam pertulit. Unde et de pa-
bor nomen accepit. Refellit hoc merito Athenaeus,
sorum nomen multis ante Luculli aetatem saeculis
iraecis cognitum, auctoritate Diphili probat. Cur
ɔtissimum in hanc rem testimonium denuntiarit,
Erant enim ad manum Diphilo antiquiores, qui
ım meminissent. Sed illos fortasse non Athenaeus
misit, verum iste eclogarius. Nos amplius dici-
etiam in Italia ante Lucullum fuisse cerasa, verum
t insipida, ac proinde nullo in pretio aut dignatio-
leo quidem, ut cerasum pro corni specie vulgo ha-
. Nec sane multum interest inter cerasi ferum
ı nulloque mollitum cultu et corni. Obscure hoc
Servius: *Hoc primum* (de ceraso loquitur) *etiam*
ıcullum erat in Italia, sed durum, et cornum voca-
quod postea, incepto nomine corno, cerasum dictum
iciendum etiam, cerasorum appellationem ipsius
ıtis urbis natalibus esse priorem et antiquiorem:
ut Larensis vera sit sententia. Κερασοῦς indubitan-
ıta ἀπὸ τῶν κεράσων, ut Ἀγνοῦς, Ἀναγυροῦς,
ῦς, Ῥαμνοῦς, Μυῤῥινοῦς, Σελινοῦς, Πυξοῦς, Μυρικοῦς, et
his ab aliis plantis locorum deducta nomina. In
x Diphilo auctoritate ἐκ δὲ ψυχροῦ λαμβανόμενα
ıα vertit Dalecamp. *cerasa cum frigida sumuntur,* p.104
ventriculo. Sane apud Galenum legere memini
υχρὰ ληφθέντα. Sed alia tamen Diphilo mens:
enim est idem λαμβάνειν ἐκ ψυχροῦ et ψυχρόν.

fabula. Mora *ruborum.* μῶρον et μόρον. E
dantur multa et illustrantur.

Solet gravissimus philosophus, Theophrastus, in
tarum descriptione favis comparare flores quarun
constantes ex multis minutioribus: item fructus ex
tis quasi baccis racematim compositos. τὸ γὰρ κηρίον,
Pater Chrysostomus loquitur, ἐκ πολλῶν καὶ διαφ
σχημάτων ἀπαρτίζεται. L. III. c. 13. de sambuco s
Theophrastus: τὸ δὲ ἄνθος λευκὸν ἐκ μικρῶν λ
πολλῶν, ἐπὶ τῇ τῦ μίσχυ σχίσει κηριῶδες. L. IV. c
fabam Aegyptiam scribit habere διαφύσεις ἔνδοθεν δ
διειλημμένας, ὁμοίας τοῖς κηρίοις. Et caput illius,
ille κωδίαν vocat, quia refert caput papaveris, affi
σφηκίῳ περιφερεῖ, in cujus singulis cellis sint fabae s
lae. L. III. c. 12., postquam dixit, sorborum fructu
cemis provenire similes, addit: πολλὰ ἀπὸ τῆς αὐτῆ
φύσης, ὥστε εἶναι καθάπερ κηρίον. Eodem simili
etiam Herodotus l. II. in plantae cujusdam descripti
ὁ καρπὸς γίνεται κηρίῳ σφηκῶν ἰδέην ὁμοιότατος. P
limus ista in medium, ut de vera lectione constaret
rum super cerasis allatorum ex Theophrasto verbo
ἄνθος λευκὸν, ἀπίῳ καὶ μεσπίλῃ ὅμοιον, ἐκ μικρῶ
θῶν συγκείμενον, κηριῶδες. Ex iis, quae supra dixi
liquido constare arbitramur, recte hic legi κηριῶδες.
ctissimi tamen homines, cum in Theophrasti codi
κηρώδες hodie scriptum invenissent, Athenaeum e
pravatis libris Theophrasti censuerunt corrumpe
Erat aequius, ex auctore nostro veram lectionem
mellitissimum philosophum restitui. Tolle notatam
p.103. post lacunam, et scribe τό τε γὰρ φέρον αὐτὰ δένδρον
τον, καὶ ὁ πλ. Diu est, cum ex conjectura sic em
veram: admonitus sum postea ab eruditissimo Le
ita scribi in membranis melioribus. Scribe etiam
γυσι μύρτα. De Agene dramate l. XIII. plura. P
Byzantius orator ex Demosthene et Suida non ig
doctis. Turbarunt interpretes sine caussa verba ista:
σὶν ὁ παρὰ τῷ ῥήτορι Λαρήνσιος. Dicit ista aucto
cerptorum, et, *Larensis*, inquit, *apud rhetorem* in
quitur. ῥήτωρ est Athenaeus. Ille quidem philo
appelletur ex isto opere justius, quam rhetor, se
passim eclogae consarcinator et Eustathius aliique g
matici Athenaeum indigetant. In iis, quae Larensis

ritum Romani hominis arguunt ista: ὑμεῖς οἱ Γραι-
ιae Latine verti debent *vos Graeculi.* Apud scripto-
ιecos vocabulum Γραικὸς tantundem valet, quan-
ud Latinos *Graeculus.* Sic apud Plutarchum in
ne: Γραικὸς καὶ σχολαστικὸς, *Graeculus et scholasti-*
:em in illo veteri dicto in Christianos jactato: ὁ
ἐπιθέτης, *Graeculus impostor.* Lucullum cerasos
ι primum invexisse e Ponto ad annum urbis D.
X., notum ex Plinii l. XV., Ammiani l. XXII. et
ymi ad Eustoch. epist. quadam. Sed falsum est,
e cerasorum appellatione disputat hic Larensis. Pla-
cerasorum nomen a Lucullo esse inventum et huic
um primum impositum, quando cerasos in Italiam
Tam absurdam sententiam Larensi adscribi ab
eo, mirarer, nisi viderem, ita vulgo Romanis
ersuasum. Hieronymus, vir undecunque doctis-
Hoc genus pomi, Ponto et Armenia subjugatis, de
te primus Lucullus Romam pertulit. Unde et de pa-
ior nomen accepit. Refellit hoc merito Athenaeus,
orum nomen multis ante Luculli aetatem saeculis
raecis cognitum, auctoritate Diphili probat. Cur
ɔtissimum in hanc rem testimonium denuntiarit,
Erant enim ad manum Diphilo antiquiores, qui
um meminissent. Sed illos fortasse non Athenaeus
misit, verum iste eclogarius. Nos amplius dici-
etiam in Italia ante Lucullum fuisse cerasa, verum
t insipida, ac proinde nullo in pretio aut dignatio-
eo quidem, ut cerasum pro corni specie vulgo ha-
. Nec sane multum interest inter cerasi ferum
ι nulloque mollitum cultu et corni. Obscure hoc
Servius: *Hoc primum* (de ceraso loquitur) *etiam*
ucullum erat in Italia, sed durum, et cornum voca-
quod postea, incepto nomine corno, cerasum dictum
iciendum etiam, cerasorum appellationem ipsius
itis urbis natalibus esse priorem et antiquiorem:
ut Larensis vera sit sententia. Κερασοῦς indubitan-
:ta ἀπὸ τῶν κεράσων, ut Ἀγνοῦς, Ἀναγυροῦς,
ῦς, Ῥαμνοῦς, Μυῤῥινοῦς, Σελινοῦς, Πυξοῦς, Μυρικοῦς, et
his ab aliis plantis locorum deducta nomina. In
x Diphilo auctoritate ἐκ δὲ ψυχροῦ λαμβανόμενα
;α vertit Dalecamp. *cerasa cum frigida sumuntur,* p.104
ventriculo. Sane apud Galenum legere memini
υχρὰ ληφθέντα. Sed alia tamen Diphilo mens:
enim est idem λαμβάνειν ἐκ ψυχροῦ et ψυχρόν.

fabula. Mora *ruborum.* *μῶρον et μόρον.* *dantur multa et illustrantur.*

Solet gravissimus philosophus, Theophrastus, i
tarum descriptione favis comparare flores quar
constantes ex multis minutioribus: item fructus
tis quasi baccis racematim compositos. *τὸ γὰρ κηρί*
Pater Chrysostomus loquitur, *ἐκ πολλῶν καὶ δ*
σχημάτων ἀπαρτίζεται. L. III. c. 13. de sambucc
Theophrastus: *τὸ δὲ ἄνθος λευκὸν ἐκ μικρῶν*
πολλῶν, ἐπὶ τῇ τοῦ μίσχου σχίσει κηριῶδες. L. IV
fabam Aegyptiam scribit habere *διαφύσεις ἔνδοθεν*
διειλημμένας, ὁμοίας τοῖς κηρίοις. Et caput illius
ille *κωδίαν* vocat, quia refert caput papaveris.
σφηκίῳ περιφερεῖ, in cujus singulis cellis sint faba
lae. L. III. c. 12., postquam dixit, sorborum fru
cemis provenire similes, addit: *πολλὰ ἀπὸ τῆς α*
φύνης, ὥστε εἶναι καθάπερ κηρίον. Eodem sim
etiam Herodotus l. II. in plantae cujusdam descr
ὁ καρπὸς γίνεται κηρίῳ σφηκῶν ἰδέην ὁμοιότατος.
limus ista in medium, ut de vera lectione consta
rum super cerasis allatorum ex Theophrasto ver
ἄνθος λευκὸν, ἀπίῳ καὶ μεσπίλῃ ὅμοιον, ἐκ μικ
θῶν συγκείμενον, κηριῶδες. Ex iis, quae supra d
liquido constare arbitramur, recte hic legi *κηριῶδε*
ctissimi tamen homines, cum in Theophrasti co
κηρῶδες hodie scriptum invenissent, Athenaeum
pravatis libris Theophrasti censuerunt corrump
Erat aequius, ex auctore nostro veram lectione
mellitissimum philosophum restitui. Tolle notatam
p.103. post lacunam, et scribe *τό τε γὰρ φέρον αὐτὰ δένδ*
τον, καὶ ὁ πλ. Diu est, cum ex conjectura sic e
veram: admonitus sum postea ab eruditissimo L
ita scribi in membranis melioribus. Scribe etiam
γουσι μύρτα. De Agene dramate l. XIII. plura.
Byzantius orator ex Demosthene et Suida non i
doctis. Turbarunt interpretes sine caussa verba is
σὶν ὁ παρὰ τῷ ῥήτορι Λαρήνσιος. Dicit ista auct
cerptorum, et, *Larensis*, inquit, *apud rhetorem*
quitur. *ῥήτωρ* est Athenaeus. Ille quidem phil
appelletur ex isto opere justius, quam rhetor,
passim eclogae consarcinator et Eustathius alii
matici Athenaeum indigetant. In iis, quae L

Romani hominis arguunt ista: ὑμεῖς οἱ Γραι-
:ine verti debent *vos Graeculi.* Apud scripto-
vocabulum Γραικὸς tantundem valet, quan-
tinos *Graeculus.* Sic apud Plutarchum in
ραικὸς καὶ σχολαστικὸς, *Graeculus et scholasti-*
ı illo veteri dicto in Christianos jactato: ὁ
της, *Graeculus impostor.* Lucullum cerasos
um invexisse e Ponto ad annum urbis D.
otum ex Plinii l. XV., Ammiani l. XXII. et
d Eustoch. epist. quadam. Sed falsum est,
forum appellatione disputat hic Larensis. Pla-
ırum nomen a Lucullo esse inventum et huic
imum impositum, quando cerasos in Italiam
n absurdam sententiam Larensi adscribi ab
nirarer, nisi viderem, ita vulgo Romanis
ım. Hieronymus, vir undecunque doctis-
genus pomi, *Ponto et Armenia subjugatis, de*
ıus *Lucullus Romam pertulit. Unde et de pa-*
men accepit. Refellit hoc merito Athenaeus,
nomen multis ante Luculli aetatem saeculis
cognitum, auctoritate Diphili probat. Cur
um in hanc rem testimonium denuntiarit,
ıt enim ad manum Diphilo antiquiores, qui
miniffent. Sed illos fortasse non Athenaeus
verum iste eclogarius. Nos amplius dici-
ın Italia ante Lucullum fuisse cerasa, verum
ida, ac proinde nullo in pretio aut dignatio-
.dem, ut cerasum pro corni specie vulgo ha-
: sane multum interest inter cerasi ferum
oque mollitum cultu et corni. Obscure hoc
ıs: *Hoc primum* (de ceraso loquitur) *etiam*
erat in Italia, sed durum, et cornum voca-
postea, incepto nomine corno, cerasum dictum
ım etiam, cerasorum appellationem ipsius
·bis natalibus esse priorem et antiquiorem:
'ensis vera sit sententia. Κερασοῦς indubitan-
τὸ τῶν κεράσων, ut Ἀγνοῦς, Ἀναγυροῦς,
:μνοῦς, Μυῤῥινοῦς, Σελινοῦς, Πυξοῦς, Μυρικοῦς, et
aliis plantis locorum deducta nomina. In
ıhilo auctoritate ἐκ δὲ ψυχροῦ λαμβανόμενα
tit Dalecamp. *cerasa cum frigida sumuntur,* p.104.
culo. Sane apud Galenum legere memini
ληφθέντα. Sed alia tamen Diphilo mens:
est idem λαμβάνειν ἐκ ψυχροῦ et ψυχρόν.

Alibi legimus, fuisse moris olim, qui hodieque obtin fructus, qui fere secundas mensas explent, in disco fri dam continente exhibere. Athenaeus l. XV.: ὅτι ἀπίης ἐν ὕδατι εἰσέφερον εἰς τὰ συμπόσια, Ἄλεξις παρίσ διὰ τήτων. Vide caetera. Igitur τὰ ἐκ ψυχρῦ λαμβα μενα sunt illa, quae, antequam sumantur, aquae inji untur ac probe lavantur. Galenus hoc praecipit ut fac mus in quibusdam fructibus: puta, moris ruborum sycaminis. χρὴ, inquit ille de batinis loquens, καὶ ἐκπλύνειν, πρὶν ἐπιχειρεῖν προσφέρεσθαι τὸν καρπὸν τον: ὅπερ ὐχ ἥκιςα κἀπὶ τῶν συκαμίνων ἐςὶ ποιητέον. sermone de sycaminis scribi non placet ἐντὸς ἡμερ τριῶν. Lego τεττάρων, auctore Theophrasto. ἔχοντι ait, ὄνυχας σιδηρᾶς ἐπικνίζουσιν· ἃ δ' ἂν ἐπικνισθῇ, ταρταῖα πέττεται. Plinius: *sed cum factum est, quarta demetitur.* Ait Athenaeus: παρ' Αἰσχύλῳ ἐν Φρυξὶν ἢ τῦ Ἕκτορος. Haec Aeschyli fabula inscripta fuerat a poë Φρύγες ἢ Ἕκτορος λύτρα. Argumentum erat ex Ἰλ. ῥαψ. Apud Polluc. l. VII. c. 29. laudatur Aeschyli drama Φρ γες ἢ Λύτρα, ubi sic scribe hunc versum: ἀλλὰ ναυάτ Φορτηγὸς ὅς τις (vel ὥς τις) ῥῶπον ἔξαγεν χθονός. Eme davimus deinde: ἐν δὲ Κρήσσαις καὶ κατὰ τῆς βάτυ, ex a tiquae fidei codicibus. Nempe hoc vult Athenaeus, μό dici etiam, quae rubi ferunt. Ovidius: *Cornaque et in a ris haerentia mora rubetis.* Eustathius ex hoc ipso, ut p to, loco: σημείωσαι, ὅτι καὶ τὰ τῆς βάτυ μόρα λέγετ Galenus de comp. med. τῶν κατὰ τόπυς l. VI.: μίγνυμ δὲ καὶ τῶν βάτων τὸν καρπὸν, ὃν ἔνιοι μὲν ἀπὸ τῦ φυτῦ πα νομάζυσι, βάτινα προσαγορεύοντες· ἔνιοι δὲ συνθέτῳ προσ γορίᾳ μόρα καλῦσι, προστιθέντες τὰ ἀπὸ τῶν βάτων. Hiero nymus Paulino: *Amos pastor et rusticus, et rub..rum m ra destringens.* In Aeschyli versibus scribe μιλτοπρεπέ vel μιλτοπρέποισι, ut laudat Eustathius: et omnino cu MSS. ταὐτῦ χρόνυ. Sensus est: pendere in eadem arbo aut frutice mora alia alba, alia nigra, et item alia rubr Pro γογγύλον μόρον Eustathius scribit ςρογγύλον· quo idem est. Sciendum etiam, μῶρα per ω longum scribi i quibusdam exempl., ut mox τὸ μῶρον τὸ βατῶδες· sic in Galeni libris saepius. Ovidius: *haerentia mora rubeti* Eustathius per ο parvum semper, ex Athenaeo.

Caput Duodecimum.

Phaniae Peripatetici libri de plantis. Locus ex illis conclamatus. ἄβρυνα. βάτια et βάτινα. μόρα et συκάμινα unde dicta. κάρυα dicta omnia ἀκρόδρυα. καπυροτερώγονα κάρυα. μόσηνα κάρυα. Cypriae amygdalae praegrandes. μύκηροι. Amygdalae viriloquium. Proverbium: Ὄνος βαδίζεις εἰς ἄχυρα τραγημάτων. Alia non pauca.

Phaniam Eresium, Theophrasti popularem et condiscipulum, commentarios de natura plantarum edidisse, testimonio Athenaei discimus, qui multa ex illis descripsit et nobis conservavit. Librum quintum ejus operis nominatim laudatum non semel ab ipso auctore offendes: ut facile intelligas, non levem eam operam fuisse, quae τὰ παραλειπόμενα tantum et indicta Aristoteli ac Theophrasto contineret, sed accuratam universi ejus argumenti tractationem. Plinius quoque inter auctores, unde τὰ περὶ φυτῶν mutuatum se profitetur, Phaniam (qui et Φαινίας passim in MSS., etiam Suida teste) physicum nominat. Ejus auctoris sunt haec in Athenaeo verba: Τὸ μόρον τὸ βατώδες, ξηρανθείσης τῆς σφαίρας τῆς συκαμινώδους, σπερματικὰς ἔχει τὰς συκαμινώδεις διαγονὰς, καθάπερ ὑφαινούσας, καὶ διαφορὰς ἔχει ψαθυρὰς καὶ εὐχύμους. Quae non eo protuli, ut explicarem, sed ut nihil in illis me intelligere ingenue profiterer. Maximam a me gratiam inierit, qui ea mihi exposuerit. Poteramus vel prioris interpretis ignaviam, vel posterioris audaciam imitari, et aut haesitantiam nostram dissimulare, aut aliquid excogitare, quo animus ita fieret. At quia nihil veniebat in mentem, quod satis probabile videretur, fucum lectori faciendum non duximus. Scripti codices nihil nos adjuvant, nihil Eustathius, nihil Theophrastus neque Plinius. Athenaeus hoc nos docet tantum, describi hic agrestis sycamini fructum. Quid igitur τὸ μόρον τὸ βατῶδες appellet, amplius quaeramus: nam ruborum, quae proprie μόρα βατίων vel βατώδη, non habent hic locum. Pro ὑφαινούσας placebat Scaligero emendare ὑφαίμους, et locum ita concipere: καθάπερ ὑφαίμους, αἳ διαφόρους ἔχει ψ. Item, quid σπερματικὰς συκαμινώδεις διαγονάς. Phanias idem in malvae descriptione σπερματικοὺς τύπους illius semen appellat apud hunc ipsum: in bulborum historia σπερματικῆς πορυνήσεως p. 105.

et σπερματώσεως mentionem facit: in pastinacis σπερμάτων πεπασώδη φύσιν agnoscit. An isti similesve hujus scriptoris loci huncce possint illustrare, statuant rerum naturalium et bonorum literarum mystae. Nobis pleraque hujus physici in his commentariis relata aut obscura aut insigniter videntur esse corrupta. Sequentia sic fortasseas concipienda: καθάπερ ὑφαίμους ὄσας, καὶ διατροφὰς ἔχει ψ. Prioribus verbis color huic pomo sanguineo proximus tribuitur: posterioribus succi natura declaratur. ἄβρυνα etiam Parthenio sunt συκάμινα, quae Salmonio et Hesychio βάτια, Galeno constanter βάτινα plurimis locis. Demetrii Ixionis, veteris critici, verba male capta interpretibus. Ita illa scribe: Δημήτριος δὲ ὁ Ἰξίων τὰ αὐτὰ συκάμινα καὶ μόρα, οἷον αἱμόῤῥοα καὶ σύκων ἀμείνω. Id est: *Demetrius Ixion eadem putat esse sycamina et mora: sic dicta quasi* αἱμόῤῥοα (nempe μόρα) *et* σύκων ἀμείνω (refer ad συκάμινα). Vult mora ita dicta ob succi colorem: sycamina ob saporis praestantiam, quasi ficubus sapiant melius. Eustathius quo loco disputat de mutatione diphthongi ει
p.106. in simplicem ι vocalem, hoc sycaminorum etymum non praetermittit. In ea historia, quae ex Pythermo narratur, scribendum: περιπέσσειν δὲ τέτῳ τῷ δεινῷ καὶ αἰπόλια. Aliter non constat hellenismi ratio. κάρυα significatione laxa dici omne genus ἀκροδρύων, docet nos Athenaeus, addens: Ἐπίχαρμος δὲ κατ' ἐξοχὴν, ὡς ἡμεῖς· Καπυροτρώγονα κάρυα, ἀμυγδάλας. *Sed Epicharmus*, inquit, *per excellentiam* juglandes nuces *appellavit* κάρυα. Poëtae verba, Καπυροτρώγονα κάρυα, ἀμυγδάλας, longe aliter et interpretes et alios doctissimos viros scimus accepisse: quasi vox ἀμυγδ. non poëtae, sed Athenaei esset, quem putant hoc velle, Epicharmum per κάρυα intellexisse amygdalas. Sed falluntur omnes, quod clarum faciunt nimis voculae ὡς ἡμεῖς. Quis dubitat, vulgo Graecis κάρυα fuisse nuces juglandes? De iis sentire Epicharmum, probat auctor, qui καρύων et amygdalarum simul facit mentionem. Appositissimus est, quem subjicit Athenaeus, Philyllii locus: Ὠὰ, κάρυα, ἀμυγδάλαι. In versu Epicharmi quid sit καπυροτρώγονα, utcunque explicare possum: analogiam ejus verbi invenire non possum. Scripserit fortasse: Καπυρὰ τρωγάλια, κάρυ', ἀμυγδ. Priore significatu κάρυα dixerunt et amygdalas et castaneas, inquit Athenaeus. Confirmat Hesychius: καρύαι, τὰς ἀμυγδάλας καὶ καςάνας. *καρύας vocabant et amygdalam arborem et castaneam.* μόςηνα κάρυα quaenam sint, exspecto, ut aliquis me doceat. In libris

medicorum plurima exstant *καρύων* cognomina. Unum illorum hic latet, ut arbitror, corruptum. Phrynichi versus mutili sunt, sic, opinor, integrandi: — *τὰς δὲ γομφίους Ἅπαντας ἤτως ἐξέκοψεν, ὥστε νῦν Οὐκ ἂν δ.* Cypriae amygdalae hodie in Hispania praesertim non rarae: inde allatas Lugduni vidimus, prorsus, ut ait Athenaeus, *παρὰ τὰς ἀλλαχόθι ἐπιμήκεις, καὶ κατὰ τὸ ἄκρον ἐπικαμπεῖς.* Magnitudine triplo aut quadruplo vulgares superant: figura accedunt ad siliquas. *παρὰ τὰς ἀλλαχόθι ἐπιμήκεις, oblongiores sunt, quam quae nascuntur alibi.* Scripti: *παρὰ τὰς ἀλλαχόθεν, quae aliunde afferuntur. μυκήρους* Lacones dicuntur appellasse *τὰ μεγάλα κάρυα.* Hinc corrigas licet Hesychium. *μύκηρος*, ait, *ἀμυγδαλῆ. τινὲς δὲ τὰ μῆλα κάρυα.* Emenda *τὰ μεγάλα κ.* aut *τὰ μαλακὰ κ.* Nam ita MSS. isto loco. Possis etiam *τὰ Μήλια κάρυα*, quae fuit Scaligeri conjectura. Lacones igitur sic: Tenii non magnas, sed dulces amygdalas aut nuces *μυκήρους* dicebant. *Τηνίους δὲ τὰ γλυκερὰ κάρυα.* Tenii sunt populi Teni insulae, Cycladum unius. Etymon dictionis *amygdalae*, quod ex Herodiano affertur, idem est cum iis, quae ex Oro describit auctor Etymologici, ubi scribendum: *Ἀμυγδάλη, παρὰ τὸ ἐν τῇ καλύφῃ τῇ μετὰ τὰ ἔξω χλωρὸν πολλὰς ἀμυχὰς ἔχειν. Amygdala inde dicta, quia in tegmine, quod extimo viridi proximum est, multas ἀμυχάς, id est scarificationes, habeat.* Ita Graeci a figura: Hebraei שקד, quasi *vigilantem*, vocant amygdalum. Quoniam, ut scribit Plinius, *ex his, quae hyeme aquila exoriente concipiunt, floret prima omnium amygdala mense Januario.* Et arbo- p.107.
rem et fructum eadem voce significari observat Hesychius: *ἀμυγδαλῆ τὸ δένδρον καὶ τὰ τραγήματα.* Ineptissime hodie in codicibus ejus grammatici *καὶ τὰ πράγματα.* Proverbium illud: *Ὄνος βαδίζεις εἰς ἄχυρα τραγημάτων, Vadis asinus ad paleas bellariorum:* sive, ut placebat illustri Scaligero, *τράγημα σὸν, quae tua sunt bellaria:* propter verbum *βαδίζεις* de iis interpretor, qui, postpositis melioribus, eligunt deteriora. Secundae mensae neque cibis constant succulentis, et fere sunt medicis suspectae. Qui ergo nimium illis delectantur, asinis similes, qui non grano frumenti, sed palea vescuntur. Ista ex Nicandri Georgicis, *Φηγίνεον Πανὸς ἄγαλμα*, prorsus Sphingis aenigma vel folium Sibyllae sunt mihi. Interpretes proverbium hinc exsculpunt ingeniosius, quam verius. Suetonius auctor est, Lutatium Daphnidem a Lenaeo Melisso per cavillationem nominis *Πανὸς ἄγημα* dictitatum. Pote-

rant istis expleri chartae ab iis, qui adagium hic latere censent. Nobis aliter videtur, et de vero Panis simulacro, quod esset fagineum, Nicandrum esse locutum putamus. Quo autem consilio haec paucula verba ab auctore epitomae sint excerpta, hoc vero est, cujus caussam quaero, nec invenio. Φηγοὶ, non Φηγίνεον, pars MSS. habet, in qua lectione aliquod fortasse acumen. Jocus est *παρὰ προσδοκίαν*, cum ait Aristophanes: *Ἄγε νῦν τὰς ἀμυγδαλὰς λαβὼν τασδὶ, κάταξον τὴν κεφαλὴν σαυτῦ λίθῳ. Age, sume has amygdalas, et saxo tibi caput frange.* Exspectabat auditor: *et illas saxo frange* Plenae exemplis figurae hujus et Aristophanis et aliorum comicorum fabulae.

Caput Decimum Tertium.

Tryphonis locus illustratur. μυκηρόβατος, nucifrangibulum. κάρυα λόπιμα sive Euboica. κάχρυος natura, et vox καγχρυῶδες multis locis restituta. πλατὺ κάρυον, λελευκασμένον κάρυον. Esculi glandes *inter bellaria. Ignis igne validior aut remissior. Castaneae dictae ἄμωτα vel μότα.*

Tryphonis, acutissimi grammatici, verba sunt: *ἀμυγδαλῆ δὲ τὰ δένδρα, κτητικῦ παρὰ τὸν καρπὸν ὄντος τῦ χαρακτῆρος, καὶ διὰ τῦτο περισπωμένυ.* Hoc vult, *ἀμυγδαλῆ*, cum arborem significat, possessivae formae nomen esse, deductum a fructu, (id est, a voce *ἀμυγδάλη* fructum significante) ideoque circumflecti. Similis tonus aliorum ejusdem terminationis *κτητικῶν*, ut *χρυσῆ*, *χαλκῆ*, *λεοντῆ*. Confer interpretationes aliorum cum ista. Reperies, eruditissimos viros nescisse exponere *παρὰ τὸν καρπόν*. Est autem usitatissimum grammaticis hoc genus loquendi. Nucifrangibulum Lacones vocabant *μυκηρόβατον*, inquit Pamphilus. Hesychius paulo aliter: *μυκηρόβας, καρυοκατάκτης.* Instrumenti hujus formam et vim ejusque caussas explicat philosophus in Mechan. quaest. XXIII. Ipse vocat *ὄργανα πρὸς τὸ καταγνύναι τὰ κάρυα.* Caput unum sequitur excerptorum in hanc sententiam: *Ὅτι Ποντικῶν*
p.108. *καλυμένων καρύων, ἃ λόπιμά τινες ὀνομάζυσι, μνημονεύει Νίκανδρος.* Saepe questi sumus de negligentia ejus, qui

has eclogas confecit. Insigne ejus exemplum hoc loco. Nam aut Εὐβοϊκῶν ille scripserat, aut scribere debuerat. Hesychius: Λόπιμα, κάστανα, οἱ δὲ Εὐβοϊκά. Quin ipsa Nicandri verba non longe post sequuntur: — λόπιμον κάρυόν τε Εὐβοέες, βάλανον δὲ μετεξέτεροι καλέσαντο. Sequitur locus, qui plurimos magnae eruditionis et philosophos et medicos habuit exercitos: Τὰ ἀμύγδαλα, φησὶ Διοκλῆς, τρόφιμα μέν ἐστι καὶ εὐκοίλια, θερμαντικὰ δὲ διὰ τὸ ἔχειν κεγχρῶδές τι. Falsissimum est, quod hic dicitur, amygdalas propterea esse calidas, quia milii naturam participent. Id enim est ἔχειν τι κεγχρῶδες. Atqui omnium medicorum consensu milium frigidae naturae est, non calidae. Doctorum alius aliter emendavit: vel ῥεγχῶδες, vel κερχνῶδες, vel ἐρευγῶδες, aut etiam, si Musis placet, ἐλαιῶδες. Quae omnes conjecturae, si libere loqui licet, aspernabiles sunt, partim etiam ineptae. Veram emendationem ipsi, quod praefiscine dictum sit, primi nunc invenimus. Legendum enim καγχρυῶδες, vel, quod idem est, καχρυῶδες. Quo etiam modo in MSS. postea exaratum inveni. Qui Theophrasti, Plinii ac medicorum libros legerunt, κάγχρυν vel κάχρυν vocari sciunt βλάστησιν illam, quae pilulae fere forma in quibusdam nascitur arboribus, ut robore, abiete, larice, picea, nuce et nonnullis aliis. Vim calefaciendi et desiccandi cachryi inesse, Dioscorides, Galenus et omnes medici affirmant, et cum his Plinius l. XVI. c. 8. Recte igitur Diocles ac vere, amygdalas esse calidas, quia habeant καγχρυῶδές τι. Caeterum cachryes et figura et natura vulgo ita erant notae, ut non raro philosophi medicique hujus conparatione suas disputationes illustrent. De figura habes exemplum apud Theophrastum l. III. Histor. in sorborum explicatione et Dioscoridem l. II. in descriptione ornithogali. De natura et temperamento, praeter superiorem Dioclis locum, alios reperias in hoc scriptore, si satis memini, duos: ambos similiter corruptos et opis nostrae indigentes. De nucibus Heracleoticis paulo post scriptum: ἔχει δέ τι κεγχρῶδες καὶ ἐπιπολαστικόν. Doctos scio aliter emendare: ego non dubito, scribendum hic quoque καγχρυῶδες, id est, *habet aliquid cachryi simile, et quod innatet.* τὸ ἐπιπολαστικὸν rerum pinguium scimus esse proprium. Cachryas inter pinguia ponas licet aut λιπαρώδη. Theophrasto in III. Histor. κορύνη quaedam dicitur καχρυώδης simul et λιπαρά. Tertio autem istorum librorum: Φιλότιμος τὸ Περσικόν φησι λιπαρώτερον καὶ κεγχρῶδες εἶναι. Scribo et hic καγ-

χρυσώδεις. πλατὺ κάρυον Dalecampius *castaneam* interpretatur, cum ait auctor: τὰ δὲ πλατέα φυσωδέστερά ἐστι. Suspecta nobis haec sententia. Sequitur namque ex Philotimo: Τὸ πλατὺ καὶ τὸ καλούμενον Σαρδιανὸν δυσκατέργαστά
p.109. ἐστι. Manifesto separantur nux lata et Sardiana. Constat inter harum rerum peritos, Sardianum κάρυον esse castaneam: aliud ergo nux lata. Nam quod vim hujus argumenti eludit Dalec. pro eodem accipiens latum et Sardianum κάρυον in superiorum verborum versione, fallitur vir doctus, et incuria hellenismi peccat graviter. Ego non video, cui nucum generi latae cognomen potius conveniat quam amygdalae, quam et Diphilus paulo post pronuntiat φυσώδη. Galenus nondum perfecte maturas nuces vel amygdalas solet appellare χλωρὰ κάρυα καὶ ὑγρὰ, et ἄποια καὶ ὑδατώδη. Diphilus apud Athenaeum eas, quae tantum quod maturitatem sunt assecutae, λελευκασμένας· quoniam materia illa ovi albumini similis, quae tempore suo in nucem duratur aut amygdalam, immatura coloris est aquei, matura candidi. Diphili verba: τὰ ἁπαλὰ καὶ λελευκασμένα εὐχυλότερα ὑπάρχει. Et mox: τὰ ἁπαλὰ καὶ πλήρη καὶ λελευκασμένα καὶ γαλακτώδη ὄντα. Plenas appellat, quae non sunt siccae. λελευκασμένας, quae probe maturuerint, et ex ipsa maturitate candorem consecutae. Lego τὰ δὲ σκληρὰ καὶ στρυφνὰ, καθάπερ αἵ τε φηγοί. Sic enim paulo post, ubi haec repetuntur: τὰ δὲ σκληρὰ καὶ στρυφνὰ πεπαίνεται. φηγοὶ sunt esculi glandes, quibus inter bellaria dant locum Plato l. II. de republ., Alexis aliique auctores. Aspera fructuum genera et dura emendari scribit auctor τῇ πυρώσει, *coctura ignis*, addens: ἐάν τις ὀλίγῳ καὶ μαλακῷ πυρὶ χρῆται. Mollem ignem appellat, quem Galenus de ther. ad Pisonem πῦρ κοῦφον, Theophrastus et multi comici μαλακώτερον et ἧττον θερμὸν in l. de igne, Philemon comicus ἀνειμένον. Apud Dionem Chrysost. πῦρ χλιαρὸν et ἰσχυὸν καὶ ἀκμαῖον opponuntur in orat. de invidia. Quo autem modo ignis fiat igne validior aut remissior, docebit te acutissimus Theophrastus eo, quem modo nominavi, libro. In frequentia cohaesioneve partium aut raritate positam hujus rei caussam, vere statuit divinus vir, Julius Caesar Scaliger. Nicandri versum de castaneis apud Eustathium emendes licet ex hoc loco Ὀδ. τ. Castaneas quidam vocarunt ἄμωτα, noster ait, Dioscorides vero μότα. Alteruter videtur corrigendus. Crobyli verba sic redigi possunt sub metri legem: — χλωρὸν ἐρέβινθόν τινα Ἐκοττάβιζον κενὸν ὅλως. τράγημα δὴ

Ἐςιν πιθήκῳ τῦτο δὴ πῳ δυστυχῦς. De Homeri versu consule ejus interpretes Ἰλ. ν.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Xenophanis aetas in tempora Darii Persae aut Xerxis incidit. κρεῖος, genus ciceris. Cicadae olim esitatae. Eustathii error indicatur. Aeliani locus obscurus. θειοπαγὲς vel θειοφαγές. ζυμωτικὸς τῆς σαρκός. Formula imprecationis Μὴ ὥραισιν ἵκοιτο. θέρμος *δημόκοινος. Emendata et illustrata multa.*

Restituimus ex membranis veram γραφὴν in postremo versuum Xenophanis: Πηλίκος ἦσθ', ὅθ' ὁ Μῆδος ἀφίκετο; Nam Μῆσος prior fuit lectio, quae eruditis hominibus praebuit occasionem comminiscendi aliquid ἀνιςόρητον de Mysis. Illi vero frustra fuerunt. Μῆδος est Persarum rex, vel Darius vel Xerxes. Ita Graeci, praesertim Attici, Persas nominant, et Latini. Catullus: *Cum Medi irrupere novum mare.* Horatius: *Neu sinas Medos equitare inultos Te duce, Caesar.* In Xenophanis tempora incidisse Persarum irruptionem in Graeciam, vel hic locus manifesto arguit. Sunt e veteribus, qui claruisse Xenophanem tradant Ol. L. In his, si bene memini, Eusebius. Melius Diogenes Laërtius: ἤκμαζε κατὰ τὴν ἑξηκοςὴν Ὀλυμπιάδα. Florebat Ol. LX. Quin hic quoque numerus justo fortasse minor est. Fuit enim Xenophanes natu minor Pythagora, quem ἀκμάσαι scribunt Ol. LX. Marathonia pugna, qua Darii copiae ab Atheniensibus devictae, pugnata est anno II. Ol. LXXII. Xerxis transitus in Graeciam incidit in annum II. Ol. LXXV. Intercessisse annos aliquot, puta XV. aut XX., ab ea pugna, de qua loquitur poëta, ad id tempus, quo haec ipsi componebantur, per est verisimile. Sedeat nunc ad calculum lector diligens, et temporum rationem ineat: reperiet, verum non esse, florem aetatis suae obtinuisse Xenophanem circa Ol. LX., etsi scio, longaevum hunc virum fuisse, et ultra XCII. annum vitam extendisse. In verbis Sapphus ἐπ' ᾀϊόνων valet *in littore.* Nam etiam quidam MSS., dissimulata dialecto Dorica, ἠϊόνων praeferunt. Interpres ἀπ' αἰώνων, *perpetuo:* magno errore. Vera lectio etiam apud p. 110.

Euftathium Ἰλ. ν., qui χρυσείης ἐρεβίνθους interpretatur *colo is buxei*. quia οἱ πυξοειδεῖς ἐρέβινθοι nigris praeftent, ut fequitur non longe inferius. κρειὸς inter cicerum fpecies non folum Theophraftus recenfet, verum etiam quicunque hoc tractarunt argumentum. Sufpicatur Euftathius, κρειὸς dictos propter magnitudinem de nomine Crii, Coeli filii, ut eft in fabulis. Favent optimi viri conjecturae Sophili mox verba: Ὁ πατὴρ ὁ ταύτης πολὺ μέγιστός ἐστι, κρειὸς ἐρέβινθος. Ac ficut modo per ει, modo per fimplex ι fcribitur κρεῖος, cum cicer fignificat: ita et nomen Gigantis in Hefiodo Κρεῖος, Apollodoro Κρίος. Vide et l. III. c. X. Sed de ifto genere cicerum contraria fcribuntur magnis auctoribus. Plinius κριὸν ab arietini capitis fimilitudine fcribit appellatum, et parvitate eos facit infignes. Galenus l. I. de vir. alim.: μέλανες δ' εἰσὶν ἤτοι καὶ μικροί, κατὰ Βιθυνίαν μάλιστα γενόμενοι, καὶ καλούμενοι κριοί. Cicadas veniffe antiquitus in pauperum menfas non minus quam locuftas, de quibus dubitat hodie nemo, clare teftatur Alexis, vetulam pannuciam ita loqui faciens: τὰ μέρη δ' ἡμῶν χ' ἡ σύνταξις τοῦ βίου ἐστὶ κύαμος, θέρμος, λάχανον, γογγυλὶς, ὦχρος, λάθυρος, φηγὸς, βολβὸς, τέττιξ. Euftathio hoc adeo vifum eft abfurdum, ut τέτιξ, non τέττιξ, hic fcripferit, et de nefcio quo edulii genere eam vocem expofuerit. τέτιξ, inquit hunc locum
p.111. Alexidis interpretans, βρώσιμόν τι καὶ αὐτὸ, ὃ καὶ σημειῶσαι. Fallitur vero Euftathius: nam efitatas veteribus fuiffe cicadas, et quidem provocandi appetitus gratia, quod magis mirum, auctor Athenaeus l. IV. ἤσθιον, ait, καὶ τέττιγας καὶ κέρκωπας ἀναστομώσεως χάριν. Eodemque in libro Anaxandridae verfus habentur de apparatu nuptiarum Iphicratis, ubi τέττιγες ὀπτοὶ inter caetera recenfentur. Hinc illa Aeliani gravis indignatio contra fui faeculi homines, qui muficum animalculum in cibi ufum vertere non vererentur. Ἐγὼ ἴδον καὶ τέττιγας εἴραντάς τινας, καὶ πιπράσκοντας ἐπὶ δεῖπνον· καὶ μάλα γε ἐδείπνει. τὸ γάρ τοι ζῶον τὸ πάμβορον τοῦτο οὐδὲ ὑμῶν φείδεται· ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ταρίχας ἐργάσασθαι τολμῶσι. καὶ σφᾶς αὐτοὺς λελήθασι ταῖς Μούσαις ταῖς Διὸς θυγατράσι ταῦτα ἀπὸ θυμοῦ δρῶντες. Hoc eft: *Ego vero quosdam vidi, qui cicadas in lineam digererent, et ad coenam venderent. Nec defuit, qui illis, et avide quidem vefceretur. Iftud enim, o cicadae, omnivorum animal ne vobis quidem parcit, fed etiam de vobis falfamenta conficere homines fustinent: invitis Mufis, Jovis filiabus, hoc fe facere ignorantes.* Ita exponi debet

Aeliani hic locus. Ubi tamen fcribi malim καὶ μάλα γέ τις ἐδείπνει, vel ἄλλος ἐδ., et εἰ καὶ σφᾶς αὐτὺς ἐ λελήθ., *etfi non nefciant homines, offendi Mufas efu cicadarum.* Quamquam non eft fortaffe haec poftrema emendatio neceffaria. *Neque intelligunt, qui hoc faciunt, rem fe facere Mufis, Jovis filiabus, ingratam.* Redeo ad Alexidis anum, quae ait paullo ante: δύο δ' αὐτοῖς συγκοινωνῦμεν μάζης μιᾶς. Exarati manu μικρᾶς. Eadem vetula recenfionem ciborum, quibus quotidie vefcebatur, ita claudit: τό τε θειοπαγὲς μητρῷον ἐμοὶ μελέδημα, ἰσχὰς, Φρυγίας εὕρημα συκῆς. Hoc eft: *carica, divinum Phrygiae ficus inventum, mea cura.* Ita laudat hunc locum Euftathius 'Οδ. η. L. III. fcribitur θειοφαγὲς, *divinus cibus* Sed ibi membranae θειοφανὲς, *a diis oftenfum.* Cum ait Φρυγίας εὕρημα συκῆς, videtur jocari facta allufione ad Phrygiam deam five Peffinuntiam. In Pherecratis verfu, Ταχερὰς ποιήσεις τὰς ἐρεβίνθυς εὐθέως, poëta fcripferat αὐτόθι vel αὐτόθεν, cujus vocis interpretamentum eft εὐθέως. Vide l. IX. in. Recte emendavit eruditiffimus Dalecampius ζυμωτικοὶ τῆς σαρκὸς pro ζημωτικοί· quae vox cum nihil fignificet, a Natali mutata eft in ζημιωτικοί. Dalecampio affentiuntur meliores codd. ζύμωσιν ἥπατος apud Hippocratem interpretatur Erotianus οἰδηματώδη ὄγκον, *tumidam molem*, id eft, tumorem praeter naturam. Flatuofum effe cicer non minus, quam fabam, magisque alere et ad Venerem incitare, fcribit Galenus, quae omnia vocem ζυμωτικὸς nobis explicant: de quo ad Perfium plura meminimus ante fex feptem annos fcripfiffe. Subjecti verbo ΘΈΡΜΟΙ verfus cujus fint poëtae, ignoramus. Id nobis invidit auctor iftorum excerptorum. Quia incipit illorum primus, Μὴ ὥραισι μετὰ τῶν κακῶν ἵκοιτο, putant docti homines, ex Horis, fabula Ariftophanis aliave Cratini ejusdem nominis, locum effe defcriptum, et in eam fententiam corrigendum. Vellem, pro ea notitia, quae inter nos fuit, nunquam veniffet hujus in mentem optimo viro: nam p.118. plane vana et fallax eft ifta illius divinatio. Graecis ufitata formula fuit, cum imprecari alicui exitium vellent et mortem anno vertente citiorem: μὴ ὥραισιν ἵκοιο. Lucianus in d. d.: Ἄπαγε· μὴ ὥραισιν ἵκοιτο τῶν ὑπὲρ αὐτὸν ἐπιθυμῶν. *Apage: pereat anno citius, quicunque altiora fe concupifcit.* Latini fimpliciter dicerent *Male pereat.* Idem Lucian. in ἑταιρικοῖς dial.: Μὴ ὥραισιν ἵκοιτο ὁ λῆρος ἐκεῖνος, τοιαῦτα παιδεύων τὸ μειράκιον. In l. de faltat.: Μὴ ὥραισιν ἄρα ἱκοίμην, εἴτι τοιῦτον ἀνασχοίμην ποτέ. Arifto-

phanes diverso casu extulit in Lysistr.: Ἀλλὰ μὴ ὥραι ἵκοισθ᾽· ὡς ἐςὲ θωπικαὶ φύσει. Theophylactus in epist. Μὴ ἵκοιτο ὥρας ὁ Λεύκιππος. Plutarchus in Themist. ex oda Timocreontis Rhodii in Themistoclem: οἱ δ᾽ ἥσθιον κ᾽ ηὔχοντο, μὴ ὥραν Θεμιςοκλέυς γενέσθαι. Haec sunt mendosa. Scribo: μὴ ὥραις vel ὥρας Θεμιςοκλέα παραγενέσθαι, *ne ad anni finem perveniret:* hoc est, ut ante annum vertentem moreretur. Dionysius Halic. mentem hujus locutionis explicat, cum ita scribit in. l. de struct. dict.: ἐκείνην τὴν πραγματείαν εἰς νέωτα πάλιν ὥραις ταῖς αὐταῖς προσδέχυ. Igitur ὧραι in hac formula est annus vertens. Et ὥρας et ὥραισι dictum pro εἰς ὥρας, ut in contraria bene precandi formula apud Theocritum: Κ᾽ εἰς ὥρας κ᾽ ἤπειτα, φίλ᾽ ἀνδρῶν, ἐν καλῷ εἴης. Plato epist. 7.: μένε ἐπὶ τύτοις τὸν ἐνιαυτὸν τῦτον· εἰς δὲ ὥρας ἄπιθι. Glossarium: εἰς ὥρας, *ad annum.* Aristophanes Ran. articulum inferens diverso sensu accepit pro *quot annis:* Ἣ τὴν πόλιν σώζειν φησ᾽ εἰς τὰς ὥρας. Nunc corruptum istius poëtae locum emendemus. Scribendum enim: Μὴ ὥραισι δὴ ἵκοιθ᾽ ὁ τὺς θέρμυς φαγών. Nam illa insititia μετὰ τῶν κακῶν reliquiae sunt scholioli, quo loquendi hoc genus explicabatur. Primae duae syllabae vocis ὥραισι coalescunt in spondaeum cum praecedente μὴ, ut apud poëtam Ἢ ὐχ ὁράας. Olim emendabam: — μὴ ὥραισι δὴ, Φεῦ τῶν κακῶν! ἵκοιθ᾽ ὁ τὺς θέρμυς φαγών. Tertium versum ita scribo: Ἀλλ᾽ ὐκ ἀπεπνίγη καταφαγών. τίς δ᾽ ὅδε; Sextum indubitanter ita expleo: Ἀπέβαλεν ὀςπρίυ λέπος Κλεαίνετος. In priore versu Lycophronis scribo Καὶ δημόκοινος ἐπεχόρ., non δημόκριτος. θέρμος δημόκοινος, *cicer plebejum.* Persius: *plebeja radere beta.* Alteram lectionem, si cui forte magis arrideat, exponimus libro sequente. Sed vocem δημόκοινος in Eustathii scimus exstare commentariis.

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

Athenaei mos in describendis poëtarum locis. θερμοκύαμος *Grani* ζώωσις *vel* θηρίωσις. ἀπεγλυκασμένος, *et similia multa.* φώζειν *vel* φώγειν. δρυπέπεις *olivae. Aristophanis fabula* Νῆσοι. φαῦλαι *olivae:* ςεμφυλίδες *oleae et* γεργέριμοι. ξυγ-

γίνεσθαι δρυπέπεσι. Scandix olus vile. Vocis ῥαφανίδες penultima anceps. ἄπλυτοι ῥαφανίδες et θαλάσσιαι vel Θάσιαι.

Solet Athenaeus, quando plusculos ex aliquo poëta versus describit, multa saepe omittere, quae ad sententiae summam nullum momentum habeant. Hoc observato, facile est videre, quomodo concipiendi hi versus Diphili: Οὐκ ἔστιν οὐδὲν τεχνίον ἐξωλέστερον Τοῦ πορνοβοσκοῦ. Κατὰ τὴν ὁδὸν πωλεῖν περιπατῶν βούλομαι. In secundo versu praetermissus est alicujus sermo, qui loquentem erat interfatus. Observandam apud Diphilum vocem θερμοκυάμους, admonet breviator ex Athenaeo: σημείωσαι, φησί, τὸ θερμοκυάμους, ἐπεὶ καὶ νῦν οὕτω λέγεται. Eustathius: Δῆλον δ' ἐκ τῶν παλαιῶν, καὶ ὅτι συνθέτως θερμοκύαμοι λέγονται, οἱ καὶ ἀσυνθέτως θέρμοι λεγόμενοι. Theophrasti codd. habent hodie μόνα οὐ ζωοῦται τῶν σιτωδῶν. Athenaeus τῶν χεδροπῶν, et ita Eustathius. Non refert hilum. Sic saepe suis pro Theophrasteis verbis utitur, ut supra quodam loco τεταμένον pro τεταμόν. Et his similia multa. ζωοῦσθαι granum dicitur, quod ζῶον ἐμφύει, *in quo animal innascitur*. Alibi θηριοῦσθαι dixit Theophrastus, ut in I. de causs. c. 7.: οὐ θηριοῦται, καθάπερ τὰ σιτηρὰ τῶν σπερμάτων. Sed quomodo verum erit, cicer non ζωοῦσθαι, cum statim sequatur, generari in cicere κάμπας; Omnes libri constanter: ὁ δ' ἐρέβινθος, φησί, μέγας γίνεται διαφθειρόμενος. Dalec. μέλας. Diphili Siphnii dictum est, lupinos abstergendi vim habere, multumque alere, maxime autem τοὺς ἐπὶ πλεῖον ἀπεγλυκασμένους, hoc est, *eos, qui aqua dulci diutius fuerint macerati*. Galenus: ἑψόμενος ὁ θέρμος, εἶτα βρεχόμενος ἐν ὕδατι γλυκεῖ, μέχρις ἂν ἀποθῆται εἰς αὐτὸ πᾶσαν τὴν σύμφυτον ἀηδίαν, ἐσθίεται. Observabit curiosus lector ἀπεγλυκασμένους pro ἀπογεγλυκασμένους. Sicut l. III. διέγλυπται pro διαγέγλυπται· et ἀπεγλαυκωμένος apud Alexidem, ut dicemus l. III. c. 30. Sic ἐβλάστηκεν, ἔκτικεν, ἐβούλευκεν, ἐξεπίακεν, et τυρὸς ἐξεγλυμένος, καὶ ἄλλα μυρία, inquit Eustathius. L. III. in Diphili versu εὐπορηκώς. Apud Appianum ὑπομεμνηκώς I. Ἐμφυλ. Apud Galenum γαστέρα ὑπερθερμασμένην l. II. de fac. nat. Eunapius in Libanio vocat λέξεις καταγλωττισμένας, quas alii *glossas*, exoticas aut raras voces et interpretationis indigentes. Falluntur, qui accipiunt aliter. Legi apud Achillem Tatium vel Tatii F. l. I. ἀπεστιλβωμένην τὸ κάλλος in accuratiss. MSS. p.113.

pro ἐξεπεπλήγμην. Saepe enim in eo tempore τὴν αὔξησι omittunt ſcriptores: cujusmodi ſunt in Euangelio πεποιήκεισαν, παραδεδώκεισαν et ἐκβεβλήκει· apud Baſilium συγγέγραπτο, συνδέδετο et νεναρκήκει. Interdum e contrario ἀναδίπλωσιν non neceſſariam reperias, ut in πεφθάρθαι et πεφθαρμένος apud Epiphanium: cujus eſt etiam iſtud, ψυχὴ παρὰ τὸ πεψύχθαι. Sed haec οὐδὲ πάρεργον. In Epicharmi verſu de phaſelis edidimus ex MSS. αἶχ᾽ ὁ Διόνυσος φιλῆ. Videtur excidiſſe vocula σὲ ante ultimum verbum. Φώγειν ſive Φώζειν eſt *in foco aliquid torrere*. Euſtathio εἶδος πυρεύσεως. Melius, quam, ut alii, Φρύγεσθαι. Nam τὸ Φρύγεσθαι proprium iis, quae in ſartagine coquuntur.

p.114. Scripta lectio habet mox: Σηπίαι, δρυπεπεῖς τ᾽ ἐλάαι. Non δρυπετεῖς. Vocem δρυπέπεις non ſemel explicat Euſtath. cum accentu in penultima docens ſcribendam. Ait Athenaeus: μνημονεύει τῶν θλασῶν ἐλαιῶν Ἀριστοφάνης: Juvat cum iſtis conferre Pollucis verba l. VI. c. 9.: καὶ θλαστὰς δὲ ἐλαίας ἐν Νήσαις ἂν εὕροις Ἀριστοφάνους. Neſas Ariſtophanis citat Pollux etiam VII. l. c. 42. Ille vero Neſas nunquam, ſed Νήσους fabulam docuerat. Quare ita corrige cum in ſuperioribus locis, tum apud Stobaeum ſerm. 54. Meminit hujus fabulae comici ſcholiaſtes in Aves: εἴσοδος, ait, λέγεται, ἣ ὁ χορὸς εἴσεισιν ἐν τῇ σκηνῇ. καὶ ἐν ταῖς Νήσοις· Τί σὺ λέγεις; εἰσὶ δέ πε αἰδὶ κατ᾽ αὐτὴν, ἣν βλέπεις, τὴν εἴσοδον. Eam fabulam videtur poëta edidiſſe, ut inſulanorum miſerias ſub imperio et epiſcopis Athenienſium populo ob oculos poneret. Meminit Pollux l. X. c. 11. Idem l. IX., ἐγὼ δ᾽ εὗρον, ait, ἐν ταῖς Νήσοις Ἀριστοφάνους, εἰ μὴ ὑποπτεύεται τὸ δρᾶμα ὡς Ἀριστοφάνους οὐ γνήσιον. Ita ibi legi debet. Deinde ſcribit interpres, Natalis: Πιτυρίδες καλοῦνται αἱ θλασταὶ ἐλάαι. Libri noſtri omnes cum editis Φαῦλαι ἐλ. Praeter generalem notionem vocis Φαῦλος, quae omnibus rebus convenit minus bonis, proprie olivarum quaedam ſpecies ita dicebatur ob parvitatem. Grammatici: Φαῦλος λέγεται καὶ ἐπὶ σμικρότητος· ὅθεν καὶ Φαύλη ἐλαία ἡ μικρόκαρπος, ἡ καὶ Φαυλία, γινομένη, Φασὶν, ἐκ κοτίνου κοπέντος καὶ μεταφυτευθέντος. Oleas στεμφυλίδας alii interpretantur nigras, ut noſter: alii ἀπυρήνους, *quae nucleum non habent*, ut Heſychius. Ubi ſcribe τὰ πιέσματα vel ἐκπιέσματα, non πταίσματα. Speciem fuiſſe olivae, quae γεργέριμος diceretur, etiam Heſychius adnotat. Quod non caricas ſolum, ſed etiam genus olearum ἰσχάδας Attici vocarint, verbo indicat ex Didymo Athenaeus: pluribus ex Athenaeo Euſtathius

ı Od. comment. Teleclidis locum qui inter depra-
mos retulerit, meo judicio non erraverit. ' Inter-
s quid sint in illo assecuti, quid non assecuti, esto
um judicium. Nobis videntur pronuntiata haec in
:lidis fabula ab aliquo divite de misello quodam diu
habito et, ut ait Lucilius, fami pleno. Narrabat
lus iste, se rogatum ab illo aerumnoso, ut vellet
rupparum suarum olivarum et mazae copiam facere.
: Συγγενέσθαι διὰ χρόνε λιπαρεῖτό με δρυπέπεσι μά-
ς· ἀεὶ γὰρ σκανδικίσαι vel διασκανδικίσαι. Hoc est:
*t me obnixe, ut sibi per me liceret druppis et maza
m vesci: diu namque se scandice tantum victitasse.*
νέσθαι δρυπέπεσιν, *rem habere cum druppis olivis*, pro
vesci, elegantia est non vulgaris. Sic ὁμιλεῖν οἴνῳ,
o bibere. Et τῷ οἴνῳ προσιέναι apud Aelianum in III.
. Item συνεῖναι μαινιδίοις infra l. VII. ex Pherecrate.
e etiam illud Aristophanis in Vespis: σεμφύλων ἐς
ἔρχεσθαι. Et hoc etiam Alexidis: πρᾶγμα δ' ἐστι
ετὰ Φρέατος ἔνδον ψυχροτέρα 'Αραρότος, de quo l. III.
;. Non multo aliter Eupolis σπλάγχνοις συγγί-
ι, quod exposuimus l. III. c. 34. Sic Latini *rem* p.115.
esse cum cibo. Martialis l. III.: *Res tibi cum scom-
?, at mihi cum sparulo.* διὰ χρόνε valet *tandem post
m tempus.* δρυπέπεσι scribendum προπαροξυτόνως.
ıthius de hac voce ex Athenaeo disputans: οἱ καὶ δο-
πληθυντικὴν αὐτῶν προφέρεσι προπαροξύτονον· δρυπέ-
γάρ. Scribimus μάζαις τε· ut dicat misellus iste,
ıctum esse, cum mazam non gustaverit. Nam etsi
vilior maza: tamen et maza carebant pauperiores,
ait comicus in Pluto σιτεῖσθαι ἀντὶ μὲν ἄρτων μαλά-
πτόρθες· ἀντὶ δὲ μάζης φύλλ' ἰσχνῶν ῥαφανίδων.
o denique ἀεὶ δὲ σκανδικίσαι, vel ὁ ηρὸν δὲ σκανδ.
ificat enim, se vitam diu sustentasse olere, et eo qui-
non legitimo, sed scandice, cujus vilitas ex Ari-
ane et Plinio est nota l. XXII. c. 22. De voce ῥαφα-
observatu dignum putavit Athenaeus, quod nos
catu non debemus putare indignum. ῥαφανίδας
κτεταμένως καὶ κατὰ συστολὴν λέγεται παρὰ 'Αττικοῖς.
pretes existimarunt, de prima syllaba illum loqui.
naeus de secunda sentit. Audi Eustathium, et cum
ribe hunc locum: ἰστέον, ὅτι ἡ ῥαφανὶς, ὡς ὁ 'Αθήναιος
ὑπὸ παραδίδωσι, διφορεῖται κατὰ τὴν καρίδα, (dixe-
aulo ante, et brevem et longam reperiri in ea voce
ltimam) καὶ ἐκτείνει μὲν, φησὶ, τὴν λήγουσαν 'Αττι-

pro *ἐξεπεπλήγμην*. Saepe enim in eo tempore τὴν αὔξησιν omittunt fcriptores: cujusmodi funt in Euangelio *πεποιήκεισαν*, *παραδεδώκεισαν* et *ἐκβεβλήκει*· apud Bafilium *συγγέγραπτο*, *συνδέδετο* et *νεναρκήκει*. Interdum e contrario *ἀναδίπλωσιν* non neceffariam reperias, ut in *πεφθάρθαι* et *πεφθαρμένος* apud Epiphanium: cujus eft etiam iftud, *ψυχὴ παρὰ τὸ πεψύχθαι*. Sed haec *οὐδὲ πάρεργον*. In Epicharmi verfu de phafelis edidimus ex MSS. *αἶχ' ὁ Διόνυσος φιλῇ*. Videtur excidiffe vocula *σὲ* ante ultimum verbum. *φώγειν* five *φώζειν* eft *in foco aliquid torrere*. Euftathio *εἶδος πυρεύσεως*. Melius, quam, ut alii, *φρύγεσθαι*. Nam *τὸ φρύγεσθαι* proprium iis, quae in fartagine coquuntur.

p.114. Scripta lectio habet mox: *Σηπίαι, δρυπεπεῖς τ' ἐλάαι*. Non *δρυπετεῖς*. Vocem *δρυπέπεις* non femel explicat Euftath. cum accentu in penultima docens fcribendam. Ait Athenaeus: *μνημονεύει τῶν θλαστῶν ἐλαιῶν 'Αριστοφάνης*. Juvat cum iftis conferre Pollucis verba l. VI. c. 9.: *καὶ θλαστὰς δὲ ἐλαίας ἐν Νήσαις ἂν εὕροις 'Αριστοφάνους*. Nefas Ariftophanis citat Pollux etiam VII. l. c. 42. Ille vero Nefas nunquam, fed *Νήσους* fabulam docuerat. Quare ita corrige cum in fuperioribus locis, tum apud Stobaeum ferm. 54. Meminit hujus fabulae comici fcholiaftes in Aves: *εἴσοδος*, ait, *λέγεται, ᾗ ὁ χορὸς εἴσεισιν ἐν τῇ σκηνῇ*. *καὶ ἐν ταῖς Νήσοις· Τί σὺ λέγεις; εἰσὶ δέ πε αἱδὶ κατ' αὐτὴν, ἣν βλέπεις, τὴν εἴσοδον*. Eam fabulam videtur poëta edidiffe, ut infulanorum miferias fub imperio et epifcopis Athenienfium populo ob oculos poneret. Meminit Pollux l. X. c. 11. Idem l. IX., *ἐγὼ δ' εὗρον*, ait, *ἐν ταῖς Νήσοις 'Αριστοφάνους, εἰ μὴ ὑποπτεύεται τὸ δρᾶμα ὡς 'Αριστοφάνους οὐ γνήσιον*. Ita ibi legi debet. Deinde fcribit interpres Natalis: *Πιτυρίδες καλοῦνται αἱ θλασταὶ ἐλάαι*. Libri noftri omnes cum editis *φαῦλαι ἐλ*. Praeter generalem notionem vocis *φαῦλος*, quae omnibus rebus convenit minus bonis, proprie olivarum quaedam fpecies ita dicebatur ob parvitatem. Grammatici: *φαῦλος λέγεται καὶ ἐπὶ σμικρότητος· ὅθεν καὶ φαύλη ἐλαία ἡ μικρόκαρπος, ἡ καὶ φαυλία, γινομένη, φασὶν, ἐκ κοτίνου κοπέντος καὶ μεταφυτευθέντος*. Oleas *στεμφυλίδας* alii interpretantur nigras, ut nofter: alii *ἀπυρήνους*, *quae nucleum non habent*, ut Hefychius. Ubi fcribe *τὰ πιέσματα* vel *ἐκπιέσματα*, non *πταίσματα*. Speciem fuiffe olivae, quae *γεργέριμος* diceretur, etiam Hefychius adnotat. Quod non caricas folum, fed etiam genus olearum *ἰσχάδας* Attici vocarint, verbo indicat ex Didymo Athenaeus: pluribus ex Athenaeo Euftathius

ait. in Od. comment. Teleclidis locum qui inter depravatissimos retulerit, meo judicio non erraverit. Interpretes quid sint in illo assecuti, quid non assecuti, esto aliorum judicium. Nobis videntur pronuntiata haec in Teleclidis fabula ab aliquo divite de misello quodam diu male habito et, ut ait Lucilius, fami pleno. Narrabat beatulus iste, se rogatum ab illo aerumnoso, ut vellet ipsi drupparum suarum olivarum et mazae copiam facere. Lego: Ξυγγενέσθαι διὰ χρόνυ λιπαρεῖτό με δρυπέπεσι μάζαις τε· ἀεὶ γὰρ σκανδικίσαι vel διασκανδικίσαι. Hoc est: *orabat me obnixe, ut sibi per me liceret druppis et maza tandem vesci: diu namque se scandice tantum victitasse.* ξυγγίνεσθαι δρυπέπεσιν, *rem habere cum druppis olivis*, pro illis vesci, elegantia est non vulgaris. Sic ὁμιλεῖν οἴνῳ, *vinum bibere*. Et τῷ οἴνῳ προσιέναι apud Aelianum in III. V. H. Item συνεῖναι μαινίδίοις infra l. VII. ex Pherecrate. Simile etiam illud Aristophanis in Vespis: σεμφύλων ἐς λόγον ἔρχεσθαι. Et hoc etiam Alexidis: πρᾶγμα δ' ἐστί μοι μετὰ φρέατος ἔνδον ψυχροτέρυ Ἀραρότος, de quo l. III. c. 35. Non multo aliter Eupolis σπλάγχνοις συγγίνεσθαι, quod exposuimus l. III. c. 34. Sic Latini *rem alicui esse cum cibo*. Martialis l. III.: *Res tibi cum scombro est, at mihi cum sparulo*. διὰ χρόνυ valet *tandem post longum tempus*. δρυπέπεσι scribendum προπαροξυτόνως. Eustathius de hac voce ex Athenaeo disputans: οἱ καὶ δοτικὴν πληθυντικὴν αὐτῶν προφέρυσι προπαροξύτονον· δρυπέπεσι γάρ. Scribimus μάζαις τε· ut dicat misellus iste, diu factum esse, cum mazam non gustaverit. Nam etsi pane vilior maza: tamen et maza carebant pauperiores, quos ait comicus in Pluto σιτεῖσθαι ἀντὶ μὲν ἄρτων μαλάχης πτόρθυς· ἀντὶ δὲ μάζης φύλλ' ἰσχνῶν ῥαφανίδων. Scribo denique ἀεὶ δὲ σκανδικίσαι, vel δηρὸν δὲ σκανδ. Significat enim, se vitam diu sustentasse olere, et eo quidem non legitimo, sed scandice, cujus vilitas ex Aristophane et Plinio est nota l. XXII. c. 22. De voce ῥαφανίδας observatu dignum putavit Athenaeus, quod nos explicatu non debemus putare indignum. ῥαφανίδες καὶ ἐκτεταμένως καὶ κατὰ συστολὴν λέγεται παρὰ Ἀττικοῖς. Interpretes existimarunt, de prima syllaba illum loqui. Athenaeus de secunda sentit. Audi Eustathium, et cum eo scribe hunc locum: ἰστέον, ὅτι ἡ ῥαφανὶς, ὡς ὁ Ἀθήναιος καὶ αὐτὸ παραδίδωσι, διφορεῖται κατὰ τὴν καρῖδα, (dixerat paulo ante, et brevem et longam reperiri in ea voce penultimam) καὶ ἐκτείνυσι μὲν, φησὶ, τὴν λήγυσαν Ἀττι-

κῶς παρὰ Κρατίνῳ ἐν τῷ· Ταῖς ῥαφανῖσι δοκεῖ, τοῖς δ' ἄλλοις ἢ λαχάνοις (vel τοῖς δ' ἄλλοισι λαχάνοις ἢ, est integer heroicus, quales interdum etiam comici usurpant) συςέλλεται δὲ παρὰ Εὐπόλιδι ἐν τῷ· Ῥαφανίδας ἀπλύτους. Cratini versus integer est anapaesticus trimeter. In versu Eupolidis τὸ ἄπλυτοι jungendum esse cum ῥαφανίδας, non sine caussa dixit Athenaeus. Hesychius: ἄπλυτοι ῥαφανίδες, οὕτως ἔνιοι, καὶ αἱ ποτάμιαι, ἃς δὴ καὶ θαλασσίας τινὲς ἔλεγον. Videtur is grammaticus hunc ipsum Eupolidis locum respexisse. Quod si verum est, dubitari non potest, scribendum esse καὶ αἱ σηπίαι. Confer cum isto Athenaei loco diligenter. Simul observa, quas vocat Hesychius θαλασσίας ῥαφανίδας, dici in nostris Athenaei codd. Θασίας, corruptis sine dubio aut hujus aut illius exemplaribus. Ab Hesychianis stant aliquo modo Theophrastea, in queis λειοθαλαττία dicitur semper, quae Λειοθασία in Athenaeo.

Caput Decimum Sextum.

Ignis inter cibos. πύος. *Veteris comoediae chorsgium tenue.* σκευὴ *hominis rustici.* διαμασχαλίζειν. σχελὶς *et* σκελίς. Πιτυΐδες, κῶνοι, στρόβιλοι. *Mnesithei libri* περὶ ἐδεστῶν. Ἀπύρηνα ἀκρόδρυα, ἀπύρηνος ἰχθύς. *Nucleus.* ᾠόν, ᾤιον, ὤεον *et* ὤβεον. *Digamma inter duas vocales. Mulieres* σεληνίτιδες. Μολιόνη *et* Μολιονίδαι. λεύκιππος. χναύειν. *Ovorum parandorum multiplex ratio apud veteres.*

Quantum licet conjicere, videtur Callias argumento tenuis illius et ἀπερίττου τροφῆς, cujus in antiquissimis comoediis erat mentio, antiquitatem ejus generis poëseos p.116. probatum isse. Ait enim auctor: περὶ γοῦν τῆς ἀρχαιότητος τῆς κωμῳδίας διαξιῶν, φησίν· Ἔτνος, πῦρ, γογγυλίδες, ῥάφανοι, δρυπέτεις, ἐλατῆρες. Ignem, ut vides, inter cibos recenset, quem Euenus τῶν ἡδυσμάτων τὸ ἄριστον, condimentorum optimum, appellabat. Alii Prodico id dictum attribuunt, ut Plutarchus in praec. sanit. Alibi dicebamus, ignem apud veteres habitum esse ἀνάγκας ση-

κυτικόν. Tamen ista non adducunt me, ut recte πῦρ to loco scribi credam. πύος fortean aut tale quid poëta :ripserat. πύος est hac illud, quod Latini colostrum vont. τυρὸν quoque inter ἐδέσματα jure posuerit. Ephippus comicus etiam inter τραγήματα χόνδρον, τυρὸν, μέλι. 'otest etiam Calliae locus intelligi de more φυλλοβολίας ntiquissimo apud Graecos: de quo multa diximus, non liena fortasse ab hoc loco, in VI. l. Tranquilli. Nascens comoediae rudimentum primorumque histrionum teme choragium describit Aristophanes hisce verbis:) χορὸς δ' ὠρχεῖτ' ἂν ἐναψάμενος δάπιδας καὶ στρωματόδεσμα, διαμασχαλίσας αὐτὸν σχελίσι καὶ φύσκαις καὶ ῥαφανίσιν. Haec est σκευὴ hominis rustici in prisca comoedia. διαμασχαλίσας valet *suffarcinatus*. σχελίσι MSS. Vulgo σκελίσι. Quod idem esse, auctor Hesychius. Non dissimilis hominis rustici character apud Theophrastum: καὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παριὼν κομίσασθαι παρ' Ἀρχίου τὰς ταρίχους. Mnesitheus, medicus Atheniensis, ὀστρακίδας appellabat in libris suis περὶ ἐδεσμῶν (hujus operis idem argumentum fuit, atque librorum Galeni de facultatibus alimentorum, ubi etiam Mnesithei facit mentionem) τῶν ὄντων τὰς πυρῆνας, ἔτι δὲ κώνους, id est, *strobilorum nucleos, nos etiam vocabat κώνους*. Si originem spectes, ὀστρακίδας, q. d. *testulas*. eleganter appellaverit opercula illa, sub quibus in strobilo latent singulae πιτυΐδες sive nuclei. At Mnesitheus, ut observat auctor, ipsos nucleos sic vocabat, ἔτι δὲ κώνους, hoc est, ut nos interpretamur, eosdem nucleos vocabat κώνους. Apud Theophrastum alioque conus est ipsum pomum, intra quod αἱ πιτυΐδες continentur: interdum arboris nomen est, ut in l. VII. Pauli Aeginetae. Dalecampii sententia foret vera, si esset scriptum ἔτι δὲ τοὺς κώνους. Porro variis nominibus appellatum fuisse antiquis Graeciae scriptoribus illud in strobilo, quo vescuntur, docte nec superflue hic adnotatur ab Athenaeo. Qui Hippocratis, Galeni et aliorum id genus scripta amant, habebunt, scio, gratiam. Quod ait, πολλοὶ δὲ πυρῆνας, verissimum est: nam apud Galenum et caeteros medicos πυρὴν στροβίλου est illud, quod edimus e strobilo. Hunc usum vocis πυρὴν probat esse antiquum, allato Herodoti loco. Verba illius, quia minus recte leguntur hic, apponam: καρπὸν δὲ φορέει κυάμῳ ἴσον, πυρῆνα δ' ἔχει· τοῦτο ἐπεὰν γένηται πέπον, σακκέουσι ἱματίοισι. ἀποῤῥέει δ' ἀπ' αὐτοῦ παχὺ καὶ μέλαν. De nuce avellana loquitur Herodotus, non de strobilo. Ideo

frustra allata ejus verba putant docti: qui non animadvertunt, ab hypothesi ad thesin transisse Athenaeum, et p.117. illud in genere demonstrare, πυρῆνα Graecis id quoque dici, quod in nuce aut strobilo aut alio quo sit esui aptum. Usitatiore significatione πυρὴν in oliva maloque punico nucleus ligneus dici solet, in uva τὸ γίγαρτον. Inde appellantur ἀπύρηνα, quae hujusmodi osse carent: et per translationem in his libris anguilla sive lampetra dicitur ἀπύρηνος ἰχθὺς, vocante auctore πυρῆνα τὴν ὀστώδη ἰχθυηρὰν ἄκανθαν, inquit Eustathius. Simillimum apud Latinos in voce *nucleus* potest observari. In Herodoto planissima esset lectio: τῆτον, ἐπεὰν γένηται πέπων. Athenaeum puto ita scripsisse: neque id temere, ὥς γε ἐμαυτὸν πείθω. Ovum Graeci vulgo ὠὸν, Sappho et Iones quidam ὤϊον, Dores nonnulli ὤεον, Argivi ὤβεον, si Hesychio credimus. Aeoles more suo inter duas vocales digamma illud suum inserebant, ut in similibus omnibus. Imitati sunt Latini, ut in plerisque aliis, *ovum*, *ovis*, *aevum*, *scaevus*. τὰ καλέμενα ὑπερῷα superiores sunt aedium partes, Latinis *coenacula*, non autem *tabulae* aut *contignationes*. σεληνίτιδες γυναῖκες vanissimum commentum illorum sunt hominum, qui lunam inhabitari a mortalibus putarunt: cujus delirii Plutarchus meminit in comment. de facie, quae apparet in orbe lunae. Ibycus poëta Herculem intellexit, cum caneret: Τὺς τε λευκίππυς κόρυς, τέκνα Μολιόνας, Κτανόντα. Is est, qui occidit Alectoridas Molionas sive Molionae filios. Potest scribi vel Μολιόνας, *Molionae*, vel Μολίονας, *Moliones*. Nam et Moliona horum mater, et ipsi Moliones poëtis dicti pro Μολιονίδαι. Vide Il. λ. Recte etiam λευκίππυς, non λευχίππυς. Consule Eustathium. Erat scriptum: πάντα ταῦτ' ἐχνύνομεν. Fecimus ἐχναύομεν. Eustathius: ὅτι καὶ ἑτέρα ὁμοία σκευωρία παραγωγῆς ἐν τῷ χναύειν, ὃ ἐστι λίχνως ἐσθίειν. ὃ καὶ ὁ Ἀθήναιος μέμνηται· οἷον, πάντα ταῦτ' ἐχναύομεν. Plura ille de hoc verbo, quae legant tirones, ut de interpretatione Daleeamp. *) ferant judicium. Ovorum sorbilium ex Nicomacho poëta meminit Athenaeus. Medicinae auctores Graeci, Latini, Arabes cum istorum passim mentionem faciunt, tum etiam τρομητῶν (*tremula* medicis Latinis), ἑφθῶν, ἐξεφθῶν, τηγανιστῶν et πνικτῶν. Quorum et Theophrastus in l. de igne meminit. Item ἁπαλῶν, quae Coelius Aurelianus moli

*) [Omnia illa hiantes nos vertavimus. *Dalech.*]

hepala nominat. Leges etiam *ova assata* apud eundem. πηκτὰ legi apud Aëtium: ſed πνικτὰ videtur ſcripſiſſe auctor. Simeo Sethi etiam τῶν κοινῶς λεγομένων αὐγοκυκλίων· niſi menda eſt in codice. Eidem ἐξεφετὰ dici invenio, quae in aqua calida coquuntur. ῥυτὰ ova nominat Moſchion περὶ γυναικ. c. 126. Sorbilia paene cruda ſorbebant, et, ut loquitur Dioscorides, ὠμὰ ἀκροχλίαρα. Scripſimus ὠὰ ἡμίτομα paulo ante ex Alexide. Latinis *ſecta ova*. Martialis: *Secta coronabunt rutatos ova lacertos*. Alexidis locum obſcure ibi indicatum reperies p. 60. Leges et ταριχηρὰ ova, *muria condita*: non piſcium, opinor, tantum, ſed etiam avium, teſte Platone in ſympoſio.

Caput Decimum Septimum. p. 118.

Disputatur de vocis πρόπομα ſignificatione, et cibis, qui in guſtatione ſoliti apponi.

Satis compertum eſt, non alium ordinem ſervatum ab Athenaeo in explicandis generibus ciborum, quam quo ſolita ab architriclinis fercula disponi in beatorum coenis. Quod initio epitomes dicebat illius auctor, texturam ſermonum iſtorum eſſe μίμημα τῆς τοῦ δείπνου πολυτελείας, veriſſimum eſt. Hoc ipſum ſignificare voluit, cum ſcriberet iſto loco: Πρόπομα. τούτου φησὶ περιενεχθέντος ὁ τῶν δείπνων ταμίας, Οὐλπιανὸς ἔφη, εἰ κεῖται παρά τινι τὸ πρόπομα οὕτω καλούμενον, ὡς νῦν ἡμεῖς φαμεν. Quorum haec eſt ſententia: *Coenarum iſtarum promus condus, Athenaeus, ait, cum circumferretur guſtatio, quaeſiſſe Ulpianum, an legeretur apud ſcriptorem ullum vox πρόπομα in, quae nobis hodie uſurpatur, notione.* ὁ τῶν δείπνων ταμίας eſt auctor horum convivialium ſermonum: Athenaeus, inquam. Sunt autem verba breviatoris, quae aliter accipiens Dalec. ad Ulpianum retulit, et ſcripſit τιμητής vertit enim *coenarum cenſor*. Quam multa quam paucis verbis peccat vir optimus? Caeterum ut propoſitae ab Ulpiano quaeſtioni ſatisfaciamus, ita cenſemus reſpondendum. προπόματος nomen bifariam accipi ſolitum pro varietate et temporum et morum. Propria et antiquiore ſignificatione πρόπομα appellatum eſt potio omnium

prima et ante omnem cibum haufta. Ita fuit aliquando moris. De quo fcribit Plinius l. XIV. c. 22.: *Tiberio Claudio principe, ante hos annos 40. inftitutum, ut jejuni biberent, potusque vini antecederet cibos: externis et hoc artibus, ac medicorum placitis, novitate aliqua fefe commendantium.* Clarum ex his, ante Tib. Claudium Romanis nondum fuiffe moris, coenas a potu inchoare · coepiffe id fieri eodem tempore etiam apud Graecos, cum effet prius Innfitata atque inaudita res, fcimus ex Plutarchi fymp. l. VIII. c. 9. Quare apud vetuftiores rerum et morum Graeciae fcriptores *πρόπομα* vox legi non poteft, cum effet is mos plane incognitus: rerum enim quam verborum origo anterior. Sed in Plinii verbis ifta nobis funt notanda: *externis et hoc artibus.* Nam aliis gentibus inoleviffe eam confuetudinem fignificat. Inter has fuere Bithyni. delicata gens et multiplicis luxus magiftra, quod ex hiftoria fcimus. De his fcribens Phylarchus, ut refert Athenaeus; et moris iftius meminit., et vocem *πρόπομα* vel primus vel inter primos ufurpavit. Macedonibus quoque non incognitum fuiffe jam olim hunc morem, ex Hippolochi narratione, quam habes l. IV. in., facimus conjecturam. Carani enim lautiffimas epulas defcribens omnium primum hoc ait, fingulis convivis, ftatim poftquam accubuerant, phialam effe datam, quam illi ficcaverint. Propterea fcribitur l. III., ubi multa de guftatio-
p. 119. nibus, non procul a fine: *Μακεδόνες, ὥς φησιν Ἔφιππος ὁ Ὀλύνθιος, οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθέως ἐχρῶντο μεγάλαις προπόσεσι.* Reperio etiam inter Graecos *προπομάτων* aliquod veftigium. Nam l. IV. narrat auctor, apud Lacedaemonium Cleomenem hunc fuiffe convivii ordinem, ut vini cyathus ante coenam cuique porrigeretur. Haec prima et propria notio propofitae ad explicandum vocis *πρόπομα*· neque aliter illa medici Graeci unquam utuntur, quam ut certa potionum genera fignificent, quibus ante legitimas epulas utebantur. Sic et Plutarchus accipit de cauff. novor. morb. ita disputans: *μέγα δὲ καὶ τὸ τῶν κεκλημένων προπομάτων. οὐδὲ γὰρ ὕδωρ οἱ παλαιοὶ πρὶν ἐντραγεῖν ἔπινον· οἱ δὲ νῦν, ἄσιτοι προμεθυσθέντες, ἅπτονται τῆς τροφῆς διαβρόχῳ τῷ σώματι καὶ ζέοντι, λεπτὰ καὶ τομὰ καὶ ὀξέα προσφέροντες, ὑπεκκαύματα τῆς ὀρέξεως, εἶθ' οὕτως ἐμφορούμενοι τῶν ἄλλων.* His verbis Plutarchus in tria diftinguit fui temporis coenas: *προπόματα* praecedunt; fequuntur *τὰ λεπτὰ καὶ τομά, qualia lentum pervellunt ftomachum*; deinde caetera omnia.

Quae secundo loco posuit, ea sunt, quae ψυχραὶ τράπεζαι teste eodem vocabantur. Ostrea erant, echini, cruda olera, aut ex oleo et garo, et his similia, de quibus etiam Galenus l. II. περὶ τροφ. δυν. cap. de sycaminis et moris. Athenaei seculum, quod apparet ex his illius verbis, Ἦν δὲ τῶν ἐν τοῖς προπόμασι παρασκευαζομένων ἄλλα τε καὶ δὴ καὶ ταῦτα, et similibus aliis locis non paucis, προπομάτων appellatione utraque est complexum, quae κυρίως προπόματα et quas frigidas mensas prior aetas dicebat. Latini etiam *antecaenii*, *gustationis* vel *gustus*, aut *promulsidis* vocibus et propomata et τὰς ψυχρὰς τραπέζας intellexerunt. Quorum ciborum essent gustationes, totis deinceps libris II. et III. exponit Athenaeus, qui libro III. circumlocutione usus propomata haec vocavit τὰς εἰθισμένας προπαρατίθεσθαι περιφοράς, ut dicemus l. illius c. 34. Ad enumerationem τῆς ὕλης τῶν προπομάτων accingit se, cum ait: Ἦν δὲ τῶν ἐν τοῖς προπόμασι, φησί, παρασκευαζομένων ἄλλα τε καὶ δὴ καὶ ταῦτα. Quae ita debebant verti: *Athenaeus ait, inter ea, quae ad gustationes parabantur, cum alia, tum ista fuisse.* Enumerationem suam orditur a malva: cujus etiam Galenus eo, quem diximus, loco mentionem facit. Simile album in descriptione coenae Metelli, antiquissimi pontificis, apud Macrobium: cujus verba adtexam utiliter, ut cum Athenaei catalogo studiosus lector possit componere. Sic igitur ille l. III., *Coena*, inquit, *haec fuit: ante coenam echinos, ostreas crudas, quantum vellent, peloridas, spondylos, turdum, asparagos, subtus gallinam altilem, patinam ostrearum peloridum, balanos nigros, balanos albos, iterum spondylos, glycymeridas* (ostreorum hoc genus, ut chamae: vide Plin.), *urticam, ficedulas, lumbos aprugnos, altilia ex farina involuta, murices et purpuras.* In Satyrico Petroniano gustationis laterculum est hujusmodi: *olivae, glires melle et papavere sparsi, tomacula, Syriaca pruna, grana punici mali.* Martialis in epigr. ad Iul. Cerealem: *Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo Utilis, et porris fila resecta suis. Mox vetus et tenui major cordila lacerto: Sed quam cum rutae frondibus ova tegant. Altera non deerunt tenui versata favilla, Et Velabrensi massa recocta foco, Et quae Piceni senserunt frigus olivae. Haec satis in gustu.* Isidorus Orig. l. XVII.: *Contra venena radices, nuces, lupini, citrium, apium prosunt: sed contra futurum, non contra acceptum venenum. Unde et apud veteres ante alias epulas haec solebant mensis apponere.* Sunt autem haec verba non Isidori, sed Ser- p.120.

vii in Il. Georg., ut poſtea obſervavi. Pleraque eorum, quae ſuperioribus laterculis ſunt commemorata, inter bellaria facile inveniant locum: ideo venuſte Plutarchus ſeriem hanc et ἀκολουθίαν τῶν δείπνων, ut loquitur Athenaeus, μετακόσμησιν appellat et traductionem ἀπ' ἀρχῆς ἐπὶ στόμα· quod etiam in ſequentibus convivator noſter declarabit.

Caput Decimum Octavum.

Μαλάχη et μολόχη. *Malvae ſemen:* πλακοῦς. κρηπὶς *in operibus piſtorum.* Balteus. Alimus *veterum.* σικυωνία, cucurbita. Indicae *cucurbitae:* ἀρτυταὶ κάτεφθοι. *Philoſophi comicis irriſi.* κνίσσα *et* τροφὴ ἄκνισσος. *Ciborum apparatus* μετὰ κνίσσης *et* ἄνευ κνίσσης. *Patina* Ὠρῶν ὄζουσα. πόλος, *caelum.* ὠῶν ἡμίτομα. *Alia quaedam.*

Niſi alienum locum iſta occupant, τοῦτο Ἀττικῶς, in iis, quae de malva ſcribit Athen., μαλάχη dixerunt Attici, non μολόχη. Ita ſentit et prior interpres: poſterior quam rationem ſuae ſententiae et emendatae ſcripturae habuerit, ſcire non laboro. In Epicharmi acroteleutio Πρότερος legit Euſtathius: ſed illius codices et mutili ſunt hac parte et emendandi. I. in Od. comm. Malvae σπερματικὸν τύπον appellavit Phanias. quod Plinius *ſemen*, Dioſcorides τὸν καρπόν. Alii *placentam*, ait Phanias. Heſychius quoque: πλακοῦς ὁ σπερματικὸς τύπος τῆς ἡμέρας μαλάχης. Cauſſam hujus appellationis explicat, quod orbiculus ille pectinatim ſit inciſus, ut ſolent incidi placentarum crepidines: τὸ γὰρ κτενῶδες ἀνὰ λόγον, καθάπερ ἡ τοῦ πλακοῦντος κρηπίς. Etiam hodie pleraque eorum operum, quae piſtores et dulciarii faciunt, limbo denticulato inſtar pepli aut cymatii ornari ſolent. κρηπὶς eleganter ea lorica dicitur cum ſuo ornamento. Cato *balteum* nominat ſaepius. Sed videtur haec crepido, ceu emblema, operi jam abſoluto fuiſſe adjecta, aut, ut melius dicam, opus perfectum in ipſam fuiſſe injectum. Scribitur enim l. XIV. in deſcriptione cujusdam placen-

tae: πύρινος ἄρτος κοῖλος καὶ σύμμετρος, ὅμοιος ταῖς λεγομέναις κρηπῖσιν, εἰς ἃς ἐντίθενται τὰ διὰ τοῦ πυρὸς σκευαζόμενα πλακούντια. Hesychius non substernit, sed imponit crepidinem placentis. κρηπὶς, ait, λέγεται καὶ τὸ ἐπίθεμα τῶν ἐγχύτων πλακούντων. Reperio et apud Suidam crepidinis hujusce mentionem in voce διακόνιον. Polluci κρηπὶς proprium placentae genus, descriptum ipsi l. VI. c. 11. Malvam sylvestrem praefert Diphilus hortensi: Dioscoridis judicio hortensis est ἐδωδιμωτέρα μᾶλλον τῆς χερσαίας. Ex Hermippo refert deipnosophista, vetustissimos homines, cum celeberrimam illam alimum componerent, indidisse etiam malvam. ἄλιμον, intellige σύνθεσιν. Remedium quoddam id fuit contra famem et sitim: unde nomen utrumque ἄλιμυ et ἄδιψυ. Sapientes illos priscos hoc pharmaco usos legimus pro cibo et potu. De alimo multi: locus autem Hermippi est sumptus ex illius l. de septem sapientibus. Proclus in Hesiodeum versum, Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ, ἴσως, inquit, καὶ ἀφ' ἱστορίας τοῦτο λέγει. Ἕρμιππος γὰρ ἐν τῷ περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν περὶ τῆς ἀλίμου λέγει. μέμνηται δὲ τῆς ἀλίμου καὶ Ἡρόδοτος (malim Ἡρόδωρος) ἐν τῷ πέμπτῳ τοῦ καθ' Ἡρακλέα λόγου. καὶ Πλάτων ἐν γ. τῶν Νόμων Ἐπιμενίδην φησὶ μικρόν τι ἐδεσμάτιον προσφερόμενον, ὥδε διατελεῖν τὴν ἡμέραν· ἦν δ' ἐξ ἀσφοδέλου καὶ μαλάχης· ὅπερ αὐτὸν ἄλιμον καὶ ἄδιψον ἐποίει. Aliam compositionem alimi refert Tzetzes: cujus loco petulantiam in Proclum nemo mentis compos aequo ferat animo. Mirum vero, quare dicatur mox, Megalopolitas appellasse cucurbitam σικυωνίαν. Nam ea vox non Megalopolitarum Arcadum propria, sed multorum Graeciae populorum communis fuit. Hesychius: σικυωνία, κολοκύντη. Hippocrates quoque non semel σικυώνην appellat τὴν κολοκυνθίδα, interpretibus Galeno et Erotiano. Proxima verba faciunt mihi negotium: Θεόφραστος δὲ τῶν κολοκυντῶν οὐκ εἶναί φησιν ἓν μέρος ἰδέας. Ipsum primo loquendi genus suspicionem movet: οὐκ εἶναι ἓν μέρος ἰδέας· quomodo putem vix locutum Theophrastum. Sententia deinde manifesto falsa: nam plures esse cucurbitae species diserte negat philosophus. σικύα, ait, καὶ κολοκύντης, τοῦ μὲν εἶναί φασι γένη, τῆς δὲ οὐκ εἶναι, καθάπερ τῆς ῥαφανίδος καὶ τῆς γογγυλίδος, ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ γένει τὰς μὲν βελτίους, τὰς δὲ χείρους. Athenaei fortassis etiam hic memoriam licet accusare, aut librariorum perfidiam: nisi credere malumus, attentionem p.121.

illi defuisse, qui haec excerpebat. Legi malim: ἄχρι δὲ τῦ νῦν λέγεσθαι παρὰ Κνιδίοις τὰς κολοκύντας σικύας Ἰνδικάς. Vel sic potius: τινὰς κολοκύντας Ἰνδικάς. Nam sine distinctione omnes cucurbitas fuisse dictas Cnidiis Indicas, falsum censeo. Tamen ut ista lectio sonat, Cnidiis Ἰνδικὴ tantundem valuit, atque κολοκύντη. Cucurbita ἀρτυτὴ condiebatur hyssopo, origano aliisque herbis condimentariis. Aëtius l. I.: χαίρει δ' εἰκότως ὀριγάνῳ ἀρτυμένη διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ὑδατώδη ποιότητα. *Sessilem* cucurbitam Dalecamp. vocavit, quae in prioribus editionibus κάθεδος.
p. 122. Nos fecimus ex scriptis manu εὐεκκριτωτέρα ἡ κάτεφθος, vel, ut est in aliis, κάθεφθος, subscribente etiam Natalis codice. κάτεφθος, ut ἄπεφθος, *valde cocta* vel *elixa*. Paulo post: δεῖ δὲ αὐτὰ λαμβάνειν ἑφθὰ μᾶλλον. Hermippi versum ita potius scribam: Τὴν κεφαλὴν ὅσην ἔχει; ὅση κολοκύντη. *Quam magnum caput habet? quanta est cucurbita.* Non ὅσην κολ., *quantum habet cucurbita caput*. Comicos Atticos nihil fecisse libentius, quam ut philosophorum disciplinas et institutionem in scena traducerent, et populo ridendam propinarent, ex Aristophanis dramatibus, Diogenis Laërtii historia et hisce commentariis nemo ignorat. Athenaeus hoc loco Epicratis plusculos versus descripsit, quibus Platonis schola ridetur falsissime. Inducebatur medicus quidam Siculus discipulis Platonis oppedens, subtilibus atque, ut existimabat, inanibus illorum disputationibus et divisionibus offensus: frendunt juvenes dentibus, et tantam contumeliam parant ulcisci, fecissentque adeo, nisi eorum motus auctoritas praesentis magistri compescuisset. Ait poëta: Τὸ γὰρ ἐν λέσχαις τοιαῖσδε ταῦτα ποιεῖν Εὐπρεπὲς, ἐδ' ἐμέλησε τοῖς μειρακίοις. Posterior versus corrigendus omnino est. Scribe: Ἀπρεπὲς, ἐδ' ἠμέλησε τ. μ. Ingentem iram concepisse adolescentes, indicat illo versu: δεινῶς ὠργίσθησαν, χλευάζεσθαί τ' ἐβόησαν. Ergo illi factum medici judicarunt, sicut erat, ἀπρεπές· et ἐκ ἠμέλησαν αὐτοῖς, non neglexerunt factam sibi injuriam. Locum integrum ita concipiebat ὁ μακαρίτης Scaliger: Τὸ γὰρ ἐν λέσχαις τοιαῖσδε ταῦτα (vel τοιάδε) ποιεῖν ἀπρεπὲς, ἐδ' ἠμέλησε τοῖς μειρακίοις· οἱ δ' αὖ δεινῶς ὠργίσθησαν Χλευάζεσθαί τ' ἐβόησαν. Sequitur: Ἄλεξις ὁ χαρίεις πρόπομα ὅλον παρατίθεται τοῖς διακρίνειν δυναμένοις. Hoc est: *Alexis integram gustationem lectoribus apponit, si quis cum judicio sequentes illius versus legat.* πρόπομα ὅλον, *genera omnia ciborum, qui in gustu soliti apponi.* De hoc satis capite superiore. In-

versu primo Alexidis: ἧ τὸ πρᾶγμ' ἐβέλετο, *quo res postulabat, quo me accedere mea intererat.* In secundo: τὴν τράπεζαν ἥκ' ἔχων. Scribe τίς τρ. Versu quarto appositum sibi negat quicquam eorum, quae nidoris plus exhalent, quam habeant suavitatis: Οὐδὲ παρέχουσι κνίσσαν ἡμῖν πλείονα Παροψίδες καὶ λῆρος, videlicet παρετέθη. Videtur pro parum lautis epulis habere illas, quae constent cibis, unde multus erumpat nidor. Contra apud Plut. in symp. et l. ὑγιειν. παραγγ. τροφὴ ἄκνισσος est victus simplex ac tenuis, ac frugi hominum. Quis nescit, κνίσσαν et nidorem coenam opiparam semper indicare? Hoc quidem verissimum est: sed de gustationis cibis poëta loquitur, cui non pinguia adeo et nidorosa conveniunt, verum tenues cibi et non tam alere apti, quam famem irritare. Plut. vocabat τὰ λεπτὰ καὶ τομά. Duplex fuit apud veteres parandi cibos modus: alterum simplicem vocabant et ἄνευ κνίσσης, alterum μετὰ κνίσσης. Simplicem modum coquendi atque etiam assandi carnes describit Galen. his verbis eo commentariolo, quem scripsit in gratiam ἐπιληπτε pueri: ἐςι δ' ὅτι καὶ τῶν λαγωῶν ἁπάντων ἠρτυμένων ἁπλῶς, ἢ ὀπτημένων ἄνευ κνίσσης. τὸ δ' ἁπλῶς ἐςι δι' ὕδατος ἄνηθον ἔχοντες ἥδυσμα καὶ πράσον, ἔλαιόν τε καὶ ἅλας. ὡς δ' ἄνευ κνίσσης ὀπτηθείη κρέας καλῶς, τὸν παρ' ἡμῖν ἐθεάσω κλίβανον. In sexto scribe Ὑπερηφάνως ὄζουσα τῶν Ὡρῶν λοπάς, non ὑπερήφανος. Eustathius: τὸ δὲ ὄζουσα Ὡρῶν παραπεποιῆσθαι δοκεῖ ἐκ τοῦ Θεοκρίτου· ὅς πλυθῆναί τι ἔφη πρὸς κράναις Ὡρᾶν, ἤγουν προς ταῖς κρήναις αὐτῶν τῶν Ὡρῶν, ὡς κάλλος ἐςὶ νοεῖν· σεμνύνων ἐκεῖνος οὕτως τὸ καλῶς πλυθέν. Horae pulchritudinis deae praesides habebantur. Illis tribuebant, quicquid in suo genere pulcherrimum esse volebant intelligi. Cum ait in septimo Τὸ τοῦ πόλου τοῦ παντὸς ἡμισφαίριον, polum appellat, non quod astrologi, sed ipsum coelum. Plato in Epinomide pro orbe accepit: ἐν ᾧ χρόνῳ διεξέρχεται τὸν αὑτοῦ πόλον, *suum percurrat polum.* In decimo ait: Ὑπέφαινεν ᾠὸν ἡμίτομον τὰς ἀςέρας, *dimidiata ova speciem stellatam praeferebant.* Editum erat: Ὑπ. ᾠόν, ἡμίσεμον. Fecimus ᾠὸν ἡμίτομον ex MSS., quanquam alii codd. melius, servata eadem sententia, ᾠῶν ἡμίτομα. Athenaeus paulo ante: Ἄλεξις ἡμίτομά τε ᾠῶν λέγει. Eleganter illud in ultimo versu: ὀρύττων ἀποδέδειχα κόσκινον. Sic apud Lucianum ἡ ἐσθὴς κοσκινηδὸν τετρυπημένη. Aeschylus paulo aliter: τέτρωται δικτύου πλέον λέγων.

Caput Undevicesimum.

Aristias comicus. ὀρεχθεῖν. *Aristotelis liber de proverbiis. Cephisodotus Isocrateus obtrectator Aristotelis. Antiphanis fabula* Παροιμίαι. *Fungi* γηγενεῖς *item artificio producti. Fungi ad fici radices. Eclogarii quaerela de corruptis Athenaei codicibus. Amanitae fungi.* ἐφεύειν *vel* ἀφεύειν. *Mortui ex fungorum esu. Nota venenatorum fungorum.* πέζις. *Discrimen pezitarum et fungorum. Theophrastus illustratur.*

Deipnosophistae verba: ΜΥΚΑΙ. Ἀριςίας· Μύκαισι δ' ὀρέχθει τὸ λάϊνον πέδον. FUNGI. *Aristias: Fungis illisis, resonabat lapideum solum.* Aristias ille dramatum poëta parum mihi cognitus. L. XI. Aresias quidam nominatur, qui non est, opinor, alius: sed de illo loco ibi viderimus. Ἀριςίας hic etiam Eustathius agnoscit. Non placet illorum conjectura, qui emendant hic ὀρέγει et τὸ λαιμαργὸν παιδίον. Verum est ὀρεχθεῖ et λάϊνον πέδον, ut in omnibus libris, vel δάπεδον, ut apud Eustathium Ἰλ. ψ. ο. Constabit senarius, si scribas ὠρέχθει. Id verbum de sono rei in solum projectae dici, norunt eruditi. Cephisodotus, Isocratis discipulus, in iis libris, quos contra Aristotelem scripserat, ἐπιτιμᾷ τῷ φιλοσόφῳ, ὡς ἐ ποιήσαντι λόγε ἄξιον τὸ παροιμίας ἀθροῖσαι, *obtrectat philosopho, quasi operae pretium non fecerit, cum proverbia collegit.* In Aristoteleorum librorum indice reperies apud Diogenem Παροιμίαι α. Praeterea ex Graecorum paroe-
p.124. miographorum et scholiastarum scriptis constat liquido, ejus argumenti librum sub Aristotelis nomine in studiosorum manibus olim esse versatum. Ea opera summum virum bene esse meritum de studiis literarum, quis tam impudens, qui neget? Tamen reperti sunt, ut hinc discimus, vitiligatores, homines non nauci, qui eum philosophi laborem secius interpretarentur. Tantum potuit in horum animis aemulatio et ἔρις ἐκ ἀγαθή. Notum Aristotelis dictum: Αἰσχρὸν σιωπᾷν, Ἰσοκράτη δ' ἐᾷν λέγειν. Hinc illae Cephisodoti, Isocratis discipuli, lacrymae. Antiphanis versus scribendi sic: Ἐγὼ γὰρ ἂν τῶν ὑμετέρων φάγοιμί τι, Μύκητας ὠμὲς ἂν φαγεῖν ἐμοὶ δοκῶ, Καὶ ςρυφνὰ μῆλα, κ' εἰ ἀποπνίγοι βρῶμά τι. Eam fabulam Antiphanis nostri codd. Παροιμίαν inscribunt. In MSS. me-

us Παροιμίαι. Quod ait, nasci fungos γηγενεῖς, intellige, sponte et nulla cultura, sed αὐτομάτως, sicut loquitur Florentinus. Et Athenaeus quoque mox, τὰ ὕνα γίνεσθαι αὐτόματα ἀπὸ γῆς. Ridicula alioquin videatur observatio, cum omnia, quae terra nascuntur, γηγενῆ possint dici. Sed et artificio provenire fungos nemo nescit: ut ex decocto fungorum in terram projecto, ut si, resecta populo juxta truncum, aquam sparseris, in qua fermentum dissolveris. Populeos istos vocant, de quibus in Geopon. l. XII. c. ult. Mitto alia similia inventa. In versu Nicandri de noxa fungorum σύγκολλα scribunt docti pro σύκολλα, quod nihil significat. Etiam Galenus fungis naturam tribuit παχυτέραν καὶ γλισχροτέραν. Quae fuerit doctissimi illius poëtae sententia de fungis ad fici radices natis, declarant, qui sequuntur, versus. Plinius videtur illos optimos pronunciare. *Fungis*, inquit, *aberit veneni argumentum, quo similior fuerit arborum fici.* Nicander saltem innoxios: — συκέης ὁπότε σέλεχος βαθὺ ὄπρῳ Κακκρύψαις, ὑδάτεσσί τ' ἀειγαέεσσι ποτίζοις, Φύονται πυθμέσσιν ἀκήριοι, *si arboris fici truncum obruas laetamine, et aqua riges, fungi ad radices nascentur innoxii.* Sequentia verba contrarium dicere videntur: ὧν σὺ μύκητα Θρεπτικὰ μήτι χαμαιζήλης ἀπὸ ῥίζης προτάμοιο. Videntur, inquam: nam iis mendis haec sunt obsita, ut de sententia parum liqueat nobis. Quid mirum? Ipse horum excerptorum descriptor vitium suorum codicum non dissimulat, caeteros versus ideo sibi omissos fatens, quod legere non potuerit. τὰ ἄλλα, inquit, οὐκ ἦν ἀναγνῶναι. Similes querelas de corruptis jam tum Athenaei codicibus in integra, quam habemus, epitoma multas invenimus. Caeterum aliud sensisse Nicandrum, docent nos codices meliores, ex quorum fide scribimus: — ὧν σὺ μύκητα Θρεπτὸν μήτι χαμηλὸν ἄπαι ῥίζης προτάμοιο. Eos solos fungos pronunciat innoxios, qui in aggesto fimo propius truncum nati sint, non illos, qui in extremis imisque radicibus. Amanitas quoque probat Nicander, ut ista declarant: καί τε μύκητας Ἀμανίτας τότ' ἑφεύσαις. Galeno auctore omnium ἀβλαβέστατοι sunt βολῖται, deinde Amanitae. Perperam Natalis libri οὐκ ἑφεύσαις. Dalec. quid legerit, non scio. ἑφεύειν est *igne parare, torrere, vel coquere.* Eustathius legi observat etiam ἀφεύσαις, hoc est, inquit, φώξαις, φλογίσαις, ὀπτήσαις. Sequitur tristis historia de exstincta matre cum tribus liberis esu p. 125.

fungorum. Ego memini audire puer ab optimo parente cum referret casum non minus tristem amici cujusdam et, si bene recordor, hospitis tum sui apud Santones qui uno die septem, quas solas habebat, filias extulit cum mane in villa pernitialeis fungos avidius comedissent. Homeri locus a Ptolemaeo rege emendatus exsta 'Οδ. ε., ubi multa in Ptolemaei sententiam Eustathius Sed alienum occupavit locum historia sii, herbae palustris, nam ad institutum de fungis sermonem statim reditur. E notis venenatorum fungorum una est haec: *οἱ μετὰ τὸ ἑψηθῆναι καὶ τεθῆναι πησσόμενοι*, *qui cocti et appositi duriores fiunt.* Plinius: *Noxii erunt fungi, qui in coquendo duriores erunt.* Dalecamp.: *qui picis colore nigrescunt.* Putavit, legendum *πισσούμενοι.* Quid, obsecro virum doctum impulit ad infelicem adeo conjecturam? Pezicas fungorum genere contineri, scribit Plinius. Ex Theophrasto separat noster: *καθάπερ ὡς καλοῦσί τινες πέζιας ἅμα τοῖς μύκησι γινομένας.* Ita scripti, non *πέζικας* etsi *pezicas* aut *pezitas* Plinii codices, sed Athenaeo mox rectum est *πέζις.* Pezias et fungi hoc differunt, auctore Theophrasto, quod, cum sint ambo nullis radicibus fungi tamen tenue quoddam radicum habent rudimentum: caule enim sunt prominulo, unde fibrillae et capillamenta pendent, quibus terrae cohaerent, et alimentum capiunt Verba Theophrasti ita descripta sunt hodie in nostris codicibus: *ἄρριζοι γὰρ καὶ αὐτοὶ τυγχάνουσιν. ὁ δὲ μύκης ἔχει προσφύσεως ἀρχὴν, τὸν καυλὸν εἰς μῆκος, καὶ ἀποτείνουσιν ἀπ' αὐτοῦ ῥιψί.* Deest aliquid omnino. Lego et suppleo: *τὸν καυλὸν εὐμήκη, καὶ ἔχεται τοῖς ἀποτείνουσιν ἀπ' αὐτοῦ ῥιψί.* Vel: *τὸν καυλὸν ἐς μῆκος ἀποτείνοντα, καὶ τρέφεται τοῖς ἀπ' αὐτοῦ ῥ.* Proprie *ῥῖπες* sunt vimina et *οἱ τῆς οἰσύας λύγοι.* Duriuscule hic, si modo ita scripsit Theophr., pro fibris radicalibus: quas etiam *λεπτὰς καὶ μακρὰς ῥίζας* idem alibi appellat. Harum congerie fiunt radices *θυσανοειδεῖς* et fimbriatae. *προσφύσεως ἀρχὴν* vocat inchoata et imperfecta adhaesionis organa: quia caulis fungi radicem non habet, quae esset vera *πρόσφυσις*· at qui vocatur caulis in fungo, pediculus potius videtur ac *μίσχος.* Propterea Theophrastus caulem fungos habere modo negat: ut in l. histor.: *ὅτι γὰρ ῥίζαν πάντ' ἔχει, ὅτι καυλὸν, ὅτι ἀκρέμονα, ὅτι κλάδον, ὅτι φύλλον, ὅτι ἄνθος, ὅτι καρπὸν, ὅτ' αὖ φλοιὸν, ἢ μήτραν, ἢ ἶνας, ἢ φλέβας·* modo ait: ut l. eod. c. 8.: *ὁ δὲ τοῦ κα-*

πεῖρα καὶ βατόρυ καυλὸς ὁμαλότητά τινα ἔχει παρὰ τούτοις· ἔτι δὲ μᾶλλον ἴσως ὁ τοῦ μύκητος.

Caput Vicesimum.

Athenaei lapsus in laudandis Aristotele et Theophrasto. Loci aliquot Theophrasti expenduntur et emendantur.

Qui factum fit, nescio, quod factum tamen scio, ut lo- p.126.
cis prope infinitis verba Aristotelis et Theophrasti describens Athenaeus erraverit. Equidem verum censeo, quod alibi dicebamus, hominem eruditissimum non ex ipsis auctoribus, sed ex suis adversariis et eclogis plerosque auctorum, quos laudat, locos descripsisse. Sane quae de fungis marinis hic narrat, absque dubio habet ex octava Theophrasti historia. Errat igitur, ut est a Dalecampio animadversum. et mare ad Herculis columnas perperam posuit maris Erythraei loco. Phaniae verba, ut fere semper, crucem figunt mihi, quemadmodum jam ante 12. c. testati sumus. Etenim quid appellat φύειν τὴν ἀνθίνην; ἀνθήλην quid appellent in plantarum historia, scimus: ἀνθώνη nusquam nobis reperta in philosophorum aut medicorum libris, ne apud Eustath. quidem Il. ο. Phaniae verba describentem. An legi debet τὴν ἀνθήλην, *paniculam?* An ita potius: τὰ μὲν φύειν, τὰ δὲ οὐδὲ φύειν τὴν ἀρχὴν, οὐδὲ τῆς σπερματικῆς ἴχνος κορυνήσεως, (ita Eustathius: alii κορυνώσεως) οὐδὲ σπερματώσεως. *Plantarum aliae semen producunt, aliae penitus non producunt, ac ne vestigium quidem ullius protuberantiae seminalis, aut ullius omnino seminis.* Sequitur: ὁ αὐτός φησι· Πτέρις, ἣν ἔνιοι βλάχνον καλοῦσι. *Ait idem:* Πτέρις, *filix, quam nonnulli blachnum vocant.* Cedo, quis ille ὁ αὐτός; Phaniam ex superioribus necesse intelligi. Ego aliter accipiebam. Nam ὁ αὐτὸς est Athenaeus: voce ἔνιοι Arrianum intelligo in Bithyniacis. Eustathius: πτέρις, ἣν ἔνιοι βλάχνον καλοῦσιν, ὡς καὶ Ἀῤῥιανὸς δηλοῖ ἐν Βιθυνιακοῖς. Quia tamen Arrianum hunc nunquam laudat hic scriptor, praestat aliter accipere. Ait: Θεόφραστος ἐν Φυτικοῖς· Λειόφλοια, καθάπερ ὕδνον, μύκης, πέζις, γεράνειον. *Theophrastus scribit in libris de plantis: Laevem habent corticem*

quaedam illarum, *ut tuber*, *fungus*, *pezis*, *geranium*. In nostris libris hodie ista apud Theophrastum non leges. Ille quidem λειοφλοίων etiam in codicibus, qui hodie exstant, meminit: sed longe alia ibi exempla. Histor. l. I. c. 8. differentias plantarum ratione corticis explicat philosophus, ubi λειοφλοίων exempla ponuntur μηλέα καὶ συκῆ. Plinius vertit: *cortex aliis laevis*, *ut fico et malo*. His opponit Theophrastus τραχύφλοια et ῥηξίφλοια. Ita legendum monemus illo loco: non ῥιζόφλοια, ut vulgo editum, et probavit Gaza: neque ῥηγόφλοια, ut inepte emendant. Basilius hom. V. εἰς τὴν ἑξαήμερον· Πόσαι τῶν φλοιῶν αἱ διαφοραί; τὰ μὲν γὰρ λειόφλοια τῶν φυτῶν, τὰ δὲ ῥηξίφλοια. Transtulit Plinius: *quibusdam rumpitur sponte cortex*. Sed quid dicemus de Theophrasto, qui laevem corticem tuberibus attribuit? Quid autem? nisi quod flagitii magni compertum habemus isto loco auctorem epitomae: in illum enim, quam in Athenaeum, culpam conjicere malo. quanquam fieri potest, ut aliud agentem Athenaeum sua excerpta fefellerint etiam hic. Utut sit, liquet, negligenter descripta haec esse ex c. IX.
p.127. primi historiarum, ubi ista exempla invenias, non quidem τῶν λειοφλοίων, *laevicorticum*, sed τῶν ὅλως ῥίζαν μὴ ἐχόντων, *nullam penitus radicem habentium*. Quod ante nos viri doctissimi hoc non observarint, in caussa est depravatio codicum Theophrasti, in quibus sic scriptum: ὅλως ἔνια ῥίζαν μὴ ἔχει, καθάπερ ὕδνον, μύκης, πύξος, κράνιον. *Quaedam omnino radices non habent*, *ut tuber*, *fungus*, *buxus*, *cornus*. Qui prodigia spectare volunt, alio oculos transferre non debent. Quid? buxus et cornus radicibus non nituntur? Sanusne erit, qui postremas duas voces putabit sanas? Prior illarum ex Athenaei isto loco debet emendari et πέζις scribi. Fungum pezicam Plinio dictum intelligit, qui sine radice aut pediculo nascitur. Posterioris quoque non difficilis emendatio: nam γεράνειον scribendum, quod esse genus tuberum, et dicitur mox diserte, et afferit Eustathius ex hoc loco. Quis dubitat, tubera esse plane ἄῤῥιζα, et nullis radicibus nullis fibris nixa, ac ne capillamentis quidem? etsi non nescimus, Dioscoridem tuber ipsum appellare ῥίζαν ὑποφερῆ, sed παχυμερῶς et parum accurate locutum esse optimum scriptorem, cum ibi, tum aliis in locis, neque medici negaverint, et fatebuntur ultro omnes philosophi.

Caput Vicesimum Primum.

ophrasti locus. Vingus Aegypti. οἶτος, αἶτος, ἶτος. *Tonitrua facere ad tuberum generationem. Tuberum* σπερματικὴ ἀρχή. Tiara *collis. Ostrea tubera maris dicta. Proverb.* Ναυσικλείδου ἐρημία.

eriore capite et retinendam apud Athenaeum, et re-endam apud Theophrastum vocem γεράνειον diximus. ter auctoritatem Eustathii, quam proferebamus, scri-Athenaeus ipse: λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Θεόφραστος· Τὸ ν, ὃ καλοῦσί τινες γεράνειον, καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπόγειον. ophrasti locum aliter scriptum exhibent nobis hodie lica exemplaria. Histor. l. I. c. 10.: καὶ τὸ ὕδνον δὲ, λοῦσί τινες ἄσχιον, καὶ τὸ ἴιγγον, καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπό-ν ἐστιν· ὧν οὐδέν ἐστι ῥίζα. Disputat eo loci philosophus adicis natura, aitque, si pro radice haberi debeat, quid sub terra conditum latet, cum alia inter radices numeranda contra ipsorum naturam et radicis τὸ τί ίναι, tum in his etiam tuber, quod ἄσχιον vocant, et um, et si quid aliud simile his sub terra gignitur: um omnium nihil est radix. Vingum Aegypti non l alibi commemorat Theophrastus: aschium invenies uam; et simul mirum est, vestigium nullum in hac odo apparere vocis γεράνειον, quam reperisse constat nosophistam in suo codice Theophrasti. Scripsimus λοῦσι μίσυ pro μίσον ex Plinio et scripta lectione: quae t statim καὶ τὸ ἐν τῇ Θρᾴκῃ δὲ γενόμενον ἶτον, non Docti jubent scribere οἶτον, ex fideliore, inquiunt, ce Theophrasti. Scire velim, quis iste codex fide- p.128. nam apud philosophum, quod sciam, ea vox nus-a legitur inter genera tuberum. Plinio tuber, quod hracia, *ceraunium*, non *aetus* aut *aetum* nominatur X. c. 3. *Aetum*, de quo ille c. 15. l. XXI. Aegypti, Thraciae, herba est, sponte nascentium una. Hanc vingo Aegyptiaca videntur quidam confudisse. He-ius: ἴιγγον, τὸ ὑπ' ἐνίων οἶτον. Ita scribimus cum no Turnebo: nam editum est ἶιτον et αἶτον. Vides nstantiam aut potius οὐ συμφώνησιν auctorum, vel librorum. Tonitrua facere ad generationem tube-, et placet philosophis, et vulgo solim creditum. nalis: — *post hunc tradentur tubera, si ver Tunc erit,*

et facient optata tonitrua coenas Majores. Observa numeri enallagen: καὶ μᾶλλον ὅταν οἱ βρονταὶ, ὡς ταύτης αἰτιωτέρας ὄσης. Nisi malis scribere: ὡς ταύτης τῆς αἰτίας αἰτιωτέρας ὄσης. Provenire tubera nullo satu, nullum est dubium; seminale tamen aliquod principium esse illorum, ex quorundam sententia sic probat: ἐν γοῦν τῷ αἰγιαλῷ τῶν Μιτυληναίων οὔ φασι πρότερον εἶναι, πρὶν ἢ γενομένης ἐπομβρίας τὸ σπέρμα κατενεχθῇ ἀπὸ Τιαρῶν. Plinius: *Quibusdam locis accepta tubera riguis feruntur: sicut Mitylenis negant nasci, nisi exundatione fluminum invecto semine ab Tiaris.* Tiarae collis nomen imminentis littori Mitylenaeorum. Eum collem assiduis imbribus aucti fluvii lavabant, indeque praecipitantes in plana camporum terream superficiem secum rapiebant, et simul tuberum τὴν σπερματικὴν ἀρχὴν, id est, vim illi terrae a natura ingenitam gignendi tubera. Cum generationis distinctae species sint τῶν φυομένων αὐτομάτως et τῶν διὰ σπέρματος· videtur historiae hujus auctor probare voluisse hoc argumento, esse aliquam et ex semine tuberum generationem. Non negamus, eorum, quae terra oriuntur, eam esse naturam, ut et semine proveniant et sine semine: sed de tuberibus hoc non probat superior narratio. Verum haec alibi discutiuntur a nobis accuratius. Hodie tuberum genus quoddam in hortis coli, non nescimus: sed non illa vera et γνήσια tubera. Lyncei Samii verba metri nihil habent. Scitum est, quod ostrea vocavit Matro parodus *tubera maris* isto versu: Ὄστρεά τ' ἤνεγκεν Θέτιδος Νηρηΐδος ὕδνα. Hegesander Delphus quid intelligebat, cum scriberet, ἐν Ἑλλησπόντῳ οὔτε ὕδνον γίνεσθαι, οὔτε γλαυκίσκον, οὔτε θύμον, *in Hellesponto neque tuber nasci, neque glauciscum, nec thymum?* Glauciscum ego nullum novi nisi piscem. Miror tamen, interjectum esse piscis nomen duobus φυτῶν nominibus. Glaux apud rhizotomos herbae nomen est. An inde sit γλαυκίσκος hoc loco, non absurde quaeri potest. Prior interpres scribit οὔτε θύννον, nova prorsus sententia, sed oppido incerta: nam licet concederemus, quod ex Aristotele magni auctores affirmant, thynnum in ponto solum foetificare, toto tamen mari nostro thynnos reperiri certum est, etsi majore alibi, alibi minore copia. Porro ex hac re natum proverbium, indicant sequentia verba: Ναυσικλείδης ἐρημίαν, μήτε ἔαρ, μήτε φίλους. *Ideo dicunt Nausiclidis desertum, neque ver neque amici.* Alibi, quod sciam, paroemiam istam non leges: hic quoque parum

p. 129.

constat de vera ejus lectione. Nam optimi chirographi codices legunt: διὸ Ναυσικλείδη εἰρηκέναι. *Propterea dixisse Nausiclidem: Neque ver, neque amici.* Sed hic quoque variant libri: nam interpres Natalis legit μήτε ἔαρ, μήτε φύλλα. *Neque ver, neque folia.* Quae etsi mihi perplacet lectio, alteram tamen in omnibus nostris libris inventam non damno. Herbam tuberibus solitam supernasci etiam Hesychius vocat ὑδνόφυλλον.

Caput Vicesimum Secundum.

Urticae inter edulia. ἀσπάραγοι. ἐξανθεῖν. ὅρμενος *et* ἐξορμενίζειν. *Germinantium impetus. Locus Plinii illustratus. Item alius Juvenalis.* ἐπιμήνια, epimenia. *Asparagi facultates. Cochlea* ὑλογενὴς *vel* ὑδογενής. σέσηλος *et* σέμελος. *Cochleae* κωλυσίδειπνοι. κοχλίας *vocis etymum.*

In apparatu gustationis recensentur convivatori nostro et urticae. Negabat tamen Galenus in II. de facult. alim., reperiri aliquem posse, qui urticas velit esse non cogente fame, et quidem maxima. Sed ingeniosa nimirum gula est et artifex parare sibi etiam ex aculeatis mollem voluptatem. In superius allato coenae Metelli albo urticae non sunt neglectae. Vulgo pauperes et frugi homines urticis, ut caeteris herbis et oleribus, vitam tolerabant. De Aristophanis loco vide libro sequente. De voce ἀσπάραγος sive ἀσφάραγος nemo melius neque uberius Galeno in II. περὶ τροφ. δυν. et l. VI. de simpl. medic. Ex plerisque herbis cauliculi, quos asparagos vocarunt, solent vere pleno ἐξανθεῖν, ut loquitur Athenaeus. id est, erumpere et foras prodire impellente germinandi vi. Hoc Graecis est ἐξανθεῖν. Nam *deflorescere* interpretari, et accipere pro ἀπανθεῖν, inscitia mera est. An etiam, cum legimus in medicorum libris exanthemata ἐξανθῆσαι, *defloruisse* vertendum censuisset eruditus adeo medicus? Brassicae asparagum proprie κῦμα; quasi κύημα, ait Galenus, nominabant: Attici, ut Athenaeus observat, ὅρμενον· διὰ τὸ ἐξορμᾶν καὶ βλαστάνειν, *quod erumpat et germinet*, inquiunt literarum filii. Inde ἐξορμενίζειν pro ἐξορμᾶν εἰς αὔξην. Pulchrum verbum et naturae rei conve-

que intellecta ab eo videntur, qui haec ita ſcripſit, ſive Athenaeus, ſive ejus breviator.

Caput Vicesimum Tertium.

Proverbium: μεῖζον, ἢ Τροίαν ἑλεῖν. ἀσόλοικον κρέας. ἀκροκώλιον γεννικόν. ἄκρεα *apud Galenum.* Trunculi. Φλεβὸς τροπωτήρ. τροχήλατος κόρη, Θρέμμα Καρύστου. στερνοσώματον κύτος. ποδεῖα. Udones. ὑφαίνεσθαι *de impilibus non dici.* περιγράφειν, circumſcribere. *Mos fori Athenienſium.* διαγράφειν.

Primis verſibus, qui in ſermone de bulbis ex comico Eubulo proferuntur, Herculem puto hoc voluiſſe: inquirunt diligenter homines delicati et ἀπολαυστικοί, quaenam ſit cujusque cibi natura; ecquis, ſi fervens comedatur, melius ſapiat; ecquis, ſi frigidus; quem etiam tepentem praeſtet eſſe. Atque hoc probe noſſe, id vero putant iſti majus, quam Trojam cepiſſe. Haec nos ita divinamus: nam ſententia imperfecta eſt, ac prope interfecta in iſtis: Θερμότερον, ἢ κραυρότερον, ἢ μέσως ἔχον, Τοῦτ' ἔσθ'
p.132. ἑκάστῳ μεῖζον, ἢ Τροίαν ἑλεῖν. Fortaſſe ſcribendum ἢ κρυερώτερον. Scimus, toſtos cibos κραυρὰς et κραμβαλέας dici recte. Sed poëta contraria junxit, non affinia. Scribit autem, comicum Eubulum de tragico Euripide mutuatum eſſe hunc verſum: Τοῦτ' ἔσθ' ἑκάστῳ μεῖζον, ἢ Τροίαν ἑλεῖν. Nam in Andromacha Euripidea Menelaus ait: Εὖ δ' ἴσθ', ὅτῳ τις τυγχάνει χρείαν ἔχων, Τοῦτ' ἔσθ' ἑκάστῳ μεῖζον, ἢ Τροίαν ἑλεῖν. Tertio verſu negat delitiarum vituperator iſte, delectari ſe καυλοῖσιν ἠδὲ σιλφίῳ. Non omnium olerum caules a ſe rejicit Hercules, ſed eos tantum. qui a ſectae Apicianae hominibus ſolent expeti; cujusmodi erat in primis laſerpitii caulis. Verſu octavo ἀσόλοικον κρέας μέγα recte interpretantur *fruſtum carnis magnum, neque inelegans* aut *aſpernabile.* σολοικίζειν ſimpliciter poſuerunt pro *gerere ſe inepte*, σόλοικον pro inepto et vituperabili. ἀκροκώλιον γεννικὸν verterunt docti *bovis artus maſculi.* Primum ἀκροκώλια artus non dixerint elegantiores: κῶλα dicuntur in homine bra-

chia et pedes, in brutis anteriores et posteriores pedes. ἀκροκώλια in macellis et culinis extremi sunt pedes mactatarum victimarum: quare Aristoteles et Heraclides Tarentinus ponunt illa inter cibos ἀυξώδεις habentesque aliquid ὄλκιμον καὶ γλίσχρον. Possunt etiam ἀκροκωλίων appellatione intelligi omnes, unde praecisae τῦ ἱερεῖυ partes extremae, quibus vescuntur: ut aures, rostra, et similia. Galenus vocat τὰ ἄκρεα μόρια τῶν πεζῶν ζώων. ἄκρεα inquam, non ἄκρα. Solet enim Hippocratis vocem illam usurpare: ut l. III. de facult. alim. De pedibus fere accipi videas: itaque ut pedes, sic ἀκροκώλια alia vocant ὀπίσθια, alia ἐμπρόσθια· quorum Hippocrates meminit. III. διαίτης. Gaza apud Aristotelem primus vertit *trunculos* Celsi imitatione. Glossarii auctor interpretatur κωλεὸν, de quo infra l. IX. In Glossis scribitur: *Trungulus*, κολοβὸς, ἐνκόλεος. Scribo: *Trunculus*, κολοβὸς, ἔν. κωλεός. Illud ἔν. valet ἔνιοι. Sic alibi in illo libro. Caelius Aurelianus *crura porcina* vertit, *quae Graeci*, inquit, ἀκροκώλια *vocaverunt*. Sed idem alibi ἀκροκώλια saepe vertit *membrorum summitates*. Deinde legerunt interpretes cum editis γενικὸν, vel γεννητικὸν, quod ex versione patet, *musculi*. Scripsimus nos vere γεννικὸν, *generosum*. id est, *grande*. Aristophanes: ὦ γεννικώτατον κρέας. Scholiastes exponit κρέας ἰσχυρὸν, ὃ ὐ κατεργάζεται πυρὶ, *firmae carnes et difficile coctiles*. Malim ad quantitatem referre, et magnas carnes intelligere. Sic apud eundem comicum γενναῖαι μάζαι sunt *grandes mazae*. Eustathius quoque sic interpretatur, cujus doctissimi viri auctoritate suspiciones meas confirmatas vidi libenter. Sic ille: γενναία σαφυλὴ τάχα ἡ μεγάλη· καθὰ καὶ γεννικὸν κρέας παρὰ τῷ κωμικῷ τὸ ἁδρὸν κόμμα. Idem comicus vocat alibi νεανικὸν κρέας, ut docemus l. IV. c. 21. Scribe Ἀλίπασα τρία. Sic omnes membranae: sic nos editum voluimus. Auctor est Suidas, Xenarchum, poëtam comicum, laudatum esse Butalione ab Athenaeo l. II. Videtur Suidas respexisse eum Xenarchi locum, qui super bulbis laudatus est. Itaque scribam Ξέναρχος Βυταλίωνι. Primus versus Xenarchi est hypermeter. Sed legendum ex optimis membranis: p.133.

— Φθίνει δόμος Ἀσυντάτοισι δεσποτῶν κεχρημένος Τύχαις.

Scio, vulgatam γραφὴν legi apud Eustathium Ἰλ. χ, sed nos Eustathium non sequimur. Trium postremorum versuum dictio prorsus aliena est ab humili comicorum stylo. Non dubito, de industria poëtam tragica et ampullata loquendi genera usurpasse, ut suorum aequalium tragicum aliquem aut

dithyrambicum ineptum irrideret: quod videmus ab Aristophane et saepissime fieri, et semper urbanissime. Polybum vocat φλεβὸς τροπωτῆρα, quia colorem mutat. Alius dixisset τρεψίχρωτα. φλὲψ pro corpore aut colore corporis in tragico ferremus, non in comico. τροπωτὴρ pro eo, qui subinde variat et mutat, et novum et durum: nam aliud longe vulgo sonat vox illa. Porro distinguendum: Φλεβὸς τροπωτὴρ πηλύπες. ἀλὼς βροτῶν Πλεκταῖς ἀνάγκαις, τῆς τροχηλατε κόρης Πίμπλησι λοπάδος στερνοσώματον κύτος. Non potest dici, quanta lux affulserit tenebricosissimo loco ex unica distinctiuncula suo loco restituta post vocem ἀνάγκαις. Retia appellat πλεκτὰς ἀνάγκας. At τροχήλατος κόρη dicitur patina fictilis, allusione clara ad figulinae rotam. Antiphani quoque in Parasito cacabus appellatus est θρέμμα Καρύςε γηγενής, *filius natus e terra Carystia*, qui in Carysti Euboïcae figlinis erat fictus. Faciunt huc, quae l. X. c. 17. observamus. Plato in ult. leg. hominem Aegyptium vocat θρέμμα Νείλε. Sane quam poëtice, ut alia multa in suavissimo illo scriptore. Dio Chrysost. in LXXVII.: πορνοβοσκὸν ἐν πόλει τρέφοντα καὶ ἀσκῦντα τοιῦτο θρέμμα. κύτος στερνοσώματον est patinae cavum, quod prae sua magnitudine et pectus et corpus totum vasti polypi caperet. Quis in comico non miretur id verbi? Noli vero dubitare, traduci istis vaecordem aliquem poëtam, qui veteri dicto fidem fecerat: νῦς ὐκ ἔνι Κενταύροισι. Archestr. versum scribe: Ταῖς τ' ἄλλαις πάσησι παροψίσι. Heraclidae Tarentini verba mutilata sunt, ex antiquis libris ita supplenda: δοκεῖ σπέρματος εἶναι ποιητικὰ, ὐ διὰ τὸ πολύτροφα εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ ὁμοειδεῖς ἔχειν τὰς πρώτας φύσεις. *Bulbus, cochlea et ovum semen multiplicare videntur, non quia multum alant, sed quia similem semini habent naturae constitutionem primam.* Mens auctoris non est hic obscura: in sequentibus obscurissima, saltem mihi. Non enim intelligo, quasnam habeant bulbus, cochlea et ova τὰς αὐτὰς δυνάμεις τῷ σπέρματι. Scribe: οἱ δὲ λευκοὶ καὶ Λιβυκοὶ σκιλλώδεις, per vocalem quartam in prima syllaba. Bulborum et squillae similem in multis naturam esse, sciunt rerum naturae conscii. Ex lana bulborum lanigerorum scribit Theophrastus solita ὑφαίνεσθαι πόδια sive ποδεῖα. *Udones* Graecis ποδεῖα nuncupari, nemo jam ignorat. Plinius vertit: *ex qua impilia vestesque quaedam conficiuntur*. Si illi udones, de quibus loquebatur Theophrastus, πῖλοι erant, coactiliariorum industria

p. 134.

acti, ut videtur exiſtimaſſe Plinius, abuſus eſt philo- phus voce ὑφαίνεσθαι. Impilium erant et Cilicii udo- s, de quibus Martialis: *Non hoc lana dedit, ſed olentis rba mariti. Cinyphio poterit planta latere ſinu.* Sed ec ſunt alterius loci. In extremo ſermone de bulbis ν συμποσίων περιγράφων τὰς βολβὰς verte *e conviviis lbos circumſcribens.* Et Περιγράφειν δεῖ τὴν πολλὴν βρῶ- ν *circumſcribere oportet copiam ciborum.* Fori Attici rbum eſt περιγράφειν pro *adimere, auferre.* Credito- s cum nomina ſua extorquere non poterant, in corpora eviebant. Prima poena erat ademptio libertatis eundi, o vellent. Locum enim circumſcribebant, unde illis s non erat exire ante redditam pecuniam. Heſychius: ερίγραφον· οἱ δανείζοντες τοῖς μὴ ἀποδιδοῦσι τὸ ἀργύριον ριέγραφον, καὶ οὐχ ὑπερέβαινον, ἕως * λύτου. Lego, πε- ίγραφον τόπον, καὶ οὐχ ὑπερέβαινον, ἕως ἐχρεωλύτουν, m magno Scaligero, qui elegans verbum χρεωλυτεῖν c feliciter reponebat. Inde igitur περιγράφειν ἀπό τινος ci coepit pro *velut linea circumſcripta arcere ab aliquo.* a accipiunt et διαγράφειν. Gregorius Palama: ἀλλ' ἐμὲ ν τοιοῦτον ὃν διαγράφει τῆς τοιαύτης εὐγενείας, καὶ οἷα θον ἀποκηρύττει.

Caput Vicesimum Quartum.

Turdi ἐλαιοφιλοφάγοι. ἰλιὰς *et* ἰλλάς. Epicichli- des, *Homeri poëmatium. De ficedulis quae Ari- ſtoteles et Alexander Myndius.* πυῤῥίας, πιρίας, πυῤῥούλας, συκαλίς. ἀγλαΐζειν. *Sturnis olim non veſcebantur.* κεγχνῆδες. *Pythagoreorum dictum:* Ἴσόν τοι, κυάμους τρώγειν κεφαλάς τε τοκήων. *Cerebrum ſedes ſenſuum. Cerebrum medulla dictum. Naevi ſcriptorum veterum.*

Turdorum factam ab Epicharmo mentionem ſcribit Athenaeus, et illius verſum profert: Τάς τ' ἐλαιοφυλλο- φάγους κιχήλας. Ubi ſcribendum ex melioribus Euſtathii ibris ἐλαιοφιλοφάγους. Amant enim turdi olivis, non fo- iis olearum veſci. Integra ſaepe oliveta ſic turdorum

greges populantur, ut inter agrorum calamitates non postrema ista censeatur. Ausonius: *Qualis Pirenae populator turdus olivae Clune opimat cereas.* Speciem unam turdorum ἰλλάδα nominat ex Aristotele Athen. Hodie in libris Aristotelis ἰλιὰς, non ἰλλὰς, scriptum est. Jam olim philosophi locus ille ancipitis lectionis fuit. Nam ἰλιὰς tuetur Hesychius, ἰλλὰς Eustathius. Homeri poëmatium quoddam *Epicichlida* fuisse inscriptum, refert Athenaeus, quoniam poëta pueris illud canens turdos praemium ferret. Ἐπικιχλίδες igitur non sunt *turdorum additamenta*, ut opinantur, sed *carmen cantatum* ἐπὶ κίχλαις, *pro turdis*, vel *proposita turdorum mercede*. ἐπὶ sic accipiendum, ut in pactis conventis. De hoc poëmate vide l. XIV. Meminit etiam Herodotus. De ficedulis quae ex Alexandro
p.135. Myndio narrantur, diversa sunt omnia a philosophi placitis. Alexander ficedulas speciem facit aegithallorum sive parorum. Aristoteli et aegithalli et ficedulae species distinctae sunt avium, quae vermibus vescuntur. Myndius duo genera parorum statuit: Stagirita philosophus tria diserte ponit. Jam in nominibus ipsis nihil simile. ἐλαιὸς nusquam in Aristotele mentio: nam ἐλεὸς, de quo l. VIII. histor., inter aves nocturnas. et ἐλέα, cujus exstat historia l. IX. c. 21., alius generis est avis. πιρίας incognitum philosopho nomen, ut et πυῤῥίας, quod docti substituunt pro πιρίας. Aristoteli tamen πυῤῥούλας cum ficedula et melancorypho inter aves σκωληκοφάγους recensetur. In Alexandri verbis observamus haec: ὑφ' ὧν μὲν ἐλαιὸς καλεῖται, ὑπὸ δέ τινων πιρίας, συκαλὶς δ', ὅταν ἀκμάζῃ τὰ σῦκα. Si haec vera lectio, eadem avis pro diversis anni temporibus diversa nomina habebit, neque ficedulis suum illud nomen perennabit, sed paucorum tantum erit mensium in anno. Hoc mihi videtur absurdum: propterea suspectam habeo librorum fidem, et deesse verba aliquot reor, ita, nisi fallor, explenda: συκαλὶς, ὅτι ἁλίσκεται, ὅταν ἀκμάζῃ τὰ σῦκα. Pro Εὔβουλος mox scribendum fortasse Ἔφιππος, ut l. IX. In primo versu ἐν οἷς νομίζεται recte meliores libri omnes, non ὀνομάζεται. Etsi constat. Graecorum Amphidromia Romanorum Nominalibus fuisse affinia: proprie Ἀμφιδρόμια dies est lustricus, quo die nomina imponi solita, ex Suetonii Nerone clarum. In tertio scribi probo, ut est editum, Ἕψειν τ' ἐλαίῳ ῥάφανον ἠγλαϊσμένην, non autem ἠγκαλισμένην. *Brassicam coquere oleo ita irroratam, ut splendeat.* ἀγλαὰ dicuntur, quae nitent et sunt λαμπρὰ, ut oleum et oleo

uncta, aut adipata. *ἐλαίῳ ἀγλαΐζειν, ungere.* Ut: *nunc, nunc impensius unge, Unge, puer, caules.* Aristophanes: ἵν' ἐπαγλαΐσῃ τὸ παλημάτιον, καὶ μὴ βλίττων κατατίνῃ. πνίγειν quarto versu, Πνίγειν τε παχέων ἀρνίων στηθύνια, interpretor parare certo modo veteribus usitato. Atque etiam hodie, cum in proprio succo coquuntur carnes intra ollam aut patinam conclusae, sic, ut nullus exhalationibus pateat meatus. πνίγειν hoc Graeci: unde πνικτὰ κρέα, quae ita sunt coctae. Nostri item coqui paraturae hoc genus *suffocationem* vocant. στηθήνιον apud Pollucem per η in secunda syllaba. Medium est pectoris. στηθίνιον in Etymologico. Perperam. At στηθύνια hic per υ. Recte. *Pectuscula agnina.* Frequens dictio apud septuaginta: ut Levit. c. VII. et VIII. ac X. πιλῶν vel πιλεῖν, ut alibi scribitur, pro edere usurpavit isto versu: Πιλῶν τε πολλὰς πλεκτάνας ἐπιστρεφῶς. Nam mandendo cogitur cibus: neque inepte, quod mansum est, πίλημα dixeris. καθαρείως semper meliores codices pro καθαρίως in istis Nicostrati vel Philetaeri: — φράζε γάρ. μὴ πολυτελῶς, 'Αλλὰ καθαρείως. Similis locus Antiphanis sub l. VIII. fin., et alius item huic simillimus ex Eubuli Nutricibus l. VII. in lupo pisce. In fine postremi versus scribunt membranae p.156. χαίρειν γάρ. Imperfecta sententia. Lego: 'Ορνιθίων τε τῶν ἀγρίων τούτων συχνά. χαρίεν γάρ. Sturnos non omnis aetas aut omnes gentes inter ea, quibus vescimur, habuerunt. Non enim temere scriptum a deipnosophista: 'Αντιφάνης δὲ καὶ ψᾶρας ἐν τοῖς βρώμασι καταλέγει. Galenus pro cibo legitimo describit, itemque caeteri medici. Πάντων ἡμᾶς λόγον ἀπαιτεῖς, omnino fuit scribendum, non ἡμῶν. Apud Eubulum στρουθάρια, οἷον ἐντραγεῖν, accipio *pullos avium tantum quod incipientes apti esse ad edendum.* Alii ὅσον ἐντραγεῖν, quos non sequor. κερχνῇδες aviculae sunt non semel Aristophani nominatae. κέρχνη Hesychio: nisi est mendum. Latet hexameter plenus in istis: φάσκοντες, τοὺς ἐγκεφάλων μεταλαμβάνοντας ἴσον καὶ κυάμους τρώγειν, κεφαλάς τε οὐ τοκήων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων βεβήλων. Eustathius: Τοῖς παλαιοῖς λόγον φασὶν εἶναι ἱερὸν τοιοῦτον, Ἶσόν τοι, κυάμους τε φαγεῖν, κεφαλάς τε τοκήων. διὰ τὸ Ψυχῆς αἰζηῶν βάσιν ἔμμεναι ἠδ' ἀναβαθμὸν, 'Εξ ἀΐδεω ὅταν αὐγὰς εἰσανίωσιν. Pythagoricae scholae hoc scitum fuit, quo allusit Lucianus, cum Pythagoram facit apud inferos fabas edere haec dicentem: Δὸς μόνον κυάμους' ἄλλα παρὰ νεκροῖς δόγματα' ἔμαθον γὰρ, ὡς οὐδὲν ἴσον κύαμοι καὶ κεφαλαὶ τοκήων

ἐνθάδε. Caussam, cur veteres cerebella non gustarent, hanc affert Athenaeus: διὰ τὸ τὰς αἰσθήσεις ἁπάσας σχεδὸν ἐν αὐτῷ εἶναι, *quod omnes propemodum sensus insint cerebro.* Vellem, ne exstaret in his verbis τὸ σχεδόν. De externo sensu non loquitur, cujus non est in cerebro sedes, sed de interno, et ea, quam κυρίαν αἴσθησιν vocat philosophus. Constat vero ex disputationibus praesertim Galeni, cerebrum esse συμπάσης αἰσθήσεώς τε καὶ τῆς κατὰ προαίρεσιν κινήσεως ἀρχὴν, et diserte docet Cous Vates in lib. de com. m., omnium, quae sensu percipiuntur, cerebrum esse fontem et principium. Quo igitur illud *propemodum?* Sed habent profecto etiam optimi scriptores sua παροράματα suosque naevos. Vel illud, quod proxime subjicitur, cujusmodi est? Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἀθηναῖος οὐδ' ὀνομάζειν τινὰ τῶν παλαιῶν φησιν ἐγκέφαλον. Nam quid Apollodoro, huic viro doctissimo, fuit in mente, cum negaret, exstare vocem ἐγκέφαλος in veterum scriptis? Quid? Hippocrates inter veteres censendus non est? At quoties cerebrum nominatum in ejus scriptis invenias? Quid Homerus? Etiamne ille inter veteres locum non reperiet? Sunt haec illius Ὀδ. ι.: Τῷ κέ οἱ ἐγκέφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλῃ Θεινομένῳ ῥαίνοιτο πρὸς οὔδει. Euripides, ait, eam distinctionem refugit, neque uti voluit. Quid, si hoc quoque falsum? Nam ecce Euripidis versus ex fabula Theseo: Κάρα τε γάρ σου συγχέω κόμαις ὁμοῦ, Ῥανῶ τέ σου ἐγκέφαλον· ὀμμάτων δ' ἄπο Αἱμοσταγεῖς πρηστῆρες ῥεύσονται κάτω. Exstant in scholiis Aristophanis, sed corrupti. Quod hic observatur, Sophoclem pro cerebro dixisse *albam medullam,* idem fere de Platone licet dicere:
p.137. qui ut cerebri naturam et substantiam declararet, medullam nominavit. Galenus de usu part. l. VIII.: τὴν δ' οὐσίαν αὐτοῦ (cerebri) βουλόμενος ὁ Πλάτων δηλῶσαι, ἥνπερ οἴεται κατ' ἀλήθειαν εἶναι μυελὸν, ὀνομάζει. Addit Galenus, si medulla sit cerebrum appellandum, non simpliciter ἐγκέφαλον, sed cum adjectione μυελὸν ἐγκεφαλίτην, *medullam capitalem,* dici debere, cum sit et spinae quae dicitur medulla, et aliorum quoque ossium. Sed negat Hippocrates, recte nos loqui νωτιαῖον μυελὸν appellantes, quod in spinae vertebris continetur. μῦνος γὰρ, inquit, μήνιγγας ἔχει· ὁ δὲ ἄλλος οὐκ ἔχει. Platonis locus, quem Galenus intelligit, est in Timaeo: ἐπωνόμασε τοῦ μυελοῦ ταύτην τὴν μοῖραν ἐγκέφαλον. Ipse Timaeus, unde habet Plato, dixerat, ἀρχὰν καὶ ῥίζαν μυελῶ εἶμεν ἐγκέφαλον, *principium et radicem medullae esse cerebrum.* E contrario

Praxagoras et Philotimus pronuntiarunt, aliud nihil cerebrum esse, nisi *ὑπεραύξημά τι καὶ βλάστημα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, redundantiam quandam et germinationem* (nam hoc est *βλάστημα*) *dorsalis medullae.* Etiam Rabbini Hebraeorum cerebrum appellant מוח. *medullam:* ut cum homines fatuos nuncupant רקי מוח. *vacuos medulla,* id est, cerebro.

Caput Vicesimum Quintum.

Ἐπιστασία. Proverb.: hic vel cerebrum comederit. *Caput olim sacrum. Sternutamentum pro deo habitum.* Ascerah *Hebraeorum.* *φύλλης, φυλλὶ, φύλλον, φύλλια, φυλλὶς et φυλλιάς. Ophelio comicus. Urticae semen medetur cicutae. Graeca nomina in ι desinentia. Oleum Samiacum acanthinumque.* Triptolemus *Sophoclis. Alia multa.*

Quinque Euripidei versus in sermone de cerebro recitati ex illius poëtae Troadibus fas et jus fuit interpretibus emendare. Nos fecimus. *ἐπιστασία* pro *observatione* Graecum non est, quod sciam. Itaque lego: *ἔχει δ' ἐπίστασιν ἡ τῶν ποιημάτων τούτων ἐκδοχή.* Philoclis versum, adjuvante nonnihil Eustathio, ita scribimus: *Ὡς οὐδ' ἂν ἐγκεφάλων γ' ἔσθων λίποι.* Dictum *παροιμιῶδες* ac venustum de homine sceleratissimo aut certe voracissimo: *hic vel cerebra sine fine comederit.* Nam vesci cerebris antiquitus pessimi hominis erat argumentum. Qui aliter interpretantur aut scribunt, sine dubio *ἄσκοπα τοξεύουσι.* Aristophanis versiculum in Ranis invenies. Caput habitum fuisse a veteribus rem sacram, duplici argumento probat philologus hic: quia per caput jurabant, et capite edita sternutamenta adorabant, ut sacra. Jurasse veteres Hebraeos, Graecos, Romanos per caput suum, translatitium et omnibus notum est. Sternutamentum autem adoratione expiabant, quod non sacrum esse tantum putabant *μόνον τῶν πταρμῶν*, ut in Historiis scripsit Aristoteles, verum etiam Deum. Xenophon de exped. Cyri l. III.: *Τούτου δὲ λέγοντος αὐτοῦ, πτάρνυταί τις· ἀκούσαν-*

ἐνθάδε. Caussam, cur veteres cerebella non gustarent, hanc affert Athenaeus: διὰ τὸ τὰς αἰσθήσεις ἁπάσας σχεδὸν ἐν αὐτῷ εἶναι, *quod omnes propemodum sensus insint cerebro.* Vellem, ne exstaret in his verbis τὸ σχεδόν. De externo sensu non loquitur, cujus non est in cerebro sedes, sed de interno, et ea, quam κυρίαν αἴσθησιν vocat philosophus. Constat vero ex disputationibus praesertim Galeni, cerebrum esse συμπάσης αἰσθήσεώς τε καὶ τῆς κατὰ προαίρεσιν κινήσεως ἀρχὴν, et diserte docet Cous Vates in lib. de com. m., omnium, quae sensu percipiuntur, cerebrum esse fontem et principium. Quo igitur illud *propemodum?* Sed habent profecto etiam optimi scriptores sua παροράματα suosque naevos. Vel illud, quod proxime subjicitur, cujusmodi est? Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἀθηναῖος ὐδ' ὀνομάζειν τινὰ τῶν παλαιῶν φησιν ἐγκέφαλον. Nam quid Apollodoro, huic viro doctissimo, fuit in mente, cum negaret, exstare vocem ἐγκέφαλος in veterum scriptis? Quid? Hippocrates inter veteres censendus non est? At quoties cerebrum nominatum in ejus scriptis invenias? Quid Homerus? Etiamne ille inter veteres locum non reperiet? Sunt haec illius Ὀδ. ι.: Τῷ κέ οἱ ἐγκέφαλός γε διὰ σπέος ἄλλυδις ἄλλῃ θεινομένε ῥαίνοιτο πρὸς ὔδει. Euripides, ait, eam distinctionem refugit, neque uti voluit. Quid, si hoc quoque falsum? Nam ecce Euripidis versus ex fabula Theseo: Κάρα τε γάρ σε συγχέω κόμαις ὁμῦ, Ῥανῶ τέ σε ἐγκέφαλον· ὀμμάτων δ' ἄπο Αἱμοσαγεῖς πρηστῆρε ῥεύσονται κάτω. Exstant in scholiis Aristophanis, sed corrupti. Quod hic observatur, Sophoclem pro cerebro dixisse *albam medullam,* idem fere de Platone licet dicere:
p.137. qui ut cerebri naturam et substantiam declararet, medullam nominavit. Galenus de usu part. l. VIII.: τὴν δ' ἐσίαν αὐτῦ (cerebri) βελόμενος ὁ Πλάτων δηλῶσαι, ἥνπερ οἴεται κατ' ἀλήθειαν εἶναι μυελὸν, ὀνομάζει. Addit Galenus, si medulla sit cerebrum appellandum, non simpliciter ἐγκέφαλον, sed cum adjectione μυελὸν ἐγκεφαλίτην, *medullam capitalem,* dici debere, cum sit et spinae quae dicitur medulla, et aliorum quoque ossium. Sed negat Hippocrates, recte nos loqui νωτιαῖον μυελὸν appellantes, quod in spinae vertebris continetur. μῦνος γὰρ, inquit, μήνιγγας ἔχει· ὁ δὲ ἄλλος ὐκ ἔχει. Platonis locus, quem Galenus intelligit, est in Timaeo: ἐπωνόμασε τῦ μυελῦ ταύτην τὴν μοῖραν ἐγκέφαλον. Ipse Timaeus, unde habet Plato, dixerat, ἀρχὰν καὶ ῥίζαν μυελῶ εἶμεν ἐγκέφαλον, *principium et radicem medullae esse cerebrum.* E contrario

Praxagoras et Philotimus pronuntiarunt, aliud nihil cerebrum esse, nisi *ὑπεραύξημά τι καὶ βλάστημα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ*, *redundantiam quandam et germinationem* (nam hoc est *βλάστημα*) *dorsalis medullae*. Etiam Rabbini Hebraeorum cerebrum appellant מוח, *medullam*: ut cum homines fatuos nuncupant רקי מוח, *vacuos medulla*, id est, *cerebro*.

Caput Vicesimum Quintum.

Ἐπιστασία. *Proverb.*: hic vel cerebrum comederit. *Caput olim sacrum. Sternutamentum pro deo habitum.* Ascerah *Hebraeorum.* *Φύλλης, Φυλλὶ, Φύλλον, Φύλλιος, Φυλλὶς et Φυλλιάς. Ophelio comicus. Urticae semen medetur cicutae. Graeca nomina in ι desinentia. Oleum Samiacum acanthinumque.* Triptolemus *Sophoclis. Alia multa.*

Quinque Euripidei versus in sermone de cerebro recitati ex illius poëtae Troadibus fas et jus fuit interpretibus emendare. Nos fecimus. *ἐπιστασία* pro *observatione* Graecum non est, quod sciam. Itaque lego: *ἔχει δ' ἐπίστασιν ἡ τῶν ποιημάτων τούτων ἐκδοχή*. Philoclis versum, adjuvante nonnihil Eustathio, ita scribimus: *Ὡς οὐδ' ἂν ἐγκεφάλων γ' ἔσθων λίποι.* Dictum *παροιμιῶδες* ac venustum de homine sceleratissimo aut certe voracissimo: *hic vel cerebra sine fine comederit.* Nam vesci cerebris antiquitus pessimi hominis erat argumentum. Qui aliter interpretantur aut scribunt, sine dubio *ἄσκοπα τοξεύουσι*. Aristophanis versiculum in Ranis invenies. Caput habitum fuisse a veteribus rem sacram, duplici argumento probat philologus hic: quia per caput jurabant, et capite edita sternutamenta adorabant, ut sacra. Jurasse veteres Hebraeos, Graecos, Romanos per caput suum, translatitium et omnibus notum est. Sternutamentum autem adoratione expiabant, quod non sacrum esse tantum putabant *μόνον τῶν πταρμῶν*, ut in Historiis scripsit Aristoteles, verum etiam Deum. Xenophon de exped. Cyri l. III.: *Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ, πτάρνυταί τις· ἀκούσαν-*

τες δὲ οἱ ϛρατιῶται πάντες μιᾷ ὁρμῇ προσεκύνησαν τὸν Θεὸν
p.138. Alii morbum aut morbi indicium sternutationem interpretabantur. Ideo sternutantibus bene precabantur usitata formula Ζεῦ, σῶσον, ut est in noto omnibus epigrammate Anthologiae: aut ζῆθι, *vive*. Olympiodorus in Plat. Phaed. et moris illius meminit, et caussam φιλοσοφικώτερον explicat. Sunt autem haec illius verba: Ἔϛι καὶ ἐν τῷ σώματι ὄντας καθαρτικῶς παρ' ὅλον τὸν βίον ζῆν, ἐνθουσιαϛικῶς δὲ ἐν ὅλῳ τῷ βίῳ οὐκ ἔϛαι ζῆσαι· διότι διακόπτεται ὑπὸ τῆς φαντασίας· ἐναντίως γὰρ ἔχει αὐτὴ πρὸς ἐνθουσιαϛικὴν ἐνέργειαν. οὕτω καὶ ἐν τῷ πτάρνυσθαι ἀφαντάϛως ἐνεργοῦμεν· εἰ γὰρ φαντασῶμεν, διακόπτεται καὶ ὁ πταρμός. διὸ καὶ ΖΗΘΙ φαμὲν, ὡς τοῦ ζώου δεομένου κατὰ φαντασίαν ἐνεργεῖν, καὶ κινδυνεύοντος μὴ εἶναι. Eadem opinio doctores Hebraeos tenuit, in quorum libris אסכרה *ascerah* hic morbus dicitur, et de eo multa narrantur. Pergit epitomae auctor gustationum ὕλην recensere, et infit: Ὅτι εἰς τὸ πρόπομα καὶ ταῦτα ἐνεβάλλοντο, πέπερι, φύλλης, σμύρνα, κύπειρον, μύρον Αἰγύπτιον. Caetera plana et nota: sed τὸ φύλλης quid significat? aut potius quomodo rescribenda ea vox, ut aliquid significet? Dalecamp. *malabathrum* vertit. φυλλὶ et φύλλον pro malabathri folio legi scimus in libris medicorum, sed recentiorum tantum. Quare hujus patellae non est operculum hoc. Nam si φύλλον legi volumus, de silphii semine interpretari malim, ut apud Hippocratem. Sed id quoque alienum et non ejus saeculi. Scribebam φύλλια, memor, legisse apud Galenum et comici interpretem, sic vocata fuisse ἡδύσματα κηπαῖα, olera, quorum usus in condimentis: ut origanum, apium, hyssopum, rutam, coriandrum, alia id genus. Piperi ista jungi appositissime, nemo ibit inficias. Ne id quidem placet, et φυλλὶς scribo ex l. III., ubi dicitur salubre esse, si in gustationibus apponatur φυλλίς, aut φυλλιάς, ut in Levinii codice. Etiam auctore Hesychio φυλλιὰς est ὑπότριμμά τι ἐκ λαχάνων σκευαζόμενον. Leviter tamen obstat huic emendationi, quod non videatur satis vere congruere ὑπότριμμα, quod est genus factitii edulii, ut si dicas *intritum* cum pipere, myrrha et cypero. Docti igitur cogitent. Antiphanes comicus versibus istis: Ἂν μὲν ἄρα πέπερί τις φέρῃ πριάμενος, Στρεβλοῦν γράφουσι τοῦτον ὡς κατάσκοπον. In sycophantas Athenienses, nisi fallor, invehebatur: qui suis callidissimis calumniis urbis illius nomen reddebant exosum. Nam qui Athenas piper aliasque

merces peregrinas in Asiae emporiis emptas importabant, per calumniam in periculum capitis soliti vocari tanquam regis Persarum speculatores, non mercatores. Sic apud Aristophanem miselli Megarenses et Boeoti, qui res suas vaenum Athenas deferebant, tanquam insidiatores deferuntur vexanturque. In altero Eubuli versuum διάπαττε τὴν ὁδὸν, *viam consperge*, rectius, quam διαπάττει. Ophelionis comici etiam alibi fit mentio, et Suidas in illius elogio locum istum respicit. In versu Nicandri scribunt pars veterum πολύθρονα, non πολύχνοα. Utramque p.139. scripturam poëtae illius scholiastes agnoscit. Theophrasti librum laudat περὶ πνιγμῶ, cujus etiam Laërtius facit mentionem. Puto, locutum philosophum eo loco, unde hic quaedam describuntur, de cicutae veneno, quod suffocatione necem inferre scimus. Aperte hoc docent praecedentia: διὰ καὶ πρὸς τὸ κώνειον βοηθεῖ ταῦτα Quare falluntur, qui pro κνίδης καρπῷ τριφθείσης volunt scribi Κνιδίῳ κόκκῳ. Non veniebat illis in mentem, praecipuum medicae artis auctorem, Pedacium Dioscoridem, inter cicutae remedia piper et urticae semen junctim nominare. Nicander quoque in Alexiph.: Ἢ πέπερι κνίδης τε μετὰ σπερμεῖα λεήνας Νείμειας. Canon de vocibus Graecis nunquam in ι desinentibus, ut versio est Dalec., frustratio mera est et falsum ingens. Quot nominum casus, quot verborum personae, quot adverbia vocalem illam ultimam habent, ut alius generis vocabula Graeca omittam? Sed hoc potius dicitur, nullum nomen Graecum generis neutrius in ι desinere praeter μέλι. Adde ex Eustathio καὶ τὸ τί. Atque de plenis nominibus cape: nam τρόφι, κρῖ, ἄλφι, ἶρι, et si qua alia hoc genus inveniantur, non sunt ἀπαθῆ. Scribe deinde Σαμιακῦ ἐλαίυ μνημονεύει Ἀντιφ., et iterum in versu Antiphanis: nam Σαμικῦ et metrum et MSS. aspernantur. Inter genera oleorum recensetur et ἀκάνθινον, in Carmania solitum confici, auctore Ctesia. Carmaniam oleae feracem non esse, scribit Strabo: ut necesse illis fuerit, novum hoc genus olei excogitare. Satis autem constat, et generaliter omnem spinam Graecis ἄκανθαν dici, et peculiare genus quoddam nomen ἀκάνθης vel ἀκανθίυ sibi vindicasse. Plinius l. XXIV. c. 12.: *Huic similis est spina illa, quam Graeci acanthion vocant.* Praeterea spinarum cognomina multa: albae, regiae, acutae, Aegyptiae, Arabicae. Oleum acanthinum ex quo spinae genere confecerint Carmani, tam incertum mihi, quam illud est certum, falli eos, qui

emendant Ctesiae locum hunc, et scribunt οἰνάνθινον. Eustathius de pretiosis oleis loquens: ὧν πολυειδῶν ὄντων ἐγίνετό τι καὶ ἐξ ἀκάνθης, ὡς δηλοῖ ὁ γράψας τό· ἐν Καρμανίᾳ ἱςορεῖ Κτησίας, ἔλαιον γίνεσθαι ἀκάνθινον, ᾧ χρῆσθαι τὸν βασιλέα. Restituimus ex scripta lectione Φερεκράτης· Ὀδ' ἀνεμολύνθη τὴν ὑπήνην τῷ γάρῳ. Σοφοκλῆς Τριπτολέμῳ· Τῦ ταριχηρῦ γάρυ. *Pherecrates: barba illi garo est coinquinata. Sophocles Triptolemo* (meminit) *gar salsamentorum.* Triptolemus Sophoclis fabulae nomen est, non Pherecratis. Vide l. VII. Versum illum, qui mutilus ab Athenaeo profertur, integrum reperimus in l. VI. Pollucis: Οὐδ' ἡ τάλαινα δῦσα ταριχηρῦ γάρυ *misera, quae ne salsamentorum quidem liquamen dare sustinuit.* In eod. l. Pollucis Cratini versus, qui paulo ante recitatus est, ita scribitur: Ὁ τάλαρος ὑμῖν διάπλεως ἔςαι γάρυ.

CAPUT VICESIMUM SEXTUM.

Acetum dictum εἶδος Atticis, atque etiam ἦδος et ἄδος, fortasse etiam ἡδονή. Aegyptium acetum
p.140. *et Cleonaeum.* πάξ, pax. ὄξυς *et* ὀξύγαρον. *Abyrtaca ex herba virente.*

Acetum condimentorum omnium esse suavissimum, dicebat modo Naucratita convivator, idemque sermonem de aceto ita orditur: τῦτο μόνον Ἀττικοὶ τῶν ἡδυσμάτων εἶδος καλῦσι· *solum e condimentis acetum vocant* εἶδος *Attici.* Potuitne scriptor eruditiss. planius, quod vellet, eloqui? Tamen hic tenebrae sunt Cimmeriae interpretibus. Sed non adducti sunt viri docti, ut putarent, acetum esse εἶδος, praesertim quia nullum adjicitur testimonium. Id igitur probemus. Julius Poll.: τὸ δὲ ὄξος καὶ εἶδος ἐκάλυν. Antiphanes in Coryco apud Athenaeum init. l. IX.: ἐπὶ δὲ τύτοις πίνομεν οἰνάριον, εἶδος νὴ Δία. *Post haec villum bibimus, acetum merum.* Ubi iterum graviter peccant interpretes. Ergo εἶδος acetum est Atticis. Sed cogitemus etiam et etiam, num omnibus hisce in locis ἦδος potius sit scribendum, non εἶδος. Mihi quidem, nisi obstaret tot librorum consensus, hoc perplaceret, acetum κατ' ἐξοχὴν esse appellatum ἦδος, quasi ἥδυσμα, teste He-

›. Apponam illius verba, ſicut legi debent: nam ılgatis exemplaribus corrupta ſunt multis modis. , ἡδονή, καὶ ὄφελος, καὶ ὄξος· οἱ δὲ ὠφέλημα. ἢ α ἀπὸ τοῦ ἥδειν· τινὲς δὲ ἡδονὴν, καὶ ὄξος. Sic iſta ıt continuari. In editionibus perperam inſertae ſunt aé duae: ἦ δ' ὅς, ἔφη ἐκεῖνος, et ἠδ' ὥς, κατὰ τοῦτο ως. Non ſolum autem ἧδος pro aceto Attici, ſed ἄδος alii, mutato aeolice ſpiritu, dixerunt. Heſy-: Ἄδος, παρὰ Δεινολόχῳ ὄξος. Omitto, quae alii matici. Ex ſuperioribus verbis Heſychii colligas, ἡδονὴν, quae vox idem ſignificat atque ἧδος, uſur-quosdam pro aceto. Vix crediſſem, niſi veniſ-n mentem verba hujus τρακεζορήτορος l. VIII., ubi iſcium condituris loquens piſces ſaxatiles optimos cribit τῇ ἡδονῇ σκευασθέντας, hoc eſt, ut nos inter-mur, ſimpliciter cum aceto paratos. Ex variis locis onomiae Archeſtrati liquido conſtat, hanc eſſe piſci-πλῆν σκευασίαν. Lectionem mutare, quod fecere in-etes, hoc vero iniquum et indignum eſt facinus. ηptii aceti mentio apud Juvenalem: *Si vero pater eſt, lam, inquit, flebile nati Sinciput elixi Phariaeque ma-s aceto.* De Cleonaeo aceto ſcribuntur haec: μνημο-δὲ τοῦ (Ariſtophanes) καὶ τοῦ ἐκ Κλεωνῶν ὄξους ὡς ίρει· Ἐν δὲ Κλεωναῖς ὀξύτιδές εἰσι. Lego: Ἐν δὲ καὶ ωναῖαι ὀξίδες vel ὀξύδες· nam utroque modo ſcriptum nio apud Ariſtophanem et Pollucem. Deſcribebat a convivii apparatum: inter alia adeſſe aiebat et Cleo-acetabula, de aceto Cleonaeo intelligens, ut inter-ıtur Athenaeus. ἐν pro ἔνι, ut ſaepe. Diphili verſi-s ita concipe: Δειπνεῖ τε καταδύς, πῶς δοκεῖς; Λα-κῶς. Ὄξους τε κοτύλην. πάξ. τί πάξ; ὄξους μέτρον εἶ τοσοῦτο τῶν Κλεωναίων. Loquebatur poëta de quo- p.141. non lauti quidem, ſed multi cibi. Eum abdidiſſe ſe n gurguſtiolum ſuum, quales ſunt pauperum habita-es, ſaepe ſubterraneae: ibi coenam ſumſiſſe Laconi-: potus loco fuiſſe aceti congium. Cum oſtenderet, audiebat, mirari ſe credere, quid miraris? ait. Aceti naei menſuram, quantam dixi, capit iſte. πάξ mi-is et interpellantis adverbium Graecis et Latinis: de illbi. Heraclidis Tarentini verba de aceto exponimus II. c. 5. Lacunam conſtituimus in iſtis: Λεπτέον . . . ὀξὺ γὰρ διὰ τοῦ υ. Deeſt manifeſto dictio una: c ait per υ ſcribendam, obiter eos carpens, qui ſcri-ent per ι. De voce ὀξὺ non loqui, clarum eſt. Arbi-

tramur, locutum de voce ὀξὺς, quae et ὀξὶς invenitur ſcripta. Vas eſt, quo continetur τὸ ὀξὺ, id eſt acetum. ὀξὺς ergo ſcribendum, non ὀξίς. Eadem ratio compoſitorum nominum ὀξύμελι, ὀξύβαφον, ὀξυρόδινον. Doctiſſimus Levinius ſcribebat: Λεκτέον δὲ ὀξύγαρον διὰ τῦ υ. Acute et, ut arbitror, vere. Ait: Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Θεόπομπον αἰκίας εἴρηκε, *Lyſias dixit in ea oratione, qua Theopompum accuſat injuriarum.* Ita ſcribendum et exponendum. Theopompi hiſtorici quae ſequuntur verba, ex ea parte hiſtoriae illius deſumta ſunt, qua Xerxis in Aegyptum expeditio narrabatur. Habes integrum illum locum atque in eo verba hic recitata apud Longinum in elegantiſſimo περὶ ὕψυς libello. Cratini verſus ſubjicitur: Οὐ πρὸς παντός ἐςιν ἀρτῦσαι καλῶς. Eſt quidem elegans hic uſus τῆς πρὸς, ut apud Sophoclem: ὐ πρὸς ἰατρῦ σοφῦ. Sed aliud metri lex ſuadet. Scribo: Οὐ παντὸς ἀνδρός ἐςιν ἀρτ. κ. Imitatur notiſſimum proverbium: Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλῦς. Fortaſſe aliquis malet: Οὐ πρός γε παντ. Antiphanis locus, quo res condimentarii generis enumerantur, exſtabat in Leucade illius fabula, teſte Polluce l. VI. c. 10., cujus lectio cum Athenaïca conferenda. Εἴη δ' ἂν, inquit, ἐκ τῶν ἡδυσμάτων καὶ λίτρον. Ἀντιφάνης ἐν Λευκάδι· Σησάμυ, λίτρυ, κυμίνυ, ῥῦ, μέλιτος, ὀριγάνυ, (deſunt hae duae voces in Athenaei codicibus) βατανίυ, ὄξυς, (ſcribendum ex Athenaeo βοτανίων, ὀξ., aut βατάνιον ὄξυς pro ὀξύς· non placet) ἐλαίυ, εἰς ἀβυρτάκην χλόης. Poſtrema verba in Athenaei codd. a diſtinctione laborant. Nam ita ſcribendum: ἐλαιῶν, εἰς ἀβυρτάκην χλόης. *Olivarum, et herbae virentis ad abyrtacam.* ἀβυρτάκη genus condimenti, quod e ſucco virentium herbarum conficiebant.

Caput Vicesimum Septimum.

Cucumis ſpermatias. Sicyopepon ſpermatias et eunuchias. Platonis comici Laius. περικάρπιον. λάχανα ἕψανα καὶ ἑψητά. γήτειον, γήθυον, γήτιον *et* γῆθυ. φύσιγγες. *Locus Theophraſti emendatus.* ἐπικερασικὰ *et* ἐπικεράσαι.

Anaxandridae comici allata verba duos hexametros continent, quod genus metri in comoedia rarius occurrit.

'Ἀσφάραγον σχῖνόν τε τεμὼν καὶ ὀρίγανον, ὅς δὴ Σεμνύνει p.142.
τὸ τάριχον ὁμȣ̃ μιχθὲν κοριαννῷ. Si quis malit anapaesticos ex his versus constituere, per me licet. Quae ex Ulyssibus Cratini sequuntur, ita scribo ac distinguo: — πώποτ' εἶδες, εἰπέ μοι, Τὸν ἄνδρα, παῖ Λαέρτα φίλος, ἐν Πάρῳ Σικυὸν μέγιστον σπερματίαν ὠνέμενον; Cucumerem spermatiam interpretatur Athenaeus peponem: Hesychius melopeponem: alii aliter. Cratini fabulam 'Οδυσσεῖς nominat etiam Pollux l. X. c. 7. Meleager, quem irridet Plato comicus, statura procera fuit, cruribus gracilibus: quam habitudinem corporis sannis urbanorum hominum fuisse opportunam, dicebamus ad Suetonii l. IV. In secundo versu deest principium. Legi potest: Μέγας τε, κόκκυξ ἠλίθιος περιέρχεται. Sicyopepon eunuchias poëtae dictus ad differentiam spermatiae. Hi erant compacti et breviores: illi fluxa carne et in longum producta figura, qualis fuit cucumeris scytalici. De eunuchia cucumere Plinius: *Sunt, qui herba, quae vocatur culix nomine, trita semen eorum maceratum seri jubeant, ut sine semine nascantur.* Caeterum Platonis hanc fabulam omnia exemplaria *Laium* nominant. Similis ex eadem fabula in scholiis Aristophaneae Pluti locus: Πλάτων Λαΐῳ φησίν· Οὐχ ὁρᾷς, ὅτι Φιλωνίδην πȣ τέτοκεν ἡ μήτηρ ἀνόητον Μελιτέα, καὶ ȣκ ἔπαθεν ȣδέν. Sic lego, non Λαΐ. Phaniae verba sequuntur: Βρωτὰ μὲν ἁπαλὰ τῷ ἐπικαρπίῳ σικυὸς καὶ πέπων ἄνευ τȣ̃ σπέρματος πεπτόμενον δὲ τὸ περικάρπιον μόνον. Quae non experta sunt fatum clementius, quam caeteri omnes fere loci illius scriptoris, qui in his libris hodie reperiuntur: sunt enim plerique omnes depravati aut mutilate descripti. Eruditissimus Dalecampius sententiam concinnavit, ut potuit. Nos quoque nihil adjuvant scripta exemplaria. An hoc voluit Phanias, cucumeris et peponis, dum adhuc sunt teneri, et carnem et semen edi sine noxa, postquam maturuerunt, tantum carnem? Haec sententia hanc lectionem postulat: Βρωτὰ μὲν ἁπαλὰ τῷ περικαρπίῳ σικυὸς καὶ πέπων μετὰ τȣ̃ σπέρματος· πεπτομένων δὲ τὸ περικάρπιον μόνον. Nihil affirmamus tamen, sed suspicionem nostram dubitanter proponimus. περικάρπιον pro carne semen ambiente in multis fructibus vox est Aristotelis et discipulorum ejus, Theophrasti ac Phaniae. Non multo melior conditio Dioclis Carystii in iis, quae proxime sequuntur: φησὶν, ἕψανα ἄγρια εἶναι θρίδακα· ταύτης κρατίστην τὴν μέλαιναν· κάρδαμον, ἀδριακὸν, σίναπυ, κρόμυον. Haec scriptura

tramur, locutum de voce ὀξὺς, quae et ὀξὶς invenitur ſcripta. Vas eſt, quo continetur τὸ ὀξὺ, id eſt acetum. ὀξὺς ergo ſcribendum, non ὀξίς. Eadem ratio compoſitorum nominum ὀξύμελι, ὀξύβαφον, ὀξυρόδινον. Doctiſſimus Levinius ſcribebat: Λεκτέον δὲ ὀξύγαρον διὰ τοῦ υ. Acute et, ut arbitror, vere. Ait: Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Θεόπομπον αἰκίας εἴρηκε. *Lyſias dixit in ea oratione, qua Theopompum accuſat injuriarum.* Ita ſcribendum et exponendum. Theopompi hiſtorici quae ſequuntur verba, ex ea parte hiſtoriae illius deſumta ſunt, qua Xerxis in Aegyptum expeditio narrabatur. Habes integrum illum locum atque in eo verba hic recitata apud Longinum in elegantiſſimo περὶ ὕψους libello. Cratini verſus ſubjicitur: Οὐ πρὸς παντός ἐστιν ἀρτῦσαι καλῶς. Eſt quidem elegans hic uſus τῆς πρὸς, ut apud Sophoclem: οὐ πρὸς ἰατροῦ σοφοῦ. Sed aliud metri lex ſuadet. Scribo: Οὐ παντὸς ἀνδρός ἐστ' ἀρτ. κ. Imitatur notiſſimum proverbium: Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς. Fortaſſe aliquis malet: Οὐ πρός γε παντ. Antiphanis locus, quo res condimentarii generis enumerantur, exſtabat in Leucade illius fabula, teſte Polluce l. VI. c. 10., cujus lectio cum Athenaïca conferenda. Εἴη δ' ἂν, inquit, ἐκ τῶν ἡδυσμάτων καὶ λίτρον. Ἀντιφάνης ἐν Λευκάδι· Σησάμου, λίτρου, κυμίνου, ῥοῦ, μέλιτος, ὀριγάνου, (deſunt hae duae voces in Athenaei codicibus) βατανίου, ὄξους, (ſcribendum ex Athenaeo βατανίων, ὀξ., aut βατάνιον ὄξους pro ὀξύς· non placet) ἐλαίου, εἰς ἀβυρτάκην χλόης. Poſtrema verba in Athenaei codd. a diſtinctione laborant. Nam ita ſcribendum: ἐλαῶν, εἰς ἀβυρτάκην χλόης. *Olivarum, et herbae virentis ad abyrtacam.* ἀβυρτάκη genus condimenti, quod e ſucco virentium herbarum conficiebant.

Caput Viceſimum Septimum.

Cucumis ſpermatias. Sicyopepon ſpermatias et eunuchias. Platonis comici Laius. περικάρπιον. λάχανα ἑψανὰ καὶ ἑψητά. γήτειον, γήθυον, γήτιον *et* γῆθυ. Φύσιγγες. *Locus Theophraſti emendatus.* ἐπικεραστικὰ *et* ἐπικεράσαι.

Anaxandridae comici allata verba duos hexametros continent, quod genus metri in comoedia rarius occurrit.

'Ασφάραγον σχῖνόν τε τεμὼν καὶ ὀρίγανον, ὅς δὴ Σεμνύνει p.142.
τὸ τάριχον ὁμῶ μιχθὲν κοριαννῷ. Si quis malit anapaesticos ex his versus constituere, per me licet. Quae ex Ulyssibus Cratini sequuntur, ita scribo ac distinguo: — πώποτ' εἶδες, εἰπέ μοι, Τὸν ἄνδρα, παῖ Λαέρτου φίλος, ἐν Πάρῳ Σικυὸν μέγιστον σπερματίαν ὠνέμενον; Cucumerem spermatiam interpretatur Athenaeus peponem: Hesychius melopeponem: alii aliter. Cratini fabulam 'Οδυσσεῖς nominat etiam Pollux l. X. c. 7. Meleager, quem irridet Plato comicus, statura procera fuit, cruribus gracilibus: quam habitudinem corporis sannis urbanorum hominum fuisse opportunam, dicebamus ad Suetonii l. IV. In secundo versu deest principium. Legi potest: Μέγας τε, κόκκυξ ἠλίθιος περιέρχεται. Sicyopepon eunuchias poëtae dictus ad differentiam spermatiae. Hi erant compacti et breviores: illi fluxa carne et in longum producta figura, qualis fuit cucumeris scytalici. De eunuchia cucumere Plinius: *Sunt, qui herba, quae vocatur culix nomine, trita semen eorum maceratum seri jubeant, ut sine semine nascantur.* Caeterum Platonis hanc fabulam omnia exemplaria *Laium* nominant. Similis ex eadem fabula in scholiis Aristophaneae Pluti locus: Πλάτων Λαΐῳ φησίν· Οὐχ ὁρᾷς, ὅτι Φιλωνίδην που τέτοκεν ἡ μήτηρ ἀνόητον Μελιτέα, καὶ οὐκ ἔπαθεν οὐδέν. Sic lego, non Λαΐ. Phaniae verba sequuntur: Βρωτὰ μὲν ἁπαλὰ τῷ ἐπικαρπίῳ σικυὸς καὶ πέπων ἄνευ τοῦ σπέρματος πεπτόμενον δὲ τὸ περικάρπιον μόνον. Quae non experta sunt fatum clementius, quam caeteri omnes fere loci illius scriptoris, qui in his libris hodie reperiuntur: sunt enim plerique omnes depravati aut mutilate descripti. Eruditissimus Dalecampius sententiam concinnavit, ut potuit. Nos quoque nihil adjuvant scripta exemplaria. An hoc voluit Phanias, cucumeris et peponis, dum adhuc sunt teneri, et carnem et semen edi sine noxa, postquam maturuerunt, tantum carnem? Haec sententia hanc lectionem postulat: Βρωτὰ μὲν ἁπαλὰ τῷ περικαρπίῳ σικυὸς καὶ πέπων μετὰ τοῦ σπέρματος· πεπτομένων δὲ τὸ περικάρπιον μόνον. Nihil affirmamus tamen, sed suspicionem nostram dubitanter proponimus. περικάρπιον pro carne semen ambiente in multis fructibus vox est Aristotelis et discipulorum ejus, Theophrasti ac Phaniae. Non multo melior conditio Dioclis Carystii in iis, quae proxime sequuntur: φησὶν, ἕψανα ἄγρια εἶναι θρίδακα· ταύτης κρατίστην τὴν μέλαιναν· κάρδαμον, ἀνδριχνὸν, σίναπυ, κρέμυον. Haec scriptura

membranarum. Prima verba ita emendaverim: ἐψ τῶν ἀγρίων εἶναι τὴν ἀγρίαν θρίδακα· ταύτης κρ. *Herum sylvestrium coctu facilis est sylvestris lactuca.* Sed h lectionem sequentia infirmant. Fuerunt et, quae ἐψ λάχανα vocarent, inque his brassica, lactuca, aliae. ἀδριανὸν, quod nihil hic significat, κοριανὸν rescribend aut simile aliud. Cum facit species cepae Ascaloni p.143. et getheum, sine dubio γήτειον est ea cepa, quam vo Plinius gethyum. Hesychius: γήτια, κρόμμυα, ἃ γήθυα καλοῦνται. Alii γήθυον putarunt esse porrum syl stre. Hesychius: γήθυα, ἀμπελόπρασα· οἱ δὲ γηψυλλί (scribe γηθυλλίδας, et vide IX. l. Athen.) οἱ δὲ μεγ κρόμμυα· ἄλλοι χλωρά. Eustathio nihil differunt γήτε γήθυον et γήτιον. Legi etiam γῆθυ pro cepa. Psellus versibus politicis, quibus obscuras voces exposuit: καλον δὲ ὁ στρόβηλος· τὸ δὲ κρόμυον γῆθυ. Physingas se rat ab alliis Diocles, cum scribit: σκόροδον, φύσιγγες. illorum sententia, qui allii propriam speciem statueb physingas. Hesychius: φύσιγγες, εἶδος σκορόδου· ἀλ δὲ σκορόδων κεφαλίδας. Non possum, quin Theophr locum obiter emendem, ubi ea vox restituenda est; qu summi viri non sunt quiti divinare. Histor. l. VII. c ita vulgo editum: φέρει δὲ, φασὶ, καὶ τὸ σκόροδον ἐπὶ σφήρυγγος .... σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα. Gaza legit τῆς σύριγγος. Sed frustra fuit vir optimus: nam scr debet ἐπὶ τῆς φύσιγγος σκόροδα, ὡς καὶ τὰ κρόμμ Dixerat modo, solitum fieri in cepis, ut ex eadem rad novae soboles pullularent: addit nunc, etiam in al simile usu venire: adnasci enim capitibus alliorum nc allia. Diphili medici locum scribo cum Dalecampio: Ὁ πων εὐχυλότερός ἐστι καὶ ἐπικεραστικός. ὁ σικυὸς κακοχ λότερος, ὀλιγότροφός τε καὶ εὔφθ. In libris medicor saepe imperiti librarii pro ἐπικεραστικὸς scripserunt ἐπικ τητικὸς, ut factum isto loco, vel contra. Significat tamen longe diversa. Nam quae alvum sistunt, ἐπικρα τικὰ dicuntur, contraria τοῖς ὑπακτικοῖς. At ἐπικεραστι vocarunt sive εἰς ἐπίκρασιν ἐπιτήδεια, ut l. III. loquit Athenaeus, illa, quae malum in corpore humorem vale temperare ac tandem mutare, ut explicat Galenus l. X de facult. simpl. med. et l. IX. meth. Idem auctor ἐπικ ράσαι et ὑπαλλάξαι τὴν ἐνιζηκυῖαν τοῖς μορίοις ποιότη dixit comment., qui sint purgandi, et ἐπικέρασιν καὶ νωσιν alibi conjungit. Quae omnia naturam τῶν ἐπικερ στικῶν nobis aperiunt.

Caput Vicesimum Octavum.

Πρασοκουρίδες et iuli. βρένθις et βρένθιξ. Lactucae mortuorum cibus. Lactuca astytis. *Olera quomodo attenuent. κινάρα et κυνάρα. Scriptor νησιώτης.*

Ait Strattis comicus: Πρασοκουρίδες, αἳ κατ' εὐφύλλους ἀνὰ κήπους πεντήκοντα ποδῶν ἴχνεσι βαίνουσι. Tolle vel κατὰ, vel ἀνά. Et βαίνεται habent MSS. Prasocurides a tondendis porris nomen invenerunt, quasi porricidae: neque hic licentiam ullam poëticam agnosco. Apparet ex hoc loco, simile id insectum esse erucis et iulis, quos μυρίους ἔχειν πόδας ait Dio Chrysost. in orat. de otio. Ideo dicti ἴουλοι *centumpedes* Latinis. Diophanes in XII. Geopon. vocat animal φιλόκοπρον, et in fimo semper versari scribit. Plura de hoc animalculo apud Aristotelem et Theophrastum. In extremo scribo σελινίων vel σελινιδίων, p. 144. ut simile sit praecedentibus, σατυριδίων et θριδακινίδων. Quam noster ex Nicandro βρένθιν vocat, Hesychio est βρένθιξ. Ad istam lactucam occisus ab apro dicitur Adonis, cum eo confugisset. Sic enim habet scripta lectio: ᾗ ὁ Ἄδωνις καταφυγὼν, non καταφαγών. Confirmant sequentia: ἐν καλαῖς θριδακίναις κατακρύψαι. Lactucam vocat Eubulus νεκύων βρῶμα, *mortuorum cibum.* Quae superstitiosa opinio adeo in animis hominum inveteravit, ut ad Augustum principem multis esset religio vesci lactucis, teste Plinio. τετρακίνη Hesychio non hortensis est lactuca, sed sylvestris. *Astytis* lactuca *astylis* in multis Plinii codicibus dicitur: quam lectionem qui tueri conantur, faciunt inepte. Nam ingens discrimen est inter astytidem et astylidem. Et astytidis et eunuchi appellatio facultatem ψυκτικὴν lactucae testantur. Galenus non dubitat affirmare, succo lactucae tam facile tolli aliquem posse, quam cicutae, III. de facult. simpl. med. Diphili sententia est in commune de omnibus oleribus, esse illa ἄτροφα, λεπτυντικὰ, καὶ κακόχυλα. *Non alere, attenuare, malumque succum generare.* Reclamat medicus interpres, et imperitiae accusat: neque enim attenuare, quae frigida sint et humida. Idem tamen fatetur, olera esse ἄτροφα. Potuit igitur non venire illi in mentem, eum, qui ἀτροφίᾳ laboret, fieri indies λεπτοσαρκότερον? Scribe ex melioribus libris: ΚΙΝΑ'ΡΑ. ταύτην Σοφοκλῆς. Lego etiam Σοφ. ἐν Κολχίσι. Colchides docuit Sophocles, non

Cochlides. De his ad l. VII. Hoc autem voluit Athen quam herbam per ι κινάραν alii appellant, Sophocli dictai esse per υ κυνάραν. Galenus scribit, priores cinaram nun cupasse διὰ τȣ̃ κ καὶ ι, suos aequales amore novitatis δι τȣ̃ κ καὶ υ. Aperte Galeno contradicit Athenaeus non so lum his verbis, sed etiam paulo post, cum ita scribi etiam Sopatrum Paphium, qui temporibus Alexand Magni vixit. κινάραν ὀνομάσαι, hoc est per ι hanc vocei extulisse, non per υ. Quis ille est Nesiota scriptor luc fugus, de quo mox: Καλλίμαχος αὐτὸ (τὸ βιβλίον) ἀνι γράφει Νησιώτȣ. Ita omnes antiquae fidei libri. Editu fuerat a Callimacho Πίναξ παντοδαπῶν συγγραφέων. In e libro videtur contra receptam vulgo opinionem scripsiss librum, qui tunc temporis in eruditorum manibus versi batur hoc indice, Ἑκαταίȣ Μιλησίȣ περιήγησις, non es Milesii, verum alius cujusdam Hecataei, hominis insul ris, id est, νησιώτȣ. Sed quis ille, aut cujas? nih enim reperio. Hecataei ex veterum monumentis no mihi duo: alter Abderita, alter Milesius. Scribe deinde ὅςις ȣ̃ν ἐςιν ὁ ποιήσας. Et: καὶ Σκύλαξ δὲ ἢ Πολέμω γράφει, εἶναι. Mox: ὄρος παρέτεινε τȣ̃ ποταμȣ̃ τȣ̃ Ἰνδ Quae paulo post afferuntur ex commentariis Didymi i Sophoclis Phoenicem, paucis verbis complecti conatu est Hesychius in voce κύναρος. Sed properavit vir docti simus, cum illa scriberet. Ait enim: κύνα ξυλίνην τι κυνόσβατον ὁ Θεόφραςος λέγει. Quam falsum hoc sit, e

p.145. ipsum Didymum testem, cujus verba nobis Athenaei conservavit. Nunquam Theophrastus, naturae interpre cynosbatum appellavit canem ligneum, sed Pythia, m nistra τȣ̃ λοξίȣ θεȣ̃. Mirum, consentire omnia Theoph et Athen., etiam manu exarata, exemplaria in hac lectio ne: καρπὸν ἔχει (cynosbatus) παραπλήσιον τῇ ῥοιᾷ· *habe fructum similem malo punicae.* Et: ἔχει δὲ τὸ φύλλι ἀγνῶδες· *habet folium vitici simile.* Plinius, ut doctissin viri observarunt, legit παραπλήσιον τῇ ῥοδῇ, et τὸ φύλλι ἰχνῶδες. Quae opponamus posteriori praesertim emei dationi, non desunt nobis: sed ea malumus ad Theophr stum. Nunc, quod instat, agamus. Epicharmi testimo nio probat ὁ δειπνολόγος, cactum apud Siculos inter escu lenta locum habuisse. Quod de Phania non semel quest sumus, omnia illius corrupta esse in his libris, idem que licet de Epicharmi pulcherrimis fragmentis huic operi in sertis. Non pes, non caput, non vestigium ullum i illis sanum. O si aliquis oriatur Aesculapius, qui ist

Chironia et defoeda ulcera nobis sanet! Interea liceat nobis clinici medici vices obire. Epicharmi verba ita scribuntur etiam in probatae fidei libris: *Μήκων, μάραθοι, τραχέας τε κάκτοι. Τοῖς ἄλλοις μὲν φαγεῖν ἐντὶ λαχάνοις εἰς* † *τὸ πιὸν αἴκα τις ἐκτρίψας καλῶς παρατιθῇ νιν, ἀδύς ἐςιν· αὐτὸς δ' ἐπ' αὐτῷ χαιρέτω.* Quis ista intelligat? *Nemo, hercule, nemo.* Si ita scribas, omnes facile intelligent: *Μήκων, μάραθοι, τραχέες τε κάκτοι. κἠν ἄλλοις· Κάκτον φαγεῖν ἐντὶ λάχανον. εἰς τὸ πῖον αἴκα τις ἐντρίψας καλῶς παρατιθῇ νιν, ἀδύς ἐςιν· αὐτὸς δ' ἐπ' αὐτῷ χαιρέτω. Papaver, feniculus, et asperi cacti.* Et alio loco: *cactum olus licet edere. Quem si apposueris in pingue probe intritum, suavis est: ipse per se valeat. τὸ πῖον,* ut Latinis *pingue*, de omni genere pinguedinis et *κνίσσης*, oleo, butyro, adipe et similibus. Carduos sive cactos Siculos, (nos vocamus *artichaus*, vel potius *cardes*: nam *artichaus* sunt cynara) bifariam mensis inferebant: vel per se, crudos, sine ulla omnino *σκευασίᾳ*, vel pingui madentes, et oleo aut butyro unctos. Hodie uterque mos ab antiquo manet. Ego vero assentior Epicharmo cactos paratos et conditos crudis et inunctis anteponenti. Duo loci in unum erant confusi, ut saepe alibi. Sequitur alius locus: *Θρίδακας, ἐλάταν, σχίνον, ῥαφανίδας, κάκτους.* Doctis placet: *ἐλάταν, σχοῖνον· abietem, juncum.* Sed omnia exemplaria probant *σχίνον*. Quin ego alteram potius vocem corrigendam censeo. Nam quis locus abieti inter esculenta? Scribo *ἐλαίαν, σχίνον· oleam et squillam. τὴν σκίλλαν*, ait Plutarchus in Pericle, *ἐςιν ὅτε καὶ σχίνον ὀνομάζουσι.* Cratinus in Thrattis Periclem *σχινοκέφαλον* appellavit, quod scillae inter bulbos nobilissimae caput haberet simile. *σχίνος*, alias lentisci, in condimentis usus non facile dixerim. Postremo afferuntur ex eodem Epicharmo haec: *Ὁ δέ τις ἀγρόθεν ἔοικε μάραθα καὶ κάκτους φέρειν, ἴφυον, λάπαθον, ὀτόςυλλον, σκόλιον, σερίδια, δράκυλον, πτέρω, κάκτον, ὀνόπορδον.* Hic vero multa digna animadversione. Initio scribam lubens: *Ὁ δέ τις ἀγρόθεν ἦκε μάραθα καὶ κάκτους φέρων· venit rure alius feniculum et cactos ferens.* p.146.
Iphyum inter bulbos ex Theophrasto notum qui ex Plinio emendant tiphyum, audiant Hesychium: *ἴφυα, ἡ λυχνὶς ἄνθος. ἔνιοι λάχανον, ὃ ἡμεῖς λαβαντίδα καλοῦμεν, οἱ δὲ ἄνθη ἄγρια τῶν σπειρομένων.* Vel *ἐ σπειρ.* Ubi velim observent rei herbariae periti, quid appellet *lavantidem*. Lavendulam, opinor, intelligit, quae tamen oleracei generis non videtur esse. *Otostylum* nescio quid sit. *ὀςρυλ-*

λον Dalecamp. ingeniose, etsi non assentior. Et hoc quoque in illis prope infinitis numero, quae ignoramus veterum legentes scripta. De stolymo pro voce σκόλιον accedo ejus sententiae. σερίδα habetur in MSS., non σερίδια. *Dractylum* recte Dalec. fecit *atractylidem*. In fine scribe καὶ τὸν ὀνόπορδον. Nam quod onopordum cardui genus esse doctis placet, quo auctore suam sententiam nobis probabunt? In Graecorum commentariis invenio, onopordum esse ἑλξίνην, quae herba muralis est. Nicandri Graecus interpres plura illius nomina commemorat, nulla tamen istius facta mentione, ad Theriaca. ἑλξίνη, ait, καὶ κλύβατις, καὶ σιδηρῖτις, καὶ παρθένιον, καὶ περδίκιον, πάντα ἐπὶ ἑνὸς φυτοῦ. Epicharmi locos sequitur Philetae distichum: Γηρύσαιτο δὲ νεβρὸς, ἀπὸ ψυχὴν ὀλέσασα, Ὀξείης κάκτου τύμμα φυλαξαμένη. Hoc vult Philetas, hinnulum sive hinnuli ossa apta esse ad lyram, si modo caverit sibi vivus, ne a cacto pungeretur. Ex ossibus hinnulorum tibias facere soliti veteres, postea quam Thebani reliquos Graecos id docuerunt, ut refert Athenaeus l. IV. Atque illorum haec fuit opinio, ossa hinnuli, quem cactus pupugisset, faciendae lyrae esse inepta. Hesychius: Κάκτος, ἄκανθα, ὑφ᾽ ἧς ἐὰν πληγῇ νεβρὸς, ἀχρεῖα ἴσχει τὰ ὀστᾶ εἰς αὐλούς. Reperi etiam vetus scholion in optimis et antiquiss. cod. hoc loco adscriptum: ἐὰν ὁ νεβρὸς ὑπὸ τῆς κάκτου πληγῇ, ἀχρεῖα τὰ ὀστᾶ εἰς αὐλοὺς ἴσχει. Quid jam isto Philetae disticho planius? Sequentia verba de Sopatro Paphio jam exposuimus. Ptolemaeus, rex Aegypti, philologus insignis, cinaram describit aculeatam, neque aliter edulem, quam demptis aculeis. Ait enim: καὶ ἡμῖν προσέφερον ψιλοῦντες τῶν ἀκανθῶν. Ex hoc loco probare nititur Eustathius, aliud esse cinaram, aliud cactum, quia non sit adeo aculeata cactus, καὶ ὅρα, inquit, τὸ ψιλοῦντες ἀκανθῶν, ἐξ οὗ φαίνεται, μὴ αὐτόχρημα κάκτον εἶναι τὴν ἐν τοῖς ἄρτι λεγομένην κινάραν. αὕτη γὰρ οὐχ οὕτω τραχύνεται ταῖς ἀκάνθαις. Cinari insulae, inquit Athenaeus, Semus fecerat mentionem. Hic est Semus Delius, scriptor non incelebris famae. Cinarum insulam σκληρὰν, ἄκαρπον καὶ φυλεύεσθαι κακὴν, Gyaris parem, ex Plutarcho de exilio habemus cognitam. De palmae cerebro omnia vulgo nota. Νίκανδρος Γεωργικοῖς scribunt veteres, non Γεωργικῷ. Et ita aliis in locis. Illud venustum et παροιμιῶδες in fine libri: δόξομεν ἐγκέφαλον ἔχειν, pro *sapere*. Cerebrum enim φρονήσεως ἀρχὴ, inquit Hippocrates.

ISAACI CASAUBONI ANIMADVERSIONUM IN ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAS LIBER TERTIUS.

p.145.

Caput Primum.

Callimachi dictum: Magnus liber magnum malum. Grammaticus *pro* philologo. *Coronae ex faba Aegyptia. Triplex ejus fabae utilitas.* διαφύσεις, φλέβες, fila. διάφορον, *pecunia. Proverbium explicatur:* Τὸν σικυὸν τρώγουσα, γύναι, τὰν χλαῖναν ὕφαινε. *Tragasaeus sal. Alia nonnulla.*

Libri tertii excerpta sic incipiunt: Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς τὸ μέγα βιβλίον ἴσον ἔλεγεν εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ. Non est iste Callimachus grammaticus alius a Cyrenensi stirpis regiae poëta omnibus noto. Grammaticum appellat propter humaniorum literarum professionem. Seneca et sapientes omnes discrimen ingens, ὅσον οὐρανὸς ἔστ' ἀπὸ γαίης, statuunt inter grammaticum et philologum: usus loquendi apud multos contrarium obtinuit. Itaque etiam e Graecis nonnulli inter grammaticum et philologum aut criticum non distinguunt. Hoc sensu separabat Philo Judaeus τὴν γραμματικὴν ἀπὸ τῆς γραμματιστικῆς, sicut diximus in commentario nostro de Critica. Poëtam vero Callimachum hic intelligi, dubitandum non est. Constat, doctissimum virum calumniandi ansam invidentibus praebuisse, quod multa quidem, sed brevia carmina ederet. Ipse de hac malevolorum calumnia conqueritur in Apollinis hymno: Ὁ φθόνος Ἀπόλλωνος ἐς οὔατα λάθριος εἶπεν·

Οὐκ ἄγαμαι τὸν ποιδὸν, ὃς ὐδ', ὅσα πόντος, ἀείδει. Propterea solitus dicere Callimachus, magnum librum magnum esse malum. Martialis allusit, ut monuit Scaliger: *Cui legisse satis non est epigrammata centum, Nil satis est illi, Caeciliane, mali.* Tandem ut os obturaret malis hominibus, magnum poëma Hecalen inscriptum coactus est edere. Scholiastes ad superiores versus: ἐγκαλεῖ διὰ τύτων τὰς σκώπτοντας αὐτὸν, μὴ δύνασθαι ποιῆσαι μέγα ποίημα· ὅθεν ἠναγκάσθη ποιῆσαι τὴν Ἑκάλην. Scripsit et opus aliud poëticum τῶν Αἰτίων, *Caussarum*, quod sine dubio longius fuit poëma, quam ipsa Hecale, sed, ut videtur, posterius scriptum: ideo hic scholiastes Hecalen potius nominat, quam Caussas. In versu Nicandri de faba Aegyptia scripsimus ex libris ὄφρα θερείης, non θερίσσῃς. Fabam Aegyptiam, inquit, fere, ut possis per aestatem flore uti ad corollas. Paulo post scribit Athen., coronas p.148. ex hoc flore καύτωνος ὦρχ esse ψυκτικωτάτας. Triplicem fabae hujus utilitatem diserte explicat poëta. Prima est floris ad coronamenta: secunda ciboriorum, maturo fructu, ad epulas: tertia radicis item ad edendum ex jusculo. De radice Aegyptiae fabae colocasio proprie dicta idem Nicander: — κυάμυς λέψας κολοκάσιον, ἐντμήξας τε. Scribendum κυάμυ. *Fabae Aegyptiae colocasium*, id est, radicem, *decorticatum intrivit.* Vel hoc modo: — κυάμυς λέψας, κολοκάσιον ἐντμήξας τε. *Fabam, dempto cortice, et colocasium simul conscissum miscuit.* Theophrasti descriptionem confer cum ea, quae exstat in epitome Steph. voce Ἄκη. Scribe autem apud Stephanum: ἧς ὁ καρπὸς ἥ τε ῥίζα πάντως ἐςὶν ὀφιώδης τῷ ποικίλῳ καὶ ταῖς κεφαλαῖς. Et: κολοκάσιον μέντοι καλῦσι τὴν ῥίζαν· τὸ δ' ὑπερπεφυκὸς κιβώριον, ὄψιν ἰδίαν ἔχον, ἐδωδίμυς τε τὰς φλέβας παρέχον. Quas vocat Theophrast. διαφύσεις, quasi *scissuras* vel *separatas fibras*, Stephanus φλέβας, *venas*, Martialis *fila* isto versu: *Improba cum morsu fila manuque trahes.* Ciborium proprie ipsa est faba Aegyptia vel ejus folliculus, non planta, quae fert fabam. Pro planta aliquando accipiunt, ut mox Diphilus: οἱ δὲ γινόμενοι κύαμοι ἐκ τῶν κιβωρίων. Sic colocasia proprie fabae radix: apud Plinium l. XXI. c. 15. est integra planta. Quod Diphilus vocat ἐριῶδες, *lanosum*, cum ait, κρεῖττον δ' ἐςι τὸ ἧκιςα ἐριῶδες, Plinius *araneosum: colocasiam e Nilo metunt, caule, cum coctus est, araneoso in mandendo.* Martialis: *Niliacum ridebis olus lanasque sequaces.* Defectiones aquarum pro certis miraculis paulo post narratae. Non tam

miraculosas quibusdam e veteribus esse visas, ex iis jure colligas, quae scribit Strabo de aquis Aedepsiis l. I. Miraculum enim non est, quod habet perspicuam caussam naturalem. διάφορον pro certa pecunia accipitur in istis: διάφορόν τι ἔταξαν διδόναι τοῖς πίνουσι. Ad Theophr. Charact. eam vocem exposuimus. Proverbium sub finem horum excerptorum commemoratum, Τὸν σικυὸν τρώγουσα, γύναι, τὰν χλαῖναν ὕφαινε, *cucumerem edens, o mulier, laenam texe*, quomodo ex Arist. interpretati sint peritissimi rei herbariae medici, non me latet. Frigidam ejus fructus facultatem et Veneri noxiam putant indicari veteri hoc dicto. Non negamus, et cucumerem et peponem frigidum sortiri temperamentum atque ἀναφρόδιτον· malim tamen hoc proverbium aliter interpretari: quod inter rusticos jactatum existimamus, ut alia multa ad rei familiaris curam, non disciplinam morum pertinentia. Admonebantur hoc dicto mulieres, quarum opera vestes olim confectae, ut, cum erit maturus ὁ σικυὸς, de hyeme cogitent et parandis familiae hibernis vestibus, cujusmodi est laena. Viri docti si attendissent ad vocem χλαῖναν, p.149. aliam interpretationem nostrae huic non praetulissent: quae simplicissima est, et, nisi fallor, verissima. Nunquam Graecis aliud significat nomen hoc, quam hyemale indumentum. Ut in alio proverbio: χλαῖναν ἐν θέρει τρίβεις. σικυὸν in hoc versu et *cucumerem* et *peponem* possumus interpretari. Affecta aestate et cucumis estur et pepo. Huic praecepto simile est: Βαίτη καὶ θέρεος καὶ χείματός ἐστιν ἀρίστη. Quo admonentur matres familiarum, ut lacernas omni tempore suis paratas habeant: hyeme propter frigus, aestate propter imbres et alia aëris incommoda. Affine et illud: θύει αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται· ποιεῖσθε καλιάς. In ima cera horum excerptorum prae se ferunt chirographi libri: Φρύνιχος δ' ἐντραγεῖν φησι σικύδιον. Sed ἐν Τραγαῖς etiam mox, ubi temere haec verba repetuntur. Fortean pro ἐν Τραγῳδοῖς· quam Phrynichi fabulam Athenaeus et Suidas commemorant. At in MSS. codice, cujus mihi nuper copiam fecit vir amplissimus, Andreas Huraldus Messaeus, ita legitur: ῥαφανίδιον δ' ὑποκοριστικῶς εἴρηκε Φρύνιχος .... τρόπῳ. Sine dubio ullo pro Φρ. Μονοτρόπῳ. Ea fabula hodieque notissima est, saltem titulo tenus, inter Phrynicheas. Adi l. VI. c. 12. Paulo ante salem Tragasaeum manifesto in Troade Athenaeus collocat, consentientibus geographis: diverse tamen sententium opinionem refert Pollux l. VI. c. 10.

Caput Secundum.

Σικυοῦ expensum etymon. κίειν. κύειν. σύεσθαι, σεύεσθαι. ἡδύγαιον. *Plenilunio crescere cucumeres et echinos.* βίος καθάρειος. Sacra *ficus Athenis.* Ἡγητηρία *ficus. Alexidis fabula* Poëta. συκοφάντης. προστίθεσθαι πρὸς τοὔνομα.

Deinceps cum auctore ipso res nobis futura est, non cum illius mutilatore. Adhuc autem in gustationis descriptione versatur Athenaeus. Nam eo cucumeres pertinent, non minus quam pepones, de quibus libro superiore dictum est. Theophrasti verba ex ipso fonte ita scribe: καὶ τούτων τὸν μὲν Λακωνικὸν ὑδρευόμενον βελτίω γίνεσθαι, τοὺς δ' ἄλλους ἀνυδρεύτους. Deinde pro εὐχυλότεροι codd. Theophrasti habent γλυκύτεροι. Etymum vocis σικυὸς ex Demetrio Ixione ita explicatur: ὠνομάσθαι σικυοὺς ἀπὸ τοῦ σεύεσθαι καὶ κύειν· ὁρμητικὸν γὰρ ὑπάρχειν. In quibus verbis posita literula una alterius loco falsissimam sententiam doctiss. viro affinxit: quasi putaverit Demetrius, Veneri nasci cucumeres. Quis ita alienus a lectione medicinae auctorum, quin hoc falsum esse sciat? Frigidum esse cucumerem, omnes uno ore affirmant medici, esse igitur ἀφροδισίων ἐφεκτικὸν, inimicum Veneri, mox Athenaeus observat ex Diphilo. Galenus vero diserte l. II. de facult. simpl. med. inter semen cohibentia recenset melopepones et cucumeres: ἤν τε πέπονες, inquit, ἤν τε καὶ μὴ πέπονες ὦσιν. Quomodo igitur Demetrium excusabimus? Literae unius mutatione scribendum aio κίειν pro κύειν, *progredi* pro *uterum gerere.* Sensus est, σικυὸν dici a σεύεσθαι et κίειν, quae verba motum et
p.150 progressum in ulteriora significant: quia haec planta est ὁρμητικὴ, id est. late funditur in cucumerario. Erat scribendum συκιὸς, sed facta est duarum vocalium υ et ι transpositio. Eustath. V. in Il. comment. de vocibus disputans, quae sunt compositae ex duabus significationis ejusdem, ut γήπεδον, δάπεδον, ὀροθύνω et ἠλέματον: ἐκ τοῦ σύεσθαι, ἤγουν ὁρμᾷν, καὶ τοῦ κίειν ἡ συκῆ· καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ ὁ σικυὸς κατὰ μετάθεσιν ἢ τροπὴν διχρόνων. Significatione parum differunt σεύεσθαι et σύεσθαι. Tamen ad etymum satius est, cum Eust. scribere σύεσθαι. Hanc tamen sententiam nostram et emendationem verborum Demetrii Ixionis Josephus Scaliger non probat.

κύειν enim in explicatione hujus etymi significare femino-
sum esse: unde *σπερματίας σικυὸς* sub finem l. II. e Cra-
tino et aliis. Addebat, κίειν poëtarum tantum esse ver-
bum, neque hic locum habere posse. Postremo, σικυὸς,
aiebat, scribitur, non σικιὸς, ut esset scribendum, si de-
duceretur a κίειν. Mihi non videtur ad rem multum fa-
cere, quod κίειν sit vocabulum poëticum. Nam plerae-
que dictiones poëtis propriae sunt antiquissimae, quae
primis temporibus cum essent communes et vulgo usita-
tae, nihil caussae dici potest, cur non iis sint usi prisci
onomatothetae in novis nominibus fingendis. Itaque ve-
teres critici in exprimendis verborum etymis ab antiquis
dictionibus non solent abstinere. Eustathium invenisse
scriptum κίειν et probasse, docent verba, quae ex eo
protulimus. quaeque non uno duntaxat loco in ejus com-
mentariis leguntur. Ne id quidem multum me movet,
quod σικυὸς Graeci scribant, non συκιὸς per jota in penul-
tima: nam hujusmodi literarum transpositiones nusquam
non occurrunt in etymologiis Graecarum dictionum. In
hoc vero nomine etiam rationem afferunt grammatici,
cur σικυὸς potius scribatur, quam συκιός· ne videlicet af-
finitatem aliquam videretur habere cum nomine σῦκον,
ficus. Eustathius prolixe ad Od. ρ.: *ὥσπερ ἡ συκῆ παρὰ
τὸ σύειν καὶ κίειν, ὅπερ ἐστὶ ὁρμᾶσθαι, οὕτω κατὰ τοὺς παλαιοὺς
καὶ ὁ σικυός. ἐτράπη γὰρ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸ υ εἰς ἰῶτα διὰ τὸ
ἀσυνέμπτωτον, ἵνα μὴ καὶ τῷ σικυῷ σύκου ἐμφαίνηταί τι.*
Fateor alioquin, verbum κύειν de arboribus usurpari ad
gemmandum sese comparantibus. Sic dicit Dioscorides,
ficus ἐγκύους εἶναι, *praegnantes esse*, μήπω τοῦ ὀφθαλμοῦ βε-
βλαστηκότος, *priusquam gemma prodi:rit*, quod Latini *gem-
mare* dicunt. Scimus etiam, ὁρμητικὸς saepe dici de im-
petu ad generationem. Si quis igitur, retenta lectione
κύειν, cucumerem ὁρμητικὸν exponere voluit, *qui se pousse*,
ut Galli loquuntur, id est, qui magno impetu fertur ad
germinandum, per me licet. At Dalecamp.: *quoniam eo
cibo Venus accenditur*. Contra veritatem et notissimam cu-
cumeris naturam. Heraclides Tarentinus, ut observat
auctor, ἡδύγαιον appellavit cueumerem. Vellem adjecis-
set, utrum κυρίως, an ἐπιθετικῶς. Nam quidquid ubere
et laeto solo provenit, ἡδύγαιον appelles licet, tanquam
ἡδεῖαν sive καλὴν ἔχον γῆν. Plenilunio manifestum in hor-
tis capere cucumeres incrementum, probat deipnosophista p.151.
exemplo echinorum. Clarum id exemplum et omnibus
notum ex philosophis et poëtis etiam. Sunt ad manum

Oppiani de ea re versus elegantissimi, quos inde lector petat. Lucilius: *Luna alit ostrea, et implet echinos, muribu' fibras Et pecui addit.* Inter alia ficuum elogia dicitur hic fructus melioris vitae dedisse mortalibus principium. Initio cibus hominum glandes faginae ac quernae fuerunt, deinde cognita est ficus, et ejus fructus prae glandibus probatus. Hoc fuit alius vitae initium, quam solent Graeci modo ἥμερον vel ἀληλεσμένον βίον, ut docemus l. XIV., appellare, modo καθάρειον. Itaque errant, qui hoc loco, ἡ συκῆ ἡγεμὼν τῦ καθαρείυ βίυ τοῖς ἀνθρώποις ἐγένετο, ingeniosi sunt in mutanda lectione, quam etiam Eustathius habet. Addit: δῆλον δὲ τῦτο ἐκ τῦ καλεῖν τὺς Ἀθηναίυς ἱερὰν συκῆν τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον εὑρέθη. Ego non reperio ullum locum in urbe Athenis aut agro Attico, qui diceretur ἱερὰ συκῆ. Fructum ipsum ita vocatum memini legere in epigrammate de Phytalo, ficus inventore, apud Pausaniam in Atticis: Ἐνθάδ' ἄναξ ἥρως Φύταλός ποτε δέξατο σεμνὴν Δήμητραν, ὅτε πρῶτον ὀπώρας καρπὸν ἔφηνεν, Ἣν ἱερὰν συκῆν θνητῶν γένος ἐξονομάζει· Ἐξ ὗ δὴ τιμὰς Φυτάλυ γένος ἔσχεν ἀγήρως. *Hegeteriam* ficum Eustathius appellat ἡγητορίαν, quia ita hic legerat. De ea fuse Hesychius: quem vide, ac vel doce me, quale apud Athenienseis festum fuerit Paraplynteria, vel disce a me, scribendum esse in Hesychio ἐν γὰρ τῇ ἑορτῇ τῶν Πλυντηρίων. Porphyrius quoque l. II. de abstin. ab anim. hegeteriae meminit, pompam Solis et Horarum ex ritibus Atheniensium describens. Alexidis versus et supplendi sunt ex l. II. et ita distinguendi ex lege metrica: — οἷα δ' ἡ χώρα φέρει, Διαφέροντα πάσης, Ἱππόνικε, τῆς οἰκυμένης· Τὸ μέλι, τὺς ἄρτυς, τὰ σῦκα· σῦκα μὲν, νὴ τὸν Δία, Διαφέροντα καὶ πάνυ γ' αὕτη φέρει, βοσκήματα, Ἔρια, μύρτα, θύματα, τυρὺς, ὕδωρ διαφέρον Σφόδρ', ὥςε καὶ γνοίην ἂν εὐθὺς Ἀττικὸν πίνων ὕδωρ. Versus trochaici sunt tetrametri catalectici. Alexidis fabula, quae paulo post Ποιητὴς nuncupatur, non alia est, quam quae l. VI. Ποιηταί. Pollux l. IX. Ποιήτριαν istius poëtae fabulam citat: quae an eadem sit cum ista, quaerendum est. In ea fabula reprehendit illos poëta, qui vocem συκοφάντης excogitarunt ad denotandam hominis alicujus improbitatem. Ἔδει γὰρ, inquit, ὅςις χρηςὸς ἦν ἡδύς τ' ἀνὴρ, Τὰ σῦκα προστεθέντα δηλῦν τὸν τρόπον. Sensus est: debuit hoc potius fieri, ut, si quis esset vir probitate insignis, nomini illius insereretur vox συκῆ in testimonium virtutis. Puta, ut vel φιλόσυκος appellaretur, vel συκάγαθος, bo-

mo eximie bonus. Ut dicitur *βαπόνηρος*, *insigniter malus.* Vel *συκολόγος*, aut *συκόβιος*, aut *sycocbarmus.* *προστίθεσθαι* ſic accipe in his verſibus, ut apud Ariſtophanem: *Περὶ τοὐνόματος δὴ ταῦτ' ἐλοιδορούμεθα· Ἡ μὲν γὰρ ἵππον προσετίθει πρὸς τοὔνομα, Ξάνθιππον, ἢ Χάριππον, ἢ Καλλιππίδην.* Aelianus verbo *συμπλέκεσθαι* in eandem ſententiam uſus epiſtola quadam: *Θρασυλέων, οἶμαι, ἦν ὄνομα αὐτῷ, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον συμπεπλεγμένον θηρίῳ.* Sic et in ſequentibus uſurpat Alexis: *Νυνὶ δὲ πρὸς μοχθηρὸν ἡδὺ προστεθὲν, Ἀπορεῖν πεποίηκε, διὰ τί τοῦθ' οὕτως ἔχει.* *Nunc*, inquit, *cum* in voce ſycophanta *improbo ſit additum* et conjunctum *ſuave*, *incertum eſt*, *qua de cauſſa id ſit factum.* *τὸ μοχθηρὸν* eſt *φάντης*, *delator*, *quadruplator*: *τὸ ἡδὺ* eſt vox *συκῆ*, leviter initio dictionis corrupta. Doctorum virorum interpretationes horum verſuum plane ſunt, quod ait Lucilius, *Pergula pictorum*, *veri nihil*, *omnia falſa.* p.152.

Caput Tertium.

Sminthia *Rhodiorum.* *Ficus poenae nomine aliquando exactae.* *Pherecratis fabula* Crapatalli. *Φιβαλέοι homines:* *Φιβάλεως.* *χελιδόνια σῦκα.* *Lyncei Samii epiſtolae.* *Proverbium* *Λυγκέως ὀξυωπέστερος.* Caunaeae *ficus*, *non* Cauniae. Toxaliae *ficus.* *Proverb.* *πέπων ἐρινὸς ἄλλους ἐξερινάζεις λόγῳ.*

Φιλόμνηστος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθείων. Teſtatur Strabo, locum fuiſſe in agro Rhodiorum Sminthia dictum, l. XIII. De eo loco et nominis hujusce cauſis egerat Philomneſtus, ſive, ut l. X. ſcribitur, Philodemus. *διὰ τὸ εἶναι τότε τὰ ἐπιζήμια καὶ τὰς εἰσφορὰς σῦκα, οἶνον καὶ ἔλαιον.* Ante receptum uſum nummorum pecuniae locum in contractibus, mulctis, praemiis et omne genus collationibus obtinuerunt res ad humanos uſus neceſſariae, ut docent nos antiquiſſimi quique auctores, et probant jurisconſulti auctoritate ſummi vatis. Non igitur mirum eſt, apud Rhodios aliquando poenae nomine

exactas fuisse ficus, item oleum, vinum et similia. Sic apud veteres Romanos ovis et bos. Τό τε θειοφαγὲς, μητρῷον ἐμοὶ μελέδημα. Exposuimus ista libro superiore c. XIV. ἀτὰρ καὶ Φερεκράτης ἐν Κραπατάλλοις. Pollux l. VII. c. XXX.: σῦκα δὲ τῶν διφόρων ἐν Κραπατάλοις Φερεκράτης. Melius Κραπατάλλοις. Sic corrige et l. X. c. IX., ubi editum Κραπαττάλοις. Hesychio auctore, fatui nomen est aut nummi cujusdam. Sed et minutos pisces quosdam ita vocari idem scribit: atque inde existimavit Dalecampius nomen inditum huic fabulae. Ex Polluce diversam sententiam licet afferere. Sic ille l. IX.: ὄνομα δέ τι νομίσματος καὶ κραπατάλλους εἴτε παίζων εἴτε σπουδάζων Φερεκράτης ὠνόμασεν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι. λέγει δὲ, τὸν μὲν κραπάταλλον εἶναι ἐνάδρου (legebam ἐν ᾅδου· Scaligero placebat εὐάδρου·) δραχμήν. ἔχει δ' αὐτὸς ὀκτὼ εὐθείας· τὴν δ' εὐθεῖαν εἶναι τριώβολον καὶ δύνασθαι ὀκτὼ κεδάβους. Hactenus Pollux. Ὡς καλοὶ καὶ φιβαλέοι. Neque de arbore ficu neque de fructu haec possunt intelligi. Illa συκῆ dicitur: hi σῦκα. De personis igitur accipiendum. φιβαλέους aut φιβάλεως vocabant Attici homines

p. 153. aridos et exsuccos. Auctor comici interpres ad Acharnenses. καὶ τὰς μυῤῥίνας δὲ φιβαλέας λέγουσι. Malim φιβάλεως· nam ita potius et caricae et myrti dictae. Vide illum enarratorem, et in Etymologico. χελιδονίων δὲ σύκων μνημονεύει Ἐπιγένης. Hesychius paulo aliter: Χελιδόνειος, εἶδος ἰσχάδων. Caussam appellationis rimamur l. IX. Σκληρῶν ἁδρὸς πινακίσκος. Interpres σύκων. Fortasse non male. Etsi potest dubitari, an ponerentur ficus in πινακίσκοις. τῶν δὲ ἐν Ῥόδῳ γινομένων σύκων μνημονεύει Λυγκεὺς ἐν ἐπιστολαῖς. Exstabant olim Lyncei Samii epistolae, quarum et Harpocration meminit in Ἰθύφαλλος. In his fuit una ad Diagoram, qua contendens varia esculenta Rhodi nata cum Atticis, palmam Rhodiis adjudicabat. Conferendus hic locus cum altero huic gemino infra eodem libro, ubi de panis generibus disputatur: item alio, qui l. VII. in sermone de apuis. Reperies et alios similes. Τὰ δ' ἐρινεὰ τοῖς Λακωνικοῖς, ὥστε συκάμινα σύκοις δοκεῖν ἐρίζειν. Deest verbum ex aliis ejusdem epistolae locis supplendum, ἀντιπαραβάλλουσιν, aut simile. Sensus est: si ficus Rhodiacae, erineae nomine dictae, iis comparentur, quae Athenis Laconicae dicuntur, tam impar fore certamen, quam si ficubus contendantur sycamina, id est, mora. Si quis aliter interpretetur, non ero pertinax, modo intelligatur similis aliqua comparatio,

καὶ ταῦτ' οὐκ ἀπὸ δείπνου. *Atque haec convivis meis apposui, non finita coena, sed incipiente.* Sic infra, ubi de pane. Vide c. 25. εἰ ὁ Λυγκεὺς ἐγεύσατο, ὥσπερ ἐγὼ, ὀξυωπέστερος ἂν ἐγεγόνει παρὰ πολὺ τοῦ ὁμωνύμου. *Oculorum acie Lynceus cognominem sibi Lynceum superasset.* Dalecampius Lynceum proverbio celebratum propter miram videndi facultatem lyncem bestiam esse credidit primus et solus. τὰ ἀπὸ Καύνων τῆς Αἰολικῆς πόλεως ὡς διάφορα ἐπαινῶν. Melius scribas Καυνῶν, ut rectum sit Καῦναι. Unde fit gentile nomen Καυναῖος. Atque ita scribi debet in sequenti versu Parmenonis: Ἦλθον μακρὴν θάλασσαν ἐκ ἄγων σῦκα Καυναῖα φόρτον. Non Καύνεα φόρτου. Etiam apud Ciceronem *Caunaeas* scribendum, quod exauditum est: *Cave ne eas*. *Cauneas* caret analogia. *Caunias* alienum ab eo sono. Caunae Aeolidis oppidi nomen: Caunus alius oppidi in Caria. A Καῦνος fit Καύνιος. At Καυναῖος est a Καῦναι, ut Ἀθηναῖος et Θηβαῖος. τοξαλίων δὲ σύκων. *Toxalias* ficus inamoenas atque ingratas palato fuisse, declarat, qui sequitur, Apollodori locus. An igitur ita dictae, quod sagittae instar palatum vulnerarent? Sic *crucium* vinum, quod bibentibus esset ingratum, ut crux. Πέπων δ' ἔρινος ἀχρεῖος ὢν Ἐς βρῶσιν, ἄλλους ἐξερινάζεις λόγῳ. Sophocleum hoc proverbium simile est illi: *Lepus tute es, et pulpamentum quaeris.* Sed scribendum Πέπων ἐρινὸς, cum accentu in ultima. Arboris nomen est ἐρινὸς et ἐρινεός· fructus ἔρινος, inquit Eustathius, vel potius ἔρινον, ut σῦκον, quod clarum ex sequentibus Athenaei: qui observat, dixisse Sophoclem πέπων ἐρινὸς, quod arboris nomen est, pro πέπον ἔρινον, quomodo fructus appellatur, inquit. Caeterum τροπικῶς p.154. id dictum admonet Athenaeus. Ita autem vertendum: *tu cum sis grossus nihili et insipidus, ad comedendum inutilis, alios verbis increpas tanquam ignavos et insipidos.* πέπων accipio hic, ut apud Homerum, quando probri loco aliquis dicitur πέπων, mollis et ignavus. Adrianus Junius, magni judicii vir, aliter interpretatur: cui non assentior. Dalecampio multo minus, emendanti οὐ πέπων. Reclamant libri, reclamat Eustathius, reclamat sententia: quam, opinor, primi nunc indicamus vere. ἐξερινάζεις λόγῳ valet *oratione tua ἐρινοὺς vocas.* Non enim usitata significatione verbum hoc usurpatur, sed nova et insolente, ut multa apud tragicos et comicos, quando praesertim loquuntur homines irati. Aut, si mavis, interpretare ἐξερινάζεις λόγῳ *verbis lacessis*, et ad contentionem

veterum dixit cum Seleuco? Tamen addit μάλιϛα. σύκῳ τὴν μορφὴν μάλιϛα ἐοικυῖαν. Poſtremo emendationi Dalecampii opponimus Euſt. auctoritatem, qui ante annos prope CCCC legebat, ut nos hodie, ad 'Οδ. ω. Platonis comici locum de glycyſide nollem periiſſe. Cleophontem ejus fabulam laudat et Pollux l. X. c. 13. κυδωναῖα σῦκα apud Euſtathium ſunt κωδωναῖα. Neutrum rectum,
p.156. ſi vere Heſychius: κοδώνεα, σῦκα χειμερινά. Aſſentior Dalecampio ſuper illis ex Theophraſto: οἷον ἡ χαρίτιος 'Αράτειος καλεμένη. Quantumvis conſentiant omnia exemplaria antiqua. Quid ſit, ad Theophraſtum θεῦ διδόντος videbimus. Pro ὅσαι παρ' αὐτῦ αἱ βλαϛήσεις ſcribe ὅσαι παρ αὐτῦ. Male apud Theophr. ὑπὲρ αὐτῦ. Et πρωτερικὴν per ω magnum, non προτερικὴν, ex Heſychio. Locus, qui paulo poſt extare dicitur ἐν τρίτῃ φυτικῶν αἰτιῶν, petitus eſt e V. ejus operis. τρίτῃ tamen omnes codd. noſtri. Antiphanis Σκληρίας diu habui de mendo ſuſpectos. Poſtea reperi incerti poëtae fabulam Sclerias tribus locis apud Stobaeum. Recte mox noſtri libri omnes περὶ τὴν Βισαλτίαν 'Αμφίπολιν. Vide Plinium l. IV. c. 10. Minus recte Euſtath. Βισ. καὶ 'Αμφίπολιν. *Graeſtonia* Macedonica eſt, quam alii Creſtonam vocant, et in Thracia collocant Macedoniae vicinam. Adi Stephani Epitomen. Obſervemus proprium et elegans verbum in Theopompi loco: τὰς ἐλαίας, ἐν ᾧ χρόνῳ βρύειν εἰκὸς ἦν. De oliva proprie dicitur βρύειν florere incipiente. Graeci magiſtri: τὸ βρύειν κυριολεκτεῖσθαι λέγεται ἐπὶ τῦ τὴν ἐλαίαν ἀνθεῖν. Sequitur ex Theophraſto: πάντα τὰ ἐν σκίλλῃ φυτευθέντα καὶ θᾶττον αὐξάνεσθαι, καὶ εὐβλαϛῆ γίγνεσθαι. Hoc ita philoſophus: ὅλως δὲ πᾶν ἐν σκίλλῃ φυτευόμενον ἐβλαϛε. Scribe εὐβλαϛὲς, ut legit Athenaeus. Alibi in eadem ſententia uſus voce εὐβλαϛία, ut de cauſſ. l. V. c. VII. Scribe etiam cum Dalecampio ἔμπροσθεν φέρει τῦ φύλλυ, et ad l. V. de cauſſ. adi c. I. Et paulo poſt καρπὸν δὲ τῦτο τῶν σύκων πέπονα καὶ γλυκὺν ἔχει, cum doctiſſimo Geſnero.

CAPUT QUINTUM.

Σῦκα λευκόφια et μελανέφια. *Syceas Titan. Andrisci Naxiaca. Superstitio veterum, puerorum oculos ficu recente fricare.* Persae *comoedia incerti auctoris.* Ananias *jambicorum poëta. De vocibus.* ὄγκος *et* λαγαρός. εὔογκος.

Inter alia multa, quae ab Athenaeo recensentur, ficorum vel nomina vel cognomina λευκόφια sunt et μελανόφια. Nam et scripta manu exemplaria sic legunt. Sed mendum nihilominus inesse huic scripturae censeo, et scribo λευκόφαια et μελανόφαια. Pullus color inter album et nigrum est medius; quae pulli coloris sunt, ut ficus, prout ad albedinem aut nigredinem accedunt, leucophaea dicuntur aut melanophaea, id est, *albopulla* et *nigropulla.* Doctis, qui λευκόφυα corrigunt et μελανόφυα, accedere non possum. De Sycea Titane legi possunt Stephani Ἐθνικὰ, ubi totidem fere verbis eadem fabula narratur. Andriscus paulo post nominatus scripserat Naxiaca, cujus historiae meminit Parthenius c. 9. et 19. Locus e Persis dramate Pherecratis insignem veterum superstitionem continet: quam ne assequi valerent interpretes, depravatio lectionis fecit. Ait Athenaeus: Φερεκράτης ἢ ὁ πεποιηκὼς τὺς Πέρσας φησίν· Ἦν δ' ἡμῶν σῦκόν τις ἴδῃ διὰ χρόνυ νέον ποτὲ, Τῷ 'φθαλμῷ περιμάτ- p.15Z τομέν γε τῦτο τῶν παιδίων, ὡς καὶ ἰάματος ὂ τῦ τυχόντος τῶν σύκων ὑπαρχόντων. Legi debet τὼ 'φθαλμὼ περιμάττομέν γε τύτῳ τῶν π., atque ita exponi: *Pherecrates, aut quisquis est, qui Persas docuit, ait: Si quis nostrum recentem ficum tandem videat, oculos tenerorum puerorum illa fricamus: ceu habentibus ficis etiam medendi non mediocrem facultatem.* Postrema verba non sunt Pherecratis, sed Athenaei, caussam ejus moris asserentis. περιμάττειν τὼ ὀφθαλμὼ est id, quod expressimus. Ad Theophrastum hanc vocem exponebamus. Infelicissime Dalec. pro μασσᾶσθαι accepit. In XI. Geopon. germanus huic mos ex Zoroastre docetur. Spondebat ille magus, oculos integro anno illi non dolituros, qui conspectae primum rosae tribus calycibus eos tersisset. Ζωροάστρης λέγει, ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἄνα μὴ ἀλγεῖν τὺς ὀφθαλμὺς τὸν ἐν πρώτοις ἰδόντα ἐπὶ τῦ φυτῦ (de rosa loquitur) μεμυκυίας κάλυκας, καὶ τρισὶν ἐξ αὐτῶν ἀπομαξάμενον τὰ ὄμματα.

provocas: ut sit allusum ad originem vocabuli, quod ab ἔρις deducunt grammatici. Etiam apud Latinos caprificus in significatione vitii usurpatur, etsi aliter, ut: — *et quae semel intus Innata est, rupto jecore exierit caprificus.* Priorem versum integrare sic possumus: Πέτρων ἐρινὸς αὐτὸς ὢν ἀχρήϊος.

Caput Quartum.

Σύριχοι, συρίσκοι, ἄῤῥιχοι, ἄρσιχοι. κόλυθρα *et* κόλυτρα. *Plinii locus de paeonia collatus cum Athenaei verbis.* ἀποματαϊσμοί. ἀπόπημα. *Veteres saepe de iisdem non eadem dicere.* κυδωναῖα σῦκα. *Antiphanis comoedia* Sceleriae. Graestonia *Macedonica.* βρύειν. *Theophrastus non semel emendatus.*

Distingue Alexidis versus: — καὶ τί δεῖ λέγειν ἔθ' ἡμᾶς τὰς τὰ σῦχ' ἑκάστοτε Ἐν τοῖς συρίχοις πωλοῦντας. Erat editum συρίσκοις. Si metri rationem non habeas, optime. Hesychius: συρίσκος, ἀγγεῖόν τι πλεκτὸν, εἰς ὃ σῦκα ἐμβάλλουσι· τινὲς δὲ ὑρίσκον. Sed versiculi modulus eam vocem aspernatur. συρίχοις igitur scribendum: aut, quia alibi, quod sciam, ea vox non legitur, ἀρίχοις. Quae dicitur Ciceroni *fiscina ficorum*, Graecis est σύκων ἄριχος, vel ἄῤῥιχος, vel ἄρσιχος, et ἀρίσκος. Itemque συρίσκος et ὑρίσκος. Tanta est linguae hujus volubilitas. Emendandus in hac voce Theophrastus in magno opere de causs. plant. l. I. c. 7.: καὶ διὰ τοῦτο ἐν ὑπερῴοις τιθέασι, καὶ κρεμαννύουσιν ἐν ἀξαρίχοις. Legendum enim ἐν ἀῤῥίχοις. Quid sit paulo post ἐγκάψας τὸ κέρμα εἰς τὴν γνάθον, ad Theophrastum pridem exposuimus. Ex Ameriae Glossis refertur, ἐρινακὰς vocari grossos caprifici. Hesychii exemplaria vocant ἐρινάδας. Eidem βασίλεια sunt nobiles caricae: accuratius noster. κόλυτρα, melius Eustathius, quam nostri, κόλυθρα. De glycyside sive paeonia ex Seleuco refert Athen.: γλυκυσίδην τινὰ καλεῖσθαί φησι, σύκῳ τὴν μορφὴν μάλιστα ἐοικυῖαν· φυλάττεσθαι δὲ τὰς γυναῖκας, διὰ τὸ ποιεῖν ματαϊσμούς. Eruditus interpres, qui p.155. suam ex Plinio et Dioscoride emendationem hujus loci

imputat lectoribus, non unam ansam sui carpendi vel aequissimis judicibus dedit. Quid enim? Hoccine est auctorem aliquem emendare, appingere illi, quicquid velis, et contrariam quoque sententiam affingere? Hac mercede neque Athenaeus neque alius auctor corrigi velit. Utrumque autem a Dalecampio factum hoc loco. Aliena est neque Athenaei haec sententia: *paeoniam in cibo sumptam rubra foeminarum profluvia sistere.* Ficta et Athenaei verbis contraria, quae deinceps sequitur: *ac vicere contra malum mentis et infatuatione.* Athenaeus plane contrarium scribit: *paeoniae esu abstinere foeminas, quod fatuitatis caussa sit*, id est, impellat illas ad pedendum. ματαΐζειν est μωραίνειν, *facere, quod sit indecorum, et gerere se stulte* Quidam e veteribus hac voce usi ad notandum peculiare illud ἀποπήματος genus, cui obnoxius Claudius Imperator. Phavorinus apud Stobaeum: ὁ Βοιώτιος ἐντυχὼν θησαυρῷ μετὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐπάρας τὸ σκέλος ἀπεματαΐσε. *Boeotius quidam annis LXX. major invento thesauro oppedit.* Damoxenus comicus ἀσχημονεῖν ea notione usurpavit de male paratis cibis loquens: τοιγαροῦν τρόφοι Καὶ πνευμάτια γινόμενα τὸν κεκλημένον Ἀσχημονεῖν ποιοῦσι. Equidem non aliter hic interpretarer τὸ ποιεῖν ματαϊσμοὺς, nisi ob oculos versarentur Plinii verba. *Estur*, ait, *etiam contra malum mentis.* Ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω; κέλεται δέ με θυμός. Divinabam, abiisse in diversas ac prope contrarias sententias Plinium et Seleucum, quod in auctore, unde hauserunt ambo, lectionem diversam nacti essent: Plinium legisse ποιεῖν πρὸς ματαϊσμοὺς, Seleucum ποιεῖν ματαϊσμούς. Verbum φυλάττεσθαι utrique sententiae posse aptari, certum est. Hesychius: Γλυκυσίδη, φυτὸν ποιὸν συντελοῦν πρὸς ἀποπήματα τῶν γυναικῶν. Neque Plinii neque Seleuci sententiae haec recte accommodaveris: sed ad facultatem poeoniae sistendi rubros mulierum fluores. Ita enim interpreter hic vocem ἀπόπημα. Quanquam non nescimus, posse eam dictionem accipi etiam ἀντὶ πορδῆς. Quem inhonestum flatum Artemidorus πνεῦμα ἄτοπον appellat l. I. c. 70. ἐρεγμὸς, ait, καὶ κύαμος ϛάσεως εἰσι σημαντικοί· ὃς μὲν διὰ τὸ δεδῆχθαι, ὃς δὲ, διὰ τὸ πνεύματος εἶναι ποιητικὸς ἀτόπυ. Nam si de morbo Claudii intelligeret, quare faceret proprium mulierum? Non scripsisse eadem de vi ejusdem herbae Plinium et Seleucum, si quis miretur, nae ille rem miratur parum admirandam. Quid enim frequentius? Vel quod praecedit de similitudine paeoniae cum ficu, quis alius

veterum dixit cum Seleuco? Tamen addit μάλιϛα. σύκῳ τὴν μορφὴν μάλιϛα ἐοικυῖαν. Poſtremo emendationi Dalecampii opponimus Euſt. auctoritatem, qui ante annos prope CCCC legebat, ut nos hodie, ad 'Οδ. ω. Platonis comici locum de glycyſide nollem periiſſe. Cleophontem ejus fabulam laudat et Pollux l. X. c. 13. κυδωναῖα σῦκα apud Euſtathium ſunt κωδωναῖα. Neutrum rectum, p.156. ſi vere Heſychius: κοδώνεα, σῦκα χειμερινά. Aſſentior Dalecampio ſuper illis ex Theophraſto: οἷον ἡ χαρίτιος 'Αράτειος καλουμένη. Quantumvis conſentiant omnia exemplaria antiqua. Quid ſit, ad Theophraſtum θεοῦ διδόντος videbimus. Pro ὅσαι παρ' αὐτοῦ αἱ βλαϛήσεις ſcribe ὅσαι περ αὐτοῦ. Male apud Theophr. ὑπὲρ αὐτοῦ. Et πρωτερικὴν per ω magnum, non προτερικὴν, ex Heſychio. Locus, qui paulo poſt exſtare dicitur ἐν τρίτῃ Φυτικῶν αἰτιῶν, petitus eſt e V. ejus operis. τρίτῃ tamen omnes codd. noſtri. Antiphanis Σκληρίας diu habui de mendo ſuſpectos. Poſtea reperi incerti poëtae fabulam Sclerias tribus locis apud Stobaeum. Recte mox noſtri libri omnes περὶ τὴν Βισαλτίαν 'Αμφίπολιν. Vide Plinium l. IV. c. 10. Minus recte Euſtath. Βισ. καὶ 'Αμφίπολιν. *Graeſtonia* Macedonica eſt, quam alii Creſtonam vocant, et in Thracia collocant Macedoniae vicinam. Adi Stephani Epitomen. Obſervemus proprium et elegans verbum in Theopompi loco: τὰς ἐλαίας, ἐν ᾧ χρόνῳ βρύειν εἰκὸς ἦν. De olivis proprie dicitur βρύειν florere incipiente. Graeci magiſtri: τὸ βρύειν κυριολεκτεῖσθαι λέγεται ἐπὶ τοῦ τὴν ἐλαίαν ἀνθεῖν. Sequitur ex Theophraſto: πάντα τὰ ἐν σκίλλῃ φυτευθέντα καὶ θᾶττον αὐξάνεσθαι, καὶ εὐβλαϛῆ γίγνεσθαι. Hoc ita philoſophus: ὅλως δὲ πᾶν ἐν σκίλλῃ φυτευόμενον ἐβλαϛε. Scribe εὐβλαϛές, ut legit Athenaeus. Alibi in eadem ſententia uſus voce εὐβλαϛία, ut de cauſſ. l. V. c. VII. Scribe etiam cum Dalecampio ἔμπροσθεν φέρει τοῦ φύλλου, et ad l. V. de cauſſ. adi c. I. Et paulo poſt καρπὸν δὲ τοῦτο τῶν σύκων πέπονα καὶ γλυκὺν ἔχει, cum doctiſſimo Geſnero.

CAPUT QUINTUM.

Σῦκα λευκόφια et μελανόφια. Syceas Titan. Andrisci Naxiaca. Superstitio veterum, puerorum oculos ficu recente fricare. Persae *comoedia incerti aucto-ris.* Ananias *jambicorum poëta. De vocibus.* ὄγκος *et* λαγαρός, εὔογκος.

nter alia multa, quae ab Athenaeo recensentur, fico-um vel nomina vel cognomina λευκόφια sunt et μελανό-φια. Nam et scripta manu exemplaria sic legunt. Sed iendum nihilominus inesse huic scripturae censeo, et :ribo λευκόφαια et μελανόφαια. Pullus color inter al-um et nigrum est medius; quae pulli coloris sunt, ut cus, prout ad albedinem aut nigredinem accedunt, leu-ophaea dicuntur aut melanophaea, id est, *albopulla* et *igropulla*. Doctis, qui λευκόφυα corrigunt et μελανό-φυα, accedere non possum. De Sycea Titane legi pos-int Stephani Ἐθνικὰ, ubi totidem fere verbis eadem fa-ula narratur. Andriscus paulo post nominatus scripserat 'axiaca, cujus historiae meminit Parthenius c. 9. et 19. ocus e Persis dramate Pherecratis insignem veterum su-erstitionem continet: quam ne assequi valerent inter-retes, depravatio lectionis fecit. Ait Athenaeus: Φε-εκράτης ἢ ὁ πεποιηκὼς τὰς Πέρσας φησίν· Ἤν δ' ἡμῶν σῦκόν τις ἴδῃ διὰ χρόνου νέον ποτὲ, Τῷ Ὀφθαλμῷ περιμάτ-ομέν γε τοῦτο τῶν παιδίων, ὡς καὶ ἰάματος ὄντος τοῦ τυχόν-ος τῶν σύκων ὑπαρχόντων. Legi debet τὼ Ὀφθαλμὼ εριμάττομέν γε τούτῳ τῶν π., atque ita exponi: *Phere-rates, aut quisquis est, qui Persas docuit, ait: Si quis ostrum recentem ficum tandem videat, oculos tenerorum uerorum illa fricamus: ceu habentibus ficis etiam medendi on mediocrem facultatem.* Postrema verba non sunt Phe-ecratis, sed Athenaei, caussam ejus moris afferentis. εριμάττειν τὼ ὀφθαλμὼ est id, quod expressimus. Ad Theophrastum hanc vocem exponebamus. Infelicissime Dalec. pro μασσᾶσθαι accepit. In XI. Geopon. germanus uic mos ex Zoroastre docetur. Spondebat ille magus, culos integro anno illi non dolituros, qui conspectae rimum rosae tribus calycibus eos tersisset. Ζωροάστρης λέγει, ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἕνα μὴ ἀλγεῖν τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν ἐν πρώτοις ἰδόντα ἐπὶ τοῦ φυτοῦ (de rosa loquitur) μεμυκυίας κάλυκας, καὶ τρισὶν ἐξ αὐτῶν ἀπομαξάμενον τὰ ὄμματα. p. 157.

Valde haec illustrant Pherecratis locum. Caeterum de auctore ejus fabulae dubitatum fuisse a veteribus criticis, palam facit Athenaeus, qui tamen alibi non semel Pherecrati eam tribuit. sicut etiam Aristophanis vetus interpres aliquammultis locis. Et Pollux l. VII. c. 11.: Φερεκράτης εἴρηκεν ἐν Πέρσαις. Ad Ranas vero comici scholiastes dubitationem suam prodit satis, laudans sine nomine τοὺς ποιήσαντας τοὺς Φερεκράτους Πέρσας. Ananii, quem jambopoeum auctor vocat, qui proferuntur versus, non sunt jambici, sed Hipponactei scazontes; jambicis tamen potissimum claruisse, cognomen declarat. Aristophanes in Ranis et ejus scholiastes hos illius tres jambos nobis servarunt: Ἄπολλον, ὅς που Δῆλον ἢ Πυθῶν' ἔχεις, Ἢ Νάξον, ἢ Μίλητον, ἢ θείαν Κλάρον, Ἵκου καθ' ἱερά, ἢ Σκύθας ἀφίξεαι. Quia soliti veteres ficos avidissime comedere, usus est auctor in ea re verbis ἐπιπίνειν et καταπίνειν, cum ait, succum salsum acrimonia mixtum generare μεθ' ἁλῶν ἐπιπινόμενα, et paulo post καταπίνομεν αὐτὰ ταχέως οὐ λεάναντες. Hoc eo potissimum dicimus, ut sciamus, quid mox appellet πολλοὺς καὶ μεγάλους ὄγκους. Sic ille: διαλύεται μὲν οὖν ταχέως· διότι πολλῶν καὶ μεγάλων ὄγκων εἰσενεχθέντων, μετὰ μικρὸν χρόνον λαγαροὶ γινόμεθα καθ' ὑπερβολήν. Haec ita Dalecampius: *itaque multis ficuum esu valde auctam molem corporis brevi post tempore gracilescere ac extenuari supra modum.* Fatemur, carnem ex ficorum alimento generatam esse parum firmam, sed ὑπόσομφον καὶ οὐκ ἐσφιγμένην· caeterum de eo ne per somnium quidem cogitabat, cum haec scriberet, Athenaeus. Vir optimus neque τοὺς μεγάλους ὄγκους, neque vocem λαγαρὸς intellexit, quibus nihil frequentius in Graecorum medicorum libris. Sentential auctoris est: ficus in ven-
p.158. triculo dissolvi facile, hoc est σῦκα esse εὔπεπτα. Id ex eo constare, quod, postquam illarum multas et magnas moles in ventriculum conjecimus, non multo post fiamus λαγαροί, id est, liberi ab impedimento ventriculi et laxi, quod evenire non posset, si manerent indigestae ficus. Apud philosophos ac medicos multis diversisque modis vox ὄγκος accipitur: quod fuse probamus alibi, plurimis Theophrasti, Galeni et aliorum id genus magnorum scriptorum locis illustratis. Interdum ὄγκος est cibus in stomachum admissus, qui sua mole illum impedit, si majore copia sit sumtus. Galenus Ὑγιειν. l. VI. in παχύνσεως curatione: ὄγκους ἐδεσμάτων ὀλιγοτρόφους διδόναι. Intelligit cibos, qui mole implerent ventriculum, non multum nu-

gnoſcimus ex Athenaeo, qui illius XXVI. librum alibi laudat: cum vix centum verſibus conſtet tota illa enumeratio. Multa de eo, atque etiam ex eo multis locis geographus. At Boeotiam totam commentario illuſtraverat Apollodorus Athenienſis: quem auctor laudat non multo poſt ἐν ϐ περὶ νεῶν καταλόγυ, id eſt, l. 5. *operis editi ad explicandum navium recenſum.* Apollonia, quam mox cognominat τὴν Μόρδιον, olim Μορδαῖον fuiſſe dictam, auctor Stephanus. Ac fortaſſe ita etiam hic ſcribendum. Ait trapezorhetor Naucratita: χυμόν τε ἀναδίδωσιν εἰς τὸ σῶμα τὸν καλύμενον ξυϛικόν. Quid appellat χυμὸν ξυϛικόν; Quid interpres *ſuccum radentem?* Galeno auctore ita quidam appellarunt atram bilem. ἡ μέλαινα, inquit de bile loquens, κακοηθεϛέρα μὲν πολὺ καὶ αὕτη τῆς κατὰ φύσιν. ὄνομα δὲ ὐδὲν ἴδιον κεῖται τῷ τοιύτῳ χυμῷ, πλὴν εἴπυ τινὲς ἢ ξυϛικὸν, ἢ ὀξώδη κεκλήκασιν αὐτόν. *Bilis atra malignior longe eſt, quam quae ſecundum naturam habet. Proprium vero tali humori nullum impoſitum eſt nomen, niſi quod fuere, qui radentem aut acetoſum vocarent.* Apparet, non fuiſſe hoc nomen uſu tritum in medicorum ſcholis, et ex eo, quod dicit Galenus τινὲς κεκλήκασιν, et magis ex illo, quod in rei medicae ſcriptoribus adeo infrequens occurrat ξυϛικῦ χυμῦ mentio. Inter ſapores ξυϛικὸν nominari a Ruſo Epheſio, incognitum Ariſtoteli et Theophraſto aliisque antiquis, probe ſcimus: ſed id ad hunc locum nihil pertinet. Porro Galenus, cum dicit, atram bilem ita fuiſſe a quibusdam nominatam, Praxagoram antiquum medicum tacite innuit: quod quidem Athenaei indicio ſcimus, qui ſubdit ſtatim: ξυϛικὸς δὲ γίνεται χυμὸς ἐξ αὐτῶν ὁ λεγόμενος ὑπὸ Πραξαγόρυ. Quae interpretamur: *humor, quem ex iis confieri diximus, is eſt, quem Praxagoras ξυϛικὸν vocavit.* Auctor ille, unde haec verba deſcribit Athenaeus, τὰς δὲ πλείυς προσαράμενοι μᾶλλον πέπτομεν, Ionice videtur ſcripſiſſe. Nam προσαίρεσθαι edendi ſignificatu ejus dialecti eſt. Inde προσάρματα, *cibi*, apud Hippocratem. Alii potius dixerunt προσφέρεσθαι. Emendavimus ex libris: καὶ Ἀλκμάν. ἔτι δὲ Κάνθαρος ἐν Τηρεῖ. Deſunt verba Alcmanis, quae tamen ne Athenaeus quidem fortaſſe appoſuerat, contentus, digitum intendiſſe, ut ſaepe alibi. Cantharus, poëta comicus, inter alias fabulas *Tereum* docuerat. Auctor Suidas. Scripſerat et Philetaerus quoque *Tereum*, et ex Latinis poëtis Livius Adronicus et Accius. In Canthari verſu, Κυδωνίοις μήλοισιν εἰς τὰ τιτθία, deeſt verbum ἀπέξαινον vel ἔβαλλον.

p. 160.

De amante loquitur, qui suam ἐρωμένην malis in sinum conjectis petebat. Ut: *Malis me Galatea petit.* Et passim poëtae. *Cydonia* mala etiam κοδύμαλα fuisse olim vocata, probatur auctoritate Hermonis, qui Glossas Κρητικὰς conscripserat. Non sunt ferendi, qui Glossas κριτικὰς, id est, *judiciarias*, ut vertunt. sunt commenti, prorsus ἀκρίτως. Olim docti multi Glossas, id est, obscurarum vocum interpretationes, et, ut nunc vocant, Λεξικὰ ediderant. Nam γλῶσσαν et γλώσσημα nuncupabant vocabulum vulgo incognitum: vel quia peregrinum et barbarum, vel quia jam obsoletum et oblivioni traditum. Est enim et verborum quidam interitus. Unde illud sapientissimi Imperatoris, M. Antonini Philosophi, l. IV.: αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις γλωσσήματα νῦν. οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυυμνήτων νῦν τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστιν. Auctores antiqui Glossarum celebrantur Amerias, Seleucus, Pamphilus, Nicander Colophonius, Philetas, Philemon, Timachidas, Hermonax, alii. Sed fuere, qui unius tantum gentis vocabula susciperent interpretanda: ut Philemon, cujus Ἀττικαὶ λέξεις, et Ari-
p.161. stophanes, cujus *Glossae Laconicae* non multo ante laudabantur. Similiter Hermonax Creticae dialecti tantum voces complexus opere suo, titulum ei fecerat Γλῶσσαι Κρητικαί, cujus libri aliquoties meminit Athenaeus, Neque debemus dubitare, etiam hoc loco de iisdem Glossis eum loqui. Quare etiam Ἑρμώναξ, quam Ἕρμων, melius scriberetur, nisi fuit iste binominis, ut multi in literis sacris. De voce κοδύμαλα Hesychius eadem. Alcmanis verba sic interpretare: *Alcman malum struthium* (vocat κοδύμαλον), *cum inquit: minus quam codymalum.* Hesychius quoque κοδύμαλον ex quorundam sententia malum strutheum interpretatur.

Caput Septimum.

Nicandri Ἑτεροιούμενα τύποι Κάδμου. Arianus *vel* Rhianus *auctor* Ἡρακλείας. Phaulia *mala*. μηλέα ἐαρινή. ἐπιμηλίς. ὀξύμαλα Περσικά. ἄδρια, μάδρυα. *Proverb.* χαιρέτω Λιβυκαῖσι βίβλοις παισί τ' Ἄννωνος πλάναις. *Plinii locus cum Theophrasto collatus. Quando citrium malum coeperit edi.*

Ἑτεροιούμενα inscripserat poëma quoddam suum Nicander ejusdem ferme argumenti cum Metamorphosi Nasonis,

men alerent. Catalogum ὄγκων ἀτρόφων ex Erasistrato habes in l. Galeni de miss. sangu. contra Erasistr. In eo albo ponuntur et caricae. Simeon Sethi de anetho: διαφορητικόν ἐστι καὶ ὠμῶν ὄγκων πεπτικόν. Id est: *crudos in ventriculo cibos concoquit.* L. II. dictum est de aceto: καὶ τὰ ἐν κοιλίᾳ, τὰ ἐν τῷ ὄγκῳ, διαλύει. Verba sunt Heraclidae Tarentini, qui novo loquendi genere sic expressit illa, quae sua mole stomachum (abutar ea voce cum multis) habent impeditum. L. IX. dicuntur Athenaei succi e carnibus caprinis πολὺν χρόνον ὑπομένειν ἐν τοῖς ὄγκοις. Hic ὄγκος aliter accipitur pro corporis mole, id est, corpore ipso et ea, quam ἕξιν vocat alibi, ut diximus l. I. c. 10. Philo legat. ad Caium: ἐπὶ πλήρεσι τοῖς ὄγκοις ἀπλήρωτοι ἐπιθυμίαι. A priore significatione dicuntur cibi εὔογκοι, qui non distendunt ventriculum, nec male habent. L. VIII. ait auctor, pisces saxatiles esse εὐόγκους καὶ πέττεσθαι ταχέως. Errat Dalec., qui putat, dici εὐόγκους, quod molem corporis impleant: quod est contra ejus artis, quam magna cum laude profitebatur vivus, principia. At cibos illos, qui ventriculum complent, nec multum tamen nutriunt, ὀγκώδεις dicunt Graeci. Artemidorus l. I. de albis oleribus, puta rapa, napis, cucurbita aliisque id genus, sunt, inquit, omnia haec ὀγκώδη καὶ ἄτροφα. Etiam de personis εὔογκος dicitur. Euripides Bellerophonte: — ἐξ ὧν γίνεται βροτοῖς Εὔογκος εἶναι γαστρὶ μὴ πληρουμένῃ. Hoc est, ut paulo post loquitur Athenaeus, ἀλύπως διάγειν καὶ οὐδὲν ἐνοχλεῖσθαι. Hoc ipsum verbo λαγαρὸς declaratur ab auctore. Eo utimur in significanda re laxa, non adstricta, non plena et farta. Sic λαγαρὸς et εὐρυκοίλιος apud Hippocratem junguntur. Contra apud Themistium λαγαρὸς et μεστὸς opponuntur, et orat. IV. ejusd. βρόχοι λαγαροὶ καὶ ἀσθενεῖς, *compedes laxae, et quibus facile est se exuere.* Sed viris doctis pudorem incutiant haec verba ex l. VIII.: λάπτειν, ἐκπέπτειν τὴν τροφὴν, καὶ κενούμενον λαγαρὸν γίνεσθαι. Si quis putaverit, desiderari hic aliquid, ut sit plena sententia, ei licet per me ita scribere: διαλύεται μὲν οὖν ταχέως· δῆλον δὲ, διότι πολλῶν καὶ μ. (*Extremo capiti adjice haec.* Pro μὴ ταχὺ διαλυομένων τῶν σύκων habent omnes MSS. τῶν σωμάτων. Quod idem est: nam σώματα vocat, quos modo ὄγκους dixit.)

p. 159. CAPUT SEXTUM.

Τὰ ἐπιγινόμενα sive ἐπιπινόμενα τοῖς σύκοις. Aristophanis Προαγών. *ὥρα pro aestate. Demetrii Scepsii* Τρωϊκὸς διάκοσμος. *Apollonia* ἡ Μόρδιος. *Quid sit* χυμὸς ξυστικός. *προσαίρεσθαι, edere. προσαίρματα, cibi. Canthari, poëtae comici*, Tereus. Cydonia *mala et κοδύμαλα. Glossae* Creticae.

Cur ficus succum corpori praebeant salsum aut acrem, cum ipsae natura sua sint *νιτρώδεις*, caussam hanc affert deipnosophista: *ἁλυκώτερον δὲ ποιήσει ἢ δριμὺν ἐκ τῶν ἐπιγινομένων. Salsiorem* succum *edet aut acrem propter ea, quae adjungi solent.* Suadent veteres medici in quorundam morborum curatione, ut fici non solae comedantur, sed cum aliis: puta, si quis oppilatione laboret, cum thymo, thymbra, calamintha, origano, pipere aut gingibere. Haec sunt, quae *ἐπιγινόμενα* vocat auctor, quasi *adscititia.* Nisi legendum *ἐπιπινόμενα·* quoniam ita paulo ante in eadem sententia scriptum est: *χυλὸν δ' ἁλυκὸν δριμύτητα ἔχοντα ἀναδίδωσι μεθ' ἄλλων ἐπιπινόμενα.* Lege cum Daleo. *καὶ εἰς λεπτομερεῖς τόμους ἄγει*, non *τόπους.* Verum nomen est unius fabularum Aristophanis, *Προαγὼν*, recteque mox scriptum *ἐν Προαγῶνι.* Meminit Julius Poll. l. X. c. 9. De Nicophonte sive Nicophrone sub libri finem dicemus. Ficis *πρὸς τῷ χειμῶνι γινομένοις* opponuntur *τὰ ἐν τῇ ἀκμῇ τῶν ὡρῶν*, id est, *provenientibus imminente hyeme illae, quae media aestate maturae sunt. ἀκμὴ ὡρῶν* est plena et ferventissima aestas. Dalecamp. *in suae tempestivitatis articulo.* Quasi oblitus esset, *ὡραῖον* mel Plinio verti *aestivum:* aut quasi apud Galenum IV. in Epidem. comm. non legisset, *ὥραν* significare aestatem per excellentiam. Sic Galenus: *ὡραῖον δὲ ἐγχωρεῖ μὲν καὶ τὸ κατὰ τὴν προσήκουσαν ὥραν γινόμενον ὡς ἐπαινοῦντα λέγειν αὐτόν· ἐγχωρεῖ δὲ καὶ μόνον ὀνομάζειν τὸ κατὰ τὸ μέσον θέρος.* Ita etiam interpretare mox *μήτε κατεξηραμμένους λίαν ὑπὸ τῆς ὥρας ἕξει· quorum succi non sint aestatis fervore exhausti.* Ista, *Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ τοῦ* Τρωϊκοῦ *διακόσμου*, verte: *Demetrius Scepsius in XV. ordinationis Trojanarum copiarum.* Intelligit commentarium librum a Demetrio conscriptum in eam partem Boeotiae Homericae sive ῥαψ. β. Ἰλ., qua recensentur Trojanorum copiae. Immensum fuisse id opus, co-

Multa ejus carminis hodieque fragmenta leguntur apud veteres scriptores, Tzetzem maxime et Antoninum Liberalem. Inde afferuntur hic super mentione Siduntis duo isti versus: Αὐτίχ' ὄγ' ἐκ Σιδόεντος ἠὲ Πλείης ἀπὸ κήπων Μῆλα ταμὼν χλοάοντα τύπους ναυμήσατο Κάδμου. Periculosae plena aleae res est, ut ante dicebamus, ex paucis verbis integram sententiam vestigare. Enimvero *Φοβούμενος οὐδεὶς τρόπαιον ἐστήσατο*, ait vere Plato. Tentare autem quid nocet? Videtur ergo poëta de amante haec cecinisse, qui familiari antiquis more nomen ejus, quam peribat, cortici mali insculpserat. τύπους enim Cadmi quid aliud quam literarum characteres interpretemur? Vulgo creditum olim, literas inventum esse Cadmi. Ausonius: *Pingens aridulae subdita paginae Cadmi filiolis atricoloribus.* Arianus, auctor Ἡρακλείας, ut mox dicitur, is est fortasse poëta, ex quo profert Pollux l. II. hunc versum: Αὐχένος ἐξ ὑπάτοιο κύβοις ἐπιτέλλεται ἰξύς. Nisi tamen Ῥιανὸς legendum, quem res Herculis descripsisse quatuor libris, testatur Suidas. Ipse Ἡρακλείδα vocat. Etiam Pisander et Phaedimus id argumentum tractaverant, et Ἡράκλειαν ediderant uterque. In Antigoni versu scribe: Ἠχί μοι ὡραίων πολὺ φίλτερος ἠδ' ἄρα μήλων. Vel ἠδ' ὀριμάλων, aut ὀριμήλων. Non ἠδ' ἀριμήλων. *Phaulia* mala qualia fuerint, non explicat deipnosophista. Hesychius magna quaedam mala sic scribit vocata: quod notandum duximus, nam aliud nomen prae se fert. Sed molem sine sapore in illis puto fuisse. μηλέας ἐαρινῆς etiam Theophrastus meminit, ut init. II. Histor. Lege mox: τεθαύμακα τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην πιπρασκόμενα μῆλα. Non ἐν τῇ Ῥώμῃ. Nam casum quartum retinent omnes antiqui. In Theocriti versu, Μᾶλα p.162. μὲν ἐν κόλποισι Διωνύσοιο φυλάσσων, scribunt omnes ad unum codd. Δ. Φέρουσα. ἐπιμηλὶς etiam Hesychio piri genus est. Dioscoridi aliud ea vox sonat: item aliud Galeno. Vulnus grave sequentia acceperunt verba: quod ne dissimulatum periculosius noceat, aperiendum est, et ita scribendum: Ἑσπερίδων δὲ μήλων οὕτως καλεῖσθαί τινά φησι Τιμαχίδας ἐν τῷ τετάρτῳ εἰπών . . . . . καὶ ἐν Λακεδαίμονι παρατίθεσθαι τοῖς θεοῖς φησι Πάμφιλος ταῦτα. Desunt verba Timachidae. Praeterea anacoluthon est in auctoris oratione: nam rectum erat Ἑσπ. μήλων μνημονεύει. Doctissimus Dalecamp. emendat ἐν τῷ τετάρτῳ Δείπνων, memor, laudari l. VII. Timachidam ἐν τῷ ἐνάτῳ τοῦ Δείπνου. Caeterum ex iis, quae de Hesperidum

malis hic leges, emendabis Hesychii codices, ubi scriptum perperam: ἐν Λακεδαιμονίᾳ βρωτά τινα μῆλα, pro ἐν Λακεδαίμονι ἄβρωτα. In Theophrasti loco auctiores una voce MSS. καὶ καρύε καὶ βαλάνε καὶ τ. De istis Philotimi, τὸ Περσικόν φησι λιπαρώτερον καὶ κεγχρῶδες εἶναι, quid videretur, diximus l. II. c. 13. In epitome tamen Hoescheliana, ut in editis, κεγχρώδες. Dalecampium saepe de suo liberalem multa auctori largiri, de quibus non cogitavit, diligens lector multis locis deprehendet: cujusmodi est, quod ait, Persicum malum *raucedinem sterroremque excitare*. Cujus sententiae nullum omnino in Athenaei verbis exstat vestigium. Sequitur ex Aristophanis Glossis Laconicis: τὰς Λάκωνας καλεῖν ὀξύμαλα Περσικὰ, ἅτινα ἄδρια. Mirum possit videri, pruna duobus nominibus esse appellata a Spartanis, *oxymala Persica*, praesertim cum Hesychius solam vocem ὀξύμαλα interpretetur κοκκύμηλα. Non tamen id satis argumenti sit ad inducendum hoc loco τὸ Περσικά. Nam ea voce sublata, non habet hic locum Athenaei haec observatiuncula. Sed corrupta sunt postrema pro ἅ τινας ἄδρια. *Quae*, ait Aristoph., *alios vocare adria*. Libro superiore pruna dicebantur μάδρυα, quasi μαλόδρυα. Auctore Hesychio ἄδρυα Siculis appellabantur, quae aliis ἀκρόδρυα. In Hoescheliana epitoma nihil horum. Placent nobis, quae de istis, ὥσπερ εἰς αἶγας ἡμᾶς ἀγρίας ἀποπέμπων τὰς ζητῦντας, olim Erasmus scripsit. Fortasse tamen respectum ad fabulares capras, quae Phrygibus quondam oracula edidisse dicuntur. Clemens Alex. in Προτρ.: εἶτ' ἦν ἀρχαίας τὰς Φρύγας διδάσκουσιν αἶγες μυθικαί. Et mox: συνέμποροι τῆσδε τῆς γοητείας αἶγες, αἱ ἐπὶ μαντικὴν ἠσκημέναι. Proverbii speciem habent, quae statim sequuntur: Εἰ μέν τι τέτων Ἰόβας ἱσορεῖ, χαιρέτω Λιβυκαῖσι βίβλοις ταῖσί τ' Ἄννωνος πλάναις. *Si quid horum retulit in libros suos Juba, dignus est, quem oblectent Libyci libri de erroribus Annonis*. Simile illi: *Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Maevi*, Λιβυκαὶ βίβλοι καὶ Ἄννωνος πλάναι figura est ἓν διὰ δυοῖν. Jam olim Carthaginienses navigationem in Atlantico Oceano instituerunt, et terrarum aliquas plagas multis postea seculis incognitas aperuerunt. Classis praecipuae dux fuit Anno vel potius Hanno e proceribus Carthaginiensium. Sed neque περίπλες ab illo editus, neque libri de eodem argumento ab aliis confecti fidem apud homines invenerunt. Inde natum proverbium, quod ita videtur fuisse conceptum: Εἰ μέν τι τέ-

p.163.

των ἱςορεῖ τις, χαιρέτω Λιβυκαῖσι βίβλοις ταῖσι τ' Ἄννωνος πλάναις. Mox in Theophrasti loco non agnoscunt philosophi codices ista: ἀνδράχνης, καὶ καρύας. Quae tamen sunt in MSS. et epitoma Hoesch. Sequitur statim ex eodem Theophr.: Φέρει δὲ τὰ μῆλα πᾶσαν ὥραν· τὰ μὲν γὰρ ἀφῄρηται, τὰ δὲ ἀνθεῖ, τὰ δὲ ἐκπίπτει. Theophr. habet ἐκπέπτει, non multum diverso sensu: eamque lectionem tuentur epitome et Eustathius, qui quidem aliud agebat, cum haec Pamphilo tribueret VII. in Od. comm. Plinius ita vertit: *Arbos ipsa omnibus horis pomifera est, aliis cadentibus, aliis maturescentibus, aliis vero subnascentibus.* Quod dixit Theophrastus πᾶσαν ὥραν, *quocunque anni tempore*, Plinius negligenter *omnibus horis*. Et τὰ δὲ ἐκπέπτει, *aliis maturescentibus*, immutato verborum ordine. Citrium malum cepisse edi narrat doctus convivator memoria suorum avorum, cum ad illa usque tempora nemo inter esculenta habuisset. Plutarchus, seculo uno antiquior, suis temporibus parum adhuc id fuisse in mores receptum significat, affirmans, plerosque seniorum, qui tunc viverent, insolentes ejus cibi penitus abstinuisse. πολλὰ γὰρ, inquit, τῶν ἀγεύςων καὶ ἀβρώτων πρότερον ἥδιςα νῦν γέγονεν. *Multa, quae nemo antea gustare aut edere voluisset, suavissima sunt facta.* Exempli loco affert oenomeli, vulvam, cerebrum, sicyopeponem, piper et hoc ipsum Medicum malum. Plinius de malo Assyriae *pomum ipsum alias non manditur.*

Caput Octavum.

Antiphanis Βοιωτία. Βέῤῥοια. *Mos Alexandriae, fontes tollere morsu aspidis. Theopompi historici elogium.* κώνειον *pro venenato poculo simpliciter.* λεπάδες ἄπτεροι. κηκίβαλοι. τηθυνάκια. ἀναῤῥεῖται et νηρεῖται. σκιφύδρια. σκίφος. *Solenes* μακρογόγγυλοι. γογγυλόσκηνος. *Conchae* ἀμαθίτιδες. Amathus *et* Amathos. *Dialectus deorum.* τέλλη *pro* τελλίνη.

Ait: Ἀντιφάνης ἐν Βοιωτίῳ. Quotiescunque in his libris laudatur Antiphanes Βοιωτίῳ, legendum censeo ma-

tato genere Βοιωτίᾳ, quemadmodum aliis aliquot locis melius ſcriptum. Illo ſane, qui l. IX. principio habetur, ubi ſcriptum Βοιωτίῳ, Pollux legit Βοιωτίᾳ l. X. c. 23. Βέρβεια in verſibus Eriphi ancillae barbarae barbarum eſt nomen, ut ſervorum pleraque omnia. Fruſtra eſt vir doctus, qui emendabat βραβεῖα πολυτίμητα. Ait: καὶ ἀσπίσι δηχθέντες ἐδὲν ἔπαθον. Soliti Alexandrini non ſolum feris laniandos ſontes objicere, verum etiam venenatorum animalium morſibus interſicere, ſicut Athenienſes cicutae hauſtu. Galenus in comm. de ther. ad Piſon.
p. 164. hoc illorum publicum inſtitutum commemorat his verbis: Πολλάκις ἐθεασάμην ἐγὼ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀλεξανδρείᾳ τὸ τάχος τε ὑπ' αὐτῶν (de aſpidibus loquitur) γιγνομένε θανάτε. ὅταν γὰρ τινὰ τέτῳ τῷ νόμῳ τῆς κολάσεως καταχριθέντα φιλανθρώπως καὶ ταχέως ἀποκτεῖναι θέλωσιν, προσβάλλοντες αὐτῶν τοῖς σέρνοις τὸ θηρίον, καὶ ποιήσαντες ὀλίγον περιπατῆσαι, ὅτω ταχέως ἀναιρῦσι τὸν ἄνθρωπον. *Vidi ſaepe in magna Alexandria, quanta celeritate mortem aſpides inferant. Quoties enim damnatum aliquem lege ſupplicii hujus cum aliqua humanitate et cito volunt interficere, pectori ſerpentem admovent, et paſſus aliquot ambulare jubent: atque ita hominem brevi enecant.* Verum eſt elogium, quo Theopompum hiſtoricum auctor afficit: μαθέτω παρὰ Θεοπόμπε τῦ Χίε, ἀνδρὸς φιλαλήθες καὶ πολλὰ χρήματα καταναλώσαντος εἰς τὴν περὶ τῆς ἱςορίας ἐξέτασιν ἀκριβῆ. Veritatis amantem ait fuiſſe, ejusque pervestigandae ſtudio magnam pecuniae vim inſumiſſe. De impenſis Theopompi non tacet Dionyſius Halic. in ep. ad Pompejum. De amore veritatis non deſunt qui obſtrepant. Athenaeus ipſe l. VI. δυσμενέςατον appellat, parum conſtans ſibi. Sed quia ingenua libertate vitia hominum Theopompus carpſerat, multorum odia veritas illi paraverat. Itaque βάσκανον et aliorum virtutibus invidentem multi pronuntiarunt, quos refellit Dionyſius. Lucianus de conſcr. hiſt.: τὴν αὐτὴν τῷ Θεοπόμπῳ κατηγορίαν ἕξεις φιλαπεχθημόνως κατηγορῦντι τῶν πλείςων. Hinc Theopompinum ſcribendi genus nominat Cicero, cum de omnibus omnia libere palam dicuntur, ad Attic. l. II. Scribi malim: περὶ Κλεάρχε διηγέμενος τῦ Ἡρακλεώτε, Ἡρακλεωτῶν τῶν ἐν τῷ Πόντῳ τυράννε. Vel: τῦ Ἡρακλεωτῶν τῶν ἐν τῷ Π. τ. Quia in multis Graeciae oppidis legitimus, ut ita dicam, et uſu plurimo cognitus veneni modus cicutae propinatio fuit, κώνειον ſimpliciter pro venenato poculo uſurparunt: ſicut pyxis dicitur

nt ex auro et argento, et χάλκεα poëtis etiam ferrea chalybea. Sexcenta his similia. Ita debuerant accipere interpretes, cum ait noster: καὶ ὡς τοῖς πλείστοις ἀδλ-ιώνειον πιεῖν. Non de *potu cicutae*, ut verterunt. Nam uitur statim: πίνοντας τὸ ἀκόνιτον, de eodem veneno, clarum est, et admonuerunt ante nos viri doctissimi: bus assentiri non debes Athenaei codices emendantibus. pianus: Λέγεται καὶ ἀκόνιτον δηλητήριον φάρμακον, Ἀθήναιος ἐν τῷ τρίτῳ Δειπνοσοφιςῶν, ὅτι (malim ιῶν) τὰς προφαγόντας τὸ πήγανον μηδὲν πάσχοντας τᾶ κωνείυ. Manifesto hic scriptor imitatione Athenaei ειον pro venenata potione ἁπλῶς usurpavit. Ita autem legunt et membranae omnes, et Hoeschelianа epito. Finito sermone de citro, ait: Ταῦτ' εἰπόντος τᾶ Δη-ιρίτυ. Ubi scribendum aliquando putavimus τᾶ Λαρην-. Democritus enim Romani hominis nomen non est. im autem, qui super cirrio malo modo disputavit, et manum fuisse, et e primoribus, colligitur ex praecentibus paulo ante verbis: εὖ οἶδα, μαθὼν παρὰ πολίτυ πιςευθέντος τὴν τῆς Αἰγύπτυ ἀρχήν. Praefecturam p.165. gypti alii fuisse creditam, quam Romano civi, putanm non est. Sed patuit late per ea tempora jus civita- Romanae. Verum de isto Democrito et caeteris conis plura ἐν τοῖς προλεγομένοις. In istis Epicharmi, γε δὲ παντοδαπὰ κογχύλια, Λεπάδας, ἀσπέδυς, ςρα-λυς, κηκιβάλυς, τηθυνάκια, scribi probem cum MSS. πάδας ἀσπέτυς, *lepadas multas*. Nam ἀσπέδυς nusquam venias. ἀςάκυς emendari, non probo: etsi enim τῶν ακοδέρμων sunt astaci, non tamen de genere conchylion. Strabeli ex Athenaeo et Hesychio noti: tamen in ıratis manu constanter κραβύζυς. De *cecibalis* amplius aeramus. *Tetbynacia* sunt parva τήθυα: de quibus ılta in sequentibus. ἀναρῖται sive ἀνηρῖται iidem cum iis, os νηρίτας alii vocarunt. In multis dictionibus τὸ α pune adest aut abest. Sic strabeli et astrabeli iidem. φύδρια Epicharmo sunt, quae aliis ξιφύδρια. Hesy-.us: ξιφύδρια, κοχλία. Sic et σκίφος pro ξίφος. Et ces quoque sciphiae non alii a xiphiis, sed ab istis Epiarmi conchyliis diversi longe. Sciphydrium Latine *diolus*. De hoc genere ait Epicharmus: Τὰ γλυκέα ἐντὶ ἐπέσθειν, ἐν πάγει μὲν δ' ὀξέα. Corrigo: Τὰ υκέα μὲν ἐντὶ ἐπέσθεν, ἐμπαγέμεν δ' ὀξέα. *Qui* gla-li *dulces quidem sunt in edendo, acuti autem in perfo-ndo*. ἐμπαγέμεν Doricum pro ἐμπήγειν, nam πήγω di-

cebant pro πηγνύω· vel pro ἐμπαγῆναι. Quod ita accipiendum: ὥστε ἐμπαγῆναί τινα αὐτοῖς ῥᾳδίως, *ut facile aliquis trajici ab illis possit.* Vel hic locus interpretum commenta de etymo vocis σκιφύδρια satis refellit. Addit Epicharmus: Τάς τε μακρογογγύλας σωλῆνας. Emendabat doctissimus Gesnerus μακροκογχύλας. Sed cur editam non feramus lectionem? μακρογόγγυλος *longus ac teres* significat, ut πολυποίκιλος *multus et varius.* Solenes, qui etiam dicti sunt digiti, et δόνακες, et αὐλοί, quare non possunt μακρογόγγυλοι appellari? Sic de alia conchyliorum, ut videtur, specie factum nomen γογγυλέσκηνος, id est, Hesychio interprete, γογγύλον ἔχων τὸν οἶκον ἢ τὸ σῶμα. Deinde commemorantur Epicharmo nigrarum et albarum concharum genera. Sed versus ille corruptissimus est, qui ad nigras pertinet. Scribitur enim: ἅπερ κογχόθηρα πᾶσιν ἐς τρισώνια. Scripta manu lectio nihilo melior: ἅπερ κογχόθηραν πᾶσιν ἐς τρισῶνα. Auctor epitomae, quae sanare non poterat, praetermisit prudenter. De nigris ita Epicharmus: Θάτεραι δὲ ταὶ κόγχοι αἱ ἀμαθίτιδές τε κακοδόκιμοί τε κηνυγόνοι· Τὰς ἀνδροφυκτίδας πάντες ἄνθρωποι καλέοντι, Ἄμμες δὲ λευκὰς τοὶ θεοί. Lego κήγονοι, et fortasse etiam κηδόκιμοι. *Alterae sive alterius generis conchae sunt sabulosae, et male audiunt, ceu generationis inimicae: has vulgo mortales appellant* ἀνδροφυκτίδας, *virifugas, nos dii vocamus albas.* Dalecampius ἀμαθίτιδας conchas putat dictas ab Amatho Veneri sacra. Amathuntem, puto, voluit dicere. Atque hujus sententiae auctor illi Conradus Gesnerus: qui Veneris conchas esse putat, quas χοιρίνας et porcellanas vulgo appellant. Ne assentiar doctiss. viro, facit analogia. Qua enim proportione

p.166. ἀμαθῖτις ab Ἀμαθοῦς possit deduci? Quin potius commune hoc epithetum esse censemus illarum concharum, quae in limo generantur. Nam, ut ait Nicander, testaceorum, quae ille vocat ὀστρακόρινα, Πολλὰ μὲν ἐν πέτρῃσι, τὰ δ' ἐν ψαμάθοισι νέμονται. Et humanae sapientiae pater, in βορβορώδει quidem limo ostrea, in ἀμμώδει vero conchas nasci. Quod huc facit in primis. ἄμαθος enim, ut docent grammatici, ὁ ἀμμώδης τόπος. Ut mirum non sit, Epicharmo appellari κόγχας ἀμαθίτιδας, quas ait philosophus generari in locis ἀμαθώδεσιν, aut, quod idem est, ἀμμώδεσι. Si probarem a loco istud nomen inditum, non ab Amathunte Cypri, sed ab Amatha, oppido Siciliae, deducerem, servata analogia: cujus maxima semper ratio a sapientibus habetur. Emendat deinde Dalecampius καλεόε-

κιμοι et ἀνδροφύτιδας. Nos caussam non videmus, cur edita lectio repudietur. Homerum imitatur Epicharmus in istis: Ἄμμες δὲ λευκὰς τοὶ θεοί. Separat dialectum deorum ab humana: qua de re in Cratylo Plato. Additur et alius Epicharmi locus: ἐν δὲ Μέσαις γράφεται· Ἀντὶ τῶ κόγχος ἀντέλλην καλέομες· ἔστιν δ᾽ ἄδιστον κρέας. Prima verba procul dubio corrupta sic emendamus: Ἐντὶ κόγχος, ἂν τέλλην καλέομες. Vocem τέλλην interpretatur Athenaeus sequentibus verbis: τὴν τελλίναν λεγομένην ἴσως δηλοῖ.

Caput Nonum.

Alcaei locus ab antiquis criticis tractatus. Sopater φλοιακογράφος· φλοίακες. Hilarotragoediae *vel phlyacographiae auctor Rhinthon. Homerica locutio:* ἔβη με ἀκοὰς ἐμὰς μελῳδὸς ἦχος. *Epicharmi* Prometheus πυρκαεύς. *Fabularum Aeschyli album auctum et correctum.* χηράβης *et* χήραψ. *Ararotis poëtae nomen restitutum variis locis.* Cocalus *fabula. Cratini* Archilochi. Πόλεις *vetus comoedia.* κτένες ἐκ Μηθύμνης. *Multa emendantur et illustrantur.*

In hoc de conchyliis ostreisque sermone Alcaei locus ab Athenaeo profertur, de cujus lectione vera et interpretatione doctissimi viri, Aristophanes grammaticus et Dicaearchus, diversa censuerunt. Alcaei verba sunt haec: Ἐκ λεπάδων χαύνοις φρένας ἀ θαλασσία λεπάς. Quidquid nonnulli muginentur, fatendum est, ita scripta haec sensum nullum habere. Legimus nos: Ἐκ λυπάων δ' ἰαίνοι σε φρένας ἀ θαλασσία λεπάς. Vel: ἰαίνοις, ὦ θαλασσία λεπάς. Optat jucunda omnia amiculae: in his, ut lepade marina animum oblectet, ut solent pueri fistula. Vide sequentia Athenaei. Inter oblectamenta juventutis fuerunt et conchyliorum genera quaedam, ex quibus varia sibi ludicra pueri conficiebant. Aristophanes pro λεπὰς emendabat χέλυς. Credo, quia ad illa, quae diximus, puerilia oblectamenta parum aptas existimabat esse marinas patellas. Quantum huic emen-

p.167. dationi tribuendum ſit, amiſſis Alcaei poëmatis, aeſtimare hodie non licet nobis. Videtur tamen primus ejus odae verſus non obſcure alteri lectioni favere: Πέτρας καὶ πολιᾶς θαλάσσης τέκνον. Nam quid aliud lepas, niſi rupis et maris progenies? Errant, qui Sopatrum appellari non ferunt Φλοιακογράφον. Super membranas et epitomen Euſtathius fidem facit huic lectioni. φλοίακες in magna Graecia dicebantur hiſtriones et mimi. Mimorum poëtae φλοιακογράφοι, vel etiam φλύακες aut φλοίακες ſimpliciter. Stephanus de urb.: Ῥίνθων Ταραντῖνος φλύαξ, τὰ τραγικὰ μεταῤῥυθμίζων εἰς τὸ γελοῖον. Vir doctus φλύαξ aliter accipit. Fallitur. Hujusmodi poëſis proprio nomine hilarotragoedia appellabatur, vel phlyacographia. Suidas ejus auctorem facit Rhinthonem. Ῥίνθων; ait, Ταραντῖνος κωμικὸς, ἀρχηγὸς τῆς καλουμένης ἱλαροτραγῳδίας, ἥ ἐστι φυλακογραφία. Scribendum φλυακογραφία. Nihil intereſt inter φλύαξ et φλοίαξ. Idem alibi de Sotade: ἔγραψε φλύακας, ἤτοι κιναίδους. De hoc Sopatro plura c. 31. In ejus verbis elegantia eſt Homerica: ἔβη με ἀκοὰς ἐμὰς ἦχος. Ut: ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων; Membranae tamen et epitome τελλίνης ἐξαίφνης μέγας, non μέ τις. In altero verſu μελῳδὸς ἦχος pro μεμελῳδημένος aut ἐμμελής. Sequitur: Πᾶ δ' ὁ Ἐπίχαρμος ἐν Πύῤῥᾳ καὶ Προμηθεῖ φησι. Illud Πᾶ pro καὶ quomodo huc irrepſerit etiam in MSS., neſcio: nam ad ſuperiora pertinere non videtur. Caetera ſic lego: Ἐπίχαρμος ἐν πυρκαεῖ Προμηθεῖ φ. Epicharmum hoc nomine fabulam docuiſſe, teſtatur Pollux l. XXIII. Promethei fabulam per partes poëtae varii docuerunt, et cognominibus ſua dramata diſtinxerunt. In Aeſchylearum tragoediarum indice legas: Προμηθεὺς δεσμώτης, Προμηθεὺς πυρφόρος, Προμηθεὺς λυόμενος. Sed et Προμηθεὺς πυρκαεὺς ab Aeſchylo compoſita eſt, ut affirmat conceptis verbis Julius Poll. l. IX. Quare augeatur, me auctore, antiquus ille catalogus fabulae iſtius nomine. Etſi fortaſſe verius, Προμηθεὺς πυρκαεὺς non aliam eſſe fabulam, quam quae appellatur ibid. Π. πυρφόρος. Eſt enim πυρκαεὺς, qui ignem accendit. Quare ita potius videatur reſtituendus ille locus: Πρ. πυρκαεὺς ἢ πυρφόρος, Πρ. δεσμώτης, Πρ. λυόμενος, ſervato fabularum ordine. Reſtituatur etiam in eodem albo corruptum nomen alterius dramatis, aut certe praetermiſſum: nam in litera Θ prima cenſeri debuit fabula Θαλασσοποιοί, auctore eodem Polluce l. VII. c. 26. Sed ad penſum redeamus. Ex hac igitur fabula Epichar-

mi ista laudantur: Κἄν τις Ἑλλήνων τῶν ἀνδρί τ' ἄν θᾶσαι δὴ καὶ λεπὰς ὅσσα. Nae bono fuerunt stomacho, qui haec concoxerunt, interpretes! Nos foede omnia inquinata affirmamus, et ita emendamus, ipsa corruptae lectionis vestigia prementes: Καὶ τελλίναν τε κ' ἀναρίταν θᾶσαι δὴ καὶ λεπὰς (vel λεπάδ'), ὅσα, *tellinam et anaritam hanc specta, ac patellam marinam, qua magnitudine sint.* Considera superiores ejusdem poëtae locos, et favisse hic nobis Musas non dubitabis. θᾶσαι valet *cerne.* Exstat apud Theocritum et Sophronem, ejusdem dialecti poëtas. Mox in Sophronis loco, Μελαινίδες γάρ τοι νησεῦντι ἐμὶν, scribo νίσσονται aut νισσεῦνται, *veniunt* sive afferentur. Lege etiam τὸν ἀγροιώταν χηράβαν vel χηράμβαν ὀνομάζει. καὶ Ἀρχίλοχος δὲ τῆς χηράβος μέμνηται. Sensus est: alios in masculino genere istud nomen extulisse, ὁ χηράβης, vel, ut scribunt membranae, ἡ χηράμβης, alios in foeminino, ἡ χηρὰψ vel χήραψ, ut λαίλαψ. Herondam comicum, cujus Συνεργαζομένας auctor hic laudat, non invenio alibi: neque in Aeschyli Persis verba, quae ex ea fabula proferuntur. In allatis ex Archippi Piscibus ἐσχάραι nominantur cum echinis: de quo vide ad l. VII. c. ult. Araros, poëta comicus paulo post citatus, filius fuit Aristophanis. Nomen illius saepe corruptum ab imperitis hominibus, ut apud Polluc. l. VI. c. 8.: εἴρηκε τὸ χορτάζειν Ἀριστοφάνης, καὶ τὸ χορτάζεσθαι ἀρχρῶς. Scribendum Ἀραρώς. At l. VII. c. 14. recte εἰπόντος Ἀραρότος. Sed non recte Pollux, qui in ejus versu pravam lectionem verae anteponit, nam scribi debet locus, quem affert: — παρθένος δ' εἶναι δοκεῖς Φορῶν κροκωτοὺς καὶ γυναικείαν στολήν. Non, ut legit Pollux, Φορῶν κροσσωτὰς, metro reclamante. Clemens Alex. l. VI.: τὸν μέντοι Κώκαλον τὸν ποιηθέντα ἀραρότως τῷ Ἀριστοφάνει ποιεῖ Φιλήμων ὁ κωμικὸς ὑπαλλάξας ἐν Ὑποβολιμαίῳ ἐκωμῴδησεν. Inepta et absurda prorsus lectio. Scribe: τὸν μέντοι Κώκαλον τὸν ποιηθέντα Ἀραρότι τῷ Ἀριστοφάνους υἱεῖ Φιλήμων ὁ κωμικὸς ἐν Ὑποβ. ἐκ. Clarissima sententia. Etsi de auctore ejus fabulae aliter sentiunt alii: non enim filio Araroti, sed patri Aristophani Cocalum adscribunt. In vita Aristophanis: πρῶτος δὲ καὶ τῆς νέας κωμῳδίας τὸν τύπον ἐπέδειξεν ἐν τῷ Κωκάλῳ, ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν λαβόμενοι Μένανδρός τε καὶ Φιλήμων ἐδραματούργησαν. Quibus verbis confirmari vides, quod dicebat Clemens de Philemonis furto. Ex argumento Pluti disces veram caussam, cur fabulam Cocalum alii patri, p. 168.

alii filio jam olim adſcripſerint. Sophronis mox verba allegorice accipienda, ut docet Demetrius Phalereus. Sophron, inquit, ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἀλληγορεῖ, οἷον ἐπὶ ἰχθύων, σωλῆνες γλυκύκρεων κογχύλιον, χήρᾶν γυναικῶν λίχνευμα. Diſtingue: Τίνες δ' ἐντί ποκα, φίλα; τόδε τοι μακραὶ κόγχαι· σωλῆνες τοῦτί γα. *Quinam hi ſunt piſces, o amica? Iſtud quidem conchae longae: iſtud vero ſolenes.* Cratini fabula Archilochi ſcripta, ut videtur, in contumeliam ejus poëtae atque aliorum. Clemens Alex. Strom. l. I.: Κρατῖνος γοῦν ἐν τοῖς Ἀρχιλόχοις ποιητὰς καταλέξας, ἔφη· Οἷον σοφιστῶν σμῆνος ἀνεδιφήσατε. Sic legendus hic locus. Sic Teleclides, alius comicus, uni ſuarum fabularum *Heſiodi* nomen indiderat, auctore Athenaeo. Sic alii poëtae. Falluntur, qui hujus fabulae titulum aliter putant interpretandum. Verſum Cratini ſcribe, ut in vulgatis: Ἡ μὲν πίννῃσι καὶ ὀστρέοισιν ὁμοίη· non σηπίῃσιν, quod in noſtram editionem ex MSS. neſcio quomodo irrepſit. Fabulae, cujus nomen erat Πόλεις,
p. 169. incertum fuiſſe auctorem, declarat auctor, cum ita loquitur: Φιλύλλιος δὲ, ἢ Φρύνιχος, ἢ Ἀριστοφάνης ἐν Πόλεσιν. Et l. VIII. ſic: Φιλύλλιός τε ἢ ὁ ποιήσας τὰς Πόλεις. Idem tamen hoc ipſo libro verum auctorem Philyllium agnoſcit: Φιλύλλιος ἐν Πόλεσι. Et ſimiliter Julius Poll. l. VII. c. 24. ac l. X. c. 28. Apud Clementem Alex. l. V. Strom. Φιλύδεος perperam nominatur, qui nullus unquam fuit in rerum natura. Quare ita corrige: ὁ κωμικὸς Φιλύλλιος βέδυ τὸν ἀέρα βιόδωρον ὄντα διὰ τούτων γινώσκει. In iis igitur, quae habentur hic ex illa fabula, lege ὄστρεια, non ὄστρεα. Vide c. 13. Deinde ſcribunt optimi libri κτένας ἐκ Μιτυλήνης, non, ut editum eſt, ἐκ Μηθύμνης. Duo ſunt ejusdem inſulae Lesbi oppida, Methymna et Mitylene: quorum in antiquis libris ſaepe invenimus permutata nomina, ut hic, et l. X. Ἑρμείας ὁ Μιτυληναῖος habent MSS., non Μηθυμναῖος. Iſto loco ſtant ab edita lectione veteres auctores, qui κτένας Μηθυμναίους celebrant, Clemens Alex. Paedag. l. II. et Pollux l. VI. c. 10. Quare nihil mutandum neque hic neque infra paulo poſt, ubi iterum laudatur hic locus. Poſt Αἴρετε ἀνθρακίδας pone τελείαν στιγμήν· nam ſequentia ab alio verbo pendent, quod deſideratur.

CAPUT DECIMUM.

gias, Dercylus, *vetustissimi scriptores.* Babylonii *Aristophanis.* *Proverbium:* κόγχην διελεῖν. *Aeschyli* Glaucus. Ποτνιεὺς *vel* Πότνιος. Satyri *Phrynichi.* κώρυκοι. κρεῖοι *vel* κριοί. σκιλλώδης *et* κολλώδης. τράχηλοι *et* τραχήλια. ὠτάριον *sive* auricula Veneris.

ɪvenio inter antiquissimos Graeciae scriptores eos, qui thenaeo nominantur, cum scribit: Ἀγίας δὲ καὶ Δερκύλος ἐν Ἀργολικοῖς. Clemens Alex. hos pariter conjungit historia capti Ilii l. I. Strom.: Ἀγίας δὲ καὶ Δερκύλος τῇ τρίτῃ μηνὸς Πανήμου. Scribitur in Clementis codicis Αἰγίας. Sed Agiae puto huic fuisse nomen: nam in usebio Ἅγις est scriptum, apud quem Κερκύλος male o Dercylo. Etiam Polluci l. III. c. 3. Ἀγίας ὁ κωμις nominatur. Qui an iste sit, an alius, difficile dictu t: ego alium putem. *Babylonii* Aristophanis, cujus fabulae meminit mox auctor, inter celeberrima ejus poëe dramata fuerunt: facit mentionem Julius Poll. l. IV. c. nult. et l. IX., itemque l. X. Saepius Priscianus l. XVIII.: *istophanes Babyloniis:* ἐννεύει με φεύγειν οἴκαδε. *Nos oque similiter: annuit me fugere domum.* Argumentum parte indicat auctor vitae Aristophanis: διήχθρευσε τῷ ὁ Ἀριστοφάνης, ὅτι ἐν δράματι αὐτοῦ Βαβυλωνίοις διέλε τῶν Ἀθηναίων τὰς κληρωτὰς ἀρχὰς παρόντων ξένων. *ristophanes* Cleonis *factus est inimicus, quod in una suarum bularum, Babyloniis, Atheniensium magistratus sorte eles praesentibus peregrinis vituperaverat.* Vide illius interpretem Graecum ad Aves, et in voce Ἱεριανὰ Hesychium. p.170. Vetus Graecorum erat proverbium, quod ex esiodis Teleclidis in concharum mentione affertur, γχην διελεῖν, *concham aperire.* Apud Suidam paulo alir: ὥσπερ κογχύλην διελεῖν. Locum habet, cum aliquid cillimum factu esse significare volumus. Hesychius: γχην διελεῖν, παροιμία ἐπὶ τοῦ ῥᾳδίως τι ποιῆσαι. Simile huic aliud proverbium de re vilissima: κόγχης ἄξιον. esychius: κόγχης ἄξιον, ἐπὶ τοῦ εἰ τελείαν ἐτίθεσαν. Depravatissime. Scribe: ἐπὶ τοῦ εὐτελοῦς λίαν ἐτίθεσαν. Soɪronis mimi alii dicebantur viriles, alii muliebres, ex so argumento. Muliebrium hic, virilium alibi fit men. Et horum et illorum apud Pollucem l. IV. c. 24.

et aliis locis. In Etymologico magno legimus: Σώφρων ἐν τοῖς γυναικείοις τροπαίοις· Πρὶν αὐτὰν τὰν νόσον εἰς τὸν μυελὸν σκιρωθῆναι. Dubio procul corrupta est vox τροπαίοις. Legendum statim Αἰσχύλος ἐν Ποτνιεῖ Γλαύκῳ· non autem Ποντίῳ Γλ. *Glaucum marinum* nemo veterum Aeschylo editum fuisse est auctor. *Potniensis Glaucus* poëtae illius nota fabula est ex Strab. l. IX., Hesychio in ἀμφίσωπιν et Ξιφήρη λιμήν. et ipso laterculo tragoediarum ejus poëtae. Erat scriptum Ποτνίῳ, unde postea factum Ποντίῳ. Πότνιος autem et Ποτνιεὺς idem, ut adnotat in Ethnicis Stephanus. Non desunt, qui nullo cognomine Glaucum nominent, ut Pindari interpres ad od. I. Pyth. Versum ex Aristonymi comici (de quo multa Suidas) Theseo scribi sic malim: Κόγχος ἦν βάπτων ἄλλον ὁμοίως. Satyros Phrynichi fabulam reperies nominatam l. III. Pollucis c. VII. et in schol. Aristoph. ad Nebulas. Quod ait, asperas conchas vocatas fuisse a Macedonibus καρύκας, admonet nos, ut Hesychium in ea voce emendemus: nam hodie perperam οἱ δὲ λόγχην pro οἱ δὲ κόγχην. Addit Athenaeus: ὑπὸ δὲ Ἀθηναίων κρείας. In Eupolidis versu ita interpretamur vocem κρείας l. IX. Hesychius vocat sine diphthongo κριάς. Similis διττογραφία in aliis vocis hujus significatibus, ut dicebamus l. super. c. 14. Musculos inter conchas describens Athenaeus, quosdam illorum esse ait σκιλλώδεις, κακοχύλους τε καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν ἀπειθεῖς. *Squillam resipientes, mali succi et saporis ingrati.* Non defuere, qui vocem σκιλλώδεις mutandam censerent cum hic, tum paulo post: quorum sententiam refutavit doctiss. Gesnerus accurata disputatione. Accedat nunc auctoritas membranarum omnium et epitomae, in qua σκυλλώδεις exaratum est, parva menda. Alibi junguntur in simili sententia κακόχυλοι καὶ κολλώδεις, ut paulo post in explicanda solenum natura. Cum scribit ἑψόμενοι τὸ καθ' ἑαυτοὺς καὶ οἱ τράχηλοι τῶν πορφυρῶν εὐθετοῦσι πρὸς τὰς τῶν στομάχων διαθέσεις, potes accipere de genere purpurarum, quas *trachelos* vocabant. Hesychius: τραχήλους, τὰς πορφύρας. Sed addit idem: ἔνιοι τοὺς σπονδύλους τῶν κογχυλίων, *quidam interpretantur de vertebris conchyliorum.* Sane in hoc auctore locos invenias, ubi tracheli nomi-
p. 171. nantur conchyliorum proprium genus, ut statim in Posidippi versu: Πίννας, τραχήλους, μύας. Item alios, ubi pars cerycis aut purpurae aliusve conchylii ita nominatur, non κυρίως quidem, sed ἀναλόγως. Has partes

nius etiam brevius: *orbes totidem, quot habent annos.* Falluntur, qui ex Aristotele interpellant hoc loco Athenaeum. At de sequentibus verbis quid dicemus? *αἱ δὲ πίνναι ὀρθαὶ φύονται ἐκ τῦ βυθῦ.* Nam aliter habent omnes hodie Aristotelis codices: *αἱ δὲ πίνναι ὀρθαὶ φύονται ἐκ τῦ βύσσυ ἐν τοῖς ἀμμώδεσι καὶ βορβορώδεσι.* Utram lectionem probabimus et veram dicemus? Aristotelicorum librorum scriptura ait, pinnam *e bysso oriri in locis sabulosis et coenosis:* nostra, *ex ipso talium locorum fundo.* Utraque scriptura suas rationes suosque auctores habet. Adnasci pinnis quandam, ut cum Tertulliano dicam, mucosam lanositatem, evincit magistra stultorum *αὐτοψία.* Recentiores naturae consultissimi viri, qui pinnam descripserunt visam sibi tractatamque saepius, plerique omnes in hoc consentiunt. In veterum tamen philosophorum Graecorum et Latinorum scriptis, si istum Aristotelis locum excipias, altum de hac re silentium. Illius tamen beatiss. pater Basilius meminit. Qui quidem auream lanam vocat istud sive lini sive lanae rudimentum. Ita p.173.
enim scribit conc. in hexaëm. VII.: *πόθεν τὸ χρυσῦν ἔριον αἱ πίνναι τρέφυσιν, ὅπερ ὐδεὶς τῶν ἀνθοβαφῶν ἐμιμήσατο;* Et in orat. ad divites: *ὅταν σπυδάζηται παρ' αὐτοῖς τὰ ἐκ θαλάττης ἄνθη, ἡ κόχλος, ἤ τε πίννα, ὑπὲρ τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἔριον.* Quam appellat Basilius lanam auream, Aristoteles (si modo ita ille scripsit) ratione coloris byssum nominat: nam byssi color, ut auri, sub flavi genere continetur. Lanam vocat et Procopius; cujus exstat super hoc insignis locus in comment. de Justiniani fabricis. *χλαμὺς,* inquit, *ἐξ ἐρίων πεποιημένη, ὐχ οἷα τῶν προβάτων ἐκπέφυκεν, ἀλλ' ἐκ θαλάσσης συνειλεγμένων. πίννας τὰ ζῶα καλεῖν νενομίκασιν, ἐν οἷς ἡ τῶν ἐρίων ἔκφυσις γίνεται.* Memini, cum ante annum Fonte-Eblaudi sive, ut hodie appellatur, Fontebellae aquae essem, ac singula oculis usurparem, quae in illo nostrorum regum palatio rara visu spectatuque dignissima furor bellorum civilium pauca de multis fecit reliqua, fimbrias veteris cujusdam marsupii pro verae pinnae bysso mihi ostendisse nobilem virum a Beringen, regis cubiculariorum primicerium. Illud *κειμήλιον,* quantum recordor, est hujusmodi. Marsupium erat formae non multum ab illis diversae, quae patres nostri zonae appensa gestabant: nisi quod magnitudine longe superat vel maxima, quae essent illis temporibus in usu. Opus e plumis factum est, eleganti et exotico artificio quodam: qua manus immitti-

tur, fimbriae sunt assutae, coloris pulli, subtiliorem stuppam cannabinam similitudine quadam referentes. Harum materiam esse byssum e pinna, non dubitabat regius praefectus amplissimis viris Merico de Vicq et Suffrido Caligauoni, Navarrae Cancellario, mihique affirmare. Sic enim visum esse aliquando eximia eruditione praedito archiatro Dortomano, qui apud Mompelienses diu medicinam docuerat, et pinnas saepius aiebat vidisse. Non igitur adeo absurda est Aristotelicorum exemplarium lectio, ac censuerunt nonnulli. Rursus pro altera, *ἐκ τοῦ βυθοῦ*, pugnant neque paucae neque invalidae rationes. Primum sic habent omnes antiqui MSS., itaque Hoescheliana epitome: sicque rei natura postulat. Nam vere *ἐκ βυθοῦ* nascuntur pinnae, non illae solum, quas *ἐμβυθίους* paulo post auctor vocat, sed omnes omnino. Oppianus: *Ὄστρακον αὖ βυθίας μὲν ἔχει πλάκας· ἐν δέ οἱ ἰχθὺς Ναιετάει.* Deinde quale est hoc loquendi genus, ut dicatur pinna ex eo filo nasci, per quod adhaeret solo, in quo generatur? Mitto dicere, *τὸν βύσσον* pro *τὴν βύσσον* Graecum non videri. Postremo illud, quo innititur pinna, nusquam alibi philosophus, nusquam scriptor ullus byssum appellavit, sed radicem aut quasi radicem. Sic in V. Histor. legimus, pinnas *ἐρριζῶσθαι*. Athenaeus quoque non multo post, *ὅσαι ἄν*, inquit, *πίνναι πέτραις ἢ σπιλάσι προσφυῶσι, ῥιζοβολοῦσι.* Iterum idem, naturam radicis hujus explicans, *διήκει*, inquit, *ἐκ τοῦ σώματος ἡ σὰρξ μέχρι μέσου τοῦ κόγχου οἱονεὶ ῥίζα.* Plinius, quod dixerat
p. 174. philosophus, *ὀρθὰς φύεσθαι τὰς πίννας*, eleganter vertit *nasci eas surrectas semper*, nulla facta molestae istius appendicis mentione; an incuria, an certo consilio?

CAPUT DUODECIMUM.

Aristophanis Phoenissae. *Athenaei allucinatio. Pherecratis* Automoli. *παραφθορά. ἀκαλήφη unde dicta. κωμῳδία pro comico joco. χῆμαι παχεῖαι. Solenes οὐρανοχρώματοι. ἀφορμή. σπατάγγαι. βρίσσοι vel βρύττοι. Aristophanis* Holcades et Insulae.

Mendum ingenue profitentur prima verba *χρείας* Aristophanicae ex Phoenissis: *Ἀριστοφάνης ἐν Φοινίσσαις, ἔτνος,*

fuisse ad cibum expetitas, scribit Hesychius in Ταραντῖναι. Petronius: *mox cibis validioribus pastus, id est, bulbis cochlearumque sine jure cervicibus, hausi parcius merum.* Ostreum, quod ὠτάριον Graeci vocant, Aeolibus solitum dici aurem Veneris, ex Antigono Carystio docet convivator noster, ex quo emendabis ista Hesychii: οὖν Ἀφροδίτης, οἱ ἁλιεῖς ὄςρεόν τι ὕτω καλῦσι. Imo vero οἱ Αἰολεῖς. Nam lectionem nostram tuetur Eustathius ad Ul. ῥαψ. ρ.

Caput Undecimum.

Περὶ ζώων et περὶ φυτῶν apud Athenaeum quomodo capiendum. Testaceorum divisio Aristotelica. Mos Athenaei, citare ex libris de partibus, quae sunt in Historiis. Obscurus locus Aristotelis: αἱ πίνναι ἐκ τῦ βυθῦ φύονται, vel βύσσῳ. De byssa pinnarum.

Observandum est lectori scriptoris hujus, cum ab illo vel Aristoteles ἐν τῷ περὶ ζώων, vel Theophrastus ἐν τῷ περὶ φυτῶν laudantur, sic accipi verba illa debere, ut si diceret ἐν τῇ περὶ ζώων, φυτῶν πραγματείᾳ· qua appellatione continentur, quaecunque alter eorum variis operibus scripsit de natura animalium, alter de plantarum. Solet autem Athenaeus, quicquid de eadem re variis locis disperse scriptum invenit apud illos, in unum congerere. Sic cum super ostreis ait, Ἀριςοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζώων, ὄςρεα, φησί, pleraque omnia describuntur, quae de ostreis philosophus dixerat, non in iis solum libris, qui hodie exstant, sed quaedam etiam in iis, quos hodie non habemus. Nam Histor. l. IV. c. 4. ὀςρακοδέρμων diversa non parum instituitur divisio: qui tamen locus cum isto est conferendus. Recte autem doctissimus Gesnerus, quo loco scriptum est etiam in membranis, etiam in epitoma, λεπὰς δὲ δίθυρον καὶ λειόςρακον, legendum censuit μονόθυρον et τραχυόςρακον. Nam si haberet patella duas θύρας, id est, testas, haerere saxis non posset, quod huic ostreo proprium atque ἰδιαίτατον est. Ipsius Aristotelis verba sunt de part. l. IV. c. 5.: τοῖς δὲ μονοθύροις ἐν τῷ πυθμένι ἡ μήκων, οἷον ταῖς λεπάσι. Ostreorum distributio, quae

ex Aristotele hic affertur, in duo genera *συμφυῶν* et *μονοφυῶν*, longe clarius in Philosophi Historiis explicatur. *συμφυὲς*, ait Athenaeus, *μῦς· μονοφυὲς δὲ καὶ λειόστρακον σωλὴν καὶ βάλανος. Cobaerentibus testis constat musculus: una testa eaque laevi solen et glans.* Quanto clariora et dilucidiora verba, quae adscribemus? *τῶν διθύρων τὰ μὲν ἐστιν ἀνάπτυκτα, οἷον οἱ κτένες καὶ οἱ μῦες. ἅπαντα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῇ μὲν συμπέφυκε, τῇ δὲ διαλέλυται, ὥστε συγκλείεσθαι καὶ ἀνοίγεσθαι. τὰ δὲ δίθυρα μέν ἐστιν, ὁμοίως δὲ συμπέφυκεν ἐπ' ἀμφότερα, οἷον οἱ σωλῆνες.* Ostreo-
p.172. rum *διθύρων*, quae binis foribus utrinque concluduntur, quaedam ait esse ex parte hiantia, ut pectines et musculos: quaedam utraque ex parte cohaerentes fores habere, ut solenes. Quibus verbis contradicere vides philosophum deipnosophistae. Nam hic solenes facit *μονοφυεῖς*, ille *συμφυεῖς*. Quod dissidium etsi non nego posse componi, tamen an istas *ἐναντιοφανείας* in suis scriptis reliquerit philosophus accuratissimus, jure dubites. Quae sequuntur, obscura sunt: *κοινὸν ἐξ ἀμφοῖν κόγχη*. Dalecamp.: *ambobus id commune generibus est, quod operiuntur testa.* Frigida plane sententia: nam cum de solis testaceis sit sermo, quid erat opus hac admonitione? et quare dicit *ἀμφοῖν* potius, quam *πᾶσιν*; Enimvero quae philosophi mens fuerit, non divino: verba autem hoc sonant, *commune ex ambobus est concha. ἐξ ἀμφοῖν*, ex utroque genere, *τῦ μονοφυῦς καὶ συμφυῦς*. Ait, conchas, quae peculiaris est species testaceorum, naturam utriusque generis participare: tam eorum, quae clauduntur, quam eorum, quae ab uno tantum extremo. Mox scripsimus *ἐν δὲ πέμπτῳ ζώων μορίων*, (nam vox *ἱστορίας*, quae in nupera editione remansit, furcillis hinc extrudi debet:) ut locis aliis quamplurimis, ubi ita semper omnes MSS., et qui Romae servantur, aut in aliis Italicis bibliothecis, et is etiam, quem magni Huraldi beneficio penes nos habemus. Etsi non sunt allata verba ex eo opere, sed ex Historiis: qua de re l. VII. dicemus. Ibi etiam exponimus c. V. sequentia verba: *Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς περὶ Σώφρονος, προσθεὶς* (aut potius *προθεὶς*) *τὰ λιχνότ.* et caetera. Purpurarum incrementa cognosci ex helice atque orbibus testae, scribit Athenaeus post Aristotelem: *φανερὰ ἡ αὔξησις ἐκ τῆς ἐν τῷ ὀστράκῳ ἕλικος.* Ingenioso compendio expressit, quae plusculis verbis dixerat philosophus: *καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν φανερά ἐστιν ἡ αὔξησις τοῖς διαστήμασι τοῖς ἐν τῷ ὀστράκῳ τῆς ἕλικος.* Pli-

Ἔχε, τὸ πρῶτον πάντων ἴφυα φῦναι· εἶθ' ἑξῆς τὰς κραναὰς ἀκαλήφας. Mutata diſtinctione facile emendaveris: *ἐν Φοινίσσαις· Οὕτως ἔχε· τὸ πρ.* Sed in collectaneis Suidae aliam invenimus emendationem: *Εἰκὸς δήπε πρῶτον π.* Phoeniſſarum autem Ariſtophanis et Julius Poll. meminit l. X. c. 2. et c. 34. Sed fallitur Athenaeus, qui *κραναὰς ἀκαλήφας* interpretatur haec de urticis marinis: nam de planta recte Dalecampius accipit, vel ipſo Athenaeo auctore, qui l. II. de ea herba disputans hoc uſus teſtimonio; ut taceam comici ſcholiaſten non aliter interpretantem ad Veſpas. Sequitur: *Φερεκράτης δ' ἐν Αὐτομόλοις· Κἂν ἀκαλήφαις τὴν ἴσον χρόνον ἐςεφανῶσθαι.* Reſtitue in integrum poëtae hanc ſententiam ex melioribus Athenaei libris, quibus Suidas uſus: *Νὴ τὴν Δήμητρ', ἀνιαρὸν ἦν τὸ κακῶς ᾄδοντος ἀκόειν. Βυλοίμην κἂν ἀκαλήφαις τὸν ἴσον χρόνον ἐςεφανῶσθαι. Ecce moleſta res eſt, male canentem audire. Malim, vel urticis tamdiu eſſe coronatus.* Exſtat etiam in Ariſtoph. ſchol. ad Equites: unde potius fortaſſe hauſit Suidas. Atque illius fabulae mentionem facit etiam Pollux l. VI. c. 30. et Clemens Strom. l. VII. Urticam marinam a piſcatoribus dictam *ἀκαλήφην* refert deipnoſophiſta *κατὰ παραφθορὰν*, id eſt, leviter corruptis vocibus, unde origo illi. Quod verum eſt. Nam *ἀκαλήφη* dicitur, ut ſtatim additur, quaſi *ἀπαλὴ τῇ ἀφῇ·* poſito *κ* loco *τῦ π*, et mutato ſpiritu. In eo eſt *ἡ παραφθορά.* Grammaticorum propria vox iſta: quam malo conſilio mutant quidam in *παραφοράν.* Euſtathius: *ἐξ Ἰβύκε παρεφθάρθαι τοῖς τεχνικοῖς δοκεῖ τὸ βυκανίζειν.* Caeterum in hac voce nullius literae neceſſaria mutatio: non tantum enim *ἁπαλὸς*, ſed et *ἀκαλὸς* dicunt Graeci pro molli et tenero. Unde fluvius *ἀκαλαῤῥείτης*, *placide fluens*, et *Ἀσκάλαφος*, quaſi *Ἀκάλαφος*, proprium hominis nomen, cui tenera et mollis cutis. Joci, quem ait ineſſe huic verſui ex Lyſiſtrata Ariſtophanis, *Ἀλλ' ὦ τηθῶν ἀνδρειοτάτη καὶ μητριδίων ἀκαληφῶν*, explicationem petat lector ex Euſtathio ac Suida: nam neque Athenaeus neque interpretes rem ſatis aperiunt. In epitome ſcriptum invenio *μέμικται κωμῳδία β πρὸς τὴν τροφὸν καὶ μητέρα*, pro eo, quod noſtri libri habent, *μέμνηται γὰρ κωμῳδικῶς* p. 175. *πρὸς τὴν τηθὴν καὶ μητέρα.* Proba vero lectio epit., quam et membranae confirmant, in quibus diſerte exaratum *μέμικται* Appellat *κωμῳδίαν* jocum comicum: ſicut *τραγῳδίαν* dicimus pro lamentabili comploratione. *β* valet *διττή*, *gemina.* Initium loci ex Diphilo deſcripti ſic omnes

ſcribunt veteres, etiam eclogarius: Χημῶν δὲ τῶν παχειῶν αἱ μικραὶ καὶ λεπτὴν ἔχουσαι τὴν σάρκα. In editis τῶν παχειτῶν· quod ne nos quidem ſcimus quid ſit. Videtur tamen altera lectio contradictionem continere: nam quomodo dicentur chemae παχεῖαι, id eſt, craſſae, quae et paruae ſint et carne defectae? Deinde quae ſubjungitur pars altera hujus distributionis, aperte damnat hanc lectionem. Ait enim αἱ δὲ παχεῖαι. Atqui abſurdum eſt, duas alicujus generis ſpecies eodem nomine εἰδοποιῶ, ut loquuntur, ἀντιδιαιρεῖσθαι. Legendum cenſeo τραχειῶν. Alioquin expedire me hinc non queo. De ſolenum colore auctoris verba ſic ſcripſimus: καὶ οἱ μὲν ἄῤῥενες αὐτῶν ῥαβδωτοί εἰσι καὶ οὐ μονοχρώματοι. *Mares illorum virgati ſunt, neque unicolores.* Legebatur καὶ οὐρανοχρώματοι, *caerulei coloris.* Praeter auctoritatem ſcriptae lectionis, quam ſecuti ſumus, falſum eſt, ſolenes coeli colorem imitari. Quin unguium potius colore ſunt: quam eam ob cauſſam putant quidam veterum dictos eſſe onychas: etſi Plinius foeminas tantum ita appellat. Confirmant ſequentia de foeminis ſolenibus: οἱ δὲ θήλεις μονοχρώματοι. Inde Plinius: *Foeminae ſunt unicolores.* In Phaniae verbis ἀφορμῆς λαβόμενος valet *nactus pecuniam ad exercendam mercaturam.* ἀφορμὴ et ἐνθήκη mercatorum ſunt voces, pluribus expoſitae nobis alibi. Scribo: οἱ μείζονες καὶ ἐαρινοὶ εὔστομοι. Nam ἐνεάριοι nulla analogia probat. Oſtrea ἐαρινὰ ſaepe leges. Miram deprehendimus varietatem in appellationibus echinorum ex Ariſtotele. Ait: τό τε τῶν σπατάγγων. Vetus lectio partim habet σπατάνων, partim σπαράγγων. Heſychio auctore ſcribendum σπαταγγῶν. Ait enim: σπατάγγαι, οἱ μεγάλοι ἐχῖνοι οἱ θαλάσσιοι. Sequitur: καὶ τὸ τῶν καλουμένων βρίσσων. Atque ita quidem hodie codices Ariſtotelis. Sed Athenaei omnia antiqua exemplaria ſcribunt βρυσσῶν. Audiamus vero Heſychium: Βρύττος, εἶδος ἐχίνου πελαγίου, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης· οἱ δὲ ἰχθύν· οἱ δὲ τρισυλλάβως βριγγόνην. Idem auctor alibi: Ἄμβρυττοι, εἶδος ἐχίνων θαλαττίων. Ἀριστοτέλης δὲ αὐτοὺς βρύνους καλεῖ. Scribe βρύττους. Ariſtophanis Holcades mox nominatae videntur ob oculos Athenienſium poſuiſſe ingentem rerum omnium copiam, quae ex ſubjectis imperio ipſorum inſulis eo importabatur. Pollux l. X. c. 20.: εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν ὁλκὰς οἴνου. Meminit et multis aliis locis. Itemque Heſychius in ἀπεσκεφάλισε. Semper hic poëta miſeram inſulanorum ſub Athenienſium imperio conditionem

miferatus eft. Quare puto et hanc fabulam illum docuiffe, et aliam, cujus index Νῆσοι, *Infulae*, apud grammaticos folum fupereft, ut infanum populum leniret, et manfuetudinem condocefaceret: vel certe, ut ad retinendum maris imperium fuos cives hortaretur.

CAPUT DECIMUM TERTIUM. p. 176.

Ἐχῖνοι πεζῇ ἐμπορεύονται. *Laconis apophthegma exponitur. Ionis Chii* Phoenix aut Caeneus. *Oftrea optima. Archeftrati locus.* ὄστρεια *et* ὄστρεα. Pelorides *conchae. Theophrafti codices fuppleti. Plinius defenfus a quorundam reprehenfione.*

Epicharmi fabula fuit *Hebes nuptiae*, plena nominibus omne genus ciborum: quod facile poteft intelligi ex allatis inde a deipnologo Naucratita teftimoniis. Igitur echinorum ita meminit Siculus poëta: Καρκῖνός θ' ἵκοντι, ἐχῖνός τε, τοὶ καθ' ἁλμυρὰν ἅλα νεῖν μὲν ὐκ ἴσαντι, πεζαὶ δ' ἐμπορεύονται μόνοι. Legendum πεζᾷ pro πεζῇ, vel πεζοί. *Adveniunt cancer et echinus: qui nare quidem more caeterorum, quae aquas inhabitant, nefciunt, fed foli aquatilium pedatim gradiuntur.* Spinae echinis pro pedibus, ait philofophus. Itaque ingredi eft his in orbem volvi. ἐμπορεύεσθαι pro fimplici πορεύεσθαι, *gradi.* Lacone dignum eft apophthegma illius Spartani, qui, in os injecto per fummam rerum imperitiam echino cum omnibus fpinis, ὦ φάγημα, inquit, μιαρὸν, ὔτε μὴ νῦν σε ἀφέω μαλακισθεὶς, ὔτ' αὖθις ἔτι λάβοιμι. *O cibe impure, neque nunc ego te prae mollitie animi dimittam, neque iterum pofthac fumam* Putavit homo durus, fuae conftantiae intereffe, ne vinci ab echini aculeis videretur. Eft fere illi fimile exemplum, quod de Mario narratur, cum ei varices fecarentur. Dalecampius μαλακισθὲν corrigens et Laconi conftantis viri gloriam, et fibi fidelis interpretis ademit. Illud mox recte idem: Ἴων ὁ Χῖος μαρτυρεῖ ἐν Φοίνικι ἢ Καινεῖ, pro Φοινίκῃ καινῇ. Quod ex aliis locis patet corruptum. Interdum Phoenicem fimpliciter eam fabulam vocant critici. Pollux l. IX.: Ἴων ἐν Φοίνικι σαφέστερον· Ἀλλ' ὦ θυρέτρων τῶνδε κωμῆται θεοί. Ita fcribe apud Pollucem. Oftrea omnium optima funt, ait auctor,

τὰ θαλάττια, ὅταν λίμνη ἢ ποταμὸς παρακέηται. *Marina, quando lacus adjacet aut fluvius.* Intelligit aestuaria, quasque Graeci vocant λιμνοθαλάττας et ϛομαλίμνας. Ausonius: *Ostrea Bajanis certantia: quae Medulorum Dulcibus in stagnis refluí maris aestus opimat.* Mox pro ψόφους ποιοῦσι placet cum Dalecampio ψῆφους· id enim videtur auctor sensisse. Adjuvant nonnihil sequentia: καὶ πρὸς τὰς ἐρήσεις ἐϛὶν οὐκ εὔοδα. Controversia tamen ea emendatio non caret: et ψόφους retinet, quantum est veterum librorum, de quibus aliquid nobis compertum. In ultimo Nicandri versuum scribebamus: Γλίσχραι τελλῖναί τε, καὶ αὐτῆς φαλεὰ πίννης. Sed fortasse aliud hic latet. ἀλλὰ σύνες γε, *sed attende*, vel *observa.* Archestrati versum, Τοὺς μῦς Αἶνος ἔχει μεγάλους, ὄϛρεια δ' Ἄβυδος, ad verbum Ennius: *Mures sunt Aeni, ast aspra ostrea Abydi.* Sed videtur p.177 Graecus poëta *musculos* aut *mytilos* intelligere, non mures: nam mus piscis nihil commune habet cum iis conchis, quas myas appellat etiam Plinius. Sequente versu invenio in MSS. Τοὺς ἄρτους Πάριον. Vulgo Τὰς ἄρκτους. De quo velim docti cogitent. Archestratus: τοὺς δὲ κτένας ἡ Μιτυλήνη. Ennius: *Mytilenae est pecten.* Proximus versus est depravatissimus: Πλείϛους δ' Ἀμβρακία παρέχει, καὶ ἄπλατα † μετ' αὐτῶν. Eclogarius more suo hemistichium integrum omisit, quod propter mendas non intelligebat. Conabamur ad Apuleji Apologiam κάπρους τε μετ' αὐτῶν. Rationes ibi reddidimus. Ennius leviter a nobis emendatus: — *caprosque apud Ambracienseis.* ὄϛρεια, inquit Athen., μόνως οὕτως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. *Ostrea vocabant antiqui tantum sic:* nempe ὄϛρεια. Quod ait οὕτως, videtur indicare, in proximo Philyllii exemplo fuisse eam vocem. Atque id puto verum: nam cum de ostreis hic auctor agat, quo Philyllii haec verba, si in illis nulla ostreorum mentio? Supra, ubi pluribus descriptus est istius poëtae hic locus, ostrea nominantur inter caetera. Sed ὄϛρεα ibi male scriptum pro ὄϛρεια, ut admonebamus c. 9. Non haec animadverterunt, qui pro οὕτως scribi volunt ὄντως. *Peloridas* conchas scribit vocatas παρὰ τὸ πελώριον. Etsi verum est, has conchas fuisse πελωρίας, id est, *ingentes*, non tamen haec vera nominis ratio: dictas enim a Peloro, Siciliae promontorio, ubi solitae capi, omnes consentiunt. Vide l. I. Sequitur non longe Theophrasti locus de margaritis ex ejus commentario luculentissimo de lapidibus. Exstat hodieque ille liber, sed mutilatus et incuria majorum male habitus. Hujus adeo

loci, quem Athenaeus hic descripsit, bona pars in edi-
tionibus Theophrasteis desideratur; tot nempe verba:
*πλὴν ἐλάττονι· μέγεθος δὲ, ἡλίκον ἰχθύος ὀφθαλμὸς εὐμε-
γέθης.* Hinc igitur emendentur et augeantur divini illius
philosophi exemplaria. Clemens Alex. Paedag. l. II.: *γί-
γνεται ὁ μαργαρίτης ἐν ὀστρέῳ τινὶ παραπλησίῳ ταῖς πίνναις·
μέγεθος δὲ, ἡλίκος ἰχθύος ὀφθαλμὸς εὐμεγέθης.* Ex eo-
dem sine dubio Theophrasti loco. De margaritifera con-
cha Androsthenis haec verba recitantur: *ἔστι δὲ ἡ μὲν τοῦ
ὀστρέου ὄψις παραπλησία τῷ κτενί· οὐ διέγλυπται δὲ, ἀλλὰ
λεῖον τὸ ὄστρακον ἔχει καὶ δασύ.* *Ostrei figura similis pectini,
sed insecto, habetque testam laevem et birtam.* Plinius l. IX.:
*Juba tradit, Arabicis concham esse similem pectini insecto,
birsutam echinorum modo.* Neque eadem penitus, neque
multum diversa est Pliniana descriptio ab Athenaica. Dis-
crepantiam, quantulacunque ea est, non mirabitur, qui
cogitaverit, Plinium quidem Jubae, Athenaeum vero An-
drosthenis verbis locutum. Androsthenem Juba antiquio-
rem aliquot seculis fuisse suspicor, et fortasse Jubae le-
ctum: sed existimandum propterea non est, merum reci-
tatorem Jubam exstitisse verborum Androsthenis. Ridi-
cule igitur faciunt, qui Plinium reprehendere audent,
quod *τὸ δασὺ* in superiore Androsthenis loco perperam sit
interpretatus. Viri optimi si tanta diligentia vestigassent,
quid Graecis significet *τὸ δασὺ*, quanta fide sudasse Gale- p.178
num videmus in ejus vocis explicatione apud Hippocra-
tem, omisso Plinio, de sententia Androsthenis quaesissent
accuratius. *ὄστρακον δασὺ* vertunt illi *spissam testam.* Non
hoc Graeca vox significat. *δασὺ* enim ac *λάσιον* proprie
birtum significant et *τὸ τετριχωμένον.* *δασὺ* et *ψιλὸν* sic
opponuntur, ut *λεῖον* et *τραχύ.* In libris medicorum *δα-
σύνειν ἀλωπεκίας* medicamenta dicuntur, quae pilos ge-
nerant in capite depilato et glabro. Quod igitur testam
eandem *λείαν* et *δασεῖαν* facit Androsthenes, difficultatem
parit: nisi de variis partibus intelligas. Mendi suspicio-
nem removent veteres membranae et epitomae auctor.

Caput Decimum Quartum.

Margaritae λίθοι, ὀςᾶ, nuclei, concharum vitia *et* verrucae. *Tonitrua dicta aliis juvare, aliis impedire concharum generationem. Fabulae multorum poëtarum* Παιδίον *inscriptae. Tituli Graeci Latinarum fabularum.* ἐφθοπώλια *Alexandrina.* ἐξ ὑδάτων κρέα. γαςέρες *et* κοιλίαι *inter esculenta.* Πλῦτος *vel* Πλύσιοι *a multis comicis editae.* ὑαγὼν *pro* σιάγών. Ὀρύα *vel* Ὀρῦα *Epicharmi fabula. Eupolidis* Caprae. *Gratini* Pytina.

Margaritas appellant Graeci et λίθους et ὀςᾶ, ut Athenaeus: *ἐξ ὧν ἐξαιρῦντες ὀςᾶ λευκὰ, προσαγορεύυσι μαργαρίτην.* Plin. *nucleos quosdam corporum:* vulgo Latini *uniones.* Tertull. eleganter *concharum vitia et verrucas.* Observa vocem *προσαγορεύυσιν, appellant:* ii nempe, apud quos haec concha nascitur. Barbarum ergo vocabulum est, non Graecum: ut paulo post scribitur. Utro autem genere melius dicatur Graecis, *μαργαρῖτις* an *μαργαρίτης,* disputat Galenus l. IX. de facult. simpl. medic. Frequentia tonitruum et imbrium vi adjuvari margaritarum generationem, ex Isidoro Characeno, ut videtur, clare docet Athenaeus. Plinius contrarium plane scribit: *Si fulguret, comprimi conchas, ac pro jejunii modo minui. Si vero et tonuerit, pavidas ac repente compressas, quae vocant physemata, efficere, specie modo inani inflata, sine corpore. Hos esse concharum abortus.* Ammianus Marc. l. XXIII.: *Concussae vero saepissime metu fulgurum inanescunt, aut debilia pariunt, aut certe vitiis defluunt abortivis.* Paullo post scribitur in epitoma: *χωρίση τὴν μαργαρῖτιν ἀπὸ τῦ κόγχυ, μὲν ὐκέτι τρέφει.* Sine voce *ἀμπέχυσα,* quae in edita lectione torquet me. Lego mox Μένανδρος *ἐν* Παιδίῳ, non autem Πεδίῳ. Nam illud alterum probo, inventum apud Stobaeum serm. 60. et Polluc. l. XIX. c. 50. Adscribam, quae Pollux affert, quia non sunt aliena ab iis, quae hic leguntur: *Χρυσῦν ἐπόρισας. εἴθε λιθοκόλλητον ἦν, καλὸν ἂν ἦν ὕτως.* Videntur etiam affinia istis esse, quae ex Naevii Pedio in Nonio exstant: *Quot res vis hunc privari pulchras, quas uti solet*, et: *Mollicinam, crocotam, chirodotam, ricam.* An igitur Menandri fabulam
p.179. Naevius Latinam fecerat? Si ita est, *Paedio* in Nonio corrigendum non minus, quam in Athenaeo. Saepe

enim Latini poëtae fabularum, quas vertebant, titulos Graecos retinebant. Cujusmodi est Naevii *Acontizomenos*, Terentii *Heautontimorumenos*, Caecilii *Synaristosae* et *Harpazomena*, Turpilii *Paratenusa*, *Hetaera*, *Epicleros*, *Demiurgus*, atque etiam *Paedium*. Nam et Turpilium eo indice fabulam docuisse, multis locis testatur Nonius: in quibus tamen omnibus *Pedium* invenies scriptum. Etiam e Graecis comicis plures eo titulo dramata publicaverant, ut praeter Menandrum Plato: cujus drama Παῖς alibi laudatur Athenaeo, ubi scriberem ἐν Παιδίῳ pro ἐν Παιδί. Comici scholiastes Παιδάριον appellat in iis, quae scripsit ad Ranas et Pacem. Item Posidippus. Subjicit enim Athenaeus: εἴρηται, Οὐλπιανὲ, καὶ τὸ ἑφθοπώλιον παρὰ Ποσειδίππῳ ἐν Παιδίῳ. Sic scriptum in optimis membranis pro Πεδίῳ, quod praeferunt vulgati. Mirum est, quoties in hunc scopulum socordia sua impegerint imperiti homines. Apud Harpocrationem exstant hi versus Diphili e Syntrophis: Ἀγαθὸς βαφεὺς ἔνεςιν ἐν τῷ πεδίῳ· Ταύτῃ γάρ ἡμῖν φευσοποιὰ παντελῶς Τὰ σπάργαν' ἀποδεδείχθω. Scribendum in primo versu ἐν τῷ παιδίῳ· in altero Ταυτί· in tertio ἀποδέδειχε νῦν. ἑφθοπώλια vocem esse dialecti Alexandrinae, indicatur his verbis: ὥσπερ ἔθος ἐςὶν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἑφθοπωλίοις. In Atticae linguae auctoribus eam non legas, nisi admodum raro: sed illius loco μαγειρεῖα et ἀλλαντοπωλεῖα. Popinae erant, in quibus *cocta vendebantur*, ut Graecum ἑφθοπώλιον Suetonius exprimit in Claudio. Quae appellat auctor ἐξ ὑδάτων κρέα, Aristophanes ἑφθὰ ἐκ ζωμοῦ, Latini *jurulentas* et *elixas*. Solitos edi veteribus mactatorum animalium ventres, probat deipnosophista Aristophanis testimonio ex Equitibus: Φήσω σ' ἀδεκατεύτους κοιλίας πωλεῖν. Non verba, sed mentem poëtae expressit Athenaeus. Nam verba comici sunt haec: Καί σε φανῶ τοῖς Πρυτάνεσιν, Ἀδεκαδεύτας τῶν θεῶν ἱερὰς ἔχοντα κοιλίας. Poterat antiquiorem Aristophane testem ejus rei laudare. Jam tum enim Homeri temporibus intestina illa esitabant. Canit poëta Ὀδ. σ.: Γαστέρες αἵδ' αἰγῶν κέατ' ἐν πυρὶ, τὰς δ' ἐπὶ δόρπῳ Κατθέμεθα, κνίσσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες. Sed vereor, ne aliud sint γαστέρες apud poëtam, quam κοιλίαι, de quibus hic agit Athenaeus. Nam Demosthenes Bithynus in paraphrasi verborum poëtae γαστέρας interpretatur φύστρα. Interpres tamen comici ista explicans, ἃ πλύνεσι ἐξ τὰς κοιλίας, observat, poëtae dici γαστέρας, quae Aristophani aliisque poëtis κοιλίαι. Verumtamen γαστέρας,

quales poëta describit, etiam Aristophanes ita nominat isto loco sane quam faceto in Nubibus: Ὤπτων γαστέρα τοῖς συγγενέσι· κᾆτ' οὐκ ἔσχαν ἀμελήσας· Ἡ δ' ἄρ' ἐφυσᾶτ'· p. 180. εἶτ' ἐξαίφνης διαλακήσασα πρὸς αὐτὼ Τὼ 'φθαλμώ μου προσετίλησε, καὶ κατέκαυσέ μου τὸ πρόσωπον. Plane istud convenit ventribus sanguine et pingui plenis, quorum Homerus meminit, quosque Tertullianus *botulos cruore distentos* nominat. De his Leo Imperator eleganter: ὡς χιτῶσι τοῖς ἐντέροις τὸ αἷμα διαλαμβάνοντες διδόασι τῇ γαστρὶ, in LVIII. constit., quae botulorum et omnino sanguinis esum vetat. Ait auctor καὶ ἑξῆς, *et deinde*, cum tamen sequentia verba in fabula Aristophanis modo recitatum locum praecedant. Rescribe κοιλίαν ὑείαν. Ait: Κρατῖνος Πλάκτοις. Aliis haec fabula inscribitur Πλῦτος, ut Aristophaneam laudat Pollux l. II. Scripserat et Archippus eo nomine fabulam, teste eodem Polluce l. VII. c. 14. et scholiaste Aristophanis ad Vespas. Laudantur et Anaxilae atque etiam Antiphanis Πλούσιοι in his libris. In Xenophontis testimonio, Σιαγόνα μακρὰν συνεσταλμένην, libri notae melioris μικράν. Observatur Athenaeo, maxillam Graecis non solum σιαγόνα esse dictam, verum etiam συαγόνα per υ. Legendum vero ὑαγόνα, ut in excerptis. Eustathius: Τοῖς δὲ τὸ κατ' ἀρχὴν ἓν σύμφωνον ἀποβάλλουσι συντακτέον καὶ τὸ σῦς ὗς, σμικρὸς μικρὸς, καὶ τἆλλα, ὅσα ἑτέρωθι κεῖται· ἐν οἷς καὶ τὸ σιαγὼν ὑαγὼν τὸ καινότατον. Deinde sequuntur haec ipsa verba Athenaei, quamvis dissimulato auctoris nomine. Quas reliqui Graeci χορδὰς, Epicharmus Siculus ὀρύας appellavit, ἐπιγράψας τι, inquit auctor, καὶ τῶν δραμάτων Ὀρύαν. Non puto, haec aliter scripta esse Athenaeo, nam eadem lectio apud Eustathium, in epitoma et membranis: et tamen apud Epicharmum legit aliter Hesychius. Ὀρούα, inquit, χορδὴ, καὶ σύντριμμα πολιτικὸν, εἰς ὃ Ἐπιχάρμου δρᾶμα. Quid autem intelligit glossographus hic per σύντριμμα πολιτικόν; An edulii genus alicui civitati peculiare? Puta Syracusis, unde ortus hic comicus, et ubi scripsit. Et fortasse ὑπότριμμα melius scriberetur. Sed moveor vocis πολιτικὸν insolentia, ut putem, aliud longe diversum voluisse Hesychium. Videntur quidam existimasse, eam Epicharmi fabulam vituperationem continuisse corporis cujusdam sive collegii reipub. Syracusanae, quod poëta appellavit Ὀρύαν vel Ὀρούα. Itaque legendum conjicio: καὶ σύστημα πολιτικὸν, εἰς ὃ Ἐπιχάρμου δρᾶμα. Eupolidis *Caprae* nota fabula ex Plutarcho Sympos. l. IV., Macrobi

bio, Polluce l. IX. c. 24., Erotiano in Προμάλου et scholiaste Aristoph. ad Vespas. Cratini *Pytinam* nominat Pollux l. X. c. 14. et saepius eod. l. Priscianus l. XVIII.: Cratinus in Pytina: Ἀτὰρ ἐννοῦμαι δὴ τὰ τῆς μοχθηρίας Τῆς ἠλιθιότητος τε τῆς ἐμῆς. Argumentum ejus comoediae cognosces ex interprete Graeco Aristophanis Equitum.

Caput Decimum Quintum.

Alexidis et Turpilii Fugitivi vel Leucadia. Nuptiae *diversorum poëtarum.* χορδῆς μέσαιον. Crateuas. Pancratiastes *Theophili et aliorum poëtarum.* σιλ- p.181. φίω σφενδονᾶν. *Nuptiarum* αἱ ἀκμαῖαι *et* αἱ ἕωλοι ἡμέραι· repotia, παλία, ἐπίβδα, ποδοστροφία. *Boves in Cypro* σκατοφάγοι. *Sus Veneris hostia.* *Pherecratis* Μεταλλεῖς. *Alexidis et Pomponii* Aleones. *Pherecratis* Dulodidascalus. ἐφθοὶ πόδες.

Athenaeus: Ἄλεξις δ' ἐν Λευκαδίᾳ ἢ Δραπέταις. Fecerat de Graeca Latinam hanc fabulam Turpilius, vetus comicus: nam ejus poëtae *Fugitivos et Leucadiam* citant Varro, Nonius, alii. Pollux l. X. c. 21. laudat Alexidem in Λευκάδι, de quo nihil pronuntio: etsi suspicor, Λευκαδίᾳ scribendum esse, et de hoc dramate intelligendum. Saepe enim, ut ante dicebamus, binomines fabulas altero tantum appellant veteres critici. In Alexidis versu, Χορδαρίυ τόμος ἥκε, καὶ περικομματίων, scribe metri gratia καὶ περίκομμά τι. Idem poëta alibi: Τὸ περίκομμ' ἀπόλλυται. Aristophanes in Equitibus: Περικόμματ' ἐκ σῦ σκευάσω. Ait: Ἀντιφάνης ἐν Γάμοις. L. IV. Γάμος hoc drama appellatur. Sed et alius poëta, Diphilus, Γάμυς comoediam suam inscripserat, teste Athenaeo l. VI. E Latinis tres dramaticos poëtas *Nuptias* docuisse invenio, Pacuvium, Pomponium, Laberium. In hemistichio Antiphanis, Ἐκτεμὼν χορδῆς μέσαιον, ultimum verbum non intelligo. μεσαίραιον Graecum est, exponiturque Hesychio venter aut intestina tenuia. Ei voci locus hic dari fortasse debet. Aut μέσατον scribendum, vel μεσάτιον. Ait: τυλάρια δὲ, καὶ ὠτίων. Repetendum ex longinquo μνημο-

νεῦσι. Prava diſtinctio fraudi fuit eruditiſſimo viro, ſed hunc errorem auxit ille inſigniter, cum πολλὰ ἔχων ſcripſit pro ἔχον. Nam hoc auctor voluit: *Pedum, auricularum et roſtri meminit Alexis in Crateua aut Pharmacopola: cujus teſtimonium multa continens eorum nominum, de quibus eſt quaeſtio, paulo poſt proferam.* Invenies locum Alexidis p. 107. Κρατεύας autem in fabulae hujus titulo ſcribendum eſſe, doctis omnino aſſentior. Etſi vix unquam ſine menda ſcriptum hoc nomen in MSS. Nam etiam in optimis Κρατίᾳ invenimus aut Κρατείᾳ, quod propius abeſt a recto. Hic eſt Crateuas, nobilis ῥιζοτόμος, nominatus Hippocrati, Dioscoridi, Plinio, Galeno, aliis. Ait: Θεόφιλος Παγκρατιαςῇ. Inter novae comoediae poëtas fuit hic Theophilus, ut Pollux docet l. IX., ubi de voce παρεμβολὴ diſputans, quae in locum vetuſtioris ϛρατόπεδον ſucceſſit, e Theophili Pancratiaſte profert hunc verſum: Εἶτ' ἐν χάραξι μὲν ταῦτα καὶ παρεμβολῇ. *Pancratiaſten* docuerant etiam Alexis et Philemon, et ex Latinis Ennius. Anaxilae e Coquis poſtremus verſus ſcribi debet: Ἀκροκώλι' ἕψειν ἐϛι, ῥύγχη, καὶ πόδας. Sequitur: καὶ ἐν Καμψοῖ. Scribo Καλυψοῖ ex l. IV. Circe et Calypſo nomina fabularum hujus poëtae, ex Homero nota omnibus. In iſto Axionici, Ζωμοποιῶ θερμὸν ἰχθὺν ἐπαναπλάττων, ſcribunt excerpta Ζωμοποιόν. Fortaſſe ſcribendum Ζωμὸν ποιῶ. Proximus verſus letaliter affe-
p.182. ctus eſt. Tertius monſtrum eſt merum: Οἴονται ἄνω ἐπεράλικα σιλφίῳ σφενδονῶν. Debellemus hoc monſtrum, ſi modo pares ſumus tanto incepto. Lego: Οἷός (vel potius Ὑός) ὠτάριά τε κ' ἀκροκώλια σιλφίῳ σφενδονῶν. Vocem certe ὠτάρια recte a nobis reſtitutam hoc loco, liquebit attendenti ad ſeriem verborum Athenaei. σιλφίῳ σφενδονᾷν interpretor ſilphii condimentum vibrare et reſpergere ſuper cibos. Durum dictum. Sed quid miremur? Coquus loquitur. Nec mendam tamen abeſſe praeſtabo. σιλφίῳ ἐπιγανῦν eodem ſenſu dixit Alexis: Μυελὸν ἀφεῦλον ἐπιγανώσας σιλφίῳ. Non multo minus inſolens uſus verbi ἐπιδονεῖν in Antiphanis Paraſito: Ἐφθὸς τυρὸς ἐπεδόνει πολύς. Poſtrema poëtae verba aut potius glorioſuli coqui ſunt iſta: ὥϛε πάντας ὁμολογεῖν, Τῶν γάμων κρείττω γεγονέναι τὴν ἕωλον ἡμέραν· *adeo ut faterentur omnes, Ipſo nuptiarum primo die lautiora eſſe repotia.* Nuptiarum ſolennitas pluribus diebus celebrabatur. Primum vocabant γάμους· ſecundum ἐπίβδα, ut Pindarus, vel παλία. Heſychius: Γάμοι, ἡ πρώτη ἡμέρα τῶν γάμων· ἡ δὲ δευτέρα

παλία. Sic dictus is dies ἀπὸ τῦ πάλιν ἰέναι, si tamen integra satis illa lectio. Latini vocant repotia. Axionicus eleganter ἕωλον ἡμέραν. Graecis ἕωλα dicuntur omnia, quae desierunt esse ἐν ἀκμῇ novitatis. Sic M. Tullius ἕωλον vocat librum, qui primam novitatis gratiam amisit. Sic transacto nuptiarum die primo, qui deinceps sequuntur, etsi sunt festi, ἕωλοι tamen jure dicuntur. Libro quarto opponit auctor τὰς ἀκμαίας τῶν γάμων ἡμέρας et τὸ ἕωλον τῆς συμποσίας. Non erat ferendum, tam elegantem locum tam male adhuc esse expositum. ἕωλον ἡμέραν desinentis festi pulchre in ἐκφράσει Καλανδῶν describit Libanius. Ejus verba adscribemus: sunt enim venustissima. τετάρτη, inquit, ἡμέρα τὴν μὲν ἀκμὴν τῆς ἑορτῆς ἀμβλύνει· τὸ πᾶν δ' ἔτε ἡ μετ' ἐκείνην σβέσαι δύναιτο ἄν. ἀλλ' ὥσπερ αὖρά τις ἔτι λεπτὴ πνέουσα, κατέχει τὰς ἀνθρώπους ὁ καιρὸς ἐν εὐφροσύναις ἀμυδροτέραις. Pherecratis Λῆροι adducuntur in testimonium a Polluce l. VI. c. 19. et l. X. c. 22. Non exstat in praecedentibus locus ille, quo rejicit nos, cum ait: ὅτι κυρίως λέγεται ῥύγχος ἐπὶ τῶν συῶν, προείρηται. Aeolosicon Aristophanis et Gerytades inter celeberrimas ejus poëtae fabulas passim memoratae. De Aeolosicone quaedam Platonius περὶ διαφορᾶς κωμῳδιῶν. Inde prolata verba sic concinnes licet cum interpretibus: Καὶ μὴν ἐς τὸ δεῖπνον ἀκροκώλιά σοι τέτταρα ἥψησα τακερά. Antiphanis verba sunt: Ἔπειτα καὶ ἀκροκώλιον ὕειον Ἀφροδίτῃ; γελοῖον· ἀγνοεῖς. ἐν τῇ Κύπρῳ δ' ὅτω φιληδεῖ ταῖς ὕεσι, δέσποτα, ὥστε καταφαγεῖν ἀπεῖρξε τὸ ζῶον, τὰς δὲ βῦς ἠνάγκασε. Poterant negotio nullo in legem vel jamborum vel trochaicorum haec verba cogi: qui putabunt esse tanti, ingenio suo obsequantur. Mendum in foedo verbo foedum detegemus nos, et pro καταφαγεῖν, *comedere*, emendabimus σκατοφαγεῖν, *stercus vorare*. *Ita sues amat Venus*, inquit, *ut in Cypro, cum cogeret boves stercoribus vesci, sues ea necessitate exemerit, imo vetuerit facere.* Qui nescit, quae περὶ τῶν σκατοφάγων βοῶν vetustas fabulata est, consulat Festum in *Cyprio bovi* et paroemiographos. Quod sequitur, ὅτι δὲ ὄντως Ἀφροδίτῃ ὗς θύεται, μαρτυρεῖ Καλλίμαχος, illustrabunt, quae scribit Aristophanis interpres ad versum hunc ex Acharnensibus: Ἀλλ' ὐχὶ χοῖρος τῇ 'φροδίτῃ θύεται. Pro Ὑσυρία recte viri eruditi Ὑστήρια. Vide Eustathium Ἰλ. λ. Ait: Φερεκράτης δ' ἐν Μεταλλεῦσι. De auctore hujus fabulae non consenserunt critici veteres. Eratosthenes Nicomacho eam attribuebat. Harpocration: p.183.

Ἔστι δὲ δρᾶμα Φερεκράτους Μεταλλεῖς· ὅπερ Νικόμαχόν φησι πεποιηκέναι Ἐρατοσθένης ἐν ἑβδόμῳ περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας. Erotianus in Ἀρμῷ Pherecrati adjudicat, ut Athenaeus. Alexidis Κυβευταὶ aut verſa aut imitatione expreſſa videtur fuiſſe a Pomponio. Ex cujus *Aleonibus* laudant hunc verſum grammatici: *At ego ruſticatim tangam, urbanatim neſcio.* In nupera editione male diſtincta ſunt iſta: κἀν Παννυχίδι ἢ Ἐρίθοισι· quae recte ſunt a Dalecampio accepta. *Dulodidaſcalus* Pherecratis paſſim in his commentariis laudatur: alibi offendere non memini. In ea fabula fecerat poëta τῶν ἑφθῶν ποδῶν mentionem: ſed et apud Hippocratem, qui Pherecrate antiquior eſt, πόδας ὄϊος ἑφθὰς, *pedes ovinos elixos*, aliquot locis legere memini.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

Τυρὸς ἐπεδόνει. Ecphantides *poëta comicus*. *Tageniſtae Ariſtophanis*. ἀπόβασις ἠπάτιος. δέλφακος ὀπωρινῆς ἠτριαῖα. Collabi *placentae aut panes*.

Durum dictum eſt, quod ex Antiphanis Paraſito affertur: ἑφθὸς τυρὸς ἐπεδόνει πολύς. Excuſabamus ſupra inſolentiam phraſeos, quia haec coquus aut paraſitus loquitur: quibus ſolent optimi poëtae loquendi genera tribuere ganeoni et homini inter ollas ac patinas educato convenientia. Aliter qui ferri queat τὸ ἐπεδόνει, non video. δονεῖν eſt ſtrepitum in turba facere. Hic ſimpliciter ad declarandam rei copiam uſurpatur: quia fere copiae comes ſtrepitus et τάραξις ſive δόνησις. Fortaſſe etiam ἑφθοῖς ſcribendum. Ecphantides, cujus ſubjectum eſt teſtimonium, antiquus fuit comicus, ſed ita obſcurus, ut parum abſit, quin ipſius etiam nomen cum ſcriptis e memoria hominum ſit deletum. Servatur adhuc alicubi, ut hic et in gloſſis Heſychii, cujus ſunt verba: Ἐκκεχοιριλωμένη, ὁ Χοιρίλου ἔσα (ſcrib. τοῦ X. vel ὡς X. ἔσα). Ἐκφαντίδῃ γὰρ τῷ κωμικῷ Χοίριλος θεράπων ἦν, ὃς συνεποιεῖτο κωμῳδίας. In Ariſtophanis ſcholiis alicubi Φραντίδης pro Ἐκφαντίδης memini obſervare. *Tageniſtarum* Ariſtophanis meminit ejus interpres Graecus ad Ranas aliisque locis, et Pollux l. X. c. 23. Poëtae verba: πα-

ετέταμαι γὰρ λιπαρὰ κάττων. Ita melius, quam, ut in ıfius fcholiis ad Acharnenfes, παρατέταμαι γὰρ, ἐσθίων. aepe diximus, veteres grammaticos in recitandis aucto- ım locis parum fuiffe religiofos, et verbis fuis faepe il- p.184, ırum χρείας corrupiffe, fervata folum fententia. Se- ıentia non intelligo: ἀλλὰ φέρετ' ἀπόβασιν ἠπάτιον. Da- camp. videtur legiffe ἀπόφυσιν ἠπατίυ vel ἠπατίαν, qui ertat hepatis extremam fibram. Jecoris ἀποφύσεις et πτε- ύγια, quae Hieronymo pinnulae, et ἀποσχίδας fcio quid alenus aliique medici Graeci appellent: ἀπόβασιν hoc nfu legi nunquam. Pro ἀπόφυσιν etiam ἀποφυάδα fcribi oteft. Sic enim ἀποφυάδας ἐντέρων dixit philofophus II. Hiftoriarum. Omnino de hoc loco parum mihi onftat. ἠπατίυ quidem non dubium legi debere, ut fta- m καπριδίυ. Aut certe ἠπατίων, ut in Eubuli verfu: ἠπάτια, νῆςις, πλεύμονες, μήτρα. Sed audendum hic, pinor, aliquid. Si ad probabilem aliquam fententiam ıcum hunc in omnibus MSS. corruptiffimum volumus fingere, poffumus ita concinnare: ἀλλὰ φέρετ' ἢ προ- ύτειον ἠπάτιον, ἢ καπριδίυ νέυ κόλλοπά τινα. Jecur ovi- ım, ut arbitror, intelligit. Sic alibi hanc vocem cum ljectione fimili legas: puta, aut ὕειον, aut αἴγειον, aut ὕειον. Pergit Ariftophanes: ἢ σπληνός, ἦν ἐςιν. Proba, videtur, lectio. Tamen aliud fuadent membranae, ıaę habent ἢ σπληνός, ἢ νῆςιν. Sic vocatur pars intefti- orum et ipfa inter cupedias. Corrupta manifefto, quae quuntur: ἢ δέλφακος, ἢ ῥίνης, ἢ τριέα. Dalecamp. nendavit ἢ κεςρέα. Non erat illa conveniens hujus loci orbo medicina. Infra hoc in libro ita fcribitur: ἢ δέλ- ακος ὀπωρινῆς τρίαιναν. Vir optimus ut corruptiffimam ınc γραφὴν damnat: ego probo, non ut rectam, fed ut ctae proximam. Legendum enim: ἢ δέλφακος ὀπω- νῆς ἠτριαῖα. Partem fuillorum inteftinorum ἠτριαῖα vo- ıbant. Idem poëta in Thefmophoriazufis: Οὐ δὴ σχα- ίνες, ἐδ' ἠτριαῖον δέλφακος. Lucianus Lexiphane: παρε- κεύαςο δὲ πολλὰ καὶ ποικίλα, δίχηλα ὕεια, καὶ σχελίδες, αὶ ἠτριαῖα. Jam vocem ὀπωρινῆς afferimus auctoritate thenaei, qui l. IX. ex hoc loco probat, ufurpaffe Ari- ophanem nomen δέλφαξ genere foeminino. Effet au- m probatio illius nulla, fi fcripfiffet Ariftophanes ἢ ίνης. Addit poftremo comicus μετὰ κολλάβων χλιαρῶν. ollabi, ait vir doctus, placentae clavis fimiles, qui fides citharis tendunt. Vertibulas, puto, aut verticilla in- ellexit. At quomodo erunt aut dicentur placentae iftae

collabi, si clavi formam referunt? Nam omnis placenta aliquam habet εἰς πλάτος ἔκτασιν, aut πλακοῦς non erit, nisi quomodo pyxis dicitur, quae est ex argento vel auro. Qui putabant e veteribus, dictos esse collabos a similitudine vertibularum citharae, panes illos, non placentas, appellabant. Verum alii notationem nominis aliam afferunt: sic enim dici placentam quadratam parvulam ἐκ μεγάλων κολοβουμένην.

Caput Decimum Septimum.

Dionysiocles medicus. Leonides grammaticus. Damon vetus scriptor. Damius Colophonius. μήτρα, μητρόπολις καὶ μήτηρ τῶν Ἱπποκράτους υἱῶν. Hippocratis Coi liberi, et de iis proverbium: Tres

p.185. fratres. *Hippocratis Atheniensis liberi, et de iis vetus dictum:* Τοῦ πατρὸς τὰ παιδία. *Proverb.:* Vitam pulmonum vivere, *vel* ostrei. *vel* plantae. *Grammatici ἀκανθοβάται, et eorum spinae.*

Multis locis factum videas ab Athenaeo, ut de apposito cibo testimonia primum ex poëtis et philosophis proferat, deinde autem ex medicorum libris naturam illius explicet. Propterea scribit isto loco: Τοσούτων λεχθέντων καὶ περὶ τούτων, οὐδὲ τῶν ἰατρῶν οἱ παρόντες ἀσύμβολοι μετειλήφασι. *Cum etiam de istis haec dicta essent, ne medici quidem, qui aderant, prius illa gustarunt, quam symbolam contulissent.* Quid symbolas appellet, satis declaratum est l. I. c. 4. Videtur autem Athenaeus hoc dicere, omnes aut plures certe medicos, qui convivio intererant, aliquid de scriniis memoriae, quod ad rem faceret, prompsisse in commune. Nam hoc ista spondent: τῶν ἰατρῶν οἱ παρόντες. Spem tamen hanc nostram egregie auctor destituit, unius Dionysioclis verba proferens, et ea quidem adeo pauca, ut non sine magna ratione deesse aliquid hac quoque in parte nostris hodie codicibus suspiceris. Statim enim sermonem velut lampada cursu excipit Leonides, diversae professionis homo: καὶ ὁ Λεωνίδης· Δήμων ἐν τετάρτῳ Ἀτθίδος, Ἀφείδαντα, φησί. *Leonidas autem dixit: Damon in libro quarto Atthidis narrat.* Errant, qui putant,

Leonidam eſſe auctoris illius nomen, cujus mox verba afferuntur. Ille vere unus fuit e convivis, ut docent clare ſequentia haec non multo poſt: *περιενεχθέντος τοῦ καλουμένου ὠραίου, ὁ Λεωνίδης ἔφη.* Philologum fuiſſe et criticum, haec evincunt: *καὶ ὁ Διονυσιοκλῆς ἔφη· Ὅτι μέν ἐστι τὰ ποιήματα, ὦ ἀγαθὲ Λεωνίδη, ὑμῶν ἐστι κρίνειν τῶν δοκιμωτάτων γραμματικῶν.* Sic enim recte legit etiam Dalecamp. illo in loco *ὑμῶν*, non, ut editum eſt, *ἡμῶν*. Errant etiam, qui *Δήμων* putant eſſe a *δῆμος*. Eſt enim Demon aut Damon vetuſtiſſimi auctoris rerum Atticarum nomen. Is ipſe eſt, cujus teſtimoniis Plutarchus in Theſeo ſaepius utitur, et ſcholiaſtes quoque Ariſtophanis proverbia explicans *ὁ Διὸς Κόρινθος* ad Ranas, et *Noctuam Athenas* ad Aves. An idem ſit Damon, qui de Byzantio ſcripſerat teſte Athenaeo l. X., non ſcio. Fuit et Damius Colophonius ſcriptor alius multo recentior, cujus nonnulla exſtant in Athenaei de machinis bellicis libello. Thymoetes, cujus meminit Damon, Oxyntae, regis Athenarum, ex concubina filius fuit: qui ultimus ſtirpis Theſei regnum obtinuit, mox ſcelere partum imperium ſcelere amiſit, ſpoliante Melantho Meſſenio. Pauſanias, Euſebius, alii. Deinceps de vulva ſuilla ita ſcribitur: *Μήτρα ἑξῆς ἐπεισηνέχθη, μητρόπολίς τις ὡς ἀληθῶς οὖσα καὶ μήτηρ τῶν Ἱπποκράτους υἱῶν, οὓς εἰς ὑωδίαν κωμῳδουμένους οἶδα.* *Deinde illata eſt vulva, metropolis revera et mater filiorum Hippocratis, quos propter ingenium ſuillum ſcio eſſe comicis irriſos.* Non ſunt iſti magni Hippocratis liberi, Teleſippus, Demophon et Pericles, de quibus exſtat vetus dictum, *Tres fratres*, ſed lurconis cujusdam Athenienſis ſoboles, quae proverbium ſuſtulit: *Τοῦ πατρὸς τὰ παιδία.* p.186. Helluo pater, helluones filii. Horum ait fuiſſe metropolin et matrem vulvam ſuillam: quaſi porcos appellaret porca natos. Non ex alio animali numeroſior materia ganeae. Alludit autem ſcriptor eruditiſſimus ad verſus Antiphanis in Philometore, qui ſuper vulva aliquanto poſt citantur: aut etiam fortaſſe ad dictum Chryſippi, qui Archeſtrati carmen, quo ganeonum gulam erudiit, *μητρόπολιν τῆς Ἐπικούρου φιλοσοφίας* nominavit. Apage viri docti emendationem *μητροποιὸν* ſcribentis pro *μητρόπολιν*. In Platonis loco e Protagora ſcribe *συνεῖναι*, non *συνιέναι*. Ipſum vide. Scribe etiam locum e Philebo ſic: *ζῶντες οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλά τινος πνεύμονος, ἢ τῶν, ὅσα θαλάττια μετ' ὀστρείνων ἔμψυχά ἐστι σωμάτων.* *Non hominum, ſed pulmonum vitam vivunt, et eorum marinorum,*

quae in testaceis corporibus sunt animata. Non ἐμψύχων. Postrema verba periphrasin continent ignavissimorum ostreorum, quorum vita non multum differt a vita plantarum. Platonis locum illustrabunt Galeni verba, quae adscribam ex comm. de embr. in ut. format.: ὥςε τὸ κυέμενον ἐ μόνον ὡς φυτὸν ἔτι τὴν διοίκησιν ἔχειν, ἀλλ' ἤδη καὶ ὡς ζῶον, ὁποῖα ζῶα χῆμαί τ' εἰσί, καὶ κήρυκες, καὶ πίνναι, καὶ ὄςρεα, καὶ λεπάδες, ἤτοι γ' ὀλιγίςης, ἢ ἐδ' ὅλως δεόμενον κινήσεως σφυγμικῆς. Talia sunt etiam tethya, spongiae, holothuria aliaque hoc genus zoophyta, de quibus accurate Aristoteles l. IV. de part. anim. In X. Nicomach. et I. ad Eudem., qui semper dormiunt, φυτῦ ζῆν βίον dicuntur. Pro quo Hieronymus ad Pammachium: *in modum glirium vivere.* Caeterum *ostrei vitam vivere* paulo aliter usurpat Plutarchus in comm. salubr. praecept., de iis loquens, qui necessitatem uno eodemque semper modo vivendi sibi imposuerunt. ἐκ ἀσφαλὲς, ait, ἐδὲ ῥᾴδιον, ἐδὲ πολιτικὸν, ἐδ' ἀνθρωπικὸν, ἀλλ' ὀςρέε τινὸς ζωῇ προσεοικὸς, ἢ ςελέχες, τὸ ἀμετάςατον τῦτο. Ulpianum ait Cynulcus τὰς ἀκάνθας συνάγειν, assiduas illius disputationes de vocibus reprehendens. Spinas vocabant grammaticorum quaestiunculas. Antiphanes in epigrammate de grammaticis: ἀτυχεῖς σῆτες ἀκανθοβάται. Sunt, quibus placet ἀκανθοβόται, *qui spinis vescuntur.* Sed verum omnino est ἀκανθοβάται, *per spinas ingredientes.* Quod unica hac voce Antiphanes intellexit, pluribus expressit Athenaeus: Ὡς ἀν' ἐχινόποδας καὶ ἀνὰ τρηχεῖαν ὄνωνιν ἀεὶ διατρίβων, *versans assidue inter echinopodas et asperas onones.* Echinopus et ononis sive anonis aculeatarum herbarum genera sunt.

Caput Decimum Octavum.

Strena ἐπινομὶς et εὐαρχισμός. *Strenae origo. Ulpiani* καινοφωνία. *Paenula* ἄχρηςος. *Lexiphanes Luciani.* ὀπτὸς, *qui est in conspectu.* ἀφόρητα ὑποδήματα. εὐντρεια *calceamenta.* ἐξέφρησα, *exii.* παῖ Λεῦκε. φαινόλης. ἀπολέμενος, *loturus.* ἦν δ' ἐγώ. ὑπώπιον et πρόσκομμα. *Eustathiani codices.*

p.187. Ulpianum reprehendit Cynulcus, quod strenam Romanorum Graece dixisset ἐπινομίδα. Mihi videtur hic Ari-

·chus et imperite facere et inhumane. Exiſtimo enim, ab Ulpiano vocatam non ſtrenam quamcunque, ſed n, quae Imperatori de more donabatur anni novi ini. . Haec vero elegantiſſime poteſt dici ἐπινομίς· quippe a ultra legitimum canonem et onera neceſſaria: quod lchre exprimitur Graeca illa voce. Notabamus ad Sue- ium, deeſſe Graecis vocabulum, quo Latinum *ſtrena* ldant ἓν ἀνθ' ἑνός. Quare laudanda potius Ulpiani in- ſtria, qui iſtud non inepte excogitavit, quam repre- ndendus conatus, etiamſi minus eſt, quod voluit, aſſe- tus. Alii Graeci novum verbum εὐαρχισμὸς finxerunt eam rem, ut pridem diximus. Recte autem Athe- eus ſcribit, ſtrenae et morem et nomen ab antiqua tra- ione ductum eſſe veterum Romanorum. Symmachus X.: *Ab exortu pene urbis Martiae ſtrenarum uſus adole- , auctoritate Tatii regis: qui verbenas felicis arboris luco Streniae anni novi auſpices primus accepit*, D. D. *peratores. Nomen indicio eſt, viris ſtrenuis haec conve- e ob virtutem, atque ideo vobis hujusmodi inſigne deberi, orum divinus animus magis teſtimonium vigilantiae, quam ten exſpectat.* Quae deinceps ſequuntur reprehenſiones piani, omnes ejusmodi ſunt, ut ex illis, (ſi modo in- ia ei non ſit) appareat hominis ingenium prorſus φι- καινον. Neque enim adduci poſſumus aut ullo modo bemus, ut viro exacte et ſollicite docto ex hellenismi peritia has ſtribligines excidiſſe arbitremur. Verius to, Ulpianum his vocibus et loquendi generibus uſum l per jocum, ut eos rideret, qui ſerio ita loquerentur, l ut πολυαναγνωσίαν ſuam venditaret, auresque erudi- rum in ſe converteret. Fieri enim poteſt, ut iſta, quo- m nomine hic reprehenditur, apud ſcriptores non po- emae notae reperiſſet. Multa enim, ut ſcimus, etiam ceronibus et Demoſthenibus. nedum poëtis, qui ſibi nnia licere volunt, exciderunt notanda nobis potius, am imitanda. Contra Ulpianus, cum in antiquis ſcri- oribus ſemel fortaſſe horum aliquid obſervaſſet, illo uti n verebatur. Hinc illa ſartago loquendi, cujus hic a nico philoſopho accuſatur. Ait igitur: ὃ σὺ εἶ ὁ καὶ ν καινὸν καὶ οὐδέπω ἐν χρείᾳ γενόμενον φαινόλην, (εἴρηται ῥ, ὦ βέλτιστε, καὶ ὁ φαινόλης) εἰπών; Παῖ Λεῦκε, δός ι τὸν ἄχρηστον φαινόλην. Quid in Ulpiano reprehendatur c a Cynulco, non viderunt interpretes. Natalem mitto mis ubique Natalem. Dalec. exiſtimavit, notari vocis νόλης inſolentem uſum pro φαινόλης. Sed fallitur vir

optimus: nam ita verti debuit: *nonne tu is es, qui novum, et quo usus nondum erat, Φαινόλην, (reperitur enim, vir optime, paenula dicta Φαινόλης) dixisti ἄχρηστον; Puer Leuce, da mihi paenulam ἄχρηστον.* Videtur Ulpianus puerum suum Latine compellans paenulam petiisse. Cynulcus ut Graece idem diceret, φαινόλης pro Latino verbo posuit. Sed Ulpiani reformidans ingenium excusationem adjicit. ideo se ea voce uti, quia exstaret apud scriptores nonnullos. At Ulpianus ab illo castigatur ob dictionem ἄχρηστος, qua usus erat sane quam insolenter pro οὐδέπω ἐν χρείᾳ γενόμενος, *qui nondum fuit in usu* Id verbi hac notione barbarum esse, constat. Quare etiam disertissimus et hellenismi peritissimus Lucianus in Lexiphane hanc vocem non praetermisit. Ille liber ingeniosissime confectus veluti laterculum quoddam est omnium dictionum ἀδοκίμων, quas semidocti homines Athenaei et Luciani temporibus magno cum eruditorum fastidio soliti usurpare. Verba Luciani sub indocti cujusdam persona haec sunt: πυθόμενος δ', ὅτι ὁ στρατηγὸς ὀπτός ἐστι, λαβὼν ἄχρηστα ἱμάτια, εὐήτρια καὶ ἀφόρητα ὑποδήματα, ἐξέφρησα ἐμαυτόν. In his paucis verbis multae ineptiae notantur. ὀπτὸς ridicule positum pro ὁρατὸς, *qui potest videri, qui incipit esse in conspectu.* Nam etsi id vox illa significet, non est tamen ea notione in usu. Vide l. VIII. c. 4. ἄχρηστα ἱμάτια pro nova et, ut Cynulcus interpretatus est, μηδέπω ἐν χρείᾳ γενόμενα. Insulse et barbare: nam ἄχρηστον est contrarium τῦ χρηστῦ, et rem improbam significat. Simile peccatum in ἀφόρητα pro *nondum gesta.* Sic accipe paulo post, cum ait Pompejanus Philadelphensis ore Cynulci: κόμιζέ μοι τὰς βλαύτας τὰς ἀφορήτους καὶ τὴν ἐφεστρίδα τὴν ἄχρηστον. Inepte etiam εὐήτρια appellat calceamenta. Est enim textrinae vocabulum, et vesti subtili ac bene textae convenit. Plato in Politico: λεῖον καὶ τὸ λεγόμενον εὐήτριον ὕφασμα ξυνάγοντα ἐξ αὐτῶν. Strabo l. XV.: τὰς εὐητρίας ὑφαίνεσθαι σινδόνας. Hic fatuus εὐήτρια ὑποδήματα, *elegantes calceos* significans, dixit. Etiam Aeschylus in Dictyurgicis (vel Dictyulcis, ut nominat Hesychius), ducta translatione a vestibus, aliud nescio quid εὐήτριον vocaverat, sicut observat Julius Poll. l. VII. c. 10. Postremo et ineptum et βλάσφημον est pro κατὰ ἐξέφρησα, quod valet ἐξήρρησα, *in perniciem abii.* In verbis Ulpiani τὸ Λεῦκε perperam putarunt esse adjectivum: nam aliud λευκὸς, aliud Λεῦκος. Sic vocabant servos interdum καὶ Λεῦκε· non καὶ tantum, aut proprie

ſolum nomine. Alexis: Παῖ Στρομβιχίδη, μὴ τῶν χειμερινῶν ἀργυρωμάτων. Vocabulum φαινόλης multo ante Athenaei ſaeculum Graece loquentibus et ſcribentibus cepiſſe uſurpari, et indicat obſcure Cynulcus, et ſcimus nos verum eſſe ex epiſtolis Pauli Apoſtoli. Putamus autem, ut jam diximus, praeter τὸ ἄχρηϛον caetera Latine dixiſſe Ulpianum. Sequitur alia caſtigatio: εἰς βαλανεῖον δέ ποτε πορευόμενος, ὡς ἔφης πρὸς τὸν πυνθανόμενον, Ποῖ δή; Ἀπολούμενος, ἦν δ' ἐγώ, ἐπείγομαι; Duo hic notantur. ἀπολούμενος ſtulte pro ἀπολουσόμενος, loturus, cum ſignificet periturus. Sed mirum quid praetexi iſti voci quiverit. Cauſſa enim dici nulla poteſt, cur ex ἀπολουσόμενος fiat ἀπολούμενος. In caeteris quo colore peccata tegi potuerint, perſpicuum. λούμενος pro λουόμενος ſcimus dixiſſe Atticos: pro λουσόμενος nemo unquam. Praeterea p.189.
in Lexiphane hoc non eſt notatum a Luciano. Scribebam aliquando ἀπολουσόμενος, ſatis in eo ratus ineſſe ἀκυρολογίας, quod pro λούεσθαι dixerit ἀπολούεσθαι. Illud enim rectum, hoc non rectum: quemadmodum ex VII. Pollucis intelligimus et uſu auctorum meliorum. Propterea Lucianus ſuum illum barbarum ita loquentem inducit: δέος, μὴ ἐν λουτρίῳ ἀπολουσώμεθα. Et paulo ante: χαίρω μετὰ κάματον ἀπολουόμενος. Ubi tamen ſcribi malim ἀπολούμενος, ut duplex ſit culpa, et ἀκυρολογία, et τὸ βλάσφημον. Eclogae Hoeſchelianae vulgatam lectionem aperte confirmant: etſi aliter, quam in editis, ſententia ibi concipitur. καὶ περὶ βαλανεῖα, inquit, ἠρώτα τὸν παῖδα, Ποῖ δὴ ἀπολούμεθα; Retinendum igitur τὸ ἀπολούμενος· quam firmat etiam, quod ſubjicitur, ea die periiſſe Ulpiano paenulam Canuſinam, ſubreptam a balnearibus furibus vel praemiatoribus. Nam indicare voluit Cynulcus, habuiſſe omen illam non minus infauſtum, quam ineptam vocem ἀπολούμενος. Sic mox: ἔπειθ' οὕτως ἀπολούμεθον, poſt iſta lavabimus nos duo. Alterum, quod in Ulpiani ſuperioribus verbis notatur, eſt ἦν δ' ἐγώ· quae voculae tunc frequentes erant in ore τῶν Ἀττικιϛῶν. Lucianus non uno loco hujus ſuae inſulſitatis eos admonet, et, prout meriti erant, ſalſe irridet. In voce ὑπώπιον error perſpicuus eſt, qui deinceps notatur a Cynulco: neque hic quicquam obſcuri. Facetus vero nimis cenſor iſte errorem errore corrigit, et plane, quod ait vetus verbum, ἥλῳ τὸν ἧλον, πασσάλῳ τὸν πάσσαλον. Non enim minus eſt abſurdum, πρόσκομμα appellare plagam ſub oculo acceptam, quam ὑπώπιον nominare vulnus tibiae

illatum. Scribe παρά τινι τῶν φίλων ἰατρῷ cum vulgatis: hoc malo, quam ἰατρῶν, quod habent MSS. Ait Cynulcus: παρά τινι τῶν φίλων ἰατρῷ ὑπαλειψάμενος τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς παχεῖ φαρμάκῳ. Euſtathius, extr. comment. in Il. ῥαψ. μ. totam hanc hiſtoriolam deſcribens, mirificam prorſus lectionem affert, quam unde ſit nactus, non divino. Sic enim ille: ἀκούσας τῶν τις καὶ ἀστείων καὶ ἔσω λόγου, τὴν κεφαλὴν εἰς νέωτα ταινίαις διαλαβών, ὅ ἐστι φασκίαις, καὶ ἐρωτηθεὶς, τί πάθοι; πρόσκομμα, ἔφη. Unde illud εἰς νέωτα, anno ſequente? Unde illud ταινίαις; Quod tamen ceu plane γνήσιον Athenaei non profert ſolum, ſed etiam interpretatur.

Caput Undevicesimum.

Ἄνθρωπος οὐκ ἀπάνουργος. ὀνοματοθήρας, θηρολέξης, λεξιθήρ, λεξιθηρεῖν. ὑποδησάμενος τὸν πώγωνα. ὠμόλινον, involucre. ὀδοντὴ ξύστρα. περιδεῖσθαι πώγωνας. ὀπτὸς τάριχος, cutis ſquallida. συντρίβεσθαι, συντριβή. Inferiae menſe Februario factae ex more Graecorum. καίειν de frigore. καύματα, caumata. ἀποκαύματα, pedum perniones. Nix calida quibusdam.

Transit Cynulcus, miſſo facto Ulpiano, ad ſimilem Pompejani Philadelphenſis criminationem, cui hoc tribuit p.190. elogium: ἄνθρωπος οὐκ ἀπάνουργος, ὀνοματοθήρας δὲ καὶ αὐτός. Id eſt: *homo induſtrius, ſed verborum etiam ipſe captator.* οὐκ ἀπάνουργος valet πανοῦργος, *ſolers* et *induſtrius:* nam ea vox interdum in bonam partem accipitur. ὀνοματοθήρας dicitur, cujus omne ſtudium in vocularum obſervationibus poſitum. Philo Jud. de Eſſenis loquens: φιλοσοφίας τὸ λογικὸν ὡς οὐκ ἀναγκαῖον εἰς κτῆσιν ἀρετῆς λογοθήραις ἀπολείπουσιν. Idem ſignificat θηρολέξης, ut explicat Heſychius. Leges apud A. Gellium λέξεις τηρεῖ l. II.: Nimis minute ac prope etiam ſubfrigide Plutarchus in Epicuro accuſando λέξεις τηρεῖ. Gravius ſonat λεξιθήρ apud Epiphanium: ſic enim ſolet appellare eum, qui undique ex ſacris literis voculas aucupatur ad ſui dogmatis confirmationem. Ut l. II. contra Arrianos: προπηδή-

ςαντες τοίνυν οἱ λεξιθῆρες εὐθύς. Et paulo post: περιελείπετο δὲ τοῖς λεξιθήρεσι τὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος πρόσωπον. Et λεξιθηρεῖν saepe apud eundem magnum scriptorem. Hujus igitur Pompejani ineptias videamus. De illis, βλαύτας ἀφορήτους et ἐφεστρίδα ἄχρηστον, dictum jam super. cap. Addit: ἐγὼ γὰρ ὑποδησάμενος τὸν πώγωνα προσαγορεύσω τοὺς ἑταίρους. Videtur fuisse moris, ut, qui promissam barbam alerent, eam nodo adstringerent, aut nescio quomodo vincientes componerent: quod hodieque facere multos videas. Hanc barbae δέσιν Pompejanus intelligit: qui tamen, ut inepte usus in ea re verbo ὑποδεῖσθαι, βαρβαρισμοῦ reus peragitur a Cynulco. Sic accipiebam apud Lucianum verba Lexiphanis: ἐγὼ μὲν ὑποδησάμενος ἐξυόμην τὴν κεφαλὴν ὀδοντῇ ξύστρᾳ· nisi tamen ὑποδησάμενος significat ibi *involutis humeris linteo*. Ita enim fieri amat, quoties aut caput pectimus, aut operam tonsori damus. Plautus Captivis: *Ne id quidem involucre injicere voluit, vestem ut ne inquinet*. Graecis ὠμόλινον, ut Pollux adnotat. ὀδοντὴ ξύστρα, *dentata strigil*, ridicula periphrasis pectinis. Caeterum qualis ista fuerit barbae δέσις, nondum didici ex lectione veterum. Nam περιδεῖσθαι πώγωνας in Concionantibus diverso plane sensu mulieres dicuntur, quae ut viros mentiantur, imberbe mentum adscititia barba sibi vestiunt. Pergamus: ὀπτὸς γάρ ἐστι μοι τάριχος. κόμιζε δὲ τοῦ ἐλαίου τὴν λήκυθον. *Est mihi assum salsamentum. Tu vero affer mihi olei ampullam*. Nihil est in his verbis, quod prima facie cujusquam eruditas aures jure offendat. Nam quod arbitrantur interpretes, ἐλαίου λήκυθον inepte dici, tam falluntur judicii, quam faciunt imperite, cum vertunt *trullam*. Non poterant absurdius. Caeterum στλεγγὶς καὶ λήκυθος, *strigil et ampulla*, adeo nota suppellex est balineas petentium in omnibus Graecis Latinisque scriptoribus, ut admonuisse pudeat. Sic autem accipio hic quoque τοῦ ἐλαίου λήκυθον. Quare etiam praecedentia verba, ὀπτὸς γάρ ἐστι μοι τάριχος, interpretor de cute squallida et illuvie deformata, quae insulsa translatione appellatur *assatum salsamentum*. Lexiphanes hoc dixit: καιρός ἐστι χρίεσθαι τὸ ἡλιοκαές. Subjicit Cynulcus: πρότερον γὰρ συντριβησόμεθον, *prius enim ambo defricabimur*. Hoc quidem Pompejanus voluit, sed verbo usus est et alieno et inominato. p.19
ξύεσθαι et τρίβεσθαι Graeci hoc dicunt. At συντρίβεσθαι idem est, ac Latinis *conteri*. Quid sit discriminis inter συντρίβειν et τρίβειν vel ἐκτρίβειν, nemo ignorat linguae

hujus non imperitissimus. Levitici c. VI. 28. interpretatione τῶν LXX, ut putant: *σκεῦος ὀςράκινον, ὃ ἐὰν ἑψηθῇ ἐν αὐτῷ, συντριβήσεται· ἐὰν δὲ ἐν σκεύει χαλκῷ ἑψηθῇ, ἐκτρίψει αὐτὸ καὶ κλύσει ὕδατι. Vas testaceum, in quo fuerit coctum, συντριβήσεται, confringetur: sin autem in aereo vase coxeris, ἐκτρίψει, detergebit illud, et aqua abluet.* Inde *συντριβὴ, calamitas.* Basilius: *ὅταν σοι προσέλθῃ ἀδικηθεὶς, μὴ περιίδῃς αὐτῦ τὴν συντριβήν.* Jure ergo irrisi doctis, qui de balneorum frictionibus loquentes eo verbo usi, ut Pompejanus hic et Lucianeus Lexiphanes: *εἶτα συντριβέντες, καὶ ἀλλήλες κατανωτισάμενοι, καὶ ἐμπαίξαντες τῷ γυμνασίῳ.* Quod sequitur de mensis Februarii appellatione et inferiis, quae eo mense dabantur manibus defunctorum, ex Latinis scriptoribus et Plutarcho nemo hodie nescit. Id vero institutum a Graecis manasse ad Romanos, paucis fortasse notum est. Observamus tamen nos, in diversis Graecorum urbibus eadem sacra eodem tempore solita celebrari. De Atheniensibus testis Hesychius. *Μιαραὶ ἡμέραι*, inquit, *τῦ ἀνθεςηριῶνος μηνὸς, ἐν αἷς τὰς ψυχὰς τῶν κατοιχομένων ἀνιέναι ἐδόκυν.* Anthesterion inter menses Atticos Februarii Romani et Martii partem complectitur. Similiter Apolloniatas mense Anthesterione solitos *τὰ νόμιμα συντελεῖν τοῖς τελευτήσασι,* scribit Athenaeus l. VIII. Porro quae hic de expiationibus mortuorum dicuntur, non alio spectant, quam ut totius anni frigidissimos fuisse illos dies sciamus. Ideo ait: *ἐν ᾧ τῦ χειμῶνός ἐςι τὸ ἀκμαιότατον.* Cum igitur haec anni tempestas esset, hic coeli status, tamen ita loquitur Pompejanus: *ὐκ εἶδές με πολλῶν ἡμερῶν διὰ τὰ καύματα. Plures sunt dies, cum non vidisti me propter caumata.* Quid appellat *caumata?* Non sane, quod somniavit Dalecampius, cujus subtile commentum prorsus est a vero alienum. *Caumata* Graeci Latinique auctores dies anni ferventissimos nominant. *καίειν* enim *urere* est. Infra h. l.: *κραταιῦ καύματος ὥραν, validi aestus tempore.* L. XIV.: *τὰ περισκελῆ καύματα, difficillimi ad tolerandum ardores.* Clemens: *ἐκιθάριζεν ὥρᾳ καύματος θερόμενος ἡλίῳ.* Hieronymus ad III. cap. Isaiae: *dicuntur Graece θέριςρα ab eo, quod ἐν θέρει, hoc est, in aestate, a caumate corpora protegant foeminarum.* Sed putidum est, pluribus id velle probare, de quo nemo potest dubitare sanus. Insaniam igitur illorum potius notemus, qui contrariam *ἐκ διαμέτρυ* significationem huic nomini attribuerunt. Non enim solus Pompejanus hoc morbo laboravit. Lu-

i Lexiphanes: ἐκείνες διαφῆκα, τῦ τε κρύυς ἕνεκα, καὶ καύματα· οἶσθα γὰρ, ὡς ἐν κρύει σφοδρῷ γίνεται τὰ ματά. Nunc erroris hujus fontem aperiamus. Calor igus etsi contraria sunt, diversis tamen viribus eosdem ctus edunt in corporibus animalium. germinibus, flos, fructibus et aliis. Flacciditas primum exhausto p.192. o aut corrupto, deinde ariditas, casus etiam saepe, remo color ater. Frigoris enim vehementia natura- calorem intus compellente, fit illa, quae Aristoteli heophrasto dicitur ἀντιπερίστασις, Galeno ἐπανάκλησις, ntiorum nonnullis *circumobsistentia*. Et caloris et fris effectum eadem voce, καίειν, *urere*, Graeci Latini scriptores expresserunt. Nam *frigus urere* aut ni... runt Aristoteles, Theophrastus, Xenophon, Virgi, Plinius, Lucanus, nemo non. Proprie tamen καίgnis est: qui autem τὰ ψύχη καίειν dicunt, eos ... τῇ λέγειν, pronunciat Theophrastus l. de igne. Nescie harum locutionum diversam esse rationem isti impequi summum frigus καῦμα censuerunt tam bene posse, quam recte effectus ejus καῦσις appellatur. Hinc m aliorum stulta manavit sententia, nivem calidam affirmantium, quia dicatur *pedes urere*. Et pedum iiones ἀποκχόματα. Nam ita vocavit recentior Graequae vetustiores χίμετλα, auctore Suida. Galenus de simpl. med. testis hujus vesaniae, rem sibi fuisse scris cum homine, cui ita videretur. Apponam illius a, quia sunt elegantissima: παραπλήσιον ποιῦσι τῷ λέι τὴν χιόνα τῷ πυρὶ τὴν αὐτὴν αἴσθησιν ἐργάζεσθαι. τις ὑπὸ συνηθείας τῆς εἰς τοσῦτον ἀλλοκότυ χρήσεως ὀνομάτων ἔφη μοί ποτε, μηδὲν κωλύειν φάναι, τὴν ἣν ἔχειν ποιότητά τε καὶ δύναμιν τῷ πυρὶ τὴν χιόνα· γὰρ καὶ ταύτην ὤφθαι πολλάκις ἀπεκαίεσαν τὰς πόδας δι' αὐτῆς ἐπὶ πολὺ βαδισάντων. τῶν μέντοι τοιέτων ρώπων ἐ σμικρῦ χρόνυ χρεία τὸν ῥύπον ἀποκαθῆραι ψυχῆς. Legant ista et similia his sexcenta in summis viri scriptis, quibus persuasum est, perire studiis entiae, quicquid temporis impenditur studio lingua. Sed hunc errorem ἐπιδήμιον alibi satis castigavi.

CAPUT VICESIMUM.

Natales Minervae. Pallas ἀλέκτωρ. Ἤλεκτρα ἄλεκτρος. ἄδικος ἡμέρα. ἡ τῆτες ἡμέρα. θεωρὸς ἄχρηστος. ἀρχὴ ἀνυπόστατος, potentatus intolerandus. *Miliarium*, ἱππολέβης. μένανδρος, *virgo*. μενεκράτης, *columna*. βαλάντιον, *jaculum*. μυστήρια, *murium latibula*. Uranopolis *Macedoniae. Heraclides* Lembus. ὀρθοβόας, βροτοκέρτης. μάρκος, μάρκων. *Opera male posita in nugis. Alia quaedam observata.*

Addit Cynulcus: τῆς δὲ τῶν Παναθηναίων ἑορτῆς ἐπιστάσης, δι' ἣν καὶ τὰ δικαστήρια οὐ συνάγεται, ἔφη· Γενέθλιός ἐστι τῆς ἀλέκτορος Ἀθηνᾶς, καὶ ἄδικος ἡ τῆτες ἡμέρα. *Cum celebrarentur Quinquatria, essetque propterea justitium, dixit* Pompejanus: *Natalis est innuptae Minervae, et hic dies nefastus est.* Rem gestam Romae narrat auctor. Itaque Παναθηναίων ἑορτὴ festum est Quinquatriorum Romanorum, non Panathenaeorum Athenienfium: ejus solemnitatis prima dies censebatur Minervae γενέθλιος. Ovidius: *Sanguine prima vacat: nec fas concurrere ferro: Caussa, quod est illa nata Minerva die.* Palladem vocat ἀλέκτορα, hoc est, ἀειπαρθένον, *semper virginem.* Sic Electram volunt dictam quasi ἄλεκτρον aut ἀλέκτορα· quo allusum maligno animo ab Helena isto versu in Euripidis Oreste: Παρθένε, μακρὸν δὴ μῆκος Ἠλέκτρα χρόνου. *O virgo, vere Electra quae manes diu.* Hoc primum notandum in Pompejani verbis ut καινὸν et κενόν. Simul alterum non minus insolens: ἄδικος ἡμέρα, *dies nefastus, justitium.* Lexiphanes etiam insolentius: ἦν μὲν γὰρ ἄδικος ἡμέρα καὶ ἄλογος. Tertium prioribus par et simile: ἡ τῆτες ἡμέρα pro *dies hodiernus.* Nam τῆτες de praesente anno dicitur, non de hodierna die. Subjicitur: ἐκάλεσε δέ ποτε καὶ τὸν ἐκ Δελφῶν ἐπανελθόντα ἡμῶν ἑταῖρον, οὐδὲν αὐτῷ χρήσαντος τοῦ θεοῦ, ἄχρηστον. *Sodalem nostrum Delphis aliquando reversum, cum ei nullum responsum deus dedisset, vocavit* ἄχρηστον. Voluit dicere ἄπρακτον· sic enim solent Graeci auctores loqui. Fortasse et ἀχρημάτιστον licet. Sequens nota controversi juris est: Θαυμαστὴ δ' ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἡ ἀνυπόστατος. *Mirandum est Romanorum imperium, cujus vim et impetum nemo sustineat.* Athenaeo-

p.193.

non probatur, hac notione usurpari vocem ἀνυπόστατος. Non desunt magni scriptores, quorum judicia censurae Athenaei opponamus. Ita enim saepe usurpant Demosthenes, Polybius, Diodorus Siculus et Dionysius Halicarnasseus, scriptorum censor severissimus verborumque diligentissimus. Verba illius sunt l. IX.: οὐ γὰρ ἀκουιτί γ' ἂν ἐδόκουν ἀποθανεῖν Σίκκιον, ἄνδρα καὶ ῥώμην καὶ ψυχὴν ἀνυπόστατον. Vertere potes *intolerandus*. Quomodo dixit Justinus: *Caeterum intolerandi forent, si, quantus his impetus est, vis tanta et perseverantia esset.* Vel *insustentabilis*. Lactantius l. VII. c. 17.: *Hic insustentabili dominatione vexabit orbem.* Athenaeus, auctor libelli de mach. bell., in descriptione arietariae testudinis: ἅτινα φερόμενα διὰ τῶν ἐξ αὐτῶν παλμῶν ἀνυπόστατον ποιοῦνται τὴν βίαν. In altera tamen significatione usitatius hoc nomen. Glossarii auctor cum deipnosophista eam solam agnoscit: ἀνυπόστατος, τὸ μὴ ὑφεστός, *sine substantia*. Didymus, sive quis est alius auctor libelli de proverbiis: Οὖν πόκους ζητεῖς· ἐπὶ τῶν ἀνυπόστατα ζητούντων. Etiam Hieronymus, vir longe doctissimus, ambiguum esse apud Graecos hoc vocabulum fatetur. Postea reprehenditur Pompejanus, quod vas calefaciendae aquae parari solitum Romae, miliarium appellatum, Graece nuncuparet ἰπνολέβητα. Miliarium in Glossario vertitur θερμηρόν· quae vox corrupta non est, ut docti putant, sed subaudiendum ἄγγος, et ita accipiendum, ut cum ait Hesychius, καλέβην esse ποτηρίου εἶδος θερμηροῦ. Ut non videatur necessaria eorum conjectura, qui θέρμητρον emendant. Vocem ἰπνολέβης damnat et Lucianus. Facit enim Lexiphanem ita loqui: ὁ μέντοι ἰπνολέβης ὑπερπαφλάζων εἰς κεφαλὴν ἡμῖν ἐπέτρεπε τοὺς ἄνθρακας. De hoc genere vasorum, in quibus aquam calefaciebant, quaedam adnotabamus ad Theophrasti Characteres c. de impudentia. A Pompejano p.194. transitur ad Dionysium tyrannum: quem narrat auctor etiam in verba saevitiam suam extendisse, et novas significationes multis illorum attribuisse. Virginem, inquit, vocabat μένανδρον, ὅτι μένει τὸν ἄνδρα, *quia virum exspectat*. *Columnam* μενεκράτην vel μενεκράτη, ὅτι μένει καὶ κρατεῖ, *quia manet*, neque loco movetur, eademque κρατεῖ, id est, *continet* sive *sustinet* aedificium. Jaculum βαλάντιον, ὅτι ἐναντίον βάλλεται, *quia contra jacitur*, id est, in hostes, qui sunt e regione. Vana est, quam afferunt, distinctio, quasi βαλάντιον cum unico λ crumenam significet, cum duobus jaculum. Meliores libri hic

unum λ agnoſcunt. Et in gloſſographorum commentariis ita ſcriptum: *βαλάντιον τὸ ἀκόντιον, διὰ τὸ βάλλειν τοὺς ἐναντίους.* Quae illorum obſervatio paene perſuadet mihi, etiam alios, praeterquam Siculum tyrannum, *βαλάντιον* pro jaculo uſurpaſſe. Murium latibula vel, ut vocat Plautus, *cubilia μυστήρια, ὅτι τοὺς μῦς τηρεῖ, quia in illis poſita murium ſalus.* Sed legendum eſt ex epitoma: *καὶ τὰς τῶν μυῶν διεκδύσεις,* non *δ' ἐκδύσεις.* Uranopolis ab Alexarcho rege condita ea eſt, cujus Plinius meminit in deſcriptione Macedoniae. Heraclides Calatianus, hiſtoriarum conditor, unde Lembi cognomen invenerit, fruſtra ſatagunt hodie docti poſt Diogenem Laërtium, quem potius conſule in Heraclide Pontico. *ὀρθροβόαν* ſcribendum, non *ὀρθοβόαν.* Significant prope idem *ἀλεκτρυὼν* et *ὀρθροβόας.* Scribe etiam, ut eſt editum et habent MSS., *βροτοκέρτην,* non autem *βροτοκέρην.* Alius dixiſſet *βροτοκάρτην.* Initio epiſtolae Alexarchi *μάρκων* legitur in Vindelicianis excerptis pro *μάρμων.* Videtur correctioni favere, quod in Gloſſis Heſychii ſcriptum eſt: *Μάρκος, ἐντολή.* Nam inde *μάρκων, imperator, rex.* Sed cum fateatur Athenaeus, ita obſcuram eſſe hanc epiſtolam, ut ne Apollo quidem illam poſſit intelligere, morari iſta nos non debent. Major temporis, rei precioſiſſimae, habenda ratio eſt, quam ut ejus jacturam in his moleſtis nugis facere velimus. Interpretes conatos eſſe iſta vertere, demiror equidem. Nam quid eſt operam ludere, ſi hoc non eſt? Feciſſent conſultius multo, ſi, quem laborem vaniſſimi hominis epiſtolae, quam nemo queat intelligere, impenderunt, in aliis conſumpſiſſent facilibus ad intelligendum, quae ipſis tamen haudquaquam ſunt intellecta, ſaepe etiam mutata perperam. Ut cum hoc ipſo loco, *καὶ τοῖς Κασσανδρέων δὲ ἄρχουσι τοιαῦτά ποτ' ἐπέστειλε,* reſcribit Dalecamp. *Κασσάνδρου,* et *ἄρχοντας* vertit *duces.* Sane quam incogitanter. Certum eſt, epiſtolam miſſam fuiſſe magiſtratibus Caſſandrenſium. Caſſandrea oppidi Macedonici nomen omnibus notum. Sequuntur Antiphanis jocoſi verſus de diſcrimine, quod ſtatuunt philoſophi inter *εἶναι* et *γίγνεσθαι.* Multa Plato ſuper ea re in Protagora. Sed turbant nonnihil prima verba Antiph., quae propterea epitomae confector more ſuo praetermiſit iſto loco: *Ἐν τῷ Λυκείῳ μετὰ σοφιστῶν, ἢ δια-λέ-*
p.195 *πτων, ἀσίτων, συκίνων λέγουθ', ὅτι.* Vocem *διαλέπτων* diviſimus metri gratia, ut ſaepe in comicis. *διάλεπτος, pertenuis,* proba vox et Ariſtophanica. Dalec. emendabat

διαλεκτικῶν. Invitus ab optimo viro toties diſſentirem, *ni me id invitet ut faciam fides.* Non enim poſſumus ullo modo ei aſſentiri, refragante lege metri. Sed illa disjunctiva ἢ ante διαλέπτων cedo quo pertineat. Sine dubio vera eſt conjectura noſtra de iſto verſu, quem ita cenſemus emendandum: Ἐν τῷ Λυκείῳ μετὰ σοφιςῶν, νὴ Δία, Λεπτ. Corruptelae hujus cauſſa et origo patet. Septimum a fine verſum ita ſcribe: Οὐκ ἔςιν ὅτε περ γέγονεν, ὅτε μὴ γέγονέ πω. In excerptis poſterius hemiſtichium iſtius verſus et prius ſequentis non leguntur. In extremo conſule verſui et ſcribe: οὐδ' ἂν οἱ 'πόλλων μάθοι.

Caput Vicesimum Primum.

Ἀριςόνικον κράτος. λυσανίας κακῶν. ὁ θυμὸς ἦν ἀμυνίας. ἀντήνωρ σποδός. ἕκτωρ *Jupiter*, et ἀρίςαρχος. ἕκτωρ χαίτης κεκρύφαλος. ἕκτορες, *anchorae.* ἄμφις οἶνος. *Lens* δημόκριτος. *Jupiter* Ἀγαμέμνων *Spartae dedicatus.* Ἡγεσίλαος. *Aſpis* ἰοχέαιρα. τροχοπέδη, ſufflamen. ἰσχάδες, *anchorae.* *Samus* ἀπορρὼξ *Athenienſium.* γυνὴ ἀκάθαρτος. κυνοφόντις ἑορτή. χορτάζεσθαι. *Sophili* φύλαρχος. κοιλιοδαίμων, κοιλιόδουλος, ἐλβιογάςωρ. *Callimedon* ὁ Κάραβος. διακπαίειν.

L. X. Inter griphorum ſpecies ponitur haec: τὸ ῥήματα λέγειν ἀνθρώπων ὀνόμασιν ὅμοια. *Verbis uti, quae ſimilia propriis ſint virorum nominibus.* Exemplum ibi affertur: Λαβὼν ἀριςόνικον ἐν μάχῃ κράτος. *Referens e pugna clariſſimae victoriae praemium.* ἀριςόνικον κράτος periphraſis eſt νίκης. Alibi proprium nomen hominis Ariſtonicus. Eadem ratio eſt illorum, quae iſto loco ex Simonide, Aeſchylo ac Nicandro affert Athenaeus. Similiter etiam in comici Nebulis Philippides dicitur Strepſiadi λυσανίας πατρῴων μεγάλων κακῶν. Ubi ſcribit eruditiſſimus ſcholiaſtes, ſic de induſtria locutum poëtam, ut Sophoclem irrideret, qui vocibus νικομάχας, πανσανίας et ἀτρείδας eſſet uſus hoc modo. Sed et in Equitibus dixit idem comicus: ἀλλ' ὁ θυμὸς εὐθὺς ἦν ἀμυνίας. *Statim fuit iſti*

animus ad defensionem sui paratus. Cum proprium fit Amynias, non minus quam Lysanias. In Aeschyli Agamemnone ἀντήνωρ σποδὸς cinis ille dicitur, qui vivi hominis loco domum mittebatur e Troja. Sic ἕκτωρ apud Sapphonem Jovis est epithetum, ut in Simonide Ζεὺς ἀρίσαρχος. Aliis ἕκτωρ dictus est paxillus, qui temonem continet: nonnullis calanticae vel reticuli epithetum. Hesychius: ἕκτορες, πάσσαλοι ἐν ῥυμῷ. Σαπφὼ δὲ τὸν Δία. Λεωνίδης δὲ τὸν κροκύφαντον. Postrema significatio facit ad versum hunc epigrammatarii poëtae: Πορφύρεον χαίτης ἕκτορα κεκρύφαλον. Lycophroni ἕκτορες sunt anchorae: Πεύκης ὀδόντας ἕκτορας πλημμυρίδος. Lucianeus Lexiphanes hoc imitari in quotidianis sermonibus non erubescebat. Ait enim: ἕκτοράς τινας ἀμφισόμας καὶ ἰσχάδας
p.196. σιδηρᾶς ἀφείς. Videtur et ἄμφις οἶνος, cujus mentio facta l. I., is esse, quem ἀμφικλεῆ appellant alii: vinum dubium sive ancipitis existimationis. Est vero Amphis nomen κύριον. Simile est etiam l. II. in Lycophronis versu δημόκριτος φακῆ, *lens plebi grata.* Si modo δημόκοινος scribendum non est, quod nos censemus, ut ibi diximus c. 14. Lacedaemone colebatur olim Ἀγαμέμνων Ζεύς. Potest videri ita dictus Jupiter ἀγαμέμνων a Spartanis, ut a Sapphone appellatus est ἕκτωρ, a Simonide ἀρίσαρχος. Tamen aliter pii patres acceperunt, qui Agamemnonem mortalem Jovis cognomine pro deo habitum et cultum fuisse Spartae hoc argumento probant. Athenagoras in apolog. orat.: ὁ Ἰλιεὺς θεὸν Ἕκτορα λέγει, ὁ δὲ Λακεδαιμόνιος Ἀγαμέμνονα Δία σέβει. Verum ad Cynulcum redeamus. Memini, inquit, Aeschylo dictum orcum ἀγησίλαον, hoc est, *ducem populorum.* Callimachus: Καὶ μόνος, εὖτε θάνῃ, πεπνυμένος ἐν νεκύεσσι Φοιτάσει, μεγάλῳ τίμιος Ἀγεσίλᾳ. Ita accipiendum l. XV. in Nicandri versu, ubi tenebrae magnae interpretibus: Σαύρην θ', ἣ χθονίε πέφαται σέφος Ἡγεσιλάε. Nicander, addit Cynulcus, aspidem vocavit ἰοχέαιραν, hoc est, *veneno gaudentem*, vel *fundentem venenum.* Id nomen Dianae quasi proprium est, ut: Οἵη δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' ὄρεος ἰοχέαιρα. Sed tunc aliud significat: *fundens sagittas*, vel *sagittis gaudens.* Sequitur: Πλάτων ἐν τῷ Πολιτικῷ. Interpretes: *Plato in libris de republica.* Falsissimum hoc: nam locus sumptus est e singulari dialogo, cui nomen Politico. In eo libro scriptum: τῆς τῶν ἀγελαίων τροφῆς ἐστι μὲν ἔνυδρον, ἐστι δὲ καὶ ξηροβατικόν. Herodes Atticus, quem facit Athenaeus auctorem vocis τροχοπέδη, non

multo fuit illo grandior: yixit enim M. Antonino philosopho imperante, ipse clarissimus, ut narrat Philostratus l. II. de vitis sophistarum. Primus ergo Herodes τροχοπέδην nominavit lignum, quo rotarum impetum in declivibus locis aurigae cohibent. Alii ἐποχλέα vocarunt: Latini *sufflamen*. Glossarii auctor in ejus vocis interpretatione eleganter τροχῶν ἀγκύριον. Minus placet, quod subjungit idem grammaticus: βοήθεια, κέφισμα ἀμάξης. Non semel alibi observavi, laborare interdum Graecos in Latinis dictionibus exprimendis. Ejusmodi haec est. Nam verbo *sufflamino*, quo usus Augustus, cum dixit, *Haterius noster sufflaminandus est: ita videtur non currere, sed decurrere*, parem in tota Graecia non reperias. ἰσχάδας pro anchoris etiam Lexiphanes Luciani posuit, cujus verba paulo ante recitavimus. Demadis oratoris, (vel, ut Aristoteli et Plutarcho placet, Periclis) dictum, Aeginam esse λήμην τῦ Πειραιῶς, ad Strabonis l. IX. olim exposuimus. Samum idem orator vocavit ἀποῤῥῶγα τῆς πόλεως. Nihil hic mutationis opus. Samum missa fuerat Atheniensium colonia. Hanc vocat ἀποῤῥῶγα Atheniensium, quasi avulsum a corpore suo partem. Redit tandem Cynulcus ad Pompejanum. De illo enim videtur p.197. sentire, cum ait: ὁ δ' ὀνοματοθήρας ἔτος σοφιστὴς ἀκάθαρτον ἔφη γυναῖκα, ἧς ἐπεσχημένα ἦν τὰ γυναικεῖα. Graecis medicis καθάρσεις appellantur mulierum menses, quorum suppressio ἀκαθαρσίη dicitur Hippocrati non semel. Inde igitur ἀκάθαρτος. Quod tamen usu probatum non esse, declarat haec Athenaei censura. κυνοφόντιν ἑορτὴν, cujus meminit Ulpianus Cynulco respondens non sine stomacho, non memini alibi legere. Videntur Argivi festum Cynophontin, vel potius Κυνοφόντια (uti legi malim), instituisse pacandae Dianae, cum sacros illi canes occiderent sub caniculae exortum: quo maxime tempore id animal rabiosum metuit fieri. Versum Cratini sic lege: Ἧσθε πανημέριος χορταζόμενος γάλα λευκόν. De voce χορτάζεσθαι ita habe. Proprie jumentis hoc verbum convenit, quorum pabulum Graecis dicitur χόρτος, *fenum*. Inde χορτάζειν βῦς apud Hesiodum. Deinde ad alia translatum est animalia: ut apud Platonem χορτάζειν ὑῶν πόλιν. Tandem etiam de hominibus dici cepit. Praeter exempla ab Athenaeo allata habes alia apud Polluc. l. VI. c. 8. Et ita in Evangelio aliquot locis. Priscianus l. XVIII.: Graeci dicunt χορτάζω σὲ ἄρτῳ, et χορτάζω σὲ ἄρτον. In Sophocleo versu malim: Ὃν τοῖσι παγχόρτοισιν ἐξευξε

μεν. Sophili comoedia Φύλαρχος alibi inscribitur Φίλαρχος, et ita etiam Suidas. Verba illius ita distinguimus: — γαστρισμὸς ἔσαι δαψιλής. Τὰ προοίμι' ὡς ὁρῶ δὲ χορτασθήσομαι. Hesiodi versus, qui mox indicatur, hic est: Μηδ' ἀναβάλλεσθαι εἰς τ' αὔριον εἴς τ' ἔννηφι. Ulpiani de voce κοιλιοδαίμων sunt verba: Εὔπολι: τὰς κόλακας ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι ὅτω κέκληκεν. Eupolidis drama Κόλακες laudantur passim ab antiquis. In ea fabula eleganter poëta appellavit parasitos κοιλιοδαίμονας· quorum nempe deus venter est, et, ut loquitur Paulus Apostolus, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία. Vetus scriptor anonymus historiae Romanae: Ἰούνιος ὄνομα, εἰς τὴν ἱππάδα τελῶν, καὶ φαγεῖν ζῶν, (scribo καὶ πρὸς τὸ φαγεῖν ζῶν) συνήθης ἦν τοῖς ὑπάτοις, κοιλιοδαίμων τε καὶ ταγηνοκνισσοθήρας. Simile est κοιλιόδουλος apud Palladium in vita Marci abbatis: et in his libris alibi ὀλβιογάστωρ. Clemens Alex. de hoc genere hominum: καί μοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος οὐδὲν ἀλλ' ἢ γνάθος εἶναι. Idem scriptor eruditissimus Eupolidis hoc verbum nove usurpavit pro daemone, ganeonum praeside. Sic enim scribit in II. Paedag.: τῶν δὲ ἀμφὶ τὰς φλεγμαινούσας κνιτταζόντων τραπέζας, τὰ σφέτερα τιθηνουμένων πάθη, δαίμων καθηγεῖται λιχνότατος· ὃν ἔγωγε οὐκ ἂν αἰσχυνθείην κοιλιοδαίμονα προσειπεῖν καὶ δαιμόνων κάκιστον. De Callimedonte Carabo plura Athenaeus et h. l. et aliis quoque. Nam quoties idem ab illo repetitur? Plutarchus in Phocione: σιωπῶντος δ' ἐκείνου καὶ διαμέλλοντος, ἀναπηδήσαντα Καλλιμέδοντα τὸν Κάραβον, ἄνδρα θρασὺν καὶ μισόδημον, εἰπεῖν. Alexidis postremus versus, mutilus in omnibus exemplaribus, simili modo expleri
p.198. possit recte: Ὑπὲρ δὲ μήτρας Καλλιμέδων ὁ Κάραβος Ἑφθῆς ἴσως προοῖτ' ἂν ὁ τάλας ἀποθνῄσκειν. *Pro patria*, inquit, *omnes parati sunt mori: pro matrice sive vulva cocta Callimedo Carabus etiam mortem oppetere fortasse sustineat.* Fabulam inscriptam Ἱστοριογράφος Dalecampius Amphicli nescio cui tribuit, perturbatis Athenaei verbis, quae non sunt obscura: et pro διεξέπαιον legit διασπαίζων, quod interpretatur διαπαίζων. Emendatio prava; interpretatio falsa. Sic lego: — τὴν στοὰν Διεξέπαισεν Ἀμφικλῆς, μήτρας δύο Κρεμαμένας Δείξας, ἐκεῖνον πέμπε, φησὶν, ἐὰν ἴδῃς. *Irrupit per porticum Amphicles, et ostensis sodali cuidam suo vulvis duabus, quas gestabat, illum, quem nosti, ait, mitte ad me, si videris.* διεκπαίειν est vi sibi viam facere per aliquem locum. Sic διεκπαίσασθαι τὰς θύρας apud Dionysium Halic. Frequens verbum hi-

ricis, alibi nobis expositum. Κρεμαμένας pars versus, cujus caetera verba, ut ad sententiam non necessaria, ctor suo more praetermisit. Simillimum est in Chareribus Theophrasti c. de rusticitate κομίσασθαι ἀπὸ τοῦ ιχίονος τὰς ταρίχους. Quae ibi scripsimus, vocem κρεμένας nobis hoc loco explicant.

Caput Vicesimum Secundum.

ntiphanis versus de variis rebus Cyrenensium. Cyrenenses aurigatores, Silphium Cyrenaicum. Coria Africana. Agri Cyrenaici βουνοί. μαστοί. Vulva ἐκβολὰς et ἐκτομίς. δηξίθυμος ὀξάλμη. ἔθω pro ἔδω. πλακοῦς ὑβριστής. Atticae placentae.

lurimus olim laserpitii usus fuit in paratura ciborum iter condimenta. Testimonio sunt innumeri veterum riptorum loci, ubi σιλφίου mentio fit et ὀποῦ. Tanta nim plantae hujus aestimatio fuit, ut generalem vocem πὸς propriam sibi fecerit ob singularem praestantiam. Ac cet multis Graeciae, Syriae Mediaeque locis silphium asceretur, unde succus exprimebatur in usus mensarum, mnibus tamen praestabat longe succus ille, qui e regno yrenaico in Graeciam deferebatur. Hic igitur, ut mnium optimus et praestantissimus, ὀπὸς Graecis scritoribus dictus. De eo scribit auctor: τοῦ δὲ ὀποῦ μέμνηαι Ἀντιφάνης ἐν Δυσέρωσι, περὶ Κυρήνης τὸν λόγον ποιούμενος· — ἐκεῖσε δ' ἐκπλέω, Ὅθεν διεσπάσθημεν ἐῤῥῶσθαι λέγων, Ἅπασιν ἵπποις, σιλφίῳ, συνωρίσι, Καυλῷ, κέλησι, μασποῖς, πυρετοῖς, ὀποῖς. Antiphanis fabula, nisi allor, Δυσέρως inscripta erat, non Δυσέρωτες. Prima omici verba ita distingui debent: — ἐκεῖσε δ' ἐκπλέω, Ὅθεν διεσπάσθημεν· ἐῤῥῶσθαι λέγων Ἅπασιν ἵπποις, etc. Haec aliquis loquebatur, quem vis major Cyrenen detuerat, unde pedem referens et navigationem in patriam nstituens, *Ego*, ait, *illuc navigio contendo hinc abiens,* p.199 *unde sumus divulsi: longum vale dicens omnibus equis*, et caeteris rebus universis, quibus abundat regio Cyrenaica. In enumeratione mercium Cyrenaicarum res diversissimas poëta conjungit, conjunctissimas separat. Nam ἵπποι, συνωρίδες, κέλητες ejusdem generis, pertinentque ad rem

equestrem ac curulem. Cyrenenses equitandi et aurigandi peritia olim nobilitabat. Ideo Pindarus εὔιππον Cyrenen vocat in oda ad Arcesilaum Cyrenaeum. Enarrator ibi: τὴν Κυρήνην εὔιππον εἶπεν, οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος, ἀλλ' ὅτι Ποσειδῶν τοὺς Λίβυας διδάξειε τὴν τῶν ἁρμάτων κατάζευξιν. Inde Barcaei currus Graecorum literis celebrati, ut Sophoclis in Electra, et aliorum. τῆς Κυρηναίων ἁρματηλασίας meminit et Xenophon VI. Paed. et Lucianus in enc. Demosth. Quin adeo frequentatus in illa gente curruum usus, ut etiam intra urbis pomoeria curru veherentur, sicut Romani rheda aut carrucis. Alexis: Ἄνθρωπος εἶναί μοι Κυρηναῖος δοκεῖς· Κἀκεῖ γὰρ ἄν τις ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἕνα καλῇ, Πάρεισιν ὀκτωκαίδεκ' ἄλλοι, καὶ δέκα Ἅρματα, συνωρίδες τε πεντεκαίδεκα. Similiter σίλφιον, καυλὸς et ὀποὶ cognita sunt. πυρετὸς in hoc albo ponit jocose, aërem ejus tractus insalubrem esse significans, in quo plurimum homines febricitent. Aut scribe, si lubet: μαστοῖσιν, πυροῖς, ὀπ. Nam vim magnam frumenti, ut et olei, Cyrenis exportari solitam, testimonio sit lex 61. Dig. Locati conducti. Alioquin vocem μαστοῖς loco movendam suadet metrica lex, et scribendum: πυρετοῖς, μαστοῖς, ὀποῖς. Sed quid appellat μαστούς; Nimis enim ridiculum, in laterculo nobilium mercium *mammas* ponere. An μάσθλαις scribendum? ut coria intelligantur, quorum hodieque magna copia in Italiam atque Hispaniam importatur ab iis mercatoribus, qui cum Afris e regno Fez et Marocho rationem commerciorum ineunt. Idem factitatum jam olim, docebat Hermippus l. I. Ἐκ μὲν Κυρήνης καυλὸν καὶ δέρμα βόειον. An potius sine ulla vocum transpositione scribi debet μασπέτοις, πυρετοῖς, ὀποῖς; Quid sit maspeton, declarant in historia laserpitii Theophrastus, Dioscorides et Plinius. Minus placet, quod probavimus aliquando, μαστοὺς esse, quos vocabant Cyrenenses βουνούς. Ager illorum in tres partes erat divisus, eam, quae ad mare, βουνοὺς, et montes. βουνοὺς appellabant regionem mediam inter reliquas duas, in qua plurimi erant colles, vel, ut loquitur Hirtius, grumi natura excellentes. Herodotus: τετέων τε δὴ συγκεκομισμένων, τὰ ὑπὲρ τῶν θαλασσιδίων χώρων τὰ μέσα ὀργᾷ συγκομίζεσθαι, τὰ βουνοὺς καλέουσι. Quos isti βουνοὺς, Attici vocabant μαστούς. Hesychius: τὰ εἰς ὕψος ἀνέχοντα τῆς χώρας καλοῦσι μαστούς. Sic debent haec scribi. Vide et Pollucem. Josephus Scaliger scribebat: μασπέτοις, πυροῖς, ὀποῖς. Suspectum est, quod sequitur: τῆς δὲ ἀπ-

ας τῆς περὶ τὴν ἐκτομίδα μνημονεύει Ἵππαρχος. Si
ι haec lectio, ἐκβολὰς vulva et ἐκτομὶς idem sunt.
ɔd equidem vix possum in animum inducere. Ejecti- p.200.
ι vulvam porcariae longe anteponit Plinius. Ex eo
nabam hujusmodi lectionem: τῆς δὲ διαφορᾶς τῆς ἐκ-
κίδος παρὰ τὴν ἐκτοκίδα, vel παρὰ τὴν ἐκτοκάδος. Pro-
tient eruditi τὴν ἀρέσκουσαν. Sopatri versus: Διεφθα,
ιανθεῖσα, τυρῷ τε δέμας. Scribo: τυροῦται δέμας, ca-
obtegitur tota. Sed vocem διεφθα non praestabo fa-
ι, ac fortasse verum est, quod Josephus Scaliger ex-
itavit: Δι' αἰθάλου κανθεῖσα, τ. Thymo adjecto fieri
ɔxalme thymoxalmen, ex Dioscoride scimus: sed non
ccdemus, propterea recte fecisse interpretem, qui
ıatri versum, Τὴν δηξίθυμον ἐντὸς ὀξάλμην ἔχων, de
moxalme interpretatus est. Sine ulla controversia
ίθυμον ὀξάλμην appellat δριμεῖαν, *acrem.* Archestratus
ıadem re: καὶ μήτραν ἐφθὴν ὑὸς ἔν τε κυμίνῳ, Ἔν τ'
δριμεῖ. Eustathius Ὀδ. δ.: τοιαύτης δὲ σύνθεσις ἅλ-
καὶ παρὰ Σωπάτρῳ ἐν τῷ δηξίθυμος ἅλμη· ἔνθα τὸ
ίθυμος ταυτόν ἐστι τῷ δακέθυμος. Legas apud eundem
lo ante et πικρὰν ἅλμην. Quod sequitur de non solitis
n in gustatione apponi vulvis, lactucis et caeteris id
ıus, exposuimus jam ante l. super. De lactucis idem
rtialis: *Claudere quae coenas lactuca solebat avorum,*
: *mihi, cur nostras incboet illa dapes.* IX. versu Ar-
strati scribo ὧν ἂν ὑπάρχῃ Ὥρη, potius quam ὡς. In
versuum Archestrati scribe εἶδεν ἴδοντες, ut in epitoma
eschelii, pro ἴδοντες. Nam et Eustathius sic legit, ubi
putat de obsoleto verbo ἴθω. XIV. ita scribitur: Πτω-
ας παράδειγμα καλῆς ἐφθῆς, ἐρέβινθοι. Scribo: Πτ.
καλῆς, ἐφθοί τ' ἐρέβινθοι. Dalecampius vero sic
κῇ ἐφθῇ, ἐρ. Non sequor hunc ducem. πλακοῦς
μενῆς ita dictus, ut χῖος δυνάστης, etiam apud Latinum
ētam Lucilium. Quod ait de placentis Atticis, confir-
t Plato l. III. de rep., suis civibus fugiendas praeci-
ns Ἀττικῶν πεμμάτων τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθείας. In-
pretare ista sic: εἰ δὲ μὴ ἂν πε Αὐτὸν ἔχῃς ἑτέρωθι,
ὑ ζήτησον ἀπελθὼν Ἀττικὸν, *sicubi non sit tibi Atticae*
centae copia, abi statim, et mel Atticum inquire: nam
: *illud est, quod superbas facit placentas Atticas.* Da-
ɔxeni Συντρόφους nominat ex hoc loco Suidas.

CAPUT VICESIMUM TERTIUM.

Damoxeni comici versus qua illustrantur, qua emendantur.

Percurramus Damoxeni versus, quos nobis Athenaeus conservavit fere ad 70. Iis continetur sermo a coquo habitus cum nescio qua muliere: cui narrabat ille, artem suam edoctum se fuisse ab Epicuro. Cum exclamasset mulier similis non credenti, is cocus aegre ferens, Scelesta, inquit, nescis, naturam, cujus interpres Epicurus, omnium artium esse matrem, atque omnium disciplinarum principia in se continere? ' Versus poëtae, quibus haec dicuntur, corrupti sunt. V. ita habet: Τῦτο δὲ τί ἐστιν, εἰπέ μοι, καθήγησαι. Fortasse καθηγέτα, o magister. ἡγέτης etiam dicitur, et pro καθηγητὴς καθηγέτης, ut Μουσηγέτης. Deinde scribo: Μάγειρος ἦν κἀκεῖνος; ὐκ ᾔδεις; Θεοί, Ποῖος μάγειρος! ἡ φύσις πάσης τέχνης Ἀρχέγονός ἐστιν, ὦ ἀλιτηρία σύγε. Illud ὐκ ᾔδεις; a coquo pronuntiatur. Si scribas ὐκ ᾔδειν, mulieris erunt verba; *hoc ego nescivi hactenus.* IX.: Οὐκ ἔστιν ὐθὲν τῦ πονεῖν σοφώτερον. Scripti τῦ ποιεῖν, *usu et praxi.* In XIII. scribunt veteres: Μὴ Δημόκριτόν τε πάντα διανεγνωκότα. Hunc philosophum potissimum coquus nominat tanquam praecipuum naturalis philosophiae auctorem, et quem Epicurus in multis erat imitatus. Paulo post innuit poëta, de saporibus fuisse scriptum a Democrito: quod verum esse, sextus de causs. plant. docet, itemque Galenus l. II. de elem. et alibi. XV.: Καὶ τὸν Ἐπικύρυ κανόνα μισθῶσαι σαφὲς, Ὡς ἐκ διατριβῆς. Dalec. μίσθωσαι vel μίσθωσον. Sed versus deest opus est, si volumus eam esse, quam expressit Dalecampius, sententiam. σαφὲς in extremo versu mihi satis ἀσαφές. Illud ὡς ἐκ διατριβῆς interpretor ὡς ὢν ἐκ τ. *Compara tibi canones Epicuri, tanquam unus aliquis ex alumnis ejus disciplinae.* In XIX. scripta lectio ἐπὶ δύσιν Πλειάδων. XXV. ita scribe: Τίς παρακολυθεῖ ταῦτα; τοιγαροῦν στρέφει Καὶ πνεῦμα. *Quis coquorum ad ista attendit?* Sed ταῦτα pro τοῖσδε non est ferendum. XXXI. versus sphinx est, cui opus Oedipo: Χυμὸς λέγεις. Δημόκριτος ὐδὲν πράγματα. Legi potest: Χυμὸς λέγεις; Δημόκριτος ὐδέν. ταῦτα δὴ Γινόμενα ποιεῖ τὸν φαγόντ' ἀθρητικόν. Prima verba sunt illius, quam alloquebatur cocus. Admirata enim, quod vocabulo philosophorum ac medicorum χυμὸς in praecedente versu esset usus hic cocus, quid? ait, χυμὸς τυ

nôfti, et de iis loqueris? Jam ergo Democritum phyficum nihil eft cur miremur. Pergit deinde coquus: haec, inquit, quando ita fiunt, acutum reddunt illum, qui cibis ita paratis vefcatur. ἀθρητικὸν vel ad aciem oculorum, vel acumen ingenii potes referre. XXXVI. ita emendamus, ut fit aliquis fenfus: Οἶ' ἐςιν. ἐδωδὴν ὅταν ἴδῃς ἐξ ἰχθύων Ὑπεναντίων αὐτοῖσι ποιοῦντας μίαν. In fequente diftingue: εἰς ταύτην, λαβὼν Ἐκ. Initio XL.: Ὅς μοι κέχρηται. Senfus eft: quoties videbis aliquem coquum ex diverfis et contrariae naturae pifcibus unum cibum parare, eumque fefamo refpergere, oppedat ad illorum unumquodque, hoc eft, factum illius improbet atque afpernetur, quicunque utetur me coquo, meque audiet. Scribe XLIII.: Καὶ συμπλεκομένης οὐχὶ συμφώνως ἁφὰς. Translatio eft a lucta συμπλέκεσθαι ἁφὰς, pro μίσγεσθαι μίξεις. In XLVII. σὺ δέ; vel σὺ δὲ τί; fcribi malim. Dixerat coquus, fe in contemplatione occupatum alios finere manum operi admovere. Quaerit foemina: σὺ δὲ τί; *tu interea quid facis?* Refpondet autem: λέγω τὰς αἰτίας, Καὶ τὸ ἀποβαῖνον ὀξύ. *Cauffas expono, quarum eventus ftatim apparent.* Verfus L. principium conclamatum eft, nobis quidem. Ὁμαλιζέτω τοῖς ςάχεσι. p. 293. Tentabamus tamen: Ὁμαλιζέτω τις ἐσχάραν. Nam hoc vult ifte imperator: *curet aliquis, ut toto foco fit ignis aequalis.* Vel: *planum aliquis mihi faciat hunc focum.* Sequentia fcribe fic, adjuvante Hoefcheliana epitoma: — πρώτη λοπὰς Ζεῖ ταῖς ἐφεξῆς οὐχὶ συμφώνως. νοεῖς Τὸν τύπον. Ἄπολλον. καὶ τί φαίνεται τέχνη. *Heus tu*, ait, *prima olla non fervet aequaliter caeteris.* Puta, fegnius aut vehementius. *Jam tenes formam meorum imperiorum et artis totius.* Ἄπολλον eft admirantis et affentantis. Pronuntiatur a muliere. Sequentia funt coqui. Mulier haec, cum audiffet, fieri mixtionem κατὰ συμφωνίαν in paratu ciborum, quaerit verfu LV.: Πῶς ἐςιν αὐτοῖς; *quae harmonia eft in cibis?* aut, quis concentus? Refpondet magifter: *quae habent inter fe harmoniam* διὰ τεσσάρων, *aut* διὰ πέντε, *aut* διὰ πασῶν, *ea compono invicem, obfervatis paribus intervallis.* κατάπυκνοῦν τὴν ἡδονήν, quod Epicurus dicitur mox feciffe, valet *praeceptis exftruere voluptatem.* Hoc eft, artem parandarum voluptatum componere multorum eo pertinentium praeceptorum obfervatione. Eft enim ars omnis plurium praeceptorum finem eundem habentium σύςημα et κατάπύκνωσις. Sic verfu quarto τάλαντα κατεπύκνωσα τέτταρα. Graeci rhetores

inter ornamenta orationis ponunt, quam vocant, καταπύκνωσιν ſententiarum: qua figura unus omnium Thucydides plurimum utitur. Porphyrius in vita Plotini καταπυκνοῦσθαι poſuit pro frequenter in ſcriptis uſurpare: καταπεπύκνωται δὲ καὶ ἡ μετὰ τὰ Φυσικὰ τῦ Ἀριςοτέλυς πραγματεία. Poſtremum verſum ita ſcribo: Ἀφῶμεν οὖν τὰ λοιπά. δῆλα δὴ πάλαι. Omittamus, inquit hic magiſter, alia omnia ſtudia, et philoſophiae Epicuri nos dedamus. Reſpondet muliercula: ex iis, quae diſputaſti, ſic faciendum eſſe dudum intelligo. Sed haec in Damoxeni verſus ſatis.

CAPUT VICESIMUM QUARTUM.

Caput glauci, et quaeſtionis caput. Antiphanis fabula Στρατιώτης ἢ Τύχων. *Trierarchi ſumptibus exhauſti.* Carides *urbs.* Macars. Iaſus, *Cariae oppidum. Eupolidis fabula* Δῆμοι. *πρόσωπον καρίδος μασθλητίνης. καρὶς et σκαρίς. καρίδος et καρῖδος, et ſuper ea re canon grammaticus.*

Damoxeni ῥῆσιν excipit locus ex ea Platonis fabula, cui nomen Συνεξαπατῶντι. Sed de fabulae hujus auctore l. ult. quaedam diſputamus, ubi cauſſam exponimus, cur Βάττων ſcribendum eſſe ſuſpicemur. Verſus X. ita ſcribitur hic: Ὦ Σωσία, πάντῃ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Depravate quidem, l. tamen VII. depravatius multo: Εὖ, σῶς ἅπαντας, ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Scias, pridem factum, cum inſedit vitium huic verſui: nam eclogarius illum praetermiſit, quod loci jam tum corrupti certum indicium eſt. Lego autem: Ὦ Σωσία, πάντῃ τάχ' ἐνδώσεις ἐμοί.
p.203. *O Soſia! omnino futurum eſt, ut cito manus mihi des mutata ſententia.* Sic loquitur ſenex, nihil habiturum Soſiam exiſtimans, quod hiſceret adverſus argumentum, quo illius ſententiam refellit. Dixerat ſervus ex ſententia Epicuri, poſitam eſſe felicitatem in voluptatis perceptione. Refutat herus iſto argumento: Si voluptas eſſet bonum, omnes eam ſectarentur philoſophi: atqui hoc falſum: nam omnes illam oderunt ſapientes: ergo et prius illud falſum. Ait poëta: Καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν ὡς περὶ πράγματος. Sic petunt caput piſcis, ut in tra-

ctandis quaestionibus et negotiis solet rei caput peti. Hoc est, τὸ κεφάλαιον. Glauci piscis caput maxime solitum expeti, clarum est ex l. VII. et Polluce. In his sequentibus verbis, καὶ παρ' Ἀντιφάνῃ δ' ἐν Στρατιώτῃ τυχὼν παραινέσεις εἰσφέρων, suspicionem mendae injecerat vitium orationis. Postea didici ex l. IX. et XIV., scribendum esse ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι. Pollux simpliciter *Militem* appellat fabulam hanc l. IX. Deinceps scribe cum epitoma: ὥς τις ἄνθρωπος φύς. Et mox: ὁ χορηγὸς αἱρεθείς. Quod ait, Ἡ τριηραρχῶν ἀπήγξατο, ex eo intelligimus, solitum aliquando fieri Athenis, ut trierarchatu functi laqueo collum sibi frangerent: haud dubie propter magnitudinem sumptuum, qui totum saepe patrimonium funditus evertebant. Erat enim istud onus in rep. Atheniensium onus omnium maximum. Mox erat usitatius: εἰσαναλίσκων τύχοι. Sed repugnant MSS. et epitom. In III. versu Theogneti pro ἐρεῖς in MSS. est ἐρεῖ. Utrumque respuit lex metri. Deinde scribendum: ἀλλότριον ἐσθ' ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ, τάχνη. Non τάχνης. Sicut statim: Σοφία δ' ἴδιον κρύσταλλος. Sextus versus, Οἴμοι μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνῴκισε; parodia est Euripidei versus ex Andromeda, ubi clamabat misella ceto alligata: Οἴμοι μ' ὁ δαίμων θηρίῳ συνῴκισε! Similiter Ulysses in Cyclope Philoxeni, in antro illius inhumani coclitis conclusus, Οἴμοι με, ait, ὁ δαίμων τέρατι συγκατεῖρξε! Vide Graecos paroemiographos. Aristophanes quoque videtur allusisse illo versu: Οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι. Octavo, Ἀντέστροφέν σου τὸν βίον τὰ βιβλία, simile est, quod in Actis Apostolorum Festus ait ad divum Paulum: μαίνῃ, Παῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. In tertio versu Alexidis ἐν τοῖς ἰχθύσι verte *in foro piscario*. Ad Theophrasti Charact. genus hoc loquendi exponebamus. Paulo post in Epicharmi loco scribe κάραβοι δὲ τἄνυμα. Ait: Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων ἱστορίας. Locus est l. V. Histor. c. VII. De vocis μορίων adjectione ante diximus. In istis, ὀχεύονται δὲ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ, mutavit de industria ordinem verborum Aristotelis, qui scripsit: ὀχεύεται δὲ ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ ἔαρος. Amat enim philosophus verborum trajectiones, ut alibi dicebamus. Sequentia, γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι et caetera, habentur Histor. l. V. c. 17. Debemus mox Hoeschelianis excerptis horum emendationem: ὅτι καὶ πόλις ἦν Καρίδες περὶ Χίον τὴν νῆσον. Nam editum erat πολλαὶ ἦν καρίδες. Non solum perperam, verum etiam p.204.

inter ornamenta orationis ponunt, quam vocant, καταπύκνωσιν sententiarum: qua figura unus omnium Thucydides plurimum utitur. Porphyrius in vita Plotini καταπυκνῆσθαι posuit pro frequenter in scriptis usurpare: καταπεπύκνωται δὲ καὶ ἡ μετὰ τὰ φυσικὰ τῦ Ἀριςοτέλες πραγματεία. Postremum versum ita scribo: Ἀφῶμεν οὖν τὰ λοιπά. δῆλα δὴ πάλαι. Omittamus, inquit hic magister, alia omnia studia, et philosophiae Epicuri nos dedamus. Respondet muliercula: ex iis, quae disputasti, sic faciendum esse dudum intelligo. Sed haec in Damoxeni versus satis.

Caput Vicesimum Quartum.

Caput glauci, et quaestionis caput. Antiphanis fabula Στρατιώτης ἢ Τύχων. *Trierarchi sumptibus exhausti.* Carides *urbs.* Macars. Iasus, *Cariae oppidum. Eupolidis fabula* Δῆμοι. πρόσωπον καρίδος μασθλητίνης. καρὶς *et* σκαρίς. καρίδος *et* καρῖδος, *et super ea re canon grammaticus.*

Damoxeni ῥῆσιν excipit locus ex ea Platonis fabula, cui nomen Συνεξαπατῶντι. Sed de fabulae hujus auctore l. ult. quaedam disputamus, ubi caussam exponimus, cur Βάττων scribendum esse suspicemur. Versus X. ita scribitur hic: Ὦ Σωσία, πάντῃ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Depravate quidem, l. tamen VII. depravatius multo: Εὖ, σὺ ἅπαντας, ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Scias, pridem factum, cum insedit vitium huic versui: nam eclogarius illum praetermisit, quod loci jam tum corrupti certum indicium est. Lego autem: Ὦ Σωσία, πάντῃ τάχ' ἐνδώσεις ἐμοί.
p.203. *O Sosia! omnino futurum est, ut cito manus mibi des mutata sententia.* Sic loquitur senex, nihil habiturum Sosiam existimans, quod hisceret adversus argumentum, quo illius sententiam refellit. Dixerat servus ex sententia Epicuri, positam esse felicitatem in voluptatis perceptione. Refutat herus isto argumento: Si voluptas esset bonum, omnes eam sectarentur philosophi: atqui hoc falsum: nam omnes illam oderunt sapientes: ergo et prius illud falsum. Ait poëta: Καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν ὡς περὶ πράγματος. Sic petunt caput piscis, ut in tra-

ctandis quaestionibus et negotiis solet rei caput peti. Hoc est, τὸ κεφάλαιον. Glauci piscis caput maxime solitum expeti, clarum est ex l. VII. et Polluce. In his sequentibus verbis, καὶ παρ' Ἀντιφάνῃ δ' ἐν Στρατιώτῃ τυχὼν παραινέσεις εἰσφέρων, suspicionem mendae injecerat vitium orationis. Postea didici ex l. IX. et XIV., scribendum esse ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι. Pollux simpliciter *Militem* appellat fabulam hanc l. IX. Deinceps scribe cum epitoma: ὥς τις ἄνθρωπος φύς. Et mox: ὁ χορηγὸς αἱρεθείς. Quod ait. Ἡ τριηραρχῶν ἀπήγξατο, ex eo intelligimus, solitum aliquando fieri Athenis, ut trierarchatu functi laqueo collum sibi frangerent: haud dubie propter magnitudinem sumptuum, qui totum saepe patrimonium funditus evertebant. Erat enim istud onus in rep. Atheniensium onus omnium maximum. Mox erat usitatius: εἰσαναλίσκων τύχοι. Sed repugnant MSS. et epitom. In III. versu Theogneti pro ἱερεῖς in MSS. est ἱερεῖ. Utrumque respuit lex metri. Deinde scribendum: ἀλλότριον ἐσθ' ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ, πάχνη. Non πάχνης. Sicut statim: Σοφία δ' ἴδιον κρύσταλλος. Sextus versus, Οἴῳ μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνῴκισε; parodia est Euripidei versus ex Andromeda, ubi clamabat misella ceto alligata: Οἴῳ μ' ὁ δαίμων θηρίῳ συνῴκισε! Similiter Ulysses in Cyclope Philoxeni, in antro illius inhumani coclitis conclusus, Οἴῳ με, ait, ὁ δαίμων τέρατι συγκατεῖρξε! Vide Graecos paroemiographos. Aristophanes quoque videtur allusisse illo versu: Οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι. Octavo, Ἀντέστροφέν σε τὸν βίον τὰ βιβλία, simile est, quod in Actis Apostolorum Festus ait ad divum Paulum: μαίνῃ, Παῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. In tertio versu Alexidis ἐν τοῖς ἰχθύσι verte *in foro piscario*. Ad Theophrasti Charact. genus hoc loquendi exponebamus. Paulo post in Epicharmi loco scribe κάραβοι δὲ τῶνυμα. Ait: Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων ἱστορίας. Locus est l. V. Histor. c. VII. De vocis μορίων adjectione ante diximus. In istis, ὀχεύονται δὲ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ, mutavit de industria ordinem verborum Aristotelis, qui scripsit: ὀχεύεται δὲ ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ ἔαρος. Amat enim philosophus verborum trajectiones, ut alibi dicebamus. Sequentia, γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι et caetera, habentur Histor. l. V. c. 17. Debemus mox Hoeschelianis excerptis horum emendationem: ἔτι καὶ πόλις ἦν Καρίδες περὶ Χίον τὴν νῆσον. Nam editum erat πολλαὶ ἦν καρίδες. Non solum perperam, verum etiam p.201.

inter ornamenta orationis ponunt, quam vocant, καταπύκνωσιν sententiarum: qua figura unus omnium Thucydides plurimum utitur. Porphyrius in vita Plotini καταπυκνῶσθαι posuit pro frequenter in scriptis usurpare: κατατεπύκνωται δὲ καὶ ἡ μετὰ τὰ φυσικὰ τῆ Ἀριςοτέλες πραγματεία. Postremum versum ita scribo: Ἀφῶμεν οὖν τὰ λοιπά. δῆλα δὴ πάλαι. Omittamus, inquit hic magister, alia omnia studia, et philosophiae Epicuri nos dedamus. Respondet muliercula: ex iis, quae disputasti, sic faciendum esse dudum intelligo. Sed haec in Damoxeni versus satis.

Caput Vicesimum Quartum.

Caput glauci, et quaestionis caput. Antiphanis fabula Στρατιώτης ἢ Τύχων. *Trierarchi sumptibus exhausti.* Carides *urbs.* Macars. Iasus, *Cariae oppidum. Eupolidis fabula* Δῆμοι. πρόσωπον καρίδος μασθλητίνης. καρὶς *et* σκαρίς. καρίδος *et* καρίδος, *et super ea re canon grammaticus.*

Damoxeni ῥῆσιν excipit locus ex ea Platonis fabula, cui nomen Συνεξαπατῶντι. Sed de fabulae hujus auctore l. ult. quaedam disputamus, ubi caussam exponimus, cur Βάττων scribendum esse suspicemur. Versus X. ita scribitur hic: Ὦ Σωσία, πάντῃ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Depravate quidem, l. tamen VII. depravatius multo: Εὖ, ὦ ἅπαντας, ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Scias, pridem factum, cum insedit vitium huic versui: nam eclogarius illum praetermisit, quod loci jam tum corrupti certum indicium est. Lego autem: Ὦ Σωσία, πάντῃ τάχ᾽ ἐνδώσεις [illegible]
p.203. *O Sosia! omnino futurum est, ut cito manus mihi des* [illegible] *tata sententia.* Sic loquitur senex, nihil habiturum [illegible] siam existimans, quod hisceret adversus argumentum [illegible] quo illius sententiam refellit. Dixerat servus ex sententia Epicuri, positam esse felicitatem in voluptatis perceptione. Refutat herus isto argumento: Si voluptas [illegible] bonum, omnes eam sectarentur philosophi: atqui [illegible] falsum: nam omnes illam oderunt sapientes: ergo [illegible] prius illud falsum. Ait poëta: Καὶ τὴν κεφαλὴν [illegible] ὡς περὶ πράγματος. Sic petunt caput piscis, ut [illegible]

andis quaestionibus et negotiis solet rei caput peti. oc est, τὸ κεφάλαιον. Glauci piscis caput maxime solum expeti, clarum est ex l. VII. et Polluce. In his seientibus verbis, καὶ παρ' Ἀντιφάνῃ δ' ἐν Στρατιώτῃ τυὰν παραινέσεις εἰσφέρων, suspicionem mendae injecerat tium orationis. Postea didici ex l. IX. et XIV., scriendum esse ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι. Pollux simpliciter *tilitem* appellat fabulam hanc l. IX. Deinceps scribe cum pitoma: ὥς τις ἄνθρωπος φύς. Et mox: ἡ χορηγὸς αἰσθείς. Quod ait. Ἡ τριηραρχῶν ἀπήγξατο, ex eo intelgimus, solitum aliquando fieri Athenis, ut trierarchatu incti laqueo collum sibi frangerent: haud dubie propter agnitudinem sumptuum, qui totum saepe patrimonium inditus evertebant. Erat enim istud onus in rep. Atheiensium onus omnium maximum. Mox erat usitatius: σανάλιτκαν τύχοι. Sed repugnant MSS. et epitom. In I. versu Theogneti pro ἱρεῖς in MSS. est ἱρεῖ. Utrumre respuit lex metri. Deinde scribendum: ἀλλότριον δ' ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ, πάχνη. Non πάχνης. Sicut stan: Σοφία δ' ἴδιον κρύσταλλος. Sextus versus, Οἵῳ μ' ὁ ιίμων φιλοσόφῳ συνῴκισε; parodia est Euripidei versus Andromeda, ubi clamabat misella ceto alligata: Οἵῳ ὁ δαίμων θηρίῳ συνῴκισε! Similiter Ulysses in Cyclope hiloxeni, in antro illius inhumani coclitis conclusus, ἔμ με, ait, ὁ δαίμων τέρατι συγκατεῖρξε! Vide Graecos roemiographos. Aristophanes quoque videtur allusisse verfu: Οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι. Octavo, ἐπέστροφέν σε τὸν βίον τὰ βιβλία, simile est, quod in ctis Apostolorum Festus ait ad divum Paulum: μαίνῃ, ῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. In rtio versu Alexidis ἐν τοῖς ἰχθύσι verte *in foro piscario*. Theophrasti Charact. genus hoc loquendi exponebaus. Paulo post in Epicharmi loco scribe κάραβοι δὲ τῶνα. Ait: Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων ἱστορίας. cus est l. V. Histor. c. VII. De vocis μορίων adjectione diximus. In istis, ὀχεύονται δὲ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου τῇ γῇ, mutavit de industria ordinem verborum Arilis, qui scripsit: ὀχεύονται δὲ ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ ἔα-. Amat enim philosophus verborum trajectiones, ut dicebamus. Sequentia, γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι et ερα, habentur Histor. l. V. c. 17. Debemus mox schelianis excerptis horum emendationem: ὅτι καὶ ἦν Καρίδας περὶ Χίον τὴν νῆσον. Nam editum erat καὶ ἦν καρίδας. Non solum perperam, verum etiam p.204.

inter ornamenta orationis ponunt, quam vocant, καταπύκνωσιν ſententiarum: qua figura unus omnium Thucydides plurimum utitur. Porphyrius in vita Plotini καταπυκνοῦσθαι poſuit pro frequenter in ſcriptis uſurpare: καταπεπύκνωται δὲ καὶ ἡ μετὰ τὰ Φυσικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους πραγματεία. Poſtremum verſum ita ſcribo: Ἀφῶμεν οὖν τὰ λοιπά. δῆλα δὴ πάλαι. Omittamus, inquit hic magiſter, alia omnia ſtudia, et philoſophiae Epicuri nos dedamus. Reſpondet muliercula: ex iis, quae disputaſti, ſic faciendum eſſe dudum intelligo. Sed haec in Damoxeni verſus ſatis.

CAPUT VICESIMUM QUARTUM.

Caput glauci, et quaeſtionis caput. Antiphanis fabula Στρατιώτης ἢ Τύχων. *Trierarchi ſumptibus ex-*
hauſti. Carides *urbs.* Macars. Iaſus, *Cariae op-*
pidum. Eupolidis fabula Δῆμοι. *πρόσωπον καρίδος*
μασθλητίνης. καρὶς et σκαρίς. καρίδος et καρί-
δος, et ſuper ea re canon grammaticus.

Damoxeni ῥῆσιν excipit locus ex ea Platonis fabula, c
nomen Συνεξαπατῶντι. Sed de fabulae hujus auct
l. ult. quaedam disputamus, ubi cauſſam exponimus, c
Βάττων ſcribendum eſſe ſuſpicemur. Verſus X. ita ſ
bitur hic: Ὦ Σωσία, πάντῃ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Dep
vate quidem, l. tamen VII. depravatius multo: Εὖ,
ἅπαντας, ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Scias, pridem fact
cum inſedit vitium huic verſui: nam eclogarius ill
praetermiſit, quod loci jam tum corrupti certum indic
eſt. Lego autem: Ὦ Σωσία, πάντῃ τάχ' ἐνδώσεις
p.203. *O Soſia! omnino futurum eſt, ut cito manus mihi de*
tata ſententia. Sic loquitur ſenex, nihil habiturum
ſiam exiſtimans, quod hiſceret adverſus argume
quo illius ſententiam refellit. Dixerat ſervus ex ſen
Epicuri, poſitam eſſe felicitatem in voluptatis
ptione. Refutat herus iſto argumento: Si volupt
bonum, omnes eam ſectarentur philoſophi: atqu
falſum: nam omnes illam oderunt ſapientes: e
prius illud falſum. Ait poëta: Καὶ τὴν κεφαλὴν
ὡς περὶ πράγματος. Sic petunt caput piſcis, ut

dis quaestionibus et negotiis solet rei caput peti. : est, τὸ κεφάλαιον. Glauci piscis caput maxime so-n expeti, clarum est ex l. VII. et Polluce. In his se-ntibus verbis, καὶ παρ' Ἀντιφάνῃ δ' ἐν Στρατιώτῃ τυ-παραινέσεις εἰσφέρων, suspicionem mendae injecerat ım orationis. Postea didici ex l. IX. et XIV., scri-ium esse ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι. Pollux simpliciter :tem appellat fabulam hanc l. IX. Deinceps scribe cum oma: ὥς τις ἄνθρωπος φύς. Et mox: ἡ χορηγὸς αἰ-ἰς. Quod ait. Ἡ τριηραρχῶν ἀπήγξατο, ex eo intel-nus, solitum aliquando fieri Athenis, ut trierarchatu ti laqueo collum sibi frangerent: haud dubie propter nitudinem sumptuum, qui totum saepe patrimonium litus evertebant. Erat enim istud onus in rep. Athe-lium onus omnium maximum. Mox erat usitatius: ναλίσκων τύχοι. Sed repugnant MSS. et epitom. In versu Theogneti pro ἱερεῖς in MSS. est ἱερεῖ. Utrum-respuit lex metri. Deinde scribendum: ἀλλότριον ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ, πάχνη. Non πάχνης. Sicut sta-: Σοφία δ' ἴδιον κρύσταλλος. Sextus versus, Οἴῳ μ' ὁ ων φιλοσόφῳ συνῴκισε; parodia est Euripidei versus Andromeda, ubi clamabat misella ceto alligata: Οἴῳ δαίμων θηρίῳ συνῴκισε! Similiter Ulysses in Cyclope oxeni, in antro illius inhumani coclitis conclusus, με, ait, ὁ δαίμων τέρατι συγκατεῖρξε! Vide Graecos emiographos. Aristophanes quoque videtur allusisse versu: Οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι. Octavo, ἐστροφέν σε τὸν βίον τὰ βιβλία, simile est, quod in s Apostolorum Festus ait ad divum Paulum: μαίνῃ, λε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. In o versu Alexidis ἐν τοῖς ἰχθύσι verte *in foro piscario*. Theophrasti Charact. genus hoc loquendi exponeba-. Paulo post in Epicharmi loco scribe κάραβοι δὲ τῶ-. Ait: Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων ἱστορίας. us est l. V. Histor. c. VII. De vocis μορίων adjectione diximus. In istis, ὀχεύονται δὲ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου τῇ γῇ, mutavit de industria ordinem verborum Ari-lis, qui scripsit: ὀχεύεται δὲ ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ ἔα-. Amat enim philosophus verborum trajectiones, ut dicebamus. Sequentia, γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι et ra, habentur Histor. l. V. c. 17. Debemus mox Schelianis excerptis horum emendationem: ὅτι καὶ ἦν Καρίδας περὶ Χίον τὴν νῆσον. Nam editum erat ὶ ἦν καρίδας. Non solum perperam, verum etiam p. 201.

inter ornamenta orationis ponunt, quam vocant, καταπύκνωσιν ſententiarum: qua figura unus omnium Thucydides plurimum utitur. Porphyrius in vita Plotini καταπυκνοῦσθαι poſuit pro frequenter in ſcriptis uſurpare: καταπεπύκνωται δὲ καὶ ἡ μετὰ τὰ Φυσικὰ τῦ Ἀριστοτέλυς πραγματεία. Poſtremum verſum ita ſcribo: Ἀφῶμεν οὖν τὰ λοιπά. δῆλα δὴ πάλαι. Omittamus, inquit hic magiſter, alia omnia ſtudia, et philoſophiae Epicuri nos dedamus. Reſpondet muliercula: ex iis, quae diſputaſti, ſic faciendum eſſe dudum intelligo. Sed haec in Damoxeni verſus ſatis.

Caput Vicesimum Quartum.

Caput glauci, et quaeſtionis caput. Antiphanis fabula Στρατιώτης ἢ Τύχων. *Trierarchi ſumptibus exhauſti.* Carides *urbs.* Macars. Iaſus, *Cariae oppidum. Eupolidis fabula* Δῆμοι. *πρόσωπον καρίδος μασθλητίνης. καρὶς et σκαρίς. καρίδος et καρῖδος, et ſuper ea re canon grammaticus.*

Damoxeni ῥῆσιν excipit locus ex ea Platonis fabula, cui nomen Συνεξαπατῶντι. Sed de fabulae hujus auctore l. ult. quaedam diſputamus, ubi cauſſam exponimus, cur Βάττων ſcribendum eſſe ſuſpicemur. Verſus X. ita ſcribitur hic: Ὦ Σωσία, πάντῃ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Depravate quidem, l. tamen VII. depravatius multo: Εὖ, σὰς ἅπαντας, ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί. Scias, pridem factum, cum inſedit vitium huic verſui: nam eclogarius illum praetermiſit, quod loci jam tum corrupti certum indicium eſt. Lego autem: Ὦ Σωσία, πάντῃ τάχ' ἐνδώσεις ἐμοί.
p.203. *O Soſia! omnino futurum eſt, ut cito manus mihi des mutata ſententia.* Sic loquitur ſenex, nihil habiturum Soſiam exiſtimans, quod hiſceret adverſus argumentum, quo illius ſententiam refellit. Dixerat ſervus ex ſententia Epicuri, poſitam eſſe felicitatem in voluptatis perceptione. Refutat herus iſto argumento: Si voluptas eſſet bonum, omnes eam ſectarentur philoſophi: atqui hoc falſum: nam omnes illam oderunt ſapientes: ergo et prius illud falſum. Ait poëta: Καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν ὡς περὶ πράγματος. Sic petunt caput piſcis, ut in tra-

ctandis quaestionibus et negotiis solet rei caput peti. Hoc est, τὸ κεφάλαιον. Glauci piscis caput maxime solitum expeti, clarum est ex l. VII. et Polluce. In his sequentibus verbis, καὶ παρ' Ἀντιφάνῃ δ' ἐν Στρατιώτῃ τυχὼν παραινέσεις εἰσφέρων, suspicionem mendae injecerat vitium orationis. Postea didici ex l. IX. et XIV., scribendum esse ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι. Pollux simpliciter *Militem* appellat fabulam hanc l. IX. Deinceps scribe cum epitoma: ὥς τις ἄνθρωπος φύς. Et mox: ἢ χορηγὸς αἱρεθείς. Quod ait. Ἢ τριηραρχῶν ἀπήγξατο, ex eo intelligimus, solitum aliquando fieri Athenis, ut trierarchatu functi laqueo collum sibi frangerent: haud dubie propter magnitudinem sumptuum, qui totum saepe patrimonium funditus evertebant. Erat enim istud onus in rep. Atheniensium onus omnium maximum. Mox erat usitatius: εἰσαναλίσκων τύχοι. Sed repugnant MSS. et epitom. In III. versu Theogneti pro ἐρεῖς in MSS. est ἐρεῖ. Utrumque respuit lex metri. Deinde scribendum: ἀλλότριον ἐσθ' ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ, πάχνη. Non πάχνης. Sicut statim: Σοφία δ' ἴδιον κρύσταλλος. Sextus versus, Οἴῳ μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνῴκισε; parodia est Euripidei versus ex Andromeda, ubi clamabat misella ceto alligata: Οἴῳ μ' ὁ δαίμων θηρίῳ συνῴκισε! Similiter Ulysses in Cyclope Philoxeni, in antro illius inhumani coclitis conclusus, Οἴῳ με, ait, ὁ δαίμων τέρατι συγκατεῖρξε! Vide Graecos paroemiographos. Aristophanes quoque videtur allusisse illo versu: Οὕτω πολυφόρῳ συγκέκραμαι δαίμονι. Octavo, Ἀντέστροφέν σε τὸν βίον τὰ βιβλία, simile est, quod in Actis Apostolorum Festus ait ad divum Paulum: μαίνῃ, Παῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. In tertio versu Alexidis ἐν τοῖς ἰχθύσι verte *in foro piscario*. Ad Theophrasti Charact. genus hoc loquendi exponebamus. Paulo post in Epicharmi loco scribe κάραβοι δὲ τᾶνυμα. Ait: Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων μορίων ἱστορίας. Locus est l. V. Histor. c. VII. De vocis μορίων adjectione ante diximus. In istis, ὀχεύονται δὲ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ, mutavit de industria ordinem verborum Aristotelis, qui scripsit: ὀχεύεται δὲ ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ ἔαρος. Amat enim philosophus verborum trajectiones, ut alibi dicebamus. Sequentia, γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι et caetera, habentur Histor. l. V. c. 17. Debemus mox Hoeschelianis excerptis horum emendationem: ὅτι καὶ πόλις ἦν Καρίδες περὶ Χίον τὴν νῆσον. Nam editum erat πόλλοι ἦν καρίδες. Non solum perperam, verum etiam p.204.

ridicule, propter illa, quae subjiciuntur ex Ephoro: in cujus verbis μετὰ Μάκαρος scripsimus ex membranis, *cum Macare*, vel potius *Macare duce*. Vulgo μετὰ μάκαρας, quod interpretes fecit ineptire. Caeterum Caridas oppidum illud tantum Stephanus agnoscit, quod in Phrygia ait fuisse. Iasus Cariae urbs, de qua Archestratus, Ἢν δέ ποτ' εἰς Ἴασον Καρῶν πόλιν εἰσαφίκηαι, ex libris de geographia non est incognita. In Anaxandridae loco scribe ψηττιδίοις per η. Nescio, quid sit in eo versu καὶ σκινδαρίοις μετὰ κωβιδίων. Interpretes unde suam lectionem exsculpserint, nescio: nullum enim illius vestigium neque in edita scriptura, neque in manu exaratis. Nostra conjectura propius accedebat ad vulgatam: καὶ σκιφυδρίων. De sciphydriis diximus c. 8. Vel etiam, si forte, κοσκινιδαρίοις. Mox lego: Οὐκ ἐπικεκυφὼς ὀρθὸς, ὦ βέλτισ', ἐστί. Non ἐπικεκρυφώς. Et fortasse: Ἐρυθρότερον καρίδος ὀπτῆς σ' ἀποφανῶ. Etsi ferri potest ὀπτῶν. Scripsimus καὶ Ὠφελίων Καλλιαίσχρω ex librorum auctoritate, a quibus testimonium dicit Suidas. *Demos* fabulam Eupolidis laudant et grammatici, ut Pollux l. VII. c. 27. et 30. nec non l. IX., Harpocration in ὀξυθύμια. Priscianus l. VIII.: *Impetro illam rem dicimus, sicut et Attici. Eupolis ἐν Δήμοις*· Λέγε, τῶ ἐπιθυμεῖς, καὶ ἐδὲν ἀτυχήσεις ἐμῶ. In Eupolidis versu, Ἔχων τὸ πρόσωπον καρίδος μασθλητίνης, auctor Etymologici μασθλητίνης interpretatur δερματίνης, *coriaceae*. Sed assentior Dalecampio ad colorem referenti: nam μάσθλην aiunt veteres etiam calcei phoenicei genus. Sic autem paulo post Epicharmus καρίδας φοινίκιαι, vel, ut in epit., φοινίκεαι. Carides autem nomen dicuntur invenisse ἀπὸ τῦ κάρα, *a capite*. In Etymologico sic: παρὰ τὸ σκαίρω σκαρίς· ἢ παρὰ τὸ κάρα καρίς. Sed longe diversi generis sunt scarides sive scari a caridibus. Deinceps auctor caussam explicat, cur Attici scriptores in voce καρίδες mediam corripuerint. Est autem ratio, quam affert, quamque assecuti non sunt interpretes, haec: apud Atticos quanta est dissyllaborum in ις desinentium prior, tanta est in illorum obliquis media syllaba. Ut βολὶς, βολίδος, γραφὶς, γραφίδος. Contra ψηφὶς, ψηφῖδος, κρηπὶς, κρηπῖδος. In καρὶς priorem corripiebant Attici: unde quid sequatur, clarum est. At illi poëtae, qui priorem in ea voce producebant, mediam quoque in obliquis necessario longam statuebant. Sophronis versum malim ita scribi: Ἴδε καλὰς καρίδας, ἴδε καμμάρως, ἴδε φίλα. Dorica formatio in voce καμμάρως.

causa exstitit depravationis. κηρίδας interpretatur Athenaeus *carides*. Hesychius addit: ἢ τὰς μικρὰς ἐγχλώρυς, τὰς δὲ ἐρυθρὰς καμμάρυς. In titulo fabulae Epicharmi Λόγος καὶ λογίνα etsi postremam vocem non intelligo, suspicor tamen, non multo aliter poëtam scripsisse. Nimis enim manifesta ejus scripturae vestigia exstant omnibus aliis in locis, ubi sit ejus fabulae mentio, ut cum scribit noster l. VIII.: τοιαῦτα δὲ καὶ Ἐπίχαρμος παίζει. ὥσπερ ἐν Λόγῳ καὶ λόγον εἶναι. Hephaestion in Enchiridio: p. 205. Ἀριστοξένυ καὶ αὐτὸς Ἐπίχαρμος μνημονεύει ἐν Λόγῳ καὶ Λογγῖνος. In quem locum exstat hoc scholiolum nescio cujus, parum, ut videtur, integre scriptum: ὁ Ἐπίχαρμος τὸ οἰκεῖον δρᾶμα ὅτως ἐκάλεσε Λόγον καὶ Λογίαν.

Caput Vicesimum Quintum.

Jecinorum varius apparatus. ἐπικάμπτειν *pro involvere.* ἐκλογή. σκευασίαι *et* σκευάσεις. πνευμόνιον. *Alcaeus comicus.* πυγαργοὶ, λευκόπυγοι *et* μελάμπυγοι. *Adolescentes* τηγάνων σύντροφοι. Τριβαλλοποπανόθρεπτοι. ἄσσειν. τρισμακαρίτης.

Sequitur jam aliud cibi genus. Ait enim: Ἐξῆς εἰσεκομίσθη ταγηνιστὰ ἥπατα. Variis modis olim jecinora parabantur. Frixorum in sartagine facit hic Athenaeus mentionem: tostorum in cinere meminit aliquoties Hippocrates, ut in l. II. de morb. muliebr.: ἧπάρ τ' ἐν σποδιῇ ὀπτὸν αἰγὸς ἢ βοός. Et de natura muliebri: ἢν τίκτυσα ἐξαναμωθῇ, ἧπαρ ὄϊος ἢ αἰγὸς ἐς τέφρην ἐγκρύψας. Nove dixit Epicharmus: τὸν ἄρτον ἐπικάμψας ἐπιπλόῳ, *panem omento involvens.* ἐπικάμψας posuit pro ἐντυλίξας. Sicut mox dicitur ἐπιπλόῳ ἐντυλιχθεὶς. Hunc insolentem vocis istius usum obiter illustrare voluit Athenaeus, cum subjungit: καὶ ὁ Χῖος δὲ Ἴων ἐν ταῖς Ἐπιδημίαις ἔφη τὸ ἐπικάμψας. Quorum verborum sententia est: vocem ἐπικάμψας similiter, ut Epicharmus, usurpavit Ion Chius in fabula Epidemiis. Observemus σολοικοφανὲς, quod interpretibus fraudi fuit: πᾶσα δ' ἡ ἐκλογὴ χρησίμη ὅσα εἰς πολλὰ, ἐπεὶ τὰ νῦν διὰ μνήμης ὐ κρατεῖς, αὐτὸς ἐγὼ διεξελεύσομαι. *Integrum Alexidis locum utilem ad multa, quando tu illum nunc memoria non tenes, ipse recitabo.* Erat planius: πᾶ-

σαν δὲ τὴν ἐκλογὴν χρησίμην ἔσαν εἰς πολλὰ, ἔτ. Sed ita multis locis et Athenaeum et Aelianum loqui, potest facile animadverti. Appellat ἐκλογὴν locum poëtae, et, ut locutus est supra, cum huc nos rejiceret, τὸ μαρτύριον. Neque aliud sunt ἐκλογαὶ, quam excerpti ex auctoribus loci, ut fieri solitum a se incredibili diligentia, scribit Athenaeus l. VIII. Sic alibi usurpat auctor, ut l. XV.: ἔχει δὲ ὅτω ἡ πᾶσα ἐκλογὴ ἔσα ἐκ τῦ διεσκευασμένυ δράματος. Caeterum habere τὸ κάμπτειν aliquando significationem τῦ ἐντυλίττειν, probant etiam, quae dicuntur l. IV. c. 8. Alexidis VII. versus ita scribendus: Θαῤῥεῖν κελεύσας ἕνεκ' ἐμῦ γ', ἅτ' ὐδὲ ἓν Φήσας ἀδικήσειν, ἐπρ. *Jussi bono animo esse pisciculos illos minutos, quippe illorum nulli me facturum injuriam affirmans.* In X. scribe: Ὅτι δεῖ γυναικός. Mox scribendum: Αἰσχύνεται πελιδνὸν εἶναι χρώματι. Etiam ista corrupte scribuntur: ὥσπ τὺς Δειπνῦντας εἰς τὰ λοιπὰ ἐμβάλλειν ποᾶ. Legendum enim: εἰς τὰ λοπάδι' ἐμβάλλειν ποῶ. Confirmatur haec emendatio poëtae ejusdem testimonio, qui in alia fabula hunc versum et sequentem totidem paene literis usurpavit more Home-

p.106. rico. Sic enim ille in Asclepioclida: — ὥσε τὺς Δειπνῦντας εἰς βαλάνειά γ' ἐμβάλλειν ποῶ Ἐνίοτε τὺς ἐόντας ὑπὸ τῆς ἡδονῆς. Quod igitur ibi dixit εἰς βαλάνεια, hic εἰς λοπάδια. Versu XXIV., Τὰς σκευασίας, πάντων δὲ καὶ τὰς σκευάσεις, vel bis idem dicit, vel σκευασίας interpretandum *res necessarias ad cibos parandos*, σκευάσεις *ipsam parandi actionem.* πνευμόνιον, cum ait, ὡς ἐν τοῖς κεκαλυμμένοις ἡπατίοις αὐτῇ πνευμόνιον ἔλαβε, non pulmonem integrum significat, sed frustum pulmonis, ut κρέα τρία, *tria frusta carnium.* Sic explicandum et τὸ ἡπάτια. Versus a Metanira usurpatus ingeniosissime, Ἀπολώλα, πέπλων μ' ὤλεσαν περιπτυχαὶ, pronuntiabatur apud poëtam, unde sumtus est, ab Agamemnone noto uxoris scelere moriente. Non multo aliter apud Aeschylum exclamat idem: Οἴ μοι, πέπληγμαι καιρίαν πληγὴν ἔσω. Historiolam de Metanira excipiunt haec verba: μήποτε δὲ καὶ Κρωβύλος ὁ κωμωδοποιὸς αἰσχυνόμενον εἶπε τὸ τοιῦτο ἧπαρ, ὥσπερ καὶ Ἄλεξις, ἐν Ψευδυποβολιμαίῳ, λέγων ὅτως. Videndum est, *num et Crobylus comicus ejusmodi jecur* αἰσχυνόμενον, pudibundum, *imitatus Alexidem, dixerit in Pseudypobolimaeo, cum ait.* Versus Alexidis, quem respicit, XVII. est in praecedente ecloga: Αἰσχύνεται πελιδνὸν εἶναι χρώματι. Pseudypobolimaeus Crobyli, non Alexidis, fuit drama. Vide l. VIII. sub fin. et l. IX. Ob-

fecro, quanta haec virorum eruditorum negligentia? Aristophanis *Tagenistas* nominat scholiastes comici ad Ranas. Alcaeus, cujus laudatur hic fabula *Palaestra*, non ille nobilis fuit lyricus, sed alius comicus. Utrumque saepe laudat noster, sed lyricum quidem sine ulla carminis inscriptione, aut simpliciter, Alcaeus in Odis: comicum semper cum indice fabulae, unde quidque ab eo sumitur. Decem comoedias eum docuisse, auctor Suidas. In his libris nominantur hae quinque: *Palaestra*, *Nuptiae sacrae*, *Sorores stuprum passae* vel *adulterantes*, item *Ganymedes* et *Callisto*. Sextam, *Endymionem*, invenio apud Pollucem l. IX. Septimam, *Pasiphaën*, in ejusdem l. X. Hac ipsa fabula cum Aristophane Plutum suam docente certasse Alcaeum in Attico theatro, veteres critici auctores sunt. Tertium Alcaeum nominat Suidas, antiquissimum tragicum. Hujus non meminit, opinor, Athenaeus. Harpocration fortasse, cum ait: Ἀλκαῖος ἐν τῇ κωμῳδοτραγῳδίᾳ τὰς πόρνας λύχνους ἀδηφάγους εἶπε. Versus ex Eubuli Laconibus, Ἐγὼ δέ γ' εἰμὶ τῶν μελαμπύγων ἔτι, non recte vulgo accipitur: falluntur enim, qui hepatos pisces dici putant μελαμπύγους. Sensus est: *Ego vero non solum bilem habeo, quod commune est omnibus hominibus sed hoc amplius ex validissimis sum et robustissimis.* Translatitium est, molles homines Graecis fuisse dictos πυγαργοὺς sive λευκοπύγους. strenuos ac vere viros μελαμπύγους. De quibus circumferebatur proverbium: μή τῷ μελαμπύγῳ περιτύχοις. Corruptissimus est secundus versuum Eubuli ex Orthana: Ἐρεῖος ἀπήδει, τηγάνων τε σύντροφα. L. VI. p. 207. ita scriptum: Ἐρῶσα φοιτᾷ, τηγάνῳ τε συντρυφᾷ. Totum locum ita censemus scribendum: — πᾶσα δ' εὔμορφος γυνὴ Ἐρῶσα φοιτᾷ. τηγάνῳ τε σύντροφα Τριβαλλοπανόθρεπτα μειρακύλλια. Videtur descripsisse solennitatem aliquam, cui interfuerint formosissimae quaeque totius urbis foeminae, et quantum erat adolescentulorum mollium et effoeminatorum. Pro φοιτᾷ potest legi etiam πηδᾷ, *exsultat* et *salit*, ut in VI. versu. Luxuriosi adolescentes dicuntur τηγάνῳ σύντροφοι, qui inter sartagines et alia culinae instrumenta vitam degere ament. Priorem vocem III. versus syllaba una auctiorem fecimus: nam scriptum ubique Τριβαλλοπανόθρεπτα, quod interpretari non possumus. Nostra lectio idem est ferme, ac βωμολόχος. Duo exprobrantur hac voce, studium ganeae et illiberalis ac sordidus victus: nam Triballos et Illyrios vocabant illiberaliter educatos et sordide viventes. In X. recte in-

terpretes Δήμητρος κόρη. Scribe etiam cum litera subscripta ᾄσσει. Est enim pro ἀίσσει, non pro ἄττει. Penultimum non satis assequor. Ulpianus cum ait de Myrtilo, convivarum uno, qui modo de sartagine et frixis in sartagine veterum loca recitavit, Ὡς εὖ νενχυάγηκεν ἐπὶ τῦ τηγάνε Ὁ θεοῖσιν ἐχθρὸς Μυρτίλος, alludit elegantissime ad fabulam de Myrtilo, Oenomai auriga, qui Myrtoo mari nomen dedit. Eidem sordes exprobrat et victum domi illiberalem, cum negat, illum quicquam eorum comedisse a se emptum, de quibus tam multa disputaverat. Edisse quidem Myrtilum tales cibos, non negat Ulpianus, sed in eam rem sumtus unquam fecisse. Non debebant ista secus accipi. Lege mox cum interpretibus εἰς τὸν Μυρτίλον νέος ἔπεσε, non νέον. Placet mox edita lectio: Ὁ τρισμακχρίτης εἰσφέρειν. Non τρισμακάριστος, vel τρισμακχάριτος, ut in MSS. Jocus est in voce μακαρίτης, quae homini vivo non magis convenit, quam Latinorum *divus*. Sic aliquanto post: μακαρίες ἂν αὐτὲς, μᾶλλον δὲ μακαρίτας εἶναί φημι.

Caput Vicesimum Sextum.

Artus rex Messapiorum. Collatio panis escharitae Rhodiorum cum forensi Atheniensium. ὀβελίαι *veterum et nostri hodie.* συναυλία. ἀνανήφειν. Tabarites *panis et* Achaïnas. *Aristophanis fabula* Γῆρας. *Panis* ἐγκρυφίας. Laganum *et* apanthracis. *Alia quaedam.*

Thucydidis de Arto rege locus exstat historia tertia: sed *Artam*, non *Artum*, nominant ejus codices. καὶ τῷ Ἄρτᾳ ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν. Athenaeus legit Ἄρτῳ. Apud Suidam in voce Μεσσαπίων mendas multas emendabit, qui non gravabitur cum Athenaeo conferre. Distinguendum paulo post: — τοῖς ἄρτοις ὅσας Ἰσᾶσι πυγίδας οἱ ταλαίπωροι βροτοί. Lyncei Samii locus, quo pa-
p. 208. nes escharitae Rhodiorum contenduntur cum agoraeis Atheniensium, et corrupte scriptus est, et partim inconcinne, partim contra auctoris mentem versus est. Totum igitur subjicere visum ex emendatione nostra, et Lyncei mente. *Jam cum apud Athenienses in pretio sint panes,*

qui vocantur ἀγοραῖοι, his nihilo deteriores prima mediaque coena Rhodii mensis apponunt: fessis vero et satiatis convivis, suavissimam oblectationem novam inferunt, panem illum optimum dictum ἐσχαρίτην, qui dulcibus et mollitie sic temperatus est, eamque habet, dum infringitur ac veluti friatur, cum passo convenientiam excitandi orexin, ut plane mira res sit: atque ut saepe jam ebrium cernas tanquam sobrium et recentem pocula repetere: sic prae voluptate, qui escbariten panem comedit, famem renovat. Panis ἀγοραῖος est, qui vaenum in foro exponitur. Hunc fuisse Athenis eximium, Archestratus indicat his verbis: — τὸν δ' εἰς ἀγορὰν ποιεύμενον ἄρτον Αἱ κλειναὶ παρέχουσι βροτοῖς κάλλιστον Ἀθῆναι. At ἐσχαρίτης Rhodius, (alius enim est vulgaris ἐσχαρίτης, de quo loquitur Philistion infra) non simplex panis fuit, sed μεθόριος ἄρτου καὶ πλακοῦντος, ut eleganter Pollux scribit. Erat enim conditus μειλίγμασιν, hoc est, melle aliisque rebus dulcibus. Nomen invenit ex eo, quod in foco nudo torreretur, non, ut ἐγκρυφίας, cineribus tectus, vel, ut doctis quibusdam visum, quod craticulae coquendus imponeretur. Hunc Lynceus vocat διάχρηστον insolenti voce, id est, *omnino bonum.* Solebat autem hic panis ita comedi, ut hodie estur, qui in Gallis vocatur *oblies* a Graeca voce ὀβελίας. Sub finem coenae panem hunc mensis calentem adhuc inferebant, et ex passo edebant, ut apparet ex versibus Antidoti, quos juvat hic apponere, ut intelligatur convenientia panis hujus cum nostro, quem diximus. Sic ille: Λαβόντα θερμὰς ἐσχαρίτας, πῶς γὰρ οὔ; Τούτους ἀνειλίττοντα βάπτειν εἰς γλυκύν. Quod ait, eschariten calidum apponi solitum, et in vinum dulce intingi, et quidem evolutum expansumque, omnia obeliis nostris sic conveniunt, nihil ut queat magis, maxime quidem de evolutione quod scribit. Nam quia tenuis est hic panis, vi caloris gyrat sese atque in orbem volvit: Graecus quidem, dum in foco torretur; at noster, qui alio modo fit, dum igni admovetur mensae imponendus. Etiam vox ἐνθρυπτόμενος, qua usus Lynceus hoc loco, ab obeliis aliena non est. Comminuuntur enim facile, ac quasi friantur, dum poculo induntur: magis, si prius, quam intingantur, ori admoveas. Mendas autem, quibus obsidetur iste locus, ita tollendas censemus: καὶ τοιαύτην ἐνθρυπτόμενος ἔχει πρὸς τὸν γλυκὺν συναυλίαν, ὁμοῦ προσβιαζόμενος, ὡς θαυμαστόν τι συντελεῖ· καὶ καθάπερ ἄναν. Absurde scriptum est in vulgatis συναυλιασμὸν, unde fecimus συναυλίαν, ὁμοῦ.

Praecedens vox τοιαύτην satis probat, scribendum esse συναυλίαν. Id verbi proprie tibicinum simul tiblas inflantium concentum significat: deinde ad alia venuste transfertur, p.109. ut hoc loco, et saepe apud scriptores. Post vocem προσβιαζόμενος inserimus ὡς, et καὶ ante καθάπερ. Quarum mendarum eadem origo est, de qua saepe diximus. ἀναγνήφειν et ἀνακπεινῆν pluribus exprimere coacti sumus, tum propter penuriam Latinae linguae, tum ut lucem afferremus huic loco interpretibus nimis tenebricoso. L. IV. ἐκνήφειν eodem ferme sensu usurpatur: παρειμένοι καὶ καρηβαρῆντες ὑπὸ τῆς μέθης, ὁπότε τι τῶν ἀγομένων θεασαίμεθα, πάντες ἐξενήφομεν. *Omnes expergiscebamur, et sobriis hominibus similes fiebamus*. Ubi iterum errant interpretes. Epitome, quam his scriptis inspeximus, non minus, quam vulgati codices, corrupta, vocem tamen συναυλίαν integram retinuit. In eadem καθάπερ γάρ. *Tabarites* panis in ecloge dicitur Ταβυρίτης. Errant, qui a Tabis, oppido Ciliciae vel Lydiae, ut placet Stephano, pani huic nomen volunt inditum: nam Ταβίτης vel Ταβαίτης fuisset dicendum. Parvum fuisse et qui ore capi posset, declarat versus Sopatri: Ταβαρίτης δ' ἄρτος ἦν πλησίγναθος. Eclogarius tamen, quasi interpretans vocem πλησίγγαθος, de suo adjecerat: ἔστι δὲ μέγας ἄρτος. Sed fallitur. *Achaïnas* panis a loco nomen habuit: oppido nempe illo, nisi fallor, unde Achaïnos cervos poëtae appellarunt. Acclamatio usitata in Megalartiorum festo: Ἀχαΐνην στέατος ἔμπλεον τράγον. Haud dubie corruptum doctis sanandam relinquimus. Nam medicina, quam facit huic loco Dalecampius, τρώγοντα solum emendans pro τράγον, pristinam illi, si quid judico, sanitatem non affert. Fortasse rectum sit, Ἀχαΐνην στέατος ἔμπλεον ἄρτον, favente nonnihil, quod scribit ex hoc loco Eustathius, solitum ἄρτον ἐπιλέγεσθαι. Aristophanis fabula Γῆρας, *Senium*, diversa est ab alia ejusdem, passim nominata in his libris, Γηρυτάδης. Quo nomine etiam Antiphanes fabulam docuerat, nisi fallunt nos Athenaei codices. *Senii* argumentum declarant, quae supersunt, fragmenta. De senectutis incommodis egisse comicum, constat ex petitis inde versibus, qui apud Pollucem l. IV. c. 15. Postea inducebantur senes quidam recocti ac priori aetati restituti, qui fortuna sua abutentes ferebant cuncta passim atque agebant. Indicio sunt verba Athenaei hoc loco: ποιεῖ δὲ λέγουσαν ἀρτόπωλιν, διηρπασμένων αὐτῆς τῶν ἄρτων ὑπὸ τῶν τὸ γῆρας ἀποβαλόντων. Postrema vox mi-

rifice expofita ab interpretibus. Sed γῆρας ἀποβάλλειν eft *fenectutem exuere*. Hujus dramatis faepe meminit Julius Pollux. At l. X. c. 20. ita fcribe hunc ex eo verfum: Ἐφ' ὑδρίαν δανείζειν πεντάχου ἢ μείζονα. Idem alibi: Ἀριστοφάνης Γήρᾳ· Σὺ δ' οὐχ ἡγῇ μ' οὖν δι' ὀλίγας ἡμέρας. Corrige: Σὺ δ' οὐχ ἡγῇ μου κὀ' ὀλίγας ἡμέρας; Panis fub- cineritii five *encryphiae* etiam Hippocrates facit mentionem popular. morb. l. VII.: ἄρτος ὡς ἡμιχοίνικος ἐγκρυφίης. De *dipyro* five *nautico* pane afferuntur teftimonia Eubuli e Ganymede et Alcaei, item e Ganymede. Sed aut intercidit penitus Eubuli locus, aut illius funt ifta folum: Διπύρους τε θερμούς. Sequentia, οἱ δίπυροι δ' εἰσὶ τίνες; Ἄρτοι τρυφῶντες, velint nolint docti viri, Alcaeo p. 219. afferimus nos. Pollux l. VII. c. 10.: Ἀλκαῖος ἐν Γανυμήδει διπύρους ἄρτους εἶπεν· Οἱ δὲ δίπυροι ἄρτοι τινές εἰσι τρυφῶντες. De Alcaei comici fabulis fuper. c. diximus. Eubulum quoque Ganymedem docuiffe, teftis Athenaeus l. VI. *Laganum* et *apanthracis* inter placentas vulgo cenfentur: neque video cauffam, cur hic inter panum fpecies eorum fiat mentio. ἀνθρακίδας Graeci vocarunt, ait enarrator Ariftophanis, omnes cibos fuper pruna toftos.

Caput Vicesimum Septimum.

Explicatur, quaenam fabulae dicantur aliarum διασκευαὶ et ἐπιδιεσκευασμένα δράματα. Item, quae priores et pofteriores. διασκευάζειν, interpolare librum.

Athenaei verba funt: Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ κἀν Μούσαις, τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα διασκευή ἐστι τοῦ προκειμένου. Quid hic fit διασκευή, intererat fidei interpretum quaerere diligentius, vel eo faltem nomine, quod non pauci in hoc auctore fimiles funt loci, quos eadem opera omnes expofueris. Putarunt docti viri, διασκευὴν appellari fabulam, quae alteri velut praeluderet, effetque pofterioris *apparatus et difpofitio*, ut illi vertunt. Nos contra l. I. c. 23. διασκευὰς et διεσκευασμένα vel ἐπιδιεσκευασμένα δράματα folita appellari dicebamus fabulas femel jam fcriptas editasque, fed, quia non fteterant, nova lima et impenfiore diligentia correctas et interpolatas. Morem hunc

fuisse veteribus comicis, ut idem argumentum saepius tractarent. et emendatas fabulas pro novis in scenam deferrent, testis comici scholiastes ad Nebulas, scribens: Δοκοῦσι καὶ οἱ ἄλλοι κωμικοὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν λημμάτων τὰ αὐτὰ εἰσάγειν δράματα. Has fabulas proprie appellarunt διεσκευασμένα δράματα, ut loquitur Athenaeus l. XV., vel ἐπιδιεσκευασμένα. Galenus docet clare in Hippocr. de salubri diaeta. ἐπιδιεσκευάσθαι, ait, λέγεται βιβλίον ἐπὶ τῷ προτέρῳ γεγραμμένῳ τὸ δεύτερον γραφὲν, ὅταν τὴν ὑπόθεσιν ἔχον τὴν αὐτὴν καὶ τὰς πλείστας τῶν ῥήσεων τὰς αὐτάς. τινὰ μὲν ἀφῃρημένα ἐκ τοῦ προτέρου γράμματος ἔχει, τινὰ δὲ προσκείμενα, τινὰ δὲ ὑπηλλαγμένα. παράδειγμα δ' εἰ θέλει τούτου σαφηνείας ἕνεκα, τὸν δεύτερον Αὐτόλυκον Εὐπόλιδος ἔχεις ἐκ τοῦ προτέρου διεσκευασμένον. Critici veteres in argumento Nebularum Aristophanis: Ἀριστοφάνης ἀποῤῥιφεὶς παραλόγως, ᾠήθη δεῖν ἀναδιδάξας τὰς δευτέρας καταμέμφεσθαι τὸ θέατρον. ἀτυχῶν δὲ πολὺ μᾶλλον καὶ ἐν τοῖς ἔπειτα, οὐκέτι τὴν διασκευὴν εἰσήγαγεν. αἱ δὲ δεύτεραι Νεφέλαι ἐπὶ Ἀμεινίου ἄρχοντος (ἐδιδάχθησαν). τοῦτο δὲ ταὐτό ἐστι τῷ προτέρῳ· διεσκεύασται δὲ ἐπὶ μέρους. Paulo post: καθόλου μὲν οὖν σχεδὸν παρ' ἅπαν μέρος γεγενημένη διόρθωσις· τὰ μὲν γὰρ περιῄρηται, τὰ δὲ πέπλεκται, καὶ ἐν τῇ τάξει καὶ ἐν τῇ τῶν προσώπων διαλλαγῇ μετεσχημάτισται. Perspicuum ex his est, quid Athenaeus

p.211. intelligat, quoties aliquam fabulam alterius appellat διασκευήν. Quod verbum diverso sensu usurpant interdum critici: ut, cum scribunt, discrimen fuisse inter veterem et novam comoediam et ratione ὕλης, *materiae*, et ratione διασκευῆς, *formae et texturae*. ἐν μὲν γὰρ τῇ τῆς νέας διασκευῇ, inquiunt, χοροῦ οὐκ ἔδει· ἐν ἐκείνῃ δ' ἔδει. Sed aliud est, διασκευὴν attribuere fabulae, aliud, ipsam fabulam appellare διασκευὴν alterius. Athenaeus l. IX. μετασκευάζειν verbo appositissimo usus, de istiusmodi fabularum emendatione loquens. Anaxandrides, inquit, ὅτε μὴ νικῴη, λαμβάνων ἔδωκε εἰς τὸν λιβανωτὸν κατατεμεῖν, καὶ οὐ μετεσκεύαζεν, ὥσπερ οἱ πολλοί. *Quoties victoriam non referebat, fabulam in manus sumtam tradebat discerpendam ad thuris cucullos, neque, ut plerique solent, eam corrigebat.* Porro ista recentata dramata interdum nomen diversum habuerunt a priore, cujus rei exemplum est isto loco. Nam prior Epicharmi fabula nomen habuit *Hebes nuptiae*, posterior *Musae*. Sic l. IX. *Butalion* Antiphanis dicitur fuisse διασκευὴ τῶν Ἀγροίκων ἑνὸς, *interpolatio unius agrestium*: quae verba ibi expendemus. L. XI.

illi *Miles* appellatur διασκευὴ τῦ Αἰρησιτείχυς, fabulae ab eo editae. Interdum commune fuit utrique fa- idem nomen, sed prioris et posterioris cognomine em distinguebantur. Sic προτέρας et δευτέρας Θεσμο-ζέσας interpretabamur l. I. Sic ejusdem comici πρώ-t δευτέρας Νεφέλας. et priorem ac posteriorem Pa- nec non Plutum priorem et alterum laudatum in-ıs. Eupolidis Autolycum πρῶτον καὶ δεύτερον Gale- Pollux aliique citant. Archippi priorem et poste-m Amphitryonem. Neque solum comici hac dili-ia usi, verum et tragici quoque nonnunquam. Exem- esto in Euripidis Hippolyto, de qua tragoedia scri- veteres: ἔςι δὲ ὗτος ὁ Ἱππόλυτος δεύτερος καὶ ςε-κς προσαγορευόμενος· ἐμφαίνεται δὲ ὕςερον γεγραμμέ- τὸ γὰρ ἀπρεπὲς καὶ κατηγορίας ἄξιον ἐν τύτῳ διώρ-ι τῷ δράματι. Phrixum etiam poëtae ejusdem prio- et posteriorem laudat Aristophanis scholiastes. Non er autem utraque fabula producta est, sed tantum a: qua de re plura erunt dicenda l. VI. c. 6. Ab hac ne verbi διασκευάζειν manavit affinis alia, cum pro m corrumpere accipitur. Galenus de dogm. Hip- et Plat. l. VI.: τὰ δ' ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταφέρεσθαι ινα τέτταρα ζεύγη φλεβῶν ἐμβεβλῆσθαί τέ μοι δο-οῖς ἐπιγραφομένοις Ἱπποκράτυς συγγράμμασι, καὶ δια-ίσθαι φανερῶς. *Videntur mihi inserta esse libris iis, ub Hippocratis nomine exstant, et manifesto adjecta esse s auctoris.* L. VIII.: γεγραμμένυ δὲ τῷ Ἱπποκράτῃ ίυ περὶ φύσεως ἀνθρώπυ, προστεθέντος δ' αὐτῷ καὶ ερὶ διαίτης μικρῦ βιβλιδίυ, καί τινος παρεντεθείσης ομῆς φλεβῶν, ἣν ὁ διασκευάσας δοκεῖ μοι προσθεῖναι ερὶ φύσεως ἀνθρώπυ καὶ τῷ περὶ διαίτης. Diogenes t. in Democrito: τὰ δ' ἄλλα, ὅσα τινὲς ἀναφέρυσιν ὑτὸν, τὰ μὲν ἐκ τῶν αὐτῦ διεσκεύασται, τὰ δ' ὁμο-μένως ἐςὶν ἀλλότρια. Aliquando etiam pro libri de-atione διασκευὴ ponitur. Aristeas, scriptor antiquissi- p.212. : ἐπεὶ καλῶς καὶ ὁσίως διαμονεύεται, καὶ κατὰ πᾶν θωμένως καλῶς ἔχον ἐςὶν, ἵνα διαμένῃ ταῦτα ὕτως τα, καὶ μὴ γένηται μηδεμία διασκευή. Mox: ἐκέλευσε ίσασθαι, εἴτις διασκευάσει, προστιθεὶς ἢ μεταφέρων τι ύνολον τῶν γεγραμμένων, ἢ ποιύμενος ἀφαίρεσιν. Ex ntelligimus, quam late pateat vox διασκευὴ apud cri-. Galenus paulo aliter l. II. de Hippocr. scit. et Plat.: ; τὺς ὑμένας ἐτόλμησάν τινες ὑκ εἶναι λέγειν, ἀλλ' ὑπ' ρατείυ διασκευάσθαι δόγματος ἕνεκεν κατασκευῆς. Scri-

be: *ἀλλ' ὑπ' Ἐρασιςράτε διασκευάσθαι δόγματος ἕνεκεν κατασκευῆς. Ausi sunt quidam dicere, nullas esse hujusmodi membranas, sed ab Erasistrato esse falso adjectas studio defendendi sui dogmatis.* Apud eundem magnum scriptorem saepius legas *νόθον καὶ διεσκευασμένον*, tanquam *ἐκ παραλλήλε* posita vocabula, in Hippocraticis commentariis. Porro autem, quas vocabant dramatici poëtae *διασκευὰς*, alii auctores *νέας* vel *δευτέρας ἐκδόσεις*. Saepe enim accidit, ut scriptores accurati editos a se libros sub incudem revocarent, serio castigatos denuo ederent, et, ut de se ait Tertullianus, properatum opus pleniore scriptione rescinderent. Unde eveniebat aliquando, ut in doctorum manibus scripti ejusdem duae diversissimae editiones versarentur. Quo ex fonte errores multos manasse non dubitamus, observatos saepe nobis etiam in antiquissimis veterum auctorum manuscriptis. Ejusmodi est, quod de Eunapio scribit Photius, cujus verba non gravabimur adscribere: *Δύο πραγματείας τὴν αὐτὴν περιεχέσας ἱςορίαν συνεγράψατο, πρώτην καὶ δευτέραν. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ πολλὴν κατὰ τῆς καθαρᾶς ἡμῶν τῶν χριςιανῶν πίςεως κατασπείρει βλασφημίαν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἀποσεμνύνει δεισιδαιμονίαν, πολλὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων καθαπτόμενος· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἣν καὶ νέαν ἔκδοσιν ἐπιγράφει, τὴν μὲν πολλὴν ὕβριν καὶ ἀσέλγειαν, ἣν κατὰ τῆς εὐσεβείας ἐσκέδαζεν, ὑποτέμνεται.* Lege, quae sequuntur. Similiter et Zosimus, alter Christiani nominis hostis, historiae prius publicatae *νέαν ἔκδοσιν* postea edidit, auctore eodem Photio.

Caput Vicesimum Octavum.

Panis ὅμορος, ςαιτίτης, ἡμιάρτιος. Platonis Nox longa. *Panes* Cicilii *et* collabi. *Eustathii error. Phrynichi fabula* Poastriae. *Mulieres ποάςριαι. ὀρνίθης ἄρτος. Philyllii fabula* Αὐγή. *πυροὶ τρίμηνοι. μακωνίδες. Papaver et sesamum. ἐνθαλάμιαι. Chrysocolla. Semen lini inter esculenta, itemque cannabinum.* Olen. *ἐτνίτας ἄρτος*, *λεκιθίτας*, *et πανός*. Blaesus *scriptor. ναςός.*

Epicharmus in ea fabula, de qua proximo capite diximus, panum haec enumerat genera: *κριβανίτην, ὅμορον, σαιτί-*

την, ἐγκρίδα, ἀλειφατίτην, ἡμιάρτιον. Quid appellat panem ὅμορον; Auctore Hefychio, ὀμῦρα vel ὅμορα dixerunt fimilaginem cum melle et fefamo coctam. Inde et p.213. panes quosdam ὁμορίτας appellarunt, quorum meminit idem Hefychius. Non dubito, de his fentire Epicharmum, et mox quoque Sophronem. σαιτίτης in excerptis et quibusdam MSS. σατίτης dicitur. Et Hefychius, nifi eft mendum: σατίας, ἄρτυ εἶδος. Euftathius legit, ut nos, σαιτίτης. In gloffis Hefychii σατίτης placentae cognomen. ἡμιάρτιος panis a figura dimidiati circuli nomen invenit. Hefych.: ἡμιάρτιον, εἶδος ἄρτυ ἡμικυκλῶδες. In fine verborum Sophronis lacunam explebam, et fcribebam: καὶ ἡμιάρτιον καὶ σαιτίταν. Nam eorundem feciffe illum mentionem, ait Athenaeus, quorum modo Epicharmus meminit. Sed reperi poftea in Huraldino codice eam vocem, cujus in libris aliis tenues folum exftant reliquiae. Ita igitur fcribe: καὶ ἡμιάρτιον ἐκτίθεται. Sequitur ex eodem poëta: Εἰς νύκτα μ' αἰτιῦ σὺν ἄρτῳ πλακίτῳ. Lego ἐσιῦ σὺν ἄ. π. Et ftatim, τοῖς παιδίοισι νεαλῆ, recentem, ut tollatur lacuna. Platonis comici fabula, cujus index erat *Nox longa*, laudatur et Polluci l. VI. c. 33. Videtur non diffimilis fuiffe argumento Amphitruoni Plauti. Nox enim longa fuit illa, qua fatus Hercules. In ea fabula Plato τὺς μεγάλυς ἄρτυς καὶ ῥυπαρὺς Κιλικίυς ὀνομάζει, inquit Athenaeus. Operae pretium fit, Euftathii verba adfcribere de collabis et Ciliciis panibus disputantis: Ἐν τοῖς τῦ δειπνοσοφιςῦ φέρεται, ὅτι δοκῦσιν οἱ Κίλικες, ἴσως μὲν οἱ Ὁμηρικοί, ἴσως δὲ ἕτεροι, ὀκ ἀγαθοῖς ἄρτοις χρῆσθαι· διὸ καὶ οἱ Κιλίκιοι ἄρτοι ἐκ ἔπαινον εἶχον, οἱ αὐτοὶ τοῖς κολλάβοις ὄντες. Et mox fuperiora Athenaei verba refpiciens, ὅρα τὸ μεγάλυς, inquit, ὃ κωλύει ψωμίσκυς τὺς κολλάβυς νοεῖν. Sed errat Euftathius, cum panes Cilicios et collabos eosdem putat. Impofuit illi fuus codex Athenaei, in quo fequentia aliquanto poft Athenaei verba, τῶν κολλικίων δ' ἄρτων, οἱ αὐτοὶ δ' εἰσὶ τοῖς κολλάβοις, ita invenit fcripta: τῶν Κιλικίων δ' ἄρτων. Magno errore. Sequitur non longe: Φρύνιχος δ' ἐν Ποαςρίαις. Hanc ipfam fabulam et l. X. puto intelligi, fcriboque etiam ibi Ποαςρίαις, non Παιςρίαις. Nam Phrynichi Poaftrias nominant Pollux l. VII. c. 10. l. X. c. 36. et Harpocration in ἐξῆλυς. Reperio, et Ariftophanem eodem titulo fabulam docuiffe: nam auctor commentariorum in Aves Ποαςρίας Ariftophaneas laudat. Ποάςριαι funt mulieres farritrices, quae herbas nocivas de hortis tollunt vel fege-

tibus. Archippus comicus: Σκαφεῦσι, κηπωροῖσι, τοῖς τ' ὀνηλάταις, Καὶ ταῖς γυναιξὶ προσέτι ταῖς ποαςρίαις. Hesychius scribit, omnes in universum mulieres, quae opus ruri faciant mercede conductae, sic fuisse vocitatas. Et Pollux docet, ποάστριον veteres appellasse sarculum aut aliud sarritionis instrumentum, quod ejus aetate vocabatur χορτοκόπιον. Pergit auctor: ὀρυίδυ δ' ἄρτυ μέμνηται Σοφοκλῆς. Scribendum ὀρίνδυ, auctoribus Hesychio et Polluce. Locum Aristophanis e Tagenistis emendavimus jam ante c. 16. Philyllium in Αὔγῃ laudat iterum l. IX. p.214. et tertium l. XI. magno librorum consensu. In Suidae collectaneis legas: Ἀνάλφιτον, Φιλύλλιος Αἰγεῖ. Scribo Αὔγῃ. Probatur, fieri collabos e recente tritico, quia dixit Philyllius: Αὐτὸς φέρων πάρειμι πυρῶν ἐκγόνυς τριμήνων, γαλακτοχρῶτας κολλάβυς θερμύς. Cave, confundas πυρὺς τριμήνυς, id est, triticum ante menses tres collectum, cum trimestri tritico, de quo Plinius l. XVIII. c. 7. μακωνίδας panes papavere sparsos fuisse, ipsum nomen arguit. Ideo Virgilius dixit *Cereale papaver*, quia, inquit Servius, panis ipso adspergatur. Inter condimentarias herbas papaver et sesamum non postremum locum tenebant. Multa de vario esu papaveris Galenus l. VII. de facult. simpl. medic. Ideo cum aliquid studiose politum significare vellent, σησαμοειδὲς et *papavere ac sesamo sparsum* dicebant. Petronius: *audiunt mellitos verborum globulos, et omnia dicta factaque quasi papavere et sesamo sparsa.* Maconidibus Alcmanis non erant dissimiles, quae alii Graeci ἐνθαλάμια vocabant, et ipsa papavere ac sesamo condita. Hesychius: ἐνθαλάμια, πλάσματα ἐκ μήκωνος καὶ σησάμης. In testimonio Alcmanis scripsimus, ἐπιςεφεῖς σελίνῳ τε, σησάμῳ τε, ex MSS. et epitoma. Vulgo ἐπιςέφοισαι λίνῳ. Mendose. Etsi linum potest locum hic habere, ut statim: χρυσοκόλλα ἐςὶ βρωμάτιον διὰ μέλιτος καὶ λίνυ. Hesychius chrysocollam ait parari ἐκ λινοσπέρμυ καὶ μέλιτος. Sic semper λῖνον de lini semine interpretandum, quando inter illa censetur, quibus vescimur. Indebant cibis semen lini, ut acrimoniam illis conciliarent. Ideo Artemidorus l. I. c. 70. inter acria nominat junctim ceu cognata sesamum, lini semen et sinapi. Galenus l. V. de facult. simpl. pharm. lini semen inter illa habet, quae et alimenti et pharmaci usum praestent. L. autem VII. docet idem, solitum semen lini et frictum et non frictum mensis praeparari. Plutarchus in l. de Iside inter lini laudes ponit, quod καρπὸν ἐδώδιμον ἀναδίδωσι.

Idem erat et cannabini ſeminis uſus inter tragemata, ut ſcribit Galenus l. II. de facult. aliment. In verſu Ariſtophanis, Κολλύραν μεγάλην, καὶ κόνδυλον ὄψον ἐπ' αὐτῇ, neſcio, quid moverit interpretes, ut κάνδυλον legerent. Scimus, quid candylus fuerit olim, et quale cibi genus: ſed errare foede, qui eam vocem huc inferciunt, hoc quoque ſcimus. Omnes manu exarati Athenaei codices κόνδυλον habent: ita etiam legit Euſtathius. Ita in Ariſtophane ſcribitur hodieque. Poſtremo antiquus comici enarrator de ea lectione ne dubitare quidem nos ſinit. In ecloga ex Epileſmone Pherecratis ſcriberem: Ὤλεν, ὀβελίαν σποδίζῃ, ἄρτῳ δὲ μὴ προτιμᾶν. Olen proprium viri nomen. Hunc monet, ut obelias quidem torreat et paret, ſed ne pani anteponat: hoc eſt, ut obeliis utatur, non ut ἐδέσμασι, ſed ut ἡδύσμασι. Subjicitur: ἐυνίτας ἄρτος ὁ προσαγορευόμενος λεκιθίτας. Paulo poſt, ubi plura de hoc pane, ſcribitur ἐνί-ας. Vera lectio eſt ἐτνίτας. Heſychius: ἐτνίτας, ἄρτος ἐτος ὁ λεκιθίτας. Convenienter Athenaeo. *Lecithitae* mentio fit l. VIII. in χελιδονιζόντων cantico. χελιδὼν καὶ λεκιθίταν ἐκ ἀπωθεῖται. Sed panem hunc in placentarum cenſum alii referunt. Euſtathius λεκιθίταν interpretatur πλακῦντα, ᾧ παραμέμικται καὶ ὠῦ λέκιθος. placentam, cui admixtum ovi luteum. Quo illis mens, qui *lecithitam* dictum tradunt ob effuſum oleum, qui λέκυθος ſit *trulla olearia?* Quot verba in his, tot portenta. Non capio ſatis, quod ſequitur: πανὸς ἄρτος. Μεσσάπιοι καὶ τὴν πλησμονὴν πανίαν, καὶ πάνια τὰ πλήσματα. Vellem, planius animi ſui mentem expoſuiſſet: nam haec aenigmatis ſimilia. An hoc vult, πανὸν apud quosdam Graecorum panem dictum fuiſſe? Eclogarius ita excerpſit: πανὸς δέ τις ἄρτος ἔτω καλεῖται, ὅτι Μεσσάπιοι τὴν πλησμονὴν πανίαν, καὶ πάνια τὰ πλήσμιά φασι. Etiam MSS. meliores Athenaei πλήσμια ſcribunt, non πλήσματα. Blaeſus, qui deinceps laudatur, illaudatus eſt auctor, nedum ut ejus fabula *Meſotriba* nobis aliunde ſit cognita. L. XI. nominatur ejus drama Σατῦρνος, *Saturnus*. Ex quo ſuſpicamur, ſub imperio Romano vixiſſe illum et ſcripſiſſe. Heſychius unus praeterea, quod ſciam, e veteribus Blaeſum nominat duobus locis: quorum alter eſt in litera M, alter in Φ, uterque medicinae egens. De naſto pane et de voce ναςὸς, cujus gratia tam acerbe Galenus exagitat Aſclepiadem, dicemus alibi ἀκριβῶς. Ad manum ſunt, quae de eo pane ſive placenta ſcripſere Pollux, Heſychius atque Etymologici magni auctor.

p. 215.

Pro eo, quod hic ζυμίτης appellatur iste panis, in Hesychio reperies ἀζυμίτης.

Caput Vicesimum Nonum.

Κνηςὸς, *panis rasilis.* Θρόνος, βάκχυλος, σποδίτης, ἄρτων κεκρύφαλος. *Eresi* περικύμων μαςὸς. *Panis Tegeaticus* σεμιδάλεως υἱός. Γονάτις δεικνύειν. *Theario. Mithaecus, Sarambus.* κριβάνων ἐδώλια. Collices *Thessalici. Chrysippus Tyaneus.* Materia. Cappadocii *panes.* λαχμὰν *Syrorum.* Boletinus.

Κνηστὸς ἄρτος ποιὸς παρὰ Ἴωσιν, inquit auctor ex Artemidoro Ephesio. Non explicant haec, quale genus panis ita fuerit Ionibus appellatum. Minus multo id scias ex Hesychio, cujus haec: κνηστος ἄρτος, Ἀρτεμίδωρος. Caussam nominis suspicatur fuisse Eustathius διὰ τὸ κνᾶσθαι, ὡς εἰκὸς, καὶ ὕτω διαδίδοσθαι, quod rasus distribueretur. Hodie panis imponendi mensis procerum crusta inciditur, ac fere tota adimitur. An hic est κνηστὸς, id est, *rasilis* panis? An κνηστὸν eum potius appellarunt, quem idiotismus noster *pain gratté?* Id enim est κνῆν. Homerus: αἴγειον κνῆ τυρὸν κνήςι χαλκείῃ. Inde caseus κνηςός. Similiter igitur dictus panis κνηςός. L. XII. in descriptione candauli, qui fuit Lydorum cibus: γίνεται ἐξ ἑφθȣ̃ κρέως, καὶ κνηστȣ̃ ἄρτȣ, καὶ Φρυγίȣ τυρȣ̃. Ut probetur, θρόνον panem quendam esse dictum, proferuntur Neanthis verba: Ὁ δὲ Κέδρος τόμον ἄρτȣ τὸν καλȣ́-
p.216. μενον θρόνον λαμβάνει. Probatio erit clarior longe, si scribas τȣ̃ καλȣμένȣ θρόνȣ. Planior item oratio, si νέμει scribas in fine pro νέμȣσι. De pane *bacchylo* hoc tantum Athenaeus, eum esse, qui dicatur Eleis σποδίτης. Exspectabam post ista testimonium aliquod veterum scriptorum, qui bacchylum nominassent. Nullum affertur: sed Diphili, qui spoditae meminit. Hesychius: Βάκχυλον, σποδίτην ἄρτον Ἠλεῖοι. Vulgo edunt σπονδίτης. In versu Diphili, Ἄρτȣς σποδίτας χρυσειρήτας περιφέρει, tertiam dictionem non dubito vitium continere. De eo, qui ἀπυρίας dicebatur et ζυμίτης, consule, si libet, in

is vocabulis Hesychium. Cratini verba inquinatissima nt: Πρῶτον ἀποπιρίαν ἔχω ζυμιταμιάδυ πλέυς κνέφαν. Lego: ἀποπυρίαν ἔχω ζυμίταν, μὰ Δί', ὀ πλέων κρύφαλον. *Habeo panis cineritii fermentati non plenum iculum.* κεκρύφαλον appellat, quem γύργαθον alii raeci, Latini *reticulum panis*, ut dicebamus ad Theorastum. Potest etiam ita: ἔμπλεων γναφάλων, ut de eroso pane intelligamus. γνάφαλον, *tomentum*, pro ere tritici non invenuste usurpaverit. Strabo auctor t, Eresum, Lesbi oppidum, situm fuisse in colle, pertuisseque ad mare. Hoc voluit Archestratus isto versu: ν Λέσβῳ, κλεινῆς Ἐρέσυ περικύμονι μαστῷ. Ubi scribi alim; Ἐν Λέσβῳ κλεινῇ, κ' Ἐρ. Vox περικύμων imoprie loco tribuit, quem non ex omni parte pulsat fluus. Melius idem alibi: Πίνειν ἐκ Λέσβυ περικύμονος γεγαῶτα. Corrige sequente versu operarum errorem, scribe: Λευκότερ' αἰθερίας χιόνος. Legit dein Dalempius Θεοὶ ἤνπερ ἔδυσι. Noli sequi. Nam verum et ctum est: Θεοὶ εἴπερ ἔδυσι Ἄλφιτ', ἐκεῖθεν ἰὼν Ἑρμῆς ποῖς ἀγοράζει. *Si dii vescuntur panibus hordeaceis, illuc it Mercurius, ut inde panem ipsis comparet.* Simile est I. Varronis de Plauto: *Musas Plautino sermone locuras fuisse, si Latine loqui vellent.* Panem Tegeaticum μιδάλεος υἱόν vocat Archestratus, sicut paulo ante Phillius collabos πυρῶν ἐκγόνυς. Antiphanis super Atticis nibus allata ecloga sic definit: Μίμημα χειρὸς Ἀττικῆς, δὴ γοναῖς Θεαρίων ἔδειξε. Postrema verba difficultate m carent. γοναῖς interpretantur docti *posteris*, id est, γόνοις. Quaerant, cui probent. Nos sic: *quos panes earion Panathenaeis edidit*, ceu artis suae specimen. os veterum omne genus artificum, solennibus festorum ebus de palma invicem contendere. Non enim soli ëtae suas fabulas committebant, verum etiam omnes ii, quicunque artis alicujus fiduciam habebant. Hae nt, quas Graeci δείξεις, Latini *commissiones* passim vont: de quibus non repetam, quae nota sunt omnibus. icam tantum, verbum ἔδειξεν hic aliter accipiendum n fuisse. γονὰς interpretor *Minervae festum natalitium.* nathenaeorum et Quinquatriorum id fuit argumentum. quitur Platonis locus, et in eo haec verba: Θεαρίων, ἀρτοκόπος. καὶ Μίθαικος, ὁ τὴν ὀψοποιΐαν συγκαταγεαφὼς τὴν Σικελικὴν, καὶ Σάραμβος ὁ Κάραβος, ὁ κάλος. Hodie apud Platonem scribitur ἀρτοποιὸς, non p.217. τοκόπος, ex nupera viri docti emendatione, imo, ut

vides, corruptione. Etiam Xenophon usus eo vocabulo, ut observat Pollux. Thearion, Mithaecus et Sarambus a Platone nobilitati etiam in aliorum scriptis leguntur. Themistius orat. I.: Μίθαικός τις ὢν ἐνδοθεν ἢ Θεαρίων. Scribe apud eundem orat. IV.: κάπηλος ἔτος ἢ αὐτοπώλης κομψότερος μικρῷ Σαράμβε καὶ Θεαρίωνος. Illa, ὁ Κάραβος. non sunt apud Platonem, imo vero, ut censeo, non sunt Platonis, sed Athenaei variam scripturam codicum Platonis obiter indicantis. Lego audenter ἢ Σάραβος, ὁ κάπ. Sic quidam istum nominant, non Sarambum. Vide apud Tzetzem in X. chil. Pollux neque hoc neque illud, sed Sarabonem, si modo ita scripsit l. VII.: Σαράβωνα ὁ Πλάτων κάπηλον ὠνόμασεν, ἐπαινῶν αὐτὸν ἐπ' οἰνεργίᾳ. Plerique tamen *Sarambum* indigetant: in his etiam Dicaearchus in geographicis fragmentis. Apud Plautum celebris vinarii nomen est *Exaerambus* in Asinaria: *Sed vina heri quae vendidi vinario Exaerambo.* Ego non memini eam viri appellationem usquam apud Graecos legere. Ac fortasse *Sarambo* scripserant et Plautus et Graecus ille comicus, quem poëta Latinus sequitur auctorem, et Aristides rhetor in Themistocle. Subjicit Athenaeus ex Aristophane: Ἥκω Θεαρίων ὡς ἀρτοπώλιον λιπὼν, Ἵν' ἐστὶ κριβάνων ἑδώλια. Postremum verbum, quia Graecum non arbitror, muto, ac scribo ἑδώλια. Sic appellat bases, quibus insistunt cribani. Illas dico aeneas mensas sub testa poni solitas, quarum meminit Athenaeus l. VIII.: ἐνέθηκα κριβάνῳ, ὑποθεὶς τράπεζαν χαλκῆν, ἐστάθευσά τε τῷ πυρί. In fornace calcaria solum lapide sternebant, qui dicitur Catoni *fortax* c. 38., ut conjiciebat magnus Turnebus. Ergo ita exponamus: *Adsum Thearion, relicto meo artopolio, ubi sunt clibani.* κριβάνων ἑδώλια periphrasis pro *clibani.* Furnis lateres erant subjecti, ut paulo post dicitur. Non multo post ex Ephippo: Παρ' Ἀλεξάνδρε δ' ἐκ Θετταλίας κόλλικα φαγὼν κρίβανος ἄρτων. Prima verba ita verte: *cum edisset collicem ab Alexandro e Thessalia missum.* Alexander, opinor, est Pheraeorum tyrannus. Pherae enim Thessaliae oppidum. Collices Thessalici omnium optimi. Archestratus: Κόλλιξ Θεσσαλικός σοι ὑπαρχέτω. Extrema sunt corrupta. Fortasse κριβάνιον, vel ἐκ κριβάνε ἄρτων. In iis, quae mox loquitur Arrianus, agnosce reliquia veteris poëtae, cum ait: ἡμεῖς γὰρ ἔτι ἀλφίτοισι χαίρομεν, (πλήρης γὰρ ἄρτων ἡ πόλις). Si unam adjicias dipodiam, integri fuerint senarii duo. Ait Arrianus: ἐπεὶ καὶ ἄλλῳ Χρυσίππε

τῷ Τυανέως συγγράμματι ἐνέτυχον, *incidi in alium Chrysippi Tyanei librum*. Cur ait alium? Nihil enim praecessit, quo istud referas. Scribe ἐπεὶ κἀγὼ X. Et statim ἔρχομαι λέγων non recte positum pro ἔρχομαι λέξων. Herodot.: ἔρχομαι ἐρέων vel Φράσων. Athen. non multo post: ἔρχομαι κἀγὼ λέξων τι περὶ αὐτῶν τὰ τῆς τέχνης. Chrysippum Tyaneum ex quo tam multa recitat hic Arrianus, recentem Athenaei temporibus scriptorem fuisse, indicio sunt Romana vocabula, quibus utitur. Ut: δεῖ δὲ τὴν ματερίαν ἀνειμένην ποιεῖν. *Materia* Latinis est, quam vernaculus sermo noster *pastam* appellat. Plinius: *Durat sua Piceno in panis inventione gratia ex alicae materia.* Panis *Cappadocii* etiam l. IV. fit mentio in Carani nuptiis: προσεδόθη καὶ ἀργυροῦν ἀρτοφόρον ἄρτων Καππαδοκίων. Addit: τὸν δὲ τοιοῦτον ἄρτον οἱ Σύροι λαχμὰν προσαγορεύουσι. *Syris dicitur lachman iste panis.* Hebraeis dicitur panis לחם, *lechem*, Syris et Chaldaeis לחמא, *lachma*. Proprius ad vocem *lachman* accedit Chaldaica dictio in glossis Aruk לחמניות, *lachmanijoth*: quam interpretantur de ultimis mensae ferculis. Sed monuit me ex aliorum Rabbinorum commentariis Petrus Chevalerius, vir linguae sanctae, dum viveret, peritissimus, mihique ob singularem pietatem et morum probitatem charissimus, לחמניות Syris fuisse appellatas, quas nos Francoceltae vocamus *oblias*: de quo satis diximus in praecedentibus. *Boletinus* et *bolites* videntur esse, quem alii βωλίαν. Hesychius tamen mazam, non panem, nominat. βωλία, ait, βωλίς· μάζης εἶδός τι ἐν ταῖς θυσίαις. Vox Romana est *tracta*, ubi scribitur: εἰς δὲ τὰ καπυρίδια καλούμενα τράκτα μίξεις, ὥσπερ καὶ εἰς ἄρτον. Quid essent *tracta* vel *tractae* in panificio, exposuit pridem Josephus Scaliger ad Tibullum. Inde repetiet studiosus lector. Frequens vox Catoni in placentarum confectione.

p.218

Caput Tricesimum.

Explicatur Diogenis dictum, placentam *appellantis* panem probe confectum. *Placentae praecipuae veterum delitiae.* *σαμίτης panis*, *θιαγόνες*, *δάρατος*, *ἐτνίτης καὶ ἐρεικίτης*, *ξηροπυρίτης*, *κυλλάστις Aegyptius.* *ὀξίζων panis.* *βλῆθα.* *βλωμὸς*, buccea, quadra. *βρωμίτης.* *φύστη*, *μᾶζα τετριμμένη καὶ ἄτριπτος.* *καρδαμύλη.* *πολύπη.* *Mos veterum*, *sumendi aliquid de re sacra*, *quod ὑγίεια vocabant.* *Sanitas Romae praemii loco data.* Danaïdes *Aristophanis.* Dalnis *Apollophanis.*

Vetus dictum est, non oportere τοῖς ἡδύσμασι uti ceu ἐδέσμασι. Haec sunt alimenta, quibus necessario vescimur, ut exhaustas corporis vires reficiamus: illa sunt scitamenta, quibus appetitum irritamus. Perditissimi catillonis sit, non alimentis velle ali, sed gulae irritamentis. Hoc discrimen sublatum ivit Diogenes Cynicus, cum aviditate magna placentam vorans, (Gregorius Nazianzenus σησαμοῦντα ait fuisse, scribens in priore Julianea, non sine allusione ad hanc historiam, Diogenem prae cupediarum amore postposuisse τοὺς εὐτελεῖς ἄρτους τοῖς σησαμοῦσι) interrogatus, quid ederet, *panem*, inquit, *probe confectum*. Cujus responsionis obscurae multis vis paret ex iis, quae ante diximus. Significavit enim canis impurus, sibi esse ἐδέσματα, quae sint aliis ἡδύσματα, neque ullum se inter illa discrimen facere. Frugi hominibus placen-
p.219. tae ad oblectationem, panis ad nutritionem estur. Porro in hoc maxime genere cupediarum gulae dediti homines olim deprehensi. L. VII. Epicureus quidam icadista pro mortuo dicitur elatus placenta fervente devorata. Horatius: — *Porcius infra Ridiculus totas simul absorbere placentas.* Propterea dicebat Bion, μὴ δυνατὸν εἶναι τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν, εἰ μὴ πλακοῦντα γενόμενον ἢ Θάσιον· *non posse aliquem vulgo omnibus placere, nisi placenta fieret aut vinum Thasium.* Hieronymus ad Marcellam: *Non sunt suaves epulae, quae non placentam redolent.* Et de eo, quem cibus non juvat, paroemiace dici solet: hic ne placentam quidem libenter edit. Chrysostomus hom.

ad populum Antiochenum: *ὁ μὴ τὴν χρείαν ἀναμένων, πλακοῦντας εὕρῃ κειμένους, οὐκ αἰσθήσεται τῆς ἡδονῆς, ὀρέξεως αὐτῷ μὴ διεγηγερμένης.* Hinc illud prover-
e dictum de re gratissima: *melle et placenta frui.* Se-
a ep. LIII.: *amicos incolumes cogitare, melle et placenta
i est: eorum, qui fuerunt, retractatio non sine acerbitate qua-
i juvat.* Probo, mox *λοπαδάγχαι* scribi, ut emendant
ti, non *λοπαδάγχναι*. Similes sunt voces in hoc scri-
re *λοπαδοφυσηταὶ* et *λοπαδαρπαγίδαι*. De pane *thargelo*
es apud grammaticos. De *thalysio* etiam apud Theo-
i interpretes in ejus poëtae Thalysia. *σαμίτην* panem
enio nusquam: itaque lego *καὶ τὸν σησαμίτην*. Sed
cet omnino lectio, quam subjecit nobis epitoma Hoe-
eliana, in qua verba haec, *καὶ τὸν σαμίτην*, isto loco
ı habentur, sed paulo mox hoc modo: *ἔτι δὲ καὶ ὁ ση-
ίτης καὶ ὁ πυραμοῦς διὰ σησάμων πεττόμενος, καὶ τάχα
ὑτὸς τῷ σησαμίνῳ ὤν.* In excerptis quidem *σαμίτης*
ptum est, sed quis non videt, *σησαμίτης* esse scribendum
eillario, hac admissa verborum textura? Scribendum:
ταῖς ἀῤῥηφόροις γίνεται. De arrhephoriis festo et virgi-
us arrhephoris Harpocration, Suidas, alii. *διακόνας*
licat Hesychius, *οἳ παρετίθεντο τοῖς θεοῖς.* Pro *ὅπως
δηλοῦνται* malim *εἰσί τε καὶ δηλοῦνται.* Praeterea suspe-
sunt *καλούμενον δ' ἄρτον ὑπὸ Θεσσαλῶν.* Panis *δαράτα*
ra facta mentio ex Nicandri glossis. Scribe etiam *ἐτνί-*
et *ἐρεικίταν*. Non est diversa ratio nominis, nam
ım *ἔτνος* est *ἐρεγμὸς* sive *πυρὸς ἐρηρειγμένος*. *Xeropyri-*
t alibi non memini legere: memini *pseropyritam* adno-
e apud Hesychium, ubi suspicio mendae non habet lo-
n. Ejus verba sic eduntur: *ψηροπυρίτας, ἀπόπυρος
ος. οἱ δὲ, πυριεφθής. οἱ δὲ, κακός.* Dubitare non
Sumus de eodem pane utrumque loqui, imo ejusdem
ıflographi verba utrumque describere. Hesychium, si
d judico, sui codices in errorem induxerunt: longe
m Athenaei lectionem antepono. Aegyptii, inquit,
ὑποξίζοντα ἄρτον κυλλάστιν καλοῦσι. Eruditissimus Da-
ampius *ὑποξίζοντα ἄρτον* interpretatur *subacidum panem*.
: *acidas* vel *acidulas aquas* vocant Latini, quae Graeci
ζοντα ὕδατα. Alio tamen nos rapit auctoritas Julii
llucis, qui pro *ὑποξίζοντας* dixit *τοὺς εἰς ὀξὺ ἀνηνεγμέ-
*, *fastigiatos* vel *turbinatos* ad instar sorborum. Hesy- p.120.
ii locum foede corruptum non praeter rem hic corre-
ro: *κυλλάστις ἄρτος τις ἐν Αἰγύπτῳ ὑπὸ ῥιζῶν ἐξ ὀλύ-
.* Cedo istas radices, ex quibus confit cyllastis. At

CAPUT TRICESIMUM PRIMUM.

Percurruntur Pseudohesiodi versus. Bosporus ταριχόπλεως. οἱ πιθογάστροι. Cybia quadrangula. *ἀδαλές. ἁλιτρυχεῖς, piscatores. Salsamenta ἀμφαλλὰξ τεθέντα. τὰ θύννια. βῖκοι, orcae salsament.* Samii *Cratetis. Alexidis drama* Ἀπεγλαυκωμένος.

Absoluto eo sermone, quem de panibus convivae habuerunt, transit auctor ad salsamenta. Initio proferuntur versus 13, quos Euthydemus pro Hesiodeis in libro de salsamentis protulerat. Sed nae fuit hic homo aut imperitus vehementer, aut impudens insigniter, qui putaverit, reperiri posse tam fatuos lectores, quibus id probaret. Stultitiam hominis sive fraudem docte hic Athenaeus coarguit, validissimisque rationibus confutavit. Versus sunt neque docti, neque elegantes, neque πῖνον illum vetustatis ullo modo redolentes. Haec fuere illo-
p.328. rum vitia jam olim: nunc isthoc amplius, etiam mendis deformibus sunt inquinati. Quibus otii plus est, quam nobis, et major rei coquinariae peritia, iis nos emendationem hujus μαγειρικῆς ῥήσεως non invidemus. Interpretes quid praestiterint, quid nos praestare valeamus, ex istis lector cognoscat. Versus primus et secundus, ab eclogario pro deploratis habiti, nobis non sunt emendabiles. Vir doctus, quem nullae salebrae toto opere cogere potuerunt, ut subsisteret, emendabat: πρῶτον μὲν φακὴν καὶ κριθὴν, τὴν ἐπὶ θοίνην. Quanto erat tutius tacere, quam adeo absurda loqui? Nos verba auctoris praestare non possumus, mentem possumus et loci totius sententiam. Loquitur enim de confectione salsamentorum, pendetque hic versus a voce τμήσσοντας initio quarti. Illo igitur continebantur necessario piscium et cetorum partes, ex quibus salsamenta constabant: puta, caput, κλεῖδας, ἦτρον vel ἤτριον, ὑπογάστριον et omnia intestina. Fuere etiam partes, quas vocarunt τραχήλους et ὤμους. etsi proprie neque collum, neque armos habent pisces. Ita interpretor, quae sola supersunt recte scripta, verba ξυφάκους στόμα de ore scombri aut thunni utrinque acuto: caetera non possum emendare. Ex iis, quae diximus, facile, qui erunt acutiores, emendabunt. Ita vice cotis fuerimus functi. In II. ὠδάξαντο pro ᾐνδάξαντο

placebat scribi: sed hoc quam universae sententiae conveniat, non video. In III. legendum: Οἷς ὁ ταριχόπλεως ἄδε Βόσπορος. Piscatores et cetarios Ponticos intelligit. Pleraque salsamenta e Ponto afferebantur in Graeciam. Ideo Bosporum vocat ταριχόπλεων, *plenum salsamentorum*. Res clara: nec opus testimoniis, quae in his libris multa. Scribe etiam οἱ πιθόγαστροι, *quibus venter instar dolii est*. Non πυθόγαστροι. Gulae deditos vocabant γάστρωνας, πίθους, ἀσκοὺς et θυλάκους, ut ad Theophrastum dicebamus. Sic et Dalec. scribit, sed aliter interpretatur: quod non probo. IV. ita habet: Τμήσσοντες, τετράγωνα τὰ χητρία τεκταίνονται. Ingeniose Dalec.: τὰ κύβια ταινταίνονται. Nam cybia fuisse dicta quaedam salsamenta, certum. Illis vero optime quadrat τὸ τετράγωνα. Sic enim multa propter quadratam figuram a cubo sunt denominata. Sed abit longe haec emendatio ab edita scriptura: etiam eo nomine suspecta, quod τὸ υ in ea voce semper auctores corripiunt. Scribo τετράγωνα ταρίχη τεκταίνονται. Vel τὰ ἦτρια. Quanquam hoc non placet. V. versus: Ναὶ μὴν οὐκ ἀδαλὲς θνητοῖς γένος ὀξυρύγχου. Putarunt, ἀδαλὲς esse idem, atque ἀηδὲς, *insuave*. Verte: *Certe quidem mortalibus non est innocuum genus oxyrynchi*. Hesychius: ἀδαλὲς, ὑγιές. Quippe δηλεῖν est *laedere*: unde δηλητήρια, *venena*. In VI. scribo ἁλιτρυχεῖς, *piscatores*: ἀλὶ τρυχόμενοι. VII. versum, Καὶ σκόμβρων βυθίων τε, καὶ εὐχόρτου λιβιβάττου, qui concinnarem, multa veniebant in mentem: quod probarem, nihil succurrebat. Plus animi fuit Dalec., qui de raja hic agi divinavit: eam, puto, intelligens, quae Graecis λειόβατος. Sed rajae isti quis locus inter salsamenta? aut quomodo εὔχορτος dicetur λειόβατος; In VIII. scribe κολιῶν cum interprete. κολίας enim, non κόλιος, dicitur. Reliquos versus ita scribe et distingue: Ἰόνιον δ' ἀνὰ κῦμα φυγὼν Γαδείρωθεν ἄξει Βρέττιος, ἢ Καμπανὸς, ἢ ἐξ ἀγαθοῖο Τάραντος, Ὀρκύνοιο τρίγωνα, τά τ' ἐν στάμνοισι τεθέντα Ἀμφαλλὰξ .... δείπνοισιν ὀπηδεῖ. In lacuna deest μακάρων ἀνδρῶν, aut alicujus salsamenti nomen, vel aliud quid simile. Sensus est, salsamenta ex orcynis et vetulis thunnis e Gadibus et freto Herculeo deferri in Graeciam ab Italis mercatoribus, Bruttiis, Campanis, aut Tarentinis. Salsamenta multa nomen a figura habebant: ut melandrya, cybia, tetragona et trigona, quae hic nominantur. Pro ἀμφαλλὰξ nescio quid legerit Dalec., qui vertit *bilares*: quasi esset ab ἀλαλάζω. Non est dubium, ra- p.223.

θέντα ἀμφαλλὰξ dici frusta salsamentorum in orcis collocata aliud super aliud. *ἀμφαλλὰξ* valet *ἐναλλάξ*. Recte mox legit Dalec. *ὑμῶν ἐςι κρίνειν.* Nam criticus fuit Leonides, quem alloquebatur Dionysiocles professione medicus, quemadmodum c. 18. dictum est. Illud, quod statim sequitur, *τῶν δὲ πιόνων τὰ θύννια*, Dalecamp.: *ex pinguibus vero τὰ αὐχένια, id est, cervici, faucibus, claviculis propinqua.* Musarum fidem! unde haec inaudita lectio, ad cujus interpretationem tot verba necessaria? Omnes libri, etiam eclogarii, etiam Natalis, habent *θύννια*, vel *θύννεια*, aut *θυνναῖα*. Cur mutavit? eadem verba iterum recitantur pag. 120., ubi constat sibi Dalecamp., neglecto librorum omnium consensu. Quod eo magis mirum, quia illo in loco post ista verba statim subjicit auctor explicationem vocis *θύννια*. Sequuntur versus Archestrati, quorum primus non est integer. In II. *βίκοι* appellantur orcae fictiles magnae, in quibus salsamenta habebantur. Auctor excerptorum scribit: *ὃ τ' ἐν κύβοισι ταριχεύεσθαι ἔμελλεν.* Sed *βίκοισι* confirmat Eustathius. *Βίκοι*, inquit, *κεῖνται καὶ ἐπὶ μειζόνων ὀςρακίνων σκευῶν, ὡς ἐμφαίνεται ἐν τῷ, Σικελῦ θύννυ τέμαχος Τμηθὲν, ὃ τ' ἐν βίκοισι ταριχεύεσθαι ἔμελλεν.* Mox addit Eustathius, vas istud *βιτίναν* a vulgo appellari *τῶν κοινολεκτούντων*. Cratetis comoediam *Samios* laudant paroemiographi in proverbio, *Ἵππῳ γηράσκοντι τὰ μείονα κύκλ' ἐπίβαλλε*, et Pollux l. VII. c. 14. Quae de *elephantino salsamento* inde afferuntur, griphi habent speciem. *ἐλεφάντινον τάριχος* interpretari licet durum instar corii elephantini, cujus durities vel ex joco Plauti nota: *Herus meus elephanti corio circumtectus est.* Aut siccum exsuccumque salsamentum intellexit, *eburnum* vocans, quia splenderet, ut cornua laternarum. Favet huic interpretationi vox *λαμπρὸν* in subjecto Aristophanis loco. Potest etiam ita esse dictum ceti frustum maximum salitum ultra usitatum modum. Antiphanes: *καταβεβρωκὼς σιτία ἴσως ἐλεφάντων τεττάρων*, id est, plurima. *σκυτίνη χύτρα* est *olla coriacea*. *ἧψε* est ab *ἕψω*, vertendumque *coquebat*. Pro
p. 224. *πευκίνοισι κύμασι* suspicor scribendum *πυκινοῖσι κ.* Caetera non assequimur: imo fortasse assequi *ἀδύνατον*, amissa Cratetis fabula. In versu II. Aristophan. *Ἡ Κράτητι* scribo, non *Ἦν Κρ.* Et *ἐκόμιζεν*, opinor, melius, quam *ἐνόμιζεν*. Drama Alexidis non semel ab Athenaeo citatum sub nomine *Ἀπαυγλαυκωμένυ* in cujusdam contumeliam editum videtur, quem poëta fingebat mutatum in

γλαῦκον, id eſt, *piſcem glaucum*, vel *marinum deum*, ut erat Glaucus, aut in γλαῦκα, *noctuam*. Hoc Graeci dicunt una voce ἀπογλαυκῶσθαι. Titulum igitur fabulae hujus ſcribe cum Dalecampio ubique Ἀπεγλαυκωμένος, ut ἀπεγλυμμένος et ſimilia, de quibus l. II. c. 15. Sic legit et interpretatur Galenus apud Hippocratem ἐγλαυκωμένος, pro quo eſt hodie ſcriptum in VII. Epid. ἐκγεγλαυκωμένος. Locus e fabula Πονήρα, *Aerumnoſa*, vel Πονηρὰ, *Improba*, deſcriptus ſic deſinit in omnibus libris: εἶθ' ἕψων ποτὲ Μυελὸν, ἀφεῖλον, ἐπιγανώσας σιλφίῳ. Vidit acute eruditiſſ. Dalec., nullum hic eſſe locum voci μυελόν. Scripſit igitur Μαλακὸν ἀφ. Quae mutatio ſi cui alienior videatur, ſtatuat ille de noſtra: ἕψων ποτ' ἐς Πύελον ἀφεῖλον. *Coctum exactumque in patinam conjeci*. πύελον grammatici interpretantur λεκανίδα. Patinam grandiuſculam intelligo. Sed ut ne diſſimulem, parum mihi hic liquet.

Caput Tricesimum Secundum.

Differentia inter συμβολὰς *et* σύμβολα. κοινωνία ἀπὸ συμβόλων. *Pollucis duplex error notatur. Proverbium:* Ne ſymbolum quidem habet. *Alia nonnulla.*

Sequuntur verſus pluſculi ex Apeglaucomeno Alexidis deſcripti: quorum mentem ut facilius caperemus, utiliter admonet nos Athen., quis illos apud poëtam pronunciarit. Ait igitur: ἐν τῷ Ἀπεγλαυκωμένῳ σύμβολά τις ἀπαιτούμενός φησι. Hic vero Dalecamp. οὐδὲν ὑγιές· quem multi loci arguunt nullum inter συμβολὴν et σύμβολον diſcrimen ſtatuiſſe. Atqui συμβολὴ eſt collatio eraniſtae ad convivium: quisque enim, quod ad manum erat, conferebant. Eae partes dictae συμβολαὶ, et convivium hujusmodi ἔρανος vel δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν. Mutato vero genere σύμβολον vocabant anulum vel quidvis aliud arrae loco ſolitum dari ei ſodalium, qui jubebatur coenam parare. Terentius: *Heri aliquot adoleſcentuli coiimus in Piraeeo, In hunc diem ut de ſymbolis eſſemus. Chaeream ei rei Praefecimus: dati anuli: locus, tempus conſtitutum eſt.* Apud Lucianum mater objurgans filiam, quod amaſium ſuum

nimis amaret, nimisque ei fideret, *διὰ τῦτο*, ait, *πρώην ὐκ ἔχοντι αὐτῷ καταθεῖναι συμβολὴν τὸν δακτύλιον δέδωκας ἀγνοὐσης ἐμῦ, ὁ δὲ ἀποδόμενος κατέπιε.* De hoc anuli usu loquitur Plinius l. XXXII.: *Celebratior anuli usus cum foenore cepisse debet: argumento est consuetudo vulgi ad sponsiones etiamnum anulo exiliente, tracta ab eo tempore, quo*
p.225. *nondum erat arra velocior.* Plinii opinionem firmant vetustiores scriptores. Theophrastus in fragmento quodam, ubi disputat de forma et jure contractuum: *τάττυσι δέ τινες καὶ τὸν ἀρραβῶνα, πόσον δεῖ διδόναι, πρὸς τὸ πλῆθος τῆς τιμῆς μερίζοντες· ἄτοπον γὰρ, ἐὰν δακτύλιον δῷ τῶν δέκα ταλάντων.* Non solum autem anuli continentur appellatione *συμβόλυ*, sed generaliter, quicquid arrae loco datur. Lysias in oratione de Aristophanis pecuniis: *λέγων, ὅτι ἔλαβε σύμβολον παρὰ βασιλέως τῦ μεγάλυ φιάλης χρυσῆς, ὡς Ἀριστοφάνην λαβεῖν ἑκκαίδεκα μνᾶς ἐπ' αὐτῇ.* Quin et tesserae illae, quarum olim in contractibus usus loco praesentis pecuniae, *σύμβολα* dicebantur. Sic apud Theophrastum in Characteribus ab eo, qui lucar pendere debuit, pro pecunia exhibetur *σύμβολον*. De his symbolis accipiendum, quod scribit Isidorus l. V.: *Veteres, quando aliquid sibi promittebant, stipulam tenentes frangebant: quam iterum jungentes sponsiones suas agnoscebant.* Describit Isidorus tesseram ligneam, qualis olim fuit interdum, qua utebantur, qui jus hospitalitatis inter se colebant, ut ex Euripidis scholiaste aliisque discimus. Plautus imaginem cerae impressam et ad similem usum relictam vocat *symbolum*, sed genere masculino: *Ea caussa miles hic reliquit symbolum, Expressam in cera ex anulo suam imaginem: Ut, qui huc afferret ejus similem symbolum, Cum eo simul me mitteret.* Idem poëta Bacchidibus: *Eo praesente homine, ostendit symbolum, Quem tute dederas, ad eum ut ferret filio.* Postea symbola dicta sunt pacta inter diversos populos, quibus totum jus commercii inter ipsos continebatur. Hac notione usurpat illam vocem auctor orationis *περὶ Ἀλοννήσυ*, ubi multa de iis. Inde dicta *ἡ ἀπὸ συμβόλων κοινωνία*, cujus meminit Aristoteles init. III. Politic. et alibi. Caeterum quia olim in frequentissimo usu positum, ut anulum darent pro symbolo, veteres grammatici *ἁπλῶς σύμβολον* exposuerunt *anulum*. Quibus accedit Plinius libro jam dicto. *De nomine*, ait, *anuli ambigi video: Graeci a digitis appellavere: apud nos prisci ungulum vocabant: postea et Graeci et nostri symbolum.* Haec quia vul-

go parum cognita esse animadvertimus, visum explicare paulo diligentius. Sed nostris hominibus facile ignosco, cum videam, harum rerum inobservantia doctissimum Pollucem errasse errorem crassissimum. Scribit ille l. IX.: ἐρῷ δ' ἂν καὶ σύμβολον βραχὺ νομισμάτιον, ἢ ἡμίτομόν τι νομίσματος. Putat symbolum pecuniae certae nomen esse, eamque fuisse ἡμίτομον et semicirculo similem suspicatur: affert deinde suae utriusque sententiae argumenta. Prius elicit ex his Hermippi verbis in Phormophoris (ita enim emendari debet vulgata lectio ἐν Ὁρμοφόροις): Παρὰ τῶν καπήλων λήψομαι τὸ σύμβολον. Posterius ex istis ejusdem: Οἴμοι, τί δράσω σύμβολον κεκαρμένος; Vide vero, quam facile sit in hoc genere litterarum errare ac decipi. Nam falsam esse Pollucis opinionem, ex iis, quae jam diximus, p.226. patet. Priorem Hermippi versum pronunciabat aliquis a caupone anulum simul repetiturus et pecuniam daturus: ita enim fieri solitum. Et ita interpretanda isto loco Athenaei verba: σύμβολά τις ἀπαιτούμενός φησι. Quae ineptissime ab interpretibus versa sic exponi debent: *quidam, a quo symbola repetebantur, sic ait.* Ex verbis poëtae apparet, cauponem illum fuisse, qui pro anulo rationes afferebat suas, ex quibus probabat, amplius se in convivium impendisse, quam quanti erat datum symbolum: atque ita rationes quidem parent, sed anulus οἴχεται. Jure enim suo utitur, qui datum arrabonem vendit, non soluta pecunia ἐν τῷ ὡρισμένῳ χρόνῳ, ut ait Theophrastus. Neque dubium est, caupones, genus hominum scelestissimum et fraudulentissimum, incautos adolescentes hac fraude solitos saepe afficere. Quare alterum Hermippi locum, cujus adeo mirabilem interpretationem commentus est Pollux, horsum traho, et verto: *Hei mihi, quid faciam symbolo emunctus?* κεκάρθαι sive καρῆναι, unde Latinum *carere*, eleganti translatione dicitur, qui aliqua re spoliatus est et emunctus. Notum illud: Ἡμετέραις βουλαῖς Σπάρτα μὲν ἐκείρατο δόξαν. Quod vertit Tullius: *Consiliis nostris laus est attonsa Laconum.* Neque tamen nego, loco symboli vel tesserae fuisse aliquando usurpatos dimidiatos nummos et, ut appellat Pollux, ἡμιτόμους, *segmenta dimidiatorum nummorum.* Scio enim, illustre ejus rei exemplum exstare in nostris etiam historiis, quum res gestas explicant Childerici, Francorum regis. Sed nihil hoc ad versum Hermippi. Quoniam autem symbolum non dabatur, nisi ab iis, qui praesente pecunia deficiebantur, ex eo natum proverbium de homine paupere:

Ne symbolum quidem habet. Archippus in fabula Ἡρακλῆς γαμῶν· Ἀνδρῶν ἄριςος καὶ μάλις' ἐμοὶ ξένος, Ἀτὰρ παρ' ἐμοί γ' ἂν εἶχεν ἐδὲ σύμβολον. Laudat hunc quoque locum Pollux et cum aliis male interpretatur. Ex his clarum, quid sibi velit Heraclitus in eximia illa ad Hermodorum epistola, cum ait: Γελάσω τὰς ἐν ξυνδείπνοις γενομένας διὰ δακτύλων πλείονας; Sensus est, non risurum se, verum fleturum potius stultitiam eorum, qui, in tenui re cum sint, atque etiam fortasse egestate, nedum paupertate, convivia tamen assidue datis anulis celebrant.

CAPUT TRICESIMUM TERTIUM.

Mus piscis. Cichorea inter edulia. Delcanus *piscis.* Delco *fluvius:* Delcus *lacus.* λεπτινὸς καὶ λεβιανός. γνωτίδια *sive* ἀγνωτίδια. Οὖδρος *grammaticus.* τίλτον μέγιςον. *Sopatri Paphii fabula* Μυςακὸς Θητίον. *Tyriorum* cottana *et* lepidium. *Platonis fabula* Ζεὺς κακέμενος. *Aristophanis* Δαιταλεῖς. τάριχος, *homo nihili.* πλύνειν, maledicere. *Cratetis drama* Ferae. *Hermippi* Artopolides. τάριχος πίονα. *Chionidae comici* Mendici *et* Heroës.

p.227. Nunc Alexidis verba percurramus: quae quidem, uti diximus, ab eo proferebantur, qui accepto symbolo pignoris loco convivii sumptus fecerat, sive ille caupo fuit, sive unus sodalium. Is igitur symbolum repetenti his verbis respondet: Παρ' ἐμὲ δ', ἐὰν μὴ καθ' ἓν ἕκαςον πάντα δῷς, Χαλκὲ μέρος δωδέκατον ἐκ ἂν ἀπολάβοις. Falleris, inquit, si speras, te recipere a me vel tantillum posse ejus, quod pro symbolo mihi tradidisti, nisi omnia prius sigillatim solveris, quae in epulas a te imperatas insumpsi. Ait χαλκὲ μέρος δωδέκατον, *chalci duodecimam partem*, pro eo, quod est, ullam vel minimam partem. χαλκὸς aereus fuit nummus pretii memini. Videtur iste pro symbolo accepisse aureum aliquem vel argenteum nummum magni pretii. In III. versu scriptum ἀβάκιον ψῆφον λέγε. Corrigo ἀβακὶς ψῆφον λαβέ. Versu IV.: Ἐς' ὠμοτάριχος πέντε χαλκῶν. Dalecamp. δέκα χαλ. Sine auctore, quod

ı: et verfus refpuit. V.: Μῦς ἑπτὰ χαλκῶν. *Mus fe-chalcis.* Dalec.: *Marina teftudo.* Quid audio? An rabat, pifcem effe, qui *mus* appelletur? At quoties mentio in hoc auctore? VI. diftingue: Λέγε. τῶν ιν ὀβολός. ἀγνεύεις ἔτι. In VII. et VIII. parum mi-tisfacio. IX. ita editur: Ὠνεῖν κεχειρων γε κu ἐπρά-ὐδὲ ἕν. Mendofiffime. Scribebam: Τῶν γῦν κιχο-ὐκ ἔπραξά σ' ὐδὲ ἕν. Qui de caritate caeterorum eris, ea faltem, quae levia funt, ut cichorea, gra-abuifti. Quae fubjiciuntur de olerum caritate, favent fententiae. κιχόρια ciborum in cenfu ponit Julius ıx. Horatius: *Me pafcunt olivae, Me cichorea leves-malvae.* Quo autem modo pararentur a coquis, ha-ıpud Galenum ex Erafiftrato in lib. de fect. ven. ap. iftr. Antepenultimus eft: Ὥσπερ πυρετὸς ἀνῆκεν, ἐν ἐπιτέλει. Scribo: ἔτεινέν τ' ἐπὶ τέλει. *Delcanus* s, auctore Euthydemo, a Delcone fluvio nomen in-t: vel, quod ego probem magis, a Delco lacu, cu-reperio mentionem apud Hefych., qui etiam ἰχθυο-ν, *pifcofi m*, vocat. Sequitur: τὸν λεπτινὸν λεβιανὸν ίζων. Poftremae vocis primas literas temere tepe-cenfeo, errore translatitio. Nam λεβίαν ὀνομάζων ıferat auctor, ut puto. *Lebiae* pifcis alibi mentio, *ni* nusquam. Lebiam dictum fuiffe et leptinum, fcri-n alibi non eft. Hepatum et lebiam ejusdem pifcis di-a nomina inveniri, fciunt eruditi: quos velim de hoc ı ftatuere. Mox: μεθ' ὃς περὶ Σινώπην. Scribe: μεθ' ὡς περὶ Σ. Et ftatim: ὑπὸ μέν τινων καλεῖσθαι γνωτί-Non longe fcriptum invenies ἀγνωτίδια. Atque eam ɔo fcripturam, fretus auctoritate epitomae. Gramma-s ille, qui in libris editis vocatur infolenti nomine r, Οὔδρος, in quibusdam manu exaratis claro no-e Οὔαρος, *Varus.* Ita literulae unius mutatione labore num magno liberamur quaerendi, cujas hic Uder fue-qua de re fuo loco dictum eft. In hoc verfu ex An-ɔ dramate, Τίλτον μέγιστον ἄξιον δραχμῆς, fustulimus p.228. :ulam lectionem Τίλτον. Nam quae comminifcuntur rpretes ad illius interpretationem, lectu funt indigna. ον μέγιστον eft fruftum maximum falfamenti, quod τίλ-vocabant. Hefychio et Polluce teftibus, τίλτον ap-arunt εἶδος ταρίχου λεπιδωτόν quod interpretor *fpeciem imenti facti e fquamofis pifcibus.* Nam τίλαι vel ἀπο-ι eft *defquammare.* Ariftophanes: τὸν σατέρδην ἀπο-ι χρὴ καὶ καταπλύναι. Eft autem faperda five cora-

cibus de genere ſquammoſorum. Plato comicus: καὶ πριάμενος ἅμα Τίλτον τάριχος ἐπριάμην τοῖς οἰκέταις. Sequentes verſus neque diſtinguuntur recte, neque ſine mendis ſcribuntur. Eos ita abſterſis mendis concipimus: — δυοῖν Τ' ὀβολοῖν, ὅ γ' ἐκ ἂν κατaφάγοιμεν ἡμερῶν Τριῶν, ἀεὶ κατεσθίοντες. ἐ δυώ-δεκά γε. ὑπερμέγεθες γάρ ἐςι. Scribe paulo poſt: τί διαφέρει τῦ προκατειλεγμένε ἡμιταρίχε, ὃ ὁ καλὸς ὑμῶν Ἀρχέςρατος μέμνηται. In editis omiſſa vocula ὃ, quia geminare eam diphthongum improbus γραφεὺς noluit, totam ſententiam obſcuravit, quae nunc clariſſima eſt. Archeſtrati locus ſupra recitatus eſt, ubi haec verba: ἀμφορέως ἐντος νέον ἡμιτάριχον. Sopater Paphius, qui deinceps laudatur, is eſt, qui alibi Φλοιακογράφος appellatur, ut dictum eſt c. 9.; neque alium puto eſſe ab illo, qui parodus paſſim nominatur, quique l. IV. Φάκιος παρῳδός. Hujus poëtae fabula hic laudatur Μυςακῦ Θητίου. Qui meminiſſem horum verborum ſub fin. l. IV., Σώπατρος ὁ παρῳδὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Μύςαι, ſuſpicabar, hic quoque eandem fabulam intelligi, et ſcribebam ἐν Μύςαις ἢ Θύτῃ. Sed in cod. l. IV. leges haec verba: καὶ ἐν Μυςακῷ δὲ Θητίῳ φησίν. Itaque nihil hic audendum. Cum ait Plutarchus, convivarum unus, ταῦτα δὲ τὰ βρώματα ὅτι πολλῷ ἥδίω ἐςὶ τῶν παρὰ σοὶ περιστεὸάκων κοττάνων καὶ λεπιδίων. οἱ πειραθέντες ἴσασι. Ulpianum intelligit, hominem Tyrium, et cibos Tyriis familiares, cottana et lepidium. Hoc ita eſſe, ipſe Ulpianus docet nos, de quo Athenaeus l. IX.: ὀξυλίπαρον δὲ τί ἐςι; πλὴν εἰ μὴ καὶ κόττανα ὑμεῖς καὶ λεπίδιον, τὰ πάτρια με νόμιμα βρώματα, ὀνομάζειν μέλλετε. Cum ſit nullum ovum ovo ſimilius, quam hi duo loci: Dalec. camp. tamen cottana diverſe interpretatur hic et l. IX. Sed quaecunque ab illo ſcripta ſunt ad hunc locum, ſunto per me indicta: nimis enim dat ſe ridicule. Cottana propriae Syris ficus, Plinii etiam teſtimonio l. XIII. c. 5.: *Syria praeter banc peculiares babet arbores: in ficorum genere caricas, et minores ejus generis, quae cottana vocant.* De lepidio conſulendi ſunt rei herbariae auctores. Sed hoc diſcamus ex iſtis duobus Athenaei locis, peculiarem fuiſſe Tyriis aut certe Syris herbae iſtius inter ea, quibus veſcimur, uſum. Ait: Κρατῖνος ἐν Διονυσαλεξάνδρῳ: Videtur ſcripta fabula in tyrannum Alexandrum, qui pro Baccho voluit coli. Meminit Pollux multis locis, l. VII. p.289. et l. X. Laudo mox hanc ſcripturam, Πλάτων Διὶ κακεμένῳ, non, ut alibi invenias, καλεμένῳ, et in his libris,

et apud Pollucem l. VII. c. 29. Hinc igitur emendabis. At Δαιταλεῖς Aristophanis, quorum proxime fit mentio, non recte vertunt *Epulones*. Nam quod docuit me unus Galenus, ei fabulae nomen ab Atticae populo, qui sic appellabatur. Adscribam verba Galeni, quia plurimum faciunt ad cognoscendum ejus comoediae argumentum. Sic igitur ille in praefatione Lexici Hippocratei, de γλῶττα voce disputans: νομίζω δή σοι τὰ ὑπ' Ἀριστοφάνους ἀρκέσειν, τὰ ἐκ τῶν Δαιταλέων ὧδέ πως ἔχοντα· Πρὸς ταυτά σοι λέξω, Ὁμήρου, γλώττη τίνι καλοῦσι κόρυμβα. προβάλλει μὲν γὰρ ἐν ἐκείνῳ τῷ δράματι ὁ ἐκ τοῦ δήμου τῶν Δαιταλέων πρεσβύτης τῷ ἀκολάστῳ υἱεῖ, πρῶτον μὲν, τὰ κόρυμβα τί ποτ' ἐστιν, ἐξηγήσασθαι· μετὰ δὲ τοῦτο, τί καλοῦσιν ἀμενηνὰ κάρηνα. κἀκεῖνος μέντοι ἀντιπροβάλλει τῶν ἐν τοῖς Σόλωνος ἄξοσι γλωττῶν τὰς εἰς δίκας διαφερούσας. Sequentia ibi legant studiosi: multa enim ex eo dramate describuntur. Scholiastes illius poëtae scribit ad Nebulas, Daetaleis fabulam omnium primam ab Aristophane fuisse commissam. In qua, ait, σῶφρον μειράκιον εἰσάγει καὶ ἕτερον ἄχρηστον. εὐδοκίμησε δὲ σφόδρα ἐν τούτῳ τῷ δράματι. Ex ista fabula recitat deipnosophista versus hos: Οὐκ αἰσχυνοῦμαι τὸν τάριχον τουτονὶ Πλύνων ἅπασιν, ὅσα σύνοιδ' αὐτῷ κακά. Quorum major est elegantia, quam existimaverint viri eruditi. Nam τάριχος hic virum nequam aut scelestum significat, non, quod ea vox proprie sonat. Observabamus ad Theophrastum, salsamenta inter vilissimos cibos esse habita: unde proverbium manarit, ταρίχους ἀξιώτερος, apud Aristophanem. Ex eo ταρίχους appellarunt sordidos homines et improbos. Ita accipitur in paroemia, quae paulo post recitatur ab Athenaeo: Οὐκ ἂν πάθοι τάριχος, ὥσπερ ἄξιος. Etsi potest iste versiculus etiam simpliciter accipi de salsamentis, quae plagis contunduntur, ut duritiem remittant: quo in genere principatum obtinet Germanorum *stockfisch* et salpa: *qui piscis*, ait Plinius, *nusquam percoqui potest, nisi ferula verberatus*. Apud b. Chrysostomum leges ταριχεύεσθαι ὑπὸ κακῶν. Cynulcus l. sequ. dictionem τάριχον per circumlocutionem expressit, de Magno hunc versum pronuntians: Εἶδες τὴν Θασίαν ἅλμην, οἷ' ἄττα βαΰζει. Nam Θασία ἅλμη idem valet ac τάριχος. Sic autem eum locum emendamus ex scripta lectione, ut ibi dicemus. Etiam in voce πλύνειν venusta est ἀμφιβολία. Nam in propria significatione id verbi convenit salsamentis, ut cum ait idem

poëta: τὸν σαπέρδην ἀποτίλαι χρὴ, καὶ καταπλύναι, καὶ κατακαπλύναι, καὶ διαπλύναι. Et Athenaeus ipſe h. l.: πάντας δεῖ τὺς ταρίχυς πλύνειν. At in hominem τάριχον alia notione competit, pro maledicere et probris onerare. Ariſtophanes: ψευδῆ κατεγλώττισε μυ, κᾆκυκλοβόρυ, κἀπλυνεν. Et Demoſthenes non ſemel. Crates comicus ſuorum dramatum uni fecerat nomen Θηρία, *Ferae*. Suſpicor, fuiſſe ſcriptum in guloſos et helluones, quos p.230. θηρία vocavit. Itaque pleraque omnia genera ciborum hac fabula nominabantur, ut ex ſuperſtitibus reliquiis licet intelligere. Quidam etiam aliis omnibus indicti et innominati praeter Cratetem: ut τάκωνες, de quibus Pollux l. VI. c. 9. Ejus fabulae meminit Athenaeus hoc loco et l. VI., ubi multi ex illa verſus. Hermippi Ἀρτοπωλίδων etiam Pollux facit mentionem l. VII., imo ipſe Ariſtophanes, cum ait in Nebulis: Εἶθ' Ἕρμιππος αὖθις πεποίηκεν εἰς Ὑπέρβολον. Nam de Artopolidibus Hermippi ſentire Ariſtophanem, docent ſcholia. Sed obſervemus verba Athenaei: ἰδίως δ' ἐσχημάτικαι παρ' Ἑρμίππῳ ἐν Ἀρτοπώλισι· Καὶ τάριχος πίονα. Jubemur a doctis ſcribere τάριχον πίονα. Non repugnabo, ſi docuerint me, quid ſit, hac lectione admiſſa, illud ἴδιον et Hermippi peculiare, quod in illis verbis admonemur ab Athenaeo obſervare: nam τάριχον dici maſculino genere, quot jam exemplis probatum eſt? In vulgata lectione ineſt elegans generis metalepſis, in iſta quidem voce Hermippo peculiaris, in aliis vero familiaris multis poëtis. Nam τάριχος πίονα ſimile eſt illis Nicandri, ψολόεις ἐχίδνη, et καταψυχθέντος ἀκάνθης, item νιφόεντι διψῇ, et μορόεντος ἐλαίης. Sic apud ſummum vatem ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον, de quo etiam Hermolaus Byzantius, et θῆλυς ἐέρση, θῆλυς ἀϋτμή. Itemque πυλὺν ἐφ' ὑγρήν. Sophoclis verſum, qui ſequitur ſtatim, Νεκρὸς τάριχος, εἰσορᾷν Αἰγύπτιος, non aliter omnes codices ſcriptum exhibent. Neque laudo emendantes Νεαρὸς τάρ. Puto namque, alluſum ad veterum Aegyptiorum ταριχεύσεις et cadaverum conditurας, de quibus Herodotus l. II. De Cephiſodori comici *Sue* vide l. VIII. In teſtimonio Pherecratis e Fugitivis pro λέκιθον, *vitellum ovi*, legit Dalecampius λήκυθον, et pro ὀρφανὸν ταρίχιον, ὄρφνιον. Quae emendationes plurimum habent probabilitatis. Niſi eſt comicae licentiae dictum, ὀρφανὸν ſalſamentum pro ſolum et ab omnibus aliis rebus deſtitutum. Chionidae comici nomen Χιονίδης

ſcribendum per ο parvum, ut ſemper apud Suidam, non per ω, ut hic. *Mendicos* ejus poëtae fabulam laudat hic Athenaeus. Sed apparet ex l. IV., dubitatum eſſe ab antiquis criticis de ea fabula: ὁ τὰς εἰς Χιονίδην ἀναφερομένας Πτωχὰς ποιήσας. Obſcurus plane poëta et lucifuga, cujus tamen *Heroas* invenio laudatos a Polluce l. X. c. 8. et Suida in ἄγνος.

Caput Tricesimum Quartum.

Menandri Epitrepontes. *αἱ εἰθισμέναι προπαρατίθεσθαι περιφοραί. Mos circumferendi cibos. Epicharmi* Ἀγρωστῖνος. *τάριχος τέλειος. βρομώδης et βρωμώδης. Coenae principium ex quibus cibis melius. σκιλλώδη quae dicantur. Strabonis locus.* Sexitana *ſalſamenta. ποτιφόριμον τέμαχος. Salſamenta ὡραῖα. στρυφνός. παρασάγγαι καὶ ἄγγαροι voces barbarae.*

Non fero aequo animo, haec ita ſcribi: Μένανδρος Τρέπουσιν. Imbutus enim ſum perſuaſione, legi debere Ἐπιτρέπουσιν. Equidem poëtae hujus fabulam novi nullam, cujus eſſet index Τρέποντες, atque adeo fuiſſe nullam cenſeo. Ἐπιτρέποντες vero Menandri laudatur l. XIV. et apud Stobaeum ſerm. XXX., nec non apud Harpocrationem in ματρυλεῖον et ἐχῖνον. Suntque de ea comoedia haec illius verba: Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀφόβου πρώτῳ ἔτως ἤρξατο· Εἰ μὲν ἐβούλετο Ἄφοβος, ὦ ἄνδρες δικασταί, δίκαια ποιεῖν, περὶ ὧν διαφερόμεθα, τοῖς τε οἰκείοις ἐπιτρέπειν, ἀντὶ τοῦ διαιτητὰς αὐτοὺς αἱρεῖσθαι. ὅθεν καὶ Μενάνδρου δρᾶμα Ἐπιτρέποντες. Priſcianus l. XVIII. citat Menandrum ἐν Ἐπιτρέποις. Legendum ſuſpicor Ἐπιτρέπουσι vel Ἐπιτρόποις. Sidonius Apollinaris l. IV. ep. 12.: *Nuper ego filiusque communis Terentianae Hecyrae ſales ruminabamus: ſtudenti aſſiſtebam, naturae meminens et profeſſionis oblitus. Quoque abſolutius rhythmos comicos incitata docilitate ſequeretur, ipſe etiam fabulam ſimilis argumenti, id eſt, Epitrepontes Menandri in manibus habebam.* Verſus Alexidis de duobus Chaerephili ſalſamentarii filiis, Ἰδὼν ἐπὶ τῶν ἵππων, δύο σκόμβρους ἔφη Ἐν τοῖς Σατύροις p.131.

εἶναι, intelligo de equitum transvectione. Huic intererant duo isti adolescentes, equis, sicut alii, vehentes, cum dixit Timocles, duos scombros inter Satyros versari. Cur equites appellet Satyros, quaestionis est. At filios Chaerephili scombros fuisse dictos, ex l. VIII. certum. Antiphanis e Curide locus tertium versum habet uno pede claudum. Scribe: — κἂν ἔπω τύχῃ Παρὼν Εὔθυνος ἀπολογίζων αὐτόθι, Χρ. Trochaeus in secunda sede jambi loco ex licentia comica: quanquam id apud Graecos rarissimum. Quae alibi toties appellavit propomata, pluribus verbis circumloquitur, cum ait ex Heraclida Tarentino: ληπτέον σύμμετρον τροφὴν πρὸ τῦ πίνειν, καὶ μάλιςα τὰς εἰθισμένας προπαραπτίθεσθαι περιφοράς. *Mediocris cibus, prius quam bibas, sumi debet: ii maxime, qui solent ante alia appositi circumferri.* Gustationem, inquam, intelligit: quae, ut l. super. dicebamus, nihil est aliud, nisi αἱ εἰθισμέναι προπαρατίθεσθαι περιφοραί. Gustationum ὕλην duobus ferme libris Athenaeo descriptam duobus verbis complectitur Heraclides, addens: λέγω δὴ λαχάνων καὶ ταρίχων γένη. Olera enim et res salitae praecipua fuerunt antecaenii materia. Plutarchus docte genus utrumque est complexus, λεπτὰ καὶ τομὰ nominans. Solebant autem in veterum conviviis appositae lances circumferri, ut singulis convivarum carpendi fieret potestas. Epictetus in enchiridio: Μέμνησο, ὅτι ὡς ἐν συμποσίῳ δεῖ σε ἀναςρέφεσθαι. περιφερόμενον γέγονέ τι κατά σε; ἐκτείνας τὴν χεῖρα κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται; μὴ κάτεχε. ἔπω ἥκει; μὴ ἐπίβαλλε πόῤῥω τὴν ὄρεξιν, ἀλλὰ περίμενε, μέχρις ἂν γένηται κατά σε. Praeclare ista explicant circumferendi consuetudinem. Infra l. IV.: ἄλλα δ' ἐσθίειν περιεφέρετο πολλά. Et statim: σύαγρος κατὰ πινάκων περιεφέρετο ἑκάςῳ. Quanquam isto loco περιφέρεσθαι potius significat *in circuitu cuique apponere.* Paulo post obp.232. scuratum prava distinctione locum illustra et scribe: ἐν οἷς ἐςι καὶ τὸ σίσαρον καλέμενον, (ἔ μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Ἀγρωςίνῳ, κἂν Γῇ καὶ Θαλάσσῃ, καὶ Διοκλῆς ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν) ἀσπάραγος, τεῦτλον τὸ λευκόν. Erat enim continuandus catalogus ab auctore institutus rerum, quae simul laxant et stomachum juvant. Diòclis auctoritas pertinet ad siser, non ad sequentia. Eundem locum Dioclis habuit ante oculos Plinius, scribens l. XX. c. 5.: *Siser erraticum sativo simile est et effectu: stomachum excitat, fastidium absterget. Ex aceto laserpitiato sumtum, aut ex pipere et mulso, vel ex garo urinam ciet, ut Ophion credit,*

'enerem. *In eadem sententia est et Diocles.* De sativo 'e vide eund. l. XIX. c. 5. Epicharmi *Agrostinum* lau. Hesychius in Κόλαφος. Syracusanae dialecti est vo. :lum ἀγρωςῖνος pro ἀγροῖκος, *rusticus*. Ἀγροῖκον autem ti comici docuerunt, ut Antiphanes, Philemon, Anadrides, alii. Scribe cum antiquis καθεκτικόν ἐςιν ἐκ. σων. Eodem numero paulo ante τῶν τὰς ἐκκρίσεις ὄντων. Quid appellatur τάριχος τέλειος καὶ μὴ βρομώ. ; *Salsamenta perfecta* interpretor probe macerata, in. ıta et siccata. Talia evadunt, quae rite salita sunt, ıtra, quae non satis diu in muria servaveris, virosa t, et facile corrumpuntur. βρομώδης scriptum in mem. ıis pro βρωμώδης. Sic alibi ἄβρομος pro ἄβρωμος. Quam ɔturam etiam in libris Dioscoridis invenias saepe. Φυλ. . quid mox appellet, diximus l. super. c. 25. Corrupta :, quae subjiciuntur: ἔτι δὲ τάριχος, εἰς τὰς ὁρμὰς εἰς τα μὴ ὁμοίως τῶν πολυτρόφων ἀπολαύειν. Nullam ex sententiam ullis fidiculis elicias: sine dubio deest ali. l. Attende diligenter auctoris menti: videbis, non d eum velle, quam hoc: utile esse, si coenae prin. um ducatur a parum nutrientibus, qualia sunt, quae lo enumeravit, ut, primo edendi impetu per ista se.), caeterorum, quae multum alunt, tanto minus co. latur. Lego: ἔτι δὲ τάριχος, εἰς τὸ τὰς ὁρμὰς εἰς τα ἀποπαύειν, καὶ μὴ ὁμοίως τῶν πολυτρόφων ἀπολαύειν. nitas vocum ἀποπαύειν et ἀπολαύειν fraudi fuit loco ut aliis μυρίοις ἄσοις. Negotium facessunt nobis, et e istis adhaerent: τὰς δὲ ἀθρόας ἐν ἀρχῇ πόσεις ἐκκλι. '· δύσκλητον γὰρ εἰς πλείονα τῶν ὑγρῶν προσφοράν. d enim est δύσκλητον; Enim plane hic aqua haeret. ɜntiebar doctis legentibus δύσχρηςον γὰρ τὴν πλείονα τ. excerpta assensum meum sufflaminant, in quibus scri. n: δύσκλητοι γὰρ (nempe αἱ πόσεις) εἰς τὴν πλείονα ὑγρῶν προσφοράν. Cogitemus amplius. At mox scri. ex iisdem ὁ δὲ σκόμβρος κοῦφος potius, quam κούφως. majoris momenti est, quod sequitur: ὁ κολίας δὲ κολ. ιλλωδέςερος. Nam scribendum ex epitoma et mem. ıis σκιλλωδέςερος, ut ex conjectura olim emendabat, tissimus Conr. Gesnerus. Antiqui medici Graeci ap. are solent σκιλλώδη, quae volunt intelligi palato esse rata aut stomacho parum conducibilia. Sic dicebat esius, quosdam esse μύας σκιλλώδεις et κακοχύλους καὶ ς τὴν γεῦσιν ἀπειθεῖς. Scilla non omnis est edulis, ut p. 1211. Theophrastus: et illius, quae editur, acrimonia pa.

αἶναι, intelligo de equitum transvectione. Huic intererant duo isti adolescentes, equis, sicut alii, vehentes, cum dixit Timocles, duos scombros inter Satyros versari. Cur equites appellet Satyros, quaestionis est. At filios Chaerephili scombros fuisse dictos, ex l. VIII. certum. Antiphanis e Curide locus tertium versum habet uno pede claudum. Scribe: — κᾂν ἔτι τύχῃ Παρὼν Εὔθυνος ἀπολογίζων αὐτόθι, Χρ. Trochaeus in secunda sede jambi loco ex licentia comica: quanquam id apud Graecos rarissimum. Quae alibi toties appellavit propomata, pluribus verbis circumloquitur, cum ait ex Heraclida Tarentino: ληπτέον σύμμετρον τροφὴν πρὸ τοῦ πίνειν, καὶ μάλιστα τὰς εἰθισμένας προπαραπτίθεσθαι περιφοράς. *Mediocris cibus, prius quam bibas, sumi debet: ii maxime, qui solent ante alia appositi circumferri.* Gustationem, inquam, intelligit: quae, ut l. super. dicebamus, nihil est aliud, nisi αἱ εἰθισμέναι προπαρατίθεσθαι περιφοραί. Gustationum ὕλην duobus ferme libris Athenaeo descriptam duobus verbis complectitur Heraclides, addens: λέγω δὴ λαχάνων καὶ ταρίχων γένη. Olera enim et res salitae praecipua fuerunt antecaenii materia. Plutarchus docte genus utrumque est complexus, λεπτὰ καὶ τομὰ nominans. Solebant autem in veterum conviviis appositae lances circumferri, ut singulis convivarum carpendi fieret potestas. Epictetus in enchiridio: Μέμνησο, ὅτι ὡς ἐν συμποσίῳ δεῖ σε ἀναστρέφεσθαι. περιφερόμενον γέγονέ τι κατὰ σε; ἐκτείνας τὴν χεῖρα κοσμίως μετάλαβε. παρέρχεται; μὴ κάτεχε. οὔπω ἥκει; μὴ ἐπίβαλλε πόῤῥω τὴν ὄρεξιν, ἀλλὰ περίμενε, μέχρις ἂν γένηται κατὰ σε. Praeclare ista explicant circumferendi consuetudinem. Infra l. IV.: ἄλλα δ' ἐσθίειν περιεφέρετο πολλά. Et statim: σύαγρος κατὰ πινάκων περιεφέρετο ἑκάστῳ. Quanquam isto loco περιφέρεσθαι potius significat *in circuitu cuique apponere.* Paulo post obscuratum prava distinctione locum illustra et scribe: ἐν
p.232. οἷς ἐστι καὶ τὸ σίσαρον καλούμενον, (οὗ μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Ἀγρωστίνῳ, κᾂν Γῇ καὶ Θαλάσσῃ, καὶ Διοκλῆς ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν) ἀσπάραγος, τεῦτλον τὸ λευκόν. Erat enim continuandus catalogus ab auctore institutus rerum, quae simul laxant et stomachum juvant. Dioclis auctoritas pertinet ad siser, non ad sequentia. Eundem locum Dioclis habuit ante oculos Plinius, scribens l. XX. c. 5.: *Siser erraticum sativo simile est et effectu: stomachum excitat, fastidium absterget. Ex aceto laserpitiato sumtum, aut ex pipere et mulso, vel ex garo urinam ciet, ut Ophion credit,*

Venerem. In eadem sententia est et Diocles. De sativo fere vide eund. l. XIX. c. 5. Epicharmi *Agrostinum* laudat Hesychius in Κόλαφος. Syracusanae dialecti est vocabulum ἀγρωστῖνος pro ἀγροῖκος, *rusticus*. Ἀγροῖκον autem multi comici docuerunt, ut Antiphanes, Philemon, Anaxandrides, alii. Scribe cum antiquis καθεκτικόν ἐστιν ἐκκρίσεων. Eodem numero paulo ante τῶν τὰς ἐκκρίσεις ποιούντων. Quid appellatur τάριχος τέλειος καὶ μὴ βρομώδης; *Salsamenta perfecta* interpretor probe macerata, indurata et siccata. Talia evadunt, quae rite salita sunt. Contra, quae non satis diu in muria servaveris, virosa sunt, et facile corrumpuntur. βρομώδης scriptum in membranis pro βρωμώδης. Sic alibi ἄβρομος pro ἄβρωμος. Quam scripturam etiam in libris Dioscoridis invenias saepe. Φυλλίδα quid mox appellet, diximus l. super. c. 25. Corrupta sunt, quae subjiciuntur: ἔτι δὲ τάριχος, εἰς τὰς ὁρμὰς εἰς αὐτὰ μὴ ὁμοίως τῶν πολυτρόφων ἀπολαύειν. Nullam ex his sententiam ullis fidiculis elicias: sine dubio deest aliquid. Attende diligenter auctoris menti: videbis, non illud eum velle, quam hoc: utile esse, si coenae principium ducatur a parum nutrientibus, qualia sunt, quae modo enumeravit, ut, primo edendi impetu per ista sedato, caeterorum, quae multum alunt, tanto minus comedatur. Lego: ἔτι δὲ τάριχος, εἰς τὸ τὰς ὁρμὰς εἰς αὐτὰ ἀποπαύειν, καὶ μὴ ὁμοίως τῶν πολυτρόφων ἀπολαύειν. Affinitas vocum ἀποπαύειν et ἀπολαύειν fraudi fuit loco huic, ut aliis μυρίοις ὅσοις. Negotium facessunt nobis, et quae istis adhaerent: τὰς δὲ ἀθρόας ἐν ἀρχῇ πόσεις ἐκκλιτέον· δύσκλητον γὰρ εἰς πλείονα τῶν ὑγρῶν προσφοράν. Quid enim est δύσκλητον; Enim plane hic aqua haeret. Assentiebar doctis legentibus δύσχρηστον γὰρ τὴν πλείονα τ. sed excerpta assensum meum sufflaminant, in quibus scriptum: δύσκλητοι γὰρ (nempe αἱ πόσεις) εἰς τὴν πλείονα τῶν ὑγρῶν προσφοράν. Cogitemus amplius. At mox scribe ex iisdem ὁ δὲ σκόμβρος κοῦφος potius, quam κούφως. Sed majoris momenti est, quod sequitur: ὁ κολίας δὲ κολιασκιλλωδέστερος. Nam scribendum ex epitoma et membranis σκιλλωδέστερος, ut ex conjectura olim emendabat doctissimus Conr. Gesnerus. Antiqui medici Graeci appellare solent σκιλλώδη, quae volunt intelligi palato esse ingrata aut stomacho parum conducibilia. Sic dicebat Hicesius, quosdam esse μύας σκιλλώδεις et κακοχύλους καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν ἀπειθεῖς. Scilla non omnis est edulis, ut p. 133. ait Theophrastus: et illius, quae editur, acrimonia pa-

rum grata, ſaepe etiam noxia. Lucumonis illius acumen, qui negat, Strabonis ſubjectum deinceps locum exſtare hodie in Strabonis codicibus, pridem retudimus. Nam ſi totidem literis eadem non ſcribuntur in noſtris libris, mirum non eſt. Quoties diximus, hunc eſſe morem veterum criticorum et grammaticorum, ut in laudandis priorum ſcriptis parum ſint religioſi? Non enim verba ut plurimum, ſed ſenſum ſpectant ſolum. Exempla ejus rei in Athenaeo quamplurima: in Euſtathio et id genus aliis prope infinita. Porro *Sexitana* ſalſamenta, vel, quod eſt idem, Ἐξίτανα, illa ipſa videntur eſſe, quae apud Galen. in III. de facult. alim. Σαξάτινα, apud Martialem *ſaxitana* nominantur. Epicharmi *Fugitivum Ulyſſem* adducit in teſtimonium et Pollux l. IX. In ejus verbis malim Ποτιφόριμον τὸ τέμαχος ἦν. Id eſt, *eſui aptum*. Nam ποτιφέρεσθαι Dores, quod alii προσφέρεσθαι, *cibum ſumere*. Alioquin Heſychius φόριμον exponit λυσιτελὲς, *utile*. Pro quo dicunt Dores ποτίφορος, ut in Nemeonicis Pindari: ποτίφορος δ' ἀγαθοῖσι μισθὸς οὗτος. Scio, fuiſſe viros doctiſſimos, qui ſcriberent non longe infra τὰ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ταρίχων ὡραῖα πάντα. Sed placet nimis edita ſcriptura ὠὰ πάντα, quam et epitoma tuetur, et omnes MSS. Horaea piſcium nusquam legi: ſed ὡραῖα ſolum ταρίχη. Ubi de ſaporibus recitantur Mneſithei Athenienſis placita, lego cum viris doctis οἱ δὲ στρυφνοὶ τὰς ἐκκρίσεις ἴσχουσι. Acerbos ſuccos adſtringere, adeo verum eſt, ut στρυφνὸν quaſi στυφνὸν conſtet appellatum a verbo στύφω. In verbis Xenophontis legunt veteres ἢ κακῆς καὶ ἀσθεν. Sane quidem τὸ μὴ afuerit melius. Paulo poſt epitome: πέπτειν ὑμᾶς τοιούτους λόγους οὐ δυνάμενος. Elegantius, quam, ut editum eſt, φέρειν τοιοῦτ. Pro exemplo vocum alienigenarum, quibus olim uſi Graeciae ſcriptores, affert τοὺς παρασάγγας, καὶ τοὺς ἀστάρους. Scribendum vero τοὺς ἀγγάρους, vel τοὺς ἀστάνδας· quod tamen probo minus. Utraque vox Perſica: utraque optimis auctoribus Graecis uſurpata. Multa Euſtathius ad Ὀδ. τ. de barbaris hisce vocabulis.

Caput Tricesimum Quintum.

Archilochi dictum: πάντα ἄνδρα ἀποσκολύπτειν. ἀντιπροπίνειν. Decocta veterum Graecorum. ταύρειον ὕδωρ. Sophoclis fabula Αἰγεύς. *Ὑόεις fons. An calidam veteres Graeci biberint. σπλάγχνοισι συγγίνεσθαι. Anuli physici. περιβόητον ποιεῖν. βάψαι ἀρύταιναν. Servorum vetus jusjurandum: μηδέποτε πίοιμι ὕδωρ ἐλευθέριον. Comicorum ferme omnium scena Athenis. Vinum ἐλευθέριον apud Xenarchum comicum. Auctor fabulae* Aliptria.

Jure merito Cephisodorus, Isocratis discipulus, ut ait noster, inter veterum dicta improba Archilochi istud ponit: πάντα ἄνδρα ἀποσκολύπτειν. Est enim illi Neronis p.234. simile, quod refert Suetonius. *Ex nonnullis*, inquit, *comperi, persuasissimum habuisse eum, neminem hominem pudicum aut ulla corporis parte purum esse.* σκολύπτειν et ἀποσκολύπτειν obscoenissimae impuritatis genus significare, ex Harpocratione et Polluce liquet. Aliis verbis eandem ἀσχημοσύνην, ut voce utar divi Pauli, nequissimus poëtarum expressit init. Equitum. Quod autem ex Theodoro, nescio quo, affertur, πλέον μὲν ἔχειν, ἐπαινεῖν δὲ τὸ ἴσον, ante illum dixerat Hesiodus: Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι. Qui versiculus a Plutarcho exponitur in lib. de aud. poët. Theodori verba ita concipiebat Scaliger: πλεῖον μὲν ἔχειν, τὸ δὲ ἴσον ἐπαινεῖν. Sed utrum hic auctor prorsa oratione scripserit, an vorsa, nescimus. Prima verba ex Antiphanis Alcestide ita malim scribi: — ἐπὶ τὸ καινουργεῖν φέρῃ; Οὕτως ἐκεῖνος, τοῦτο γ. *Tibi nova inventa placent? Etiam illi: qui quidem est persuasus* etc. Restitue postmodum prava distinctione depravatum locum, ac scribe: ἀλλὰ προπίνω σοι, ἔφη, φιλοτησίαν, (διψῇς γὰρ λόγων) παρ' Ἀλέξιδος λαβὼν ἐκ Πυθαγοριζούσης. De se dixit Cynulcus λαβὼν, non de Ulpiano, ut male arbitratur Dalecampius. Sensus est: quandoquidem tenet te non vini, sed verborum sitis, propino tibi in testimonium amicitiae locum hunc Alexidis, in quo decoctae fit mentio: quod tu avebas scire. Ita accipitur verbum ἀντιπροπίνειν in. l. IV. Decoctam vetustis temporibus fuisse cognitam, probat deipnosophista

testimonio Alexidis, ubi sunt haec: ὕδατος ἀπέφθου κυάθος, *aquae decoctae cyathus*. Recte hoc quidem Athenaeus: caeterum decoctam Neronianam, cujus erat illis temporibus promiscuus usus, antiquioribus Graecis fuisse incognitam non dubitamus. Vulgaris decoctae meminit Hippocrates popular. l. VI.: ὕδωρ ἀφεψηθὲν τὸ μὲν, ὡς δέχηται τὸν ἠέρα· τὸ δὲ μὴ ἔμπλεον εἶναι καὶ ἐπίθημα ἔχειν. Ad propositam quaestionem, ubi exstaret in scriptis veterum ταυρείου ὕδατος mentio, respondet Cynulcus: τὸ δὲ ταύρειον ὕδωρ ὠνόμασεν, ὦ φίλε, Σοφοκλῆς ἐν γαι... ἀπὸ τοῦ περὶ Τροιζῆνα ποταμοῦ Ταύρου, παρ' ᾧ καὶ κρήνη τις Ὑόεσσα καλεῖται. Tolle laceri codicis indicium, et scribe ἐν Αἰγεῖ. Ejus fabulae argumentum divinare licet ex Plutarchi Theseo. Conjecturam autem fecimus ex verbis Hesychii, cujus locum turpissime deformatum adscribam, ut emendem. Vulgo editum: Ταύρειον πόμα, ἀπὸ Αἰγειτόδρου ποταμοῦ Σοφοκλῆς τροιζῦνα τάρα καὶ κτύνη ὑόεσσα. Lego: Ταύρειον πόμα, Σοφοκλῆς ἐν Αἰγεῖ, ἀπὸ Ταύρου ποταμοῦ περὶ Τροιζῆνα, παρ' ᾧ καὶ κρήνη Ὑόεσσα. Absque dubio ex eodem fonte suos rivos derivarunt Athen. et Hesych. Itaque eadem ambiguitas sententiae apud utrumque, παρ' ᾧ enim vel ad Sophoclem potest referri, *in cujus fabulis etiam Hyoeis fons nominatur:* vel ad Taurum fluvium, *prope quem fons etiam est Hyocis* sive *Hyoëssa*.
p.815. Totidem literis haec leges apud Eustathium Ἰλ. λ. An calidam et veteres biberint in conviviis, (de quo hic aliquid Athenaeus) disputat multis Julius Poll. l. IX. Eupolidis versus ita digere et scribe: — τὸ χαλκίον θέρμαινέ θ' ἡμῖν, καὶ θύη πέπτειν τινὰ Κέλευ', ἵνα σπλάγχνοισι συγγενώμεθα, *Calefacito nobis miliarium, et victimas cura coquendas, ut ex visceribus una simus et epulemur.* Mos erat veterum, invitare amicos ad sacrificiorum epulas. Lynceus Samius: Μάγειρ' ὁ θύων ἐστὶν, ὁ δειπνίζων τ' ἐμέ. Accipe σπλάγχνα, ut in Suetonio *viscus*, de victimae parte, quae non adolebatur, sed convivis apponebatur. Sic ille de Vitellio: *Ne in sacrificio quidem aut itinere ullo temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus et farra paene rapta e foco manderet.* Proprie intestina sic vocabant: sed et carnes, et generaliter quicquid de victima edebatur, *viscus* dixerunt, ut notat Servius. Unde est *visceratio* pro κρεανομία· neque enim solis intestinis vescebantur in sacrorum epulis. Ita autem dictum σπλάγχνοισι ξυγγίνεσθαι, ut apud Aristophanem σπλάγχνοισι παραγίνεσθαι, interesse convivio sacro. Cleon in Equit. ait:

Ἠ μήποτ' ἀγοραῖς Διὸς σπλάγχνοισι παραγενοίμην. Nicomachus vetus poëta: Ὅμως δὲ ταῖς σπονδαῖσι διαλογίζεται, Τοῖς συμπλέουσιν ὁπόταν ἐπιβάλλει μέρος, Τιθεὶς τά θ' αὑτοῦ σπλάγχν' ἕκαστος ἐσθίει. Συγγίνεσθαι σπλάγχνοις dixit pro ἐπὶ σπλάγχνοις, *ex visceribus epulari*. Paulo aliter l. II explicabamus ξυγγίνεσθαι δρυπέπεσιν pro *comedere*, Hic ξυγγίνεσθαι id potius est, quod Latinis *una esse*. Juvenalis: *Tertia ne vacuo cessaret culcita lecto, Una simus, ait.* De istis, τὸ χαλκίον Θέρμαινέ τε, praetermittenda non sunt, quae scribit Pollux: Ἐγὼ δὲ τὸ ταῖς Θεσμοφοριαζούσαις Ἀριστοφάνους εἰρημένον, τὸ χαλκίον θερμαίνεται, οὕτω πως ἤκουον, ὡς εἰς ποτὸν εὐτρεπιζομένων τῶν γυναικῶν· ταὐτὸν δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς Εὐπόλιδος Δήμοις ἐστὶν εἰρημένον. Vide, quae sequuntur. Errant, qui Antiphanis hunc versum. Παρὰ Φερτάτου δακτύλιός ἐστί μοι δραχμῆς, putant emendationis egere. Anulum intelligit de genere eorum, quos physicos vocabant. His putabant inesse vim sanandi aut potius avertendi morbi. Aristoph.: — Φορῶ γὰρ πριάμενος Τὸν δακτύλιον τονδὶ παρ' Εὐδάμου δραχμῆς. Nota sunt, quae de hujusmodi anulis docti pridem adnotarunt. Multa Marcellus Empiricus de iis; apud quem c. 9. ad ileon vel colum praescribitur *anulus de auro, texta tunica exusta, qui habeat in ambitu rotunditatis utriusque, id est, exterius et interius, Graecis literis scriptum:* Θεὸς κελεύει μὴ κύειν κόλον πόνους. In iis trochaïcis, qui afferuntur ex Alexidis *Aleiptria* sive *Unctrice*, interpretes nihil viderunt. Sensus est: Si officinam nostram infamaveritis, hauriens ferventem aquam de medio lebete maximam trullarum in vos effundam. Distinctiones aliquot alienis locis positas ita restituas: Ἐὰν δὲ τοὐργαστήριον ποιῆτε περιβόητον, κατασκεδῶ, νὴ τὴν Φίλην Δήμητρα, τὴν μεγίστην ἀρύταιναν ὑμῶν, ἐκ μέσου βάψασα τοῦ λέβητος ὕδατος. In malam partem debet accipi τὸ περιβόητον ποιεῖν. Haec dicebat ancilla aliptae, adolescentium, qui comessabundi fores pulsabant, petulantiam castigans, propriae infamiae metu. βάψαι ἀρύταιναν quid sit, ad Theophrastum satis exposuimus. Junge ὑμῶν cum κατασκεδῶ. Deinde scribe: εἰ δὲ μή, μηδέποθ' ὕδωρ πίοιμ' ἐλευθέριον. Id est, *nisi id fecero, ne fiam unquam libertatis compos.* Etsi verum est, quod dixit Plautus: *hoc poëtae faciunt in comoediis, Omnes res gestas esse Athenis autumant:* interdum tamen aliter se habet, et fingitur ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος esse non Athenis Atticis, sed in alia urbe Graeciae. Videtur id factum ab eo poëta, cujus p.236.

haec sunt. Allusit enim istis verbis ad morem Argis servatum, ut manumissi haustum biberent aquae e fonte Cynadra. Eustathius: ἐν Ἄργει Κυνάδρα κρήνη, ἐξ ἧς ἔπινον οἱ ἐλευθερούμενοι. ὅθεν τὸ Κυνάδρα ἐλευθέριον ὕδωρ παροιμιακῶς ἐπὶ τῆς κατ' ἐλευθερίαν ζωῆς. Liberae aquae meminit et Pausanias in Corinth. Sed fuisse videntur inter servos et servas usitata olim genera loquendi, εἴθε πίοιμι τὸ ἐλευθέριον ὕδωρ, et contra, μηδέποτε πίοιμι ὕδωρ ἐλευθέριον, nisi hoc aut illud fecero. Alludebat horsum mulier illa, quam Xenarchus poëta faciebat jurare τὸν φρικτότατον ὅρκον, ut narrat auctor l. X.: — ἐμοὶ γένοιτο σοῦ ζώσης, τέκνον, Ἐλεύθερον πιοῦσαν οἶνον ἀποθανεῖν. Serva erat, quae loquebatur. Voluit dicere: utinam, priusquam moriar, libertatem possim consequi. Sed prae amore vini temulenta anus vinum ἐλευθέριον dixit, cum aquam deberet. Caeterum de fabulae istius, cui index Ἀλείπτρια, auctore ne veteribus quidem constabat. Athenaeus vel Antiphanem ait esse, vel Alexidem. Julius Poll. Amphidi attribuit. Sic ille scribit l. VII. c. 3.: Τοῦ δ' ἀλείπτου οὐκ ὄντος ἐν χρήσει, ἀλείπτριαν εἰρήκασιν οἱ μέσοι κωμικοὶ, καὶ Λυσίας ἐν τῷ Διοφάντου περὶ χαρίου· Ἄμφιδος δὲ καὶ δρᾶμά ἐστιν Ἀλείπτρια. Sic scribendus hic Pollucis locus.

CAPUT TRICESIMUM SEXTUM.

Ratio frigefaciendae aquae. ὕδωρ ψυχρότερον ἀέρος. *Homo* φυτόν. *Color* δευσοποιός. ἀβυρτάκη *et* ἀβύρτακος. ἐκβακχεύειν ἐπὶ ταῖς ἀβυρτάκαις. *Euthycles comicus.* Θεϊοῦν ἄλλας ἐπινοίας. *Apollodori* Ἀπολιποῦσα. *Alexidis* Γυναικοκρατεία. κνισολοιχὸς *et* κνισοκόλαξ. γῆν ἐπιέσασθαι. *Multa emendantur et illustrantur.*

Vel Athenaei error est memorialis, vel librariorum, qui ista scripserunt: Πλάτων δ' ἐν πρώτῳ Πολιτείας. Nam locus est l. IV. Non semel observavimus, α et δ sedes invicem permutasse in manu exaratis libris. Abundat vox una in istis: φησὶ ψυχεῖα (ita melius membranae) κατεσκευάσθαι θέρους ὀρυκτὰ, ἔνθα χλιερὰ (sic passim MSS. et

epitome pro χλιαρῦ) ὕδατος πλήρη κεράμια καταθέντες ὕδατος, κομίζονται χιόνος ὐδὲν διάφορα. Posterius enim ὕδατος induci debet, atque ita volebam edi. κομίζονται est *referunt domum*, non *hauriunt*. Observandum est, quod ait, aquam injici in haec frigidaria, quae sit tepens. Potest intelligi, quae propter anni tempus intepuerit: potest etiam accipi de quaesito tempore admota ad ignem aqua. Nam ut quam frigidissima fiat aqua, calefacienda prius est, quam in specum demittatur aut puteum. Caussam explicat Alexander eo problemate, cujus initium: Διὰ τί τὸ θερμαινόμενον καὶ εἰς φρέαρ χαλώμενον ψυχρότατον ποιεῖται. Similis ratio frigefaciendae aquae est, quam ex Protagorida mox describit auctor: sole enim prius calefaciebant. Nae male de nobis meriti sunt, qui istud Alexidis e Parasito testimonium primi sic scripserunt: Καὶ γὰρ βύλομαι Ὕδατός σε γεῦσαι. πρᾶγμα δ' ἐςι μοι μετὰ Φρέατος ἔνδον ψυχρότερον ἀραρότος. Quid significant postrema verba? Aut quid est φρέαρ ἀραρός; Lege ψυχροτέρυ Ἀραρότος. *Volo*, ait, *aquam tibi propinare. Mihi autem res est cum puteo*, id est, puteum habeo, *frigidiorem Ararote*. Araros poëta comicus non inter primos, ac ne secundos quidem. Inde occasio venustissimi joci. Simillime Gnathaena Diphilum poëtam risit, cum coenanti apud se et frigidam laudanti, *non mirum*, inquit: *ego enim aquam frigefacio injectis in lacum tuarum comoediarum prologis*. Vide l. XIII. De Ararote dictum nobis c. 9. Hominum genus vocat φυτὸν poëta Alexis, cum ait: Εἶτ' ὐ περίεργόν ἐςιν ἄνθρωπος φυτόν. Platonis vox est ἄνθρωπος φυτὸν ὐράνιον, ὐκ ἔγγειον. VI. versus ita scribitur: Ἀκτῆς τροφῆς δὲ τῆς καθ' ἡμέραν. Mendose. Neque ad rem facit, quod ἀκτὴ apud Homerum de farina dicitur. Scribe: Κἀκ τῆς τροφῆς δὲ τῆς καθ' ἡμέραν. Vel: Κἀν τῇ τροφῇ δὲ τῇ καθ' ἡμ. VIII.: Ζωμὸν δὲ ταύτῃ μέλανα μηχανώμεθα. ταύτῃ, nempe *mazae*, non, ut Dalec., *eodem die*. Mazam candidam in jus nigrum intingebant, cujus etiam M. Tullius meminit. Sed mirum, juri nigro aliud potius opponi, quam jus album. Nam de maza item sequens versiculus est exponendus, nisi referre volumus ad oculorum ὑπογραφάς· nigro enim inficiebant sibi eam partem, quae formosae volebant videri. Notabis, δευσοποιὸν χρῶμα nigrum dici hoc versu, Τὸ καλὸν δὲ χρῶμα τῷ δευσοποιῷ χρώζομεν, cum proprie omnis fuasus color, ut Latini loquuntur, δευσοποιὸς appelletur. XI. scripsimus, ut erat in membranis: Τὸ δ' ὄψον ἐὰν μὴ θέρμον ἦ, p.237.

διασύρομεν. Obſonium niſi calidum apponatur, vituperamus. Sic etiam in epitome. Vulgo Τὸ δ' ὅλον. Unde fecit Dalec. Τὸν δοῦλον. Non inepta quidem conjectura, ſed quae veritati non debeat facere praejudicium. Quantopere ferventes cibos expetierint veteres, admonuimus l. I. c. 6. Si ὄψον velis piſcem interpretari, non pugnabo. XIII.: Ἐπὶ ταῖς ἀβυρτάκαισι δ' ἐκβακχεύομεν. Abyrtaca Perſici inventi cibus erat, quem acrimonia commendabat. Theopompus: Ἥξει δὲ Μήδων γαῖαν, ἔνθα καρδάμων Πλείστων ποιεῖται καὶ πράσων ἀβυρτάκη. Huic affinis fuit alius
p.238. cibus, quem νεοδάρτην vocabant. Heſychius ſcribit, eſſe ἔδεσμά τι ἀβυρτακῶδες. Nec ἀβυρτάκη ſolum legas, ſed etiam ἀβύρτακος, ut apud Polyaenum l. IV. ἐκβακχεύειν ἐπὶ ταῖς ἀβυρτάκαις dixit comicus pro ἐπιμαίνεσθαι ταῖς ἀβ., quod uſitatius eſt. *Perdite amare et cum furore expetere.* Contrarium eſt in ſuperiore verſu ἐκπιτίζομεν, quod mutant male in ἐ πιτίζομεν. ἐκπιτίζομεν eſt lente et cum faſtidio bibimus quaſi pitiſſantes, vel deguſtare experiundi gratia vix ſuſtinemus. Hoc enim eſt *pitiſſare*, ut notum ex Terentio. Sequitur: Εὐθυκλῆς δ' ἐν Ἀσώτῳ ἢ Ἐπιστολῇ. Ita ſcribi recte, probat Suidas, qui loci hujus meminit. Pauciſſimas ediderat fabulas: unicam invenio praeter iſtam. Laudatur enim in *Atlanta* a paroemiographis in proverbio βοῦς ἕβδομος. Apud Pollucem l. VI. c. 37. fortaſſe ſcribendum: καὶ ἡμίκακον δὲ Εὐθυκλῆς λέγει καὶ Σοφοκλῆς. Nam quis ille Euclides, quem nominat vulgata ejus loci lectio? *Aſotum* vel *Aſotos* plures Graeci comici docuerant: etiam e Latinis Ennius atque Caecilius. Cujus poëtae itemque Afranii *Epiſtolam* quoque laudant Feſtus, Priſcianus, Nonius. ἔψυχον mox ſcribi juſſeram, non ἔψυχρον. Operarum error eſt et quod ſequitur: — Λύσιππος ἐν Βάκχοις, pro Βάκχαις. Lyſippi Bacchas ex Athenaei l. III. et VIII. nominat Suidas. Pollux quoque meminit l. VII. c. 17. C. autem 11. ejusd. l. ſcribe ſic iſtum Lyſippi verſum: Ἐπιγνάψας καὶ θειώσας τὰς ἀλλοτρίας ἐπινοίας. Non, ut editum eſt, θειάσας. Nam Pollux hoc teſtimonio probare voluit, ſulphuris aliquem fuiſſe uſum in officinis fullonum. A θεῖον vero, quod ſulphur ſignificat, non dicitur θειάζειν, ſed θειοῦν. Elegantiſſime autem Lyſippus eum, qui aliena inventa interpolet ceu veſtem obſoletam, fulloni comparat. Corrupti ſunt et Heſychii codices in mentione hujus poëtae, quo loco vocem βούδιος explicat. παρὰ Λυσίππῳ, ait, τὸ ὄμμα. Scribe τὸ ὄνομα. Poëtae ver-

ſus: Κύων δέ τις ἐβόα δεδεμένος, ὥσπερ βάδιος. Id eſt, *tanquam fatuus*. Ait deipnoſophiſta: λάκκυ meminit Apollodorus ἐν Ἀπολιπέσῃ. Fortaſſe ſcribendum eſt ἐν Ἀπολιπῦσι. Reperio namque, laudari hunc poëtam in Καρυςίοις ἀπολιπῦσι. Exemplum habes apud Suidam in ἐγκομβώσασθαι. Suſpectum eſt etiam, quod ſequitur ſtatim: Ἄλεξις δ' ἐν Γυναικοςρατείᾳ. *Alexis in expeditione mulierum.* In Pollucis codicibus l. IX. ſcriptum Γυναικοκρατείᾳ, *Imperio muliebri*. Scribe: κνισολοιχὸς γάρ τις εἶ, καὶ κατὰ τὸν Σάμιον ποιητὴν Ἄσιον, τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον, κνισοκόλαξ. Edita lectio facit auctorem vocis κνισολοιχὸς Aſium poëtam, de quo Strabo et Pauſanias: falſo, ut ex ſubjectis illius verbis liquet. Neſciebant Graece, qui κνισολεῖχος emendabant: repugnat enim analogia, et quantum eſt veterum grammaticorum. In editis libris praeter accentum nihil mutandum. Simonidis elegantiſſimum eſt epigramma, quo nivem injici ſuo poculo a convivatore vel pincerna poſtulat. In primo verſu ſcribo τῇ, non τήν. Sed ipſos poëtae verſus recitabo: ſunt enim elegantiſſimi, et obſcuritatis habent nonnihil. Τῇ ῥά ποτ' Οὐ- p.239. λύμποιο περὶ πλευρὰς ἐκάλυψεν Ὠκὺς ἀπὸ Θρήκης ὀρνύμενος Βορέης, Ἀνδρῶν δ' ἀχλαίνων ἔδακε φρένας, αὐτὰρ ἐκάμφθη Ζωὴ Πιερίην γῆν ἐπιεσσαμένη, Ἔν τις ἐμοὶ γ' αὐτῆς χεέτω μέρος. οὐ γὰρ ἔοικε, Θερμὴν βαςάζειν ἀνδρὶ φίλῳ πρόποσιν. Quae ita vertebamus οὐδὲ πάρεργον et omnino aliud agentes: *Pierii coſtas qua circumtexit Olympi E regno Thracum flans vehemens boreas, Quaeque inopes laenae afflixit, verum eſſe moleſta Deſiit in tumulo viva repoſta diu, Hujus partem aliquis dato mi. Ferventia amico Turpe nimis fuerit pocula porrigere.* γῆν ἐπιέσασθαι dicuntur mortui, quando ſunt ſepulti ac terra ceu veſte amicti: id enim eſt ἐπιέσασθαι. At hoc loco feſtiviſſime dicitur de nive in terram defoſſa, ut ſervaretur, ea ratione, quam ante deſcripſit auctor, aut ſimili. Ideo ait nivem terra obrutam fuiſſe vivam: imo ut viva ſervaretur, nec periret. Dalecampius τὰ ἐπιεσσαμένῃ deduxit a πιέζω. Parum abeſt, quin exclamem: Δάματερ τῆς σοφίας! Olympi montes dicti olim quam plurimi: de Pierio, qui in Pieria Macedoniae, poëtam loqui, certiſſimum eſt ex IV. verſu. Elegans eſt antitheſis in verbis ἔδακε φρένας, *mordebat* ſive urebat, hyemis videlicet tempore, et ἐκάμφθη, *mollita eſt*. Nam aeſtate nix eſt gratiſſima. Daleo. tamen reſcribebat ἐπέμφθη, abſurda multis modis conjectura.

Caput Tricesimum Septimum.

Ζωμῦ κεχρημένος. Antiphanis drama Bombylius. *πέταχνον, poculi genus. χεβρόδλαψος, edulium Syrorum.* Sanchoniathon *et* Mochus, *scriptores Tyrii. μυςίλη.* Nicophon, Nicophron *et* Nicochares, *poëtae. Fabula Χειρογάςορες et Ἐγχειρογάςορες. κορύζασθαι et κοκκύζασθαι. Antiphanis* Antea. *χόνδρος. ῥοφήματα.*

In versu III. Asii, vetustissimi poëtae, Ἄκλητος, ζωμῦ κεχρημένος, *invocatus, jusculi egens*, nescio, quid legerit vir doctus, qui vertit *jusculum sorpsit*. Nostra lectio verissima est. Homerus: κομιδῆς κεχρημένος. Ac videtur mendici descriptionem Homericam Ὀδ. ρ. esse imitatus: Homero enim juniorem puto Asium cum Eustathio. Sequitur: Ἀντιφάνης μνημονεύει ἐν Βομβυλίῳ. Bombylium vocabant genus poculi, de quo diximus alio loco. Inde huic fabulae nomen videtur inditum ob frequentem bombylii in ea mentionem. Pollux tamen l. X. c. 46. Antiphanem laudat ἐν Βομβυκίοις. Utrum id sit diversae fabulae nomen, an hujus nostrae, pronuntiare non ausim. Emenda versum istum Alexidis, Ἐν ἀργυρῷ ποτηρίῳ πενταδράχμῳ τινὶ, et scribe, Ἐν ἀργυρῷ ποτηρίῳ πετάχνῳ τινί. Vulgatam scripturam lex metri clamat corruptam. Nostrae emendationis auctor et fundus Athenaeus ipse, qui l. XI. nos huc rejicit, et sic scripsisse
p.240. affirmat. Media in hac voce corripitur, ut prior in τέχνη. Ait deinceps: Ἑξῆς ἐπεισηνέχθη πλακῦς ἐκ γάλακτος, ἰτρίων τε καὶ μέλιτος. Dalecampius sustulit hinc vocem ἰτρίων, et scripsit σησάμυ. Quam emendationem neque epitome, neque veteres codices admittunt: verum haec faciente numine ad l. XIV. χεβρόδλαψος quodnam edulium in idiomate Syrorum appellaretur, vellem Athenaeus explicuisset. Vox est ex pluribus composita. Olim scribebam χεβροδάλυ, ὄψυ πατρίυ· ut minutalis aut farciminis genus ea voce significetur. Tale quid Syri intelligunt vocabulo חכבירה, cujus origo a כבר. Hebraeorum magistri volunt esse ὑπότριμμα quoddam ex carnibus et ovis. דל autem λεπτὸν significat. Sed hoc divinare est, quo non aspiramus nos: neque unquam pudebit fateri, ea nescire, quae nescimus. At quinam sunt isti historiae Phoeniciae scriptores genere Tyrii, de quibus

Cynulcus Ulpianum compellans? πλὴν εἰ μὴ παρὰ τοῖς τὰ Φοινικικὰ (ita scribendum, non Φοινικὰ) συγγεγραφόσι, Σουνιαίθωνι καὶ Μωχῷ, τοῖς σοῖς πολίταις. Enimvero peregrinus sit in rep. literarum oportet, qui neget, pro Σουνιαίθωνι scribendum esse Σαγχωνιάθωνι. Hujus antiquissimi historici meminerunt multis locis Philo, Josephus, Eusebius, Porphyrius, alii. Berytium quidam illum appellant, ut Porphyrius: alii Tyrium, ut Athenaeus. Suidas: Σαγχωνιάθων, Τύριος φιλόσοφος, (ἔγραψε) Πάτρια Τυρίων τῇ Φοινίκων διαλέκτῳ. *Sanchoniathon, Tyrius philosophus, scripsit Tyriorum Origines lingua Phoenicum.* Mochum nominat inter auctores rerum Phoeniciarum Tatianus extr. h, cujus locum operae est adscribere. Γεγόνασι παρὰ τοῖς Φοίνιξι τρεῖς ἄνδρες, Θεόδοτος, Ὑψικράτης, Μῶχος. τούτων τὰς βίβλους εἰς Ἑλληνίδα κατέταξε φωνὴν Χαῖτος, ὁ τοὺς βίους τῶν φιλοσόφων ἐπ' ἀκριβὲς πραγματευσάμενος. Meminit Mochi hujus etiam Eusebius in Προπαρ. Emendavimus mox: δότε, ἔφη, μυστίλην· οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι μύστρον. Legebatur prius μυστιλήνου· claro ac manifesto mendo, si attendissent interpretes. Utebantur interdum veteres cavo pane ad jusculi haustum aut pultis. μυστίλην vocabant et panem illum, et alia in similem usum parata instrumenta. Lege Pollucem l. VI. c. 12. et scholia Aristophanis in Equites: nam inde dixit comicus μυστιλλᾶσθαι ἀμφοῖν χεροῖν, *haurire ambabus manibus.* Ecce iterum similem errorem ex eadem caussa, quae μυστιλήνου pepererat nobis. Sequitur enim: καὶ ὡς τὸ πεπέριον ὀνομάσαντα παρέθου; Scribendum πέπερι, inducta syllaba, quae perperam geminata est. Nicandri versus, quem respicit, exstat l. II.: Πολλάκι δ' ἢ πέπερι κόψας νέον, ἢ ἀπὸ Μήδων Κάρδαμον. In III. versu Nicandri malo scribi Χίδρα μὲν ἐκτρίψειας. Quid sit χίδρον, disputamus l. IV. Per ι autem scribi semper debere hoc nomen, non per υ ψιλὸν, districte admonent nos γραμματικῶν παῖδες. Scribe deinde, ac versum unum ex membranis adjice: Ζωμὸν δὲ βρομέοντα κατάντλασον αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ Ἀρνύμενος, ἵνα μηδὲν ὑπερζῇ· πνῖγε δὲ πῶμα Ἀμφιβαλών. Horum verborum interpretationem Athenaeus in erudita periphrasi Nicandri versuum, quae statim sequitur, non praetermisit. p.241.
Postremum versum, Ἠρέμα δ' ἐν χλιάων κοίλοις ἐκδαίνεο μύστροις, ita corrige: Ἠρέμα δὲ χλιαρὸν (vel λιαρὸν, ut in epit.) κοίλοις ἐξαίρεο μύστροις. Confer cum Athenaei paraphrasi. Sequitur non longe: λέγει Νικοφῶν, ὁ τῆς

ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητὴς, ἐν τοῖς Χειρογάστορσιν. Sic et l. IX. ac l. XIII. fabulae iſtius auctor *Nicophon* Athenaeo nominatur. Etiam Harpocration in κορδακισμὸς et Pollux l. IV. c. 7. atque aliis locis *Nicophontem* veteris comoediae poëtam agnoſcunt auctorem. Ariſtophanis ſcholiaſtes ipſum *Nicophontem*, at fabulam illius Χειρογαςόρων γένναν nuncupat. Suidae tamen Νικόφρων dicitur hic comicus, non ſolum in ea voce, ſed et aliis in locis: drama vero Ἐγχειρογάςορες. Similiter Πανὸς γονὰς et Pandoram *Nicophroni* tribuit idem non ſemel: Athenaeus, comici interpres ad Aves, Pollux l. VII. c. 10. et l. X. c. 34. *Nicophonti*. Scribit autem Suidas, *Nicocharem*, alium comicum, et ipſum Χειρογάςορας edidiſſe, quod confirmat noſter, qui l. XIV. et Nicocharem et hanc illius fabulam nominat. In ecloge Nicophronis reſtituimus ex epitoma ἐγκριδοπώλαις. ἐγκρίδες de genere ſunt placentarum. Quando ait Aemilianus βύλομαί σε δίκην ἀλεκτρυόνος ἐμφορηθέντα τῦ χόνδρυ κορύξασθαι, cenſeo, ſcribendum eſſe κοκκύξασθαι, *canere*. At κορύξασθαι eſt *certare*: quod parum convenit huic loco. De gallo gallinaceo fere uſurpant Attici verbum ᾄδειν aut κοκκύζειν, quod ab interprete comici alibi exponitur δίκην ἀλεκτρυόνος βοᾶν. Hic
p.242. ſimpliciter pro λέγειν capitur, ut declarant ſequentia: καὶ διδάσκειν ἡμᾶς etc. Ait: Ἀντιφάνης παρατιθέμενος ἐξ Ἀνταίας. L. XII. laudatur Antiphanes ἐν Ἀνταίῳ. Suſpicor, non aliter hic eſſe ſcribendum: nihil ſtatuo tamen. III. verſum illorum, qui ex fabula afferuntur, ita concipe, poſita majore diſtinctione in ſecundi fine: Οὐ Θετταλικὸν τὸν χρηςὸν εἶναι φασὶ δέ; Duorum, qui hic loquuntur, dixerat alter, ſe habere chondrum Megaricum: alter ſubjicit, mirari ſe, quod non Theſſalicum potius emerit, qui optimus cluat. Sequentium verborum ſententia eſt imperfecta. Ea autem, niſi menda ſubeſt gravior, ita ſcribenda: Τῆς Φοινίκης σεμίδαλις ἐκ πολλῆς σφόδρ' ἐξ—ητημένη. Teſtimonio Ariſtophanis, quo probatur, χόνδρον veteres poſuiſſe pro ſorbitione, addi poteſt ex Hippocratis Περὶ παθῶν libro: ῥοφήματα δὲ ἐν ταῖσι νέσοισιν ἅπασι διδόναι, ἢ πτισάνην, ἢ κέγχρον, ἢ ἄλητον, ἢ χόνδρον. Idem ſapiens alibi χόνδρυ ῥοφητῦ mentionem facit. Dixerunt autem Graeci ῥοφήματα, quae noſtri hodie *potages eſpois*. Theophraſtus in l. de igne ab aquis ſeparat ῥοφήματα hoc diſcrimine, quod ſint σωματωδέςερα καὶ παχύτερα. Libro huic finem imponit auctor: Ἐχέτω τέλος ἤδε ἡ βίβλος.

ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς περὶ τῶν ἐδεσμάτων ἔχουσα τὴν καταστροφήν. Desinat hic liber iste, finem nactus in sermone de cibis. Sic loquitur, quasi absolverit omnem ciborum historiam et enarrationem. Quod falsum est: tantum enim de iis egit, qui ad gustationes pertinent. Itaque lege *περὶ τῶνδε τῶν ἐδεσμάτων, in sermone de cibis hujus generis.* Ex queis videlicet antecoenia constare solent.

ISAACI CASAUBONI
ANIMADVERSIONUM
IN
ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAS
LIBER QUARTUS.

Caput Primum.

Argumentum libri quarti, quinti et sexti. Caranus *Macedo.* Hippolochus *et* Lynceus *discipuli Theophrasti.* *προπίνειν et ἀντιπροπίνειν.* *ϛλεγγίς.* *Panaria veterum.* γύργαθος, reticulum. *ἀρτοφόρα διὰ ἱμάντων ἐλεφαντίνων πεπλεγμένα, item πλεκτὰ, ἐλεφάντινα.* Chytri, *festum Atheniensium.* *οἱ κἀν τοῖς χύτροις λειτȣργήσαντες.* *λειτȣργεῖν de histrionibus.* *σκληροπαῖκται.*

Exhausta materia universa gustationum, supererat, ut ad coenam ipsam convivator nos deduceret: quod tamen ab eo factum non est. Nam ad ciborum historiam non est rediturus ante librum VII., ubi pisces enumerantur, qui fuerunt coenae legitimae caput. Liber ille ita incipit: *Ἐπιτελȣμένȣ δ' ἤδη τȣ̃ δείπνȣ.* Conferri debent cum istis verbis, quae scripta sunt extr. l. III.: *ἐχέτω τέλος ἤδε ἡ βίβλος, ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς περὶ τῶν ἐδεσμάτων* p. 243. *ἔχȣσα τὴν καταςροφήν· ἀρχὴν γὰρ τȣ̃ δείπνȣ ἀπὸ τῶν ἑξῆς ποιησόμεθα.* IV. liber, V. et VI. varios sermones continent, habitos a convivis, dum post gustationem exspectatur coena. Initio istius narrat deipnosophista, qua magnificentia Caranus Macedo nuptiarum suarum solemnia celebrarit. Hujus historiae auctor Hippolo-

chus Macedo in ea epiſtola, quam ſcripſerat ad Lynceum Samium, aequalem ſuum et ſtudiorum in Theophr. ſchola conſortem. Ait enim de Hippolocho, fuiſſe illum Theophraſti diſcipulum: libro autem ſuperiore de Lynceo idem dictum eſt. *συμπεριφέρεσθαι δείπνῳ* quid ſit, expoſuimus infra c. XXV. Fruſtra ſunt, qui iſta verba, *τὰ ὅμοια κἀκείνε ἀντιπροπίνοντος αὐτῷ*, de mendo habent ſuſpecta: ſunt enim Κρότωνος ὑγιέςερα, quod aiunt. *προπίνειν* proprie eſt praebibere et alteri calicem porrigere. Sed poni ſolet ἁπλῶς pro *tradere*, *praebere*, et, ut ſcribit Pindari ſcholiaſtes ad VII. od. Ol., *ἀντὶ τῦ χαρίζεσθαι.* Joannes Chryſ. in *περὶ ἠπιότητος* oratione: *τοῖς ἀξίοις ἀπωλείας σωτηρίαν ἐπιπροπίνει.* Hinc apud ſummum oratorem *προπίνειν τὴν Ἑλλάδα*, et *προπίνειν τὴν ἐλευθερίαν*, *tradere per proditionem.* L. ſuper. dicebat Cynulcus, ſe Ulpiano *προπίνειν φιλοτησίαν*, cum illi veterum teſtimonia ſuggereret, quorum erat cupidiſſimus. Similiter ait hoc loco, *ἀντιπροπίνειν τὰ ὅμοια* Lynceum Hippolocho, cum ejusdem argumenti literas ad eum daret. Miror autem, ſi recte habet, quod paulo poſt ſcriptum eſt, *οἱ μὲν συγκεκλημένοι ἄνδρες ἦσαν εἴκοσι*, *convivae erant homines viginti*, qua ratione quove jure inter *πολυανθρώπυς εὐωχίας* cenſeatur infra hoc convivium. Suſpicio nobis eſt, excidiſſe literam unam, neceſſario reſtituendam hoc modo: *ρ' καὶ εἴκοσι. C et viginti.* Certe non eſt numerus editus pro caetera magnificentia. Et erat Caranus ſponſus nec tenuis cenſus nec plebeji ſanguinis: ſponſa vero Proteae illius filia fuit, ut arbitror, cujus originem et nobilitatem commemorat aliquanto poſt Hippolochus. Nam quorſum illa de Protea, ſi ad ſponſae genus indicandum non pertineant? Hippolochi narrationem non integram huc tranſtulit auctor: ſed ſumma tantum, ut ait, illius capita, quae tamen ipſa non ſine noxa ad nos perveniſſe, vel hoc mihi perſuadet. Scribo autem *ἐδόθησαν φιάλαι ἀργυραῖ ἑκάςῳ μία δωρεάν·* non *δωρεά.* Sic melius MSS. Sequitur: *προσεςεφανώθη δὲ καὶ ἕκαςος, πρὶν εἰσελθεῖν, ςλεγγίδι χρυσῇ.* Quodnam fuerit coronamenti genus *ςλεγγὶς*, explicamus l. XV. Hippolochus *ςέφανον* appellat non multo poſt: *ἐπὶ πᾶσί τε χρυσαῖ ςλεγγίδες, ὁλκὴν ἴσαι τῷ πρώτῳ ςεφάνῳ. ἀφθονία σεσωρευμένη* Hippolocho, quae Plauto *ſtruices patinarum.* Mox ſcribendum *τοῖς κατόπιν διεδίδυ παισί·* non autem *πᾶσι.* Sicut paulo poſt *ἐπεδώκαμεν καὶ ταῦτα τοῖς δύλοις.* De hoc more veterum multa olim ad Theophr. diximus. Lego deinde: *ἐπὶ*

πλεῖστον ἔπινεν· ἦν γὰρ π., vel: ἔπινε πλεῖστον· ἦν γ. π., restituta in suum locum voce ἔπινεν, quae abesse non potest sine pernicie sententiae: etsi ne in membranis quidem aliter. Non damno editam lectionem in istis: Ἤδη δὲ ἡμῶν ἡδέως ἀπηλλοτριωμένων τῦ σωφρονεῖν, *cum jam esset bona mens a nobis alienata.* Sed neque manu exaratam improbo, ἀπηλλαγμένων τῦ σωφρονεῖν. Quasi esset istis strenuis potoribus oneri ac molestiae mens recta, vel potius pudori. Diriuscula transpositio in istis videtur: ἐμοὶ μὲν γυμναὶ δοκῶ. Mollius sonat scripta lectio: ἐμοὶ μὲν δοκῶ, γυμναί. Sequitur: πίναξ ἀργυρῦς ἐπὶ πάχος ἐκ ὀλίγον περίχρυσος ὅσος, ὥςε δέξασθαι μέγεθος χοίρυ. Videtur scribendum περίχρυσος ὅλος, τοσῦτος, ὥςε δέξ. Alibi docebamus, panaria veterum et Graecorum et Romanorum reticulato opere solita fieri: quare etiam Horatio et Juvenali *reticulum* appellari vas illud, in quo vaenales panes ad mercatum deferebantur: Theophr. aliisque Graecis γυργάθους. Hoc nunc repetimus, ut explicemus ista Hippolochi: κελεύει ἀρτοφόρα διὰ ἱμάντων ἐλεφαντίνων πεπλεγμένα δοθῆναι, *dari jussit panaria plexa e loris elephantinis.* Reticulati operis clarum argumentum vox πεπλεγμένα. *Lora elephantina* fortasse aliquis capiat de corio elephanti. Sed ἱμάντας arbitror appellare Hippolochum virgas subtiles ex ebore, quibus ceu vimine utebantur in contexendis panariis istis. Ita exponendum esse, declarat, quod sequitur de panariis argenteis. Nam quae ista argentea praecesserunt, erant dubio procul eborea. Atque haec sunt, quae postea vocantur πλεκτὰ ἐλεφάντινα. Interpretibus, qui ex eboris ramentis confici posse canistra arbitrati sunt, difficile, credo, non erat, quod inter ἀδύνατα omnes mortales omnium aevorum habuerunt, funem ex arena nectere, ut est verbum vetus. Legunt vero interpretes ὡς καὶ τῶν δοθέντων ἡμῖν ἀνασεσαγμένων. Nos omnium membranarum lectionem restituimus, ἀνασεσωσμένων, id est, *quod nobis servarentur, quae mensae fuerant apposita.* Ideo n. sportulas afferri jusserat Caranus, ut in eas convivae congererent, quicquid domum ad se vellent auferri. Ait deinceps: ἐπεισβάλλυσιν ἡμῖν οἱ κἂν τοῖς Χύτροις τοῖς Ἀθήνῃσι λειτυργήσαντες. Praestantiam histrionum sive τῶν Διονύσυ τεχνιτῶν his verbis significari, non est obscurum. Quare ita verte: *ingrediuntur nostrum triclinium histriones, digni, qui vel Athenis per Chytrorum solemnia producerentur.* Non est dubium, festum Atheniensium Chytros per multos scenicos

artifices solitum celebrari. Ideo inter praecipua oblectamenta, quibus fruerentur, qui in ea urbe viverent, ponit mox Hippolochus Λήναια καὶ Χύτρυς θεωρεῖν. Est vero nota ambitio eorum, qui publicos ludos Athenis suo sumptu edebant: nullis enim parcebant impensis, quo possent histriones peritissimos coëmere, et sumptuosissimo choragio instructos in scenam producere. Non semel mirati sumus, λειτυργεῖν usurpasse Hippolochum de histrionibus, quibus proprie id verbi minime convenit: sed eis potius, quorum sumptibus ludi curabantur, et histriones instruebantur. Nemo oratores Graecos legit, quin hoc sciat. Istud igitur observemus. Simul quaeramus, quinam sint σκληροπαῖκται inter ludicrarum artium artifices Hippolocho nominati. Nam quod Dalecamp. σκληροπῆκται emendabat, ad theatralia pegmata referens, verisimile non est, nedum verum. Vir magnus emendabat σκιροπαῖκται. Quae scriptura non longe abit ab ea, quam exhibent MSS., in quibus est sine λ σκηροπαῖκται. Sed vellem exposuissent, qui isti sint σκιροπαῖκται, quae ratio nominis, et quis veterum mentionem fecerit sciropaectarum. Scimus esse, qui voces σκιρὸς aut σκειρὸς et σκειραφία de lusione scruporum interpretentur: sed id quoque sine auctoritate. Nos putamus, legi posse ψηφοπαῖκται. Potest legi et σφαιροπαῖκται. Quod tamen haud probem. Nam rectum et verum est omnino ψηφοπαῖκται. De eo genere hominum et ludicro dictum est l. I. c. 15. Praestigias isto loco descriptas similium multarum historiarum collatione illustravimus in libro de venatione amphitheatrali. p. 845.

Caput Secundum.

Θήβη, *arcula*. Thebae, *et nomina Thebana multa Syriaca*. τύπον Νηρηΐδων. μηχανὴ ἐχαςηρία. Φράγματα. *Lucernae machinosae. Sigilla lucentia in coenationibus.* σιβύναι *et* σιγύναι. *Aristotelis et Theophrasti discipulorum disputationes hodiernis dissimiles. Erucae inter cibos.* ςρεπτοὶ *et* στρέμματα, spirae.

Videamus, si qua sint in reliqua Hippolochi narratione, quae diligentiam nostram desiderent. Ait Hippolochus:

ἐν θήβῃ κατακείμενος ἀργυρᾷ. Nemo dubitabit, verum esse θήκῃ. Mirum tamen, unde manarit edita lectio, quae in multis etiam antiquis habetur, θήβῃ. Antiquissimi Graeci eam vocem a Syris mutuati, (תבה, theba, enim illi) videntur usurpasse pro sua. Hesychius certe agnoscit et interpretatur κιβώτιον. Graeci interpretes Exodi c. 2. θίβην vel θίβιν dixerunt: quae vox fuit b. Augustino incognita, ut ipse scripsit. Puto, allusisse eo Hesychium. Thebas inde nuncupatas a Cadmo Phoenice, non ignorant, qui alia multa tractus illius nomina ad suam originem facile revocari posse animadverterint. At Rabbini vice versa Graecum θήκη suum usu fecerunt: nam illis תיק aut תיקה pro theca non infrequens. Ait: τὰ δὲ τοῖς θεράπυσιν ἀποδεδώκαμεν. Malim ἐπιδεδώκαμεν. Nam ἀποδῦναι sententiae non convenit. Jam dixit: ἐπεδώκαμεν ὧν καὶ ταῦτα τοῖς δύλοις. Paulo ante verbo διαδῦναι usus est in ea sententia. Ait: αἰτεῖ σκύφον χοαῖον. *Scyphum poscit, qui congium caperet.* Haec priscorum MSS., haec Eustathii lectio: non, quod visum interpretibus, χρυσῦν. Ait: ἐφ' οἷς λεχθεῖσιν οἱ δ' ἐννέα πάντες ἀνέςαν. Eleganter Homeri verba sententiae p.246. suae accommodat. Ἰλ. η.: Ὣς νείκεσσ' ὁ γέρων, οἱ δ' ἐννέα πάντες ἀνέςαν. Si verum est, convivas non fuisse plures viginti, putem, scripsisse Athenaeum: οἱ δ' ἐννέα καὶ δέκα πάντες ἀνέςαν. Jam enim unus ex eo numero exemptus erat, Proteas, de quo dictum est. Ait: μεθ' ἃς ὀρχηςρίδας διεσκευασμένας τρόπον Νηρηΐδων. Hoeschelii epitome: τύπον Νηρηΐδων. Fortassean non male. Ait: τῦ ποτῦ δὲ προϊόντος. Scribendum πότυ· nam aliud ποτὸς, aliud πότος. Sic paulo post: καὶ ὁ Κάρανος ἄρξας πότυ. Non, ut legitur, ποτῦ. Et mox ἀναπεταννύυσι τὸν οἶκον verte *explicant coenationem*, vel *aperiunt*. οἶκος est triclinium ipsum, ubi coenabant, vel in ea coenatione separata pars quaedam instar cellae. Etiam Latinis *oeci*, ut ad Theophrastum observabamus. Ait: καὶ ἀναπετασθεισῶν, ὀξῦδες ἐφάνησαν λάθρα κατὰ μηχανὰς σχασθέντων τῶν φραγμάτων, καὶ Ἔρωτες, καὶ Ἀρτέμιδες, καὶ Πᾶνες. Vetus inventum est mechanicorum, parva molitione varias rerum species exhibere in loco eodem aut subjecto, et, ut loquitur auctor libri de mundo, παντοδαπὰς ἀποτελεῖν ἰδέας. Id totum peragebatur ope illius, quam Graeci σχαςηρίαν μηχανὴν appellant, designatam Hippolocho voce σχασθέντων. Auctor libri de mundo inter artis illius mirabilia cum neurospastarum solertiam refert, tum eo-

rum industriam, qui διὰ μιᾶς ὀργάνε σχαςηρίας πολλὰς καὶ ποικίλας ἐνεργείας ἀποτελῶσιν, *quia astutia unius conversionis multa et varia pariter administrant.* Sic interpretatur Apulejus. Sed non habent, opinor, Latini propriam vocem, qua exprimant Graecam σχαςηρία, quae et χαςηρία Hesychio dicitur. *Vertibulas* tamen Ausbnius Latine nominat vel σχαςηρίαν vel simile quid in eleganti oscillorum descriptione. *Harum*, inquit, *vertibularum variis coagmentis simulantur species mille formarum: elephantus bellua, aut aper bestia: anser volans* etc. Petronius: *Larvam argenteam attulit servus sic aptam, ut articuli ejus vertebraeque in omnem partem flecterentur.* Est autem, nisi fallor, σχαςηρία mechanicis Graecis, quod nostris *un ressort.* Huic enim optime quadrat, quod tribuunt Graeci τῇ σχαςηρίᾳ, continendi vim et impellendi aut laxandi, hoc est, motus et quietis quasi principium et incentivum. Ergo haec verba, σχασθέντων τῶν φραγμάτων λάθρα κατὰ μηχανὰς, hoc significant, tabulata illa sive pluteos, qui objecti erant fabrefactis candelabris, quae postea apparuerunt, artificio ingenioso et mechanico fuisse remotos. Φράγματα appellat Hippolochus, quae Plato aptius in non dissimili narratione in. VII. de republ. παραφράγματα. *Erotes*, *Panes*, *Dianae* et *Mercurii* sunt lucernae vel candelabra ad similitudinem Cupidinis, Panis, Dianae et Mercurii elaborata. Etsi autem, quod hic commemoratur artificium, mirabile admodum nihil habuit: aliis tamen inventis subtilioribus ansam praebuit. Non enim dubium est, quin ab hoc principio ventum sit ad coenationes istas versatiles, quarum Seneca, Suetonius et Lampridius meminerunt. Porro autem p.247. fieri solitum olim, ut in nocturni luminis instrumentis artis suae peritiam ostenderent mechanici: cujus rei nobile exemplum suppeditat historia coenae illius, quam in Cilicia exhibuit Cleopatra Antonio, ut narrat Plutarchus. Huc etiam pertinet machinosa illa lucerna, quae ipsa sibi oleum ministrabat, teste Sozomeno l. I. Sigillis Cupidinum et Panum, quae ait Hippolochus lucernarum usum praebuisse, respondent simulacra juvenum heroïcis temporibus, rudi adhuc seculo et incognitis lucernis, in angulis coenationum destitui solita, ut facem tenentes lucerent. Homerus de Phaeacibus canit: Χρύσειοι δ' ἄρα κῦροι ἐϋδμήτων ἐπὶ βωμῶν Ἕςασαν, αἰθομένας δαΐδας μετὰ χερσὶν ἔχοντας, Φαίνοντας νύκτας κατὰ δώματα δαιτυμόνεσσι. Lucretius in opulentae domus descriptione

poëtae locum non tam imitatus eſt, quam expreſſit prope verbatim, quod non obſervant illius interpretes: — *aurea ſunt juvenum ſimulacra per aedeis Lampadas igniferas manibus retinentia dextris, Lumina nocturnis epulis ut ſuppeditentur.* Ait Hippolochus: *σύαγροι σιγύναις ἀργυραῖς διαπεπερονημένοι περιεφέροντο ἑκάστῳ.* Nihil intereſt, ſive *σιγύναις* ſcribas, ſive *σιβύναις*, ut in epitoma. Venabulum ita vocant, telum *ὁλοσίδηρον*, aprorum venationibus aptum. De eo multa in commentario noſtro de venatione amphitheatri. Caeterum hic locus ſuperiorem noſtram de convivarum numero conjecturam labefactare nonnihil videtur. Nam ut cuique convivarum ſuus aper apponeretur, quod ſcribitur eſſe factum, 120. apros in triclinium illatos oportuerit, ſi ſtat illa noſtra emendatio. Lector igitur eruditus ſtatuat, utrum duorum ſimilius vero debeat videri: aut convivarum celebris adeo convivii tantam fuiſſe paucitatem, aut tantam aprorum copiam potuiſſe reperiri. De Mandrogene, urbicario mimo, adi l. XIV. Iſte, inquit Hippolochus, *πολλὰς κατέῤῥηξεν ἡμῶν γέλωτας*, *multa ridicula in nos effudit*, vel, *multos riſus a nobis expreſſit*. Sic melius, quam ut interpres. Ait: *σὺ δὲ μόνον ἐν Ἀθήναις μένων εὐδαιμονίζεις, τὰς Θεοφράστου θέσεις ἀκούων.* Mallem *ἑαυτὸν εὐδαιμονίζεις*. *Tu hoc uno te cenſes beatum, quod Athenis manens Theophraſti diſputationes de propoſita theſi audias.* Mos ſummorum virorum fuit, Ariſtotelis et Theophraſti, diſcipulos exercere propoſita ad defendendum aut oppugnandum quaeſtione aliqua, quae dicebatur e re *θέσις*. Conſtat autem, fuiſſe in illis diſputationibus non minus facundiae certamen, quam acuminis et *εὑρεσιλογίας*. Nihil enim ſimile erat earum contentioſarum *λογομαχιῶν* et, ut appellat Romanus ſapiens, circumſcriptionum, quibus hodie ad duritiem frontis infelix juventus eruditur. Ideo dicebat Strabo l. XIII., ſolitos Theophraſti diſcipulos *θέσεις ληκυθίζειν*, hoc eſt, *de re propoſita oratorio more diſputare*. Ait: *θύμα καὶ εὔζωμα καὶ τὰς καλὰς
p.248. ἐσθίων στρεπτάς.* Membranae: *καὶ εὔζωμον.* Erucae olim inter tenuiorum lautitias, aliquando etiam in beatorum menſas, admiſſae: ut in Naſidieni coena apud Horatium. *στρεπτοὶ* et *στρέμματα* operis piſtorii nomina ſunt, a figura ſic dicti, qua fingebantur. Eadem nominis ratio eſt in ea, quam Latini *ſpiram* vocant: cujus fingendae modum habes apud Caton. c. 77.

Caput Tertium.

Μικροτράπεζοι φυλλοτρῶγες. *Defenditur contra Aristophanem, qui narraverat Athenis, Persas assare boves integros. Tapetes strati* μέχρι τῆς ἄρκτυ. *Thraces* butyrophagi. λάκκοι δωδεκάκλινοι. *Ministri mensae alte cincti. Sparta* εὐρύχορος. Phiala lepasta. *Bulborum* σιρὸς δωδεκάπηχυς. σειρὰ *bulborum, et olerum fasciculi,* ἑψάναι. Siri *Thracum.* δεσπόσυνοι, *beriles filii.* ὤχρος *et* ὠχρός. δόλιχος *genus leguminis. Jocus in* δυσύπροπτον *et impudicum.*

In Antiphanis versibus ex Oenomao scripsimus, auctoribus libris chirographis, *μικροτράπεζοι φυλλοτρῶγες, tenuis mensae, et oleribus foliisque herbarum victitantes.* Pro *τέρας* mox scriptum inveni *τέτταρας*, quod non concoquo. Frustra fuit Aristophanes, cum tantopere eum rideret, qui dixerat, Persarum regibus solitos apponi boves integros in clibano tostos. Ex iis, quae dicentur infra h. l. de victu eorum regum, vera illum parebit loqui, quem pro mendace insignito suggillat comicus. Anaxandridae tetrametri de nuptiis Iphicratis cum filia Cotyis, etsi non sunt perobscuri, quaedam tamen habent, quae nos exercere possint. Primorum verborum mens pendet ex iis, quae apud poëtam praecedebant. *Κᾂν ταῦτα ποιῇς, ὥσπερ φράζω, λαμπροῖς Δείπνοις δέχεσθ' ὑμᾶς.* Scribendum *δέξεσθ' ὑμᾶς*, ut in membranis, vel fortasse *ἡμᾶς*. *Si haec feceris, quae dixi tibi, splendido convivio excipiemur.* Dalecampius multa mutavit, ut eam sententiam eliceret, quam probavit. Nobis non lubet, ac ne licet quidem, esse ingeniosis, ubi nihil necesse. Quemadmodum autem *οὐρανομήκη* illa dicimus, et *coelos tangere* ac *ferire vertice*, quae sunt praealta: sic Anaxandrides, ut significaret ingens illud viae spatium, quod fuerat tapetibus constratum, eos ad ursam usque pertinuisse dixit. Ita haec interpretor: *Κατὰ τὴν ἀγορὰν μὲν ὑποστρῶσθαι Στρώματα μὲν ἁλουργὰ μέχρι τῆς ἄρκτυ.* Dalecamp. retulit ad temporis diuturnitatem, quo mansere constrati tapetes: quam interpretationem non probo. Sed quod sequentia, *Δειπνεῖν δ' ἄνδρας βουτυροφάγους Αὐχμηροκόμας μυριοπληθεῖς,* emendat, scribitque *βουτ-*

λῆς, plane damno. Planissime enim proba est lectio edita. Thracas poëta facit butyrophagos, cum in Graecia vix butyri adhuc esset usus cognitus, ut docemus alibi.
p.249. Veteres cum alicujus cubiculi vellent magnitudinem indicare, dicebant: *tot lectos capit.* Unde est appellatio tricliniorum, et οἴκων τετρακλίνων, ἑπτακλίνων, atque etiam εἰκοσακλίνων et τριακοντακλίνων. Eo allusit Anaxandrides: Τὰς δὲ λέβητας χαλκᾶς εἶναι μείζους λάκκων δωδεκακλίνων. Proprie non λάκκοι, sed oeci dicuntur δωδεκάκλινοι, *lectos 12. capere.* Moris erat, ut, qui in conviviis ministrarent, alte cingerentur, quo essent expeditiores. Horatius: *puer alte cinctus acernam Gausape pu.. ureo mensam perte rsit.* Ideo Anaxandrides: Αὐτόν τε Κότυν περιεζῶσθαι, ζωμόν τε φέρειν ἐν χοΐ χρυσῇ. Scribo deinde τάς θ' ἁρμονίας μεταβάλλειν. Repetendum semper τὸ φασίν. Sensus est: Aiunt, Antigenidam tibicinem, Argam cantorem et Cephisodotum citharam pulsantem ei convivio interfuisse, et cecinisse modo quidem Spartam amplis florentem choreis, modo Thebas septem portarum, mutato harmoniae genere. Errat Dalec., qui εὐρύχορον Σπάρτην mutat in εὐρύχωρον. Quo etiam modo scriptum invenimus in epitoma Hoescheliana. Perperam. Homericum est ejus urbis epithetum, ut: Ἡ δ' εἰς εὐρύχορον Λακεδαίμονα Παλλὰς Ἀθήνη Ὤιχετο. De ea voce multa poëtae interpretes. De Spartanis choreis Plutarchus in Apophth. Apollo fatidicus in oraculo, quod refert Herodotus: Ὑμῖν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο. Lectio, quam edidimus, est prompta e membranis. Si libeat minimum ab ejus vestigiis recedere, scribam: τότ' αὖ ἐπὶ Θήβας τὰς ἁρμονίας μεταβάλλειν. Non censeo dubitandum, hanc esse veram lectionem. Cum autem et phiala et lepasta sui generis diversa pocula sint, ut didicimus ex l. XI., probem scribi φιάλην τε καὶ λεπαστὴν potius, quam, ut editum est, φιάλην τε λεπαστήν. Cum inter alia, quae dotis nomine accipit Iphicrates a rege Thracum, recenset comicus βολβῶν σιρὸν δωδεκάπηχυν, non absurde conjiciebamus, scribendum βολβῶν σειράν. Et Dalec. in mentem venit hujus conjecturae: sed vir optimus perabsurde vertit *bulborum torquem.* Nos βολβῶν σειράν interpretamur *lineam bulborum:* sicut dicitur Jurisconsultis *linea margaritarum.* Sic hodie caepas in forum deferunt ad instar catenae nexas invicem more sertorum, non autem transfixas, ut fit in unionibus. Alia olera in fasciculum colligata prostabant. Virgilius in

Moreto: *Vaenales olerum faſceis portabant in urbem.* Hieronymus conſol. ad Pammachium: *mundant legumina, olerum faſciculos in ferventem ollam dejiciunt.* Ex iſtis verbis docemur, non ſolitos ſolvi iſtos faſciculos, ſed, ut emebantur in olitorio foro, ita in ollam conjici. Ejus rei cauſſam explicat Galenus, Eraſiſtratum ſubſannans, quod in curatione cujusdam morbi ſcripſiſſet, *εἶναι δὲ δέσμια*, (de cichoreis loquitur) *ὅπως εὐμετάθετα ᾖ*. Galeni verba ſunt in l. de ſect. venae contra Eraſiſtrateos, qui erant Romae: *ἆρ' ἐπινοεῖς, ἔτι δύνασθαί τινα ἐπιμελέστερον γράψαι τὰ σμικρότατα τῦ μηδ', ὅτι χρὴ δεσμίδια ποιεῖν τῶν κιχωρίων, ὅπως εὐμετάθετα ᾖ, σιωπήσαντος; εὔδηλον γὰρ, ὅτι τὰ λελυμένα δυσμετάθετα γίνονται.* Videntur Graeci iſtos faſciculos *ἐψάνας* proprie appellaſſe. p. 250 Heſychius: *ἐψάναι, αἱ τῶν λαχάνων δέσμαι.* Ita exponemus *σειρὰν βολβῶν*, ſi cui placeat emendatio. Sic minores aves vendebant in lineam digeſtas. Heſych.: *τίλλοντες τὰ ὄρνεα καὶ τιθέντες ἐπὶ πίνακος ἐπώλυν, τὰ λεπτὰ ὁρμαθίζοντες.* Nobis nunc perplacet, quod eſt editum et in omnibus codd. ſcriptum, *σιρόν*. *σιρὸς* eſt fovea in uſum granarii vel apothecae cavata. Heſych. etiam *πίθον* interpretatur, quia in doliis praeter vinum etiam alia ſervabant. *Siros* vocant auctores rei ruſticae, Varro et Columella. Varro hoc amplius ſirorum in Thracia plurimum fuiſſe uſum ſcribit. Cur igitur hic mutemus, ubi de rege Thraciae ſermo eſt? At iſtud fortaſſe mutandum: *τύτων δ' ἔςαι πολὺ σεμνότερον καὶ λαμπρότερον.* Praecedit *γάμος*. Itaque ſcribendum *σεμνότερος* et *λαμπρότερος*. Niſi malumus *πρὸς τὸ σημαινόμενον* referre: nempe *δεῖπνον*. Quod verum cenſeo. *δεσπόσυνοι* ſunt *heriles filii*, non *heri*. Scio, grammaticos veteres *δεσποσύνυς* et *δεσποτίυς* interpretari *vernas*. Sed pro herili filio accipi, non obſcuro teſtimonio docemus. Appianus l. IV. bell. civil.: *ἕτερος ἀπελεύθερος τάφον δεσπότυ φυλάσσων τὸν δεσπόσυνον προγραφέντα ἐφύλασσεν ἐν τῷ τάφῳ μετὰ τῦ πατρός.* Additur: *ὑ σμύρνης καὶ Συρίας ὀδμαί.* Scribe cum epit. *σμύρνης Συρίας*. In eadem mox *κολλίκων* pro *χολίκων*. Et *πολυποδίων*, non *πολυποδείων*, quod aliud ſit, et ſententiam faciat imperfectam. Scribe: *λαθύρων, ὤχρων, δολίχων, μέλιτος.* Leguminum nomina ſunt *ὦχρος* et *δόλιχος*. At *ὠχρὸς* aliud ſignificat. Idem liber *θυννίδας ἑφθαί* ſcribit pro *ὀπταί*. In extremo hujus eclogae ineſt jocus comicus, cum ait poëta: *γέρανος, τυτεὶ* (malim *ἤ τυτ.*) *τῦ χάσκοντος διεταινωμένη διὰ*

τȢ τρωκτȢ καὶ τῶν πλευρῶν διακόψει τὸ μέτωπον. Jocus, inquam, est in hominem muliebris patientiae. Graeci impudicos vocabant εὐρυπρώκτυς vel λακκοπρώκτους. Hoc vult, gruem illam adeo longum habuisse rostrum, ut, si per anum immittatur impudici illius, quem digito indicabat histrio, qui ista pronuntiabat, ad latera usque penetrare, et frontem ipsam tundendo perforare queat. Insigniter εὐρύπρωκτον voluit significare et morbo nefando prae caeteris infamem.

Caput Quartum.

Ἀηδία Ἀττική. ἡ ἐν Ἄστει παρασκευή. Coquilaus βλιχανώδης, βληχώδης, βλιχώδης. Ionicus πλάταξ ὑποστάσεις ποιῶν. ὑποβινητιῶντα et πασχητιῶντα βρώματα. τὰ εἰς ἀναστόμωσιν. Philemonis Μετιὼν ἢ Ζωμίον. Aristophanis fabula Ἀνάγυρος, item Ἀνάργυρος et Ἀγήρως. Epilyci comici Κωραλίσκος. παραμασήτης et παραμασύντης. βαυκίζεσθαι τὰ λευκά, et de baucidibus quaedam. συμφορὰν εἰσορᾷν. Theodectes adjutor Euripidis.

In iis versibus, qui ex Lyncei Samii Centauro afferuntur, non capio ista: — ἀηδία γάρ ἐςιν Ἀττική, Ὥσπερ ξενική. Scribo, ut intelligam: Ὡς παρ ξένοις γε. *Victus*
p.251. *Atticus*, inquit, *non placet, nobis saltem peregrinis*. In responso Hegesandri scribit eclogarius τῆς ἐν Ἄςει διασκευῆς. Malo tamen παρασκευῆς. Ea voce intelligitur, quicquid in coenam solitum apponi ab Atheniensibus. Quartum versum ex *Apolipusa* Diphili ita corrige: ——τί δὲ ΤȢτ' ἔςι πρός σε τὸν μάγειρον; τῆς τέχνης Ἡγεμονία τίς ἐςιν αὕτη γ', ὦ πάτερ, Τὸ τῶν ἐδομένων τὰ ςόματα προειδέναι. Eadem sententia apud Martialem: *Non satis est ars sola coco: servire paratum Nolo: cocus domini debet habere gulam.* Posidippus: Καὶ τὰ ςόματα γίνωσκε τῶν κεκλημένων. Ὥσπερ γὰρ εἰς τἀμπόρια, τῆς τέχνης πέρας ΤȢτ' ἔςιν, ἂν εὖ προδράμῃς πρὸς τὸ ςόμα. XII. versum ita concipe: Ἀψινθίῳ σφι δεῦσον, ὅσα γ' ἂν παρατιθῇς. Ultimum vero sic: Πάντες βλιχώδεις εἰσὶ καὶ μεςοὶ λάπης.

Apud Hippocratem saepius leges ἐμέει σίαλα καὶ λάπην. Pro βλιχανώδεις, quod verbum est non nauci, Dalecampius scribebat βληχώδεις, repugnante modulo versus. Nos fecimus βλιχώδεις per jota, memores, veterem criticum Epiclem exponere apud Hippocratem βλιχῶδες τὸ λελιπασμένον μετὰ γλοιώδους ὑγρασίας ἀκαθάρτου. *Pingui obsitum cum viscoso humore et impuro.*. Hic vero Diphilus ita vocat homines pituita laborantes, eamque ob causam ἀποσίτους. Rara enim ciborum appetentia, quibus est pituita molesta. Idcirco addit μεστοὶ λάπης. Nam et λάπη genus pituitae. ' Menandri versus subjiciuntur, quorum nonus expleri potest hoc modo: Ἐκ τῆς ὀρεινῆς, Ἀρκαδικός, τἀναντίον Ἀθάλασσος. In XI. Ἰωνικὸς πλύταξ ὑποςάσεις ποιῶν. Quid sit ὑποςάσεις ποιεῖν, dubitavi diu: nam viri docti interpretatio, ut est, sic visa semper absurda. Referebam aliquando ád mollem incessum et motus Ionicos cum staticulis. Sed veram interprétationem docuit me Julius Poll., cujus sunt verba l. VI. c. 9.: αἱ περιτταὶ σκευασίαι ὀνθυλεύσεις καὶ μονθυλεύσεις ἐκαλοῦντο· ὡς καὶ παρὰ Μενάνδρῳ αἱ ὑποςάσεις ζωμὸς παχὺς ἀμύλῳ πηγνύμενος. Haec Pollux, respiciens absque ullo dubio hunc ipsum Menandri locum. Sunt igitur ὑποςάσεις condimenta, ita dicta, quod in imo subsidant. Locum Menandri tangit Socrates Histor. III. cap. 8., ubi differit de vocibus οὐσία et ὑπόςασις. Sic ille: παρὰ Μενάνδρῳ σημαίνει ἡ ὑπόςασις τὰ καρυκεύματα· ὡς εἴ τις λέγει τὴν ἐν τῷ πίθῳ τοῦ οἴνου τρύγα ὑπόστασιν. Vocem πλύταξ sumpsit Menander ab Eupolide: nam ut illius propria adnotatur a veteribus criticis. Pollux l. III.: ὁ δ᾽ Εὔπολις πλύταξ εἴπηκε. ὑποβινητιᾶν est Venerem appetere. Inde ὑποβινητιῶντα βρώματα Menandro, *cibi ad Venerem stimulantes.* Clemens Alex. Menandrum imitatus πασχητιῶντα appellavit in II. Paedagogi: πόῤῥω γάρ ἐστι τῶν πασχητιώντων ἐδεσμάτων ἡ τράπεζα τῆς ἀληθείας. Recte Dalecampius τὰ εἰς ἀναςόμωσιν βρώματα interpretatur, quae valent ad restituendam orexin amissam. Martialis hoc dicit *reficere nauseam.* Proprie ἀναςόμωσις est oris obturati. Caelius Aurel. tard. pass. l. II. c. 10. *osculationem* vertit, p. 252. et ἀναςομοῦν *osculari.* Nam τὰ ςόμια venarum et arteriarum ei dicuntur *oscula.* Passim apud medicos ἀναςόμωσις φλεβῶν vel τῶν ἀγγείων appellatur venarum apertio. A qua significatione non recedit, cum pro restituto ciborum appetitu usurpatur. Fere enim contingit fastidium ciborum, cum os ventriculi alienis humoribus est ob-

ſeſſum: cui malo ut medicina fiat, aperiendi ſunt occluſi meatus. Fit autem hoc vel cibis ſucci ſubtilis, cujusmodi ſunt illa, quae Plutarcho appellari λεπτὰ καὶ τομὰ dicebamus l. II. c. 17., vel pharmacis ejusdem facultatis. Lege Galenum de comp. medic. κατὰ τόπες l. VIII. Laudatur deinceps Philemo comicus ἐν Μετιόντι ἢ Ζωμίῳ. Non displiceat nobis, quod doctis quibusdam placet, Μεθύοντι. Aliter tamen etiam l. VIII. Cicadas veteribus fuiſſe eſitatas, et obſervat hic Athenaeus, et nos probavimus l. II. c. 16. In eam rem citatur deipnoſophiſtae Ἀριςοφάνης Ἀναγύρῳ. Obſervare licet, veterum comicorum plerasque fabulas ab Atticis populis eſſe denominatas. Idem de hac comoedia videtur ſentiendum: nam Anagyrus appellabatur tribus Erechtheidis pagus quidam. Quanquam non Ἀνάγυρος, ſed Ἀναγυρῦς fuit illi δήμῳ verum nomen. ut dicebamus l. II. c. 11. Memini tamen reperire alibi ſcriptum Ἀναργύρῳ, cui ſcripturae favet locus Pollucis l. IX., ubi ſcriptum corrupte Ἀριςοφάνης ἐν τῷ ἐν Ἀργύρῳ pro ἐν τῷ Ἀναργύρῳ. Alibi apud eundem Pollucem illo ipſo libro citatur Ariſtophanes ἐν Ἀγύρῳ. Certum eſt, locum eſſe corruptum. Sed quomodo emendabimus? An ἐν Ἀναγύρῳ, ut aliquot locis ſcriptum in Athenaei codd.? An ἐν Ἀγήρῳ, ut in l. XIV.? Verum eſt Ἀναγύρῳ, niſi fallor: nam et apud Pollucem ita ſcribitur l. X. c. 12. et c. 13. bis, item c. 21. et c. 25. Obſcurus poëta eſt Epilycus, cujus fabulam Κωραλίσκον laudat mox auctor. Κοραλίσκον vocat Suidas per ο parvum. Κωραλίσκος eſt *adoleſcentulus*, ut interpretatur Heſychius. Similis inſcriptio earum fabularum, quibus Παιδίον fuit index, ut dicebamus l. ſuper. E Nicandri ſubjectis verſibus tertium melioribus ingeniis ſanandum relinquimus. Libri omnes corruptiſſimi, in quibus pro καύκωσον ſcriptum θαύκωνον vel ἄηυ κῶον. Ne in ſequentibus quidem verſibus omnia praeſtabo integra. In ultimo ſaltem ἄρυσαι ſcribendum, non ἄμυσαι. *Hauri* e vaſculo, quod σταμνίον modo appellavit. Deſtituunt nos libri etiam in ſequentibus verſibus Diphili vel Soſippi. Alexidis *Tarentini* nominantur et Polluci l. X. c. 13. παραμασύντης in ejus verſibus exponitur de paraſito. L. VI. παραμασήτης ſcriptum ex eodem poëta: quod videtur analogώτερον, nam μασᾶσθαι dicimus. Sed utrumque dixerunt Graeci. Heſychius: μασύντης, παράσιτος. Penultimus verſus ita ſcribitur: Καυκιζόμενον τὰ λευκὰ, τὸν ἄβαλλόν θ᾽ ἅμα. Scio, καυκὶς reperiri pro βαυκὶς· hic tamen Βαυκιζόμενον ſcribi malim. Heſychius, ubi docuit,

βαυκίζεσθαι usurpari pro θρύπτεσθαι, subjicit haec: βαυκιζόμενον, τρυφερὸν καὶ ὡραϊσμόν. Videtur optimus ille grammaticus hunc ipsum Alexidis locum ante oculos habuisse, cum haec scriberet. Est igitur βαυκίζεσθαι τὰ λευκὰ per lasciviam ostentare baucidas (id calceamenti genus) albas. Baucides fere crocei coloris erant, ut scribit Pollux. Hic ostentator ineptus albas gestabat, easque inter saltandum subinde ostentabat. Homo stultus multis nominibus! Nam in totum ineptae ad saltandum erant baucides. non minus quam illae, quae hodie nobis a subere, id est ἀπὸ τοῦ φελλοῦ, appellantur *pantofellae*. Baucidibus solitum suber suppingi, (vel quia hibernum erat hoc calceamenti genus, vel quia a mulierculis gestabatur, quae mendacio staturam irent adjutum,) declarat incerti poëtae versiculus apud veteres magistros: Ὁ φελλὸς ἐν ταῖς καικίσιν ἐγκεκάττυται. Verum haec alio loco melius et uberius. Posterius hemistichium ad incitas redegit nos saepe. Membranae nos destituunt. Breviator hunc versum circumscripsit, reliquos omnes describens. Causam diximus jam multoties. Scribo τὸ νάβλον θ' ἅμα. Videtur ineptulus hic inter saltandum calceos ostentasse et nablum, quod manibus tenebat. Paene praetermiseram admonere de gravissimis mendis, quae versum IV. et V. deformant. Sic enim legitur: συμφορὰν λέγεις, ἄρ' ἂν Φαίνης ἄν, εἰς συμπόσιον εἰσελθὼν ἄφνω. Quis ista intelligit? Nemo, hercule, nemo. Lego planissima et certissima sententia: συμφορὰν σέ γ' εἰσορᾷν Φαίνης ἂν εἰς συμπόσιον εἰσελθὼν ἄφνω. Eleganter συμφορὰν ὁρᾷν de re molesta, et quam videas ingratiis. Paulo aliter apud Sophoclem θάνατος τάδ' ἀκούειν, et similia. A libris est τὸ Φαίης pro Φαίνης. Caetera ab ingenio. De Theodecte versus est Antiphanis: Ὁ τὰ κεφάλαια συγγράφων Εὐριπίδῃ. Hoc est, qui Euripidi fabulas suas componere aggressuro summa capita describit. et primam faciem tragoediae delineat. Locum ex Alexidis *Isostasio* ita concipe: Ἀπὸ συμβολῶν ἔπινον, ὀρχεῖσθαι μόνον Βλέποντες, ἄλλο δ' οὐδέν. ὄψων ὀνόματα Καὶ σιτίων ἔχοντες, οἷον Κάραβος, Καὶ Κωβιὸς, καὶ Σεμίδαλις. Interpres pro Βλέποντες legit Θέλοντες. Non video. cur necessum sit mutare. At οἷον in tertio versu pro ὄψον necessario rescripsimus. p.253.

Caput Quintum.

Percurritur elegans parodia Matronis. βορεασμοὶ et βορεασταὶ apud Athenienses. ἐρανὸς ὀπτανιάων. ὄσμυλοι et ὀσμύλια. χονδροφυής. παλάμῃ ἐπορέχθην. Aqua rosacea veteribus incognita. Multa alia obiter observantur: multa emendantur.

Multum Athenaeo debemus, qui Matronis parodiam nobis conservavit descriptam isto loco. Carmen est et ingeniosum et leporis ac venustatis plenissimum. Merebatur profecto ejus venustas, ut plus paulo operae in il- p.254. lius interpretatione viri docti sumerent. Tirones, quibus est otium, si me audient, singula hujus parodiae cum Homerico fonte, unde sunt derivata, contendent. Suave erit ac jucundum considerare, qua dexteritate sententias poëtae in diversissimum sensum Matro hic detorserit. Multa item eruditissimi Dalecampii παρερμηνεύματα nullo negotio et animadvertent et corrigent. Utriusque exemplum esto hoc, a nobis raptim et properanter editum: festinamus enim ad alia, neque recentes nunc sumus ab Homeri lectione, in quo tamen totius negotii hujus cardo versatur. Primus versus, Δεῖπνά μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροφα καὶ μάλα πολλὰ, quod nemo non videt, ex isto factus est, Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά. Proximus, Ἃ Ξενοκλῆς ῥήτωρ ἐν Ἀθήναις δείπνισεν ἡμᾶς, totus est Matronis, nisi quod Homericum verbum δείπνισεν usurpavit. Sequens, Ἦλθον γὰρ κἀκεῖσε, πολὺς δέ μοι ἕσπετο λιμὸς, totus est poëtarum principis, unica voce excepta: Ἦλθον γὰρ κἀκεῖσε, πολὺς δέ μοι ἕσπετο λαός. Etiam quartus, Οὗ δὴ καλλίστους ἴδον ἄρτους ἠδὲ μεγίστους, sine dubio Homeri est, etsi non memini nunc, quomodo apud illum scribatur. Similis versus in VI. Il.: Ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος. Quintum cum leges, Λευκοτέρους χιόνος, ἔσθειν δ' ἀμύλοισιν ὁμοίους, veniat in mentem necesse est istius de Rhesi equis, Λευκότεροι χιόνος, θείειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι. Similis alia ejusdem poëtae parodia: Λευκοτέρας χιόνος ἰδέειν, ἀμύλοισιν ὁμοίας· Τάων φυομένων ἠράσσατο πότνια γαστήρ. Sextus: Τάων καὶ Βορέης ἠράσσατο πεττομενάων. Quantum memini, apud poëtam legitur paulo aliter de equabus Dardani, quas Boreas adamavit. Alicubi sub Il. fin. recordor legere hunc versum: Τάων καὶ Βορέης ἠράσσατο

βοσκομενάων. Hic vero Τάων intellige *ἀμύλων*. *Quarum, dum coquerentur*, five *recens coctarum vel Boreas poterat affici desiderio*. Senfus autem eft, adeo bonos panes illos aut placentas fuiffe, ut etiam Borealia celebrantibus apponi potuerint. Moris fuit Athenis, Boreae facra facere demerendi illius gratia. Magna folennitate is dies celebrabatur, atque inprimis lautis opiparisque epulis. *βορεάζειν* hoc dicebant, et *βορεασμὸν* fuperftitionis hujus ritum. Hefychius: *Βορεασμοί, Ἀθήνησιν οἱ ἄγοντες τῷ Βορέᾳ ἑορτὰς καὶ θοίνας, ἵνα ἄνοτοι* (malim *ἄνοσοι*) *πνῶσιν. ἐκαλοῦντο δὲ βορεασμοί*. Videtur dicere, thiafotas horum facrorum fuiffe appellatos *βορεασμούς*. Ego arbitror, *βορεασμὸν* id effe, quod jam diximus: at qui fuperftitionis hujus facra concelebrarent, eos effe dictos *βορεασταὰς*, ut *εἰκαδιστὰς, τετραδιστὰς*, et fimiles. VII.: *Αὐτὸς δὲ Ξενοκλῆς ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν*. At Homerus fic: *Αὐτὸς δὲ κτίλος ὣς ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν*. VIII.: *Στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν, σχεδόθεν δέ οἱ ἦν παράσιτος*. Duo hemiftichia, quae variis locis in Ulyxea leguntur, conflavit in verfum unum. In priore nihil mutavit. Pofterius ita habet: *σχεδόθεν δέ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη*. IX.: *Χαιρεφόων, πεινῶντι λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς*. Invenies in poëmate de Ulyffe: *Σεύατ' ἔπειτ' ἐπὶ κῦμα λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς*. X.: *Νήστης, ἀλλοτρίων εὖ εἰδὼς δειπνοσυνάων*. Scribendum *Νῆστις*. Apud Homerum memor fum legere *εὖ εἰδὼς ἱπποσυνάων* et *λελασμένος ἱπποσυνάων*. Caetera comparent ftudiofi adolefcentes, quibus, ut dixi, plus eft otii, quam mihi. In XII. non intellexerunt interpretes, quid effet *οὐρανὸς ὀπτανιάων*. Eft vero culinae five camini luculenti periphrafis. Ariftophanes *κάπνην* vocat in Vefpis: *τί ποτ' ἄρ' ἡ κάπνη ψοφεῖ;* Hoc eft, ut fcribit fcholiaftes, *καπνοδόχη. ἔστι δὲ σωληνοειδὲς ἐπὶ τῶν μαγειρίων*. Appianus in IV. *ἐμφ.* ad vocem *οὐρανὸς* accedit, *καπνώδεις ὑπωροφίας* nominans. His duobus verfibus, *Οἷς ἐπιτετράφαται μέγας οὐρανὸς ὀπτανιάων, Ἠμὲν ἐπιστεῦσαι δεῖπνα χρόνον, ἠδ' ἀναμεῖναι*, lepidiffima coqui periphrafis continetur: neque audiendus vir doctus, qui *οἱ μὲν* et *οἱ δὲ* fcribit in pofteriore. Homer. de Horis: *Τῆς ἐπιτετράφαται μέγας οὐρανὸς οὔλυμπός τε, Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ' ἐπιθεῖναι*. In XV. *εἴδατα* funt *cibi*. Poëtica vox eft Homero frequens. Nollem accepiffet vir doctus pro *εἴδεα*, quod declarant illius verba: *cibariorum omnigenas fpecies*. XX. verfus: *Ἐν καθαρῷ, ὅθι κύματ' ἐπ' ἠϊόνος κλύζεσκε*. Si animadvertiffet Dalecampius, fumtum effe ex Il. rh. ψ., p.255.

nunquam illa scripsisset, quae pro interpretatione horum verborum nobis reliquit. Legant tirones Eustathium. Similis error in versu LXXXVI.: Ἐν καθαρῷ, ὅθι περ λοπάδων διεφαίνετο χῶρος. Cum unica dictione mutata sit ex Homerico: Ἐν καθαρῷ, ὅθι περ νεκύων διεφαίνετο χῶρος. XXIV. absque ulla varietate in omnibus membranis et epitoma ita conceptus est: Τὰς δ' ὁ Κύκλωψ ἔφιλει, καὶ ἐν ὄρεσιν ἐξεπεφύκει. Scribebam Τὸν δ' ὁ Κύκλ., et cum sequenti versu continuabam. Describit unum aliquem e servis Xenoclis, illum nempe, qui pinnas mensae intulerat. Eum ait Cyclopi fuisse dilectum, atque adeo a Cyclope in suo antro generatum: horridum aliquem servum, visu turpem et altero oculo captum designat. Josephus vero Scaliger, cum superioribus hunc versum jungens, scribendum arbitrabatur: Τὰς δ' ὁ Κύκλωψ ἔφλη, καὶ ἐν ὄρεσιν ἔξεσε φύκη. Has, inquit, mandebat Cyclops, et in montibus eradebat τὰ φύκη. Nam apuae cum multa alga capiuntur, quae est φῦκος, et algas ipsas superiore versu vocabat λιπαρὰ κρήδεμνα. ἔφλη sive ἔφλα valet *manducabat*, *vorabat*. Menander: Κύψας καθ' αὑτὸν τῶν τραγημάτων ἔφλα. XXV.: Πίννας ἦλθε φέρων καὶ ἄμυλα ἠχήεντα. Postrema manifesti vitii sunt comperta. Proclive esset emendare καὶ ἀμύγδαλα ἠχήεντα, nisi et praecedentia obstarent, et magis sequentia. Scribe igitur vel cum acutissimo Scaligero καὶ τήθη μυελόεντα, vel, ut censemus nos, καὶ ὀσμύλι' ἠχήεντα. Vocem ἠχήεντα omnino retinendam puto: est enim Homeri, quo respexisse parodum non dubito. Osmyli inter polyporum species recensentur. Et ὀσμύλια dixisse Aristophanem in Danaïdibus, ex Athenaeo et Polluce discimus. Olim scribebam καὶ κογχύλι' ἠχήεντα. XXVI.: Ἃς κατεφυγότριχος πέτρης λευκὸν τρέφει ὕδωρ. Sine controversia verum est, quod Scaliger divinavit: Ἃ κατὰ φυκότριχος

p.256. π. XXVII. χονδροφυῆ passerem interpretor, cui mollis caro instar alicae. XXIX.: Οὐδ' ἐφθὴν τρώσας ἵνα εἴασε Φοῖβος Ἀπόλλων. Scaliger: Οὐδ' ἐφθὴν τρῶσαί μιν, ἄασε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων. Invenimus in optimis Hoeschelii excerptis τρώγειν. Itaque sic versum concinnamus: Οὐδ' ἐφθὴν τρώγειν, ἐπεὶ ἄασε Φ. Ἀ. Homerus: ἐπεὶ φρένας ἄασεν οἶνος. XXXII.: Ἀψ δ' ἑλόμην χάρμῃ, λαιμὸν δ' ἄπληστον ἄμυξα. *Mugilem prehendi et in contrariam partem traxi per vim, et Stratoclis inexplebile guttur unguibus laceravi.* Nihil hic mutandum censeo. XLVI.: Πολλὰ δ' ἄναντα κάταντα κατὰ στέγας ἦλθ' ὁ μάγειρος. Corripit

teriorem in σέγας, non sine exemplo. Theocritus: πενία, Διόφαντε, μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει. Sed et ος idem significabit. Scaliger tamen κατὰ σέχας ma- at. Sensus est, isse, redisse cocum saepius e culina superiorem contignationem, ubi coenatio. ἄναντα αντα eleganter appellat scalas. In Homeri versu Il. ω. ν. loci acclives et declives sic dicuntur. XLIX.: Αὐ- ἀπ' Εὔβοιαν λοπάδες τόσαι ἐστιχόωντο. Melius in ex- ptis ἀπ' Εὐβοίας. Sic versu XCV. ἐκ Σαλαμῖνος. Poëta elligit patinas Carystias, quas fuisse Athenis in pretio, ere est ex l. IV. LIII.: Οἵη δ' αὖ θύννε κεφαλὴ θα- ιηῖάδαο. Recte Dalecampius Οἵη. Optime vero Sca- er θαλαμωνιάδαο· ut alludat ad Homericum Τελαμω- ίαο. θαλάμαι *piscium cubilia*. Mox ἕνεκα τευχέων Αἰ- ίνων interpretor *propter lances, quae auferebantur de ssa*. Ea est, quam appellat parodus insignem calami- em et θεήλατον, cum ait: τὸ δὲ πῆμα θεοὶ θέσαν ἀν- ώποισι. LVI.: Ῥίνη, τὴν φιλέεσι. Repetendum est bum ἦλθε. LXX.: Οὐ πλήρης περ ἐὼν κρατερὸς πα- ῃ ἐπορέχθη. In epitome κρατερῶς. Scribe igitur: πλήρης περ ἐὼν κρατερῶς παλάμῃ ἐπορέχθην, Γεύσασθ' ρων. Utrumque dicunt poëtae, χειρὶ ἐπορέγεσθαι et ρα, *manu protensa aliquid petere*. Scribe etiam τὸ δὲ ροσίῃ·μοι ἔδοξεν. LXXVI. scribe: Σάνδαλα δ' αὖ παρ- καν (vel παρέθηκεν) ἀειγενῆ ἀθανατάων. Planos pi- s, cujusmodi est solea, vocat sandala immortalium: reïdum videlicet et aliarum Nympharum marinarum. XIX. corruptus est, et vulnus codicibus illatum, cui ue excerpta afferunt medicinam. LXXXI.: Μόρμυρος τάδ' ἔην, μεγάλη σπάρος, ἧς ὁ μάγειρος. Scaligero cet: Μόρμυρος, ἄντα δ' ἔην γαλέη, σπάρος, ἧς ὁ μά- ιος. Acutissimi viri conjecturam adjuvant excerpta, in bus diserte scriptum ἄντα et ἧς. LXXXV.: Κεῖτο δὲ βοτάνῃ, ἧς ἐδεὶς ἥπτετο δείπνῳ. In membranis Κεῖτο τις βατὶς et δείπνε, quorum neutrum convenit. XXIX.: Κωλῆν δ' εἰσεῖδον, πῶς ἔτρεμεν. Nihil variant S. Videtur ad Necyiam respicere, ubi τὸ εἰσεῖδον ali- oties usurpatur. Aliter judicabat Scaliger, qui ex aliis meri locis emendabat: Καλῆν δ' ὡς εἶδον, πῶς ἔτρεμον. uentem vero versum perspicue mendosum sic idem rigebat: Κεῖτ' ἀγχῦ κύλικι πλείῃ· χέρας ὧν ἀπέρυκον. II.: Ὄψομαι, ἀλλά με τυρώδει καὶ μάζῃ ὀτρηρῇ. Scri- ra veterum τυρῷ δεῖ καὶ μάζῃ ὀτρηρῇ. Deest aliquid perfectionem sententiae. Hoc enim vult: eras pro

his lautitiis oportebit caseo et properata maza esse contentum. XCIII.: Νηλὴς δ' οὐχ ὑπέμεινε· βιάζετο γὰρ ῥακέεσσι. Crudelem vocat τὸν κωλῆνα, cujus partem capere non potuerat. Caussam continet posterius hemistichium: quia, inquit, vi et impetu convivarum in frusta discerptus est. Omnes manu exarati praeferunt ῥαδίεσσι pro ῥακέεσσι. In versu poëtae, quem παρῳδεῖ, est βελέεσσι. XCVII.: ἵν' Ἀθηνικίων κατέκειντο φάλαγγες. Infelicissime Dalecamp.: *ubi Atheniensium phalanges consliterant*. Itane? κατέκειντο *consliterant*? Si hoc voluit parodus, cur mutavit Homericum verbum ἵσταντο; Sic enim poëta: ἵν' Ἀθηνικίων ἵσταντο φάλαγγες. Atqui phalanges Atheniensium Matroni nihil aliud nisi convivae, quos ex alio Homeri loco στίχας ἀνδρῶν supra vocabat. Hi non ἵσταντο, sed κατέκειντο, *jacebant* in convivialibus lectis. CV.: Χεῖρας νιψαμένοισιν ἀπ' Ὠκεανοῖο ῥοάων. Vera procul dubio scriptura. Posterius hemistichium apud principem vatum leges non semel. Tamen in excerptis scriptum ἀπ' Ὠκεανοῖο ῥόδων τε. Si liberet argutari, dicerem, rosaceam aquam intelligi, esseque figuram ἓν διὰ δυοῖν. Sic hodie finitis epulis vel rosacea, vel nardina, aut similis lavandis manibus funditur. Sed aquae rosaceae nulla dum fuit, neque multo post notitia: verum olei tantum rosacei. Alibi diximus, δ et α saepissime permutata reperiri in antiquis membranis. Sic hoc loco ῥόδων male legerunt pro ῥοάων. CVI.: Ὡραῖος παῖς ἦλθε φέρων μύρον ἠρινὸν ἡδύ. Non clam me est, flores distingui in vernos et aestivos, ut μύρον ἐαρινὸν sive ἠρινὸν dictum videri queat factum ex floribus vernis. Puto tamen alienum hoc a veritate, et scribo ἴρινον aut εἴρινον: nihil enim refert, ut diximus l. V. Et profecto non aliter scripsit Matro. Vide l. XV. CX.: Λέσβιος, ὃ δὴ πλεῖστον ἀνὴρ ὑπὲρ ἄνδρα πεπώκει. Lesbium vinum ita praestans, ut in eo bibendo certarent homines sese invicem superare. CXIV.: ἣν δ' ἀμάμαξυν ἐπίκλησιν καλέουσι. Uvarum genus quoddam vocabant ἀμάμαξυν. Proba et integerrima lectio.

p.257.

Caput Sextum.

Ciborum περιφοραὶ *et* παραφοραὶ *in conviviis Atheniensium. Discrimen inter voces* ἕψημα, ζωμὸς *et* ῥόφημα. *Clementis locus emendatur.* ζωμὸς λευκός. *Polemonis liber* περὶ τῦ παρὰ Ξενοφῶντι κανάθρυ. *Quid sit* κάναθρον. *Locus Xenophontis ex Plutarcho emendatus. Eupolidis fabula* Eilotes. *Voces Laconicae* αἶκλον, κοπὶς, φυσίκιλλος, βέσκερος. *Diana* Corythallia *Spartae culta.* Tiassa *fons. Epicharmi* Periallos. *Alia nonnulla.*

Alexidis versus, quibus convivia Attica ridet, ita scribi debent: Ἔγωγε δύο λαβεῖν μαγείρυς βέλομαι, Οὓς ἂν σοφωτάτους δύνωμ' ἐν τῇ πόλει· Μέλλοντε δειπνίζειν γὰρ ἄνδρα Θετταλὸν, Οὐκ Ἀττικηρῶς, ἐδ' ἀπηκριβωμένως † λιμῷ παρελθεῖν, ἀλλὰ δὴ καθ' ἓν Ἕκαςον αὐτοῖς παρατιθέντα μεγαλείως. In III. versu scripsimus μέλλοντε pro μέλλοντα, referendum ad duos coquos, de quibus dixit: etsi proprie δειπνίζειν de magistro convivii dicitur, non de coquis. Penultimum sine ope librorum emendare potis non sum: ac videtur aliquid amplius, quam hujus versiculi caput, deesse. Eclogarius eo praetermisso scribit: ἐδ' ἀπηκριβωμένως ἕκαςον αὐτοῖς παρατιθέντα, μεγαλείως δέ. Poëta hoc videtur voluisse, sic parandum esse convivium, ut singulis convivis singulae patinae aut lances probe instructae apponantur: neque enim περιφοραῖς ciborum futurum locum, ut in Atheniensium mutationibus. Alibi vocantur hae ferculorum circumlationes παραφοραὶ a Cynulco: quia plerosque convivarum praeteribant tantum cibi, non concessa carpendi facultate. Eo videtur spectare verbum παρελθεῖν. Locus e Centauris Lyncei Samii ante descriptus hujus mentem aperit. Scribe autem εὐτράπεζοι δ' αἰαῖ ὄντως, non ὅτως. Sequitur elegans historia de conviviis duobus Athenis celebratis: in qua multa peccat ἀθρόως interpres. Adscribemus igitur integram Latine: *Narrant, cum Athenis duo non ita antiqua celebrarentur in Lyceo et Academia convivia, Academiae quidem coquum fictilem patinam in alios usus intulisse: ministros vero sacrorum omnes eam fregisse: quoniam videlicet res longe posita non rite quaesita atque intus recepta esset, cum iis oporteat abstinere, quae sunt procul. Lycei vero coquum, qui salitam carnem in modum salsamenti ex piscibus* p. 158.

concinnaverat, flagris fuisse caesum, tanquam versutum et improbe ingeniosum. κατάξαι πάντας τὰς ἱεροποιὰς puto significare, consensu et jussu omnium, quibus sacra curae, fractam esse patinam. Alioquin non male scribas πάντως, *omnino*, nulla excusatione admissa. Lege δέοντος aut δέον ἀπέχεσθαι τῶν μακρόθεν. Mox in verbis Platonis discrimen constituitur inter olera et ἑψήματα hac nostrorum librorum lectione: καὶ λάχανά γε, οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς· ἑψήματά τε ἑψήσονται. Sed melius apud Platonem: καὶ λάχανά γε, οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς, ἑψήματα ἑψήσονται. Cave, confundas haec tria, ἕψημα, ζωμὸς et ῥόφημα. ἑψήματα appellabant cocta olera, aut legumina, vel alia absque carne: ζωμὸν jusculum, in quo carnes coxerant. Clemens Alex. Paedag. l. II. tenuis mensae cibos enumerans: βολβοὶ, ἐλαῖαι, λαχάνων ἔνια, γάλα, τυρὸς, τά τε ὡραῖα, ἑψήματά τε παντοδαπὰ ζωμῶν ἄνευ· κἂν ὀπτῶ δέῃ κρέως, ἢ ἑφθῶ μεταδοτέον. Separat Clemens ἑψήματα et ζωμὰς, et statim addit: *sin carnibus sit opus.* Unde clarum est, ζωμὰς id esse, quod diximus. Sed non ferenda est menda, quae optimi scriptoris sententiam corrumpit. Nam scribendum est: κἂν δέῃ κρέως, ὀπτῶ μᾶλλον ἢ ἑφθῶ μεταδοτέον. *Si carnium opus sit, assatas, quam jurulentas, praestat apponere.* Ita scribendum esse declarant, quae sequuntur. Affert enim exemplum discipulorum domini Jesu Christi, qui illi post resurrectionem cibum petenti dederunt ἰχθύος ὀπτῶ μέρος. Quid sit ῥόφημα, exposuimus l. super. Quod diximus significari voce
p.259. ἕψημα, Galenus appellat et ζωμὸν, sed cum adjectione λευκόν. Sic ille Ὑγιειν. l. IV.: προσαγορεύω δὲ λευκὸν ζωμὸν, ὅταν ἄνευ σαρκός τε καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον τῆς ἄλλης καρυκείας σκευασθῇ, ἀνήθυ τε καὶ ἁλῶν ἐμβληθέντων εἰς ὕδωρ σὺν ἐλαίῳ καὶ πράσῳ βραχεῖ. Sed notanda sunt verba, quae ista praecedunt: εἰ δὲ σαρκὸς βύλοιτο γεύσασθαι, τὴν τῶν πετραίων ἰχθύων ἢ ὀνίσκων ἐν λευκῷ ζωμῷ καλῶς ἑψήσαντα διδόναι. Ex his intelligimus, appellatum fuisse *album jus*, in quo vel olera tantum vel etiam pisces cocti fuissent, at non item, in quo carnes. Idem Galenus l. III. de facult. alim. capite eo, quo tractat de piscibus carnem habentibus mollem, album jus ita fuse describit: αἱ τῶν μαγειρικῶν λοπάδων σκευασίαι τετίταν ἀπεψίας εἰσὶν αἴτιαι· κάλλισαι δ' εἰσὶν εἰς πέψιν αἱ διὰ τῦ λευκῦ ζωμῦ. γίγνεται δὲ ὗτος, ὅταν, ὕδατος δαψιλῦς ἐμβληθέντος, ἐλαίυ τις αὐταρκὺς ἐπιχέας, ἀνήθυ τε καὶ πράσυ μικρὸν, εἶθ' ἡμιέφθυς ποιήσας, ἐπιβάλλοι τοσῦτον ἁλῶν, ὡς μηδέπω

φαίνεσθαι τὸν ὅλον ζωμὸν ἁλμυρόν. Significationi huic vocis ἔψημα adfine eſt nomen ἑψάναι, quo ſignificabantur olerum faſciculi, ut c. 3. dicebamus. Non autem olerum tantum fiebant ἑψήματα, ſed et legumina cocta vocarunt ἑψήματα. Ariſtoteles l. II. de part.: τὰ τῶν χεδρόπων ἑψήματα καὶ τῶν ἄλλων καρπῶν, διὰ τὸ γῆς εἶναι τὸ πλεῖστον μέρος, ἐξιόντος τῦ μιχθέντος ὑγρῦ, γίνεται σκληρὰ καὶ γεηρὰ πάμπαν. Alibi docet idem, vocata eſſe ἑψήματα, quibus, cum frigeſiunt, ſuperficies in tenuem cruſtam concreſcit. De gener. anim. l. II.: τοῖς δὲ ὑγροῖς μὲν, σωματώδεσι δὲ, θερμαινομένοις περιίσταται, καθάπερ ἐν τοῖς ἑψήμασι ψυχομένοις, τὸ περίξηρον. Legas alibi τὸ ἐκ κέγχρυ ἔψημα, quod proprie κεγχρίνην appellabant. Mox legunt antiqui ἐκπλαγέντα κελεῦσαι, non ἐκπλαγέντα προκείμενα κτλ. Et paulo poſt Εἰκότως ἀνδρικώτατοι ἁπάντων εἰσὶ Λακεδαιμόνιοι. Sequitur non longe: Πολέμων δ' ἐν τῷ παρὰ Ξενοφῶντι κανάθρῳ τῦ παρὰ Λάκωσι καλυμένυ δείπνυ κοπίδος μνημονεύοντα Κρατῖνον ἐν Πλύτοις λέγειν. Deeſt verbum φησὶν aut παράγει. Et miro ſermonis compendio ἐν τῷ παρὰ Ξενοφῶντι κανάθρῳ dictum pro ἐν τῷ περὶ τῦ παρὰ Ξενοφῶντι κανάθρυ. Nam hoc vult: *Polemon in eo commentario, quo expoſuit, quid ſit* κάναθρον *apud Xenophontem, ſcribit* (vel *profert*), *Cratinum in Plutis feciſſe mentionem earum epularum, quae Lacedaemone celebrantur, et* κοπὶς *dicuntur.* Locus Xenophontis eſt in Ageſilai encomio, ubi de magni ducis frugalitate loquens, ἐννοησάτω δὲ, ait, ὡς ἐθοίναζεν ἐν ταῖς θυσίαις· ἀκυσάτω δὲ, ὡς ἐπὶ πολιτικῦ κανάθρυ κατῄει εἰς Ἀμύκλας. Scias autem, obſcurum fuiſſe antiquis criticis Xenophontis hunc locum, quando Polemon vocis κανάθρυ interpretationem integro commentario erat perſecutus. Diverſas ſuper ea dictione veterum ſententias nos quoque obſervavimus. Nam Athenaeus paulo poſt ex Didymo grammatico κάναθρον interpretatur καμαρωτὸν ξύλινον ἅρμα, *currum ligneum fornicatum.* Homeri interpretes nihil aliud fuiſſe volunt, niſi quem Homerus πείρινθα et ὑπερτερίην vocat: Latini veteres *ploxemum* aut potius *ſirpiculum.* p.260.
Hoc enim e vitili materia conſtabat, ut et canathrum, ex eorum ſententia, qui πλέγμα et ψίαθον expoſuerunt. Heſychius diverſas opiniones attigit: ideo verba illius non ſunt praetermittenda. κάναθρα, ἀστράβη ἢ ἅμαξα πλέγματα ἔχυσα, ἐφ' ὧν πομπεύυσιν αἱ παρθένοι, ὅταν εἰς τὸ τῆς Ἑλένης ἀπίωσιν. ἔνιοι δὲ ἔχειν εἴδωλα ἐλάφων ἢ γυπῶν. Poſtrema verba corrupta ſunt. Scribe εἴδωλα τραγελάφων

καὶ γρυπῶν. Plutarchus: κάναθρα δὲ καλῦσιν εἴδωλα γρυπῶν ξύλινα καὶ τραγελάφων, ἐν οἷς κομίζυσι τὰς παῖδας ἐν ταῖς πομπαῖς. Sed obſervanda nobis ſunt praecedentia ejusdem graviſſimi ſcriptoris verba: καὶ τὸ κάναθρόν φησιν ὁ Ξενοφῶν ὐδὲν τι σεμνότερον εἶναι τῆς ἐκείνυ θυγατρὸς, ἢ τῶν ἄλλων. *Narrat Xenophon, canathrum filiae Ageſilai nihil ornatius fuiſſe, quam aliarum.* In Xenophontis codicibus vulgatis de canathro filiae Ageſilai ne verbum quidem exſtat hodie: verum ſuperius allata diſertiſſimi auctoris verba ita, niſi fallimur, legit Plutarchus in ſuis codicibus: ἐκεσάτω δὲ, ὡς ἐπὶ πολιτικῦ κανάθρυ ἡ θυγάτηρ αὐτῦ κατῄει εἰς Ἀμύκλας. Quia ſunt aliquot eaedem literae ſimiles in κανάθρυ et θυγάτηρ, aliud agens librarius alteram vocem omiſit, ut tot locis obſervavimus et indicavimus. *Eilotes*, Eupolidis drama mox citatum, Pollux etiam commemorat l. IX. Sequitur deinde expoſitio duarum Laconicarum vocum, κοπὶς et αἶκλον, quam mutuatus eſt auctor a Polemone, cujus propterea facta modo eſt mentio. Polemonis locus incipit ab his verbis: δεῖπνον δ' ἐςὶν ἰδίως ἔχον ἡ κοπίς. Definit ante iſta: ταῦτα μὲν ὁ Πολέμων. Hunc ſcriptorem Spartanum fuiſſe vel Sparta oriundum, declarat, quod ait: εὐωχῦσιν, ὐ μόνον τοὺς ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς ἀφικνυμένυς. Laconica vox eſt φυσίκιλλος, quam Athenaeus interpretatur parvulum panem: vulgo Lacedaemone panem vocabant βέσκερον, aut panis certe genus quoddam, auctore Heſychio. *Corythallia Dea* Spartae culta feſto die Tithenidiorum ea eſt, quae in aliis Graeciae urbibus dicebatur Κυροτρόφος. Dubitari enim non poteſt, ſic dictam, quod faceret τὺς κόρυς θάλλειν. Alii tamen peculiare nomen ea voce ſignificari putant. Fanum hujus deae fuit, teſte Athenaeo, παρὰ τὴν λεγομένην Τίασσον. Lego Τιάσσαν, ac verto *prope Tiaſſam fontem*, nam de fluvio dixiſſet τὸν, non τήν. Heſychius: Τιάσσα, κρήνη ἐν Λακεδαιμονίᾳ· τινὲς δὲ ποταμόν. Pauſanias ait fluvium. Addit Polemon: θύυσι δὲ καὶ τοὺς γαλαθηνὺς ὀρθραγορίσκυς. Puto, ſcripſiſſe Polemonem ὀρθαγορίσκυς vel ὀρθαγορικούς. Cauſſam afferemus ſequenti capite. Ibi etiam dicemus, cur iſta verba, τὸ δὲ αἶκλον καλύμενον ὑπὸ μὲν τῶν ἄλλων Δωριέων καλεῖται δεῖπνον, interpretibus non recte accepta, ſic verti debeant: *At illud, quod dicitur* αἶκλον, *aliis quidem Doribus ſignificat idem, ac* δεῖπνον, *coena.* Putavit Polemon, τὸ αἶκλον aliud Spartae, aliud apud caeteros Doras ſignificare. Epicharmi fabula, ex qua affertur teſtimonium a Polemone, l. VI.

duplici nomine inscribitur, Ἐλπὶς ἢ Πλοῦτος. Apud Pollucem vero l. X. c. 36. simpliciter, ut hoc loco: ἐν Ἐλπίδι Ἐπιχάρμῳ εἴρηται τὸ τοῦ γείτονος καλιόν. Scribo verba Epicharmi: Ἐκάλεσε γάρ τύ τις ἐπ' αἶκλον ἐκών· τὺ δὲ ἑκὼν ᾤχεο τρέχων. *Vocavit te aliquis cupide ad convivium: tu cupide eripuisti te fuga.* Quae autem poëtae ejus fabula appellatur hic Περίαλλος, sub finem libri Περίαλος uno λ dicitur. Fortasse Περίλαος verum istius dramatis nomen. Id erat usitatum viri nomen in Sicilia, ut scimus ex historia Phalaridis. Sed et περίαλλος Graecum vocabulum est, de eo, qui caeteris praestat, aut vult videri praestare. Nunc dicamus, quid Lacedaemone vox αἶκλον significaverit ex sententia Polemonis. Verba sunt illius: ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι τοῖς εἰσιοῦσιν εἰς τὸ Φειδίτιον μετὰ δεῖπνον τὸ καλούμενον αἶκλον, εἰσφέρουσιν ἄρτους ἐν ἀῤῥιχίδι. Prava distinctio aliud Polemoni affingit, quam quod ipse sensit ac dixit. Scribe: μετὰ τὸ δεῖπνον, τὸ καλούμενον αἶκλον εἰσφέρουσι. Existimavit enim Polemon, appellasse Lacedaemonios aeclum apophoreta, quae dabantur convivis, qui phiditia agitaverant. Hoc quoque sequens disputatio probabit.

p.261.

Caput Septimum.

Didymi contra Polemonem disputatio. Didymus dictus Βιβλιολάθας *et* Χαλκέντερος*: Origenes* Συνταακτικός. *Currus* καμαρωτοὶ, camerae. *Tentatus Epilyci desperatus locus.* βάρακες *et* ἀβάρακες. τολύπαι. καταγγέλλειν τὴν ἑορτήν. προφυράματα μαζῶν. *Multa alia emendata.*

Posteaquam recitavit Athenaeus integrum locum Polemonis de Spartanorum conviviis, subjicit haec verba: πρὸς ὃν ἀντιλέγων Δίδυμος ὁ γραμματικός· *cui contradicens Didymus grammaticus haec scribit.* Est vero prolixus admodum, qui describitur ex Didymi scriptis, locus: continuatur enim per aliquot paginas usque ad haec verba, περὶ δὲ τοῦ τῶν Φειδιτίων δείπνου Δικ., aut etiam fortasse ad ista, Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ Τρωϊκοῦ διακόσμου. Solent auctores post recitatum alicujus scriptoris

testimonium, paulo praesertim longius, his aut similibus verbis lectorem admonere: *Haec ille.* Ut modo Athenaeus: ταῦτα μὲν ὁ Πολέμων. Id quia ab illo factum non est post allatum Didymi locum, divinandum nobis hodie est, quousque illius grammatici verba extendantur. Qua de re, jam diximus, quid nostri judicii esset: neque dubitamus, idem nobiscum judicaturos, qui fuerint cunque γόνιμοι κριτικοί. Falsus est judicii, dubio procul, eruditissimus Dalecampius, cum putavit, desinere Didymum loqui in istis: ἀλλὰ κεινῆσθαι συμβαίνει τὴν πόλιν πρὸς τὴν θέαν. Hic error multorum errorum optimo viro caussam praebuit. Et sane mirum est, non vidisse illum, reprehensionem Polemonis a Didymo factam, ut testatur clarè Athenaeus, sequentibus maxime verbis contineri. Quod autem scribit auctor, Didymum hunc, editis CIↃ CIↃ CIↃ
p.162. IↃ libris, Βιβλιολάθαν, *oblivionem librorum*, esse cognominatum, quod suorum scriptorum saepe non meminisset: de numero librorum consentit Suidas, cognomen vero aliud ei tribuit: Χαλκέντερον enim fuisse dictum, ut si Latine dicas *Aënoventrum* vel *Aënocordum*, quod indefatigabili diligentia in studiis uteretur. Non dubito, allusisse auctores hujus appellationis ad Homericum hemistichium, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη. Ego Origenem potius Chalcenterum appellaverim, cujus incredibilis assiduitas et vigiliae sex millia librorum pepererant: propter quae cognomen meruit Συντακτικοῦ. Verum haec obiter. Nunc Didymi verba percurramus. Principio ut explicaret, quid esset κάναθρον apud Lacedaemonios, quia canathri usus praecipuus, uti videtur, erat in Hyacinthiorum celebratione, totum solemnitatis ejus ritum describit Didymus. In ea narratione plana sunt omnia et sana, nisi cum ait de virginibus Spartanis: αἱ μὲν ἐπὶ καναθρῳ τῶν ξυλίνων ἁρμάτων φέρονται. Scribendum enim: καναθρων, καμαρωτῶν ξ. Quam lectionem super. c. exposuimus. Currus tectos vocat Didymus καμαρωτὰς, ut Strabo naves tectas vocatas ait καμάρας, Tacitus *cameras*. Quin ista quoque tecta vehicula Graeci καμάρας nuncuparunt. Pollux l. X. c. 12.: τὰ δὲ κατάστεγα καὶ στεγαστὰ ὀχήματα καὶ καμάραι. οὕτω γὰρ ὠνόμασεν Ἡρόδοτος. Theodoreti Θεοφιλὴς Maesyma, Herveto interprete (nam graece is liber, quod sciam, editus non est): *Cum medici desperassent et puerum moriturum aperte dixissent, non abjecit mulier spem meliorem, sed illam imitata Sunamitidem mulis imponit cameram.* Videtur fuisse in Graeco τοῖς ἡμιόνοις ἐπιτίθησι τὴν κα-

μάραν. Paulo poſt currum vocat, et temonem ei ac rotas tribuit. Imperitia librariorum ex *καμαρωτῶν* fecit *καμάρῳ τῶν*. Inſulſe, ſicut apud Joſephum l. XII. Orig. *ῥόμβῳ τὴν κατὰ μέσον ὄψιν* gemino errore ſcriptum pro *ῥομβωτήν*. Neque aliter in Ariſteae narratione. Canathris Spartanarum virginum reſpondent Romanorum *carpenta* et *pilenta*, quibus ad deorum aedes foeminae vehebantur: item plebejae *arcerae* et *capſi*, de quibus Nonius, Iſidorus, alii. Obſcuritatem habent haec quoque: *αἱ δ' ἐφ' ἁμίλλαις ἁρμάτων ἐζευγμένων πομπεύουσιν*. Appellat, opinor, *ἁμίλλας ἁρμάτων ἐζευγμένων* currus eo modo et ornatu junctos, quo jungi ſolent in ludis Circenſibus. Aliae virgines, inquit, pompae interſunt tectis pilentis vectae: aliae curribus deferuntur agoniſticis. Tranſit deinde Didymus ad deſcriptionem copidum Laconicarum. Haec vero pars inquinata adeo eſt, ut ſine memorabili facinore extricare hinc me non queam. Edita ſcriptaque lectio ſic habet: *τῆς δὲ κοπίδος μνημονεύει καὶ Ἀριστοφάνης ἢ Φιλύλλιος ἐν ταῖς Πόλεσιν, Ἐπίλυκός τε ἐν Κωραλίσκῳ, λέγων οὕτως· Πότ' ἂν κοπιδοιώσωμαι ἐναμυκλαῖον, παραγγέλλωσι βάρακες πολλὰ οἱ κάρτα καὶ δωδέμαςοι μάλα ἀδεῖς.* Tot mendis haec deformantur, ut temeritatis potius notam reformidare debeam, quod ea reſtituere aggrediar, quam veniam deſperare, ſi parum, quod volui, praeſtiti. Sic autem ſcribo: *Ὁπόταν κοπίδα οἴσωμαι ἐν Ἀμυκλαῖον ἱερὸν, ὅπερ ἀγγέλλουσι βάρακες πολλοὶ, καὶ ἄρτοι, καὶ ζωμὸς μάλα ἀδύς.* Hoc eſt: *quando copida feram ad ſacrum Amyclaeum, quod jam denuntiant baraces multi, et panes, et juſculum ſuave admodum.* Moris erat copides celebrare in Amyclaeo templo. Eo igitur conveniebant, et tam ſacrificii quam convivii apparatum deferebant. Epilycus hoc vocat *κοπίδας οἴσειν εἰς Ἀμυκλαῖον ἱερόν*. Non potuimus aliud excogitare, quod huic loco magis conveniret. Eleganter vero ait poëta, baraces, qui tota Lacedaemone parari incipiebant, dare ſignificationem imminentis feſti: ut ſi quis hodie dicat, liba et id genus alia, quae pridie Oſchophoriorum, ſive Ramalium noſtrorum ſtudioſe conſici ſolent, indicia eſſe inſtantis ejus ſolennitatis. Apud Strabonem et Pauſaniam *καταγγέλλειν τὴν ἑορτὴν* dicuntur, qui de more feſta indicebant. Pro *βάρακες* Dalecampius emendat *ἀβάρακες*, quoniam ſequitur: *τοῦτο γὰρ ἀβάρακες δηλοῦσιν, οὐχὶ πολύπας.* Nos e contrario poſteriorem ſcripturam emendandam ex illa priore affirmamus. Ita enim abſtergendae maculae eorum verborum: *τοῦτο γὰρ οἱ βά-* p.263.

testimonium, paulo praesertim longius, his aut similibus verbis lectorem admonere: *Haec ille.* Ut modo Athenaeus: *ταῦτα μὲν ὁ Πολέμων.* Id quia ab illo factum non est post allatum Didymi locum, divinandum nobis hodie est, quousque illius grammatici verba extendantur. Qua de re, jam diximus, quid nostri judicii esset: neque dubitamus, idem nobiscum judicaturos, qui fuerint cunque *γόνιμοι κριτικοί.* Falsus est judicii, dubio procul, eruditissimus Dalecampius, cum putavit, desinere Didymum loqui in istis: *ἀλλὰ κινῆσθαι συμβαίνει τὴν πόλιν πρὸς τὴν θέαν.* Hic error multorum errorum optimo viro caussam praebuit. Et sane mirum est, non vidisse illum, reprehensionem Polemonis a Didymo factam, ut testatur clare Athenaeus, sequentibus maxime verbis contineri. Quod autem scribit auctor, Didymum hunc, editis CIↃ CIↃ CIↃ
p.162. IↃ libris, *Βιβλιολάθαν*, *oblivionem librorum*, esse cognominatum, quod suorum scriptorum saepe non meminisset: de numero librorum consentit Suidas, cognomen vero aliud ei tribuit: *Χαλκέντερον* enim fuisse dictum, ut si Latine dicas *Aenoventrum* vel *Aenocordum*, quod indefatigabili diligentia in studiis uteretur. Non dubito, allusisse auctores hujus appellationis ad Homericum hemistichium, *χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη.* Ego Origenem potius Chalcenterum appellaverim, cujus incredibilis assiduitas et vigiliae sex millia librorum pepererant: propter quae cognomen meruit *Συντακτικοῦ.* Verum haec obiter. Nunc Didymi verba percurramus. Principio ut explicaret, quid esset *κάναθρον* apud Lacedaemonios, quia canathri usus praecipuus, uti videtur, erat in Hyacinthiorum celebratione, totum solemnitatis ejus ritum describit Didymus. In ea narratione plana sunt omnia et sana, nisi cum ait de virginibus Spartanis: *αἱ μὲν ἐπὶ καναθρῶν τῶν ξυλίνων ἁρμάτων φέρονται.* Scribendum enim: *καναθρῶν, καμαρωτῶν ξ.* Quam lectionem super. c. exposuimus. Currus tectos vocat Didymus *καμαρωτὰς*, ut Strabo naves tectas vocatas ait *καμάρας*, Tacitus *cameras.* Quin ista quoque tecta vehicula Graeci *καμάρας* nuncuparunt. Pollux l. X. c. 12.: *τὰ δὲ κατάστεγα καὶ στεγαστὰ ὀχήματα καὶ καμάραι. οὕτω γὰρ ὠνόμασεν Ἡρόδοτος.* Theodoreti Θεοφιλὴς Hiesyma, Herveto interprete (nam graece is liber, quod sciam, editus non est): *Cum medici desperassent ac puerum moriturum aperte dixissent, non abjecit mulier spem meliorem, sed illam imitata Sunamitidem mulis imposita iter.:* Videtur fuisse in Graeco *τοῖς ἡμιόνοις ἀν*

μάρην. Paulo post [illegible]
tas tribuit. Im[illegible]
μέχρι τῶν. Infulit [illegible]
ῥόμβω τὴν [illegible]
ῥομβάττει. Neque [illegible]
thris Spartanarum virgin[illegible]
[illegible] et [illegible] cui [illegible]
bantur: item [illegible]
Isidorus, ali[illegible] Obscur[illegible]
ἐφ' [illegible]
opinor, [illegible]
ornatu junctos. qu[illegible]
Aliae virgines. in[illegible]
vectae: aliae cu[illegible]
deinde Didymus ac [illegible]
Haec vero pars in[illegible]
facinore ex[illegible]
lectio sic habet: [illegible]
ἢ Φιλίλλιος ἐν [illegible]
λέγων ὅτας· Πε[illegible]
γέλλουσι [illegible]
Tot mendis haec [illegible] :
tam reformicare [illegible] r.
quam veniam desperare [illegible] .is,
Sic autem [illegible] .um
ἱερὸν, ὅπερ [illegible] .φὴν
μὸς μάλα ἄδος. Hoc est [illegible] .anina
Amyclaeum, *quas* [illegible] .ος, ait,
et [illegible] orrigen-
in Amyclaeo templ[illegible] .rbis, ex-
sacrificii quam [illegible] .one Didy-
hoc vocat [illegible] .ri jam non
mus aliud excogitar[illegible] .ymus vocem
Eleganter vero [illegible] .ones dicebant
parari incipieban[illegible] . κρέα. καὶ μι-
ut si quis hodie di[illegible] .s, illud ρ, pro
Oschophori[illegible] . Additur a Di-
fici solent, [illegible] dice bibliothecae
Strabonem et [illegible] .criptor, qui mox
qui de [illegible] ὥσπερ Σφαῖρος ἐς.
emenda[illegible] .ι multo post, ejus-
δηλῶσαι, [illegible] .idymus: ἔτι φησὶν
pturam [illegible] .λακεδαιμονίαν αἶκλον
abster[illegible] .a Polemone carpitur.
[illegible] .ignificare, aliud cae-
[illegible] .ν valere idem, ac δεῖ-

ρακες δηλῦσιν, ἤχὶ τολύπας, ὥς φησι Λυκόφρων· ἢ τὰ προφυράματα τῶν μαζῶν, ὡς Ἐρατοσθένης. Vocis hujus varias interpretationes doctorum hominum recitant et Hesychius, et qui Etymologicum Magnum compoſuit: ſed praecipuarum expoſitionum auctores ex Athenaeo aut potius Didymo novimus. Heſychii verba in vulgatis libris corruptiſſima ita ſcribe: βήρακες τὰ προφυράματα τῆς μάζης. Ἀττικοὶ δὲ βήρακας. δηλοῖ δὲ καὶ τολύπην. Mox iterum: βάραξ, ἱέραξ παρὰ Λίβυσι· καὶ φύραμα ϛρογγύλον, ἀφ᾽ ἦ αἱ μᾶζαι γίνονται, καὶ ἐρίων τολύπαι. Ex his verbis diſcimus, quid appellaverit προφυράματα μαζῶν Eratoſthenes: univerſam nimirum maſſam, quae in mactra ſubacta eſt, priusquam in plures mazas dividatur. De tolypis mazis libro priore diximus c. 29. Sed notanda vox ἐρίων in Heſychii gloſſa. Oſtendit enim, Lycophronem, cum βήρακας exponeret τολύπας, non ſolum de mazis tolypis ſenſiſſe, verum etiam de lanarum glomis. Redeamus ad Epilycum. Eſt vero caeterorum verborum emendatio plane inſignis, καὶ ἄρτοι, καὶ ζωμὸς μάλα ἀδύς, ex iſtis, κάρτα καὶ δωδέμαχοι μάλα ἀδεῖς. In quibus etſi certa latent verae ſcripturae veſtigia, veritatem tamen ex illo puteo Democriteo ἀνιμᾶν et extrahere prope erat nefas, niſi poëtae locum ſuis verbis expreſſiſſet Didymus, incontinenti ſubjiciens: διαῤῥήδην λέγων μάζας ἐν ταῖς κοπίσι παρατίθεσθαι, (τῦτο γὰρ οἱ βάρακες δηλῦσιν, ἤχὶ τολύπας, ὥς φησι Λυκόφρων· ἢ τὰ προφυράματα τῶν μαζῶν, ὡς Ἐρατοσθένης·) καὶ ἄρτες δὲ, καὶ ζωμόν τινα καθηδυσμένον περιττῶς. Id eſt: *quibus verbis diſerte ſignificat Epilycus, in copidibus ſolas apponi mazas, (nam iſtud vox βάρακες ſignificat: non lanarum glomos, ut ait Lycophron: aut primam maſſam mazarum, ut Eratoſthenes,) et panes, ac jus quoddam exquiſitae ſuavitatis.* Ita concipimus Didymi verba in edita lectione peſſime affecta, et propter amiſſas parentheſeos notas, et propter mendas, de quibus jam diximus.
p.264. Poſtrema Didymi luce meridiana clarius probant, non aliter fuiſſe concipiendam Epilyci ſententiam, quam uti eſt a nobis factum. Omnes membranae hic nos deſtituunt, niſi quod ἀδύς ſcriptum in illis offendimus: quae vera ſcriptura, ut probavimus.

Caput Octavum.

Ὀρθαγορίσκοι *et* ὀρθραγορίσκοι. βορθαγορίσκια. Persaeus *vel* Perseus, *et* Sphaerus, *scriptores rerum Spartae. Didymus Polemonem reprehendit de voce* αἴκλον. ἀνδρεῖα, συναικλεῖαι, ἀναίκλειοι. *Spartani magistratus* harmosyni. *Lauri folia inter bellaria. Epaicla duplicia.* χορηγεῖν, παραχορηγεῖν *et* ἐπιχορηγεῖν. Cammata *et* cammatides. Cothon *poculum Spartiatarum.* ζωμὸς ἱκανὸς παραπέμπειν.

Sequitur: ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὀρθαγορίσκοι λέγονται, ὥς φησι Πολέμων, οἱ γαλαθηνοὶ χοῖροι, ἀλλ' ὀρθραγορίσκοι, ἐπεὶ πρὸς τὸν ὄρθρον πιπράσκονται. Restituimus veram lectionem ex antiquae fidei membranis, et optima optimi Hoeschelii epitoma. In superioribus contradixit Didymus Polemoni minus aperte: hic vero aperte et sine circuitione eum reprehendit. Dixit Polemon, ut vidimus ante: θύουσι δὲ καὶ τοὺς γαλαθηνοὺς ὀρθαγορίσκους. Ultimum verbum reprehendit Didymus, Polemonem errare affirmans, quod non scripserit ὀρθραγορίσκους· esse enim deductum ab ὄρθρος vocabulum. Utramque dictionis hujus γραφὴν suos habuisse auctores, certum est. Absque litera canina scribit cum Polemone etiam Hesychius. ὀρθαγόρικος, ait, χοιρίδιον μικρόν. Qui non observant, superius corrigendam esse scriptionem vocis hujus in Polemonis verbis, exempta litera ρ, quid invenient, quod in Polemone Didymus reprehendat? Sed de ea conjectura dubitari jam non potest. Caeterum neque Polemon neque Didymus vocem Laconicam Laconice extulerunt. Nam Lacones dicebant aliter. Hesychius: βορθαγορίσκια, χοίρεια κρέα. καὶ μικροὶ χοῖροι βορθάκεοι. Λάκωνες. Ubi vides, illud ρ, pro quo pugnat Didymus, non habere locum. Additur a Didymo: ὥσπερ Σαῖος ἱστορεῖ. Legi in codice bibliothecae Palatinae ὡς Περσαῖος ἱστορεῖ. Is est scriptor, qui mox Περσεὺς nominatur. Prius scribebam ὥσπερ Σφαῖρος ἱσ. Nam etiam Sphaeri laudantur libri non multo post, ejusdem et argumenti et tituli. Pergit Didymus: ἔτι φησὶν ὁ Πολέμων, καὶ τὸ δεῖπνον ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων αἶκλον προσαγορεύεσθαι. Hic jam aliud in Polemone carpitur. Dixit enim, αἶκλον aliud Spartanis significare, aliud caeteris Doriçe loquentibus: his αἶκλον valere idem, ac δεῖ-

πνον, *coena* vel *convivium*. Hebraeum eſt אכל, *comedit*, unde *ocei* et *ocil*, cibus: ex eo *aeclum*, Gallice *un repas*. Lacedaemoniis ita appellari apophoreta, de quibus diximus extr. c. 7. Errare Polemonem, ait Didymus, παρα-
p.265. κλησίως, inquiens, ἁπάντων Δωριέων ὅτως αὐτὸ καλούντων. Verte: *quum omnes Dores similiter coenam appellent* αἶκλον. Sententiam ſuam probat clare in ſequentibus, allato etiam teſtimonio Alcmanis, poëtae domo Laconis. Verba Alcmanis haec ſunt, imo, ut dicam melius, ita ſcribuntur hodie: Κῆπειτα, μύλαι, ἰ δρυφῆται κῆπὶ ταῖς συναικλείαις. Lego: Κῆπὶ τά τ' ἀνδρεῖα φοιτῇ, κῆπὶ τὰς συναικλείας. Emendationis noſtrae non obſcura veſtigia in ſcripta lectione. Quae poſtea vocata ſunt Spartae phiditia, prius dicebantur ἀνδρεῖα, ut in polit. ſcribit philoſophus. συναικλείας Didymus ipſe interpretatur συνδείπνια. Sic, quem alii Graeci vocant ἄδειπνον, Lacedaemonii ἀναίκλειον, ut indicio eſt Heſychius. Sed quod probare inſtituerat, melius demonſtrat alter locus Alcmanis: Αἶκλον δ' Ἀλκμάων ἁρμόξατο. *Coenam Alcmaeon instruxit*, vel *id convivium rexit Alcm.* ἁρμόξατο pro *fuit harmoſynus*, ut ſaepe ἁρμόττειν pro *eſſe harmoſta*, et id genus alia. Harmoſyni Spartae praefecturam in mulierum mores obtinebant, quos dubium non eſt in conviviis praeſertim publicis munus ſuum exercuiſſe. καμματίδας et κάμματα paulo poſt ſignificationem habere diverſam dicuntur. Aliis criticis ambae voces idem deſignant: ipſa videlicet lauri folia, quibus liba iſta involvebantur. Sequitur Athenaei aut Didymi obſervatio: ἔθος ἦν τοῖς πάλαι, φύλλα δάφνης τραγηματίζεσθαι. *Solitos veteres lauri folia comedere inter bellaria.* Opinio fuit antiquorum, laurum ad valetudinis conſervationem conducere, et, ut loquitur auctor Geopon. in XI., ὑγιείας εἶναι ἐργαστικήν. Ex eo mos iſte inſtitutus. Sed et aliae erant cauſae, cur folia laurea manderent, ut ad Theophraſtum dicebamus. Martialis: *Foetere multo Myrtale ſolet vino: Sed fallat ut nos, folia devorat lauri.* Porro moris hujus teſtimonium affertur a Didymo ex incerti poëtae Cyclopibus, quod ita etiam membranae nobis exhibent: Φύλλα σὺ δείπνων καταλύσεις. ἡ δὲ καθάπερ σχημάτων, ἣν δ' εἰς τὰ τῶν ἀνδρῶν φειδίτια κομίζουσι, σκευοπ. etc. Hic primum obſervandum eſt, pravam diſtinctionem in mirum errorem impuliſſe viros doctos. Putarunt enim ſuperioribus verbis, ἣν μὲν γὰρ τοῖς παισὶ παρέχουσι, reſpondere haec, ἡ δὲ καθάπερ σχημ. Quod tam falſum eſt, quam abſurdum. Iſta enim pars

ſunt ſuperioris teſtimonii. Apodoſis vero eſt in ſequentibus: ἦν δ' εἰς τὰ τῶν ἀνδρ. φ. κοιν. Epaïclorum. inquit, paratura duplex eſt. Alia ſit in gratiam puerorum, neque impenſa, neque opera magna. Alia Epaïcla conſiunt, ut in virorum phiditia deferantur: quorum ratio tota eſt diverſa. Deinde videamus, an ullo ſmegmate maculae illae poſſint elui, quibus infectum eſt hoc veteris poëtae teſtimonium. Et poſſe equidem puto. Lego enim: Φύλλα σὺ δείπνων καταλύσεις ἡδέα τῶν τραγημάτων; *Tunc illa tolles folia ſuavia, quae inter bellaria ſolent apponi?* Cogitemus, quorſum ſpectet, qui hoc recitat teſtimonium. Nempe hoc vult unum probare, ſolitos veteres φύλλα δάφνης τραγηματίζεσθαι. Profecto hoc ſatis certum argumentum eſt, non aliter poëtam ſcripſiſſe. Quod hic dicitur, epaecla (vel, ut conſtanter alii libri ſcribunt, ἐπάϊκλα) ex certis quibusdam animalibus parari, explicatur aliquanto poſt, ubi de mattya agit. Nam ibi enumerantur, quae hic vocat ὡρισμένα ζῶα. Ait: παραχορηγοῦντος αὐτὰ τοῖς Φειδίταις ἑνὸς τῶν εὐπορούντων. *Cum hos ſumptus ſupra legitimas impenſas faciat divitium aliquis.* χορηγεῖν eſt neceſſarios ſumptus facere, παραχορηγεῖν ultra modum praeſcriptum legibus aut moribus aliquid praeſtare. Idem ſignificat ἐπιχορηγεῖν. Quare etiam epaecla haec vocantur ἐπιχορηγήματα τοῦ συντεταγμένου δείπνου. Manifeſto depravatus eſt aut mutilus Nicoclis, qui ſubjicitur, locus: Διακούσας δὲ πάντων ὁ ἔφορος, ἤτοι ἀπέλυσεν, ἢ κατεδίκασεν· ὁ δὲ νικήσας ἐζημίωσεν ἐλαφρῶς, ἤτοι κάμμασιν, ἢ καμματίσιν. Videtur ſcribendum: ὁ δὲ νικήσας τὸν νικηθέντα ἐζημίωσεν. *Victor a victo multae nomine exigit vel cammata vel cammatidas.* καμματίδες exponuntur hoc loco, αἷς κάπτουσι τὰ ψαιστά. Sed voci κάπτουσι nullus hic poteſt eſſe locus. Hoc dicunt alii σκέπουσι. Quomodo hic ſcribendum: aut κάμπτουσι, quod pro ἐντυλίττουσιν erit poſitum, ut dictum eſt l. ſuper. c. 24. Ac videtur Nicocles voluiſſe, κάμματα, *liba*, dicta eſſe a verbo κάπτω, *abſorbeo, avide comedo:* καμματίδας vero, quibus liba involvebant, a κάμπτω, *flecto, involvo.* In deſcriptione phiditiorum ex Dicaearcho leguntur iſta inter caetera: εἶτα μᾶζαν μὲν, ὅσην ἂν ἕκαστος ᾖ βουλόμενος, καὶ πιεῖν πάλιν ὅταν ᾖ θυμὸς ἑκάστῳ, καθ' ὃν παρακείμενός ἐστι. Etſi non eſt obſcurus horum verborum ſenſus: obſcuriſſimum tamen eſt, quo pertineant illa καθ' ὃν παρακείμενος. Sine cunctatione mendae locum arguimus, et ſcribimus θαῤῥούντως valde: ὅταν ᾖ p.266.

θυμὸς, ἑκάςῳ κώθων παρακείμενός ἐςι. *Apponitur unicuique suum poculum, ut, cum libuerit, bibat.* κώθων proprium esse Spartanorum poculum, ac proinde optime huic sententiae convenire, liquido constat ex l. XI. Mox scribo ἐνίοτε δὲ ἐδ' ὀπτῶν πλήν. Nam edita scriptura, ἐνίοτε δέ τι μόνον πλ., capi non potest. Quod sequitur, πλὴν ὄψον τι μικρὸν, ἔχον ςαθμὸν ὡς τέταρτον μάλιςα, clamat vitium. Deest enim ponderis nomen. Scribo ὡς τέταρτον μνᾶς μάλιςα. Ut scias, quanta sit haec parcimonia, cum pro obsonio daretur cuique carnis tam exiguus modus, qui librae quadrantem non excederet, fac veniat in mentem ejus, quod Pollux scribit, qui multi cibi, aut etiam, si vis, plurimi erant, octo minas carnium uno die comedisse. Cujus demensi pars tricesima secunda solum est, quae istis phiditis exhibebatur. Plura hac de re scripsimus ad Julium Capit. in Maximino. Mire usus est verbo παραπέμπειν, cum ait: πλὴν ὅγε ἀπὸ τέτων ζωμὸς, ἱκανὸς ὢν παρ' ἅπαν τὸ δεῖπνον ἅπαντας αὐτὲς παραπέμπειν. Id significat *deducere aliquem et comitari.* Ita levatur itineris molestia: facundus enim comes pro vehiculo est. Inde translatum vocabulum de eo dicitur venuste, quod, alii rei adjunctum, eam reddit gratiorem. Sensus p.267. igitur est, tanta copia jus apponi, ut sufficiat vel solum ad levandam omnibus sicci panis molestiam: libentius enim ex jure panis estur, quam solus et siccus. Scribe deinceps: ὅσον εἰς αὐτὴν ἀρκεῖν τὴν συνεσίαν νομίζονται· τὸ γὰρ πλείονα τῶν ἱκανῶν παρασκευάζειν, περιττὸν εἶναι, μὴ μέλλοντά γε προσφέρεσθαι. *Quantum ad convivium illud putent sufficere: nam plura apparare, quam quae sint satis, supervacuum esse, quando illa non sis comesurus.* In voce προσφέρεσθαι frequenter lapsi interpretes. Scribo etiam: Μετὰ τὸ δεῖπνον εἴωθεν ἀεὶ παρά τινος κομίζεσθαι, (ἐνίοτε δὲ καὶ παρὰ πλειόνων) παρ' αὐτοῖς κατ' οἶκον ἠρτυμένη ματτύη, ὃ καλῆσιν ἐπάϊκλον. Plana sententia, quae in edita lectione non procedit.

Caput Nonum.

Σκιάδες et umbrae. *Carnea festum, μίμημα τῆς στρατιωτικῆς ἀγωγῆς. Φρατρεία. ἐνωρίστερον, ἐν ὥρᾳ,* mature, de die, *convivia* tempestiva. *βύστακες quid Spartanis. Lex illorum de non alenda barba in superiore labio. Alia multa.*

Σκιάδες, quarum ex Demetrio Scepsio auctor meminit, similes erant iis, quas veteres Latini *umbras* vocabant, ut scribit Festus: de quibus dicemus plura l. V. c. 7. Carnea, Lacedaemoniorum festum, vocat Demetrius *μίμημα στρατιωτικῆς ἀγωγῆς.* Habuit igitur ea solemnitas convenientiam aliquam cum Judaïco festo, quod XV. Tisri celebrabant, et חג הסכות vocabant: LXX. *ἑορτὴν σκηνῶν·* alii scriptores sacri *σκηνοπηγίαν.* Quaeri potest, quid appellaverit *Φρατρείαν* hic scriptor, cum ait: *ἔχει τε ἑκάστη σκιὰς* (ita scribendum, non *σκιὰ*) *Φρατρείας τρεῖς.* Dalecamp. legi voluit *ἐκ Φρατρειῶν τριῶν τρεῖς,* audace et immani conjectura. Constat, tribuum partes *Φρατρίας* esse nuncupatas in rep. Atheniensium. An et in Spartana πολιτείᾳ eadem fuerit ejus vocis significatio, non facile dictu est. Atque omnino, si quid judico, difficultate non caret hic locus. Scribe *μικρὰ συμπεριενεχθεῖσι νόμου χάριν παρεσκευάζετο.* Recte Dalec. *dicis caussa.* Vocem *συμπεριενεχθεῖσιν* explicamus infra c. 26. Sequens periodus imperfectam sententiam continet, nisi repetas ex praecedentibus verbum *παρεσκευάζοντο.* Imo vero, qui me audiet, distinctas sententias culpa librariorum in unam conjunget ac scribet: *ὅταν δὲ καὶ παραγένοιντο, μικρὰ συμπεριενεχθεῖσι νόμου χάριν παρεσκευάζετο καὶ ἄλλα αὐτοῖς, στρωμναί τε τοῖς μ.* Quae ita vertet sermonis Graeci peritus: *quin si quando ad phiditia convenirent, postquam dicis caussa paululum una fuissent, mox parabantur eis cum alia, tum etiam lecti etc.* Pergit Demetrius: *οἱ δὲ πρότερον ἐπὶ τῆ κλιντηρίου ψιλοῦ διακαρτεροῦντες τῆς κλίνης παρ' ὅλην τὴν συνουσίαν, ὅτε τὸν ἀγκῶνα ἅπαξ ἐρείσειαν.* Lego *διεκαρτέρουν* vel *διακαρτεροῦντες ἦσαν.* *Veteres Spartani,* inquit, *quamdiu convivabantur, super nuda lecti sponda durabant, postquam semel cubito fulciri coeperant.* Scribe *βρωμάτων παντοδαπῶς πεποιημένων,* non *παντοδαπῶν.* p.268. Legi in epitoma *ἦρξαν δὲ τῆς τοιαύτης βλακείας,* quo loco editum est *καὶ τούτων ἦρξαν.* Nihil tamen mutandum cen-

feo. Sequitur deinde ratio vivendi, qua ufus Cleomenes, rex Spartae. Qua in narratione primum illud occurrit nobis animadvertendum: *πολλῶν δὲ πρεσβειῶν παραγινομένων πρὸς αὐτὸν, οὐδέποτε ἐνωρίστερον τοῦ κατειθισμένου συνῆγε καιροῦ.* Quia *ὡραῖα* Graecis appellantur, quae elegantia funt. Dalec. vertit *ἐνωρίστερον elegantius.* At enim proxima verba, *τοῦ κατειθισμένου καιροῦ*, virum doctum fui erroris admonere debuerant. Igitur *ἐνωρίστερον* vel *ἐνωρέστερον* pofitum pro *ἐνωρότερον.* Quod fignificat *μᾶλλον ἐν ὥρᾳ.* Graeci dicunt *ἐν ὥρᾳ*, quod in idiotismo noftro *bona hora.* Ariftophanes Vefpis: *ὁ κηδεμὼν ἡμῖν ἐφεῖτ' ἐν ὥρᾳ ἥκειν.* Idem Concion.: *ὅτι τοσοῦτον χρῆμ' ὄχλου Οὕτως ἐν ὥρᾳ ξυνελέγη.* Theocritus id. XXII.: *ἐπεὶ δειπνεῦντες ἐν ὥρᾳ, Εἰ μέμνῃ, τᾶς γαςρὸς ἐφειδόμεθα.* Philoftratus in vita Apoll. l. II.: *ὥσπερ οἱ παρ' ἡμῖν ἐκ ποτε νύκτωρ τε καὶ οὐκ ἐν ὥρᾳ ἀναλύοντες.* Latini varie exprimunt. M. Tullius *mature.* De convivio Verris apud Rubrium: *mature veniunt, discumbitur.* Alii *de tempore.* Hirtius vel Oppius de bello Hifp.: *Ipse de tempore coenavit.* Plautus *tempori:* Capteiveis: *Numquid vis?* Heg. *Venias tempori.* Inde elegans vox facta *temporius.* Gloffae veteres: *Temporius, ἐνωρότερον.* Quas coenas tempeftivas Cicero appellat, quaeque alii *convivia tempestiva*, folita de die inchoari contra majorum difciplinam, ea funt Graecis *ἐνωρότερα δεῖπνα*, et *tempestive coenare δειπνεῖν ἐν ὥρᾳ*, vel *συνάγειν.* Addit poftea: *ἐπί τε τῷ τρίποδι ψυκτὴρ χαλκοῦς ἐπέκειτο, καὶ κάδος, καὶ σκαφίον ἀργυροῦν δύο κοτύλας χωροῦν, καὶ κύαθος.* Plutarchus haec paulo aliter. Craterem vocat, quem Athenaeus *ψυκτῆρα.* In tripode autem fuiffe ait *φιάλας ἀργυρᾶς δικοτύλους δύο.* Cado vinum continebatur. *Scaphia* inter potoria vafa etiam Latini nominant, Plautus et Tullius. Pro *κύαθος* malim *κύαθοι.* Plutarchus: *καὶ ποτήρια ὀλίγα.* Retrahe mox fugitivas literas in fuum locum. *πιεῖν δὲ οὐ προσεφέρετο, εἰ μή τις αἰτήσει. ἐνεδίδοτο δὲ* etc. Scribendum: *εἰ μή τις αἰτήσειεν. ἐδίδοτο δὲ κ.* Non intelligo, quae fequuntur: *τὸ δὲ πολὺ πρῶτον καὶ ὅτε προσνεύσειεν ἐκεῖνος, οὕτως ᾔτουν καὶ οἱ λοιποί.* Si modo vani conjectores non fumus, hoc vult auctor, in Cleomenis conviviis fervari folitum hoc inftitutum, ut nemini vinum funderetur nifi petenti. Iftud cum jam dixerit, nunc addit, ut plurimum Cleomenem omnium primum fuiffe, qui vinum pofceret: deinde, ubi datum effet ab illo fignum, ita popofciffe et reliquos convivas. Ita fcribo: *τὸ δὲ πολὺ πρῶτον αὐτὸς*

ῆται, καὶ ὅτε προσνεύσειεν ἐκεῖνος, οὕτως ᾔτουν καὶ οἱ λοιποί. Mendum ſubolent etiam iſta: τὰ δὲ παρατιθέμενα ἐπὶ μὲν τραπέζῃ ἦν τοῦ τυχόντος· τὰ δὲ λοιπά, ὥστε μὴ ὑπεραίρειν, μήτε λείπειν. Quid appellat τὰ λοιπά; Nam et MSS. eam ſcripturam agnoſcunt. Senſus poſtulat tale quid: τὰ δ' ἦν τοιάδε vel τοσαῦτα, ὥστε. Aut ſic: τὰ δὲ λοπάδια, ὥστε. At Dalecamp. non aſſentior transferenti in alienum locum haec verba, ὡς εἰς τὸ μηδὲν δαπανᾷν, vertentique *ſumptus ut nullus fiat.* Periodum hanc ita verte: *neque rurſus ita contendendum in hoc eſſe, ut ſine ulla utilitate ſumptus facias, excedens moderatum vivendi modum.* δαπανᾷν εἰς τὸ μηδὲν et fruſtra impenſas facere dicit, qui plura apponit, quam poſſint a convivis comedi. Similem ſententiam ſuper. c. exponebamus. Diſtingue ſic primum verſum ex Antiphane: — ἐν Λακεδαίμονι Γέγονας; ἐκείνων τῶν νόμων μεθεκτέον Ἐστίν. Difficile dictu eſt, quid intelligat hic poëta, cum inter Laconica inſtituta etiam hoc ponit, τὸ φορεῖν τοὺς βύστακας. Eruditi viri conſentiunt, βύστακας hic dici τοὺς μύστακας, *barbae pilos, qui labium ſuperius veſtiunt.* Sed obſtat huic interpretationi lex Lacedaemoniorum, qua erat cautum, ne cui fas eſſet, τὸν μύστακα τρέφειν. Auctor Plutarchus in Agide et de ſera num. vind. Non debemus autem exiſtimare, elegantiſſimum poëtam in tanta ignoratione Laconicae diſciplinae eſſe verſatum, ut rem ignoraret omnibus notam, qui oculorum ſaltem ſenſum haberent. Heſych. βύσταγα (ac fortaſſe βύστακα ſcripſerat) exponit πώγωνα. Si volumus ita hic accipere, jam nulla difficultas. Barbam enim Lacedaemonios aluiſſe, nemo dubitat. Sed cur diceret τοὺς βύστακας potius, quam τὸν βύστακα? Praeterea etſi Heſychio plurimum tribuo, mihi tamen ſuſpecta haec illius interpretatio. Nobis in mentem hujusmodi lectio et interpretatio veniebat: φορεῖν τοὺς βύστακας Μὴ καταφρόνει. *Ne ita mores Spartae aſperneris, ut audeas in ſuperiore labro pilos alere.* καταφρονεῖν vox eſt, ut Servius loquitur, praegnans, pro καταφρονῶν τολμᾷν, *prae contemptu audere aliquid.* p. 269.

CAPUT DECIMUM.

Κεκραμένον ὕδαρῶς. βάμβα, βαμβακεύειν et ἀβαμβάκευστα. ἑκατὸν πάντα παρατίθεσθαι. Heraclides Cumaeus, auctor Παρασκευαστικῶν. Heraclides alius, scriptor libri Περὶ σκευασίας καὶ δοκιμασίας Φαρμάκων. Regis Persarum ministri albati. ἰδέατρος. παρητῆσθαι. Rex Persarum semel anno caput σμώμενος.

In iis, quae de Cretensium conviviis recitantur, pauca sunt, quae morari lectorem queant. Ait: εἰσὶ δὲ πανταχῦ κατὰ τὴν Κρήτην οἶκοι δύο ταῖς συσσιτίαις. Codex Huraldinus κατὰ τὴν πόλιν, sensu nihil variante: nam πανταχῦ significat in singulis Cretae urbibus. Malo, quod est editum, consentientibus Italicis codd. et epit. Ait: τὸν δὲ ἄλλον, ἐν ᾧ τὺς ξένυς κοιμίζυσι. Liber idem κομίζυσι, quod verbum huic loco quam convenientissimum est. Significat enim κομίζειν curare aliquem, et res necessarias ei ministrare. Inde κομιδὴ ea cura, quae de hospitibus habetur. Crebra apud poëtam et alios scriptores vocabula. Sed
p. 170. repugnant huic lectioni subjecta statim verba, κοιμητήριον προσαγορεύυσι. Nam κομιστήριον fuerat dicendum: quod verbi in nullo invenimus exemplarium. Ait: εἶτα ποτήριον ἐν ἑκάςῃ τραπέζῃ παρατίθεται κεκραμένον ὑδαρῦς. Malim ὑδαρῶς, etsi consensum librorum non aspernor. ἀβαμβάκευςα recte ex Hesychio docti interpretati sunt cibos ἄνευ μαγγανεύματος paratos, et sine ullo exquisito coquorum artificio. Sed originem vocis non omnes habent cognitam. Est autem a βάμβα, quod pro βάμμα usurparunt Dores. Hesych. auctor est, ita appellasse Syracusanos *colorem* et alia quaedam: nam βάπτειν est *tingere*. Inde est βαμβακεύειν de mangonizatione ciborum. Mox: καὶ τράπεζα τρίτη δεξιᾶς εἰσιόντων εἰς τὰ ἀνδρεῖα. Melius ἐκ δεξιᾶς, vel ἐν δεξιᾷ. Quae ex Herodoto et Xenophonte describuntur, conferant studiosi cum ipsis auctoribus. Postea narrat ex Theopompo, Thyn, regem Paphlagoniae, ἑκατὸν πάντα παρατίθεσθαι δειπνῦντα ἐπὶ τὴν τράπεζαν. Quod Dalec.: *fercula omnia centum mensae apposuisse.* Imo vero *omnia centena.* Puta, centum boves, centum apros, centum oves, et ita de caeteris, quae inter edulia locum habent. Sic dixit Strabo πάντα θύειν ἑκατὸν, ut olim exposuimus. Parthenius Ἐρωτ.

c. 9.: καὶ αὐτὴν δημοσίᾳ θάπτουσιν ἐν τῷ πεδίῳ, πάντα ἐκχέοντες ἐνεγκόντες αὐτῇ. Acutum eſt Artaxerxis dictum de Thye, captivo ſuo, ſplendorem prioris vitae in epulis retinente, ὅτι ἔτως αὐτῷ δοκοίη ζῆν, ὡς ταχέως ἀπολέμενος. Sic melius, quam ἔτος. Simile eſt in Apolog. Tertulliani: *Megarenſes*, inquit, *obſonant*, *quaſi craſtina die morituri.* Quia plures fuerunt Heraclidae, qui editis libris nomen ſuum poſteritati commendarunt, ideo ſolent diſtingui accurate: ut, cum ſcribit Athenaeus hoc loco, Ἡρακλείδης δ' ὁ Κυμαῖος, ὁ τὰ Περσικὰ συγγράψας, ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιγραφομένων Παρασκευαστικῶν, addit haec, ὁ Κυμαῖος, ὁ τὰ Περσικὰ συγγράψας, ut diſtingueret hunc Παρασκευαστικῶν ſcriptorem ab Heraclide Tarentino, qui Σκευασίας inſcriptum librum ediderat. Utriusque meminit Laërtius in Heraclide Pontico, quatuordecim ejusdem nominis ſcriptores breviter commemorans. Cumaeus, ut videtur, regum Perſidis victum et totam δίαιταν eo in opere deſcripſerat: Tarentinus, profeſſione medicus empiricus, aegrotis ac bonae valetudinis curioſis conſuluerat. Nam Galenus hujus librum ita inſcribit, Περὶ σκευασίας καὶ δοκιμασίας φαρμάκων, l. VI. de facult. ſimpl. medic. Fuere praeterea Heraclidae duo alii, quorum Laërtius non meminit, domo Syracuſani, qui de re culinaria libros ediderant, teſte Athen. l. XII. Ex Cumaeo Heraclida refert auctor, ſolitos, qui Perſarum regibus miniſtrarent, ἐσθῆτας καλὰς ἔχειν, *elegantes veſtes gerere.* MSS. λευκὰς pro καλὰς habent. Sic Romanorum Caeſarum miniſtri fuerunt albati, et certum eſt, apud omnes fere gentes olim honeſtiorum veſtes fuiſſe albas: quod pluribus alibi probamus. Cave confundas δεῖπνον et πότον regum Perſarum, quae duo ſeparatim deſcribit Heraclides, a Dalecamp. vero perperam confunduntur. p.145

Depravata paulo poſt lectio eſt, cum ita ſcribitur: τέτοις ἐκφέρεται εἰς τὴν αὐλὴν, ἐ ἰδεῖν ἅπαντα, μερίδας ποιήσαντες τῶν κρεῶν, καὶ τῶν ἄρτων ἴσας διαιροῦνται. Quid ſibi illa volunt, ἐ ἰδεῖν; Lego ἐ οἱ ἐδέατροι. De qua voce ſcribunt veteres, Graecum nomen iſtud eſſe, at τὴν χρείαν εἶναι Περσικήν. *Mactatae victimae*, inquit, *e regia in veſtibulum afferuntur ad eos, qui ſumptu regis aluntur: ubi ab epularum praefectis et carnes et panes in portiones diſtribuuntur, et dividuntur aequaliter.* Juvat, quod ſequitur: τῶν ἀπὸ τῆς τραπέζης παραλειπομένων ὁ τῆς τραπέζης ἐπιμελόμενος δίδωσιν ἑκάστῳ τῶν οἰκετῶν. De his portionibus Daniel loquitur c. 1.: Καὶ διέταξεν αὐτοῖς ὁ βασι-

λεὺς τὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἡμέραν ἀπὸ τῆς τραπέζης τῦ βασιλέως καὶ ἀπὸ τῦ οἴνυ τῦ πότυ αὐτῦ. Cur ad ſolum prandium, non item ad coenam regis Perſarum proceres venirent, cauſſam hanc affert Heraclides: διὰ τὸ παργγτῆσθαι, ἵνα μὴ δὶς πορεύωνται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς συνδείπνυς ὑποδέχωνται. Id eſt: *propterea quod rex hujus officii gratiam illis fecit, ne bis veniant, ſed et ipſi ſuos quisque convivas excipiant.* Haec mens auctoris. διὰ τὸ παργγτῆσθαι tantundem ſignificat, ac ſi dixiſſet διὰ τὸ τὸν βασιλέα ἔχειν αὐτοὺς παργγτημένυς. Ut apud Lucam Euangeliſtam: ἐρωτῶ σὲ, ἔχε με παργγτημένον. Paulo poſt, ubi ex Herodoto narrantur ſumptus, quos olim fecit Antipater Thaſius, cum Xerxis exercitum prandio excepit, καὶ γὰρ, inquit, ἐκπώματα ἀγυρῦ καὶ χρυσῦ καὶ κρατῆρας παρετίθεντο, καὶ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖπνον. Poſtrema verba, ſi modo ſana ſunt, hoc ſignificant, non ſolum prandentibus omnia fuiſſe exhibenda magnifice, verum etiam a prandio πότους agitantibus pretioſis poculis menſas inſtruendas. Aliud eſt δεῖπνον vel ἄριςον, aliud πότος, ut non ſemel diximus. Ita poſſumus non inepte hanc lectionem interpretari. Sed cum de comeſſationibus iſtis nihil ſcriptum ſit ab Herodoto, cujus verbis auctor loquitur, cenſeo, ineſſe huic loco vitium ex negligentia librariorum profectum. Lego: καὶ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖπνον ἔλαβον. *Atque iſta* omnia aurea et argentea vaſa *poſt coenam capiebant.* Xerxis videlicet milites. Herodot.: οἱ δὲ πλησθέντες, τῇ ὑςεραίῃ τήν τε σκηνὴν ἀνασπάσαντες καὶ τὰ ἔπιπλα πάντα λαβόντες, ὄτω ἀπελαύνεσκον. Fuit, cum aliter medicinam iſti loco facerem, et cum ſequentibus jungens ſcriberem: καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῦ δείπνυ. εἰ δὲ Ξέρξης δὶς ἐσιτεύετο. Sequitur ex eodem hiſtoriae patre de natalitio regis Perſarum convivio, quod τυκτὰ vocabant: τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μόνον. Non dubito, veram eſſe hanc lectionem, quam et Athenaei editi ſcriptique omnes codd. tuentur, et ipſius Herodoti. Tamen et Valla apud Herodotum et Dalecamp. hic κοσμεῖσθαι pro σμᾶσθαι legerunt interpretatique ſunt. Putarunt enim, σμᾶσθαι τὴν κεφαλὴν nihil eſſe aliud, quam ſordes capitis radere: quod ſemel in anno factitatum a rege Perſarum, ne nos quidem veriſimile putamus. Enimvero σμᾶσθαι operoſiorem curam denotat: cum adhibito ſmegmate caput probe defricatur, quod viri cordati non ſaepe
p.272. faciunt anni ſpatio, multi ne ſemel quidem multis annis. Sic dixit Diodorus Sic. in V. hiſtor.: τιτάνυ ἀποπλύματι

μῦν τὰς τρίχας συνεχῶς. Itaque ficut Romani Caefares t Francorum veteres reges diem illum foliti feftum age- e, quo vel ipfi vel eorum liberi barbam ponebant, aut aefariem incidebant, fi rex Perfarum folemni die caput urabat.

Caput Undecimum.

Modus fumptuum convivalium. Sacrificia veterum tenuia. Menandri fabula Δύσκολος, *et argumenti ejusdem oratio Libanii.* Ciftae ὀψοφόροι. *Philoxeni Cytherii fcripta nugatoria. Platonis comici* Phaon. *Sumptus in rofas.* Andrones. *Flores in reticulis ad olfactum.*

De fumptibus in convivia olim factis loquens Athenaeus, nplius talento impendi vulgo in Graecia non folitum, ıctoritate Menandri probat. Verfus ex ejus comici *Me- ıe* allati, unde id colligitur, et recte fcripti, unica voce ccepta, et apertiffimi funt, ut fere Menandri omnia. uo magis miror, in tam plana rectaque via errare virum octum potuiffe. Senfus eft: Non pari fumptu cuticu- m mortales curare, et diis facra facere. His pro lucu- nta hoftia offerri vix decem drachmarum oviculam. In onvivium unum facile integrum talentum impendi: iis delicet emendis, quae menfae apponenda funt, aut con- ıcendis acroamatis. Poëtae verba fubjiciam: Εἶτ' οὐχ ιοια πράττομεν καὶ θύομεν· Ὅπου γε τοῖς θεοῖς μὲν ἡγο- ισμένον Δραχμῶν ἄγω προβάτιον ἀγαπητὸν δέκα, Αὐλη- ιίδας δὲ, καὶ μύρον, καὶ ψαλτρίας Ταύτας, τὸ Θάσιον, γχέλεις, τυρὸν, μέλι, Μικροῦ τάλαντον γίνεται τὸ κατὰ όγον. In tertio verfu fcripfimus δέκα, non δώδεκα, ju- ente metri lege: neque aliter l. VIII. Sententia haec a ıultis poëtis tractata eft, ut alio loco docet auctor, et robat Clemens Alex. Strom. l. VII. Tertullianus in polog.: *Volo et ritus veftros recenfere. Non dico, quales tis in facrificando, cum enecta et tabidofa quaeque mactatis t tm de opimis et integris fupervacua quaeque truncatis, ca- tula et ungulas, quae domi quoque pueris vel canibus defti- iffetis.* Eodem fpectat et alter ab Athenaeo allatus lo- ıs ex poëtae ejusdem *Dyscolo.* Quem etiam adfcribemus,

quia in illo ſunt nonnulla nobis animadvertenda: — ὡς θύουσι δ' οἱ τοιχωρύχοι Κοίτας φέροντες καὶ σαμνί', οὐχὶ τῶν θεῶν Ἕνεκ', ἀλλ' ἑαυτῶν. ὁ λιβανωτὸς εὐσεβὲς, Καὶ τὸ πόπανον. τοῦτ' ἔλαβεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ πῦρ Ἅπαν ἐπιτεθέν. οἱ δὲ τὴν ὀσφὺν ἄκραν Καὶ τὴν χολὴν ἔτ' ἐς τὰ βρώματα τοῖς θεοῖς Ἐπιθέντες αὐτοὶ τἄλλα καταπίνουσι. Ex ipſo fabulae titulo apparet, publicos mores objurgatos fuiſſe ab eo, qui iſta pronuntiabat. Δύσκολος enim eſt p. 273. moroſus homo, cui nihil placet, niſi quod ipſe faciat, imo ne illud quidem. Talis fuit olim Timon ille, oſor et odium mortalium. Mores hominum hujusmodi deſcripſerat Menander ea fabula: cujus mentio apud Harpocrationem, Ariſtophanis interpretem et Suidam. Libanius quoque rhetor id ipſum praeſtiterat integra oratione: quae cum Athenis recitata eſt, miros tulit plauſus, ut in epiſtolis ſcribit S. Baſilius. In II. verſu ſcribendum Κίστας, non Κοίτας. Ineptum eſt putare, de lectiſterniis poëtam ſentire. Spondeo, de ciſtis eum loqui, in queis deferre moris erat cibos ad ſacrorum epulas neceſſarios. Grammatici κίστας vocant ὀψοφόρους, et ita deſcribunt: ἀγγεῖα πλεκτὰ εἰς ἐδεσμάτων ἀπόθεσιν. Quam recte igitur ciſtae conjunguntur σταμνίοις; quod oenophori genus fuiſſe, nemo neſcit. Sed vetus eſt ſive conſuetudo ſive error librariorum, ſcribere κοίτη pro κίστη, et κοιτὶς pro κιστίς. Ptolemaeus Hephaeſtionis f.: Ἥραν δὲ δωρήσασθαι χλαμύδα, καὶ Ἀθηνᾶν αὐλοὺς, Νηρέα δὲ τοὺς ἅλας καλουμένους ἐν κοιτίδι. Ita nuper eruditiſſimus Hoeſchelius edidit. Recte Heſychius: κοίτη, κίστη, ἐν ᾗ τὰ βρώματα ἔφερον· αἱ δὲ μικραὶ κοιτίδες. Penultimum verſum ita ſcribe ex Clemente: Καὶ τὴν χολὴν, ὀστᾶ τ' ἄβρωτα τοῖς θεοῖς. Etſi poterat tolerari noſtra lectio, melior eſt tamen Clementina. Sed apud Clementem multo plura emendationis egent: quod ex noſtrae γραφῆς comparatione faciendum ſtudioſo lectori relinquimus. Locus eſt eo, quem diximus, libro. Subjungitur his ῥῆσις ſatis longa ex Philoxeni Cytherii Convivio. Exſtat et l. XIV. alius locus ex eadem fabula. Conſtat nobis ex utriusque lectione, poëtam mira ingenii laſcivia convivium fictum a ſe fictis vocibus planeque inſolentibus deſcripſiſſe. Ludicra enim res fuit tota et ridiculi cauſſa ridicule a faceto poëta deſcripta. Quare mirum non eſt, obſcura haec eſſe: ut interea de mendis nihil dicam. Nos et emendandi utrumque locum et interpretandi laborem omnem inanem cenſemus. Quis enim ſe ratione aſſecuturum ſperet, quod

ſine ratione et *τοῦ γελοίου μόνον χάριν* bambalio aliquis effutierit? Torquere autem ſe in iſtis, quid aliud eſt, quam Philetae infelicem diligentiam imitari? Omiſſis igitur moleſtis adeo nugis, quod inſtat, agamus: ſi prius tamen dixerimus, *Phaonem*, Platonis fabulam, cujus hic facta mentio, raro quidem inveniri in veterum ſcriptis nominatam, interdum tamen, ut apud Harpocrationem in *ἀναίνεσθαι*. Hiſtoriam coenae illius, quam exhibuit Cleopatra Antonio, habet Plutarchus. Ex quo ſimul et Athenaeo ipſo ſcripſimus Ἀπαντήσασα τῷ Ἀντωνίῳ ἡ Κλεοπάτρα ἐν Κιλικίᾳ pro eo, quod Dalec., *ἐν Λυκίᾳ*. Plutarchus ſcribit, juſſam ab Antonio Cleopatram *εἰς Κιλικίαν ἀπαντῆσαι*. *κυλίκια*, quorum paulo poſt in hac hiſtoria mentio, quid fuerint, l. XI. explicatum. Sequitur: *ταλαντιαίους εἰς ῥόδα μισθοὺς δέδωκε*. Roſa olim non poſtrema cura et amor eorum, qui nepotinis ſumptibus oblectabantur. Exemplum hoc inſigne, et quod narrat Suetonius in Nerone c. 27. Similia in aliorum imperatorum vitis. Secuti ſumus membranas, cum ita ſcripſimus: *καὶ κατεστρώθη ἐπὶ πήχυια βάθη τὰ ἐδάφη*. Hoc eſt *πηχυαῖα*. Teſtantur tamen eruditi homines, in Farneſiano codice ſcriptum eſſe *ἐπὶ πυκνὰ βάθη*, quod placet minus. Sed quid ſibi volunt membranae, in quibus conſtanter ſcriptum reperimus *τὰ ἐδάφη τῶν δένδρων*; Non video, qui ferri appendix iſta queat: niſi ſcribamus *τὰ ἐδάφη τῶν ἀνδρώνων*, et per *ἀνδρῶνας* intelligamus coenationes. Proprie, ut ſcribit Vitruvius, *Graeci ἀνδρῶνας appellabant oecos, ubi convivia virilia ſolent eſſe, quod eo mulieres non accedant*. Sed Aegyptiam reginam Cleopatram non adſtringebant leges plebi Graecarum mulierum poſitae. Praeterea quia virilia convivia celebrari ſolita in andronibus, dicere licet, vel gynaeconitidem Cleopatrae *ἀνδρῶνα* potuiſſe ſic appellari, ut dictum ſcimus ab optimis auctoribus *οἰνοχοεῖν νέκταρ, ἵππους βουκολεῖσθαι, χειρονομεῖν σκέλεσιν*, et ſimilia. Sic cucurbitulam appellamus, quae eſt ex aere aut vitro: pyxidem, quae ex argento vel auro. Athen. l. XII.: *ἄνθινά τε πολλὰ τῶν ἐδαφῶν ἐν τοῖς ἀνδρῶσι κατεσκεύαστο*. Etſi longe alia ibi ſententia eſt: favent tamen haec verba nonnihil conjecturae noſtrae. Additur in eadem periodo: *ἐμπεπετασμένων δικτύων τοῖς ἕλιξι*. Quid ſignificet hic dictio *ἕλιξι*, non ſcio: et mendae ſuſpicionem movet illud quoque *τοῖς*, quod *ἕλιξι* non convenit, ſed *ταῖς*. Suſpicor, ſcribendum *τοῖς κάλυξι*. Nihil enim convenientius in me[illegible] p.274.

venit: *κάλυξ* autem proprium rosarum vocabulum esse, nemo dubitat. Sensus est, super rosas, quibus pavimentum erat constratum, retia fuisse expansa, ne ingredientium pedibus auferrentur, et soli planities aequalis ubique corrumperetur. Reticulorum istum usum nemo mirabitur, qui observaverit consuetudinem veterum involucris pellucidis aut etiam reticulis involvendi rosas, quo facilius earum fragrantiam perciperent. M. Tullius in Verr. l. V. sive de suppliciis: *Nam, ut mos fuit Bithyniae regibus, lectica hexaphoro ferebatur, in qua pulvinus erat pellucidus Melitensi rosa fartus: ipse autem coronam unam habebat in capite, alteram in collo, reticulumque ad nares sibi apponebat, tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosae.*

Caput Duodecimum.

Σχεδία. Διονυσιακὰ ἀθύρματα. τὰ ἐξ Ἰταλίας ἀκροάματα. *Mos praelucendi et spectandi e tectis. Tecta veterum, Judaeorum, Graecorum et Romanorum.* προφαίνειν ἐκ τῶν τεγῶν. *Prov.:* stare in extrema tegula. *Athenaei memoria suspectae fidei.* Πλάταιια et Πλαταιαί. παρατάττεσθαι τοῖς Ἕλλησι. περιγίνεσθαι. *Alia multa observata.*

Multa perperam accipiunt interpretes in ea, quae sequitur, de eodem Antonio narratione. Ut, cum *σχεδίαν* *coenaculum* interpretantur in istis: *περίοπτον ὑπὲρ τὸ θέα-*
p.275. *τρον κατασκευάσαντα σχεδίαν.* Significat enim pontem theatro fuisse impositum, super quo fictitium istud antrum est exstructum. Cum Διονυσιακὰ ἀθύρματα vertunt *ornamenta ludorum Bacchicorum*, pro *Bacchi crepundia* vel *ludicra.* Cum τὰ ἐξ Ἰταλίας ἀκροάματα *quos super convivium memoriter varia recitaturos accersiverat, Italis hominibus.* Potuit vero ignorare vir in Graecis auctoribus ita versatus, *ἀκροάματα* esse *histriones* et *mimos*, neque aliter vertendum esse, cum et Latini sic loquantur? Hi autem sunt illi ipsi, quos in vita Antonii appellat eleganter Plutarchus τὰς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Κῆρας. Etiam ista non intellexit interpres: *ἀπὸ τῶν τεγῶν λαμπάσι δαδουχουμένης πάσης*

τῆς Ἀθηναίων πόλεως. Quae ex veteri more lucem accipere debent: soliti enim antiqui, non Judaei tantum, (de quibus ex sacris literis constat, sed et Graeci et Latini tecta suarum domorum ita confecta habere, ut in ea spectandi caussa adscenderetur, quoties aut pompa duceretur, aut alia caussa stimularet. De Graecorum tectis constat ex hoc loco. Nam ita vertendum est: *cum tota Athenienſium urbe eſſent, qui facibus e tectis praelucerent.* Lucianus Alectryone: οἱ δὲ, ὁπότε προΐοιμι, καὶ ἐπὶ τὰ τέγη ἀνιόντες ἐν μεγάλῳ ἐτίθεντο ἀκριβῶς ἑωρακέναι τὸ ζεῦγος, τὴν ἐφεστρίδα. Tacitus de Agrippinae adventu Brundusium: *Atque ubi primum ex alto viſa claſſis, complentur non modo portus et proxima maris, ſed moenia ac tecta.* De Latinorum tectis en testes lucupletes. Virgilius in XII. de monomachia loquens Aeneae ac Turni: *Invalidique ſenes turres et tecta domorum Obſedere.* Et ita alibi idem. Plinius in Paneg. de Trajani in urbem ingressu loquens: *Videres referta tecta ac laborantia, ac ne eum quidem vacantem locum, qui nonniſi ſuſpenſum et inſtabile veſtigium caperet.* Hieronymus in epitaphio Fabiolae: *Non plateae, non porticus, non imminentia deſuper tecta capere poterant proſpectantes.* Dio Cass. in Nerone: οἱ κέραμοι καὶ αὐτοὶ πάντων τῶν τῇδε οἰκοδομημάτων ἐκρύπτοντο ὑπὸ τῶν ἀναβεβηκότων. Claudianus III. de laudibus Stiliconis, loquens de reditu illius in urbem: *Nonne vides et plebe vias, et tecta latere Matribus.* Plutarchus in Cicerone: τὰ δὲ φῶτα πολλὰ κατέλαμπε τὰς στενωπὰς, λαμπάδια καὶ δᾷδας ἱστάντων ἐπὶ ταῖς θύραις· αἱ δὲ γυναῖκες ἐκ τῶν τεγῶν προὔφαινον ἐπὶ τιμῇ καὶ θέᾳ τοῦ ἀνδρός. Cave, assentiaris doctissimo et Graecae linguae peritissimo viro, qui προφαίνειν ἐκ τῶν τεγῶν interpretatur *ſpectare e tecto;* cum προφαίνειν sit *praelucere.* Locus ille periculosus, quem intelligit Plinius, is est, unde manavit proverbium Latinorum de summe periclitantibus: *ſtare in extrema tegula.* Seneca epist. 12.: *jucundiſſima eſt aetas devexa jam, non tam praeceps: et illam quoque in extrema tegula ſtantem judico habere ſuas voluptates.* Ex his autem duorum scriptorum locis licet colligere, non habuisse Romana tecta illam loricam, qua munire jussus est lege dei populus Judaicus sua tecta. Formam hujusmodi tectorum describit Eustath. his verbis X. Odyss. commentario extr.: πίπτει δὲ, ait, καταντικρὺ τέγεος ὁ Ἐλπήνωρ ἐν ὑπαίθρῳ ἄνω κοιμώμενος, διὰ τὸ τὰ δώματα μὴ κεραμωτὰ, ἀλλ' ὁποῖα καὶ νῦν, ὡς εἰκὸς, μυριαχοῦ, ἐν ταῖς δοκοῖς γῇ ἐπαμᾶται, ὡς p. 376

ἐντεῦθεν τὴν ϛέγην χρήσιμον εἶναι καὶ πρὸς τὸ ἐγκοιμᾶσθαι. Id eſt: *cadit Elpenor e tecto, cum ſub dio jaceret in ſumma domo, quia tecta non fiebant e tegulis: ſed, uti videtur, erant, qualia nunc quoque locis infinitis videntur, aggeſtam ſuper trabes terram habentia: ut in ejusmodi tectis etiam cubare aliquis poſſet.* Haec Euſtath. de antiquiſſimorum temporum tectis et quibusdam etiam ſui ſaeculi: quibus non diſſimilia ſunt, quae de multiplici genere tectorum, queis eſt uſa rudis antiquitas, disputat docte Vitruvius l. II. At illa, de quibus locuti ſumus, quamvis erant plana et ſine faſtigio, tamen et tegulas habuerunt: niſi cum in illis aut horti inſtituebantur, aut viridaria. Nam et in tecta olim Romae ſcandebant ſylvae. Plinius l. XV. c. 14. Seneca epiſt. 125. et alii. Sed haec praeter inſtitutum. Imperatorem Cajum cognomen inveniſſe Caligulae ſcribit Athenaeus διὰ τὸ ἐν ϛρατοπέδῳ γεννηθῆναι, *quod in caſtris eſſet natus.* Sed haec cauſſa proxima non eſt: verum illa, quam ex Latinis ſcriptoribus et Dione norunt omnes. Redit mox Athenaeus ad tenuem Graecorum victum, de quo dicere inſtituerat libri hujus initio, et ait: εἰς ταῦτά ἐϛιν ἀποβλέποντα τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀγαπᾷν τὴν Ἑλληνικὴν πενίαν. Cui bono adjecta ſint iſta, τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς, non capio, et delenda cenſeo vel mutanda. Qui mox dicitur ex Herodoto Αὔταμνος, in MSS. eſt Ἄτταμνος. Scribendum, ut in Herodoto, Ἀτταγῖνος, niſi Athenaeus ipſe memoria hic lapſus, ſicut videtur feciſſe, cum addit: ὃν φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἐννάτῃ μεγάλως πλούτῳ παρεσκευάσθαι. Hoc eſt: *a divitiis magnifice paratum*, ſive *magnis divitiis inſtructum fuiſſe.* Audiamus Herodotum: Ἀτταγῖνος ὁ Φρύνωνος, ἀνὴρ Θηβαῖος, παρασκευασάμενος μεγάλως ἐκάλεσε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον καὶ πεντήκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους. *Attaginus Phrynonis f. Thebanus, cum magnifice omnibus rebus neceſſariis ſe inſtruxiſſet, hoſpitio excepit Mardonium et alios L. e praecipuis.* παρασκευασάμενος μεγάλως vernaculo ſermone diceremus, *après avoir faict des grands préparatifs.* Sequitur elegans auctoris jocus in alieniſſimum ſenſum a Dalec. detortus. ἡγοῦμαι δὲ, inquit, ὅτι οὐκ ἂν περιεγένοντο, οὐδ᾽ ἂν ἐδέησε τοῖς Ἕλλησι περὶ Πλάταιαν παρατάττεσθαι ἀπολωλόσιν ἤδη ὑπὸ τῶν τοιούτων τροφῶν. Si eſſet verum, ait Athenaeus, quod dixit Clitarchus, Boeotos, cum Perſas conviviis exciperent, non aliud eis appoſuiſſe, quam illas ciborum quisquilias, quibus ſoliti ipſi ſe alere, *periſſent, opinor, Perſae, neque illis opus fuiſſet ſtare in acie contra Graecos in*

campis Plataicis: quippe queis jam tales cibi perniciem attulissent. περὶ Πλάταιαν auctoritate Homer. licet tueri. Omnes alii Πλαταιὰς semper. παρατάττεσθαι τοῖς Ἕλλησι dictum pro eo, quod est usitatius, πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Utrumque invenient tirones apud optimos scriptores: hoc tamen vel maxime viros doctos videtur in errorem impulisse. Sed et περιγίνεσθαι male acceperunt pro *vincere:* nam idem significat hic, atque apud Herodotum, cum illo ipso in loco ait: τετέων πάντων ὄψεαι, ὀλίγε τινὸς χρόνε διελθόντος, ὀλίγες τινὰς τὰς περιγενομένας. Ac p.277. fortasse illum locum auctor respiciebat haec scribens: nam de iisdem Persis editum est illud, quod refert Herodotus, dictum fatidicum.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Maza loco panis. Mazonomi. *Mos veterum acclamandi in conviviis,* εὖ δειπνήσειας, *vel* ζήσειας. μάζων. *Terrores nocturni.* οἱ τιμεχοι. *Cultri in usum mensarum.* παρατέμνειν. κόρμα *vel* κερμα. *Mos veterum Gallorum, vertere se ad dextram inter adorandum.*

Καὶ τἆλλα τὰ πρὸς τὴν ἄρτυσιν τῶν ἱερείων ἁρμόττοντα. *Et alia, quorum usus in conditura carnium.* Pessime Dalecampius: *et alia, quae rite faciundis sacris convenirent, omnia.* Quia vocem ἱερεῖον ita capiendam esse non videbat, ut l. I. dicebamus c. 11., etiam vocabulum ἄρτυσις, cujus notissima significatio est, male accepit. πλὴν τῶν περὶ τὸν μάγειρον σκευῶν ὁ χορηγός. Pro ἃ παρεῖχεν ὁ χορηγός. Et fors fuat ita auctor scripserat. μᾶζα νόμε χάριν. *Maza dicis caussa apposita.* Sic loqui amant scriptores de iis, quae non tam ad usum, quam ad speciem, parari solent: cujusmodi fuit assis Cajanus in veterum mancupiis. Cur hic dicatur maza apposita fuisse tantum dicis caussa, vellem exposuisset: nam alioquin coenas frugales, qualis erat, quae hic describitur, frequentabat maza, non, ut ulli legi aut instituto satisfieret, sed ut locum panis obtineret, sicut docuimus alibi ex Aristophane, τῶν παρά τισι καλεμένων μαζονόμων, ἀπὸ τῆς χρείας εἰληφότων τὴν ἐπωνυμίαν. Initio mazonomi dicti a mazis,

quae apponi in iis solitae: postea quaevis lances rotundae et ligneae. Glossas Hesychii sic emendabis: Μαζονόμον τὸν κύκλον, ἢ τὸν ξύλινον πίνακα. Varro de r. r.: *ut in eodem tecto ornithonis inclusum triclinium haberet, ubi delicate coenitaret, et alios turdos videret in mazonomio positos coctos.* Pro mazonomus dixerunt et *mazophorus* vel *mazophoris.* Hesychius: μαζοφορὶς ὅμοιον κανῷ. ἐν κεραμεῖῳ κοτταβίδι. Scribe κεραμέα, ut lib. XI. καὶ ὁ προσφέρων ἂν εἶπεν, εὖ δειπνήσεις. Lego εὖ δειπνήσειας, adstipulante scriptura l. XI. Simillima formula εὐφημίας convivialis Graecis et Romanis in usu, ζήσειας· cujus meminit Dio in Commodo. In moribus nostris vestigia clara sunt ejus consuetudinis: precamur enim, ut prosit, quod estur aut bibitur. μάλιστα δὲ τοῖς λεγομένοις μάζωσι, (τοῦτο γὰρ ἔτι καὶ νῦν ἡ Διονυσιακὴ σύνοδος ἔχει τοὔνομα). Ait, μάζωνας vocari convivia Bacchica. Olim, ut apparet, generale id fuit conviviorum omnium nomen. An a Graeco μᾶζα, quasi locus, quo mazae congererentur? An potius ab Hebraeo מזון, *mazon*, id est, *cibus*, *opsonium?* At μᾶζα
p.278. est illorum מצה, *matsah:* quod genus panis aut placentae illis significat. τοῦτο ποιοῦντες ἕνεκα τῶν ἐν ταῖς ἀμφόδοις γινομένων νυκτερινῶν φόβων. Addit Eustathius, sed de suo: ὧν αἰτία εἶναι ἡ Ἑκάτη ἐδόκει. Hecaten in compitis fuisse cultam, notissimum est: quae fuit dea χθονία, et, ut appellatur a Theocrito, δυσπλῆτις, id est, interprete Hesych., *difficilis accedentibus.* ὑπὸ τῶν τιμούχων ζημιοῦται. Sic vocabantur magistratus in aliquot Graecorum civitatibus, ut in hac Naucrati et Massiliae. Strabo l. IV. καὶ τούτων μεταλαμβάνων κοτύλην οἴνου. Puto, deesse aliquid: nam sententia est pendens et imperfecta, oratio autem ἀσύντακτος καὶ ἀκατάλληλος. Utcunque vulnus obligaveris, si scribas: καὶ τούτων μεταλαμβάνων ἅμα λαμβάνει κοτύλην οἴνου. οὓς πρὸ ἐνιαυτοῦ καὶ πρὸ τοῦ μέλλειν. *Antequam deberet quemquam excipere.* Ferri potest fortasse haec lectio: magis tamen probem, quod aliquando reposueram, πρὸ τοῦ ἐπαγγέλλειν. Non multo ante scriptum est: ἐπαγγείλασθαι ἑστιάσαι Γαλάτας πάντας ἐνιαυτόν. Ἐπειδὴ δὲ εἰσῆλθον εἰς τὸ δεῖπνον πάντες. In describendo Xenophontis loco usus auctor consuetudine sua: multa enim praetermisit, quae ad formam convivii minus pertinebant; quaedam etiam aliter scripsit, quam Xenophon, ut ista: ἀλλὰ καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύειν βουλόμενοι. Nam in autographo est: ἀλλὰ καὶ προσέμενοι καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύειν. Sine caussa Dalecampius, quae ab Athe-

naeo erant consulto consilio praetermissa, in suam interpretationem infercit. Καλτοὶ, φησὶ, τὰς χοὰς προτίθενται. Editum volui τὰς τροφάς. Ex conjectura primum ita emendaveram, deinde in membranis sic inveni scriptum. Et sequitur mox: ἐφ' ὧν τὰς τροφὰς προτίθενται. ἐὰν δὲ ᾖ τι δυσαπόσπαςον, μαχαιρίῳ μικρῷ παρατέμνοντες. *Sin aliquid sit, quod avelli, nisi aegre, non queat, gladiolo parvo, ut quicque incidit, secantes.* Elegans vox παρατέμνειν, cujus vim, nisi pluribus verbis Latinis, non exprimas. Significat enim, cultros istos non fuisse mensae appositos, quod hodie fit, sed quoties erat opus, solitos educi, et in suum mox locum restitui. Non dissimilem vim habet praepositio παρὰ in verbis παραβοηθεῖν et παραγεύεσθαι, de quibus ante diximus. Potes etiam παρατέμνοντες exponere *aegre secantes*, quod valeat ad declarandam parvitatem cultellorum istorum: quare etiam μαχαίρια vocat, neque hoc solum, sed etiam μικρά. Videntur Graeci cultrorum mensalium diu ignorasse usum: nam in universa illorum lingua nullum vocabulum est, quod proprie ἐπιτραπεζίως cultros denotet. Latina vox *culter* Syriacam originem habet קטל, *occidit*, transpositis literis posterioribus. Graeci etiam cultros μαχαίρας vocant aut μαχαίρια. Vetustissimi Graeci appensam gladii vaginae machaeram gestabant, eaque utebantur pro cultro. Homerus: Ἀτρείδης δὲ ἐρυσσάμενος χείρεσσι μάχαιραν, Ἥ οἱ παρ' ξίφεος μέγα κυλεὸν αἰὲν ἄωρτο, Ἀρνῶν ἐκ κεφαλέων τάμνε τρίχας. Haec poëtae verba afferunt lucem sequentibus Posidonii, quibus declaratur Celtarum mos, non quidem penitus idem, sed tamen affinis: ὃ τοῖς κολεοῖς ἐν ἰδίᾳ θήκῃ παράκειται, id est, *qui culter ensis vaginae adjacet in peculiari theca.* Etiam hodie ensium nostrorum vaginae cultris condendis peculiarem thecam habent. Videntur sane minores ad mensarum usum perdiu fuisse ignorati: non enim aliis in mensa, quam in coquina, utebantur. Postea facti sunt minores: quo in genere vel propter elegantiam, vel aliam ob caussam commendati sunt, qui fiebant in Bithynia. Varro Γεροντοδιδασκάλῳ: *Noctu cultro coquinari se trajecit: nondum enim ibi inventi erant cultelli bujus tempestatis e Bithynia.* Ita lego et interpretor illum Varronis locum apud Nonium. τὸ δὲ ποτὸν οἱ διακονοῦντες ἐν ἀγγείοις περιφέρουσιν, ἐοικόσι μὴν ἀμβίκοις, ἢ κεραμέοις, ἢ ἀργυροῖς. Neque placet τὸ μὴν isto loco, neque video, quid appellet ἀμβίκας. Non enim puto esse vasculi genus illud, quod l. XI. ἄμβιξ dicitur.

p.279.

Fortasse scribendum ἐοικόσι μικροῖς βίκοις. Quod autem subjicitur, etiam lances eos habuisse similes, ad materiae similitudinem refero, non figurae. παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς καθ' αὑτὸ καλεῖται δέρκομα. Scribendum: παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς καθ' αὑτό· καλεῖται δὲ κόρμα. Id est: *bibitur vulgo zythum per se; et vocatur corma.* καθ' αὑτὸ intellige merum, sine melle: quo temperari solitum dixit ab iis, qui vinum quidem bibere non poterant ob census tenuitatem, sed erant tamen caetera turba, de qua nunc loquitur, paulo saltem beatiores. κόρμα vero omnino scribendum cum membranis et epitoma. Dioscorides vocat κοῦρμι, et Marcellus Empiricus *curmi.* περιφέρει δὲ ὁ παῖς ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ λαιά. Orsus a dextris desinebat in laevis. Si hoc voluit, poterat omittere καὶ τὰ λαιά. Quis enim non ita intelligit οἰνοχοεῖν ἐνδέξια apud poëtam? καὶ τοὺς θεοὺς προσκυνοῦσιν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφόμενοι. Imo vero Galli religiosius putarunt, sinistrovorsum se vertere in adorando, quam dextrovorsum more Romano. Plinius l. XXVIII. c. 2.: *In adorando dexteram ad osculum referimus. totumque corpus circumagimus: quod in laevum fecisse Galli religiosius credunt.* καὶ ῥίψαι αὐτῷ παρατρέχοντι. *Eique jecisse currenti ad ipsius currum.* παρατρέχειν est currere juxta currum, quo vehitur is, quem honoris caussa prosequeris. Ita olim moris fuit, ut ad Suetonium notabamus. διότι καὶ τὰ ἴχνη τῆς γῆς, ἐφ' ἧς ἁρματηλατεῖ, χρυσὸν καὶ εὐεργεσίας ἀνθρώποις φέρει. Adulatio ingeniosa non inelegantis poëtae ad exprimendam Bituiti beatitatem summam et liberalitatem. Eadem ἔννοια apud Latinos poëtas. Persius: — *quicquid calcaverit hic, rosa fiat.* Et: — *nunc non e manibus illis, Nunc non e tumulo fortunataque favilla Nascentur violae?* κεχωρισμένην εἶχε, καὶ τὴν τράπεζαν μόνῳ, καθάπερ ἥρῳ. Lege: μόνος, καθάπερ ἥρως. Convenit hoc veterum opinioni, quam de suis heroïbus habebant: quia enim morosos et iracundos putabant, ad illos accedere verebantur. Propterea ut
p.280. rem miram fingit comicus in Avibus, esse locum quendam, ἔνθα τοῖς ἥρωσιν οἱ ἄνθρωποι συναριστῶσι καὶ ξύνεισι. Ad quem locum plura enarrator. τὸ δὲ ποτὸν κεκραμένος οἶνος οἷος δήποτε ὕδατι ψυχρῷ. *Potus erat vinum qualecunque aqua frigida dilutum.* Nihil hic fuit mutandum interpretibus. καὶ τῶν προσφάτων καθιερωθέντων. Scribe προσφάτως, *recens mactatorum.* Haec κυρία notio vocis hujus. ταύτην δ' εἶναι ὁμοίαν ταῖς ἐγγυθήκαις. De incitegis dicimus l. sequ. c. 13. Dalecamp. recte vertit *repositoria.* ἐν

τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοςῇ τῶν ἱςοριῶν. Scripta lectio ἐν γλ τῶν ἱςοριῶν. Hoc est, τρίτῃ καὶ τριακοςῇ. τὲς Τυῤῥηνὲς φησι πρὸς αὐλὸν πυκτεύειν. Alibi docemus, Graecos scriptores πυκτεύειν saepe pro μονομαχεῖν usurpare: quomodo hic censeam capiendum. παρατεθέντων καλήνων τὸ μηρίον ὁ κράτιςος ἐλάμβανεν. Exponimus l. IX. c. 1. καὶ πιςωσάμενοι τὴν δόσιν. *Donatione firmata.* Intellige, caveri solitum perituro vel pignoribus captis, vel chirographo, vel fidejussione. Nam solutio mercedis conventae differebatur post caedem moriturientis: imo tunc tantum promissum praemium deberi incipiebat. Mirum plane genus contractus: quando testator ad heredes jus transmisit, quod ipse habuit nunquam, neque habere potuit vivus. καθ' ὃ δικαιότατός ἐςιν ἕκαςος αὐτὸς ἀποτυμπανισθῆναι. *Quibus contendunt unusquisque, quod justissimum sit, sibi potissimum caput amputari.* Torquent se hoc loco interpretes in exprimenda voce ἀποτυμπανισθῆναι, quae hic quidem perspicue ponitur pro eo, quod paulo ante dixit, τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι. Eustathius docte, postquam ista ex Athenaeo verba Euphorionis descripsit, καὶ ὅρα, inquit, τὸ ἀποτυμπανισθῆναι ταὐτὸν ὂν τῷ τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι. Aristophanis locum ex Phoenissis ita scribe et distingue: — ἐς Οἰδίπυ δὲ διπτύχω κόρω Ἄρης κατέσκηψ' οἵγε μονομάχυ πάλης Ἀγῶνα νῦν ἱςᾶσι. *In geminos Oedipi filios Mars ingruit: qui luctae singularis et gladiatoriae certamen nunc instituunt.* δέτται in vulgata lectione glossa est corrupta vocis poëticae δίπτυχος pro διττός. κατασκήπτειν est cum pernicie aliquo ingruere more fulminis. Eleganter hic de Eteocle et Polynice usurpatur, qui soli totius belli aleam subibant. πάλην μονομάχον interpretati sumus *luctam singularem et gladiatoriam*, ut appareat mens Athenaei, qui ex isto loco probare instituit, gladiatores jam tum fuisse notos. In quo equidem assentiri illi non possum. Quid enim gladiatoribus commune cum iis, quos veteres historiae narrant singulari certamine decertasse? Antiquissimi fuit moris, commissione unius duorumve aut trium parium salutem contrariorum exercituum redimere, et ex eventu ejus pugnae populorum controversias dirimere. Exempla sunt in historia sacra Hebraeorum, Graeca, Romana. Hi sunt, de quibus ait mox Athenaeus plura se alibi scripsisse. Ait enim: ὅτι p.281. δὲ καὶ οἱ ἔνδοξοι καὶ ἡγεμόνες ἐμονομάχυν, καὶ ἐκ προκλήσεως τῦτ' ἐποίυν, ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν. Videtur eruditissimus vir alio in opere eorum ducum historias collegisse,

qui pro salute sui exercitus ceu publicas victimas se devoverunt. Utinam exstaret is liber hodie! Quae fuit hujus viri diligentia, disceremus inde, opinor, fortium aliquot virorum et nomina et res gestas, quarum fortasse hodie funditus exstincta est memoria. Fuit et illud veteribus ducibus genus *μονομαχίας* non incognitum, cujus quotidie exempla eduntur a male consulta nobilitate Gallica. Rixae inter nobiles ex levibus saepe offensis cientur. Offensam condonare et ignoscere, quod sapientes magnanimitatis proprium putarunt, turpe et ignominiosum habetur. Unicum hodie nobilitatis sincerae specimen est, suum jus armis persequi. In hoc cardine vertitur summa illorum existimatio, et is, quem falso honorem vocitant. Qui injuriam parvam magnam sibi factam arbitratur, illius auctorem ad singulare certamen provocat. Concurritur. Horae momento alter ambove mutuis vulneribus pereunt. Certissimum est, nullum saeculum ex veteri historia nobis cognitum adeo crebra hujus insaniae exempla vidisse, atque hoc nostrum plane ferreum. Aliquando tamen factum esse jam olim, ut controversias suas magni duces pugna ex provocatione finirent, dubitari nequit. Exemplum illud antiquissimum est, quod narrat Diodorus l. XVII. de Corcagi ducis Macedonis pugna cum Dioxippo Atheniense. Ac fieri potest, ut de privatis hujusmodi pugnis Athenaeus illo in libro, ad quem nos rejicit, tractasset. Inter argumenta declamationum, quae apud rhetores leguntur, exstat haec lex, Νόμος τὺς ἀριστεύοντας μονομαχεῖν. Quae lex nisi ficta est, ut pleraeque in illis libris, duos idem virtutis praemium poscentes committebat. Exstat apud Sopatrum et Marcellinum in Hermogenis commentariis.

Caput Decimum Quartum.

Diyllus *historicus. Jejunia Judaeorum et veterum Christianorum. Tempus finiendi jejunii ortus vesperi vel hora nona.* *Φιλοσοφία pro religione Christiana.* *περιφερόμενα ὁρᾷν πάντα. προπιὼν ὑποσώπε. τὴν ὥραν. Homerus dictus Syrus et Indus. δέμας et βίος. ἀνάστασις. παρατείνειν. τί τηνικάδε;* Νόστων *scriptores. Alia multa.*

Διύλλος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν. Noli quaerere, quis hic fuerit Diyalus. Scribendum enim

Διύλλος. Hic eſt Diyllus, de cujus hiſtoriarum libris dicebamus ad Laërtii l. V. *θάψας τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν ἐν Αἰγαῖς.* Rex et regina ſunt Aridaeus, Alexandri filius, et ejus uxor Eurydice. Vide, ſi eſt operae, Diodorum et Juſtinum. Reges Macedoniae Aegis fuiſſe ſolitos ſepeliri, etiam Plinius adnotavit. *οὕτως ἦσε τὸν βασιλέα.* Inepta lectio. Nam ἦσε debet ſcribi. *Ita* p.282.
oblectavit et cepit regem. *περὶ ἀρχαίων συμποσίων ἐπισάμενοι.* Legendum *ἐπισάμενος.* *Haec habui*, inquit, *viri amici et convivae, Graecorum longe principes, dicenda, quae ſcirem, de antiquorum conviviis.* Quia convivarum plerique erant Graeci, propterea eos appellat *τῶν Ἑλλήνων πολὺ πρώτους.* Nihil moratus ipſum convivii dominum, civem Romanum. Sed non unus locus eſt, in quo auctoris vel judicium vel gratiam in textura horum dialogorum deſideres. *ὥσπερ ἐν ἁμάξαις ἴδον παρ' ἡμῖν ἐγώ.* Cauſſa non erat, cur corruptam librorum Athenaei lectionem *ἐν ἁμαώκις* ſincerae, quae apud Platonem ſervata eſt, exſtatque in omnibus MSS. Athenaei, quisquam praeferret. Qui non ignorant, quid ſit *ἐξ ἁμάξης λαλεῖν*, *ex plauſtro loqui*, de obſcuritate loci hujus conqueri non poſſunt. Adi Suidam et paroemiographos. *ὥσπερ νηςείαν ἄγοντας, καὶ περιμένοντας τὸ ἀνατέλλον ἄςρον, ᾧ φασι μὴ φανέντος οἱ τὴν χρηςὴν ταύτην φιλοσοφίαν εὑρόντες νόμιμον εἶναι μηδενὸς γεύεσθαι.* Carpit deipnoſophiſta religionem aliquam, quae temporibus illis recens erat introducta. Nam illa verba, *οἱ τὴν χρηςὴν ταύτην φιλοσοφίαν εὑρόντες*, de primis auctoribus novae religionis accipi debent. An ad ritus ſuperſtitionis Iſiacae reſpiciebat? Nam certum eſt, eorum ſacrorum myſtas magnam caſtimoniam prae ſe tuliſſe, ſaepeque jejunaſſe. Ego non dubito, hominem Aegyptium aliud potius ſpectaſſe, et *τὴν χρηςὴν ταύτην φιλοσοφίαν* ironice appellaſſe religionem Judaeorum aut Chriſtianorum. Nam quod ait, nefas grande habitum eſſe, ante ortum ſtellae jejunium ſolvere: purus putus eſt Judaïcus ritus. Hieronymus adverſus Jovin. l. II.: *Apoſtolus non exſpectans ſtellam more Judaico, ſed hora ſexta in ſolarium pranſurus aſcendit.* Idem poſtea ſervatum a Chriſtianis: quorum notae ſunt ſtationes, xerophagiae et crebra jejunia. Non omnia autem jejunia eodem tempore frangebant. Ut plurimum ſub initium noctis corpori procurando operam dabant. Exſpectabant igitur veſperuginis exortum, et, ut ait Athenaeus, *τὸ ἀνατέλλον ἄςρον.* Hic erat illis *καιρὸς νόμιμος ἀπονηςισμοῦ.* Multi ſcriptores

id tempus horam nonam vocant. Prudentius: *Jejunamus; ait, recuso potum: Nondum nona diem resignat hora.* Cassianus Collat. II. c. 26.: *hora nona refectionis tempus indultum est.* Erant alia jejunia, quae ulterius extendebant. Nam Paschale jejunium non ante galli cantum solvebant. Clemens l. V. can. 12.: *ἀπονηστεῦσαι δὲ προσέταξε τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, ἀλέκτορος φωνήσαντος.* Et can. 19.: *ἀπὸ ἑσπέρας πέμπτης μέχρις ἀλεκτρυοφωνίας ἀπονηστιζόμενοι ἐπιφωσκούσης μιᾶς σαββάτων.* Canon Paschalis ineditus: *ὁ ὀγδοηκοστὸς ἔννατος τῆς ἕκτης συνόδου τὰς τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέρας ἐν νηστείαις εἰσηγεῖται καὶ προσευχῇ καὶ κατανύξει τῆς καρδίας ἐπιτελεῖν τοὺς πιστούς· μέσων δὲ νυκτῶν ἀπονηστίζεσθαι.* Quod autem *φιλοσοφίαν* interpretamur religionem, non mirabitur, qui Graecos patres le-
p. 183. gerit: ubi passim Christiana pietas ita appellatur. Exempla sunt apud f. Chrysostomum singulis paginis. Unum afferam non dissimilis sententiae ex homil. XIII. in epist. ad Rom.: *ὁ νενεκρωμένος τούτοις πενίᾳ συζῶν καὶ νηστείᾳ καὶ τῇ λοιπῇ σκληραγωγίᾳ τε καὶ φιλοσοφίᾳ ἐν ἑσπέρᾳ τῆς ἀναγκαίας μεταλαμβανέτω τροφῆς μόνον.* Eidem sanctissimo patri *ὁ διὰ πίστεως φιλοσοφῶν* usitata est hominis Christiani periphrasis. Et in priore ad Cor., Christi crux, inquit, *πάντας ἐποίησε φιλοσόφους τοὺς ἀγροίκους.* Vide init. homil. LIII. in Joann. *ἢ ἐνθάδε πάντα, ὥσπερ τοὺς πυρέσσοντας, περιφερόμενα ὁρᾷν.* L. IX.: *τοσαῦτά σοι περὶ τῶν φασιανικῶν ὀρνίθων ἔχω λέγειν, οὓς ἐγὼ διὰ σὲ, ὥσπερ οἱ πυρέσσοντες, περιφερομένους εἶδον.* Jocus est in verbi *περιφέρεσθαι* varia significatione. Convivae, qui loquuntur, interea dum funus fit prandio, ut ille ait, cibis non fruuntur nisi oculis, dum eos vident circumferri, ut erat veterum consuetudo. Hoc ipsum accidit febricitantibus *ἀποσίτοις*, quibus ut plurimum simul admoventur et amoventur fercula, fastidiente cibos stomacho. Sed et morbi genus est *σκοτόδινος* vel *σκότωμα* dicti, Latinis *vertigo*, quo laborantes omnia cernunt se moventia et rotantia. Eo allusum ab auctore. Simile est l. VI. de parasito, cui contigerat aliquoties cibum, qui de more circumferebatur, oculis tantum participare. *Πτολεμαῖε*, inquit, *πότερον ἐγὼ μεθύω, ἢ δοκεῖ μοι ταῦτα περιφέρεσθαι;* *Ὄμνυμι δ' ὑμῖν, ἄνδρες.* Non indicantur, cujus sint hi versus: quod docet nos integrior ex libris melioribus lectio. Scribe: *ὄμνυμι δ' ὑμῖν, ἄνδρες, κατὰ τὸν ἥδυν Ἀντιφάνη, ὃς ἐν τῇ· Παρεκδιδομένῃ ἔφη, αὐτ. Ἡμῖν ἐλέσθαι τοῦτον ἂν ζῆν τὸν βίον.* Omnino scribendum *Ἢ μὴν ἐλ*

Quis non agnoſcit uſitatiſſimam Graecorum in jurejurando formulam: ὄμνυμι, ἦ μήν. Deeſt autem μᾶλλον, ut paſſim apud Graecos et Latinos. πλεονάζων ἐν ταῖς προσφωνήσεσι πρός σε περὶ τῶν ἐπιφανῶν κλήσεων etc. *Cum multus ſim in te appellando exponendisque tibi conviviis illuſtribus, ad quae fuerim vocatus, vereri ſubit, ne in plenitudinem incidas, et de me queraris. Ideo viſum, coenae te facere participem apud Cebetem Cyzicenum coenatae. Sed prius. quam ad has epulas redeas, potionem bibe ex hyſſopo.* In explicandis auctoribus ibi plurimum ſaepe moleſtiae, ubi minimum utilitatis: ſicut fere accidit, quoties per jocum aliquid dicitur. Tale eſt epiſtolae hujus principium: cujus ne unum quidem verbum recte interpretes ſunt interpretati. Senſus is eſt, quem expreſſimus. Intelligendum autem eſt. Parmeniſcum ejusdem argumenti literas ſaepius ſcripſiſſe, quibus ſplendidas coenas ei deſcribebat: ſicut ſolitos facere mutuis epiſtolis Lynceum et Durim non ſemel narratur Athenaeo. Hoc plane erat, quod aiunt Graeci ἑστιᾷν λόγοις, et comedendos ſermones, ut Plautus loquitur. dare. Ideo ſcribit Parmeniſcus, vereri ſe, ne ex hujusmodi epulis plethoram Molpis contraxerit et ſtomachi faſtidium: quo ut illum liberet, velle ſe ait convivium ei narrare non multae lautitiae, ſed multi joci. Poſtrema verba obſcura ſunt: προπιὼν δ' ὑσσώπε τὴν ὥραν, ἐπάναγε ἐπὶ τὴν ἑστίασιν. Diſtinctione tollitur obſcuritas: προπιὼν δ' ὑσσώπε, τὴν ὥραν ἐπάναγε ἐπὶ τὴν ἑς. *Sed ubi hauſeris aquam ex hyſſopo, mature ad has dapes redi.* πιεῖν ὑσσώπε, ut φαγεῖν ἄρτε. Aquam intelligo, ubi maceratum fuerit hyſſopum. Calida ea herba eſt, neque inutilis languenti ſtomacho. τὴν ὥραν pro ἐν ὥρᾳ. De quo ante dictum ſatis. ἄλλων δὲ τὸ ἀπὸ τῆς Πειρήνης. Haec aqua. ut l. II. proditur, omnium in Graecia aquarum leviſſima. καὶ τὴν μὲν ἐξηντλῦμεν φακὴν, ἡ δ' ἐπεισρέει. Senarius ex aliquo tragico ſumptus, qui in proverbium abiit. Arrianus in Euxini periplo: ὡς ἐπεισρεῖν ἡμῖν ἑκατέρωθεν ἀφθόνως τῦ ὕδατος, τῦτο δὴ τὸ τραγικὸν, καὶ τὴν μὲν ἐξηντλῦμεν, ἡ δ' ἐπεισρέει. Πρώτιστον ἐκ ἀνθηρὸν ἐπὶ ταύτῃ φέρων. Haec et ſequentia obſcuriſſima ſunt. Ut ea illuſtremus, ante omnia ſciendum. his verſibus duos loquentes introduci. Alter parum aſſuetus ſplendidioris vitae lautitiis, convivium neſcio quod deſcribens, pro magnis delitiis narrat fuiſſe cuique appoſitum lentis τρυβλίον. Atque hoc ille vocavit primo verſu δειπνάριον ἀνθηρόν. Quod cum huic non probaretur, interfatur et ait:

Πρώτιστον ὐκ ἀνθηρόν. Hoc, quod primum recensuisti, splendidum non est. Pergit alter in narratione instituta. Itaque sequentia ita distingue: B. Πρώτιστον ὐκ ἀνθηρόν. A. ἐπὶ ταύτῃ Φέρων Εἰς τὸ μέσον ἐπεχόρευσε σαπέρδης μέγας, Ὑπό τι δυσώδης. *Post lenticulam prosiliit in medium saperda magnus.* Φέρων vacat prorsus, ut saepissime. De illo dicendi genere, ὑπό τι δυσώδης, satis dictum ad primum Suetonii. Posterius hermistichium versiculi hujus non possum corrigere. ἀνθίαν piscem intelligo. Ὃν πολλὰ ταῖς κίχλαις ἤδη λέγειν. Restituo pedem, qui deest manifesto: Ὡς πολλὰ χαίρειν ταῖς κίχλαις ἤδη λέγειν. τὸν Ὅμηρον Σύρον ὄντα· τὸ γένος κατὰ τὰ πάτρια ἰχθύων ἀπεχομένυς ποιῆσαι τὺς ἀρχαίυς. Syros abstinuisse piscibus, et ejus rei caussam docemur l. VIII. At Homerum fuisse Syrum, tam verum est, quam fuisse Indum, aut, quod multi tamen crediderunt, Aegyptium. Clemens Alex.: Ὅμηρον οἱ πλεῖςοι Αἰγύπτιον φαίνυσι. ἣ μόνον ἀνέγνωτε σύγγραμμα αὐτῦ τὸ περιέχον λεκίθυ καὶ Φακῆς σύγκρισιν. Dalecamp. emendat ληκύθυ. Male. Vertit autem *oleariae trullae.* Etiam hoc male. Vocat σύγγραμμα, quod fuit poëmatium joculare. Poëta eo carmine lentem cum piso contenderat. Eustathius VI. in Odyss. comm.: εἰς ὄσπριον Φακῆν γράψαι λέγεται Ὅμηρος, ἐκθέμενος λεκίθυ καὶ Φακῆς σύγκρισιν. λεκίθυ δὲ, δηλονότι ὐ τῦ ἐν τοῖς ὠοῖς, ἀλλὰ ὀσπρίυ κροκοειδῦς, ὅπερ ἀρσενικῶς καλεῖται ὁ λέκιθος. Haec ille. ἐνδεδέσθαι τῷ σώματι καὶ τῷ δεῦρο βίῳ τὰς ἁπάντων ψυχάς. Haec veterum multorum philosophorum sententia, animam quasi in ergastulo contineri in hoc corpore: ideo δέμας illud dici, et vitam

p.285. βίον, quasi βίαν. Themistius: τῦτο γὰρ δέμας καλῦσιν, ὡς δεδεμένης ὑπ' αὐτῦ τῆς ψυχῆς ἐνταῦθα παρὰ φύσιν· ὐδὲν γὰρ, ἐν ᾧ πέφυκεν εἶναι, κατέχεται βίᾳ· καὶ τὸ δεδέσθαι, τήν τε βίαν ταύτην παραγαγόντες ὠνόμασαν βίον, ὥσπερ, οἶμαι, τὴν ἑσπέραν Ὅμηρος ἕσπερον. Epiphanius in epist. ad Johannem episcopum Hierosolymitanum, de erroribus Origenis loquens: *Exinde veritatem historiae allegoriae depravans mendacio, infinita verba multiplicat: et simplices quosque varia persuasione supplantans, nunc asserit, animas juxta Graecam etymologiam* ψυχὰς ἀπὸ τῦ ψυχεσθαι *idcirco vocitatas, quia de coelestibus ad inferiora venientes calorem pristinum amiserint, nunc, corpus hoc ob id juxta Graecos* δέμας, *id est, vinculum, sive juxta aliam proprietatem cadaver dici, quia animae de coelo ruerint.* Hactenus Epiphanius, interprete Hieronymo. Ego vero non

video, quam tandem etymologiam secutus Origenes putaverit, idem esse δέμας ac πτῶμα, *cadaver*. καὶ διεῖπασθαι τὴν θεόν. Scribe τὸν θεὸν ex membranis. διὸ πάντας εὐλαβουμένους τὴν τῶν κυρίων ἀνάστασιν φοβεῖσθαι τοῦ ζῆν ἑκόντας ἐκβῆναι. Egregie emendamus hunc locum, in quo viri docti οὐδὲν ὑγιές. Legendum, literula unica detracta, ἀνάτασιν. Id est: *propterea omnes, qui deorum, in quorum potestate sunt, minas verentur, timere vita exire sponte sua.* οἱ κύριοι sunt dii, qui et κρείσσονες dici solent. Sic statim: μετὰ τῆς τῶν κυρίων γίνεσθαι γνώμης, *accidere ex deorum sententia.* ἀνάτασις est comminatio, et ἡ μετὰ πικρίας ἀπειλή, ut Graeci interpretantur. Proprie significat baculum attollere, qui est minitantium gestus. Philo Judaeus in commentariolo Ὅτι πᾶς σπουδαῖος ἐλεύθερος: ἐπανατάσεων δὲ καὶ ἀπειλῶν, ἃς σοφοῖς ἀνδράσιν ἐπανατείνονταί καὶ ἀπειλοῦσί τινες. ἥκιστα φροντιστέον. In editione Philonis magni Turnebi leges ἐπαναστάσεων, eodem, atque hic, errore. Leges apud b. Chrysostomum τὴν ἀπειλὴν ἐπανετείνατο. Sopater vel Marcellinus in Hermogenem: ὁ τῷ πένητι πλούσιος ἐπανατεινάμενος τὰς χεῖρας, καὶ κρινόμενος ὕβρεως, ἀρνήσεται, ὡς οὐχ ὑβρίζων τοῦτο ἐποίησε. Syrianus in eadem sententia dixit τὰς χεῖρας ὥσπερ οἰκέτῃ προσάγειν. Adjiciamus illud quoque animi caussa: sicut ἀνατείνειν est *minari*, ita παρατείνειν est *cruciare*. Proprie extensionem id verbum significat. Quia autem tormentis corpora extenduntur, παρατείνειν solet accipi simpliciter pro torquere, aut quoquo modo cruciare. Sic accipiendum moneo in hoc loco Xenophontis, qui tot viros doctos exercitos habuit frustra, Παιδ. l. I.: εἰ δὲ πάνυ σπουδάζει φαγεῖν, εἴποιμι ἄν, ὅτι παρὰ ταῖς γυναιξίν ἐστιν, ἕως παρατείναιμι τοῦτον, ὥσπερ οὗτος ἐμὲ παρατείνει ἀπὸ σοῦ κωλύων. Vertendum: *donec hunc ego ita cruciem, ut ipse me cruciat, ab aditu ad te prohibens.* Graeci grammatici in similibus locis exponunt ἐπιτρίβειν. Quod verbum significat vexationem et cruciatum. μόνον τε τὸν ἐν τῷ γήρᾳ θάνατον ἀσπασίως προΐστασθαι. Lego προσίεσθαι, *lubenter admittere, probare.* οὐ γὰρ ἐπίστασθε, ὦ ταλαίπωροι. Hic incipit Cynulcus ex sua persona loqui, et suos convivas alloqui, absoluta descriptione Parmenisceae coenae. Τὸ γὰρ ἐσθίειν πολλὰ καὶ κρέα φαγεῖν etc. p.286.
Clemens Alex. Strom. l. VII.: νωθρία ἀπὸ τῆς κρεωφαγίας ἐγγίνεται. Androcydes: οἶνος καὶ σωμάτων ἐμφορήσεις σῶμα μὲν ῥωμαλέον ἀπεργάζονται, ψυχὴν δὲ νωχαλεστέραν. πρὸς τοὺς πυνθανομένους, τί τηνικάδε, *quid istud horae ibi*

ageret. Praecedunt haec verba, ἑσπέρας βαθείας. Plena oratio fit: τί τηνικάδε τῆς ἡμέρας ποιεῖς ὧδε; Nam ita loquuntur Graeci. Ariſtophanes de Avibus: πηνίκ' ἐστὶν ἄρα τῆς ἡμέρας; φησὶ γὰρ οὗτος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Νόστων. Plures poëtas et ſcriptores alios edidiſſe olim Νόστους, docet Suidas. Index operis argumentum fuiſſe oſtendit reditum in patriam vel Graecorum, everſa Ilio, vel Argonautarum e Colchide, vel aliam ſimilem hiſtoriam. In hypotheſi Medeae Euripideae quod exſtat *Noſtorum* fragmentum, de Iaſonis et caeterorum Minyarum rebus agit. Auctor *Noſtorum* hic dicitur Anticlides, cujus Νόστους et laudat Clemens Alex. in Protr., et nominat Suidas. Mox citatur Lyſimachus ἐν τρίτῳ Νόστων, fitque ejus operis mentio etiam in Pindari antiquis ſcholiis. Plutarchus de flum.: καλεῖται δὲ Ἀδράστεια, καθὼς ἱστορεῖ Πλησίμαχος ἐν β' Νόστων. Scribendum ἱστορεῖ ὁ Λυσίμαχος. Alexandrinum fuiſſe, didici ex Apollonii interprete l. I. Steſichorum quoque Νόστους ſcripſiſſe, Phalaridis ad ipſum epiſtola docet. Interdum ſine auctoris nomine laudatur ſcriptor Νόστων, quaſi incertus. Apollodorus Bibl. l. II., Nauplius, ait, uxorem duxit, ὡς μὲν οἱ τραγικοὶ λέγουσι, Κλυμένην τὴν Κρατέως, ὡς δὲ ὁ τοὺς Νόστους γράψας, Φιλύραν. Περιμήδην, Εὐρύβιον, Εὐρύπυλον. Alii horum caedem aliter narrant. Vide Apollodorum Bibl. l. II. εἰ καὶ πάντα Ἡρακλέους ζηλωταί. Diogenes Laërt. in Antiſthene et nos ibi.

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

Τραγικὸν ἡ φακῆ· πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξειν. λοπὰς et τρύβλιον. *Urticarum eſus.* Bolbophace *edulii genus.* πολφοί. *Antiphanis drama* Ὅμοιαι. *Aegyptus lentium fertilis.* φάκινοι *homines.* *Sopater* Φάκιος. χαλκήλατος κολοσσὸς φάκινος. *Alia item multa.*

Tragica res eſt lenticula, ait Cynulcus, reſpiciens eo, niſi fallor, quod tragici quidam poëtae ejus leguminis ſaepiuſcule et frigidiuſcule meminiſſent. Nam cum tragoedia circa reges et principes verſetur, lenticulae nullus eſſe locus in ea poëſi videtur. Notum, quantopere ex-

agitatus fuerit Euripides a comicis propter Telephum, quem mendicum ac fortaffe lenticulae forbitiuncula fe oblectantem induxerat. Athenaei verba fic eduntur: τραγικὸν γὰρ ἡ Φακῇ ἐςιν. Ἀρχάγκαθος ἔφη πω γεγραφέναι ῥοφοῦντα Ὀρέςην τῆς νόσυ πεπαυμένον, φησὶ Σώφιλος ὁ κωμῳδοποιός. Non poffum in animum inducere, p.287. haec ita recte fcribi, ac lego: τραγικὸν γὰρ ἡ φακῇ ἐςιν, Ἀρχάγαθος ἔφη. ἧς γε καὶ ῥοφῦντα Ὀρέςην τῆς νόσυ πεπαυμένον, φησὶ Σωφ. Planiffima fententia. Integer eft fenarius, quem ex Sophilo affert. Timonis Phliafii verfum corrupit vox Ζηνώνειον, alieno loco inferta. Pertinebat enim ad praecedentem aut fequentem verfum hoc modo: Καί γε φακῆν ἑψεῖν ὅς μὴ φρονίμως μεμάθηκε Ζηνώνειον. Cratetis fubjecta verba, Μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξων εἰς ςάσιν ἄμμε βάλῃς, non dubito effe defumpta ex encomio lenticulae, quod ab eo fuiffe editum, teftatur Demetrius Phal. in lib. περὶ ἑρμηνείας. Eft vero Crates poëtico loquendi genere ufus, quod ne doctiffimi quidem viri videntur intellexiffe. Sic enim vertunt et Erafmus, et alii omnes: *Ante lentem ne auge ollam.* Atqui erat vertendum: *Ne lenticulae praetuleris patinam.* λοπὰς eft *patina*, in qua lautiores cibi foliti apponi, ut et doctiffimus Erafmus ait recte, et notiffimum eft. Lenticulam apponebant non ἐν λοπάδι, fed ἐν τρυβλίῳ, in paropfide ut plurimum fictili. Diphilus: Φακῆς κατ' ἄνδρα τρυβλίον μεςὸν μέγα. Quid inter λοπάδα et τρυβλίον interfit, declarat hiftoria Philoxeni l. VI. Philoxenus, ait, παρακειμένων ἐλαῶν, καὶ μετὰ μικρὸν προσενεχθείσης λοπάδος ἰχθύων, πατάξας τὸ τρυβλίον (in quo erant olivae) ἔφη· Μάςιξεν δ' ἐλάαν. Poëticum verbum eft ἀέξειν vel αὔξειν, quo utuntur pro ftudere alicui rei, eamque curare. In Sardanapali epigrammate: Εὖ εἰδὼς, ὅτι θνητὸς ἔφυς, σὸν θυμὸν ἄεξε. Id eft, *genio indulge*, et cuticulam cura. Apud Homerum et Hefiodum θάρσος ἀέξειν, et πένθος ἀέξειν, et fimilia multa, pro uti plurimum aliqua re. Sic igitur et apud Cratetem λοπάδα αὔξειν exponemus *ftudere patinis.* Plutarchus, ut vim hujus vocis exprimeret, ὑπερβαίνειν verbo ufus eft recte: nam αὔξειν πρὸ φακῆς eft neglecta lenticula transire ad patinas. Verba magni illius fcriptoris funt in comment. praecept. falubr.: αὐτὸς δέ τις ἑαυτῷ παρακελευέσθω, μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξων ἀεὶ, μηδὲ πάντως ὑπερβαίνων τὴν καρδαμίδα καὶ τὴν ἐλαίαν ἐπὶ τὸ θρῖον καὶ τὸν ἰχθὺν, εἰς ςάσιν ἐκ πλησμονῆς τὸ σῶμα καὶ ταραχὰς ἐμβάλλειν καὶ διαῤ-

aberrarent interpretes plus quam ἡμέρας δρόμον. Negat, qui haec loquitur, posse panem comedere, cum appositam sibi tanta copia lenticulam cernat. *Colossum aereum magnum lenticularem* appellat paropsidem, in qua erat lens apposita. Ejus magnitudinem, altitudinem et plenitudinem declarat colossi appellatio. Voluit enim poëta intelligi, eam paropsidem cumulatam atque in altum exaggeratam fuisse ὑπερακτεριασσῦ. Elegans locus profecto et dignus, qui a nobis non praetermitteretur. Sopatri versus excipiunt Euripidei, quorum primus ab interprete non est animadversus. Hic nempe: Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι πλὴν δυοῖν μόνον; De eo, quod subjicitur, Diogenis Cynici dicto adi ad Laërtium: nam Dalecampius, ut pudori suo consuleret, sententiam dissimulavit. Locus ex Euripidis Supplicibus paulo aliter apud poëtam legitur. Scribendum mox: Χρύσιππος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῇ εἰς τὴν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείαν. Aut inducenda ista εἰς τήν. Pherecratis est hic versus, Πένητας εὐπατρίδας οὐδεὶς εἶς ὁρᾷ, ut docet lectio, quam ex epitoma restituimus. Sensus hic est: Nemo unquam vidit pauperem, qui inter nobiles locum suum obtineret. εὐπατρίδαι dicuntur bono genere prognati, qui patrem suum ciere queant. Posse etiam patricios quamvis nobiles in paupertatem venire, quis dubitat? Ergo erunt quidam πένητες εὐπατρίδαι. Quod negat tamen poëta, quia, ut ille ait, *pauper ubique jacet*, neque unquam pro nobili habetur. In sequente ecloga ejusdem Pherecratis scribe sic versum II.: Καὶ κύλικα, κἀντραγεῖν, ἵν' ἥδιον πίω. *Da poculum, et ad edendum aliquid, ut eo libentius bibam.*

---

p.290. Caput Decimum Sextum.

Κόγχος, conchis. περισσοτρύφητος ὀϊζύς. *Maza* ἐκταίη. *Maza ex* Τέω *vel* Τεΐη. κόγχος αὐσαλέη. *Mazae Eretriacae. Eretria* λευκάλφιτος. κογχίον μικρόν. *Herus Zenonius.* πραθῆναι ἐπ' ἐξαγωγῇ.

Postquam multa dixisset Cynulcus de lentibus, gratissimo sibi legumine, cum nihilominus abstinere ab earum esu convivas videret, ἀλλ' ἡμῖν γε, inquit, ποίησον δοθῆναι

ἄρτον, μεθ' ὃ μηδὲν τῶν πολυτελῶν, ἀλλὰ κἂν τὴν πολυθρύλλητον ἔχῃς φακῆν, ἢ τὸν καλούμενον κόγχον. Haec illum fecit loqui Athenaeus consulto consilio, ut esset occasio dicendi de voce κόγχος, quae deinceps sequitur. Enimvero cur de Athenaeo jure expostulemus, caussam praebet nobis iste locus: ubi cum tam multa de nomine κόγχος disputentur, quid tamen hic eo verbo intelligere debeamus, non est ab illo expositum οὐδ' ἐν αἰνιγμοῖς, quod aiunt. Certissimum est, falli eruditum interpretem, qui in vulgata significatione κόγχον accipiens de generis tantum differentia hic agi putavit: quasi aliud nihil tota hac disputatione ageretur, quam ut probet auctor, non solum κόγχην, sed et κόγχον dixisse veteres. Ille vero ea de re ne cogitavit quidem isto loco: quod affirmare licet absque ulla temeritatis suspicione ejus verba saltem legenti. Quid? nonne suo loco dictum est l. III., ubi de conchis et ostreis agebatur, utroque genere solitam eam vocem usurpari? τὰς κόγχας, ait, ἔστιν εὑρεῖν λεγομένας καὶ θηλυκῶς καὶ ἀρσενικῶς. Nos arbitramur, caussam non adjectae interpretationis esse, quod in communi usu tum versaretur vox κόγχος ea notione, qua hic accipitur. Quare hoc tantum docere instituit Athenaeus, etiam antiquos notum habuisse eum cibum, et ita appellasse, ut tum vulgo nominabatur. Quod si recte divinamus, cibus, quem auctor intelligit appellatione κόγχου, faba est non fresa, sed integra et cum folliculo, quam Romani *conchen* et *concham* dicebant. Sensus igitur est: petit Cynulcus, dari sibi panem, et cum eo aliquid non de lautioribus cibis, sed vilioribus: puta, ait, lenticulam, de qua tam multa jam dicta sunt, vel quam vocant conchen Romani, Graeci veteres κόγχον. Memineris, Romae hos sermones haberi. Itaque τὸν καλούμενον debemus exponere *eam, quae vulgo hic vocatur conchis*. Quid convenientius lenticulae conjungi poterat, quam conchis? Nam et hanc pauperum fuisse ἔδεσμα, ex Juvenalis sat. III. et XIV. notissimum est. Martialis: *Cum Saxitani ponatur cauda lacerti, Et, bene si coenas, conchis inuncta tibi.* Memineris etiam, Cynulcum esse, qui κόγχον nominat. Solitus hic vir rerum appellationes, quae erant Romae in usu, inter loquendum retinere, cum magno saepe aurium Cituciti fastidio. Sic l. III. pastoritia fistula exceptus est, quod δικόκταν appellasset, quam Romani *decoctam*. Ergo etiam hic conchen appellans κόγχον risum meretur convivarum. Nam sequitur: γελασάντων δὲ p.29

πάντων, καὶ ἐπὶ τῷ κόγχῳ μάλιϛα. Ille vero irrisores suos docte ἀντιμυκτηρίζει, locum Timonis afferens, ubi κόγχος id significat, quod Romae conchis. Illius sunt hi versus: Οὔτε μοι ἑκταίη μᾶζ' ἁνδάνει, ἔτε καρύκη Ἐκ Λυδῶν, λιτῇ δὲ καὶ αὐϛαλέῃ ἐνὶ κόγχῳ Ἑλλήνων ἡ πᾶσα περισσότρύφητος οἴζύς. Hoc vult Timo, ut indicat mox Cynulcus, sibi homini frugi et parco κόγχον magis placere, quam mazam ἑκταίην aut Lydiam carycam. Sed expendenda sunt nobis verba Timonis: nam et hic est, quod nos exerceat. ἑκταίην μᾶζαν interpretantur *ante sextum diem factam.* Quae expositio si admittatur, caussa nulla est, cur miremur, non probari Timoni mazam ἑκταίην. Quae enim voluptas, aut mazam aut panem sex diebus servatum comedere? Viderint docti, quam hoc quadrare putent Timonis menti. Ego absurdum censeo. Probabilius sit, interpretari ἑκταίην *grandem.* Ut *grandis polenta* apud Persium: *Invigilat siliquis et grandi pasta polenta.* Proprie est maza, quae sex hominibus alendis sufficiat. Sic panes ἑκταίυς interpretatur Hesychius τὸς ἐκ χοινίκων ἕξ. Choenix autem, ut scribit Diogenes Laërt., victus erat hominis diurnus. Ita possumus exponere editam lectionem, ἑκταίη μᾶζα. At neque in manu exaratis Athenaei codd., neque in epitoma invenimus ἑκταίη scriptum, sed vel ἤτε, vel ἐκτέω. Legendum existimo ἐκ Τέω, extra versum quidem: in versu autem ἡ Τηΐη vel Τεΐη. Nam utrumque rectum, ut docet in Ἐθνικοῖς Stephanus. Favent conjecturae sequentia Cynulci verba, quibus comparat has mazas cum Eretriacis: quasi innueret, utrumque genus a loco, unde afferretur, nomen invenisse. Quare sensus erit, non placere Timoni cibos longe accersitos, cujusmodi est maza Teïa aut Lydia caryca, sed pro omnibus delitiis, in quibus parandis tantum alii laboris ponant, abunde sufficere vilem et sordidam concham, usitatum Graecorum omnium cibum. De caryca Lydorum satis l. XII. et alibi. κόγχος αὐϛαλέη per contemptum dicitur, ut *scabiosum far* Persio. Pro περισσοτρύφητος exstat in MSS. περισσότρυφος. Quod non probo. Placet περισσοτρύφητος οἴζύς eo sensu, quem expressimus. Quod diximus, in fama fuisse Eretriacas mazas, id Cynulcus probat allato hoc versu Sopatri: Ἐρέτρειαν ὡρμήθημεν εἰς λευκάλφιτον. *Venimus Eretriam, ubi alba farina.* Quia Sopater Eretriam vocat λευκάλφιτον, putat Cynulcus, satis hoc argumenti esse ad probandum, mazas excellentes fieri solitas Eretriae. Non male argumentatur:

um ἄλφιτα Graeci vocabant farinam, ex qua fiebant ma-
ıe. Itaque λευκάλφιτος valet hoc loco *ma.as babens can-
das.* De Strattidis *Phoenissis* alio loco diximus. . Sopa-
i Νεκυία argumentum habuit ex Homeri Necyia 'Οδ. λ.
it Larensis, M. Varronem in Latinis scriptis suis fecisse
entionem Graeci proverbii τὸ ἐπὶ φακῇ μύρον. Id verum p.292.
se, testis A. Gell. l. XIII. c. 27. *Videte*, inquit, *ne
ist.metis, semper atque in omni loco mortales multos pro
ultis bom.nibus esse dicendum: ne plane fiat Graecum illud
Varronis satyra proverbium*, τὸ ἐπὶ φακῇ μύρον. Grae-
ım proverbium explicat Martialis epigr. l. III., cujus ini-
ım: *Unguentum, fateor, bonum dedisti Convivis, here,
i nibil s.idisti.* Habet proverbii speciem, quod ait La-
nsis: σὺ δέ μοι δοκεῖς, ὦ Κύνυλκε, (τούτῳ γὰρ χαίρεις
ῖ ὀνόματι, ὃ λέγων, ὃ ἐκ γενετῆς-σε ἡ μήτηρ κέκληκε)
ατὰ τὸν σὸν Τίμωνα εἶναί μοι καλός τε μέγας τε, ἐκ
ισάμενος. *Videris mibi, o Cynulce, bomo bonus et ma-
ıus, qui boc nescias.* Fatuos vocabant longos et magnos,
apud Graecos Latinosque poëtas passim. Versus est
omeri 'Ιλ. φ.: Οὐχ ὁράᾳς, οἷος κἀγὼ καλός τε μέγας
. Tamen non ex Homero, verum ex Timonis Sillis
mit Larensis. Sed aliter fortasse distinguendum, pro-
icta parenthesi usque ad εἶναι. Ut fit sensus, Theodo-
m Cynicum in hoc Timoni similem esse, quod gaudeat
agis Cynulcus dici ascititio nomine, quam eo, quod a
atre fuerat inditum, sicut Timo lubentius audiebat Μι-
νθρωπος, quam Timo. Caeterum hanc conjecturam
firmant, quae dicimus de Timone sequ. c. In Antiphanis
rsu κογχίον μικρὸν est *pauca concba*, hoc est, parum con-
is. κογχίον, ut apud Latinos *lenticula.* Sextus versuum
›patri sic editus a nobis, ut habetur in membranis. Le-
› Πρὸς πῦρ καπνίζων. Sensus est: Volo de vobis, o
ilosophi, sumere experimentum, utrum vere an falso
malorum tolerantia vos jactetis. Ego vos ad ignem
motos fumo cruciabo: deinde si quem vestrum crus re-
ıcere videro, dum torrebimini, addicam illum hero Ze-
ınio et immisericordi, ea lege, ut extra fines deporte-
r, qui quidem sapientiam ementiatur, et falso nomen
ilosophi sibi vindicet. Haec mens poëtae: qua cogni-
, obscuri nihil in illius verbis. In septimo cave assen-
ris Dalecamp., qui ὁ σπάσαντα scribit pro συσπάσαντα.
ıos postremos ita scribe: Ζηνωνικῷ πραθήσεθ' οὗτος κυ-
ῳ Ἐπ' ἐξαγωγῇ, τὴν φρόνησιν ἀγνοῶν. *Zenonius berus,
clemens et misereri nescius.* Erat enim Zenonis dogma,

τὸν σοφὸν οὐκ ἐλεηθήσεσθαι, *non cadere in sapientem misericordiam.* Lege Ciceronem pro Mur. παραθήσεται κυρίᾳ ἐπ' ἐξαγωγῇ, ut editum est, negamus esse Graecam orationem. At πραθῆναι ἐπ' ἐξαγωγῇ frequens apud oratores et Graecos jurisconsultos. Poenae servilis genus erat, hac lege atque omine vendi, ut extra fines deportetur servus nequam. Aelianus in epistolis: τὴν δὲ νύμφην ἀποδώσομαι κἀκείνην ἐπ' ἐξαγωγῇ, ἐὰν μή τι καὶ αὐτὴ τῶν ἔργων τῇ Φρυγίᾳ τε καὶ τῇ Θράττῃ συναπολαμβάνῃ. Proximos Antiph. versus ita scribo: Τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τυχὸν ἄθλιοί τινες, Ἐν τῇ χαράδρᾳ τρώγοντες ἄλιμα, καὶ κακὰ Τοιαῦτα συλλέγοντες. De alimo ante diximus.

Caput Decimum Septimum.

Antiphanis fabula Κύριος Κώρυκος. μελαγχρής. λέ-
p.293. *πειν mazam.* δι' ἡμέρας πέμπτης. *Antiphanis* Δραπεταγωγός· *item* Θομβυκίων. συλλαβοπευσιλαβηταί. ζητασετησιάδαι. *Zenonis libri futiles. Mos circumferendi horologia.* Viatoria pensilia. *Timon* φιλόμηρος. ψυχὴ τελεβώδης.

Non ausim praestare sinceritatem hujus lectionis: κἀν τῷ Κυρίῳ Κωρύκῳ δ' ἐπιγραφομένῳ φησί. Nam alibi simpliciter haec fabula Antiphanis inscribitur Κώρυκος. Quanquam non hoc tam me movet, quam quod divinare nequeam, quid sit Κύριος Κώρυκος. Dalec. fortasse non male κἀν τῷ Κυρίῳ Κωρύκῳ. *Domini pera*, aut *panarium*, vel *corycus*: ut de corycomachia, veterum exercitatione, accipiamus. Lege: — τῆς δὲ πλείστης τῆς 'βολῆς Μάζης μελαγχρῆ μερίδα λαμβάνων λέπει. *Mazae, cujus summum pretium fit obolus, crustam nigricantem sumit ac decorticat.* Significat, mazae male curatae et semiustulatae crustis istum vesci. μελαγχρὴς pro μελαγχροιής, ut apud Menandrum μελαγχρὲς μειράκιον. Auctor Eustath. λέπειν hic mazae crustam auferre, ut arbori librum. In V. versu e Tarentinis Alexidis scribe ἀποκτείνας μὲν ἕν. Cum ait, οἳ δι' ἡμέρας Δειπνοῦσι πέμπτης ἀλφίτων κοτύλην μίαν, non hoc dicit, quinque diebus eum cotylam hordeaceae farinae unam absumere, sed quinto quoque die solum ede-

re, et nihil edere, nisi mazam factam ex hemina farinae hordeaceae. Erat autem cotyla octava pars choenicis, qui censebatur legitimus modus diurni alimenti personae unius. Colloca τελείαν ςιγμὴν post ista, νὴ Δί'. ἱερεῖον μὲν ἦν, Ὁποιονῦν (vel Ὁποῖον ἂν) κάλλιςον, ὦ βέλτις', ἔχῃ. Dixerat alter, existimare se, convivium amici Pythagorici, a quo erat invitatus, futurum ex instituto disciplinae Pythagoricae sine carnibus, sed pro illis datum iri caricas, uvas passas, caseum et similia. Respondet hic, longe aliter futurum: nam convivatorem victimam esse mactaturum omnium, quas haberet, maxime opimam. Δραπεταγωγὸς, fabulae unius Antiph. nomen, de eo interpretor, qui fugitivum retraxit. Mox Θομβυκίων nomen est alius cujusdam fabulae ejus poëtae. Quod quid sit, non scio: nisi forte proprium viri. Alibi citatur Antiph. ἐν Βομβυλίῳ. Sed cogitemus amplius. Buccea, quam describit poëta, parva erat ἐκ τῦ πρόσθεν, id est, *ex anteriore parte, et qua poterat conspici.* συλλαβοπευσιλαβηταὶ in epigrammate contra philosophos sunt, *qui in interrogando syllabas captant.* Respicit dialecticorum interrogationes et sophistarum elenchos. Non placet, quod in epitoma inveni, συλλαβοπευσιλαλῆταί. Si cui aliter videatur, per me licet interpretetur de iis, qui nihil nisi syllogismos et sorites loquuntur, quique minutis interrogatiunculis obvios cruciant. ζητaρετησιάδαι sunt, quos Latini vocant *aretalogos*, de quibus plura ad Suetonium. Scripturam excerptorum etsi non probo, adscribam tamen fidei meae caussa: ζητaρετησιάδης. Epigramma istud debebant sequi versus Archestrati de Diodoro Aspendio: sed longissimo hyperbato obscuravit auctor seriem sermonis. p.294.
Principium hyperbati est in his verbis: Ἀρχέςρατός τε ὁ Γελῷος ἐν τῇ Γαςρολογίᾳ, ἣν μόνην ὑμεῖς etc. Finis vero in istis longo post intervallo: Ἀρχέςρατος δὲ, ὦ Κύνελκε, ὃν ἀντὶ Ὁμήρε et seqq. Facit auctor mentionem librorum Stilponis, qui dialogos IX. ediderat non magnae rei, vel Diogene Laërtio teste: item Zenonis Stoici commentariorum, librum, opinor, intelligens ab eo editum Ἐρωτικῆς Τέχνης, *de arte amandi.* Sed et de republica libri turpiculi erant, saepe ut illorum discipulos ipsius puderet. Inter exempla vanissimarum quaestionum a Zenone tractatarum hanc affert Athenaeus: πῶς ταῖς ἐπιχύσεσι χρηςέον, *quomodo trullis vinariis sit utendum.* Hoc significat epichysis: qua voce etiam Varro utitur. Hac vinum hauriebant e cratera, quae mensae erat apposita.

Dicitur et *οἰνήρυσις*. Scribe paulo post: *ὡς ὁ σοφὸς πάντως ἂν εἴη καὶ στρατηγὸς ἀγαθὸς μόνος. Quod solus omnium sapiens etiam bonus ductor exercitus sit futurus.* Quod ait, quaesitum esse a Ctesibio, quid utilitatis ex studiis philosophiae retulisset, de eodem interrogatus Aristoteles quid responderit, apud Diogenem licet legere. Simile quid etiam apud Eunapium in Aedesio. Diffidentia fere comes est sordium et avaritiae, quae in hominibus angusti animi eam generat. Hoc vitium philosophorum mendicabulis objicit Bato comicus hisce versibus elegantissimis: Ἐπειθ' ἕωθεν περιάγεις τὴν λήκυθον Καταμανθάνων τοὔλαιον, ὥστε περιφέρειν Ὡρολόγιον δόξει τις, οὐχὶ λήκυθον. Tanta, inquit, te diffidentia tenet, *ut totum diem a mane summo circumferas ampullam, diligenter considerans* subinde, *quod intus est oleum: ut jure aliquis putet, non ampullam te huc illuc gestare, sed horologium.* Qui ex diffidentia metuunt alicujus rei jacturam, solent ei incubare, et subinde illam subjicere oculis suis, quibus ipsis miseri vix credunt. Theophrastus in ejus vitii descriptione: *καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύριον, καὶ κατὰ στάδιον ἀριθμεῖν, πόσον ἐστίν.* Quae verba pluribus ibi exposuimus. *καταμανθάνειν* est diligenter aliquid explorare. An autem in ampulla oleum insit, necne, motitatione aut pondere cognosci poterat: nam ampullae, ut alibi dicebamus, scorteae fuerunt, aut fictiles, aut ex aere. Notabis antiquissimum morem circumferendi horologia: cujus nullum aliud testimonium puto in literis antiquis exstare, nisi quod Vitruvius horum meminit l. IX. c. 9. appellatque *viatoria pensilia.* Hodie multiplicis formae horologia fiunt elegantissima, quae jam non utilitatis, sed ornamenti gratia etiam proletariorum mulieres sibi appendunt: adeo publicorum morum disciplina est corrupta aut potius nulla. Scribendum deinde est: *ὃν ἀντὶ τοῦ Ὁμήρου προσκυνεῖς διὰ τὴν γαστέρα, ἧς οὐ λαμυρώτερον οὐδὲν, ὁ Τίμων σου φησί που.* De Epicuro dixit Timon in Sillis: Γαστρὶ χαριζόμενος, τῆς οὐ λαμυρώτερον οὐδέν. Ex reliquiis poëmatum Timonis apparet, quam diligens in Hom. lectione fuerit. Multa n. illius usurpat

p.295. pro suis, vel *ἀπαραλλάκτως*, vel leviter immutans, ut hic. Versus enim Homeri est: Οὐ γάρ τοι στυγερῇ ἐπὶ γαστέρι κύντερον ἄλλο. Fatuos et corrupti judicii homines, quibus nihil palatum sapit, sic describit Archestratus: Οὐδ' ὄσθειν ἐθέλουσ', ὅσσοι κούφην τελεβώδη Ψυχὴν κέκτηνται θνητῶν. Quibus non erit major linguae Graecae usus, quam nobis, aegre illis persuadebitur, *τὸ τελεβώδη* Graecum

esse vocabulum. Atqui non tantum isto loco, sed et l. VII., ubi iterum describuntur Archestrati versus, in ea lectione scripti, cum editis consentiunt. Quid super eo verbo sit statuendum, judicent acutiores. Interea sunto conjecturae, quas subjiciemus, vel ἐκ ἐμπειρίας, vel εὐστοχίας nostrae monumentum. Potest scribi κέφην κ' ἐρεβώδη, *mentem levem et caliginosam*. Sic τόπος ἐρεβώδης apud Apollodorum. Potest etiam: Οὐδ' ἔσθειν ἐθέλεσ', οἱ κέφην κ' ἐλλεβορώδη Ψυχὴν κέκτηνται. *Quibus mens est ellebori egens*, et, ut ait Persius, *ebria veratro*.

Caput Decimum Octavum.

Reprehendendi mos per imitationem. Diodorus Pythagorista insolens. περιστάσιμος στοά. ἐπιφαγεῖν *et* ὑπεσθίειν. ταχέως καὶ παραχρῆμα. κόλαβροι. μέλη πάραυλα. κροτητὰ μέλη. Ulysses *multorum comicorum fabulae inscriptae. Diphili* Ἐναγίζοντες. *Mos quorundam, tonsori saepius quotidie operam dare. Menandri dramata*, Ὀργὴ *et* Nauclerus.

Irridendi genus est, cum id, quod in aliquo carpere volumus, factis dictisve nostris imitamur. Nunquam comicus Graecus tragicorum aut dithyrambicorum poëtarum verba sesquipedalia subsannat, quin ampullas loquatur. M. Tullius hominem balbum irridens paene fit ille. Hujus nobis in mentem veniat necesse est, cum legimus, quae referuntur isto loco de Diodoro. Pythagoricae disciplinae aemulo, et Stratonico citharoedo, graphice faceto scurra. Diodorus iste de numero eorum fuit, qui cultu victuque separant se a caeteris mortalibus, famam gravitatis aut sanctimoniae inde aucupantes. Ideo dixit Timaeus, Diodorum ἐξηλλαγμένην εἰσαγαγεῖν κατασκευήν· quod pluribus explicat noster. Addit postea: πρὸς ὃν ἐπιστέλλων ὁ Στρατόνικος, ἐκέλευσε τὸν ἀπαίροντα τὸ ῥηθὲν ἀπαγγεῖλαι τῷ περὶ θυροπέπλου μανίας ὕβρεώς τε περιστάσιμον στοὰν ἔχοντι Πυθαγόρου πελάτῃ. Id est: *ad quem scribens Stratonicus, jussit eum, qui proficiscebatur, renuntiare, quod ipsi dixisset, Pythagorae clienti, cujus porticus magna frequentia celebratur*, dum disputat *de insania amiciendi se*

more ferarum et insolentia. Non hic est stylus assuetus Stratonico, quod declarant multa ejus acute dicta, quae magni scriptores nobis conservarunt: sed induit Stratonicus φιλοκαινίαν orationis et χαυνότητα, ut eadem vitia in factis illius, ad quem scribebat, irrideret. Porro Stratonici verba, quae hic describuntur, videntur esse titulus
p. 296. atque ἐπιγραφὴ epistolae, quam Diodoro mittebat. Itaque vere Stratonici sunt tantum haec: Τῷ περὶ θηρότεπλε, et quae sequuntur. Caetera adjecit Timaeus: quem miror equidem seriam historiam professum his nugis chartas suas implevisse. Interpretibus nihil hic lucis affulsisse, res ipsa loquitur: nostra interpretatio quam bene iis consentiat, quae de Diodoro refert Athenaeus, nemo non videt. Debemus Palatino codici elegantissimam vocem περιςάσιμον. περιςάσεις ποιεῖν, ut dicebamus ad Theophrastum, est *agyrtarum more turbam circa se cogere.* Inde locus περιςάσιμος, *qui frequentia hominum celebratur.* θηρόπεπλον μανίαν quid aliud esse dicas, quam quod expressimus? Huc pertinent illa superiora verba, κομῶν, ῥυπῶν, ἀνυποδητῶν, et alia in eam sententiam. κομᾶν est inhumanitas et insolentia hominis, qui deficit a caeterorum moribus et institutis: nam in corporis cultu, ut docet Varro, aliud est homini, aliud humanitati satisfacere. Paulo post ita haec distinguo: ὅτι δ' ὑμεῖς οἱ φιλόσοφοι περὶ τὰ δεῖπνα ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχετε, (δέον ὑμᾶς ἐπιφαγεῖν τι αἰτῆσαι, ἢ ἐπεσθίειν τι τῶν κυνικῶν βρωμάτων· ὅτε γὰρ χαριτογλωσσεῖν ὑμᾶς θέμις) δῆλον ἐξ ὧν καὶ Ἄ. Scio, quid de vocibus ἐπιφαγεῖν et ἐπεσθίειν mox scribatur: nihilominus tamen isto loco non putem otiosam esse praepositionem. ἐπιφαγεῖν et ἐπεσθίειν interpretor *edere post alium*, et, ut ita dicam, *arrodere jam rosa.* Scripsimus auctoribus membranis Εἶδες τὴν Θασίαν ἅλμην, οἷ' ἄττα βαΰζει, cum esset editum θυσίαν· immani errore. L. super. veram lectionem exposuimus c. 32. In sequente versu ἐκ παραλλήλε dictum ταχέως καὶ παραχρῆμα. Neque mutanda est distinctio, ut sentiebat Dalec. Tertius versus elegantissimum proverbium continet, Οὐ μέντοι παρὰ κωφὸν ὁ τυφλὸς ἔοικε λαλῆσαι, de eo, qui maledicenti remaledicens et, ut dicitur Graeco proverbio, τὸν ξύοντα ἀντιξύων probe se vindicavit. Aliquanto post sequitur de Cynulco: ὑπὸ τῆς ἐμφύτε γαςριμαργίας καὶ ἡδυλογίας κολάρες ἀναγινώσκει, καὶ μέλη πάραυλα, καὶ ἀκρότητα κύμβαλα. Quid appellat κολάρες; Aut omnino quid ea vox significat? Nobis id verbi alibi nusquam lectum. Quin hic quoque

illud non agnoſcit Euſtathius, neque epitomae auctor. Dalecamp. vertit *mutilos*. Legit nimirum *κολὄρες*. Quam frigida ſententia, omnes intelligunt. Sed locus eſt emendandus literae unius adjectione, ſcribendumque *κολάβρες*. Vide l. XV. c. 16. *μέλη πάρχυλα* recte Eraſm. expoſuit *modos ad tibiam non reſpondentes*. Euſtath.: *παρὰ Σοφοκλεῖ μὲν βοὴ πάραυλος ἡ ἐξισαμένη αὐλῷ, ἢ κατὰ θρηνῳδίαν, ἢ διὰ τὸ τρανές· παρ' ἑτέρῳ δέ τινι μέλος πάραυλον τὸ ἀπῳδὸν, κατὰ τὸ, ὑπὸ ἐμφύτε γαςριμαργίας καὶ ἡδυλογίας ἀναπέμπει* (noſtri omnes codd. *ἀναγινώσκει*) *μέλη πάραυλα*. Haec Euſt. *ἀκρότητα κύμβαλα* ſunt *cymbala male ſonantia neque ex arte modulata*. E contrario *κροτητὰ μέλη* apud Sophoclem in Thamyra: *Οἴχωκε γὰρ κροτητὰ πηκτίδων μέλη*. Verſui Alexidis mox ſubjecto, *Οὕτω τι τἀλλότρι' ἐσθίειν ἐςὶ γλυκὺ*, ſimilis Terentianus: *En oſſum et cibus alienus quid facit*. Additur: *καὶ Θεόπομπος δ' ἐν* p.297. *Ὀδυσσεῖ*. Julius Poll. l. VII. c. 16. fabulam hanc Theopompi inſcribit *Ὀδυσσεῖς* numero multitudinis. Quae de Ulyſſe hiſtoria fabularis continet, non ſolum epicis et tragicis multorum poëmatum argumentum praebuerunt, ſed etiam comicis multarum comoediarum. Citatur Epicharmi Ulyſſes duplex: *Αὐτόμολος* et *Ναυαγός*. Cratini quoque, ut Theopompi, *Ὀδυσσεῖς* ſaepe laudantur: item Alexidis *Ὀδυσσεὺς Ὑφαίνων*. Nominatur et Anaxandridis *Ὀδυσσεὺς* Athenaeo. Deinceps proponuntur ab Ulpiano quaeſtiones aliquot ſuper dictionibus nonnullis, quibus de induſtria uſus eſt auctor in ſuperiore velitatione inter Larenſem, Cynulcum et Magnum. Primum quaeritur auctor vocis *ἡδυλογία*, quae praeceſſit non longe: *ὑπὸ τῆς ἐμφύτε γαςριμαργίας καὶ ἡδυλογίας*. Profert Cynulcus Phrynichum comicum *ἐν τῷ Ἐφιάλτῃ*. Cujus dramatis et Scholiaſtes comici in Aves facit mentionem, et Julius Poll. l. VII. c. 24., ubi male editum eſt *ἐν Ἰφιάλτῃ*. Hinc corrige. Deinde tractat de verbo *χαριτογλωσσεῖν*, quia praeceſſit in oratione Magni: *ὅτε γὰρ χαριτογλωσσεῖν ὑμᾶς θέμις*. Poſtea de culinae vaſis et voce *ἀσώτιον*, quia praecedit: *ἢ ὡς εἰς ἀσώτιον μαγειρικὰ σκεύη μαθησόμενοι*. Quia autem mirari poterat aliquis, etiam de culinae inſtrumento eſſe deipnoſophiſtas locutos, quaſi factum excuſans ait auctor: *τέτων γὰρ ἐμνημόνευσαν ἐν τοῖς Ἀρκαδικοῖς δείπνοις μνήμης ἠξιωμένων*. Hoc eſt: *nam et coquinae vaſorum* noſtri convivae *meminerunt, ut quorum facere mentionem non ſint dedignati, qui Arcadicas coenas nobis deſcripſerunt*. Intelligit Athenaeus Harmodium Lepreatem,

cujus praecessit locus de Arcadum conviviis, et in eo haec verba: ἡ πόλις παρεῖχε τὴν τοιαύτην ἅπασαν παρασκευὴν, πλὴν τῶν περὶ τὸν μάγειρον σκευῶν. Diphili drama, quod hic Ἐναγίζοντες, Parentantes, inscribitur, alibi vocatur Ἐναγίσματα, Parentalia. Penultimus adductorum inde versuum, Τὸ μνῆμα κατ' ἐνιαυτὸν ἕνα λίθον, neque legitimum pedum numerum, neque sententiam implet. Lego: Τὸ μνῆμα, κατ' ἐνιαυτὸν ἕνα πωλεῖν λίθον. Locus est comicus παρὰ προσδοκίαν. Nam auditor exspectabat verbum πρίασθαι. Volo, ait, legem ferre, quae Ctesippum coget monumentum patris tandem perficere: ut quotannis unum saltem teneatur saxum emere, ad conficiendum tandem patris monumentum, quod diu est cum aliquot lapidum defectu visitur imperfectum. Quia aliquot saxa de tumulo Chabriae vendiderat Ctesippus, ut modo dictum est, id opus pro inchoato tantum habebatur ab iis, qui rei veritatem ignorabant. Ideo ait iste, lege adigendum esse Ctesippum, ut operi incepto tandem colophonem imponat; sed quia veritatem norat, qui haec loquitur, pro πρίασθαι dixit πωλεῖν, acerbo joco immanitatem Ctesippi perstringens. Timoclis versus de Ctesippo exponi debent convenienter menti auctoris, quod docti non fecerunt. Ait poëta: Οὐδ' ὁ Χαβρίε Κτήσιππος ἔτι τρὶς κείρεται, Ἐν ταῖς γυναιξὶ λαμπρὸς, οὐκ ἐν ἀνδράσι Loquip.298. tur de Ctesippo paupere jam facto, et ait, mutatam ab eo esse vitae rationem, cum prius ter die tonderi soleret. Mollitiem objici certum est: cujus argumentum vult esse, quod solitus fuerit ter quotidie tonsori operam dare. Mos fuit θηλυδριῶν, barbam et pilos capitis diligenter tondere: et hoc amplius, alas axillarum, et alias corporis partes summo studio vellere. Ideo vellent nollent tonsoris opera plurimum cogebantur uti. Apud Theophrastum inter notas hominis, qui nomen comti et venusti affectabat, leges τὸ πλειστάκις ἀποκείρεσθαι. Itaque τρὶς κείρεται interpretor ter quotidie operam dat tonsori Sic λούεσθαι πεντάκις τῆς ἡμέρας in versu Menandri, qui sequitur de eodem Ctesippo. Ὀργὴν Menandri et Athenaeus alibi, et Pollux laudat l. VI. c. 17. Locus Demosthenis, ubi Ctesippi meminit, nomen ejus reticens, hic est in ea adversus Leptinen: ἀλλὰ, νὴ Δία, τὸν παῖδα τοῦ Χαβρίου περιίδωμεν ἀφαιρεθέντα τὴν ἀτέλειαν; Nauclerus Menandri nescio an sit idem drama cum eo, quod aliis inscribitur Gubernatores. Pollux: Μένανδρος Κυβερνήταις· Ἐπελάθετο αὐτὸν, ὅστις εἴη. Et Stobaeus serm. XXII.

CAPUT UNDEVICESIMUM.

Pythodelus Isoballion. Balliones. *Theopompi locus expositus contra Athenaei mentem. Atheniensium cum Tarentinis comparatio. Tarentinorum de se ipsis dictum. Otiosi pauperes vocati in jus Athenis.* ζῆν ἐν περιεσίας. *Diana* τρίμορφος. Apicius, *de quo Posidonius.*

Axionici comici de Pythodelo asoto versus recitatur hic: Ὁ Πυθόδηλος ἦτος ἰσοβαλλίων. Quo in loco ἰσοβαλλίωνα dici existimamus quasi ἴσον Βαλλίωνι, *moribus Ballioni similem.* Balliones in vetere comoedia, etiam Cicerone teste, appellabant impurissimos homines, ut sunt lenones et id genus. Lege Pseudolum Plauti: quem poëtam et nomen illud, et caetera omnia, imo plerarumque fabularum integra argumenta de Graecis fabulis in suas transtulisse, nemo est, quin sciat. Proximus versus, Προσέρχετ' ἐπικεκλήμενος ἀσωτότατος, transpositione vocum posteriorum sanandus est, siquidem illum volumus esse sanum: Προσέρχετ' ἀσωτότατος ἐπικεκλήμενος. Mox: Πολυεύκτε δ' Ἀναξανδρίδης ἐν Τηρεῖ κωμῳδῶν· Ὄρνις κεκλήσῃ, φησί. διὰ τί, πρὸς τῆς Ἑστίας; Non est poëtae τὸ φησὶ, quod versui illius est insertum. Praeterea offendit me insolens usus verbi κωμῳδῶν. Sed nimis jam clarum, aliter scribi debere. Lege igitur et distingue: Πολύευκτον δ' Ἀναξανδρίδης ἐν Τηρεῖ κωμῳδῶν, Ὄρνις κεκλήσῃ, φησί. διὰ τί, κτ. etc. Scribo deinde χωρίσαντές εἰσι. Atticum est pro ἐχώρισαν. Theopompi vero subjectum locum quod docti viri non recte ceperint, equidem facile illis condono: manifesto enim fallit nos Athenaeus, nisi falsi sunt omnes nostri codices. Loquens auctor de Eubulo asoto Atheniensi, testem laudat Theopompum, ut qui illius mentionem fecerit, et statim verba ista Theopompina subjicit: Καὶ τοσῦτον ἀσωτίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ διενήνοχε τῦ δήμυ τῦ Ταραντίνων, ὅσον ὁ μὲν περὶ τὰς ἑστιάσεις εἶχε μόνον ἀκρατῶς, ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς προσόδυς καταμισθοφορῶν διατετέλεκε. Quis non jure arbitretur, de Eubulo accipienda esse verba Theopompi, cum id clare adeo Athenaeus significet? At si, misso Athenaei testimonio, ipsa historici verba consideremus, clara luce clarius est, non de cive aliquo hic loqui Theopompum, sed de universo Atheniensium populo, cujus comparationem p.299.

instituit cum populo Tarentino. *Longe*, inquit, *superavit luxu et avaritia populum Tarentinum: nam hic quidem epulis tantum ultra modum deditus erat, Atheniensium vero populus etiam publicos urbis reditus in mercedem sibi divisit.* Ita accipio τὸ καταμισθοφορεῖν· nam sententia interpretum aliena est a Theopompi sententia, qui, ut vides, ista voce Atheniensium πλεονεξίαν taxare voluit. Quae autem avaritia est, publica pecunia peregrinum militem alere? Scimus autem ex Demosthene insaniam ejus populi, qui aera militum sibi solitus dividere ad ludos spectandos. In quo uno duo inerant complicata vitia: τρυφὴ et amor voluptatum, cum spectacula anteponerent publicae salutis curae; avaritia et πλεονεξία, cum in eam rem dari sibi de aerario pecuniam postularent, suae parci, publicae prodigi. Quod paulo post dicitur, Tarentinos omnes fere dies in conviviis transegisse, facile credat, qui Strabonis verba legerit de Tarentinis. Illum consule l. VII. Tarentini, inquit Athenaeus, soliti dicere, τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους διὰ τὸ φιλοπονεῖσθαι καὶ περὶ τὰς ἐργασίας διατρίβειν παρασκευάζεσθαι ζῆν, αὐτοὺς δὲ διὰ τὰς συνουσίας καὶ τὰς ἡδονὰς οὐ μέλλειν, ἀλλ' ἤδη βιῶναι. Acutum scitumque dictum, et dignum, quod auctorem alium habeat, quam voluptarium populum. Is esto Manilius, poëta insignis, cujus sunt verba luculentissima: *Quid tam sollicitis vitam consumimus annis, Torquemurque metu caecaque cupidine rerum, Aeternisque senes curis, dum quaerimus aevum, Perdimus, et nullo votorum fine beati Victuros agimus semper, nec vivimus unquam?* Quod in Graeco est παρασκευάζεσθαι ζῆν et μέλλειν ζῆν, dixit Manilius *victuros agere.* De Philippo, Alexandri patre, et ejus sodalibus quae deinceps narrantur, similia iis, quae l. VI. de iisdem. Rex Cypri, quem libri editi *Pasicyprum* appellant, excerpta *Pasicryppum.* At *Aethiops* ille Corinthius, qui mox dicitur fuisse Archiae comes conditori Syracusarum, in omnibus libris idem nomen servat. De Archia multa Strabo aliique. Scribo τοῖς δὲ Παναθηναίοις ἵππαρχος ὢν ἱππ., non autem ὕπαρχος. Primum ita habent excerpta nostra: deinde sic legendum esse arguit perspicue Xenophontis Hipparchicus. Olim, inquit Athenaeus, asotos, et quibus non suppeditabat, unde se alerent, ἐκάλουν τε οἱ Ἀρεοπαγῖται καὶ ἐκόλαζον. Scripta lectio ἀνεκαλοῦντο οἱ Ἀρ., id
p 300. est, *vocabant ad se in Areopagiticam curiam.* Sic usus est verbo ἀνακαλεῖσθαι paulo ante: ἀνακαλεσαμένων αὐτὸν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν. Commode accipe, quod ait, poenas luisse

τὺς μὴ ἐκ περιυσίας ζῶντας, eos, qui pauperes viverent. Hoc Graeca verba fonant. Saevos judices, fi paupertatem verterunt crimini, et pro maleficio vindicarunt: fed laxiorem fententiam ad eos reftringe, qui fimul pauperes et otiofi erant. Quin etiam ita fortaffe fcriptum fuerat: *τὺς μὴ ἐκ περιυσίας ἀργῶς ζῶντας, eos, qui in magnis opibus non conftituti otiofe viverent.* Lege antiqua Athenienfium otiofi homines rationem vitae fuae Areopagitis reddere tenebantur. Diogenes Laërt. in Solone. Scribe aliquanto poft *εἶπεν εἰς ταῦτα ἀνηλωκέναι,* non *εἰπών,* nam praecedit *ἀναγνὺς.* In verfu Amphidis, Πίνει' ἑκάστης ἡμέρας δύ' ἡμέρας, conjecturam meam confenfui librorum lubens praetulerim, *δι' ἡμέρας, bibunt fingulis diebus totos dies.* Dianam et poëtae et pictores olim faciebant *τρίμορφον καὶ τριπρόσωπον.* Cleomedes l. II.: *ὅθεν καὶ τριπρόσωπον τὴν Ἄρτεμιν ποιεῖν ἔθος ἐστίν.* Eo refpexit Diphilus, cum diceret, afotos, qui dies totos vino fefe ingurgitant, *κεφαλὰς ἔχειν τρεῖς, ὥσπερ Ἀρτεμίσιον, tria capita habere, tanquam aliquod Dianae fimulacrum.* *συναναστρέφεσθαι τοῖς νέοις* mox fcribunt meliores libri, ubi caeteri *συναναστρέφειν.* Pofidonius, auctor hiftoriae, quam commemorat nofter fuper Apicio afoto, is eft, qui hiftoriam *τῶν μετὰ Πολύβιον* libris duobus et quinquaginta defcripferat. Satis compertum eft, vixiffe illum ante everfam Rempublicam. Quamobrem Apicius ifte, cujus mentionem facit Athenaeus ex Pofidonio, alius omnino eft ab illo ganeone praenobili, qui imperante Tiberio vivebat. Pater illius fortaffe fuerit, aut avus. Nam a damnatione Rutilii Rufi, cujus dicitur ifte Apicius exftitiffe cauffa, ad tempora Tiberii et pofterioris Apicii anni minimum centum intercedunt. De Apiciis plura l. I. c. 6. *ἐπιδόσεων* morem exponebamus ad Theophraftum in charactere illiberalitatis, ubi etiam fequentem de Phoco locum explicuimus.

CAPUT VICESIMUM.

Ἀσώτιον. ζωμήρυσις. τυρόκνηστις παιδική. σκαφίδες. κυβηλίς. στελεός. Aristophanis fabula Σκηνὰς Καταλαμβάνουσαι. Mos auctorum, fabularum titulos contrahere. κακκάβη et κάκκαβος. βατάνιον et πατάνιον. χαίροντες ὀνομάζουσι. σίττυβος. Alia quaedam.

Proposuerat Ulpianus paulo ante duas quaestiones, alteram de voce ἀσώτιον, alteram de coquinae instrumento: deinde aliorum responsionem antevertens de asotis, quae legerat apud veteres, recitavit. Nunc ut orationi suae finem imponat, redit ad propositas quaestiones, et ait: περὶ δὲ τῶν ἄλλων, ὧν φθάνω προβεβληκὼς, εἴ τι λέγειν ἔχετε, ἀναπεπταμένας ἔχω τῶν ὤτων τὰς πύλας· ὥστε λέγετε, ἐπιζητῶ. γάρ. καὶ Μάγνος εἴρηκε τὸ ἐπεσθίειν καὶ ἐπιφαγεῖν. Legendum aio: ἐπιζητῶ γὰρ, καὶ ὃ Μάγνος εἴρηκε, τ. Jam. inquit, sermonis vices suscipite: quaero enim a vobis non illa tantum, quae dixi ante, verum hoc amplius, ubi legantur voces ἐπεσθίειν et ἐπιφαγεῖν, quibus modo usus est Magnus. Lege superiora cum vel mediocri attentione, neque dubitabis, ita scribendum et exponendum. Multa hic secius interpretes, maxime cum non animadvertunt. Aemiliano grammatico dari partes respondendi et quaesitis satisfaciendi. ἀσώτιον est *ganea*, dictum, ut μαγείριον et similia. Culinae vasa recensentur ex Anaxippi Citharoedo: cujus fabulae Pollux meminit l. X. ζωμήρυσις proprie est *trulla ad hauriendum jusculum:* ut οἰνήρυσις *trulla vinaria.* Sed coqui varie abutebantur: ut in tollenda ex olla spuma. Philippus in epigrammate: Ζωμήρυσίν τε τὴν λίτυς ἀφρηλόγον. Vocat τυρόκνηστιν παιδικὴν, (nisi aliter scribendum) quia libenter radulam tractant pueri: vel quia plurimum ea utebantur in parandis infantium aut puerorum cibis. στελεὸν non puto esse radulae manubrium, sed per se accipi debere de quodam ligno manubrium securis similitudine quadam referente: cujus potuit esse in culinis multiplex usus. σκαφίδες sunt alveoli, vasa inter maxime necessaria coquinae. Errant, qui *pelvem* esse putant. Usus alveolorum multus. Antiphanes: Καὶ δημιουργοὶ μέλιτος αἰτοῦσαι σκάφας. Ariston in epigrammate de coqui supellectile: Καὶ τὰν λαιμοτόμον σκαφίδα. Significat, alveolis solitum excipi sanguinem mactatorum

animalium. Iterum in eodem: Καὶ τὰν κρειοδόκον σκαφίδα. Quia, ut puto, in alveolis carnes coquendas lavabant. Sub finem in quibusdam haeret nobis aqua ob mendas codicis. κυβίλην fcribunt excerpta: melius κυβηλίς, ut in Hefychio, qui hanc vocem diligenter expofuit. Sequitur: τὴν χύτραν δ' Ἀριςοφάνης ἐν Σκηναῖς Καταλαμβανέσαις. Etiam alibi fic fcriptum invenimus, ut l. VII., et femel in Hefychio, femel item, ni fallor, in fcholiis Ariftophanis, apud Pollucem vero faepiffime. Nihilominus tamen mendi hanc fcripturam arguere non dubitamus. Credimus enim, verum fabulae hujus indicem effe Σκηνὰς Καταλαμβάνεσαι, *Mulieres locum ad tentoria sua occupantes*. Σκηναὶ Καταλαμβάνεσαι nihil poteft Graecis fignificare. At σκηνὰς καταλαμβάνειν dicuntur, qui in foro et viis publicis locum occupant, ubi fua umbracula deftituant. Ita foliti facere mercatores, quoties celebrabatur aliqua panegyris. Vetus Theocriti interpres: ἐν ταῖς πανηγύρεσι σκηνὰς ἐποίεν οἱ πωλῦντες. Sic autem loquitur idem poëta in Pace: εἰς Ἴσθμια Σκηνὴν ἐμαυτῷ τῷ πέει καταλαμβάνω. Videtur Ariftophanes defcripfiffe eo dramate mulierum tentoria fua commodis locis figere cupientinm jurgia et ἀκροχειρισμὲς. Non defuere, qui hanc fabulam Platoni adfcriberent. Athenaeus l. XIV.: Ἀριςοφάνης ἢ Πλάτων ἐν ταῖς Σκηναῖς. Solent auctores titulos dramatum hoc modo contrahere, ut cum Sopatri Βακχίδος Μνηςῆρας appellant *Bacchidem*, de quo c. 15.; cum Sophoclis Ἀχαιῶν Σύνδειπνον fimpliciter Σύνδειπνον fcribit Hefychius; cum Archippi Ὄνε σκιὰν, cujus mentio in fcholiis Ariftoph., tantum Ὄνον. Harpocration: Ἄρχιππος Ὄνῳ τραχηλίαις, ταῦτα καὶ τοπείοις εἰςάσιν ἐκ ἄνευ γόνε. Emendamus: Ἄρχιππος Ὄνῳ· Τραχηλίαιο ταῦτα καὶ τοπείοις ἱςᾶσιν ἐκ ἄνευ πόνε. Ergo etiam Σκηνὰς cum legis, intelligere debes hanc fabulam. Hefychius: τριτοςάτης, Ἀριςοφάνης ἐν Σκηναῖς, τριτὺς, τριάς. Integer titulus fuit, ut diximus, Σκηνὰς Καταλαμβάνεσαι. Sic enim refcribendum ubique eft, et in hoc, et in aliis fcriptoribus. Ut apud Hefychium in ὐ γὰρ ἄκανθαι proverbio. Apud Pollucem l. VII.: Ἀριςοφάνης δ' ἐν Σκηναῖς, καταλαμβάνεσ' ἔφη καὶ τῶν πλατυλόγχων διβολίων ἀκοντίων. Corrige: Ἀρ. δ' ἐν Σκηνὰς Καταλαμβανέσαις ἔφη· Καὶ τῶν πλατυλόγχων. Adde alium locum eod. l. extr., item alios l. X. c. 5. et c. 19., nec non c. 24. et 25. Quibus tot locis potes adjicere alium Harpocrationis fimiliter depravatum in Δήμαρχος. Atque huic noftrae emen-

p 302.

dationi suffragatur amplissimi Messaei codex MSS., non isto quidem loco, sed in alio gemino huic, quem ex conjectura emendamus l. VII. c. 19. Nam diserte codex ille praefert eo loco Ἀριστοφάνης Σκηνὰς Καταλαμβανούσαις. Quod ait Aemilianus, comicum in ista fabula κακκάβην dixisse, quam alii χύτραν, non omnium hoc fuit judicium. Pollux enim eo loco κακκάβην interpretatur patinam. καὶ κακκάβην, inquit, τὴν λοπάδα λέγεις, εἰπόντος Ἀριστοφάνους ἐν Σκηνὰς Καταλαμβανούσαις. In versu Antiphanis recte Dalec. ἔγχελυς Βοιωτία, non Βοιωτίας. Neque aliter epit. Addit noster: βατάνιον δ' εἴρηκεν Ἀντιφάνης ἐν Εὐθυδίκῳ· Ἔπειτα πολύπους τετμημένος, Ἐν βατάνοισιν ἑφθός. Seribe βατανείοισιν. Pollux l. X. c. 24.: ἐν Ἀντιφάνους Εὐθυδίκῳ· πολύπους τετμημένος ἐν πατανίοισιν ἑφθός. Athenaeus legit hic per β βατάν. Imo etiam Pollux ipse. Ex ea fabula recitatur hic versus ab Harpocratione: Ἐγὼ ξενιτευόμενος ἐστρατευόμην. Pergit Athenaeus: Ἄλεξις ἐν Ἀσκληπιοκλείδῃ. Idem et Pollux, sed leviter mutato dramatis nomine: Ἄλεξις δ' ἐν Ἀσκληπιάδῃ πατάνια εἴρηκε. Praeterea in versibus, quos describit inde Athenaeus, πατάνια Pollux legit per π. Athenaeus cum secunda litera β. Secundus versus adjectione articuli fulciendus: Περὶ τὴν Σικελ. Mox scribe: — ἄλλος ἐπὶ τούτῳ μέγας Ἥξει τις ἰσοτράπεζος. Ita meliores codd., non Ἕξει. Paulo post, cum ait poëta, — ἐμοὶ δὲ τοὔνομα Οἴει διαφέρειν, εἴτε κάκκαβόν τινες Χαίροντες ὀνομάζουσιν, εἴτε σίττυβον; Apud Pollucem scriptum Χαίρουσιν ὀνομάζειν, apud Eustathium et in epitoma simpliciter ὀνομάζουσιν. Omnes, retento sensu, verborum elegantiam et metri legem neglexerunt. Est enim venustatis Atticae χαίροντες ὀνομάζουσι pro *nominant* vel *nominare solent*. Sed non assentior Eustathio, qui poëtae verba sic accipit, quasi κάκκαβος, λοπὰς et σίττυβος idem sint. Nobis plane videtur contrarium. Ait enim, qui ista loquitur, non curare se verborum proprietatem, neque videri sibi quicquam interesse, quo nomine vas illud appellet, sive κάκκαβον, sive λοπάδα, sive σίττυβον. Haec iste quidem: at caeteris omnibus Graece loquentibus aliud est κάκκαβος, aliud λοπάς, et toto genere ab his diversum σίττυβος. Hesychius δερματίνην στολὴν interpretatur. Eubuli ex Ione locum affert Athenaeus, ut probet, non semper esse idem βατάνιον et πατάνιον. Eundem recitat Pollux, ut evincat, non plane esse idem πατάνιον et λοπάς. Neuter firmo admodum argumento nititur. Nam quid mirum, si

p. 303.

bis idem dictum sit a comico? Qui fortasse stomachabundum aliquem ea loqui faciens, dedita opera battologiam ei attribuit. Sane cum ait καταύσια πυκνὰ ταρφέα, diversis vocibus idem bis dicit: nisi quis putet, τὸ πυκνὰ interpretamentum esse vocis poëticae ταρφέα.

Caput Vicesimum Primum.

Σφάκος. λοπὰς νεανική. *Eupolidis* Taxiarchi. *Structoris officium. Cratini* Cleobulinae. *Alexidis* Δρωπίδης. πρυτανεῖα. *Mulieres* δημιουργοὶ *Athenis. Ephebi nobiles ministri sacrorum.* νοσσάδες ὄρνεις. *Alia non pauca.*

In testimonio ex Alexidis Lebete, quo et Pollux utitur l. VI. c. 10., non est nulla menda. II. versu, Ἀλλά γε λέγ', ὃ δεῖ, scribe Ἀλλ' ἄγε, λέγ', ὃ δεῖ. In V. malit aliquis non sine caussa καυλὸν σιλφίου. Sed nec sine caussa placeat, quod est editum, καυλὸν, σίλφιον. Vide locum Antiphanis, quem exponimus l. super. c. 21. In VI. recte libri nostri Κορίαννον αὖον, ῥοῦν, κύμινον, κάππαριν. Male apud Pollucem Κορίαννον αὖρον. Quod male emendarunt nonnulli Κορίαννον, δαῦκον, corrupto metro: nam jambicos esse versus testatur diserte Pollux. Deinceps perturbata sunt omnia: Ὀρίγανον, γήτειον, σκορόδιον, θύμον, σφακὸν, σίραιον, Σέσελι, πήγανον, πράσον. Restitue eadem opera et veram lectionem et metri legem: Ὀρίγανον, γήτιον, ἄνισον, θύμον, σφάκον, Τότ' αὖ σίραιον, σέσελι, (vel πέπερι ex Polluce,) πήγανον, πράσον. Vocem ἄνισον restituimus ex Polluce: ubi tamen ἄνητον minus bene editur. Omissum hoc nomen fuerat, quia in V. versu ἄνηθον poëta recensuerat: sed aliud esse anethum, aliud anisum, consulti herbariae rei sciunt. σφάκος est *salvia*, hoc est, ἐλελίσφακος. Scribe etiam paulo post: —Τῆς ὀριγάνου Πρώτιστον ὑποθεὶς εἰς λοπάδα νεανικήν. Nam ὑποτιθεὶς facit versum hypermetrum et exlegem. λοπὰς νεανικὴ non est *olla nova*. Itane vir doctus nullum discrimen agnovit inter patinam et ollam? Deinde νεανικὸν non est νέον, sed vehemens, more juvenum. Pro magno accipitur, ut apud Aristotelem I. Histor. πόροι νεανικοί. Sic λοπὰς νεανική, *patina ingens*, et apud Aristophanem in Pluto κρέας νεανι-

κὸν, *magnum frustum carnium.* Vocis ἐπιφαγεῖν citatur auctor Eupolis Ταξιάρχοις. Et Ταξιάρχας vocat Pollux eam fabulam, et Ταξιάρχας. Ut l. VII.: σιδηρῖτιν δὲ
p.304. τέχνην ἐν Ταξιάρχαις Εὔπολις εἴρηκε τὴν Ξανθίυ τῦ Σιδηρέως, ὃ ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἐπιγέγραπται ΣΙΔΗΡΟΦΤΗΣ. Confer hunc locum Pollucis cum iis, quae fcribit Hefych. in σιδηρῖτιν τέχνην. Antiphanis verfus de ftructoribus ita emendabis: — ὃς πλυνεῖ σκεύη, λύχνες Θ' ἑτοιμάσει, σπονδὰς ποιήσει, τ' ἄλλ', ὅσα Τύτοις προσήκει. Quae fuerint ftructoris partes, docet Athenaeus, allato Philemonis loco: Περὶ τὐπτανεῖον ὐ γίνεθ' ἡ σκεπτωρία. Τραπεζοποιός ἐστιν ἐπὶ τῦ διακονεῖν. Hoc eft: *circa culinam non verfatur ars illius: eft enim* τραπεζοποιός, *ftructor, minifterio praefectus.* Quam diverfa dicunt interpretes? Locus Xenophontis non eft ἐν δευτέρῳ Ἀπομνημ., ut fcribitur in omnibus libris, fed in I. De auctore culpae liberum efto cujusque judicium. Menandri verba e Phania in jambici legem facile ita redigas: Φειδωλὸς ἦν τε καὶ ἀγορασὴς μέτριος. Cratini *Cleobulinae* nomen videntur habuiffe a Cleobulina, Cleobuli, fapientum unius, filia, quam libris fuis Diogenes Laërt. prodidit nobis. Solent autem plurali numero infcribi fimiles comicorum fabulae: ut Ἀρχίλοχοι, Ὀδυσσεῖς, et fimilia. Pollux n. fingulari l. VII. c. 11., proferens inde vocem ἶπον· unde eft ἰπῦσθαι, *premi.* Quo etiam verbo ufus Cratinus, inquit, in hic verfibus: δώσεις ἐμοὶ καλὴν δίκην Ἰπύμενος ταῖς συμφοραῖς. Atque haec ea fine nunc refero, ut obiter ftudiofos veterum poëtarum moneam, Ariftophanem in Equitibus more fuo Cratini verbis ufum pro fuis, mutata folum voce συμφοραῖς in εἰσφοραῖς. L. X. ejusdem Pollucis c. 24 laudatur Cratinus ἐν Κλεοβύλῳ. Et apud fcholiaften Ariftoph. initio Avium Κρατῖνος ἐν Κλεοβύλοις. Pendeo animi, fitne eadem fabula, de qua diximus, an alia. Δρωπίδης Alexidis Δρῶπις eft in libris Pollucis l. X. c. 26. Utrumutrum fit verum, proprium videtur. Legi in Hefychio Δρόπις, τρυγητός. De quo cogitandum. Ariftophanis eclogae e Nebulis prioribus expofitionem petant tirones e Scholiaftae Graeci eruditiffimis commentariis: nam interpretes plus quam toto coelo aberrant a via. πρυτανεῖα in foro Athenienfium, quod in Romano *facramentum.* Varro: *Ea pecunia, quae in judicium venit in litibus, facramentum a facro. Qui petebat et qui inficiabatur, de aliis rebus uterque quingentos aeris ad pontificem deponebant: de aliis rebus item certo alio legitimo numero affium. Qui judicio vicerat, fuum facra-*

mentum a sacro auferebat: victi ad aerarium redibat. Scribo mox ἀλλ' ἐκ οἶσθα σὺ, vel οἴδασι. Nam οἶδά συ non rectum. Ait Philyllius: Βούλεσθε δῆτ', ἐγὼ φράσω, τίς εἴμ' ἐγώ; Ἡ τῶν προτενθῶν δορπία καλουμένη. Vultis, dicam, quis ego sim? Dorpia dicor, primus Apaturiorum dies, quo die praegustatorum turba multum est operata. Ex verbis sequentis senatusconsulti ita exponi debere hunc locum liquet. Sententia ejus senatusconsulti est haec: quo possit senatus, cujus hoc decretum est, festum Apaturiorum cum caeteris civibus concelebrare, per tot dies senatoribus remitti necessitatem veniendi in senatum, p. 305.
per quot dies reliquae curiae vacent: quinque nimirum dies ab eo, quem praegustatores celebrant. Athenis plures curiae fuere, Quingentorum, Areopagitarum, aliae. In Areopago videtur hoc senatusconsultum esse factum. Initio, quae fuit curiae hujus severitas, pauca erant festa, quibus legitimus senatus ab Areopagitis non ageretur: mutatione facta publicorum morum, paulatim et hoc mutavit. Restituimus antiquam lectionem in istis: τὰς δὲ τὰ πέμματα, προσέτι τε τὰς πλακοῦντας ποιοῦντας οἱ πρότερον δημιουργοὺς ἐκάλουν. In editis necessaria voce ποιοῦντας locus erat mutilatus. Quod si mei arbitrii res fuisset, locum paulo aliter concepissem. Fuisse enim viros ullos, qui δημιουργοὶ appellarentur, quod placentas conficerent, et, ut loquitur auctor l. I., ἀπὸ τῆς τῶν πεμμάτων δημιουργίας, neque probant sequentia Athenaei, neque verum censeo. Scripserim igitur τὰς δὲ τὰ πέμματα, non τὰς, et ποιούσας, non ποιοῦντας. Mulierum δημιουργῶν mentio clara in subjectis testimoniis. Hesychius paulo arctius hanc vocem accipit: λέγεται καὶ γυνὴ δημιουργὸς, ἣ ἐν τοῖς γάμοις πέμματα πέσσει. Ita vult appellari, non publicas pistrices, sed eas mulieres, quibus in nuptiarum solemnibus munus solitum mandari fingendarum placentarum. Pollux explicat l. III. c. de nuptiis. Platoni l. V. de republ. inter muliebria opera recensetur ἡ τῶν ποπάνων θεραπεία. Proclus interpres refert ad morem Atheniensium, qui soliti sint in effingendis deorum libis mulierum uti industria. Verba doctissimi viri sunt ista: Ἔνθα καὶ ἔθος ἐδίδαξε τὸ Ἀττικὸν, ὡς ἄρα γυναῖκες ἦσαν οὐχ αἱ ἀλετρίδες μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱ ποπανοποιοὶ μιμούμεναι τὰς φύσεις, τὰς πλαττούσας, ὅσα τοῖς θεοῖς ἀνιᾶσι ζῶα καὶ φυτά. Conferendus est cum istis Procli pulcherrimus Theocriti locus in descriptione pompae Ptolemaicae. Ait poëta recensens pompae illius fercula: Εἴδατά θ', ὅσσα γυναῖκες

ἐπὶ πλαθάνῃ πονέονται, Ἄνθεα μίσγοισαι λευκῷ παντοῖ᾽ ἀλεύρῳ. Ὅσσα τ᾽ ἀπὸ γλυκερῷ μέλιτος, τά τ᾽ ἐν ὑγρῷ ἐλαίῳ Πάντ᾽ αὐτῷ πετεηνά, τά θ᾽ ἑρπετὰ τᾷδε πάρεστι. Mos autem, de quo Plato et Proclus, non in omnibus sacris obtinuit Athenis. Nam in Furialibus id ministerium obibant nobiles ephebi: quod docet nos Philo Jud., cujus verba subscripsi, quia sunt elegantissima. Διό μοι δοκοῦσιν οἱ τῶν Ἑλλήνων ὀξυδερκέστατοι διάνοιαν, Ἀθηναῖοι, (ὅπερ γὰρ ἐν ὀφθαλμῷ κόρη, ἢ ἐν ψυχῇ λογισμὸς, τοῦτ᾽ ἐν Ἑλλάδι Ἀθῆναι) τὴν ἐπὶ ταῖς σεμναῖς θεαῖς πομπὴν ὅταν στέλλωσι, δοῦλον μηδένα προσλαμβάνειν τὸ παράπαν, ἀλλὰ δι᾽ ἐλευθέρων ἕκαστα τῶν νενομισμένων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐπιτελεῖν, καὶ οὐχ οἵων ἂν τύχῃ, ἀλλὰ βίον ἐζηλωκότων ἀνεπίληπτον· ἐπεὶ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἑορτὴν πέμματα τῶν ἐφήβων οἱ δοκιμώτατοι σιτοποιοῦσι, πρὸς εὐδοξίας καὶ τιμῆς, ὅπερ ἐστὶ, τὴν ὑπηρεσίαν θέμενοι. Ut ad pensum redeamus, ferri diutius non debet monstrum lectionis in IX. versuum Menandri: ὁ μάγειρος γὰρ ἐν Πι-

p.306. χηχέτε ποιεῖ. Nam ex l. XIV. scribendum: ὁ μάγειρος γὰρ ἐγχύτους ποιεῖ, Πλακοῦντας ὀπτᾷ, χ. Probat autem, omnia perverse agi, quia coquus opera dulciaria effingat, cum ejus sit munus, carnes coquere aut pisces, et condimenta condire. E contrario ἡ δημιουργὸς, inquit, coqui aemula partes illius obit, carnes coquit, turdos parat, et alia curat, quae ad coquorum curam pertinent. Hic sensus est sequentium versuum: Ἡ δημιουργὸς δ᾽ ἀντιπαρατεταγμένη Κρεάδι᾽ ὀπτᾷ etc., vel, ut in l. XIV., Κρέα διοπτᾷ. Etsi autem laxa significatione vocis δεῖπνον et antecoenia et missus omnes cum bellariis continentur: peculiari tamen notione ita vocabant missum medium, qui ex solidioribus cibis constabat. Ideo super. l. extr. δείπνου ἀρχὴ esse dicebatur missus ille, qui gustationem excepit. Ita accipiendum moneo verbum δειπνεῖν in XIV. et XVI. Menandri versu de coena loquentis, ubi perversa sunt omnia: Ἔπειθ᾽ ὁ δειπνῶν μὲν τραγηματίζεται, Μυρισάμενος δὲ καὶ στεφανωσάμενος πάλιν Δειπνεῖ . . . . . τὰ μελίπηκτα ταῖς κίχλαις. In postremo versu deest vox una: haud scio, an σύναμα. Appellat νεοσσάδας ὄρνεις Seleucus vel potius Panyasis *pullos gallinarum*. Eustathius: ὡς δὲ καὶ συγκόπτει τὸ οἰκεῖον ἡ τοιαύτη λέξις (νεοττὸς) κατὰ τὸ νεηγάτεον νηγάτεον, δηλοῦσιν αἱ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ νοσσάδες ὄρνεις. Lego mox cum doctis viris: Φέρεσθε τῇ παρθένῳ δῶρα σησαμίδας. At non illis assentior, cum in Simonideis versiculis, Ὃς δεῦρὶ πάντας νίκασε νέας

Δινάεντα βαλὼν Ἄναυρον ὕπερ, corrigunt Ναῦρον. Vide, quid ſit vulgatorum exemplarium fidem ſequi temere. Nam virum doctum, qui ita cenſuit, in eum impulerunt Strabonis editiones, quae noſtram praeceſſerunt: in quibus Ναῦρος hic Theſſaliae fluvius nominatur. Perperam, ut olim diximus, et eſt certum atque indubitatum.

Caput Vicesimum Secundum.

Deliorum coquorum nomina explicantur, Gongylus, Magadis, Artyſilaus, Artyſitragus. *Delii cur Rhenaei dicti. Critonis* Philopaegmon, *et aliae fabulae.* *κοπίδων συνώνυμος.* Daeton *et* Ceraon *dii veterum.*

Delii, inquit ex Apollodoro Athenaeus, coquis ſuis nomina indere ſoliti a miniſterio, quod plurimum obibant. Inde originem habeat Deliacorum coquorum appellationes, *Gongylus* et *Magadis*, vel, ut ſcriptum in excerptis, *Magaſis*. *ἐπειδὴ τὰς μάζας, Φησὶν Ἀριστοτέλης, ἐν ταῖς θοίναις δι' ἡμέρας τρίβοντες παρεῖχον, ὥσπερ ἐν γυναιξὶ γογγύλας μεμαγμένας.* Sine dubio latet vulnus in hac pericopa. Vult exponere duarum ſuperiorum vocum, *Magaſis* et *Gongylus*, *τὸ ἔτυμον.* Magaſidas coquos fuiſſe nuncupatos, *qui in ſacris epulis totos dies mazas ſubigerent.* Hactenus recte. Quid illa ſibi volunt, *ὥσπερ ἐν γυναιξὶ γογγύλας μεμαγμένας*; Oculis corporis nihil invenio in blattariis membranis, quod in hoc aeſtu me adjuvet. Oculus mentis videtur inveniſſe veram lectionem: *ὥσπερ οἱ Γόγγυλοι γογγ. μεμαγμ.*, vel etiam, retenta voce *γυναιξὶ*, *ὥσπερ καὶ γυναιξὶ Γογγύλεις γογγύλας μ.*, *ſicut et Gongyli ita ſunt dicti, quod mulieribus conficerent, quas vocabant gongylas mazas.* Excerpta ſic: *ἐπεὶ τὰς μ., Φ. Ἀρ., ἐν ταῖς θ. δι' ἡμ. τρ. παρεῖχον γογγύλας.* Ita nullum erit diſcrimen inter Magaſidas et Gongylos. Cur ſuperioris conjecturae nos poeniteat, opinor, non eſt. Quid ſi tamen ne illa quidem vera? Venit enim nobis in mentem loci cujusdam Ariſtophanei, quem ſuſpicio eſt ex ora libri in contextum verborum eſſe admiſſum inconſulto, et cum Ariſtotelis verbis in unum veluti cinnum confuſum. Comici verſus in Pace ſunt: *Ἢν μὴ παραδῶ τρίψας δι' ἡμέ-*

p.307

ρας ὅλης Ὥσπερ γυναικὶ γογγύλην μεμιγμένην. Illorum coquorum, quos Delii Ἀρτυσιλάους et Ἀρτυσιτράγους vocabant, subobscura est nominis ratio: non aliter tamen libri manuales, nisi quod Ἀρτυσίλεω scribit eclogarius. In istis, Πολυκράτων ὁ Κρίθωνος Ῥηναίους δίκην γραψάμενος, οὐ Δηλίους αὐτοὺς ὀνομάζει, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῶν ἐλεοδυτῶν ἐπηγράψατο, restituimus priscam scripturam Ῥηναίους, quae improbo scelere fuerat mutata in Ἡρηναίους. *Polycrato, ait, Critbonis f., dicam Rbenaeis aliquando impegit: quos tamen Delios appellavit nunquam, sed actionem suam inscripsit: Adversus* τὸ κοινὸν τῶν ἐλεοδυτῶν, *commune coquorum.* Rhenaei sunt incolae Rhenae, vel, ut alii vocant. Rheneae, parvae insulae ad Delum, quatuor tantum stadiorum intervallo dissitae. Hanc Polycrates Samius olim Delio Apollini consecravit. ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον, *Delo annexam catenis*, ait Thucydides. Quare et Rhenaei ex eo Delii dicti. Imo vero omnes Delii Rhenaei erant: quia enim neque nasci neque denasci in Delo fas erat, et primum et ultimum vitae diem in ea insula omnes agebant. Puto tamen, excidisse hinc vocem ita restituendam: Ῥηναίους δίκην γραψάμενος, οὐ Ῥηναίους οὐδὲ Δηλίους αὐτοὺς ὀνομάζει, *in actione contra Rbenaeos, neque Rhenaeos, neque Delios eos vocavit.* Non facile dixerim, qui sit factum, ut in nostra editione scribatur: Κρίτων δ' ὁ κωμῳδοποιὸς ἐν Φιλοπαίγμονι. Nam prius edebatur Φιλοπράγμονι, quo nomine etiam Timocles comoediam docuerat. Ego non memini, quando hunc scriptorem cum MSS. contuli, et ex iis emendavi, usquam ita scriptum reperire: nisi forte in Palatino codice, qui nunc ad manum non est. Caeterum Critonis hujus drama *Aetolos* laudat Pollux l. IX. et *Messeniam* l. X. c. 7. Illum versum, Ναύκληρον ἐν τῷ λιμένι ποιήσας ἄπλουν, interpretor, *cum in portu naviculatorem constituisset hominem navigationis expertem.* III. versus est: Καὶ φορμιῶσαι ναῦς ἀναγκάσας δύο. Equidem ista non intelligo, nisi hoc similive modo corrigamus: Καὶ ἀφορμίσασθαι ναῦς ἀναγκάσας δύο. *Cum coëgisset naves duas stationem deserere*, id est, navigare. VI. versu, Οὗτος τρία μόνον ἀγαθὰ κεκτῆσθαι δοκεῖ, scribendum est μόνος. Solus hic locus tria
p.308. habet parasitis admodum utilia et bona. Quod sequitur testimonium ex Achaeo, Τίς ὑποκεκρυμμένος μένει σαρκαβάκων κοπίδων συνομώνυμε, corruptissimum est, neque interpretari prius, quam emendaveris, licet. Alius aliam afferet medicinam, nobis haec non displicebat: Τί δ' ὑπο-

κεκρυμμένος μένεις σαλάκων, κοπίδων σύ γ' ὁμώνυμε; Quid te clam occultans manes nequam, qui vulgo copis cluis? σαλάκων proprie quis dicatur, notum ex Ariſtotele et Theophraſto. Hic ſimpliciter accipio pro improbo aut nequam homine. Vocat autem *κοπίδων ὁμώνυμον*, quaſi dicas *victimarium* vel *carnium ad minutalia inciſorem.* *κοπίδας* in coquorum inſtrumento recenſent veteres. Ariſton in epigrammate de coqui ſupellectile: *Σπόγγον ὑπὸ σιβαρῷ κεκλιμένον κοπίδι.* Ex eo *κοπίδας* appellarunt Delphi eos, qui in culinis copidas tractarent. Athenaei quae ſequuntur verba, hanc interpretationem non obſcure confirmant. Ait: *ἐπισκώπτουσι γὰρ οἱ Σατύρειοι τοὺς Δελφοὺς ὡς περὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς θοίνας διατρίβοντας.* Doctis viris *οἱ Σατύρειοι* ſunt *ſatyrici poëtae.* Minime vero. Non meminerant, ſatyram totam eſſe Romanorum: et ſi tragicorum erant quaedam ſatyrica dramata, at ipſi ex eo nunquam ſatyrici poëtae dicti. Scribo *οἱ Σάτυροι*, et intelligo Satyros, quos in Alcmaeonem ſuam introduxerat Achaeus. Ex praecedentibus ita exponendus eſt hic locus. Quae de ridiculis veterum Graecorum numinibus, Daetone, Ceraone et caeteris, paulo poſt narrantur, totidem fere literis apud Euſtathium leguntur in Od. comment. Non diſſimilia apud veteres Romanos deorum mendicabula, de quibus ſ. Auguſtinus et alii patres.

Caput Vicesimum Tertium.

Hydraulica organa κατὰ κλέψυδραν. Cteſibius rerum pneumaticarum auctor. γίγγρος et γιγγραΐνοι αὐλοί. Gingrire. χηνίζειν. ἐκχορδοῦσθαι. ἠμμένος φιλοσοφίας. πετάσους ἐπιτεθειμένοι. προσώπια. ὄνοι γέμοντες οἴνου. *Multa emendantur.*

Apud veteres Graecos et Romanos conviviorum haec ratio fuit, ut, poſtquam corpora dapibus ſatiaſſent, oculos auresque varie oblectarent. Ideo finitis epulis acroamata, tibicinae, ſaltatrices, et qui dicebantur Bacchi artifices, in coenationes introducebantur. Haec eſt cauſſa, cur Athenaeus XIV. demum l. de muſica et muſicis in-

ſtrumentis ſerio tractet. Nam qui fuit ordo conviviorum, idem eſt horum librorum, ut ſaepe diximus. Mirari igitur licet, quo conſilio vir eruditiſſimus hunc inſerſerit ſermonem de organis muſicis, qui deinceps hoc in libro habetur: eſt enim alieno loco poſitus, cum ad l. XIV., ut diximus, pertineat. Sed videtur Athenaeus nihil eorum voluiſſe praetermittere, quae in eo convivio dicta eſſent, cui apud Larenſem interfuerat. Quare etſi alius erat ab illo aſſignatus locus huic tractationi: quia tamen inter
p.309. epulas de muſicis quibusdam inſtrumentis ſermo ex occaſione inciderat, noluit auctor committere, ut ea pars *τῶν ἐπιτραπεζίων λόγων* in hoc opere deſideraretur. Verum hac de re plura nobis alio loco erunt dicenda. Nunc Athenaei verba percurramus. Ait: *καὶ τὸ ὑδραυλικὸν δὲ ὄργανον δοκεῖ κλεψύδρας εἶναι.* In excerptis *κλέψυδρα εἶναι.* Quo modo legere interpretes. Membranae *κλέψυδρας.* Sine dubio ſcribendum cum Euſtathio *κατὰ κλέψυδραν.* Abſurdum eſt dicere, *hydraulica organa eſſe clepſydram:* veriſſimum eſt, *clepſydram ea referre.* Ait: *διῃκνουμένων ἀξόνων διὰ τοῦ ὀργάνου.* Haec videtur citra controverſiam recta ſcriptura, ut vidit etiam Dalecampius. Nam et Vitruvius *axes ex torno ſubactos* in hydrauſicorum deſcriptione habet. Omnes tamen manu exarati codd. *ἀξινῶν* retinent. Ait: *ἔοικε δὲ τὸ ὄργανον βωμῷ στρογγύλῳ.* Hero comparat *βωμίσκῳ*, Vitruvius *arae* et *arulae*, ut emendavit Turnebus. Addit: *καί φασι τοῦτο εὑρῆσθαι ὑπὸ Κτησιβίου κουρέως ἐνταῦθα οἰκοῦντος ἐν τῇ Ἀσπενδίᾳ.* Legendum *ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ.* Cteſibius enim Aſcreuus, ut vocatur a veteribus, res pneumaticas excogitavit Alexandriae in taberna ſui patris tonſoris, ut diſertiſſimis verbis narratur a Vitruvio l. IX: c. 9. Falſiſſimum eſt, quod putarunt docti homines, de Aſpendo, Pamphyliae civitate, haec poſſe accipi: nam omnino locus emendationis eget, niſi dicere lubeat, fuiſſe aliquam urbis ejus partem, quae ſic vocaretur, in qua habitaverit Cteſibii pater. De eo ſtatuant eruditi: ego enim nullam habeo cognitam Aſpendiam in urbe Alexandria, neque in ejus vicinia. Tryphone auctore de hydrauli Cteſibius mechanicus librum ediderat. Hoc poſtquam dixit Athenaeus, ſubjicit continuo: *ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα, εἴπερ τὸ ὄνομα σφάλλεται.* Melius MSS.: *εἰ περὶ τὸ ὄν. σφ.* *Ego vero neſcio, num in nomine ſit error.* Quis ille error in nomine, quem Tryphoni objicit? An quia mechanicum appellaverat Cteſibium hydraulicorum inventorem? Nam hy-

draulicorum ratiocinationes a tractatu de machinis Vitruvius quoque videtur separare. An in eo potius est error, quod auctorem hydrauleos non Ctesibium appellaverat Trypho, sed vel Chrysippum, vel nescio quo alio simili nomine hodie in nostris libris depravato? Sequitur de tibiis Phoenicum: γιγγραίνοισι γὰρ οἱ Φοίνικες, ὥς φησιν ὁ Ξενοφῶν, ἐχρῶντο αὐλοῖς. Scribendum γιγγραίνοις, ut in Eustathio, qui hunc locum describit ad ῥαψ. Il. σ. Xenophontis locum quaerant studiosi: mihi enim in mentem nunc non venit, quin, si memini satis, nulla hodie in ejus libris gingrinarum tibiarum mentio. Porro has tibias tradit Athenaeus ita dictas, quod eas inflare moris esset in Adoniis: nam Adonim, inquit, vocant Phoenices Γίγγρην. Pollux quoque: ἡ Φοινίκων γλῶττα Γίγγραν τὸν Ἄδωνιν καλεῖ, καὶ τούτῳ ὁ αὐλὸς ἐπωνόμασται. Aliis placet, a fictitia voce γιγγρὶ nominatas esse tibias gingrinas. Festus deducit a verbo *gingrire*, quod de anseribus proprie usurpatur. Etiam Graeci χηνίζειν de tibia canentibus di- p.310. xerunt, ut scribitur in XIV. Hebraeorum עגור quidam exposuerunt *anserem*, inde γίγγρος et γιγγρίζειν. τὸ ע mutatum in γ, sicut in aliis multis. Amphidis quintum versum leviter emenda, et scribe: Ἐν συμποσίοις ἐστί. τί δ' οὐκ ἄγεις. Et in fine: Ὅτι πάντα πράγματ' ἀνατριαινοῦσι κρότοις. Elegantissimum verbum ἀνατριαινοῦν, *perturbare, miscere omnia*. Nablum esse Phoenicum vel Hebraeorum inventum, ipsum nomen indicio est, ut ad Strabonem dicebamus. De nablo ait Sopater: — οὔτε τῆ Σιδωνίου νάβλα Λαρυγγόφωνος ἐκκεχόρδωται τύπος. Hoc est: *neque Sidonii nabli fides sunt corruptae*. λαρυγγόφωνος τύπος periphrasis est fidium, per quas intentas sonus editur, ut per guttur vox prodit.' ἐκχορδοῦσθαι, ut ἐξαυλεῖσθαι. Unde dicuntur γλῶτται ἐξηυλημέναι et παρεξηυλημέναι. Sequens Sopatri locus est corruptissimus, inscriptio etiam fabulae obscura, ut diximus l. super. Pro παγὶς scribe παγεὶς cum interprete. Secundus Philemonis est imperfectus, hoc similive modo farciendus: Νάβλαν τιν'. ὁ δὲ νάβλας τί ἐστιν; εἰπέ μοι. Et mox: οἶσθα ἀγαθόν. Sophoclis e Thamyra testimonium nihilo emendatius legitur in membranis, quarum haec lectio, Λύρα μόναυλοι τε, χείμων τε ὡς, et sequente versu κωμασάσης. At in isto e Sopatri Bacchide, Καὶ τὸν μόναυλον μέλος ἤχησε, deest participium λαβὼν aut ἀναλαβὼν, ut in versu praecedente est Anaxandridae: Ἀναλαβὼν μόναυλον ηὔλουν τὸν ὑμέναιον. Deinde sequitur Protagoridae locus ex eo libro, quem

ſcripſerat de ſpectaculis in ſuburbano Antiochiae Syriacae, Daphne dicto, celebrari ſolitis: *Παντὸς δὲ ὀργάνε κατάμιτον ἧπται κροτάλων ὑπὸ Φανῦ πανδόρυ, τῷ τε ἡδεῖ μοναύλῳ τὰς ἡδίςας ἁρμονίας ἀναμινυρίζει.* Mendas eſſe in prioribus verbis multas, nemo eſt, quin fateatur. Dalecampii emendationes an genium habeant, alii judicent. Nobis ſic videtur eſſe ſcribendum: Παντὸς *δὲ ὀργάνε κατὰ μίτον ἧπται, καὶ κροτάλων, ἡδυφώνε τε πανδόρυ. Peritiam habet omnis organi fidibus conſtantis, et crepitaculorum, et pandori ſuaviter canentis. ἧπται* ſic accipiendum, ut apud Ariſtotel. ſaepe *ἧπται φιλοσοφίας, animum appulit.* Et in Metaphyſicis: *τῦτο φανερὸν τοῖς καὶ μετρίως ἡμμένοις. Vel mediocriter verſatis in ea ſcientia. ὄργανα κατὰ μίτον* periphraſis eſt elegans eorum muſicorum inſtrumentorum, quae *ἐντατὰ* et *καθαπτὰ* nominantur. Aut legendum *καταμίτε*, quod erit idem atque *ἐντατῦ*. Jam pro *ὑπὸ φανῦ*, quod a ſententia hujus loci eſt alieniſſimum, facimus *ἡδυφώνε*, quo nihil convenientius. Subjicit auctor elegantem locum Poſidonii de ridicula expeditione Apamenſium contra Lariſſaeos. Deſcribitur eorum ornatus, cum in procinctu eſſent: qui potius comeſſabundis adoleſcentibus conveniat, quam veram pugnam pugnaturis. In ea hiſtoria ſunt haec verba: *πετασὰ δ' ἐπιτεθειμένοι καὶ προσώπια, σκιὰν μὲν ποιῦντα, καταπνεῖσθαι δ' ὐ κωλύοντα τὺς τραχήλυς.* Etſi nihil variant codd. MSS., tamen ſcribendum omnino *πετάσυς*. Niſi cui probetur metaplasmus generis in hac voce. *πετάσυς* vel *πέ-*
p.311. *τασα ἐπιτεθειμένοι* valet *petaſati*, petaſos habentes capitibus impoſitos. Sic apud Pauſaniam: *ἐπιτιθεμένη γυμνασῦ σχῆμα.* Uſitatius eſt *τὸ περικεῖσθαι* in hoc loquendi genere. *προσώπια* non aliud ſunt, quam parvae perſonae, vel faciei tegumenta, ex tenui et ſubtili materia facta. Has perſonas ait Poſidonius ita fuiſſe aptatas, ut faciem quidam inumbrarent, at vento non obſiſterent, quo minus cervices afflaret. Apage larvas Dalecampii. Cenſen' vero, delicatulos iſtos vel ipſum nomen larvae patientibus auribus, et ut non ter in ſinum deſpuerent, fuiſſe audituros? Quid autem cogitabat vir optimus, cum negationem ante *κωλύοντα* tolleret? Sequitur: *ὄνυς ἐφελκόμενοι γέμοντας οἴνυ καὶ βρωμάτων παντοδαπῶν.* Non neſcio, *γέμειν* recte poſſe verti aliquando *eſſe onuſtum:* ſed tunc, cum onus recipitur intus, et fit *πλήρωμα τῦ βαςάζοντος.* Sic navis *γέμειν* dicitur, onuſta eſſe: plena videlicet *γόμυ.* Aſinos *γέμοντας οἴνυ* non dixit Poſidonius

pro *onustis vino*. Scribebam ὄνες ἐφ. καὶ γέμοντας ἀσκὸς οἴνε. Sed etiam alii auctores ea voce ita utuntur improprie. Monaulum dictum esse etiam τιτύρινον, ex Ameria Athenaeus, ex Athenaeo probat Eustathius. Minus recte apud Hesychium hodie τιτυρῆνος.

Caput Vicesimum Quartum.

Percurritur Hedyli depravatissimum epigramma. Theon μόναυλος. εὐπάλαμος. ἥδυμα. γλεύκες μεμεθυσμένα παίγνια. καλαμαῦλαι, ῥαπταῦλαι. *Tibiae* ἔλυμοι. αὐλοὶ μεσόκοποι. *Mendae multae indicantur ac tolluntur.*

Ut probet Athenaeus, monaulum non aliud fuisse organum musicum ab eo, quod καλαμαύλην vocabant, Hedyli affert epigramma, non invenustum, sed multis mendarum portentis factum informe. Id igitur adscribemus hoc loco, siquam forte illius malis medicinam queamus excogitare: Τῦτο Θέων ὁ μόναυλος ὑπ' ἠρίον ὁ γλυκὺς οἰκεῖ Αὐλητὴς, μίμῳ κὴν θυμέλῃσι χάρις, Τυφλὸς ὑπαὶ γήρως εἶχε, καὶ Σκίρπαλον υἱὸν, Νήπιόν τ' ἐκάλει Σκίρπαλον εὐπαλάμου 'Ασίδειν αὐτῦ τὰ γενέθλια· τῦτο γὰρ εἶχε Πᾶν μαρπᾶν ✝ ἥδυμα σημανέων. Ηὔλει δὴ γλαύκης μεμεθυσμένα παίγνια Μυσέων, Νὴ τὸν ἐν ἀκρήτοις Βάττκλον ἡδυπότην, Ἢ καὶ Κώταλον, ἢ καὶ Πάγκαλον. ἀλλὰ Θέωνα Τὸν καλαμαυλήτην εἴπατε, Χαῖρε Θέων. Theonem μόναυλον appellat, qui monaulo sciret canere. Metri lex vetabat dicere μοναύλης, ut τυμβαύλης, vel μοναυλήτης, ut in ultimo versu καλαμαυλήτης. Ex primi et ultimi versus comparatione intelligitur, monaulum et calamaulum idem esse: quod erat probandum. Tertium ita scribo: Τυφλὸς ὑπαὶ γήρως· εἶχεν τὸν Σκίρπαλος υἱόν. *Quem habuit filium Scirpalus*, id est, Scirpali filium. Deinde lego: Νηπίαχόν τ' ἐκάλει Σκίρπαλος Εὐπάλαμον, 'Ασίδων αὐτῦ τὰ γενέθλια. *Hunc recens natum Scirpalus appellavit Eupalamum, cum ejus natales celebraret.* εὐπαλάμυς Graeci vocant homines manu solertes. Poëta ait, Scirpalum nomen hoc filio suo imposuisse animo praesagientem futuram illius τῆς αὐλητικῆς peritiam. Tibicinum et eorum omnium, qui tractant organa ἐντατὰ καὶ ψηλαφητὰ, eru- p.312.

ditos digitos esse oportet. Sic paulo post ait Athenaeus, Epigonum fuisse μουσικώτατον κατὰ χεῖρα. Ex his constare arbitror, scribendum esse in sequentibus: τοῦτο γὰρ εἶπε Τοὔνομα, τᾶν μολπᾶν ἥδυμα σημανέων. Duriuscule dictum pro τὸ τᾶν μολπᾶν ἥδυσμα σημ., *ut significaret dulcedinem cantilenarum illius*. ἥδυμα pro ἥδυσμα, ut θαυματὰ ἔργα apud poëtam pro θαυμαστὰ, et alia id genus, de quibus alibi diximus. Postea ait, nomen Eupalami omen habuisse, et evasisse illum tibicinem suavissimum. Lego: Ηὔλει δὴ γλεύκευς μεμεθυσμένα παίγνια Μουσέων. *Ille igitur tibia canebat musto ebria ludicra Musarum.* Aut omnia me fallunt, aut verissime ita emendamus. Nam γλαύκης ineptum est multis modis. Nostrum γλεύκευς plane confirmat vox μεμεθυσμένα. Battalus, Cotalus et Pancalus nomina sunt sodalium Theonis sive Eupalami, qui soliti dies condere cum illo potantes. Merito igitur poëta illos testes ciet dulcium Theonis modulationum. Haec de epigrammate Hedyli. Addit auctor, sicut καλαμαῦλαι vulgo dicebantur, qui calamos inflabant, ita dictos esse ῥαπαύλας τοὺς τῇ καλάμῃ αὐλοῦντας. Scripta lectio ῥαππαύλας. Eustathius ῥαπταύλας. melius: est enim pro ῥαπταύλης. Quare etiam sequentia in Athenaeo corrigenda: τοὺς τῇ ῥαπάτῃ αὐλοῦντας, vel certe τῇ ῥαπάτῃ. καλ. Hesychius: ῥαπάτην καλάμην καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ αὐλοῦντας ῥαπάλους. Scribe ῥαπταύλους vel ῥαπαταύλους. Tibias ἐλύμους apud Sophoclem interpretatur Athenaeus Phrygias: alii longe aliter acceperunt, ut docebit te, si operae est scire, Hesychius. μεσοκόπους αὐλοὺς, qui hic nominantur, alibi non reperio. Breviator scribit μεσόκοπους, quam esse rectam scripturam, non dubito. Hesychius: μεσόκοποι αὐλοὶ, οἱ ὑποδεέστεροι τῶν τελείων, μέσοι. De hemiopis tibiis producitur Anacreontis testimonium in omnibus hodie exemplaribus valde corruptum. Ait Athenaeus: περὶ ὧν φησιν Ἀνακρέων Τίς ἐρασμίην θρέψας. θυμὸν ἐσέβην τέρεν' ὡς ἡμίοπον ὑπ' αὐλὸν ὀρχεῖσθαι. Tentarunt multi doctissimi viri horum verborum emendationem: quorum sententias non referemus, sed, quid nobis videatur, paucis aperiemus. Lego: Τίς ἐρασμίη σ', ὦ θέραψ, θυμὸν ἐσέβη, τερένων ἡμιόπων ὑπ' αὐλῶν ὀρχεῖσθαι; Videtur poëta Artemonem compellare, olim servum, postea luxus et mollitiei perfectum exemplum: quod ex alio ejusdem Anacreontis cantico scimus l. XII. magna ex parte descripto. In eum aut alium similis conditionis similiumque morum invehens poëta, *Quae, inquit, libido, o serve, te invasit sal-*

tandi ad teneras hemiopas tibias? Postrema sane illa, τεϱένων ἡμιόπων ὑπ' αὐλῶν, non aliter concipienda esse, liquido constat ex ipso Athenaeo scribente aliquanto infra: διὸ καὶ τέρενας αὐτὰς (τὰς ἡμιόπας) κέκληκεν ὁ Ἀνακρέων. p.313. Non igitur est, quod vereamur omnibus membranis fidem hic abrogare: sunt enim vitiatae omnes. Quanquam hoc leve est, praeut quod mox dicemus.

Caput Vicesimum Quintum.

Indicatur paginarum aliquot insignis transpositio in omnibus antiquis codicibus commissa. *Tibiae* hemiopi, lysiodi, citharisteriae. Euphorus *historicus*. *Proverb.* Μάγαδις λαλήσω μικρὸν ἅμα σοι καὶ μέγα. βάρωμος *et* βάρμος. Phoenix *organum*. κλεψίαμβοι. *Theopompi drama* Ἁρμάτιον. Σκίνδαψος ὀξύϊνος. ὀξύα *et* πρόμαλος. *Anaxilai fabula* Λυροποιός. *Tibiae* pariambides. *Voces Doricae* αὐλέφιν *et* γεγαθεῖν. Psalterium. *Ptolemaeus Euergetes. Alexandrini dicaces. Tibia* ἀλέκτωρ. *Ionis Chii* Φρυγοί. Idaeus ἀλεκτρυών. ἴδη. ἔκτυπος αὐλός. *Phrygius rhythmus. Tibiae* κώδων.

De hemiopis tibiis loquens Athenaeus, needum absoluto eo sermone, repente, quasi oestro quodam percitus, alio transsilit. Plane enim παρὰ προσδοκίαν, quod aiunt, lectorem suum in diversa rapit auctor, ἀσύγκλωστα συγκλώθων πράγματα, ut ait Plato, et, quae nihil omnino commune habeant, conjungens. Quid enim commune est disputationi de peregrinis et antiquis instrumentis musicae cum enarratione Homericorum conviviorum? Fatebor hoc loco errorem meum: nam qui rationem nullam excogitare possem, cur res adeo disjunctae εἰς μίαν Μύκονον τούτου λόγου essent congestae, scriptorem eruditissimum saepius apud me ἀταξίας et supinae cujusdam negligentiae reum egi, eoque nomine poenas ab illo exegi. ἀλλ' οὐκ ἦν ἔτυμος ὁ λόγος, dicebat olim Stesichorus, recantans opprobria, quae in Helenam temere effuderat.

Nobis quoque idem necessario faciendum. Nullum enim hic negligentiae exemplum ab auctore editum est, sed magna potius facta illi injuria ab iis, qui hoc opus transscripserunt. Nescio enim, quo casu factum sit, ut ex libro sequente transferrentur aliquot pagellae in locum hunc et in medium sermonem de tibiis hemiopis. Nam dubitari non potest, quin conjungi debeant, quae de illis tibiis hic dicuntur, cum iis, quae intervallo satis magno deinceps de iisdem observantur. Anacreontis verbis, quae super. c. emendabamus, subjiciuntur ista p. 177. in editione recente: εἰσὶν δ' οἱ αὐλοὶ ἤτοι ἐλάσσονες τῶν τελείων. Quae deinde sequuntur usque ad ista, Κατὰ μεταφορὰν Ἰξίων φησί· Τὸν δ' ἡμίοπον καὶ τον ἐλάσσονα etc., quae habentur p. 182., omnia aliena sunt ab hoc loco, pertinentque alio, ut facile quivis intelliget admonitus a nobis. Vide l. sequ. c. I. Iis igitur in suum locum rejectis, conjungamus, quae malo exemplo divulsa ab aliquot retro seculis fuere. Quare ita continuemus integram Athenaei de hemiopis tibiis observationem: οἴδαμεν p. 314. δὲ καὶ τὰς ἡμιόπας καλουμένας, περὶ ὧν φησιν Ἀνακρέων· Τίς ἐρ. θ. θ. ἐσ. τ. ὡς ἡμ. ὑπ' αὐλ. ὀρχ. εἰσὶ δ' οἱ αὐλοὶ ἤτοι ἐλάσσονες τῶν τελείων, κατὰ μεταφορὰν δ' Ἰξίων φησί· Τὸν δ' ἡμίοπον καὶ τὸν ἐλάσσονα ταχέως ὁ μέγας καταπίνει. εἰσὶ δ' οἱ αὐτοὶ τοῖς παιδικοῖς καλουμένοις, οἷς οὐκ ὄσιν ἐναγωνίοις πρὸς τὰς εὐωχίας χρῶνται· διὸ καὶ τέρενας αὐτὰς κέκληκεν ὁ Ἀνακρέων. οἶδα δὲ καὶ ἄλλα γένη αὐλῶν et caetera ad l. fin. usque. *Notas habemus et hemiopas tibias, de quibus Anacreon*, Quae, *inquit*, libido, o serve, te invasit saltandi ad teneras hemiopas tibias? *Hae tibiae minores sunt iis, quas perfectas vocant. Per translationem dixit Ixion:* Hemiopon et minorem cito magnus devorat. *Sunt autem istae tibiae eaedem cum iis, quas pueriles vocant, quibus cum in commissionibus non esset locus, utebantur ad convivia. Ideo teneras dixit illas Anacreon.* Non poterant Platonica illa humani corporis ἡμίτομα aptius copulari aut arctius, quam ista inter se cohaerent. Versus Ixionis de piscibus intelligi debet. ἡμίοπος ἰχθύς, ut si Latine dicas *gingrinam apuam* pro parva: quia gingrinae tibiae erant breves. Pisces minutos praedam et escam esse magnorum, certum est, et multis magnis auctoribus testatum, ut olim dicebamus ad I. Strabonis. Athenagoras in apol. pro Christianis eodem verbo usus in eadem sententia: οἱ δίκην ἰχθύων ζῶντες· καὶ γὰρ οὗτοι καταπίνουσι τὸν ἐμπεσόντα ἐλαύνοντες ὁ ἰσχυρότερος τὸν ἀσθε-

ρον. Sed quisnam iste Ixion poëta? Nam Demetrium
nem grammaticum ex Diogene Laërt. et Athenaeo
habemus notum. Ixionem poëtam neque Athenaeus
, neque alius quisquam, opinor, commemorat e ve-
ous scriptoribus. Suspicor, scribendum esse Ἴων Φη-
non Ἰξίων Φ. Ion Chius inter antiquissimos et cele-
imos poëtas notus omnibus. Tentari etiam potest, nec
rde scripsisse Athenaeum: κατὰ μεταφορὰν δ' Ἰξίων
ἐν .... Τὸν δ' ἦμ. In lacuna haec aut similia de-
: εἰρηκέναι Ἴωνα τὸν Χῖον· T. Atque haec de hemio-
Athenaeus et nos cum illo. Cum istis pulcherrime
aerent, quae sequuntur deinceps ad fin. huj. l. Per-
enim auctor varia tibiarum genera recensere, de qui-
dictum hactenus non est. Nimis certum, haec ita
tinuanda esse: clara enim et aperta est series disputa-
is et ἡ τῶν λόγων ἀλληλουχία. Hunc tamen errorem
um neque interpretes odorati sunt, neque eruditus
grammaticus, qui ante tot saecula epitomen horum
orum contexuit. Sequitur enim is quoque κατὰ πόδας
nem, qui in libris editis. Nos ipsa potius Athenaei
igia premamus, et reliquam de tibiis disputationem
currramus. Ait igitur: οἶδα δὲ καὶ ἄλλα γένη αὐλῶν,
ικῶν τε καὶ λυσιῳδῶν, καὶ κιθαριστηρίων, ὧν μνημονεύε-
Εὔφορος ἐν τοῖς Εὑρήμασι. De lysiodis tibiis adi ad
IV. κιθαριστήριοι tibiae adhibitae in concentum cum
aris. Euphorus, qui scripsit de priorum inventis, sit-
Ephorus, notus omnibus historicus, an alius, non-
ι constitui. Tibiam magadim et gravem et acutum so-
ι edidisse ἐν ταὐτῷ, id est, simul, probat auctor testi-
ιio Alexandridae, cujus est hic versiculus: Μάγαδιν p.315.
ήσω μικρὸν ἅμα σοι καὶ μέγαν. Scio, sic legi hunc ver-
et alibi in Athen., et apud veteres nonnullos gram-
icos. Sed mihi durius dictum videtur μάγαδιν λαλεῖν
inter loquendum magadim imitari. Deinde etiam il-
, si quid judico, duriusculum, μάγαδις μέγας aut μι-
pro gravi aut acuto magadis sono. Excogitavimus
ur planiorem et non paulo venustiorem lectionem:
ιάδις λαλήσω μικρὸν ἅμα σοι καὶ μέγα. Corruperunt,
non videbant, particulam, similitudinis indicem, ve-
e omissam esse. Loquar tecum, ut magadis, alte et
isse. De tibiis ex hinnulorum ossibus dictum l. II.
. Ait: τὸν γὰρ βάρωμον καὶ βάρβιτον, ὧν Σαπφὼ μνη-
ιύει. Non βάρωμον, sed βάρμον l. XIV. scribitur. Pu-
ιm, voce βάρμον alludi ad etymum vocis βάρβιτος.

Nam perſuaſum fuit veteribus Graecorum criticis, *βάρβιτον* quaſi *βαρύμιτον* eſſe dictam: cum vel Strabone teſte barbara ſit ea vox Graecis et Syriaca. Sed baromum ſive barmum diſtinguit auctor a barbito. Additur: Ἀριϛόξενος δ᾽ ἔκφυλα ὄργανα καλεῖ Φοινικικάς. Legebam: καὶ ἔκφ. ὀργ. καλεῖ καὶ Φοινικικά. Neque enim *phoenicica* ullum muſicum organum nominatum. Pleraque autem eorum, quae hic commemorata ſunt, a Syris Graeci acceperant. Sed ſcribendum καλεῖ Φοίνικας ex l. XIV., ubi geminus huic locus: et ſcribit ibi Athen., *phoenicem* organum a Syris inventum ταύτης τυχεῖν τῆς προσηγορίας. Noli quaerere κλεψιάγγυς, qui ſtatim nominantur ex Ariſtoxeno, apud ſcriptores alios. Nusquam reperies. Legendum κλεψιάμβυς. Heſychius: κλεψίαμβοι, Ἀριϛόξενος μέλη τινὰ παρὰ Ἀλκμᾶνι. Vides, eundem auctorem laudari ab Athen. et Heſychio. Nominis cauſſam explicat noſter l. XIV.: ἐν οἷς παρελογίζοντο τὰ ἐν τοῖς ἰάμβοις, κλεψιάμβυς ἐκάλυν. Quare jubeamus μακρὰν κλαίειν commentitios iſtos *clepſiangos* et illa *furtiva vaſa*, interpretum ſomnia. In excerptis non melius κλεψιάνυς. Platonis locum exple atque explica ex ipſo: nam pauculorum verborum praetermiſſio contrariam ejus menti ſententiam hic peperit. Plato enim negat, remp. a ſe inſtitutam artifices alituram τριγώνων καὶ πηκτίδων et caeterorum. Matronis imitatio Homerica eſt in his ita ſcribendis verbis atque exponendis: Οἱ δ᾽ ὑπὸ πασσαλόφιν κρέμασαν, ὅθι περ τετάνυστο Σκίνδαψος. *Illi vero paxillo* id *appenderunt*, *unde etiam ſcindapſus pendebat.* Prima verba, quid paxillo appenderetur, non declarant. Fortaſſe aliud muſicum inſtrumentum; fortaſſe lagena vini, ut in illo Hermippi comici: Χία δὲ κύλιξ ὑψῦ κρέμαται περὶ πασσαλόφιν. Theopompi Colophonii poëma, Ἁρμάτιον in libris publicis inſcriptum, in membranis dicitur Αἱμάτιον et Αἱματία. De quo pronunciet quisque τὴν ἀρέσκυσαν. Inde ſunt haec: Σκίνδαψον λυρόεντα μέγαν χείρεσσι τινάσσων Ὀξυΐνου, προμάλοιο τετυγμένον αἰζήεντος. Dalecamp. ſcribit Ὀξύνων init. poſter. verſ.: quod ſententiae non poteſt convenire. Lego Ὀξυΐνου, *fagineum.* Nam ὀξύα Theophraſti, quam *ſciſſimam*
p.316. indigetavit Theodorus Gaza, judicio eruditorum fagus illa eſt, operibus ligneis apta arbor, de qua Plinius l. XVI. c. de lignis ſectilibus: *facilis et fagus, quanquam fragilis et tenera: eadem ſectilibus laminis in tenui flexilis, capſisque ac ſcriniis ſola utilis.* Ex hac arbore factum ſcindapſum ait poëta. Sed videntur ad ſcindapſi fabricam non

unius generis ligna desiderata. Ideo subdit: *προμάλοιο τετυγμένον αἰζήεντος. Elaboratum e ligno promali grandis.* αἰζήεντος valet *εὐτραφὺς*, interprete Hesychio. *τετυγμένον* interpretor non de praecipua scindapsi materia, sed de ligno ad quasdam partes necessario. Sic observat Theophrastus in V. de plantis, ilicem esse utilem non simpliciter ad lyram, sed ad *ζυγὰ λύραις καὶ ψαλτηρίοις.* Promalum esse arboris, non fruticis nomen, ad Theocritum probabamus. An sit myrica sive tamarix, quaerant amplius rhizotomi. Non memini legere alibi fabulae titulum Λυροποιὸς, cujus mox fit mentio: *Ἀναξίλας,* inquit, *ἐν Λυροποιῷ.* Apud Stobaeum tamen serm. LV. citatur Anaxilas *ἐν Μυροποιῷ.* Sed puto, scribendum *Λυροποιῷ* aut certe *Λυτροποιῷ.* Pollux l. VII. c. 30. in sermone de balneis: *Ἀναξίλας λυτήρια ὠνόμασε τοὺς νῦν λουτῆρας, ἐν Λυτροποιῷ λέγων· Ἐν τοῖς βαλανείοις οὐ τίθεται λυτήρια.* Eadem repetit l. X. c. 10. *Pariambidas* videntur appellasse veteres tibiarum genus quoddam jambicis versibus aptum. Apollodorus, auctore Hesychio: *παρὰ τοὺς ἰάμβους αὐτάς φησι πεποιῆσθαι, οὓς οἱ κιθαρῳδοὶ ᾄδουσιν.* Athenaeus testem citat Epicharmum, qui in Periallo sic illarum meminerit: *Σεμέλα δὲ χορεύει, καὶ ὑπαλίσφιν σοφὸς κιθάρα παριαμβίδας· ἃ δὲ γεγαθεῖ πυκινῶν κρεγμῶν ἀκροαζομένα.* Non semel questi sumus de Epicharmi fato, cujus omnia pridem haec cum fuere, pauculis fragmentis exceptis, quae in hoc potissimum scriptore hodie supersunt. Illa vero fere sunt omnia quam corruptissima. Quid enim hac lectione contaminatius? Lego: *Σεμέλα δὲ χορεύει ὑπ' αὐλόφιν καὶ κιθάρᾳ καὶ παριαμβίδεσι. Saltat Semele ad tibiam et citharam et pariambidas.* *αὐλόφιν*, ut *πασσαλόφιν*, et *ὀστεόφιν*, et similia. *γεγαθεῖν* verbum est Siculae formae, ut aiunt antiqui critici, pro *γαθέω*, ut *πεπλήγω*, *πεποίθω* et id genus. Tamen MSS. *γεγήθει.* Quod varie accipere est. De *psalterio* multa doctores ecclesiastici, Hieronymus, Chrysostomus, Augustinus, alii. Sicut autem pleraque alia musica instrumenta a Syris mutuati sunt Graeci: ita hujus et inventum et nomen Syris imputarunt. Ac miratus sum saepe, jam inde a temporibus Nabuchodonosori, vetustissimi regis Babylonii, psalteriorum nomen in ultimum fere Orientem penetrasse. Nam apud Danielem פסנתרין, *pesanterin*, Graeca sunt *ψαλτήρια.* Videtur autem Athen. psalterium distinguere ab alio organo, quod vocat *ψαλτήριον ὄρθιον*, quodque proprio nomine *lyrophoenix* dicebatur. De hoc fortasse de-

bent intelligi b. Chrysostomi verba in proth. ad psalm.: ψαλτήριον τῶν ἐγτατῶν μὲν ἦν, πλὴν ὄρθιον, καὶ ἄνωθεν
p. 317. εἶχε τῶν φθόγγων τὰς ἀφορμάς. In versu Sophoclis scribe ἀντίσπαστα, retracto accentu. Non enim potest esse pro ἀντισπάστη. Πολὺς δὲ, ait, Φρὺξ τρίγωνος ἀντίσπαστά τε Λυδῆς ἐφυμνεῖ πηκτίδος συγχορδία. *Multus resonabat trigonus Phrygius, si contrario resonabat Lydiae pectidis concentus.* Ptolemaeus, rex Aegypti, sub quo vindicatas ab interitu literas scribit Athenaeus, in historiis dicitur Euergetes secundus: Alexandrinis et vivus et mortuus Cacergetes est appellatus, ut hoc loco docet auctor. Sic soliti Alexandrini in suorum regum mores magna libertate jocari, alium Gastronem aut Physconem, alium Cybiosacten appellantes: erant enim eo plane ingenio, quo fuisse Antiochenses in Misopogone prodit Julianus. Hic Ptolemaeus etiam contra fratrem bellum gessit: quae caussa est, cur occiderit postea πάντας τοὺς κατ' αὐτὸν ἐφηβήσαντας. Nam eorum maxime suspecta erat fides tyranno, qui a pueritia cum fratre assuevissent. In Aristophanis verbis inducendum τὸ αὐτήν. Ita plana erunt caetera. Ion Chius, inquit, tibiam vocavit ἀλέκτορα isto versu: Ἐπῇδ' αὐλὸς ἀλέκτωρ Λύδιον ὕμνον Ἀχαιῶν. In promptu caussa est: nam et gallus gallinaceus et tibiae cantu dormientes excitant. Similiter Aeschylus *Solem* vocat *Jovis alitem*, id est, ἀλέκτορα, in Supplicibus: Καὶ Ζηνὸς ὄρνιν τόνδε νῦν κικλήσκετε. Scholiastes: Ζηνὸς ὄρνιν, ἥλιον· ἐξανίστησι γὰρ ἡμᾶς, ὡς ὁ ἀλεκτρυών. Poëtae hujus Φρυγὸς adducit in testimonium etiam Hesychius in νιφόεσσα Ἑλένη. In ea fabula cum Ulysse loquens Helena versum hunc pronunciabat, quem in Ranis usurpavit comicus: Ποθεῖ μὲν, ἐχθαίρει δὲ, βούλεται δ' ἔχειν. Ex eodem dramate adducit Athenaeus: Προθεῖ δέ τοι σύριγξ Ἰδαῖος ἀλέκτωρ. Ubi, sicut observat auctor, τὸν ἀλεκτρυόνα Ἰδαῖον εἴρηκε σύριγγα. Offendit me orationis hujus τὸ ἀμφίβολον· difficile enim dictu, vox Ἰδαῖον quo pertineat. Eclogarius ita accipit: ἀλλαχοῦ δὲ τὸν ἀλεκτρυόνα Ἰδαῖον σύριγγα κέκληκε. *Gallum gallinaceum appellavit Idaeam fistulam.* Ἰδαῖον valet factam ex buxo, ut exponit Dalec., vel *in sylva natam* simpliciter: nam ἴδην quamvis sylvam dicebant etiam vulgo. Pollux: ἔστι δὲ εἰπεῖν εὔθηρος γῆ καὶ εὔθηρος ἴδη. Idem: τόποι δὲ θηρίων, ἴδαι, νάπαι, ὗλαι, ὄρη. Et: τὰ δὲ ταῖς ἴδαις τε καὶ ὕλαις χαίροντα. Alibi: εὐναὶ λαγῶν, θάμνοι συνηρεφεῖς, ἴδαι ἀμφιλαφεῖς. Apud Homerum Idaeus nobilis est Trojanorum praeco. Suspi-

catus ſum nonnunquam, eo alluſiſſe Ionem, appellaſſe-
que praeconem fiſtulam et gallum gallinaceum, quarum
appellationum ratio perſpicua. Athenaei verba huic menti
inſerto *καὶ* accommodaveris: *τὸν ἀλεκτρυόνα Ἰδαῖον εἴρηκε
καὶ σύριγγα.* In ſequente verſu, *Ἔκτυπον ἄγων βαρὺν
αὐλὸν τρέχοντι ῥυθμῷ*, ſcripta lectio eſt *τρέχοντα*, quod
refutat epitoma, in qua ſic eſt adnotatum: *Ἴων ῥυθμὸν
τρέχοντα τὸν Φρύγιον καλεῖ.* Quid eſt *ἔκτυπος αὐλός*; *tibia
canora et bene reſonans?* Sonus *ἔκτυπος*, *clarus et perſpi-
cuus*, proprie locum habet in iis, quae de alio ſunt *ἀκρι-
βῶς* expreſſa, et, ut Graeci loquuntur, *ἐκμεμαγμένα.*
Non male tamen ſcripſerimus *εὔκτυπα.* De Phrygio rhy-
thmo ſcribitur in extr. l.: *βαρὺς γὰρ οὗτος. παρ' ὃ καὶ τὸ
κέρας αὐτῷ προσάπτουσιν, ἀναλογοῦν τῷ τῶν σαλπίγγων κώ-* p. 318.
δωνι. *Cornu illud*, inquit, *quod adjicitur tibiae Phrygiae,
proportione reſpondet codoni tubae*, id eſt, vim eandem
habet ad exacuendum gravem alias tibiae Phrygiae ſo-
num, quam in tuba codon. Eſt autem *κώδων* orificium
tubae, qua exit ſpiritus. Sed notandum eſt, cum multa
fuerint tubarum genera, (ſex enumerant veteres,) tibiam
Phrygiam non-cuicunque, ſed tantum Tyrrhenicae fuiſſe
ſimilem. Euſtathius: *Ἕκτη*, (tubae ſpecies,) *Τυρσηνική,
ἧς εὑρεταὶ Τυρσηνοί, ὁμοία Φρυγίῳ αὐλῷ, τὸν κώδωνα κε-
κλασμένον ἔχουσα, λίαν ὀξύφωνος.* Hactenus ad l. IV.

Caput Vicesimum Sextum.

Disputatur de ſede legitima fugitivae partis, de qua ſuper. c. dictum eſt. Veterum criticorum diſputationes de loco Homeri Ἰλ. β. *De vocibus συμπεριφορὰ et συμπεριφέρεσθαι.*

Etſi certi ſumus, invaſiſſe alienas ſedes diſputationem de Homericis conviviis, quae ſub l. IV. fin. legitur: unde tamen profecta eo pedem tetulerit, et quo rejici domum debeat, dubitari non ſine ratione poteſt. Occurrunt ſiquidem duo in hoc opere loci, ubi locari haec diſſertatio quam commodiſſime poſſe videatur. Nam et l. I. convivandi ratio heroum Homericorum prolixe, (quod ex epitoma facile intelligi poteſt,) fuerat expoſita, et l. V. bona pars eſt de conviviis ab Homero deſcriptis. Inclinat ta-

men eo ſententia, quod tutius putem ad l. V. iſta referre, quam ad I. Non leve, ſi quid judico, ejus rei argumentum eſt ipſa locorum vicinia. Eſt enim multo probabilius, ex ſequ. l. principio aliquot paginas in iſtius finem eſſe caſu quodam translatas ab imperitis et aliud agentibus exſcriptoribus vel bibliopegis, quam ex ullo alio, nedum primo. Sed multo clarius hoc ipſum parebit, ſi fugitivam hanc partem cum disputationibus primi quintique libri attente contuleris. Reperies non ſolum ſimilia, ſed omnino eadem eſſe iſta cum iis, quae l. V. diſſeruntur. Quare eo rejiciamus cenſeo, quae nullum dubium eſt inde eſſe abſciſſa et avulſa. Porro ubi potiſſimum notari hiatus debeat in l. ſequ., nondum pro ſatis comperto habemus. Quanquam ne illud quidem nimis erit obſcurum ſtudioſe iſta cum illis contendentibus. Verum ſtatuat ſuper hoc quisque, ut erit libitum. Nos, quod inſtat, agamus. Prima verba ſunt haec: *Αἰσχύλος γοῦν κατὰ μέτρα σπουδάζοντας εἰσήγαγε.* Quo et quos? Merito duo iſta hic quaeras. Nihil enim in praecedentibus habemus, unde poſſit intelligi, quos vocet σπουδάζοντας, et quo εἰσήγαγεν illos, de quibus loquitur. Ex ſequentibus mens clara auctoris: etſi haeremus in verbis. Nam illud, κατὰ μέτρα, junxerunt interpretes cum proximo verbo σπουδάζοντας, hoc ſenſu: Aeſchylum in convivium, quod deſcripſerat in una aliqua ſuarum tragoediarum, introduxiſſe convivas metrorum ſtudioſos. Mihi iſta ſententia frigidiuscula videtur, ut eſt revera. Deinde περὶ μέτρα dicendum fuerat, non κατά. Quare aliter accipiendum. Sine dubio σπουδάζοντας appellat viros σπουδῆς μεστούς, ut loquitur Xenophon init. Sympoſii. Vide l. V. c. 2. In Huraldino exemplari, quod non minus hoc loco paginarum aliquot depravatione corruptum eſt, quam omnia Italica, mirificam vocem offendimus, καταμεταςπουδάζοντας. Non poteſt id vocabulum ferri. Olim fortaſſe fuit καταςπουδάζοντας, id eſt, *de rebus ſeriis ſerio agentes.* Sic l. VI. κατεσπουδασμένος ἀνήρ, *homo navus.* Verte autem: *Aeſchylus in ſuis poëmatis convivas inducit de ſeriis tractantes.* Hoc vult Athenaeus, convivium Aeſchylo deſcriptum virorum gravium fuiſſe, Xenophonteum miſtum ex gravibus et plebejis, Homerum plura deſcripſiſſe ex diverſis generibus hominum et diverſorum morum. Melius, ait Athenaeus, poëta διάφορα fecit, καὶ παρατιθέμενος συμπόσια. Et ut ſententiae melius ſit, et ut ne vacet τὸ καὶ, ſcribo: πολλὰ καὶ διάφορα παρατιθ. συμπ. Cur

melius, caussam adjicit: πάλιν γὰρ ἐξ ἀντιπαραβολῆς ται μᾶλλον. Quid hic facit τὸ πάλιν; *Nempe hoc, quod ieri donatae a virgine puppae.* Trudatur ergo vox ina, et ejus loco scribatur: τὸ καλὸν γὰρ ἐξ ἀντιπ. Recte, , fecit Homerus, qui plura et diversa convivia descri:. Nam quod honestum est ac decet, rectius intelliur ex comparatione plurium, quae sint diversa. Deinenumerantur genera et caussae conviviorum, quae id summum vatem leguntur. τὰ δημοθοινίαν ἔχοντα et οἰκείων σύνοδον opponuntur, ut festa publica totius ciatis solemnitate celebrata, et quae privatim quisque n amicis et necessariis agitat. Quis nescit, quid aplent Graeci δημοτελεῖς ἑορτάς; Tamen viri docti inter ον et ὄχλον nesciverunt facere discrimen. Sequitur putatio veterum criticorum super Homeri loco ex Il. ν. β. Sapientissimus poëta inducit Menelaum ad fra; convivium venientem invocatum pro jure necessitulis, quae est inter fratres: Αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε βοὴν ιθὸς Μενέλαος. Subjicitur in nostris libris hodie hic fus: Ἤιδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν, ὡς ἐπονεῖτο. Ne: philologus, τοῦ ποιητοῦ esse istum versum, sed παρεμ- βλημένον et subdititium. Quantum ex Athenaeo colliur, ejus appendicis auctor Aristarchus, aut certe pro- gnator. Adversus hunc igitur haec disputatio institua est. Ait: Ἤιδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπο- το. Anceps est versiculi hujus interpretatio. Si τὸ ᾽ὰ θυμον jungas cum ἐπονεῖτο, erit sensus, quem pro- rit Dalec.: *norat, quod frater cruciabatur animo.* Euh. jungit cum Ἤιδεε, et interpretatur: *norat animo, d frater ἐπονεῖτο, ἦγεν ἐνήργει περὶ θυσίαν, parabat sa- et convivium.* Ait: ὥσπερ δέον εἰπεῖν. Eustath. et t. δέον ὄν. Haec omnia ex persona Aristarchi dicuntur. que τὸ φησὶν in sequentibus, πότερον γάρ φησιν, ὡς οὐκ ι τὸν ἀδελφὸν ἐσιῶντα; mutandum videtur in φαίη vel τειεν. Loquitur enim ipse Aristarch. aitque: *Utrum et aliquis, nescisse Menelaum, fratrem convivium cele- re?* p.320. Hinc colligit Aristarchus, probabilem esse ver- , de quo quaeritur, sententiam. Addit: καὶ πῶς ἐ οἷον, ὁπότε περιφανὴς ἦν βουθυσία καὶ πᾶσι γνώριμος; or Aristarchi ratio ad probandum, quod verisimile sit, nelaum resciviffe de convivio, quod ab Agamemnone tabatur. Ridiculum est, inquit, putare, ignorasse nelaum rem omnibus vulgo notam. Erat enim sacrium splendidissimum, et in eam rem multae magnae-

que victimae mactatae. Sequitur altera ratio: *πῶς δ' ἂν ἦλθεν, εἰ μὴ ᾔδει; Quomodo*, inquit, *ad convivium* Agamemnonis *venisset* Menelaus, *si eum convivari nescisset?* Ad visendum aegrum nemo se accingit, nisi qui sciat, aegrotare: neque coenaturus quisquam ad alium venit, quin sciat, illum coenare. Quare cum ad fratrem accesserit Menelaus, ut ejus convivio interesset, ignorari ab eo non potuit, fratrem convivium celebrare. Quantum sit roboris in hoc argumento, alii viderint: mens quidem Aristarchi haec. Hinc disce, *τὸ ἐπονεῖτο* cum Eustath. exponendum esse necessario: nam altera interpretatio ne venisse quidem videtur unquam Aristarcho in mentem. Subjicitur: *ἦ, νὴ Δία, περισπώμενον, φησίν, αὐτὸν εἰδὼς, συνεγνωσμένοι τῷ* (malim *τὸ*) *μὴ κεκλῆσθαι, καὶ συμπεριφερόμενος ἦλθεν αὐτόματος; An, obsecro, hoc dicet, Menelaum, qui sciret, fratrem curis variis distrahi, veniam ei, quod se non vocasset, dedisse, et, ut convivio illius interesset, venisse invocatum?* Haec quoque loquitur auctor sub Aristarchi persona. Proponitur his verbis eorum sententia, qui dicebant, Agamemnonem fratris esse oblitum, sed illum, nihil offensum fratris oblivione, venisse *αὐτόματον*. Horum sententiam postea confutat Aristarchus. Sed prius, quam ad illa accedimus, observandum est verbum elegantissimum *συμπεριφέρεσθαι*, in quo exponendo utrum diligentior, an infelicior fuerit Dalecampius, incertum habeo. Ita ille: *et cum huc illuc obambularet, una cum caeteris eo pervenisse.* Non observaverat vir doctus, hoc verbum, quod proprie de corpore dicitur, solitum transferri ad animum. Itaque *συμπεριφέρεσθαι* dicitur, qui accommodat se alienae voluntati. Aeschines de ementita legatione: *τοῖς γὰρ καιροῖς συμπεριφέρεσθαι ἀνάγκη πρὸς τὸ κράτιστον καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν πόλιν.* Athenaeus l. XIV.: *Ἰώνων δὲ τὸ πολὺ πλῆθος ἠλλοίωται διὰ τὸ συμπεριφέρεσθαι τοῖς ἀεὶ δυναστεύουσιν αὐτοῖς τῶν βαρβάρων.* Hoc sensu saepe legas *συμπεριφέρεσθαι* et *συμπεριφορὰν* apud Clementem Alex., Epiphanium, Diogenem Laërt. in Zenone, Stoicorum principe. Ex quo lucem facias licet Photio scribenti in excerptis ex Isidori vita: *ἅτε τετυφωμένος ἦν ὁ Ἰσίδωρος, ἅτε δυσόμιλος, οὐδ' ἠγνόει τὴν Στωϊκὴν συμπεριφοράν.* Chrysost. in eam ad Titum: *τὸ κεφάλαιον τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν ἀγαθῶν γυνὴ ἀνδρὶ συμπεριφερομένη. Caput bonorum omnium alicujus domus est uxor mariti sui voluntati suam accommodans.* Frequens verbum apud Simplicium in Epict. Euseb.: *τοῖς κυκλικοῖς*

συμπεριφερόμενοι οἱ Ἕλληνες, ἐξενίκησαν τὴν ἀλήθειαν. *Graeci poëtis epici cycli assensum commodantes, veritatem* p.321.
oppresserunt. Sic fere accipiendum infra l. VII. init., ubi, jubente Ulpiano, ut sisteretur circumlatio ciborum, reclamans Cynulcus, ὐ συμπεριφέρομαι, inquit, ὦ σοφώτατε, *non hoc tibi concedo.* Vide c. I. ad illum librum. Septuaginta interdum hoc verbo elegantissime usi. Ut Proverb. c. 11.: ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἀνέμους. In prototypo est עכר, quod significat *turbare.* Putarunt LXX., עכר ביתו id esse, quod aliis verbis dicitur in Panareto c. 4. φαντασιοκοπῶν ἐν οἰκέταις. Atque hanc sententiam commodissime expresserunt verbo Graeco, de quo loquimur: quo etiam alibi utuntur, sicut jam diximus. Elegantissime s. Paulus apostolus hoc sensu usurpavit verbum συναπάγεσθαι, scribens ad Rom.: μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Hoc est, inquit s. Chrysost., εἰς τὴν ἐκείνων εὐτέλειαν καταβῆθι, συμπεριφέρυ, συνταπεινῦ. Observavimus autem, peculiariter de conviviis usurpari voces συμπεριφορὰ et συμπεριφέρεσθαι. Appellant autem συμπεριφορὰν accessionem ad convivium, quando aliquis vocatur. Contrarium est Euseb. τὸ μὴ ὑπακύειν. Ut l. VI.: Μένανδρος ἐν τῇ Ὀργῇ περὶ φίλυ λέγων ὐχ ὑπακύοντος γάμων δείπνῳ φησίν. Item τὸ παραιτεῖσθαι, cum rogatus ad coenam aliquis excusatione utitur. Plutarchus in praec. sanit.: ἡ παραίτησις, ἂν τὸ ἐπιδέξιον καὶ τὸ ἀςεῖον ἔχῃ, ὐχ ἧττον ἔςαι κεχαρισμένη τῆς συμπεριφορᾶς. Et saepius eod. l. Idem probl. l. V.: καὶ τὰ συμπόσια θορυβώδεις εἶχε τὰς συμπεριφορὰς καὶ τὰς διαλύσεις ταχείας. Sed et simpliciter accipiebant pro ἑςίασις, ut in eod. l.: θεῖος δέ τις καὶ ὁ τῶν φίλων χορὸς, εὐγνωμόνως διανεμόμενος ἐν ταῖς συμπεριφοραῖς. Et συμπεριφέρεσθαι simpliciter pro interesse convivio. Init. libri istius: συνθήκας εἶχε δηλῦν, εἴ τινι συμπεριενεχθείη δείπνῳ πολυτελεῖ. Ubi recte Dalecampius: *si quando sumptuosae coenae interesset.* At paulo post, ubi de Laconicis coenis agitur, ὅτε δὲ καὶ παραγένοιντο, μικρὰ συμπεριενεχθεῖσι νόμυ χάριν παρεσκευάζετο, turbavit interpretes ista vox. Is locus expositus est supra c. 9. Sic usurpat etiam alibi deipnosophista: neque aliter hic erat capiendum. Diodorus Sic. l. XVI. de Eumene: αὐτὸς δὲ κατὰ τὴν μέθην συμπεριενεχθεὶς τῶν παραληφθέντων τοῖς εἰς τὸ πίνειν ὁρμήσασιν, ἐνέπεσεν εἰς ἀῤῥωςίαν. Ait, Eumenem, quod accommodasset se crebris invitationibus eorum, quos ad convivium suum advocaverat, in mor-

bum incidiſſe. Hinc vox elegans ἀσυμπερίφορος, qui non delectatur conviviis neque invitationibus, aut facilem in illis ſe non praebet. Ptolemaeus tetrab. l. III: ποιεῖ αὐςηρὰς, ἀςόργους, πρὸς συνουσίας ἀσυμπεριφόρους. Addit deinde: ὥσπερ ὁ φήσας ἄκλητος ἥκειν, ἵνα μὴ πρῶτας ὑποβλέπωσιν ἀλλήλους, ὁ μὲν αἰδούμενος, ὁ δὲ μεμφόμενος. Malim ὥσπερεὶ φήσας. *Quaſi diceret, ſe veniſſe invocatum, ne, ubi mane adveniſſet, limis oculis ſe invicem reſpicerent, dum alterum puderet, alter quereretur.* ὑποβλέπειν, Terentius *limis aſpectare.* Affine apud Suetonium in Julio p.322. *vultu minus familiari reſpicere.* Subjicitur: ἀλλὰ γελοῖον ἦν ἐπιλαθέσθαι τὸν Ἀγαμέμνονα τοῦ ἀδελφοῦ. Jam refellit Ariſtarchus proxime expoſitam ſententiam.

Caput Vicesimum Septimum.

Criticorum velitationes explicantur. ἀνάγκη, *neceſſitudo.* εὔοχθος et εὐοχθέων. καταινεῖν. ἐπιφωνεῖν. τὰ κρεκάδια τῆς αὐλῆς. ἀμφιδέαι. ἐξάρχειν. περιγράφειν. *De compoſitis pronominibus,* ἐμαυτὸν, σεαυτὸν, ἑαυτόν.

Athenoclis ſententia de Homerico loco, qui in quaeſtione hic verſatur, non alia, opinor, erat, quae initio in medium allata eſt ab Athenaeo. Quare ſatis illi fuit, paucis ejus ſummam nobis exponere. Sed praeter auctoris βραχυλογίαν acceſſit a librario obſcuritatis alia cauſa. Non enim diffiteor, ſubobſcura mihi eſſe haec: εὐπαιδευτότερον ἡμῖν φησι τὸν Ὅμηρον καταλιπεῖν, ὡς τῆς ἀνάγκης ὁ Μενέλαος οἰκειοτέρως ἔχειν. Scribo εἶχεν, et ita interpretor, ſapientiſſimum poëtam reliquiſſe hoc nobis intelligendum, Menelaum arctius junctum Agamemnoni fuiſſe, quam ut eſſet neceſſe, ipſum vocari. ἀνάγκη, quam intelligit, eſt neceſſitas τοῦ περιμένειν τὸν καλοῦντα, ut mox loquitur. Alii accipiunt pro neceſſitudine, quae quidem potior fuit inter fratres, quam inter amicos. Nam ἀνάγκην ita accipiunt Graeci. Ut Chryſoſtomus in eam ad Rom.: ἡ συγγένεια φύσεως ἐςὶ καὶ ἀνάγκης. Etiam ſequentia verba, quibus explicatur Demetrii Phalerei ſententia, faciunt mihi negotium, non factura, ſi, adjectis duabus voculis καὶ ὅτι, ſcribas: καὶ ὅτι μικρολογίαν ἐμ-

βάλλει τοῖς ἤθεσιν. Jam omnia plana. In verſibus Bacchylidis recte *εὔοχθες*, nec tollendum *τὸ θ*, etſi eſt ab *ὀχὴ*, *alimentum*. Errant enim tota via, qui vertunt *δαῖτας εὐόχθυς epulas acceſſu faciles*. Etiam apud Heſiodum *εὐοχέων* expoſuerunt eruditiores veterum criticorum *bene inſtructus cibis*. Cujus vocis eadem eſt ratio. Euphoniae gratia litera *θ* eſt inſerta. Quando ait noſter disputans contra Platonem pro fortitudine Menelai, *ἐφ' ἓ μόνε τῶν ϛρατευσαμένων εἴρηκεν· Ἐν δ' αὐτὸς κίεν ᾗσι προθυμίῃσι πεποιθὼς*, non hoc vult, neminem ex omnibus Graecorum ducibus pari elogio affectum eſſe a poëta: nam majora de aliis ducibus alibi praedicat poëta: ſed iſtud ait, ſolum eſſe Menelaum, cui in recenſu exercitus ſingularem quandam pugnandi alacritatem atteſtetur. Ille Menelai hoſtis, qui eum vocavit *μαλθακὸν αἰχμητὴν*, Apollo eſt in ſermone ad Hectorem Il. *ῥαψ. ρ.* Magnae incogitantiae reum facit Platonem his verbis: *τὸ δὲ μηδὲ τὸν ϛίχον, ὃν ᾐτιᾶτο, τελείως κατανοῆσαι, ἄτοπον. Abſurde fecit Plato*, ait, *quod integrum verſum, quem reprehendebat, non attendit. κατανοεῖν* eſt *animum aut oculos adjicere ad aliquid, ſpectare.* Ut mox *κατανοῆσαι τὴν οἰκίαν.* Verum eſt, quod ait Athenaeus: nam ſi veniſſet Platoni in mentem, Menelaum eo ipſo verſu, quem arguebat, *βοὴν ἀγαθὸν* dici a poëta, ſententiam, credo, mutaſſet de ignavia, quam ei objicit. Quid hic interpretum hallucinationes indicem? qui etiam in ſequentibus mirifici plane ſunt. *τοῖς ἀνδρειοτάτοις Ὅμηρος εἴωθεν ἐπιφωνεῖν.* Lego *εἴωθε τἔτ' ἐπιφωνεῖν. Hoc elogio ſolet ornare.* Hoc eſt, ſolet eos appellare *βοὴν ἀγαθὲς. ἐπιφωνεῖν* eſt *ἐπικατηγορεῖν, cognominare*, aliquid adjicere ad primum et proprium nomen. Euſt.: *βοὴν ἀγαθὲς ἀποκαλεῖ τόν τε Ἕκτορα, καὶ τὸν Αἴαντα, τὸν Διομήδην, καὶ ἄλλες ἀνδρείες.* In hoc verſu ex Ariſtophanis Veſpis, *Ὀροφὴν θέασαι, κρεκάδι' αὐλῆς θαύμασον*, etiam poëtae illius codices hodie habent *κρεκάδιον.* Quam tamen vocem neque comici ſcholiaſtes, neque ullus omnino veterum grammaticorum eſt interpretatus, ac ne retulit quidem in Graecarum vocum cenſum. Eruditiſſimus Dalecamp., ut liberaret ſe moleſtia quaerendi, quid eſſent *κρεκάδια*, depravatam lectionem *κρέκα δι' αὐλῆς* probavit et expoſuit. Sed non dubitamus, falſam eſſe illam *γραφὴν* atque ineptam. Apparet ex Athenaei disputatione et praecedentibus poëtae verbis, ornamentum aliquod *τῆς αὐλῆς*, hoc eſt, *veſtibuli*, hoc verbo ſignificari. Sonorum fortaſſe aliquid erat, et

inde nominis ratio. Fortasse etiam κρεκάδια leviter corrupta voce appellaruut τὰς μικρὰς κρίκας, quasi κρικάδια, sicut κρεβάτιον dixerunt pro κραβάτιον. Appellant Graeci κρίκας anulos. Inter ornamenta θυρωμάτων fuisse anulos ferreos aut aereos, absurdum non putem, praesertim cum legere sit apud antiquos τὰς κρίκας τῆς θύρας, ut apud Hesychium in κορώνη et Harpocrationem in ῥόπτρον. Erunt igitur κρικάδια τῆς αὐλῆς sive τῆς αὐλείας θύρας *marculi januarum vestibularium* Possumus etiam interpretari de ferreis catenis, quibus fores munire moris erat. Lysias: ὁ δυνάμενος ἐκβαλεῖν διὰ τὸ ἀμφιδέαις δεδέσθαι τὴν θύραν. Observant antiqui grammatici Lysiam ἰδίως appellasse ἀμφιδέας istas catenas ferreas. Appellationis causa est, quod ex anulis constarent invicem consertis: nam ἀμφιδέας exponit Hesychius κρίκας. Herodotus l. II. ornamenta sacri crocodili describens: ἀρτήματα λίθινα χυτὰ καὶ χρύσεα ἐς τὰ ὦτα ἐσθέντες, καὶ ἀμφιδέας περὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας. Intelligit circulos aureos, quibus, ceu anulis, moris erat anteriores sacri crocodili pedes exornare. Ex eo etiam periscelidas dixerunt ἀμφιδέας. Sed illa forium munimenta, quae Lysias appellavit ἀμφιδέας, vulgus, nisi fallimur, κρικάδια aut κρεκάδια nuncupabat. Hoc enim obscure innuere videntur Graeci magistri, cum ἀμφιδέας Lysiae dici scribunt, quae aliis dicerentur aliter. σπονδοποιεῖσθαι pro ποιεῖν vel εἰσάγειν σπονδοποιουμένους usurpavit in istis: καὶ σπονδοποιεῖταί γε τοὺς δαιτυμόνας. Similia his ad Theophrastum olim notabamus. Quod mox de Amphictyonis invento temperandi vinum sequitur, quo pertineat, subobscurum est. Spectat autem eo, ne quis mi-
p.324. retur, quod postea dicit, Homerum varia temperamenta vini habuisse nota. Cur enim hoc miremur, cum τῆς τοῦ οἴνου κράσεως inventor sit Amphictyon, quem ante Iliaca tempora Thebis regnasse nemo dubitat? Scribo mox: ἔρα γὰρ ἐπίκωμον Ἀλκιβιάδην, ὡς ἀσχημονεῖ. Non ἐπὶ κῶμον. Hiat enim sententia, quae illo modo τελειοῦται eleganter. Etsi autem Athenaeo assentior Aristarchi licentiam in recensendo poëta castiganti: tamen quod adeo contendit, non posse τὸ ἐξάρχειν de saltatoribus dici, parum esse firmum, judico. Illud vero manifesto falsum, τὸ ἐξάρχειν τῆς φόρμιγγος esse ἴδιον. Periti sermonis Graeci sciunt, verbum hoc de omnibus promiscue dici posse, qui faciendi, aut dicendi, aut canendi exemplum aliis praebent, ut in choro facit ὁ κορυφαῖος, inter remiges pausarius. Sic βουλῆς ἐξῆρχε νέεσθαι de eo dixit Homerus,

qui princeps curia exibat, et βελὰς ἐξάρχειν, praeire concilio vel ſenatui ad novas ſententias: quod alii dicunt γνώμην εἰσφέρειν. Lycophron: Στρόμβῳ τὸν αἱματηρὸν ἐξάρχων νόμον. Scripſimus: Διόδωρος δ' ὁ Ἀριστοφάνειος ὅλον τὸν γάμον περιέγραψε, τοπάζων πρώτας ἡμέρας εἶναι. Vulgata ſcriptura, quam ſecuti interpretes, περιεγράψατο παίζων, vere διαπαίζει ἡμᾶς· eſt enim ridicula. Euſtathius nobiscum legit, et τὸ περιγράφειν interpretatur ἀθετεῖν, ἐκβάλλειν, rejicere ut alienum aut adulterinum. Plutarchus l. II. de Alexandri fortuna ſcribit, Philoxenum, cum ſibi liber ad emendandum eſſet traditus, αὖθις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅλον μέχρι τῆς κορωνίδος περιγράψαι, id eſt, *una litura emendaſſe*, ut loquitur Martialis. Inde eſt περιγραφὴν γίνεσθαί τινος pro mutari et antiquari. Tatian.: μετὰ δὲ Ἴναχον ἐπὶ Φορωνέως μόγις τῦ θηριώδυς βίυ καὶ νομαδικῦ περιγραφὴ γέγονεν. Porro mentem hujus loci pluribus explicat Euſtathius: unde licet petant ſtudioſi. Etiam quod ait Athenaeus, in Homeri verſu ſcribi debere κατ αὐτὺς, non καθ' αὐτὺς, quia ἑαυτὺς λέγειν ſit σόλοικον, diligenter expoſitum ab eodem Euſtathio IV. in Od. comment. Tractat eandem quaeſtionem Apollonius Alexandr. l. II. c. 19. Vult Athenaeus, κατ' αὐτὺς ſcribi debere, non καθ' αὐτὺς. Id ſignificare κατὰ σφᾶς αὐτὺς. Eſſe enim pronomen ſimplex pro compoſito: aut, ut melius dicam, poëta more ſuo pronomine uno duorum loco eſt uſus. Compoſita apud Homerum non leguntur, ἐμαυτῦ, σεαυτῦ, ἑαυτῦ, ſed pro illis dicit ἐμὲ αὐτὸν, σὲ αὐτὸν, ἓ αὐτὸν, aut ſimpliciter αὐτὸν, omiſſo altero pronomine. Similiter in plurali nunquam dixit ἐμαυτὺς, σεαυτὺς, ἑαυτὺς, ſed ἡμᾶς αὐτὺς, ὑμᾶς αὐτὺς, et σφᾶς αὐτὺς. Propterea pronuntiat auctor, in voce ἑαυτὺς ſoloeciſmum ineſſe, ſecutus eorum ſententiam, qui compoſita iſta pronomina pluralia damnabant, non ſolum quod Homerus, helleniſmi canon certiſſimus, illa eſſet aſpernatus, verum etiam quia eorum compoſitio ratione caret, contra analogiam recepta. Nam ἑαυτὸν quidem in ἓ αὐτὸν diſſolvas recte, at ἑαυτὺς non potes. Interpretum magna hic ἁμαρτία. Incerti auctoris verba ſunt de hyporchematis loquentis: Κρῆτα μὴν (vel μὶν) καλέυσι τρόπον, τὸ δ' ὄργανον Μολοσσόν. Organum Moloſſum appellat tibias aut aliud muſicum inſtrumentum conveniens Moloſſicae ἐμμελείᾳ ſive modulationi, (τρόπον vocat poëta,) de qua l. XIV. p.325.

Caput Vicesimum Octavum.

Explicantur criticae censurae ab Athenaeo relatae super aliquot Homeri locis. ἀκρόαμα. διατίθεσθαι. κεκρότηται τὰ συμπόσια.

Non conſtitueram immorari in criticis cenſuris, quae referuntur in fugitivo iſto tmemate. Quia tamen non parum obſcuritatis verba Athenaei habent, ſummam diſputationis totius paucis complectemur. Initio obſervandum eſt, deveniſſe philologum Naucratitam in hunc ſermonem occaſione iſta. Inſtituerat docere, Homerum non unum aliquod deſcripſiſſe in poëmatis ſuis convivium, ſicut fecerunt poſtea philoſophi multi, ſed varia ac diverſa, quemadmodum diverſa ſunt hominum ingenia et differentes mores. Hanc diverſitatem morum expreſſit poëta. Hinc eſt, ait, quod acroamata parcius alibi introducit in coenationes, tanquam ἀναθήματα δαιτὸς, non ut toti in iis ſint convivae: alibi inter praecipuas et ſummas convivantium voluptates inducit cantores et alios rerum muſicarum peritos. Hujus generis conviviorum exempla eſſe ait in illis, quae apud nequiſſimos procos et delicatiſſimos Phaeacas agitantur, temperatorum in iis, quae apud Neſtorem et Menelaum. Haec ubi dixit, occurrit objectioni, quam ſciebat fieri ſibi poſſe ex l. IV. Odyſſeae: nam eo loco, narrante poëta nuptiales epulas filii filiaeque Menelai, non praetermittuntur voluptates id genus. Reſpondet Athenaeus, verſus illos, quibus hoc dicitur, fraude Ariſtarchi collocatos ibi eſſe, ex Il. ῥαψ. σ. tranſlatos, ubi ſuus eſt illis locus. Verſus, de quibus loquitur, ſunt hi: leguntur enim hodie in omnibus codicibus ita plane, ut editi ſunt ab Ariſtarcho: Ὣς οἱ μὲν δαίνυντο καθ' ὑψιρεφὲς μέγα δῶμα, et qui ſequuntur quatuor alii. Quid Ariſtarchum impulerit in hanc ſententiam, declaratur his verbis: ȣ̓ συνέντες οἱ περὶ Ἀρίςαρχον, ὅτι συνεχȣ̃ς ȣ̓́σης τῆς ἑςιάσεως καὶ τῶν ἀκμαίων ἡμερῶν παρεληλυθυιῶν, ἐν αἷς παρείληπτο μὲν ἡ γαμȣμένη πρὸς τȣ̃ νυμφίȣ, τέρας δ' εἶχεν ὁ τȣ̃ Μεγαπένθȣς γάμος, αὐτοὶ δὲ μονάζοντες διῃτῶντο, ὅ τε Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη. Videtur ſcribendum ȣ̓κ ἔτι συνεχȣ̃ς ȣ̓́σ. Hoc vult, Ariſtarchum, quod init. IV. Ulyxeae legiſſet, inventum eſſe Menelaum a Telemacho δαινύντα γάμον, falſo putaſſe, duraſſe adhuc convivium nuptiale: quod ne jejune nimis a poëta videretur

descriptum, versus illos quinque huc infersiit, queis celebritas nuptialis describebatur in armorum Achillis fabrica. Sed falsus est judicii iste criticus, cum, advenien- p.186. te Ulyssis filio, jam praeteriisset ejus solennitatis ἀκμή, et nova sponsa in mariti manum convenisset, domum deducta, jamque Menelaus et Helena soli agerent. Deinde rationes aliae sequuntur adversus hanc Aristarchi censuram: quod contra disciplinam Spartanam foret, si a Menelao essent acroamata inducta; quod poëta cantoris nullum nomen ponat, ut solet alibi, neque cantilenae, quam canerent; postremo quod non sit probabile, Ulyssis et Nestoris filios ita rusticos fingere voluisse poëtam, ut eos nihil plane afficerent acroamata, sed iis neglectis in contemplatione domus animi mentem occuparent. Tam multis argumentis obruitur emendatio Aristarchi. Cui etiam objicitur error contra hellenismum admissus, quando ita scripsit: — μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς φορμίζων· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτὰς Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους. Debuerat scribere, inquit, censor noster ἐξάρχοντος, ut referretur ea vox ad cantorem; nam ut ἐξάρχειν dicantur κυβιστητῆρες, hoc censet Athenaeus esse contrarium hellenismo, de quo diximus super. c. Ab hac Aristarchi sententia longe recessit Diodorus, grammaticus sectae Aristophaneae, cujus obiter recensetur hic judicium super Homeri isto loco. Censuit hic, inducendos esse omnes illos versus, qui init. l. IV. nuptias inducunt. Atque hujus judicio si stemus, ita concipiendum ejus rhapsodiae principium: Οἱ δ' ἷξον κοίλην Λακεδαίμονα κητώεσσαν· Πρὸς δ' ἄρα δώματ' ἔλων Μενελάου κυδαλίμοιο. Ὡς οἱ μὲν δαίνυντο καθ' ὑψιρεφὲς μέγα δῶμα, Γείτονες ἠδὲ ἔται Μενελάου κυδαλίμοιο, Τερπόμενοι· μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς, Φορμίζων· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε καθ' αὐτοὺς Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους. Mira vero critici licentia, qui duodecim ipsos versus περιγράφειν et obelisco notare non dubitaverit, unico nixus argumento, quod probabile non esset, locum tam illustrem de nuptiis duorum Menelai liberorum adeo negligenter transsiliturum esse optimum poëtam. Respondet noster paucissimis verbis, nescisse Diodorum ista verba, Τὸν δ' εὗρον δαινύντα γάμον, recte capere. Male enim putavit, advenisse Telemachum inchoata solum nuptiali solennitate, quae ex poëtae mente debuit intelligi jam finita atque peracta. Praeterea, inquit Athenaeus,

soloecismi genus est, καθ' ἑαυτοὺς apud poëtam scribere, ut voluit Diodorus. Caussam ante exposuimus. Hactenus trium criticorum Aristarchi, Diodori et Athenaei velitationes super principio IV. Odysseae retulimus: sequitur jam alia reprehensio Aristarchi. Ait Athenaeus: ἀλλὰ καὶ τῷ Κρητικῷ χορῷ τὴν ᾠδὴν ἐξεῖλεν, ἀνατεμὼν τὰ ποιήματα τὸν τρόπον τοῦτον· Πολλὸς δ' ἱμερόεντα χορὸν περιΐσταθ' ὅμιλος Τερπόμενος· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς Μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους. Etiam ex hoc loco licet colligere, nostros hodie codices Homeri ad editionem Aristarcheam magna ex parte fuisse emendatos: ita enim scribitur hodie in omnibus exemplaribus iste locus. Atqui clare hic indicat noster, alias editiones praeter Aristarcheam post vocem Τερπόμενος haec verba agnovisse: μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς Φορμίζων. Aristarchum, quod ista sustulerit, Athenaeus exagitat, affirmans, ea lectione recepta, ἀνίατον γίνεσθαι παντάπασι τὸ ἐξάρχοντες, μηκέτι δυναμένης τῆς ἐπὶ τὸν ᾠδὸν ἀναφορᾶς σώζεσθαι. Ante reprehendebatur Aristarchus, quod ἐξάρχοντες male scripsisset pro ἐξάρχοντος. Nunc longe gravius peccasse dicitur, cum sublato versu, qui nomen ᾠδοῦ continebat, nihil reliquerit, quo possit τὸ ἐξάρχοντες referri. Hoc illud est, quod vocatur τὸ ἀνίατον, incommodum tantum, cui par medicina reperiri non queat. Verte sic: *ut servari nullo modo possit* τὸ ἐξάρχοντες, *cum referri id jam non possit ad cantorem.* Proxima etiam verba, διότι δ' οὐ πιθανὸν, ἀκρόαμα παρὰ τῷ Μενελάῳ τυγχάνειν, verte: *Quod autem probabile non sit, fuisse apud Menelaum cantorem.* ἀκρόαμα *ipse, qui auditur,*
p.388. *cantor.* Quoties hujus erroris admonuimus eruditum interpretem? Nam quod superius expositas criticorum disputationes non curaverit intelligere, minus miror. Ait: προσκύπτων πρὸς τὸν Πεισίστρατον. Respicit hunc versum: Ἄγχι σχὼν κεφαλὴν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι. Videamus vero, an ita scripta sint ab Athenaeo, quae proxime sequuntur, τῶν σκευῶν διατιθέμενος, pro *in utensilium admiratione defixus.* Ac videtur τῶν σκευῶν, subaudita voce ἕνεκα, ferri posse: etsi duriusculum est pro ἐπὶ τοῖς σκεύεσι. At διατίθεσθαι pro ἐκπλήττεσθαι et vehementius affici e trivio petitum non est. Sic loquitur et alibi. Ait: παρὰ δ' Ὁμήρῳ κεκρότηται τὰ σώφρονα συμπόσια. Doctus interpres κεκρότηται vertit *plausu celebrantur.* Sane id Graeca dictio sonat: sed existimo, positum κεκρότηται

συγκεκρότηται, coëunt, agitantur. Sic enim Graeci iuntur usitatius. Ut Chrysostomus in eam ad Rom.: *μάλιστα τοῖς τὰ φιλικὰ συγκροτοῦσι συμπόσια.* Aristi- in apol.: *εἰ μὴ ἄρα ἐν τῷ Ἠλυσίῳ πεδίῳ τὸ συμπό- συνεκροτεῖτο. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ* etiam in hanc par- , ut saepe dixi, fugitivam, et alienas sedes occupan- , propriis relictis: pertinet enim ad l. V.

ISAACI CASAUBONI
ANIMADVERSIONUM
IN
ATHENAEI DEIPNOSOPHISTAS
LIBER QUINTUS.

p.327. CAPUT PRIMUM.

Libri hujus argumentum. πανδαισία. *Vinum ad conciliandas amicitias valere.* Φυλετικὰ δεῖπνα. *Locus Aristotelis illustratur.* Φυλετικῶς Φυσᾶν ἑαυτούς. Thiasi *et* τὰ ὀργεωνικά. *Diogenistae et similes conventus.*

Quintus liber nihil fere aliud nisi Masurii jurisconsulti, viri longe doctissimi, sermones continet. Initio de Homericis conviviis agitur: deinde aliquot μεγαλοπρεπῶν καὶ φιλοδείπνων regum luxus describitur: postremo cum alii philosophi multorum vitiorum, tum etiam falsi arguitur Plato non unius. Haec capita praecipua sunt hujus libri. Nunc auctoris verba expendamus. 'Αλλ' ἐπεὶ, inquit, πολὺς οὕτως λόγος συμποσίων προδιήντληται, ὦ Τιμόκρατες, ἐν τοῖς πρὸ τούτων. Malim οὗτος λόγ., et de IV. tantum libro haec interpretor.
p.328. Is solus liber vere λόγος συμποσίων vel περὶ συμποσίων dici queat. Primus non item: multo minus secundus ac tertius, in queis de cibis, non de conviviorum ratione aut modo, est actum. Notemus vero etiam et etiam sequentia verba: παραλείπομεν δὲ αὐτῶν τὰ χρησιμώτατα καὶ οὐ βαροῦντα τὴν ψυχὴν, ὠφελοῦντα δὲ καὶ τρέφοντα κατὰ πανδαισίαν, ἅπερ ὁ θεῖος Ὅμηρος παρεισήγαγε. Clarissime auctor significat, nihil hactenus dictum esse de Ho-

mericorum conviviorum ratione. Obſecro, poteratne clarius demonſtrari, non pertinere ad librum ſuperiorem, quae inde avellenda atque huc transferenda eſſe dicebamus? Quod autem objicere aliquis poſſit, etiam l. I. de Homericis conviviis tractatum eſſe: huic objectioni jam reſponſum eſt. Non enim ſuperiores omnes libros, ſed proximum tantummodo reſpiciebat auctor, cum haec ſcriberet. Verte iſta, *ὠφελοῦντα δὲ καὶ τρέφοντα κατὰ πανδαισίαν*, *ſed quae juvant* animum, *et alunt inſtar epularum omni ciborum genere inſtructarum.* *πανδαισία* eſt, ut explicant veteres, *ἡ πολυτελὴς τράπεζα καὶ παντοδαπὰ ἔχουσα ἐδέσματα·* vel *ἡ πᾶσαις αἰσθήσεσιν ἡδονὴν παρέχουσα εὐωχία.* Quae explicationes iſti loco optime conveniunt: neque enim is eſt ſenſus, quem exprimit Dalecampius. Pari elegantia dixit Gregorius Nyſſ. priore in pſalmos comment.: *Καιρὸς δ' ἂν εἴη καὶ αὐτὴν ἤδη τὴν τῶν ἀρετῶν πανδαισίαν κατανοῆσαι τῷ λόγῳ.* Lege cum noſtris codd. *δοκεῖ γὰρ ἔχειν πρὸς φιλίαν τι ὁ οἶνος ἑλκυστικόν·* non *πρὸς φιλοσοφίαν*, ut ſcriptum in excerptis offendimus et Euſtathio. Abſurdum dictu eſt, vini potu fieri homines ad ſtudia philoſophiae proniores. Deinde ut hoc maxime verum eſſet, quid ad inſtitutum ſermonem? Quantum valeat liberior vini potus ad conciliandas amicitias, nemo ignorat, qui illas ſaltem *δεξιώσεις* et manuum comploſiones noverit, quibus publica populorum vino deditorum diverſoria percrepant, ubi ſemel hoſpitibus liberaliore vini hauſtu praecordia incaluerunt. Sed legendum eſſe *φιλίαν*, vel hic Libanii ſimillimus locus evincat in de fortuna ſua: *δεινοὶ γὰρ δὴ οἱ κύβοι καὶ τὰ μέχρι μέθης συμπόσια φιλίας ἰσχυρὰς κεράσαι.* Plutarchus elegantiſſime, ut ſemper, init. l. IV. ſympoſ., *αἱ μὲν*, inquit, *τῶν παλαιόντων ἐπιβολαὶ καὶ ἕλξεις κονιορτοῦ δέονται, ταῖς δὲ φιλικαῖς λαβαῖς ὁ οἶνος ἁφὴν ἐνδίδωσιν μιγνύμενος λόγῳ.* Poſt iſta, *διόπερ οὐδὲ πρότερον ἠρώτων, οἵτινες εἶεν, ἀλλ' ὕστερον*, in epitoma erant haec adjecta: *ὡς δῆλον ἐκ τοῦ Βελλεροφόντου ξενουμένου τῷ Ἰοβάτῃ·* quorum tamen in antiquis Athenaei exemplaribus nullum paret veſtigium. Sed voluit eclogarius Athenaei obſervationem exemplo illuſtrare. Locus autem eſt, quem innuit, in VII. Il., ubi canit poëta, decimo demum die Bellerophontem, quis cujasve eſſet, fuiſſe interrogatum. Etiam in Od. ſic Telemachum Menelaus affatur: *Σίτου θ' ἅπτεσθον καὶ χαίρετον. αὐτὰρ ἔπειτα Δείπνου πασσαμένω εἰρησόμεθ', οἵτινές ἐστον.* Nollem a viro docto factum, ut *φυλετικὰ δεῖπνα* p. 129.

mutaret in *φιλετικὰ* aut *φιλικὰ*, ubi fcriptum eft recte: *οἱ νομοθέται τά τε φυλετικὰ δεῖπνα καὶ τὰ δημοτικὰ προσέταξαν.* Nollem etiam, *προσέταξαν* vertiffet *permiferunt*, quafi intereffet nihil inter jubere et permittere. Atqui *φυλετικὰ δεῖπνα* etiam imperabant leges Athenienfium, ficut ex oratione Demofthenis c. Mid. et fcriptoribus aliis conftat liquido: et aiunt Graeci, *τὰς τῶν φυλῶν ἑςιάτορας* alios fuiffe *ἐθελοντὰς*, alios *κληρωτὰς*, quibus neceffitas impofita praebendi epulas fuis tribulibus, id eft, *τοῖς ἑαυτῶν φυλέταις* omnibus. Ad haec tribulium convivia allufit philofophus init. elenchorum. *τὴν ἕξιν*, ait, *οἱ μὲν ἔχουσιν εὖ, οἱ δὲ φαίνονται, φυλετικῶς φυσήσαντες καὶ ἐπισκευάσαντες ἑαυτούς. Habitum corporis alii bonum habent, alii videntur, cum feipfos more tribuum fufflarint, et refecerint ftudiofe.* Quid eft more tribuum *φυσᾷν ἑαυτάς*; Olim Athenis, quando ad celebrandam aliquam publicam folennitatem conveniebant, magna inter tribus de victimarum praeftantia et choragii totius magnificentia aemulatio fuit ac contentio. Itaque naturali victima-
p.330. rum altilium habitudine non contenti artem adhibebant, quo pinguiores et opimiores viderentur. Incifa bobus cute fpiritum arundine in vifcera immittebant, pinguefcere eos hac ratione autumantes, ut narrat philofophus hiftor. l. VIII. c. 7. et ex eo Plinius l. VIII. c. 45. Haec vero adulterina erat, non genuina *εὐεξία*. Ideo philofophus eos, qui bonam valetudinem non habent, fed arte fimulant atque ementiuntur, elegantiffime ait *φυλετικῶς φυσᾷν ἑαυτάς*. Quod, ut diximus, victimis tribuum proprie convenit. Ejus autem aemulationis, quam narravimus, infigne apud Theocritum exemplum in his verfibus ex id. IV.: *Λεπτός μὰν χ' ὡ ταῦρος ὁ πύῤῥιχος· εἴθε λάχοιεν Τοὶ τῶ Λαμπριάδα τοὶ δαμόται, ὅκκα θύοντι Τᾷ Ἥρᾳ, τοιόνδε· κακοχράσμων γὰρ ὁ δᾶμος.* Battus optat, ut *οἱ Λαμπριάδα φυλέται*, (id eft Lampriae tribus, cui non favebat,) macram et vefcam hoftiam fortiantur facra Junoni facturi. Amphis poëta de gingra recens invento: — *διὰ τί δ' οὐκ ἄγεις Εἰς τὸν ὄχλον αὐτόν; διότι φυλὴν περιμένω Σφόδρα φιλονεικοῦσαν λαχεῖν τινα.* Porro *δεῖπνα φυλετικὰ* et *δημοτικὰ* aliquando idem fignificant. Nam in publicis facris et *δημοτελέσιν ἑορταῖς*, ut loquuntur Graeci, univerfus populus conveniebat, diftinctus divifusque tributim: fed et propria facra et convivia fingulae tribus habuerunt, nec multum ab iftis differebant *τὰ φρατρικὰ*, de quibus ad Theophr. olim notavimus. Thiafi

et τὰ ὀργεωνικὰ convivia propria collegiis erant ad peculiarem alicujus deorum cultum institutis. Diogenistae, Antipatristae et Panaetiastae appellati sunt, qui stato anni die Diogenis, Antipatri et Panaetii, nobilium philosophorum, memoriam celebrarent. At qui diem Epicuro sacrum similiter agitabant, non Epicuristae, sed εἰκαδικοὶ vocabantur: cujus nominis rationem alibi exposuimus ex Diogene Laërt. Unde etiam illustrabis, quod de Theophrasto mox dicitur: κατέλιπε δὲ καὶ Θεόφραστος εἰς τὴν τοιαύτην σύνοδον χρήματα. Respicit Athenaeus ista verba ex Theophrasti testamento: τὸν δὲ κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, καὶ τὰς οἰκίας τὰς πρὸς τῷ κήπῳ πάσας δίδωμι τῶν γεγραμμένων φίλων ἀεὶ τοῖς βυλομένοις συσχολάζειν καὶ συμφιλοσοφεῖν ἐν αὐτῷ, et quae sequuntur deinceps. Scribe: ἀλλ' ἵνα τὰς κατὰ τὸ συμπόσιον λόγυς σωφρ. καὶ πεπ. διεξάγωσιν. Ita recte epitoma.

Caput Secundum.

Οἱ περὶ πρύτανιν. *Mos Atheniensium, ut prytanes una quotidie cibum sumerent. Aristotelis liber* Νόμοι Συμποτικοί. *συνθσιάζειν*, una esse. *βρωτικὴ ἀναισθησία, aut potius ἀροτική. Superstitio veterum in mentione rerum tristium. Epicuri imperitia. Atticae figurae plura exempla.*

Συνεδείπνυν δ' ὁσημέραι οἱ περὶ πρύτανιν σώφρονα καὶ σωτήρια τῶν πόλεων σύνδειπνα. *Solebant et prytanes quotidie agitare convivia modesta et suis civitatibus salutaria.* p.331. οἱ περὶ πρύτανιν non sunt, *qui in prytaneo alebantur*, ut putarunt: sed summus prytanis cum suis collegis et adsessoribus, qui remp. curabant. De Graecarum urbium prytaneis fuse diximus l. ult. Athenaeus ait, τὰς πρυτάνεις una quotidie cibum sumsisse: quod hodieque et Argentinae, et in multis aliis Germaniae urbibus obtinet; annui enim consules in loco publico singulis diebus prandent. πρὸς γὰρ τοῦτο συμπόσιόν φησιν ὁ Δημοσθένης ἀνενηνέχθαι τὴν Ἐλατείας κατάληψιν. Dalec. legit ἀνενήνεκται, et active eam vocem interpretatur. Non enim animadvertebat, sequentia verba, Ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν etc.,

Demosthenis esse, non Athenaei. Vertendum erat: *Sane ad hujusmodi convivium narrat Demosthenes allatum esse nuncium de capta Elatea. Vespera,* inquit, *erat: venit aliquis nuncians prytanibus, occupatam esse Elateam.* Sequitur apud Demosthenem: καὶ μετὰ ταῦτα οἱ μὲν εὐθὺς ἐξαναςάντες μεταξὺ δειπνῦντες. Quae videntur ab Athenaeo fuisse descripta hoc loco: alioquin parum ab illo fuerit probatum, quod voluit demonstrare. Ἀριςοτέλυς συμποτικοί τινες ἦσαν νόμοι. *Ferebantur olim,* inquit, *leges quaedam conviviales.* In catalogo librorum Aristotelis, qui apud Diog. Laërt. legitur, invenias Νόμυς Συσσιτικύς. Quod an huc pertineat, quaestionis est. Fortasse enim scribendum in codice Laërtii Νόμοι Συνυσιαςικοί. Quod idem fuerit, ac συμποτικοί. Aristophanes: προσμάνθανε συμποτικὸς εἶναι καὶ συνυσιαςικός. Quod Latinis *una esse*, (ut: *una bodie simus volo,*) Graecis συνυσιάζειν. Οὐ χρὴ συμποσίοισι φίλυς ἀπέχεσθαι ἑταίρυς. Lego συμποσίοιο. Nam συμποσίοισιν ἀπέχεσθαι excusari non potest. Ἰνὼ δὲ τἀπὶ θάτερ' ἐξειργάζετο. *Ino ab altera parte conficiebatur.* Videtur poëta locutus de Inus metamorphosi, cum in marinam deam, Leucotheam sive Matutam, est mutata. καθάπερ ἐν διατριβῇ λέγων Ἀριςοτέλης. Divinandum est, ait auctor, cum Epicuri Convivium legas, qui fiat, ut repente aliquis poculum manu tenens quaestiones proponat, non secus ac solitus facere Aristoteles in schola inter discipulos. Post vocem Ἀριςοτέλης distinctio ponenda est: nam in ea voce absolvitur sententia. Sequenti periodo aliquid deesse, clarum nimis. Scribo: ὅς γε ἄλυτον καὶ κονιορτῦ ἥκειν πλήρη τινὰ ἐπὶ τὸ συμπόσιον ἀπρεπὲς εἶναί φησιν. Quasi auctor dicat: qui quidem philosophus adeo alienus fuit a moribus et rusticitate Epicuri, ut contra facere eum indecenter pronuntiet, qui illotus et pulveris plenus ad convivium accesserit. Athenaeus l. IV.: ἀπρεπὲς γὰρ ἦν, φησὶν Ἀριςοτέλης, ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον σὺν ἱδρῶτι πολλῷ καὶ κονιορτῷ· τῦτο γὰρ ὡς ἀληθῶς βρωτικῆς ἐςιν ἀναισθησίας τὸ συμπόσιον. Legendum cum Hoeschelii excerptis ἀροτικῆς, non βρωτικῆς. Hesiodeum, inquit, praeceptum, quo jubet, ut vicinos potissimum invitemus et mensae nostrae honore dignemur, convivia coëgerit stupidorum re vera aratorum: cui hominum generi versus suos Ascraeus poëta canebat. Ideo ait ὡς ἀληθῶς. Proverbii speciem habet
p.332. ἀροτικὴ ἀναισθησία, nam rudes et ab omni cultu alienos vocabant aratores aut messores vel fossores, ut Strabo

non semel aliique scriptores. *ἄλλον δ' ἀπ' ἄλλης προαιρέσεως ἰδόντων.* Hic erat locus nigro theta. Nam corruptam esse vocem *ἰδόντων* non dubium. Lego: *ἄλλον δ' ἀπ' ἄλλης προαιρέσεως. δεόντως.* Caeterum deesse aliquid, arguunt praecedentia. Illam enim periodum, quae incipit *ὧν ὁ μὲν Πλάτων,* sequi debebat omnino membrum ita inchoatum, *ὁ δὲ Ξενοφῶν.* Notemus ergo vitium et labem exemplarium etiam antiquissimorum. Desiderantur aliquot saltem versus, quibus exponebatur, quales induxerit in suum sympofium convivas Xenophon. Atque huc pertinent illa verba initio fugitivae partis: *ὁ δὲ Ξενοφῶν καί τινας ἰδιώτας συνανέμιξε.* Ubi repetendum ex superioribus *τοῖς σπεδάζεσι. Xenophon seria tractantibus nonnullos immiscuit idiotas.* Appellat *ἰδιώτας* Philippum *τὸν γελωτοποιὸν* et illum comissatorem Syracusanum, qui advenit cum tibicina et saltatrice. *πάλιν Ἐπίκερος ἐν τῷ Συμποσίῳ ζητεῖ περὶ δυσπεψίας, ὥστ' οἰωνίσασθαι, εἶθ' ἑξῆς περὶ πυρετῶν. Praeterea quaerit Epicurus in Convivio suo de cruditate. Ut ex eo liceat ominari. Deinde* quaerit *de febribus.* Veterum ea superstitio fuit, ut rerum male ominatarum mentionem super coenam fieri nollent, aut factam abominarentur. Hujusmodi res sunt cruditas, febris, incendium. De duobus prioribus testatur hic Athenaeus. De incendio Plinius l. XXVIII. c. 2.: *Incendia inter epulas nominata effusis subter mensam aquis abominamur.* Junge hic, quae dicebamus l. I. c. 11. *τὴν μὲν γὰρ ἐπιτρέχεσαν τῇ λέξει ἀῤῥυθμίαν τί δεῖ καὶ λέγειν; Nam dictionis,* qua Epicurus utitur, *inconcinnitatem quid attinet dicere?* Epicurum nescisse Graece loqui, probavimus alibi multorum scriptorum testimoniis. In exprimenda voce *ἀῤῥυθμία* frustra laboravit Dalecampius: non enim id auctor voluit, quod ille dixit. *Πλάτων δὲ τὸν μὲν ὑπὸ τῆς λυγγὸς ὀχλῦμ.* Totus locus concipiendus est aliter, quam vulgo editur. Scribe: *Πλάτων δὲ, (τὸν μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς λυγγὸς ὀχλέμενον καὶ θεραπευόμενον ἀνακογχυλιασμοῖς ὕδατος, σὺν ταῖς ὑποθήκαις τῦ κάρφυς, ἵνα τὴν ῥῖνα κινήσας πτάρῃ, παρίημι· κωμῳδεῖν γὰρ ἤθελε καὶ διασύρειν) χλευάζει τε τὰ ἴσ.* etc. Planissima jam sunt omnia. Platonis locus ita habet. Aristophanes, cum ad ipsum vices sermonis venissent, singultu impeditus verba proloqui, Eryximachum medicum duo rogat, et ut suas partes obeat, et ut se singultu liberet. Utrumque ille concedit. Praecepta autem sedandi singultus haec sunt: *ἐν ᾧ δ' ἂν ἐγὼ λέγω, ἐὰν μέν σοι ἐθέλῃ ἀπνευςὶ ἔχοντι*

πολὺν [χρόνον παύεσθαι ἡ λύγξ· εἰ δὲ μὴ, ὕδατι ἀνακογχυλίασον. εἰ δ' ἄρα πάνυ ἰσχυρά ἐστιν, ἀναλαβὼν τι τοιοῦτο, οἵῳ κινήσαις ἂν τὴν ῥῖνα, πτάρε. Quae verba sic vertimus: *Interea dum ego loquar, siquidem cessaverit singultus spiritum longo tempore cobibenti*, bene erit: *sin minus, aqua fauces collue. Quod si admodum vebemens sit, sume aliquid ejusmodi, quo nares moveas, et sternuta.* Expressimus figu-
p.333. ram Atticam, quae Platonis verba ejus interpretibus obscura reddidit: deest enim aliquid ante εἰ δὲ μή. Atque hoc loquendi genere etsi plurimum usi Attici, proprie tamen medicis, ut hic fuit, qui ista pronuntiat, videtur convenire. Hippocratem certe plurimum eo uti observabamus. Περὶ διαίτης ὀξέων scribit Cous senex: καὶ ἢν μέν σοι ἐπιδιδῷ ἐπὶ τὸ βέλτιον· εἰ δὲ μὴ, προλέγειν. Id est: *Ac siquidem melius te habere coeperis*, bene est: *sin minus, medicus praemonendus.* Iterum eod. l.: κὴν μὲν ἱκανῶς ἔχῃ· ἢν δὲ μὴ, εἰ ἐλλείπῃ, ὀπίσω ποιέειν τὰ αὐτά. Ubi notabis illa, εἰ ἐλλείπῃ, prorsus non necessario ab Hippocrate adjecta, ut multa saepe apud optimos scriptores, aut ex glossa fortasse orta. Idem auctor l. II. de morb.: καὶ ἢν μὲν τοιαῦτα ποιήσαντι ὑγιὴς μένηται· εἰ δὲ μὴ, etc. Hoc est: *Quod si tibi talia praestanti sanus evaserit*, bene habet: *sin minus.* Ita vertendum, nisi legas παύσας, quod doctis placet: meo quidem judicio sine caussa. Idem de superfoet.: καὶ ἢν μὲν ἀπὸ τῆς πυριήσιος ἀποχωρήσαι· εἰ δὲ μή. L. de diaeta: ἢν μὲν οὖν ἐν ταύτῃ παύσηται· εἰ δὲ μὴ, πτισσάνης χυλῷ θεραπεύεσθαι. De fistulis: ἢν μὲν οὖν ἅμα τῇ νούσῳ παύηται· φιλέει γὰρ ὡς τὰ πολλὰ οὕτως γίνεσθαι· εἰ δὲ μὴ, δίδου φαρμάκων. Tot locis apud divinum virum figuram hanc adnotavimus. Alibi solet idem, quod desideratur in istis exemplis, adjicere: puta ταῦτα ἄριστα. Ut de mul. morb.: ἢν μὲν δυνατὸν ᾖ εἴσω ἀπῶσαι ἄμφω, καὶ εὐτρεπίσαι τὸ ἔμβρυον, ταῦτα ἄριστα· εἰ δὲ μὴ οἷόν τε ᾖ, etc. Vel ἀρκείτω. Ut de fistulis: καὶ ἢν πρὸς ταῦτα ἀπαλλάσσηται τῆς ὀδύνης, ἀρκείτω· ἢν δὲ μὴ, πίσαι τὸ μηκώνιον. Est et illud Hippocraticum non minus quam Atticum genus loquendi, quo uti facit Eryximachum Plato: ἐὰν ἐθέλῃ παύεσθαι ἡ λύγξ. Sed ad nos redeamus et nostrum pensum. Igitur ex adscriptis Platonis verbis patet, quam male hunc locum interpretes acceperint. At nostram emendationem leviter saltem confirmant libri omnes meliores, in queis non διασύρει, sed διασύρειν est exaratum. In epit. male ὑποθέσεσι pro ὑποθήκαις. Quod sequitur de irriso Agathone et scelesto Alcibiadis amore,

x ipſo Platone petat lector. Nam iſti interpretes ejus ympoſium legiſſe non videntur.

Caput Tertium.

Athenae Ἑλλάδος ἔρεισμα, *et* Ἑλλὰς Ἑλλάδος, *item* πρυτανεῖον καὶ ἑςία *Graeciae.* νευρὸς *pro* νεβρός. ἐπιτρίβεσθαι. *Explicantur Criticorum velitationes ſuper Homeri loco ex IV. Od.* Διὸς αὐλή. βαθὺς αὐλὼν, *ut* θῆλυς ἐέρση. αὐλαὶ, *palatia.*

Reſtituimus ex membranis antiquae fidei, quae deſiderantur in Athenarum encomio paulo poſt. Quis non legit apud veteres, Pindaro dictas eſſe Athenas Ἑλλάδος ρεισμα; Vel Apophthegmata Plutarchi, notum etiam pueis librum, conſule. Ad Pindaricum elogium tacite alsuit Ariſtides in Panathenaico, de Attica ſcribens in haec erba: καὶ τὸ τῆς χώρας αὖ σχῆμα τοιοῦτον ἐκ γῆς καὶ θαλάττης θεωροῦντι. πρόκειται γὰρ ἀντ' ἄλλου φυλακτηρίου τῆς Ἑλλάδος, τὴν γιγνομένην τάξιν ἔχουσα πρώτη πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, προμήκης εἰς τὸ πέλαγος, καὶ μάλα ἐναργὴς συμβαλεῖν, ὅτι τῆς Ἑλλάδος ἐςὶν ἔρεισμα ὑπὸ τῶν κρειττόνων πεποιημένον. Idem poëta etiam alibi eam urbem dilaudat, ut Pythion. ode VII. At Ἑλλάδος Ἑλλάδα nuncupavit Athenas, non Pindarus, ſed Thucydides in epigrammate de Euripide, ut placet Athenaeo: aliis aliter olim viſum. Auctor vitae Euripidis: ἐτάφη μὲν ἐν Μακεδονίᾳ. κενοτάφιον δὲ αὐτοῦ Ἀθήνησι γέγονεν, ἐφ' ἐπέγραψε Θουκυδίδης ὁ ξυγγραφεὺς ἢ Τιμόθεος ὁ μελοποιὸς τάδε· Μνᾶμα μὲν Ἑλλὰς ἅπασ' Εὐριπίδου· ὀςέα δ' ἴσχει Γῆ Μακεδών· ἡ γὰρ δέξατο τέρμα βίου. Πατρὶς δ' Ἑλλάδος Ἑλλὰς, Ἀθῆναι. πλεῖςα δὲ Μούσας Τέρψας, ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει. Quod ſequitur, ὁ δὲ Πύθιος ἑςίαν καὶ πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων, exponi debet ex alio loco ejusdem auctoris. Nam l. VI. de Athenis ita ſcribit: ἣν ὁ μὲν Πύθιος ἑςίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεκήρυξε· πρυτανεῖον δὲ Ἑλλάδος ὁ δυσμενέςατος Θεόπομπος. Putet aliquis, exciſſe iſto loco Theopompi nomen: ſed non aliter ab ipſo Athenaeo ſcriptum cenſeo. ἑςία autem et πρυτανεῖον idem ſunt. In Graeciae urbibus erant, quae dicebantur prytanea, de quibus multa l. XV. Ibi Veſtam colebant, et

publicos focos habebant. *Penates* et *regia* nihil ad ista. Platonis τὰ ἐν τῷ Χαρμίδῃ ἐναντιώματα, id est, *dicta contraria, quae in ejus Charmide leguntur,* ex eo dialogo lector cognoscet: quem librum si lectione sua dignati essent interpretes, errores suos agnovissent. Exponit quidem illa ἐναντιώματα Athenaeus, sed ita obscure, ut nemo sit recte capturus ejus verba, qui Platonis Charmidem non legerit. Scribit enim: ποιεῖ γὰρ αὐτὸν ἀσυμφώνως τοτὲ μὲν σκοτοδινιῶντα, καὶ μεθυσκόμενον τῷ τοῦ παιδὸς ἔρωτι, etc. Videtur loqui de Charmide, quod est tamen falsum: nam de Socrate intelligendum illud αὐτὸν necessario. Miror, optimum scriptorem non elocutum esse planius, quod vellet: sed omnem dubitationem tollit dialogi illius lectio. ἀσυμφώνως valet *non constans sibi.* Nam in eadem fere pagina fingitur Platoni Socrates modo alienus ab amore et λευκὴ στάθμη πρὸς τοὺς καλοὺς, modo succumbens formae pueri Charmidae. Tolle vero mendum doctis non deprehensum in istis: καὶ καθάπερ νεκρὸν ὑποπεπτωκότα λέοντος ἀλκῇ. Scribendum νεβρόν. Equidem aliter nunquam legi: neque enim potest. Verum animadverti postea, esse allusum ad Platonis verba ex illo ipso dialogo: ὅς εἶπεν ἐπὶ τοῦ καλοῦ λέγων παιδὸς ἄλλῳ ὑποτιθέμενος, εὐλαβεῖσθαι μὴ κατέναντι λέοντος νεβρὸν ἐλθόντα μοῖραν αἱρεῖσθαι κρεῶν. Haec Socrates loquitur, qui statim fatetur clare, victum se quoque amore Charmidae: αὐτὸς γάρ μοι ἐδόκουν ὑπὸ τοῦ τοιούτου θρέμματος ἑαλωκέναι. Reperi etiam in excerptis νευρὸν, quod idem est. υ pro β positum, ut in multis. Sic montes quidam in Sicilia aliis dicuntur
p.335. Νεβρώδεις, aliis Νευρώδεις. Xenophontis verba sunt, non Athenaei, quae sequuntur: ὥσπερ γὰρ, ὅταν φέγγος etc. Lego mox: καίπερ τῆς Ἑλένης παρούσης, περὶ τοῦ κ. Apud poëtam, inquit, sermones de amore non reperias parum castos, ut apud Platonem et Xenophontem. Ac licet praesente Helena ipsa veritatis vis extorqueat etiam ab ore hostis laudationem ejus formae, cogatque in haec verba erumpere, Οὐ νέμεσις, etc.: tamen redit ad se statim, qui haec dixerat, et pronuntiat idem: Ἀλλὰ καὶ ὧς, τοίη περ ἐοῦσ', ἐν νηυσὶ νεέσθω. Verbum ἐπιτρίβεσθαι quidam ex antiquis grammaticis exposuerunt παρορμᾶσθαι. Quod si accipiatur de impulsione ad malum, optime conveniet huic Athenaei loco: τίς οὖν τῶν νέων ἐντυχὼν τούτοις οὐκ ἐπιτριβήσεται μᾶλλον, ἤπερ εἰς ἀρετὴν προαχθείη; Manifesto opponuntur εἰς ἀρετὴν προάγεσθαι et ἐπιτρίβεσθαι· quod translatum a corpore ad animum significat

corrumpi prorſus fierique hominem perditum. Nam qui iis moribus ſunt, Graecis dicuntur ἐπίτριπτοι. Sequitur jam critica velitatio ſuper Homeri loco ex IV. Od.: ubi diſſimulare non poſſum, diſſentire me ab Athenaeo, et Ariſtarchi lectionem, quam ille tanto ſtudio conatur evertere, veram putare, non illam alteram, pro qua pugnat ipſe adeo acriter. Legebat Ariſtarchus, et nos quoque legimus hodie, ſub princip. IV. ῥαψ.: Φράζεο, Νεστορίδη, τῷ 'μῷ κεχαρισμένε θυμῷ, Χαλκȣ͂ τε στεροπὴν καὶ δώματα ἠχήεντα, Χρυσȣ͂ τ' ἠλέκτρȣ τε καὶ ἀργύρȣ, ἠδ' ἐλέφαντος. Ζηνός πȣ τοιήδε γ' Ὀλυμπίȣ ἔνδοθεν αὐλή. Ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά. σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα. Quartum verſum mendoſe editum ab Ariſtarcho pronuntiat philologus hic, et Seleuci, veteris critici, judicium ſecutus, ita emendat: Ζηνός πȣ τοιαῦτα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται. Nobis et falſa videtur haec emendatio, et rationes, quibus mox ſtabilitur, omnes infirmae. Prima ratio eſt, quod verſus tertius de ſuppellectile intelligi debeat, qua erat inſtructa domus Menelai, non de ornamentis, quae parietibus ejus domus adhaererent. Cum igitur non domum ipſam, ſed τὰ ἐν αὐτῇ, id eſt, ſuppellectilem domus, laudet Telemachus, Seleuci, quam Ariſtarchi, lectio convenientior eſt ac probabilior. Haec Athenaeus. Sed quam iſta levia? Ceu vero, ſervata Ariſtarchi lectione, non queat eadem ſervari interpretatio? Quid enim vetat, per αὐλὴν et palatium intelligere, et συνεκδοχικῶς omnia eo contenta ornamenta? Altera ratio continetur his verbis: οὐκ ἔστιν δ' ἀκόλȣθον τῷ, Ζηνός πȣ τοιήδε γ' Ὀλυμπίȣ ἔνδοθεν αὐλή, ἐπιφέρειν· Ὅσσα τάδ' ἄσπετα πολλά —— σόλοικον ἐν τῷ ἀσυνήθει τῆς ἀναγνώσεως. Senſus eſt, lectionem Ariſtarchi inſolentem eſſe et ſoloecam, quia non reſpondeant praecedentibus ſequentia. Nam ita potius fuiſſe dicendum: Ζ. π. τ. γ' Ὀλ. ἔνδοθεν αὐλή, Ὅσση ἥδε ἐστί· non Ὅσσα τάδ' ἐστί. Sed quis non videt, argutari nimis virum doctum? Nemo enim iverit inficias, poſita diſtinctione majore poſt αὐλή, recte ſubjungi Ὅσσα τάδ' ἐστι. Criticorum vox eſt ἡ ἀνάγνωσις, ut Latine *lectio* pro ſcriptura. Sequitur tertium argumentum prioribus par et ſimile. Vox αὐλή, inquit, non recte uſurpatur pro domo. E contrario affirmamus nos, Διός αὐλὴν Homerum appellaſſe Jovis palatium. Sic enim loqui obſervamus antiquiſſimum poëtam. et, quod imprimis ad rem facit, ſummum Homeri imitatorem, Aeſchylum, cujus eſt illud in Prometheo vincto: ὅσοι τὴν Διος αὐλὴν εἰχνεῦσι. Obiter p. 336.

observat auctor, vocem αὐλὰν apud alios quidem scriptores generis esse masculini, apud poëtas vero semper foeminini. Postea addit: ἐκδεκτέον ἂν καὶ τὸ παρὰ τῷ Ἐρατοσθένει ἐν τῷ Ἑρμῇ θηλυκῶς εἰρῆσθαι — Βαθὺς διαφύεται αὐλών. ἀντὶ τοῦ βαθεῖα· καθάπερ λέγεται θῆλυς ἐέρση. Affirmanti, poëtas semper foemineo genere dixisse τὴν αὐλῶνα, poterat objici locus ex Eratosthenis Mercurio: — Βαθὺς διαφύεται αὐλών. Obviam ergo it auctor, et hoc quoque similiter ait ἐκδεκτέον, *accipi debere*, non, ut putant interpretes, *excipi*: quae monstruosa penitus interpretatio est. Nam quorsum pertineret sequens exemplum, θῆλυς ἐέρση; Non igitur verbum αὐλὰν alio genere extulit Eratosthenes, quam alii poëtae, sed in voce βαθὺς generis metalepsin usurpavit poëtis familiarem, ut dicebamus l. III. c. 32. Sic θῆλυς στολὴ apud Euripidem in Troad., et στολὴ Ἑλλήν. Sic apud Pindarum in Ol. τροφαὶ ἐπιτελεσθέντες pro ἐπιτελεσθεῖσαι. Cave confundas rationes duas diversas allatas paulo post, cur αὐλαὶ sint appellata magnatum palatia. Prior est, quia solent potentum domus loca ampla subdialia in aditu habere. Deinde sequitur altera: ἢ τῷ παραυλίζεσθαι καὶ παρακοιμᾶσθαι τοὺς δορυφόρους τοῖς βασιλείοις. Ab eadem caussa apud Latinos appellatum est vestibulum, ut docet A. Gellius.

Caput Quartum.

Αἵρεσις, secta et ratio vitae. *Pindari locus emendatur.* εὐθυμία μελῶν. συνέδριον *et* βουλευτήριον. λέσχη, λεσχηνεύεσθαι. *Lex Spartae, ut domum a convivio redirent sine lumine. Quoties cibum veteres sumerent. Officia diversa promaecondae et* τοῦ δαιτροῦ. ἔντεα *unde appellata.* ἀλύειν. ἐπικωμάζειν μετὰ κεραμίου καὶ συμφωνίας. Testarum crepitus. ἡ δι' ὀξυβάφων μουσική, *et de ea re multa.*

Τίς ἂν τῶν ἐκγόνων ἐκείνων τῶν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου τεθνηκότων οὐκ ἀνταξίαν δόξειεν τὴν ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ πατρὸς λύπην τῇ τοῦ πατρὸς εὐχαρίστῳ μνήμῃ διορθουμένην; Leve

mendum sententiam totam tenebris obvolvit. Nam scribendum est cum acutissimo Turnebo ἀνταξίως, et jungendum id verbi cum voce διορθουμένην. Vertendum: *Quis igitur e posteris illorum, qui pro tali viro mortem oppetierunt, non putet, dolori, quem ex obitu patris acceperit, abunde satisfactum esse grata hac patris sui recordatione?* διορθοῦσθαι translatum est e foro et hominum contractibus vocabulum. Ibi enim locum habet τὸ διορθωτικὸν, ut docemur in V. Nicomacheorum. τοῦ δὲ δακρύσαντος πρὸς τὴν μνήμην, ὁ μὲν ἐφίσησι. *Telemacho ad mentionem patris lachrymante, Menelaus silet.* Respicit verba Homeri, quibus ait, dubitasse Menelaum. animadverso Telemachi fletu, sineretne illum lachrymis indulgere et suavi patris recordationi, an de singulis pergeret illum interrogare. Atque interea facit illum poëta ἐφιστάναι, *sermonem suum inhibere.* Dalec. *lacrymantis fletum inhibet:* quia poëtam in consilium non adhibuerat. κἀν τούτῳ τῆς Ἑλένης ἐπεισόδῳ, κἀκ. In epit. ἐπεισόδιον. Itaque scribendum arbitror: κἀν τούτῳ τὸ τῆς Ἑλένης ἐπεισόδιον. Quid sit ἐπεισόδιον in textura fabularum, ex Aristotelis Poët. et aliis vulgo notum. Prius scribebam τῆς Ἑλένης ἡ εἴσοδος. Interea ingreditur Helena ex ipso poëta. οἴκοθεν ἔχουσα τὴν τοιαύτην αἵρεσιν, *cum domi* sui parentis *imbuisset hanc sectam et rationem vitae.* Ita exprimit Cicero dictionem αἵρεσις, cum accipitur pro moribus et institutis. Porro alibi monemus, lanificii curam antiquis temporibus semper ad puellas aut matronas pertinuisse, sive illae reginae aut regum filiae essent, sive cujuscunque conditionis. φίλοις δὲ Μοίσαις εὐθυμίᾳ τε μελῶν εἴην, τ. Ex praecedentibus Athenaei verbis, quam εὐθυμίαν sibi dari postulet Pindarus, clarum est: vitam nempe intelligit, quae non solum rebus necessariis non deficiatur, sed etiam iis abundet, quae ad oblectationem honestam et omnium curarum requiem desiderantur. Non multo aliter εὐθυμίαν accipit l. II. ἐκ ἀπὸ πάσης, inquit, εὐθυμίας καὶ πληρώσεως τὸ καυχᾶσθαι. Alia est illa εὐθυμία sive εὐεστώ, quae in sapientum libris decantatur. Longe item alia, quam vulgata hujus loci scriptura nobis suggerit. Quid enim est εὐθυμία μελῶν, nisi ea voluptas, quam bonus poëta percipit ex suo poëmate, aut certe gloria, quam illi sua poësis parit? Hanc alibi quoque sibi optat Pindarus, ut in I. Olymp.: ἐμὲ δ' εἴη τοσσάδε νικαφόροις ὁμιλεῖν, πρόφαντον σοφίαν καθ' Ἕλλανας ἐόντα παντᾶ. At isto loco de fama nominis sui cogitasse poëtam, ne suspicari quidem p. 337.

licet. Vetant enim clarissime Athenaei verba: καὶ οἴνῳ τοσούτῳ χρώμενοι, ὅσος ἱκανὸς ἂν γένοιτο πρὸς εὐθυμίαν, ἣν ὁ Πίνδαρος αἰτεῖται παρὰ τοῦ Διός. Quid multa? Legisse sio Athenaeum et legi quoque debere: φίλος δὲ Μοίσαις Εὐθυμίᾳ τε μέλων εἴην. Fingit Pindarus ποιητικῶς deam Euthymiam, cui optat curae esse, id est, ut honesta voluptate frui possit. οὐ συνέδριόν ἐστιν, οὐ βουλευτήριον, οὐ λέσχη φιλοσόφων. *Platonis convivium*, inquit, *non est consessus* gravium virorum, *non senatorum concilium*, *non philosophorum confabulatio*. Videtur statuere discrimen inter συνέδριον et βουλευτήριον, quod revera nullum est, si usum auctorum spectes: si propriam vocum significationem, est aliquod. συνέδριον enim latius patet: βουλευτήριον senatorum tantum est consessus. λέσχη vero antiquissimis Graecis dicebatur otiosorum hominum conventus, ut se-
p.338. num et mendicorum, qui ad blaterandum congregari amant. Ita Homerus, Hesiodus, Herodotus. Postea de sapientum congressibus id verbum cepit usurpari. Nam quas media Graecorum aetas διατριβὰς vel ἐπιδείξεις vocavit, antiquiores dixere λέσχας. Inde λεσχηνεύεσθαι vetus dictio pro συζητεῖν more philosophantium. Vox est peregrina. לשון. λέσχη, *sermo*. καλῶς γάρ τις τὰ μεγάλα ποτήρια οὕτως ὠνόμασε. *Vocavit*, non autem *vocaverit*. τὶς, id est, Chamaeleon. Ejus locum habes l. XI. πίνει τ' ἐκ τῆς φιάλης ἐπιδέξια. Verba sunt ipsa Platonis. τὸ ἐπιδέξια varie accipi potest, ut dicebamus l. I. c. 18. φησὶ δὲ μετὰ τοῦτο τοὺς μὲν δύο νυστάζειν. At Plato, e tribus, qui perstiterant, duobus somnum obrepsisse, Aristophani et Agathoni. Sed prior obdormiit Aristophanes: posterior et sub diluculum ipsum Agatho. Pone τελείαν στιγμὴν post ista: ἤδη δὲ ἡμέρας ὑποφαινούσης Ἀγάθωνα. Deinde scribe: καὶ τὸν Σωκράτη κατακοιμίσαντα ἐκ. Omnia ex Platone: quem utinam interpretes consuluissent, ut honori suo melius consulerent! παρὰ δὲ τῇ καλῇ Σαπφοῖ καὶ ὁ Ἑρμῆς οἰνοχοεῖ τοῖς θεοῖς. . Debemus his multa membranis. Sapphus locum exposuimus l. II. c. 2. καὶ οἱ δειπνήσαντες ἀπελύοντο φωτὸς ὄντος. An potius φωτὸς οὐκ ὄντος; *Domum redibant sine lumine*. Magnum hoc fuerit temperantiae veterum, de qua loquitur, argumentum. Lacedaemone ita fuisse moris, accepimus. Plutarchus narrat in eorum institutis. Alioquin φωτὸς ὄντος accipiendum cum Dalecampio pro ἔτι φωτὸς ὄντος. Quod duriusculum videtur. Latini hoc dicunt *de die*. Unde illa, *lavare de die*, et *convivium apparare de die*. Simile

est, quod dixit modo: καὶ νῦν δὴ νόμος ἐκ θυσιῶν τινῶν πρὸ ἡλίε δυσμῶν ἀπιέναι. ὁσάκις δὲ τροφὰς ἐλάμβανον, προειρήκαμεν ἤδη, ὅτι δὴ τρεῖς. Quaestionem hanc varie tractatam invenias ab hoc scriptore. Nam quod l. I. dicebamus, nimis verum est: recitatorem interdum agit Athenaeus, non Athenaeum, hoc est, solide doctum criticum. Quaestio est, quoties die heroës Homerici cibum sumerent. Dicat igitur clare deipnosophista, quid super hoc sentiat. Enimvero ex ejus scriptis magis, quid alii de ea quaestione scripserint, quam quid ei probaretur, cognoscas. Major pars doctorum tres τροφὰς attribuebat heroibus: ἄριςον sub aurorae exortum, δεῖπνον circa meridiem, δόρπον sub vesperam. Alii duas tantum: ἄριςον sive δεῖπνον, et δόρπον. Nam apud poëtam συνωνυμεῖν est ejusdem τροφῆς nomina esse δεῖπνον atque ἄριςον. Philemo vero quater illos comedisse contendebat, et totidem diversas τροφὰς nominabat: ἀκράτισμα, ἄριςον, ἑσπέρισμα, δεῖπνον. Quid igitur Athenaeus? Mitto, quae l. I.: nam illa fortasse parum integra, parum sana, etsi ex Eust. aliter censeas. Isto vero loco sic. Diximus, ait, quot τροφὰς sumerent heroës Homerici. Quot igitur? ὅτι δὴ τρεῖς, tres nimirum. Audiamus, quae subjecta sunt in continenti: διὰ τὸ τὸ αὐτὸ ποτὲ μὲν ἄριςον, ποτὲ δὲ δεῖπνον ὀνομάζεσθαι. Planissime ista verba illorum sententiam tuentur, qui bis tantum die cibum sumpsisse statuebant. Quippini? Nam horum veram, falsam aliorum sententiam disertim mox pronuntiatur: ὐδεὶς δείξει παρὰ τῷ ποιητῇ τρὶς (malo τρεῖς, ut apud Eustathium,) τινα λαμβάνοντα τροφάς. Quomodo igitur illud stabit, ὅτι δὴ τρεῖς; Vide hominis instabilitatem. Nisi tamen scripserat ille ὅτι ὐδὲ τρεῖς. Quod equidem verum censeo. Quare optimum scriptorem culpae absolvimus. ἁμαρτάνουσι δὲ καὶ οἱ ἐφεξῆς τιθέντες τέτες τὲς ςίχες. Conjunctim ponuntur hodie in I. Od.: l. autem VII. priores duo soli, tertio praetermisso. δῆλον ὡς κρεάτων λείψανα τυγχάνοντα. Lucem fecerit magnam huic loco, qui ista verba notis parentheseos incluserit. Explicatur his, quid sint εἴδατα apud poëtam in II. propositorum versuum. Mens est, facere inepte eos, qui, postquam dixit poëta duobus primis versibus, apposuisse promamcondam εἴδατα πολλὰ χαριζομένην παρεόντων, tertium versum subjiciunt, quo dicitur ὁ δαιτρὸς multas carnes in lancibus apposuisse. Nam cum ad manum est copia carnium recens coctarum, nemo pridianas reliquias apponit, quas tamen hic trium p. 339.

licet. Vetant enim clarissime Athenaei verba: *καὶ οἴνῳ τοσέτῳ χρώμενοι, ὅσος ἱκανὸς ἂν γένοιτο πρὸς εὐθυμίαν, ἣν ὁ Πίνδαρος αἰτεῖται παρὰ τȣ̃ Διός.* Quid multa? Legisse sio Athenaeum et legi quoque debere: *φίλος δὲ Μοίσαις Εὐθυμίᾳ τε μέλων εἴην.* Fingit Pindarus *ποιητικῶς* deam Euthymiam, cui optat curae esse, id est. ut honesta voluptate frui possit. *ȣ̓ συνέδριόν ἐςιν, ȣ̓ βȣλευτήριον, ȣ̓ λέσχη φιλοσόφων. Platonis convivium*, inquit, *non est consessus* gravium virorum, *non senatorum concilium, non philosophorum confabulatio.* Videtur statuere discrimen inter *συνέδριον* et *βȣλευτήριον*, quod revera nullum est, si usum auctorum spectes: si propriam vocum significationem, est aliquod. *συνέδριον* enim latius patet: *βȣλευτήριον* senatorum tantum est consessus. *λέσχη* vero antiquissimis Graecis dicebatur otiosorum hominum conventus, ut se-
p.338. num et mendicorum, qui ad blaterandum congregari amant. Ita Homerus, Hesiodus, Herodotus. Postea de sapientum congressibus id verbum cepit usurpari. Nam quas media Graecorum aetas *διατριβὰς* vel *ἐπιδείξεις* vocavit, antiquiores dixere *λέσχας*. Inde *λεσχηνεύεσθαι* vetus dictio pro *συζητεῖν* more philosophantium. Vox est peregrina, לשן, *λέσχη*, *sermo*. *καλῶς γάρ τις τὰ μεγάλα ποτήρια ȣ̃τως ὠνόμασε. Vocavit*, non autem *vocaverit*. *τὶς*, id est, Chamaeleon. Ejus locum habes l. XI. *εἶναι τ' ἐκ τῆς φιάλης ἐπιδέξια.* Verba sunt ipsa Platonis. *τὸ ἐπιδέξια* varie accipi potest, ut dicebamus l. I. c. 18. *φησὶ δὲ μετὰ τȣ̃το τὰς μὲν δύο νυςάζειν.* At Plato, e tribus, qui perstiterant, duobus somnum obrepsisse, Aristophani et Agathoni. Sed prior obdormiit Aristophanes: posterior et sub diluculum ipsum Agatho. Pone *τελείαν σιγὴν* post ista: *ἤδη δὲ ἡμέρας ὑποφαινέσης Ἀγάθωνα.* Deinde scribe: *καὶ τὸν Σωκράτη κατακοιμίσαντα ἐκ.* Omnia ex Platone: quem utinam interpretes consuluissent, ut honori suo melius consulerent! *παρὰ δὲ τῇ καλῇ Σαπφοῖ καὶ ὁ Ἑρμῆς οἰνοχοεῖ τοῖς θεοῖς.* . Debemus his multa membranis. Sapphus locum exposuimus l. II. c. 2. *καὶ οἱ δειπνήσαντες ἀπελύοντο φωτὸς ὄντος.* An potius *φωτὸς ȣ̓κ ὄντος*; *Domum redibant sine lumine.* Magnum hoc fuerit temperantiae veterum, de qua loquitur, argumentum. Lacedaemone ita fuisse moris, accepimus. Plutarchus narrat in eorum institutis. Alioquin *φωτὸς ὄντος* accipiendum cum Dalecampio pro *ἔτι φωτὸς ὄντος*. Quod duriusculum videtur. Latini hoc dicunt *de die*. Unde illa, *lavare de die*, et *convivium apparare de die*. Simile

est, quod dixit modo: καὶ νῦν δὴ νόμος ἐκ θυσιῶν τινῶν πρὸ ἡλίου δυσμῶν ἀπιέναι. ὁσάκις δὲ τροφὰς ἐλάμβανον, προειρήκαμεν ἤδη, ὅτι δὴ τρεῖς. Quaestionem hanc varie tractatam invenias ab hoc scriptore. Nam quod l. I. dicebamus, nimis verum est: recitatorem interdum agit Athenaeus, non Athenaeum, hoc est, solide doctum criticum. Quaestio est, quoties die heroës Homerici cibum sumerent. Dicat igitur clare deipnosophista, quid super hoc sentiat. Enimvero ex ejus scriptis magis, quid alii de ea quaestione scripserint, quam quid ei probaretur, cognoscas. Major pars doctorum tres τροφὰς attribuebat heroibus: ἄριστον sub aurorae exortum, δεῖπνον circa meridiem, δόρπον sub vesperam. Alii duas tantum: ἄριστον sive δεῖπνον, et δόρπον. Nam apud poëtam συνωνυμεῖν et ejusdem τροφῆς nomina esse δεῖπνον atque ἄριστον. Philemo vero quater illos comedisse contendebat, et totidem diversas τροφὰς nominabat: ἀκράτισμα, ἄριστον, ἑσπέρισμα, δεῖπνον. Quid igitur Athenaeus? Mitto, quae l. I.: nam illa fortasse parum integra, parum sana, etsi ex Eust. aliter censeas. Isto vero loco sic. Diximus, ait, quot τροφὰς sumerent heroës Homerici. Quot igitur? ὅτι δὴ τρεῖς, tres nimirum. Audiamus, quae subjecta sunt in continenti: διὰ τὸ τὸ αὐτὸ ποτὲ μὲν ἄριστον, ποτὲ δὲ δεῖπνον ὀνομάζεσθαι. Planissime ista verba illorum p.335 sententiam tuentur, qui bis tantum die cibum sumpsisse statuebant. Quippini? Nam horum veram, falsam aliorum sententiam disertim mox pronuntiatur: οὐδεὶς δείξει παρὰ τῷ ποιητῇ τρὶς (malo τρεῖς, ut apud Eustathium,) τινὰ λαμβάνοντα τροφάς. Quomodo igitur illud stabit, ὅτι δὴ τρεῖς; Vide hominis instabilitatem. Nisi tamen scripserat ille ὅτι οὐδὲ τρεῖς. Quod equidem verum censeo. Quare optimum scriptorem culpae absolvimus. ἁμαρτάνουσι δὲ καὶ οἱ ἐφεξῆς τιθέντες τούτους τοὺς στίχους. Conjunctim ponuntur hodie in I. Od.: l. autem VII. priores duo soli, tertio praetermisso. δῆλον ὡς κρεάτων λείψανα τυγχάνοντα. Lucem fecerit magnam huic loco, qui ista verba notis parentheseos incluserit. Explicatur his, quid sint εἴδατα apud poëtam in II. propositorum versuum. Mens est, facere inepte eos, qui, postquam dixit poëta duobus primis versibus, apposuisse promamcondam εἴδατα πολλὰ χαριζομένην παρεόντων, tertium versum subjiciunt, quo dicitur ὁ δαιτρὸς multas carnes in lancibus apposuisse. Nam cum ad manum est copia carnium recens coctarum, nemo pridianas reliquias apponit, quas tamen hic trium

verſuum contextus non ſolum apponi, ſed etiam praeponi facit. Obſervemus differentiam inter miniſteria promaecondae et ſtructoris, id eſt, τῆς ταμίης et τῦ δαιτρῦ. Hic acceptos a coquo cibos menſis inferebat, illatos ſecabat: illa ſublatas de menſa reliquias in penum condebat et promebat. Haec clara Athenaei mens, in cujus venatione viri docti meri Tireſiae. Euſtathius: παρεόντα βρώματα λέγει τὰ ἐν τῷ ταμείῳ ἀπόθετα, ἤτοι ἕωλα· τὰ γὰρ πρόσφατα ὁ δαιτρὸς παρατίθησι. λέγουσιν ἔντη. καθάπερ αἴτια τῶν τῦ σώματος μερῶν. Lego: καθάπερ ἀντία τ. *Ut quae ſint oppoſita corporis partibus.* Quid poterat ab Athenaeo probabilius dici? Quid a nobis probabilius excogitari ad reſtitutionem loci hujus? Nam doctorum hominum conatus ex Phavorino emendantium refutationis non indiget. Ubi enim veſtigia illius reſtitutionis in vulgari ſcriptura? ἔντεα igitur quaſi ἄντεα dicta. ε pro α, ut βέρεθρον pro βάραθρον. Sic ſaepe α pro ε. ut ἀςραβὴς pro ἀςρεβής. οἱ δὲ νῦν ξενῶνας καὶ ἀνδρῶνας νομίζουσι. Lege ὀνομάζουσι. Idem error ſaepius commiſſus: exemplum habes l. II. ὃ τύχοι τῆς πόλεως αὐτῶν ἐφαίνετο. Eclogarius praetermiſit τὸ αὐτῶν. Id mendae argumentum eſt, ut diximus ſaepe. Scribo ἀλύων ἐφαίνετο, *vagans cernebatur.* ἀλύειν, ut ex Plutarcho novimus, duo ſignificat. *Prae dolore animi ſola loca quaerere.* Ea notio ab iſto loco alieniſſima. Item *errare atque huc illuc ferri prae ignobilis otii abundantia.* Quomodo hic accipitur. ὡμίλει, ᾧ τύχοι. Scripti quidam ὃ τύχοι, *quamvis leviſſima de re.* Sed perplacet, quod eſt editum. ἐπικωμάζων μετὰ κεραμίου καὶ συμφωνίας. Quid hic ſignificet mox κεράμιον, ſatis conſtare poteſt ex adjecta dictione συμφω-
p.340. νίας et ex priſco more. Semper enim commiſſatores tibias vel alia muſica organa ſecum deferebant. Antiochus ut magis ſe dejiceret, teſtas circumferebat tibiarum loco, pauperes in eo imitatus, qui fictilibus crepitaculis et vaſorum figlinorum colliſione ſoliti ſe oblectare inopia melioris muſicae. Ariſtophanes Ranis: πῦ 'ςιν ἡ τοῖς ὀςράκοις Αὕτη κροτῦσα; Enarrator ibi: ἀπορίᾳ λύρας ὄςρακά τινες λαμβάνοντες, ἦχον μὲν ἀπετέλουν, ἄσημον δέ. Sumpta videntur haec de Didymo, cujus iſta refert Athenaeus l. XIV.: Δίδυμός φησιν, εἰωθέναι τινὰς ἀντὶ τῆς λύρας κογχύλια καὶ ὄςρακα συγκρούοντας εὔρυθμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις, καθάπερ καὶ 'Αριςοφάνη ἐν Βατράχοις φάναι. Hermippus comicus: Λεπάδας δὲ πετρῶν ἀποκόπτοντες, κρεμβαλίζουσι. *Lepadas ſaxis abſcindentes*

crepitant. Juvenalis: — *audiat ille Testarum crepitus.* Videntur autem vetustiores soliti in hanc rem acetabulis uti, quae fictilia erant, et bacillo percussa suavem quendam sonum edebant. Haec est, quam Graeci vocant ὀξυβάφων μυσικὴν ἁρμονίαν, cujus inventorem facit Suidas Dioclem poëtam comicum Atheniensem aut Phliasium. Φασὶν, ait, Διοκλέα τὸν Ἀθηναῖον εὑρεῖν τὴν ἐν τοῖς ὀξυβάφοις ἁρμονίαν, ὀστρακίνοις ἀγγείοις, ἅπερ ἔκρουσεν ξυλιφίῳ. Postea ceperunt fabricari in usum illum acetabula ex variis metallis. Isidorus Orig. l. III.: *Tertia est divisio rhythmica pertinens ad nervos et pulsus: cui dantur species cithararum diversarum, tympanum, et cymbalum, et sistrum, acetabula aenea et argentea, vel alia, quae metallico rigore percussa reddunt cum suavitate tinnitum, et caetera hujusmodi.* Sed et Suidas auctor est, quo magis sonora essent ista vascula, solita fuisse confici ex pluribus metallis in unum confusis. ἄλλως, inquit, χαλκὸς ἠχεῖ, καὶ ἄλλως σίδηρος, καὶ ἄλλως μόλυβδος, καὶ ξύλον. διὸ καὶ τὰ ὀξύβαφα εἰώθασιν ἐκ διαφόρυ κατασκευάζειν ὕλης, ἵνα τῇ διαφορᾷ τῶν ἀπηχήσεων τὴν ἁρμονίαν ἀποτελέσωσιν. Cassiodorus l. IV. in erudita epistola ad Symm.: *Quid acetabulorum tinnitus? Quid dulcissimi soni referam varia percussione modulamen?* Atque haec sunt, quae vocantur in musicorum organorum divisione ἔνηχα, *sonora.* ψόφυ μόνον παρασκευαστικὰ, inquit auctor l. XIV. Fallitur enim Dalec. eo loco, confundens enecha cum pneumaticis: vertit enim *quae ad sonum inflantur spiritu.* Magno certe errore. Dio Chrys. auctor est, Phoenices atque in his potissimum Aradios hujusmodi musica plurimum usos, qui propterea vocat Ἀραδίων μυσικὴν et Φοινίκων κρύματα. Vide illum in Tarsic. I. Hujus etiam generis fuerunt et *scabilli*, de quibus ad IV. Suetonii dicebamus, et κρέμβαλα, quae sine ulla operosiore harmonia ipso delectabant sono: ut hodie, quae vocantur *carcaveaux* in Galliis. Quanquam his jam ars est adhibita. Inde κρεμβαλιάζειν, id est, Hesychio interprete, κογχύλια καὶ ὄστρα ἅμα συγκροτῦντας ἐρισμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τὺς ἀρχομένυς. Est etiam affinis illa κρεμβαλιασμῦ species, quam vulgo pauperes et mendici in nova Roma ad divitum oblectationem et stipem eliciendam usurpabant, ut refert Chrysostomus in priorem ad Thessalon. κύλικας, ait, καὶ κισσύβια, καὶ ποτήρια τοῖς δακτύλοις ἐνείρων καὶ περιτιθεὶς κυμβαλίζει. Postrema censeo corrupta, scriboque ἄῤῥυθμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τὺς ὀρχυμένυς. Nitimur iis, quae auctor scribit p.341.

libro jam indicato. Caeterum κεράμιον in hoc Polybii loco nihil vetat de acetabulis interpretari: nam illa fictilia olim fuerunt. Antiphan.: Ἐξ ὀξυβαφίων κεραμίων ἐπίνομεν. Et auctor ipse l. XI. ait, fuisse εἶδος κύλικος μακρᾶς κεραμέας. ὥστε πολλὰς διὰ τὸ παράδοξον ἀφισταμένας φεύγειν. Placet ἀνισταμένας, ut alii libri habent. Ita potius loqui amant scriptores. Paulo ante scribe χρυσοχοείοις, ut ἀργυροκοπείοις, per ει.

Caput Quintum.

Tali dorcadei. αἱ πρὸς τὰς πόλεις θυσίαι καὶ πρὸς τὰς θεὰς τιμαί. Olympii Jovis templum Athenis. Aemilii Pauli ἀγῶνες. πρέσβεων et θεωρῶν differentia. Nisaei equi. θεωρίδες vel θυωρίδες. εἶρις pro ἶρις, et similia. ὅλκια.

Insanarum Antiochi Illustris largitionum hoc primum exemplum commemoratur: ἐδίδυ γὰρ τοῖς μὲν ἀςραγάλυς δορκαδείυς, τοῖς δὲ φοινικοβαλάνυς, ἄλλοις δὲ χρυσίον. Tali dorcadei illi sunt, de quibus nos multa ad Theophrastum olim. Lusorios enim talos debemus intelligere, non ζωϊκὰς, ut existimarunt eruditi homines. Citat hunc locum Eustath. ad Il. ρχψ. ξ. His autem inaequalibus muneribus similes erant illae rerum inaequalium sortes, quas solitum Augustum amicis dividere narrat Suetonius. Addit: ἐν δὲ ταῖς πρὸς τὰς πόλεις θυσίαις καὶ ταῖς πρὸς τὰς θεὰς τιμαῖς., Mirifice loquitur. Nam potius dicendum videatur: ἐν ταῖς πρὸς τὰς πόλεις τιμαῖς καὶ ταῖς πρὸς τὰς θεὰς θυσίαις. An igitur ita restitui scriptura debet? Non arbitror. Est enim figurate dictum αἱ πρὸς τὰς πόλεις θυσίαι καὶ πρὸς τὰς θεὰς τιμαὶ pro αἱ πεμπόμεναι πρὸς τὰς πόλεις θυσίαι εἰς τὸ τιμᾶν τὰς θεάς. Figuram vocant ἓν διὰ δυοῖν. Moris autem fuit Graecorum, non propria tantum suae urbis quemque festa agitare, sed etiam aliarum missis victimis et pretiosis donariis ornare ac concelebrare. Hae sunt, quas appellat auctor τὰς πρὸς τὰς πόλεις θυσίας. Clarius Theophrastus in notatione αὐθαδείας πρὸς τὰς ἑορτὰς πέμπειν, quod ibi sumus interpretati. Ita debere ista accipi, sequentia probant. Ait enim, munificentiam Antiochi circa peregrinos deos variarum ur-

bium posse colligi ἐκ τῦ παρ' Ἀθηναίοις Ὀλυμπιείυ, ex Olympii Jovis templo, quod erat Athenis. De hoc templo Strabo, Livius, Pausanias, alii. Sed quod tacent alii, clare docet hic Athenaeus, sumptus magnos fecisse Antiochum in exstructione hujus templi a Perseo jam inchoati. Fecere idem et alii plures viri principes, donec tandem Adrianus Imper. tentatum a multis opus et ab aliquot retro seculis manens imperfectum perfecit ac dedi- p.342. cavit. Sic interpretamur hunc locum, ad proditam historiam lectionem omnium librorum accommodantes: nam Dalecampii emendationem non necessariam non probamus. Quod sequitur, planum est: καὶ τῶν περὶ τὸν ἐν Δήλῳ βωμὸν ἀνδριάντων, et statuis, quas in Delo circa aram consecravit. Etsi hujus quoque historiae aliud testimonium in scriptis veterum, quod sciam, non invenias. Dele τὸ καὶ ante ista, μηδὲν τὸν ἄνθρωπον πρ. Officit enim narrationis perspicuitati. Quod ait, ἀκύσας τὺς ἐν τῇ Μακεδονίᾳ συντετελεσμένυς ἀγῶνας ὑπὸ Αἰμιλίυ Παύλυ, de veris, non ludicris, Aemilii Pauli certaminibus accipio: nam editos in Macedonia ludos fuisse ab Imperatore Aemilio Paulo, neque Livius dicit, neque Plutarchus, neque alius quisquam veterum, et omnino simile veri non est. Hos igitur Pauli ἀγῶνας cum audiret Antiochus, βυλόμενος τῇ μεγαλοεργίᾳ δωρεᾷ ὑπερᾶραι τὸν Παῦλον. Ita omnes codices. Ab epit. abest vox δωρεᾷ, quam equidem suspectam habeo: nam ut oratio stet, inferenda saltem particula καὶ, vel scribendum τῇ μεγαλοδωρεᾷ. Sane verbum μεγαλοεργίᾳ parum Antiocho quadrat. Ita enim est: Aemilii τὴν μεγαλοεργίαν et maximas res gestas superare nitebatur Syrus δωρεᾷ, id est, opum largitione et in ludos profusione. Quos ut mature denuntiaret, ἐξέπεμψεν, ait, πρέσβεις καὶ θεωρὺς εἰς τὰς πόλεις. Misit πρέσβεις sive legatos, ut rex et more hominum, θεωρὺς autem, tanquam de re sacra. Ludos Daphnicos fuisse sacros, quis dubitat? Agitabantur enim in Apollinis et Dianae honorem. Quin etiam certum est, et ludos plerosque omnes, et lautiores etiam epulas παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν αἰτίαν εἰς θεὸν ἀνενέγκαι, sicut paulo ante dictum. Quid differant πρέσβεις et θεωροὶ, declarat Plutarchi locus in Demetrio. Vide l. IX. c. 13. Interpretum inanem περιεργίαν nemo eruditorum ferat patienter. Ait vero convivator in descriptione pompae, quam duxit Antiochus: τύτων κατόπιν ἦσαν ἱππεῖς Νισαῖοι μὲν χίλιοι, πολιτικοὶ δὲ τρισχίλιοι. Vocat ἱππεῖς equos cum suis sess.

ſoribus, ſicut arguunt ſequentia duo vocabula, *χρυσοφάλαροι καὶ χρυσοστέφανοι*· nam hoc viris, illud equis convenit. Sed quinam ſunt iſti Piſani equi? Ego vero Polybium ſcripſiſſe autumo *Νισαῖοι*. Equi Niſaei in Media naſcebantur, et in uſus regum Perſidis ſervabantur, aut ad reges alios mittebantur. Ideo videntur auctores regum proprios facere. Strabo l. XI.: *τοὺς δὲ Νισαίους ἵππους, οἷς ἐχρῶντο οἱ βασιλεῖς.* Oppianus: *Κάλλεϊ δ' ἐν πάντεσσι τέλει πανυπείροχος ἵππος Νισαῖος, τὸν ἄγουσιν ἐϋστέφανοι βασιλῆες.* Ingentem fuiſſe illorum copiam, docet alibi Strabo, ſcribens, viginti horum millia quotannis mitti ſolita ad regem Perſarum: *τοῖς Μιθρακίνοις*, ait, vel *Μιθρακίοις*, hoc eſt, ut nos interpretamur, ſub illud tempus, quo feſtum Mithrae, Perſarum deo, ſacrum celebrabatur. Quis uſus iſtorum tot equorum eſſet ad ludos,
p.343. ex hac Polybii narratione licet colligas: nam inde vel praecipuum pompae ornamentum erat. Niſaeis opponuntur hic *οἱ πολιτικοὶ*, *plebeji et domi nati.* Transvectae ſunt in Antiochi pompa, ſicut narratur mox, etiam *θεωρίαι βραχὺ λείπουσαι τριακοσιῶν*, *menſae ſacrae ferme trecentae.* Scribo enim ex veſtigiis lectionis Hoeſchelianae *θεωρίδες*. Menſas, quarum in ſacris uſus, vocabant *θεωρίδας*, et *θυωρίδας*, vel etiam *θυωροὺς*, ut eſt apud Julium Poll., Diogenem Laërt. et Tzetzem. Apage, qui *popas* vertunt: errant enim craſſe. Cogitemus de numero in iſtis: *βασιλικοὶ δὲ παῖδες παρῆλθον ἑξακόσιοι, χρυσώματα ἔχοντες.* Num enim abſurdum, regios pueros traduci tantum ıↄc, cum modo dixerit, Dionyſium, qui erat regi ab epiſtolis, miſiſſe usque ad cıↄ. Sed propter vocem *χρυσωμάτων* poſſumus hanc lectionem tueri. Mulieres illae, de quibus ſcribitur, *ἐκ χρυσῶν καλπίδων μύροις ἔρραινον*, non pueros regios, quorum praeceſſit mentio, ſed omnes ſpectatores, ut quemque illorum praeteribant, unguentis reſpergebant. Quae deinceps narrantur de exhibito diverſi generis unguento ad unctionem, ea ſic accipio. Per dies 30. ſpectacula varii generis edidit Antiochus, quo toto tempore unguentorum facta eſt omnibus, qui in gymnaſium venirent lotum, a rege copia. Primis diebus quinque datum crocinum, cinnamominum et nardinum: reliquis vero diebus telinum, amaracinum, irinum, aut liliaceum ſive lirinum. Nam l. X. *κρίνινον* ſcriptum pro eo, quod hic eſt *εἴρινον*. Quod non aliud quam *ἴρινον*. Sic enim *εἶρις* pro *ἶρις*, *κλεῖμα* pro *κλίμα*, *λεῖκνον* pro *λίκνον*, ſimiliaque ſexcenta in antiquis libris Heſychii,

Suidae et ipſius Athenaei: ut aliquanto poſt κιννάμωμος καὶ ἴριδος. Sic enim et MSS. At in epit. ἴριδος. Porro ait Polybius, expoſita fuiſſe iſta unguenta ἐν ὁλκείοις. Quae quidem *arculae* non erant, ut verſum vidimus, ſed labra ampla ad inſtar magnorum craterum efficta. Ita deſcribit Heſychius, et confirmant auctorum loci. Ex iis etiam claret, holciorum in balneis fuiſſe uſum. In Plutarchi Alexandro junguntur ὁλκεῖα, κρωσσοὶ, πύελοι et ἀλάβαστροι. Sic accipe etiam in hiſtoria Judith c. 15. Atque haec ad ea, quae de Antiocho. Transeamus nunc ad regiam vere et incredibilem in modum magnificam Ptolemaei Philadelphi pompam.

Caput Sextum.

Tentoria diebus feſtis figi ſolita. Oecorum Aegyptiorum forma. οὐρανίσκοι *et* οὐρανός. μεσόκλινος. περιστρώματα πυργωτὰ *et* ζωωτά. σύριγξ *Pictores* Σικυωνιακοί. Σικυωνικοί. μυθικαὶ διαθέσεις. θυρεοὶ ἀργυραῖ. νυμφαῖα. τῆς πρώτης ἱερέας. δίεδροι.

Πρὸ δὲ τοῦ ἄρξασθαι τὴν κατασκευασθεῖσαν σκηνὴν ἐν τῷ τῆς ἄκρας περιβόλῳ χ. Saepe diximus, ſolitas olim per ſolemnes publicorum feſtorum aut panegyrium dies exſtrui, quas vocabant Latini umbras. Graeci σκιάδας et σκηνάς. Tabernacula erant in feſtae urbis viis aut ſuburbanis locis compacta excipiendis peregrinis, qui partim p. 344. ad ludorum ſpectacula, partim ad mercimoniorum ineunda commercia undique concurrebant. Erant etiam feſta quaedam, quorum ritus tentoria jubebant figere, ubi populus, univerſis relictis domibus, ſe continebat certo dierum numero, donec ſolemnitas omnis eſſet peracta. Talia feſta erant, de quibus diximus l. ſuper. c. 9. Videtur et Alexandrinum feſtum, quod hic deſcribitur, eodem ritu celebratum. Nam ea cauſſa, niſi fallimur, fuit, cur rex ipſe in tabernaculo morari neceſſe haberet. Hoc igitur tabernaculum deſcribit Callixenus, priusquam pompae totius ordinem explicet. Sedes illius fuit ἐν τῷ τῆς ἄκρας περιβόλῳ, *intra arcis ſeptum*, vel *intra ambitum collis.*

Utrumque ſignificat Graecum ἄκρα, et munitum in urbe locum, id eſt, arcem, et quamcunque editam urbis partem, ut collem, quomodo hic malim accipere. κίονες διεστάθησαν ξύλινοι. *Columnae ligneae certo intervallo ſtatutae ſunt.* ἐφ' ὧν ἐπιστύλιον καθηρμόσθη τετράγωνον ὑπερεῖδον τὴν σύμπασαν τοῦ συμποσίου στέγην. Haec forma oeci Aegyptii, ut appellabant architecti. Vitruvius l. VI. c. 4.: *In Aegyptiis oecis ſupra columnas epiſtylia, et ab epiſtyliis ad parietes, qui ſunt circa, imponenda eſt contignatio.* Appellat Callixenus συμπόσιον inferiorem partem tabernaculi: quod quidem amplae vaſtaeque coenationis inſtar habuit. Atque hoc ſolum iſtius aedificii ad uſum pertinuit: reliqua omnia ad ornatum. αὕτη δ' ἀνεπετάσθη κατὰ μέσον οὐρανίσκῳ κοκκινοβαφεῖ περιλεύκῳ. *Haec contignatio* (στέγη τοῦ συμποσίου, *circa medium tapetibus tecta eſt expanſi in coeli modum, coloris coccinei admodum vergentis in albedinem.* οὐρανίσκος eſt papilio coeli aut tholi formam referens, ut pluribus expoſitum nobis l. II. atque etiam alibi. Idem et οὐρανὸς aliquando ſignificat. B. Chryſoſtomus de Xerxe: *Τί δέ σοι ὁ χρυσοῦς οὐρανὸς ἐβούλετο, ἀνόητε;* Vocem κοκκινοβαφεῖ tollendam cenſuerunt docti propter inſequentem περιλεύκῳ. Sine cauſſa, ut alibi disputamus. περίλευκος id valet, quod diximus, vel *albo praetextus.* καθ' ἑκάτερον δὲ μέρος εἶχε δοκοὺς μεσολεύκους ἐν πετάσμασι πυργωτοῖς κατειλημμένας. Scribo μεσολεύκοις ἐμπετάσμασι π. Repetendum autem ex ſuperioribus τὸ κοκκινοβαφέσιν. *Ab utraque parte habuit* ea contignatio *trabes circumtectas tapetibus* coccineis *albo diſtinctis* (vel *mediocriter albicantibus*) *turritis.* Cognatae voces ſunt, quas in commentario de coloribus accurate explicamus, λευκὸς, ἔκλευκος, δίκλευκος, ἐπίλευκος, μεσόλευκος, μιξόλευκος et περίλευκος. Sic autem dicta ἐμπετάσματα πυργωτὰ, quae turres pictura vel textura repraeſentarent: ſicut ζωωτὰ dicuntur et *belluata*. quae animalium figuras intextas habent. τῶν δὲ κιόνων οἱ μὲν τέσσαρες ὤμ. Quatuor illae columnae, quae latitudinem deſignabant. At οἱ ἀνὰ μέσον ſunt ternae reliquae ab utroque latere longitudinis. τούτων δ' ἐκτὸς περίστυλος ἐπεποίητο σύριγξ ταῖς τρισὶ πλευ-
p. 345. ραῖς. Id eſt, *ultra iſtas columnis* aliis *ad tria latera circumpoſitis tres quaſi pergulae confectae erant, longae quidem, ſed anguſtae.* Hoc declaratum voluit Callixenus voce σύριγξ, non quod viſum Dalecampio. Infra h. l.: τῷ κοιτῶνι συνῆπτο στενὴ σύριγξ κατὰ πλάτος τοὺς κύτους χωρίζουσα τὴν γυναικωνῖτιν. Sicut Polybius accipit in de-

ſcriptione loci cujusdam Alexandriae l. XV. ἐπὶ δὲ τῶν ἀνὰ μέσον χώρων. Scrib. χωρῶν. Eſt enim a χώρα, non a χῶρος. Mox ἐν δὲ ταῖς ἀνὰ μέσον χώραις. διὰ τὴν τῦ περιέχοντος ἀέρος εὐκρασίαν. Obtinuit apud Graecos, ut περιέχων dicatur aër. Quare vocem ἀέρος tollas licet. Sed cum vetuſtioribus locutus eſt Athenaeus, Ariſtotele, Theophraſto, aliis: neque mutandum quicquam. Quod ait de aëre Aegypti et coeli temperie floribus apta, notum ex Theophraſti et Plinii teſtimoniis. Hujus quidem judicio *terrarum omnium accommodatiſſima unguentis Aegyptus copia roſae*, l. XIII. c. 3. Sed minus odoratas eſſe roſas Aegyptias caeterosque flores ſatis conſtat. εἰς τὸ τῆς σκηνῆς ἔδαφος κατεπέπασο χύδην. Eclogarius videtur legiſſe κατέσπασο. Ait enim: τὸ τῆς σκηνῆς ἔδαφος ἀπετέλει πρόσοψιν λειμῶνος ἄνθεσι χύδην κατασπασθέν. Non probo. πίνακες τῶν Σικυωνιακῶν ζωγράφων. Dalecamp. *pictorum Sicyoniorum tabulae*. Sed aliud eſt Σικυωνίων, *Sicyoniorum*, aliud Σικυωνιακῶν, vel, ut habent membranae, Σικυωνικῶν, *ſimilium Sicyoniis*. Ac fortaſſe ζωγραφιῶν ſcribendum, et de picturis Sicyonii generis intelligendum. Dividebatur enim pictura in genera Helladicum, Aſiaticum et Sicyonium, cujus auctor Eumolpus Sicyonius. αἱ δὲ μυθικὰς διαθέσεις. *Quaedam fabularia argumenta*, id eſt, ex fabulari hiſtoria petita. διάθεσις eſt *deſcriptio*, ut recte vertit Dalecampius. Ad I. l. Strabonis eam vocem expoſuimus. In ſubjecta pompae deſcriptione ait Callixenus, multas in ea fuiſſe διαθέσεις ἀκοῆς ἀξίας, id eſt, multas rerum variarum εἰκασίας dignas narratu: et paulo poſt de Polemone Periegeta ſcribit, eum ἐξηγήσασθαι διάθεσιν ἐν Φλιοῦντι, id eſt, expoſuiſſe argumentum tabulae cujusdam, cujusmodi erant, quas Philoſtratus interpretatur in Iconibus. θυρεοὶ περιέκειντο ἐναλλὰξ ἀργυραῖ τε καὶ χρυσαῖ. Imo ἀργυροῖ τε καὶ χρυσοῖ. Neque enim alio genere vocem θυρεὸς uſurpare, opinor, voluit, quam omnes alii. Aut figura eſt πρὸς τὸ σημαινόμενον, et referendum ad vocem εἰκασίαι. Nam revera θυρεοὶ hoc loco nihil aliud niſi θυρεῶν εἰκασίαι. ἐξ ἑκατέρα πλευρᾶ. Scripti melius ἐν ἑκατέρᾳ πλευρᾷ. συμπόσια τε ἀντία ἀλλήλων αὐτοῖς τραγικῶν τε καὶ κωμικῶν καὶ σατυρικῶν ζώων, ἀληθινὸν ἐχόντων ἱματισμόν. Faceſſit mihi negotium vox αὐτοῖς, quae referri alio non videtur poſſe, quam ad nomen ἄντρα proxime praecedens. Lego ἐν αὐτοῖς, vel παρ' αὐτοῖς, ut intelligantur coenationes iſtae in antris fuiſſe compoſitae,

de queis modo eſt dictum, vel juxta antra et ad illorum latera. Sed in ipſis potius antris locatas arbitror, et quidem eo ſitu, ut ſe invicem reſpicerent. ζῶα appellat
p.346. ſimulacra integra ſatyrorum et perſonarum tragicarum ac comicarum: alioquin erat uſitatius πρόσωπα dicere, ut mox πρόσωπά τε σατυρικὰ καὶ κωμικὰ καὶ τραγικά. Quod addit, ἀληθινὸν ἐχόντων ἱματισμὸν, hoc vult, has perſonas ornatas fuiſſe, ut cuique earum conveniebat, veſtibus veris, non ſimulatis. σκευὴν propriam hujusmodi perſonis docent nos Julius Poll. l. IV. et poëtarum interpretes. Dalecampius lectionem aliam commentus eſt ſibi et ſecutus. Νύμφαι ἐλείφθησαν, ἐν αἷς ἔκειντο Δελφικοὶ χρυσοῖ τρίποδες. Lego: νυμφαῖ' ἐλείφθησαν, ἐν οἷς. Sacra Nymphis loca appellabant νυμφαῖα. De iis accipio haec verba, etſi diſerte ſcriptum etiam in epitoma Νύμφαι et ἐν αἷς, quod quomodo exponi recte poſſit, non intelligo. τῆς πρώτης ἐρέας. Dalecampius emendavit τῆς πρ. ἡμέρας. Mirum, quid hominem doctum moverit. Nam tapetes τῆς πρώτης ἐρέας, id eſt, *e lana praeſtantiſſima*, cur ei diſplicerent, cauſſae non erat. Theocritus in ſimilis pompae deſcriptione tapetas ſimiliter laudat: Πορφύρεοι δὲ τάπητες ἄνω μαλακώτεροι ὕπνω, Ἁ Μίλητος ἐρεῖ, χ' ὢ τὰν Σαμίαν κατaβόσκων. ὥς' εἶναι δύο κατὰ κλίνην, ἐπ' ἀργυρῶν διέδρων. Vocat διέδρας repoſitoria tripodum, quae binos ſimul capiebant. Sic δίφρος proprie ſedile duorum capax. τῶν κυλικίων καὶ ποτηρίων. Alia lectio eſt κυλικείων. Id erit, vaſorum potoriorum, et thecis ſuis contentorum, et extractorum. Quid ſit κυλικεῖον, exponitur l. XI. Sed non diſplicet κυλικίων. Mox tolle particulam καὶ ante κατασκευασμάτων. καὶ τὰ γένη μακρὸν ἐπεφαίνετό μοι δηλῦν. Scripti libri διεφαίνετό μοι. Ait autem τὰ γένη, quia ſoliti veteres diverſa poculorum genera habere quam plurima. Fidem fecerit XI. hujus operis liber.

Caput Septimum.

Ιομπὴν πέμπειν. Stadium Alexandrinum. πομπὴ, ferculum pompae. αἱ τῶν πεντετηρίδων γραφαί. Lampades byssinae. κανὼν, ῥάβδος et virga. Orpheotelestae. Vannus mystica Bacchi: item Minervae. λικνοφόροι mulieres et viri. Macetae Bacchae. Smilax inter Bacchi coronamenta. Nysa. λημνίσκοι et λωνίσκοι. Coli. Alia praeterea multa.

Percurrimus descriptionem regii tabernaculi: nunc ipsam pompam paulisper spectemus. Est autem πομπὴ traductio aut transvectio. Graeci id dicunt πέμπειν vel πομπεύειν, item παρέρχεσθαι, χαριέναι et διαφέρεσθαι, per publicas urbis vias, à loco certo in certum locum, sive eundem, sive alium. In hac narratione uterque terminus siletur, et ποῖ, et πόθεν. Suspicamur nos, profectam pompam ab illa urbis parte, ubi fuit Ptolemaeo structum tabernaculum, in ejus dei templum esse perductam, cui ille honos habebatur praecipue. Qua ducta fuerit, non praetermittitur: ἤγετο διὰ τοῦ κατὰ τὴν πόλιν σαδίου. De hoc stadio facit Strabo mentionem l. ult. Ordo autem pompae accuratissime explicatur, et tempus, quo coepit progredi. πρώτη (videlicet πομπὴ, prima pompa vel primum ferculum) βάδιζεν Ἑωσφόρου. Luciferum, stellam diem ducentem, in tabula expresserant: ei tabulae principem locum inter omnia pompae fercula tribuerunt. καὶ γὰρ, ait, ἀρχὴν ἔχεν ἡ πομπὴ, καθ' ὃν ὁ προειρημένος ἀςὴρ φαίνεται χρόνον. *Quia duci coepit pompa, quo tempore oritur Lucifer.* Haec satis declarant, si attendissent viri docti, praecedentia, πρώτη δ' ἐβάδιζεν Ἑωσφόρου. Par et similis ratio ejus, quod et statim sequitur: desiisse pompam sub vesperi exortum; propterea agmen clusisse illius stellae simulacrum. Sic enim accipienda ista minime obscura, nisi ἐθελοκωφῶμεν, verba: τὴν δὲ τελευταίαν Ἑσπέρου συνέβαινεν εἶναι, τῆς ὥρας εἰς τοῦτον συναγούσης τὸν καιρόν. Deest etiam hic nomen πομπὴ, ut saepissime in hac narratione. Atque in hujusmodi locis πομπὴ non id significat, quod ante diximus, sed res singulas in pompa transvectas, sive, ut Latini loquuntur, singula pompae fercula. Sic πρώτην vel δευτέραν ἱςορίαν Graeci, primam vel secundam historiam Latini appellant historiae partem primam aut p. 547.

de queis modo est dictum, vel juxta antra et ad illorum latera. Sed in ipsis potius antris locatas arbitror, et quidem eo situ, ut se invicem respicerent. ζῶα appellat
p.346. simulacra integra satyrorum et personarum tragicarum ac comicarum: alioquin erat usitatius πρόσωπα dicere, ut mox πρόσωπά τε σατυρικὰ καὶ κωμικὰ καὶ τραγικά. Quod addit, ἀληθινὸν ἐχόντων ἱματισμὸν, hoc vult, has personas ornatas fuisse, ut cuique earum conveniebat, vestibus veris, non simulatis. σκευὴν propriam hujusmodi personis docent nos Julius Poll. l. IV. et poëtarum interpretes. Dalecampius lectionem aliam commentus est sibi et secutus. Νύμφαι ἠλείφθησαν, ἐν αἷς ἔκειντο Δελφικοὶ χρυσοῖ τρίποδες. Lego: νυμφαῖ' ἠλείφθησαν, ἐν οἷς. Sacra Nymphis loca appellabant νυμφαῖα. De iis accipio haec verba, etsi diserte scriptum etiam in epitome Νύμφαι et ἐν αἷς, quod quomodo exponi recte possit, non intelligo. τῆς πρώτης ἐρέας. Dalecampius emendavit τῆς πρ. ἡμέρας. Mirum, quid hominem doctum moverit. Nam tapetes τῆς πρώτης ἐρέας, id est, *e lana praestantissima*, cur ei displicerent, caussae non erat. Theocritus in similis pompae descriptione tapetas similiter laudat: Πορφύρεοι δὲ τάπητες ἄνω μαλακώτεροι ὕπνω, Ἁ Μίλητος ἐρεῖ, χ' ὡ τὰν Σαμίαν κατaβόσκων. ὥς' εἶναι δύο κατὰ κλίνην, ἐπ' ἀργυρῶν διέδρων. Vocat διέδρυς repositoria tripodum, quae binos simul capiebant. Sic δίφρος proprie sedile duorum capax. τῶν κυλικίων καὶ ποτηρίων. Alia lectio est κυλικείων. Id erit, vasorum potoriorum, et thecis suis contentorum, et extractorum. Quid sit κυλικεῖον, exponitur l. XI. Sed non displicet κυλικίων. Mox tolle particulam καὶ ante κατασκευασμάτων. καὶ τὰ γένη μακρὸν ἐπεφαίνετό μοι δηλῦν. Scripti libri διεφαίνετό μοι. Ait autem τὰ γένη, quia soliti veteres diversa poculorum genera habere quam plurima. Fidem fecerit XI. hujus operis liber.

Caput Septimum.

ομπὴν πέμπειν. Stadium Alexandrinum. πομπὴ, ferculum pompae. αἱ τῶν πεντετηρίδων γραφαί. Lampades byssinae. κανὼν, ῥάβδος et virga. *Orpheotelestae. Vannus mystica Bacchi: item Minervae. λικνοφόροι mulieres et viri.* Macetae *Bacchae. Smilax inter Bacchi coronamenta. Nysa. ληνίσκοι et λανίσκοι. Coli. Alia praeterea multa.*

ercurrimus descriptionem regii tabernaculi: nunc ipsam ›mpam paulisper spectemus. Est autem πομπὴ tradu-io aut transvectio. Graeci id dicunt πέμπειν vel πομπεύειν, ›m παρέρχεσθαι, παριέναι et διαφέρεσθαι, per publicas urbis as, a loco certo in certum locum, sive eundem, sive ium. In hac narratione uterque terminus siletur, et ›ῖ, et πόθεν. Suspicamur nos, profectam pompam ab .a urbis parte, ubi fuit Ptolemaeo structum tabernacu-ım, in ejus dei templum esse perductam, cui ille honos ıbebatur praecipue. Qua ducta fuerit, non praetermit- p.197. tur: ἤγετο διὰ τῦ κατὰ τὴν πόλιν ςαδίυ. De hoc stadio cit Strabo mentionem l. ult. Ordo autem pompae accu-.tissime explicatur, et tempus, quo coepit progredi. ρώτη (videlicet πομπὴ, prima pompa vel primum ferculum) βάδιζεν Ἑωσφόρυ. Luciferum, stellam diem ducentem, in bula expresserant: ei tabulae principem locum inter mnia pompae fercula tribuerunt. καὶ γὰρ, ait, ἀρχὴν χεν ἡ πομπὴ, καθ' ὃν ὁ προειρημένος ἀςὴρ φαίνεται χρό-ν. *Quia duci coepit pompa, quo tempore oritur Lucifer.* aec satis declarant, si attendissent viri docti, praece-ntia, πρώτη δ' ἐβάδιζεν Ἑωσφόρυ. Par et similis ratio us, quod et statim sequitur: desiisse pompam sub vesperi cortum; propterea agmen clusisse illius stellae simula-um. Sic enim accipienda ista minime obscura, nisi ἐθε-ικωφῦμεν, verba: τὴν δὲ τελευταίαν Ἑσπέρυ συνέβαινεν ναι, τῆς ὥρας εἰς τῦτον συναγύσης τὸν καιρόν. Deest iam hic nomen πομπὴ, ut saepissime in hac narratione. tque in hujusmodi locis πομπὴ non id significat, quod ıte diximus, sed res singulas in pompa transvectas, ve, ut Latini loquuntur, singula pompae fercula. Sic ρώτην vel δευτέραν ἱςορίαν Graeci, *primam* vel *secundam storiam* Latini appellant historiae partem primam aut

secundam. Sic etiam intellige, quod ſcribit de ſecunda pompa: ἐπειδ' ἡ τοῖς βασιλέων γονεῦσι κατωνομασμένη. Sequebatur Luciferi ſimulacrum ferculum divis parentibus regis et reginae ſacrum. Deinde auctor multas πομπὰς in unum cogit, et ait: μετὰ δὲ ταύτας αἱ τῶν θεῶν ἁπάντων οἰκείαν ἔχουσαι τῆς περὶ ἑκάςων αὐτῶν ἱςορίας διασκευήν. Quae ita erant vertenda: *poſt has ſequebantur deorum omnium* pompae (hoc eſt, imagines) *ornatu eo, qui hiſtoriae cujusque illorum conveniebat.* Poterat curioſus lector deſiderare pleniorem deſcriptionem hujus partis, quae univerſae pompae fuit caput. Continebat enim deorum omnium ſimulacra, fercula, tenſas et totius veterum theologiae ad vivum expreſſam imaginem: ſuperſedet tamen Callixenus narratione hac, contentus, indicaſſe cupido lectori, unde poſſit reperitare, quod hic non invenit. Sic enim ille: τὰ δὲ κατὰ μέρος αὐτῶν εἴ τις εἰδέναι βούλεται, τὰς τῶν πεντετηρίδων γραφὰς λαμβάνων ἐπισκοπείτω. Si quis, ait, ſingula pompae hujus ſcire cupit, ſumat in manus tabulas illas, quibus quinquennalis ludicri Olympici ſolennitas depingi ſolet, atque eas intueatur. Quaſi dicat auctor: et in ornandis deorum omnium ſimulacris, et in ordine, quo producta eſt cujusque effigies, et uno verbo in caeteris omnibus ad deos ſpectantibus idem plane ſervatum in hac Ptolemaei pompa, atque Olympiae, cum celebratur ludicrum olympicum. πεντετηρίδων γραφὰς interpretamur pictorum tabulas, quarum argumentum erat celebratio alicujus penteteridis. Notamus et alibi de hoc genere tabularum. Sed non ſunt praetermittenda hoc loco Athenaei verba e l. XII.: ἀφικόμενος δ' Ἀθήνησιν ἐξ Ὀλυμπίας, δύο πίνακας ἀνέθηκεν, Ἀγλαοφῶν-
P. 548. τος γραφήν· ὧν ὁ μὲν εἶχεν Ὀλυμπιάδα καὶ Πυθιάδα ςεφανοῦσας αὐτὸν, ἐν δὲ θατέρῳ Νεμέα ἦν καθημένη, καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων, καλλίων φαινόμενος τῶν γυναικείων προσώπων. Poteſt accipi γραφὴ et de libris eo argumento ſcriptis. Sic in Plutarchi l. de muſ. ſimillimus locus accipietur commodius. Nam ut probet auctor, antiquiſſimos tibicines ceciniſſe in ludis μεμελοποιημένα, τοῦτο δὲ, inquit, δηλοῖ ἡ τῶν Παναθηναίων γραφὴ ἡ περὶ τοῦ μουσικοῦ ἀγῶνος. Etſi autem in multis Graeciae locis πενταετηρικοὶ ἀγῶνες celebrabantur, tamen omnium penteteridum longe nobiliſſima fuit Olympica, quae ineunte quinto quoque anno incredibili frequentia hominum maximoque apparatu agitabatur. Quod ſi judicii non fallimur, putamus, etiam iſtam pompam Ptolemaicam agitatam eſſe occaſione feſti

cujusdam quinquennalis. Quod etiam arguere videtur ista Penteteridis effigies, quae inter caetera dicitur paulo post fuisse gestata. De magnificentia pompae caeterorum deorum licet facere conjecturam ex unius Bacchi choragio ubertim hic descripto. In ea descriptione scribunt libri veteres λαμπάδας φέροντας βυσσίνας, non, ut editum est, κισσίνας. De ellychnio e bysso possis intelligere. Mox vero, ἔφερον δ' αὐται θυμιατήρια ἑξαπήχη κισσίνοις καὶ χρυσοῖς κέωσι ✝ διακεκοσμημένα, exarata manu lectio habet καίωσι, quod non minus corruptum, quam illud κέωσι. Fortasse scribendum κίοσι, ut interpretes, vel, ut censemus nos, κανόσι. Cogita, lector ingeniose. Mihi quidem emendatio perplacet, non quia nostra est, sed quia vox κανῶν huic loco aptissima videtur. Sic vocabant in operibus cujuscunque materiae exstantia a reliqua superficie ornamenta, quae quidem in longum producerentur in modum regulae. Sic Φακὸς dixerunt in lectis pedum et similibus operibus ornamenta quaedam lenticularis formae, de quibus plura observamus alio loco. Dixi exstantia: quae enim non exstant in longum producta, *virgae* appellantur. Ideo operibus textis ῥάβδους παρυφαίνεσθαι scribit Pollux. Unde *virgata sagula* Virgilio. Sed et ῥάβδοι, quae eminent, dicuntur: ut in illis ostreis, quae appellant Graeci τραχυόστρακα et ῥαβδωτά. Pro ἐπὶ χρυσῶν μαζονόμων est in epitoma ἐν χρυσοῖς μαζονόμοις. Deinde pro ἐν πορφυραῖς χλαμύσι invenio in membranis χλανίσι. Mox non longe supple ex membranis: Ὧραι τέσσαρες διεσκευασμέναι, καὶ ἑκάστη φέρουσα τοὺς ἰδίους καρπούς. ἐχόμενα δὲ τούτων θυμιατήρια δύο κίσσινα. Ubi editur τετράκυκλος πηχῶν τεσσαρεσκαίδεκα, numerum augent MSS., in queis πηχῶν ιζ, cubitorum 17. Corruptum est, quod statim sequitur: τῇ δὲ τετρακύκλῳ ἱερεῖς καὶ ἱέρειαι καὶ πέρσης τελεταὶ καὶ θίασοι παντοδαποὶ καὶ τὰ λίκνα φέρουσαι. Omitto dicere, verbum deesse huic sententiae necessarium, ὠχοῦντο, vel ἐφέροντο, aut simile: cujus praetermissio etsi duriuscula, ferri tamen fortasse queat. Illa certe, πέρσης τελεταὶ. clamant vitium percussa. Dalecampius fecit ἐν Περσικῇ στολῇ. Ingenio, nisi fallimur, majore, quam judicio. Vestitum Persicum describunt p.449. nobis Xenophon et conditores Alexandri rerum, etiam Plutarchus in l. de ejus fortuna. Sed κείσθω illius sententia εἰς τὸ μέσον. Etiam nostra. Censemus enim ita scribendum: ἱερεῖς καὶ ἱέρειαι, καὶ Ὀρφεοτελεσταὶ, καὶ θίασοι παντοδαποὶ, καὶ αἱ τὰ λίκνα φέρουσαι. Opertaneorum sa-

crorum myftae atque interpretes praecipui erant, quos vocabant Orpheoteleftas, qui fere cum Bacchi orgiaftis conjunguntur. Scribebam aliquando καὶ Περσεφόνης τελεταί. Sed id jam non placet. Nulla autem orgia aut myfteria fine vanno peragebantur, quam Virgilius vocat myfticam, Plutarchus in Alex. μυστικὰ λίκνα. Multa de hac vanno fcriptores. λικνοφόροι hic funt foeminae: alibi viri, ut cum Aefchinem licnophorum ait fuiffe Demofthenes. Erant et in facris Minervae vanni. Vetus poëta apud Clementem et Plutarchum: Βᾶτ' εἰς ὁδὸν δὴ, πᾶς ὁ χειρώναξ λεὼς, Οἳ τὴν Διὸς γοργῶπιν ἐργάτιν θεὸν Στατοῖσι λίκνοις προστρέπεσθε. Macedoniam olim et *Macetiam* effe appellatam, et Macedones *Macetas*, jam vulgo notum. In proximis tamen hisce verbis, μετὰ δὲ ταῦτα αἱ Μακέται, αἱ καλούμεναι Μιμαλλόνες, καὶ Βασσάραι, καὶ Λυδαί, *Macetae* peculiari fignificatu dicuntur Macedonicae mulieres Bacchi comites, quae, ceu Deo plenae, furere folitae, ἔνοχοι οὖσαι τοῖς Ὀρφικοῖς καὶ τοῖς περὶ τὸν Διόνυσον ὀργιασμοῖς, ut de illis fcribit Plutarchus in Alex. Vide Euftath. ad Il. ῥαψ. ξ. Smilacem inter Baccharum coronamenta recenfet Callixenus, fubjiciens: ἐστεφανωμέναι, τινὲς μὲν ὄφεσιν, αἱ δὲ σμίλακι καὶ ἀμπέλῳ καὶ κιττῷ. De ea re tamen Plinium lege l. XVI. c. 35. Sic autem etiam Euripides in Bacchis. Nyfam celebrant veteres Liberi patris nutricem, etiam M. Tullius et Plinius. Ab ea funt appellati montes Nyfae, defcripti geographis in variis orbis terrarum partibus. De foemina, non de ulla urbe accipienda erant, quae fequuntur: ἐφ' ἧς ἄγαλμα Νύσσης ὀκτάπηχυ καθήμενον, ἐνδεδυκὸς μὲν θάψινον χιτῶνα, et caetera. Invenio deinceps fcriptum in epitoma ἑξῆς εἵλκετο ἄλλη τετράκυκλος. Et ftatim ἐφ' ἧς κατεσκεύαστο ληνός. Iftud quidem perfpicue verum, non, quod editur, ἐφεξῆς κατεσκ. Sic modo dictum ἐφ' ἧς ἄγαλμα Νύσσης. In eodem epitomae libro fcriptum πλάτος κδ, *latitudo cubitorum 24*, ubi habet edita lectio τεσσαρεσκαίδεκα. Hoc melius dubio procul, ut longitudinis menfura arguit. Servemus igitur, quod eft editum, cum hic, tum paulo poft: καὶ κρατῆρες ἑκκαίδεκα, ὧν οἱ μείζους ἐχώρουν μετρητὰς τριάκοντα, οἱ δὲ ἐλάχιστοι πέντε. Non affentior doctiffimo viro Nicolao Sturioni, qui pro τριάκοντα reftituebat τέτταρα, exiftimans, pofitum vitio λ pro δ. Verius putamus, fex fuiffe horum craterum ordines, five pemptadas, magnitudinis diverfae. Primi ordinis quini crateres quinque metretas capiebant, fecundae pemptadis decem,

tertiae 15, et fic deinceps ad triginta crateras usque. Callixenus, ut verbis parceret, maximorum et minimorum modum indicaffe contentus, caeteros mediae magnitudinis omnes tacuit. At fequentia perfpicue mendofa: p. 35 εἶτα λέβητες ἕξ· βανωτοὶ εἰκοσιτέσσαρες, ἐπ' ἐγγυθήκαις πέντε. Quid enim eft βανωτοί; Dalecampius emendabat ἄμφωτοι. Gravius, opinor, fubeft ulcus. Nam in βανωτοὶ ineffe ftatuimus vocis ἄωτοι veftigia. Illud β numeri nota eft. Scribo: λέβητες ἕξ ὦτα ἔχοντες (vel ἄμφωτοι), ἄωτοι εἰκοσιτ. Etiam illud non probo, μαζονόμιαι εἰκοσιπέντε. Lego mutato genere μαζονόμια, ut femper alibi. Malim deinde: ἐστεφανωμένοι, οἱ μὲν κισσίνῳ, οἱ δὲ πιτυίνῳ. Ut paulo ante: αὐτὴ δ' ἐστεφάνωτο κισσίνῳ χρυσῷ. Non autem κισσῷ. Etfi legitur infra de Priapo: ἔχων στέφανον κισσὸν ἐκ χρυσοῦ. Sed melius ibi quoque κίσσινον. Quid eft, quod vitii fufpicionem in iftis movere queat? ἐκ τούτου περιστεραὶ καὶ φάσσαι καὶ τρυγόνες καθ' ὅλην ἐξίπταντο τὴν ὁδὸν, λημνίσκοις τοὺς πόδας δεδεμέναι, πρὸς τὸ ῥᾳδίως ὑπὸ τῶν θεωμένων ἁρπάζεσθαι. *Ex hoc antro evolabant, quam longa fuit via, columbae, palumbes et turtures, lemnifcos habentes ligatos ad pedes, quo facile a fpectatoribus raperentur.* Lemnifci funt taeniae anguftae. Optime igitur facit vox illa ad hunc locum. Legendum tamen λινίσκοις, nifi et eclogarii lectionem, et confentientis etiam hic cum illo Euftathii auctoritatem infuper habemus. Hujus funt verba: Ἱστέον δὲ, ὅτι ἐκ τοῦ κοινότερον λεγομένου λίνου καὶ λινίσκος ὑποκοριστικῶς, ὁ λεπτότατος λίνος· οἷον, περιστεραὶ καὶ φάσσαι καὶ τρυγόνες καθ' ὅλην ἐξίπταντο τὴν ὁδὸν ἔν τινι πομπῇ, λινίσκοις τοὺς πόδας δεδεμέναι. Utrum potius amplectar, non facile dixerim. Mox fcribit breviator: ἐπ' ἐλέφαντος χρυσοῦ κατακείμενος. Sed τὸ χρυσοῦ adjecit ille de fuo. Volebat enim fequentium horumce verborum facere compendium: ὁ δ' ἐλέφας σκευὴν εἶχε χρυσῆν. Subdit Callixenus: ὑπεδέδετο δὲ ἐμβάδας χρυσοβαφεῖς. Epitomae non contemnenda lectio χρυσογράμμους. Cave mutes vocem κώλων, cum dicit Callixenus: συνωρίδες τράγων ἑξήκοντα, κώλων δεκαδύο. Colum inter quadrupedes non ignobile animal. Veteres membranae varie fcribunt per ω vocalem modo magnam, ut hic, modo parvam, ut in VII. Strabonis: ἔστι δὲ τῶν τετραπόδων ὁ καλούμενος κόλος, μεταξὺ ἐλάφου καὶ κριοῦ τὸ μέγεθος, λευκός. Valeant igitur, qui emendant λεόντων. Hybridarum animantium novum genus exhibent hic nobis calamo exarata exemplaria, onelaphos nefcio quos,

asinorum cervorumque naturam participantes. Nam ubi scribitur στρυθῶν συνωρίδες ὀκτώ, ἐλάφων ἑπτά, Huraldinus codex et aliqui etiam Italicorum habent ὀνελάφων ἑπτά,

---

Caput Octavum.

Varia animalia ad currus juncta. ἡνίοχος *et* παραβάτης. *Aurigarum habitus.* παραναβαίνειν. Thyrsolonchi. *Aethiopes* δωροφόροι. *Ebeni* φάλαγγες *vel* κορμοί. κυλίκιον *et* κυλικεῖον. διαθέσεις. στέφανος, στεφάνη, στέμμα. στεφανῶσαι τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ. Chysorrhoae *fluvii.*

p. 151. Etsi proprium ludicro Circensi animal est equus, sunt tamen reperti, qui alia animalia juncta in Romanum circum producerent: puta, elephantas, camelos, leones, tigres, cervos etiam, canes deinde. Haec nos in *commentario de ludis Circensibus* pluribus explicamus. Simile autem est, quod a Ptolemaeo factum narrat hic Callixenus. Ait enim, producta in ista pompa fuisse ἅρματα καὶ συνωρίδας elephantorum, hircorum, colorum, orygum aliarumque plurium bestiarum. Narrat deinde, cuique curruì aut bigae juvenes binos fuisse impositos, quorum alterum παιδάριον, *puerulum*, alterum παιδισκάριον appellat, ceu aetate et statura minorem. Sic in veris curribus, qui non ad speciem inanem instruebantur, sed ad pugnam vel cum hoste vel cum antagonista, duo semper gestabantur: alter, qui habenas tractaret, alter, qui pugnaret. Ille dicebatur e re ἡνίοχος, hic παραβάτης. Erant autem hi duo, ut conditione, sic etiam cultu diversi. Pulcherrime id expressum est a Callixeno, cum ait: ἐπὶ δὲ πάντων τούτων ἀναβεβήκει παιδάρια, χιτῶνας ἔχοντα ἡνιοχικὰς καὶ πετάσους. Hic erat verorum aurigarum habitus: saga circa humeros brevia, flagellum in dextra, in sinistra habenae, petasus in capite. Sequitur de vultu parabatarum, sive, ut poëtae vocant, παραιβατῶν, ut Athenienses, apobatarum: παραναβεβήκει δὲ παιδισκάρια διεσκευασμένα πελταρίοις καὶ θυρσολόγχοις, κεκοσμημένα ἱματίοις καὶ χρυσίοις. Hic vero sunt quaedam nobis animadvertenda. Omnium primum παραναβαίνειν positum pro παραβαίνειν, nisi tamen

ita potius est scribendum. παραναβάτης quidem certe pro παραβάτης non dicitur. Ornamenta istorum ait fuisse parvas peltas et θυρσολόγχες, id est, *lanceas sub thyrsorum specie latentes*, sive θύρσες λογχωτὲς, ut ad I. Strabonis dudum nobis expositum. *Thyrsolonchum* describit Justinus Mart. istis verbis: αἱ Βάκχαι διὰ σχήματος εἰρηνικῦ τὰς λόγχας ἐν τοῖς θύρσοις περιφέρυσι. Epitomae auctor scribit χρυσολόγχεις· perperam. Scio, posse aliquo modo defendi, quod sequitur: κεκοσμημένυς ἱματίοις καὶ χρυσίοις. Paene tamen persuasi sumus, scripsisse Callixenum ἱματίοις καταχρύσοις vel διαχρύσοις, qua voce jam usus est aliquoties. Hoc est, χρυσοποικίλοις. Porro isti parabatae cum suis agitatoribus in duas factiones erant tributi. Nam id declarant proxima verba: ἐπῆσαν δὲ συνωρίδες καμήλων ἐξ ἑκατέρυ μέρυς τρεῖς. Et fuisse etiam certamina quaedam edita, significant obiter, quae deinceps legas: ἐςεφανώθησαν δ' ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ ςεφάνοις χρυσοῖς εἴκοσι. Inter peregrina spectacula a Ptolemaeo in ista pompa exhibita nominantur mox et Αἰθίοπες δωροφόροι, *Aethiopes donis onusti*. Docti emendarunt δορυφόροι, reclamantibus antiquis membranis, et epitoma etiam. Istorum ait quosdam tulisse ἐβένυ κορμὺς δισχιλίυς. Videntur esse, quas Herodotus in Thalia φάλαγγας ἐβένυ, et ex illo Plinius l. XII. *phalangas* nominant. Proprie tamen κορμὸς, unde Romanorum *gremium*, aliud, quam *phalanx* vel *palanga*. p.350.
Paulo post in albo traductorum animalium commemorantur καὶ ὅλοι λευκοὶ βόες Ἰνδικοί. Scriptum erat in editis: κῶλοι λευκοὶ, βόες Ἰνδικοὶ εἴκοσι ἕξ. Ferri potest, si colorum numerus restituatur, geminatis, quae singulae positae sunt, duabus literis hoc modo, κῶλοι λευκοὶ ιβ, βόες Ἰνδικοὶ εἰκ. Sed hoc quia mera conjectura est, placuit jure scriptam lectionem sequi. Pro πάνθηροι scribe mox πάνθηρες ex epitoma et usu auctorum. Item pro ἄρκηλοι melius ἄρκιλοι. Et pro κυλίκιόν μεςὸν χρυσωμάτων scribendum aliquoties κυλικεῖον. Differunt enim ista, uti scimus: etsi passim pro potoriorum vasorum theca, (hoc significat κυλικεῖον, non *abacum*, ut hic vertitur, neque *repositorium*, ut aliquando post,) legas κυλίκιον et in hoc auctore et in aliis. διαθέσεις, in istis, καὶ γὰρ διαθέσεις πολλαὶ ἀκοῆς ἦσαν ἄξιαι, rerum sunt simulacra et repraesentationes mirabili artificio expressarum ad decus pompae: sicut et c. 6. diximus. Porro in hac Callixeni narratione tria mihi observet lector diligens, in quibus distinguendis doctorum desiderabit industriam. Illa tria sunt

asinorum cervorumque naturam participantes. Nam ubi scribitur στρυθῶν συνωρίδες ὀκτώ, ἐλάφων ἑπτά, Huraldinus codex et aliqui etiam Italicorum habent ὀνελάφων ἑπτά.

Caput Octavum.

Varia animalia ad currus juncta. ἡνίοχος *et* παραβάτης. *Aurigarum habitus.* παραναβαίνειν. Thyrsolonchi. *Aethiopes* δωροφόροι. *Ebeni* φάλαγγες *vel* κορμοί. κυλίκιον *et* κυλικεῖον. διαθέσεις. στέφανος, στεφάνη, στέμμα. στεφανῶσαι τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ. Chysorrhoae *fluvii.*

p.151. Etsi proprium ludicro Circensi animal est equus, sunt tamen reperti, qui alia animalia juncta in Romanum circum producerent: puta, elephantas, camelos, leones, tigres, cervos etiam, canes deinde. Haec nos in *commentario de ludis Circensibus* pluribus explicamus. Simile autem est, quod a Ptolemaeo factum narrat hic Callixenus. Ait enim, producta in ista pompa fuisse ἅρματα καὶ συνωρίδας elephantorum, hircorum, colorum, orygum aliarumque plurium bestiarum. Narrat deinde, cuique curriu aut bigae juvenes binos fuisse impositos, quorum alterum παιδάριον, *puerulum*, alterum παιδισκάριον appellat, ceu aetate et statura minorem. Sic in veris curribus, qui non ad speciem inanem instruebantur, sed ad pugnam vel cum hoste vel cum antagonista, duo semper gestabantur: alter, qui habenas tractaret, alter, qui pugnaret. Ille dicebatur e re ἡνίοχος, hic παραβάτης. Erant autem hi duo, ut conditione, sic etiam cultu diversi. Pulcherrime id expressum est a Callixeno, cum ait: ἐπὶ δὲ πάντων τούτων ἀναβεβήκει παιδάρια, χιτῶνας ἔχοντα ἡνιοχικοὺς καὶ πετάσους. Hic erat verorum aurigarum habitus: saga circa humeros brevia, flagellum in dextra, in sinistra habenae, petasus in capite. Sequitur de vultu parabatarum, sive, ut poëtae vocant, παραιβατῶν, ut Athenienses, apobatarum: παραναβεβήκει δὲ παιδισκάρια διεσκευασμένα πελταρίοις καὶ θυρσολόγχοις, κεκοσμημένα ἱματίοις καὶ χρυσίοις. Hic vero sunt quaedam nobis animadvertenda. Omnium primum παραναβαίνειν positum pro παραβαίνειν, nisi tamen

ita potius est scribendum. παρανκβάτης quidem certe pro παραβάτης non dicitur. Ornamenta istorum ait fuisse parvas peltas et θυρσολόγχες, id est, *lanceas sub thyrsorum specie latentes*, sive θύρσες λογχωτὲς, ut ad I. Strabonis dudum nobis expositum. *Thyrsolonchum* describit Justinus Mart. istis verbis: αἱ Βάκχαι διὰ σχήματος εἰρηνικῦ τὰς λόγχας ἐν τοῖς θύρσοις περιφέρυσι. Epitomae auctor scribit χρυσολόγχαις· perperam. Scio, posse aliquo modo defendi, quod sequitur: κεκοσμημένα ἱματίοις καὶ χρυσίοις. Paene tamen persuasi sumus, scripsisse Callixenum ἱματίοις καταχρύσοις vel διαχρύσοις, qua voce jam usus est aliquoties. Hoc est, χρυσοποικίλοις. Porro isti parabatae cum suis agitatoribus in duas factiones erant tributi. Nam id declarant proxima verba: ἐπῆσαν δὲ συνωρίδες καμήλων ἐξ ἑκατέρυ μέρυς τρεῖς. Et fuisse etiam certamina quaedam edita, significant obiter, quae deinceps legas: ἐςεφανώθησαν δ' ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ ςεφάνοις χρυσοῖς εἴκοσι. Inter peregrina spectacula a Ptolemaeo in ista pompa exhibita nominantur mox et Αἰθίοπες δωροφόροι, *Aethiopes donis onusti*. Docti emendarunt δορυφόροι, reclamantibus antiquis membranis, et epitoma etiam. Istorum ait quosdam tulisse ἐβένυ κορμὺς δισχιλίυς. Videntur esse, quas Herodotus in Thalia φάλαγγας ἐβένυ, et ex illo Plinius l. XII. *phalangas* nominant. Proprie tamen κορμὸς, unde Romanorum *gremium*, aliud, quam *phalanx* vel *palanga*. p.350.
Paulo post in albo traductorum animalium commemorantur καὶ ὅλοι λευκοὶ βόες Ἰνδικοί. Scriptum erat in editis: κῶλοι λευκοὶ, βόες Ἰνδικοὶ εἴκοσι ἕξ. Ferri potest, si colorum numerus restituatur, geminatis, quae singulae positae sunt, duabus literis hoc modo, κῶλοι λευκοὶ ιβ, βόες Ἰνδικοὶ εἰκ. Sed hoc quia mera conjectura est, placuit jure scriptam lectionem sequi. Pro πάνθηροι scribe mox πάνθηρες ex epitoma et usu auctorum. Item pro ἄρκηλοι melius ἄρκιλοι. Et pro κυλίκιόν μεςὸν χρυσωμάτων scribendum aliquoties κυλικεῖον. Differunt enim ista, uti scimus: etsi passim pro potoriorum vasorum theca, (hoc significat κυλικεῖον, non *abacum*, ut hic vertitur, neque *repositorium*, ut aliquando post,) legas κυλίκιον et in hoc auctore et in aliis. διαθέσεις, in istis, καὶ γὰρ διαθέσεις πολλαὶ ἀκοῆς ἦσαν ἄξιαι, rerum sunt simulacra et repraesentationes mirabili artificio expressarum ad decus pompae: sicut et c. 6. diximus. Porro in hac Callixeni narratione tria mihi observet lector diligens, in quibus distinguendis doctorum desiderabit industriam. Illa tria sunt

ϛέφανος, ϛεφάνη, ϛέμμα. *Coronas* vulgo vertunt haec omnia nullo discrimine. Atqui ſignificare aliud ϛέφανον, aliud ϛεφάνην, declarant ſubjecta verba: ἐπόμπευσαν δὲ καὶ θρόνοι πολλοί, ὧν ἐφ' ἑνὸς ἔκειτο ϛεφάνη χρυσῆ, ἐπ' ἄλλȣ δ' ἦν κέρας χρυσοῦν, ἐπ' ἄλλȣ δ' ἦν ϛέφανος χρυσȣ̃ς, καὶ ἐπ' ἄλλῳ δὲ κέρας ὁλόχρυσον. Dalecampius, ne cogeretur anquirere, quid differant ϛέφανος et ϛεφάνη, expeditiſſimam iniit viam, deletis iſtis, ἐπ' ἄλλȣ δ' ἦν κέρας χρυσοῦν, ἐπ' ἄλλȣ δ' ἦν ϛέφανος χρυσȣ̃ς. Enimvero ſententiam mutaſſet vir eruditus, ſi obſervaſſet, ϛέφανον quidem dici plectilem tortilemve aut cujuscunque tandem generis coronam, quae toro conſtet, ϛεφάνην vero non eſſe torum, ſed limbum aliquantae altitudinis in orbem ductum. Itaque ϛεφάνη quaedam Callixeno memoratur altitudine bicubitalis: item alia ſex et quinque cubitorum. Atque ex eo murorum minae ϛεφάναι dicuntur Graecis, non ϛέφανοι. Sic accipe ſemper in hac luculentiſſima narratione et ſimilibus locis. ϛέμμα vero eſt vitta ſive lemniſcus. Atque ut coronae lemniſcatae (id eſt, ut loquitur Theocritus, περιζωσρῆσιν ἑλικταί,) honeſtiores erant: ſic ſtemmata aliis rebus circumplicabantur honoris cauſſa. Ergo ait Callixenus: ἐφέρετο φαλλὸς χρυσȣ̃ς, πηχῶν ἑκατὸν εἴκοσι, διαγεγραμμένος καὶ διαδεδεμένος ϛέμμασι διαχρύσοις. Quod erat diadema circum caput, hoc ϛέμμα circa phallum. Ut in lineam redeamus, ſcribit de Alexandro, hoc eſt, de vehiculo, quo Alexandri Magni ſimulacrum transvectum eſt pompatice, ut cum Tertulliano dicam: ὃς ἐφ' ἅρματος ἐλεφάντων ἀληθινῶν ἐφέρετο χρυσȣ̃ς. Moveant iſta verba in animo lectoris acuti ſuſpicionem, quaſi illos elephantorum currus, quorum eſt ante facta mentio, non traxerint veri elephantes, ſed vel equi, vel muli, vel alia neſcio quae animalia in elephanti figu-
p.353. ram conformata. Quod quia durum credere eſt, et, ut exiſtimo, abſurdum, ſcribo: ἐφ' ἅρματος ἐλεφάντων ἀληθινῶς ἐφέρετο χρυσȣ̃ς. *Vere aureus geſtabatur.* Hoc eſt, ex ſolido auro, non inauratus. Obſcura ſunt et, ſi ſequimur interpretes, corrupta, quae poſt abſolutam deſcriptionem pompae de coronarum diviſione dicuntur: ἐϛεφανώθησαν δ' ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ ϛεφάνοις χρυσοῖς εἴκοσι. Πτολεμαῖος δὲ ὁ πρῶτος καὶ Βερενίκη εἴκοσι τρισὶν ἐφ' ἁρμάτων χρυσῶν καὶ τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ. Quinam illi ſunt, qui ἐϛεφανώθησαν; Viri docti non alios putarunt, quam Ptolemaeum et Berenicen. Quorum ſententia ſi ſtamus, lectio ſic videatur concinnanda: ἐϛ. δ' ἐν τῷ ἀγ. καὶ ϛ.

χρυσοῖς, εἴκοσι μὲν Πτολεμαῖος ὁ πρῶτος, ἡ δὲ Βερ. εἴκοσι τρισίν. *Coronati sunt in agone coronis aureis, Ptolemaeus quidem primus viginti, Berenice vero tribus et viginti.* Simplicius nos, ut editae lectionis verba sonant, ita interpretabamur: *Coronati sunt in certamine coronis aureis viginti* e victoribus: *Ptolemaeus vero primus et Berenice 23:* ut τὸ εἴκοσι de personis intelligatur, non de coronis. Est sane probabile, quando certatum esse dicitur, et victores quosdam exstitisse, et coronas aureas nonnullis saltem illorum fuisse donatas. Etiam illud admodum probabile, in tanta hominum multitudine viginti minimum esse repertos, qui propter singularem diversi generis agonum peritiam coronis aureis a munificentissimo regum, die praesertim adeo festo, ornarentur. Absurdum vero, quod sequitur, prima facie videatur, Ptolemaeum et Berenicen στεφανωθῆναι τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ. Nam quomodo intelligemus, ludis iis, qui Alexandriae in Aegypto edebantur, Dodonaei agri portione Ptolemaeo et Berenicae honorem fuisse habitum? Mitto aliorum interpretationes, quas probare non possum. Existimo enim, egisse Ptolemaeum cum Dodonae proceribus, qui ad ludos theori publice venerant, ut domum reversi agri partem Ptolemaeo primo et Berenicae consecrarent, eisque τεμένη curarent dicanda, inque iis fana extruenda. Quod quia sine maximis sumtibus non poterat fieri, ideo inter caeteras Philadelphi impensas refertur hic a Callixeno. Addit autem, harum impensarum summam talentorum fuisse bis mille ducentorum triginta novem, et hoc amplius minarum quinquaginta: quam omnem dispensatores regiae domus repraesentarint, priusquam spectacula finirentur. Hoc significant verba auctoris: πρὸ τοῦ τὰς θέας παρελθεῖν, *priusquam praeterirent spectacula* sive *spectaculorum dies.* Interpretes pecuniam in antecessum solutam volunt futuris victoribus, *priusquam accederent ad ludorum spectacula.* In haec absurda praecipites eos dedit verbum παρελθεῖν male acceptum. Promtae adeo solutionis caussa affertur, διὰ τὴν τῶν στεφανούντων προθυμίαν. Non male hoc quidem: nam, quod libenter facimus, cito et expedite facimus. Non dissimulabo tamen animi sensum. Legam enim lubens προμήθειαν, non προθυμίαν. Tanta, inquit, providentia regis ac reginae fuit, ut ad istos omnes sumtus p.354 pecuniae, quod satis esset, mature coëgerint. Haec sine dubio propior caussa expeditae solutionis, quam illa prior. Quos autem hic appellat οἰκονόμους inter ministeria regis

Ptolemaei, alii *βασιλικὰς τραπεζίτας*, *regios mensarios*. Aristeus in descriptione magnificentiae Ptolemaei erga Judaeos: *ἐκέλευσέ τε τῶν διαφόρων δόσιν ἀθρόαν ἕσαν ἀπομοιρίσαι τοῖς ὑπηρέταις τῶν προσταγμάτων καὶ βασιλικοῖς τραπεζίταις*. Idem etiam *ῥισκοφύλακας* nominat custodes *arcaei*, id est, fisci regii. Josephus, apud quem tota illa historia iisdem prope verbis est descripta, dixit: *τὰς φύλακας τῶν κιβωτῶν*. Scribe *ἐ γὰρ ἤ τὰ Περσῶν καὶ* B. Quod dicitur de Chrysorrhoa Nili cognomine, sic accipe, ne erres: nobile id nomen, quod variis Europae Asiaeque fluminibus datum est, si rei veritatem spectemus, uni deberi Nilo ac soli. Fluvios isto nomine invenies apud Geographos non duos aut tres, sed plures. Omnium nobilissimus is, qui Damascum Syriae praeterlabitur. Nilum quidem vulgo appellatum fuisse Chrysorrhoam, nemo dixit veterum: etsi non nescimus, esse, qui sic appellent ex antiquis scriptoribus. Gregorius Nazianz. in epitaph. Athan.: *Νεῖλον, τὸν χρυσοῤῥόαν ὄντως καὶ εὔςαχυν*. Sed jam spectatum satis: nimis enim tenuit nos diu pompa regalis.

CAPUT NONUM.

Prov. Opera Philadelphia. *πάροδος in nave. ἀκροςόλιον. Navis ὅπλα*, arma. *ἐσχάριον deducendis in mare navibus. ἀνάκλασις εὔγραμμος. ἀναπεπταμένα loca. πτερὸν et περίπτερος. εὐάρεια. Valvarum ornamenta. διατοναία τεξοειδής. διατόνια. παράσειρον.*

Καὶ περὶ πάντα ἐσπεδάκει τὰ κατασκευάσματα φιλοτίμως. De Ptolemaeo Philadelpho loquitur, cujus ita *μεγαλεπήβολον* ingenium fuit, ut ab eo magnifica omnia opera Philadelphia sint dicta. Philo Jud. de vita Moysis: *Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐπικληθεὶς τρίτος μὲν ἦν τῶν ἀπ' Ἀλεξάνδρε τὴν Αἴγυπτον παραλαβόντων, ἀρεταῖς δὲ ταῖς ἐν ἡγεμονίᾳ πάντων ἐχὶ τῶν καθ' αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι πώποτε γεγενημένων ἄριςος, ὃ καὶ μέχρι νῦν τοσαύταις ὕςερον γενεαῖς ᾄδεται τὸ κλέος, πολλὰ δείγματα καὶ μνημεῖα τῆς μεγαλοφροσύνης κατὰ πόλεις καὶ χώρας ἀπολιπόντος, ὡς ἤδη καὶ ἐν παροιμίας εἴδει τὰς ὑπερόγκες*

φιλοτιμίας καὶ μεγάλας κατασκευὰς Φιλαδέλφειος ἀπ' ἐκείνε καλεῖσθαι. Appianus hoc illi magnificum elogium tribuit: ὃς καὶ πορίσαι δεινότατος ἦν βασιλέων, καὶ δαπανῆσαι λαμπρότατος, καὶ κατασκευάσαι μεγαλεργότατος. τὰ δ' ἀπὸ τετρήρως μέχρι τριηρημιολίας διπλάσια τέτων. Aegyptiaci regni opes commemorans Appianus ex Ptolemaei hujus rationario, fuisse illi ait triremes ab hemiolia ad penteres numero mille et quingentas. Inter triremem autem hemioliam et trieremioliam qui discrimen aliquod censent statuendum, ii mihi nodum in sirpo quaerere vi- p.355. dentur. ἀπὸ παρόδε ἐπὶ πάροδον. Non est *aditus* πάροδος, sed via, quae secundum navis longitudinem in supremo tabulato patet juxta remiges eos, qui θρανῖται Graecis dicti. Veteres Latini *ugeum* vocabant. Paulo aliter videtur πάροδος accipi, cum Hieronis navis τριπάροδος infra nuncupatur. ὕψος δὲ ἕως ἀκροστολίε. Quod ἄφλαστον sive *aplustre* in puppi, id in prora erat ἀκροστόλιον, quanquam et ἄφλαστον prorae tribuitur. Sunt autem navium ornamenta et acroteria illis partibus imponi solita. Caeterum navis istius dimensiones totidem fere verbis apud Plutarchum legas in vita Demetrii. ἐπὶ τὸ τῇ θαλάττῃ μέρος αὐτῆς. Deesse aliquid, facile animadvertent, qui criticas aures habebunt. Lege cum epit.: ἐπὶ τὸ πρὸς τῇ θαλ. μ. πολὺς δὲ ἦν καὶ ὁ τῶν ὅπλων κόσμος. Non sunt ὅπλα hic Martis arma, sed navis instrumentum universum, ut etiam apud Virgilium *arma*. Utilitatem horum ὅπλων declarant sequentia verba: ἀνεπλήρε δὲ τὰ προσδεόμενα τῆς νεὼς μέρη. Hoc vult enim, ex ea copia instrumenti nautici, quo navem instruxerat, reparasse Ptolemaeum subinde, quicquid in ea navi poterat desiderari, ut fieri amat in navigiis praesertim hujusce magnitudinis: semper enim aliquid sarciendum et reficiendum est. Plautus: *Negotii sibi qui volet vim parare, Navem et mulierem, haec duo comparato. Nam nullae magis res duae plus negotii Habent, forte si occeperis exornare. Neque unquam satis hae duae res ornantur, Neque eis ulla ornandi satis satietas est.* Elegantius porro et magis ex usu τῶν ἀκριβῶς ἑλληνιζόντων scribas: τὰ προσδεόμενα ἀεὶ τῆς ν. μ. De vocis ἀεὶ significatione in hujusmodi locis tum alibi diximus, tum l. sequ. c. 6. εἰς δὲ τὰς ὑπηρεσίας τετρακοσίες. Plutarchus: ναύταις δὲ χωρὶς ἐρετῶν ἐξηρτημένην τετρακοσίοις, ἐρέταις δὲ τετρακισχιλίοις. ἐπισιτισμός τε ἐκ ὀλίγον. Scribe vel ἐπισιτισμῶ, vel ἐπισιτισμόν. καθειλκύσθη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ ἐσχαρίε τινός. Quae-

Ptolemaei, alii *βασιλικὰς τραπεζίτας*, *regios mensarios*. Aristeus in descriptione magnificentiae Ptolemaei erga Judaeos: *ἐκέλευσέ τε τῶν διαφόρων δόσιν ἀθρόαν ὥσαν ἀπομοιρίσαι τοῖς ὑπηρέταις τῶν προσταγμάτων καὶ βασιλικοῖς τραπεζίταις.* Idem etiam *ῥισκοφύλακας* nominat custodes *arcaei*, id est, fisci regii. Josephus, apud quem tota illa historia iisdem prope verbis est descripta, dixit: *τὰς φύλακας τῶν κιβωτῶν.* Scribe *ὃ γὰρ ἢ τὰ Ἱερσῶν καὶ* B. Quod dicitur de Chrysorrhoa Nili cognomine, sic accipe, ne erres: nobile id nomen, quod variis Europae Asiaeque fluminibus datum est, si rei veritatem spectemus, uni deberi Nilo ac soli. Fluvios isto nomine invenies apud Geographos non duos aut tres, sed plures. Omnium nobilissimus is, qui Damascum Syriae praeterlabitur. Nilum quidem vulgo appellatum fuisse Chrysorrhoam, nemo dixit veterum: etsi non nescimus, esse, qui sic appellent ex antiquis scriptoribus. Gregorius Nazianz. in epitaph. Athan.: Νεῖλον, τὸν χρυσοῤῥόαν ὄντως καὶ εὔσταχυν. Sed jam spectatum satis: nimis enim tenuit nos diu pompa regalis.

CAPUT NONUM.

Prov. Opera Philadelphia. *πάροδος in nave.* *ἀκροςόλιον.* *Navis ὅπλα*, arma. *ἰσχάριον deducendis in mare navibus.* *ἀνάκλασις εὔγραμμος.* *ἀναπεπταμένα loca.* *πτερὸν et περίπτερος.* *εὐάρεια.* *Valvarum ornamenta.* *διατοναια τεξοειδής.* *διατόνια.* *παράσειρον.*

Καὶ περὶ πάντα ἐσπουδάκει τὰ κατασκευάσματα φιλοτίμως. De Ptolemaeo Philadelpho loquitur, cujus ita μεγαλεπίβολον ingenium fuit, ut ab eo magnifica omnia opera Philadelphia sint dicta. Philo Jud. de vita Moysis: Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐπικληθεὶς τρίτος μὲν ἦν τῶν ἀπ' Ἀλεξάνδρου τὴν Αἴγυπτον παραλαβόντων, ἀρεταῖς δὲ ταῖς ἐν ἡγεμονίᾳ πάντων οὐχὶ τῶν καθ' αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι πώποτε γεγενημένων ἄριστος, οὗ καὶ μέχρι νῦν τοσαύταις ὕστερον γενεαῖς ᾄδεται τὸ κλέος, πολλὰ δείγματα καὶ μνημεῖα τῆς μεγαλοφροσύνης κατὰ πόλεις καὶ χώρας ἀπολιπόντος, ὡς ἤδη καὶ ἐν παροιμίας εἴδει τὰς ὑπερόγκους

φιλοτιμίας καὶ μεγάλας κατασκευὰς Φιλαδελφεῖος ἀπ᾿ ἐκείνυ καλεῖσθαι. Appianus hoc illi magnificum elogium tribuit: ὃς καὶ πορίσαι δεινότατος ἦν βασιλέων, καὶ δαπανῆσαι λαμπρότατος, καὶ κατασκευάσαι μεγαλυργότατος. τὰ δ᾿ ἀπὸ τετρήρυς μέχρι τριηρημιολίας διπλάσια τύτων. Aegyptiaci regni opes commemorans Appianus ex Ptolemaei hujus rationario, fuisse illi ait triremes ab hemiolia ad penteres numero mille et quingentas. Inter triremem autem hemioliam et trieremioliam qui discrimen aliquod censent statuendum, ii mihi nodum in scirpo quaerere videntur. ἀπὸ παρόδυ ἐπὶ πάροδον. Non est *aditus* πάροδος, sed via, quae secundum navis longitudinem in supremo tabulato patet juxta remiges eos, qui θρανῖται Graecis dicti. Veteres Latini *ugeum* vocabant. Paulo aliter videtur πάροδος accipi, cum Hieronis navis τριπάροδος infra nuncupatur. ὕψος δὲ ἕως ἀκροσολίυ. Quod ἄφλαστον sive *aplustre* in puppi, id in prora erat ἀκροςόλιον, quanquam et ἄφλαστον prorae tribuitur. Sunt autem navium ornamenta et acroteria illis partibus imponi solita. Caeterum navis istius dimensiones totidem fere verbis apud Plutarchum legas in vita Demetrii. ἐπὶ τὸ τῇ θαλάττῃ μέρος αὐτῆς. Deesse aliquid, facile animadvertent, qui criticas aures habebunt. Lege cum epit.: ἐπὶ τὸ πρὸς τῇ θαλ. μ. πολὺς δὲ ἦν καὶ ὁ τῶν ὅπλων κόσμος. Non sunt ὅπλα hic Martis arma, sed navis instrumentum universum, ut etiam apud Virgilium *arma*. Utilitatem horum ὅπλων declarant sequentia verba: ἀνεπλήρυ δὲ τὰ προσδεόμενα τῆς νεὼς μέρη. Hoc vult enim, ex ea copia instrumenti nautici, quo navem instruxerat, reparasse Ptolemaeum subinde, quicquid in ea navi poterat desiderari, ut fieri amat in navigiis praesertim hujusce magnitudinis: semper enim aliquid sarciendum et reficiendum est. Plautus: *Negotii sibi qui volet vim parare, Navem et mulierem, haec duo comparato. Nam nullae magis res duae plus negotii Habent, forte si occeperis exornare. Neque unquam satis hae duae res ornantur, Neque eis ulla ornandi satis satietas est.* Elegantius porro et magis ex usu τῶν ἀκριβῶς ἑλληνιζόντων scribas: τὰ προσδεόμενα ἀεὶ τῆς ν. μ. De vocis ἀεὶ significatione in hujusmodi locis tum alibi diximus, tum l. sequ. c. 6. εἰς δὲ τὰς ὑπηρεσίας τετρακοσίυς. Plutarchus: ναύταις δὲ χωρὶς ἐρετῶν ἐξηρτημένην τετρακοσίοις, ἐρέταις δὲ τετρακισχιλίοις. ἐπισιτισμὸς τε ὐκ ὀλίγον. Scribe vel ἐπισιτισμῦ, vel ἐπισιτισμόν. καθελκύσθη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ ἰσχυρίυ τινός. Quae- p.355.

Ptolemaei, alii βασιλικὰς τραπεζίτας, *regios mensarios*, Aristeus in descriptione magnificentiae Ptolemaei erga Judaeos: ἐκέλευσέ τε τῶν διαφόρων δόσιν ἀθρόαν ἐσαν ἀπομοιρίσαι τοῖς ὑπηρέταις τῶν προσταγμάτων καὶ βασιλικοῖς τραπεζίταις. Idem etiam βισκοφύλακας nominat custodes *arcaei*, id est, fisci regii. Josephus, apud quem tota illa historia iisdem prope verbis est descripta, dixit: τὰς φύλακας τῶν κιβωτῶν. Scribe ἐ γὰρ ἡ τὰ Ἱερσῶν καὶ Β. Quod dicitur de Chrysorrhoa Nili cognomine, sic accipe, ne erres: nobile id nomen, quod variis Europae Asiaeque fluminibus datum est, si rei veritatem spectemus, uni deberi Nilo ac soli. Fluvios isto nomine invenies apud Geographos non duos aut tres, sed plures. Omnium nobilissimus is, qui Damascum Syriae praeterlabitur. Nilum quidem vulgo appellatum fuisse Chrysorrhoam, nemo dixit veterum: etsi non nescimus, esse, qui sic appellent ex antiquis scriptoribus. Gregorius Nazianz. in epitaph. Athan.: Νεῖλον, τὸν χρυσοῤῥόαν ὄντως καὶ εὔσταχυν. Sed jam spectatum satis: nimis enim tenuit nos diu pompa regalis.

CAPUT NONUM.

Prov. Opera Philadelphia. πάροδος *in nave.* ἀκροστόλιον. *Navis* ὅπλα, arma. ἐσχάριον *deducendis in mare navibus.* ἀνάκλασις εὔγραμμος. ἀναπεπταμένα *loca.* πτερὸν *et* περίπτερος. εὐάειαι. *Valvarum ornamenta.* διατοναια τετραγοειδής. διατόνια. παράσειρον.

Καὶ περὶ πάντα ἐσπέδακει τὰ κατασκευάσματα φιλοτίμως. De Ptolemaeo Philadelpho loquitur, cujus ita μεγαλεπήβολον ingenium fuit, ut ab eo magnifica omnia opera Philadelphia sint dicta. Philo Jud. de vita Moysis: Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐπικληθεὶς τρίτος μὲν ἦν τῶν ἀπ' Ἀλεξάνδρε τὴν Αἴγυπτον παραλαβόντων, ἀρεταῖς δὲ ταῖς ἐν ἡγεμονίᾳ πάντων ἐχὶ τῶν καθ' αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν πάλαι πώποτε γεγενημένων ἄριστος, ἐ καὶ μέχρι νῦν τοσαύταις ὕστερον γενεαῖς ᾄδεται τὸ κλέος, πολλὰ δείγματα καὶ μνημεῖα τῆς μεγαλοφροσύνης κατὰ πόλεις καὶ χώρας ἀπολιπόντος, ὡς ἤδη καὶ ἐν παροιμίας εἴδει τὰς ὑπερόγκυς

φιλοτιμίας καὶ μεγάλης κατασκευῆς Φιλαδέλφειας ἀπ' ἐκείνε καλεῖσθαι. Appianus hoc illi magnificum elogium tribuit: ὃς καὶ πορίσαι δεινότατος ἦν βασιλέων, καὶ δαπανῆσαι λαμπρότατος, καὶ κατασκευάσαι μεγαλεργότατος. τὰ δ' ἀπὸ τετρήρες μέχρι τριηρημιολίας διπλάσια τέτων. Aegyptiaci regni opes commemorans Appianus ex Ptolemaei hujus rationario, fuisse illi ait triremes ab hemiolia ad penteres numero mille et quingentas. Inter triremem autem hemioliam et trieremioliam qui discrimen aliquod censent statuendum, ii mihi nodum in sirpo quaerere vi- p.355
dentur. ἀπὸ παρόδε ἐπὶ πάροδον. Non est *aditus* πάροδος, sed via, quae secundum navis longitudinem in supremo tabulato patet juxta remiges eos, qui θρανῖται Graecis dicti. Veteres Latini *ugeum* vocabant. Paulo aliter videtur πάροδος accipi, cum Hieronis navis τριπάροδος infra nuncupatur. ὕψος δὲ ἕως ἀκροσολίε. Quod ἄφλαστον sive *aplustre* in puppi, id in prora erat ἀκροστόλιον, quanquam et ἄφλαστον prorae tribuitur. Sunt autem navium ornamenta et acroteria illis partibus imponi solita. Caeterum navis istius dimensiones totidem fere verbis apud Plutarchum legas in vita Demetrii. ἐπὶ τὸ τῇ θαλάττῃ μέρος αὐτῆς. Deesse aliquid, facile animadvertent, qui criticas aures habebunt. Lege cum epit.: ἐπὶ τὸ πρὸς τῇ θαλ. μ. πολὺς δὲ ἦν καὶ ὁ τῶν ὅπλων κόσμος. Non sunt ὅπλα hic Martis arma, sed navis instrumentum universum, ut etiam apud Virgilium *arma*. Utilitatem horum ὅπλων declarant sequentia verba: ἀνεπλήρε δὲ τὰ προσδεόμενα τῆς νεὼς μέρη. Hoc vult enim, ex ea copia instrumenti nautici, quo navem instruxerat, reparasse Ptolemaeum subinde, quicquid in ea navi poterat desiderari, ut fieri amat in navigiis praesertim hujusce magnitudinis: semper enim aliquid sarciendum et reficiendum est. Plautus: *Negotii sibi qui volet vim parare, Navem et mulierem, haec duo comparato. Nam nullae magis res duae plus negotii Habent, forte si occeperis exornare. Neque unquam satis hae duae res ornantur, Neque eis ulla ornandi satis satietas est.* Elegantius porro et magis ex usu τῶν ἀκριβῶς ἑλληνιζόντων scribas: τὰ προσδεόμενα ἀεὶ τῆς ν. μ. De vocis ἀεὶ significatione in hujusmodi locis tum alibi diximus, tum l. sequ. c. 6. εἰς δὲ τὰς ὑπηρεσίας τετρακοσίας. Plutarchus: ναύταις δὲ χωρὶς ἐρετῶν ἐξηρτημένην τετρακοσίοις, ἐρέταις δὲ τετρακισχιλίοις. ἐπισιτισμός τε ἐκ ὀλίγον. Scribe vel ἐπισιτισμῦ, vel ἐπισιτισμόν. καθελκύσθη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ ἐσχαρίε τινός. Quae-

cunque de vocabulo ἐσχαρὶς dicuntur hic a viro docto, ea, ut dicam ingenue, omnia essent ἄῤῥητα ἀμείνω. Eustathium adhibere in consilium erat satius. Locum illius eruditissimi episcopi integrum huc transferemus: rem enim aperit perspicue. Ὅτι δὲ, ait, ὐ μόνον κατὰ γῆς ἐσχάραι πυρὸς ἦσαν, ἀλλὰ καὶ περιφορηταὶ, δῆλον ἐκ τῦ, ἐπόμπευσαν καὶ θυμιατήρια χρυσᾶ καὶ ἐσχάραι ἐπίχρυσοι. Citat verba desumpta ex superioris pompae descriptione. Addit: Ἀθήναιος δὲ καὶ ἐσχάριον παραγώγως οἶδε, δι' ὗ καθέλκονται νῆες εἰς θάλασσαν. ὅθεν ἡ ἀπερίεργος γλῶσσα παραφθείρυσα τὸ καινὸν πλοῖον ἀπὸ σχαρὶς εἶναί φησι, βυλομένη πάντως ἀπὸ ἐσχαρὶς εἰπεῖν. πρὸς ὁμοιότητα δὲ ἴσως ἐσχαρὶς τοιύτυ καὶ ἡ κοινότερον λεγομένη μαγειρικὴ ἐσχάρα καὶ ἐσκευάσαι καὶ ὠνόμασαι. Recte Eustathius ἐσχάριον hoc loco interpretatur machinam deducendis in
p.356. mare navibus aptam. Hoc enim postulant omnino auctoris verba. Quamquam ex eo, quod addit, vulgo navem recens factam dici solitam ἀπὸ σχαρὶς pro ἀπὸ ἐσχαρὶς, ut ipse interpretatur, non male colligas, ἐσχάριον significasse aliquando tectum subitaneum et levis operae, sub quo naves solent compingi. Sed haec conjectura tantum est, praeterea nihil. Nam isto loco ἐσχάριον non aliud est, quam quod diximus. Alibi quoque ea voce Athenaeus usus pro eo, quod *basim et compactionem et transtrorum planitiem* dicit Vitruvius in descriptione testudinis machinae. Cujus cum pridem magnus Turnebus in Adversariis suis nos admonuerit, eo lectorem rejicere, quam pluribus probare malumus. Porro formam ἐσχαρὶς, cujus hic meminit ex Callixeno Athenaeus, ex ipso nomine licet odorari. Erat enim coagmentatio multorum asserum instar ingentis foci, habens, ut opinor, impacta ligna transversa, instar craticulae, quae Graecis ἐσχάρα. Sic in ea fossa, quae huic machinae successit, destitutae erant palangae transversae, sicut auctor narrat. Etiam Vitruvius ἐσχάραν *basim* alia in re interpretatur l. X. c. 17. Nos in Apollodori Poliorceticis, cap., quomodo oporteat turres παροικοδομεῖν, notavimus haec verba: κατὰ δὲ τὰς ὀρθοςάτας ἀπὸ τῶν διπλῶν ἐπὶ τὰ διπλᾶ ἐπιτίθενται ἕτερα ξύλα τετραγωνίζοντα τὸ σχῆμα καὶ τὸ κάτω σχάριον συμπληρῦντα. Sic scribitur hic locus in bibliotheca regis Christianissimi. τὸ ἀνοιχθὲν κατ' ἀρχὰς ἐμφράξας. Scribendum καὶ τὸ ἀν., vel εἶτα τὸ ἀν., et distinguendum post vocem praecedentem ναῦν. Sensus est, postquam navis in eam fossam deducta est, in quam fuerat mare admissum,

fuiſſe obturatam viam, quae patuerat mari, et aquam omnem machinis exhauſtam: quibus peractis, reſediſſe navim ſuper factitiae foſſae palangis, ibique manſiſſe tanquam in ſtatione aut navali. μετεξήντλησε πάλιν τὴν θάλασσαν ὀργάνοις. Significat, aquam maris, quae erat ingreſſa foſſam, hauſtoriis machinis fuiſſe translatam et exhauſtam. Neque enim puto aſſentiendum interpretibus, qui accipiunt de aqua, quae in navem intraverat. Id vero contra auctoris propoſitum manifeſto facit, qui docere vult, quomodo ſuper foſſae palangas navis fuerit firme collocata. Hoc autem non potuit aliter, quam ſublato prius mari, quod fuerat admiſſum, ne jactaretur et fluctuaret in foſſa navis. τούτου δὲ γενομένου, ἑδρασθῆναι τὸ πλοῖον. Supplendum, ut ſaepe in narrationibus, verbum φησί, vel ſcribendum ἑδρασθῆναι συνέβη τὸ π. Hoc equidem verum cenſeo. τὸ δ' εὖρος, ᾗ πλατύτατον, τριάκοντα πηχῶν. *Latitudo, qua fuit latiſſima, triginta cubitorum.* Contrarium interpres deceptus a vulgata lectione, ᾗ πλατύτερον. Deinde ſcribe cum epitoma μιᾶς ἀπέδου τεσσαράκοντα πήχ., non μικρὸν ἀπέδ. τῆς ἀνακλάσεως εὐγράμμου φαινομένης. Refero ad rationes opticas, quas ita diligenter ait obſervatas, ut reflexio concinna appareret. Dalecampius legendum cenſuit εὐθυγράμμου. Ego firmatam auctoritate codicum ſcripturam non ſollicito. Eſt vero certum, in iis, quae tolluntur in altum, ut in altioribus columnis et ſimilibus, opticis rationibus cavendum eſſe, ne propter viſus ἀνάκλασιν deformitas appareat. Cum enim eo res quaeque minor videatur, quo longiore intervallo a nobis ſpectatur, fallendus oculus eſt, et ſymmetriae laus captanda eſt ex aſymmetria. Quod etiam in ſtriatarum columnarum craſſitudine docet obſervandum Vitruvius l. IV. c. 4. In optimae tamen notae membranis ſcriptum ἀνακλήσεως, quod non probamus. μετέωρον ἄγαν ἵστασθαι. Interpretis περιεργία magnam facit injuriam nobiliſſimo fluviorum. Auctor ait, ejus fluctus in altum ſaepe attolli: interpres, *allidi et irruere.* Latine parum, falſo prorſus. περίπατοι ἐγεγόνεισαν διπλοῖ. Ambulationes fuerunt duplices in ſingulis trium laterum: quarum altera fuit alteri ſuperſtructa. Inferiorem vocat κατάγειον, quia erat ſimilis ambulationibus, quas hypogeas vocarunt: ſuperiorem appellat ὑπερῷον a ſitu, a forma autem κρυπτήν, *tectam*, ne quis hypaethram fuiſſe putaret. πρώτη δ' εἰσιόντι κατὰ πρύμναν ἐτέτακτο πρὸς ἐξεναντιώμενα ἀναπεπταμένη κύκλῳ δὲ περίπατος. Haec ſunt

p. 357.

depravatiſſima. Pars membranarum pro περίπατος ſcribit περίπτερος. Cenſeo corrigendum: πρὸς τὰ ἐξ ἐναντίας μὲν ἀνακεπταμένη, κύκλῳ δὲ περίπτερος. Senſus autem eſt, ingruentibus a puppi primam ſtatim occurriſſe ambulationem illam ſuperiorem, patentem usque ad alterum extremum, ſine ullo obice aut ſepto, quod illam divideret ac breviorem redderet, protectum vero in orbem habuiſſe anguſtum. Nemo dubitat, ἀναπεπταμένα illa loca dici Graecis, quae ſunt aperta et nullo obice interſepta. Talis haec ambulatio fuit. πτερὸν architectorum eſſe vocabulum, ex Vitruvio conſtat et Plinio l. XXXVI. c. 13. Etiam munitionis genus erat, quod πτερὸν vocabant, de quo ad Polybium: varie enim eam vocem uſurparunt. Sed fere de iis tantum dicitur, quae ſimilem figuram habent aliquo modo ei, quem Graeci ταρσὸν vocant. Heſychius interpretatur ὑψηλὸν, πανταχόθεν ἐξέχον, ἢ στέγην ἔχουσαν ἐξοχήν. Harum trium explicationum prima et ſecunda ſunt alienae. Saepiſſime obſervavimus in doctiſſimis illis gloſſis, confuſas eſſe duarum affinium vocum interpretationes. Is error hic commiſſus eſt: nam priores illae explicationes non explicant vocem περίπτερος, ſed περίπετρος, teſte ipſo Heſych., qui ſcribit paulo ante: περίπετρος, πανταχόθεν ἐξέχον. Tertia interpretatio ita ſcribenda: τὴν στέγην ἔχουσαν ἐξοχήν. Ex hujus mente igitur περίπατος κύκλῳ περίπτερος erit *ambulatio in orbem protectum anguſtum habens.* Nam ἐξοχὴν apud Heſychium quid aliud interpreteris, niſi tecti projecturam? Poſſumus etiam aliter ex Vitruvio vocem περίπτερον explicare. *Peripterum* locum vocat ille, qui uno columnarum ordine cingitur: *dipterum*, qui duplici. Itaque ambulatio περί-
p. 358. πτερος erit, quam columnae circumvallant. Juvat, quod modo dixit, fuiſſe hanc ambulationem undique feneſtratam et ſepimentis munitam. Φραγμοῖς, ait, καὶ θυρίσι περιεχομένη πάντοθεν. Videntur ſingula intercolumnia ſuam feneſtram habuiſſe. Sic etiam paulo poſt οἶκον περίπτερον cum Dalecampio acceperim: et non multo poſt συμπόσιον περίπτερον. Ubi clare hanc expoſitionem confirmat auctor, ſubjiciens ſtatim: οἱ κίονες αὐτοῦ ἐκ λίθων Ἰνδικῶν συνέκειντο. Iſta mox, τῇ διαθέσει κατάστεγον ἄνω πάλιν, non intelligo: et videntur deeſſe quaedam. Θυρίδες ὑπέκειντο εὐάειαν παρέχουσαι. Non eſt εὐάεια, ut putant, *adeundi commoditas*, ſed aëris recipiendi ac luminis, ut locus fiat et luminoſus et perflatilis. Neque neceſſe mutare in εὐαερία: nam εὐαὴς et δυσαὴς probae dictiones

sunt, etsi ποιητικώτεραι. ἐλεφαντίνες ἔχουσαι τοὺς κόσμους. Bullas intelligit, et si qua sunt alia valvarum ac forium ornamenta. Sed notandum sequentia verba: ἡ δ' ἐνήλωσις ἡ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν καὶ τὰ ῥόπτρα ἐξ ἐρυθροῦ γεγονότα χαλκοῦ τὴν χρύσωσιν ἐκ πυρὸς εἰλήφασιν. *Clavi*, inquit, *qui in operis fronte, itemque marculi, ex aere rubro facti, auri similitudinem per ignem erant consecuti*. πρόσωπον cape, ut in illo Pindari: ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. Vulgo dicimus in idiomate nostro *frontispicium*. Ista, χαλκὸς ἐρυθρὸς τὴν χρύσωσιν ἐκ πυρὸς εἰληφώς, periphrasis sunt ejus speciei aeris, quam nos appellamus *iotonum*, lutei pläne coloris. ναὸς Ἀφροδίτης θολοειδής. *Templum Veneris ad similitudinem tholi factum.* Alibi plura de voce hac et figura diximus: quam non recte animo ceperunt, qui verterunt, *aedes Veneris camerata, in testudinis rotundum fastigium desinente cacumine.* Hui! tot verbis opus fuit, ut unica vox θολοειδὴς exprimeretur? Quorsum vero *testudinis* nomen? Nam alia figura χελώνης, alia θόλου, ut sciunt, qui Romanum Pantheum aut corporis aut animi oculis viderunt. Non dissimilis figura illius ῥομβωτοῦ ὀροφώματος, quod praecedit. οἱ γὰρ κίονες αὐτοῦ. Malim οἱ γοῦν. Quo enim illud γάρ; Mox scribe: ἔχον τὴν πετροποιΐαν ἐκ λίθων ἀληθινῶν καὶ χρυσοῦ δεδημιουργημένην. Videamus vero sequentia: ἐπιτερπὲς δ' ἱκανῶς καὶ ἄλλο συμπόσιον ἦν, ἐπὶ τῇ τοῦ μεγίστου οἴκου στέγῃ κείμενον, σκηνῆς ἔχον τάξιν, ὥστε τῇ μὲν οὐκ ἐπῆν, διατοναίᾳ δὲ τοξοειδεῖ διά ποσοῦ τινος ἐνετέτακτο διαστήματος. ἐφ' ὧν αὐλαῖαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν ἀλουργεῖς ἐνεπετάννυντο. Mendarum laetam hic segetem acutus lector habet, in qua se exerceat. A scriptis manu codicibus frustra auxilium speres: frustra etiam ab epitoma, quae haec omnia praetervolat, ut jam tum inquinata. Vitii indicium vel in illis satis certum, ἐφ' ὧν. Nihil enim praecessit, quo haec possint referri. Lego: ὥστε τῇ μὲν οὐκ ἐπῆν οὐδὲν, διατόναια δὲ τοξοειδῆ διὰ ποσοῦ τινος ἐνετέτακτο (vel ἐνετέτατο) διαστήματος. ἐφ' ὧν αὐλ. etc. Sensum elicio hunc, oeci maximi contignationi impositum fuisse coenaculum, tentorio simile. Id vero sic factum fuisse, ut illi, quam diximus, contignationi nihil superstructum esset: puta, nulli parietes, nullum tectum: sed funes quosdam arcuatos certo intervallo fuisse dispositos p.359, vel distentos, super quibus aulaea pandebant, quoties usus esset. Vocabulum διατόναια non memini legere alibi: nec satis scio, quid proprie significet. Sed διατόναια τοῖς

ξοειδῆ appellat auctor sine dubio arcus dimidiatos ex crassis funibus vel ligno factos sustinendis aulaeis, quae super illis expansa efficiebant, ut dicit auctor, caenaculi faciem tentorio similem. Fortasse διατόνια rectius scribamus: sed alio sensu, quam accipit Hesychius, qui interpretatur κρίκους. Quod diximus de funibus arcuatis, stare non potest, nisi intelligamus, fuisse eos sustentatos perticis aut varis, aut alia re aliqua. Deinde scribe: μετὰ δὲ τοῦτο αἴθριον ἐξεδέχετο. ἁλουργεῖ παραστείρῳ κεκοσμημένον. Ignotae significationis verbum est hic παρχέσειρον. Sed vel funes significat, ut explicat Dalecampius, vel aliud nescio quod ad oras veli appensum ornamentum instar praetextae aut fimbriarum.

Caput Decimum.

Carpentum, quo Alexandri corpus in Aegyptum est delatum. κατεσκεύασμαι active et passive. λευκέα et ex ea funes. Ῥοδανοῦ et Ἠριδανοῦ nomina confusa. σῶμα pro servo. ἀνθρωπότης, vulgus hominum. Helix. De terebra observatio. Hieron et Franciscus Magnus principes φιλόμουσοι. Horti Adonidis. κεραμίδες μολύβδιναι.

Ait eruditissimus convivator: Ἱερώνυμος ἐν τῇ κατασκευῇ τῆς ἁρμαμάξης, ᾗ συνέβαινε κατακομισθῆναι τὸ Ἀλεξάνδρου σῶμα. Descriptionem hujus harmamaxae accurate persequitur Diodorus Sic. l. XVIII. Ex eo petat lector. Est enim opus sane quam magnificum, et Alexandri corpore non indignum. Hieronymi tamen nomen a Diodoro praetermissum est, itemque ab Aeliano l. XII. Ποικ. c. ult. Ait: εἰς ὕλην μὲν ξύλων ἐκ τῆς Αἴτνης παρεσκεύαστο. Sic epitoma. et ferri potest. Planior tamen sententia fuerit, si scribamus: εἰς ὕλην μὲν ξύλων ξυλεία ἐκ τῆς Αἴτν. παρεσκεύαστο, ἐξ. τριηρ. σκ. πλῆθος ἐξεργάσασθαι δυναμένη. Ita usurpavit paulo ante vocem ξυλεία. ὅ φασι παγῆναι πεντήκοντα πλοίων πεντηρικῶν ξυλεία. Aut sic: εἰς δ' ὕλην μὲν ξύλων ἐκ τ. Α. παρεσκεύαστο Paraverat. Nam et κατεσκεύασμαι et παρεσκεύασμαι tam active quam passive sumi solent. Scripsimus ex antiquis: καὶ τὴν εἰς

τὴν ἄλλην χρείαν ὕλην, τὴν μὲν ἐξ Ἰταλίας, τὴν δὲ ἐκ Σικελίας. Postrema in editis male desiderantur. Sequitur: εἰς δὲ σχοινία λευκαίαν μὲν ἐξ Ἰβηρίας, κάνναβιν δὲ καὶ κίττον ἐκ τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ. Eustathius: Ἀθήναιος ἱστορεῖ περί τινος, καὶ ὅτι εἰς σχοινία ἡτοιμάσατο λευκέαν μὲν ἐξ Ἰβηρίας, κάνναβιν δ' ἐκ τοῦ Ἠριδανοῦ ποταμοῦ. εἴη δ' ἂν ἴσως δέρμα λεύκης παρόμοιον τῷ ἐκ φιλύρας. Scribe igitur in Athenaeo λευκέαν μὲν ἐξ Ἰβ. Sic et eclogarius. Arboris λεύκης, *populi*. librum decorticatum ad conficiendos funes appellabant λευκέαν, sicut detractam pellem leoni λεοντέην, vulpi ἀλωπεκέην, et alia id genus. p.360.
In Hesychii glossis alicubi leges: σιλλὸν λευκαίας σχοινίον. Melius idem alibi λευκέα per simplex ε, quod interpretatur σχοῖνος. Recte, si accipias pro fune simpliciter et ἀντὶ σχοινία. Nam junci speciem λευκέαν novimus nullam. Glossarum tamen auctor *spartum* λευκαίαν interpretatur: nec dubium, multos jam olim per αι scripsisse id, nempe ea notione. Rhodani nomine intellige fluminis illius utramque ripam. ubi etiam hodie cannabis copia non tenuis. Sed fluvii hujus nomen diverse scriptum invenimus. In epitoma diserte Ῥαδανοῦ. Mendose, ut palam est. In Eustathii codicibus Ἠριδανοῦ. An et hoc mendose? Ita videtur mihi quidem. At voce κίττον quid faciemus? Hederae usum esse nullum ad funes nectendos, recte pronuntiant docti. Quare in excerptis et Eustathio vestigium nullum ejus verbi. πίτταν, opinor, scripserat auctor: quod etiam doctissimo Gesnero venerat in mentem. Picem non postremas obtinere in nautica suppellectile, omnes norunt. Ait: Ἀρχιμήδης ὁ μηχανικὸς μόνος αὐτὸ κατήγαγε (τὸ πλοῖον) δι' ὀλίγων σωμάτων. Dalec. *paucis instrumentis*. Imo vero *paucorum servorum ope*. σώματα, ut in libris juris civilis Romanorum passim *corpora*, pro servis. Quanquam id Julio Poll. non probatur. σώματα, inquit, ἁπλῶς οὐκ ἂν εἴποις, ἀλλὰ δοῦλα σώματα. Sed obtinuisse contrarium, testatur in Ancyroto Epiphanius: εἴωθεν ἡ ἀνθρωπότης καλεῖν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὀνόματος· οἷον, ὅτι δεσπότης ἐστὶν ὀγδοήκοντα σωμάτων. *Solent vulgo hominem de nomine alterius partium, ex quibus constat, appellare: ut cum dicimus, est herus 80. corporum.* ἀνθρωπότητα dixit Epiph. pro *vulgo homines*. Sicut solent beati patres Graeci τὴν ἀδελφότητα, Latini *fraternitatem* ponere pro coetu fratrum et ecclesia. Sed non solum vulgus ita locutum: verum et eruditissimi quique Graecorum, spreto Pollucis imperio. Harpocration

de institutis a Solone primum lupanaribus loquens, Νίκανδρος, inquit, ἐν ἕκτῳ Κολοφωνιακῶν Σόλωνά φησι σώματα ἀγοράσαντα εὐπρεπῆ, ἐπὶ σέγης σῆσαι. Id est: *Nicander l. VI. Colophoniacorum auctor est, Solonem servas pulchras emisse, et in cella prostituisse.* Idem alio loco σωματέμπορον vocari docet, quem veteres, inquit, ἀνδροκάπηλον. Aristoteles, et sentiendi et loquendi recte norma, de miraculis auditis: λέγουσιν ὅτω τὰς οἰκοῦντας τὰς Γυμνησίας Ἴβηρας καὶ γυναῖκας εἶναι, ὥστε ἀντὶ ἑνὸς σώματος θηλυκοῦ διδόναι τοῖς ἐμπόροις τέτταρα καὶ πέντε σώματα ἄῤῥενα. Apud Demosthenem in ea contra Euergum et Mnesibulum τὸ σῶμα, et ἡ ἄνθρωπος, et τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου pro eodem ponuntur. Sic etiam accipe in hoc Phlegontis Trall. loco, cujus mentem doctissimus interpres non est assecutus: ἐὰν οὖν σοι φαίνηται περὶ τούτων γράφειν τῷ βασιλεῖ, ἐπίστειλον κἀμοί, ἵνα καὶ τῶν σωμάτων τινὰ τῶν ἱστορούντων τὰ κατὰ μέρος ἐξαποστείλω σοί. Vertendum erat: *Si ad principem de ea re videtur tibi scribendum, scribe etiam ad me, ut servos quosdam tibi mittam eorum, qui rem totam tenent.* Quo major esset fides miraculosae narrationi, offeruntur servi, qui tormentorum perpessione, si
p.361. opus sit, veritatem obsignent. Ergo etiam hic σώματα sunt personarum corpora, non instrumenta. Aetate b. Augustini vulgus Graecorum servos vocabat σωμάτια potius, quam σώματα. Itaque haeret pia illa anima dubitatque, an vocem σώματα liceat de servis interpretari. Sic ille in locutionibus de Genesi: *Graeci σωμάτια servos appellant usitatissima locutione. sed quia non σωμάτια, sed σώματα hic dictum est, non est temere confirmandum, servos significatos: fieri tamen potest, ut hoc magis sit.* Sic ille, usum loquentium potius quam scribentium spectans. Sed ad pensum redeamus. Obstat interpretationi huic Procli narratio I. in Euclidem comment. Narrat ille, deductam hanc navem non δι᾽ ὀλίγων σωμάτων, *paucorum servorum opera*, sed unius Hieronis regis: πάντων ἅμα Συρακουσίων ἑλκύσαι τὴν ναῦν οὐ δυναμένων, Ἀρχιμήδης τὸν Ἱέρωνα μόνον αὐτὴν καταγαγεῖν ἐποίησεν. Quomodo conciliabimus? Tam facile, quam descendit imber, cum pluit: sic nempe dici Proclo Hieronem solum eam navem deduxisse, quomodo ait Athenaeus solum Archimedem. Hic fecisse dicitur, quia faciendi rationem invenit: ille, quia honoris sui caussa operi manum admovit. Quod igitur Athenaeus paucorum ministerio Archimedem usum scribit: idem et de Hierone est intelligendum. Atque hoc etsi

non ait diserte Proclus, non tamen negat. Ait auctor: πρῶτος δ' Ἀρχιμήδης εὗρε τὴν τῆς ἕλικος κατασκευήν. Et Proclus: ἡ ἕλιξ ἐκ τῶν τοῖς πρὸ τοῦ Ἀρχιμήδης πορίμη. Sed de helice multa viri docti, quae non repetam. Ait de clavis aeneis, quibus munita haec navis: διὰ τρυπάνων δ' ἦσαν ἦτοι ἡρμοσμένοι. Itaque etsi decem ac quindecim pondo pendebant hi clavi, quia tamen terebra terebrata erant foramina, in quae erant immittendi, crassiores sesquidigito ipsos esse non oportuit, aut circiter, nam ultra hunc modum terebra non habet explicationem, auctore Vitruvio l. X. c. 22. Ait: διὰ κλιμάκων πυκνῶν ἡ κατάβασις ἐγίνετο. *Per scalas plures*, vel *per multorum graduum scalas*. Nam κλίμαξ utrumque significat, gradum et scalas. Illud commoditatem descendendi indicat: hoc intervallum magnum, quod ab una contabulatione fuit ad aliam. Ait: ταῦτα δὲ πάντα δάπεδον εἶχεν ἐν ἀβακίσκοις συγκείμενον ἐκ παντοίων λίθων. Exposuimus hunc locum commentariis ad Sueton. l. I. c. 49., ubi de musivo opere notamus. Est vero argumentum principis literarum amantis, quique, ut ait Pindarus, ἀγλαΐζεται μουσικῆς ἐν ἀώτῳ, quod obiter hic observatur de Hierone, qui tessellatis suae hujus navis pavimentis universum Iliadis argumentum curaverat exprimendum. Sic rex Franciscus, pater ille et Maecenas literarum ac literatorum, in cujusdam praelongae ambulationis, quae in regio visitur palatio Fontis-Eblaudi, parietibus universum Odysseae argumentum solertis pictoris penicillo spectandum exhibnit. Lege autem sic: ἐν οἷς ἦν κατεσκευασμένος πᾶς ὁ περὶ τὴν Ἰλιάδα μῦθος θαυμασίως ταῖς κατασκευαῖς· κἀν ταῖς ὀροφαῖς καὶ p.368. θυρώμασι δὲ πάντα ἦν ταυτὰ πεποιημένα. Ait: ἐν οἷς κῆποι παντοῖοι θαυμασίως ἦσαν περιβάλλοντες ταῖς φυτείαις διὰ κεραμίδων ἢ μολυβδαινῶν. Lege διὰ κεραμίδων μολυβδίνων, sublato ἤ. Hoc vult, institutos fuisse omnis generis hortos in ambulationibus illis: ex quibus hortis manantes plantae per laminarum plumbearum commissuras navem totam circumdabant. κῆποι sunt herbarum hortensium institutae areolae in congesta terra super navis tegmen: vel erant iis similes, quos Adonidis hortos vocant, in quibus alsiosae plantae educantur intra περιφορῆτες testas: cujusmodi et illa dolia erant, quorum statim fit mentio. Sic plures horti facti erant in ambulationum superficie. κεραμίδας μολυβδίνας dixit. ut Suetonius *chartam plumbeam*: quod pluribus ibi exposuimus. Laminas plumbeas significat in speciem laterum formatas. Sic

paulo post πλίνθοι μολύβδου. Illae ipsae sunt, de quibus ante locutus est auctor, cum dixit: ταῖς ἐκ μολύβδου πεπηγυίαις κεραμίσιν ἀεὶ καθ' ὃ ναυπηγηθείη μέρος προσελαμβάνετο. Et iterum: μολυβδίναις κεραμίσιν ἀπεσεγνῶντο.

Caput Undecimum.

Perspicuitas prima virtus orationis. Attegiae *et* trichilae. τρόπος. ἄτλαντες. κεραία. τὰ φατνώματα. Toxicae. παρατρήματα, παραρτήματα, *sive* παραρύματα. *Italia* πολύδενδρος. *Alia non pauca.*

Σαφήνειαν orationis primam ac praecipuam virtutem esse, scitum est sapientissimorum hominum. Vellem hujus venisset in mentem erudito interpreti, qui ista verba, ἔτι δὲ σκηναὶ κιττοῦ λευκοῦ καὶ ἀμπέλων, ita vertit, *praeterea ex alba hedera et vitibus attegiae et trichilae.* Nimis hoc quidem ambitiose. Esto, *attegias* dici pro σκηνὰς, quia poëta satyricus ea voce est usus, et quia Rufinus, auctor nimis saepe ineptus atque imperitus, σκηνοποιεῖσθαι, Josephi verbum, transtulit *attegias componi.* Barbaram tamen vocem, (Poenorum est verbum, quod etiam exstat in Dionysii periegesi Latina) Latinae praelatam esse, quis non miretur? quis non indignetur? Deinde si *attegiae* et *trichilae* sunt idem, cur posuit utrumque? Postremo cur notum et tritum usu vocabulum Graecorum duobus obscuris mutavit? Quod sequitur, ὑπῆρχον δὲ καὶ τῶν τοίχων ἑκατέρωθεν τρόποι προσωσμένοι, planius scriptum est in epitome τόποι προσωσμ. Sed hanc lectionem confutat sequens locus, ubi eadem vox iterum posita. De illo mox viderimus. Hic vero τρόπον tignum significare, non male conjicit Dalecampius, vir eruditissimus. Videtur, si mendo caret codex, artis fabrilis aut lignariae proprium esse vocabulum, ut alia multa omnium artium: quae hodie obscura esse doctissimis, amissis ejus argumenti libris, mirum non est. Veteres magistri hac in parte quanta negligentia usi fuerint, omnes sciunt. Praeter vulgo notam et pueris hujus dictionis significationem
p.363. accipitur (sed cum alio accentu in libris melioribus) in

nautica pro tortis loris, ut et Servius explicat in Ho-
ri versu: Ἐντύναντο δ' ἐρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισι.
ioliastes Aristophanis: μεγάλοι ταῖς τριήρεσιν ὀφθαλμοὶ
ινται, δι' ὧν τὰς κώπας ἐμβάλλοντες ἐκωπηλάτουν.
ιάττοντο δὲ καὶ δερματίνοις τρόποις πρὸς τὸ μὴ τρί-
βαι τὰ σκνιδώματα. Hanc significationem non prae-
miserunt grammatici: de ea multa Hesychius. Addi-
: ἄτλαντές τε περιέτρεχον τὴν ναῦν ἐκτὸς ἑξαπήχεις.
stathius legit ἐντός. Quid sint atlantes et telamones in
aitectura, habes apud Vitruv. l. VI. c. 10. Sed ad-
benda sunt Eustathii verba, quibus hunc locum expo-
: Καὶ ἴσως τοιαύτης ἐννοίας παρὰ τῷ δειπνοσοφιστῇ οἱ
αντες, ἐν τῷ, περιέτρεχον τὴν ναῦν ἄτλαντες ἐντὸς
πήχεις. εἰ μὴ ἄρα ζώδια, ἤτοι ἀνδριάντες ἦσαν ἐστη-
μένοι πρὸς μίμησιν Ἄτλαντος. *Fortasse ab eadem mente*
stinendi nempe significatione) *dicti sunt apud deipnoso-
fam* ἄτλαντες, *cum ait: navem ambibant ab interiore
to atlantes senorum cubitorum. Nisi tamen signa potius
e animalis figura, hoc est, statuae pro columnis positae
ra Atlantis.* De turribus istius navis refert auctor:
ων δὲ ἑκάστῳ παρεδέδεντο κεραῖαι δύο, ἐφ' ὧν κατεσκευά-
φατνώματα, δι' ὧν ἠφίεντο λίθοι πρὸς τοὺς ὑποπλέον-
τῶν πολεμίων. Nolim κεραίαν hic *antennam* latine di-
e, sed tignum eminens vel projectum. Duo fuere pa-
ibus turrium infixa tignorum capita, super quibus ex-
ucta erant τὰ φατνώματα, quo nomine intelligitur hic
ies aut lorica crebris distincta toxicis. Appello τοξι-
cum Symmacho et Graecis jurisconsultis fenestras
gas et angustas, ad emittenda potius tela quam ad lu-
n admittendam factas. Hebraei, ut videtur, חלוני
שקפים אטמ, *fenestras prospectus clausas*, nempe ab ex-
iore parte, l. Reg. c. 6. 4. Frequentiam earum fenestra-
n in illo pariete declarat appellatio φατνώματος, quod
bum opus significat ad praesepis formam fabricatum:
usmodi speciem exhibent lacunata domorum tecta.
eterum κεραίαις istis similes illae fuerunt, quarum mox
mentio, etsi longe alio in loco sitae. Non longe se-
itur: τεῖχος δὲ ἐπάλξεις ἔχον καὶ καταστρώματα διὰ
ῆς ἐπὶ κιλλιβάντων κατεσκεύαστο. Illud διὰ νεώς interpre-
secundum navis longitudinem. Sed miram senten-
m haec verba continent. Quis enim credat, murum,
quo loquitur, fulcris tripedibus fuisse impositum? Cur
n potius tabulato navis est superstructus? An hoc ea
e factum, ut transferri mangana simul et hic murus

possent, in quamcumque partem opus esset, manente interea nave immota? Nam cum loco moverentur catapultae et balliſtae, ipſarum quoque propugnaculum, quod erat iſtud τεῖχος, transferri oportebat. Probabilius videbatur nobis. non loricam. quae defendebat tormenta, ſed machinam, quae ſaxa et haſtas jaculabatur, fuiſſe collocatam ſuper cillibantibus. Quare ita lectionem concinnabamus: τεῖχος δὲ ἐπάλξεις ἔχον καὶ καταστρώματα διὰ νεὼς κατεσκεύαστο· ἐφ' ὧν ἐπὶ κιλλιβάντων λιθοβόλος ἐφειστήκει. Hoc
p.364 eſt: *murus cum propugnaculis itemque tabulata in navi fuerunt exſtructa: quibus impoſita erat catapulta tripedibus fulcris ſustentata.* Deinde verte iſta, τριτάλαντον λίθον ἀπ' αὐτοῦ ἀφιεὶς, *ſaxum emittens pondo 360.* Nam τάλαντα ſingula Vitruvio pendere ſciunt docti pondo 120. Non intelligo, quae proxime ſequuntur verba: μετὰ δὲ ταῦτα παρατρήματα ἐκ τρόπων παχέων συγκείμενα διὰ ἁλύσεων χαλκῶν κρεμάμενα. Etſi placuit diu Dalecampii interpretatio, cum apud Vitruvium in deſcriptione harum machinarum περίτρητον legerem, et alia quaedam, unde vir doctus ſuam interpretationem hauſit, qui παρατρήματα vertit *foramina*, et τρόπους *trabes*. Vitruvii verba ſunt l. X. c. 18., ubi de balliſtis et catapultis loquitur: *Sunuuntur tigna ampliſſima longitudine: ſupra figuntur cheloniae, in quibus includuntur ſuculae. Per media autem ſpatia tignorum inſecantur et exciduntur formae, in quibus excisionibus includuntur capitula catapultarum, cuneisque distinentur, ne in contentionibus moveantur.* En *tigna*, en *foramina*, hoc eſt, τρόπους et παρατρήματα, ut illas voces Dalec. accipit. Sed non eſt profecto verum, quicquid veri ſpeciem habet: ſicut hic accidit. Nam falſam eſſe docti viri interpretationem, dubium mihi nullum eſt. Obſecro, ſi τρόποι ſunt trabes aut tigna, quale dicemus eſſe hoc loquendi genus, παρατρήματα ἐκ τρόπων συγκείμενα, *foramina ex trabibus compoſita?* Non ex tignis foramina componuntur, ſed in tignis aut trabibus vel terebra vel aliquo alio inſtrumento fiunt. Praeterea cum ſuperiori de petraria machina ſermoni ſubjiciat auctor haec verba, μετὰ δὲ ταῦτα, errant omnino, qui adhuc in iſtis de illius machinae partibus tractari putant. Cenſemus, loqui auctorem de pluteis, quibus tegebatur murus ille modo memoratus. Quamobrem non παρατρήματα ſcribi debet, ſed παραρτήματα, aut παραῤῥύματα. Utro modo legas, nec a vulgata ſcriptura longe abieris, et rem, quam diximus intelligi, apte expreſſeris. Poſterior tamen dictio apud hiſtoricos

in frequentiore usu: quos enim Latini *pluteos* dicunt, illi παραῤῥύματα sive παραρύματα a fine: opponuntur enim ad tuitionem: aut a materia δέῤῥεις. Quoniam vero plutei isti rei, quam defendebant, praependebantur, eleganter et παραρτήματα vocari potuerunt. ἄρτημα est omne, quod suspenditur: παράρτημα, quod suspenditur ante aliud, et id objecta sui tutatur. Loqui Moschionem de re pendente, evincunt manifesto ista sequentia, διὰ ἁλύσεων χαλκῶν κρεμάμενα. Porro pluteos ex alia re alii conficiebant: istos ait auctor ἐκ τρόπων παχέων fuisse συγκειμένας. Noli dubitare, τρόπεις hic esse rudentes et nauticos funes, quam hujus vocis significationem supra probavimus. Ex rudentibus confiebant storeae, quas machinis praependebant. Caesar de bello Gall. l. II.: *Storeas ex funibus anchorariis tres in longitudinem parietum turris, latas 4. pedes fecerunt, easque ex tribus partibus, quae ad hostes vergebant, eminentibus trabibus circum turrem praependentes religaverunt: quod unum* p. 365. *genus tegumenti aliis locis erant experti nullo telo neque tormento trajici posse.* Habemus in his verbis, quidquid ad interpretationem nostri auctoris jure desideres. τρόποι παχεῖς sunt *funes anchorarii*, παραρτήματα *storeae praependentes.* Consideranda nobis sunt et quae de malis nobilissimae hujus navis narrat Moschion: nam et in iis sunt, quae nos exerceant. τῶν δὲ ἱστῶν ὁ μὲν δεύτερος καὶ τρίτος εὑρέθησαν· δυσχερῶς δ' ὁ πρῶτος εὑρέθη ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Βρεττανίας. Plane Dalec. assentior de priore membro: quod ille mancum una dictione judicavit, legitque εὑρέθησαν εὐχερῶς. Possumus et sic scribere, εὑρέθησαν αὐτοῦ, vel ἐν Σικελίᾳ. At Britanniae nomen in posteriore membro satin' ex fide? Mihi non videtur, qui sciam, insulam illam iis temporibus Graecis Latinisque hominibus parum fuisse notam, navigationem vero in Oceano oppido paucis adhuc tentatam. Legendum censeo ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Βρεττίας, *in montibus Brutiorum.* Eam partem Italiae sic Graeci nominant. Italiam vero nullo nomine aeque celebrant antiqui Graeci, ac propter materiae copiam. ἄφθονα ξύλα ἔχειν, inquit Thucydides: πολύδενδρον appellat Archestratus poëta: εὔξυλον Appianus: neque silet Theophrastus Histor. l. V. Cassiod. l. V. ep. 16.: *Cum nostrum igitur animum frequens cura pulsaret, naves Italiam non habere, ubi tanta lignorum copia suffragatur, ut aliis quoque provinciis expetita transmittat.* Brutiam sylvam Strabo aliique geographi describunt. Atque huic tam operosae navi inditum nomen ab optimo principe *Syracu-*

siae. Ita enim narrat: ὄνομα δ' ἦν τῇ νηὶ Συρακουσία. Proclus in Euclidem nominat τὴν τριχρωμένην. Noster paulo post Συρακουσίαν ἢ Ἀλεξανδρίδα. Quasi Alexandriae nomen mutaverit. Cur autem Hieron induxerit in animum, tantum opus Ptolemaeo donare, ejus rei caussam ita aperit Moschio: ὁ δ' Ἱέρων ἐπεὶ πάντας τοὺς λιμένας ἤκουε τοὺς μὲν, ὡς δυνατοί εἰσι τὴν ναῦν δέχεσθαι, τοὺς δὲ καὶ ἐπικινδύνους ὑπάρχειν, διέγνω δῶρον αὐτὴν ἀποστεῖλαι Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ubi aio scribendum, vel invitis omnibus codicibus, τοὺς μὲν, ὡς οὐ δυνατοί. Quam γραφὴν invenio nunc in excerptis Hoeschelianis, melioris saepe fidei, quam omnes membranae. Vertendum enim: *Cum intelligeret Hieron, omnium Siciliae portuum alios navem hanc capere non posse, alios etiam periculo esse obnoxios, constituit dono mittendam illam esse Alexandriam ad Ptolemaeum regem.* Proclus tamen Hieronem de industria navem fecisse auctor est, ut ad Ptolemaeum mitteret.

Caput Duodecimum.

Illustratur Archimeli epigramma de nave Syracusana.

Archimeli epigramma recitat Masurius, scriptum in laudem navis Syracusanae sive τριαρμένης. Non est illud quidem magnis obscuratum difficultatibus: quaedam tamen

p.366 habet nobis animadvertenda. Quintum distichum est hujusmodi: Ἄστρων γὰρ ψαύει καρχήσια, καὶ τριελίκτους θώρακας μεγάλων ἐντὸς ἔχει νεφέων. Mirifice extollit poëta navis hujus magnitudinem et altitudinem. Ait, tantum illius esse ἐπανάστημα, ut carchesiis suis, id est, summis malis, coelum tangat, ipsum autem corpus et τὸ κύτος intra nubes condat. Amplitudinem navis declarat hac periphrasi, τριελίκτους θώρακας. Intelligit autem triplicem contignationem, propter quam vocata est navis haec a Moschione τριπάροδος. Lege illius verba. Archimelus, ut diximus, hac periphrasi ipsum navis corpus intelligit: quod quidem ait condi ἐντὸς νεφέων, *intra nubes*. Et membranae omnes, et epitome, et, quod caput est, sententia ipsa, tuentur hanc lectionem adversus viri incomparabilis ingeniosam emendationem ὑφέων. Antipater de

templo Dianae Ephesinae: — ἐσεῖδον Ἀρτέμιδος νεφέων ἄχρι θέοντα δομον. Addit Archimelus: Πείσμασιν ἀγκύραις ἀπερείδεται, οἷσιν Ἀβύδε Ξέρξης καὶ Σηςε̃ διοσὸν ἔδησε πόρον. Funes anchorarios navis Syracusiae comparat cum funibus, quibus olim Xerxes Hellespontum junxit. Respiciebat poëta Herodoti hunc locum in fabrica illius pontis: ταῦτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον ἐκ γῆς, ςρεβλε̃ντες ὄνυξι ξυλίνοις τὰ ὅπλα, οὐκέτι χωρὶς ἑκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνε δασάμενοι ἐς αὐτὴν, τέσσαρα δὲ τῶν βυβλίνων. παχύτης μὲν ἦν αὕτη καὶ καλλονή· κατὰ λόγον δὲ ἦν ἐμβριθέςερα τὰ λίνεα, τε̃ (vel τῶν) τάλαντον ὁ πῆχυς εἷλκε. *His factis e terra funes tetenderunt, fidiculis ligneis torquentes. Neque*, uti fecerant prius, *separatim eos collocarunt: sed bibiinis quaternis binos e lino albo adjungebant. Ac crassities quidem et species talis erat, sed linei validiores erant, sicut par est, cum eorum cubitus unus talentum penderet.* Subjiciuntur postea haec: Μανύει ςιβαρᾶς κατ' ἐπωμίδος ἀρτιχάρακτον Γράμμα, τίς ἐκ χέρσε τάνδ' ἐκύλισσε τρόπιν. Φησὶ γὰρ, ὡς Ἱέρων Ἱεροκλέος Ἑλλάδι πάσῃ Καὶ νάσοις καρπὸν πίονα δωροφόρον, Σικελίας σκαπτε̃χος, ὁ Δωρικός. ἀλλὰ, Πόσειδον, Σῶζε κατὰ γλαυκῶν σέλμα τόδε ῥοθίων. Ait, auctorem hujus navis declarari inscriptione, quae fuit sculpta in ipsius epomide. Deinde illam inscriptionem versibus suis complectitur. Ea autem fuit hujusmodi: ΙΕΡΩΝ ΙΕΡΟΚΛΕΟΥϹ ΒΑϹΙΛΕΥϹ ϹΥΡΑΚΟϹΙΩΝ ΤΟΙϹ ΤΕ ΑΛΛΟΙϹ ΕΛΛΗϹΙ ΚΑΙ ΤΑΙϹ ΝΗϹΟΙϹ ΤΟΥΤΟ ΤΟ ϹΙΤΗΓΟΝ ΠΛΟΙΟΝ. Supplendum est verbum, quod in inscriptionibus fere omittebant. Id autem est κατεσκευάσατο. Elegantissime vero Archimelus hanc epigraphen versibus iis expressit, quos modo adscripsimus. In eorum primo ἐπωμίδα vocat maxime eminentem et conspicuam in prora aut puppi partem, ubi elogium hoc erat insculptum. Omnes libri tuentur hanc lectionem: alioquin scriberem ἐπωτίδος. Prorae extrema utrimque prominentia vocabant ἐπωτίδας. Fuit moris, modo in prora, modo in puppi, et navis et tutelae nomina, ac quicquid vellent aliud, inscribere. In quarto versu mendum ingens deprehendimus, cujus mirum necdum suboluisse tot viris doctis, qui hoc epigramma attigerunt. Legendum enim Ἑλλάδι πάσῃ Καὶ νάσοις καρπὸν πίονα δωροφορῶν, non autem δωροφορον, quod nulla ratione tolerari potest. Significat poëta, structam hanc navim ab Hierone, ut frumentum Graecis insulanis aliisque asportaret ac gratis di- p.367.

videret. Hoc ille vocat δωροφορεῖν καρπὸν πίονα. Sic poëtae fruges vocant, vel εὔφρονα καρπὸν, ut l. II. dicebamus. Nullum dubium eſt, voluiſſe Hieronem famam hanc de ſe per Graeciam ſpargi, ideoque hanc navem appellaſſe in elogio, quod inſculptum eſt, σιτηγὸν πλοῖον. Quare etiam Moſchio paulo ante ſic vocavit: Ἱέρων ὁ Συρακουσίων βασιλεὺς ἦν καὶ περὶ ναυπηγίας φιλότιμος, πλοῖα σιτηγὰ κατασκευαζόμενος, ὧν ἑνὸς τῆς κατασκευῆς μνησθήσομαι. Cum haec dudum ſcripſiſſem, inſpecta epitome Hoeſcheliana accuratius, inveni hanc lectionem, καρπὸν πίονα δωροφόρον. Laudo et probo: ſic tamen, ut emendationis ſuperioris nos non poeniteat. In iſtis, Σικελίας σκαπτοῦχος, ὁ Δωρικὸς, male accipiunt nomen Δωρικός. Poëta ita expreſſit verba inſcriptionis, ΒΑCΙΛΕΥC CΥΡΑΚΟCΙΩΝ. Quis neſcit, Syracuſanos Dores fuiſſe? Neque enim vana eſt gloriatio illius mulierculae Syracuſanae, quae apud Syracuſanum poëtam ait: Δωρίσδεν δ' ἔξεστι, δοκῶ, τοῖς Δωριέεσσι.

Caput Decimum Tertium.

Λεύκωλα τῆς Κώας. Boeotia *Homeri*. ἐγγυθήκη. Incitega, repoſitorium. βάσεις. ὑποκρητηρίδιον. προσαποφέρειν. μένειν. παραιτεῖσθαι. Athenio, *qui et* Ariſtio. ἐπὶ τοῦ τρίβωνος πορφύρα. ἐκ μισθωτῆς οἰκίας ἐξιέναι.

Παρέλιπον δ' ἑκὼν ἐγὼ τὴν Ἀντιγόνου ἱερὰν τριήρη, ᾗ ἐνίκησε τοὺς Πτολεμαίου στρατηγοὺς περὶ Λεύκωλλαν τῆς Κώας. Haec jam ex ſua perſona loquitur Maſurius. Λεύκωλαν uno λ melius MSS. Iidem conſtanter retinent τῆς Κώας. Quia tamen apud geographos et hiſtoricos altum de hoc promontorio ſilentium, non eſt rejicienda conjectura Dalecampii, τῆς Κιλικίας. Plinio enim Leucolla Pamphyliae et promontorium eſt et oppidum: Pamphylia autem vicina Ciliciae. Aut ſcribe τῆς Κύπρου ſive Κυπρίας ex Strab. Deinde ſcribo: ἔπειτα δὲ καὶ τῷ Ἀπόλλωνι αὐτὴν ἀνέθηκεν. τοσαῦτ' οὖν καὶ περὶ τοῦ τῶν νεῶν καταλόγου, οὐκ ἀπὸ Βοιωτῶν ἀρξάμενοι, κατελέξαμεν. Paene pudet me hunc locum interpretari: eſt enim apertiſſimus. Sed cogit nos in planiſſimis ſaepe locis immorari inter-

pretum securitas, ne dicam supinitas. Quis credat, posse aliquem virum doctum reperiri, qui secundam Iliadis ῥαψῳδίαν non legerit? Atqui doctissimus interpres hanc de se opinionem posteris reliquit, qui nescierit, partem ejus p.368. libri peculiari nomine dictam τῶν κατάλογον vel Βοιωτίαν, quia incipit ab hoc versu: Βοιωτῶν μὲν Πηνέλεως καὶ Λήϊτος ἦρχον. καὶ ἐπεὶ τὸν καλὸν Οὐλπιανὸν οἶδα πάλιν προσβαλόντα ἡμῖν. Scrib. προβαλόντα, *quaesiturum a nobis*. Minus recte docti προβαλόντα. τίς αὕτη ἡ παρὰ τῷ Καλλιξένῳ ἐγγυθήκη. Locum Callixeni habes p. 300. [Lipf.]. Qui suspectam habent vocem ἐγγυθήκη, et emendare conantur, audiant veteres Grammaticos: Ἐγγυθήκη σκεῦός τι· οἱ δὲ ἄγγος χωρητικὸν σκευῶν· ἢ τὴν νῦν ἀγγοθήκην, παρὰ τὸ ἐγγὺς κεῖσθαι. Athenaeo mox ἀγγοθήκη est aliud. Romani prisci vocabant *incitegam*, ut ad Festum suum observavit Jos. Scaliger. Insecuta aetas aliquando *repositorium*, ut Plin. l. XVIII. extr.: *Nec non et conviviis mensisque nostris vasa, quibus esculentum additur, sudorem repositoriis linquentia diras tempestates praenuntiant.* Petronius: *Gustantibus adhuc nobis repositorium allatum est cum corbe, in qua gallina erat.* Glossae antiquae: *Enceteria, machina lignea, qua amphora sustinetur.* Videntur usi voce Graeca *engetheca*, quae hic leviter corrupta. Non nescio, *repositorium* paulo aliter apud Plin. exponi a viris doctissimis. De incitegis loquitur Javolenus jurisconsultus in lege centesima dig. de legatis 3. et appellat βάσεις. *Cui Corinthia vasa legata essent, et βάσεις quoque eorum vasorum collocandorum caussa paratas deberi, Trebatius respondit. Labeo autem id non probat, si eas βάσεις testator numero vasorum habuerit. Proclis vero recte ait, si aeneae quidem sint, non autem Corinthiae, non deberi.* Sed et hunc locum aliter docti acceperunt, de quo judicium esto penes lectorem. ἄλλο ἔτι μέγεθος τὸ αὐτό. Hoc est, *emblemata quae possunt incitegae huic et inseri et tolli, tantum pendunt, quantum ipsa incitega.* Emblemata illa sunt, quae modo nominavit, Σατύρων πρόσωπα καὶ βουκεφάλια. Quid autem sunt βουκεφάλια; An *bubula capita?* Vix puto: nam cur conjunxisset cum Satyris? De humani capitis simulacris accipio vaegrandibus et deformibus: qualia solent plastae in nostrorum caminorum atlantibus saepe effingere, atque aliis locis inter ridicularia. Etiam Satyricae personae ejus generis erant, propter τὸ ἀλλόκοτον τῆς ἰδέας, ut loquuntur Graeci. ἀνάθημα Ἀλυάττου, ὃ ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύει, ὑποκρητηρίδιον

αὐτὸ καλῶν. Scribendum per η in tertia ὑποκρητηρίδιον. Non eſt enim, ut ſcribunt, *exiguum tribunal*, ſed *quaſi craterculа parva*. Sed adſcribenda ſunt mellitiſſimi ſcriptoris verba ad loci hujus lucem. Ἀνέθηκε δὲ, ait de Halyatte Lydo, ἐκφυγὼν τὴν νοῦσον δεύτερος οὗτος τῆς οἰκίης ταύτης ἐς Δελφοὺς κρητῆρά τε ἀργύρεον μέγαν, καὶ ὑποκρητηρίδιον σιδήρεον, κολλητὸν, θέης ἄξιον διὰ πάντων τῶν ἐν Δελφοῖσιν ἀναθημάτων, Γλαύκου τοῦ Χίου ποίημα, ὃς μοῦνος δὴ πάντων ἀνθρώπων σιδήρου κόλλησιν ἐξεῦρε. σὺν ἀνδρομήκεσι λημνίσκων πιλήμασι χρυσοῖς. Et a fronte et a tergo horum verborum poni debet virgula. Pro πιλήμασι placebat ſcribi εἰλήμασι. Nam lemniſcis convenit τὸ
P.369. εἰλεῖσθαι potius, quam τὸ πιλεῖσθαι. Appenduntur enim et circumvolvuntur coronis lemniſci. Quia tamen etiam l. XII. ita ſcriptum, nec variant codices, feramus hanc lectionem: et lemniſcorum πιλήματα interpretemur crebram eorum interpoſitionem et πυκνὴν θέσιν. At χρυσῶν omnino lege, non χρυσοῖς. Et ita in XII. Capitolinus in gemina huic hiſtoria: *Coronas quinetiam datas lemniſcis interpoſitis*. καὶ λαβεῖν τὴν κάμηλον καὶ τὸν παρεστῶτα παῖδα. L. XII.: καὶ λαβεῖν τε τὴν κάμηλον καὶ τὰ ἐπὶ τὴν κάμηλον, καὶ τὸν π. π. ὥστε προσαποφέρειν πολλὰ, καὶ καταυλούμενοι πρὸς χελιδόνος πολυκρότου ψόφους. Verbo προσαποφέρειν ſignificantur apophoreta, quorum copiam domum referebant quisque convivarum. Sequentia pertinent ad temulentorum hominum domuitionem poſt convivia intempeſtiva. Sed claudit oratio, etiamſi ſcribas, ut l. XII., καὶ καταυλουμένους πρὸς χελωνίδος πολυκρότου ψόφους. Nam omnino deeſt verbum. Lego ſic: ὥστε προσαποφέρειν πολλὰ, καὶ αὐτοὺς ἀποφέρεσθαι καταυλουμένους πρὸς χελωνίδος ψόφους. Quam bene iſta quadrant in homines temulentos? χελωνὶς hoc loco idem opinor ac χέλυς. ὁ δ' Ἀλέξανδρος οὗτος ὢν Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς υἱὸς ὑποβληθείς· διὸ εἶχον μῖσος πάντες ἄνθρωποι εἰς Δημήτριον. Deeſt verbum ἐτύγχανεν, jungendum cum participio ὤν. Vel ſcribendum ἦν. Et omnino δι' ὅ, non διό. Aut accipe διὸ pro γὰρ, ut initio Nicomacheorum: διὸ καλῶς ἀπεφήναντο τἀγαθόν. Nam qui putant eſſe illativam ibi particulam διὸ, falluntur, cum ob duplex vitium non procedat argumentatio. Porro cauſſam odii publici, quo flagravit Demetrius, narravit Joſephus l. XIII. c. 3.: ἀπεχθῶς γὰρ εἶχον πρὸς τὸν Δημήτριον διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ καὶ τὸ δυσέντευκτον. ἕξιν ἔχων ἱκανὴν ἐν οἷς μετεχειρίζετο λόγοις. *Uſum habens non parvum in philoſophia,*

n profitebatur. Id eſt, doctrinae Epicuri non medio-
er peritus. Mox diſtingue: συνεχώρησε, καὶ τὸν σέ-
'ον προσχαρισάμενος. Diogenes ab Alexandro jus tan-
ı petierat purpurae et aureae coronae: quorum illud
iae majeſtatis, hoc ſacerdotii in Aſia fuit indicium, ut
Suetonium notavimus. Alexander et jus conceſſit, et
: amplius coronam auream dono dedit. Interpreti pa-
ı hoc viſum, qui et purpuram ait datam: atqui auctor
ı dicit. ἔμενεν ὁ φιλόσοφος, καὶ τὴν Λυσιῳδὸν ἐπαινῶν
ἐπαύσατο. μένειν hic vultus conſtantiam ſignificat:
n cum Diogenem cachinnarent omnes, ille contra
[ue erubuit, neque indignatus eſt, neque aliud ſignum
lit commoti animi: ſed eodem ſervato vultu, mulier-
ae in laudes effuſus eſt. ὁμώνυμος Ἀθηνίωνι τῷ δεσπότῃ
ιετρέφετο. Eleganter παρετρέφετο, negligenter ale-
ur, neque in ſpem magnam. Demoſthenes de Aeſchi-
: ἐν χορήμοις ἀλλοτρίοις ἐπὶ τῷ τριταγωνιστεῖν ἀγαπητῶς
ρατρεφόμενον. Fuit hic nebulo binominis: non quo-
do Plato, qui prius eſt dictus Ariſtocles, aut Theo-
:aſtus, qui prius Tyrtamus, aut beatiſſimus Paulus,
i prius Saulus: ſed peculiari more omnium, qui jus p.370
itatis fraude acquirebant. Semper enim παρέγγραφοι
es novum nomen in cenſum et tabulas deferebant, non
ıd, quo ante noſcebantur. Ergo iſte infans quidem,
dum ſervit ſervitutem, appellatur *Athenio:* poſtea vero
iſtio appellari coepit, παρέγγραφος Ἀθηναίων πολίτης
'όμενος, ut mox dicitur. Theophraſtus in notation.
ɔr. c. de maledicentia: ὁ μὲν πατὴρ Σωσίας ἐξ ἀρχῆς
ιλεῖτο· ἐγένετο δ' ἐν τοῖς στρατιώταις Σωσίστρατος, ἐπειδὴ
τὰς δημότας ἐνεγράφη. Haec eſt ratio, cur iſtum alii
henionem, alii Ariſtionem nominent, ut Plutarchus
Appianus. τοῦτο μαθόντες οἱ Κεκροπίδαι. Athenienſes
.et, qui hac appellatione plurimum gaudere ſoliti. Ari-
ıphanes: χώραν τε πᾶσαν Κέκροπος. Enarrator: παίζει
ὃς Ἀθηναίους, φιλεγκωμίους ὄντας. ὁ μηδέποτε ἐπὶ τοῦ τρί-
ωνος ἑωρακὼς πορφύραν πρότερον. Non negaverim, ἐπὶ
τρίβωνος verti poſſe *quamdiu pallium geſtaverit philoſo-
icum.* Atque ita ſumma hominis vilitas indicatur, qui
:er ſcholaſticos pueros ſic vixerit ignobilis et obſcurus,
nemini unquam purpurato potuerit innoteſcere, ac ne
leri quidem. Placet tamen magis, ut ἐπὶ τοῦ τρίβωνος
terpretemur *ſuper pallio.* Nam mediocris conditionis
ımines purpureo clavo (Graeci vocant σημεῖον) veſtem
nabant, aut inſtita purpurea praetexebant. Hoc igitur

indignatur Athenaeus, hominem, qui nunquam fuerit περιπόρφυρος, factum repente ὁλοπόρφυρον. οὐδενὸς οὐδὲ Ῥωμαίων ἐν τοσαύτῃ φαντασίᾳ καταχλιδῶντος τῆς Ἀττικῆς. Id eft: *Cum ne Romanorum quidem quisquam tanta specie ac fastuosa pompa tantoque omnium fastidio Atticam esset ingressus.* De Romanis vero hoc Athenaeus, et hiftoriae convenienter. Semper humanius et civilius cum Atheniensibus Romani magiftratus egere. Clarum in Antonio exemplum: quem narrat Appianus, Athenis cum effet, itaffe per urbem fine infignibus poteftatis, duobus tantum amicis comitatum, cum totidem famulis. Tacitus II. Annal. de Germanico: *Hinc ventum Athenas, foederique fociae et vetuftae urbis datum, ut uno lictore uteretur.* De vocabulo φαντασία fatis dictum alibi. ὁπότε Ἀθηνίων ὁ πένης. ὁπότε eft *quandoquidem*, non *interea dum*. Neque διὰ τὸν βασιλέα bene vertunt *praetextu regis*, fed *per regem*, id eft, regias opes. Etiam fequentia non intelligit Dalecampius, ὁ δὲ πρότερον ἐκ μισθωτῆς οἰκίας ἐξιών. Nam hoc genere loquendi paupertatem Athenioni exprobrat, qui fuerit folitus in conducto habitare. Sed mirum profecto, ἐξιέναι οἰκίας pro οἰκεῖν οἰκίαν dixiffe. In poëta non effet cur miraremur, fed alludit auctor ad ἐξόδους dierum privata aliqua folennitate infignium. tunc enim domo fua exire, et inde pompam ducere honeftius, quam ex conductitia. Hoc malo, quam finceram lectionem incruftare, et hoc fimilive modo refcribere, ἐν μισθωτῇ οἰκίᾳ οἰκῶν. Prioribus ἐξόδοις e domo opponit mox pom-
p.371. paticum egreffum ex Dieufi aedibus. εἰς τὴν Διευσοικίαν. Scripta lectio Δίευς οἰκίαν. Interpretes ambo Διεύσου οἰκ. Nihil habeo, quod dicam de ifto. κεκοσμημένην στρωμναῖς τε καὶ γραφαῖς καὶ ἀνδράσι. Quis fanus pofuit unquam viros inter domus ornamenta vel fuppellectilem? Scio, philofopho in Polit. inter patris familias inftrumenta cenferi fervos. Sed quaeram rurfus: ecquis graece doctus ἄνδρας appellavit fervos? Absque dubio legendum eft ἀνδριᾶσι. Statuas non folum in foris et aliis publicis locis fuiffe olim pofitas, fed et in aedibus privatis atque atriis, Plinio magiftro fcimus l. XXXIV. c. 4. ἀνέμενον αὐτοῦ τὴν πρόσοδον. Scribendum πρόοδον, *dum prodiret in publicum.* Frequens vox ea notione in hiftoria imperatorum. Sequitur ὁ δὲ μόλις προῆλθε.

Caput Decimum Quartum.

1. Aquilius. Bastarna πεντάπηχυς. μεταμφιέσασθαι τετράγωνα ἱμάτια. *Pnyx monitu deum consecrata. Iacchi vox sacra.* Ἴακχον ἐξάγειν vel ἐξάδειν. τὼ Θεὼ, *Ceres et Proserpina.* ἀνάκτορον. ςρατηγὸς ἐπὶ τῶν ὅπλων. Ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ. ἁβρὰ βαίνειν. *Pythagorae conjuratio.* οἱ φρακτικοί. *Gallinarum demensum.* ὁ Ὀρόβιος. *Graecorum mos in Latinis nominibus. Res maximae a parvis principiis. Regia vestis.*

Ἀκύλιος Ἀκύλλιος ὁ ὑπατευκώς. Recta appellatio Μάνιος, ut apud Plutarchum et Appianum. Latinis M. Aquilius. De ejus consulatu, quem gessit collega Marii V. COS., vide in fastis ad annum DLIII. De ejus triumpho, d minore, hoc est ovatione, in anno sequente. συνέστην ἔχων ἁλύσει μακρᾷ Βαςάρνην πεντάπηχυν. Iste fuit modus custodiae militaris: quem ex Seneca et aliis scriptoribus vir clarissimus Just. Lipsius ad III. Ann. patefecit. Barbari fere vasto et procero corpore erant. Ideo vocat Bastarnam hunc πεντάπηχυν, *altum pedes septem et semis.* Qua de re diximus ad Suetonii l. III. c. 68. οἱ δὲ πολλοὶ μεταμφιεσάμενοι τετράγωνα ἱμάτια, τὰ ἐξ ἀρχῆς παλλίδας ὀνομάζουσι. De iis auctor loquitur, qui per Asiae urbes jus civitatis Romanae erant consecuti: quod jus etsi parcius eo tempore adhuc datum, quam sub impp. factum postea, certum tamen vel ex M. Tullii actionibus in Verrem, a non paucis, qui ambitiose petierant, fuisse impetratum. Hi ubi erant civitatem nacti, togam Romanam assumebant: cujus gestandae peregrinis jus non fuit, ut ex Suetonio constat. Istos igitur ait Posidonius, Asiam obtinente Mithridate, metu periculi Romanae civitati renuntiasse, togamque posuisse, et ad Graecanicum habitum rediisse. τετράγωνα ἱμάτια sunt Graecorum, non autem Romanorum. Appianus Ἐμφ. l. V.: ἀφέλειαν δὲ ... αὖθις ἐξ ἡγεμονίας, καὶ σχῆμα τετράγωνον ἔχων, καὶ ὑπόδημα Ἀττικόν. Quod sequitur, τὰς ἐκ ἀρχῆς παλλίδας αὖθις ὀνομάζουσιν, erat vertendum, *priorem quisque patriam fatentur.* In istis vero articulus alieno loco est positus, καταχαλεῖται τὸν Θεὸν βασιλέα, pro καταχαλεῖται θεὸν τὸν βασιλέα. ἣν ἡ Ῥωμαίων σύγκλητος ἐπισχεθῆναι ἐποίησεν. *Quam Romanus senatus fecit, ut obtineret.* Hoc p.378.

est, invexit, et cujus causa est. Mirum vero, si haec non est plani hominis calumnia in Romanum nomen. Sic enim Athenas invectam ἀναρχίαν a Romano senatu dicit, quasi omnes Atheniensium magistratus ac sacerdotes jussi essent abdicare se magistratu ac sacerdotio, nullo tamen in eorum loca suffecto. Longe aliter historiae illorum temporum auctores. Strabo in his l. IX.: Ῥωμαῖοι παραλαβόντες αὐτὰς, Athenienses, δημοκρατουμένους, ἐφύλαξαν τὴν αὐτονομίαν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἐπιπεσὼν δ' ὁ Μιθριδατικὸς πόλεμος τυράννους αὐτοῖς κατέστησεν, οὓς ὁ βασιλεὺς ἐβούλετο. καὶ τὴν θεῶν χρησμοῖς καθωσιωμένην Πνύκα ἀφῃρημένην τοῦ δήμου. Quasi edicto vetuissent Romani, ne in Pnyce convenirent cives Athenienses. Cum autem dicit τὴν θεῶν χρησμοῖς καθωσ., significat, quondam oraculo monitos esse Athenienses, ut eum locum consecrarent. Non reperies hanc sortem neque apud Pausaniam, neque in grammaticorum commentariis, ubi tamen de Pnyce scribuntur non pauca. Sed verissimum est, quod in universum de ea urbe scripsit Strabo: nullam illius fuisse partem, de qua non exstaret aliqua fabula vel historia. μὴ περιίδωμεν δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἱερὰν Ἰάκχου φωνὴν κατασεσιγασμένην. De hac voce sacra Plutarch. in Themist.: ἐν τούτῳ τοῦ ἀγῶνος ὄντος, φῶς μὲν ἐκλάμψαι μέγα λέγουσιν Ἐλευσινόθεν, ἦχον δὲ καὶ φωνὴν τὸ Θριάσιον κατέχειν πεδίον ἄχρι τῆς θαλάττης, ὡς ἀνθρώπων ὁμοῦ πολλῶν τὸν μυστικὸν ἐξαγαγόντων Ἴακχον. Vigesima nempe Boëdromionis mensis Iacchum deducebant cum cantu et pompa ex urbe Eleusinem. Idem auctor in Phocione: εἰκάδι ἡ φρουρὰ Βοηδρομιῶνος εἰσήχθη, μυστηρίων ὄντων, ἐν ᾗ τὸν Ἴακχον ἐξ ἄστεος Ἐλευσῖνάδε πέμπουσι. In Camillo: τῇ εἰκάδι Βοηδρομιῶνος τὸν μυστικὸν Ἴακχον ἐξάγουσι. Ubi nihil interest, scribas ἐξάγουσιν, an ἐξάδουσιν, ut in scholiis comici: μία τῶν μυστηρίων εἰκάς ἐστι, (perperam vulgo ἐγκὰς) ἐν ᾗ τὸν Ἴακχον ἐξάδουσιν. Etsi fortasse verius, in hoc et similibus locis ἐξάδειν vitiose scriptum esse pro ἐξάγειν. Arrianus l. II. rerum Alexandri: καὶ ὁ Ἴακχος ὁ μυστικὸς τούτῳ τῷ Διονύσῳ, οὐχὶ τῷ Θηβαίῳ ἐπᾴδεται. Plura de hoc ritu Aristophanes in Ranis. Sequitur statim: καὶ τὸ σεμνὸν ἀνάκτορον τοῖν θεοῖν κεκλεισμένον. Dalecampius, qui non ignorabat, ἄνακας Athenis dictos esse Dioscuros, putavit, ἀνάκτορον esse illorum templum. In quo fugit eum ratio: tam enim fallitur, quam saepe alii etiam doctissimi viri, qui Atticum jusjurandum νὴ τὼ θεὼ vertunt *Aecastor*. Semel moneo, τὼ

Θεὼ apud scriptores Atticos accipiendum de Cerere et Proserpina: quas hoc loco intelligi, praecedens Iacchi mentio docet certissime. Quis nescit, in mentione my- p. 578. sticorum sacrorum hos semper conjungi? Scio, ἀνάκτορον ex, oni ab Harpocratione ἱερὸν Διοσκούρων. Sed et Cereris templum ita vocasse Athenienses, Hesychio atque aliis observatum, non nescio. εἵλοντο τὸν Ἀθηνίωνα ςρατηγὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων. στρατηγὸς est, qui militibus praeest, et, ut Suetonii vocem usurpem, ducatum habet. Quare igitur addit ἐπὶ τῶν ὅπλων; Quia seculo Athenaei ςρατηγοὶ in municipiis dicebantur etiam civiles et urbani magistratus: ut in Actis sanctorum Apostolorum c. 16. et lege 6. §. 16. item 15. §. 9. digest. de excus. tut. Non igitur simpliciter ςρατηγὸς Athenarum creatur Athenio, sed ςρατηγὸς ἐπὶ τῶν ὅπλων. Quae potestas dictaturae affinis ac prope eadem fuit. Ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ. Quid cogitabant docti, cum rescriberent Περικλεῖ; Suidas: Ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ. Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου. ἀντὶ τοῦ συνὼν ἀεὶ καὶ μηδὲ βραχὺ ἀφιςάμενος. καὶ Μένανδρος· Παρ' αὐτὸν ἴσα βαίνουσ' ἑταῖρα πολυτελής. Assentior Suidae, Ἴσα βαίνειν τινὶ esse moribus atque ingenio cum aliquo conspirare. In hoc tamen proverbio aliter accipiendum, pro tanto fastu ac pompa incedere, ac faceret Pythocles, quod Graeci σοβεῖν dicunt: vel pro vivere alicujus moribus. βαίνειν a consequenti est βιοῦν. Sic ἁβρὰ βαίνειν dicebant pro molliter et delicate vivere. Hesychius docte: ἁβρὰ βαίνων, ἁβρόβιος. Aliis dicitur ἁβροδίαιτος. Sic et ἄτακτα βαίνειν usurparunt pro vivere parum modeste, parum ex virtute. S. Chrysostomus t. VI. p. 933.: αὕτη ἡ φωνὴ (vox Abrahami: sum terra et cinis) τῆς φύσεως ἀσφαλέστατος χαλινός· αὕτη ἄτακτα βαίνειν οὐ συγχωρεῖ. καὶ ἔφη, διότι νῦν ὑμεῖς ἑαυτῶν ςρατηγεῖτε, προέςηκα λέγων. Scribendum est προέςηκα δ' ἐγώ. Elegans sententia. διότι vacat, omissum propterea ab eclogario. Sensus est: Nunc demum, o Athenienses, restitutum est vobis in vos imperium, ego autem dux vester sum: itaque τὸ κράτος quidem τῆς πολιτείας penes vos erit, at ego praeivero vobis ceu princeps senatus reliquis senatoribus in libera rep. τὸ τῶν Πυθαγορικῶν ἀναδείξας δόγμα περὶ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ τί ἦν. Narratio ista occupata tyrannide ab Aristione mutilata legebatur in Athenaei codicibus vulgatis. Membranae multa verba utiliter suggesserunt. Sed nondum tamen persanata sunt omnia. Nam τὸ ἀναδείξας mendosum esse codicem arguit, aut etiam fortasse defectum ad-

huc aliquot verbis. Alluditur ad historiam Diogeni Laërtio relatam in Pythagora. Tradiderunt quidam, affectasse eum philosophum Crotonis tyrannidem, vel, ut ait Tertullianus, Thuriorum. Aristionem exemplum istud Pythagoricorum renovasse, atque etiam imitatum esse, absque dubio significare auctor voluit verbis iis, quae praescripsimus. Respicit autem ad insidiarum genus, quo usus Pythagoras hoc moliens: quae historiae istius pars
p. 374. nobis hodie est incognita. Mox pro ἀλλ' Ἕρμιππος ὁ Καλλιμάχειος scribe καὶ Ἕρμιππ. vel ἄλλοι τε καὶ Ἕρμιππος. Etiam Diogenes Hermippum in hanc rem laudat auctorem. τὰς μὲν εὐφρονοῦντας τῶν πολιτῶν παρὰ τὰ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου δόγματα. Liber excerptorum περὶ τὰ Ἀριστ. Locus est perturbatus. τὸ παρὰ confirmat, quod Athenio fuit peripateticus, ac videtur per jocum dicere Masurius, egregium hunc peripateticum diversae sectae homines, quique aliud probarent, quam quod ipsi placeret, punitum isse. δορυφόρους ἔχων πολλοὺς τῶν φρακτικῶν καλουμένων. Vocat φρακτικοὺς, non quos putant interpretes, sed cataphractos milites, quorum ferrea omnis species. Eustathius Ἰλ. ν.: τὸ δὲ φράξαντες τοὺς μεθ' Ὅμηρον φρακτικοὺς καὶ καταφράκτους ὁπλίτας παρήγαγε. Non dubito, respexisse Eustathium Athenaei hunc locum, uti solet, cum φρακτικοὺς nominaret. Distingue sic paulo post: καὶ τὰς πύλας, τριάκοντα καταστήσας ἐφ' ἑκάστῃ, οὔτ' εἰσιέναι τὸν βουλόμενον, οὔτ' ἐξιέναι εἴα. Ita nihil opus emendatione, quae aliquando nobis visa est bella: καὶ τὰς πύλας τηρῶν, τριάκ. etc. καὶ τοσαῦτα χρήματα συνήθροισεν, ὡς καὶ φρέατα πληρῶσαι πλείονα. *Tantas divitias coacervavit, ut iis vel plures putei impleri potuerint.* Accipio enim πληρῶσαι pro πληρῶσαι ἄν. Cur enim pecuniam in puteos conjiceret Aristio? Nisi tamen id ab illo factum desperata urbis conservatione sub extremum obsidionis tempus: quanquam id Plutarchus in vita Syllae non dicit. Ἀθηνίων δ' ἐπιλαβόμενος τῶν δογμάτων τῶν τοῦ περιπάτου. Accipe εἰρωνικῶς. *Ille egregius peripateticus.* Sed malo ἐπιλαθόμενος, *oblitus.* Appellat gallinarum, non hominum, demensum choenicis quadrantem pro integra choenice exhibitum, quia legitimus modus demensi diurni erat choenix. ὁ Ὀρόβιος, στρατηγὸς Ῥωμαίων, P. Orbius est, quem rexisse Asiam provinciam, liquet nobis ex ea M. Tullii pro Flacco. Nec tamen Ὄρβιος scripseris in textu Graeco recte. Solent enim Graeci nomina Romana sic efferre, ut Graecae originis speciem illis, si fieri

poteſt, inducant. Orbium hac ratione Ὀρόβιον dixerunt, quaſi eſſet ab ὄροβος, *ervum*: ſicut alia multa virorum nomina Graeca et Latina a leguminum appellationibus deducta. Hoc mihi obſervent tirones, cum Graecos auctores hiſtoriae Romanae legent. Multos enim eruditiſſimos viros inobſervantia hujus rei in errorem impulit. ἀλλ' ἐξ ἱματίȣ τύραννος ἦν. *Sed occaſione veſtis tyrannidem invaſit.* Erat enim ſimilitudo magna inter ſacerdotum veſtes ac principum. Sacerdotis igitur inſignia aſſumere conceſſus, in tyrannidis παράσημα illa vertit. Adeo parva ſaepe ſunt rerum maximarum principia, imo vero interdum etiam ridicula: ut cum Segillianus militari joco aut verius grammaticali imperium Romae promeruit. πορφυρȣ̃ν μεσόλευκον χιτῶνα ἐνδεδυκώς. Regia haec veſtis erat, et primorum quoque ſacerdotum. De rege Perſarum ex VIII. Παιδείας aliisque locis notum. Lucianus in p. 375. Pſeudomanti de Alexandro Cocona plano: προειστέμπεται δὲ ὁ Ἀλέξανδρος κομῶν ἤδη καὶ πλοκάμους καθειμένος, μεσόλευκον χιτῶνα πορφυρȣ̃ν ἐνδεδυκὼς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτȣ̃ λευκὸν ἀναβεβλημένος. Sequitur: χλαμύδα δ' ἐφεστρίδα περιβεβλημένος, *amictus chlamyde ſimili trabeae.* Nam ἐφεστρὶς erat equitum. Verum haec alibi.

Caput Decimum Quintum.

Expenduntur Athenaei argumenta, quibus probare nititur, falſa eſſe, quae de militia Socratis Plato, Xenophon et Antiſthenes ſcripſerunt. Platonis locus in Critone.

Platonis locus de tribus Socratis ſtipendiis eſt in Apologia, ubi illius militiae memorantur. Sed in Charmide et extremo Convivio plura legas de iisdem. Meminit et in Critone. Disputationem Athenaei contra Platonem quanti faceremus, dudum indicavimus ad Diogenem Laërt. Neque eſt, cur nos judicii ejus poeniteat: praeſertim cum et Senecam et Plutarchum, viros graviſſimos, videamus perpeſſitii hujus ſenis militares labores commemorare: hunc in Alcibiadis vita et contra Coloten, illum in epiſtola CIV. Credamus et nos tantis auctoribus potius, quam uni Athenaeo: cujus equidem diligentiam in non-

nullis, judicium in multis soleo desiderare. Ac ne sola auctoritate magnorum scriptorum tueri sententiam nostram videamur, age, auctoris diversum sentientis argumenta expendamus. Falsum est, ait ille, expeditioni Amphipolitanae interfuisse Socratem. Quo argumento autem probat? ἡ μὲν γὰρ, inquit, ἐπὶ Ἀμφίπολιν στρατεία γέγονεν ἐπὶ Ἀλκαίου, Κλέωνος ἡγουμένου, ἐξ ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ὥς φησι Θουκυδίδης. τούτων οὖν τῶν ἐπιλέκτων ἀνάγκη εἶναι καὶ Σωκράτην, ᾧ πλὴν τρίβωνος καὶ βακτηρίας οὐδὲν ἦν. *Expeditio adversus Amphipolin praetore Alcaeo* (anno 3. Ol. 89.) *facta est, Cleone duce, ex delectis gravis armaturae militibus, ut auctor est Thucydides. Horum delectorum militum unum fuisse oportet etiam Socratem: cui praeter pallium et baculum erat nihil in bonis.* Non recte vocem ἐπίλεκτοι accipiunt, qui putant, respicere Athenaeum Thucydidis verba, quibus dicit, in expeditionem hanc non nisi germanos cives Athenienses profectos esse. Illuc potius auctor respicit, quod ait idem historicus, ὁπλίτας omnes fuisse, id est, gravis armaturae milites, qui huic militiae nomen dederunt. Ita igitur disputat deipnosophista. In Amphipolitana expeditione nemo fuit nisi ὁπλίτης. Socrates non fuit ὁπλίτης, homo ita egenus, ut πανοπλίαν sibi parare nullo modo potuerit. Quid inde sequatur, manifestum est. Sed quis non videt, pluma levius esse hoc argumentum? Esto: sic fuerit Socrates egenus, ut arma ὁπλίτῃ necessaria de suo parare non habuerit. Quid? Amicos nullos habuit? Quo autem
p.376. illa nobilis et multorum scriptis celebrata Atheniensium ὁπλοθήκη, nisi ut strenuis militibus, sed tenuis census, arma suppeditarentur? Alterum Athenaei telum est hujusmodi. Thucydides et caeteri historici ac poëtae de hoc Socratis stipendio silent omnes: ergo falsa et conficta res est. Invalidum prorsus telum et vere ἅλιον βέλος. Narrat Olori filius: Cleonem in ea expeditione mille ducentos secum habuisse milites: quorum omnium nemo unus praeter ducem nominatim indicatur. In ea turba selectorum virorum latuisse Socratem vilem et pauperem hominem, quid mirum? Sed de hoc argumentationis genere in universum pronunciat Strabo, acerrimi vir judicii, vere et docte, nihil eo esse vanius, nihil fallacius. Sequitur de expeditione ad Potidaeam, cui interfuisse Socratem, et praemium fortitudinis inde retulisse, scribit Plato. Revincit Athenaeus, duobus itidem argumentis. Prius est auctorum silentium: qua de re modo diximus;

um, quod ad Potidaeam pugna nulla fuit pugnata. : urbs tres continuos annos ab Athenienfibus oppua, aegre tandem fecit deditionem. Toto eo tem- nullum memorabile praelium fuiffe commiffum, af- it auctor, neque nos negamus. Sed decretoriam em et ὁλοσχερῆ pugnam editam effe, ne Plato quidem . Saepius vero factum, ut cum hoftibus manum conent Athenienfes, quis fanus dubitabit? Plutarchus de re: ἰσχυρᾶς δὲ γενομένης μάχης, ἠρίστευσαν ἀμφό-, Socrates et Alcibiades. Tertia fequitur Socratis ia: de qua exftat luculentum M. Tullii teftimonium de divin.: *Socrates, cum apud Delium male pugnatum Lachete praetore, fugeretque cum ipso Lachete: ut m est in trivium, eadem, qua caeteri, fugere noluit. ut quaerentibus, cur non eadem via pergeret, deterreri Deo dixit. Tum quidem ii, qui alia via fugerant, in m equitatum inciderunt.* Quae adverfus hanc mili- Socratis proferuntur, omnia funt ἀναρμάτιστα, et tan- conjecturae, praeterea nihil. Omiffa igitur eorum itatione, mendam indicemus, quae latet in iftis: εἰ ιαὶ τὸ Δήλιον εἴρηκε Σωκράτης, ὡς ἱστορεῖ Ἡρόδικος ὁ ήτιος ἐν τοῖς πρὸς τὸν Φιλοσωκράτην, ἅμα τοῖς πολ- ἀσχημόνως ἂν ἔφευγε. Nullam fententiam probam ic fcriptura elicias. Scribe ἤρηκε. Demus, inquit, n effe, quod Herodicus Cratetius tradit, Socratem primos Delium occupaffe: ftatim tamen cum cae- turba illum fugiffe turpiter, fatendum erit. Thucy- lege in octavo belli Peloponnefiaci anno. Ejus fubjecta verba, Παγώνδα δύο τέλη περιπ., ex IV. hi- . Mox autem, cum ait, μόνος Σωκράτης βρενθυό- καὶ τὼ ὀφθαλμὼ παραβάλλων, ad notiffimum Arifto- s verfum alludit: ὅτι βρενθύῃ τ' ἐν ταῖσιν ὁδοῖς καὶ θαλμὼ παραβάλλῃ. Alcibiadem praelio ad Delium uiffe, negat diftrictim Athenaeus: aiunt Plato, Plu- us, alii, quibus fidem habeo potius. Deinceps to brachio grave jaculum in Platonem torquet philo- Naucratita: quod cujusmodi fit, videamus. ἐν δὲ P. 377. ίτωνι, ait, ὁ τῇ Μνημοσύνῃ φίλος Πλάτων οὐδὲ ποιή- εἰ ποτε ἀποδημίαν τὸν Σωκράτην ἔξω τῆς εἰς Ἰσθμὸν ς εἴρηκε. Platoni objicit, quod vetus dictum fustu- *mendacem memorem esse oportet.* Ideo per jocum lat illum τῇ Μνημοσύνῃ φίλον, *divae Monetae charum*: dicere obliviofum. Ita namque accipienda et fcri- vox Μνημοσύνῃ. Oblitum autem fui Platonem ait,

cum negaret in Critone, Socratem ex urbe unquam pedem extulisse, nisi semel, quando ad spectaculum isthmiorum est profectus. Non meminerat videlicet Plato, cum illa scriberet, eorum, quae dixerat alibi de expeditionibus ad Potidaeam et Amphipolim, urbes Thraciae vicinas aut Thracias. Audiamus Platonem. Verba sunt illius in Critone: *οὐ γὰρ ἄν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἁπάντων διαφερόντως ἐν τῇ πόλει ἐπεδήμεις, εἰ μή σοι διαφερόντως ἤρεσκε· καὶ οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἰσθμόν, οὔτ' ἄλλοσε οὐδαμόσε, εἰ μή ποι στρατευόμενος. Neque enim ita plurimum unus tu ex omnibus Atheniensibus in urbe maneres, nisi illa plurimum tibi placeret: qui nunquam vel ad spectaculum ullum extra urbem profectus sis, nisi semel ad Isthmum, aut usquam alio, nisi cum militiae caussa aliquo ivisti.* Ita scribitur hic locus hodie in publicis exemplaribus. Quem si etiam in suis codicibus ita scriptum invenit Athenaeus, nemo illum pro sano sanus habeat. Nam Plato quidem cavere melius non potuit, ne contraria scripsisse cuipiam jure videretur. Sed omnino alterum duorum necesse, ut vel postrema Platonis verba in suo exemplari non legerit Athenaeus, vel in suis excerptis illa non adnotarit, cum superiorem locum excerperet. Saepe scriptorem hunc peccare graviter, dum suorum excerptorum fidem sequitur, neque ad fontes ipsos adit, multis locis probatum nobis satis superque. Jam in Antisthenem styli mucronem convertit auctor: in quo illud reprehenditur, quod scripserit, Socratem etiam in pugna contra Boeotos virtutis praemio cessisse Alcibiadi. Pugna adversus Boeotos ea est, quam ad Delium commissam dicebat Plato: Delium enim Boeotiae oppidulum fuit. Ex illo autem praelio palmam retulisse aut meritum esse Socratem, nemo veterum, opinor, praeter Antisthenem scriptum reliquit. Ego vero cum Athenaeo hic sentio, et Antisthenem cen-
p.378. seo scripsisse per incogitantiam *πρὸς Βοιωτοὺς* pro eo, quod debuerat dicere *πρὸς Ποτιδαιάτας*. Bis enim praemio donatum Alcibiadem fuisse concessu Socratis, non fit mihi verisimile. Ait: *προτερεῖ δὲ κατὰ πάντας τοὺς ἱστορικοὺς τῆς ἐπὶ Δήλιον στρατείας ἡ περὶ Ποτίδαιαν, ἧς Φορμίων ἐστρατήγει.* Non adscribit numerum annorum, nisi desunt haec, ἔτη η. Sic enim res habet. Phormionis in Thraciam expeditio et Potidaeam obsessam Pythodoro praetore accidit anno I. Ol. 87. Cum ad Delium pugnatum est, Isarchus erat archon, Ol. 89. anno item I. Medium tempus anni octo.

Caput Decimum Sextum.

Προθεωρία *aliquot Olympiadum ad lucem eorum, quae ab Athenaeo disputantur.*

Superiorem adverſus Platonem velitationem excipit digreſſio, qua probare nititur Athenaeus, philoſophos, qui fere viros eruditos et *φιλολόγυς* habent deſpectui, in ratione temporum multa ſolitos peccare et turpiter hallucinari. Quod ut probet, dicta quaedam duorum nobiliſſimorum philoſophorum, Xenophontis et Platonis, examinare inſtituit. Ex his duobus, qui ſine ulla controverſia univerſi gregis *οἱ κορυφαιότατοι* fuere, de caeteris vult fieri conjecturam. Nam ſcopum ſuum his generaliſſimis verbis auctor indicat: *πάντ' ὖν*, inquit, *ψεύδονται οἱ φιλόσοφοι, καὶ παρὰ τὺς χρόνυς γράφοντες ὐκ αἰσθάνονται.* Nobilis ſane diſceptatio haec eſt: in qua maximi momenti res agitur, temporum recta obſervatio. Sapientiſſime enim Tatiano dictum: *παρ' οἷς ἀσυνάρτητός ἐςιν ἡ τῶν χρόνων ἀναγραφὴ, παρὰ τύτοις ὐδὲ τὰ τῆς ἱςορίας ἀληθεύειν δύναται.* Quid autem viro ſapienti turpius objicias, quam mendacium et falſiloquium? Ac ſcopus quidem diſputationis hujus is eſt, quem dixi. Caeterum de allatis adverſus Xenophontem et Platonem ab Athenaeo argumentis quid ſentiendum ſit, indicavimus ſuis locis. Quoniam vero ſine inſpectione faſtorum caeca eſt omnis, quae de temporibus inſtituitur, diſputatio: priusquam illuſtrare et emendare aggredimur, quae in hac parte obſcura habentur et corrupta, brevem atque huic tantum diſſertationi accommodatam earum Olympiadum deſcriptionem ſubjecimus, quibus de hic agitur.

OLYMPIAS LXXXVII. p.377.

α. Πυθόδωρος. *Phormio in Thraciam ducit exercitum militum ἐπιλέκτων, et Potidaeam pergit obſidere. Socrates inter ἐπιλέκτυς merens Alcibiadi praemium virtutis parit.*

β. Εὐθύδημος. *Hipponicus, Calliae pater, dux exercitus contra Tanagraeos. Bellum Peloponneſiacum incipit.*

γ. Ἀπολλόδωρος. *Plato naſcitur, inquit Athenaeus. Alii* p.378. *volunt anno ſequente.*

δ. Ἐπαμινώνδας. *Pericles moritur. Alexander rex Macedoniae obit. Perdiccas ei succedit, et regnat annos 13.*

OLYMPIAS LXXXVIII.

p.379. α. Διότιμος.

β. Εὐκλείδης.

γ. Εὐθύδημος.

δ. Στρατοκλῆς.

OLYMPIAS LXXXIX.

α. Ἴσαρχος. *Amipsias comicus docet* Connum. *Pugnant Athenienses ad Delium duce Hippocrate. Socrates Alcibiadem periculo eripit. Induciae annuae Peloponnesiacum bellum interrumpunt.*

β. Ἀμυνίας.

γ. Ἀλκαῖος. *Cleone duce mittitur exercitus contra Amphipolim. In eo militat Socrates. Eupolis docet fabulam* Κόλακας, *mortuo jam Hipponico. Protagoras fuit tum Athenis, cum paulo ante eo venisset secundum.*

δ. Ἀριςίων ἢ Ἀρίςων. *Autolycus athleta vincit pancratio. Callias ejus niceteria celebrat. Xenophontis Convivium. Eupolis docet* Autolycum. *Pherecrates docet* Ἀγρίας.

OLYMPIAS XC.

α. Ἀριςόφιλος ἢ Ἀςύφιλος. *Protagoras Platonis dialogus hoc anno habitus fingitur.*

β. Ἀρχίας.

γ. Ἀντιφῶν.

δ. Εὔφημος. *Agatho tragicus coronatur contra antagonistas, ejusque* τὰ ἐπινίκια ἑςιᾶται *apud Platonem in Convivio.*

p.380.

OLYMPIAS XCI.

α. Ἀριςόμνηςος.

β. Χαβρίας.

γ. Πείσανδρος.

δ. Κλεόκριτος.

OLYMPIAS XCII.

α. Καλλίας.

β. Θεόπομπος.

γ. Γλαύκιππος.

δ. Διοκλῆς.

OLYMPIAS XCIII.

α. Εὐκτήμων.

β. Ἀντιγένης.

γ. Καλλίας. *Navali pugna ad Arginusas vincunt Athenienses Lacedaemonios. Archelaus regnare incipit in Macedonia.*

δ. Ἀλεξίας.

OLYMPIAS XCIV.

Ἀναρχία *post Pythodorum vitio creatum.* XXX *tyranni.*

β. Εὐκλείδης.

γ. Μικίων.

δ. Ξεναίνετος ἢ Ἐξαίνετος. *Xenophon ἤκμαζεν, ait Diogenis Laertius.*

OLYMPIAS XCV.

α. Λάχης.

β. Ἀριστοκράτης. *Archelaus rex Maced. occiditur.*

γ. Ἰθυκλῆς.

δ. Λυσιάδης.

Caput Decimum Septimum. p. 379.

Expenduntur Xenophontis aliquot χρονικὰ ἁμαρτήματα *observata Athenaeo.*

Καθάπερ καὶ ὁ καλὸς Ξενοφῶν, ὅς ἐν τῷ Σ. Duo chronica peccata objicit Athenaeus Xenophonti. Ea cujusmodi sint, videamus. Prius continetur verbis hisce: ὅς ἐν τῷ

Συμποσίῳ ὑποτίθεται Καλλίαν τὸν Ἱππονίκȣ Αὐτολύκȣ τȣ̃ Λύκωνος ἐρῶντα, καὶ νενικηκότος αὐτȣ̃ παγκράτιον ἑϛίασιν ποιȣμένον, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις δαιτυμόσι παρόντα, τὸν ἴσως μηδὲ γεννηθέντα, ἢ περὶ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ὑπάρχοντα. Summa reprehenſionis eſt, abſurde Xenophontem feciſſe, cum ei convivio, quod propter Autolyci athletae victoriam a Callia celebratum eſt, quendam interfuiſſe dixerit, qui per aetatem non poterat, quippe aut recens adhuc natus, aut omnino ne natus quidem. Poſtea temporum ratio explicabitur, in quibus dicitur erratum. Sed quaerendum prius eſt nobis, quisnam ille fuerit *ἀπροσδιόνυσος* conviva. Autolycum putavit intelligi eruditiſſimus Dalecampius, non ſcio, quid ſecutus. Nam Athenaeus, ut edita lectio ſonat, Calliam ait fuiſſe. Conſidera ejus verba attente: non aliud reperies, quo referas *τὸ παρόντα*, quam illa praecedentia, *ὑποτίθεται Καλλίαν.* Prorſus ita tantum accipi poſſunt, quae adſcripſimus verba. Sed falſam eſſe lectionem editam, invicto argumento probamus nos: quia nempe falſiſſima haec ſententia eſt. Abſurdum enim dictu, Calliam aut puerulum fuiſſe Ariſtone praetore, (eo anno agitatum convivium illud Xenophonteum) aut omnino ne natum quidem. Auctor eſt Athenaeus ipſe aliquanto poſt, Alcaeo archonte, ſive priore anno, quam Ariſton eſſet archon, Calliam Hipponici patris ſui aliquanto ante mortui creviſſe haereditatem. Cum haec clare mox doceat auctor, putabimus illum tam inſanum, ut de eodem Callia illa ſcriberet, *τὸν ἴσως μηδὲ γεννηθέντα*; Porro de Autolyco interpretari, quod doctis viſum, non placet nobis. Magna enim et violenta mutatione opus fuerit, ut ei ſententiae accommodetur ſcriptura omnium librorum. Praeterea falſum eſt, Autolycum necdum fuiſſe natum archonte Ariſtone. Hic eſt Autolycus, quem refert Plutarchus, occupata a Lyſandro urbe, humi proſtraſſe Callibium harmoſtam Lacedaemonium, baculum intentantem: quod egregium facinus magno illi poſtmodum ſtetit, occiſo propterea ab immanibus tyrannis. Quis vero credat, robur hoc animi et *παράϛημα τῆς ψυχῆς* in eum cadere, qui vix exceſſerit ex ephebis? Atqui ab Ariſtone praetore ad annum confuſionis, quo venerunt Athenae in Lyſandri poteſtatem, anni intercedunt vix ſexdecim aut ſeptemdecim. Expoſuimus cauſſas, cur neque in vulgata lectione, neque in priorum cenſorum interpretatione acquieſcere poſſimus: viderint eruditi, an judicio noſtro ſint acquieturi. Lego:

Margin notes: p.380 (beside "tem feciſſe, cum ei convivio"); p.381 (beside "probamus nos: quia nempe").

καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις δαιτυμόσι παρόντα ἑαυτὸν, ἴσως μηδὲ γεννηθέντα. *Xenophon*, inquit, *in Convivio facit Calliam Hipponici f. Autolycum Lyconi f. amare, cui post partam pancratio victoriam praebet epulas: atque ei convivio ait Xenophon se quoque inter caeteros convivas interfuisse, qui fortasse ne natus quidem tum fuit.* Diserte scribit Xenophon initio Convivii, se iis epulis praesentem adfuisse, quas describit. οἷς δὲ, ait, παραγενόμενος ταῦτα γιγνώσκω, δηλῶσαι βούλομαι. Quod autem de natalibus Xenophontis dubitanter loquatur, nemini videri mirum debet. Nam et Diogenes Laërt., qui ex professo quaesivit, et alii veteres, annum, quo natus ille disertissimus scriptor, ignorarunt. Quare, eo praetermisso, vigentis maxime aetatis et mortis tempora tantum indicat nobis Diogenes. ἤκμαζεν, ait, κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τετάρτης (Suidas legit ὀγδόης) ἐννενηκοστῆς ὀλυμπιάδος. Si ponimus humani corporis florem et ἀκμὴν, ut censeo, circa annum trigesimum: colliges hinc, tempore acti convivii, quod ei descriptum est, natum fuisse Xenophontem annos decem: quae est illa, quam παιδικὴν ἡλικίαν Athenaeus appellat. Vita functum scribit Diogenes anno primo Olympiadis 105., hoc est, septuagenario majorem. Si verum est superius ratiocinium, putem ego satis certum: aut si quid mutandum, contrahendum potius hoc curriculum, quam ulterius extendendum. Quod quidem emendationem nostram et interpretationem firmat non mediocriter. ἔστι δὲ p.282. ἔτος ὁ καιρὸς, καθ' ὃν Ἀριςίων ἄρχων ἦν. His verbis declaratur illud tempus, quo niceterion Autolyci convivium celebravit Callias. Erat, inquit, archon Aristion, sive, ut scribit Diodorus Sic. l. XII., Ἀρίςων. Quod etiam clare mox probatur. πάλιν ὁ Ξενοφῶν ποιεῖ τὸν Σωκράτην λέγοντα. Transit jam ad posterius χρονικὸν ἁμάρτημα Xenophonteum. Summa criminationis est: Xenophon in Symposio dictum obscoenum quoddam Pausaniae commemorat, quasi pronuntiatum esset ab illo in eo convivio, quod Platoni est descriptum. Quod neque verum est: nihil enim tale exstat in Platonis libro: neque esse potest: nam Xenophonteum convivium quatuor ipsis annis antecedit Platonicum. Bis igitur peccat Xenophon. Enimvero geminum hoc peccatum unica responsione facile diluas. Nego enim tibi, Athenaee, quod ponis tu pro vero ac confesso, Xenophontem respexisse Platonis convivium. Nimis enim friget ratio illa, qua mox suspicionem tuam tueris. Sed de ea paulo post. θαυμαςὰ λέ-

γων, εἴγε οἱ ψόγοι τε ἀζ̃ρ. Haec quoque Xenophontis verba sunt, non Athenaei, ut possint videri. Ac recte quidem Attica illa Musa Pausaniae judicium et sententiam confutat: Athenaeus vero l. XIII. veteres aliquot hujus generis infames militias refert. Παυσανίυ γὰρ ὐκ οἶδα σύγγραμμα, ὐδ' εἰσῆκται παρ' ἄλλῳ. It obviam objectioni, et responsionem modo allatam a nobis diluit. Non potest, ait, negari, Xenophontem illa tanquam ex Platone citare. Unde enim habeat, cum neque Pausanias scriptum ediderit ullum, neque alius quisquam Socraticorum, qui dialogos scripserunt, tales ei sermones attribuat? En argumentum Achilleum! Quasi vero non potuerit bellum istud apophthegma Pausaniae, etiam nec scriptum, memoria hominum contineri, ac per ora virum volitare. Sic multa ex Platone affert Aristoteles, quae frustra quaeras in libris Platonicis. Ut illud eximium Nicomach. l. I. c. 4. de duplici via docendi. Nam quaecunque ex Platonis scriptis ad illum locum docti proferunt, diversa sunt et ἀπροσδίονυσα. Sed Athenaeum in hanc sententiam impulerunt haec maxime Xenophontis verba de Pausania: ἀπολογύμενος ὑπὲρ τῶν ἀκρασίᾳ συγκαλινδυμένων. Quae verba cum aliis nonnullis, quae in illius scriptis habentur, jam olim doctis hominibus persuaserunt, Platonem et Xenophontem ὥσπερ διαφιλονεικῦντας similis argumenti libros edidisse, in queis simultatum inter ipsos latentium vestigia essent non obscure impressa. Sed enim conjecturam hanc curiosorumhominum tam facile est nobis contemnere, quam fuit ipsis proclive in literas eam referre. Addit vero noster: πλὴν εἴτε κατέψευςαι τῦτο Ξενοφῶν, εἴτ' ἄλλως γεγραμμένῳ τῷ Πλάτωνος ἐνέτυχε Συμποσίῳ, παρείσθω. Contendit his verbis, duorum alterum esse verum: aut falso id commentum esse Xenophontem, aut incidisse in librum Platonis aliter scriptum, atque hodie praeferant publica exemplaria. Utrum horum potius sit credendum, de eo, inquit, liberum esto cujusque judicium. Sic accipi debuerunt illa, εἴτ' ἄλλως γεγραμμένῳ τῷ Πλ. ἐνέτυχε Συμπ., quae aliter non est interpretari. Neque vero dubitare debemus, Platonem post primam librorum suorum editionem multa in melius mutasse, vel per se, vel amicorum monitu, vel denique ab osoribus suis reprehensum. Itaque ὐκ ἀπὸ σκοπῦ suspicetur aliquis cum Athenaeo, infandum illud Pausaniae dictum post editum Xenophontis Symposium ab Platone fuisse inductum deletumque. Sic soliti poëtae comici tragicique publicatas

jam fabulas ſuas, quae minus placuerant, emendare, ut docuimus l. III. c. 26. Sed quid exemplum ab aliis petimus, cum de Platonis diligentia in ſcriptis ſuis emendandis teſtimonium veterum criticorum exſtet, qui divinum virum ſuorum correctioni eſſe immortuum memoriae prodiderunt, multaque poſt ipſius obitum reperta eſſe mutata et emendata? Cujus rei et Quintilianus meminit extr. l. VIII. Ἀριςίων, ἐφ' ȣ̉ τὸ συμπόσιον ὑπόκειται ἀνηγμένον. Scribe, ut conſtet helleniſmus, συνηγμένον. Niſi quis mihi probet, ἀνάγειν συμπόσιον Graecum eſſe, ut συνάγειν. De quo verbo auctor admonet l. VIII. ſub finem: idemque alibi ſaepe illo utitur. Haec Athenaeus in Xenophontem: haec nos ad Athenaeum pro Xenophonte. Deinceps ad Platonem reditur, et illius quaedam χρονικὰ ἁμαρτήματα ſimiliter notantur. Eam igitur partem percurramus.

Caput Decimum Octavum.

Platonis χρονικὰ ἁμαρτήματα, quorum ab Athenaeo inſimulatur, explicantur et expenduntur.

Ὅλως δὲ λῆρός ἐςι τῷ Πλάτωνι τὸ Συμπόσιον. λῆρος, hoc eſt, res ficta, non vere geſta. Gravius hanc vocem interpretari non debemus: neque aliud auctor voluit. Quod autem Plato in deligendis Sympoſii ſui convivis nullam temporum rationem habuerit, non ſolus hic criticus, neque primus obſervavit, ſed et alii e veteribus ante ipſum. Ariſtides in Apologia communi: ἐν τῷ Συμποσίῳ Πλάτων συνάγει εἰς ταὐτὸν Ἀριςοφάνην καὶ Σωκράτην καὶ Ἀγάθωνα, ἔτι μειράκιον ὄντα, ὥς φησι. προάγει δὲ εἰς τοσȣ̃τον τȣ̀ς χρόνȣς, ὥςε, et quae deinceps ſequuntur. Macrobius I. Saturn., poſtquam aliquot Platonis anachroniſmos notaſſet, *Annos ergo coëuntium*, ait, *mitti in digitos, exemplo Platonis nobis ſuffragante, non convenit.* ȣ̉ γὰρ ἀγράφως τι ἔλεγεν, ἀλλὰ πάνυ ἐσκεμμένως. ὡς ἐν τῷ Γοργίᾳ γράφων φησί. Scribo ſic: εἰ γὰρ ἀκαίρως τι ἔλεγεν, ἀλλὰ πάνυ ἐσκεμμένως; ὅς ἐν τῷ Γοργίᾳ γράφων φησί. Sublata interrogationis nota periodum totam mire obſcuravit. Male etiam ἀγράφως ſcripſerunt iſti imperiti

pro ἀκαίρως. Quam vocem restituimus ex praecedente
p.384. sententia. Dixit auctor ibi, Platonem scriptis mandasse,
quidquid ἐπ' ἀκαιρίαν γλῶτταν venisset. Id nunc probaturus, lectorem suum ita compellat. Quid? ait: dicemusne, Platonem nihil ἀκαίρως, nihil inepte nec contra temporum rationem scripsisse, verum omnia circumspecte? qui quidem in Gorgia hoc scriptum reliquerit. ἀγράφως factum esse ex ἀκαίρως, si non est verum, (neque enim dari possunt in hoc genere eruditionis γραμμικαὶ δείξεις mathematicorum, vel ἐπιστημονικαὶ ἀποδείξεις philosophorum) veri certe quam simillimum est. Nos hanc conjecturam pro vera amplectimur: cujus tamen priusquam veniret in mentem, ἀγράφως λέγειν dictum putabamus παροιμιακῶς, pro effutire aliquid temere, de quo non ante cogitaveris. Proprie iis conveniat, qui, ut Tarsenses olim rhetores, extemporalem temeritatem, (sic recte Quintilianus τὴν αὐτοσχεδίαν λέξιν vocat) colebant. Aut erit translatum a judicibus, qui lites non magnae rei solent ἀγράφως τέμνειν καὶ κρίνειν, sine scripto et de plano decidere, ut loquitur Justinianus imp. Novella de mand. princ. Porro prima haec Platonis accusatio in eo posita est, quod inconsulte scripserit in Gorgia, regnante apud Macedonas Archelao, Periclem Athenis recens fuisse mortuum: cum ab hujus obitu ad initium Archelai anni intercedant minimum viginti tres. Quid Athenaeo respondere queat, videbimus post aliqua. ἄρχοντος Ἐπαμείνονος. Ut in aliis multis, sic in praetoris hujus nomine magna varietas. In Diodori Biblioth. l. XII. Ἐπαμινώνδας nominatur. At Laërtius: Πλάτων ἐπ' Ἀμυνίου γέγονεν, ἐφ' οὗ Περικλῆς ἐτελεύτησεν. Alii Aminonem vocant. In argumento Euripideae Hippolyti: Ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Θήβαις ἐπὶ Ἀμείνονος ἄρχοντος ὀλυμπιάδι πζ', ἔτει δ'. Censeo verum nomen Ἐπαμύνων, quod idem sonat cum Ἀμυνίας. Et ita fere epit., ubi scriptum Ἐπαμίνωνος. Nam Ἐπαμείνων respuit analogia. ἐφ' οὗ τελευτᾷ Περδίκκας, καὶ τὴν βασιλείαν Ἀρχέλαος διαδέχεται. Quid audio? Anno igitur eodem Pericles fato fungitur, et Archelaus regnare incipit? Diva Moneta, tuam fidem! Annon enim dicebamus paulo ante, hoc unicum in Platone hic reprehendi, quod Periclis mortem ad tempora Archelai regis Macedonum transtulerit? Nam (dicebat modo auctor) si nuper obierat Pericles, nondum regnabat Archelaus: si rex erat Archelaus, pridem mortuus erat Pericles. Praecessit enim Archelaum

liccas, qui incipiens regnare, quo anno exftinctus
Pericles, habenas regni annos viginti tres tractavit.
ı haec clariffime disputentur ab Athenaeo, quis inter-
um ftomacho non invideat, qui vulgatam loci hujus
ɔturam adeo εὐστοχάχως tulerint? Nos quidem non
umus. Licet fileant omnes membranae, affirmare
en non dubitamus, incogitantia aliud agentis librarii
ffam effe ifto loco periodum integram. Eam igitur
ngenio, quia ex libris non poffumus, reftituamus. p.385.
bendum: Περικλῆς δ' ἀποθνήσκει κατὰ τὸ τρίτον ἔτος
Πελοποννησιακοῦ πολέμου, Ἐπαμύνωνος ἄρχοντος, ἐφ'
λευτᾷ Ἀλέξανδρος, καὶ τὴν βασιλείαν Περδίκκας δια-
εται· ὃς ἐβασίλευσεν ἕως Καλλίου, ἐφ' οὗ τελευτᾷ Περ-
κας, καὶ τὴν βασιλείαν Ἀρχέλαος διαδέχεται. Quae
pofita fuerant verba, ἐφ' οὗ τελευτᾷ, item illa, τὴν
ιλείαν διαδέχεται, fcriba indoctus cafu an confilio fe-
praeteriit cum integra fententia. Quoties corruptos
ımos fcriptores praetermiffionibus hoc genus ante in-
'avimus? Hiftorica veritas, quod notata hic tempora,
habet. Olympiadis 87. anno ultimo Pericles pefte
enis periit, et in Macedonia Alexander rex obiit, cui
effit Perdiccas. Hujus regnum quot fuerit annorum,
e proditum ab antiquis hiftoricis. Sed recte Athe-
us, Marfyam et Philochorum fecutus, annos tres et
nti regnaffe illum ftatuit. Quadrat hic numerus ex-
cum Diodori Siculi rationibus. Scribit ille l. XII.:
'ὰ τὴν Μακεδονίαν Ἀρχέλαος ὁ βασιλεὺς ἔν τινι κυνη-
πληγεὶς ἀκουσίως ὑπὸ Κρατεροῦ τοῦ ἐρωμένου, τὸν βίον
ήλλαξε βασιλεύσας ἔτη ἑπτά. Occifum ait Archelaum
etore Ariftocrate anno altero Olymp. 95., regnaffe
em annos feptem. Ex eo patet liquido, coepiffe hunc
nare anno tertio Olymp. 93., qui archontem habuit
liam. Ergo etiam anno illo Perdiccas, cui fuccede-
Archelaus, defiit regnare. Inde fi retroverfum adfcen-
ad annum, qui Pericli vitam ademit, Perdiccae vero
num contulit, reperies annos ipfos 23. Recte igitur
batum Athenaeo, Periclis mortem, regnante Arche-
, nuperam et admodum recentem dici non potuiffe.
te et nos Athenaei codices vitiatos et defectos in in-
rum reftituimus. Caeterum qui Platonis Gorgiam
legerit, et eum locum diligenter expenderit, ubi
morte Periclis facit mentionem, non erit ei difficile
ıenaeo refpondere. Philofophi eloquentiffimi verba
t: Τί δέ; Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονέ-

τα, καὶ Κίμωνα, καὶ Μιλτιάδην, καὶ Περικλέα τετονὶ τὸν νεωςὶ τετελευτηκότα, ὃ καὶ σὺ ἀκήκοας; Disputans Plato de dicendi facultate quatuor viros in exemplum profert ex omni τῶν δημαγωγῶν numero: Miltiadem, Themistoclem, Cimonem et Periclem: omnium horum novissimus obierat Pericles, annis fere viginti post mortem Cimonis, qui et patri Miltiadi superstes fuerat et Themistocli. Cum igitur dicit Plato, νεωςὶ τετελευτηκέναι Periclem, non hoc vult, heri aut nudiustertius desiisse illum vivere, vel recentem ἁπλῶς esse illius excessum, sed respectu superiorum recentem esse, quando post omnes illos intervallo satis longo mori ei contigerit. Voces illae πρώην, νεωςὶ, ac similes, nullius certi temporis determinationem habent: sunt enim τῶν πρός τι, et ad aliquid semper referuntur. Itaque modo brevius, modo longius tempus designant. Ad haec illud mihi cogita, Periclis eam famam, nomen p.386. et res gestas fuisse, ut mirari non debeas, si in animo Platonis et aliorum gratorum civium quam diutissime quam recentissima vixit viguitque illius recordatio. τοῦτο ὁ Σωκράτης ὁ μᾶλλον κατὰ ἀνδραγαθίαν. Corruptus ac lacer etiam hic locus. Sententia ex istis nulla, quae optima erit ex integrata hoc modo lectione: τοῦτο δ' ὁ Σωκράτης οὐ δι' ἄγνοιαν ἐποίει, μᾶλλον δὲ κατ' ἀνδραγαθίαν. Scribit Plato, Socratem confessum in senatu, se nescire sententias rogare. Ait Athen., factum id a Socrate non per ignorantiam, quod nesciret in suffragia concilium mittere, sed generosi animi specimen ab illo editum, ne contra leges et publicam utilitatem sancire aliquid cogeretur. Historiam ex Xenophonte repetit auctor. Quorsum autem spectat haec isto loco narratio? Ut planum faciat, Gorgiam scriptum a Platone post annum a Periclis excessu (quem dicit eo in libro νεωςὶ τετελευτηκέναι) 24. Quod extrema verba probant planissime. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ διαλ. Hoc est alterum Platonis peccatum παρὰ τοὺς χρόνους. Hoc autem ait. Fingit Plato in Protagora, praesentem in urbe sophistam illum fuisse, cum id colloquium est habitum. Quod cum de posteriore Athenas adventu Protagorae intelligatur, necesse est, habitos eos sermones praetore Amynia, aut Alcaeo certe, id est, anno secundo vel tertio Olymp. 89. Plato tamen disputationis illius annum designat Olympiadis insecutae primum, praeturam obtinente Astyphilo. In quo bis illum peccare, contendit Athenaeus. Primum, quia Protagorae posterior in urbem adventus aliquot annis

illum praecedit: deinde, quia propter bellum Peloponnesiacum eo maxime anno flagrans Hippias Eleus versari Athenis non poterat. μετὰ τὴν Ἱππονίκου τελευτὴν γενομένῳ, παρειληφότος ἤδη τὴν ἐσίαν Καλλίου. Apparet ex ipso Platone: ἐπεδήμει γὰρ ἄρα Πρόδικος ὁ Κεῖος. ἦν δὲ ἐν οἰκήματί τινι, ᾧ πρὸ τοῦ μὲν ταμιείῳ ἐχρῆτο Ἱππόνικος· νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν καταλυόντων ὁ Καλλίας καὶ τοῦτο ἐκκενώσας, ξένοις κατάλυσιν πεποίηκε. τοῦ Πρωταγόρου παραγεγονότος τὸ δεύτερον ἐ πολλαῖς πρότερον ἡμέραις. Triduo ante advenisse, facit Plato: ὦ τί λέγεις; Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε; Σω. τρίτην γε ἤδη ἡμέραν. Sed in Athenaei textu verbum deest, supplendum nobis, si volumus rectam procedere orationem. Legendum: τοῦ Πρωταγόρου μέμνηται παραγ. Εὔπολις τὸν Πρωταγόραν ὡς ἐπιδημοῦντα εἰσάγει. Verba Eupolidis: Ἔνδοθι μέν ἐστι Πρωταγόρας ὁ Τήϊος. Vir doctus, cum non caperet, quorsum haec spectarent, infelici diligentia usus est in exprimenda voce ἐπιδημοῦντα. Atqui non illud quaeritur, primusne an secundus fuerit is Protagorae in urbem adventus: convenit enim inter Platonem et Athenaeum, non primo, sed iterum Athenas illum tunc visisse. Verum Athenaeus annum illum quaerit, quo sophistam inclytum iterum Athenae viderunt. Atque in hac quaestione tractanda rectam et certam methodum iniisse Athenaeum, nemo iverit inficias. Ἀμειψίας δ' ἐν p.387.
τῷ Κοννῷ δύο πρότερον ἔτεσι διδαχθέντι. Sic fabulam hanc nominat et Aristophanis scholiastes ad *Aves:* in argumento tamen *Nebularum* Κόνος scriptum. Sed legi malim ubique Κόννος, ut infra l. VII. extr. et IX. init. Verum est, quod dicitur hic, Amipsiam biennio prius *Connum* docuisse, quam ederentur Eupolidi *Colaces*. Enarrator Aristophanis: Αἱ πρῶται Νεφέλαι ἐδιδάχθησαν ἐν ἄστει ἐπὶ ἄρχοντος Ἰσάρχου, ὅτε Κρατῖνος μὲν ἐνίκα Πυτίνῃ, Ἀμειψίας δὲ Κόννῳ. Isarchus hic praetor fuit anno I. Olymp. 89., Alcaeus tertio. δῆλον οὖν, ὡς μεταξὺ τούτων τῶν χρόνων παραγέγονεν. Anno videlicet 2. dictae Olympiadis, praetore Amynia. Ita inventum est Athenaeo illud, quod quaerebat. tempus. Quid ad haec responderi pro Platone queat, fateor ingenue, me nihil videre. Nam quod aliquis dicat, Protagoram, qui Archonte Amynia Athenas rediit, diuturniorem in urbe moram fecisse, ideoque nihil erraſſe Platonem, qui praetore Astyphilo facit illum adhuc praesentem, etsi potest fieri, ut ita sit. tamen ea responsio philosophum culpae non liberat. Diserte enim

Plato ait, Protagoram, cum id convivium agitabatur, ante tres dies tantum adveniſſe. *πρὸ τῆς τῆς ἐνιαυσίας ἐπὶ Ἰσάρχου ἐλαφηβολιῶνος συντελεσθῆναι σπονδάς.* Harum induciarum in hiſtoria Thucydidis et bibliotheca Diodori nulla mentio. Quod propterea putem accidiſſe, quia breve tempus duraverunt: ſicut etiam Athenaeus paulo poſt ſatis manifeſto indicat. *ὁ δὲ τὸν διάλογον ὑφίσταται γενόμενον περὶ τῆς καιρῆς τῆτης.* Quid igitur peccavit Plato, ſi ſub ipſum principium induciarum Hippiam in urbem inducit? Nugae. Non hoc voluit Athen., ſed ejus contrarium potius. Idem nempe commiſſus hic error, atque ante in disputatione de Periclis morte et regno Archelai. Deſunt, inquam, etiam hic nonnulla. Lego: *ὁ δὲ τὸν διάλογον ὑφίσαται γενόμενον ἐ περὶ τῆς καιρῆς, καθ' ἃς προσφάτως ἐγεγόνεσαν, ἀλλὰ πολὺ ὕςερον. λέγει γῦν* etc. Plato, inquit, facit intereſſe ſermoni in urbe habito Hippiam: qui cum eſſet Eleus et Peloponneſius, belli tempore tuto Athenas ingredi non potuit, niſi forte praetore Iſarcho, quando factae ſunt brevis temporis induciae. Sed Plato tempus, quo fuit in urbe Hippias, aliud longe denotat: annum videlicet proximum illi, quo Pherecrates fabulam Ἀγρίας docuit. Unde efficitur, archonte Aſtyphilo Hippiam Athenis fuiſſe: nam Pherecratis drama priore anno fuit editum praetore Ariſtione. Porro Aſtyphilus quintus eſt ab Iſarcho, ſub quo inducias conveniſſe dicebamus. Haec ſumma disputationis iſtius. Apparet vero, Athenaeum alios hiſtoricos illorum temporum habuiſſe, quam Thucydidem et Diodorum Siculum, qui ſoli ad nos pervenerunt. Illi induciarum hic memoratarum nullam faciunt mentionem: ſed earum loco foedus initum narrant praetore Alcaeo in annos quinquaginta.
p.588. ginta. Alcaeus autem medium locum obtinet in illo quinquennio, quod Iſarchus inchoat, claudit Aſtyphilus. Pluribus haec nobis expoſita neceſſario propter interpretum τὸ ἀταλαίπωρον, ne aliud dicam. *οἵας πέρυσι Φερεκράτης ὁ ποιητὴς ἐδίδαξεν ἐπὶ Λήναια. Quales erant in fabula, quam ſuperiore anno docuit Pherecrates in certamine Lenaico.* Scribe, ut apud Platonem, *ἐπὶ Ληναίῳ.* Agones diverſi Athenis celebrabantur in honorem Bacchi, aſtycus et Lenaeus ſive Lenaicus. Lenaeum fuit Bacchi templum extra urbem, in ea parte agri Attici, ubi erant vineta et torcularia, vel, ut tradunt alii, ubi credebatur torcular omnium primum fuiſſe viſum. Inde dicti agones *ἐπὶ Ληναίῳ* vel *Ληναΐται*, interdum etiam *ἐπιλήναιοι.* Ver-

runt τέρυσι dudum. Inde illae Cimmeriae tenebrae. ρ' ὧ ἐςιν ἄρχων Ἀςύφιλος. Diodorus vocat Ἀριςόφιλον, aut certe illius codices. Et qui mox fcribitur hic μεινίας, apud Diodorum aliosque Ἀμυνίας: quae fcriura placet.

Caput Undevicesimum.

raculum de Socratis fapientia. Apollo omnifcius. Sors Aefopo reddita. Mater Socratis βλοσυρά. Uxor Socratis morofa. γόος lachrymae ex gaudio manantes. Mufa κάτοχος. ὀπτήρια.

ocratem ab Apolline mortalium omnium pronuntiatum fe fapientiffimum, Graeci Latinique fcriptores multi, que etiam e patribus nonnulli memoriae prodiderunt. ed auctores primi ejus hiftoriae, unde fumpferunt omnes ii, fine dubio fuerunt Plato et Xenophon: quorum uterie fortem Chaerephonti in eam fententiam datam refert, fua uterque pro Socrate Apologia. Non defuere jam im, qui non folum fidem habendam negarent fummis ris in hac narratione, verum etiam ultro illos accufaım irent, quod rem fabulofam et commentitiam in liteis retuliffent. Hoc ipfum etiam auctor nofter facit ifto ico, inftituta ea de re cum Platone et Xenophonte non iepta disputatione. Primum autem ipfos inter fe comittit, negans, de eadem re eadem fcripta effe ab amobus. Deinde adverfus Platonem feparatim: mox aderfus utrumque in commune argumenta quaedam prort. Ait igitur: κἂν ἄλλοις δ' ὁ Πλάτων φησί. Transit a raecedentibus criminationibus Platonis et Xenophontis, queis de temporibus agebatur, ad alias generis diverfi, ἄλλοις, id eft, in Apologia Socratis, ut jam diximus. equitur poft allatum Platonis locum: κἂν τύτοις δὲ μὴ υμφωνῶν Ξενοφῶντί φησι. Legendum: μὴ συμφ. Ξενοῶντι, ὅς φησι. *Ne in his quidem congruens Xenophonti, vi ait.* Subjicitur ftatim ecloga Xenophontis, ex illius idem Apologia pro Socrate. Vir doctus tamen vertit: *ua in re diffidet a Xenophonte. Platonis verba funt.* Non offum, quin exclamem: ἡλίκον ἐςὶ τὸ τύμμα καὶ ἡλίκον ἄναα δαμάσαι! Nam quot abfurditates hic commiffae ob p.389.

voculae δὲ omissionem? O Critica, Critica, quam aspernanda saepe proferunt, qui te aspernantur! Sed pergamus. ἀνεῖλεν, ait, ὁ Ἀπόλλων, παρόντων μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε δικαιότερον, μήτε σωφρονέστερον. Dalecamp. sic: *Oraculo Deus pronunciavit, ex hominibus, qui viverent, nullum esse me justiorem, ac magis temperantem.* Legit τῶν ὄντων μηδένα. Vera est sententia, sed emendatio falsa: quod non potuit ab eo observari, qui ad ipsum non adiisset fontem. Lege: ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλλων, πολλῶν παρόντων, μηδένα εἶναι ἀνθρ. *Respondit Apollo, praesentibus multis, neminem esse* etc. Xenophontis verba sunt: Χαιρεφῶντος γάρ ποτε ἐπερωτῶντος ἐν Δελφοῖς περὶ ἐμοῦ, πολλῶν παρόντων, ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλλων, μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε ἐλευθεριώτερον, μήτε δικαιότερον, μήτε σωφρονέστερον. πῶς οὖν εὔλογον ἢ πιθανὸν, Σωκρ. Probabilius visum Athenaeo, si quid omnino de praestantia Socratis Apollo pronuntiavit, viri justi et temperantis testimonium ei fuisse exhibitum, ut scribit Xenophon, quam sapientis, ut tradit Plato. Etsi enim excellentissimae virtutes sunt justitia et temperantia: longe tamen augustius est sapientiae nomen. Quae nullo modo in eum videtur posse cadere, qui se nihil scire profiteatur. Nam e contrario vere sapientem illum demum accipimus, qui rerum omnium causas norit, neque eorum quicquam ignoret, quae humanis ingeniis sunt ἐφικτά. Propter haec Athenaeus Platonem privatim hic aggreditur, ut absurda et parum probabilia locutum. Sic autem disputat. Non est simile veri, deum omniscium pronuntiasse hominem sapientissimum, qui nihil sciret. εἰ γὰρ, inquit, τοῦτό ἐστι σοφία, τὸ μηδὲν εἰδέναι, τὸ πάντα εἰδέναι φαυλότης ἂν εἴη. *Si nihil scire sapientia est, omnia scire vitium est.* Hinc necessaria elicitur conclusio: si Socrates, qui nihil scit, omnium est sapientissimus, Apollo, qui omnia scit, omnium est insipientissimus. Apollinis enim peculiaris gloriatio est, quod nihil nesciat. Οἶδα δ' ἐγὼ, ait, ψάμμου τ' ἀριθμὸν, καὶ μέτρα θαλάσσης· Καὶ κωφοῦ ξυνίημι, καὶ οὐ λαλέοντος ἀκούω. Respondeat fortasse Plato, Socratem judicatum σοφώτατον, non quod nihil sciret, sed cum ob caeteram virtutem suam, tum quia plurimarum rerum cognitione praeditus, scire tamen suum putavit esse τὸ μηδὲν et inscitiam meram, comparatione verae sapientiae. Deinceps Athenaeus utrique horum philosophorum fidem elevare conatur, hanc ipsorum narrationem ut fictitiam et ridiculam exagitans. Scribe: τῶν Ἀττικῶν ἱερέων εἰ ἀλλ'

ζει μαλακώτερα, ἢ τῶν ἐν Βάκτροις καὶ Μήδων εἴ εἰσί τινες δυνατώτεροι, restituta utroque loco particula εἰ, ut in sequentibus exemplis. Cave etiam male capias proxime sequentia: ὡς καὶ τὸν πυθόμενον, (ἤτοι Αἴσωπός ἐστιν ὁ λογοποιὸς, ἢ ἄλλος τις) Πῶς ἂν πλουτήσαιμι, Διὸς καὶ Λητοῦς υἱέ; χλευάζων ἀπεκρίνατο· Εἰ τὸ μέσον κτήσαιο Κορίνθου καὶ Σικυῶνος. Praetermissae parentheseos notae fecerunt, ut falsissimam sententiam animo conciperet eruditus interpres. Verte igitur: *sicut ei, qui quaesierat, (sive is est Aesopus, fabularum scriptor, sive alius) Qui fiam dives,* p. 390. *fili Jovis et Latonae? respondit* Apollo *hominem irridens: Si tuum erit totum, qua itur Sicyone Corinthum.* Aesopo editam hanc sortem fuisse, vulgo scribunt paroemiographi, quibus accedit comici Scholiast. ad Aves: Αἰσώπῳ τῷ μυθογράφῳ χρωμένῳ περὶ πλούτου ὁ θεὸς εἶπεν· Εἰ τὸ μέσον κτήσαιο Κορίνθου καὶ Σικυῶνος. Versum oraculi melius ita concipias: Πῶς ἂν πλ., Διὸς καὶ Λητόος υἱέ; Locus de matre Socratis est in Theaeteto, ubi de se ait ipse: ὡς ἐγώ εἰμι υἱὸς μαίας μάλα γενναίας τε καὶ βλοσυρᾶς Φαιναρέτης. *Mihi*, inquit, *mater est obstetrix generosa valde et animi ferox, Phaenareta.* Sic vertimus hic elegantem dictionem βλοσυρᾶ· convenienter, ut puto, tam menti Socratis, quam Latinitati. Proprie βλοσυρότης est *torvitas*, sed alio sensu pius filius Socrates matrem suam appellat *generosam* et βλοσυρὰν, ut si vernaculo sermone dicas, *c'est une maistresse femme.* Latini ferocem animum appellant. De quo apte dixeris, quod Aristides vere et eleganter: ἡ μεγαλοφροσύνη ἔμφυτον κτῆμα τοῖς κρείττοσι. Videtur Athen. in deteriorem partem accepisse hoc verbum, qui Platoni vertat vitio, quod fecerit Socratem matrem suam appellantem βλοσυράν. Non memini legere apud Platonem, quae subjiciuntur: οὐδ' ὅτι Ξανθίππη χαλεπὴ ἦν γυνή· ἥτις καὶ νιπτῆρας αὐτοῦ κατέχει τῆς κεφαλῆς. In Xenophontis Convivio dicitur Socrates χρῆσθαι γυναικὶ τῶν οὐσῶν, οἶμαι δὲ καὶ τῶν γεγενημένων καὶ τῶν ἐσομένων, χαλεπωτάτῃ. De Aspasia in promptu sunt Platonis aliorumque veterum testimonia. In ejus versibus indicium magni gaudii et repentini ponitur sudor: Κἀγὼ ὅπως ἤκουσα, χαρᾶς ὕπο σῶμα λιπαίνω Ἱδρῶτι. Simillime apud Persium: *Si tibi crateras argenti, incusaque pingui Auro dona feram, sudes, et pectore laevo Excutias guttas: laetari praetrepidum cor.* Verbum λιπαίνειν exponitur ab Hesychio κλαίειν ποιεῖν· quae interpretatio non aliena est ab hoc loco, ubi usurpatur pro rigare vel τήκειν. Inter.

dum de rebus fusilibus dicitur, quae conflantur in unum liquefactae, ut observabamus ad Strabonem. Etiam lacrymae saepe subitam laetitiam comitantur: quod et Sophocles et poëtae alii saepe expresserunt. Vide, si lubet, quae notamus ad l. Suetonii II. c. 58. Itaque in istis, *βλεφάρων δὲ γόος πέσεν ἐκ ἀθελήτως*, accipiam *γόος* pro lachrymis: quia ut plurimum lachrymae indicia sunt et comites *γόυ*, id est luctus. Socrati amore saucio et anxio ita praecepit Aspasia: *Στέλλε πλησθέμενος θυμὸν μέσης κατόχοιο, Ἧι τόνδ' αἱρήσεις ᾠδῶν δεινοῖσι πόθοισι.* Collige te, inquit, et luctum istum cohibe animum tuum applicans studiis musicae: quae vim habet conciliandi amicitias et firmandi. Hac illum capies, acri desiderio cantilenarum illectum. Musa *κάτοχος* active dicitur, *ἡ δυναμένη κατέχειν*, quae potest junctos continere animos amantium. Explicat ipsa proëtria, cum subjicit: *τῇδε
p.391. καθέξεις Αὐτὸν, προσβάλλων ἀκοαῖς ὀπτήρια θυμῦ.* *Hac ratione*, id est, musica, *illum retinebis*, *insinuans illi per aures expressum imaginem animi tui.* Elegantissimam sententiam in longe alium sensum detorserunt interpretes, quia videre quiti non sunt, qua notione usurpetur hic vox *ὀπτήρια*, quam non nego alibi significare id, quod illi expresserunt: hic vero nihil aliud est, quam quod ipsi diximus. Mox *δυσημερεῖν* de eo dicitur, qui non sit in amore suo felix: non, ut putarunt interpretes, de eo, qui suam defleat calamitatem.

Caput Vicesimum.

Aeschinis Socratici Telauges *dialogus.* *ἀμαθής.* *Vestes forenses aliquando conductae a fullone.* *κώδιον.* *Locus e libello Demetrii Phalerei illustratus.* Telesas *proprium viri, et similia.* *ςρατηγὸς νόμιμος.* *κάτω βλέπον animal. Boves retro pascentes. Alia non pauca.*

Veterum philosophorum plerique etiam comicos maledicentia vicerunt. Hoc et dicit philologus, et conatur demonstrare. Profert in medium Aeschinis Socratici dialogum, cujus erat titulus *Telauges*, simili de causa inditus, ac si comici *Nebulas* appelles *Socratem*. Praecipuus enim

auctoris ſcopus in illo dialogo fuit, Telaugem neſcio quem traducere venuſte, et vitia illius ridenda omnibus propinare. Demetrius Phalereus, vel quicunque eſt alius auctor libelli illius eruditiſſimi: *εἰ ψόγους εἰκαιοψόγους εἶναι θέλοι τις, παράδειγμα τὸ τοῦ Αἰσχίνου ἐπὶ τοῦ Τηλαυγοῦς. πᾶσα γὰρ σχεδὸν ἡ περὶ τὸν Τηλαυγῆ διήγησις ἀπορίαν παράσχοι ἄν, εἴτε θαυμασμὸς, εἴτε χλευασμός ἐστι.* Ex iſtis non ſolum argumentum *Telaugis* cognoſcimus, verum etiam genus ipſum ſcriptionis et modum. Erat enim ſimile ſcriptum ſatyris Latinorum poëtarum, dempto metro, ridens quippe et laudanti ſimilis verum de Telauge dicebat: nec de illo tantum, ſed etiam de aliis. Nam ait noſter, Critobulum Critonis f. *ἐπ' ἀμαθίᾳ καὶ ῥυπαρότητι βίου* ab Aeſchine fuiſſe ibidem licentia comica exagitatum. Graeci appellant *ἀμαθῆ* non illum tantum, qui eſt indoctus et literas neſcit, ſed eum etiam, qui eſt moribus impolitis et ſaevis atque inhumanis. Litterae enim, niſi, ut eſt vetus dictum, diſcantur *ἐπ' ἀριστερά*, humanitatem nos docent, et mores non ſinunt eſſe feros. Sic accipiendum hic nomen *ἀμαθία*. Sequitur de ipſo Telauge: *τὸν δὲ Τηλαύγην αὐτὸν ἱματίου μὲν φορήσεως καθ' ἡμέραν ἡμιωβόλιον κναφεῖ τελοῦντα μισθόν.* Objicit Telaugi ſordidam vitam et animum illiberalem. Notam illiberalitatis affert, quod forenſi veſte carens a fullone utendam ſumere ſolitus ſit, pactus cum illo de diurna mercede, quam debeat pendere. Saepe fullones hac fraude uſi, ut traditis ſibi ad poliendum veſtimentis in quaeſtum ſuum abuterentur. Simillima *ἀνελευθερίας* nota apud Theophraſtum in Char. de eo, qui uxori ſuae in publicum proditurae famulas ad actum conducit. Simillima etiam, quae ſcribit idem venuſtiſſimus Philoſophus in deſcriptione hominis parci. Si quis verba Aeſchinis interpretari malit de veſte honeſtiore ad feſtorum celebrationem, quam de forenſi quotidiana, per me licet. Minus tamen probabile eſt, quotidie a fullone veſtem conduxiſſe Telaugem. Addit Aeſchines: *κῳδίῳ δὲ ἐζωσμένον, καὶ τὰ ὑποδήματα σπαρτίοις ἐνημμένον σαπροῖς.* Sic ſcribendum. Deſcribit adhuc ſordidum Telaugis cultum. Ait, ſolitum praecingi pellibus lanatis. *κώδιον* Graecis eſt *δέρμα σὺν τοῖς ἐρίοις.* Pauperes et mendici ita amiciebantur, nec non operae ruſticae, ut alibi dicebamus. Utebantur his etiam pro veſte ſtragula. In Equitibus Ariſtophanes traducit *τὸ τοῦ Κρατίνου κώδιον.* Affinia ſunt *κώδιον* et *θύλακος*. Nam et *θύλακος* ſcorteum vel pelliceum ſaccum ſignificat, aut

aliud facco fimile. Comicus *θυλάκες* appellavit Perfarum braccas e pellibus. Aefchines igitur ut *κώδια*, fic et *θυλάκες* Telaugi attribuebat. Quod cognofcimus ex alio Demetrii Phalerei loco, quem adfcribam, ut obiter illuftrem. *χρήσονταί ποτε καὶ οἱ Φρόνιμοι γελοίοις πρός τε τὲς καιρὲς, οἷον ἐν ἑορταῖς καὶ ἐν συμποσίοις, καὶ ἐν ἐπιπλήξεσι δὲ πρὸς τὲς τρυφερωτέρες, ὡς ὁ Τηλαυγὴς θύλακος, καὶ ἡ Κράτητος ποιητικὴ, καὶ Φακῆς ἐγκώμιον, ὢ ἀναγνῷ τις ἐν τοῖς ἀσώτοις.* Lego ὁ Τηλαυγὲς θύλακος. Non dubium eft, intelligi hunc Aefchinis dialogum, de quo etiam fub libri finem ea fcribit Demetrius, quae paulo ante protulimus. Verbo unico *θύλακος* obfcure indicavit totius libri argumentum, quia, ut videtur. multus fuerat Aefchines in reprehendendo Telaugis amictu. Eodem pertinet calciaminis, quo utebatur, defcriptio: *καὶ τὰ ὑποδήματα σπαρτίοις ἐνημμένον σαπροῖς, et calceamenta geftantem contexta e funiculis corruptis ac nihili.* Alibi exponimus hunc locum ubertim. Pone *τελείαν ϛιγμὴν* poft vocem *σαπροῖς*, et fequentia fic fcribe: *καὶ Τελέσαντα τὸν ῥήτορα ἐ μετρίως διαγελᾷ.* Qui non animadverterunt, vocabulum *Τελέσαντα* aliter hic accipi debere, quam vulgo ufurpetur, mentem auctoris videre non poterant. Eft vero *Telefas* proprium nomen alicujus oratoris vel rhetoris inepti, cujus imperitiam caftigaverat ridendo Aefchines. Sic autem Graeci multa participia modo praefentis modo indefiniti temporis in propria nomina verterunt, cujusmodi funt ifta, ut de multis pauca referam: *Araros* (ἀρχαρὰς enim), *Alexamenus*, *Dexamenus*, *Tifamenus*, *Caffamenus* (reperies apud Parthenium hoc nomen), *Sozomenus*. *Epaminon*, *Paraballon*, et *Parabrycon*, *Sympborofa* martyr. *Telefanti* affinia nomina erant *Telefis* et *Telefles*. In fequentibus poftquam dixit auctor, Aefchinis dialogum, cui erat index *Callias*, vituperationem et irrifum continuiffe duorum celeberrimorum fophiftarum, Prodici et Anaxagorae, quorum priore Theramenes erat ufus magiftro, pofteriore Philoxenus et Ariphrades Arignoti frater, fubjungit: *θέλων ἀπὸ τῆς τῶν δηλωθέντων μοχθηρίας καὶ περὶ τὰ Φαῦλα λιχνείας ἐμφανίσαι τὴν τῶν παιδευσάντων διδασκαλίαν.* Novum et infolens auribus meis loquendi genus *ἡ περὶ τὰ Φαῦλα λιχνεία.* Sed puto, aliter
p.393. fcriptum prius fuiffe. Imo vero legendum eft omnino: *ἀπὸ τῆς τῶν δηλ. μοχθ. καὶ περὶ τὰ Φαῦλα σπεδῆς καὶ λιχνείας ἐμφαν.* Prodici et Anaxagorae tres difcipulos nominarat et exagitarat Aefchines, Theramenem, Philoxe-

num, Ariphradem: ea fine, inquit Athenaeus, ut ex
discipulorum moribus de praeceptorum doctrina fieret ju-
dicium. In quo fecisse Aeschinem improbe, negare non
possumus. Neque enim aequum aut fas est, ut τὰ τῶν
ὁμιλητῶν ἁμαρτήματα των προεστηκότων sint κατηγορήματα,
sicut praeclare adversus Platonem disputat sophista Ari-
stides in ea, quam vocavit κοινὴν ἀπολογίαν. Caeterum
ex comicis et aliis scriptoribus Graecis nota sunt eruditis
trium istorum diversi generis vitia. Theramenes, cogno-
mento Cothurnus, varius, inconstans et versipellis: Phi-
loxenus non gulosus, sed gula mera et ingluvies: Ari-
phrades testimonio Aristophanis in Equitibus nequam, im-
purus et infando Lesbiorum morbo infamis. Omnia haec
verbo indicavit Athenaeus. μοχθηρίαν refer ad Thera-
menem, τὴν περὶ τὰ φαῦλα σπουδὴν ad Ariphradem, λι-
χνείαν ad Philoxenum. Ita nobis semper Musae faveant,
ut haec emendatio est vera, certa et necessaria. Mox
etiam scribe: καὶ περὶ τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας σπουδάσαντα.
De Alcibiade loquitur, quem testantur historici et poëtae
omnium mulierum fuisse virum. Non longe post sequi-
tur: τούτοις γὰρ τοῖς ἀνδράσι οὐδεὶς ἀγαθὸς σύμβουλος εἶναι
δοκεῖ, οὐ στρατηγὸς, οὐ μῖμος, οὐ σοφιστὴς ἀξιόλογος, οὐ ποιη-
τὴς ὠφέλιμος, οὐ δῆμος εὐλόγιστος. Ut hic mendum suspe-
ctaremus, duo nos admonuere. Nam et epithetum suum
deesse voci στρατηγὸς, praecedentia et sequentia demon-
strant apertissime, et mimos recenseri inter gravissimas
personas, quis ferat aequo animo? Ne dubita, inesse
mendum huic loco. Scribo οὐ στρατηγὸς νόμιμος. *Nemo
istis videtur dux legitimus.* Vel οὐ στρατηγὸς φρόνιμος. *Dux
prudens.* Sed malo νόμιμος, neque aliter scriptum au-
ctori. Sic eam vocem Augustus usurpat in epistola ad p.394.
Tiberium: *Jucundissime, et ita sim felix, vir fortissime,
et dux* νομιμώτατε. Socratis cum Pistone thoracopoeo
colloquium relatum est in literas a Xenophonte Com-
ment. l. III. Sed ille Πιστίαν vocat, non Πίστωνα. Eod. l.
habentur et sermones cum Theodota habiti. Et errat
deipnosophista, si, ut habent omnia exemplaria, scripsit
ἐν δευτέρῳ Ἀπομνημ. Sed est fortasse ex scriptoris culpa,
qui β posuit pro γ. Scribe etiam τερατολογων τινῶν φύ-
σεων, non τερατολογιῶν. In secundo Parmenionis versu,
Σκυθιστὶ φωνεῖ, οὐδὲ κόππα (vel, quod est idem, κάππα)
γιγνώσκων, exprimitur hominis ebrii stupor, qui et ratio-
nis et linguae usum amisit. Itaque licet Graece doctus
aut Graecus, Scythice, id est, barbare loquetur: licet

callens literarum, nesciet legere, ac ne literas quidem noscet. In tertio, Κεῖται δ' ἄναυδος ἐν πίθῳ κολυμβητής, scribit abbreviator ἄναυλος. Non invenuste, imo, ut ego quidem censeo, venustissime. Inest enim allusio ad utricularios et pithaulas, quos necesse est manere mutos, si in eorum organis soni instrumenta fuerint corrupta. In quarto corrige operarum erratum Φαρμάκιων pro Φάρμακον. De animali, quod κάτω βλέπον vocatum est, cum alii, tum Aelianus l. VII. c. 5. in H. A. Quantum autem memoriae Athen. fidere debeamus, docent, quae scribit de bobus retropascentibus: quorum ait nullum historicum praeter Alexandrum Myndium fecisse mentionem. τοῦτο, inquit, ἄπιστόν ἐστιν, οὐδενὸς ἑτέρου ἐπιμαρτυροῦντος ἱστορικοῦ. Id vero falsissimum. Omnium auctorum, qui boum ὀπισθονόμων et, ut loquitur Aristoteles, ἀναχωρούντων πάλιν πυγηδὸν, meminerunt, antiquissimus, quod sciri possit hodie, Herodotus est. Illius fidem secuti sunt Aristoteles de part. anim. l. II. c. 17., Pomponius Mela. Plinius l. VIII. c. 45. et, opinor, quicunque alii de iis aliquid scripserunt.

FINIS TOMI I. PARTIS III.

Sumtu bibliopolii Schäferiani prodiit

HENR. CAR. ABR. EICHSTÄDTII Quaestionum Philologicarum Specimen. 1796. 4.

Continentur hoc Specimine:

Cap. I. Imitationis poëticae observatio quem usum praestet Critico. Virgiliana Theocriti imitatio. Ex ea Theocriti locus, et Propertii ex Theocrito et Bione, restituitur. Obiter H. Homerici in Apollinem versus emendatur.

Cap. II. Pertractatur nobilissimus Theocriti locus in Epithalamio Helenae. Νὺξ nusquam pro Σελήνῃ, neque Nox pro Luna. Ἄναξ de utroque Deorum sexu. Pindari locus explicatus. Ἀνιέναι intransitive ponitur. Verborum τρέχειν, θέειν, currere, exquisitae et rariores significationes.

Cap. III. Absolvitur locus de Virgiliana imitatione Theocriti. Henrico Stephano aliquot emendationes vindicantur.

Cap. IV. Concinnitas Theocriti in componendis carminibus. Versuum intercalarium aequalis collocatio. Utraque ex observatione Eidyllii I. et VIII. depravatissima loca restituuntur. Ἀκταίνειν et ἀκταινοῦν, verba rariora.

Cap. V. Alius Eidyllii VIII. locus tentatus. Lacrumae et moeror in nuptiis. Χάρις, χαρίζεσθαι, χάριτας ἀποδοῦναι, gratia, dare, porrigere, obsequi, morigerari et similia de nequitia Venerea. Μίτραν καταθεῖναι.

Cap. VI. Ulcus in Eid. II. nudatum. E Sapphus Odario gloſſema expulſum. Χλωρός. Θάψος.

Cap. VII. Theocriti locus in Eidyllio IV. emendatus. Particula ἂν vel κε potentialem optativum ſemper comitatur; a ſubjunctivo abeſſe poteſt. Homeri et Theocriti quidam verſus ex hac norma reſtituuntur.

Cap. VIII. Mnaſalcae et Macedonii Epigrammata quaedam emendantur. Tentatur locus Euripidis in Electra. Parcarum varia nomina: παρθένιαι, παρθένοι, κακοπάρθενοι, τρεῖς ἀδελφαὶ, tres ſorores. Κόρη de Proſerpina. ξαίνειν et ἀμύσσειν, etiam de lacrumis. Sirenum imagines ad luctum declarandum adhibitae tumulisque impoſitae.

25

195 [illegible]

20[illegible] [illegible]

[illegible]

371 [illegible]
299 [illegible]
301 [illegible]

12[illegible] [illegible]

Stanford University Libraries
3 6105 012 212 671

PA
1796
v 4

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 days

DATE DUE

JUN 30 1999

JUN 30 1999